ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң КАНУНЛАР ТОПЛУМЫ

СВОД ЗАКОНОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

ТОМ III

ЗАМОК ОБЛОЖКИ СВОДА

Нажатием вверх открыть фиксатор

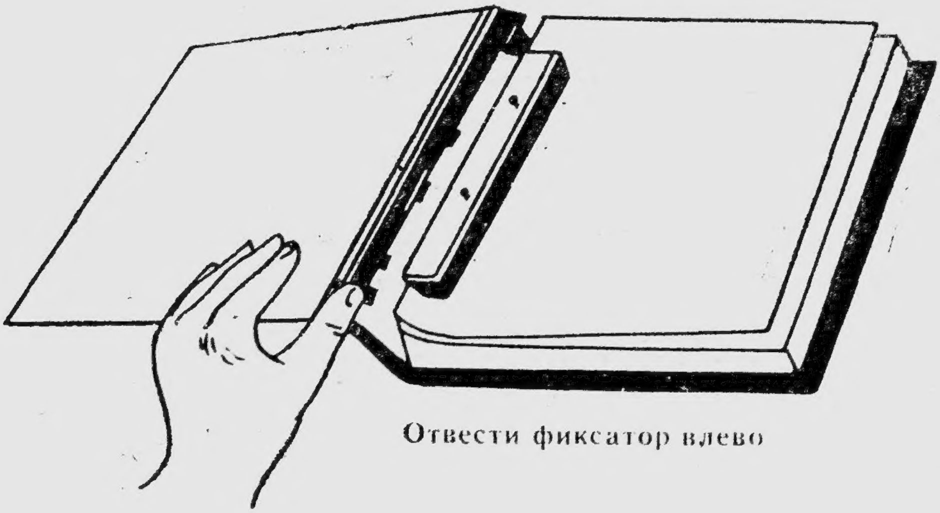

Отвести фиксатор влево

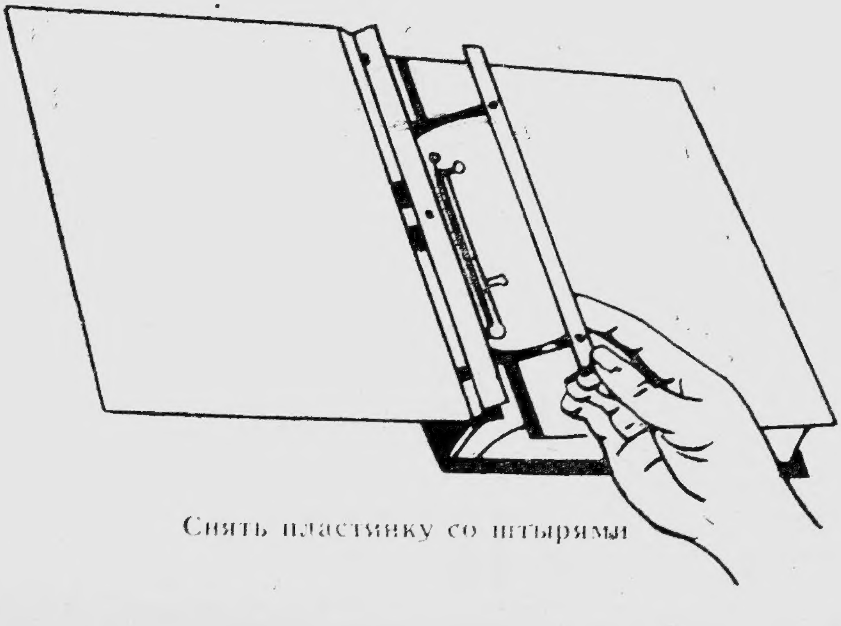

Снять пластинку со штырями

345
С-25

Әхли юртларың, пролетарлары, бирлешиң!

ТҮРКМЕНИСТАН ССР ЁКАРЫ СОВЕТИНИҢ ПРЕЗИДИУМЫ
ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИ

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-НИҢ КАНУНЛАР ТОПЛУМЫ

Том 3

Правительственная библиотека СССР
499311

АШГАБАТ

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-нин ҚАНУНЛАР ТОПЛУМЫНЫ НЕШИР ЭТМЕҚ БАРАДАҚЫ КОМИССИЯ:

Хайыдов Ю. (башлыгы),
Назарова О., Оразов Н.,
Харченко А. И., Мухамметгулыев Б.,
Суханов Х., Сэхетмырадов К.,
Өвезгелдиев О., Аловов Н.

$\frac{1203000000-038}{М\ 551\ (014)-84}$ без объявления

Библиотека АП РФ
2 010003 52160 8

III бөлүм

ТЕБИГАТЫ ГОРАМАК ВЕ ТЕБИГЫ РЕСУРСЛАРЫ РАЦИОНАЛ ПЕЙДАЛАНМАК ХАКЫНДА КАНУНЛАР[1]

[1] Белленен тертипде өзлерине терминлер ве атлар барада дүзедишлер хем такыкламалар гиризилен актлар өл хакда агзалман берилйәр

I-нжи бап

УМУМЫ МЕСЕЛЕЛЕР

ТЕБИГАТЫҢ ГОРАЛЫШЫНЫ ГҮЙЧЛЕНДИРМЕК ВЕ ТЕБИГЫ РЕСУРСЛАРЫҢ ПЕЙДАЛАНЫЛЫШЫНЫ ГОВУЛАНДЫРМАК ХАКЫНДА[1]

ТҮРКМЕНИСТАН КП МЕРКЕЗИ КОМИТЕТИНИҢ ВЕ ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ

1973-нжи йыл, 24-нжи май, № 176

Түркменистан КП МК ве Түркменистан ССР Министрлер Совети тебигаты горамак ве тебигы ресурслары рационал пейдаланмак барада белли бир ишлериң эдилендигини белләп гечйәрлер: ерлери мелиорациялашдырмаклык гиң өсүше ээ болды, топрагың эрозиясына гаршы гөреш алнып барыляр, В. И. Ленин адындакы Гарагум каналы, ири сув ховданлары ве бейлеки гидротехники десгалар гуруляр, чәгелик ерлери беркитмек ве өсүмликлендирмек барада ишлер алнып барыляр. Шәхерлерде ве сенагат меркезлеринде теплофикация хем-де газификация орнашдырыляр, мунуң өзи хова бассейниниң хапаланмагыны эп-эсли дережеде кемелтди. Акдырылян хапа сувлары ве атмосфера сенагат ташландыларыны арассаламак үчин кәрханаларда ве шәхерлерде десгаларың гурлушыгы амала ашыряр.

Түркменистан ССР Ёкары Совети тарапындан кабул эдилен «Түркменистан ССР-нде тебигаты горамак хакындакы канун»[2], шейле хем тебигы ресурслары рационал пейдаланмак ве тебигы средалы хапаланмакдан горамак меселелери барада Түркменистан КП МК ве Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан кабул эдилен карар шол ресурслары хас нетижели ылмы эсасда пейдаланмак ве тебигатың горалышыны гүйчлендирмек үчин шертлер дөредйәрлер.

---

[1] Түркменистан ССР-иниң Канунлар топлумына гиризилмәге дегишли кадалары өз ичине алмаянлыгы үчин 3-нжи пунктуң үчүнжи абзацы, 4-нжи пунктуң секизинжи-он биринжи абзацлары, 5-нжи, 7-нжи, 8-нжи ве 12-нжи пунктлар, 16-нжы пунктуң үчүнжи-бәшинжи абзацлары, 17-нжи, 19—20-нжи пунктлар гетирилмеди.

21-нжи пункт СССР Министрлер Советиниң 1972-нжи йылың 29-нжы декабрындакы «Тебигатың горалышыны гүйчлендирмек ве тебигы ресурсларың пейдаланылышыны горамак хакындакы» № 898 карарыны тәзеден гайталаян хөкмүнде гетирилмеди (СССР Канунлар топлумы, том 4, 11-нжи сах.).

[2] Серет: ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1963-нжи йыл, № 9, 35-нжи мадда).

Каспи деңзини хапаланмакдан горамак барада чәрелер гөрүлйәр, өсүмлик ийӣән балыклары климат шертлерине уйгунлашдырмак ве көпелтмек боюнча барлаглар гечирилйәр. Газылып алынян пейдалы затларың тебигы запасларыны йүзе чыкармак боюнча улы ишлер эдилди.

Тебигаты горамак ве тебигы ресурсларың пейдаланылышыны гowуландырмак ишине җемгыетчилик гурамаларының ве илатың гатнашышы гиңелди.

Шунуң билен бирликде Түркменистан КП МК ве Түркменистан ССР Министрлер Совети бирентек министрликлериң, ведомстволарың, кәрханаларың ве гурамаларың төверекдәки тебигы средaны хапаланмакдан горамак ве тебигы ресурсларың рационал пейдаланылмагыны үпҗүн этмек меселелери билен дегишли суратда мешгулланмаяндыкларыны белләп гечйәрлер.

Тебигы ресурслардан, экеранчылыга ярамлы ерлерден, суварыш сувундан режели пейдаланылмаян фактларына душ гелинйәр, чөллүклере өсүмлик экмек ве чәгеликлери беркитмек меселелерине етерлик үнс берилмейәр.

Энтек браконьерчилик фактларының соңуна чыкыланок, контроллык эдйән органлар болса тертип-дүзгүниң берҗай эдилмегини үпҗүн этмейәрлер.

Гидрогеологики агтарышлар, айратын хем чөллүк районларда, хаял амала ашырыляр.

Сенагат кәрханаларының хапа сувларының Амыдеря, Мургап дерясына, Каспи деңзине ве бейлеки ачык сув ховданларына акдырылян ерлерине душ гелинйәр.

ТССР Еңил сенагат министрлиги, ТССР Азык сенагаты министрлиги, ТССР Эт ве сүйт сенагаты министрлиги, Чәрҗевиң хем-де Красноводскиниң гәми-ремонт заводлары ве бейлеки кәрханалар сенагатың акдырян хапа сувларыны ве хапаланан сувлары арассаламак хем-де башга ере совмак боюнча десгаларың гурлушыгыны тамамламак хакында етерлик алада этмейәрлер. Бирентек шәхерлерде ве илатлы пунктларда акдырылян хапа сувлары арассалаян зерур десгалар ёк, бар боланлары хем көпленч гөвнеҗай пейдаланылмаяр.

Сув горайыш хем-де сув арассалайыш десгаларыны проектирлемек ве гурмак иши сенагат ве яшайыш җай гурлушыгының депгинлеринден ыза галяр.

Сув ховданлары проектирлененде ве десгаландырыланда бирентек халатларда сув ховданларында болуп билҗек механики ве биологики процеслер (кенарларың йыкылмагы, ялпак ерлери от басмагы, сув отларының өсмеги, балыкларың көпелмек шертлериниң ярамазлашмагы ве бейлеки процеслер) долы дережеде гөз өңүнде тутулмаяр хем-де оларың ярамаз тәсириниң өңүни алмак барада чәрелер гечирилмейәр, бу болса халк хоҗалыгына зыян етирйәр.

Министрликлер, ведомстволар ве кәрханалар ерасты байлыкларыны рационал, комплекслейин пейдаланмаклыгы долы дережеде амала ашырмаярлар, газылып алынян пейдалы затлар чыкарыланда ве гайтадан ишленип бежериленде оларың көп мукдарда йитирилмегине ёл берилйәр. «Түркменнебит» бирлешигиниң небит промыселлеринде угурдаш газың йитгиси көп. «Түркменгазпром» бирлешигиниң херекет эдйән промыселлеринде газың герегинден артык алынмагына ёл берилйәр, мунуң өзи ерасты байлыклы ериң вагтындан өң гарыплашмагына элтип билер.

Ерли гурлушык материаллары болан ерасты байлыклы ерлери ишләп тайярламаклык канагатланарсыз амала ашырыляр. Хөкүметиң карарлары бозулып, бирентек ерасты байлыклы ерлерде бирвагтың өзүнде бирнәче гурама тарапындан ишләп тайярлайыш алнып барыл-

яр, мунуң өзи барланан запасларың долы пейдаланылмазлыгына ярдам эдйәр.

Тебигатың горалышыны гүйчлендирмек ве тебигы ресурсларың пейдаланылышыны говуландырмак максады билен хем-де ССКП МК-ның ве СССР Министрлер Советиниң 1972-нжи йылың 29-нжы декабрында чыкаран № 898 карарыны ерине етирмек үчин Түркменистан КП МК ве Түркменистан ССР Министрлер Совети карар эдйәрлер:

1. Тебигаты горамак ве тебигы ресурсларың рационал пейдаланылмагыны үпжүн этмек меселелерине үнси гүйчлендирип, топрагың эрозиясына гаршы гөрешмек барадакы ишлериң гечирилишине, ерлериң, сувларың, токайларың, ерасты байлыкларың ве бейлеки тебигы байлыкларың колхозлар, совхозлар, кәрханалар хем-де гурамалар тарапындан догры пейдаланылышына ерлериң рекультивациясы барада, топрагың, ерүсти ве ерасты сувларың хапаланмагының хем-де шорламагының өңүни алмак барада, токайларың сув саклайжылык ве горайжылык функцияларыны горамак барада, хайванат хем-де өсүмлик дүнйәсини горап сакламак ве көпелтмек барада, атмосфера ховасының хапаланмагының өңүни алмак барада, өнүмчилик хем-де дурмуш зеңзелесине гаршы гөрешмек барада уланылып йөрлен кадаларың ве нормаларың берҗай эдилишине систематик контроллыгы беллемеги партияның обкомларына, шәхеркомларына ве райкомларына, облисполкомлара, шәхер исполкомларына хем-де республиканың министрликлерине ве ведомстволарына табшырмалы.

Чыкарыланда хем-де гайтадан ишленип бежериленде диңе бир газылып алынян эсасы пейдалы затлары дәл, эйсем газылып алынян пейдалы угурдаш затлары хем комплекслейин ве хас долы пейдаланмагы республиканың министрликлеринден хем-де ведомстволарындан, кәрханаларындан ве гурамаларындан талап этмели.

2. Шу ашакдакы ялы беллемели, ягны:

а) ТССР Оба хоҗалык министрлиги:

министрликлериң, ведомстволарың, дөвлет, кооператив, җемгыетчилик гурамаларының ве эдараларың, шейле хем гражданларың ер хакындакы канунлары ве ерден пейдаланмагың тертибини берҗай эдишлерине дөвлет контроллыгыны амала ашыряр;

колхозларың, совхозларың хем-де Министрлигиң системасына гирйән бейлеки оба хоҗалык кәрханаларының ве гурамаларының пейдаланмагындакы ерлери горап сакламагың хем-де рационал пейдаланмагың гуралмагы, оба хоҗалыгында зәхерли химикатларың догры уланылмагы үчин, оба хоҗалык экинлерине ве агачлара зыян берйән кеселлере хем-де мөр-мөҗеклере гаршы гөрешмегиң биологик серишделериниң өсдүрилмеги ве гиңден уланылмагы үчин, ерлер суварыланда сувы тыгшытлы пейдаланмагың гуралмагы үчин җогапкәрчилик чекйәр хем-де ерлериң рекультивациясына контроллык эдйәр;

мейдан горайыш токайчылыгыны өсдүрмек барадакы ишлери хем гошмак билен, эрозия гаршы чәрелер комплексиниң ерине етирилмегини гураяр;

өсүмликлере зыян берйән мөр-мөҗеклере ве кеселлере гаршы гөрешмек барадакы чәрелериң министрликлер, ведомстволар ве гражданлар тарапындан гечирилишине хем-де зыянлы маддаларың оба хоҗалык өнүмине дүшмезлиги ве оларың топракда хем-де сув ховданларында топланмагына ёл бермезлик үчин зәхерли химикатлары уланмагың белленен кадаларының берҗай эдилишине дөвлет контроллыгыны амала ашыряр;

б) ТССР Мелиорация ве сув хоҗалык министрлиги:

халк хоҗалыгында сувлардан рационал пейдаланмагың гуралмагы үчин ве оларың хапаланмакдан ве азалмакдан горалмагы үчин, ме-

лиоратив системаларың техники дережеси ве нетижелилигиниң ёкарландырылмагы үчин, шорлан ерлериң шоруны айырмак боюнча ишлериң гечирилмеги үчин жогапкәрчилик чекйәр;

сувларың рационал пейдаланылышына сув ховданларыны хапаланмакдан, от басмакдан, сувы кемелмекден горап сакламак барадакы чәрелериң гечирилишине, шейле хем арассалайыш десгаларының ишине ве хапа (сенагат, дренаж, коммунал-дурмуш, оба хожалык ве бейлеки) сувларың акдырылышына белленен тертипде дөвлет контроллыгыны амала ашыряр;

ири пудагара сув хожалык объектлериниң ве системаларының пейдаланылмагыны гураяр;

республиканың сув хожалыгыны өсдүрмегиң перспектив хем-де йыллык планларының проектлерини, сувы комплекслейин пейдаланмак ве горап сакламак схемаларыны, республикан әхмиети болан сув хожалык балансларының проектлерини, шейле хем областара ве районара әхмиети болан деряларың хем-де каналларың бассейнлери боюнча сувдан пейдаланыжыларың арасында сув пайламак планларыны ишләп тайярлаяр ве ТССР Госпланына берйәр;

республикада кичи деряларың сувларыны ве даг деряларының сакаларыны горап сакламак схемаларының ишленип тайярланылмагыны гураяр;

ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитети[1]:

республикада токайларың ягдайына ве токай ресурсларының рационал пейдаланылмагының үпжүн эдилишине дөвлет гөзегчилигини амала ашыряр, токайларың көпелдилмеги ве өнүмлилигиниң ёкарландырылмагы, токайларың янгындан горалмагы, янгының өз вагтында сөндүрилмеги үчин, токайларың зыянлы мөр-мөжеклерден ве кеселлерден горалмагы үчин, токайлары биругсат чапылмакдан ве токая зыян етирйән бейлеки херекетлерден горамагың гуралмагы үчин жогапкәрчилик чекйәр;

дөвлет токай фондунуң ерлериниң сакланылышына ве токай хожалык кәрханалары хем-де гурамалары ве токайдан пейдаланыжылар тарапындан оларың шол ерлериң ниетленилишине лайыклыкда пейдаланылышына хем-де дөвлет токай фондунуң территориясында токайдан пейдаланыш кадаларының берҗай эдилишине контроллык эдйәр;

авчылык хожалыгының догры йөредилишине ве пейдалы өсүмликлери хем-де хайванлары горап сакламак ве көпелтмек барадакы хем-де заповедниклериң иши барадакы уланылып йөрлен кануларың берҗай эдилишине контроллык эдйәр;

чәгеликлериң ве бейлеки оңайсыз ерлери өсүмликлендирмек барадакы ишлериң, шейле хем шулар билен багланышыклы ишлериң ерине етирилмегини гураяр;

г) ТССР Саглыгы саклайыш министрлиги дашаркы тебигы срèданың хапаланылмагыны ёк этмеклиге ве онуң өңүни алмаклыга гөнүкдирилен чәрелериң, шол санда агыз сувы үчин, дурмуш, сагалдыш хем-де илатың бейлеки хажатлары үчин уланылян ерүсти ве ерасты сувларың хапаланмагыны ёк этмек хем-де өңүни алмак барадакы чәрелериң гечирилишине дөвлет контроллыгыны амала ашыряр;

д) ТССР Ичери ишлер министрлиги:

ТССР Саглыгы саклайыш министрлиги билен билеликде көчелериң, ховлуларың ве илатлы пунктларың бейлеки территорияларының, шейле хем зәхметкешлериң шәхериң дашарсында дынч алян ерлери-

[1] Хәзир — Түркменистан ССР Токай хожалык министрлиги.

ниң, пляжларың сакланылышының санитария кадаларының берҗай эдилишине гөзегчилик эдйәр;

тебигы байлыклары сакламак ве хапаланмакдан горамак барадакы чәрелери амала ашырмакда, токай дүзгүнини бозянлара, браконьерлере ве ав авламак хем-де балык тутмак кадаларының бозулмагына гаршы гөрешмекде дегишли органлара ярдам эдйәр;

е) ТССР Министрлер Советиниң Геология управлениеси ерасты сувларың кемелмекден ве хапаланмакдан горалып сакланылышына контроллык эдйәр;

ж) ТССР Министрлер Советиниң янындакы Сенагатда ишлериң ховпсуз алнып барлышына гөзегчилик этмек ве магдан гөзегчилиги барадакы управление[1] ерасты байлыклы ерлериң горалып сакланылышына, газылып алынян пейдалы затлары болан ерлериң хем-де гидроминерал ресурслары болан ерлериң догры пейдаланылышына контроллыгы амала ашыряр.

3. Шәхерлерде ве бейлеки илатлы пунктларда атмосфера ховасыны хапаланмакдан горап сакламак барадакы чәрелериң гечирилмегини үпҗүн этмек үчин облисполкомлар, шәхер исполкомлары ве райисполкомлар җогапкәрчилик чекйәрлер.

Әхли кәрханаларың ве гурамаларың, өзлериниң киме табындыкларына гарамаздан, тебигаты горамак ве тебигы ресурсларың пейдаланылышыны говуландырмак барадакы чәрелериң гечирилишине, шейле хем төверекдәки среданы горап сакламагың белленен кадаларының әхли гражданлар тарапындан пугта берҗай эдилишине контроллыгы гүйчлендирмеги зәхметкешлер депутатларының ерли Советлериниң исполкомларына табшырмалы.

4. Республиканың министрликлерини, ведомстволарыны, кәрханаларыны ве гурамаларыны, облисполкомлары, райисполкомлары хем-де шәхер исполкомларыны шу ашакдакылара борчлы этмели:

1974-нжи йылдан башлап, тебигаты горамак ве тебигы ресурслары рационал пейдаланмак барадакы чәрелери гечирмегиң перспектив хем-де йыллык планларының ишленип тайярланылмагыны ве оларың халк хоҗалыгыны өсдүрмек планларының проектлери билен бир вагтың өзүнде ТССР Госпланына берилмегини үпҗүн этмели.

Ёкарда гөркезилен планларың проектлеринде тебигаты горамак барада кәрханалар ве гурамалар тарапындан гечирилмели чәрелери гөз өңүнде тутуп дурмалы;

кәрханаларың гурлушыгы үчин проектлерде сув ховданларыны, топрагы ве атмосфера ховасыны хапа сувлар ве сенагат зыңындылары билен хапаланмакдан горамак барадакы чәрелери йөрите бөлүм аркалы беллемели;

ерлериң рекультивациясы билен багланышыклы ишлери чалтландырмак ве говуландырмак барада зерур чәрелер гөрүп, говуландырылан ерлериң колхозлара, совхозлара ве бейлеки ерден пейдаланыҗылара өз вагтында берилмегини үпҗүн этмели;

гарашлы кәрханаларда хапа сувлары арассалайҗы десгаларың ве газдан арассалайҗы хем-де тозан соруҗы десгаларың проектирленилишине, гурлушына ве уланылышына пугта контроллыгы үпҗүн этмели;

айры-айры кәрханаларың белленилен тертипде шәхерлерден чыкарылмагыны я-да шол кәрханаларың хас зыянлы зыңындыларыны ымыклы кемелтмек мүмкин болмадык халатларда оларың өнүмчилик профилиниң үйтгедилмегини гөз өңүнде тутмалы.

---

[1] Хәзир — Түркменистан ССР Сенагатда ишлериң ховпсуз алнып барлышына гөзегчилик этмек ве магдан гөзегчилиги барадакы дөвлет комитети.

(Он икинжи абзац) 1974-нжи йылдан башлап, областларың, ири сенагат меркезлериниң территориясында ве тутуш республиканың территориясында тебигаты горамак боюнча СССР-иң умумысоюз ве союз--республикан кәрханалары ве гурамалары тарапындан хем, республиканың министрликлерине ве ведомстволарына гарашлы кәрханалар ве гурамалар тарапындан хем ерине етирилмели чәрелери гөз өңүнде тутян жемлейжи перспектив хем-де йыллык тебигаты горайыш планларының проектлерини ишләп тайярламагы ТССР Госпланына табшырмалы.

6. Кәрханалары ве десгалары проектирлемек үчин табшырыклар дүзүлен махалында шоларда проектирленйән кәрхананың я-да десганың төверекдәки тебигы среда отрицатель тәсир этмек мүмкинчилигини арадан айырян чәрелери ишләп тайярламак барадакы талаплары гөз өңүнде тутмага; тәзе технологик процеслери проектирлемек барадакы табшырыклар ишленип дүзүленде атмосфераның, сув ховданларының ве топрагың зыянлы ташландылар хем-де хапа сувлар билен хапаланмагыны үзүл-кесил кемелтмек я-да долы арадан айырмак барадакы талаплары гөз өңүнде тутмага; кәрханаларың ве десгаларың тәзелерини гурмак хем-де өңден ишләп йөренлерини реконструкциялашдырмак барадакы техники (техники-иш) проектлери тассыкланылан махалында шу талапларың бержай эдилмегини үпжүн этмәге республиканың министрликлерини ве ведомстволарыны, облисполкомлары, шәхер исполкомларыны хем-де райисполкомлары борчлы этмели.

Кәрханаларың ве десгаларың тәзелерини гурмак хем-де өңден ишләп йөренлерини реконструкциялашдырмак барадакы проектлериң экспертизасы махалында оларда төверекдәки тебигы средавы горамак барадакы талапларың бержай эдилишиниң барланылмагыны үпжүн этмеги ТССР Госстройына, республиканың министрликлерине хем-де ведомстволарына, облисполкомлара, райисполкомлара ве шәхер исполкомларына табшырмалы.

9. Шәхерлериң баглык зоналарындакы токайларда, токай горагы золакларында ве биринжи топара дегишли бейлеки токайларда ер участокларының токай хожалыгыны өсдүрмек билен багланышыклы болмадык максатлар үчин бөлүнип берилмегини пугта чәклендирмеги ТССР Оба хожалык министрлигине, облисполкомлара ве район, шәхер исполкомларына табшырмалы.

10. Мейдан гораг золакларыны ве дөвлет токай фондунын составына гирмейән бейлеки агачлары горамаклыгы шол золакларың ве агачларың ерлешйән ериндәки кәрханаларың, гурамаларың хем-де эдараларың үстүне йүклемели, токайларда янгының өңүни алмак барада зерур чәрелери гөрмели.

11. Агач кесмек кадаларының бержай эдилишине, өзлерине бөлүнип берлен агач кесиш фондундан агач тайярлайжы гурамаларың ве кәрханаларың рационал пейдаланышларына контроллыгы гүйчлендирмеги ТССР Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитетине[1] табшырмалы.

13. Сув ховданларыны сув ресурсларына зыян етирйән сув отундан ве бейлеки өсүмликлерден биологики арассалайшы говуландырмага хем-де шол бир вагтың өзүнде көп мукдарда бноген маддалары пейдаланмага мүмкинчилик берйән өсүмлик ийән балыкларың сув ховданларында гиңден көпелдилмегини үпжүн этмек максады билен, сув ховданлары реконструкциялашдырыланда ве гурланда сув ховданларының биологики мелиорациясыны үпжүн этмек барада зерур чәреле-

[1] 8-нжи сахыпадакы 1-нжи дүшүндириш серет.

ри амала ашырмагы ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлигине хем-де «Гарагумстрой» управлениесине[1] табшырмалы.

14. Топрагың, сув ховданларының ве дашаркы средадың бейлеки объектлериниң өсүмликлере зыян берйән мөр-мөҗеклере, кеселлере, хашал отлара, шейле хем зыянлы мөр-мөҗеклере ве гемриҗилере гаршы гөрешмек үчин уланылян зәхерли химикатлар билен хапаланмазлыгының өңүни алмак максады билен:

а) зәхерли химикатлары уланмагың белленен кадаларының колхозлар, совхозлар ве бейлеки кәрханалар, гурамалар ве эдаралар, шейле хем гражданлар тарапындан пугта берҗай эдилмегини үпҗүн этмеги ТССР Оба хожалык министрлигине, ТССР Еңил сенагат министрлигине, ТССР Азык сенагат министрлигине, ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитетине[2], «Түркменсельхозтехника»[3], ТССР Ичерки сув ховданларының балыкчылык хожалыгы управлениесине, ТССР Саглыгы саклайыш министрлигине, облисполкомлара ве район, шәхер исполкомларына табшырмалы;

б) зәхерли химикатларың уланылмагы зерарлы төверекдәки тебигы средада дөрейән өзгеришлере гөзегчилик этмегиң гуралмагыны үпҗүн этмеги ТССР Гидрометеорология гуллугы управлениесине[4] табшырмалы;

в) оба хожалык өсүмликлерине зыян берйән мөр-мөҗеклере гаршы гөрешмек ве деряларың, каналларың хем-де сув ховданларының голайында ерлешйән мейданларда дефоляция гечирмек үчин зәхерли химикатларың уланылышына пугта контроллык беллемеги ТССР Оба хожалык министрлигине табшырмалы. Бу ерде эсасан химики ишлери гечирмегиң ерүсти усулларыны уланмалы.

15. Гарагум каналының трассасында ерлешйән сенагат-граждан гурлушыгы объектлерини канализация-арассалайыш десгалары болмаздан проектирлемәге хем-де уланмаклыга бермәге ёл бермезлиги ТССР Госстройына, ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлигине, «Гарагумстрой» управлениесине[1] табшырмалы.

16. Шәхерлериң, шәхер этегиндәки зоналарың, ишчи посёлокларының ве оба илатлы пунктларының санитария ягдайыны говуландырмак максады билен республиканың министрликлерине ве ведомстволарына, облисполкомларына хем-де район, шәхер исполкомларына шу ашакдакылары табшырмалы:

шәхерлерде ве ишчи посёлокларында сув проводларының, канализация хем-де арассалайҗы десгаларың гурлушының ягдайына гарамалы ве олары белленен мөхлетлерде гүррүңсиз ише гиризмек барада зерур чәрелер гөрмели.

18. Илат арасында тебигаты горамак барадакы билимлериң яйрадылышыны гүйчлендирмеги, онуң байлыкларыны рационал пейдаланмагың мөхүмдигини дүшүндирмеги зерур дийип хасап этмели, мунуң үчин:

— тебигаты горамак меселелери боюнча информацион, ылмы-популяр, аң-билим, чепер эдебиятың ве кинофильмлериң гойберилишини гиңелтмеги, лекцион пропаганданы гүйчлендирмеги, шу меселелери радио ве телевидение аркалы хас долы беян этмеги ТССР Министрлер Советиниң Телевидение ве радиогеплешиги барадакы дөвлет комитетине, ТССР Министрлер Советиниң Неширят, полиграфия ве китап сөв-

---

[1] Хәзир Башгарагумгурлушыгы.
[2] 8-нжи сахыпадакы 1-нжи дүшүндирише серет.
[3] Хәзир Госкомсельхозтехника.
[4] Хәзир — Гидрометеорология ве тебигы среда контроллык этмек барадакы Түркменистан республикан управлениеси.

дасы ишлери барадакы дөвлет комитетине, ТССР Министрлер Советиниң Кинематография барадакы дөвлет комитетине, ТССР Медениет министрлигине, ТССР Саглыгы саклайыш министрлигине, ТССР «Билим» җемгыетине ве республикан тебигаты горайыш җемгыетине табшырмалы;

— тебигатың горалышыны гүйчлендирмек ве тебигы ресурсларың пейдаланылышыны говуландырмак билен багланышыклы меселелери гиңден беян этмеги республиканың газетлериниң ве журналларының редакцияларына табшырмалы;

— әхли окув җайларында тебигаты өврениш билиминиң, төверекдәки среданы рационал пейдаланмагың ве горамагың эсасларыны окатмаклыга үнси гүйчлендирмеги ТССР халк магарыф министрлигине[1], ТССР Министрлер Советиниң Профессионал-техники билим барадакы дөвлет комитетине хем-де өз гарамагында ёкары ве йөрите орта окув җайлары болан бейлеки министрликлере ве ведомстволара табшырмалы;

— тебигаты горамак барадакы ише зәхметкешлериң хем-де яшларың ишеңңир гатнашмагыны үпҗүн этмеги ТСПС-е ве Түркменистан ЛКСМ МК табшырмалы.

ТССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ ПРЕЗИДИУМЫНЫҢ ТӨВЕРЕКДӘКИ СРЕДАНЫ ГОРАМАК ВЕ ТЕБИГЫ РЕСУРСЛАРЫ РАЦИОНАЛ ПЕЙДАЛАНМАК БАРАДАКЫ КОМИССИЯСЫНЫ ДӨРЕТМЕК ХАКЫНДА[2]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1983-нжи йыл, 7-нжи июль, № 319
(ТССР Караралар йыгындысы, 1983-нжи йыл, № 7—8—9, 71-нжи мадда)

Республикада тебигаты горамагың доландырылышыны мундан бейләк-де кәмиллешдирмек, шейле хем шу меселелер боюнча Партияның ве Хөкүметиң карарларының ерине етирилишиниң баршына контроллыгы гүйчлендирмек максады билен Түркменистан ССР Министрлер Совети к а р а р э д й ә р:

2. ТССР Министрлер Советиниң Президиумының Төверекдәки среданы горамак ве тебигы ресурслары рационал пейдаланмак барадакы комиссиясы хакында гошулян Дүзгүннаманы тассыкламалы.

3. ТССР Министрлер Советиниң Президиумының Төверекдәки среданы горамак ве тебигы ресурслары рационал пейдаланмак барадакы комиссиясының өз компетенциясына гирйән меселелер боюнча карарлары республиканың әхли министрликлериниң, ведомстволарының, халк депутатларының ерли Советлериниң исполкомларының, шейле хем өзлериниң киме табындыкларына гарамаздан, әхли гурамаларың, кәрханаларың ве эдараларың ерине етирмеги үчин хөкманыдыр диййп беллемели.

4. ТССР Министрлер Советиниң Президиумының Төверекдәки среданы горамак ве тебигы ресурслары рационал пейдаланмак барадакы комиссиясы тарапындан гаралмага дегишли материаллары тайярламагы, шейле хем Комиссия техники тайдан хызмат этмеги ТССР Министрлер Советиниң Иш Доландырыш Управлениесиниң үстүне йүклемели.

---

[1] Хәзир — Түркменистан ССР Магарыф министрлиги ве Түркменистан ССР Ёкары ве йөрите орта билим министрлиги.

[2] Түркменистан ССР-ниң Канунлар топлумына гиризмәге дегишли кадалары өз ичине алмаянлыгы үчин 1-нжи пункт гетирилмеди.

ТССР Министрлер Советиниң 1983-нҗи йылың 7-нҗи июлында чыкаран № 319 карары билен
ТАССЫКЛАНЫЛДЫ

ТССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ ПРЕЗИДИУМЫНЫҢ ТӨВЕРЕКДӘКИ СРЕДАНЫ ГОРАМАК ВЕ ТЕБИГЫ РЕСУРСЛАРЫ РАЦИОНАЛ ПЕЙДАЛАНМАК БАРАДАКЫ КОМИССИЯСЫ ХАКЫНДА

ДҮЗГҮННАМА

1. ТССР Министрлер Советиниң Президиумының Төверекдәки средaны горамак ве тебигы ресурслары рационал пейдаланмак барадакы комиссиясы Түркменистан ССР-нде тебигаты горамагың доландырылышыны мундан бейләк-де кәмиллешдирмек, шейле хем шу меселелер боюнча Партияның ве Хөкүметиң карарларының ерине етирилишиниң баршына контроллыгы гүйчлендирмек максады билен дөредилди.

2. ТССР Министрлер Советиниң Президиумының Төверекдәки средaны горамак ве тебигы ресурслары рационал пейдаланмак барадакы комиссиясы:

төверекдәки средaны горамак ве тебигы ресурслары рационал пейдаланмак меселелери боюнча Партияның хем-де Хөкүметиң карарларының ерине етирилишиниң баршына бирсыхлы контроллык эдилмегини, тебигаты горамагың дөвлет тарапындан доландырылышының мундан бейләк-де кәмиллешдирилмегини, ери ве ерасты байлыклары, сув ресурсларыны, атмосфера ховасыны, хайванат хем-де өсүмлик дүнйәсини горамак ве рационал пейдаланмак, тебигы байлыклары көпелтмек ве адамы гуршап дуран средaны говуландырмак барада еке-тәк ылмы-техники сыясатың амала ашырылмагыны үпҗүн эдйәр;

республиканың тебигатыны өзгертмегиң улы проблемаларына, канун уланмак практикасына, территориал-өнүмчилик комплекслери проектирлениленде, кәрханалар, мелиоратив ве гидротехники системалар, транспорт объектлери хем-де бейлеки объектлер гурланда ве реконструкциялашдырыланда экологик талапларың берҗай эдилишине гараяр, шейле хем дашары юрт тежрибесини өвренмек ве умумылашдырмак, халкара арагатнашыклары өсдүрмек билен багланышыклы меселелере гараяр;

төверекдәки средaны горамак ве тебигы ресурслары рационал пейдаланмак меселелери боюнча министрликлериң, ведомстволарың ве җемгыетчилик гурамаларының, облисполкомларың ве Ашгабат шәхер исполкомының, шейле хем кәрханаларың, эдараларың ве гурамаларың ишини, өзлериниң киме табындыкларына гарамаздан, утгашдыряр.

3. ТССР Министрлер Советиниң Президиумының Төверекдәки средaны горамак ве тебигы ресурслары рационал пейдаланмак барадакы комиссиясының өз компетенциясына гирйән меселелер боюнча чыкаран карарлары, өзлериниң киме табындыкларына гарамаздан, Түркменистан ССР-ниң территориясында ерлешйән әхли министрликлериң, ведомстволарың, кәрханаларың, эдараларың ве гурамаларың ерине етирмеги үчин хөкманыдыр.

Комиссияның белленен тертипде ТССР Министрлер Советиниң карарлары ве буйруклары билен ресмилешдирилмели карарларындан бейлеки карарлары дегишли гурамалара Комиссияның межлисиниң протоколындан гөчүрмелер гөрнүшинде етирилйәр.

4. ТССР Министрлер Советиниң Президиумының Төверекдәки средaны горамак ве тебигы ресурслары рационал пейдаланмак бара-

дакы комиссиясы өз меҗлислерини зерурлыгына гөрә, йөне айда азындан бир гезек гечирйәр[1].

5. ТССР Министрлер Советиниң Президиумының Төверекдәки среданы горамак ве тебигы ресурслары рационал пейдаланмак барадакы комиссиясының членлери Комиссияның меҗлислерине диңе өзи гатнашмак хукугы билен гатнашярлар.

Комиссияның меҗлислерине дахыллы министрликлериң ве ведомстволарың ёлбашчылары я-да оларың орунбасарлары гатнашярлар. Кәрханалара ве областлара дегишли меселелере Комиссияның меҗлислеринде дегишли кәрханаларың ве облисполкомларың векиллериниң гатнашмагында гараляр.

6. ТССР Министрлер Советиниң Президиумының Төверекдәки среданы горамак ве тебигы ресурслары рационал пейдаланмак барадакы комиссиясының иши Комиссия тарапындан тассыкланылян планлар боюнча гечирилйәр.

Өзлериниң докладлары ТССР Министрлер Советиниң Президиумының Төверекдәки среданы горамак ве тебигы ресурслары рационал пейдаланмак барадакы комиссиясының меҗлислеринде гаралмалы министрликлер хем-де ведомстволар, кәрханалар, эдаралар ве гурамалар докладларыны ве Комиссияның карарларының проектлерини, зерур халатларда болса ТССР Министрлер Советиниң карарларының ве буйрукларының проектлерини белленен мөхлетлерде Комиссия берйәрлер.

Төверекдәки тебигы среданы горамак барадакы дөвлет гөзегчилиги органлары, шейле хем дахыллы гурамалар Комиссияның Башлыгының я-да онуң орунбасарларының табшырмагы боюнча ёкарда гөркезилен материаллара гараярлар хем-де олары умумылашдыярлар ве шолар боюнча заключениелери Комиссия берйәрлер.

Зерур халатларда Комиссия төверекдәки среданы горамак ве тебигы ресурслары рационал пейдаланмак билен багланышыклы меселелери өвренмек ве шолар боюнча теклиплер тайярламак үчин алымлардан, министрликлериң, ведомстволарың ве гурамаларың ёлбашчы ишгәрлеринден хем-де специалистлеринден ишчи топарларыны дөредип билер.

ТЕБИГАТЫҢ ГОРАЛЫШЫНЫ ГҮЙЧЛЕНДИРМЕК ВЕ ТЕБИГЫ РЕСУРСЛАРЫҢ ПЕЙДАЛАНЫЛЫШЫНЫ ГОВУЛАНДЫРМАК БАРАДАКЫ ГОШМАЧА ЧӘРЕЛЕР ХАКЫНДА[2]

ТҮРКМЕНИСТАН КП МЕРКЕЗИ КОМИТЕТИНИҢ ВЕ
ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1979-нҗы йыл, 1-нҗи март, № 116

Тебигаты горамак барадакы чәрелериң амала ашырылышына дөвлет контроллыгыны гүйчлендирмек, тебигы ресурслары рационал пейдаланмак ишинде бар болан кемчиликлери өрән гысга мөхлетлерде ёк этмек ве төверекдәки тебигы среданың ягдайыны говуландырмак максады билен, шейле хем ССКП МК-ның ве СССР Министрлер Советиниң 1978-нҗи йылың 1-нҗи декабрында чыкаран № 984 карарыны[3] ери-

[1] 4-нҗи пункт Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1983-нҗи йылың 30-нҗы сентябрындакы № 431 карарының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Карарлар йыгындысы, 1983-нҗи йыл., № 7—8—9, 93-нҗи мадда).

[2] Түркменистан ССР-ниң Канунлар топлумына гиризилмәге дегишли кадалары өз ичине алмаянлыгы үчин 1-нҗи пункт, 2-нҗи пунктуң икинҗи ве үчүнҗи абзацлары, 3-нҗи пункт, 5-нҗи пунктуң икинҗи-бәшинҗи абзацлары, 7-нҗи пунктуң икинҗи ве үчүнҗи абзацлары, 8-нҗи пунктуң икинҗи ве бәшинҗи абзацлары, 9-нҗы, 10, 12—14-нҗи, 16—19-нҗы пунктлар гетирилмеди.

[3] Серет: СССР Канунлар топлумы, том 4, 24-нҗи сах.

не етирмек үчин Түркменистан КП Меркези комитети ве Түркменистан ССР Министрлер Совети карар эдйәрлер:

2. Республиканың территориясында ерлешйән министрликлер, ведомстволар, бирлешиклер, кәрханалар, эдаралар ве гурамалар тебигатың горалмагы, тебигы ресурсларың рационал пейдаланылмагы ве көпелдилмеги хем-де дегишли тебигаты горайыш чәрелериниң өз вагтында амала ашырылмагы үчин долы җогапкәрчилик чекйәрлер дийип беллемели.

4. Республиканың министрликлери ве ведомстволары ТССР Госпланына тебигаты горамак ве тебигы ресурслары рационал пейдаланмак барадакы перспектив хем-де йыллык планларың проектлерини бермек билен бир вагтың өзүнде шол планларың проектлериниң дегишли бөлүмлерини өзлерине гарашлы бирлешиклере, кәрханалара, эдаралара ве гурамалара (дүйпли мая гоюмларының мөчберлерини ве тебигаты горайыш кувватлыкларыны хем-де объектлерини ише гиризмек барадакы табшырыклары гөркезмек билен), ТССР Гидрометеорология гуллугы управлениесине[1], ТССР Мелиорация ве сув хоҗалык министрлигине, ТССР Оба хоҗалык министрлигине ве ТССР Сенагатда ишлериң ховпсуз алнып барлышына гөзегчилик этмек ве магдан гөзегчилиги барадакы дөвлет комитетине иберйәрлер дийип беллемели.

Ёкарда гөркезилен министрликлер ве ведомстволар министрликлериң хем-де ведомстволарың тебигаты горамак ве тебигы ресурслары рационал пейдаланмак барадакы планларының проектлери эсасында тутуш республика боюнча дегишли бөлүмлериң планларының ылалашылан проектлерини ишләп тайярлаярлар ве ТССР Госпланына (онуң беллән мөхлетлеринде) берйәрлер.

ТССР Госпланы тутуш республика боюнча дегишли бөлүмлериң планларының ылалашылан проектлерини, табшырыклары министрликлер хем-де ведомстволар боюнча пайламак, шол бир вагтың өзүнде Түркменистан ССР Министрлер Советине ве СССР Госпланына язып бермек билен оларың дегишли бөлүмлерини СССР Гидрометеорология ве тебигы среда контроллык этмек барадакы дөвлет комитетине, СССР Мелиорация ве сув хоҗалык министрлигине, СССР Оба хоҗалык министрлигине хем-де СССР Сенагатда ишлериң ховпсуз алнып барлышына гөзегчилик этмек ве магдан гөзегчилиги барадакы дөвлет комитетине иберйәр.

5. Министрликлере хем-де ведомстволара шу ашакдакылары табшырмалы:

(алтынҗы абзац) төверекдәки тебигы среда хапалайҗы маддаларың зыңылышыны белленен нормалара ченли кемелтмек максады билен өзлерине гарашлы кәрханаларда, эдараларда ве гурамаларда аз галындылы технологик процеслери, шейле хем газ гөрнүшиндәки, сувук ве гаты гөрнүшдәки өнүмчилик хем-де коммунал-дурмуш галындыларыны зыянсызландырыҗы, гайтадан ишләп беҗериҗи ве арассалайҗы системалары орнашдырмак барадакы чәрелериң комплексини ТССР Госпланы билен ылалашып ишләп тайярламалы ве 1980-нҗи йылдан башлап шәхерлерде хем-де сенагатлы район меркезлеринде амала ашырмалы.

Төверекдәки тебигы средaны горамак үчин мөхүм әхмиети болан арассалайҗы канализация десгаларыны СССР Госпланы хем-де ТССР Госпланы билен билеликде СССР Госснабы тарапындан кесгитленилен перечень боюнча энҗамлар, приборлар, кабель өнүмлери ве бейлеки материаллар билен комплектлемеги 1980-нҗи йылдан башлап амала ашырмагы ТССР Госснабына табшырмалы.

[1] Хәзир — Гидрометеорология ве тебигы среда контроллык этмек барадакы Түркменистан республикан управлениеси.

499311

6. Арид зоналарда чөллүклериң мейданының гиңелиш процеслерине гаршы гөрешмек барадакы чәрелер комплексини дахыллы союз ве республикан министрликлериң хем-де ведомстволарың гатнашмагында 1979-нжы йылда ишләп тайярламагы ве 1980-нжи йылдан башлап амала ашырмагы, хусусан-да, сүйшйән чәгелери беркитмек, гораг үчин гөк өсүмликлер экмек барадакы, ерлериң шорламагына гаршы гөрешмек барадакы ишлериң гечирилмегини гөз өңүнде тутмагы, шейле хем шол ерлерде мал бакмагың тертибини ве мөхлетини, небит-газ проводларыны хем-де бейлеки инженерчилик десгаларыны гурмагың, механизмлешдирилен транспорты ве оба хоҗалык техникасыны уланмагың тертибини беллемеги ТССР Госпланына, ТССР Ылымлар академиясына, ТССР Токай хоҗалыгы барадакы дөвлет комитетине[1], ТССР Оба хоҗалык министрлигине табшырмалы.

7. ТССР Госпланына, ТССР Госстройына, ТССР Гидрометеорология гуллугы управлениесине[2], министрликлере, ведомстволара ве облисполкомлара шу ашакдакылары табшырмалы:

(дөрдүнҗи абзац) сенагат объектлерини гурмак ве реконструкциялашдырмак барадакы хараҗатларың җемлейҗи сметасында тебигаты горайыш объектлериниң гурлушыгы барадакы хараҗатлары 1980-нҗи йылдан башлап айратын сетир билен беллемели.

8. Өзлериниң киме табындыкларына гарамаздан, министрликлере, ведомстволара, кәрханалара ве гурамалара шу ашакдакылары табшырмалы:

(үчүнҗи абзац) шәхер канализация сетине акдырылян сувларың лаборатория анализини бирсыхлы гечирип дурмалы;

сув проводы сетиниң ве арматураның нәсазлыкларыны өз вагтында ёк этмели.

11. Өзлерине гарашлы кәрханаларда атмосфера хапалайҗы зыңындылары кемелтмек барада кабул эдилен чәрелери (ТКП МК-ның ве ТССР Министрлер Советиниң 1975-нҗи йылың 28-нҗи ноябрында чыкаран № 457 карары, ТССР Министрлер Советиниң 1977-нҗи йылың 29-нжы июнында чыкаран № 297 ве 1978-нҗи йылың 12-нҗи июнында чыкаран № 15-IX карарлары) амала ашырмак барада чәрелер гөрмеги, йыллык планларда тозан—газ соруҗы энҗамлары реконструкциялашдырмак ве гурмак үчин зерур serишделери гөз өңүнде тутуп дурмагы ТССР Гурлушык материаллар сенагаты министрлигине, ТССР Пагта арассалайҗы сенагат министрлигине, ТССР Госснабына ве облисполкомлара табшырмалы.

15. Министрликлере хем-де ведомстволара шу ашакдакылары табшырмалы:

гарашлы кәрханаларда ве гурамаларда уланылян газдан арассалайҗы ве тозан соруҗы установкаларың хем-де сув арассалайҗы десгаларың ишлейшиниң нетиҗелилиги билен багланышыклы меселелере бирсыхлы гарап дурмалы ве ылмың хем-де техниканың газананларыны назарда тутуп, шол установкалары ве десгалары мундан бейләк-де кәмиллешдирмек барадакы теклиплери ТССР Госстройына язып бермели.

Юрдумызың хем-де дашары юртларың өңде барыҗы техникасының ве технологиясының газананларыны назарда тутуп, ёкарда гөркезилен установкалары ве десгалары проектирлемек, гурмак хем-де уланмак теҗрибесини умумылашдырмагы, сув-газдан арассалайҗы ве тозан соруҗы установкаларың хем-де десгаларың типли проектлерине зерур

---

[1] Хәзир — Түркменистан ССР Токай хоҗалык министрлиги.
[2] 15-нҗи сахыпадакы 1-нҗи дүшүндириш серет.

үйтгетмелери бирсыхлы гиризип дурмагы ТССР Госстройына табшырмалы;

дүйпли гурлушык планының проектлери дүзүлен махалында гурлушыкларың ТССР Госпланына берилйән титул списокларында дүйпли мая гоюмларының мөчберлерини ве газдан арассалайжы, сув арассалайжы ве тозан соружы энжамларың хем-де десгаларың ве ТССР Госпланы тарапындан тассыкланылан перечень боюнча бейлеки объектлери гурмак боюнча гурлушык-монтаж ишлерини айратын сетир билен беллемели.

САГЛЫГЫ САКЛАЙЫШ ХАКЫНДА[1]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-иң КАНУНЫ

1970-нжи йыл, 24-нжи декабрь

(ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1970-нжи йыл, № 24, 174-нжи мадда)

6-нжы мадданың биринжи абзацы ве 3-нжи пункты, 21-нжи мадданың икинжи бөлүми, 24, 30 ве 31-нжи маддалар.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИ ХАКЫНДА[2]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-иң КАНУНЫ

1978-нжи йыл, 16-нжы декабрь

(ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1978-нжи йыл, № 24, 144-нжи мадда)

2-нжи мадданың алтынжы абзацы, 7-нжи мадданың 6-нжы пункты

ТҮРКМЕНИСТАН ССР ХАЛК ДЕПУТАТЛАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕТИ ХАКЫНДА[3]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-иң КАНУНЫ

1980-нжи йыл, 18-нжи ноябрь

(ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 24, 157-нжи мадда)

6-нжы мадданың биринжи бөлеги, 18-нжи мадда, 26-нжы мадданың 6-нжы ве 7-нжи пунктлары, 30-нжы мадданың 5-нжи пункты

ТҮРКМЕНИСТАН ССР ХАЛК ДЕПУТАТЛАРЫНЫҢ РАЙОН СОВЕТИ ХАКЫНДА[4]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-иң КАНУНЫ

1971-нжи йыл, 30-нжы июнь

(Түркменистан ССР-иң 1979-нжы йылың 12-нжи декабрындакы Канунының редакциясы — ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1979-нжы йыл, № 23, 168-нжи мадда)

4-нжи мадданың биринжи бөлеги, 12-нжи мадданың 3-нжи ве 5--нжи пунктлары, 15-нжи мадда, 24-нжи мадданың 6-нжы ве 7-нжи пунктлары, 27-нжи мадданың 4-нжи пункты

ТҮРКМЕНИСТАН ССР ХАЛК ДЕПУТАТЛАРЫНЫҢ ШӘХЕР, ШӘХЕРДӘКИ РАЙОН СОВЕТИ ХАКЫНДА[5]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-иң КАНУНЫ

1971-нжи йыл, 30-нжы июнь

(Түркменистан ССР-иң 1979-нжы йылың 12-нжи декабрындакы редакциясы — ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1979-нжы йыл, № 23, 169-нжы мадда)

4-нжи мадда, 12-нжи мадданың 3-нжи ве 5-нжи пунктлары, 15-нжи мадданың 10-нжы, 11-нжи ве 12-нжи пунктлары, 22-нжи мадданың 4-

[1] Серет: сах. 359.
[2] Серет: том I, сах. 149.
[3] Серет: том I, сах. 193.
[4] Серет: том I, сах. 224.
[5] Серет: том, I, сах. 254.

-нҗи ве 5-нҗи пунктлары, 25-нҗи мадданың 4-нҗи пункты, 29-нҗы мадданың 3, 6-нҗы ве 10-нҗы пунктлары, 31-нҗи мадданың 3-нҗи ве 8-нҗи пунктлары

ТҮРКМЕНИСТАН ССР ХАЛК ДЕПУТАТЛАРЫНЫҢ ПОСЁЛОК, ОБА СОВЕТИ ХАКЫНДА[1]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң КАНУНЫ
1968-нҗи йыл, 11-нҗи июнь
(Түркменистан ССР-ниң 1979-нҗы йылың 12-нҗи декабрындакы Канунының редакциясы — ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1979-нҗы йыл, № 23, 170-нҗи мадда)

4-нҗи мадда, 11-нҗи мадданың 2-нҗи пункты, 14-нҗи мадда, 23-нҗи мадданың 3-нҗи пункты, 125-нҗи мадданың биринҗи бөлеги

ЙИТИП-ЁК БОЛУП ГИТМЕК ХОВПЫ АБАНЯН ЯБАНЫ ХАЙВАНЛАРЫҢ ВЕ ӨСҮМЛИКЛЕРИҢ ГӨРНҮШЛЕРИ БИЛЕН ХАЛКАРА СӨВДА ЭТМЕК ХАКЫНДАКЫ КОНВЕНЦИЯНЫ ТАССЫКЛАМАК ХАКЫНДА ВЕ ШУ КОНВЕНЦИЯНЫ ЕРИНЕ ЕТИРМЕК БАРАДАКЫ ЧӘРЕЛЕР ХАКЫНДА[2]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1976-нҗы йыл, 16-нҗы сентябрь, № 377.

Түркменистан ССР Министрлер Совети карар эдйәр:

2. СССР Министрлер Советиниң 1976-нҗы йылың 4-нҗи августында чыкаран № 612 карарына лайыклыкда:

— Түркменистан ССР-ниң территориясында өзлери барадакы сөвда йитип-ёк болуп гитмек ховпы абанян ябаны хайванларың ве өсүмликлериң гөрнүшлери билен халкара сөвда этмек хакындакы Конвенция лайыклыкда дүзгүнлешдирилйән ябаны хайванлары авламак ве өсүмликлери йыгнамак, шейле хем Конвенция аркалы гөз өңүнде тутулан халатлардан бейлеки халатларда өзлери барадакы сөвда Конвенция лайыклыкда дүзгүнлешдирилйән СССР-иң ябаны хайванларының ве өсүмликлериниң перечenлери гошуляр[3], хайванларың шол гөрнүшлерини, оларың бөлеклерини я-да дериватларыны сатмагы, сатын алмагы (чалышмак) гадаган этмели.

Республикада шу гадаган этмәни ерине етирилишине контроллык этмеклиги облисполкомларың ве халк депутатларының ерли Советлериниң исполкомларының үстүне йүклемели.

— Сейрек душ гелйән ве йитип-ёк болуп гитмек ховпы абанян, гошмача горайыш чәрелерине мәтәч болан ябаны хайванларың ве өсүмликлериң гөрнүшлерини өвренмек барадакы иши довам этдирмеги ТССР Ылымлар академиясына, ТССР Токай хожалык министрлигине ве ТССР Оба хожалык министрлигине табшырмалы.

---

[1] Серет: том 1, сах. 288.

[2] 1-нҗи пункт СССР Министрлер Советиниң 1976-нҗы йылың 4-нҗи августындакы «Йитип, ёк болуп гитмек ховпы, абанян ябаны хайванларың ве өсүмликлериң гөрнүшлери билен халкара сөвда этмек хакындакы конвенцияны тассыкламак хакында ве шу конвенцияны ерине етирмек барадакы чәрелер хакында» № 612 карарыны тәзеден гайталаняң хөкмүнде гетирилмеди (серет: СССР Канунлар топлумы, том 4, сах. 500).

2-нҗи пунктуң бәшинҗи абзацы Түркменистан ССР Канунлар топлумына гиризилмәге дегишли кададалары өз ичине алмаянлыгы үчин гетирилмеди.

[3] Гошупды алынмады.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң ГЫЗЫЛ КИТАБЫНЫ ЙӨРЕТМЕГИҢ ТЕРТИБИ ХАКЫНДА ВЕ СЕЙРЕК ДУШ ГЕЛЙӘН ХЕМ-ДЕ ЙИТИП-ЁК БОЛУП БАРЯН ХАЙВАНЛАРЫ ХЕМ-ДЕ ӨСҮМЛИКЛЕРИ ГОРАП САКЛАМАК БАРАДАКЫ ЧӘРЕЛЕР ХАКЫНДА[1]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1983-нжи йыл, 5-нжи июль, № 315

«Хайванат дүнйәсини горап сакламак хакындакы» ТССР Кануны-на лайыклыкда ве «СССР-иң Гызыл китабы хакында» СССР Министрлер Советиниң 1983-нжи йылың 12-нжи апрелинде чыкаран № 313 карарыны ерине етирмек үчин Түркменистан ССР Министрлер Совети карар эдйәр:

1. Түркменистан ССР-нде хайванат ве өсүмлик дүнйәсини горап сакламак хем-де онуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек барадакы дөвлет органының функциясыны ТССР Токай хожалык министрлигиниң үстүне йүклемели.

2. Ашакдакы ялы беллемели:

— хайванларың ве өсүмликлериң сейрек душ гелйән хем-де йитип-ёк болуп гитмек ховпы абаняи гөрнүшлериниң Китабыны — Түркменистан ССР-ниң Гызыл китабыны йөретмеклиги ТССР Ылымлар академиясының ве ТССР Тебигаты горамак барадакы мейлетин жемгыетиң гатнашмагында ТССР Токай хожалык министрлиги амала ашыряр;

— Түркменистан ССР-ниң Гызыл китабы Түркменистан ССР-ниң ябаны хайванларының хем-де ябаны өсүмликлериниң сейрек душ гелйән ве йитип-ёк болуп гитмек ховпы абаняи гөрнүшлериниң (подвидлериниң, популяцияларының) ягдайы ве олары горап сакламак чәрелери хакындакы маглуматларың, ягны олары горап сакламак хем-де рационал пейдаланмак барадакы чәрелери ишләп тайярламак ве амала ашырмак үчин зерур маглуматларың жемини өз ичине алмалыдыр;

— Түркменистан ССР-ниң Гызыл китабына гуры ерде, сувда, атмосферада ве топракда тебигы эркинлик ягдайында яшаян я-да тебигы шертлерде өсйән, Түркменистаның территориясында хемишелик я-да вагтлайын месген тутан хайванларың ве өсүмликлериң сейрек душ гелйән хем-де йитип-ёк болуп гитмек ховпы абаняи гөрнүшлери (подвидлери, популяциялары), шейле хем хайванларың ве өсүмликлериң СССР-иң Гызыл китабына гиризилен, Түркменистан ССР-ниң территориясында хемишелик я-да вагтлайын месген тутан, ёгса-да СССР-иң Түркменистан ССР-ниң территориясына янашык континентал шельфиниң тебигы байлыкларына дегишли гөрнүшлери (подвидлери, популяциялары) гиризилйәр.

Хайванларың ве өсүмликлериң ол я-да бейлеки гөрнүшини (подвидини, популяциясыны) Түркменистан ССР-ниң Гызыл китабына гиризмек үчин онуң санының я-да ареалының ховплы кемелйәнлиги хакындакы, яшайыш шертлериниң аматсыз үйтгемелери хакындакы маглуматлар я-да оны горап сакламак хем-де көпелтмек барада гыссаглы чәрелер гөрмегиң зерурлыгына шаятлык эдйән бейлеки маглуматлар эсас болуп хызмат эдйәр.

Түркменистан ССР-ниң Гызыл китабыны йөретмек билен баглanышыклы ишлери малиелешдирмегиң тертибини ТССР Токай хожалык

---

[1] Түркменистан ССР-ниң Канунлар топлумына гиризилмәге дегишли кадалары өз ичине алмаянлыгы үчин 9-нжы пункт гетирилмеди. 10-нжы пункт «ССР-иң Гызыл китабы хакындакы» № 313 карарыны тәзеден гайталаян хөкмүнде гетирилмеди.

министрлиги билен билеликде кесгитлемеги ТССР Малие министрлигине табшырмалы.

3. Түркменистан ССР-иң Гызыл китабы хакындакы дүзгүннама ТССР Ылымлар академиясы, ТССР Оба хоҗалык министрлиги, «Восткаспрыбвод» управлениеси, облисполкомлар хем-де республиканың бейлеки дахыллы министрликлери ве ведомстволары билен ылалашылып, ТССР Токай хоҗалык министрлиги тарапындан тассыкланыляр.

4. Хайванларың я-да өсүмликлериң ол я-да бейлеки гөрнүшлериниң ягдайының анализини гечирмек ве олары Түркменистан ССР-иң Гызыл китабына гиризмек (Түркменистан ССР-иң Гызыл китабындан чыкармак) хакындакы рекомендациялары ишләп тайярламак үчин ТССР Токай хоҗалык министрлигиниң янында Түркменистан ССР-иң Гызыл китабы барадакы ведомствоара комиссияны дөретмели.

Түркменистан ССР-иң Гызыл китабы барадакы ведомствоара комиссия хакындакы дүзгүннама ТССР Токай хоҗалык министрлиги хем-де ТССР Ылымлар академиясы тарапындан тассыкланыляр.

Түркменистан ССР-иң Гызыл китабы барадакы ведомствоара комиссияның язып бермеги билен хайванларың я-да өсүмликлериң ол я-да бейлеки гөрнүшлерини Түркменистан ССР-иң Гызыл китабына гиризмек (Түркменистан ССР-иң Гызыл китабындан чыкармак) хакындакы карар ТССР Оба хоҗалык министрлиги, «Восткаспрыбвод» управлениеси, ТССР Тебигаты горайыш җемгыети хем-де шол хайванлар я-да өсүмликлер өз территориясында хемишелик я-да вагтлайын яшаян (өсйән) облисполкомлар билен ылалашылып, ТССР Токай хоҗалык министрлиги ве ТССР Ылымлар академиясы тарапындан кабул эдилйәр.

Хайванларың ве өсүмликлериң Түркменистан ССР-иң Гызыл китабына гиризилен гөрнүшлери ТССР-иң әхли территориясында айратын горалып сакланылмага дегишлидир.

5. ССР Союзының ве Түркменистан ССР-иң канунлары аркалы гөз өңүнде тутулан халатлардан башга халатларда хайванларың ве өсүмликлериң Түркменистан ССР-иң Гызыл китабына гиризилен гөрнүшлерине дегишли хайванлары ве өсүмликлери авламагы (йыгнамагы) Түркменистан ССР-иң әхли территориясында гадаган этмели.

Ёкарда гөркезилен хайванлары ве өсүмликлери, шол хайванларың ве өсүмликлериң хөвүртгелерини, юмуртгаларыны, мивелерини, тохумларыны, бөлеклерини я-да өнүмлерини авламак (йыгнамак), олары Түркменистан ССР-нден башга ере әкитмек, шейле хем өсүмликлериң ве хайванларың диңе Түркменистан ССР-иң Гызыл китабына гиризилен гөрнүшлериниң горалып сакланылмагына зыян етирйән дийип хасап эдилен хайванлары ве өсүмликлери Түркменистан ССР-не гетирмек айратын халатларда диңе ТССР Токай хоҗалык министрлигиниң ыгтыяр бермеги билен амала ашырылып билнер.

ТССР Оба хоҗалык министрлиги, «Восткаспрыбвод» управлениеси, республиканың бейлеки дахыллы министрликлери хем-де ведомстволары ве облисполкомлар билен ылалашып, ёкарда гөркезилен ыгтыярлары бермегиң тертибини беллемеги ТССР Токай хоҗалык министрлигине табшырмалы.

6. ТССР Токай хоҗалык министрлигиниң заказы боюнча Түркменистан ССР-иң Гызыл китабының он йылда азындан бир гезек нешир эдилмегини үпҗүн этмеги ТССР Неширят, полиграфия ве китап сөвдасы ишлери барадакы дөвлет комитетине табшырмалы.

Түркменистан ССР-иң Гызыл китабының зерур мукдардакы экземплярларының министрликлер, ведомстволар, область, район шәхер исполкомлары боюнча, шейле хем хайванларың ве өсүмликлериң Түркменистан ССР-иң Гызыл китабына гиризилен гөрнүшлерине де-

гишли хайванлары ве өсүмликлери горап сакламак ве пейдаланмак билен багланышыклы кәрханалар, гурамалар ве эдаралар боюнча яйрадылмагыны үпжүн этмеги ТССР Токай хожалык министрлигине табшырмалы.

7. Дөвлет, кооператив ве бейлеки жемгыетчилик кәрханалары, гурамалары ве эдаралары, шейле хем гражданлар хайванларың ве өсүмликлериң Түркменистан ССР-ниң Гызыл китабына гиризилен гөрнүшлерине дегишли хайванларың ве өсүмликлериң хeләк болмагының анықланан әхли халатларында хайванат ве өсүмлик дүнйәсини горап сакламак хем-де онуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек барадакы дөвлет органларына хабар бермәге, ёкарда гөркезилен хайванларың көпчүликлейин хeләк болмагының я-да көпчүликлейин кеселлемегиниң фактлары хакында болса, мундан башга-да, ТССР Оба хожалык министрлигиниң системасындакы ерли ветеринария органларына ве дөвлет санитария гөзегчилиги органларына, шейле хем Гидрометеорология ве тебигы среда контроллык этмек барадакы Түркменистан республикан управлениесиниң дегишли ерли органларына хаял этмән хабар бермәге борчлудырлар.

8. Хайванларың ве өсүмликлериң СССР-иң Гызыл китабына гиризилен гөрнүшлеринден башга, хайванларың ве өсүмликлериң Түркменистан ССР-ниң Гызыл китабына гиризилен гөрнүшлерине дегишли хайванларың ве өсүмликлериң авланмагы я-да ёк эдилмеги зерарлы етирилен зыяны төледип алмагың мөчберини хасапламак үчин таксалар ТССР Малие министрлиги, ТССР Ылымлар академиясы ве облисполкомлар билен ылалашылып, ТССР Токай хожалык министрлиги, ТССР Оба хожалык министрлиги ве «Восткаспрыбвод» управлениеси тарапындан тассыкланыляр дийип беллемели.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР ТЕБИГАТЫ ГОРАМАК БАРАДАКЫ РЕСПУБЛИКАН МЕЙЛЕТИН ЖЕМГЫЕТИҢ УСТАВЫНЫ ТАССЫКЛАМАК ХАКЫНДА

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1969-нжы йыл, 5-нжи сентябрь, № 416.
(ТССР Карарлар ве буйруклар йыгындысы, 1969-нжы йыл, № 9, 190-нжы мадда)

Түркменистан ССР Министрлер Совети к а р а р э д й ә р:
Түркменистан ССР Тебигаты горамак барадакы республикан мейлетин жемгыетиң уставыны, ягны шу карара гошулян уставы тассыкламалы.

ТССР Министрлер Советиниң
1969-нжы йылың 5-нжи
сентябрында чыкаран
№ 416 карары билен
Т А С С Ы К Л А Н Ы Л Д Ы

ТҮРКМЕНИСТАН ССР ТЕБИГАТЫ ГОРАМАК БАРАДАКЫ РЕСПУБЛИКАН МЕЙЛЕТИН ЖЕМГЫЕТИҢ У С Т А В Ы

I. Умумы дүзгүнлер

1. Түркменистан ССР Тебигаты горамак барадакы республикан мейлетин жемгыет ылмы-дөредижилик, көпчүликлейин жемгыетчилик гурама болуп дуряр. Жемгыетиң максады партияның ве хөкүметиң тебигаты горамак, онуң байлыкларыны нетижели пейдаланмак хем-де

көпелтмек, илатлы ерлери, сенагат кәрханаларыны, окув җайларыны, ирригацион каналлары, ёллары өсүмликлендирмек боюнча чәрелер гечирмек, оларың санитария ягдайыны говуландырмак барадакы чәрелериниң амала ашырылмагына актив ярдам этмекден ыбаратдыр.

2. Түркменистан ССР Тебигаты горамак барадакы җемгыетиң үстүне шу ашакдакылар йүкленйәр:

а) тебигаты өвренмек ве горамак, тебигы байлыклары көпелтмек хем-де рационал пейдаланмак, илатлы пунктлары, ёллары ве каналлары өсүмликлендирмек барадакы ише илатың гиң гатлакларыны чекмеклик;

б) тебигы байлыклары рационал пейдаланмак ве олары көпелтмек барадакы чәрелери амала ашырмакда дөвлет, хоҗалык хем-де җемгыетчилик гурамаларына көмек бермеклик;

в) тебигат хакындакы билимлери пропагандирлемеклик хем-де адамларда өз юрдуның тебигатына сөйги дуйгуларыны тербиелемеклик.

3. Түркменистан ССР Тебигаты горамак барадакы җемгыет өз везипелерини амала ашырмак үчин:

а) республиканың областларында, шәхерлеринде ве районларында өз бөлүмлерини ве кәрханаларда, колхозларда, эдараларда, окув җайларында ве ш. м.-лерде илкинҗи гурамалары гураяр[1]:

б) республикада тебигаты горамак барадакы Кануның ерине етирилишине җемгыетчилик контроллыгыны гураяр. Шу максат үчин Җемгыетиң тебигаты горамак барадакы җемгыетчилик инспекциясы боляр;

в) тебигатың байлыкларыны догры пейдаланмак, тебигаты горамак ве Җемгыетиң иши билен багланышыклы бейлеки меселелер боюнча теклиплер ишләп дүзйәр хем-де дегишлиликде Түркменистан ССР Министрлер Советине ве халк депутатларының ерли Советлериниң исполкомларына гиризйәр;

г) тебигаты пейдаланмак ве өзгертмек барадакы комплекслейин чәрелериң планларына ве тебигы ресурслары горап сакламаклыга хем-де көпелтмеклиге дахыллы гурлушыкларың проектлерине серетмеклиге гатнашяр;

д) Җемгыетиң илкинҗи область, шәхер ве район гурамаларының арасында социалистик ярыш гураяр; шейле хем доганлык республикаларың Тебигаты горамак барадакы җемгыетлери билен социалистик ярыша гошуляр[1];

е) белленен тертипде маслахатлар, семинарлар, конференциялар чагыряр, шейле хем тебигы ресурслары пейдаланмак билен я-да Җемгыетиң иши билен багланышыклы меселелер боюнча дөвлет органлары я-да җемгыетчилик гурамалары тарапындан гечирилйән маслахатлара ве конференциялара гатнашяр, тебигы ресурслары горап сакламак, көпелтмек хем-де рационал пейдаланмак барада теклиплер ишләп дүзйәр ве олары дурмуша гечирмәге актив гатнашяр;

ж) яшларда тебигы байлыклара аявлы гарамак дуйгусыны ве тебигы ресурслары догры пейдаланмак эндиклерини тербиелемекде окув җайларына ярдам эдйәр;

з) өз иш угры боюнча сергилер гураяр;

и) өзлериниң тежрибе ишлерини гечирмекде Җемгыетиң членлерине көмек берйәр ве тебигы байлыклары пейдаланмак меселелери боюнча билимлерини ёкарландырмага ярдам эдйәр;

---

[1] 3-нҗи пунктуң «а», «д» подпунктлары ТССР Министрлер Советиниң 1980-нҗи йылың 22-нҗи январындакы № 29 карарының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Министрлер Советиниң Карарлар йыгындысы, 1980-нҗи йыл, № 1, 2-нҗи мадда)

к) Җемгыетиң максатларына ве везипелерине лайыклыкда, белленен тертипде нахалханалары, магазинлери, уссаханалары ве башга кәрханалары гураяр;

л) Җемгыетиң везипелерине лайык гелйән чәрелери билеликде ишләп дүзмек ве амала ашырмага ярдам этмек максадыны гөз өңүнде тутуп, дөвлет, хожалык, медени, ылмы хем-де бейлеки гурамалар билен арагатнашыгы ёла гойяр. Җемгыетиң ерли бөлүмлериниң өңде барыҗы иш тежрибесини өвренйәр, умумылашдыряр ве яйрадяр.

4. Түркменистан ССР Тебигаты горамак барадакы җемгыетиң республикан, область, шәхер ве район советлери юридики тарап хукукларындан пейдаланярлар ве оларың өз ады язылан бланклары боляр[1].

5. Түркменистан ССР Тебигаты горамак барадакы җемгыетиң эмблемасы, җемгыетиң члeнлери үчин болса дөше дакылян нышанлар болуп, оларың нусгалары Җемгыетиң Республикан Советиниң Президиумы тарапындан тассыкланяр.

II. Җемгыетиң составы, онуң членлериниң хукуклары ве борчлары

6. Шу ашакдакылар Җемгыетиң члени болуп билер:

а) Совет Союзының 16 яшына етен гражданлары. 16 яшына етмедик окувчылар Җемгыетиң Республикан Совети тарапындан тассыкланан дүзгүннама эсасында довам эдйән, Җемгыетиң илкинҗи гурамаларының янындакы етгинҗеклер ве чагалар секцияларына бирлешйәрлер;

б) дөвлет кәрханалары, эдаралары ве гурамалары, окув җайлары, хожалык, җемгыетчилик хем-де кооператив гурамалар, ылмы эдаралар (коллектив членлер).

7. Түркменистан ССР Тебигаты горамак барадакы җемгыетиң членлигине ашакдакы ялы кабул эдилйәр:

а) гражданлар — шахсы арзасы эсасында илкинҗи гурамалар тарапындан;

б) дөвлет кәрханалары, эдаралары ве гурамалары, хожалык, җемгыетчилик хем-де кооператив гурамалар, ылмы эдаралар ве окув җайлары (Җемгыетиң коллектив членлери) — җемгыетиң область, шәхер ве район советлериниң Президиумлары тарапындан[2].

8. Җемгыетиң членлериниң шу ашакдакылара хукугы бардыр:

а) Җемгыетиң членлериниң умумы йыгнакларына, Җемгыет тарапындан гечирилйән маслахатлара, конференциялара чөзүҗи сес билен гатнашмага хем-де Җемгыетиң ишини говуландырмак барада теклиплер гиризмәге;

б) Җемгыетиң ёлбашчы органларына, онуң дерңев органларына, шейле хем Җемгыетиң гурултайларына хем-де конференцияларына сайламага ве сайланмага;

в) Җемгыет тарапындан гуралян ылмы экспедициялара, экскурсиялара, сергилере гатнашмага хем-де Җемгыетиң неширлеринде ишлерини чап этмәге;

г) республикада тебигаты горамак ве тебигы байлыклары рационал пейдаланмак хакындакы Канунның ерине етирилишине җемгыетчилик контроллыгыны амала ашырмага;

---

[1] 4-нҗи пункт Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1980-нҗи йылың 22-нҗи январындакы № 29 карарының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Министрлер Советиниң Карарлар йыгындысы, 1980-нҗи йыл, № 1, 2-нҗи мадда).

[2] 7-нҗи пунктуң «б» подпункты ве 9-нҗы пунктуң биринҗи абзацы ТССР Министрлер Советиниң 1980-нҗи йылың 22-нҗи январындакы № 29 карарының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Министрлер Советиниң Карарлар йыгындысы) 1980-нҗи йыл, № 1, 2-нҗи мадда).

д) Җемгыетиң сөвда сетиниң үсти билен йөрите эдебияты, өсүмлик нахалларыны, зәхерли химикатлары, дөкүн, инвентарь хем-де тебигаты горайҗы ве дикелдиҗи хәсиети болан бейлеки материаллары алмага.

9. Җемгыетиң республикан, шейле хем область, шәхер ве район бөлүмлериниң ишгәрлерине шу ашакдакылара хукук берилйәр[1]:

а) Түркменистан ССР-ниң территориясында довам эдйән тебигаты горамак хакындакы Кануның ве тебигаты горамак барадакы бейлеки хөкүмет актларының берҗай эдилишини барламага;

б) үсти ачылан бозулмалар хакында актлар ве протоколлар дүзмәге, гүнәкәрлере темми бермек ве оларың етирен зыянларыны төлетмек үчин тебигаты горамак барадакы Кануның бозуланлыгы хакындакы материаллары дегишли органлара бермәге.

10. Җемгыетиң членлери шу ашакдакылара борчлудыр:

а) Уставың әхли талапларыны ве Җемгыетиң гурултайларының хем-де конференцияларының, Президиумың хем-де онуң органларының карарларыны ерине етирмәге;

б) Җемгыетиң илкинҗи гурамаларының бириниң ишине актив гатнашмага ве Җемгыетиң өңүнде дурян везипелери амала ашырмак ишинде онуң ролуны ёкары гөтермәге әхли чәрелер аркалы ярдам этмәге;

в) тебигы байлыклара аявлы гарамакда гөрелде болмага ве тебигаты горамак барадакы Кануның бозулмагыны ёк этмекде өзлерине баглы әхли чәрелери гөрмәге, оны дурмуша гечирмек барадакы чәрелере актив гатнашмага;

г) гириш хем-де хер йылдакы взнослары Җемгыетиң республикан гурултайы тарапындан белленен мөчберлерде ве мөхлетлерде төләп дурмага.

Беллик. Җемгыетиң эсаслы себәби болмаздан членлик взносыны ики йылың довамында төлемедик членлери илкинҗи гураманың карары билен членликден чыкарыляр.

11. Җемгыетиң коллектив членлери шу ашакдакылара борчлудырлар:

а) Түркменистан ССР-ниң тебигаты горамак барадакы Кануныны гышарныксыз ерине етирмәге;

б) Партияның ве Хөкүметиң төвереги гуршаян тебигы среданы горамак барадакы сыясатыны, җемгыетиң максатларыны ве везипелерини дүшүндирмәге; тебигат хакдакы билимлери яйратмага[1];

в) тебигаты горамак боюнча практики иш алып бармага, бу ише гарашлы гурамалары чекмәге хем-де шу иши гечирмекде Җемгыете әхли чәрелер аркалы көмек бермәге;

г) илкинҗи гурамалары дөретмәге ве ишчилери, гуллукчылары, колхозчылары хем-де окувчылары Җемгыетиң членлигине чекмәге.

12. Җемгыетиң коллектив членлериниң шу ашакдакылара хукугы бардыр:

а) Җемгыетиң конференцияларына, гурултайларына ве бейлеки органларына өз векили аркалы гатнашмага;

б) Җемгыетиң әхли органларына өз теклиплерини гиризмәге, тебигаты горамак барадакы иши гечирмекде ярдам эдилмегини ве көмек берилмегини сорап йүз тутмага;

---

[1] 11-нҗи пунктуң «б» подпункты Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1980-нҗи йылың 22-нҗи январындакы № 29 карарының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Министрлер Советиниң Карарлар йыгындысы 1980-нҗи йыл, № 1, 2-нҗи мадда).

в) Җемгыет тарапындан гечирилйән сергилере, гөзден гечиришлере ве тебигаты горамак барадакы көпчүликлейин чәрелере гатнашмага;

г) сөвда гурамаларының үсти билен өсүмлик нахалларыны, зәхерли химикатлары, дөкүнлери хем-де Түркменистан ССР-ниң тебигатыны горамак билен багланышыклы чәрелери гечирмек үчин зерур болан бейлеки материаллары алмага.

13. Тебигаты горамакда битирен айратын хызматлары үчин Җемгыетиң айры-айры члeнлери, Җемгыетиң илкинҗи гурамалары ве коллектив членлери сылагланяр. Сылаг бермегиң мөчберлери ве тертиби Республикан Советиң Президиумы тарапындан кесгитленйәр.

14. Уставы бозанлыгы, членлик взносларыны төлемәнлиги, тертипсизлиги үчин Җемгыетиң членлери барада олары Җемгыетиң членлигинден чыкармаклыга ченли җемгыетчилик тәсир эдиш чәрелери уланылып билнер. Җемгыетиң членлигинден чыкармак хакындакы карар илкинҗи гурамалар тарапындан кабул эдилйәр.

Шу карарлар барада Җемгыетиң дегишли ёлбашчы органларына, онуң гурултайына ченли шикаят эдилип билнер[1].

III. Доландырыш хем-де контроллык органлары

15. Түркменистан ССР тебигаты горамак барадакы Җемгыетиң иң ёкары ёлбашчы органы Җемгыетиң гурултайы болуп, ол Республикан Совет тарапындан бәш йылда азындан бир гезек чагырыляр[1].

Нобатдан дашары гурултайлар Республикан Советиң инициативасы боюнча я-да Җемгыетиң ерли бөлүмлериниң әхли членлериниң азындан $^1/_3$-ниң талап этмеги боюнча чагырылып билнер.

16. Тебигаты горайыш җемгыетиниң гурултайының чагырылмалы вагты, векилчилик нормалары ве меҗлисиниң гүн тертиби Җемгыетиң Республикан Совети тарапындан кесгитленилйәр.

Җемгыетиң республикан гурултайы гурултая сайланан делегатларың умумы санының азындан ярысы болан махалында ыгтыярлы хасап эдилйәр.

17. Гурултая делегатлар Җемгыетиң область бөлүмлериниң конференцияларында ачык сес бермек билен сайланяр.

Область, шәхер ве район конференцияларына делегатлар Җемгыетиң илкинҗи гурамаларының умумы йыгнаклары тарапындан ачык сес бермек билен сайланяр[1].

18. Җемгыетиң республикан гурултайы:

— Җемгыетиң Республикан Совети тарапындан гиризилен меселелере середйәр ве Уставы үйтгетмек хем-де онуң үстүни етирмек хакында теклиплер ишләп дүзмек билен соңра олары Түркменистан ССР хөкүметиниң тассыкламагына гиризйәр;

— Җемгыетиң Республикан Советиниң ве дерңев комиссиясының хасабатларына середйәр хем-де олары тассыклаяр;

— Җемгыетиң Республикан Советини сайлаяр;

— Җемгыетиң дерңев комиссиясының членлерини сайлаяр.

Советиң ве дерңев комиссиясының членлериниң саны гурултай тарапындан белленйәр. Меҗлислерде әхли меселелер гурултая гатнашыҗыларың сеслериниң йөнекей көплүги билен чөзүлйәр.

19. Җемгыетиң Республикан Советине ве дерңев комиссиясына сайлавлар ачык сес бермек билен гечирилйәр. Сес бермәге гатнашянла-

---

[1] 14-нҗи пунктуң икинҗи абзацы, 15-нҗи пунктуң биринҗи абзацы ве 17-нҗи пункт Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1980-нҗи йылың 22-нҗи январындакы № 29 карарының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Министрлер Советиниң Карарлар йыгындысы, 1980-нҗи йыл, № 1, 2-нҗи мадда).

рың сеслериниң ярысындан көпүсини алан адамлар сайланды дийлип хасап эдилйәр.

20. Гурултайларың аралыгындакы дөврде Җемгыетиң Республикан Совети Җемгыети доландырмагың иң ёкары органы болуп дуряр.

21. Җемгыетиң Республикан Совети:

— Җемгыетиң Республикан Советиниң составындан ачык сес бермек Республикан Совети Президиумыны сайлаяр, ягны башлыкдан, башлыгың орунбасарындан, алым секретардан ве Җемгыетиң Республикан Совети тарапындан кесгитленен мукдарда президиумың членлеринден ыбарат составындакы Президиумы сайлаяр.

Җемгыетиң Республикан Советиниң Президиумының гирдеҗи-чыкдаҗы сметаларына, хасабатларына гараяр ве олары тассыклаяр, Җемгыетиң дерңев комиссиясының ве бөлүмлериниң теклиплерине ве чыкаран нетиҗелерине гараяр, олар боюнча дегишли карарлар кабул эдйәр[1].

— Җемгыетиң гурултайларыны чагыряр ве оңа докладлар, хасабатлар хем-де башга материаллар тайярлаяр.

— Җемгыетиң Республикан Советиниң Президиумы тарапындан гиризилен меселелере середйәр.

Җемгыетиң меҗлислеринде әхли меселелер сеслериң йөнекей көплүги билен чөзүлйәр.

Җемгыетиң Республикан Совети Президиум тарапындан йылда азындан бир гезек чагырыляр, нобатдан дашары меҗлислер болса Җемгыетиң Республикан Советиниң членлериниң азындан $^1/_3$-ниң талап этмеги боюнча я-да дерңев комиссиясының талап этмеги боюнча чагырыляр.

22. Җемгыетиң Республикан Советиниң Президиумы:

Җемгыетиң йыллык ве кварталлык иш планларыны ишләп дүзйәр ве тассыклаяр, оларың ерине етирилмегини гураяр ве оларың ерине етирилишине контроллык эдйәр[1];

— Җемгыетиң җемлейҗи йыллык хасабатыны ве балансыны тассыклаяр, Җемгыетиң гирдеҗи-чыкдаҗы сметаларыны ве хасабатларыны дүзйәр, олары ТССР Малие министрлиги билен ылалашып ишләп дүзйәр, байрак бериш ве медени- дурмуш фондларыны дөретмек хем-де харчламак хакында дүзгүннамалары тассыклаяр; шу Дүзгүннамалара лайыклыкда бу фондлары харчламаклыгы амала ашыряр[1];

— Җемгыетиң область, шәхер ве район бөлүмлерини гураяр хем-де оларың ишине ёлбашчылык эдйәр[1];

— җанлы тебигат бурчларыны, сергилер гураяр ве тебигаты горамак барада чәрелер гечирйәр, республиканың тебигы ресурсларыны горамак ве олары көпелтмек максады билен, җемгыетиң членлерини шол ресурслары өвренмеклиге чекйәр;

— тебигаты горамак меселелери боюнча эдебиятың, плакатларың нешир эдилмегини гураяр, Җемгыетиң иши барадакы меселелер боюнча дүзгүннамалары ве инструкциялары тассыклаяр, неширят ишини гурамак үчин Җемгыетиң Республикан Советиниң Президиумы Президиумың иш органыны — редакцион-неширят советини дөредйәр;

— Җемгыетиң административ, малие ве хоҗалык ишине ёлбашчылык эдйәр;

[1] 21-нҗи пунктуң икинҗи абзацы ве 22-нҗи пунктуң биринҗи, икинҗи ве үчүнҗи абзацлары Туркменистан ССР Министрлер Советиниң 1980-нҗи йылың 22--нҗи январындакы № 29 карарының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Министрлер Советиниң Карарлар йыгындысы, 1980-нҗи йыл, № 1 2-нҗи мадда).

— Җемгыетиң адындан ылалашык эдйәр, шертнама баглашяр, борчнамалар хем-де ынанч хатларыны берйәр, банкларда счётлар ачяр ве япяр хем-де канун ве шу Устав аркалы белленен чәклерде Җемгыетиң эмләгине ыгтыяр эдйәр;

— административ, суд, арбитраж органларында ве җемгыетчилик гурамаларында Җемгыетиң адындан векилчилик эдйәр, шейле хем Җемгыетиң адындан эдаралар, гурамалар ве адамлар билен иш алып баряр;

Җемгыетиң Республикан Советиниң пленумыны чагыряр;

— гирдежи-чыкдажы сметаларыны, зәхмет боюнча планлары тассыклаяр ве Җемгыетиң Республикан Совети тарапындан республикан, область, шәхер ве район бөлүмлери үчин белленен зәхмет боюнча планларың чәклеринде административ-доландырыш ишгәрлериниң лимитини кесгитлейәр[1];

— ведомствоның ичерисиндәки дерңеви амала ашыряр, Җемгыетиң ерли бөлүмлериниң контроль-дерңев ишине ёлбашчылык эдйәр, Җемгыетиң ишине дегишли бейлеки меселелери чөзйәр.

Пул документлерине, ынанч хатларына ве борчнамалара Җемгыетиң башлыгы я-да онуң орунбасары гол чекйәр.

23. Дерңев комиссиясы:

— Җемгыетиң гурултайы тарапындан онуң Республикан Совете гирмейән членлериниң арасындан сайланяр ве гурултая хасабат берйәр. Дерңев комиссияларының членлери Җемгыетиң аппаратында штатлы везипелери эләп билмезлер;

— ачык сес бермек билен өз составындан комиссияның башлыгыны, орунбасарыны ве секретарыны сайлаяр;

— эсасы везипелериң Президиум тарапындан ерине етирилишини, шейле хем Җемгыетиң административ-хоҗалык ве малие ишини барлаяр;

— гурултайына хасабат берйәр, дерңевлериң (барлагларың) нетиҗелерини Җемгыетиң Президиумына ве Республикан Советине хабар берйәр[1];

24. Җемгыетиң область, шәхер ве район бөлүмлериниң ёкары органы бәш йылда азындан бир гезек чагырылян область, шәхер ве район конференцияларыдыр.

Область, шәхер ве район советлериниң пленумлары дегишли советлериң президиумлары тарапындан йылда азындан бир гезек чагырыляр. Җемгыетиң область, шәхер ве район советлериниң президиумларының меҗлислери хер кварталда гечирилйәр.

Җемгыетиң республикан, область, шәхер ве район бөлүмлериниң советлерине ве дерңев комиссияларына сайлавлар дегишли конференцияларда ачык сес бермек билен гечирилйәр[1];

25. Гүнделик ише ёлбашчылык этмек үчин Җемгыетиң ерли бөлүминиң Совети ачык сес бермек билен Президиум сайлаяр, ягны башлыкдан, башлыгың орунбасарындан, секретардан ве президиумың членлеринден ыбарат составда Президиум сайлаяр.

26. Җемгыетиң республикан, область, шәхер ве район бөлүмлериниң конференциясы, Совети, Президиумы хем-де дерңев комиссиясы өз ишини шу Уставда гөз өңүнде тутулан тертипде амала ашыряр[1];

27. Җемгыетиң шәхер ве район бөлүмлери Җемгыетиң область советиниң ёлбашчылыгы астында, Җемгыетиң область бөлүмлери бол-

---

[1] 22-нҗи пунктуң онунҗы абзацы, 23-нҗи пунктуң дөрдүнҗи абзацы, 24-нҗи, 26-нҗы пунктлар Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1980-нҗи йылың 22-нҗи январындакы № 29 карарының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Министрлер Советиниң Ведомостлары, 1980-нҗи йыл, № 1, 2-нҗи мадда).

са Җемгыетиң Республикан Советиниң ёлбашчылыгы астында ишлейәрлер. Җемгыетиң Республикан Совети оларың сметаларыны ве хасабатларыны тассыклаяр[1].

28. Түркменистан ССР Тебигаты горамак барадакы Җемгыетиң ишине Түркменистан ССР Министрлер Совети, область, шәхер ве район бөлүмлерине болса — халк депутатлары Советлериниң дегишли исполкомлары контроллык эдйәрлер[1].

29. Бөлүмиң иши ятырылан махалында онуң эмләги ве бейлеки материал гымматлыклары Җемгыетиң ёкарда дурян гурамаларына берилйәр.

IV. Җемгыетиң илкинҗи гурамасы

30. Илкинҗи гурама Җемгыетиң ишинде эсас болуп дуряр. Илкинҗи гурама Җемгыетиң бир кәрханада, эдарада, өй управлениесинде, колхозда, окув җайында ве бейлеки гурамаларда ишлейән членлериндеп ыбарат боляр.

Илкинҗи гурама Җемгыетиң членлериниң азындан 5-си болан махалында дөредилйәр.

Илкинҗи гураманың иң ёкары органы умумы йыгнакдыр.

31. 15-ден көп члени болан илкинҗи гурама ики йыл мөхлет билен бюро сайлаяр, членлериң саны шундан аз болан махалында шонча мөхлет билен Җемгыетиң уполномоченнысы сайланяр. Бюро членлериниң сан составы илкинҗи гураманың умумы йыгнагы тарапындан белленйәр.

Илкинҗи гураманың бюросы өз составындан башлык, секретарь ве казначей сайлаяр.

32. Җемгыетиң илкинҗи гурамалары Җемгыетиң ерли бөлүминиң советиниң президиумының ёлбашчылыгы астында ишлейәрлер ве өз ишлерини Җемгыетиң илкинҗи гурамалары хакында Җемгыетиң Республикан Советиниң Президиумы тарапындан тассыкланылан Дүзгүннама лайыклыкда амала ашырярлар[1].

V. Ылмы-техники советлер ве секциялар

33. Тебигы ресурслары горамак, комплекслейин пейдаланмак ве көпелтмек проблемалары барадакы теклиплере серетмек хем-де олары ишләп дүзмек үчин Җемгыетиң Республикан Советиниң Президиумының янында ылмы-техники совет дөредилйәр, Җемгыетиң область, район (шәхер) гурамаларында болса ылмы-техники комиссиялар дөредилйәр[1].

34. Җемгыетиң Республикан Советиниң янында ве ерли гурамаларының советлериниң янында секциялар дөредилйәр. Ерли шертлере баглылыкда: топраклары, сувлары, балык запасларыны, хайванлары горамак барадакы, өсүмликлендириш, гүлчүлик, багчылык ве бейлеки секциялары дөретмек болар.

Секциялар советлериң президиумларының тебигаты горамак месе-

---

[1] 27, 28, 32, 33-нҗи пунктлар Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1980-нҗи йылың 22-нҗи январындакы № 29 карарының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Министрлер Советиниң Карарлар йыгындысы, 1980-нҗи йыл, № 1, 2-нҗи мадда).

лелери боюнча гурамачылык-методик органлары болуп дурярлар ве Җемгыетиң Республикан Советиниң Президиумы тарапындан тассыкланан дүзгүннамалар эсасында ишлейәрлер.

VI. Җемгыетиң серишделери

35. Түркменистан ССР Тебигаты горамак барадакы җемгыетиң серишделери гириш хем-де членлик взносларындан, өнүмчиликден, сөвдадан ве неширят ишинден, лекциялардан, курслардан, сергилерден хем-де бейлеки чәрелерден дүшйән гирдеҗилерден, Җемгыете дегишли эмләкден, мейлетин берилйән хем-де бейлеки серишделерден ыбарат боляр[1].

36. Тебигаты горамак барадакы җемгыетиң членлери: 70 көпүк гириш ве 30 көпүк йыллык взносыны төлейәрлер. Вузларың студентлери, умумыбилим берйән мекдеплериң ве йөрите окув җайларының окувчылары йылда 10 көпүк членлик взносыны төлейәрлер, гириш взносыны төлемекден болса бошадылярлар.

37. Гурамалар — Җемгыетиң коллектив членлери гириш взносларыны ылалашып, йөне 25 манатдан аз болмадык мөчберде, хер йылдакы членлик взносларыны хем ылалашып, йөне 20-манатдан аз болмадык мөчберде төлейәрлер.

38. Җемгыетиң область бөлүмлери гириш ве членлик взносларының 50 процентини Җемгыетиң Республикан Советиниң ыгтыярына гечирйәрлер.

Җемгыетиң шәхер ве район бөлүмлериниң СССР Дөвлет банкында өзбашдак хасаплашык счёты болмаяр хем-де олар гириш ве членлик взносларыны Җемгыетиң область бөлүминиң хасаплашык счётуна долы гечирйәрлер.

Җемгыетиң область бөлүмлери тебигаты горайыш чәрелерини гечирмек үчин пул ве бейлеки серишделери тассыкланылан чыкдаҗы сметаларына лайыклыкда Җемгыетиң шәхер ве район бөлүмлерине бөлүп берйәрлер.

Илаты Җемгыетиң членлигине чекмекде ве членлик взнослары йыгнамакда ишеңңирлик гөркезен уполномоченнылара, Җемгыетиң область, шәхер ве район советиниң бөлүминиң карары билен, шол уполномоченный тарапындан йыгналан гириш ве членлик взносларының 5 процентине ченли мөчберде пул сылагы төленйәр.

Тебигаты горамакда газанылан үстүнликлер үчин Җемгыетиң активлерини ве штатдакы ишгәрлерини сылагламакдан өтри область Җемгыетиниң байрак бериш я-да медени-дурмуш фонды дөредилип билнер. Ол фонд шу фондлар хакындакы дүзгүннама лайыклыкда харчланяр[1].

39. Өнүмчилик, сөвда ве башга хоҗалык ишинден алынян гирдеҗилер Җемгыетиң Республикан Советиниң Президиумының тарапындан тассыкланан дүзгүннама лайыклыкда пайланяр.

40. Җемгыетиң область, шәхер ве район бөлүмлериниң өнүмчилик ишинден, сергилер гурамакдан ве бейлеки чәрелер гечирмекден гелйән гирдеҗилери бу бөлүмлериң өзыгтыярында галяр ве тассыкланылан сметалара лайыклыкда сарп эдилйәр.

Тебигаты горайыш чәрелери ве активе байрак бермек үчин Җем-

---

[1] 38-нҗи пункт Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1980-нҗи йылың 22-нҗи январындакы № 29 карарының гиризен үйтгетмелери билен алынды) ТССР Министрлер Советиниң Карарлар йыгындысы, 1980-нҗи йыл, 1, 2-нҗи мадда).

гыетиң илкинҗи гурамаларына зерур болан серишделер тассыкланылан сметалара лайыклыкда Җемгыетиң шәхер, район бөлүминиң советиниң президиумы тарапындан бөлүнип берилйәр[1].

VII. Җемгыетиң хасабатлылыгы

41. Җемгыетиң район ве шәхер бөлүмлериниң президиумы кварталлык ве йыллык бухгалтерчилик хасабатлары ве өз иши хакындакы хасабатлары область бөлүмине язып берйәр, область бөлүми болса бу хасабатлар эсасында җемлейҗи хасабат дүзйәр ве оны баланс билен билеликде Җемгыетиң Республикан Советиниң Президиумына язып берйәр.

42. Җемгыетиң җемлейҗи йыллык хасабаты ве балансы Республикан совет тарапындан тассыкланяр.

Түркменистан ССР Тебигаты горамак барадакы Җемгыетиң Республикан Советиниң ве область бөлүмлериниң бош дуран әхли пул серишделери СССР Дөвлет банкының дегишли бөлүмлеринде сакланяр[1].

VIII. Җемгыети ятырмагың тертиби

43. Җемгыет ашакдакы ягдайда өз ишини бес эдйәр:

а) Җемгыетиң гурултайының карары боюнча:

б) Республиканың хөкүметиниң карары боюнча .

44. Җемгыет ятырыландан соң галан әхли эмләк Түркменистан ССР Министрлер Советиниң карары боюнча дөвлет эдараларына я-да җемгыетчилик гурамаларына берилйәр.

---

[1] 40—41-нҗи пункт ве 43-нҗи пунктуң «б» подпункты Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1980-нҗи йылың 22-нҗи январындакы карарының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Министрлер Советиниң Карарлар йыгындысы, 1980-нҗи йыл, № 1, 2-нҗи мадда).

2-нжи бап

ЕР ХАКЫНДАКЫ КАНУН

§ 1. УМУМЫ МЕСЕЛЕЛЕР

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң ЕР ХАКЫНДАКЫ КОДЕКСИНИ ТАССЫКЛАМАК ХАКЫНДА

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң КАНУНЫ

1970-нжи йыл, 24-нжи декабрь
(ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1970-нжи йыл, № 24, 172-нжи мадда)

Түркменистан Совет Социалистик Республикасының Ёкары Совети карар эдйәр:

1-нжи мадда. Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодексини тассыкламалы ве оны 1971-нжи йылың 1-нжи июнындан гүйҗе гиризмели.

2-нжи мадда. Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодексини гүйҗе гиризмегиң тертибини беллемеги ве Түркменистан ССР-ниң канунларыны Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодексине лайык гетирмеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумына табшырмалы.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң ЕР ХАКЫНДАКЫ КОДЕКСИ[1]

Бейик Октябрь социалистик революциясы дайханлары гедайчылыга сезевар эден ве юрдуң өндүрижи гүйчлериниң өсмегини бөкдән патыша Руссиясының ярым крепостнойчылык ер гурлушыны ёк этди, Түркменистаның территориясында ер барада агалык эдип гелен феодалчылык ве ярым феодалчылык гатнашыклар системасыны ятырды. Советлериң Бүтинруссия Икинжи гурултайының 1917-нжи йылың 26-нжы октябрында (8-нжи ноябрында) «Ер хакында» кабул эден Декрети билен ере болан хусусы эечилик эбедилик ятырылды, әхли ер бүтин халкың эмләгине өврүлди ве пейдаланмак үчин зәхметкешлере мугт берилди.

---

[1] Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 30-нжы сентябрындакы ве 1981-нжи йылың 27-нжи июлындакы Указы билен 7^1, 7^2, 27^1, 82^1, 91^1, 126^1-нжи маддалар ве XII бөлүм билен үсти етирилди (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 19, 136-нжы мадда, 1981-нжи йыл, № 21, 83-нжи мадда).

Миллилешдирмек нетижесинде ер барада эмеле гелен дөвлет эчилиги мейлетин бирлешмек ве бейлеки союз республикалар билен деӊ хукуклылык эсасында Түркменистан Совет Социалистик Республикасы хем өз составына гирйән СССР-де ер барадакы гатнашыкларыӊ эсасы болуп дуряр. Хусусы эечилик шертлеринде адамы адамыӊ эксплуатирлемегиниӊ гуралы болуп хызмат эден ер СССР-де бүтин халкыӊ бәхбитлери үчин юрдуӊ өндүрижи гүйчлерини өсдүрмекден өтри пейдаланыляр.

Ере болан дөвлет эечилиги СССР-де социализмиӊ еӊмегини үпжүн этмекде әгирт улы роль ойнады. Бу эечилик халк хожалыгыныӊ әхли пудакларыны хас максада лайык ерлешдирмек үчин мүмкинчилик дөретди ве ерден пейдаланмагыӊ социалистик формаларына гечмегиӊ иӊ мөхүм шертлериниӊ бири болды.

Социалистик гурлушыгыӊ баршында дагыныk индивидуал хожалыклары көпчүликлейин коллективизациялашдырмак үчин шертлериӊ дөредилмеги билен дайханлар Коммунистик Партияныӊ ёлбашчылыгы астында, ишчилер сыныпыныӊ әхли чәрелер аркалы көмек ве голдав бермеги нетижесинде социализм ёлуна дүшдүлер. Ленинчилик кооператив планыӊ дурмуша гечирилмеги ве колхоз гурлушыныӊ еӊмеги нетижесинде дайханлар меселеси хакыкат йүзүнде чөзүлди.

Ере болан дөвлет эечилиги бизиӊ юрдумызда коммунизмиӊ мадды-техники базасыныӊ дөредилмегине, коммунистик жемгыетчилик гатнашыкларына кем-кемден гечилмегине ве шәхер билен обаныӊ арасындакы тапавутларыӊ ёк эдилмегине ярдам эдйәр.

Совет жемгыетиниӊ иӊ мөхүм байлыгы болуп дурян ер оба хожалыгында эсасы өнүмчилик серишдесидир хем-де халк хожалыгыныӊ әхли пудакларыны ерлешдирмегиӊ ве өсдүрмегиӊ гиӊишлик базисидир. Әхли ерлери ылмы тайдан эсасландырылан гөрнүшде рационал пейдаланмак, олары горамак ве топрагыӊ меслигини әхли чәрелер аркалы ёкарландырмак умумыхалк везипесидир.

I БӨЛУМ

УМУМЫ ДҮЗГҮНЛЕР

I БАП

ЭСАСЫ ДҮЗГҮНЛЕР

1-нжи мадда. Түркменистан ССР-ниң ер хакындакы канунларының везипелери

Түркменистан ССР-ниң ер хакындакы канунларының везипелери хәзирки ве гелҗекки несиллериң бәхбитлери үчин ерлериң ылмы тайдан эсасландырылан, рационал пейдаланылмагыны хем-де горалмагыны үпҗүн этмек, ерлериң нетиҗелилигини ёкарландырмак үчин шертлер дөретмек максады билен ер барадакы гатнашыклары дүзгүнлешдирмекден, ер барадакы гатнашыклар бабатында кәрханаларың, гурамаларың, эдараларың ве гражданларың хукукларыны горамакдан, бу барадакы канунчылыгы пугталандырмакдан ыбаратдыр[1].

2-нжи мадда. ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң ер хакындакы канунлары

Түркменистан ССР-нде ер барадакы гатнашыклар ССР Союзының ве союз республикаларың Ер хакындакы канунларының эсаслары билен хем-де ССР Союзының ер хакындакы канунларының шол Эсаслара лайыклыкда чыкарылян бейлеки актлары билен, шу Кодекс билен ве Түркменистан ССР-ниң ер хакындакы канунларының бейлеки актлары билен дүзгүнлешдирилйәр.

Түркменистан ССР-нде даглар, токайлар ве сувлар барадакы гатнашыклар ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң йөрите канунлары билен дүзгүнлешдирилйәр.

---

[1] 1-нжи мадда. Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 30-нжы сентябрындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 19, 136-нжы мадда).

3-нжи мадда. Ере дөвлет (умумыхалк) эечилиги

СССР Конституциясына ве Түркменистан ССР Конституциясына лайыклыкда ер дөвлет эечилигидир — бүтин совет халкының умумы эмләгидир[1].

Ер диңе дөвлетиң эечилигинде дуряр ве диңе пейдаланмак үчин берилйәр. Ере дөвлет эечилиги хукугыны гөс-гөни я-да яшырын формада бозян херекетлер гадаган эдилйәр.

4-нжи мадда. Битеви дөвлет ер фонды

Түркменистан ССР-нде әхли ер битеви дөвлет ер фондуның составына гирйәр, бу фонд болса ерлериң эсасы ниетленилйән максатларына лайыклыкда шу ашакдакы ерлерден ыбаратдыр:

1) оба хоҗалыгы үчин ниетленилип, пейдаланмакдан өтри колхозлара, совхозлара ве оба хоҗалык максады үчин ерден пейдаланыҗыларың бейлекилерине берлен ерлерден;

2) илатлы пунктларың (шәхерлериң, шәхер типли посёлокларың ве оба илатлы пунктларының) ерлеринден;

3) сенагатың, транспортың, курортларың, заповедниклериң ерлеринден ве оба хоҗалыгы үчин ниетленилмедик бейлеки ерлерден;

4) дөвлет токай фондуның ерлеринден;

5) дөвлет сув фондуның ерлеринден;

6) дөвлет запасының ерлеринден.

5-нжи мадда. Ерлери категориялара дегишли этмегиң ве бир категориядан бейлеки бир категория гечирмегиң тертиби

Ерлери шу Кодексиң 4-нжи маддасында гөркезилен битеви дөвлет ер фондуның категорияларына дегишли этмеклик ерлериң эсасы ниетленилйән максатларына лайыклыкда гечирилйәр.

Ерлери бир категориядан бейлеки бир категория гечирмеклик шол ерлериң эсасы ниетленилйән максады үйтгән махалында амала ашырыляр.

Эгер ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында башга тертип гөз өңүнде тутулмадык болса, онда ерлери ёкарда гөркезилен категориялара дегишли этмеклик хем-де ерлери бир категориядан бейлеки бир категория гечирмеклик битеви дөвлет ер фондуны пейдаланмагың перспектив планларына лайыклыкда, шол ерлери бермек хакында карар чыкарян органлар тарапындан амала ашырыляр.

6-нжы мадда. Ер барадакы гатнашыклары дүзгүнлешдирмек бабатында ССР Союзының компетенциясы

ССР Союзының ве союз республикаларың Ер хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, ер барадакы гатнашыклары дүзгүнлешдирмек бабатында ССР Союзының гарамагына шу ашакдакылар дегишлидир:

1) СССР Конституциясына лайыклыкда, ССР Союзының ыгтыярларыны амала ашырмак үчин зерур болан чәклерде битеви дөвлет ер фондуна ыгтыяр этмек;

2) ерден пейдаланмак ве ер гурлушыгы барадакы эсасы дүзгүнлери беллемек;

3) юрдуң ер ресурсларыны рационал пейдаланмагың перспектив планларыны, ягны оба хоҗалык өнүмчилигиниң ве халк хоҗалыгының

---

[1] 3-нжи мадданың ады ве биринжи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 30-нжы сентябрындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 19, 136-нжы мадда).

бейлеки пудакларының ислеглерини үпжүн эдйән перспектив планларыны беллемек;

4) ерлери мелиорациялашдырмак барадакы умумысоюз чәрелериниң ве топрагың меслигини ёкарландырмак барадакы бейлеки чәрелериң планларыны беллемек, шонуң ялы-да топрагы эрозиядан, шорламакдан ве топрагың ягдайыны ярамазлашдырян бейлеки процеслерден горамак барадакы эсасы дүзгүнлери беллемек;

5) ерлериң пейдаланылышына ве горалышына дөвлет контроллыгыны хем-де оны дурмуша гечирмегиң тертибини беллемек[1];

6) ерлери дөвлетиң учёта алмагының ССР Союзы үчин еке-тәк системасыны, ерден пейдаланмагың дөвлет регистрациясыны ве ер кадастрыны йөретмегиң тертибини беллемек;

7) СССР-иң ер барадакы хер йыллык балансыны дүзмек тертибини беллемек;

8) СССР Конституциясына хем-де ССР Союзының ве союз республикаларың Ер хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда ерден пейдаланмак ве оны горамак барадакы умумысоюз әхмиетли бейлеки меселелери дүзгүнлешдирмек.[1]

7-нжи мадда. Ер барадакы гатнашыклары дүзгүнлешдирмек бабатында Түркменистан ССР-иң компетенциясы

Ер барадакы гатнашыклары дүзгүнлешдирмек бабатында Түркменистан ССР-иң гарамагына битеви дөвлет ер фондуна республиканың чәклеринде ыгтыяр этмек ве ондан пейдаланмагың перспектив планларыны беллемек, ерден пейдаланмагың ве ер гурлушыгыны гурамагың тертибини беллемек, ерлери мелиорациялашдырмак, топрак эрозиясына гаршы гөрешмек ве топрагың меслигини ёкарландырмак барадакы планлары беллемек, ерлериң пейдаланылышына ве горалышына дөвлет контроллыгыны амала ашырмак, шонуң ялы-да бейлеки меселелер боюнча ер барадакы гатнашыклары, эгер бу гатнашыклар ССР Союзының компетенциясына дегишли эдилмедик болса, дүзгүнлешдирмек дегишлидир[1].

7[1]-нжи мадда. Ерлери пейдаланмак ве горамак барасында дөвлет доландырылышы

ССР Союзының ве союз республикаларың Ер хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда ерлери пейдаланмак ве горамак барасында дөвлет доландырышы СССР Министрлер Совети, Түркменистан ССР Министрлер Совети, халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлери тарапындан, шонуң ялы-да муңа йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары тарапындан ССР Союзының ве Түркменистан ССР-иң канунларына лайыклыкда амала ашырыляр.

7[2]-нжи мадда. Ерлери рационал пейдаланмак ве горамак барадакы чәрелериң дурмуша гечирилмегине җемгыетчилик гурамаларының ве гражданларың гатнашмагы

Профессионал союзлар, яшлар гурамалары, тебигаты горамак барадакы җемгыетлер, ылмы җемгыетлер ве бейлеки җемгыетчилик

---

[1] 6-нжы мадданың 5-нжи пункты ве 7-нжи мадда Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 30-нжы сентябрындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 19, 136-нжы мадда).

[2] Шол Указ билен 6-нжы мадданың 8-нжи пункт билен үсти етирилди.

гурамалары, шейле хем гражданлар ерлери рационал пейдаланмак ве горамак барадакы чәрелери дурмуша гечирмекде дөвлет органларына ярдам эдйәрлер.

Җемгыетчилик гурамалары ерлери рационал пейдаланмагы ве горамагы үпҗүн этмәге гөнүкдирилен ише өзлериниң уставларына (дүзгүннамаларына) хем-де ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануunларына лайыклыкда гатнашярлар.

Дөвлет органлары ерлери рационал пейдаланмак ве горамак барадакы чәрелер дурмуша гечириленде җемгыетчилик гурамаларының ве гражданларың теклиплерини хемме тараплайын назарда тутмага борчлудырлар.

8-нҗи мадда. Ерден пейдаланыҗылар

Түркменистан ССР-нде ер пейдаланмак үчин шу ашакдакылара берилйәр:

колхозлара ве совхозлара, бейлеки оба хоҗалык дөвлет, кооператив, җемгыетчилик кәрханаларына, гурамаларына хем-де эдараларына;

сенагат, транспорт хем-де оба хоҗалыгына дахылы болмадык бейлеки дөвлет, кооператив, җемгыетчилик кәрханаларына, гурамаларына, ве эдараларына;

СССР гражданларына.

ССР Союзының ве союз республикаларың Ер хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, ССР Союзының канунларында гөз өңүнде тутулан халатларда ер бейлеки гурамалара ве адамлара хем пейдаланмак үчин берлип билнер.

9-нҗы мадда. Ерден пейдаланмагың мугт болмагы

Колхозлара, совхозлара, бейлеки дөвлет, кооператив, җемгыетчилик кәрханаларына, гурамаларына, эдараларына ве СССР гражданларына ер мугт пейдаланмак үчин берилйәр.

10-нҗы мадда. Ерден пейдаланмагың мөхлетлери

Ер пейдаланмак үчин мөхлетсиз я-да вагтлайын берилйәр.

Өңүнден мөхлет белленилмән ерден пейдаланмаклык мөхлетсиз (хемишелик) пейдаланмак дийлип хасап эдилйәр.

Колхозларың эелейән ери мөхлетсиз пейдаланмак үчин олара беркидилйәр[1].

Ерден вагтлайын пейдаланмаклык гысга мөхлетли — үч йыла ченли ве узак мөхлетли — үч йылдан он йыла ченли болуп билер. Өнүмчилик зерурлыгы йүзе чыкан махалында бу мөхлетлер дегишли суратда, шол гысга мөхлетли я-да узак мөхлетли вагтлайын пейдаланмак мөхлетлеринден артык болмадык дөвре узалдылып билнер. Ерден вагтлайын пейдаланмагың мөхлетлерини узалтмак иши шол ерлери берен органлар тарапындан гечирилйәр.

Узак өрүдәки малдарчылык үчин өри мейданлары колхозлара, совхозлара хем-де бейлеки оба хоҗалык кәрханаларына, гурамаларына ве эдараларына 25 йыла ченли мөхлет билен пейдаланмак үчин узак мөхлетли берлип билнер.

---

[1] 10-нҗы мадданың үчүнҗи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1979-нҗы йылың 15-нҗи майындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1979-нҗы йыл, № 10, 44-нҗи мадда).

II БАП

ЕРЛЕРИ ПЕЙДАЛАНМАК ҮЧИН БЕРМЕК

11-нжи мадда. Ер участокларыны пейдаланмак үчин бермегиң тертиби

Ер участокларыны бермеклик шол участоклары беллэп бермек тертибинде амала ашырыляр.

Ер участокларыны беллэп бермеклик ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында белленилйән тертипде Түркменистан ССР Министрлер Советиниң карары эсасында я-да халк депутатларының дегишли Советиниң исполнитель комитетиниң карары эсасында гечирилйәр. Ер участокларыны бермек хакындакы карарларда шол участокларың хайсы максат үчин бөлүнип берилйәндиги ве ерден пейдаланмагың эсасы шертлери гөркезилйәр.

Пейдаланылып йөрлен ер участогыны ерден пейдаланыжыларың бейлекисине бермеклик шол участок шу Кодексиң 38—40-нжы маддаларында гөз өңүнде тутулан тертипде диңе ызына алнандан соң амала ашырыляр.

12-нжи мадда. Ер участокларыны пейдаланмак үчин бермэге хукугы болан органлар

Пейдаланмак үчин ер участоклары шу ашакдакылар тарапындан берилйәр:

1) халк депутатларының оба Советиниң исполнитель комитети тарапындан — оба илатлы пунктуның колхозларың, совхозларың ве бейлеки оба хожалык кәрханаларының пейдаланян ерлериниң составына гирмейән ерлеринден;

2) халк депутатларының посёлок Советиниң исполнитель комитети тарапындан — посёлогың ерлеринден;

3) халк депутатларының шәхер Советиниң исполнитель комитети тарапындан — шәхериң ерлеринден;

4) халк депутатларының район Советиниң исполнитель комитети тарапындан — дөвлет запасының ерлеринден, оба хожалыгы үчин ниетленилен ерлерден ве дөвлет токай фондуның ерлеринден (йөне велин шу Кодексиң 39-нжы маддасының икинжи бөлегинде гөркезилен ерлер муңа гирмейәр), дөвлет сув фондуның ерлеринден — ерден пейдаланыжыларың хер бири үчин 5 гектара ченли мөчберде, шонуң ялы-да шу Кодексиң 59, 90, 91, 93, 134-нжи ве 149-нжы маддаларында гөз өңүнде тутулан халатларда;

5) халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитети тарапындан — дөвлет запасының ерлеринден — ер участогының мөчберине гарамаздан, оба хожалыгы үчин ниетленилен ерлерден ве дөвлет токай фондуның ерлеринден (йөне велин шу Кодексиң 39-нжы маддасының икинжи бөлегинде гөркезилен ерлер муңа гирмейәр), сенагатың, транспортың ерлеринден ве оба хожалыгы үчин ниетленилмедик бейлеки ерлерден (йөне велин курортларың ве заповедниклериң ерлери муңа гирмейәр), дөвлет сув фондуның ерлеринден — ерден пейдаланыжыларың хер бири үчин 25 гектара ченли мөчберде, суварыш ве сув чекдириш каналларының, демир ёлларың ве автомобиль ёлларының, магистраль трубопроводларың, арагатнашык линияларының, электрик тогуны гечирижи линияларың ве бейлеки линия десгаларының гурлушыгы үчин болса гурлушыгың бу гөрнүшлери үчин ер бермегиң белленилен тертипде тассыкланылан нормалары боюнча;

6) Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан — эхли ерлерден — ер участогының мөчберине гарамаздан.

13-нжи мадда. Оба хожалык хажатлары үчин ярамлы ерлери бермек

Белленилен тертипде оба хожалык хажатлары үчин ярамлы дийлип хасап эдилен ерлер озалы билен, оба хожалык кәрханаларына, гурамаларына ве эдараларына берилмелидир.

Ерлери оба хожалык хажатлары үчин ярамлы дийип хасап этмек иши Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән тертипде гечирилйәр.

14-нжи мадда. Гурлушык үчин ве оба хожалыгына дахылы болмадык бейлеки хажатлар үчин ер бермек

Сенагат кәрханаларының, яшайыш жай объектлериниң, демир ёлларың ве автомобиль ёлларының, электрик тогуны гечирижи линияларың, магистраль трубопроводларың гурлушыгы үчин, шонуң ялы-да оба хожалыгына дахылы болмадык бейлеки хажатлар үчин оба хожалыгы үчин ниетленилмедик я-да оба хожалыгы үчин ярамсыз ерлер я-да ярамаз хилли оба хожалык ерлери берилйәр. Ёкарда гөркезилен максатлар үчин дөвлет токай фондуның ерлеринден ер участоклары эсасан токайсыз мейданларың я-да гырымсы агачлы ве ончаклы гымматлы болмадык агачлы мейданларың хасабына берилйәр. Газылып алынян пейдалы байлыклары болан мейданларда жай гурмак үчин ер участоклары дөвлет магдан гөзегчилиги органлары билен ылалашмак эсасында берилйәр. Электрик тогуны гечирижи, арагатнашык линиялары ве бейлеки коммуникациялар эсасан ёлларың, довам эдип гелйән трассаларың ве шулара меңзешлериң гырасында чекилйәр.

Оба хожалыгы үчин ниетленилен ерлерде сенагат объектлери ве коммуникациялар ерлешдириленде олар колхозларың, совхозларың ве бейлеки оба хожалык кәрханаларының ве гурамаларының өзлеринде галян ерлери пейдаланмагы үчин аматсызлыклар дөретмез ялы эдилип ерлешдирилмелидир.

Оба хожалыгына дахылы болмадык хажатлар үчин берлип, оба хожалыгында пейдаланылян ерлер шоларың хакыкы зерурлыгына гөрә хем-де када болшы ялы, шол ерлерде етишен хасыл йыгналандан соң берилйәр.

15-нжи мадда. Ерден пейдаланмак хукугы ресмилешдирилйәнчә, ер участогыны пейдаланмага ёл берилмезлиги

Дегишли ер гурлушык органлары берлен ер участогының арачәклерини натурада (еринде) беллемезинден өң ве ерден пейдаланмак хукугыны тассыклаян документ берилйәнчә, шол участогы пейдаланмага гиришмек гадаган эдилйәр.

16-нжы мадда. Ерден пейдаланмак хукугыны тассыклаян документлер

Колхозларың, совхозларың ве ерден пейдаланыжыларың бейлекилериниң ерден пейдаланмак хукугы ерден пейдаланмак хукугы барадакы дөвлет актлары билен тассыкланыляр. ССР Союзының ве союз республикаларың Ер хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, актларың формалары СССР Министрлер Совети тарапындан белленилйәр.

Ерден вагтлайын пейдаланмак хукугы ерден вагтлайын пейдаланмак хукугы барадакы дөвлет актлары билен тассыкланыляр. Актларың формалары Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйәр.

Ерден пейдаланмак хукугы барадакы дөвлет актлары халк депутатларының район я-да шәхер Советиниң исполнитель комитети тарапындан берилйәр.

17-нжи мадда. Ерден икинжи бир тарапың пейдаланмагы

Колхозлар, совхозлар, бейлеки кәрханалар, гурамалар ве эдаралар өзлерине беркидилен ерлерден канунда белленилен халатларда икинжи бир тарапың пейдаланмагы үчин ер участокларыны берип билерлер.

Ерден икинжи бир тарапың пейдаланмагының тертиби ве шертлери ССР Союзының канунлары, шу Кодексиң 59, 69, 72, 78—92, 134, 142—147-нжи ве 149-нжы маддалары билен хем-де Түркменистан ССР-ниң бейлеки канунлары билен кесгитленилйәр.

Ерден икинжи бир тарапың пейдаланмак хукугы ер участогыны берен органың карарындан алнан гөчүрме билен тассыкланыляр, эгер ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында башга зат гөз өңүнде тутулмадык болса, шейле эдилйәр.

18-нжи мадда. Пейдаланмак үчин ер участогының берилмеги хакында кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың хайышы

Пейдаланмак үчин өзлерине ер участогының берилмегине мәтәч болан кәрханалар, гурамалар ве эдаралар бу барада шол ер участогының ерлешйән ериндәки халк депутатларының район Советиниң исполнитель комитетине хайыш билен йүз тутярлар, шәхерлериң, шәхер типли посёлокларың ерлеринден, оба илатлы пунктуның колхозларың, совхозларың ве бейлеки оба хожалык кәрханаларының, гурамаларының ве эдараларының пейдаланян ерлериниң составына гирмейән ерлеринден ер участогының берилмеги хакында болса дегишли суратда халк депутатларының шәхер, оба я-да посёлок Советиниң исполнитель комитетине хайыш билен йүз тутярлар.

Пейдаланмак үчин ер участогының берилмеги хакындакы хайышда шол хайыш эдилйән ер участогының хайсы максат үчин зерурдыгы, онуң мөчбери ве ерлешйән ери гөркезилмелидир хем-де пейдаланмак үчин ер участогының берилмегиниң зерурдыгыны тассыклаян документлер шол хайышың янына гошулмалыдыр.

19-нжы мадда. Пейдаланмак үчин ер участокларының берилмеги хакында гражданларың арзасы

Пейдаланмак үчин өзлерине ер участогының берилмегине мәтәч болан гражданлар бу барада шол ер участогының ерлешйән ериндәки халк депутатларының оба, посёлок я-да шәхер Советиниң исполнитель комитетине, колхозың доландырыш органларына я-да икинжи бир тарапың пейдаланмагы үчин ер участокларыны бермәге хукугы болан кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың администрациясына арза берйәрлер.

Пейдаланмак үчин ер участогының берилмеги хакындакы арзада шол хайыш эдилйән участогың хайсы максат үчин зерурдыгы, онуң мөчбери ве ерлешйән ери гөркезилмелидир.

20-нжи мадда. Ер участокларының берилмеги хакындакы хайышлары ве арзалары бермегиң хем-де шолара гарамагың тертиби

Пейдаланмак үчин ер участокларының берилмеги хакындакы хайышлары ве арзалары бермегиң хем-де шолара гарамагың тертиби Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйәр.

III БАП

ЕРДЕН ПЕЙДАЛАНЫҖЫЛАРЫҢ ХУКУКЛАРЫ ВЕ БОРЧЛАРЫ

21-нҗи мадда. Ер участокларыны ниетленилиши ялы пейдаланмак

Ерден пейдаланыҗылар өзлерине берлен ер участокларыны ниетленилиши ялы пейдаланмага хаклыдырлар ве борчлудырлар.

Ерден пейдаланыҗылар ери рационал ве нетиҗели пейдаланмага, оңа аявлы гарамага, өзлерине берлен ер участокларында ерден пейдаланыҗы гоңшуларың бәхбитлерини бозян херекетлери этмезлиге борчлудырлар[1].

Ери зәхмет синдирилмедик гирдеҗилер алмак үчин пейдаланмак гадаган эдилйәр.

22-нҗи мадда. Ерден пейдаланыҗыларың хукуклары

Пейдаланмак үчин берлен хер бир ер участогының ниетленилишине гарап, ерден пейдаланыҗыларың белленилен тертипде шу ашакдакылара хакы бардыр:

яшайыш җайларыны, өнүмчилик җайларыны, медени-дурмуш җайларыны хем-де бейлеки җайлары ве десгалары гурмага;

оба хоҗалык экинлерини экмәге, токай агачларыны, мивели агачлары, саялы агачлары ве бейлеки агачлары отуртмага;

от ятырылян мейданлардан, өри мейданларындан ве бейлеки мейданлардан пейдаланмага;

ер участогындакы умумы яйран пейдалы байлыклары ве сув объектлерини хоҗалыгың хаҗатлары үчин пейдаланмага, шонуң ялы-да ериң бейлеки пейдалы тарапларыны уланмага.

23-нҗи мадда. Ерден пейдаланыҗыларың хукукларыны чәклендирмек

Ерден пейдаланыҗыларың хукуклары дөвлетиң бәхбитлери үчин, шонуң ялы-да ерден пейдаланыҗыларың бейлекилериниң бәхбитлери үчин канун аркалы чәклендирилип билнер.

24-нҗи мадда. Ерден пейдаланыҗыларың хукукларыны горамак

Ерден пейдаланыҗыларың хукуклары канун тарапындан горал яр.

Ерден пейдаланыҗыларың бозулан хукуклары ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында гөз өңүнде тутулан тертипде дикелдилмелидир.

25-нҗи мадда. Ерден пейдаланыҗылара етирилен зыянлары төлемек

Ерден пейдаланыҗылара етирилен зыянлар төленилмелидир.

26-нҗы мадда. Ерлери мундан бейләк пейдаланар ялы ярамлы ягдая гетирмек барадакы борчлар

Пейдаланмак үчин өзлерине берлен оба хоҗалык ерлеринде я-да токайлы мейданларда газылып алынян пейдалы байлыклы ерлери пейдаланян, геология-гөзлег, агтарыш, гурлушык ишлерини хем-де бейле-

---

[1] 21-нҗи мадданың икинҗи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нҗи йылың 30-нҗы сентябрындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нҗи йыл, № 19, 136-нҗы мадда).

ки ишлери гечирйән кәрханалар, гурамалар ве эдаралар шол зерурлыклар арадан айрыландан соң шол ерлери оба хожалыгында, токай хожалыгында я-да балыкчылык хожалыгында пейдаланмак үчин өзлериниң хасабына ярамлы ягдая гетирмәге, ёкарда гөркезилен ишлер бейлеки ерлерде гечирилен махалында болса шол ерлери ниетленилишине гөрә пейдаланар ялы ярамлы ягдая гетирмәге борчлудырлар. Ер участоклары ишлериң баршында ярамлы ягдая гетирилйәр, мунуң өзи мүмкин болмадык махалында болса ишлер тамамланандан соң — пейдаланмак үчин ер участокларыны берйән органларың беллейән мөхлетлеринде, белленилен тертипде тассыкланан проектлере лайыклыкда ярамлы ягдая гетирилйәр[1].

Ер участокларыны мундан бейләк пейдаланар ялы ярамлы ягдая гетирмегиң шертлери шол участоклары берен органлар тарапындан кесгитленилйәр.

Ерлери мундан бейләк пейдаланмак үчин ярамлы дийип хасап этмеклик ерлери вагтлайын пейдаланмага берен орган тарапындан ер гурлушык органларының заключениесине лайыклыкда амала ашырыляр.

27-нжи мадда. Топрагың мес гатлагыны горап сакламак борчлары

Сенагат гурлушыгыны я-да башга гурлушыгы амала ашырян, газылып алынян пейдалы байлыклы ерлери пейдаланян, шонуң ялы-да топрак гатлагының бозулмагы билен багланышыклы бейлеки ишлери гечирйән кәрханалар, гурамалар ве эдаралар топрагың мес гатлагыны гырып айырмага, абат сакламага хем-де оны өңки каддына гетирилйән ерлере я-да аз өнүмли ерлере дөкмәге борчлудырлар[1].

Топрагың гырлып айрылан мес гатлагыны сакламагың шертлери хем-де оны пейдаланмагың тертиби ер участогыны берен орган тарапындан кесгитленилйәр.

27[1]-нжи мадда. Оба хожалык мейданларына, токай мейданларына ве бейлеки мейданлара етйән ярамаз тәсирлериң өңүни алмак я-да олары чәклендирмек барадакы чәрелери дурмуша гечирмек боржы

Газылып алынян пейдалы байлыклы ерлери пейдаланян, шейле хем өзлериниң пейдаланмагына берлен ер участокларының чәклеринден дашарда болан оба хожалык мейданларына, токай мейданларына ве бейлеки мейданлара ярамаз тәсир эдйән бейлеки ишлери гечирйән кәрханалар, гурамалар ве эдаралар шол ярамаз тәсирлериң өңүни алмак я-да олары аңрычәк мүмкин болан дережеде чәклендирмек барадакы чәрелери гөз өңүнде тутмага хем-де дурмуша гечирмәге борчлудырлар.

28-нжи мадда. Чәк белгилерини горамак борчлары

Ерден пейдаланыжылар ер гурлушыгы тертибинде отурдылан чәк белгилерини ве чәк гоюжы бейлеки белгилери горамага ве оңат ягдайда сакламага борчлудырлар.

---

[1] 26—27-нжи маддаларың биринжи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 30-нжы сентябрындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 19, 136-нжы мадда).

IV БАП

ЕРЛЕРИ ГОРАМАК ВЕ ТОПРАГЫҢ МЕСЛИГИНИ АРТДЫРМАК

29-нжы мадда. Ерлери горамак ве топрагың меслигини артдырмак барадакы чәрелер

Ерден пейдаланыжылар топрагың меслигини артдырмак барада нетижели чәрелери дурмуша гечирмәге, топрагың ел ве сув эрозиясының өңүни алмак барада гурамачылык-хожалык, агротехники, токай-мелиоратив ве гидротехники чәрелер комплексини амала ашырмага борчлудырлар, ерлериң шорламагына, зейлемегине, хапаланмагына, олары хапа-хашал отларың басмагына, шонуң ялы-да топрагың ягдайыны ярамазлашдырян бейлеки процеслере ёл бермезлиге борчлудырлар.

Ерлери мелиорациялашдырмак ве горамак, мейдан горагы үчин токай агачларыны экмек барадакы, топрагың эрозиясына гаршы гөрешмек барадакы чәрелер хем-де ерлери дүйпгөтер говуландырмага гөнүкдирилен бейлеки чәрелер ыкдысады ве социал өсүш барадакы дөвлет планларында гөз өңүнде тутуляр хем-де дегишли министрликлер, дөвлет комитетлери, ведомстволар ве ерден пейдаланыжылар тарапындан амала ашырыляр[1].

30-нжы мадда. Оба хожалык мейданларыны йөрите горамак

Оба хожалык мейданлары, айратын-да суварымлы ерлер ве сувы чекдирилен ерлер йөрите горалмага дегишлидир. Колхозлар, совхозлар, оба хожалыгы үчин ниетленилен ерлерден пейдаланян бейлеки кәрханалар, гурамалар ве эдаралар топрагың меслигини горамага, дикелтмәге ве артдырмага борчлудырлар.

Гүйчли эрозия сезевар болан оба хожалык мейданлары топрагың меслиги дикелдилйәнчә, интенсив пейдаланмакдан Түркменистан ССР Министрлер Советиниң карары боюнча вагтлайын чыкарылып билнер.

31-нжи мадда. Хапа-хашал отлара, оба хожалык өсүмликлерине зыян берижи мөр-мөжежиклере ве кеселлере гаршы гөрешмек

Ерден пейдаланыжылар экин мейданларында, яйлаларда ве өри мейданларында, багларда, паркларда хем-де скверлерде, демир ёлларың ве шоссе ёлларың, газ проводларының ве небит проводларының гечйән угрунда бөлүнип берлен золакларда, ёкары вольтлы подстанцияларың ве линияларың территориясында, меллек участокларында, огородларда хем-де гуллук ер пайларында хапа-хашал отлара гаршы, оба хожалык өсүмликлерине зыян берижи мөр-мөжежиклере ве кеселлере гаршы гөрешмәге борчлудырлар.

32-нжи мадда. Ерлери хапаланмакдан горамак

Сенагат ве гурлушык кәрханалары, гурамалары ве эдаралары оба хожалык ерлериниң хем-де бейлеки ерлериң өнүмчилик галындылары ве бейлеки галындылар билен, шонуң ялы-да хапа сувлар билен хапаланылмагына ёл бермезлиге борчлудырлар.

Ёкарда гөркезилен кәрханалар, гурамалар ве эдаралар довам эдип гелйән канунларың талапларына лайыклыкда өнүмчилик галындыларыны ве хапа сувлары зыянсызландырмага я-да арассаламага борчлудырлар.

[1] 29-нжы мадданың икинжи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 30-нжы сентябрындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 19, 136-нжы мадда).

33-нжи м а д д а. Ерлери горамак барадакы чәрелери дурмуша гечирйән ерден пейдаланыжылары хөвеслендирмек

ССР Союзының ве союз республикаларың Ер хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, ерден пейдаланыжылары ерлери горамак, топрагың меслигини артдырмак ве пейдаланылман ятан ерлери оба хожалык доланышыгына гиризмек барадакы чәрелери дурмуша гечирмәге стимулирлейән мадды хөвеслендириш чәрелери ССР Союзының ве Түркменистан ССР-иң канунлары аркалы белленилип билнер.

V БАП

ЕРДЕН ПЕЙДАЛАНМАК ХУКУГЫНЫ ЯТЫРМАК

34-нжи м а д д а. Кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың ерден пейдаланмак хукугыны ятырмак үчин эсаслар

Кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың өзлерине берлен ерден пейдаланмак хукугы шу ашакдакы халатларда дегишли суратда долы я-да кем-кәслейин ятырыляр:

1) ер участогына зерурлык айрылан махалында;

2) ер участогының берлен мөхлети гутаран махалында;

3) кәрхана, гурама я-да эдара ятырылан махалында;

4) ер участогыны бейлеки дөвлет ве жемгыетчилик хажатлары үчин ызына алмак зерурлыгы йүзе чыкан махалында;

5) берлен ер участогы бассыр ики йылың довамында өзлешдирилмедик махалында.

Ерден пейдаланмак хукугы ер участогы нистленилиши ялы пейдаланылмадык махалында хем ятырылып билнер.

35-нжи м а д д а. Кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың ерден пейдаланмак хукугыны ятырмагың тертиби

Ерден пейдаланмак хукугы шу Кодексиң 34-нжи маддасының 1, 3, 5-нжи пунктларында ве икинжи бөлегинде гөз өңүнде тутулан халатларда, шол ер участогыны пейдаланмак үчин берен органың карары боюнча, 34-нжи маддасының 4-нжи пунктунда гөз өңүнде тутулан халатда болса — ер участокларыны ызына алмага хукугы болан органың карары боюнча ятырыляр. Карарда ерден пейдаланмак хукугының ятян мөхлети гөркезилйәр, ер участогыны, зерур халатларда болса ондакы жайлары, десгалары, экинлери ве агачлары шондан бейләк нәхили пейдаланмалыдыгы кесгитленилйәр.

36-нжы м а д д а. Гражданларың ерден пейдаланмак хукугыны ятырмак үчин эсаслар

Гражданларың өзлерине берлен ер участогындан пейдаланмак хукугы шу ашакдакы халатларда дегишли суратда долы я-да кем--кәслейин ятырыляр.

1) ер участогыны пейдаланмакдан мейлетин йүз дөндерилен махалында;

2) ер участогының берлен мөхлети гутаран махалында;

3) хожалыгың я-да машгаланың әхли членлери хемишелик яшамак үчин башга ере гөчен махалында;

4) эгер ССР Союзының ве Түркменистан ССР-иң канунларында башга зат гөз өңүнде тутулмадык болса, онда гуллук ер пайыны бермек үчин эсас болан зәхмет гатнашыклары бес эдилен махалында;

5) хожалыгың я-да машгаланың әхли членлери арадан чыкан махалында;

6) ер участогыны дөвлет я-да жемгыетчилик хажатлары үчин ызына алмак зерурлыгы йүзе чыкан махалында.

Ер участогындан пейдаланмак хукугы шу Кодексиң 179-нжы ве 180-нжи маддаларында гөз өңүнде тутулан херекетлер граждан тарапындан эдилен махалында, шонуң ялы-да ер участогы бассыр ики йыл пейдаланылмадык махалында я-да ер ниетленилиши ялы пейдаланылмадык махалында хем ятырылып билнер.

37-нжи мадда. Гражданларың ерден пейдаланмак хукугының ятырмагың тертиби

Шу Кодексиң 36-нжы маддасының 1, 3, 4-нжи пунктларында ве икинжи бөлегинде гөз өңүнде тутулан халатларда гражданларың ерден пейдаланмак хукугы шол участогы пейдаланмага берен органың карары боюнча ятырыляр, 36-нжы мадданың 6-нжы пунктунда гөз өңүнде тутулан халатда болса — ер участокларыны ызына алмага хукугы болан органың карары боюнча ятырыляр. Шол карарда ерден пейдаланмак хукугының ятян мөхлети гөркезилйәр, ер участогыны, зерур халатларда болса, ондакы жайлары, десгалары, экинлери ве агачлары шондан бейләк нәхили пейдаланмалыдыгы кесгитленилйәр.

VI БАП

ЕРЛЕРИ ДӨВЛЕТ Я-ДА ЖЕМГЫЕТЧИЛИК ХАЖАТЛАРЫ ҮЧИН ЫЗЫНА АЛМАК

38-нжи мадда. Ерлери дөвлет я-да жемгыетчилик хажатлары үчин ызына алмага хукугы болан органлар

Дөвлет я-да жемгыетчилик хажатлары үчин ер участогыны я-да онуң бир бөлегини ызына алмак иши Түркменистан ССР Министрлер Советиниң карары эсасында я-да халк депутатларының дегишли Советиниң исполнитель комитетиниң карары эсасында ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында белленилйән тертипде гечирилйәр.

Түркменистан ССР Министрлер Советиниң, халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң шу Кодексиң 12-нжи маддасында гөркезилен ерлерден ве чәклерде ер участокларыны ызына алмага хакы бардыр.

Халк депутатларының шәхер (республикан табынлыгындакы шәхерлер) Советиниң исполнитель комитетиниң шу Кодексиң 100-нжи маддасына лайыклыкда, ер участокларыны ызына алмага хакы бардыр.

39-нжы мадда. Ерлери дөвлет я-да жемгыетчилик хажатлары үчин ызына алмагың тертиби ве шертлери

Колхозларың, совхозларың, бейлеки оба хожалык кәрханаларының, гурамаларының ве эдараларының пейдаланян ерлеринден, медени я-да ылмы әхмиети болан ерлерден участокларың ызына алынмагына диңе айратын зерур халатларда ёл берилйәр.

Суварымлы ве сувы чекдирилен ерлери, сүрүмли ерлери, көпйыллык мивели агачлары ве үзүмлери, медени өри мейданлары болан, шонуң ялы-да дүйпгөтер говуландырмак ишлери гечирилен от ятырылян ерлери ве өри мейданлары болан ер участокларыны оба хожалыгына дахылы болмадык хажатлар үчин алмак, сув горагы токайлары, гораг токайлары ве биринжи топара дегишли бейлеки токайлары болан ерлери токай хожалыгыны йөретмек билен багланышыгы болмадык максатлар үчин алмак иши айратын халатларда ве диңе Түркменистан

ССР Министрлер Советиниң карары эсасында гечирилйәр. Трубопроводлары, электрик тогуны гечирижи линиялары хем-де бейлеки линия десгаларыны гурмак үчин ёкарда гөркезилен ерлери вагтлайын гысга мөхлетли пейдаланмага бермек максады билен алмак иши зерур халатларда халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң карары эсасында гечирилип билнер[1].

Ер участокларының ызына алынмагы, када хөкмүнде, ерден пейдаланмак шертлериниң ярамазлашмагына, аралаш ерлериң дөремегине, ерлериң арасына гирилмегине ве ерлер ызына алнандан соң галан бөлегини пейдаланмакда бейлеки аматсызлыклара гетирмели дәлдир.

40-нжы мадда. Дөвлет я-да җемгыетчилик хаҗатлары үчин ер участокларыны алмагы ылалашмагың зерурлыгы

Оба хожалыгына дахылы болмадык хаҗатлар үчин ер участокларыны алмага гызыкланян кәрханалар, гурамалар ве эдаралар проект ишлери башланманка, ерден пейдаланыжылар билен ве ерден пейдаланылышына ве онуң горалышына дөвлет контроллыгыны эдйән органлар билен объектиң ерлешйән ери барада хем-де алынҗак болунян мейданың такмыны мөчберлери барада өңүнден ылалашмага борчлудырлар.

Колхозларың пейдаланян ерлеринден дөвлет я-да җемгыетчилик хаҗатлары үчин участокларың алынмагы диңе колхоз членлериниң умумы йыгнакларының я-да уполномоченныларың йыгнакларының разылык бермеги билен, совхозларың, союз я-да республикан табынлыгындакы бейлеки дөвлет, кооператив, җемгыетчилик кәрханаларының, гурамаларының ве эдараларының пейдаланян ерлеринден участокларың алынмагы болса ерден пейдаланыжылар билен хем-де ССР Союзының, Түркменистан ССР-ниң я-да бейлеки союз республиканың дегишли министрликлери, дөвлет комитетлери ве ведомстволары билен ылалашмагы эсасында амал ашырылып билнер[1].

VII БАП

ЕР УЧАСТОКЛАРЫНЫ ГӨЗЛЕГ ИШЛЕРИ ҮЧИН ПЕЙДАЛАНМАК

41-нжи мадда. Ер участокларыны гөзлег ишлери үчин пейдаланмак

Геология-съёмка, агтарыш, геодезия ишлерини ве бейлеки гөзлег ишлерини амала ашырян кәрханалар, гурамалар ве эдаралар ер участокларыны ерден пейдаланыжылардан алман, ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында белленилйән тертипде бу ишлери әхли ерлерде гечирип билерлер. Ёкарда гөркезилен ишлере башламагың мөхлетлери ве ери барада ерден пейдаланыжылар билен ылалашыляр, ылалашыга гелинмедик махалында болса мунуң өзи халк депутатларының район я-да шәхер Советиниң исполнитель комитети тарапындан кесгитленилйәр.

42-нжи мадда. Ер участогыны гөзлег ишлери үчин эелемәге ыгтыяр алмак

Гөзлег ишлерини гечирмекден өтри ер участогыны эелемәге ыгтыяр алмак үчин шол ишлери амала ашырян кәрханалар, гурамалар

---

[1] 39-нжы мадданың икинжи бөлеги ве 40-нжы мадда Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 30-нжы сентябрындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 19, 136-нжы мадда).

нүң ялы-да муңа йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары тарапындан ССР Союзының канунларында белленилйән тертипде амала ашырыляр.

II БӨЛУМ

ОБА ХОЖАЛЫГЫ ҮЧИН НИЕТЛЕНИЛЕН ЕРЛЕР

X БАП

ЭСАСЫ ДҮЗГҮНЛЕР

49-нҗы мадда. Оба хожалыгы үчин ниетленилен ерлер

Оба хожалык хажатлары үчин берлен я-да шол максатлар үчин ниетленилен эхли ерлер оба хожалыгы үчин ниетленилен ерлер дийлип хасап эдилйәр.

50-нҗи мадда. Оба хожалыгы үчин ниетленилен ерлери пейдаланмак

Оба хожалыгы үчин ниетленилен ерлер халк хожалыгының оба хожалык өнүмине болан барха артян ислеглерини канагатландырмак максады билен, оба хожалыгыны өсдүрмек планларына лайыклыкда социалистик оба хожалык кәрханалары, гурамалары ве эдаралары тарапындан пейдаланыляр.

Суварымлы ерлериң ве сувы чекдирилен ерлериң, сүрүмли ерлериң, көпйыллык гымматлы мивели агачлары ве үзүм агачлары болан ерлериң, шонуң ялы-да ёкары өндүмли бейлеки ерлериң мейданларының азалдылмагына, шол санда шол ерлериң аз өндүмли ерлериң хатарына гечирилмегине ёл берилмейәр, йөне велин айратын зерур халатлар, өзи-де диңе Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан ыгтыяр берлен халатлар муңа гирмейәр.

51-нҗи мадда. Оба хожалыгы үчин ниетленилен ерлери пейдаланмага бермек

Оба хожалыгы үчин ниетленилен ерлер мөхлетсиз пейдаланмак үчин шу ашакдакылара берилйәр:

колхозлара ве совхозлара, бейлеки оба хожалык, дөвлет, кооператив, җемгыетчилик кәрханаларына ве гурамаларына — оба хожалыгыны йөретмек үчин;

ылмы-барлаг эдараларына, окув җайларына ве бейлеки оба хожалык эдараларына — мейдан барлагларыны гечирмек, ылмың газананларыны ве өңде барыҗы тежрибәни оба хожалыгында иш йүзүнде уланмак ве яйратмак үчин, шонуң ялы-да өнүмчилик максатлары үчин;

оба хожалыгына дахылы болмадык кәрханалара, гурамалара ве эдаралара — көмекчи оба хожалыгыны йөретмек үчин;

гражданлара — хакына тутма зәхмети уланман, шахсы хожалыгы йөретмек үчин.

Кәрханалара, гурамалара ве эдаралара ССР Союзының ве Түркменистан ССР-иң канунларында белленйән тертипде хем-де шоларда гөркезилйән шертлерде коллектив багчылык ве бакҗа экинчилиги үчин ер участоклары берлип билнер[1].

[1] 51-нҗи мадданың икинҗи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1977-нҗи йылың икинҗи декабрындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1977-нҗи йыл, № 24, 139-нҗы мадда).

Шу маддада гөркезилиши ялы, мөхлетсиз пейдаланмак үчин берлен ерлерден башга-да, вагтлайын пейдаланмак үчин хем ерден пейдаланыжылара ер берлип билнер.

52-нжи мадда. Колхозлара, совхозлара ве бейлеки оба хожалык кәрханаларына, гурамаларына ве эдараларына ер бермегиң шертлери

Колхозлара, совхозлара хем-де бейлеки оба хожалык кәрханаларына, гурамаларына ве эдараларына мөхлетсиз пейдаланмак үчин ерлер хожалык ишини йөретмек үчин аматлы болан чәклерде берилйәр: колхозларың, совхозларың хем-де бейлеки оба хожалык кәрханаларының, гурамаларының ве эдараларының ерлериниң ерлешишинде аралаш ерлериң хем-де бейлеки аматсызлыкларың болмагына, када хөкмүнде, ёл берилмейәр.

Аралаш ерлери, участоклары ерлешдирмекде бейлеки ерлериң арасына гирмеги ве ерден пейдаланмакдакы бейлеки кемчиликлери ёк этмек максады билен колхозлар, совхозлар хем-де бейлеки оба хожалык кәрханалары, гурамалары ве эдаралары халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң ыгтыяр бермеги эсасында колхозлар, совхозлар билен, ерден пейдаланыжыларың бейлекилери билен ер участокларыны, шол санда мөчберлери дең болмадык ер участокларыны хем чалшып билерлер, шонуң ялы-да дөвлет запасының ве дөвлет токай фондуның ерлери билен чалшып билерлер[1].

53-нжи мадда. Пейдаланылян ерлериң чәклерини ве мөчберлерини үйтгетмек

Колхозларың, совхозларың, бейлеки дөвлет оба хожалык кәрханаларының ве гурамаларының, шонуң ялы-да ылмы-барлаг, окув-тежрибе эдараларының ве бейлеки оба хожалык эдараларының хожалыклар уларлдылан хем-де кичелдилен махалында, ерден пейдаланыжыларың арасында ерлер гайтадан пейдаланылан махалында оларың пейдаланян ерлериниң чәклерини ве мөчберлерини үйтгетмеклик ер гурлушыгы барада ылмы тайдан эсасландырылан ве белленен тертипде тассыкланан проектлер эсасында гечирилип билнер.

Колхозың пейдаланян ериниң чәклерини ве мөчберлерини үйтгетмеклик колхоз членлериниң умумы йыгнагының я-да уполномоченныларың йыгнагының диңе разылыгы билен амала ашырылып билнер.

Союз ве республикан табынлыгындакы хожалыкларың пейдаланян ериниң чәклерини ве мөчберлерини үйтгетмеклик дегишли министрликлер, дөвлет комитетлер ве ведомстволар билен ылалашылып амала ашырыляр[2].

54-нжи мадда. Хожалыклар уларлдылан ве кичелдилен махалында пейдаланылян ерлериң чәклерини ве мөчберлерини үйтгетмек

Колхозлар, совхозлар, бейлеки дөвлет оба хожалык кәрханалары ве гурамалары, шонуң ялы-да ылмы-барлаг, окув-тежрибе эдаралары ве бейлеки оба хожалык эдаралары белленилен тертипде уларлдылан махалында оларың ер участоклары халк депутатларының область Со-

---

[1] 52-нжи мадданың икинжи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1975-нжи йылың 15-нжи декабрындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1975-нжи йыл, № 24, 127-нжи мадда).

[2] 53-нжи мадда Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 30-нжы сентябрындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды. (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 19, 136-нжы мадда).

61-нҗи мадда. Колхозлара беркидилен ерлери хожалык ичинде пейдаланмак

Колхозлара беркидилен ерлери хожалык ичинде пейдаланмаклык ССР Союзының ве союз республикаларың Ер хакындакы канунларының эсасларына, ССР Союзының бейлеки кануларына, шу Кодексе хем-де Түркменистан ССР-ниң бейлеки канунларына лайыклыкда колхозың Уставы эсасында амала ашырыляр.

62-нҗи мадда. Колхозларың җемгыетчилик максатлары үчин ниетленилен ерлерини пейдаланмак

Колхозларың җемгыетчилик максатлары үчин ниетленилен ерлери оба хожалык өнүмчилигини йөретмек, җемгыетчилик байлыгыны артдырмак, колхозчыларың мадды хал-ягдайыны ёкары гөтермек үчин, яшайыш җай, медени-дурмуш гурлушыгы ве бейлеки хаҗатлар үчин пейдаланыляр.

63-нҗи мадда. Колхозларың меллек ерлерини пейдаланмак

Колхозларың меллек ерлери колхозчы хожалыкларына, мугаллымлара, врачлара хем-де оба ерлеринде ишлейән ве яшаян бейлеки специалистлере, шонуң ялы-да шу Кодексиң 85-нҗи маддасында гөркезилен гражданлара меллек ер участокларыны бермек үчин пейдаланыляр.

64-нҗи мадда. Балыкчылык колхозларының пейдаланян ерлери

Балыкчылык колхозлары мөхлетсиз пейдаланмак үчин өзлерине берлен ерлери җемгыетчилик хожалыгыны йөретмек, колхозың өнүмчилик, яшайыш җайларыны ве медени-дурмуш җайларыны ерлешдирмек үчин, колхозчы хожалыкларына меллек участокларыны бермек үчин, шонуң ялы-да җемгыетчилик малларыны ве колхоз членлериниң шахсы эечилигиндәки маллары от-ийм хем-де өри мейданлары билен үпҗүн этмек үчин пейдаланярлар.

Балыкчылык колхозларының ерлерини хожалык ичинде пейдаланмаклык ССР Союзының ве союз республикаларың Ер хакындакы канунларының эсасларына, ССР Союзының бейлеки канунларына, шу Кодексе хем-де Түркменистан ССР-ниң бейлеки канунларына лайыклыкда оларың Уставы эсасында амала ашырыляр.

65-нҗи мадда. Колхозларың меллек ерлериниң мейданыны артдырмагың тертиби

Колхозың Уставында гөз өңүнде тутулан нормалар боюнча колхозчы хожалыкларына меллек участокларыны бермек үчин меллек ерлери етмезлик эден махалында, җемгыетчилик максатлары үчин пейдаланылян ерлериң хасабына меллек ерлериниң мейданыны артдырмага колхозың членлериниң умумы йыгнагының я-да уполномоченныларың йыгнагының кабул эден ве халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитети тарапындан тассыкланылян карары боюнча ёл берилйәр[1].

XII БАП

СОВХОЗЛАРЫҢ ХЕМ-ДЕ БЕЙЛЕКИ ДӨВЛЕТ ОБА ХОЖАЛЫК КӘРХАНАЛАРЫНЫҢ, ГУРАМАЛАРЫНЫҢ ВЕ ЭДАРАЛАРЫНЫҢ ПЕЙДАЛАНЯН ЕРЛЕРИ

66-нҗы мадда. Совхозлара хем-де бейлеки дөвлет оба хожалык кәрханаларына, гурамаларына ве эдаралара берлен ерлериң составы

---

[1] 65-нҗи мадда Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1975-нҗи йылың 15-нҗи декабрындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1975-нҗи йыл, № 24, 127-нҗи мадда).

Совхозлара хем-де бейлеки дөвлет оба хожалык кәрханаларына, гурамаларына ве эдараларына берлен ерлер эсасы максат (өнүмчилик максады) үчин ниетленилен ерлерден ве меллек ерлеринден ыбаратдыр.

67-нжи мадда. Совхозларың хем-де бейлеки дөвлет оба хожалык кәрханаларының ве гурамаларының эсасы максат (өнүмчилик максады) үчин ниетленилен ерлерини пейдаланмак

Совхозларың хем-де бейлеки дөвлет оба хожалык кәрханаларының ве гурамаларының эсасы максат (өнүмчилик максады) үчин ниетленилен ерлери хожалыгың ичиндәки ер гурлушыгы барада тассыкланан проекте лайыклыкда олар тарапындан оба хожалыгыны йөретмек үчин пейдаланыляр.

68-нжи мадда. Ылмы-барлаг эдараларының, окув җайларының ве бейлеки оба хожалык эдараларының пейдаланян ерлери

Ылмы-барлаг институтлары, селекцион ве тежрибе станциялары, окув җайлары хем-де бейлеки оба хожалык эдаралары өзлерине берлен ерлери ылмы-барлаг ишлериниң, тежрибе ве окув ишлериниң белленилен тертипде тассыкланылан планларына, шонуң ялы-да өнүмчилик ишиниң планларына лайыклыкда пейдаланярлар.

69-нжы мадда. Совхозларың хем-де бейлеки дөвлет оба хожалык кәрханаларының, гурамаларының ве эдараларының меллек ерлери

Совхоза я-да бейлеки дөвлет оба хожалык кәрханасына, гурамасына ве эдарасына оба хожалыгы үчин пейдаланмага берлен ерлерден хожалыгың ичиндәки ер гурлушыгы барада тассыкланылан проекте лайыклыкда, шу Кодексиң 86-нжы маддасында белленилен нормаларың чәклеринде ишчилере ве гуллукчылара меллек ер участокларыны бермек үчин ниетленилен меллек ерлери бөлүнип берилйәр ве натурада бейлеки ерлерден айыл-сайыл эдилйәр.

70-нжи мадда. Совхозларың хем-де бейлеки дөвлет оба хожалык кәрханаларының, гурамаларының ве эдараларының меллек ерлериниң мейданыны артдырмагың тертиби

Совхозларың хем-де бейлеки дөвлет оба хожалык кәрханаларының, гурамаларының ве эдараларының ишчилерини ве гуллукчыларыны меллек участоклары билен үпҗүн этмек үчин меллек ерлер етмезлик эден махалында хожалыкларың ёлбашчыларының хайышы боюнча шол ерлериң мейданы халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң ыгтыяр бермеги билен артдырылып билнер[1].

XIII БАП

КОЛХОЗАРА, ДӨВЛЕТ-КОЛХОЗ ХЕМ-ДЕ БЕЙЛЕКИ ДӨВЛЕТ-КООПЕРАТИВ КӘРХАНАЛАРЫНЫҢ ВЕ ГУРАМАЛАРЫНЫҢ ПЕЙДАЛАНЯН ЕРЛЕРИ

71-нжи мадда. Колхозара, дөвлет-колхоз хем-де бейлеки дөвлет-кооператив кәрханаларының ве гурамаларының ерден пейдаланмагы

---

[1] 70-нжи мадда Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1975-нжи йылың 15-нжи декабрындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды. (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1975-нжи йыл, № 24, 127-нжи мадда).

Коллектив огородчылык үчин берилйән ер участокларының мөчберлери суварымлы ерлерде шерекетиң хер бир члениниң машгаласы үчин 0,08 гектардан ве дүме ерлерде 0,15 гектардан артык болмадык хасап билен кесгитленилйәр.

77-нҗи маддa. Коллектив огородчылык үчин берлен ер участокларыны пейдаланмак

Коллектив огородчылык үчин берлен ер участоклары гөк экинлери, картошка ве бакжа экинлерини өсдүрип етишдирмек үчин пейдаланыляр.

Шол участокларда хемишелик типдәки җайлары гурмаклык ве мивели агачлары экмеклик гадаган эдилйәр.

XVI БАП

КОЛХОЗЧЫ ХОҖАЛЫКЛАРЫНЫҢ ПЕЙДАЛАНЯН ЕРЛЕРИ

78-нҗи маддa. Колхозчы хожалыгының меллек ер участогына болан хукугы

Хер бир колхозчы хожалыгының колхозың уставында гөз өңүнде тутулан тертипде ве нормаларың чәклеринде берилйән меллек ер участогыны алмага хакы бардыр.

Меллек ер участоклары көмекчи оба хожалыгыны йөретмек үчин хем-де белленилен тертипде яшайыш җайыны ве хожалык җайларыны гурмак үчин пейдаланыляр.

Оба илатлы пунктлары тагашыклы гурлан махалында меллек ер участогы яшайыш җайының янында чакланрак мөчберде берлип, ер участогының галан бөлеги илатлы пунктуң яшайыш җай зонасының чәклеринден дашарда берилйәр, шол ерде болса хемишелик типдәки җайлары гурмага ыгтыяр берилмейәр.

79-нҗы маддa. Колхозчы хожалыгы пайлашылан махалында меллек ер участогыны бермек

Халк депутатларының оба Советиниң исполнитель комитетинде регистрирленен колхозчы хожалыгы пайлашылан махалында, колхоз членлериниң умумы йыгнагы я-да уполномоченныларың йыгнагы тәзе дөрән хожалыга меллек ерлериң составындан меллек ер участогыны берйәр.

80-нҗи маддa. Колхозчы хожалыгының меллек ер участогына болан хукугының сакланып галмагы

Колхозчы хожалыкларының ише яравлы еке-тәк члени СССР Яраглы Гүйчлериниң хатарларына хакыкы мөхлетли харбы гуллуга чагырылан болса я-да сайлавлы везипеде ишлейән болса, окува гирен болса, колхозың разылык бермеги билен я-да ише гурамачылыклы топламак тертибинде башга бир ише вагтлайын гечен болса, шонуң ялы-да колхозчы хожалыгының составында диңе кемала гелмедиклер галан болса, онда шол колхозчы хожалыкларының өзлерине берлен меллек участогына болан хукугы сакланып галяр.

Өзлериниң әхли членлери гаррылык я-да инвалидлик себәпли ише яравлылыгыны йитирен колхозчы хожалыкларының хем меллек, участогындан пейдаланмак хукугы сакланып галяр.

Әхли бейлеки халатларда меллек участогыны саклап галмак хакындакы меселе колхоз членлериниң умумы йыгнагы я-да колхозың уполномоченныларының йыгнагы тарапындан чөзүлйәр.

81-нжи мадда. Совхоза я-да бейлеки дөвлет оба хожалык кәрханасына өврүлен колхозың члeнлериниң меллек ер участокларына болан хукугының сакланып галмагы

Совхоза я-да бейлеки дөвлет оба хожалык кәрханасына, гурамасына я-да эдарасына өврүлен колхозың члeнлериниң меллек ер участокларына болан хукугы оларың колхозда пейдаланып гелен участокларының мөчберлеринде сакланып галяр, эгер олар үйтгедилип гуралан колхозың пейдаланып гелен ерлеринде дөредилен совхоза я-да бейлеки дөвлет оба хожалык кәрханасына, гурамасына я-да эдарасына хемишелик ишлемек үчин гечен болса шейле эдилйәр.

Совхоза я-да бейлеки дөвлет оба хожалык кәрханасына, гурамасына я-да эдарасына өврүлен колхозың гарташан ве ише яравсыз члeнлери шол илатлы пунктда яшамагыны довам этдирйән болса, онда оларың меллек ер участогына болан хукугы оларың колхозда пейдаланып гелен участокларының мөчберлеринде сакланып галяр.

82-нжи мадда. Колхозчы хожалыкларына өри мейданларыны бермек

Колхозың Уставына лайыклыкда, колхозчы хожалыкларының маллары үчин олара өри мейданлары берилйәр.

82[1]-нжи мадда. Колхозчы хожалыкларына от ятырмак ве башга хажатлар үчин ер участокларыны бермек

От ятырмак ве бейлеки хажатлар үчин колхозчы хожалыкларына ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары билен белленилйән тертипде ер участоклары берилйәр.

83-нжи мадда. Балыкчылык колхозының колхозчы хожалыкларының меллек ерден пейдаланмагы

Балыкчылык колхозының хер бир колхозчы хожалыгының балыкчылык колхозының Уставында гөз өңүнде тутулан тертипде ве нормаларың чәклеринде берилйән меллек ер участогыны эдинмәге хакы бардыр.

Балыкчылык колхозының колхозчы хожалыкларының меллек ерден пейдаланмагы, шонуң ялы-да олара өри мейданларыны бермегиң тертиби шу Кодексиң 78—82-нжи ве 84-нжи маддалары билен дүзгүнлешдирилйәр.

84-нжи мадда. Колхозчы хожалыгына дегишли яшайыш жайына болан эечилик хукугы башга бирине гечен махалында меллек ер участогындан пейдаланмак

Колхозчы хожалыгына дегишли яшайыш жайына болан эечилик хукугының башга бирине гечмеги меллек ер участогындан пейдаланмак хукугының оңа гечмегине гетирмейәр. Яшайыш жайына болан эечилик хукугы өзүне гечен адама меллек ер участогы шу Кодексиң талапларына лайыклыкда умумы эсасларда берилйәр.

XVII БАП

СОВХОЗ ИШЧИЛЕРИНИҢ ВЕ ГУЛЛУКЧЫЛАРЫНЫҢ ХЕМ-ДЕ ОБА ЕРЛЕРИНДЕ ЯШАЯН БЕЙЛЕКИ ГРАЖДАНЛАРЫҢ ПЕЙДАЛАНЯН ЕРЛЕРИ

85-нжи мадда. Совхоз ишчилерине ве гуллукчыларына хем-де оба ерлеринде яшаян бейлеки гражданлара меллек ер участокларыны бермек

йлатлы пунктларың чәклеринде болса халк депутатларының, шәхер, посёлок я-да оба Советиниң исполнитель комитетиниң карары боюнча берилйәр.

Шунуң ялы ерлер болмадык махалында мал бакмак үчин участоклар белленилен тертипде колхозларың, совхозларың хем-де бейлеки оба хожалык кәрханаларының, гурамаларының ве эдараларының ерлеринден берлип билнер, шонда мал эелери шол участоклары сакламак ве говуландырмак барадакы чыкдаҗылары ерден пейдаланыҗылара төлемелидирлер.

Мал бакмак үчин ер участоклары колхоз членлериниң умумы йыгнагының я-да уполномоченныларың йыгнагының карары боюнча я-да совхозың, кәрхананың, гураманың ве эдараның администрациясының карары боюнча берилйәр. Шол участоклары сакламак ве говуландырмак барадакы чыкдаҗыларың мөчберлери ерден пейдаланыҗы тарапындан кесгитленилйәр хем-де халк депутатларының район, шәхер, посёлок я-да оба Советиниң исполнитель комитети тарапындан тассыкланыляр.

91-нҗи мадда. Совхоз ишчилерине ве гуллукчыларына хем-де оба ерлеринде яшаян бейлеки гражданлара от ятырмак үчин ер участокларыны бермек

Шу Кодексиң 85-нҗи ве 88-нҗи маддаларында гөркезилен гражданлар категорияларына от ятырмак үчин ер участоклары дөвлет запасының, дөвлет токай фондунуң ерлеринден, демир ёлларың ве шоссе ёлларың гыраларында белленилип гойлан золакда хем-де оба хоҗалыгы үчин ниетленилмедик бейлеки ерлерден халк депутатларының район Советиниң исполнитель комитетиниң карары боюнча берилйәр, илатлы пунктуң чәклеринде болса халк депутатларының шәхер, посёлок я-да оба Советиниң исполнитель комитетиниң карары боюнча берилйәр.

91[1]-нҗи мадда. Совхоз ишчилерине ве гуллукчыларына хем-де оба ерлеринде яшаян бейлеки гражданлара мал ве гуш-товук иймитлендирер ялы от-иймлик экинлери экмек үчин, шейле хем башга хаҗатлар үчин ер участокларыны бермек

ССР Союзының ве союз республикаларың Ер хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда ССР Союзының канунларында гөз өңүнде тутулан халатларда, шу Кодексиң 85-нҗи ве 88-нҗи маддаларында саналып гечилен гражданларың категорияларына мал ве гуш-товук иймитлендирер ялы от-иймлик экинлери экмек үчин, шейле хем башга хаҗатлар үчин ер участоклары берлип билнер.

Мал ве гуш-товук иймитлендирер ялы от-иймлик экинлери экмек үчин, шейле хем башга хаҗатлар үчин ер участоклары Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән тертипде ве нормаларың чәклеринде берилйәр.

92-нҗи мадда. Оба ерлеринде яшайыш җайына болан эечилик хукугы башга бирине гечен махалында меллек ер участогындан пейдаланмак

Совхоз ишчилерине ве гуллукчыларына хем-де оба ерлеринде яшаян бейлеки гражданлара дегишли яшайыш җайына болан эечилик хукугы башга бирине гечен махалында, мунуң өзи меллек ер участогындан пейдаланмак хукугының оңа гечмегине гетирип билмез.

Яшайыш җайына болан эечилик хукугы өзүне гечен адама меллек ер участогы шу Кодексиң талапларына лайыклыкда умумы эсасларда берилйәр.

XVIII БАП

ОБА ХОЖАЛЫГЫНДА ИНДИВИДУАЛ ЗӘХМЕТ БИЛЕН МЕШГУЛЛАНЯН ГРАЖДАНЛАРЫҢ ПЕЙДАЛАНЯН ЕРЛЕРИ[1]

93-нжи мадда. Оба хожалыгында индивидуал зәхмет билен мешгулланян гражданларың ерден пейдаланмак хукугы

Оба хожалыгында хут өз зәхметине ве өзлериниң машгала членлериниң зәхметине эсасланян индивидуал зәхмет билен мешгулланян гражданлар өзлерине берлен мейдан ве меллек ер участокларындан пейдаланярлар.

Оба хожалыгында индивидуал зәхмет билен мешгулланян гражданлара мейдан ер участоклары халк депутатларының район Советиниң исполнитель комитетиниң карары боюнча дөвлет запасының ерлеринден берилйәр, меллек ерлери болса илатлы пунктуң ерлеринден берилйәр[1].

94-нжи мадда. Оба хожалыгында индивидуал зәхмет билен мешгулланян гражданлара берилйән ер участокларының мөчберлери

Оба хожалыгында индивидуал зәхмет билен мешгулланян хер бир граждана берилйән мейдан ер участогының мөчбери халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитети тарапындан суварымлы ерлерде 0,5 гектара ченли ве дүме ерлерде 1,0 гектара ченли болан чәклерде белленилйәр[1].

Меллек ер участогының мөчбери ондакы жайларың тутян ери билен билеликде, суварымлы ерлерде 0,08 гектара ченли ве дүме ерлерде 0,15 гектара ченли болан чәклерде белленилйәр.

III БӨЛҮМ

ИЛАТЛЫ ПУНКТЛАРЫҢ (ШӘХЕРЛЕРИҢ, ШӘХЕР ТИПЛИ ПОСЁЛОКЛАРЫҢ ВЕ ОБА ИЛАТЛЫ ПУНКТЛАРЫНЫҢ) ЕРЛЕРИ

XIX БАП

ЭСАСЫ ДҮЗГҮНЛЕР

95-нжи мадда. Шәхер ерлериниң составы

Шәхер ерлерине шәхер чыгрының чәклериндәки әхли ерлер дегишлидир.

Шол ерлериң составына шу ашакдакы ерлер гирйәр:

1) шәхериң гурулмалы ерлери;
2) умумы пейдаланылян ерлер;
3) оба хожалыгы үчин пейдаланылян ерлер ве бейлеки ерлер;
4) шәхер токайларының тутян ерлери;

---

[1] XVIII бабың ады, 93-нжи мадда, 94-нжи мадданың ады ве биринжи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 30-нжы сентябрындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 19, 136-нжы мадда).

5) демир ёл транспортының, сув транспортының, хова транспортының, трубопровод транспортының, магдан сенагатының ерлери ве бейлеки ерлер.

96-нжы мадда. Шәхериң чәги

Шәхер чәги — шәхериң дашкы арачәги шәхер ерлерини бүтеви дөвлет ер фондунуң бейлеки ерлеринден айыл-сайыл эдйәр хем-де мунуң өзи шәхери өсдүрмегиң белленилен тертипде тассыкланылан техники-ыкдысады эсасландырмаларындан ве баш планындан угур алнып кесгитленилйәр.

Шәхериң чәги Түркменистан ССР Министрлер Советиниң язып бермеги боюнча Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумы тарапындан белленилйәр ве үйтгедилйәр.

Ер участокларының шәхер чәгине гиризилмеги ерден пейдаланыҗыларың шол участоклардан пейдаланмак хукугының ятырылмагына гетирмейәр. Шол участоклар ерден пейдаланыҗылардан алнанда шу Кодексиң 40—42-нжи маддаларында белленилен тертипде алыняр.

97-нжи мадда. Шәхер ерлерини пейдаланмагың тертиби

Шәхериң чыгрының чәклериндәки әхли ерлер халк депутатларының шәхер Советлериниң ыгтыярында боляр.

Шәхерлериң ерлери шәхерлериң баш планларына, шәхерлери планлашдырмак ве гурмак проектлерине хем-де шәхерлериң территориясыны ер-хоҗалык тайдан гурмак проектлерине лайыклыкда пейдаланыляр.

Шәхерлериң баш планлары шәхерлериң ерлерини сенагат, яшайыш җай гурлушыгы ве бейлеки гурлушык үчин, абаданлашдырмак ве иланың дынч алян ерлерини беллемек үчин пейдаланмагың эсасы угурларыны кесгитлейәр.

Шәхерлери планлашдырмак ве гурмак проектлери баш планларың эсасында ишленип дүзүлйәр хем-де олар шәхериң гурулмалы ерлериниң айры-айры участокларыны пейдаланмагы кесгитлейәр.

Шәхерлериң территорияларыны ер-хоҗалык тайдан гурмак проектлери шәхерлериң гурулмага дегишли болмадык хем-де гурулмага дегишли, йөне велин гурлушык ишлери вагтлайын алнып барылмаян ерлерини пейдаланмагың эсасы угурларыны кесгитлейәр.

Шәхерлериң территорияларыны ер-хоҗалык тайдан гурмак проектлери Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән тертипде тассыкланыляр.

Шу Кодексиң 95-нжи маддасының 3—5-нжи пунктларында гөркезилен ерлерден пейдаланмагың тертиби ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары аркалы кесгитленилйәр.

98-нжи мадда. Ерден пейдаланыҗыларың шәхерлерде ер участокларыны абаданлашдырмак борчлары

Шәхерлерде өзлериниң пейдаланмагында ер участоклары болан кәрханалар, гурамалар, эдаралар ве гражданлар ер участокларыны абаданлашдырмак ве ол ерлере агач экмек, гөк агачлары абат сакламак ве олара серетмек барадакы зерур ишлери халк депутатларының шәхер Советиниң исполнитель комитети тарапындан белленилйән кадалара лайыклыкда гечирмәге борчлудырлар.

99-нжы мадда. Шәхерлерде ер участокларыны бермегиң тертиби

Шәхерлерде ер участокларыны бермек иши шәхери планлашдыр-

магың ве гурмагың тассыкланылан проектлерине хем-де шәхерлериң территориясыны ер-хоҗалык тайдан гурмак проектлерине лайыклыкда халк депутатларының шәхер Советиниң исполнитель комитетиниң карары боюнча гечирилйәр.

100-нҗи мадда. Шәхерлерде ер участокларыны ызына алмагың тертиби

Шәхерлерде ер участоклары халк депутатларының шәхер Советиниң исполнитель комитетиниң карары боюнча ызына алыняр.

Гражданларың пейдаланмагында болуп, мивели-иймишли агачлары болан я-да шахсы эечилик хукугы эсасында гражданлара дегишли яшайыш җайларыны йыкып айырмак билен бағланышыклы болан ер участоклары халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң карары боюнча ызына алыняр[1].

XX БАП

ШӘХЕРИҢ ГУРУЛМАЛЫ ЕРЛЕРИ

101-нҗи мадда. Шәхериң гурулмалы ерлериниң составы

Шәхериң гурулмалы ерлерине яшайыш җайлары, коммунал-дурмуш, медени аң-билим, сенагат, сөвда ве административ җайлары хем-де бейлеки җайлар ве десгалар гурлан хем-де гурмак үчин берлен әхли ерлер дегишлидир.

102-нҗи мадда. Гурлушык үчин ер участокларыны бермек

Шәхериң гурулмалы ерлери яшайыш җай, медени-дурмуш, сенагат гурлушыгы үчин хем-де дүйпли гурлушыгың бейлеки гөрнүшлери үчин мөхлетсиз пейдаланмакдан өтри дөвлет, кооператив, җемгыетчилик кәрханаларына, гурамаларына ве эдараларына берилйәр, шонуң ялы-да гражданлара индивидуал яшайыш җайыны гурмак үчин берилйәр.

Шәхерлерде яшайыш җай гурлушыгы үчин биринҗи нобатда бош ятан ер участоклары я-да йыкылып айрылмалы чагшан җайлы участоклар берилмелидир.

103-нҗи мадда. Шәхериң гурулмалы ерлерини вагтлайын пейдаланмак үчин бермек

Шәхериң гурулмалы, йөне велин гурмак үчин вагтлайынча пейдаланылмаян ерлери еңиллешдирилен типдәки объектлери (палаткалар, киосклар, реклама десгалары ве ш. м.-лер) гурмак үчин ве бейлеки хаҗатлар үчин вагтлайын пейдаланмакдан өтри дөвлет, кооператив, җемгыетчилик кәрханаларына, гурамаларына ве эдараларына берлип билнер.

104-нҗи мадда. Шәхериң гурулмалы ерлерини пейдаланмагың шертлери

Гурлушык гечирмек үчин ер участоклары берлен кәрханалар, гурамалар, эдаралар ве гражданлар шол ерлерде халк депутатларының шәхер Советиниң исполнитель комитетиниң ер участогыны бермек хакындакы карарында гөркезилен максатлара ве хәсиетлере диңе лайык гелйән җайлары я-да десгалары гурмага борчлудырлар.

---

[1] 100-нҗи мадданың икинҗи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1975-нҗи йылың 15-нҗи декабрындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1975-нҗи йыл, № 24, 127-нҗи мадда).

Эсасы гурлушык гечирмек билен багланышыклылыкда шол ер участокларында гурлушык гурамалары тарапындан салнан вагтлайын жайлар ве десгалар гурлушык гутарандан соң йыкылып айрылмалыдыр. Шолары йыкып айырмак барадакы чыкдажылары шол гурлушык гурамалары чекйәр.

105-нжи мадда. Умумы гурлуп гутарылан ер участогындан пейдаланмак

Эгер ер участогында бирнәче эеси болан бир жай я-да бирнәче жай бар болса, онда шол ер участогы шол жай эелериниң хеммесиниң умумы пейдаланмагындакы ер участогы дийлип хасап эдилйәр.

Умумы ер участогыны бөлмек зерурлыгы йүзе чыкан вагтында коммунал хызматларың (ышык, канализация, сув проводы, суварыш десгалары ве шулара меңзешлер), шонуң ялы-да жайларың әхли эелери үчин улаглы я-да пыяда гечелгәниң болмагы гөз өңүнде тутулмалыдыр.

106-нжы мадда. Шәхерлерде жая болан эчилик хукугы башга бирине гечен махалында ер участогындан пейдаланмак хукугының оңа гечмеги

Шәхер ерлеринде жая болан эчилик хукугы башга бирине гечен махалында ер участогындан я-да онуң бир бөлегинден пейдаланмак хукугы хем оңа гечйәр.

Жая я-да онуң бир бөлегине болан эчилик хукугы бирнәче эйә гечен махалында ер участогы жай эелериниң умумы пейдаланмагына гечйәр.

Шу маддада гөз өңүнде тутулан халатларда жая эчилик хукугы өзүне гечен адамың ерден пейдаланмак хукугы коммунал хожалык органлары тарапындан регистрирленилйәр.

107-нжи мадда. Жайлар ве десгалар башга бирине гечен махалында ер участогындан пейдаланмак хукугының оңа гечмеги

Жайлар ве десгалар бир кәрханадан, гурамадан ве эдарадан башга бир кәрхана, гурама ве эдара берлен махалында шол объектлер билен бирликде ер участокларындан пейдаланмак хукугы хем шол берилйән жайлара ве десгалара хызмат этмек үчин зерур болан мөчберлерде оңа гечйәр.

108-нжи мадда. Жайлар йыкылан махалында ер участогындан пейдаланмак хукугының сакланып галмагы

Тебигы бетбагтчылык нетижесинде я-да башга себәплере гөрә жайлар йыкылан махалында ер участогындан пейдаланмак хукугы шол йыкылан жайың эесинде галяр, эгер ол шол жайын йыкылан гүнүнден соң ики йылдан гижә галман шол участокда жайы дикелтмәге я-да тәзе жай гурмага гиришсе, шол хукук галяр, йөне велин шәхери планлашдырмак ве гурмак проектинде шол ер участогыны башга хили пейдаланмаклык гөз өңүнде тутулан халатлар муңа гирмейәр. Шейле халатларда, эгер шол шәхерде индивидуал яшайыш жай гурлушыгы гадаган эдилмедик болса, онда йыкылан жайың эесине белленилен тертипде шол шәхериң чәгинде башга ер участогы берилйәр.

XXI БАП

ШӘХЕРЛЕРИҢ УМУМЫ ПЕЙДАЛАНЫЛЯН ЕРЛЕРИ

109-нжы мадда. Шәхерлериң умумы пейдаланылян ерлериниң составы

Гатнав ёллары хөкмүнде пейдаланылян (площадлар, көчелер, проездлер, ёллар, кенар якалары), шәхериң илатының медени-дурмуш ислеглерини канагатландырмак үчин пейдаланылян ерлер (парклар, токай парклары, бульварлар, скверлер, сувлы ерлер), гонамчылыклар хем-де коммунал-дурмуш максатлары үчин ниетленилен бейлеки ерлер шәхерлериң умумы пейдаланылян ерлери болуп дуряр.

110-нжы мадда. Шәхерлериң умумы пейдаланылян ерлерини пейдаланмак

Шәхерлериң умумы пейдаланылян ерлери халк депутатларының шәхер Советиниң исполнитель комитетиниң гөс-гөни ыгтыярында боляр.

Сувлы ерлериң кенар якалары ве кенарлары биринжи нобатда спорт үчин хем-де илатың дынч алмагы үчин пейдаланыляр.

Умумы пейдаланылян ерлерден ер участоклары еңиллешдирилен типдәки жайлар ве десгалар (сөвда палаткалары, киосклар, реклама десгалары ве ш. м.-лер) гурмакдан өтри вагтлайын пейдаланмак үчин кәрханалара, гурамалара, эдаралара ве гражданлара берлип билнер. Бу жайлар ве десгалар ерден пейдаланмак мөхлети гутарандан соң халк депутатларының шәхер Советиниң исполнитель комитетиниң талап этмеги боюнча йыкылып айрылып билнер. Шол жайлары ве десгалары йыкып айырмак барадакы чыкдажылары ерден пейдаланыжылар чекйәр.

111-нжи мадда. Шәхер ичиндәки ирригацион сетиң ерлерини пейдаланмак

Шәхер ичиндәки ирригацион сетиң тутян ерлери гөк агачлары, гүл экилен ерлери, баглары, парклары, көчелери, площадлары ве ш. м.-лери сувармагы үпжүн этмек үчин, шонуң ялы-да микроклимат дөретмек, илатың зәхмет, дынч алыш ве дурмуш шертлерини говуландырмак үчин хызмат эдйәр.

XXII БАП

ШӘХЕРЛЕРДЕ ОБА ХОЖАЛЫГЫ ҮЧИН ПЕЙДАЛАНЫЛЯН ЕРЛЕР ВЕ БЕЙЛЕКИ ЕРЛЕР

112-нжи мадда. Шәхерлерде оба хожалыгы үчин пейдаланылян ерлериң ве бейлеки ерлериң составы

Шәхерлерде сүрүмли ерлер, багларың, үзүм агачларының, огородларың, нахалханаларың, карьерлериң, даш чапылып алынян ерлериң ве ш.м.-лериң тутян ерлери оба хожалыгы үчин пейдаланылян ерлере ве бейлеки ерлере дегишлидир.

113-нжи мадда. Шәхерлерде оба хожалыгы үчин пейдаланылян ерлери ве бейлеки ерлери бермек

Шәхерлерде оба хожалыгы үчин пейдаланылян ерлер озалы билен оба хожалык кәрханаларына, гурамаларына ве эдараларына берилйәр. Шол ерлер кәрханалара, гурамалара ве эдаралара көмекчи оба хожалыгыны, коллектив огородчылыгы ве багчылыгы йөретмек үчин

хем берлип билнер, гражданлара болса огород ве өри мейданлары үчин берлип билнер.

Шәхерлердәки бейлеки ерлер кәрханалара, гурамалара ве эдаралара умумы яйран пейдалы магданлары чыкармак үчин хем-де бейлеки хаҗатлар үчин берлип билнер.

114-нҗи мадда. Шәхер чыгрының чәклеринде колхозларың, совхозларың хем-де бейлеки дөвлет оба хоҗалык кәрханаларының, гурамаларының ве эдараларының пейдаланян ерлери

Колхозларың җемгыетчилик хаҗатлары үчин пейдаланылян ерлери, совхозларың хем-де бейлеки дөвлет оба хоҗалык кәрханаларының, гурамаларының ве эдараларының ерлери, ягны шәхер чыгрының чәклеринде ерлешен ве шәхери планлашдырмак хем-де гурмак проекти боюнча гурулмага я-да абаданлашдырмага дегишли болмадык шол ерлер мөхлетсиз пейдаланмак үчин олара беркидилйәр.

Шол ерлерде яшайыш җайларыны, медени-дурмуш, өнүмчилик җайларыны ве десгаларыны ерлешдирмек иши халк депутатларының шәхер Советиниң исполнитель комитети билен ылалашылып гечирилйәр.

Колхозларың, совхозларың хем-де бейлеки оба хоҗалык кәрханаларының, гурамаларының ве эдараларының ерлериниң шәхер чәгине гиризилмеги колхозчы хоҗалыкларың, шол колхозларың, совхозларың хем-де бейлеки оба хоҗалык кәрханаларының, гурамаларының ве эдараларының ишчилериниң, гуллукчыларының, специалистлериниң пейдаланян меллек ер участокларының мөчберлериниң диңе шәхери планлашдырмак ве гурмак проектлерини дурмуша гечирмек себәпли үйтгемегине гетирип билер.

XXIII БАП

ШӘХЕР ТОКАЙЛАРЫНЫҢ ТУТЯН ЕРЛЕРИ

115-нҗи мадда. Шәхер токайларының тутян ерлери

Шәхер токайларының тутян ерлери микроклиматы говуландырмак, илатың дынч алмагыны гурамак, медени-эстетики ислеглерини канагатландырмак, территорияны сув ве ел эрозиясындан горамак максатлары үчин хызмат эдйәр.

XXIV БАП

ШӘХЕРЛЕРДЕ ДЕМИР ЁЛ ТРАНСПОРТЫНЫҢ, СУВ ТРАНСПОРТЫНЫҢ, ХОВА ТРАНСПОРТЫНЫҢ, ТРУБОПРОВОД ТРАНСПОРТЫНЫҢ, МАГДАН СЕНАГАТЫНЫҢ ЕРЛЕРИ ВЕ БЕЙЛЕКИ ЕРЛЕР

116-нҗы мадда. Демир ёл транспортының, сув транспортының, хова транспортының, трубопровод транспортының, магдан сенагатының ерлери ве бейлеки ерлер

Өзлериниң үстүне йүкленилен йөрите везипелери амала ашырмак үчин кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың пейдаланмагына берлен ерлер шәхерлердәки демир ёл транспортының, сув транспортының, хова транспортының, трубопровод транспортының, магдан сенагатының ерлерине ве бейлеки ерлере дегишлидир.

Шол ерлерде җайлары ве десгалары ерлешдирмек, шонуң ялы-да абаданлашдырыш ишлерини гечирмек халк депутатларының шәхер Советиниң исполнитель комитети билен ылалашылып амала ашырыляр.

XXV БАП

ШӘХЕР ЯКАСЫНДАКЫ ЗОНАЛАР ВЕ ГӨК АГАЧЛЫ ЗОНАЛАР

117-нжи мадда. Шәхер якасындакы зоналарың ве гөк агачлы зоналарың ерлери

Шәхер чыгрының чәклеринден дашарда болуп, шәхер территориясыны гиңелтмегиң резерви болуп дурян хем-де шәхер хожалыгының абаданлашдырылмагы ве кадалы ишлемеги билен багланышыклы зерур десгаларың ерлешдирилмели ве гурулмалы ерлери болуп хызмат эдйән, шонуң ялы-да гораг функцияларыны ве санитария-гигиена функцияларыны ерине етирйән хем-де илатың дынч алян ери болуп дурян токайлы, токай парклы ве башга гөк агачлы ерлер дегишли суратда шәхериң шәхер якасындакы зонасына ве гөк агачлы зонасына бөлүнйәр.

118-нжи мадда. Шәхер якасындакы зоналары ве гөк агачлы зоналары белләп бермегиң, шонуң ялы-да олардакы ерлери пейдаланмагың тертиби

Шәхер якасындакы зоналары ве гөк агачлы зоналары белләп бермегиң, шонуң ялы-да олардакы ерлери пейдаланмагың тертиби ССР Союзының канунлары, шу Кодексиң 117-нжи ве 119-нжы маддалары ве Түркменистан ССР-ниң бейлеки канунлары аркалы белленилйәр.

Шәхер якасындакы зоналарың ве гөк агачлы зоналарың ерлери шол зоналары планлашдырмак барада тассыкланылан проектлере лайыклыкда пейдаланыляр.

Ёкарда гөркезилен ерлерде яшайыш жайларыны, медени-дурмуш, өнүмчилик жайларыны ве десгаларыны ерлешдирмеклик, шонуң ялы-да абаданлашдырыш ишлери халк депутатларының шәхер Советиниң исполнитель комитети билен ылалашылып амала ашырыляр.

119-нжы мадда. Шәхерлериң гөк агачлы зоналарының ерлерини горамак

Шәхерлериң гөк агачлы зоналарының ерлери айратын горалмага дегишлидир. Шол ерлерде гөк агачлы зоналарың гораг ве санитария-гигиена функцияларына хем-де илатың дынч алмагыны гурамак максатларына терс гелйән жайларың ве десгаларың гурулмагына ёл берилмейәр.

XXVI БАП

ШӘХЕР ТИПЛИ ПОСЁЛОКЛАРЫҢ ЕРЛЕРИ

120-нжи мадда. Шәхер типли посёлокларың ерлери

Шу Кодексиң 95—119-нжы маддаларының шәхерлерде ер барадакы гатнашыклары дүзгүнлешдирйән дүзгүнлери Түркменистан ССР-ниң канунларына лайыклыкда шәхер типли посёлокларың категориясына дегишли эдилен илатлы пунктларың ерлерине хем дегишлидир.

Посёлок чыгрының чәклериндәки әхли ерлер халк депутатларының посёлок Советлериниң ыгтыярында боляр.

XXVII БАП

ОБА ИЛАТЛЫ ПУНКТЛАРЫНЫҢ ЕРЛЕРИ

121-нжи мадда. Оба илатлы пунктларының ерлери

Оба илатлы пунктларының ерлерине шол пунктлар үчин белленилен арачәклериң ичинде ерлешйән ерлериң хеммеси дегишлидир.

Мундан бейләк өсдүрмек үчин перспективалы дийлип хасап эдилен оба илатлы пунктларының ерлери шол илатлы пунктлары планлашдырмак ве гурмак проектлерине лайыклыкда оларың чәклерини беллемек аркалы бейлеки ерлерден айыл-сайыл эдилйәр. Шол оба илатлы пунктларының чәги халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитети тарапындан белленилйәр ве үйтгедилйәр[1].

Перспективалы дийлип хасап эдилмедик оба илатлы пунктларының ерлери хожалык ичиндәки ер гурлушыгы тертибинде бейлеки ерлерден айыл-сайыл эдилйәр.

122-нжи мадда. Оба илатлы пунктларыны перспективалы пунктлара дегишли этмегиң тертиби

Оба илатлы пунктларыны мундан бейләк өсдүрмек үчин перспективалы пунктлара дегишли этмеклик район планлашдырылышы барада тассыкланылан схемалара лайыклыкда халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитети тарапындан амала ашырыляр[1].

123-нжи мадда. Оба илатлы пунктларының ерлериниң составы

Оба илатлы пунктларының ерлериниң составына шу ашакдакы ерлер гирйәр:

1) колхозларың, совхозларың, бейлеки оба хожалык кәрханаларының пейдаланян ерлериниң составына гирмейән ерлер;

2) колхозлара, совхозлара хем-де бейлеки оба хожалык дөвлет, кооператив ве җемгыетчилик кәрханаларына, гурамаларына ве эдараларына беркидилен ерлер;

3) демир ёл транспортының, сув транспортының, хова транспортының, трубопровод транспортының, магдан сенагатының ерлери ве бейлеки ерлер.

124-нжи мадда. Оба илатлы пунктларының ерлерини пейдаланмак үчин бермек

Оба илатлы пунктларының чәклеринде халк депутатларының оба Совети әхли ер участокларының берлишине контроллык эдйәр ве колхозларың, совхозларың, бейлеки оба хожалык кәрханаларының пейдаланян ерлериниң составына гирмейән ерлерден ер участокларыны бермек хакында карар чыкаряр.

Медени-дурмуш, яшайыш җайларыны хем-де бейлеки җайлары ве десгалары гурмак ве уланмак үчин берилйән ер участокларының мөчберлери белленилен тертипде тассыкланылан нормалара ве проект-техники документация лайыклыкда кесгитленилйәр.

125-нжи мадда. Оба илатлы пунктларының ерлерини пейдаланмагың тертиби

Оба илатлы пунктларының ерлери көчелери, площадлары, ёллары, кенар якаларыны гурмак, баглар, парклар, скверлер, бульварлар дөретмек, агач экмек үчин ве ш.м.-лер үчин, шонуң ялы-да медени-дур-

---

[1] 121-нжи мадданың икинжи бөлеги ве 122-нжи мадда Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1975-нжи йылың 15-нжи декабрындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1975-нжи йыл, № 24, 127-нжи мадда).

муш, яшайыш җай хаҗатлары үчин ве башга хаҗатлар үчин пейдаланыляр.

Мундан бейләк өсдүрмек үчин перспективалы дийлип хасап эдилен оба илатлы пунктларының ерлери шол илатлы пунктлары планлашдырмагың ве гурмагың проектлерине лайыклыкда пейдаланыляр.

Мундан бейләк өсдүрмек үчин перспективалы дийлип хасап эдилмедик оба илатлы пунктларының ерлери хоҗалык ичиндәки ер гурлушык проектлерине лайыклыкда пейдаланыляр.

126-нҗы мадда. Оба илатлы пунктуның чәклеринде колхозлара, совхозлара ве бейлеки оба хоҗалык кәрханаларына беркидилен ерлери пейдаланмагың тертиби

Оба илатлы пунктуның чәклеринде болуп, колхозлара, совхозлара ве бейлеки оба хоҗалык кәрханаларына беркидилен ер участокларыны олар яшайыш җайларыны, медени-дурмуш, өнүмчилик җайларыны ве десгаларыны гурмак үчин, шонуң ялы-да меллек ерлерини бермек үчин ССР Союзының ве союз республикаларың Ер хакындакы кануналарының эсасларына, ССР Союзының бейлеки кануналарына, шу Кодексиң 60—70-нҗи маддаларына ве Түркменистан ССР-иниң бейлеки кануналарына лайыклыкда пейдаланярлар.

Шол ерлерде яшайыш җайларыны, медени-дурмуш, өнүмчилик җайларыны ве десгаларыны ерлешдирмек иши халк депутатларының оба Советиниң исполнитель комитети билен ылалашылып гечирилйәр.

126[1]-нҗи мадда. Оба илатлы пунктларында ерлешен биналара болан эечилик хукугының мирас боюнча гечмеги

Оба илатлы пунктларында ерлешен биналара эечилик хукугы мирас боюнча мирасдарлара гечйән махалында, эгер оларың белленилен тертипде меллек ер участогыны алмага хукугы болмаса, шол биналары сакламак үчин зерур болан ер участогының 0,03 гектардан 0,06 гектара ченли (биналарың тутян ерлери билен билеликде) мөчберде болан бир бөлегинден пейдаланмага хукук берилйәр.

127-нҗи мадда. Оба илатлы пунктларының чәклеринде демир ёл транспортының, сув транспортының, хова транспортының, трубопровод транспортының, магдан сенагатының ерлерини ве бейлеки ерлери пейдаланмагың тертиби

Оба илатлы пунктларының чәклеринде демир ёл транспортының, сув транспортының, хова транспортының, трубопровод транспортының, магдан сенагатының ер участоклары ве бейлеки ерлер шол ерлер хакындакы Дүзгүннама хем-де шу Кодексиң 131—134, 151—153-нҗи маддаларына лайыклыкда пейдаланыляр. Шол ерлерде җайлары ве десгалары ерлешдирмек, шонуң ялы-да абаданлашдырыш ишлери халк депутатларының оба Советиниң исполнитель комитети билен ылалашылып амала ашырыляр.

XXVIII БАП

ЕР УЧАСТОКЛАРЫНЫ ПЕЙДАЛАНМАК ҮЧИН ЯШАЙЫШ ҖАЙ-ГУРЛУШЫК ВЕ ДАЧА-ГУРЛУШЫК КООПЕРАТИВЛЕРИНЕ БЕРМЕК, ШОНУҢ ЯЛЫ-ДА ИНДИВИДУАЛ ЯШАЙЫШ ҖАЙ ГУРЛУШЫГЫ ҮЧИН ГРАЖДАНЛАРА БЕРМЕК

128-нҗи мадда. Ер участокларыны пейдаланмак үчин яшайыш җай-гурлушык ве дача-гурлушык кооператив-

лерине бермек, шонуң ялы-да индивидуал яшайыш җай-гурлушыгы үчин гражданлара бермек

Илатлы пунктларың ерлеринден, дөвлет запасының ерлеринден ве шәхерлериң гөк агачлы зонасының чәклеринден дашарда ерлешен дөвлет токай фондунуң ерлеринден ер участоклары яшайыш җай-гурлушык ве дача-гурлушык кооперативлерине, шонуң ялы-да индивидуал яшайыш җай-гурлушыгы үчин гражданлара берленде ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары аркалы белленилйән тертипде хем-де шертлерде берилйәр.

129-нҗы мадда. Яшайыш җай-гурлушык ве дача-гурлушык кооперативлерине, шонуң ялы-да индивидуал яшайыш җай-гурлушыгы үчин гражданлара берлен ер участокларыны пейдаланмагың шертлери

Ер участоклары яшайыш җай-гурлушык ве дача-гурлушык кооперативлерине, шонуң ялы-да индивидуал яшайыш җай-гурлушыгы үчин гражданлара мөхлетсиз пейдаланмак үчин берилйәр.

Яшайыш җай-гурлушык кооперативлерине берлен ер участоклары шол ерлерде яшайыш өйлерини ве гуллук-хоҗалык җайларыны гурмак үчин пейдаланыляр. Дегишли өйде яшаян кооператив членлериниң хеммеси ер участогындан пейдаланяр.

Дача-гурлушык кооперативлери өзлерине берлен ер участокларыны дачалар ве хоҗалык җайларыны гурмак үчин пейдаланярлар.

Индивидуал яшайыш җай-гурлушыгы үчин гражданлара берлен ер участокларыны олар илатлы пунктлары планлашдырмак ве гурмак проектлерине лайыклыкда типли проектлер ве индивидуал проектлер боюнча индивидуал яшайыш өйлерини гурмак үчин пейдаланярлар.

130-нҗы мадда. Яшайыш җай-гурлушык ве дача-гурлушык кооперативлерине, шонуң ялы-да индивидуал яшайыш җай-гурлушыгы үчин гражданлара берилйән ер участокларының мөчберлери

Яшайыш җай-гурлушык кооперативлерине берилйән ер участокларының мөчберлери белленилен тертипде тассыкланылан нормалара ве проект-техники документация лайыклыкда кесгитленилйәр.

Дача-гурлушык кооперативлерине ер участоклары Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән нормаларың чәклеринде берилйәр.

Индивидуал яшайыш җай-гурлушыгы үчин ер участоклары өйүң мөчберине ве ерли шертлере гарап, шу ашакдакы нормаларың чәклеринде: шәхерлерде — 0,03 гектардан 0,06 гектара ченли, шәхерлериң дашында — 0,07 гектардан 0,12 гектара ченли болан мөчберде берилйәр.

Айры-айры шәхерлерде индивидуал яшайыш җай-гурлушыгы үчин гражданлара ер участокларыны бермеклик Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан чәклендирилип билнер.

IV БӨЛУМ

СЕНАГАТЫҢ, ТРАНСПОРТЫҢ, КУРОРТЛАРЫҢ, ЗАПОВЕДНИКЛЕРИҢ ЕРЛЕРИ ВЕ ОБА ХОЖАЛЫГЫ ҮЧИН НИЕТЛЕНИЛМЕДИК БЕЙЛЕКИ ЕРЛЕР

XXIX БАП

СЕНАГАТЫҢ, ТРАНСПОРТЫҢ, КУРОРТЛАРЫҢ, ЗАПОВЕДНИКЛЕРИҢ ЕРЛЕРИНИ ВЕ ОБА ХОЖАЛЫГЫ ҮЧИН НИЕТЛЕНИЛМЕДИК БЕЙЛЕКИ ЕРЛЕРИ БЕРМЕК ВЕ ПЕЙДАЛАНМАК

131-нҗи м а д д а. Сенагатың, транспортың, курортларың, заповедниклериң ерлери ве оба хожалыгы үчин ниетленилмедик бейлеки ерлер

Сенагатың, транспортың, курортларың, заповедниклериң ерлери ве оба хожалыгы үчин ниетленилмедик бейлеки ерлер дийлип, өзлериниң үстүне йүкленилен йөрите везипелери дурмуша гечирмек (сенагат өнүмчилиги, транспорты ёла гоймак, курортлар, заповедниклер гурамак ве ш. м.-лер үчин) үчин кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың пейдаланмагына берлен ерлер хасап эдилйәр.

132-нҗи м а д д а. Оба хожалыгы үчин ниетленилмедик ер участокларының мөчберлери ве олары бөлүп бермегиң тертиби

Шу Кодексиң 131-нҗи маддасында гөркезилен максатлар үчин берилйән ер участокларының мөчберлери белленилен тертипде тассыкланылан нормалара я-да проект-техники документация лайыклыкда кесгитленилйәр, участоклары бөлүп бермек иши болса шол участоклары өзлешдирмек нобаты гөз өңүнде тутулып гечирилйәр.

133-нҗи м а д д а. Сенагатың, транспортың, курортларың, заповедниклериң ерлерини ве оба хожалыгы үчин ниетленилмедик бейлеки ерлери пейдаланмагың хем-де ерден пейдаланмак барада айратын шертли зоналары беллемегиң тертиби

ССР Союзының ве союз республикаларың Ер хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, сенагатың, транспортың, курортларың, заповедниклериң ерлерини ве оба хожалыгы үчин ниетленилмедик бейлеки ерлери, пейдаланмагың, хем-де ерден пейдаланмак барада айратын шертли зоналары (санитария гораг округыны ве ш. м.-лери) беллемегиң тертиби шол ерлер хакында СССР Министрлер Совети ве Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан тассыкланылян дүзгүннамалар аркалы кесгитленилйәр.

134-нҗи м а д д а. Сенагат, транспорт кәрханаларының, гурамаларының ве эдараларының хем-де оба хожалыгына дахылы болмадык бейлеки кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың оба хожалык максатлары үчин ер бермеги

Сенагат, транспорт кәрханалары, гурамалары ве эдаралары хем-де оба хожалыгына дахылы болмадык бейлеки кәрханалар, гурамалар ве эдаралар өзлериниң пейдаланмаян ерлерини оба хожалык максатлары үчин халк депутатларының район я-да шәхер Советлериниң исполнитель комитетлериниң карары боюнча колхозлара, совхозлара, бейлеки кәрханалара, гурамалара, эдаралара ве гражданлара ССР Союзы-

ның ве Түркменистан ССР-ниң канунлары аркалы белленилйән тертипде ве шертлерде вагтлайын пейдаланмага берйәрлер.

135-нжи мадда. Курортларың ерлери

Кесел бежериш әхмиети ве сагалдыш чәрелерини гурамак үчин аматлы шертлери болан хем-де кесел бежериш-курорт эдараларына пейдаланмак үчин белленилен тертипде берлен ер участоклары курортларың ерлерине дегишлидир. Курортларың ерлери айратын горалмага дегишлидир.

136-нжы мадда. Курортларың санитария горагы округлары

Кесел бежермек үчин ве илатың дынч алмагы үчин зерур шертлери үпжүн этмек, шонуң ялы-да кесел бежерижи тебигы факторлары горамак максады билен әхли курортларда санитария горагы округлары белленилйәр. Шол округларың чәклеринде өзлериниң иши кесел бежерижи тебигы хәсиетлери ве илатың дынч алмагы үчин болан аматлы шертлери горамага лайык гелмейән кәрханалара, гурамалара ве эдаралара пейдаланар ялы ер участокларыны бермек гадаган эдилйәр.

Курортларың санитария горагы округларының чәклерине ер участокларының гиризилмеги ерден пейдаланыжыларың шол ер участокларындан пейдаланмак хукугының ятырылмагына гетирмейәр. Шол ер участокларыны алмак иши шу Кодексиң 38—40-нжы маддаларында белленилен тертипде гечирилйәр.

137-нжи мадда. Заповедниклериң ерлери

Белленилен тертипде берлен ве өзлериниң чәклеринде ылмы я-да медени тайдан айратын гымматлы тебигы объектлери (типики я-да сейрек ландшафтлары, өсүмлик ве хайван организмлериниң жемленен ерлери, сейрек тапылян геологики дүзүмлер, өсүмликлериң, хайванларың сейрек гөрнүшлери ве ш.м.-лер) болан ер участоклары заповедниклериң ерлери дийлип хасап эдилйәр.

Заповедниклериң тебигы комплекслерини бозян я-да ылмы я медени тайдан айратын гымматлы тебигы объектлериң абат сакланмагына ховп салян хер хили иш гечирмек заповедниклериң территориясында-да, заповедниклериң төверегинде белленилен гораг зоналарының чәклеринде-де гадаган эдилйәр.

138-нжи мадда. Заказниклериң ерлери

Белленилен тертипде берлен ве өзлериниң чәклеринде ылмы, медени я-да хожалык тайдан гымматлы объектлери болан, шонуң ялы-да илатың дынч алян ери болан ер участоклары ландшафтлы-тарыхы, авчылык заказниклериниң ве бейлеки заказниклериң ерлери дийлип хасап эдилйәр.

Заказниклериң чәклеринде оларың тебигы комплекслерини я-да горалян айры-айры объектлерини бозмаян хожалык ишини гечирмәге ыгтыяр берилйәр.

139-нжы мадда. Заказниклериң гораг зоналары

Зерур болан махалында заказниклери гуран органларың карары боюнча шол заказниклериң төверегинде гораг зоналары белленилип билнер.

140-нжы мадда. Тебигат ядыгәрликлериниң ерлери

Белленилен тертипде берлен ве өзлериниң чәклеринде айратын ылмы я-да медени тайдан гымматлы айры-айры тебигы объектлер сейрек душ гелйән геологики дүзүмлер, агачлар, говаклар ве шуңа

мензешлер) болан ер участоклары тебигат ядыгэрликлеринин ерлери дийлип хасап эдилйэр.

Тебигат ядыгэрликлеринин төверегинде оларын абат сакланылмагыны хем-де тебигы заповедниклик ягдайыны үпжүн этмек максады билен гораг зоналары белленилип билнер.

Тебигат ядыгэрликлеринин ерлерини, оларын гораг зоналарыны бермегин ве пейдаланмагын, шол ерлерде гурлушык, ер ишлерини ве бейлеки ишлери гечирмегин тертиби Түркменистан ССР-нин Тебигаты горамак хакындакы кануны аркалы дүзгүнлешдирилйэр.

141-нжи мадда. Тарых ве медениет ядыгэрликлеринин ерлери

Тарыхы ве ылмы тайдан хас гымматлы болан хем-де сыясы археологики я-да архитектура тайдан мөхүм эхмиети болан тарых ве медениет ядыгэрликлери ерлешен ер участоклары тарых ве медениет ядыгэрликлеринин ерлерине дегишлидир.

Тарых ве медениет ядыгэрликлеринин төверегинде гораг зоналары, гурлушыгы дүзгүнлешдириш зоналары ве горалян тебигы ландшафт зоналары белленилйэр.

Тарых ве медениет ядыгэрликлеринин ерлерини, оларын гораг зоналарыны, гурлушыгы дүзгүнлешдириш зоналарыны ве горалян тебигы ландшафт зоналарыны беллэп бермегин тертиби, тарых ве медениет ядыгэрликлеринин ерлерини хем-де шол гөркезилен зоналары пейдаланмагын, шол ерлерде гурлушык, ер ишлерини ве бейлеки ишлери гечирмегин тертиби Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйэр[1].

XXX БАП

ГУЛЛУК ЕР ПАЙЛАРЫ

142-нжи мадда. Гуллук ер пайларыны бермек

Гуллук ер пайлары транспорт, токай хожалыгы, токай сенагаты, арагатнашык, сув, балык, авчылык хожалыгы ишгэрлеринин, шонун ялы-да халк хожалыгындакы кэбир бейлеки пудакларын ишгэрлеринин айры-айры категорияларына берилйэр.

Гуллук ер пайына хукугы болан ишгэрлер категорияларынын перечени Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйэр.

143-нжи мадда. Гуллук ер пайларыны бермегин тертиби

Гуллук ер пайлары дегишли министрликлерин дөвлет комитетлеринин ве ведомстволарын кэрханаларынын, гурамаларынын ве эдараларынын пейдаланмагында дурян ерлерден берилйэр, шонун ялы ерлер етмезлик эден махалында болса, дөвлет запасынын ерлеринден ве дөвлет токай фондунын ерлеринден берилйэр.

Кэрханаларын, гурамаларын ве эдараларын пейдаланмагында дурян ерлерден гуллук ер пайлары кэрханаларын, гурамаларын ве эдараларын администрациясынын карары боюнча берилйэр, дөвлет запасынын ерлеринден ве дөвлет токай фондунын ерлеринден болса халк депутатларынын район Советлеринин исполнитель комитетлеринин карары боюнча берилйэр.

---

[1] 141-нжи мадда Түркменистан ССР Ёкары Советинин Президиумынын 1979-нжы йылын 15-нжи майындакы Указынын гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советинин Ведомостлары, 1979-нжы йыл, № 10, 44-нжи мадда).

Мал бакмак үчин ер участоклары шахсы эечилигинде малы болан ишгәрлере берилйәр[1].

144-нжи мадда. Гуллук ер пайларының мөчберлери

Гуллук ер пайлары суварымлы ерлерде 0,10 гектардан 0,16 гектара ченли ве дүме ерлерде 0,30 гектара ченли болан мөчберде берилйәр.

Гуллук ер пайларындан пейдаланмак хукугы болан ишгәрлериң меллек ер участоклары бар болса, онда оларың меллек ер участогындакы җайларың тутян мейданы билен билеликде шол меллек ер участогының ве гуллук ер пайының умумы мөчбери шу мадданың биринжи бөлегинде гөркезилен мөчберлерден артык болмалы дәлдир.

145-нжи мадда. Гуллук ер пайларыны бермегиң шертлери

Гуллук ер пайлары шол ер пайларыны бермек үчин эсас болуп хызмат эден ишде ишленилйән вагт үчин берилйәр. Гуллук ер пайында оба хоҗалык экинлери экилен махалында гуллук ер пайындан пейдаланмак хукугы шол ердәки хасыл йыгналандаң соң ятяр.

Машгалада гуллук ер пайыны алмага хукугы болан бирнәче ишгәр бар махалында олара бир гуллук ер пайы берилйәр.

Сүрүмли ер участоклары берилмедик ишгәрлере белленилен нормаларың чәклеринде огород үчин ер участоклары берлип билнер.

146-нжы мадда. Гуллук ер пайларындан пейдаланмагың тертиби

Гуллук ер пайлары көмекчи оба хоҗалыгыны йөретмек үчин пейдаланыляр.

Гуллук ер пайларында хемишелик типдәки җай гурмак гадаган эдилйәр.

147-нжи мадда. Гуллук ер пайына болан хукугың сакланып галмагы

Гуллук пайы хөкмүнде берлен сүрүмли ерден пейдаланмак шахсы эечиликде, мал бар махалында болса өри мейдан участогындан пейдаланмак хукугы шу ашакдакыларда сакланып галяр:

а) яшы я-да инвалидлиги боюнча пенсия чыкмагы себәпли, зәхмет гатнашыкларыны бес эден ишчилерде ве гуллукчыларда — өмүрлик сакланып галяр;

б) СССР Яраглы Гүйчлериниң хатарларына хакыкы мөхлетли харбы гуллуга чагырылан, шонуң ялы-да окува иберилен ишчилериң ве гуллукчыларың машгалаларында — хакыкы харбы гуллукда я-да окув җайында болунян бүтин мөхлетиң довамында сакланып галяр;

в) өзлериниң гуллук борчларыны ерине етирен вагтында вепат болан ишчилериң ве гуллукчыларың машгалаларында: ише ярамаян аялы (әри) ве гарташан ата-энеси үчин — өмүрлик сакланып галяр, чагалары үчин болса — олар кемала гелйәнчә сакланып галяр.

V БӨЛҮМ

ДӨВЛЕТ ТОКАЙ ФОНДУНЫҢ ЕРЛЕРИ

148-нжи мадда. Дөвлет токай фондуның ерлери

Токайлы ерлер, шонуң ялы-да токайы болмадык, йөне велин токай хоҗалыгының хаҗатлары үчин ниетленилен ерлер дөвлет токай фондуның ерлери дийлип хасап эдилйәр.

---

[1] 143-нжи мадда Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 30-нжы сентябрындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 19, 136-нжы мадда).

149-нҗы мадда. Дөвлет токай фондунын ерлеринден оба хожалык ерлерини бермек

Халк депутатларынын район я-да шәхер Советлеринин исполнитель комитетлеринин карары боюнча дөвлет токай хожалык кәрханалары, гурамалары ве эдаралары өзлеринин дөвлет токай фондундакы ерлеринден токай хожалыгынын ве агач тайярлайҗы сенагатын хажатлары үчин пейдаланылман ятан оба хожалык ерлерини оба хожалык максатлары үчин пейдаланар ялы колхозлара, совхозлара, бейлеки кәрханалара, гурамалара, эдаралара ве гражданлара вагтлайын берйәрлер, эгер мунун өзи токай хожалыгынын бәхбитлерине лайык гелйән болса, шейле эдйәрлер.

150-нҗи мадда. Дөвлет токай фондунын ерлерини пейдаланмагын тертиби

Дөвлет токай фондунын ерлерини пейдаланмагын тертиби ССР Союзынын ве Түркменистан ССР-нин канунлары аркалы кесгитленилйәр.

VI БӨЛУМ

ДӨВЛЕТ СУВ ФОНДУНЫН ЕРЛЕРИ

151-нҗи мадда. Дөвлет сув фондунын ерлери

Сувлы ерлер (деряларын, көллерин, сув ховданларынын, каналларын, ичерки денизлерин, территориал сувларын ве ш.-м.-лерин тутян ерлери), гидротехники десгаларын ве бейлеки сув хожалык десгаларынын тутян ерлери, шонун ялы-да сувлы ерлерин кенарларында гоюлян золаклар үчин, гораг зоналары үчин ве ш. м.-лер үчин берлен ерлер дөвлет сув фондунын ерлери дийлип хасап эдилйәр.

152-нҗи мадда. Сувлы ерлерин кенарларында гоюлян золаклар ве сув горагы зоналары

Сувлы ерлерин кенарларында, каналларын, гораг гачыларынын, сеннерлеринин ве бейлеки гидротехники десгаларын боюнда гоюлян золаклар, шонун ялы-да агыз сувы ве дурмушда уланылян сув билен үпҗүн этмек үчин, кесел бежериш ве илатын медени-сагалдыш хажатлары үчин пейдаланылян сув горагы зоналары Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән тертипде белленип гоюляр.

153-нҗи мадда. Дөвлет сув фондунын ерлерини пейдаланмак

Дөвлет сув фондунын ерлери илатын агыз сувы, дурмуш, сагалдыш хажатларыны ве бейлеки хажатларыны, оба хожалык, сенагат, балык хожалыгы, энергетика, транспорт хажатларыны хем-де бейлеки дөвлет ве җемгыетчилик хажатларыны канагатландырмагы үпҗүн эдйән десгалары гурмак ве уланмак үчин пейдаланыляр.

Дөвлет сув фондунын ерлерини пейдаланмагын тертиби ССР Союзынын ве Түркменистан ССР-нин канунлары аркалы кесгитленилйәр.

VII БӨЛУМ

ДӨВЛЕТ ЗАПАСЫНЫН ЕРЛЕРИ

154-нҗи мадда. Дөвлет запасынын ерлери

Мөхлетсиз я-да узак мөхлетли пейдаланмак үчин ерден пейдаланыҗылара берилмедик әхли ерлер дөвлет запасынын ерлеридир.

155-нжи мадда. Дөвлет запасының ерлерини пейдаланмак үчин бермек

Хемишелик я-да вагтлайын пейдаланмак үчин дөвлет запасының ерлери колхозлара, совхозлара, бейлеки дөвлет, кооператив, жемгыетчилик кәрханаларына, гурамаларына ве эдараларына, шонуң ялы-да гражданлара шу Кодексиң 11—20-нжи маддаларында гөз өңүнде тутулан тертипде берилйәр.

VIII БӨЛҮМ

ДӨВЛЕТ ЕР КАДАСТРЫ

156-нжы мадда. Дөвлет ер кадастры ве онуң состав бөлеклери

Ер ресурсларының рационал пейдаланылмагыны үпжүн этмек үчин дөвлет ер кадастры йөредилйәр, шол ер кадастрында ерлериң тебигы, хожалык ве хукук ягдайлары хакындакы эхтибарлы ве зерур маглуматларың жеми гөркезилйәр.

Дөвлет ер кадастры ерден пейдаланыжыларың регистрацияланышы, ерлериң мукдарының ве хилиниң учёты, топракларың бонитировкасы ве ерлере ыкдысады тайдан берилйән баха барадакы маглуматлары өз ичине аляр.

157-нжи мадда. Дөвлет ер кадастрының максады

Дөвлет ер кадастрының маглуматлары ерлери нетижели пейдаланмагы ве олары горамагы гурамак, халк хожалыгыны планлашдырмак, оба хожалык өнүмчилигини ерлешдирмек ве йөрителешдирмек, ерлери мелиорациялашдырмак ве оба хожалыгыны химизациялашдырмак максатлары үчин, шонуң ялы-да ерлери пейдаланмак билен багланышыклы бейлеки халк хожалык чәрелерини дурмуша гечирмек максатлары үчин хызмат эдйәр.

158-нжи мадда. Дөвлет ер кадастрыны йөретмегиң тертиби ве кадастр документациясы

ССР Союзының ве союз республикаларың Ер хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, дөвлет ер кадастры ССР Союзы үчин еке-тәк болан система боюнча дөвлетиң хасабына йөредилйәр. Дөвлет ер кадастрыны йөретмегиң тертиби, кадастр документациясының формалары, кадастр маглуматларыны аныкламагың ве тәзелемегиң вагты СССР Министрлер Совети тарапындан белленилйәр.

IX БӨЛҮМ

ДӨВЛЕТ ЕР ГУРЛУШЫГЫ

159-нжы мадда. Дөвлет ер гурлушыгы ве онуң везипелери

Ер гурлушыгы дөвлет органларының ерден пейдаланмак барадакы карарларыны дурмуша гечирмәге гөнүкдирилен дөвлет чәрелери системасыны өз ичине аляр.

Дөвлет ер гурлушыгының везипелери ерлери хас долы, ылмы эсасда, рационал ве нетижели пейдаланмагы гурамакдан, экеранчылыгың медениетини ёкарландырмакдан ве ерлери горамакдан ыбаратдыр[1].

Ер гурлушыгы, шол санда проект-гөзлег, съёмка ишлери ве барлаг ишлери дөвлетиң хасабына гечирилйәр.

---

[1] 159-нжы мадданың икинжи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 30-нжы сентябрындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 19, 136-нжы мадда).

160-нжы мадда. Ер гурлушык херекетлери

Ер гурлушыгы шу ашакдакы ер гурлушык херекетлерини өз ичине аляр:

1) пейдаланмак үчин тәзе ерлери дөредип, шонуң ялы-да пейдаланып йөрлен ерлери тертибе салып, ерлериң ерлешишиндәки аралаш ерлери ве бейлеки аматсызлыклары ёк этмеги; пейдаланыляп ерлериң арачәклерини аныкламагы ве үйтгетмеги[1];

2) колхозларың, совхозларың хем-де бейлеки оба хожалык кәрханаларының, гурамаларының ве эдараларының территориясыны ичерки хожалык тайдан гурап, ыкдысады тайдан эсасландырылан экин доланышыкларыны гиризмеги ве әхли бейлеки оба хожалык ерлерини (от ятырыляп ерлери, өри мейданларыны, баглары ве башгалары) гурамагы, шонуң ялы-да топрагың эрозиясына гаршы гөреш чәрелерини ишләп дүзмеги;

3) оба хожалыгы тайдан ве бейлеки халк хожалыгы тайдан өзлешдирмек үчин тәзе ерлери йүзе чыкармагы;

4) ер участокларыны бермеги ве олары ызына алмагы;

5) шәхер чәгини, посёлогың чәгини ве оба илатлы пунктларының чәгини беллемеги хем-де үйтгетмеги;

6) топография-геодезики, топрак, геоботаники хем-де бейлеки барлаглары ве гөзлеглери гечирмеги.

Ер гурлушык ишлериниң баршында ер гурлушык проектлери дүзүлйәр, шонуң ялы-да ерден пейдаланмак хукугы барада шу Кодексиң 16-нжы маддасында гөз өңүнде тутулан документлер дүзүлйәр.

161-нжи мадда. Ер гурлушык процесиниң гөрнүшлери

Ер гурлушыгы хожалыгара ер гурлушыгына ве хожалык ичиндәки ер гурлушыгына бөлүнйәр.

Хожалыгара ер гурлушыгы административ районың я-да ерден пейдаланышы өзара багланышыклы болан хожалыклар топарының чәклеринде район планлашдырылышының схемалары я-да территорияны гурамагың баш схемалары назара алнып гечирилйәр.

Суварымлы ерлерде хожалык ичиндәки ер гурлушыгының проектлери территориядакы ирригацион сети ве инженерчилик энжамлары үйтгедип гурмагың я тертибе салмагың схемалары я-да проектлери назара алнып дүзүлйәр.

162-нжи мадда. Ер гурлушык процесиниң стадиялары

Ер гурлушыгы шу ашакдакы ялы ызыгидерли тертипде гечирилйәр:

ер гурлушык ишини гозгамак;

ер гурлушык проектини дүзмек;

ер гурлушык проектине гарамак ве оны тассыкламак;

проекти натура (ерлешмели ерине) гечирмек;

ер гурлушыгы барадакы документлери ресмилешдирмек ве олары ерден пейдаланыжылара бермек;

ер гурлушык проектлериниң ерине етирилишине авторлык гөзегчилигини амала ашырмак.

163-нжи мадда. Ер гурлушык ишини гечирмегиң тертиби

Ер гурлушык иши ер гурлушык органларының инициативасы боюнча я-да ерден пейдаланыжыларың гызыкланянларының хайышы боюнча дегишли дөвлет органларының карары эсасында гечирилйәр. Ер

[1] 160-нжы мадданың 1-нжи пункты Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 30-нжы сентябрындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 19, 136-нжы мадда).

гурлушык иши дөвлет ер гурлушык органлары тарапындан амала ашырыляр.

Ер гурлушык проектлери ерден пейдаланыжыларың гызыкланянларының гатнашмагы билен дүзүлйәр ве олар тассыкланандан соң, натура (ерлешмели ерине) гечирилип, шонда пейдаланылян ерлериң арачәклери белленилен нусгадакы чәк белгилери билен белгиленилйәр.

164-нжи мадда. Ер гурлушык проектине гарамак ве оны тассыкламак

Ер гурлушык проекти колхозларда — колхоз членлериниң умумы йыгнакларында я-да уполномоченныларың йыгнакларында, совхозларда хем-де бейлеки кәрханаларда, гурамаларда ве эдараларда — өнүмчилик маслахатларында ара алнып маслахатлашыляр.

Хожалык ичиндәки ер гурлушык проекти халк депутатларының район Советиниң исполнитель комитети тарапындан тассыкланыляр. Хожалыгара ер гурлушык проекти областларда — халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитети тарапындан, ер гурлушык проекти дүрли областларың бәхбитлерине галташян халатларда болса — Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан тассыкланыляр[1].

Ер участокларыны бермек ве ызына алмак барадакы ер гурлушык проектлерини ер участогыны пейдаланмак үчин бермек хакында я-да оны дөвлет ве жемгыетчилик хажатлары үчин ызына алмак хакында карар чыкаран органлар тассыклаяр.

165-нжи мадда. Ер гурлушык проектлерине үйтгетмелер гиризмегиң тертиби

Ер гурлушык проектлерине үйтгетмелер шол проектлери тассыклан органларың ыгтыяр бермеги билен гиризилйәр.

166-нжы мадда. Территорияны ичерки хожалык тайдан ер гурлушыгы тертибинде белленилиши ялы гурамагың хөкманылыгы

Территорияны ичерки хожалык тайдан ер гурлушыгы тертибинде белленилиши ялы гурамак колхозлар, совхозлар хем-де бейлеки оба хожалык кәрханалары үчин хөкманыдыр.

X БӨЛҮМ

ЕР БАРАДАКЫ ЖЕДЕЛЛЕРИ ЧӨЗМЕК

167-нжи мадда. Ер барадакы жеделлери чөзйән органлар

Колхозларың, совхозларың, бейлеки дөвлет, кооператив, жемгыетчилик кәрханаларының, гурамаларының, эдараларының ве гражданларың арасындакы ер барадакы жеделлер Түркменистан ССР Министрлер Совети, халк депутатларының область, район, шәхер, оба ве посёлок Советлериниң исполнитель комитетлери тарапындан чөзүлйәр.

168-нжи мадда. Түркменистан ССР-ниң ве бейлеки союз республикаларың ерден пейдаланыжыларының арасында ер барадакы жеделлери чөзмек

ССР Союзының ве союз республикаларың Ер хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, Түркменистан ССР-ниң колхозла-

[1] 164-нжи мadданың икинжи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1975-нжи йылың 15-нжи декабрындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1975-нжи йыл, № 24, 127-нжи мадда).

рының, совхозларының, бейлеки дөвлет, кооператив, җемгыетчилик кәрханаларының, гурамаларының ве эдараларының бейлеки союз республиканың территориясындакы ерлерден пейдаланмак меселелери барадакы җеделлерине, шонуң ялы-да бейлеки союз республикаларың колхозларының, совхозларының, бейлеки дөвлет, кооператив, җемгыетчилик кәрханаларының, гурамаларының ве эдараларының Түркменистан ССР-ниң территориясындакы ерлерден пейдаланмак меселелери барадакы җеделлерине Түркменистан ССР-ниң ве гызыкланян союз республикаларың векиллеринден дең хукуклылык эсасында дөредилйән комиссия тарапындан гараляр. Эгер комиссия ылалашыклы карара гелип билмесе, онда ёкарда гөркезилен меселелер барадакы җеделлер СССР Министрлер Совети тарапындан гаралмага дегишлидир.

169-нжы мадда. Халк депутатларының оба ве посёлок Советлериниң исполнитель комитетлериниң ер хакындакы җеделлери чөзмек барадакы компетенциясы

Шу Кодексиң 174-нжи маддасында гөз өңүнде тутулан җеделлерден башга, халк депутатларының оба я-да посёлок Советиниң территориясында ерден пейдаланмак меселелери барада гражданларың арасында йүзе чыкан җеделлери чөзмеклик халк депутатларының оба ве посёлок Советлериниң исполнитель комитетлериниң гарамагына дегишлидир.

170-нжи мадда. Халк депутатларының шәхер Советиниң исполнитель комитетиниң ер хакындакы җеделлери чөзмек барадакы компетенциясы

Шәхериң территориясында ерден пейдаланмак меселелери боюнча дөвлет, кооператив ве җемгыетчилик кәрханаларының, гурамаларының ве эдараларының арасында, ёкарда гөркезилен кәрханалар, гурамалар, эдаралар билен гражданларың арасында, шонуң ялы-да гражданларың арасында йүзе чыкан җеделлери чөзмеклик халк депутатларының шәхер Советиниң исполнитель комитетиниң гарамагына дегишлидир, йөне велин шу Кодексиң 174-нжи маддасында гөз өңүнде тутулан җеделлер муңа гирмейәр.

171-нжи мадда. Халк депутатларының район Советиниң исполнитель комитетиниң ер хакындакы җеделлери чөзмек барадакы компетенциясы

Районың территориясында ерден пейдаланмак барадакы меселелер боюнча колхозларың, совхозларың, ерли табынлыкдакы бейлеки дөвлет, кооператив, җемгыетчилик кәрханаларының, гурамаларының ве эдараларының арасында, шонуң ялы-да ёкарда гөркезилен кәрханалар, гурамалар, эдаралар билен гражданларың арасында йүзе чыкан җеделлери чөзмеклик халк депутатларының район Советиниң исполнитель комитетиниң гарамагына дегишлидир.

172-нжи мадда. Халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң ер хакындакы җеделлери чөзмек барадакы компетенциясы

Ер хакындакы җеделлерде республикан я-да союз табынлыгындакы кәрхана, гурама, эдара тарапларың бири болуп дурян болса, онда шол җеделлери чөзмеклик, шонуң ялы-да областың дүрли районларының кәрханаларының, гурамаларының ве эдараларының арасындакы җеделлери чөзмеклик халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң гарамагына дегишлидир.

173-нжи мадда. Түркменистан ССР Министрлер Советиниң ер хакындакы жеделлери чөзмек барадакы компетенциясы

Республиканың дүрли областларының кәрханаларының, гурамаларының ве эдараларының арасында ер хакында йүзе чыкан жеделлери чөзмеклик Түркменистан ССР Министрлер Советиниң гарамагына дегишлидир[1].

174-нжи мадда. Индивидуал жайларың шәрик эелериниң арасында ер хакындакы жеделлери чөзмек

Шәхерлериң, шәхер типли посёлокларың ерлериндәки ве халк депутатларының оба Советлериниң исполнитель комитетлери тарапындан оба илатлы пунктларында берилйән ер участокларындакы индивидуал жайларың шәрик эелериниң арасында умумы ер участогындан пейдаланмагың тертиби хакында йүзе чыкан жеделлере судлар тарапындан гараляр.

Умумы ер участогындан пейдаланмагың тертиби граждsuccessors дегишли жайларың бөлеклери назара алнып кесгитленилйәр. Эгер индивидуал жайларың шәрик эелериниң арасында ер участогындан пейдаланмак тертиби эййәм эмеле гелен болса ве шол тертибиң үйтгедилмеги оларың бәхбитлерини дүйпли суратда бозҗак болса, онда суд бу кададан чыкып билер.

175-нжи мадда. Ер барадакы жедели гозгамак

Ер барадакы жеделлер тараплардан бириниң арзасы боюнча гозгаляр. Арзаның янына ер хакындакы хукугың бозуланлыгыны тассыклаян документлер гошуляр.

Ер барадакы жеделе гатнашян тарапларың шу ашакдакылара:

ер хакындакы жедели чөзмек барадакы материаллар билен таныш мага, шол материаллардан гөчүрмелер язып алмага, ер хакындакы жеделе гараланда гатнашмага, документлери ве бейлеки субутнамалары гөркезмәге, хайышларыны айтмага, дилден ве язмача дүшүндиришлер бермәге, бейлеки тарапың хайышына, делиллерине ве пикирлерине гаршы чыкмага, ер хакындакы жедел барадакы карарың копиясыны алмага хакы бардыр.

Тараплар өзлерине дегишли хукуклардан ак йүрек билен пейдаланмага борчлудырлар.

176-нжы мадда. Ер барадакы жеделлере гарамагың тертиби

Ер барадакы жеделлере гызыкланян тарапларың гатнашмагында гараляр, олара болса жеделиң гаралмалы вагты ве ери хабар берилмелидир.

Тараплардан бири гелмедик махалында, эгер ондан өзүниң гатнашмазлыгында иши селҗермек хакында арза гелип говушмадык болса, ише гарамаклык гайра гоюляр. Тарапларың икинҗи гезек чагырыланда эсаслы себәпсиз гелмезлиги ер барадакы жеделе гарамак ишини дурузмаяр.

Тараплар ылалашыга гелен махалында, ер барадакы жеделе гараян орган ылалашыга гелинмегиниң шертлерини барлаяр, йөне велин дөвлет я жемгыетчилик бәхбитлери я-да бейлеки кәрханаларың, гурамаларың, эдараларың я болмаса гражданларың канун тарапындан

---

[1] 173-нжи мадда Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1975-нжи йылың 15-нжи декабрындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1975-нжи йыл, № 24, 127-нжи мадда).

горалян бәхбитлери талап эдйән болса, онда җедели дүйп манысы боюнча чөзүп билер.

Ер барадакы җеделе гараян орган өзүниң кабул эден карарында шол карары ерине етирмегиң тертибини хем-де бозулан хукугы дикелтмек барадакы чәрелери гөз өңүнде тутуп билер.

Ер барадакы җедел хакындакы карар барасында ёкарда дурян органа шикаят эдилип билнер.

177-нҗи м а д д а. Ер барадакы җедел хакындакы карары ерине етирмек

Ер барадакы җедел хакындакы карар шол карарда гөркезилен мөхлетде ерине етирилйәр.

Карар барада шикаят эдилмеги онуң ерине етирилмегини дурузмаяр.

Ер барадакы җедел хакындакы карарың ерине етирилмеги шол карары чыкаран орган я-да ёкарда дурян орган тарапындан дурузылып я-да гайра гойлуп билнер.

178-нҗи м а д д а. Ер барадакы гатнашыклар билен багланышыклы болан эмләк җеделлерини чөзмек

Ер барадакы гатнашыклар билен багланышыклы болан эмләк җеделлерине ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануңларында белленилен тертипде гараляр.

XI БӨЛҮМ

ЕР ХАКЫНДАКЫ КАНУНЛАРЫҢ БОЗУЛМАГЫ ҮЧИН ҖОГАПКӘРЧИЛИК

179-нҗы м а д д а. Ере болан дөвлет эечилик хукугыны бозян гелешиклериң хакыкы дәлдиги

Ер участокларыны сатын алмак-сатмак, гиревине гоймак, весъет эдип галдырмак, багышламак, кәрендесине бермек, бирүгсат чалышмак ве бейлеки гелешиклер ере болан дөвлет эечилиги хукугыны гөни я-да гизлин формада бозян болса, олар хакыкы дәлдир.

180-нҗи м а д д а. Ер хакындакы кануңларың бозулмагы үчин җенаят җогапкәрчилиги ве административ җогапкәрчилик

Шу Кодексиң 179-нҗы маддасында гөркезилен гелешиклери баглашмакда гүнәкәр адамлар, шонуң ялы-да:

ер участокларыны бирүгсат эелемекде,

ерлери эечиликсиз пейдаланмакда ве шол ерлери зәхмет сиңдирилмедик гирдеҗилери алмак максады билен пейдаланмакда,

оба хоҗалык ерлерини ве бейлеки ерлери заяламакда, шол ерлери өнүмчилик галындылары ве башга галындылар билен хем-де хапа сувлар билен хапаламакда,

ерлери говуландырмак барадакы ве топрагы ел, сув эрозиясындан хем-де топрагың ягдайыны ярамазлашдырян бейлеки процеслерден горамак барадакы хөкманы чәрелери ерине етирмезликде,

вагтлайын эелейән ерлерини өз вагтында гайтарып бермезликде я-да шол ерлери ниетленилиши ялы пейдаланмакдан өтри ярамлы ягдая гетирмек барадакы борчлары ерине етирмезликде,

пейдаланылян ерлериң арачәклериндәки чәк белгилерини ёк этмекде,

суварымлы ерлери даргатмакда ве огурламакда,

хожалык ичиндәки ер гурлушыгының проектини биругсат үйтгетмекде,

хапа-хашал отлара гаршы гөрешмек барадакы чәрелери гөрмезликде,

экеранчылыгың ерлери пейдаланып ташламак системасыны уланмакда гүнәкәр болан адамлар —

ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында белленилйән тертипде җенаят җогапкәрчилигини я-да административ җогапкәрчилик чекйәрлер.

181-нҗи м а д д а. Биругсат эеленилен ер участокларыны гайтарып бермек

Биругсат эеленилен ер участоклары озалкы эелерине гайтарылып берлип, шонда шол участокларың биканун пейдаланылан вагтының ичинде эдилен чыкдажылар төленилмейәр. Ер участокларыны пейдаланар ялы ярамлы ягдая гетирмек, шол санда җайлары йыкып айырмак иши хем ер участокларыны биканун эелән кәрханаларың, гурамаларың, эдараларың ве гражданларың хасабына гечирилйәр.

Биругсат эеленилен ер участогыны гайтарып бермек иши халк депутатларының район я-да шәхер Советиниң исполнитель комитетиниң карары боюнча, оба илатлы пунктларында ве посёлокларда болса дегишли суратда халк депутатларының оба я-да посёлок Советиниң исполнитель комитетиниң карары боюнча гечирилйәр.

182-нҗи м а д д а. Ерден пейдаланмак кадаларының бирсыхлы бозулмагына ёл берйән ерден пейдаланыҗыларың ер участокларыны ызына алмак

Ерден пейдаланыҗылар ерден пейдаланмак кадаларыны бирсыхлы бозан махалында, шонуң ялы-да гражданлар шу Кодексиң 179-нҗы ве 180-нҗи маддаларында гөз өңүнде тутулан херекетлери эден махалында, оларың нәдогры пейдаланян ер участогы шол ер участогыны берен органың карары боюнча ызына алнып билнер.

183-нҗи м а д д а. Ер хакындакы канунларың бозулмагы нетиҗесинде етирилен зыяны төлемек

Кәрханалар, гурамалар, эдаралар ве гражданлар ер хакындакы канунларың бозулмагы нетиҗесинде өзлериниң етирен зыяныны төлемәге борчлудырлар.

XII БӨЛУМ

ХАЛКАРА ШЕРТНАМАЛАРЫ

184-нҗи м а д д а. Халкара шертнамалары

ССР Союзының ве союз республикаларың Ер хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, эгер СССР-иң халкара шертнамасында ер хакындакы совет канунларында гөз өңүнде тутулан кадалардан башга кадалар белленилен болса, онда халкара шертнамасының кадалары уланыляр.

Эгер Түркменистан ССР-ниң халкара шертнамасында Түркменистан ССР-ниң ер хакындакы канунларында гөз өңүнде тутулан кадалардан башга кадалар белленилен болса, онда Түркменистан ССР-ниң ер хакындакы канунлары барада хем шейле дүзгүн уланыляр.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң ЕР ХАКЫНДАКЫ КОДЕКСИНИ ГҮЙҖЕ ГИРИЗМЕГИҢ ТЕРТИБИ ХАКЫНДА[1]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР ЁКАРЫ СОВЕТИНИҢ ПРЕЗИДИУМЫНЫҢ УКАЗЫ
1971-нҗи йыл, 21-нҗи апрель
(ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1971-нҗи йыл, № 10, 75-нҗи мадда)

«Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодексини тассыкламак хакында» Түркменистан ССР-ниң 1970-нҗи йылың 24-нҗи декабрында-кы Кануныңа (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1970-нҗи йыл, № 24, 172-нҗи мадда) лайыклыкда, Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумы к а р а р э д й ә р:

1. Түркменистан ССР-ниң ер хакындакы канунлары Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодексине лайык гетирилйәнчә, Түркменистан ССР-ниң ер хакында херекет эдйән канун актлары уланыляр, себәби шол актлар Кодексе терс гелмейәр.

2. Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодекси бу Кодекс гүйҗе гиризиленден соң, ягны 1971-нҗи йылың 1-нҗи июнындан соң ер барада йүзе чыкан хукук гатнашыклары барада уланыляр.

1971-нҗи йылың 1-нҗи июнына ченли ер барада йүзе чыкан хукук гатнашыклары барада Кодекс өзи гүйҗе гиризиленден соң йүзе чыкҗак хукуклар ве борчлар барада уланыляр.

Ер хакындакы хукук гатнашыклары барада Кодексиң айры-айры нормаларыны уланмагың айратынлыклары шу Указың 3—10-нҗы маддалары аркалы белленилйәр.

3. ССР Союзының ве союз республикаларың Ер хакындакы канунларының эсаслары аркалы белленилип, Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодексине гирен кадалар шол эсасларың дегишли кадаларының гүйҗе гиризилен пурсатындан башланып уланыляр.

4. 1971-нҗи йылың 1-нҗи июнындан өң берлен ер участокларыны вагтлайын пейдаланмак хукугы шу ашакдакы мөхлетлер билен сакланыляр:

а) белли бир мөхлет гөркезилмән, гысга мөхлетли пейдаланмакда дурян ер участоклары барада — гысга мөхлетли пейдаланмак үчин Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодексиниң 10-нҗы маддасында гөз өңүнде тутулан хем-де ССР Союзының ве союз республикаларың Ер хакындакы канунларының эсасларының гүйҗе гиризилен пурсатындан башлап, ягны 1969-нҗы йылың 1-нҗи июлындан башлап хасапланян аңрычәк мөхлет гечйәнчә сакланыляр, белли бир мөхлет билен берлен ер участоклары барада болса — участок берлен вагтында белленилен мөхлет гечйәнчә сакланыляр;

б) конкрет мөхлети гөркезилмән, узак мөхлетли пейдаланмакда дурян ер участоклары барада — узак мөхлетли пейдаланмак үчин Кодексиң 10-нҗы маддасында гөз өңүнде тутулан ве эсасларың гүйҗе гиризилен пурсатындан башлап хасапланылян аңрычәк мөхлетлер гечйәнчә сакланыляр;

в) өңүнден белли бир мөхлет кесгитленилип, узак мөхлетли пейдаланмакда дурян ве белленилен мөхлетиниң пейдаланылмадык бөлеги Эсасларың гүйҗе гиризилен пурсатына ченли шейле мөхлетлерден, ягны пейдаланмагың шунуң ялы гөрнүши үчин Кодексиң 10-нҗы маддасында гөз өңүнде тутулан аңрычәк мөхлетлерден гечмейән ер участоклары барада — участок берлен вагтында белленилен мөхлет гечйәнчә сакланыляр, аңрычәк мөхлетлерден гечилен махалында болса — шу

[1] 11-нҗи мадда Түркменистан ССР Канунлар топлумына гиризилмәге дегишли кадалары өз ичине алмаянлыгы үчин гетирилмеди.

мадданың «б» пунктуна лайыклыкда кесгитленилйән мөхлетлериң довамында сакланыляр.

5. Ер участокларыны бермек барадакы компетенциясы Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодексиниң гүйҗе гиризилмеги мынасыбетли үйтгейән ве органлар тарапындан ер участоклары 1971-нҗи йылың 1-нҗи июнындан өң берлен халатларда ер участокларыны вагтлайын пейдаланмагың мөхлетлерини Кодексиң 10-нҗы маддасында гөз өңүнде тутулышы ялы узалтмак хем-де ерден пейдаланмак хукугыны Кодексиң 35-нҗи ве 37-нҗи маддаларында гөз өңүнде тутулышы ялы ятырмак иши шол ерлери бермәге я-да алмага хукугы болан органлар тарапындан Кодексе лайыклыкда гечирилйәр.

6. Пейдаланмак үчин ер участокларының берилмеги хакындакы хайышлар барада Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодексиниң гүйҗе гиризилен пурсатына ченли компетентли органлар тарапындан карар кабул эдилмедик болса, шол хайышлар Кодексиң 12-нҗи маддасында гөркезилен органлар тарапындан Кодексде гөз өңүнде тутулан тертиби ве шертлери берҗай этмек аркалы чөзүлйәр.

Пейдаланмак үчин ер участокларының берилмеги хакында дегишли органларың өзлериниң компетенциясының чәклеринде 1971-нҗи йылың 1-нҗи июнындан өң чыкаран, йөне велин Кодексиң гүйҗе гиризилен пурсатына ченли ерине етирилмедик карарлары Кодексиң талапларына лайыклыкда ерине етирилмелидир.

7. Топрагың өңки ягдайыны дикелтмек хакындакы кадалар, ягны Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодексиниң 26, 27-нҗи ве 44-нҗи маддаларында гөз өңүнде тутулан кадалар пейдаланмак үчин 1971-нҗи йылың 1-нҗи июнындан өң берлен ер участокларына дегишли эдилйәр, йөне велин эгер шол участоклар ССР Союзының ве союз республикаларың Ер хакындакы канунларының эсаслары гүйҗе гиризиленден соң хем дегишли кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың пейдаланмагында дуран болса дегишли эдилйәр.

Пейдаланылмагы 1969-нҗы йылың 1-нҗи июлына ченли бес эдилен ер участокларының топрагының өңки ягдайыны дикелтмек борчлары ССР Союзының ве союз республикаларың Ер хакындакы канунларының эсасларының гүйҗе гиризилмегинден озал белленилен тертипде ерине етирилйәр.

8. Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодексиниң 34-нҗи ве 36-нҗы маддаларының ерден пейдаланмак хукугыны ятырмак үчин эсаслар барадакы кадалары ер участокларының кәрханалара, гурамалара, эдаралара ве гражданлара 1971-нҗи йылың 1-нҗи июнындан өң берлен халатлары барасында хем уланыляр.

Кодексиң 36-нҗы маддасының ер участоклары бассыр ики йыл пейдаланылмадык махалында шол ер участокларындан пейдаланмак хукугыны ятырмагың мүмкинлигини гөз өңүнде тутян кадасы ССР Союзының ве союз республикаларың Ер хакындакы канунларының эсаслары гүйҗе гиризиленден соң ер участокларының пейдаланылмадык халатларына дегишли эдилйәр. Эгер ерден пейдаланыҗы ер участогыны пейдаланмага 1969-нҗы йылың 1-нҗи июлына ченли гиришмедик болса, онда ер участокларындан пейдаланмак хукугыны ятырмагың шертлери эсасларың гүйҗе гиризилмегинден озал белленилен тертипде кесгитленилйәр, йөне велин шунда ер участогындан пейдаланылмадык мөхлет 1969-нҗы йылың 1-нҗи июлындан соң ики йылдан көп болмалы дәлдир.

9. 1971-нҗи йылың 1-нҗи июнындан өң берлен мөллек ер участоклары, шонуң ялы-да индивидуал яшайыш җай-гурлушыгы үчин ве огород үчин ер участоклары өң херекет эдип гелен канунларда гөз өңүнде тутулан мөчберлерде сакланып галяр.

10. Ер барадакы жеделлер хакында 1971-нжи йылың 1-нжи июнына ченли гаралмадык шикаятлар ве арзалар Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодексиниң 167—178-нжи маддаларына лайыклыкда чөзүлйәр.

12. Шу Указы 1971-нжи йылың 1-нжи июнындан гүйҗе гиризмели.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң ЕРАСТЫ БАЙЛЫКЛАРЫ ХАКЫНДАКЫ КОДЕКСИ[1]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң КАНУНЫ БИЛЕН ТАССЫКЛАНЫЛДЫ
1976-нжы йыл, 2-нжи декабрь
(ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1976-нжы йыл, № 23, 90-нжы мадда)

20 ве 22-нжи маддалар, 24-нжи madданың биринжи абзацы, үчүнжи бөлегиниң 6-нжы пункты, 27-нжи madданың биринжи бөлеги

«ТОПРАГЫ ЕЛ ВЕ СУВ ЭРОЗИЯСЫНДАН ГОРАМАК БОЮНЧА ГАЙРАГОЮЛМАСЫЗ ЧӘРЕЛЕР ХАКЫНДА» ССКП МК-ның ВЕ СССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ 1967-нжи ЙЫЛЫҢ 20-нжи МАРТЫНДА ЧЫКАРАН № 236 КАРАРЫНЫ ТҮРКМЕНИСТАН ССР-нде ЕРИНЕ ЕТИРМЕК БАРАДАКЫ ЧӘРЕЛЕР ХАКЫНДА[2]

ТҮРКМЕНИСТАН КП МЕРКЕЗИ КОМИТЕТИНИҢ ВЕ ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1967-нжи йыл, 18-нжи октябрь, № 527
(ТССР Карарлар ве буйруклар йыгындысы, 1967-нжи йыл, № 10, 296-нжы мадда)

«Топрагы ел ве сув эрозиясындан горамак боюнча гайрагоюлмасыз чәрелер хакында» ССКП МК-ның ве СССР Министрлер Советиниң 1967-нжи йылың 20-нжи мартында чыкаран № 236 карарыны ерине етирмек үчин, Түркменистан КП МК ве Түркменистан ССР Министрлер Совети к а р а р э д й ә р л е р:

1. Гораг агачлы токайлары көпелтмеклиги хем-де топрагың ел ве сув эрозиясына гаршы гөрешмеклиги республикада оба хожалык өнүмчилигини мундан бейләк-де өсдүрмек барадакы чәрелер системасында партия, совет, оба хожалык органларының иң мөхүм дөвлет везипелериниң бири хасап этмели.

2. Эрозия гаршы гурамачылык-хожалык, агротехники, токай-мелиоратив ве гидротехники чәрелер комплексиниң планлы амала ашырылмагыны гиң яйбаңландырмагы ТССР Оба хожалык министрлигине, ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлигине, ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитетине[3], ТССР Министрлер Советиниң Түркменистан «Түркменсельхозтехника» бирлеши-

---

[1] Серет: 129-нжы сах.

[2] 15-нжи пунктуң 5-нжи абзацы ТССР Министрлер Советиниң 1978-нжи йылың 1-нжи июнындакы № 231 карарында гүйҗүни йитирен дийлип хасап эдилди (ТССР Карарлар йыгындысы, 1978-нжи йыл, № 6, 67-нжи мадда).

3—8, 10, 13, 16, 19—21, 23—29, 34, 36, 42—45-нжи пунктлар Түркменистан ССР-ниң Канунлар топлумына гиризилмәге дегишли кадалары өз ичине алмаянлыгы үчин гетирилмеди.

41-нжи пункт ССКП МК-ның ве СССР Министрлер Советиниң 1967-нжи йылың 20-нжи мартындакы «Топрагы ел ве сув эрозиясындан горамак боюнча гайрагоюлмасыз чәрелер хакында № 236 карарыны тәзеден гайталаняң хөкмүнде гетирилмеди (серет: СССР Канунлар топлумы том 4, сах. 71).

[3] Хәзир — Түркменистан ССР Токай хожалык министрлиги.

гинс[1], «Гарагумстрой» управлениесине[2], ТССР Азык сенагат министрлигине, ТССР Еңил сенагат министрлигине, ТССР Ылымлар академиясына, оба хожалык ылмы-барлаг эдараларына, ТКП райкомларына ве райисполкомлара, республиканың колхозларының ве совхозларының ёлбашчыларына табшырмалы.

Ерли топрак-хова шертлерине лайыклыкда, эрозия гаршы дегишли чәрелериң нетиҗелилигиниң ылым хем-де практика аркалы субут эдилен ерлеринде шу ашакдакылары амала ашырмалы:

— ел эрозиясы яйран районларда мейдан горайыш агачлы токай золакларыны өсдүрип етишдирмели, чәгеликлери беркитмели ве олара өсүмлик экмели хем-де мал бакылышыны дүзгүнлешдирмели;

— сув эрозиясы яйран районларда топрагы ве оба хожалык экин мейданларыны япгыт кеселигине беҗермели, контурлайын сүрүм гечирмели, сүрүм гатлагыны чуңлашдырмалы ве топрагың йүзүнден сувуң акып гитмегини азалдян бейлеки топрак беҗериш чәрелерини уланмалы, мейдан горайыш агачлы токай золакларыны өсдүрип етишдирмели, деряларың, сув орнан ерлериң кенарларына ве чәгеликлере өсүмлик экмели, эрозия гаршы гидротехники десгалар (шарлавуклар, сув орнарялы ерлер, көвлер ве башгалар) гурмалы;

— даглык районларда силе гаршы десгалары гурмалы, япгытлары кертип текизлемели, япгытлара өсүмлик экмели, мал бакылышыны дүзгүнлешдирмели, даглардакы токайлары горап сакламак барадакы чәрелери амала ашырмалы.

Илкинҗи нобатда эрозия гаршы хас эльетерли ве нетиҗели агротехники чәрелер системасыны амала ашырмагы ТССР Оба хожалык министрлигине, ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитетине[3] ве оларың ерлердәки органларына, колхозларың, совхозларың хем-де бейлеки оба хожалык кәрханаларының ёлбашчыларына ве специалистлерине табшырмалы.

9. Өз гүйчлери ве серишделери билен гораг агачлы токайлары хем-де иң йөнекей гидротехники десгалары дөретмеклиги гошмак билен, хожалыкларың өнүмчилик-малие планларында агротехники ве эрозия гаршы чәрелериң гечирилмегини гөз өңүнде тутмага ТССР Оба хожалык министрлигини, ТССР Азык сенагат министрлигини, ТССР Еңил сенагат министрлигини, «Гарагумстрой» управлениесини[2], совхоз директорларыны ве колхоз правлениелерини борчлы этмели.

Эрозия гаршы гөрешмекде уланылян техниканы сатын алмага сарп эдилйән харажатлары хем гошмак билен, тассыкланан планларда гөз өңүнде тутулан эрозия гаршы чәрелери гечирмек үчин колхозлара кредитлер берип дурмагы СССР Дөвлет банкының Түркменистан республикан конторасына табшырмалы.

11. Йыллык халк хожалык планларына лайыклыкда чәгеликлерде ве бейлеки оңайсыз ерлерде өсүмлик экмек, шейле хем өз гүйчлери ве серишделери билен токай агачларыны өсдүрип етишдирйән колхозларың, совхозларың хем-де бейлеки оба хожалык кәрханаларының ислегини канагатландырмак үчин агач нахалларыны өсдүрип етишдирмек барадакы ишлери ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитети[3] ерине етирйәр дийип беллемели.

12. Шу карар аркалы белленен иш мөчберлеринден угур алып, дегишли райисполкомлар ве шәхер исполкомлары билен ылалашып, колхозлар, совхозлар ве бейлеки оба хожалык кәрханалары ве сена-

---

[1] Хәзир — Түркменистан ССР Оба хожалыгыны өнүмчилик-техники тайдан үпжүн этмек барадакы дөвлет комитети.
[2] Хәзир — Башгарагумгурлушыгы.
[3] 89-нжы сахыпадакы 3-нжи дүшүндирише серет.

гат гурамалары билен билеликде хер йыл мейдан горайыш агачлы токай золакларыны дөретмек ве чәгеликлере өсүмлик экмек үчин участоклары аныкламагы хем-де планлашдырылян йылдан өңки йылың 1-нжи августындан гижә гойман, потратчы гурамалара зерур документацияны бермеги ТССР Оба хожалык министрлигине, ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлигине, ТССР Автомобиль транспорты ве шоссе ёллар министрлигине[1], «Гарагумстрой» управлениесине[2] табшырмалы.

14. Топраклары эрозиядан горап сакламак барадакы ишлериң мөчберлерини, шу ишлери ерине етирмек үчин герекли пул серишделерини, материал-техники ресурслары, ишгәр саныны ве иш хакы фондуны 1968-нжи йылдан башлап ТССР Дөвлет план комитетине язып бермәге ТССР Оба хожалык министрлигини, ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлигини, ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитетини[3], ТССР Министрлер Советиниң Түркменистан «Түркменсельхозтехника» бирлешигини[4], «Гарагумстрой» управлениесини[2], шейле хем республиканың өз гарамагында оба хожалык кәрханалары болан министрликлерини ве ведомстволарыны борчлы этмели.

15. Республиканың халк хожалыгыны өсдүрмегиң йыллык планларының проектлеринде оба хожалык органларына шу ашакдакыларың гойберилмегини гөз өңүнде тутмагы ТССР Дөвлет план комитетине табшырмалы:

— совхозларда ве бейлеки оба хожалык кәрханаларында эрозия гаршы ве силе гаршы ишлери гечирмек үчин (мейдан горайыш агачлы токай золакларыны дөретмек, япгытлары кертип текизлемек, эрозия гаршы гидротехники десгалары ве силе гаршы десгалары гурмак, сув орнар ялы ерлер, ховузлар гурмак үчин, шейле хем шунуң билен багланышыклы проект-гөзлег ишлерини ерине етирмек үчин) «Оба хожалык» пудаклары боюнча гойберилйән дүйпли мая гоюмларының чәклеринде дүйпли мая гоюмларының;

— эрозия гаршы ве силе гаршы ёкарда гөркезилен ишлери ерине етирмек үчин зерур ишгәр санының хем-де иш хакы фондуның.

Операцион харажатлар үчин дөвлет бюджети серишделериниң хасабына хер йыл пул серишделериниң гойберилип дурулмагыны гөз өңүнде тутуп дурмагы ТССР Малие министрлигине табшырмалы;

— (6-нжы абзац) токай хожалык органларына — деряларың, сув орнан ерлериң кенарларында эрозия гаршы токай агачларыны дөретмек барадакы, чәгеликлере ве бейлеки оңайсыз ерлере өсүмлик экмек ишлерини гечирмек үчин, шейле хем шунуң билен багланышыклы проект-гөзлег ишлерини ерине етирмек үчин.

17. Колхозларың, совхозларың хем-де оба хожалык өнүмчилиги билен мешгулланян бейлеки хожалыкларың территориясыны гурамак проектлерини ишләп тайынламак ишини дүзгүнлешдирмек ве топрагың эрозиясына гаршы гөрешмек боюнча оларда гурамачылык-хожалык, агротехники, токай-мелиоратив хем-де гидротехники чәрелер комплексиниң ишленип дүзүлмегини үпҗүн этмек максады билен, эрозия гаршы чәрелериң ишленип тайынланмагы билен багланышыклы проект-гөзлег ишлериниң әхли гөрнүшлери боюнча баш проектирлейҗи функцияларыны ТССР Оба хожалык министрлигиниң Республикан комплекслейин ер гурлушык экспедициясының[5] үстүне йүклемели.

---

[1] Хәзир бу функцияны ТССР Автомобиль ёлларыны гуруш ве уланыш министрлиги ерине етирйәр.

[2] 90-нжы сахыпадакы 2-нжи дүшүндирише серет.

[3] 89-нжы сахыпадакы 3-нжи дүшүндирише серет.

[4] 90-нжы сахыпадакы 1-нжи дүшүндирише серет.

ТССР Оба хожалык министрлигиниң ве республиканың оба хожалык кәрханалары болан бейлеки министрликлериниң хем-де ведомстволарының заявкалары боюнча топраклары эрозиядан горап сакламак барадакы проект-смета документациясыны ишләп тайынламаклыгы «Түркменгипроводхоз» институтының ве «Средазгипроводхлопогың» Гарагум филиалының[1] планларында гөз өңүнде тутуп дурмага ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлигини хем-де «Гарагумстрой» управлениесини[2] борчлы этмели.

18. Республикан комплекслейин ер гурлушык экспедициясыны[3] ёкары хүнәрли кадрлар билен пугталандырмак ве зерур материал-техники база дөретмек барада чәрелер гөрмеги, мунуң үчин өнүмчилик хем-де дурмуш җайларыны гурмакдан өтри дүйпли мая гоюмларының гойберилмегини гөз өңүнде тутмагы ТССР Оба хожалык министрлигине табшырмалы.

22. Сил ховпы болан зонада ве чәге сыраҗак ерлерде яшайыш хем-де өнүмчилик җайларыны, сенагат кәрханаларыны, ёллары, каналлары ве халк хожалыгының бейлеки обектлерини гурмак үчин проект табшырыкларына гаралан махалында, гурулян объектлери сил акымларындан ве чәге сырамагындан гораян чәрелериң болмагыны талап этмәге ТССР Госстройыны, республиканың министрликлерини ве ведомстволарыны борчлы этмели, шол чәрелер болмаса, гурлушык амала ашырылмалы дәлдир.

30. ТССР Оба хожалык министрлиги ве онуң ерлердәки органлары шу карара лайыклыкда дөвлет хожалыгара ве хожалыкларың ичерсиндәки золакларың ерлешдирилишини кесгитлейәрлер, колхозларда, совхозларда ве бейлеки оба хожалык кәрханаларында, шейле хем дөвлет запасындакы ерлерде эрозия гаршы чәрелер комплексиниң амала ашырылмагы барадакы ишлери гураярлар ве дегишли гурамачылык-хожалык хем-де агротехники чәрелериң ерине етирилмеги үчин җогапкәрдирлер дийип беллемели.

Дегишли хожалыга беркидилен ерлерден догры пейдаланылмагы, эрозия гаршы чәрелериң амала ашырылмагы үчин ве шол ерлерде ерлешйән гораг агачлы токайлары хем-де эрозия гаршы десгаларың абат сакланмагы үчин җогапкәрчилиги республиканың колхозларының, совхозларының ве бейлеки кәрханаларының хем-де гурамаларының ёлбашчыларының ве специалистлериниң үстүне йүклемели.

31. Ерлериң дөвлет учёты хем-де топраклары ел ве сув эрозиясындан горап сакламак боюнча ТССР Оба хожалык министрлигиниң теклиплери, киме дегишлидиклерине гарамаздан, республиканың территориясында ерлешйән әхли кәрханалар, эдаралар ве гурамалар үчин хөкманыдыр дийип беллемели.

32. Токай хожалык органларына дегишли тракторларың, автомобиллериң, машынларың ве энҗамларың ремонтыны ерине етирмеклиги йыллык планларында гөз өңүнде тутуп дурмагы, шейле хем ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитетиниң[4] заявкалары боюнча олары запас шайлар билен үпҗүн этмеги ТССР Министрлер Советиниң Түркменистан «Түркменсельхозтехника» бирлешигине[5] табшырмалы.

33. Сувдан пейдаланыш планларына лайыклыкда, гораг токай агачларыны сувармак үчин бөкденчсиз сув берилмегини үпҗүн этмәге ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлигини, «Гарагумстрой» управлениесини[2] хем-де райисполкомлары борчлы этмели.

---

[1] Хәзир — Гарагумгипроводхоз.

[2] 90-нҗы сахыпадакы 2-нҗи дүшүндириша серет.

[3] 91-нҗи сахыпадакы 5-нҗи дүшүндириша серет.

[4] 89-нҗы сахыпадакы 3-нҗи дүшүндириша серет.

[5] 90-нҗы сахыпадакы 1-нҗи дүшүндириша серет.

35. Республиканың халк хоҗалыгыны өсдүрмегиң планының проектлеринде оба профессионал-техники училищелериң окув-өнүмчилик базасыны гиңелтмеги хер йыл гөз өңүнде тутмагы ве 1968/69-нҗы окув йылындан башлап, шолара йылда 120 адамы, шол санда 90 адамы токай мелиоратив ишлерини механизациялашдырыш угры боюнча кабул этмек билен, агротокай мелиорациясы ве агротокай мелиорация ишлерини механизациялашдырыш боюнча өкде хүнәрли ишчилери тайярламаклыгы гурамагы ТССР Дөвлет план комитетине, ТССР Малие министрлигине, Министрлер Советиниң профессионал техники билим барадакы дөвлет комитетине табшырмалы.

37. ТССР Министрлер Советиниң Токай хоҗалыгы барадакы дөвлет комитетиниң[1] системасындакы кәрханаларың ве гурамаларың өнүмчиликчи кадрларының хүнәрини ёкарландырмаклыгы гысга мөхлетли курсларда, шейле хем профессионал-техники училищелерде амала ашырмалы.

Профтехучилищелердәки өнүмчилик кадрларының хүнәрини ёкарландырмагы, бу максат үчин 1967/68-нҗи окув йылындан башлап пул ве материал серишделерини гөз өңүнде тутмагы ТССР Министрлер Советиниң Токай хоҗалыгы комитетине[1] ве ТССР Министрлер Советиниң Профессионал-техники билим барадакы дөвлет комитетине табшырмалы.

38. Гораг агачлы токайлары өсдүрип етишдирмек боюнча, топракларың эрозиясына, сил акымларына гаршы гөрешмек боюнча ылмы ишлериң ягдайыны гөзден гечирмеги ве бу барадакы барлаглары дүйпгөтер говуландырмак хем-де топраклары горамагың ве оларың меслигини ёкарландырмагың практикада барланып гөрлен методларыны өнүмчилиге орнашдырмак барада чәрелер гөрмеги ТССР Оба хоҗалык министрлигине, ТССР Мелиорация ве сув хоҗалык министрлигине, ТССР Халк магарыф министрлигине[2] ТССР Ылымлар академиясына, ТССР Министрлер Советиниң Токай хоҗалыгы барадакы дөвлет комитетине[1] табшырмалы.

39. ТССР Оба хоҗалык министрлигини, ТССР Мелиорация ве сув хоҗалык министрлигини, ТССР Министрлер Советиниң Токай хоҗалыгы барадакы дөвлет комитетини[1] ТССР Министрлер Советиниң Түркменистан «Түркменсельхозтехника» бирлешигини[3] «Гарагумстрой» управлениесини[4] ве оларың ерлердәки органларыны, ТКП райкомларыны хем-де райисполкомлары шу ашакдакылара борчлы этмели:

— топраклары ел ве сув эрозиясындан горамак барадакы ишлери ерине етирмекде колхозлара, совхозлара, токай хоҗалык ве мелиоратив кәрханаларына хем-де гурамаларына зерур көмек бермәге;

— белленен табшырыкларың ерине етирилишине яз ве гүйз ишлериниң җемлери боюнча гарамага хем-де топраклары горамак ве оларың меслигини ёкарландырмак барадакы ишлери гечирмекде йүзе чыкарылан кемчиликлери ёк этмек барада чәрелер гөрмәге.

40. Топраклары ел ве сув эрозиясындан горамак, гораг агачлы токайлары өсдүрип етишдирмек хем-де әхлихалк эмләги ве оба хоҗалык өнүмлериниң өндүрилишини артдырмагың эсасы чешмеси болан ере аявлы гарамак барадакы чәрелериң пропагандирленишини гүйчлендирмек барада чәрелер гөрмәге ТССР Оба хоҗалык министрлигини, ТССР Министрлер Советиниң Токай хоҗалыгы барадакы дөвлет комитетини[1], ТССР Министрлер Советиниң Метбугат барадакы дөвлет

---

[1] 89-нҗи сахыпадакы 3-нҗи дүшүндирише серет.

[2] Хәзир бу функциялары Түркменистан ССР Ёкары ве йөрите орта билим Министрлиги ерине етирйәр.

[3] 90-нҗы сахыпадакы 1-нҗи дүшүндирише серет.

[4] 90-нҗы сахыпадакы 2-нҗи дүшүндирише серет.

комитетини[1], ТССР министрлер Советиниң Кинематография барадакы дөвлет комитетини, ТССР Министрлер Советиниң Радиогеплешиги ве телевидение барадакы дөвлет комитетини борчлы этмели.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-нде ТОПРАКЛАРЫ ВЕ ЧӘГЕЛИКЛЕРИ ЕЛ ХЕМ-ДЕ СУВ ЭРОЗИЯСЫНДАН ГОРАМАК БАРАДАКЫ ЧӘРЕЛЕР ХАКЫНДА[2]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ

1961-нжи йыл, 17-нжи май, № 185

Топраклары ве чәгеликлери ел хем-де сув эрозиясындан, хожалык объектлерини болса чәге сыргынларындан горап сакламак, шейле хем оба хожалык экинлерини эпеклерден горамак ишине мөхүм дөвлет әхмиетини бермек билен, Түркменистан ССР Министрлер Совети к а р а р э д й ә р:

1. Хожалык тайдан максада лайыклыгындан угур алып ве малие мүмкинчиликлерине гарап, шу ашакдакы ерлери беркитмек хем-де өсүмликлендирмек үчин дөвлет токай фондуна берилйән (мейданың, золакларың инини) мөчберлерини хер йыл белләп дурмага ТССР Оба хожалык министрлигини, ТССР Токай хожалык министрлигини, облисполкомлары борчлы этмели:

а) оазислериң ичерсиндәки чәгеликлериң массивлерини ве сувары́млы ерлере галташян чәгеликлериң золакларыны;

б) деряларың чайлымларындакы ве Парапамизиң, Көпетдагың, Көйтендагың хем-де Улы Балканың даг этеклериндәки ерлери.

Дөвлет токай фондуна берилйән чәгелик золакларың серхетлерини ресмилешдирмек билен багланышыклы ер гурлушык ишлерини ТССР Токай хожалык министрлигине бөлүнип берилйән дүйпли мая гоюмлар боюнча серишделериң хасабына амала ашырмалы[3].

2. Чәгеликлерде — Гарагум каналының зонасында, республиканың территориясындан гечйән Орта Азия демир ёлуның хем-де автомобиль ёлларының ики тарапы боюнча, чәгеликлериң сүйшүшине баглылыкда, йөрите белленилйән золагы өсүмликлендирмек үчин облисполкомлар билен ылалашып гиңелтмәге, ерлери бөлүп бермеги белленен тертипде ресмилешдирмәге ТССР Автомобиль ёлларыны гуруш ве уланыш министрлигини, Башгарагумгурлушыгы, Орта Азия демир ёлуның Ашгабат, Мары ве Чәржев бөлүмлерини борчлы этмели[4].

3. Дөвлет токай фондуның ерлеринде ве йөрите белленилен золакларда, зерурлык йүзе чыкан ерлерде, шу ашакдакы эрозия гаршы хем-де фитомелиоратив чәрелери амала ашырмалы:

а) гөс-гөни хожалык объектлерине ве илатлы пунктлара галташян чәгелик массивлерде 2 километре ченли золакда өсүмликлериң горал-

---

[1] Хәзир — Түркменистан Неширят, полиграфия ве китап сөвдасы ишлери барадакы дөвлет комитети.

[2] Түркменистан ССР-ниң Канунлар топлумына гиризилмәге дегишли нормалары өз ичине алмаянлыгы үчин, 8-нжи, 9-нжы ве 11-нжи пунктлар гетирилмеди.

[3] 1-нжи пункт ТССР Министрлер Советиниң 1976-нжы йылың 2-нжи февралында чыкаран № 55 ве 1983-нжи йылың 21-нжи октябрында чыкаран № 458 караралары (ТССР Карарлар йыгындысы, 1976-нжы йыл, № 2, 11-нжи мадда, 1983-нжи йыл, № 10, 99-нжы мадда) аркалы гиризилен үйтгетмелер билен берилди.

[4] 2-нжи пункт ТССР Министрлер Советиниң 1983-нжи йылың 21-нжи октябрында чыкаран № 458 карары (ТССР Карарлар йыгындысы, 1983-нжи йыл, № 10, 99-нжы мадда) аркалы гиризилен үйтгетмелер билен берилди.

[5] Хәзир бу функциялары Түркменистан ССР Ёкары ве йөрите орта билим Министрлиги ерине етирйәр.

магыны үпжүн этмели, 2 километрден 5 километре ченли золакларда болса мал бакылмагыны ве агач чапылмагыны чәклендирмели;

б) чәгеликлери беркитмек ве өсүмликлендирмек максады билен, оазислериң ичерсиндәки массивлерде ве периферия чәгеликлериниң бир километр золагында өсүмликлери горамак билен бир хатарда чәгеликде битйән экинлери экмек ве отуртмак барадакы бүтин чәрелер комплексини гечирмели;

в) даг эңцитлерини өсүмликлендирмек ве агач-гырымсы өсүмликлериң тебигы гөгермегине ярдам этмек аркалы даг этеклериндәки ве даглык районлардакы сил акымларына, җарларың эмеле гелмегине гаршы гөрешмек барадакы ишлери гечирмели;

г) каналларың, сув ховданларының, деряларың чайлымларының кенарларына ве магистраль ёлларың якаларына агач экмек, шәхерлериң, илатлы пунктларың ве сенагат объектлериниң төверегинде өсүмликли зоналар дөретмек боюнча ишлер гечирмели;

д) сенагат десгаларыны ве автомобиль ёлларыны чәге сыргынларындан горамак үчин республиканың гүнбатар районларында чагыл ве тоюн өртүклери уланмак аркалы ел-чәге акымларыны дүзгүнлешдирмек ве сүйшйән чәгеликлериң рельефини доландырмак боюнча ТССР Ылымлар академиясының Чөллер институтының чәгеликлериң ел эрозиясы лабораториясы тарапындан ишленип тайярланылан методлары уланмалы[1].

4. Суварымлы ерлер билен чәгеликлериң серхетлеринде, хоҗалыкларың ичерсиндәки ве хоҗалыгара каналларың ве ёлларың якаларында, колхозларың ве совхозларың экин доланышыгы мейданларының серхетлеринде, тассыкланылан проектлере лайыклыкда, чалт өсйән өсүмликлерден мейдан гораг-токай золаклары системасыны дөретмек боюнча иш гечирмеги совхозларың директорларындан талап этмәге ве колхозларың правлениелерине маслахат бермәге облисполкомлары борчлы этмели[2].

5. Эрозия гаршы чәрелер системасыны ерине етирмеклик әхли ерден пейдаланыҗылар үчин хөкманыдыр ве ол территорияны ичерки хоҗалык тайдан гурамагы гечирмек билен бирвагтың өзүнде амала ашырыляр.

Колхозларың, совхозларың, сенагат кәрханаларының ве бейлеки гурамаларың йыллык өнүмчилик-малие планларында топракларың, чәгеликлериң эрозиясына ве эпгеклере гаршы гөрешмек барадакы чәрелери, шейле хем шу максатлар үчин серишделер бөлүнип берилмегини гөз өңүнде тутмалы.

6. Колхозлар, совхозлар ве бейлеки кәрханалар тарапындан эрозия гаршы чәрелериң ики-үч йылың довамында ве токай-мелиоратив ишлериниң (мейдан гораг-токай золаклары системасыны дөретмек) үч-бәш йылың довамында, дагларда ве даг этеклериндәки районларда гораг-токай агачларыны экмегиң шейле хем чәгеликлериң фитомелиорациясының 10—15 йылың довамында амала ашырылмагыны үпҗүн этмәге ТССР Оба хоҗалык министрлигини, ТССР Мелиорация ве сув хоҗалык министрлигини, ТССР Токай хоҗалык министрлигини, облисполкомлары борчлы этмели[2].

---

[1] 3-нҗи пункт ТССР Министрлер Советиниң 1976-нҗы йылың 2-нҗи февралында чыкаран № 55 ве 1983-нҗи йылың 21-нҗи октябрында чыкаран № 458 карарлары (ТССР Карарлар йыгындысы, 1976-нҗы йыл, № 2, 11-нҗи мадда, 1983-нҗи йыл, № 10, 99-нҗы мадда) аркалы гиризилен үйтгетмелер билен берилди.

[2] 4-нҗи ве 6-нҗы пунктлар ТССР Министрлер Советиниң 1976-нҗы йылың 2-нҗи февралында чыкаран № 55 ве 1983-нҗи йылың 21-нҗи октябрында чыкаран № 458 карарлары (ТССР Карарлар йыгындысы, 1976-нҗы йыл, № 2, 11-нҗи мадда, 1983-нҗи йыл, № 10, 99-нҗы мадда) аркалы гиризилен үйтгетмелер билен берилди.

7. Топракларың, чәгеликлериң ел ве сув эрозиясына хем-де эпгеклере гаршы гөрешмек барадакы чәрелере ылмы-методик тайдан ёлбашчылык этмеги ТССР Ылымлар академиясының ве ТССР Оба хожалык министрлигиниң үстүне йүклемели.

10. Халк хожалык планлары дүзүлен махалында оларда эрозия гаршы хем-де фитомелиоратив ишлери гечирмек үчин зерур мукдардакы техниканың гетирилмегини ТССР Оба хожалык министрлиги ве ТССР Токай хожалык министрлиги билен билеликде гөз өңүнде тутуп дурмага ТССР Госпланыны борчлы этмели[1].

ТҮРКМЕНИСТАН ССР ОБА ХОЖАЛЫК МИНИСТРЛИГИ ХАКЫНДА ДҮЗГҮННАМА[2]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ БИЛЕН ТАССЫКЛАНЫЛДЫ
1977-нжи йыл, 26-нжы октябрь, № 482
(ТССР Министрлер Советиниң Карарларының йыгындысы, 1977-нжи йыл, № 10, 168-нжи мадда)

Биринжи абзац ве 2-нжи пунктуң 2.6 подпункты, 10-нжы пункт

ЗӘХМЕТКЕШЛЕР ДЕПУТАТЛАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИҢ ИСПОЛНИТЕЛЬ КОМИТЕТИНИҢ ОБА ХОЖАЛЫК УПРАВЛЕНИЕСИ ХАКЫНДА ДҮЗГҮННАМА[3]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ БИЛЕН ТАССЫКЛАНЫЛДЫ
1976-нжы йыл, 10-нжы май, № 186
(ТССР Министрлер Советиниң Карарлар йыгындысы, 1976-нжы йыл, № 5, 53-нжи мадда)

Дөрдүнжи пунктуң биринжи, едининжи ве секизинжи абзацлары, 5-нжи пунктуң үчүнжи ве алтынжы абзацлары

ИЛАТЛЫ ПУНКТЛАРЫ, КӘРХАНАЛАРЫ, БЕЙЛЕКИ ОБЪЕКТЛЕРИ ВЕ ЕРЛЕРИ СИЛ АКЫМЛАРЫНДАН, СҮЙШМЕЛЕРДЕН ХЕМ-ДЕ ОПУРЫЛМАЛАРДАН ГОРАМАГЫ ГОВУЛАНДЫРМАК БАРАДАКЫ ЧӘРЕЛЕР ХАКЫНДА[4]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1978-нжи йыл, 28-нжи июнь, № 262

Илатлы пунктларың, халк хожалык объектлериниң ве ерлериң сил акымларындан, сүйшмелерден хем-де опурылмалардан горалы-

---

[1] 10-нжы пункт ТССР Министрлер Советиниң 1983-нжи йылың 21-нжи октябрында чыкаран № 458 карары (ТССР Карарлар йыгындысы, 1983-нжи йыл, № 10, 99-нжы мадда) аркалы гиризилен үйтгетмелер билен берилди.

[2] Серет: сах. 360.

[3] Серет: сах. 361.

[4] Түркменистан ССР-иң Канунлар топлумына гиризмеге дегишли кадалары өз ичине алмаянлыгы үчин 8-нжи пунктуң үчүнжи абзацы, 9-нжы, 10-нжы, 12-нжи, 13-нжи пунктлар гиризилмеди.

14-нжи пункт СССР Министрлер Советиниң 1978-нжи йылың 7-нжи мартындакы. «Илатлы пунктлары, кәрханалары, бейлеки объектлери хем-де ерлери сил акымларындан, гар силлериниден, сүйшмелерден ве опурылмалардан горалышыны говуландырмак барадакы чәрелер хакында» № 183 карарыны тәзеден гайталанян хөкмүнде гетирилмеди (серет: СССР Канунлар топлумы, том 4, 78-нжи сах.).

шыны говуландырмак максады билен ве «Илатлы пунктлары, кәрханалары, бейлеки объектлери хем-де ерлери сил акымларындан, гар силлериниден, сүйшмелерден ве опурылмалардан горалышыны говуландырмак барадакы чәрелер хакында» СССР Министрлер Советиниң 1978-нжи йылың 7-нжи мартында чыкаран № 183 карарыны ерине етирмек үчин Түркменистан ССР Министрлер Совети карар эдйәр:

1. Сил акымларының, сүйшмелериң ве опурылмаларың дөремегине хем-де өсмегине сезевар болмак вехими абаняп потенциал ховплы территориялары йүзе чыкармак максады билен 1980-нжи йыла ченли ерлериң, оларың категорияларына ве ерден пейдаланыжыларың ведомстволайын табындыгына гарамаздан, йөрите барлаглары гечирмеги ТССР Гидрометеорология гуллугы управлениесине[1], ТССР Министрлер Советиниң Геология управлениесине, ТССР Оба хожалык министрлигине, ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлигине, ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы довлет комитетине[2] табшырмалы. Барлагың материалларыны ТССР Госпланына ве Госстройына говшурмалы.

ТССР Оба хожалык министрлиги ерлериң довлет учёты йөредилен махалында ёкарда гөркезилен барлаглары назарда тутмалы.

2. 1980-нжи йылың ахырына ченли сил акымларына гаршы ве ягын сувларының көп йыгнанмагына гаршы чәрелериң Баш схемасының корректировкасыны үпжүн этмеги, сүйшмелер ве опурылмалар меселелери боюнча гошмача материалларың гелип говшушына гөрә болса, ёкарда гөркезилен хадысаларың хем-де процеслериң дөремек ховпы вехим салян илатлы пунктларың, зәхметкешлериң дынч алян ерлериниң, кәрханаларың ве бейлеки объектлериң хем-де ерлериң перечнине зерур такыкламалары ве гошмачалары гиризмеги ТССР Госстройына табшырмалы.

Илатлы пунктлары, кәрханалары, бейлеки объектлери ве ерлери сил акымларындан, ягын сувларының көп йыгнанмагы хадысаларындан, сүйшмелерден хем-де опурылмалардан горамак боюнча объектлериң гурлушыгы үчин техники ве техники-иш проектлери ве проектден алыняп өврениш ишлери ишленилен махалында Түркменистан ССР-и боюнча силе гаршы ве ягын сувларының көп йыгнанмагына гаршы чәрелериң Баш схемасыны пугта голданмагы министрликлере, ведомстволара ве бейлеки кәрханалара, гурамалара хем-де эдаралара табшырмалы.

3. Гөзегчилик гечирмеги, сиплериң, сүйшмелериң ве опурылмаларың дөремегини, ятырмагыны ве өсмегини прогнозирлемеги, профилактики чәрелериң хем-де шол гидрометеорологики хадысалар ве геологики процеслер зерарлы йүзе чыкан зыянлы нетижелери ёк этмек барадакы чәрелериң амала ашырылмагыны үпжүн эдйән ылмы-барлаг, проект-гөзлег, гурлушык хем-де бейлеки ишлери ерине етирмек үчин зерур дүйпли мая гоюмларың, материал-техники, малие ве зәхмет ресурсларының бөлүнип берилмегини йыллык хем-де бәшйыллык планларың проектлеринде гөз өңүнде тутмага ве потрат ишлериң планлары формирленен махалында ёкарда гөркезилен гурлушык ишлериниң амала ашырылмагыны назарда тутмага ТССР Госпланыны, министрликлери хем-де ведомстволары борчлы этмели.

4. Потенциал ховплы ве сил гелмегине, ягын сувларының көп йыгнанмагына сезевар болжак районларда дүрли объектлер хем-де

---

[1] Хәзир — Гидрометеорология ве тебигы среда контроллык этмек барадакы Түркменистан республикан управлениеси.

[2] Хәзир — Түркменистан ССР Токай хожалык министрлиги,

десгалар гурлан махалында силе гаршы ве ягын сувуның көп йыгнанмагына гаршы гуллук станциялары үчин гуллук җайларының ве арагатнашык линияларының шейле хем шол станцияларда ТССР Гидрометеорология гуллугы управлениесиниң[1] ве «ТүркменНИИГиМ институтының гүйчлери билен зерур гөзегчиликлериң гечирилмегини, сил гелмек ве ягын сувларының көп йыгнанмак прогнозларының дүзүлмегини хем-де оларың дахыллы гурамалара етирилмегини үпҗүн этмек үчин станцияларың ишгәрлери үчин яшайыш җайларыны гурмаклыгы хем амала ашырмагы министрликлере, ведомстволара, бейлеки гурамалара ве эдаралара табшырмалы.

Проектлериң экспертизасы махалында оларда ёкарда гөркезилен объектлериң ве коммуникацияларың болмагыны назарда тутмагы ТССР Госстройына табшырмалы.

5. Сил акымларына, сүйшмелере ве опурылмалара гаршы гөрешмек боюнча **объектлер гурмак үчин техники, техники-иш проектлери** ве техники-ыкдысады эсасландырмалар хем-де потенциал ховплы ве ёкарда гөркезилен хадысаларың хем-де процеслериң тәсирине сезевар болмак вехими абанян территорияларда илатлы пунктлары, халк хоҗалык объектлерини гурмак, зәхметкешлериң дынч алян ерини гурамак үчин мейданчалар сечилип алнан махалында проект чөзгүтлерине ТССР Госстройы тарапындан гараляр ве шонуң билен ылалашылып тассыкланяр.

6. Объектлери сил акымларындан, сүйшмелерден ве опурылмалардан горамак барадакы ишлери шу ашакдакы министрликлериң, ведомстволарың ве гурамаларың үстүне йүклемели:

Главгарагумстройың үстүне — В. И. Ленин адындакы Гарагум каналы; ТССР Мелиорация ве сув хоҗалык министрлигине — оба хоҗалык экинлериниң мейданлары ве оба ериндәки объектлер; шәхер исполкомларының үстүне — область меркезлери ве Небитдаг хем-де Бузмейин шәхерлери; ТССР Коммунал хоҗалык министрлигиниң үстүне—район меркезлери ве шәхер типли посёлоклар; ТССР Арагатнашык министрлигиниң үстүне — арагатнашык линиялары; ТССР Автомобиль транспорты ве шоссе ёллар министрлигиниң[2] үстүне — автомобиль ёллары; Орта Азия демир ёлуның Ашгабат, Мары, Чәрҗев бөлүмлериниң үстүне — демир ёл линиялары ве коммуникациялары.

7. **Сил йыгнанян бассейнлерде ерлериң хоҗалык тайдан** пейдаланылышыны говуландырмак ве тертиплешдирмек максады билен, ТССР Оба хоҗалык министрлигине шу ашакдакылары табшырмалы:

1979—1980-нҗи йылларың довамында хоҗалыгың ичерсинде ер гурлушыгының проектлерини, өри доланышыкларыны гиризмек билен ерден пейдаланыҗыларың арасында бөлмек билен, ишләп тайярламагы, сил хем-де ягын сувларының акымларыны пейдаланмак боюнча эрозия гаршы чәрелери ве шол ерлерде бакылян малларың саныны дүзгүнлешдирмек барада рекомендациялары ишләп тайярламагы;

сил акымларының, сүйшмелериң ве опурылмаларың тәсирине сезевар болмак вехими абанян потенциал ховплы ерлериң дөвлет учётының йөредилмегини үпҗүн этмели.

8. ТССР Токай хоҗалыгы барадакы дөвлет комитетине[3] шу ашакдакылары табшырмалы:

---

[1] 97-нҗи сахыпадакы 1-нҗи дүшүндирише серет.

[2] Хәзир бу функцияны ТССР Автомобиль ёлларыны гуруш ве уланыш министрлиги ерине етирйәр.

[3] 97-нҗи сахыпадакы 2-нҗи дүшүндириш серет.

сил йыгнанян бассейнлериң акым дөредйэн үстки гатлагыны өзгертмек максады билен, 1979—1980-нҗи йылларда меркези Көпетдагың ве Улы Балканың гүйчли эродирленен ерлерине агач экмегиң проектини ишлэп тайярламалы хем-де 1979-нҗы йылдан башлап агач экмэге ве оны идетмэге гиришмели.

11. Республиканың илатлы пунктларыны, кэрханаларыны, бейлеки объектлерини ве ерлерини сил акымларындан горамагың проектлерини ишлэп тайярламак боюнча Баш проектирлейҗиниң функциясыны «Түркменгипроводхоз» институтының үстүне йүклемели.

§ 2. ЕРДЕН ПЕЙДАЛАНМАК

ПЕЙДАЛАНМАК ҮЧИН ЕР УЧАСТОКЛАРЫНЫҢ БЕРИЛМЕГИ ХАКЫНДА КӘРХАНАЛАРЫҢ, ГУРАМАЛАРЫҢ ВЕ ЭДАРАЛАРЫҢ ХАЙЫШ ЭТМЕГИНИҢ ХЕМ-ДЕ ОҢА ГАРАМАГЫҢ ТЕРТИБИ ХАКЫНДАКЫ ДҮЗГҮННАМАНЫ ТАССЫКЛАМАК ХАКЫНДА[1]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1973-нжи йыл, 17-нжи январь, № 21
(ТССР Карарлар йыгындысы, 1973-нжи йыл, № 1, 5-нжи мадда)

Түркменистан ССР Министрлер Совети к а р а р э д й ә р:

1. Пейдаланмак үчин ер участокларының берилмеги хакында кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың хайыш этмегиниң хем-де оңа гарамагың тертиби хакында ТССР Оба хожалык министрлиги тарапындан язылып берлен дүзгүннаманы тассыкламалы.

2. Ерден вагтлайын пейдаланмак хукугыны берйән дөвлет актының гошулян формасыны тассыкламалы.

3. Өзлешдирилйән ерлериң улы болмадык массивлерини проект-смета документациясы билен үпҗүн этмек үчин область ве район суварыш системалары управлениелериниң янындакы проектлейҗи топарлары пугталандырмагы, ТССР Оба хожалык министрлигиниң заказы боюнча ТССР Госпланы тарапындан хер йыл белленилйән лимитлериң чәклеринде проектлериң дүзүлмегини үпҗүн этмеги ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлигине табшырмалы.

4. Гурлушык үчин ве оба хожалыгына дахылы болмадык бейлеки хаҗатлар үчин белленип берилйән суварымлы ерлериң, сүрүмли ерлериң, мивели агачлар, тут агачлары ве үзүм экилен ерлериң дерегине тәзе ерлери өзлешдирмек барадакы ишлери ТССР Оба хожалык министрлигиниң заказы боюнча амала ашырмагы ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлигиниң «Башгарагумгурлушыгың» ве Түркменсельхозтехниканың үстүне йүклемели.

5. Гурлушык үчин ве оба хожалыгына дахылы болмадык бейлеки

---

[1] 8-нжи пункт ТССР Министрлер Советиниң 1977-нжи йылың 13-нжи январындакы № 17 карарында гүйҗүни йитирди дийлип хасап эдилди (ТССР Карарлар йыгындысы, 1977-нжи йыл, № 1, 12-нжи мадда).

12-нжи пункт Түркменистан ССР-иң Канунлар топлумына гиризилмәге дегишли кадалары өз ичине алмаянлыгы үчин гетирилмеди.

хажатлар үчин бөлүнип берилйән ерлериң дерегине тәзе ерлери өзлешдирмеги меркезлешдирилмедик дүйпли мая гоюмлары боюнча сув хожалык гурлушыгының хер йылкы планларына ТССР Оба хожалык министрлигиниң язып бермеги боюнча гошмагы ТССР Госпланына, ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлигине, «Башгарагумгурлушыгына» ве Түркменсельхозтехника табшырмалы.

6. Оба хожалыгына дахылы болмадык максатлар үчин сораляи ерлер барадакы заявкаларың өз вагтында берилмегини үпжүн этмеги министрликлере, ведомстволара, кәрханалара, гурамалара ве эдаралара, шол заявкалара, Дүзгүннама аркалы белленилен мөхлетлерде гарамагы болса халк депутатларының область ве район Советлериниң исполкомларына хем-де ТССР Оба хожалык министрлигине табшырмалы; гурлушыгың хасабына суварымлы ер, сүрүмли ер, мивели агачлар, тут агачлары ве үзүм экилен ер мейданларының азалмак факларына ёл берилмез ялы, ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлигиниң «Башгарагумгурлушыгының», Түркменсельхозтехниканың, шейле хем хожалыкларың өзлериниң алыняи ерлериң дерегине тәзе ерлери өз вагтында тайярламак мүмкинчилигиниң болмагы үчин өз теклиплерини Түркменистан ССР Министрлер Советине язып бермеги-де олара табшырмалы.

7. Суварымлы ер, сүрүмли ер, мивели агачлар, тут агачлары ве үзүм экилен ер мейданларының азалмагына ёл бермән, гурлушык үчин берилйән объектлериң дерегине тәзе ерлери өз вагтында өзлешдирмеги бәшйыллык ве йыллык планларында өнүмчилик, медени-дурмуш, сув хожалык ве бейлеки ичерки хожалык объектлериниң гурлушыгы гөз өңүнде тутуляи колхозлара, совхозлара ве бейлеки оба хожалык кәрханаларына хем-де гурамаларына табшырмалы.

9. Ер участокларыны белләп бермек барадакы материаллары ресмилешдирмек ве гурлушык объектлери хем-де оба хожалык хажатлары дәл бейлеки хажатлар үчин ер белләп бермек билен багланышыклы бейлеки ишлери гечирмек кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың серишделериниң хасабына «Түркменгипрозем» институты тарапындан амала ашырыляр дийип беллемели.

10. Ер бөлүнип алынмагы билен багланышыклы чекилен зыянлары ве оба хожалык өнүмчилигиниң йитгилерини гурлушык эсасландырыляи хем-де проект-смета документациясы ишленип дүзүлйән махалында назара алмагы ТССР Госстройына, шейле хем кәрханалара, гурамалара, эдаралара (заказчылара), әхли проект гурамаларына ве институтларына табшырмалы.

Ёкарда гөркезилен чыкдажылар объектиң гурлушык сметасына ве титул списогына гошулмалыдыр, шейле хем кәрхананың өзүни өдейшине ве дүшевүнтлилигине баха берлен махалында назара алынмалыдыр.

11. Гурлушык үчин ве оба хожалыгына дахылы болмадык бейлеки хажатлар үчин ер бөлүнип алынмагы мынасыбетли оба хожалык өнүмчилигиндәки йитгилериң өвезини долмакдан өтри кәрханалардан, гурамалардан ве эдаралардан гелйән серишделери дөвлет оба хожалык кәрханалары ве гурамалары ерлери алыняи хожалыкларда тәзе ерлери өзлешдирмеклиге гөнүкдирйәрлер, эгер оларың өзлешдирмек үчин бош ерлери болмаса, шол серишделери хожалыклар тарапындан пейдаланыляи ерлери текизлемеклиге, коллектор-дренаж, суварыш сетини гурмаклыга, сув йитгисини азалтмак максады билен каналларың ичине бетон дүшемеклиге хем-де шол хожалыкларда топрагың меслик дережесини ёкарландырмага ве оба хо-

җалык экинлеринден ёкары хасыл алмага ярдам эдйән бейлеки медени-техники чәрелере гөнүкдирмели дийип беллемели.

Ёкарда гөркезилен тертиби республиканың колхозларына маслахат бермели.

ТССР Министрлер Советиниң 1973-нҗи йылың 17-нҗи январында чыкаран № 21 карары билен
ТАССЫКЛАНЫЛДЫ

ПЕЙДАЛАНМАК ҮЧИН ЕР УЧАСТОКЛАРЫНЫҢ БЕРИЛМЕГИ ХАКЫНДА КӘРХАНАЛАРЫҢ ГУРАМАЛАРЫҢ ВЕ ЭДАРАЛАРЫҢ ХАЙЫШ ЭТМЕГИНИҢ ХЕМ-ДЕ ОҢА ГАРАМАГЫҢ ТЕРТИБИ ХАКЫНДА ДҮЗГҮННАМА[1]

1. Хайышлары бермегиң ве ер участогыны сайлап алмагың тертиби

1. Шу Дүзгүннама ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары аркалы гөз өңүнде тутулан халатлардан башга халатларда, ерлериң кимиң пейдаланмагындадыгына я-да гарамагындадыгына гарамаздан, Түркменистан ССР-нде әхли ерлерден ер участокларының берилмеги хакындакы хайышлары бермегиң тертибини беллейәр.

2. Пейдаланмак үчин өзлерине ер участогының берилмегини ислейән кәрханалар, гурамалар ве эдаралар шу хакдакы хайышы Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодексиниң 18-нҗи маддасына лайыклыкда (ер участогының ерлешйән ери боюнча) халк депутатларының район Советиниң исполкомына иберйәрлер.

Колхозларың, совхозларың ве бейлеки оба хоҗалык кәрханаларының, гурамаларының хем-де эдараларының пейдаланян ерлериниң составына гирмейән шәхер, шәхер типли посёлок ерлеринден, оба илатлы пункт ерлеринден пейдаланмак үчин ер участогының берилмеги хакында кәрхана, гурама ве эдара дегишли суратда халк депутатларының шәхер, оба я-да посёлок Советиниң исполнитель комитетинден хайыш эдйәр.

Өзүнден ер участогы бөлүнип алынмалы районы өңүнден кесгитлемек зерур болан халатында, шейле хем гурлушык объектлерини ики я-да шондан көп районың территорияларында ерлешдирмек чакланылян махалында, ер участогының сайланып берилмеги хакындакы хайыш дегишли облисполкома иберилйәр.

Халк депутатларының область Советиниң исполкомы 10 гүнлүк мөхлетден гиҗә гойман хайыша гараяр хем-де ер участогының бөлүнип берилмегине разы болан махалында шол хайышы дегишли райисполкома иберйәр я-да ер участогының бөлүнип бериљек районыны ве ерини кесгитлемек үчин область комиссиясыны беллейәр[2].

3. Пейдаланмак үчин ер участогының берилмеги хакындакы хайышда ер участогының хайсы максат үчин зерурдыгы, соралян участогың мөчбери ве ерлешйән ери гөркезилмелидир, пейдаланмак үчин

---

[1] 22-нҗи пунктуң биринҗи абзацы ТССР Министрлер Советиниң 1977-нҗи йылың 13-нҗи январындакы № 17 карары билен айрылды (ТССР Карарлар йыгындысы, 1977-нҗи йыл, № 1, 12-нҗи мадда).

[2] 2-нҗи пунктуң үчүнҗи ве дөрдүнҗи абзацлары ТССР Министрлер Советиниң 1976-нҗы йылың 2-нҗи февралындакы № 55 карарының гиризен үйтгетмелери билен алынды. (ТССР Карарлар йыгындысы, 1976-нҗы йыл, № 2, 11-нҗи мадда).

ер участогының берилмегиниң зерурдыгыны тассыклаян документлер шол хайышың янына гошулып, объектиң гурулмагы хакында ёкарда дурян органың я-да Хөкүметиң карарына салгыланылып, объектиң ерлешдирилджек еринин эсасланмасы ве гайрылар гөркезилмелидир.

Газылып алынян пейдалы байлыклары газып алмак үчин ерлер белленип берилйән халатында Дөвлет магдан-техники гөзегчилик органларының заключениеси гошуляр.

4. Халк депутатларының район Советиниң исполкомы бәшгүнлүк мөхлетде хайыша гараяр хем-де ерлериң белленип берилмеги зерур болан махалында ер участогыны сайлап бермек барада: райисполкомың башлыгының орунбасарындан (комиссияның башлыгы), райисполкомың оба хожалык управлениесиниң старший инженеринден-ер гурлушыкчысындан, район архитекторындан, район суварыш системалары управлениесиниң, дөвлет санитария ве янгына гаршы гөзегчилик органларының векилинден ыбарат составда комиссия беллейәр.

Комиссияның составына: халк депутатларының оба (посёлок) Советиниң; өзлерине ер участогының берилмегини ислейән кәрхананың, гураманың ве эдараның; өз пейдаланян ерлеринден ер бөлүп алмак гөз өңүнде тутулян хожалыгың; область оба хожалык управлениесиниң ер гурлушык бөлүминиң векиллери, проект гурамаларының хем-де зерур болан махалында бейлеки гурамаларың векиллери гошуляр[1].

Участок сайлап бермек ишлерини ерине етирмегиң мөхлети 10 гүнден көп белленилмели дәлдир.

Ер участокларыны сайлап алмак ве бөлүп бермек барада материаллары ресмилешдирмеклик хем-де ер бөлүнип берилмеги билен багланышыклы бейлеки ишлери гечирмеклик шертнама боюнча ерине етирилен ишлер үчин кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың төлейән серишделериниң хасабына «Түркменгипрозем» институты тарапындан амала ашырыляр[2].

5. Ер участогыны сайлап берйән махалында комиссия районың планлашдырылышының, хожалыгың ичерсиндәки ер гурлушыгының схемаларыны (проектлерини), илатлы пунктларың гурлушыгының баш планларыны, топрагың барланышы ве ерлере баха берлиши барадакы материаллары хем-де ер фондундан пейдаланмак ве ерден пейдаланыҗыларың территориясыны гурамак боюнча бейлеки проектлери (схемалары) голданып:

— оба хожалыгы үчин ниетленилмедик я-да оба хожалыгы үчин ярамсыз ерлериң я-да ярамаз хилли оба хожалык ерлериниң хасабына, шейле хем дөвлет токай фондуның эсасан токайсыз мейданлардан я-да гырымсы агачлы ве ончаклы гымматлы болмадык агачлы мейданлардан ыбарат ерлериниң хасабына ер участогыны белләп бермек мүмкинчилигини өвренйәр ве барлаяр;

— гымматлы, өнүм берйән ерлери ве территорияның довам эдйән гуралышыны максимал саклап галмак, ерлериң эрозия процеслерини ве батгалашмагыны дурузмак, өзлеринден ер алынян хожалыкларың ерден пейдаланмакдакы кемчиликлериниң өңүни алмак, шейле хем ерлери говуландырмак үчин, суварыш (сув чекдириш) сетиниң гурлушыгы ве шуңа меңзешлер үчин харчланылан дүйпли мая гоюмларының хас максада лайык пейдаланмак зерурлыгыны назара аляр.

Оба хожалык ерлеринде объектлер ве коммуникациялар колхоз-

---

[1] 4-нҗи пунктуң икинҗи абзацы ТССР Министрлер Советиниң 1976-нҗы йылың 2-нҗи февралындакы № 55 карарының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Карарлар йыгындысы, 1976-нҗы йыл, № 2, 11-нҗи мадда).

[2] ТССР Министрлер Советиниң 1977-нҗи йылың 13-нҗи январындакы № 17 карарында 4-нҗи пунктуң абзац билен үсти етирилди (ТССР Карарлар йыгындысы, 1977-нҗи йыл, № 1, 12-нҗи мадда).

ларың, совхозларың хем-де оба хожалык кәрханаларының ве гурамаларының өзлеринде галян ерлерден пейдаланмаклары үчин аматсызлыклар дөретмез ялы эдилип ерлешдирилмелидир.

6. Объекти ерлешдирмек үчин бирнәче вариантларда ер участоклары сайланып алыняр, шол участокларың серхетлери дегишли хожалыгың ерден пейдаланыш планының копиясына гечирилйәр, участогың умумы мейданы ве онуң хер бир варианта гөрә ерлер боюнча составы кесгитленилйәр. Планың копиясында оба хожалыгына дахылы болмадык хажатлар үчин, шейле хем хожалыгың ичерсиндәки гурлушык үчин озал белленип берлен әхли ер участокларының серхетлери гөркезилйәр. Планың копиясы райисполкомың оба хожалык управлениесиниң старший инженери-ер гурлушыкчысы, район архитекторы, хожалыгың ёлбашчысы (колхоз башлыгы, совхозың директоры ве башгалар) хем-де өзлерине ер участогының берилмегини ислейән кәрхананың, гураманың ве эдараның ёлбашчысы тарапындан гол чекилип тассыкланыляр.

Объектиң ерлешйән ери ве ер участогының алынмагы назарда тутулян мейданының такмыны мөчберлери барадакы ылалашык колхоз членлериниң умумы йыгнагының (уполномоченнылар йыгнагының) протоколындан гөчүрме аркалы я-да кәрхананың, гураманың ве эдараның ёлбашчысының заключениеси аркалы тассыкланыляр[1].

7. Комиссияның гечирен ишиниң нетижелери акт аркалы ресмилешдирилйәр, шол актда шу ашакдакылар гөркезилйәр:

а) комиссияның составы;

б) ерлериң (соңкы 5 йылдакы) өнүмлилигини гөркезмек билен оба хожалыгына ярамлы ерлер боюнча ер участокларының характеристикасы[1];

в) ер участокларында бар болан жайлар, десгалар, суварыш ве сув чекдириш каналлары хем-де бейлеки объектлер, көпйыллык агачлар, оларың баланс гыммаmakes ве хожалыкларың өзлеринден ер алынмагы билен багланышыклы чекйән зыянларының такмынан суммасы, шейле хем оба хожалык өнүмчилигиниң йитгиси;

г) өзүне ер участогы герек болан объекти ерлешдирмегиң хас максада лайык вариантыны деңешдирмек ве сайлап алмак үчин деслаплайын хасапламалар;

д) шол объект өнүм берйән ерлерде ерлешдирилйән махалында оны өнүм бермейән ерлерде ерлешдирмек мүмкин дәлдигиниң эсасланмасы;

е) участокда объекти ерлешдирмегиң оптимал варианты ве шертлери хакында комиссияның заключениеси.

8. Ер участогының сайланып алнышы хакындакы акт 3 экземплярдан ыбарат дүзүлйәр, комиссияның башлыгы ве әхли членлери тарапындан гол чекилип ресмилешдирилйәр хем-де өзлерине ер белленип берилмегини ислейән кәрхана, гурама ве эдара, область оба хожалык управлениесине ве райисполкомың оба хожалык управлениесине шондан бейләк ресмилешдирмек үчин ве ер-гурлушыгы гуллугының нетиже чыкармагы үчин бир экземплярдан берилйәр[2].

9. Райисполком участогың сайланып алнышы хакындакы мате-

---

[1] 7-нҗи пунктуң «б» подпункты ТССР Министрлер Советиниң 1977-нҗи йылың 13-нҗи январындакы № 17 карарының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Карарлар йыгындысы, 1977-нҗи йыл, № 1, 12-нҗи мадда). Шу карарда хем 6-нҗы пунктуң абзац билен үсти етирилди.

[2] 8-нҗи пункт ТССР Министрлер Советиниң 1976-нҗы йылың 2-нҗи февралындакы № 55 ве 1977-нҗи йылың 13-нҗи январындакы № 17 карарларының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Карарлар йыгындысы, 1976-нҗы йыл, № 2, 11-нҗи мадда, 1977-нҗи йыл, № 1, 12-нҗи мадда).

риаллара гараяр, хас максада лайык вариант боюнча объектиң ерлешдирилҗек ериниң ве мөчбериниң ылалашыландыгы хакында карар кабул эдйәр хем-де ер белләп бермек үчин Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодексиниң 12-нҗи маддасы тарапындан өзүне берлен хукуга лайыклыкда проектирлемәге ыгтыяр берйәр я-да әхли материаллары халк депутатларының область Советиниң исполкомының гарамагына иберйәр[1].

10. Халк депутатларының область Советиниң исполкомы ер участогының сайланып алнышы, онуң такмынан мөчбери барадакы материаллар ве область оба хоҗалык управлениесиниң заключениеси эсасында бу меселә гараяр хем-де өзлерине ер участогының берилмегини ислейән кәрхананың, гураманың ве эдараның проектирлемегине ер белләп бермек үчин Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодексиниң 12-нҗи маддасы тарапындан өзүне берлен хукуга лайыклыкда ыгтыяр берйәр я-да материаллары Түркменистан ССР Министрлер Советиниң гарамагына иберйәр.

11. Түркменистан ССР Министрлер Совети деслаплайын гарандан соң ер участогының сайланып алнышы хакындакы материаллары заключение бермеги ве ведомстволар билен ылалашмагы үчин ТССР Оба хоҗалык министрлигине иберйәр.

ТССР Оба хоҗалык министрлиги ёкарда гөркезилен материаллара гараяр хем-де шу меселе боюнча өз заключениесини Түркменистан ССР Министрлер Советиниң тассыкламагына берйәр.

12. Халк депутатларының район, область Советиниң исполнитель комитетиниң ер участогыны сайлап алмак ве проектирлемәге ыгтыяр бермек барадакы акты тассыкламак хакындакы карары ерлерден кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың пейдаланмаклары үчин эсас болмаяр[1].

Ер участогыны сайлап алмак хакындакы акты тассыклан ве проектирлемәге ыгтыяр берен органың разычылыгы болмаса, өзлеринден ер бөлүнип алынҗак болуняан хоҗалыкларың белленип берилмәге ниетленилен участоклара дүйпли мая гоймакларына ыгтыяр берилмейәр.

II. Ерлери белләп бермек хакындакы материаллары тайярламагың ве ресмилешдирмегиң тертиби

13. Гурлушыгың техники (техники-иш) проекти тассыкланыландан ве оны амала ашырмак үчин серишделер гойберилениңден соң кәрханалар, гурамалар ве эдаралар ер участогының белленип берилмегиниң ресмилешдирилмеги барада ер участогының ерлешйән ери боюнча халк депутатларының район Советиниң исполкомына заявка берйәрлер.

Заявканың янына шу ашакдакылар гошуляр:

— ер участогының сайланып алнышы хакындакы материаллар;

— объектиң баш планының копиясы, шу планда гурлушыгың хайсы нобатда дурянлыгы гөркезилмелидир;

— гурлушыгың титул списогы я-да маллелешдирилиши хакындакы справка;

— ерлериң алынмагы билен багланышыклы чекилен зыянлары,

---

[1] 9-нҗи пункт ве 12-нҗи пунктуң биринҗи абзацы ТССР Министрлер Советиниң 1976-нҗы йылың 2-нҗи февралындакы № 55 карарының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Карарлар йыгындысы, 1976-нҗы йыл, № 2, 11-нҗи мадда).

шейле хем оба хожалык өнүмчилигиниң йитгилерини ерден пейдаланыжылара төлемек үчин хем-де ерлери оба хожалыгында пейдаланар ялы ярамлы ягдая гетирмек (рекультивация) боюнча чыкдажылар үчин серишделериң бардыгы хакындакы справка.

Эгер ер участоклары газылып алынян пейдалы байлыклары ачык усул билен газып алмак үчин я-да гурлушык үчин белленип берилйән хем-де топрагың үстки гатлагының бозулмагы билен багланышыклы болса, шол бир вагтың өзүнде ерлери рекультивациялашдырмагың проекти хем берилйәр.

Оба хожалыгында пейдаланылян, оба хожалыгына дахылы болмадык хажатлар үчин берилйән ерлер хакыкат йүзүндәки зерурлыга гөрә, када болшы ялы, өзлеринде өсдүрилип етишдирилен хасыл йыгналандан соң белленип берилйәр.

14. Ер участокларыны бермек ве башга ишлери гечирмек үчин ер гурлушык ишлерини тайярламагы хем-де ресмилешдирмеги шу ашакдакылар тарапындан амала ашырыляр:

оба хожалыгы үчин ниетленилен ерлерден, сенагат, транспорт, курортларың, заповедниклериң ерлеринден хем-де оба хожалыгына дахылы болмадык башга ерлерден, дөвлет токай фондуның, дөвлет сув фондуның ве дөвлет запасының ерлеринден берленде — ер беллэп берилмегини ислейән кәрханалар, гурамалар ве эдаралар билен шертнама баглашып, нормативлер аркалы белленилен мөхлетлерде ТССР Оба хожалык министрлигиниң «Түркменгипрозем» институты тарапындан;

шәхерлериң ве шәхер типли посёлокларың ерлеринден берленде — шәхерлериң баш архитекторлары я-да район архитекторлары тарапындан;

колхозларың, совхозларың ве бейлеки оба хожалык кәрханаларының ерлериниң составына гирмейән оба илатлы пунктларының ерлеринден берленде — оба Советлериниң исполкомларының ишгәрлери, облисполкомларың, шәхер исполкомларының гурлушык ве архитектура ишлери барадакы бөлүмлериниң (управлениелериниң) ве ТССР-иң шәхерлериниң баш архитекторларының ве районларының архитекторларының янындакы хожалык хасаплашыгындакы өнүмчилик топарларының ишгәрлериниң гатнашмагы билен[1].

15. Халк депутатларының район Советиниң исполкомы 10 гүнлүк мөхлетден гижә гойман заявка гараяр хем-де оны ер беллэп бермек хакындакы материаллары ресмилешдирмек барадакы ишлери ерине етирмек үчин дегишли ер гурлушык органларына иберйәр.

16. Ер участогыны сайлап алмак хакындакы материаллар ве онуң натурада барланып гөрүлмеги эсасында ер гурлушык органлары ер участогыны беллэп бермегиң проектини дүзйәрлер, мунуң үчин болса хожалыгың ерден пейдаланыш планының копиясыны хем-де шу Дүзгүннаманың 13-нжи пунктунда гөркезилен материаллардан пейдаланярлар.

Зерур болан махалында хас кичи масштабда жемлейжи картографик материал дүзүлйәр.

17. Бар болан объектлер үчин гошмача ер беллэп бермек зерур болан халатында озал белленип берлен ерлер райисполкомың оба хожалык управлениеси тарапындан жикме-жик дерңелйәр, шол ерлериң гөс-гөни ниетленилишине гөрә пейдаланылышы, шейле хем пейдаланылан ерлери рекультивациялашдырмак барадакы (топрагың мес

---

[1] 14-нжи пунктуң дөрдүнжи абзацы ТССР Министрлер Советиниң 1977-нжи йылың 13-нжи январындакы № 17 карарының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Карарлар йыгындысы, 1977-нжи йыл, № 1, 12-нжи мадда).

гатлагыны горап сакламак борчларыны кесгитлейән Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодексиниң 27-нҗи маддасыны ерине етирмек барадакы) ишлериң ягдайы барланыляр.

Газылып алыняң пейдалы байлыклары ачык усул билен газып алмак үчин, шейле хем магистраль ёлларың, каналларың, трубопроводларың ве бейлеки объектлериң гурлушыгы үчин, када болшы ялы, вагтлайын пейдаланмага озал белленип берлен ер участоклары оба хоҗалыгында пейдаланар ялы ярамлы ягдая гетириленинден хем-де олар озалкы ерден пейдаланыҗылара гайтарылып берленинден соң гошмача ер белленип берилйәр.

18. Ер участокларының алынмагы я-да оларың вагтлайын эеленилмеги себәпли, ерден пейдаланыҗыларың чекйән зыянларыны ве оба хоҗалык өнүмчилигиниң йитгилерини кесгитлемек үчин халк депутатларының район (шәхер) Советлериниң исполнитель комитетлери халк депутатларының район (шәхер) Советиниң членинден — башлыкдан, ерлери пейдаланмак ве горамак барадакы район дөвлет инспекторындан, райисполкомың (шәхер исполкомының) малие ве коммунал бөлүмлериниң хем-де халк депутатларының оба (посёлок) Советлериниң векиллеринден, өз ериниң участогы алыняң я-да вагтлайынча эеленилйән ерден пейдаланыҗыдан, өзүне ер участогының бөлүнип берилмеги барада гызыкланян кәрхананың, гураманың векилинден, шейле хем халк депутатларының район (шәхер) Советлериниң исполкомларының гарамагына гөрә бейлеки органларың векиллеринден ыбарат составда баха кесиш комиссиясыны дөредйәрлер.

Ерден пейдаланыҗыларың чекйән зыянларының ве оба хоҗалык өнүмчилигиниң йитгилериниң төленмәге дегишли мөчберини гөркезмек билен комиссияның ишиниң нетиҗелери боюнча акт дүзүлйәр, акта халк депутатларының район (шәхер) Советиниң исполкомы гараяр ве оны тассыклаяр.

Гөркезилен меселе боюнча халк депутатларының район (шәхер) Советиниң карары барада халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетине 10 гүн мөхлет ичинде шикаят эдилип билнер.

Дөвлет я-да җемгыетчилик хаҗатлары үчин ер бөлүнип берлен махалында ерден пейдаланыҗыларың чекйән зыянларыны ве оба хоҗалык өнүмчилигиниң йитгилерини төлемегиң тертиби СССР Министрлер Советиниң 1974-нҗи йылың 9-нҗы августында чыкаран № 636-карары билен белленилди[1].

Агачлы ер участогы белленип берлен махалында, хоҗалыгың киме табындыгына гарамаздан, участогың техники барлаг акты (таксацион характеристикасы) хем-де шу участогың планындан гөчүрилип алнан копиясы гошуляр[2].

19. Ер участогыны белләп бермек барадакы ер гурлушык иши чекилйән зыянлара ве оба хоҗалык өнүмчилигиниң йитгилерине баха кесиш актлары билен билеликде колхозлар боюнча колхоз членлериниң умумы йыгнагының (уполномоченнылар йыгнагының), совхозлар токай хоҗалыклары ве бейлеки хоҗалыклар боюнча болса совхозың токай хоҗалыгының дирекциясының, хоҗалыгың ёлбашчысының гарамагына берилйәр, оларың өзлери 10 гүнден гиҗә гойман белли бир карара гелйәрлер.

Колхоз членлериниң умумы йыгнагының (уполномоченнылар йыгнагының) протоколында шу ашакдакылар гөркезилмелидир:

а) йыгнагың протоколының номери ве йыгнагың гечирилен вагты;

---

[1] Серет: СССР Канунлар топлумы, том 4, 80-нҗи сах.

[2] 18-нҗи пункт ТССР Министрлер Советиниң 1977-нҗи йылың 13-нҗи январындакы № 17 карарының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Карарлар йыгындысы, 1977-нҗи йыл, № 1, 12-нҗи мадда).

б) колхоз членлериниң (уполномоченныларың) умумы санындан гатнашан колхоз членлериниң (уполномоченныларың) саны;

в) участогың киме, хайсы хажатлар үчин ве нәхили мөхлет билен (хемишелик я-да вагтлайын пейдаланмак үчин) белленип берилйәндиги;

г) пейдаланыляи ерлер боюнча мейданың дүшүндирилиши билен билеликде участогың умумы мейданы;

д) колхоза төленилмели зыянларың, шейле хем оба хожалык өнүмчилигиниң йитгилериниң мөчбери;

е) эгер белленип берилйән участокдан илатың гөчүрилмеги гөз өңүнде тутулян болса, хожалыкларың саны, олары гөчүрмегиң шертлери, жемгыетчилик жайларыны ве гражданларың өйлерини гөчүрмеклик, гөчүрилип элтилжек ер хем-де шол гражданлара хайсы ерлериң хасабына тәзе меллек ер участокларының берилжекдиги.

Совхозлар, токай хожалыклары ве бейлеки хожалыклар тарапындан берилйән заключениелерде шу пунктуң «в», «г», «д», «е» подпунктларында гөз өңүнде тутулан маглуматлар гөркезилйәр.

20. Ер участокларыны беллэп бермек хакындакы материаллар колхоз членлериниң умумы йыгнагының (уполномоченныларың йыгнагының) карары билен я-да совхозың, токай хожалыгының дирекциясының, бейлеки хожалыкларың ёлбашчыларының заключениеси билен билеликде райисполкомың оба хожалык управлениесине заключение бермек үчин ве халк депутатларының район Советиниң исполкомының гарамагына бермек үчин берилйәр.

Райисполком ер участогыны беллэп бермек хакында карар кабул эдиленден соң оны Түркменистан ССР-иң Ер хакындакы кодексиниң 12-нжи маддасы эсасында райисполком тарапындан гутарныклы чөзүлйән меселелер боюнча проекти натура гечирмек үчин ерлериң белленип берилмегини ресмилешдирйән ер гурлушык органларына иберйәр, эгер облисполкомың я-да Түркменистан ССР Министрлер Советиниң карары эсасында ерлер белленип берилйән болса, материаллар область оба хожалык управлениесине нетиже чыкармак ве облисполкома языл бермек үчин иберилйәр[1].

21. Ер беллэп бермек хакындакы материалларың, ягны райисполком тарапындан облисполкомың оба хожалык управлениесине иберилйән материалларың янына шу ашакдакылар гошулмалыдыр[2]:

— шу Дүзгүннаманың 13-нжи пунктунда саналып гечилен документлер;

— ер беллэп бермек хакында колхоз членлериниң умумы йыгнагының (уполномоченныларың йыгнагының) протоколындан колхоз правлениесиниң башлыгы ве секретары тарапындан гол чекилип тассыкланылан гөчүрме;

— өзлеринден ер бөлүнип алыняи совхозың, токай хожалыгының я-да бейлеки хожалыкларың дирекциясының заключениеси;

— колхозың, совхозың, бейлеки хожалыгың ыкдысады ягдайы хакында белленен формадакы дүшүндириш;

— ер белленип берилмеги мынасыбетли гөчүрилйән колхозчыларың, ишчилериң ве гуллукчыларың хожалыкларының списоклары;

---

[1] 20-нжи пунктуң икинжи абзацы ТССР Министрлер Советиниң 1977-нжи йылың 13-нжи январындакы № 17 карарының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Карарлар йыгындысы, 1977-нжи йыл, № 1, 12-нжи мадда).

[2] 21-нжи пунктуң биринжи абзацы ТССР Министрлер Советиниң 1976-нжы йылың 2-нжи февралындакы № 55 ве 1977-нжи йылың 13-нжи январындакы № 17 карарларының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Карарлар йыгындысы, 1976-нжы йыл, № 2, 11-нжи мадда, 1977-нжи йыл, № 1, 12-нжи мадда).

ер-учёт документлерине лайыклыкда оларың меллек ер участокларының мөчберлери хем гөркезилмелидир;

— етирилйән зыянлара баха кесилиши ве оба хожалык өнүмчилигиниң йитгилериниң кесгитлениши хакындакы акт, шейле хем белленип берилйән суварымлы ерлериң дерегине тәзе ерлери өзлешдирмегиң гымматы хакындакы дүшүндириш;

— райисполкомың оба хожалык управлениесиниң, зерур халатында болса халк депутатларының область Советиниң исполкомының Токай хожалык управлениесиниң, область гурлушык ве архитектура ишлери барадакы бөлүминиң, Профсоюзларың курортларыны доландырмак барадакы советиң ве бейлекилериң заключениеси[1];

— ер участогыны белләп бермегиң проектине гараланлыгы хакында райисполкомың карары;

ер участогының графики белленип берлиши;

ер участогыны белләп бермек проектини тайярлан проект гурамасының ерине етирижисиниң ве ёлбашчысының голы чекилмек билен проектиң янына гошулян дүшүндириш хаты.

22. Область оба хожалык управлениеси 10 гүнлүк мөхлетде материаллара гараяр хем-де өз заключениеси билен билеликде шол материаллары облисполкомың гарамагына берйәр.

23. Облисполком ер участогыны белләп бермек хакында карар кабул эдиленден соң оны облисполком тарапындан гутарныклы чөзүлйән меселелер боюнча проекти натура гечирмек үчин ерлериң белленип берилмегини ресмилешдирйән ер гурлушык органларына иберйәр, эгер Түркменистан ССР Министрлер Советиниң карары эсасында ерлер белленип берилмели болса, материаллар Түркменистан ССР Оба хожалык министрлигине иберилйәр[2].

24. ТССР Оба хожалык министрлиги зерур болан халатында бу материаллары дахыллы министрликлер ве ведомстволар билен ылалашмак үчин иберйәр[2].

25. Республиканың өз хожалыкларының ерлеринден ер участоклары бөлүнип алынян министрликлери ве ведомстволары материаллары алан гүнүнден 10 гүнлүк мөхлетден гижә гойман өз заключениелерини ТССР Оба хожалык министрлигине берйәрлер.

26. ТССР Оба хожалык министрлиги бир айлык мөхлетден гижә гойман, министрликлериң ве ведомстволарың заключениелерини назара алып, ер участокларыны белләп бермек хакында заключение ве теклип тайярлаяр хем-де олары әхли материаллар ве өз заключениеси билен билеликде Түркменистан ССР Министрлер Советине берйәр[2].

27. Пейдаланмак үчин шәхерлериң, шәхер типли посёлокларың ве оба илатлы пунктларының ерлеринден ер участокларының берилмеги хакындакы меселелер Түркменистан ССР-иң Ер хакындакы кодексиниң 12-нжи маддасына лайыклыкда халк депутатларының шәхер, посёлок ве оба Советлериниң исполкомлары тарапындан гараляр хем-де чөзүлйәр.

28. Министрликлер, ведомстволар, гурамалар, кәрханалар ве эда-

---

[1] 21-нжи пунктуң секизинжи абзацы ТССР Министрлер Советиниң 1976-нжы йылың 2-нжи февралындакы № 55 карарының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Карарлар йыгындысы, 1976-нжы йыл, № 2, 11-нжи мадда).

[2] 23, 24, 26-нжы пунктлар ТССР Министрлер Советиниң 1977-нжи йылың 13-нжи январындакы № 17 карарының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Карарлар йыгындысы, 1977-нжи йыл, № 1, 12-нжи мадда).

ралар, гурлушык үчин ер беллэп бермек ве малиелешдирмеги агмак хакында компетентли органлар тарапындан карар кабул эдиленден соң, ерден пейдаланыҗылара етирилйэн зыянлары ве оба хоҗалык өнүмчилигинден чекилйэн йитгилери пейдаланмак үчин ер участогыны алманкалар төлемэге борчлудырлар.

29. Борчнамаларыны (илки белленип берлен ер үчин борчнамаларыны) ерине етирмедик кэрханалара, гурамалара, эдаралара гошмача ер беллэп бермеклик ерден пейдаланыҗылара етирилен зыянлар ве оба хоҗалык өнүмчилигиниң чекен йитгилери, ер беллэп бермек хакындакы карарларда гөркезилен мөчберлерде төлениленден соң, диңе шондан соң амала ашырыляр.

III. Ер участогының проектини натура гечирмек ве ер-учёт документлерине үйтгетмелер гиризмек

30. Ер участогыны беллэп бермегиң белленен тертипде тассыкланылан проекти өзлери үчин участок белленип берилйэн кэрхананың, гурамаің, эдараның векилиниң, пейдаланмагындан ер участогы бөлүнип алынян хоҗалыгың векилиниң гатнашмагында, зерур халатында болса гатышык ерден пейдаланыҗыларың векиллериниң гатнашмагында ер гурлушык органлары тарапындан натура гечирилйэр.

31. Белленип берлен ер участогы ерден пейдаланмагың дашаркы серхетлерине я-да бейлеки хемишелик контурлара ве объектлере багланышдырылмак билен белленен нусгадакы чэк белгилери аркалы натурада беркидилйэр.

32. Ер участогыны беллэп бермегиң проектини натура гечирмек барадакы ишлер тамамланандан соң, ишлери ерине етириҗи белленен формада 3 экземплярдан ыбарат акт дүзйэр. Актың янына участогын серхетлериниң натурадакы өлчеглери ве чекилен сураты билен биле-ликде ер участогыны беллэп бермегиң схемасы гошуляр. Ер өлчеглериниң материаллары билен билеликде акт ер участогыны беллэп бермек хакындакы делоның янына гошуляр; актың бир экземпляры өз еринден участок бөлүнип алнан хоҗалыгың векилине, ене бир экземплярлы өзүне участок белленип берлен гурама говшурыляр.

33. Ер участокларының белленип берилмеги мынасыбетли хоҗалыгың ерден пейдаланмагында боляи үйтгетмелериң хеммеси ерден пейдаланмак хукугының дөвлет актларына, хоҗалыгың ичерсиндэки ер гурлушык планларына, районың нобатчы картасына ве бейлеки ер-учёт документлерине район (область) ер гурлушык органлары тарапындан «Түркменгипрозем» институты билен билеликде, район планлашдырыш планына (схемасына) болса район ве область архитекторлары тарапындан гиризилйэр[1].

IV. Ерден пейдаланмага хукук берйэн документлери тайярламак ве бермек

34. Ер гурлушык органлары ер участокларыны беллэп бермек хакындакы материаллар эсасында Ерден пейдаланмак хукугы барадакы дөвлет актыны белленен формада тайярлаяр, халк депутатларының район Советиниң исполкомы болса оны өзүне ер белленип берлен кэрхана, гурама, эдара берйэр.

35. Дөвлет ве җемгыетчилик хаҗатлары үчин ер бөлүп бермек

[1] 33-нжи пункт ТССР Министрлер Советиниң 1977-нжи йылың 13-нжи январындакы № 17 карарының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Карарлар йыгындысы, 1977-нжи йыл, № 1, 12-нжи мадда).

хакындакы делоның биринжи экземпляры асыл нусгалы материаллар билен райисполкомың оба хоҗалык управлениесинде сакланыляр[1].

V. Белленип берлен ер участокларыны ызына алмак

36. Ер участогының берлен мөхлети гечендең соң я-да ер участогына мәтәчлик болмаса, ол ерден пейдаланыҗылар тарапындан шол участоклар оба хоҗалыгы үчин пейдаланар ялы ярамлы ягдая гетириленден соң өзүниң озал алнан хоҗалыкларына, мүмкин болмадык махалында болса башга хоҗалыклара гайтарылып берилмелидир.

37. Ызына алынмалы ер участогы райисполкомың векилинден (комиссияның башлыгы), райисполкомың оба хоҗалык управлениесиниң старший инженеринден-ер гурлушыкчысындан, район суварыш системалары управлениесиниң хем-де өзлери үчин ер участогы белленип берлен кәрхананың, гураманың, эдараның, шейле хем өзүне ер участогы гайтарылып берилйән хоҗалыгың векилинден ыбарат составдакы комиссия тарапындан натурада барланыляр.

Барлагың нетиҗелери акт аркалы ресмилешдирилйәр, шол актда участогың мейданы, онуң хайсы максат үчин белленип берлендиги, оны (топрагың гатлагы бозулан халатында) рекультивациялашдырмак барадакы ишлериң ягдайы хем-де онуң гелҗекде хайсы хаҗатлар үчин пейдаланылып билинҗекдиги гөркезилйәр.

38. Кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың ерден пейдаланмак хукугыны ятырмак, шейле хем ерден өңки пейдаланыҗылара я-да ерден тәзе пейдаланыҗылара ерлери гайтарып бермек Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодексиниң 35-нҗи маддасына лайыклыкда амала ашырыляр.

39. Ер участогының ызына алынмагы дегишли хоҗалыгың ерден пейдаланмак хукугы барадакы актларында, ер-учёт документлеринде ве ер гурлушык планларында райисполкомың оба хоҗалык управлениесиниң старший инженери-ер гурлушыкчысы тарапындан белленилйәр.

40. Ер участоклары ызына алнан махалында йүзе чыкян җеделлер Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодексиниң X бөлүмине лайыклыкда чөзүлйәр.

---

[1] 35-нҗи пункт ТССР Министрлер Советиниң 1977-нҗи йылың 13-нҗи январындакы № 17 карарының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Карарлар йыгындысы, 1977-нҗи йыл, № 1, 12-нҗи мадда).

ТҮРКМЕНИСТАН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСЫ
ТУРКМЕНСКАЯ СОВЕТСКАЯ СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЯ РЕСПУБЛИКА

ГЕРБ ТССР

ЕРДЕН ВАГТЛАЙЫН ПЕЙДАЛАНМАК ХУКУГЫНЫ БЕРЙӘН ДӨВЛЕТ АКТЫ

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ АКТ НА ПРАВО ВРЕМЕННОГО ПОЛЬЗОВАНИЯ ЗЕМЛЕЙ

Шу дөвлет акты халк депутатларының — ____________ Советиниң исполнитель комитети тарапындан Түркменистан ССР ________________ областының ________________ районындакы

____

____

ерден вагтлайын пейдаланмак хукугыны берйәр.
Вагтлайын пейдаланмага

____
________________ ерлешен,

ашакдакы чызылан плана ве арачәклериниң язгысына лайыклыкда ____________ гектар ер участогы бөлүнип берилди.

Ерден пейдаланмага башламак вагты 19____ йыл ________

Ерден пейдаланмагы гутармак вагты 19____ йыл ________

Бөлүнип берлен ерлер берк максада лайыклыкда пейдаланылмалыдыр ве ____________ пейдаланмага ярамлы ягдайда гайтарылып берилмелидир.

Настоящий государственный акт выдан исполнительным комитетом

____

Совета народных депутатов на право временного пользования землей ________________

____
________________ района
________________ области
Туркменской ССР.

Во временное пользование отведен земельный участок, расположенный ________________

____

площадью ____________ гектаров согласно ниженачертанному плану и описанию границ.

Срок начала пользования землей с ____________ 19____ года.
Срок прекращения пользования землей до ________ 19____ года.

Отведённые земли должны использоваться строго по назначению и подлежат возврату в состоянии, пригодном для использования

____

АРАЧӘКЛЕРИҢ БЕЛЛЕНИШИ
ОПИСАНИЕ ГРАНИЦ

А-дан Б ченли ________________________ ерлери билен
от А до Б с землями ________________________
Б-ден В ченли ________________________ ерлери билен
от Б до В с землями ________________________
В-ден Г ченли ________________________ ерлери билен
от В до Г с землями ________________________
Г-ден Д ченли ________________________ ерлери билен
от Г до Д с землями ________________________
Д-ден Е ченли ________________________ ерлери билен
от Д до Е с землями ________________________

Вагтлайынча пейдаланмак үчин бөлүнип берлен ерлериң
ПЛАНЫ

ПЛАН
земель, отведенных во временное пользование

____

МАСШТАБ

____

Халк депутатларының ________________________

Советиниң исполнитель комитетиниң башлыгы

Председатель исполнительного комитета
____ ______________________________Совета народных депутатов

Район оба хожалык управлениесиниң старший инженер-ер гурлушыкчысы
Старший инженер-землеустроитель районного управления сельского хозяйства
Ерден вагтлайын пейдаланмак хукугыны берйән дөвлет акты
Государственный акт на право временного пользования землей выдан
« ____ » 19____й. г. берилди. ____________________________________

Шу дөвлет акты ики экземплярда дүзүлди: биринжиси ерден пейдаланыжа берилди, икинжиси халк депутатларының ____________________Советиниң исполнитель комитетинде сакланыляр. Ерден вагтлайын пейдаланмак хукугыны берйән дөвлет актына гошмачалар.

Настоящий государственный акт составлен в двух экземплярах: первый экземпляр выдан землепользователю, второй хранится в исполнительном комитете________ _________Совета народных депутатов.
Дополнения к государственному акту на право временного пользования землей.

ОБА ХОЖАЛЫГЫНА ДАХЫЛЫ БОЛМАДЫК ХАЖАТЛАР ҮЧИН АЛЫНЯН ЕРЛЕРИҢ ДЕРЕГИНЕ ТӘЗЕ ЕРЛЕРИ ӨЗЛЕШДИРМЕГИҢ ГЫММАТЫНЫҢ НОРМАТИВЛЕРИНИ ТАССЫКЛАМАК ХАКЫНДА ВЕ ПЕЙДАЛАНМАК ҮЧИН ЕР УЧАСТОКЛАРЫНЫҢ БЕРИЛМЕГИ ХАКЫНДА КӘРХАНАЛАРЫҢ, ГУРАМАЛАРЫҢ ВЕ ЭДАРАЛАРЫҢ ХАЙЫШ ЭТМЕГИНИҢ ХЕМ-ДЕ ОҢА ГАРАМАГЫҢ ТЕРТИБИ ХАКЫНДАКЫ ДҮЗГҮННАМА ҮЙТГЕТМЕЛЕР ГИРИЗМЕК ХАКЫНДА[1]

ТССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ

1977-нҗи йыл, 13-нҗи январь, № 17

(ТССР Карарлар йыгындысы, 1977-нҗи йыл, № 1, 12-нҗи мадда)

«Дөвлет я-да җемгыетчилик хаҗатлары үчин ер бөлүнип берлен махалында ерден пейдаланыҗылара етирилен зыянлары ве оба хожалык өнүмчилигиниң йитгилерини төлемек хакында» СССР Министрлер Советиниң 1974-нҗи йылың 9-нҗы августында чыкаран № 636 карарына лайыклыкда Түркменистан ССР Министрлер Совети карар эдйәр:

1. Оба хоҗалыгына дахылы болмадык хаҗатлар үчин алынян ерлериң дерегине тәзе ерлериң бир гектарыны өзлешдирмегиң ТССР Мелиорация ве сув хоҗалык министрлиги хем-де ТССР Оба хоҗалык министрлиги тарапындан язылып берлен ве СССР Госпланы, СССР Оба хоҗалык министрлиги, СССР Малие министрлиги билен ылалашылан гымматының нормативлерини, республика боюнча ортача 5500 манат, шол санда дүйпли мая гоюмлары — 3700 манат, олардан гурлушык-монтаж ишлерине —2900 манат мөчберде тассыкламалы.

2. Оба хожалыгына дахылы болмадык хаҗатлар үчин алынян ерлериң дерегине тәзе ерлериң бир гектарыны өзлешдирмегиң гымматыны областлар боюнча гошунда лайыклыкда беллемели.

ТССР Министрлер Советиниң 1977-нҗи йылың 13-нҗи январында чыкаран № 17 карарына гошунды

Оба хожалыгына дахылы болмадык хаҗатлар үчин алынян ерлериң дерегине тәзе ерлериң бир гектарыны өзлешдирмегиң областлар боюнча гымматы

(манат)

Областларың ады	Җеми чыкдаҗылар	Шол санда дүйпли мая гоюмлары	Олардан гурлушык-монтаж ишлери үчин
Ашгабат областы	5670	3870	2980
Мары областы	5700	3900	3000
Красноводск областы	6060	4260	3280
Чәрҗев областы	5200	3400	2800
Дашховуз областы	4800	3000	2500

[1] 3-нҗи ве 4-нҗи пунктлар Түркменистан ССР Канунлар топлумына гиризилмәге дегишли кадалары өз ичине алмаянлыгы үчин гетирилмеди.

[2] Серет: СССР Канунлар топлумы, том 4, 80-нҗи сах.

СОВХОЗЛАРЫҢ ИШЧИЛЕРИНЕ ВЕ ГУЛЛУКЧЫЛАРЫНА ХЕМ-ДЕ ОБА ЕРИНДЕ ЯШАЯН БЕЙЛЕКИ ГРАЖДАНЛАРА ОТ-ИЙМЛИК ЭКИНЛЕРИ ӨСДҮРИП ЕТИШДИРМЕК ҮЧИН ГОШМАЧА ЕР УЧАСТОКЛАРЫНЫ БЕРМЕГИҢ ТЕРТИБИ ВЕ НОРМАЛАРЫ ХАКЫНДА

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1982-нжи йыл, 15-нжи сентябрь, № 405
(ТССР Карарлар йыгындысы, 1982-нжи йыл, № 7—8—9, 96-нжы мадда)

«Гражданларың шахсы көмекчи хожалыкларында оба хожалык өнүминиң өндүрилишини артдырмак барадакы гошмача чәрелер хакында»[1] ССКП МК-ның ве СССР Министрлер Советиниң 1981-нжи йылың 8-нжи январында чыкаран № 27 карарыны ерине етирмек үчин ве Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодексиниң 91[1] маддасына лайыклыкда Түркменистан ССР Министрлер Совети к а р а р э д й ә р:

1. Совхозларың ве бейлеки оба хожалык кәрханаларының, гурамаларының хем-де эдараларының ишчилерине ве гуллукчыларына, оба еринде яшаян, шол хожалыклар билен, шейле хем алыжылар кооперациясының гурамалары билен малдарчылык өнүмини өндүрмек барада шертнамалар баглашан бейлеки гражданлара от-иймлик экинлери өсдүрип етишдирмек үчин гошмача ер участоклары берилйәр дийип беллемели.

Гошмача ер участоклары совхозың я-да бейлеки дөвлет оба хожалык кәрханасының, гурамасының, эдарасының администрациясының карары боюнча, шол участокларда яшайыш жайларыны гурмага ве мивели агачлары хем-де бейлеки көпйыллык агачлары экмәге хукук берилмезден, яшайыш жай зонасының чәклеринден дашарда (бош дуран меллек ер фондуның хасабына-да, хожалыклар тарапындан вагтлайынча пейдаланылман дуран ерлериң хасабына-да) суварымлы ерлерде бир машгала үчин 0,1 гектардан көп болмадык мөчберде малдарчылык өнүмини өндүрмек барадакы шертнаманың херекет эдйән дөври үчин берилйәр.

2. От-иймлик экинлери өсдүрип етишдирмек үчин гошмача ер участокларыны бермегиң ёкарда гөркезилен тертибини ве нормаларыны колхозчылар ве оба еринде яшаян, малдарчылык өнүмини өндүрмек барада колхозлар билен, шейле хем алыжылар кооперациясының гурамалары билен шертнамалар баглашан бейлеки гражданлар барада уланмагы колхозлара маслахат бермели.

3. Гошмача бөлүнип берлен ер участокларының пугта ниетленилиши ялы пейдаланылмагына хемишелик контроллыгы беллемеги ТССР Оба хожалык министрлигине ве облисполкомлара табшырмалы.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң ОБА ИЛАТЛЫ ПУНКТЛАРЫНЫ ГУРМАГЫҢ КАДАЛАРЫ

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ БИЛЕН ТАССЫКЛАНЫЛДЫ
1984-нжи йыл, 11-нжи январь, № 14
(ТССР Карарлар йыгындысы, 1984-нжи йыл, № 1, 7-нжи мадда).

10—22-нжи пунктлар, 24-нжи пунктуң биринжи абзацы, «а», «б» подпунктлары, 25-нжи пунктуң биринжи абзацы, «а», «б» подпунктла-

[1] Серет СССР Канунлар топлумы том. 4, сах. 115.

ры, 31-нжи пунктуң биринжи ве алтынжы абзацлары, 39-нжы пунктуң биринжи, икинжи, алтынжы ве секизинжи абзацлары, 40-нжы пунктуң биринжи ве икинжи абзацлары. 42-нжи ве 56-нжы пунктлар.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң ТЕРРИТОРИЯСЫНДА ИНДИВИДУАЛ ЯШАЙЫШ ЖАЙ ГУРЛУШЫГЫ ХАКЫНДА ДҮЗГҮННАМА

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ БИЛЕН ТАССЫКЛАНЫЛДЫ
1975-нжи йыл, 2-нжи апрель, № 145
(ТССР Карарлар йыгындысы, 1975-нжи йыл, № 4, 37-нжи мадда)

2-нжи ве 3-нжи пунктлар, 4-нжи пунктуң биринжи абзацы, 5—9-нжы пунктлар, 11-нжи пунктуң биринжи, единжи ве секизинжи абзацлары, 14 ве 15-нжи пунктлар, 16-нжы пунктуң биринжи абзацы.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң ТОКАЙ ХАКЫНДАКЫ КОДЕКСИ[1]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң КАНУНЫ БИЛЕН ТАССЫКЛАНЫЛДЫ
1979-нжы йыл, 19-нжы июль
(ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1979-нжы йыл, № 14, 82-нжи мадда)

4-нжи мадданың үчүнжи ве дөрдүнжи бөлеклери, 16-нжы мадданың биринжи бөлегиниң биринжи ве алтынжы абзацлары, 18-нжи мадда, 30-нжы мадданың биринжи бөлеги, 34—36 ве 40-нжы маддалар, 45-нжи мадданың биринжи бөлеги, 66-нжы ве 67-нжи маддалар, 78-нжи мадданың биринжи бөлегиниң биринжи ве единжи абзацлары

ЙӨРИТЕ ХАЖАТЛАР ҮЧИН ТССР СУВ ХОЖАЛЫК ОРГАНЛАРЫНА БЕРЛЕН ЕРЛЕР ХАКЫНДА[2]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1949-нжы йыл, 25-нжи январь, № 33

ССР Союзының Министрлер Советиниң 1948-нжи йылың 26-нжы ноябрындакы № 4405[3] карарына лайыклыкда, сув үпжүнчилиги, сувуландырыш ве ерлериң сувуны чекдириш максады билен дөредилен ве гурлан сув хожалык системаларыны хем-де гидротехники десгалары гурмак, реконструкциялашдырмак ве сакламак барадакы йөрите хажатлары канагатландырмак үчин ТССР сув хожалык органларыны ер билен үпжүн этмек максады билен Түркменистан ССР Министрлер Совети к а р а р э д й ә р:

2. Өзлери боюнча бөлүнип берлен золаклары белленилмедик, хожалыгара әхмиетли, каналлара янашык болан, дүрли ерден пейдаланыжылара дегишли ерлерде, ТССР сув хожалык органларының ыгтыяры болмаса, 10—15 метрден голай ерде жай гурмак, көвлемек, ганав газмак, гурлушык материаллары, оба хожалык өнүмлери үчин складлар гурмак хем-де каналың райышындан я-да онуң гачысының дүйбүнден ики метре голай ерде ер сүрмек, шейле хем маллары сува якмак үчин гүзер этмек гадаган эдилйәр.

3. Каналлара янашык болан ве экинсиз я-да багсыз ерде, еңил

---

[1] Серет: 245-нжи сах.

[2] 1-нжи, 4-нжи, 5-нжи пунктлар ТССР Министрлер Советиниң 1963-нжи йылың 23-нжи декабрында чыкаран № 582 карары аркалы гүйжүни йитирен дийип хасап эдилди (ТССР Карарлар йыгындысы, 1963-нжи йыл, № 12, 283-нжи мадда).

[3] Серет: СССР Канунлар топлумы, том 4, сах 126.

ремонт ишлери гечирилен махалында, ТССР сув хожалык органларының дегишли ерден пейдаланыжылар билен ылалашылып, вагтлайын ремонт-гурлушык материаллары складларыны гурмага, каналлар арассаланылан махалында гырманчаны ве сув кереплерини ташламага, вагтлайын демир уссаханаларыны, гөчме уссаханалары ерлешдирмэге, транспорт хем-де механизмлер үчин дуралгалар гурмага, шейле хем зерур болан махалында топрак чыкармак үчин резервлер геймага хакы бардыр.

3-нжи бап

ЕРАСТЫ БАЙЛЫКЛАР ХАКЫНДА КАНУН

§ 1. УМУМЫ МЕСЕЛЕЛЕР

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң ЕРАСТЫ БАЙЛЫКЛАР ХАКЫНДАКЫ КОДЕКСИНИ ТАССЫКЛАМАК БАРАДА

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң КАНУНЫ
1976-нжы йыл, 2-нжи декабрь
(ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1976-нжы йыл, № 23, 90-нжы мадда)

Түркменистан Совет Социалистик Республикасының Ёкары Совети карар эдйәр:

1. Түркменистан Совет Социалистик Республикасының Ерасты байлыклар хакындакы кодексини тассыкламалы ве оны 1977-нжи йылың 1-нжи июнындан гүйҗе гиризмели.

2. Түркменистан ССР-ниң Ерасты байлыклар хакындакы кодексини гүйҗе гиризмегиң тертибини беллемеги ве Түркменистан ССР-ниң канунларыны шу Кодексе лайык гетирмеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумына табшырмалы.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң ЕРАСТЫ БАЙЛЫКЛАР ХАКЫНДАКЫ КОДЕКСИ

Бейик Октябрь социалистик революциясының еңмеги нетижесинде бизиң юрдумызда ерасты байлыклар миллилешдирилди ве халкың эмлэгине өврүлди.

Мейлетин бирлешмек ве бейлеки союз республикалар билен деңхукуклылык эсасында өз составына Түркменистан Совет Социалистик Республикасы хем гирйән СССР-де ерасты байлыклара дөвлет эечилиги магдан гатнашыкларының эсасыдыр, ягны ерасты байлыклары пейдаланмак ве горамак барадакы җемгыетчилик гатнашыкларының эсасыдыр, мунуң өзи ерасты байлыклары планлы, рационал, комплекслейин пейдаланмак үчин шертлер дөредйәр, юрдуң өндүрижи гүйчлериниң догры ерлешдирилмегини ве халк хоҗалыгыны өсдүрмегиң ёкары депгинлерини үпҗүн этмәге мүмкинчилик берйәр, бу болса коммунизмиң мадды-техники базасыны дөретмегиң иңңән мөхүм факторларының биридир.

СССР-де газылып алынян пейдалы байлыкларың улы запаслары бар. Шонуң билен бирликде халк хоҗалыгында минерал чиг малың сарп эдилишиниң дынгысыз артмагы газылып алынян пейдалы байлыкларың ылмы тайдан эсасландырылып, нетиҗели пейдаланылмагының әхмиетини артдыряр, әхли кәрханаларың, гурамаларың, эдараларың ве гражданларың ерасты байлыклара аявлы гарамагыны талап эдйәр.

Совет дөвлети юрдуң диңе минерал чиг мала болан барха өсйән ислеглерини үпҗүн этмек хакында ве ерасты байлыклары пейдаланмак билен багланышыклылыкда халк хоҗалыгының бейлеки хаҗатларыны канагатландырмак хакында алада этмек билен чәкленмән, эйсем тебигы байлыклары гелҗекки несиллер үчин горап сакламак хакында хем алада эдйәр.

Ерасты байлыклар хакындакы совет канунлары ерасты байлыкларың хас рационал пейдаланылмагына ве шол байлыкларың горалмагына ышеңңир ярдам этмелидир.

I БӨЛҮМ

УМУМЫ ДҮЗГҮНЛЕР

1-нҗи мадда. Түркменистан ССР-ниң Ерасты байлыклар хакындакы кодексиниң везипелери

Түркменистан ССР-ниң Ерасты байлыклар хакындакы кодексиниң везипелери хәзирки ве гелҗекки несиллериң бәхбитлери үчин ми-

нерал чиг мала болан ислеглери ве халк хожалыгының бейлеки хаҗатларыны канагатландырмак үчин ерасты байлыкларың ылмы тайдан эсасландырылан, рационал, комплекслейин пейдаланылмагыны үпжүн этмек, ерасты байлыклары горамак, ерасты байлыклар пейдаланылан махалында ишлериң ховпсуз алнып барылмагыны үпжүн этмек максады билен, магдан гатнашыкларыны дүзгүнлешдирмекден, шонуң ялы-да кәрханаларың, гурамаларың, эдараларың ве гражданларың бу барадакы хукукларыны горамакдан, бу барада канунчылыгы пугталандырмакдан ыбаратдыр[1].

2-нҗи мадда. ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң ерасты байлыклар хакындакы канунлары

Түркменистан ССР-нде магдан гатнашыклары ССР Союзының ве союз республикаларың Ерасты байлыклар хакындакы канунларының эсаслары билен хем-де ССР Союзының ерасты байлыклар хакындакы канунларының шол эсаслара лайыклыкда чыкарылян бейлеки актлары билен, шу Кодекс билен ве Түркменистан ССР-ниң ерасты байлыклар хакындакы канунларының бейлеки актлары билен дүзгүнлешдирилийәр.

Түркменистан ССР-нде ер, сув ве токай барадакы гатнашыклар ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң дегишли канунлары билен дүзгүнлешдирилийәр.

3-нҗи мадда. Ерасты байлыклара дөвлет (умумыхалк) эечилиги

СССР Конституциясына ве Түркменистан ССР Конституциясына лайыклыкда, ерасты байлыклар дөвлет эечилигидир — бүтин совет халкының умумы эмләгидир[2].

Ерасты байлыклар диңе дөвлет эечилигинде боляр ве диңе пейдаланмак үчин берилийәр. Ерасты байлыклара дөвлет эечилиги хукугыны ачык я-да гизлин формада бозян херекетлер гадаган эдилийәр.

4-нҗи мадда. Ерасты байлыкларың битеви дөвлет фонды

ССР Союзының ве союз республикаларың Ерасты байлыклар хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, СССР-де әхли ерасты байлыклар шол байлыкларың битеви дөвлет фонды болуп, оңа ерасты байлыкларың пейдаланылян бөлеклери-де, пейдаланылмаян бөлеклери-де гирийәр.

5-нҗи мадда. Магдан гатнашыкларыны дүзгүнлешдирмек барада ССР Союзының компетенциясы

ССР Союзының ве союз республикаларың Ерасты байлыклар хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, магдан гатнашыкларыны дүзгүнлешдирмек барада ССР Союзының гарамагына шу ашакдакылар дегишлидир:

1) СССР Конституциясына лайыклыкда, ССР Союзының ыгтыярлылыкларыны дурмуша гечирмек үчин зерур болан чәклерде ерасты байлыкларың битеви дөвлет фондуна ыгтыяр этмек;

2) ерасты байлыклары пейдаланмак ве горамак барада эсасы дүзгүнлери беллемек ве еке-тәк техники сыясаты кесгитлемек;

---

[1] 1-нҗи мадда Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нҗи йылың 15-нҗи апрелиндәки Указының редакциясында берилди (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нҗи йыл, № 7, 64-нҗи мадда).

[2] 3-нҗи мадданың ады ве биринҗи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нҗи йылың 15-нҗи апрелиндәки Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нҗи йыл, № 7, 64 -нҗи мадда).

3) ерасты байлыклары горамагың ве минерал ресурслары рационал пейдаланмагың умумысоюз планларыны беллемек;

4) ерасты байлыкларың пейдаланылышына ве горалышына, ер жүммүшини геологик тайдан өвренмек барадакы ишлериң алнып барлышына дөвлет гөзегчилигини ве контроллыгыны үпжүн этмек хем-де гөзегчилиги ве контроллыгы амала ашырмагың тертибини беллемек;

5) ерасты байлыклары пейдаланмак ве горамак барадакы бейлеки меселелери СССР Конституциясының хем-де ССР Союзының ве союз республикаларың Ерасты байлыклар хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда дүзгүнлешдирмек.

6-нжы мадда. Магдан гатнашыкларыны дүзгүнлешдирмек барада Түркменистан ССР-ниң компетенциясы

ССР Союзының компетенциясының чәклеринден дашарда магдан гатнашыкларыны дүзгүнлешдирмек барада Түркменистан ССР-ниң гарамагына шу ашакдакылар дегишлидир: республиканың территориясының чәклеринде ерасты байлыкларың битеви дөвлет фондуна ыгтыяр этмек; ерасты байлыклары пейдаланмагың ве олары горамагың тертибини беллемек; ерасты байлыклары горамагың ве минерал ресурслары рационал пейдаланмагың республикан планларыны беллемек; ерасты байлыкларың пейдаланылышына ве горалышына хем-де ер жүммүшини геологик тайдан өвренмек барадакы ишлериң алнып барлышына дөвлет гөзегчилигини ве контроллыгыны берҗай этмек, шонуң ялы-да ерасты байлыклары пейдаланмак ве горамак барада ССР Союзының компетенциясына дегишли эдилмедик бейлеки меселелери дүзгүнлешдирмек.

7-нжи мадда. Ерасты байлыклары пейдаланмак ве горамак барада дөвлет доландырышы

ССР Союзының ве союз республикаларың Ерасты байлыклар хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, Түркменистан ССР-нде ерасты байлыклары пейдаланмак ве горамак барада дөвлет доландырышы СССР Министрлер Совети, Түркменистан ССР Министрлер Совети, халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлери тарапындан, шонуң ялы-да ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында белленилйән тертипде мунуң үчин йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары тарапындан амала ашырыляр.

Түркменистан ССР-нде ерасты байлыклары пейдаланмак ве горамак барада йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет доландырыш органлары өзлериниң компетенциясының чәклеринде Түркменистан ССР Геология управлениесидир, Түркменистан ССР Сенагатда ишлериң ховпсуз алнып барылмагына гөзегчилик этмек ве магдан гөзегчилиги барадакы дөвлет комитетидир, Түркменистан ССР Мелиорация ве сув хоҗалык министрлигидир[1].

8-нжи мадда. Ерасты байлыклары пейдаланмак ве горамак барадакы дөвлет доландырышы боюнча халк депутатларының область Советлериниң исполнитель комитетлериниң компетенциясы

---

[1] 7-нжи мадданың икинжи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 15-нжи апрелиндәки ве 1981-нжи йылың 15-нжи декабрындакы Указларының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 7, 64-нжи мадда; 1981-нжи йыл, № 35, 172-нжи мадда).

Ерасты байлыклары пейдаланмак ве горамак барадакы довлет доландырышы боюнча халк депутатларының область Советлериниң исполнитель комитетлериниң гарамагына шу ашакдакылар дегишлидир:

1) ерасты байлыклары горамагы ве минерал ресурслары рационал пейдаланмагы планлашдырмага гатнашмак;

2) ерасты байлыкларың пейдаланылышына ве годалышына довлет контроллыгыны берҗай этмек;

3) ики я-да шондан хем көп районларың (шәхерлериң) чәклеринде ерлешйән газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклы кәнлери өзлешдирмек үчин ер бөлүп бермәге хукугы болан халк депутатларының район (шәхер) Советиниң исполнитель комитетини беллемек;

4) ерасты байлыклары пейдаланмак ве горамак барада канун аркалы өзлериниң компетенциясына дегишли эдилен бейлеки меселелери чөзмек.

9-нжы мадда. Ерасты байлыклары пейдаланмак ве горамак барадакы довлет доландырышы боюнча халк депутатларының район (шәхер) Советлериниң исполнитель комитетлериниң компетенциясы

Ерасты байлыклары пейдаланмак ве горамак барадакы довлет доландырышы боюнча халк депутатларының район (шәхер) Советлериниң исполнитель комитетлериниң гарамагына шу ашакдакылар дегишлидир:

1) ерасты байлыклары горамагы ве минерал ресурслары рационал пейдаланмагы планлашдырмага гатнашмак;

2) ерасты байлыкларың пейдаланылышына ве горалышына довлет контроллыгыны берҗай этмек;

3) газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклы кәнлери өзлешдирмек үчин ер бөлүп бермек, шейле хем ерасты байлыклары шу Кодексиң 22-нжи маддасында гөз өңүнде тутулан максатлар үчин пейдаланмагың тертибини беллемек;

4) шу Кодексиң 25-нжи маддасында гөз өңүнде тутулан халатларда газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклары чыкармак үчин берлен ерасты байлыклы ерлери пейдаланмак хукугыны ятырмак, шу Кодексиң 27-нжи маддасына лайыклыкда ер җүммүшини пейдаланмак хукугындан махрум этмек;

5) ерасты байлыкларыругсатсыз пейдаланмагы ве газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыкларың ерлешйән мейданларында ругсатсыз десга гурмагы бес этмек;

6) ерасты байлыклары пейдаланмак меселелери барадакы җеделлери чөзмек (шу Кодексиң 67-нжи маддасы);

7) ерасты байлыклары пейдаланмак ве горамак барада канун аркалы өзлериниң компетенциясына дегишли эдилен бейлеки меселелери чөзмек.

10-нжы мадда. Ерасты байлыклары пейдаланмак ве горамак барадакы довлет доландырышы боюнча халк депутатларының посёлок, оба Советлериниң исполнитель комитетлериниң компетенциясы

Ерасты байлыклары пейдаланмак ве горамак барадакы довлет доландырышы боюнча халк депутатларының посёлок, оба Советлериниң исполнитель комитетлериниң гарамагына шу ашакдакылар дегишлидир:

1) газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклы кәнлериң догры уланылмагына гөзегчилик этмек;

2) газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыкларың гошмача ресурсларыны йүзе чыкармак ве зерур халатларда олары пейдаланмак хакында ёкарда дурян органлара теклип хөдүрлемек;

3) ерасты байлыклары пейдаланмак ве горамак барада канун аркалы өзлериниң компетенциясына дегишли эдилен бейлеки меселелери чөзмек.

11-нжи мадда. Ерасты байлыклары пейдаланыжылар

Түркменистан ССР-нде дөвлет, кооператив, җемгыетчилик кәрханалары, гурамалары ве эдаралары, шонуң ялы-да СССР гражданлары ерасты байлыклары пейдаланыжылар болуп билерлер.

ССР Союзының кануналарында гөз өңүнде тутулан халатларда ерасты байлыклар бейлеки гурамаларың ве адамларың пейдаланмагына хем берлип билнер.

12-нжи мадда. Ерасты байлыклардан пейдаланмагың гөрнүшлери

Ер җуммүши шу ашакдакылар үчин пейдаланмага берилйәр:

геологик тайдан өвренмек үчин;

газылып алынян пейдалы байлыклары чыкармак үчин;

газылып алынян пейдалы байлыклары чыкармак билен багланышыклы болмадык ерасты десгалары, шол санда небити, газы хем-де бейлеки маддалары ве материаллары ер астында саклар ялы десгалары гурмак ве уланмак үчин, зыянлы маддалары ве өнүмчилик галындыларыны гөммек үчин, хапа сувлары акдырмак үчин;

бейлеки дөвлет ве жемгыетчилик хаҗатларыны канагатландырмак үчин.

13-нжи мадда. Ерасты байлыклары пейдаланмагың мугтлугы

ССР Союзының ве союз республикаларың Ерасты байлыклар хакындакы кануналарының эсасларына лайыклыкда, ерасты байлыклар мугт пейдаланмак үчин берилйәр, эмма велин СССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән халатлар муңа гирмейәр.

14-нжи мадда. Ер җуммүшини геологик тайдан өвренмек үчин бермек

ССР Союзының ве союз республикаларың Ерасты байлыклар хакындакы кануналарының эсасларына лайыклыкда, ерасты байлыклары геологик тайдан өвренмек үчин, ягны ер җуммүшиниң геологик гурлушы хакындакы, ер җуммүшинде болуп гечйән процеслер хакындакы маглуматлары алмак, газылып алынян пейдалы байлыклы кәнлери йүзе чыкармак ве кесгитлемек, ерасты байлыкларың дөрейшиниң ве ерлешишиниң кануналайыклыкларыны өвренмек, газылып алынян пейдалы байлыклы кәнлери уланмагың магдан-техники шертлерини хем-де бейлеки шертлерини айдыңлашдырмак ве газылып алынян пейдалы байлыклары чыкармак билен багланышыклы болмадык максатлар билен ер җуммүшини пейдаланмак үчин ер җуммүши йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары тарапындан берилйән ыгтыярлар эсасында, ССР Союзының кануналарында белленилйән тертипде пейдаланмага берилйәр.

15-нжи мадда. Ер җуммүшини газылып алынян пейдалы байлыклары чыкармак үчин бермек

Газылып алынян пейдалы байлыклары чыкармак үчин ер җуммүши ериң бөлүнип берилмегини тассыклаян акт эсасында пейдаланмага берилйәр.

Пейдалы байлыклары чыкарар ялы бөлүнип берлен ерлериң чәк-

леринден дашарда газылып алынян пейдалы байлыклы кәнлери уланмак гадаган эдилйәр.

16-нжы мадда. Газылып алынян пейдалы байлыклы кәнлери уланмак үчин ер бөлүп бермек

ССР Союзының ве союз республикаларың Ерасты байлыклар хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, газылып алынян пейдалы байлыклы кәнлери уланмак үчин ер бөлүп бермек иши (газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклы кәнлери уланмак үчин ер бөлүп бермекден башга) ССР Союзының канунларында белленилйән тертипде дөвлет магдан гөзегчилиги органлары тарапындан гечирилйәр.

Газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклы кәнлери уланмак үчин ер бөлүп бермек иши халк депутатларының район (шәхер) Советлериниң исполнитель комитетлери тарапындан гечирилйәр ве ол дөвлет магдан гөзегчилиги органларында регистрация эдилмелидир. Газылып алынян пейдалы байлыклары умумы яйран пейдалы байлыклара дегишли этмек иши ССР Союзының канунларында белленилйән тертипде дөвлет магдан гөзегчилиги органлары тарапындан гечирилйәр.

Ики я-да ондан хем көп районларың чәклеринде ерлешйән газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклы кәнлери уланмак үчин ер бөлүп бермек иши халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң табшырмагы боюнча халк депутатларының район (шәхер) Советиниң дегишли исполнитель комитетлериниң бириси тарапындан гечирилйәр.

Ики я-да ондан хем көп областларың территориясында ерлешйән газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклы кәнлери уланмак үчин ер бөлүп бермек иши Түркменистан ССР Министрлер Советиниң табшырмагы боюнча халк депутатларының район (шәхер) Советлериниң бирисиниң исполнитель комитети тарапындан гечирилйәр.

Газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклы кәнлери уланмак үчин бөлүнип берлен ериң чәклери бөлүнип берилйән тәзе ер алмак үчин белленилен тертипде үйтгедилйәр.

Газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклы кәнлери уланмак үчин ер бөлүп бермегиң тертибини Түркменистан ССР Министрлер Советн беллейәр.

17-нжи мадда. Газылып алынян пейдалы байлыклы кәнлери ве ерасты сүйжи сувлары тежрибе-сенагат тайдан уланмак

Газылып алынян пейдалы байлыклы кәни яда онуң бир бөлегини, шейле хем ерасты сүйжи сувлы кәнлери тежрибе-сенагат тайдан уланмак иши мунуң үчин ер бөлүп бермезден, ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында белленилйән тертипде гечирилйәр.

18-нжи мадда. Газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклы кәнлери уланмак үчин ер бөлүп бермегиң шертлери

Газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклы кәнлери уланмак үчин ер өзлериниң уставларына, тутян орнуна я-да ёкарда дуран органларың карарларына лайыклыкда газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклары чыкармак иши өзлериниң везипесине гирйән кәрханалара, гурамалара ве эдаралара берилйәр. Уланмак үчин зерур ер, када хөкмүнде, газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклы кәнлер тутушлыгына берилйәр.

Айратын халатларда ерасты байлыклы кәниң бирисини уланмак үчин зерур ер-даг, газылып алынян пейдалы байлыклары чыкарян кәрханаларың проектлери ве даг-магдан ишлерини өсдүрмегиң планлары өзара ылалашылан махалында кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың бирнәчесине берлип билнер.

19-нжы мадда. Газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклы кәнлери уланмак үчин ер бөлүнип берлен махалында халк депутатларының район (шәхер) Советлериниң исполнитель комитетлериниң борчлары

Газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклы кәнлери уланмак үчин ер бөлүп бермек хакындакы меселе чөзүленде халк депутатларының район (шәхер) Советлериниң исполнитель комитетлери шу ашакдакылары үпҗүн этмелидирлер:

1) газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклы кәнлери ве шол кәнлериң ерлешйән мейданларыны халк хоҗалыгы үчин хас пейдалы уланмагы;

2) даг-магдан ишлери үчин бөлүнип берилйән ериң чәклерини ве мөчберлерини догры кесгитлемеги;

3) газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыкларың запаслары тассыкланылан магдан кәнлерини уланмак үчин ер бөлүп бермеги;

4) магдан кәнлериниң комплекслейин өзлешдирилмегини;

5) илатың ховпсузлыгыны, ерасты байлыкларың ве төверекдәки тебигы средаsuccessfully бейлеки объектлериниң, җайларың ве десгаларың ховпсузлыгыны.

20-нжи мадда. Кәрханаларың, гурамаларың, эдараларың ве гражданларың өзлерине берлен ер участокларының чәклеринде ер җүммүшини газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклары ве ерасты сүйҗи сувлары чыкармак үчин пейдаланмага болан хукугы

Кәрханаларың, гурамаларың, эдараларың ве гражданларың өзлерине берлен ер участокларының чәклеринде ер җүммүшини газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклары ве ерасты сүйҗи сувлары дегишли ер бөлүп бермезден, өзлериниң хоҗалык ве дурмуш хаҗатлары үчин чыкармак максады билен пейдаланмага хукугы бардыр.

Колхозлар, совхозлар ве бейлеки оба хоҗалык кәрханалары, гурамалар ве эдаралар өзлерине берлен ер участокларының чәклеринде колхоз членлерине, совхозларың ишгәрлерине, шейле хем оба ерлеринде яшаян бейлеки гражданлара газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклары өзлериниң хоҗалык ве дурмуш хаҗатлары үчин чыкармага ругсат берип билерлер.

Шейле халатларда газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклары чыкармага ачык усул аркалы, партладыш ишлерини уланмаздан, ер җүммүшинде ишленилиши ики метрден чуң болмаздан, газылып алнан пейдалы байлыклары сатмаздан ругсат берилйәр.

Кәрханалар, гурамалар ве эдаралар өзлерине берлен ер участокларының чәклеринде газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклары чыкармагы шу мадданың үчүнҗи бөлегинде гөркезилен шертлерден тапавутлы шертлерде, диңе дегишли ер бөлүнип берленден соңра берҗай эдип билерлер.

Ерасты сүйҗи сувлары чыкармак иши шу Кодексде ве Түркме-

нистан ССР-ниң Сув хакындакы кодексинде белленилен тертипде гечирилйәр.

21-нжи мадда. Ер җүммүшини газылып алынян пейдалы байлыклары чыкармак билен багланышыксыз максатлар үчин бермек

ССР Союзының ве союз республикаларың Ерасты байлыклар хакындакы кануuларының эсасларына лайыклыкда, ер җүммүшини ерасты десгалары гурмак ве уланмак үчин хем-де газылып алынян пейдалы байлыклары чыкармак билен багланышыксыз максатлар үчин бермек иши ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануиларында белленилйән тертипде гечирилйәр. Зыянлы маддалары ве өнүмчилик галындыларыны гөммек, хапа сувлары акдырмак үчин ер җүммүшиниң берилмегине диңе айратын халатларда хем-де йөрите талаплар ве шертлер берҗай эдилен махалында ёл берилйәр.

22-нжи мадда. Кәрханаларың, гурамаларың, эдараларың ве гражданларың өзлерине берлен ер участокларының чәклеринде ер җүммүшини газылып алынян пейдалы байлыклары чыкармак билен багланышыксыз хоҗалык ве дурмуш хаҗатлары үчин пейдаланмага болан хукугы

Кәрханаларың, гурамаларың, эдараларың ве гражданларың өзлерине берлен ер участокларының чәклеринде ер җүммүшини газылып алынян пейдалы байлыклары чыкармак билен багланышыксыз хоҗалык ве дурмуш хаҗатлары үчин пейдаланмага халк депутатларының район (шәхер) Советлериниң исполнитель комитетлери тарапындан белленилйән тертипде хукугы бардыр.

23-нжи мадда. Ерасты байлыклары пейдаланмагың мөхлетлери

Ерасты байлыклары пейдаланмаклык мөхлетсиз я-да вагтлайын болуп билер.

Ерасты байлыклары өңүнден белли бир мөхлет беллемән пейдаланмаклык ерасты байлыклары мөхлетсиз (хемишелик) пейдаланмак дийлип хасап эдилйәр.

Ерасты байлыклар вагтлайын пейдаланылан махалында ер җүммүши он йылдан көп болмадык мөхлет билен берилйәр. Зерур болан махалында вагтлайын пейдаланмак мөхлети узалдылып билнер. Ер җүммүшини вагтлайын пейдаланмак мөхлетини узалтмак иши ер бөлүп берен я-да ер җүммүшини пейдаланмага ругсат берен орган тарапындан, ер җүммүшини пейдаланыҗының хайышы боюнча гечирилйәр.

Газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклы кәнлери уланмак үчин ер җүммүшини пейдаланмагың мөхлети мунуң үчин ер бөлүнип берленлиги дөвлет магдан гөзегчилиги органларында регистрация эдилен гүнүнден хасаба алнып башланяр.

24-нжи мадда. Ерасты байлыклары пейдаланыҗыларың эсасы хукуклары ве борчлары

Ерасты байлыклары пейдаланыҗылар ерасты байлыкларыны ниетленилен максатлара лайыклыкда пейдаланмага хаклыдырлар ве борчлудырлар.

ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануиларында гөз өңүнде тутулан халатларда ерасты байлыклары пейдаланыҗыларың хукуклары дөвлетиң бәхбитлери үчин, шонуң ялы-да шол байлыклары

пейдаланыжыларың бейлекилериниң бәхбитлери үчин чәклендирилип билнер.

Ерасты байлыклары пейдаланыжылар шу ашакдакылары үпжүн этмәге борчлудырлар:

1) ерасты байлыкларың геологик тайдан долы өвренилмегини;

2) ерасты байлыкларың рационал, комплекслейин пейдаланылмагыны ве горалмагыны;

3) ерасты байлыклары пейдаланмак билен багланышыклы ишлериң ишгәрлер ве илат үчин ховпсуз алнып барылмагыны;

4) атмосфера ховасының, ерлериң, токайларың, сувларың ве төверекдәки тебигы средaның бейлеки объектлериниң, шонуң ялы-да жайларың ве десгаларың ерасты байлыклары пейдаланмак билен багланышыклы ишлериң зыянлы тәсиринден горалмагыны;

5) заповедниклериң, тебигат, тарых ве медениет ядыгәрликлериниң ерасты байлыклары пейдаланмак билен багланышыклы ишлериң зыянлы тәсиринден горалмагыны[1];

6) ерасты байлыклар пейдаланылан махалында заяланан ер участокларының ховпсуз ягдая гетирилмегини, шонуң ялы-да шол ер участокларының ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларына лайыклыкда халк хожалыгында пейдаланмак үчин ярамлы ягдая гетирилмегини.

25-нжи мадда. Ерасты байлыклары пейдаланмак хукугыны ятырмагың эсаслары

Ерасты байлыклары пейдаланмак хукугы шу ашакдакы халатларда долы я-да кем-кәслейин ятырыляр:

1) ерасты байлыклары пейдаланмак зерурлыгы айрылан махалында;

2) ерасты байлыклары пейдаланмак барада белленилен мөхлет гутаран махалында;

3) ерасты байлыкларың участогыны бейлеки дөвлет я-да җемгыетчилик хаҗатлары үчин ызына алмак зерурлыгы йүзе чыкан махалында;

4) пейдаланмак үчин ерасты байлыклар өзлерине берлен кәрханалар, гурамалар, эдаралар ятырылан махалында;

5) илатың саглыгына гөс-гөни ховп абанан махалында.

Эгер ерасты байлыклары пейдаланыжы шу ашакдакы шертлери үпжүн этмедик болса, онда шол байлыклары пейдаланмак хукугы ятырылып билнер:

ерасты байлыклары пейдаланмага ики йыллап гиришмедик болса;

ерасты байлыклары ниетленилен максада лайыклыкда пейдаланмаян болса;

шу Кодексиң 24-нжи маддасында гөз өңүнде тутулан талаплары берҗай этмейән болса;

ерасты байлыклары пейдаланмагың ве горамагың бейлеки кадаларыны бозан болса.

ССР Союзының ве союз республикаларың Ерасты байлыклар хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында ерасты байлыклары пейдаланмак хукугыны ятырмагың бейлеки эсаслары хем гөз өңүнде тутулып билнер.

---

[1] 24-нжи мадданың 5-нжи пункты Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 15-нжи апрелиндәки Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 7, 64-нжи мадда).

26-нжы мадда. Ерасты байлыклары пейдаланмак хукугыны ятырмагың тертиби

Шу Кодексиң 25-нжи маддасының биринжи бөлегиниң 1, 3, 4 ве 5-нжи пунктларында хем-де шу мадданың икинжи бөлегинде гөз өңүнде тутулан халатларда ерасты байлыклары пейдаланмак хукугы ер бөлүп бермек барада олара берлен акты я-да ыгтыяры дегишли органларың ятырмагы аркалы бес этдирилйәр.

27-нжи мадда. Ерден пейдаланыҗылары газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклары ве ерасты сүйҗи сувлары чыкармак хукугындан махрум этмегиң эсаслары ве тертиби

Кәрханалар, гурамалар, эдаралар ве гражданлар газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклары ве ерасты сүйҗи сувлары чыкармагың тертибини ве шертлерини бозан махалында, олар өзлерине берлен ер участокларың чәклеринде шол байлыклары ве ерасты сүйҗи сувлары чыкармак хукугындан махрум эдилип билнер.

Кәрханалары, гурамалары, эдаралары ве гражданлары газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклары ве ерасты сүйҗи сувлары чыкармак хукугындан махрум этмек хакындакы карарлар халк депутатларының район (шәхер) Советлериниң исполнитель комитетлери тарапындан кабул эдилйәр.

II БӨЛҮМ

ЕРАСТЫ БАЙЛЫКЛАРЫ ГЕОЛОГИК ТАЙДАН ӨВРЕНМЕК

28-нжи мадда. Ерасты байлыклары геологик тайдан өвренмек барадакы эсасы талаплар

Ерасты байлыклары геологик тайдан өвренйән кәрханалар, гурамалар ве эдаралар шу ашакдакылары үпҗүн этмәге борчлудырлар:

1) ерасты байлыклары геологик тайдан өвренмек барадакы ишлериң рационал, ылмы тайдан эсасландырылан угруны ве шол ишлериң нетиҗелилигини;

2) ер җүммүшиниң геологик гурлушының, барланып гөрлен байлыклы кәнлери уланмагың магдан-техники, гидрогеологик шертлериниң ве бейлеки шертлериниң долы өвренилмегини, газылып алынян пейдалы байлыклары чыкармак билен багланышыклы болмадык ерасты десгаларың гурулмагыны ве уланылмагыны;

3) газылып алынян пейдалы эсасы байлыкларың ве шолар билен гарышып ятан байлыкларың хем-де олардакы компонентлериң запасларының мукдарының ве хилиниң кесгитленилишиниң ыгтыбарлылыгыны; газылып алынян байлыклы кәнлериң геологик-ыкдысады тайдан кесгитленилмегини;

4) ерасты байлыклары геологик тайдан өвренмек барадакы ишлериң газылып алынян пейдалы байлыкларың бидерек йитирилмегини ве шол байлыкларың хилиниң печелмегини арадан айырян методлар ве усуллар билен алнып барылмагыны;

5) ер җүммүшинден чыкарылян магдан җынсларының ве газылып алынян пейдалы байлыкларың оларың төверекдәки среда зыянлы тәсирини арадан айрар ялы ерлешдирилмегини;

6) кәнлер уланылан махалында пейдаланылып билинҗек ве бейлеки халк хоҗалык максатлары үчин пейдаланылып билинҗек хем-де барланып гөрлен байлыклы ерлериң ве буравлайыш скважиналары-

ның абат сакланылмагыны ве пейдаланылмажак байлыклы ерлериң ве скважиналарың белленилен тертипде япылмагыны;

7) ерасты байлыклары өвренмеклик довам этдирилен махалында, газылып алынян пейдалы байлыклы кәнлер барланып гөрлен ве уланылан махалында, шонуң ялы-да ер җүммүшп газылып алынян пейдалы байлыклары чыкармак билен багланышыксыз максатлар үчин пейдаланылан махалында уланылып билинҗек геологик ве исполнитель-техники документацияның, даг җынсларының ве магдан нусгаларының, буравлайыш скважинасындан чыкян даг җынсының газылып алынян пейдалы байлыкларың сынаг дубликатларының абат сакланылмагыны

29-нҗы мадда. Ер җүммүшини геологик тайдан өвренмек барадакы ишлериң дөвлет регистрациясы ве дөвлет учёты

Ер җүммүшини өвренмегиң нетиҗелерини умумылашдырмак ве шол нетиҗелери максимал пейдаланмак, шонуң ялы-да ёкарда гөркезилен ишлериң угурдаш алнып барылмагының өңүни алмак максады билен, ер җүммүшини геологик тайдан өвренмек барадакы ишлер дөвлет регистрациясындан ве дөвлет учётындан гечирилмелидир.

ССР Союзының ве союз республикаларың Ерасты байлыклар хакындакы кануңларының эсасларына лайыклыкда, ер җүммүшини геологик тайдан өвренмек барадакы ишлериң дөвлет регистрациясы ве дөвлет учёты ССР Союзының кануңларында белленилйән тертипде гечирилйәр.

Ер җүммүшини геологик тайдан өвренмек барадакы ишлер дөвлет регистрациясындан гечирилмесе, шол ишлер гадаган эдилйәр.

30-нҗы мадда. Минерал чиг мал барадакы кондициялар

Газылып алынян пейдалы байлыклы кәнлериң сенагат тайдан гымматыны кесгитлемек ве шол кәнлерде газылып алынян пейдалы байлыкларың запасларыны хасапламак үчин хер бир кән боюнча минерал чиг мал барада кондициялар белленилйәр, бу кондициялар газылып алынян пейдалы байлыкларың хили ве мукдары барада, кәнлери пейдаланмагың магдан-геологик шертлери ве бейлеки шертлери барада ыкдысады тайдан эсасландырылан талапларың җемидир.

Минерал чиг мал барадакы кондициялар газылып алынян эсасы пейдалы байлыклары ве олар билен гарышып ятан пейдалы байлыклары, шонуң ялы-да олардакы гымматлы компонентлери пейдаланмаклык назара алнып дүзүлйәр хем-де ССР Союзының ве союз республикаларың Ерасты байлыклар хакындакы кануңларының эсасларына лайыклыкда ССР Союзының кануңларында белленилйән тертипде тассыкланыляр.

31-нҗи мадда. Газылып алынян пейдалы байлыклары болан барланып гөрлен кәнлери сенагат тайдан өзлешдирмек үчин бермек

Газылып алынян пейдалы байлыклары болан ве барланып гөрлен хем-де шол байлыкларың запаслары тассыкланылан кәнлер я-да оларың участоклары газылып алынян пейдалы байлыклы кәнлериң уланылышына ёлбашчылык эдйән министрликлере, дөвлет комитетлерине ве ведомстволара сенагат тайдан өзлешдирмек үчин берилмелидир[1].

[1] 31-нҗи мадданың биринҗи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нҗи йылың 15-нҗи апрелиндәки Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нҗи йыл, № 7, 64-нҗи мадда).

ССР Союзының ве союз республикаларың Ерасты байлыклар хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, барланып гөрлен ве газылып алынян пейдалы байлыклы кәнлери (газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклы кәнлерден башга) сенагат тайдан өзлешдирмек үчин бермегин тертиби ССР Союзының канунлары аркалы белленилйәр.

32-нжи мадда. Газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклы кәнлери сенагат тайдан өзлешдирмек үчин бермегиң тертиби

Газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклы кәнлери сенагат тайдан өзлешдирмек үчин бермегиң тертиби Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйәр.

33-нжи мадда. Газылып алынян пейдалы байлыклы кәнлери илкинжи ачыжылар

Газылып алынян пейдалы байлыгың озал белли болмадык кәнини ачан, шонуң ялы-да озал белли болан кәнде пейдалы байлыкларың гошмача запасларыны я-да тәзе минерал чиг малы йүзе чыкарып, шол кәниң сенагат тайдан гымматыны ымыклы артдырмага ярдам эден адамлар илкинжи ачыжылар дийлип хасап эдилйәр.

34-нжи мадда. Илкинжи ачыжыларың хукуклары

Илкинжи ачыжыларың пул хакыны алмага хукугы бардыр.

ССР Союзының ве союз республикаларың Ерасты байлыклар хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, илкинжи ачыжыларың пул хакыны алмак хукуклары ве олара шол пул хакыны төлемегиң тертиби ССР Союзының канунлары аркалы белленилйәр.

III БӨЛУМ

ГАЗЫЛЫП АЛЫНЯН ПЕЙДАЛЫ БАЙЛЫКЛАРЫ ЧЫКАРЯН ВЕ МИНЕРАЛ ЧИГ МАЛЛАРЫ ГАЙТАДАН ИШЛЕЙӘН КӘРХАНАЛАРЫ, ШОНУҢ ЯЛЫ-ДА ГАЗЫЛЫП АЛЫНЯН ПЕЙДАЛЫ БАЙЛЫКЛАРЫ ЧЫКАРМАК БИЛЕН БАГЛАНЫШЫКЛЫ БОЛМАДЫК ЕРАСТЫ ДЕСГАЛАРЫ ПРОЕКТИРЛЕМЕК, ГУРМАК ВЕ УЛАНМАГА БЕРМЕК[1]

35-нжи мадда. Магдан чыкарян кәрханалары, шонуң ялы-да газылып алынян пейдалы байлыклары чыкармак билен багланышыклы болмадык ерасты десгалары проектирлемегиң айратынлыклары

Магдан чыкарян кәрханалары ве газылып алынян пейдалы байлыклары чыкармак билен багланышыклы болмадык ерасты десгалары проектирлемек иши гөз өңүнде тутулян гурлушыгың участогында ерасты байлыклары геологик тайдан өвренмек ве гайры тайдан өвренмек эсасында, ыкдысады районың комплекслейин өсдүрилмегини назарда тутмак билен гечирилйәр.

Магдан чыкарян кәрханалары проектирлемек иши газылып алынян пейдалы байлыкларың запаслары диңе тассыклананданве кәнлер сенагат тайдан өзлешдирмек үчин берленден соң гечирилйәр. Айра-

[1] III-нжи бөлүмиң ады Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 15-нжи апрелиндәки Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 7, 64-нжи мадда).

тын халатларда магдан чыкарян кәрханалары проектирлемек үчин газылып алынян пейдалы байлыкларың запаслары тассыкланылмазындан өң хем СССР Министрлер Советиниң ыгтыяр бермеги билен гечирилип билнер.

Газылып алынян пейдалы байлыклары чыкарян кәрханаларың я-да газылып алынян пейдалы байлыклары чыкармак билен багланышыклы болмадык ерасты десгаларың ерлешдирилҗек ери барада проект ишлерине башланылмазындан өң, халк депутатларының дегишли Советлериниң исполнитель ве серенҗам бериҗи органлары билен, дөвлет магдан гөзегчилиги органлары билен ве гызыкланян бейлеки органлар билен ылалашыляр.

36-нҗы мадда. Газылып алынян пейдалы байлыклары чыкарян ве минерал чиг маллары гайтадан ишлейән кәрханалары, шонуң ялы-да газылып алынян пейдалы байлыклары чыкармак билен багланышыклы болмадык ерасты десгалары проектирлемек, гурмак ве уланмага бермек барадакы эсасы талаплар

Газылып алынян пейдалы байлыклары чыкарян кәрханаларың проектлеринде шу ашакдакылар гөз өңүнде тутулмалыдыр:

1) кәрханаларың ерүсти ве ерасты десгаларыны газылып алынян пейдалы байлыкларың запасларының хас рационал ве нетиҗели пейдаланылмагыны үпҗүн эдер ялы эдип ерлешдирмек;

2) газылып алынян пейдалы байлыклары болан кәнлери уланар ялы ачмагың усуллары ве шол кәнлери уланмагың системалары газылып алынян пейдалы эсасы байлыкларың ве шолар билен гарышык ятан байлыкларың ер җуммүшинден хас долы, комплекслейин ве ыкдысады тайдан максада лайык чыкарылмагыны үпҗүн этмелидир;

3) газылып алынян пейдалы байлыклары болан кәнлер уланылан махалында чыкарылып алынян магдан җынсларыны рационал пейдаланмак;

4) угурдаш чыкарылян, йөне велин вагтлайын пейдаланылмаян пейдалы байлыклары йыгнамак, хасаба алмак ве сакламак;

5) газылып алынян пейдалы байлыклары чыкарян кәрханалары гурмак ве уланмак процесинде үсти ачылян ерасты байлыклары геологик тайдан өвренмек хем-де геологик ве маркшейдерчилик документациясыны дүзмек;

6) илатың ховпсузлыгыны, ерасты байлыкларың горалмагыны хем-де төверекдәки тебигы среданың бейлеки объектлериниң, җайларың ве десгаларың горалмагыны үпҗүн эдйән чәрелери гөрмек.

Газылып алынян пейдалы байлыклары чыкарян кәрханалар проектирленилен, гурлан ве уланмага берлен махалында шу Кодексиң 24-нҗи маддасында гөркезилен талапларың ерине етирилмеги хем үпҗүн эдилмелидир.

Минерал чиг маллары гайтадан ишлейән кәрханаларың проектлеринде: газылып алнан чиг малларда бар болан сенагат тайдан әхмиетли компонентлериң рационал ве комплекслейин сайланып алынмагыны үпҗүн эдйән технологик схемаларың уланылмагы, гайтадан ишлениленде галян галындыларың (магдан күлкелериниң, гертлериниң, хапа сувларың ве шолара меңзешлериң) хас долы пейдаланылмагы, пейдалы компонентлери бар болан, йөне велин вагтлайын уланылмаян өнүмчилик галындыларының йыгналмагы, хасаба алынмагы ве сакланмагы, шонуң ялы-да шу мадданың 6-нҗы пунктунда гөркезилен талапларың ерине етирилмеги гөз өңүнде тутулмалыдыр.

Газылып алынян пейдалы байлыклары чыкармак билен багланы-

шыклы болмадык ерасты десгалар проектирленилен, гурлан ве уланмага берлен махалында шу мадданың 3—6-нжы пунктларында ве шу Кодексиң 24-нжи маддасында гөркезилен талапларың ерине етирилмеги үпжүн эдилмелидир.

Эгер газылып алынян пейдалы байлыклары чыкарян ве минерал чиг маллары гайтадан ишлейән кәрханалар, шонуң ялы-да газылып алынян пейдалы байлыклары чыкармак билен багланышыклы болмадык ерасты десгалар проектирлененде шу маддада гөз өңүнде тутулан талаплар берҗай эдилмедик болса, онда шолары гурмак, реконструкциялашдырмак ве уланмага бермек гадагандыр[1].

IV БӨЛҮМ

ЕР ҖҮММҮШИНИ ГАЗЫЛЫП АЛЫНЯН ПЕЙДАЛЫ БАЙЛЫКЛЫ КӘНЛЕРИ УЛАНМАК ВЕ ГАЗЫЛЫП АЛЫНЯН ПЕЙДАЛЫ БАЙЛЫКЛАРЫ ЧЫКАРМАК БИЛЕН БАГЛАНЫШЫКЛЫ БОЛМАДЫК МАКСАТЛАР ҮЧИН ПЕЙДАЛАНМАК

37-нжи мадда. Газылып алынян пейдалы байлыклы кәнлери уланмагың тертиби

Газылып алынян пейдалы байлыклы кәнлери уланмак иши газылып алынян пейдалы байлыклары чыкарян кәрханаларың тассыкланылан проектлерине лайыклыкда, магдан чыкарыш ишлерини өсдүрмек планларына, небитли, газлы ве ерасты сувлы кәнлери уланмагың проектлерине ве схемаларына хем-де техники тайдан уланыш кадаларына лайыклыкда гечирилйәр.

Газылып алынян пейдалы байлыклары чыкарян кәрханалары техники тайдан уланыш кадалары, небит ве газ кәнлерини уланмак кадалары хем-де магдан ишлерини өсдүрмек планлары дөвлет магдан гөзегчилиги органлары билен ылалашылып, дегишли органлар тарапындан тассыкланыляр.

38-нжи мадда. Газылып алынян пейдалы байлыклары болан кәнлери уланмак ве чиг маллары гайтадан ишлемек барадакы эсасы талаплар

Газылып алынян пейдалы байлыклары болан кәнлер уланыланда шу ашакдакылар үпҗүн эдилмелидир:

1) газылып алынян пейдалы эсасы байлыклары хем-де шолар билен гарышык ятан байлыклары чыкармагың хас рационал ве нетиҗели методларының уланылмагы, газылып алынян пейдалы байлыкларың нормативден артык йитирилмегине ве оларың составындакы маддаларың нормативден артык даргамагына, шонуң ялы-да кәнлериң байлыгы көп участокларының сайланып уланылмагына (мунуң өзи газылып алынян пейдалы байлыкларың баланс запасларының эсассыз йитирилмегине гетирйәр) ёл бермезлиги;

2) газылып алынян пейдалы байлыклары болан кәнлериң гошмача барланып гөрүлмеги ве гайры геологик ишлериң гечирилмеги, маркшейдерчилик ишлериниң гечирилмеги, шонуң ялы-да гөз өңүнде тутулан техники документацияның йөредилмеги;

3) газылып алынян пейдалы байлыкларың запасларының ягда-

[1] 36-нжы мадда Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 15-нжи апрелиндәки Указының редакциясында берилди (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 7, 64-нжи мадда).

йының ве үйтгейшиниң, йитирилишиниң хем-де оларың составындакы маддаларың даргайшының хасаба алынмагы;

4) гечирилйән магдан ишлери нетижесинде газылып алынян пейдалы байлыклары болан уланылян кәнлериң ве шолар билен янашык ерлешйән кәнлериң заяланмагына ёл берилмезлиги, шонуң ялы-да ер жүммүшинде консервирленилйән пейдалы байлыкларың запасларының абат сакланылмагы;

5) угурдаш чыкарылып, вагтлайынча уланылмаян пейдалы байлыкларың абат сакланылмагы ве хасаба алынмагы;

6) үсти ачылян магдан жынсларының рационал пейдаланылмагы, шонуң ялы-да оларың догры ерлешдирилмеги;

7) ишгәрлериң ве илатың жаны хем-де саглыгы үчин ховпсузлыгың болмагы, ерасты байлыкларың ве төверекдәки тебигы средания бейлеки объектлериниң, жайларың хем-де десгаларың горалмагы, авариялары ёк этмек планларының ишленип дүзүлмеги ве тассыкланылмагы үпжүн эдилмелидир.

Минерал чиг маллар гайтадан ишлениленде шу ашакдакылар үпжүн эдилмелидир:

минерал чиг маллары гайтадан ишлемегиң технологик схемаларының — оларда бар болан пейдалы компонентлериң рационал ве комплекслейин сайланып алынмагыны үпжүн эдйән технологик схемаларың пугта бержай эдилмеги, гайтадан ишлемегиң дүрли стадияларында пейдалы компонентлериң пайланылышыны ве олары чиг маллардан сайлап алмагың дережесиниң хасаба алынмагы хем-де оңа контроллык эдилмеги;

минерал чиг малларың технологик хәсиетлериниң ве составының мундан бейләк-де өвренилмеги, минерал чиг маллары гайтадан ишлемегиң технологиясыны кәмиллешдирмек максады билен тежрибе үчин технологик сынагларың гечирилмеги;

гайтадан ишлениленде галян галындыларың (магдан күлкелериниң, гертлериниң, хапа сувларың ве шолара меңзешлериң) хас долы пейдаланылмагы, пейдалы компонентлери болуп, вагтлайынча пейдаланылмаян өнүмчилик галындыларының йыгналмагы, хасаба алынмагы ве сакланмагы[1].

39-нжы мадда. Магдан чыкарылян кәрханалары ятырмак ве консервацияламак

Газылып алынян пейдалы байлыкларың запаслары пейдаланылып боландан соң, шонуң ялы-да шол кәнлери я-да онуң бир бөлегини мундан бейләк-де уланмаклык техники-ыкдысады хасапламалар боюнча ве бейлеки эсаслар боюнча максада лайык болмадык я-да олары уланмак мүмкин болмадык халатларда, кәни уланян газылып алынян пейдалы байлыклары чыкарян кәрхана я-да шол кәрхананың дегишли бөлеги ятырылмага я-да консервация эдилмәге дегишлидир.

Газылып алынян пейдалы байлыклары чыкарян кәрхана долы я кем-кәслейин ятырылан я-да консервацияланылан махалында, магдан ишлери гечирилйән ерлер ве буравлайыш скважиналары илатың ховпсузлыгыны ве төверекдәки тебигы среданың, жайларың ве десгаларың горалмагыны үпжүн эдйән ягдая гетирилмелидир, консервацияланылан махалында болса кәниң, магдан ишлери гечирилйән ерлериң ве буравлайыш скважиналарының консервацияланылан бүтин вагтының довамында абат сакланылмагыны үпжүн эдйән ягдая хем гетирилмелидир. Газылып алынян пейдалы байлыклары чыкарян

[1] 38-нжи мадда Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 15-нжи апрелиндәки Указының редакциясында берилди (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 7, 64-нжи мадда).

кәрхана ятырылан махалында магдан ишлери гечирилйән ерлери ве буравлайыш скважиналарыны бейлеки халк хожалык максатлары үчин пейдаланмак мүмкинчилиги хакындакы меселе хем чөзүлмелидир.

Газылып алынян пейдалы байлыклары чыкарян кәрхана я-да онуң бир бөлеги ятырылан ве консервацияланылан махалында геологик документацияның ве маркшейдерчилик документациясының магдан ишлери тамамланылан пурсатдакы ягдая гөрә үсти етирилйәр хем-де белленилен тертипде сакламага табшырыляр.

Ятырылан я-да консервацияланылан кәрхана билен угурдаш ишлейән ве магдан чыкарян кәрханаларда магдан ишлериниң ховпсузлыгыны үпжүн эдйән чәрелер дурмуша гечирилмелидир.

Газылып алынян пейдалы байлыклары чыкарян кәрхананы я-да онуң бир бөлегини ятырмак ве консервацияламак иши дөвлет магдан гөзегчилиги органлары ве гызыкланян бейлеки органлар билен ылалашылып гечирилйәр.

40-нжы мадда. Газылып алынян пейдалы байлыклары гызыкланмак эсасында чыкармак

Газылып алынян пейдалы байлыклы кәнлери я-да оларың участокларыны уланмаклык газылып алынян пейдалы байлыклары чыкарян кәрханалар үчин максада лайык болмаса, онда газылып алынян пейдалы байлыклары чыкармак иши шахсы зәхмети билен чыкармак үчин гызыкланянлара берлип билнер.

Газылып алынян пейдалы магданларың гызыкланянларың артеллери тарапындан чыкарылмагы газылып алынян пейдалы байлыклары чыкарян кәрханалар билен шертнамалар баглашмак эсасында олара бөлүнип берлен ерлериң чәклеринде гечирилйәр, шол пейдалы магданларың айры-айры гражданлар тарапындан чыкарылмагы болса газылып алынян пейдалы байлыклары чыкарян кәрханалар тарапындан берилйән ыгтыяр бериш шахадатнамасы боюнча гечирилйәр. Газылып алынян пейдалы магданлары гызыкланянларың чыкарышына контроллык этмек газылып алынян пейдалы байлыклары чыкарян кәрханаларың үстүне йүкленилйәр.

ССР Союзының ве союз республикаларың Ерасты байлыклар хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, газылып алынян пейдалы байлыкларың гызыкланмак эсасында чыкармага ругсат берилйән перечени ве гызыкланянларың артелиниң Типли уставы СССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән тертипде тассыкланыляр.

41-нжи мадда. Ер жүммүшини газылып алынян пейдалы байлыклары чыкармак билен багланышыклы болмадык максатлар үчин пейдаланмагың тертиби

ССР Союзының ве союз республикаларың Ерасты байлыклар хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, ерасты десгалары гурмак ве уланмак үчин хем-де газылып алынян пейдалы магданлары чыкармак билен багланышыклы болмадык гайры максатлар үчин ер жүммүшини пейдаланмак иши ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары аркалы белленилйән тертипде тассыкланылян йөрите проектлер боюнча гечирилйәр.

Проектлерде хапа сувларың, зыянлы маддаларың, өнүмчилик галыңдыларының хем-де бейлеки маддаларың ве материалларың дегишли суратда зыянсызландырылмагыны я-да оларың иңңән берк белленилен арачәклерде жемленилмегини ве оларың магдан кәнлери-

не, ер үстүнде ве сув объектлерине аралашмагының өңүни алмагы үпжүн эдйән чәрелер гөз өңүнде тутулмалыдыр.

Шу мадданың талаплары бозулан махалында, хапа сувларың ер җуммүшине акдырылмагы, зыянлы маддаларың ве өнүмчилик галындыларының гөмүлмеги, маддаларың ве материалларың ер астында сакланылмагы дөвлет магдан гөзегчилиги органлары тарапындан я-да йөрите ыгтыярлы эдилен бейлеки дөвлет органлары тарапындан чәклендирилмелидир, дурзулмалыдыр я-да гадаган эдилмелидир.

V БӨЛҮМ

ЕРАСТЫ БАЙЛЫКЛАРЫ ПЕЙДАЛАНМАК БИЛЕН БАГЛАНЫШЫКЛЫ ИШЛЕРИҢ ХОВПСУЗЛЫГЫ

42-нҗи мадда. Ерасты байлыклары пейдаланмак билен багланышыклы ишлери ховпсуз алып бармагы үпжүн этмек

Газылып алынян пейдалы байлыклары чыкарян кәрханалар, шонуң ялы-да газылып алынян пейдалы байлыклары чыкармак билен багланышыклы болмадык ерасты десгалар гурлан, реконструкциялашдырылан ве уланылан махалында, геологик гөзлег ишлери ве ерасты байлыклары пейдаланмак билен багланышыклы болан бейлеки ишлер ерине етирилен махалында ишгәрлериң хем-де илатың җаны ве саглыгы үчин ховпсуз ягдай үпҗүн эдилмелидир[1].

Ерасты байлыклардан пейдаланян кәрханаларда, гурамаларда ве эдараларда ховпсузлык кадаларының ве нормаларының берҗай эдилмегиниң үпжүн эдилмеги үчин җогапкәрчилик шол кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың ёлбашчыларының үстүне йүкленилйәр, булар болса кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың структура подразделениелеринде ёкарда гөркезилен ховпсузлык кадаларының ве нормаларының берҗай эдилишине контроллык эдйән адамларың топарыны кесгитлейәр.

43-нҗи мадда. Ерасты байлыклары пейдаланмак билен багланышыклы ишлериң ховпсуз алнып барылмагыны үпжүн этмек барадакы эсасы талаплар

Ерасты байлыклары пейдаланмак билен багланышыклы ишлер гечирилен махалында шу ашакдакылар үпжүн эдилмелидир:

1) ишлери ховпсуз алып бармак барадакы кадалары ве нормалары ишгәрлериң өвренмеги ве ерине етирмеги, шонуң ялы-да аварияларың өңүни алмак ве олары ёк этмек барадакы чәрелериң планлашдырылмагы ве дурмуша гечирилмеги;

2) ишгәрлериң җаны үчин ховп йүзе чыкан махалында ишлериң дурзулмагы, адамларың ховпсуз ере чыкарылмагы ве ховпы ёк этмек үчин зерур болан чәрелериң дурмуша гечирилмеги;

3) ховпсузлык кадаларының ве нормаларының хем-де санитария нормаларының талапларына лайык гелйән машынларың, энҗамларың ве материалларың уланылмагы;

4) партлайҗы маддаларың ве партладыш серишделериниң учёты, дегишли дережеде сакланылмагы ве харчланылмагы, шонуң ялы-да оларың догры ве ховпсуз пейдаланылмагы;

---

[1] 42-нҗи мадданың биринҗи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нҗи йылың 15-нҗи апрелиндәки Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нҗи йыл, № 7, 64-нҗи мадда).

5) ховпсузлык кадаларында гөз өңүнде тутулан техники документацияның, шол санда магдан ишлерини гечирмегиң планларының шол ишлери ховпсуз алып барыш зоналарының серхетлерини такыклаян маглуматлар билен өз вагтында үстүниң етирилмеги хем-де авариялары ёк этмек планларының өз вагтында үстүниң етирилмеги.

44-нжи мадда. Айратын ховплы ерасты шертлерде ишлейән адамлар үчин дүзгүн-тертип хакындакы Устав

ССР Союзының ве союз республикаларың Ерасты байлыклар хакындакы кануныларының эсасларына лайыклыкда, айратын ховплы ерасты шертлерде ишлейән адамлар үчин дүзгүн-тертип хакындакы Устав СССР Министрлер Совети тарапындан тассыкланыляр.

45-нжи мадда. Магдан ишлерини ховпсуз алып бармак барадакы айратын талаплар

Магдан ишлерини алып барян министрликлер, дөвлет комитетлери, ведомстволар хем-де оларың табынлыгындакы кәрханалар, гурамалар ве эдаралар, ылмың ве техниканың хәзирки заман газананларыны назара алып, кәнлердәки атмосфераның составының дынгысыз говуландырылмагыны, магдан ишлерини алып бармагың хем-де коллективлейин ве индивидуал гораг серишделериниң технологиясының кәмиллешдирилмегини гөз өңүнде тутян хем-де профессионал кеселлериң ве өнүмчилик травматизминиң өңүни алмага гөнүкдирилен йөрите комплекслейин гурамачылык-техники чәрелери ишләп дүзмәге ве дурмуша гечирмәге борчлудырлар[1].

Магдан ишлеринде ишлейән ишчилериң ве гуллукчыларың кадалы җан саглыгы ве ховпсузлыгы үчин хас аматлы шертлери үпҗүн этмек максады билен, министрликлер ве ведомстволар, шонуң ялы-да бейлеки гызыкланян органлар ховпсузлык кадаларыны ве нормаларыны, санитария кадаларыны ве нормаларыны бирсыхлы кәмиллешдирип дурмага борчлудырлар.

Эгер уланылян магдан кәнлериниң ягдайы ерасты ишлеринде ишлейән адамларың җаны ве саглыгы үчин ховплы болса я-да уланылып гелинйән магдан кәнлериндәки атмосферада бар болан кислород, зыяңлы ве партлайыш ховплы газлар хем-де тозан, шонуң ялы-да хованың температурасы ховпсузлык кадаларының ве нормаларының, санитария кадаларының ве нормаларының талапларына лайык гелмейән болса, онда магдан ишлерини алып бармак гадаган эдилйәр.

Магдан ишлерине ве партладыш ишлерине ёлбашчылык этмәге дегишли йөрите билими болан адамлар гойберилйәр. Партладыш ишлерини ерине етирмәге болса шол ишлери гечирмек хукугы болан адамлар гойберилйәр.

46-нжы мадда. Магдан ишлеринде ишлейән адамларың ховпсузлык кадаларыны ве нормаларыны берҗай этмек барадакы борчлары

Магдан ишлеринде ишлейән адамлар шу ашакдакылара борчлудыр:

1) ишлери ховпсуз алып бармак барадакы кадаларың ве нормаларың талапларыны ерине етирмәге;

---

[1] 45-нжи мадданың биринҗи ве үчүнҗи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нҗи йылың 15-нҗи апрелиндәки Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нҗи йыл, №7, 64-нҗи мадда).

2) иш орунларының ве энҗамларың ягдайыны бирсыхлы гөзден гечирип дурмага хем-де ховпсузлык кадалары ве нормалары барада йүзе чыкарылан бозушлары хаял этмән дүзетмек үчин чәрелер гөрмеге;

3) ишде йөрите гейимде болмага ве индивидуал гораг serишделерини пейдаланмага;

4) ишлер ерине етирилен махалында авария я-да бетбагтчылык ховпуны дөредип билҗек усуллары уланмазлыга;

5) авария ховпы йүзе чыкан махалында ишлери бес этмәге, бу хакда ишлериң ёлбашчысына хаял этмән хабар бермәге ве авариялары ёк этмек планына пугта лайыклыкда херекет этмәге.

47-нҗи мадда. Магдан ишлеринде халас эдиш гуллугы

Магдан ишлерини алып барян кәрханалара, гурамалара ве эдаралара белленилен тертипде магдан ишлеринде халас эдиш бөлүмлери тарапындан хызмат эдилйәр, небитли ве газлы ерлери гөзлемекде ве уланмакда буравлайыш ишлерини алып барян кәрханалара, гурамалара ве эдаралара болса ачык газ ве небит фонтанларының өңүни алмак ве олары ёк этмек барадакы гуллуклар тарапындан хызмат эдилйәр. Бу бөлүмлериң ве гуллукларың ерлешйән ери дөвлет магдан гөзегчилиги органлары билен ылалашылып, дегишли министрликлер, дөвлет комитетлери ве ведомстволар тарапындан кесгитленилйәр[1].

ССР Союзының ве союз республикаларың Ерасты байлыклар хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, магдан ишлериндәки халас эдиш бөлүмлери хем-де ачык газ ве небит фонтанларының өңүни алмак ве олары ёк этмек барадакы гуллуклар хакындакы дүзгүннамалар СССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән тертипде тассыкланыляр.

Газылып алынян пейдалы байлыклары чыкарян кәрханаларда аварялар болан махалында, халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлери, шонуң ялы-да өзлериниң ведомстволайын табынлыгына гарамаздан, кәрханалар, гурамалар ве эдаралар аварялары ёк этмек үчин транспорт serишделерини, материаллары ве энҗамлары, арагатнашык serишделерини ве медикаментлери бермәге хем-де көмегиң бейлеки гөрнүшлерини бермәге борчлудырлар.

VI БӨЛҮМ

ЕРАСТЫ БАЙЛЫКЛАРЫ ГОРАМАК

48-нҗи мадда. Ерасты байлыклары горамак барадакы эсасы талаплар

Түркменистан ССР-нде әхли ерасты байлыклар горалмалыдыр.

Ерасты байлыклары горамак барадакы эсасы талаплар шу ашакдакылардан ыбаратдыр:

1) ерасты байлыкларың геологик тайдан долы ве комплекслейин өвренилмегини үпҗүн этмекден;

2) ерасты байлыклары пейдаланмак үчин бермегиң белленилен тертибини берҗай этмекден ве ерасты байлыкларың биругсат пейдаланылмагына ёл бермезликден;

3) газылып алынян пейдалы эсасы байлыкларың ве шолар билен гарышып ятан байлыкларың хем-де олардакы компонентлериң запас-

[1] 47-нҗи мадданың биринҗи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нҗи йылың 15-нҗи апрелиндәки Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нҗи йыл, № 7, 64-нҗи мадда).

ларыны ер җүммүшинден хас долы чыкарып алмакдан ве олары рационал пейдаланмакдан;

4) ерасты байлыклары пейдаланмак билен багланышыклы ишлериң газылып алынян пейдалы байлыкларың запасларының абат сакланылмагына зыянлы тәсир этмегине ёл бермезликден;

5) газылып алынян пейдалы байлыклы кәнлери сув басмагындан, сувлуланмакдан, янгындан хем-де газылып алынян пейдалы байлыкларың хилини ве байлыклы кәнлериң сенагат тайдан гымматыны песелдйән я-да шол байлыкларың чыкарылмагыны чылшырымлашдырян бейлеки факторлардан горамакдан;

6) газылып алынян пейдалы байлыклар ерлешйән мейданларда гурлушык ишлериниң эсассыз ве биругсат алнып барылмагының өңүни алмакдан хем-де мейданлары башга максатлар үчин пейдаланмак барада белленилен тертиби берҗай этмекден;

7) ерасты байлыклары пейдаланмак билен багланышыклы ишлериң уланылян байлыклы ерлериң ве вагтлайын япылан байлыклы ерлериң хем-де буравлайыш скважиналарының, шонуң ялы-да ерасты десгаларың абат сакланылмагына зыянлы тәсир этмегиниң өңүни алмакдан;

8) небит, газ хем-де бейлеки маддалар ве материаллар ер астында сакланылян махалында, зыянлы маддалар ве өнүмчилик галындылары гөмүлен, хапа сувлар акдырылан махалында, ерасты байлыкларың хапаланмагының өңүни алмакдан.

Шу мадданың талаплары бозулан махалында, ССР Союзының ве союз республикаларың Ерасты байлыклар хакындакы кануларының эсасларына лайыклыкда, ерасты байлыклары пейдаланмаклык дөвлет магдан гөзегчилиги органлары тарапындан я-да йөрите ыгтыярлы эдилен бейлеки дөвлет органлары тарапындан ССР Союзының канунларында белленилйән тертипде чәклендирилип, тогтадылып я-да гадаган эдилип билнер.

ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануларында ерасты байлыклары пейдаланыҗылары мадды ве мораль тайдан хөвеслендирмек барада ерасты байлыкларың пейдаланылышыны говуландырмак ве шол байлыкларың горалышыны гүйчлендирмек чәрелериниң дурмуша гечирилмегини стимулирлейән чәрелер белленилип билнер.

49-нҗы мадда. Газылып алынян пейдалы байлыклар ерлешйән мейданларда гурлушык ишлерини гечирмегиң шертлери

Гурлушык ишлери гечирилҗек участогың җүммүшинде газылып алынян пейдалы байлыкларың ёкдугы хакында дегишли территориал геологик гурамадан маглуматлар алман, шол участокда илатлы пунктлары, сенагат комплекслерини ве бейлеки халк хоҗалык объектлерини проектирлемек ве гурмак гадаган эдилйәр.

Газылып алынян пейдалы байлыклар (газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклардан башга) ерлешйән мейданларда гурлушык ишлерини гечирмәге, шонуң ялы-да шол байлыклар ерлешйән ерлерде газылып алынян пейдалы байлыклары чыкармак билен багланышыклы болмадык ерасты десгалары ерлешдирмәге айратын халатларда диңе дөвлет магдан гөзегчилиги органлары билен ылалашылып ёл берилйәр. Шунда газылып алынян пейдалы байлыкларың ер җүммүшинден чыкарылмагына мүмкинчилик берйән гурлушык чәрелери ве бейлеки чәрелер гөз өңүнде тутулмалыдыр хем-де дурмуша гечирилмелидир.

Газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклар ерлешйән мейданлардан пейдалы байлыклар чыкармак билен багланышыклы

болмадык гурлушык ишлерини гечирмәге, шонуң ялы-да шол байлыкларың ерлешйән ерлеринде ерасты десгалары ерлешдирмәге Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән тертипде ёл берилйәр

50-нжи мадда. Ылмы я-да медени тайдан айратын гымматы болан ерасты участоклары горамак

Сейрек душ гелйән геологик ачышлар, минералогик дүзүмлер, палеонтологик объектлер ве ылмы я-да медени тайдан айратын гымматы болан бейлеки ерасты участоклар белленилен тертипде заповедниклер я-да тебигат я медениет ядыгәрликлери дийлип ыглан эдилип билнер. Ёкарда гөркезилен заповедниклериң ве ядыгәрликлериң эбат сакланылмагыны бозян хер хили иш гадаган эдилйәр.

Ерасты байлыклар пейдаланылан махалында сейрек душ гелйән геологик ачышлар ве минералогик дүзүмлер, метеоритлер, ылым ве медениет үчин гызыклы болан палеонтологик, археологик объектлер ве бейлеки объектлер йүзе чыкарылан махалында, ерасты байлыклары пейдаланыҗылар дегишли участокда ишлери дурузмага ве бу барада гызыкланян дөвлет органларыча хабар бермәге борчлудырлар.

51-нжи мадда. Ерасты байлыклары горамак ве олары рационал пейдаланмак барадакы чәрелери дурмуша гечирмәге җемгыетчилик гурамаларының ве гражданларың гатнашмагы

Профессионал союзлар, яшлар гурамалары, тебигаты горамак барадакы җемгыетлер, ылмы җемгыетлер ве бейлеки җемгыетчилик гурамалары, шонуң ялы-да гражданлар ерасты байлыклары горамак ве олары рационал пейдаланмак барадакы чәрелери дурмуша гечирмекде дөвлет органларына ярдам эдйәрлер.

Җемгыетчилик гурамалары өзлериниң уставларына (дүзгүннамаларына, хем-де ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларына лайыклыкда, ерасты байлыкларың горалмагыны ве оларың рационал пейдаланылмагыны үпҗүн этмәге гөнүкдирилен ише гатнашярлар.

Дөвлет органлары ерасты байлыклары горамак ве олары рационал пейдаланмак барадакы чәрелери дурмуша гечирен махалында җемгыетчилик гурамаларының ве гражданларың теклиплерини хемме чәрелер билен назара алмалыдырлар.

VII БӨЛҮМ

ГАЗЫЛЫП АЛЫНЯН ПЕЙДАЛЫ БАЙЛЫКЛАРЫҢ ЗАПАСЛАРЫНЫҢ ВЕ ОЛАРЫҢ ЕРЛЕШЙӘН ЕРЛЕРИНИҢ, ШОНУҢ ЯЛЫ-ДА БАЙЛЫКЛАРЫ ЧЫКАРМАК БИЛЕН БАГЛАНЫШЫКСЫЗ ПЕЙДАЛАНМАГА БЕРЛЕН ЕР ҖҮММҮШИ УЧАСТОКЛАРЫНЫҢ ДӨВЛЕТ УЧЁТЫ

52-нжи мадда. Газылып алынян пейдалы байлыкларың запасларының ве байлыклы кәнлериң дөвлет учёты

ССР Союзының ве союз республикаларың Ерасты байлыклар хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, газылып алынян пейдалы байлыкларың запаслары ве байлыклы кәнлер, шонуң ялы-да газылып алынян пейдалы байлыклар йүзе чыкан ерлер ССР Союзы үчин еке-тәк системалар боюнча дөвлет учётына алынмалыдыр.

Ерасты байлыклары геологик тайдан өвренмек барадакы ишлерин планлашдырылмагыны ве газылып алынян пейдалы байлыклары чыкарян кәрханаларының ерлешдирилишиниң планлашдырылмагыны үпҗүн этмек, газылып алынян пейдалы байлыклары болан кәнлери

рационал, комплекслейин пейдаланмак максады билен, шонуң ялы-да бейлеки халк хоҗалык везипелерини чөзмек үчин, газылып алынян пейдалы байлыклары болан кәнлериң дөвлет кадастры йөредилйәр ве газылып алынян пейдалы байлыкларың запасларының дөвлет балanслары дүзүлйәр.

53-нҗи мадда. Газылып алынян пейдалы байлыклары болан кәнлериң дөвлет кадастры

Газылып алынян пейдалы байлыклары болан кәнлериң дөвлет кадастрында газылып алынян пейдалы байлыкларың хер бир кәни боюнча маглуматлар, ягны газылып алынян пейдалы эсасы байлыкларың ве шолар билен гарышып ятан байлыкларың хем-де олардакы компонентлериң запасларының мөчберини ве хилини хәсиетлендирйән маглуматлар, кәни уланмагың магдан-техники, гидрогеологик шертлери ве бейлеки шертлери хем-де шол кән барадакы геологик-ыкдысады кесгитлеме, шонуң ялы-да газылып алынян пейдалы байлыкларың хер бириниң йүзе чыкышы барадакы маглуматлар гөркезилмелидир.

54-нҗи мадда. Газылып алынян пейдалы байлыкларың запасларының дөвлет баланслары

Газылып алынян пейдалы байлыкларың запасларының дөвлет балансларында сенагат тайдан әхмиети болан кәнлер боюнча газылып алынян пейдалы байлыкларың запасларының мөчбери, хили ве шол запасларың өвренилиш дережеси хакындакы маглуматлар, шол кәнлериң ерлешиши, оларың сенагат тайдан өзлешдирилиш дережеси, газылып алынян пейдалы байлыкларың чыкарылышы, йитирилиши хакындакы ве сенагатың шол байлыкларың запаслары билен үпҗүнчилиги хакындакы маглуматлар болмалыдыр.

55-нҗи мадда. Газылып алынян пейдалы байлыкларың запасларыны тассыкламак

ССР Союзының ве союз республикаларың Ерасты байлыклар хакындакы кануларының эсасларына лайыклыкда, газылып алынян пейдалы байлыкларың барланылып гөрлен запаслары, шонуң ялы-да кәнлер уланылан махалында пейдалы байлыкларың гошмача тапылан запаслары йөрите ыгтыярлы эдилен органлар тарапындан ССР Союзының кануларында белленилйән тертипде тассыкланылмага дегишлидир.

Запаслар тассыкланылан махалында пейдалы байлыкларың барланылып гөрлен запасларының ыгтыбарлылыгы, газылып алынян пейдалы байлыкларың мөчбери ве хили, шол байлыкларың ерлешиш шертлери, шол кәниң өвренилиш дережеси, онуң халк хоҗалык әхмиети ве сенагат тайдан өзлешдирмек үчин тайынлыгы такыкланыляр.

56-нҗы мадда. Газылып алынян пейдалы байлыкларың баланс запасларыны хасапдан өчүрмек

ССР Союзының ве союз республикаларың Ерасты байлыклар хакындакы кануларының эсасларына лайыклыкда, газылып алынян, йөне велин сенагат тайдан әхмиетини гачыран ве газып чыкарыш процесинде йитирилен хем-де соңраки геологик-гөзлег ишлери вагтында я-да кәнлер уланылан махалында тассык болмадык пейдалы байлыклар, шонуң ялы-да оларың запаслары газылып алынян пейдалы байлыкларың дөвлет балансындан ССР Союзының кануларында белленилйән тертипде хасапдан өчүрилмелидир.

Газылып алынян, йөне велин сенагат тайдан әхмиетини гачыран ве газып чыкарыш процесинде йитирилен я-да соңраки геологик-гөз-

леґ ишлери вагтында я кәнлер уланылан махалында тассык болмадык пейдалы байлыкларың баланс запасларыны газылып алынян пейдалы байлыклары чыкарян кәрхананың учётындан өчүрмек иши дөвлет магдан гөзегчилиги органлары билен ылалашылып гечирилйәр.

57-нжи мадда. Пейдалы байлыклары чыкармак билен багланышыксыз пейдаланмага берлен ерасты участокларың дөвлет учёты

ССР Союзының ве союз республикаларың Ерасты байлыклар хакындакы кануналарының эсасларына лайыклыкда, ерасты десгалары гурмак ве уланмак үчин хем-де пейдалы байлыклары чыкармак билен багланышыксыз бейлеки максатлар үчин берлен ерасты участоклар ССР Союзында еке-тәк системалар боюнча дөвлет учётына алынмалыдыр.

VIII БӨЛҮМ

ЕРАСТЫ БАЙЛЫКЛАРЫҢ ПЕЙДАЛАНЫЛЫШЫНА ВЕ ГОРАЛЫШЫНА ХЕМ-ДЕ ЕР ҖҮММҮШИНИ ГЕОЛОГИК ТАЙДАН ӨВРЕНМЕК БАРАДАКЫ ИШЛЕРИҢ АЛНЫП БАРЛЫШЫНА ГӨЗЕГЧИЛИК ВЕ КОНТРОЛЛЫК ЭТМЕК

58-нжи мадда. Ерасты байлыкларың пейдаланылышына ве горалышына дөвлет гөзегчилигиниң ве контроллыгының везипелери

Ерасты байлыкларың пейдаланылышына ве горалышына дөвлет гөзегчилиги ве контроллыгы ерасты байлыклары пейдаланмагың белленилен тертибиниң әхли министрликлер, дөвлет комитетлери, ведомстволар, кәрханалар, гурамалар, эдаралар ве гражданлар тарапындан берҗай эдилмегини үпҗүн этмеги, ерасты байлыклары горамак барадакы, ерасты байлыклары пейдаланмак билен багланышыклы ишлери ховпсуз алып бармак барадакы, шол ишлериң илата, төверекдәки тебигы среда, җайлара ве десгалара зыянлы тәсириниң өңүни алмак ве шол зыянлы тәсири ёк этмек барадакы борчларың ерине етирилмегини, газылып алынян пейдалы байлыкларың запасларының ве шол байлыклы кәнлериң дөвлет учётыны йөретмек кадаларының, шонуң ялы-да ерасты байлыклар хакындакы кануналарда белленилен бейлеки кадаларың ве нормаларың берҗай эдилмегини үпҗүн этмеги везипе эдинйәр[1].

59-нжы мадда. Ер җүммүшини геологик тайдан өвренмек барадакы ишлериң алнып барлышына дөвлет контроллыгының везипелери

Ер җүммүшини геологик тайдан өвренмек барадакы ишлериң алнып барлышына дөвлет контроллыгы кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың ведомстволайын табынлыгына гарамаздан, шолар тарапындан ерине етирилйән геология-сурата алыш, гөзлег, барлаг, гидрогеологик, инженерчилик-геологик, геофизики, геохимики ишлери ве ер җүммүшини геологик тайдан өвренмек барадакы бейлеки ишлери алып бармагың белленилен тертибиниң берҗай эдилмегини ве шол ишлери алып бармагың нетиҗели болмагыны үпҗүн этмеги везипе эдинйәр.

60-нжы мадда. Ерасты байлыкларың пейдаланылышына ве горалышына хем-де ер җүммүшини геологик

[1] 58-нжи мадда Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 15-нжи апрелиндәки Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 7, 64-нжи мадда).

тайдан өвренмек барадакы ишлериң алнып барлышына дөвлет гөзегчилигини ве контроллыгыны эдйэн органлар

Ерасты байлыкларың пейдаланылышына ве горалышына дөвлет гөзегчилиги (дөвлет магдан гөзегчилиги) ве ер жүммүшини геологик тайдан өвренмек барадакы ишлериң алнып барлышына дөвлет контроллыгы (дөвлет геология контроллыгы) йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары тарапындан амала ашырыляр.

Халк депутатларының Советлери хем-де оларың исполнитель ве серенжам берижи органлары ерасты байлыкларың пейдаланылышы ве горалышы барада дөвлет контроллыгыны ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануннарына лайыклыкда амала ашырярлар.

61-нжи мадда. Ерасты байлыкларың пейдаланылышына ве горалышына дөвлет гөзегчилигиниң амала ашырылышы

Дөвлет магдан гөзегчилиги органлары шу ашакдакылары барлаярлар:

1) газылып алынян пейдалы байлыклары болан кәнлериң уланылышының догрулыгыны ве ерасты байлыклары горамак барадакы талапларың ерине етирилишини;

2) газылып алынян пейдалы байлыкларың запасларының учёты барада белленилен тертиби газылып алынян пейдалы байлыклары чыкарян кәрханаларың бержай эдишини, шол запасларың хасапдан догры ве өз вагтында өчүрилишини;

3) ерасты байлыклар пейдаланылан махалында ишлери ховпсуз алып бармак барадакы кадаларың ве нормаларың бержай эдилишини;

4) илатың ховпсузлыгыны, төверекдәки тебигы среданың, жайларың ве десгаларың уланылып йөрлен хем-де консервацияда дуран байлыклы ерлериң ве буравлайыш скважиналарының ерасты байлыклары пейдаланмак билен багланышыклы ишлериң зыянлы тәсиринден горалмагыны үпжүн эдйән чәрелериң догры ве өз вагтында дурмуша гечирилишини;

5) небит, газ хем-де бейлеки маддалар ве материаллар ер астында сакланылан махалында шоларың, ер жүммүшине акдырылян хапа сувларың, гөмүлен зыянлы маддаларың ве өнүмчилик галындыларының пейдалы байлыклар чыкарылян ерлере, ер үстүне ве сув объектлерине аралашмагының өңүни алмак барадакы талапларың бержай эдилишини;

6) газылып алынян пейдалы байлыклы ерлер уланылан махалында геологик ишлери ве маркшейдерчилик ишлерини гечирмек кадаларының бержай эдилишини.

Дөвлет гөзегчилиги органларының үстүне ерасты байлыкларының пейдаланылышына ве горалышына гөзегчилик этмек барада бейлеки функциялар, шонуң ялы-да минерал чиг малларың гайтадан ишленилишине гөзегчилик этмек функциясы йүкленип билнер[1].

62-нжи мадда. Дөвлет магдан гөзегчилиги органларының ерасты байлыклары пейдаланмак ве горамак барадакы хукуклары

---

[1] 61-нжи мадданың икинжи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 15-нжи апрелиндәки Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 7, 64-нжи мадда).

Дөвлет магдан гөзегчилиги органларының шу ашакдакылара хакы бардыр:

1) ишлери ховпсуз алып бармак барадакы хем-де ерасты байлыклары горамак барадакы кадалар ве нормалар бозулан махалында, ерасты байлыклары пейдаланмак билен багланышыклы ишлери дурузмага;

2) ерасты байлыкларың биругсат пейдаланылмагыны ве газылып алынян пейдалы байлыклар ерлешен мейданларда гурлушык ишлериниң биругсат гечирилмегини бес этдирмәге;

3) ишлери ховпсуз алып бармак барадакы хем-де ерасты байлыклары горамак барадакы кадаларың ве нормаларың ерасты байлыклары пейдаланян кәрханаларда, гурамаларда ве эдараларда бозулмагыны дүзетмек хакында хөкман ерине етирилмели гөркезмелери бермәге;

4) ерасты байлыклар пейдаланылан махалында аварияларың ве өнүмчилик травматизми халатларының болмагының ягдайларыны ве себәплерини белленилен тертипде дерңемәге хем-де шол дерңевиң нетиҗелери боюнча дегишли кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың ёлбашчылары тарапындан хөкман ерине етирилмели карарлары чыкармага.

Дөвлет магдан гөзегчилиги органларына ишлери ховпсуз алып бармак барадакы ве ерасты байлыклары горамак барадакы кадаларың ве нормаларың бозулмагының өңүни алмак ве шол бозушлара ёл бермезлик барасында башга хукуклар хем берлип билнер.

63-нҗи мадда. Ер җүммүшини геологик тайдан өвренмек барадакы ишлериң алнып барлышына дөвлет контроллыгыны этмек

Дөвлет геология контроллыгы органлары ер җүммүшини геологик тайдан өвренмек барадакы ишлериң угруны, методикасыны, комплекслилигини ве хилини барлаярлар.

64-нҗи мадда. Дөвлет геологик контроллыгы органларының ер җүммүшини геологик тайдан өвренмек барадакы ишлери алып бармак хукуклары

Дөвлет геологик контроллыгы органларының шу ашакдакылара хакы бардыр:

1) ер җүммүшини геологик тайдан өвренмек барадакы ишлер гечирилйән махалындакы кемчиликлери ве бозушлары арадан айырмак үчин хөкман ерине етирилмели гөркезмелери бермәге;

2) эгер ер җүммүшини геологик тайдан өвренмек барадакы ишлер тассыкланылан проектлере лайык гелмейән болса я дөвлет тарапындан регистрация эдилмән гечирилйән болса, шонуң ялы-да бу ишлери гечирмегиң тертибини кесгитлейән кадалар ве нормалар бозулан махалында шол ишлери дурузмага.

Ер җүммүшини геологик тайдан өвренмек барадакы ишлери алып бармак кадаларының ве нормаларының бозулмагының өңүни алмак хем-де шол бозушлара ёл бермезлик барада дөвлет геологик контроллыгы органларына башга хукуклар хем берлип билнер.

65-нҗи мадда. Ерасты байлыкларың пейдаланылышына ве горалышына ведомстволайын контроллык этмек

Ерасты байлыклары пейдаланмагың белленилен тертибиниң берҗай эдилишине, ер җүммүшини геологик тайдан өвренмек барадакы ишлериң алнып барлышына, ерасты байлыклары горамак барадакы, газылып алынян эсасы пейдалы байлыклары ве олар билен гарышып

ятан пейдалы байлыклары хем-де олардакы компонентлери долы алмагы үпжүн этмек барадакы, шол санда чиг маллар гайтадан ишленилен махалында олары долы алмагы үпжүн этмек барадакы талапларың ерине етирилишине, ерасты байлыклары пейдаланмак билен багланышыклы ишлери ховпсуз алып бармак барадакы талапларың ерине етирилишине, илатың ховпсузлыгыны, төверекдәки тебигы среданың, җайларың ве десгаларың горалмагыны үпжүн эдйән чәрелериң дурмуша гечирилишине, газылып алынян пейдалы байлыкларың запасларыны ве шейле байлыклы кәнлери хасаба алмак кадаларының, шонуң ялы-да ерасты байлыклар хакындакы канунларда белленилен бейлеки кадаларың ве нормаларың берҗай эдилишине ведомстволайын контроллык ерасты байлыклардан пейдаланян кәрханалар, гурамалар ве эдаралар өзлериниң гарамагында дурян органлар тарапындан амала ашырыляр.

Газылып алынян пейдалы байлыклары болан кәнлериң уланылышының ве чиг малларың гайтадан ишленилишиниң догрулыгына контроллык этмек иши дегишли суратда маркшейдерчилик ве геологик гуллуклары тарапындан, техники контроллык гуллугы хем-де бейлеки гуллуклар тарапындан амала ашырыляр.

ССР Союзының ве союз республикаларың Ерасты байлыклар хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда маркшейдерчилик ве геологик гуллуклар хакындакы типли дүзгүнпамалар СССР Министрлер Совети тарапындан тассыкланыляр[1].

IX БӨЛУМ

ЕРАСТЫ БАЙЛЫКЛАРЫ ПЕЙДАЛАНМАК МЕСЕЛЕЛЕРИ БАРАДАКЫ ҖЕДЕЛЛЕРИ ЧӨЗМЕК

66-нҗы мадда. Җеделлери чөзмегиң тертиби

ССР Союзының ве союз республикаларың Ерасты байлыклар хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, ерасты байлыклары пейдаланмак меселелери боюнча кәрханаларың, гурамаларың, эдараларың ве гражданларың арасындакы җеделлер дегишли суратда халк депутатларының район (шәхер) Советлериниң исполнитель комитетлери тарапындан, дөвлет магдан гөзегчилиги органлары тарапындан, дөвлет геологик контроллыгы органлары тарапындан ве ыгтыярлы эдилен бейлеки дөвлет органлары тарапындан ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында белленилйән тертипде чөзүлйәр.

67-нҗи мадда. Ер җуммүшини пейдаланмак меселелери боюнча җеделлери чөзмек барада халк депутатларының район (шәхер) Советлериниң исполнитель комитетлериниң компетенциясы

Газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклары чыкармак билен багланышыкда ер җуммүшини пейдаланмак меселелери боюнча, шонуң ялы-да шу Кодексиң 22-нҗи маддасында гөз өңүнде тутулан меселелер боюнча кәрханаларың, гурамаларың, эдараларың ве гражданларың арасындакы җеделлери чөзмек халк депутатларының район (шәхер) Советлериниң исполнитель комитетлериниң ыгтыярына дегишлидир.

---

[1] 65-нҗи мадда Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нҗи йылың 15-нҗи апрелиндәки Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары 1980-нҗи йыл, № 7, 64-нҗи мадда).

Ики я-да шондан хем көп районларың (шәхерлериң) территориясында ерлешйән ер җүммүшиниң участокларыны пейдаланмак меселелери боюнча тарапларың арасындакы җеделлер халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң табшырмагы боюнча халк депутатларының дегишли район (шәхер) Советиниң исполнитель комитетлериниң бириси тарапындан, ики я-да шондан хем көп областларың территориясында ерлешйән тарапларың арасындакы җеделлери болса Түркменистан ССР Министрлер Советиниң табшырмагы боюнча чөзүлйәр.

68-нҗи мадда. Ер җүммүшини пейдаланмак меселелери боюнча җеделлери чөзмек барада дөвлет магдан гөзегчилиги органларының компетенциясы

Газылып алынян пейдалы байлыклары (газылып алынян умумы яйран пейдалы байлыклардан ве ерасты сүйҗи сувлардан өзгесини) чыкармак билен багланышыкда ер җүммүшини пейдаланмак меселелери боюнча, шонуң ялы-да газылып алынян пейдалы байлыклары ве ерасты сүйҗи сувлары чыкармак билен багланышыксыз максатлар үчин ер җүммүшини пейдаланмак меселелери боюнча кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың арасындакы җеделлери чөзмек дөвлет магдан гөзегчилиги органларының ыгтыярына дегишлидир.

69-нҗы мадда. Ер җүммүшини пейдаланмак меселелери боюнча җеделлери чөзмек барада дөвлет геологик контроллыгы органларының компетенциясы

Ер җүммүшини геологик тайдан өвренмек билен багланышыкда ерасты байлыклары пейдаланмак меселелери боюнча кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың арасындакы җеделлери чөзмек дөвлет геологик контроллыгы органларының ыгтыярына дегишлидир.

70-нҗи мадда. Ерасты байлыклары пейдаланмак меселелери барадакы җеделлере гарамагың тертиби

Ерасты байлыклары пейдаланмак билен багланышыклы җеделлере тарапларың бирисиниң арзасы боюнча я-да җедели чөзйән органың инициативасы боюнча гараляр.

Халк депутатларының район (шәхер) Советлериниң исполнитель комитетлери җеделлери чөзмек барадакы материаллары тайярламак үчин зерур халатларда халк депутатларының район (шәхер) Советлериниң депутатларындан, җеделе гатнашян кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың векиллеринден, шонуң ялы-да ерасты байлыклары пейдаланмак ве горамак барадакы специалистлерден ыбарат комиссиялар дөредип билерлер.

Җеделе гарамагың нетиҗелери боюнча карар кабул эдилип, шонда оны берҗай этмегиң тертиби ве ер җүммүшини пейдаланыҗының бозулан хукугыны дикелтмек барадакы чәрелер гөз өңүнде тутуляр.

Карарың ерине етирилмеги карар чыкарян орган я-да ёкарда дурян орган тарапындан тогтадылып я-да гайра сүйшүрилип билнер.

Карар барада шикаят эдилмеги шол карарың ерине етирилмегини тогтатмаяр.

71-нҗи мадда. Ерасты байлыклары пейдаланмак билен багланышыклы эмләк җеделлерине гарамагың тертиби

Ерасты байлыклары пейдаланмак билен багланышыклы эмләк җеделлери ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануlatларында белленилен тертипде чөзүлйәр.

X БӨЛУМ

ЕРАСТЫ БАЙЛЫКЛАР ХАКЫНДАКЫ КАНУНЛАРЫҢ БОЗУЛМАГЫ ҮЧИН ЖОГАПКӘРЧИЛИК

72-нжи мадда. Ерасты байлыклара дөвлет эечилиги хукугыны бозян гелешиклериң хакыкы дәлдиги

Ерасты байлыклара дөвлет эечилиги хукугыны гөни я-да гизлин формада бозян гелешиклер хакыкы дәлдир.

73-нжи мадда. Ерасты байлыклар хакындакы кануиларың бозулмагы үчин жогапкәрчилик

Шу Кодексиң 72-нжи маддасында гөркезилен гелешиклери этмекде, шонуң ялы-да шу ашакдакыларда:

ерасты байлыкларың бирутсат пейдаланылмагында;

ер жүммүшини геологик тайдан өвренмек барадакы ишлери гечирмек кадаларының ве талапларының бозулмагында, ягны газылып алынян пейдалы байлыкларың барланып гөрлен запасларының я-да газылып алынян пейдалы байлыклары чыкарян кәрханалары, шейле хем пейдалы байлыклары чыкармак билен багланышыклы болмадык ерасты десгалары гурмак ве уланмак шертлериниң нәтакык кесгитленилмегине гетирен шол бозушда;

байлыклы кәнлериң бар участокларыны сайлап уланмакда ве шонда пейдалы байлыкларың баланс запасларының эсассыз йитирилмегинде;

пейдалы байлыклар чыкарылан махалында оларың нормативден дашары йитирилмегинде ве шол байлыкларың гымматының нормативден дашары пеcелмегинде;

пейдалы байлыклы кәнлериң заяланылмагында хем-де газылып алынян пейдалы байлыкларың запасларыны рационал пейдаланмак барадакы талапларың башга хили бозулмагында;

газылып алынян пейдалы байлыклар ерлешйән мейданларда гурлушык ишлерини бирутсат алып бармакда;

ерасты байлыклары пейдаланмак билен багланышыклы ишлери ховпсуз алып бармак барадакы кадалары ве нормалары бозмакда;

ерасты байлыклары горамак барадакы кадалары, шонуң ялы-да төверекдәки тебигы средань, жайлары ве десгалары ерасты байлыклары пейдаланмак билен багланышыклы болан ишлериң зыянлы тәсиринден горамак барадакы талаплары ерине етирмезликде;

ерасты сувларың дүзгүнине гөзегчилик эдилйән скважиналары, шонуң ялы-да маркшейдерчилик белликлерини ве геодезики белликлери ёк этмекде я-да олары заяламакда;

маркшейдерчилик документациясыны я-да геологик документациясыны йитирмекде, шонуң ялы-да ер жүммүшини геологик тайдан өвренмек ве пейдалы байлыклы ерлери уланмак довам этдирилйән махалында зерур болжак пейдалы байлыкларың сынаг дубликатларыны ве буравлайыш скважинасындан чыкян магдан жисимини йитирмекде;

ятырылян я-да консервирленилйән магданлы ерлери ве буравлайыш скважиналарыны илатың ховпсузлыгыны үпжүн эдйән ягдая гетирмек барадакы талаплары, шонуң ялы-да консервацияланылан вагтың довамында магданлы кәнлери, магданлы ерлери ве буравлайыш скважиналарыны абат сакламак барадакы талаплары ерине етирмезликде;

ер жүммүшинден чыкарылан алтыны хем-де бейлеки гыммат ба-

халы металлары ве гыммат бахалы дашлары дөвлете табшырмагын дүзгүнлерини бозмакда гүнәкәр болан адамлар —

ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануupларына лайыклыкда җенаят җогапкәрчилигини, административ җогапкәрчилик я-да башга җогапкәрчилик чекйәрлер.

ССР Союзының ве союз республикаларының Ерасты байлыклар хакындакы кануларының эсасларына лайыклыкда, ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануларында ерасты байлыклар хакындакы кануларың бейлеки бозулышлары үчин хем җогапкәрчилик белленилип билнер.

74-нҗи мадда. Ерасты байлыклары биругсат пейдаланмагын ве газылып алынян пейдалы байлыклар ерлешен мейданларда гурлушык ишлерини биругсат гечирмегиң бес эдилмеги

Ерасты байлыклары биругсат пейдаланмаклык ве газылып алынян пейдалы байлыклар ерлешен мейданларда гурлушык ишлерини биругсат гечирмеклик сарп эдилен харажатлар төленилмән бес эдилйәр.

75-нҗи мадда. Зыянлары төлемек

ССР Союзының ве союз республикаларының Ерасты байлыклар хакындакы кануларының эсасларына лайыклыкда, кәрханалар, гурамалар, эдаралар ве гражданлар ерасты байлыклар хакындакы кануларын бозулмагы нетиҗесинде етирилен зыянларың өвезини ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануларында белленилйән мөчберлерде ве тертипде төлемәге борчлудырлар. Етирилен зыянларың өвезини төлемек билен багланышыклылыкда өзлериниң гүнәси билен кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың чыкдажы этмегине себәп болан везипели адамлар ве бейлеки ишгәрлер белленилен тертипде мадды җогапкәрчилик чекйәрлер.

XI БӨЛҮМ

ХАЛКАРА ШЕРТНАМАЛАРЫ[1]

76-нҗы мадда. Халкара шертнамалары

ССР Союзының ве союз республикаларының Ерасты байлыклар хакындакы кануларының эсасларына лайыклыкда, эгер СССР-иң баглашан халкара шертнамасында ерасты байлыклар хакындакы совет кануларындакы кадалардан башга кадалар белленен болса, онда халкара шертнамасының кадалары уланыляр.

Эгер Түркменистан ССР-ниң баглашан халкара шертнамасында Түркменистан ССР-ниң ерасты байлыклар хакындакы кануларында гөз өңүнде тутулан кадалардан башга кадалар белленен болса, онда Түркменистан ССР-ниң ерасты байлыклар хакындакы канулары барада хем шонуң ялы тертип уланыляр.

[1] XI-нҗи бөлүм Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нҗи йылың 15-нҗи апрелиндәки Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нҗи йыл, № 7, 64-нҗи мадда).

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң ЕРАСТЫ БАЙЛЫКЛАР ХАКЫНДАКЫ КОДЕКСИНИ ГҮЙҖЕ ГИРИЗМЕГИҢ ТЕРТИБИ ХАКЫНДА[1]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР ЁКАРЫ СОВЕТИНИҢ ПРЕЗИДИУМЫНЫҢ УКАЗЫ
1977-нҗи йыл, 19-нҗы май
(ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1977-нҗи йыл, № 10, 68-нҗи мадда)

«Түркменистан ССР-ниң Ерасты байлыклар хакындакы кодексини тассыкламак хакында» Түркменистан ССР-ниң 1976-нҗы йылың 2-нҗи декабрындакы Кануна (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1976-нҗы йыл; № 23, 90-нҗы мадда) лайыклыкда Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумы к а р а р э д й ә р:

1. Түркменистан ССР-ниң канунлары Түркменистан ССР-ниң Ерасты байлыклар хакындакы кодексине лайык гетирилйәнчә гелҗекде Түркменистан ССР-ниң озалдан довам эдип гелйән канунчылык актлары уланыляр, чүнки олар Кодексе терс гелмейәр.

2. Түркменистан ССР-ниң Ерасты байлыклар хакындакы кодекси 1977-нҗи йылың 1-нҗи июнындан, Кодекс гүйҗе гиризиленден соң гелип чыкан магдан хукук гатнашыклары барасында уланыляр.

Ерасты байлыклары пейдаланмак ве горамак барада Түркменистан ССР-ниң Ерасты байлыклар хакындакы кодекси гүйҗе гиризилмезден өң йүзе чыкан хукук гатнашыкларында шол хукук гатнашыкларына гатнашыҗыларың хукукларының хем-де борчларының амала ашырылмагы 1977-нҗи йылың 1-нҗи июнындан соң Кодексе лайыклыкда дүзгүнлешдирилйәр.

3. ССР Союзының ве союз республикаларың Ерасты байлыклар хакындакы канунларының эсасларында белленилен ве Түркменистан ССР-ниң Ерасты байлыклар хакындакы кодексинде бар болан дүзгүнлер Эсаслар гүйҗе гиризилен гүнүнден, ягны 1976-нҗы йылың 1-нҗи январындан башлап, «ССР Союзының ве союз республикаларың Ерасты байлыклар хакындакы канунларының эсасларыны гүйҗе гиризмегиң тертиби хакында» СССР Ёкары Советиниң Президиумының 1975-нҗи йылың 26-нҗы ноябрындакы Указына (СССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1975 й. № 49, 774-нҗи мадда) лайыклыкда уланыляр.

4. Түркменистан ССР-ниң Ерасты байлыклар хакындакы кодекси гүйҗе гиризилен пурсатына ченли компетентли органларың ерасты байлыклары пейдаланмага бермек хакында карар кабул этмән галдыран хайышлары Кодексиң 14—22-нҗи маддаларында гөз өңүнде тутулан тертипде ве шолардакы шертлери берҗай этмек билен чөзүлйәр.

Ерасты байлыклары пейдаланмага бермек хакында дегишли органлар тарапындан оларың компетенциясының чәклеринде 1977-нҗи йылың 1-нҗи январындан өң кабул эдилен, йөне Түркменистан ССР-ниң Ерасты байлыклар хакындакы кодекси гүйҗе гиризилен пурсатына ченли ерине етирилмедик карарлар Кодексиң талапларына лайыклыкда берҗай эдилйәр.

5. Түркменистан ССР-ниң Ерасты байлыклар хакындакы кодексиниң гүйҗе гиризилмеги мынасыбетли өзлериниң ерасты байлыклары уланмага бермек барадакы компетенциясы үйтгейән органлар ерасты байлыклары 1977-нҗи йылың 1-нҗи июнындан өң уланмага берен халатларында шол гөркезилен мөхлетден соң ерасты байлыклары уланмак хукугыны Кодексе лайыклыкда ерасты байлыклары

[1] 7-нҗи мадда Түркменистан ССР Канунлар топлумына гиризилмәге дегишли кадалары өз ичине алмаянлыгы үчин гетирилмеди.

уланмага бермек ве олары уланмакдан махрум этмек хукугына эе болан органлар Кодексиң 25—27-нҗи маддаларына лайыклыкда ятырярлар.

6. Магдан ве партладыш ишлерине ёлбашчылык этмек хакында Түркменистан ССР-ниң Ерасты байлыклар хакындакы кодексиниң 45-нҗи маддасының дөрдүнҗи бөлегинде гөз өңүнде тутулан дүзгүн дегишли йөрите билими болмадык, йөне 1976-нҗы йылың 1-нҗи январындан өң шол ишлере ёлбашчылык этмәге гойберилен адамлара дегишли эдилмейәр.

УМУМЫ ЯЙРАН ГАЗЫЛЫП АЛЫНЯН ПЕЙДАЛЫ ЗАТЛАРЫ БОЛАН ЕРЛЕРИ ИШЛӘП ТАЙЯРЛАМАК ҮЧИН МАГДАНЛЫ ЕРЛЕРИ БӨЛҮП БЕРМЕГИҢ ТЕРТИБИ ХАКЫНДАКЫ ИНСТРУКЦИЯНЫ, УМУМЫ ЯЙРАН ГАЗЫЛЫП АЛЫНЯН ПЕЙДАЛЫ ЗАТЛАРЫ БОЛАН ЕРЛЕРИҢ ЕРЛЕШЙӘН МЕЙДАНЛАРЫНДА СЕНАГАТ КӘРХАНАЛАРЫ, ИЛАТЛЫ ПУНКТЛАР, ДЕСГАЛАР, СУВ ХОВДАНЛАРЫ ВЕ БЕЙЛЕКИ ОБЪЕКТЛЕР ЕРЛЕШДИРИЛМЕЛИ БОЛАН МАХАЛЫНДА ОЛАРЫҢ ГУРУЛМАЛЫ МЕЙДАНЧАЛАРЫНЫ ТАССЫКЛАМАГЫҢ ТЕРТИБИ ХАКЫНДАКЫ ИНСТРУКЦИЯНЫ ХЕМ-ДЕ СЕНАГАТ ТАЙДАН ӨЗЛЕШДИРМЕК ҮЧИН УМУМЫ ЯЙРАН ГАЗЫЛЫП АЛЫНЯН ПЕЙДАЛЫ ЗАТЛАРЫ БОЛАН ЕРЛЕРИ БЕРМЕГИҢ ТЕРТИБИ ХАКЫНДАКЫ ДҮЗГҮННАМАНЫ ТАССЫКЛАМАК ХАКЫНДА[1]

Түркменистан ССР Министрлер Советиниң карары
1983-нҗи йыл, 15-нҗи июнь, № 291

Түркменистан ССР Министрлер Совети к а р а р э д й ә р:

1. Умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерлери ишләп тайярламак үчин магданлы ерлери бөлүп бермегиң тертиби хакындакы Инструкцияны, умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерлериң ерлешйән мейданларында сенагат кәрханалары, илатлы пунктлар, десгалар, сув ховданлары ве бейлеки объектлер ерлешдирилмели болан махалында оларың гурулмалы мейданчаларыны тассыкламагың тертиби хакындакы инструкцияны хем-де сенагат тайдан өзлешдирмек үчин умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерлери бермегиң тертиби хакындакы Дүзгүннаманы тассыкламалы (гошуляр).

ТССР Министрлер Советиниң
1983-нҗи йылың 15-нҗи
июнында чыкаран
№ 291 карары билен
ТАССЫКЛАНЫЛДЫ

УМУМЫ ЯЙРАН ГАЗЫЛЫП АЛЫНЯН ПЕЙДАЛЫ ЗАТЛАРЫ БОЛАН ЕРЛЕРИ ИШЛӘП ТАЙЯРЛАМАК ҮЧИН МАГДАНЛЫ ЕРЛЕРИ БӨЛҮП БЕРМЕГИҢ ТЕРТИБИ ХАКЫНДА ИНСТРУКЦИЯ

1. Шу инструкция Түркменистан ССР-ниң Ерасты байлыклары хакындакы Кодексиниң 16-нҗы маддасына лайыклыкда нешир эдил-

[1] Түркменистан ССР-ниң Канунлар топлумына гиризмәге дегишли кадалары өз ичине алмаянлыгы үчин 2-нҗи ве 3-нҗи пунктлар гетирилмеди.

йәр ве республиканың магдан чыкарян кәрханаларыны проектирлемеги, гурмагы хем-де Түркменистан ССР-ниң территориясында умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерлери ишләп тайярламагы амала ашырян кәрханалары, гурамалары ве эдаралары, министрликлери, ведомстволары хем-де район, шәхер исполкомлары үчин хөкманыдыр.

2. Умумы газылып алынян пейдалы затлара шу ашакдакылар дегишлидир: чәге (формаланян, айна чәгеси, фарфор-фаянс, ода чыдамлы ве цемент сенагаты үчин уланылян чәге муңа гирмейәр), ири чагыл, чагыл, тоюн (ода чыдамлысы, кынлык билен эрейәни, фарфор-фаянс ве цемент сенагаты үчин уланыляны, флоридли, бояг, бентонит, кислота чыдамлы тоюн ве каолин муңа гирмейәр), чәгесөв топрак (цемент сенагаты үчин уланыляны муңа гирмейәр), локга даш, гум дашы (битуминозлысы, дивар өртүги үчин уланыляны, динаслысы ве айна сенагаты үчин уланыляны, муңа гирмейәр), кварцит (динаслысы, флюслысы, дивар өртүги үчин уланыляны, демирлиси ве кремнит карбидини, кристаллик карбид хем-де ферросплавлар өндүрмек үчин уланыляны муңа гирмейәр), хек (цемент, химия, айна, резин сенагаты үчин уланылян хек хем-де глинозем ве нефелин алмак үчин уланылян хек муңа гирмейәр), доломит (бычгыланян, дивар өртүги үчин уланыляны, металлургия, химия ве айна сенагаты үчин уланыляны муңа гирмейәр), мергель (битуминозлысы ве цемент сенагаты үчин уланыляны муңа гирмейәр), хек дашы (битуминозлысы, дивар өртүги үчин уланыляны, бычгыланяны, цемент, металлургия, химия, айна, целлюлоза-кагыз ве гант сенагаты үчин, шейле хем глинозём өндүрмек үчин уланыляны муңа гирмейәр), рекуша, сланец (янгыч хем-де басыргы үчин уланыляны муңа гирмейәр), аргиллитлер ве алевролитлер (цемент сенагатында пейдаланмак үчин ярамлылары муңа гирмейәр), магма, вулкан, метаморфики җисимлер (дивар өртүги, безег үчин уланыляны, ода чыдамлы ве кислота чыдамлы материаллар өндүрмек, даш гуйма ве минерал памык өндүрмек үчин уланыляны, шейле хем цемент сенагатында пайдаланмак үчин ярамлылары муңа гирмейәр).

3. Умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерлери сенагат тайдан ишләп тайярламак үчин шу инструкция аркалы белленен тертипде магданлы ер алынмалыдыр хем-де ер участогы канун аркалы белленен тертипде берилмелидир.

Диңе ер участогының бөлүнип берлен болмагы, шонуң ялы-да диңе магданлы ериң бөлүнип берлен болмагы шу инструкцияның 8-нжи пунктунда гөз өңүнде тутулан халатлардан бейлеки халатларда шу участокда ерлешйән газылып алынян пейдалы затлары сенагат тайдан ишләп тайярламага хукук бермейәр.

4. Бар болан газылып алынян пейдалы затларыны сенагат тайдан ишләп тайярламак үчин гурама я-да кәрхана берилйән ерасты байлыгың бир бөлегине магданлы ери бөлүп бермек дийилйәр.

Бөлүнип берлен магданлы ериң ерлешйән ери планда ве бейлеки гөркезме графики документлерде (дик текизлигиң проекциясы, кесиклери) шекиллендирилйәр ве план боюнча графики кесгитленилен әхли бурчлайын нокатларының координатлары план аркалы гошмача такыкланяр.

5. Ер участогының бөлүнип берилмеги (ериң бөлүнип берилмеги) магданлы ериң бөлүнип берилмеги ресмилешдириленден соң амала ашырыляр. Шунда бөлүнип берлен ериң ерлешйән ери ве мейданы магданлы ериң ерлешйән ерине, бөлүнип берлен магданлы ериң серхетлерине, магданлы ериң ишленип тайярланыш усулына ве шертле-

рине, шейле хем магдан кәрханасының гурлушыгының проект чөзгүтлерине баглылыкда белленилйәр.

6. Әхли ерлериң (йөрите ниетленен ерлери, дөвлет ер фондуның, дөвлет токай фондуның ерлерини гошмак билен) ерастында ерлешйән умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары сенагат тайдан ишләп тайярламак үчин магданлы ерлери бөлүп бермек халк депутатларының район (шәхер) Советлериниң исполнитель комитетлери тарапындан амала ашырылып, ол хөкманы суратда ТССР Госгортехнадзорында регистрация эдилйәр.

БЕЛЛИК:

1. Ики я-да шондан көп районың территориясында ерлешйән умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерлери ишләп тайярламак үчин магданлы ери бөлүп бермеклик облисполкомың табшырмагы боюнча дегишли район, шәхер исполкомларының бири тарапындан амала ашырыляр.
2. Ики я-да шондан көп областың территориясында ерлешйән умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерлери ишләп тайярламак үчин магданлы ери бөлүп бермеклик ТССР Министрлер Советиниң табшырмагы боюнча район, шәхер исполкомларының бири тарапындан амала ашыряр.
3. Умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары ишләп тайярламак үчин район, шәхер исполкомлары тарапындан Транспорт гурлушыгы министрлигиниң, Гатнав ёллар министрлигиниң ве СССР Горанмак министрлигиниң кәрханаларына ве гурамаларына бөлүнип берлен магданлы ерлер ёкарда гөркезилен министрликлериң магдан-техники инспекцияларында регистрация эдилйәр.

7. Умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерлери ишләп тайярламак үчин магданлы ерлери бөлүп бермек хакындакы меселе чөзүлен махалында халк депутатларының район (шәхер) Советлериниң исполнитель комитетлери шу ашакдакылары үнҗүн этмелидир:

а) умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерлериң, шонуң ялы мейданларың халк хожалыгы үчин хас аматлы пейдаланылмагыны;

б) бөлүнип берлен магданлы ерлериң серхетлериниң ве мөчберлериниң догры кесгитленилип, шунда өзбашдак ишләп тайярламак үчин ярамсыз болан газылып алынян пейдалы затлары болан участокларың бөлүнип берлен магданлы ерлере гошулман галмагына ёл берилмезлигини;

в) өзлери боюнча умумы яйран газылып алынян затларының запаслары тассыкланылан газылып алынян пейдалы затлары болан ерлери ишләп тайярламак үчин магданлы ерлериң бөлүнип берилмегини;

г) газылып алынян пейдалы затлары болан ерлериң комплекслейин ишләп тайярланылмагыны;

д) илатың ховпсузлыгыны, ерасты байлыгың ве төверекдәки тебигы среданың бейлеки объектлериниң, җайларың хем-де десгаларың горалып сакланылмагыны.

8. Газып алыш чуңлугы ики метре ченли болуп, партладыш ишлери уланмаздан, ачык усул билен газып чыкарыш ишлери гечириленде, магданлы ер бөлүнип берилмесе-де, кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың өзлериниң хожалык хем-де дүрли дурмуш хаҗатлары үчин умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары алмак максады билен өзлерине берлен ер участокларының (бөлүнип берлен ерлериң) чәклеринде ерасты байлыклардан пейдаланмага хукугы бардыр.

9. Магдан чыкарыжы кәрханaны гурмак барадакы хем-де умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары сенагат тайдан ишләп тайярламак барадакы ишлери малиелешдирмеклиге диңе техники проект ве магданлы ериң бөлүнип берилмегиниң регистрация эдиленлиги хакында ТССР Госгортехнадзорының справкасы болан махалында ёл берилйәр.

10. Газылып алынян пейдалы затларың запаслары барланылмадык махалында магданлы ерлери бөлүп бермеклиге ёл берилмейәр.

Магданлы ерлери бөлүп бермек барадакы эсасы талаплар

11. Умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерлери ишләп тайярламага башламаклыга диңе шу инструкция лайыклыкда ресмилешдирилен бөлүнип берлен магданлы ер, канун аркалы белленен тертипде ресмилешдирилен бөлүнип берлен ер хем-де ТССР Госгортехнадзорының магданлы ериң бөлүнип берилмегиниң регистрация эдиленлиги хакында справкасы болан махалында ёл берилйәр (№ 3 гошунды).

12. Умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерлери ишләп тайярламак үчин магданлы ерлер уставларына, дүзгүнналарына я-да ёкарда дурян органларың карарларына лайыклыкда умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары чыкарып алмак өз везипесине гирйән кәрханалара, гурамалара ве эдаралара берилйәр. Магданлы ери ишләп тайярламак үчин бөлүп бермеклик, када болшы ялы, умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан әхли ерлер боюнча амала ашырыляр.

Айратын халатларда, ерасты байлыклы бир ери ишләп тайярламак үчин магдан чыкарян кәрханаларың проектлери ве магдан ишлерини өсдүрмек планлары өзара ылалашылан махалында магданлы ерлер бирнәче кәрхана, гурама ве эдара бөлүнип берлип билнер.

13. Проектирленйән магдан кәрханалары үчин талап эдилйән бөлүнип берилмели магданлы ериң чәклеринде умумы яйран газылып алынян пейдалы затларың барланан запаслары ТССР Геология управлениесиниң газылып алынян пейдалы затларың запаслары барадакы Территориал комиссиясы тарапындан тассыкланылмалыдыр.

14. Газылып алынян пейдалы затлары чыкармак үчин ерасты байлыклы ерлер магданлы ериң бөлүнип берилмегине шаятлык эдйән акт эсасында пейдаланылмага берилйәр.

Умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерасты байлыклы ерлери ишләп тайярламак үчин магданлы ерлер район, шәхер исполкомында алынмалыдыр ве магдан кәрханасы гурлуп башланманка ТССР Госгортехнадзорында регистрирленмелидир. Бөлүнип берилйән магданлы ериң мөчбери проектирленйән магдан кәрханасының өнүмчилик кувватына ве херекет эдиш мөхлетине лайык гелмелидир.

Умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерасты байлыклы ерлери ишләп тайярламак үчин бөлүнип берлен магданлы ериң серхетлерини үйтгетмеклик тәзе магданлы ери алмак үчин белленен тертипде амала ашырыляр.

15. Кәрхана, гурама я-да эдара бөлүнип берлен магданлы ери бейлеки министрликлериң ве ведомстволарың кәрханаларына, гурамаларына я-да эдараларына вагтлайын я-да хемишелик пейдаланмак үчин долы я-да кем-кәслейин бермеклик тәзе магданлы ери алмак үчин белленен тертипде амала ашырыляр.

16. Магдан кәрханасы ятырылан я-да консервацияланан махалын-

да магданлы ери бөлүп бермек барадакы техники документация, маркшейдерчилик ве геологики планларың хем-де резервлериң долдурылан нусгаалары он гүн мөхлет ичинде ёкарда дурян гурама берилмелидир, шол документлериң копиялары болса ёкарда гөркезилен мөхлет ичинде, әхли гатышык магдан кәрханаларыны гошмак билен, дахыллы кәрханалара, гурамалара ве эдаралара берилмелидир. Магданлы ери бөлүп бермек барадакы акт магдан кәрханасының ятырыланлыгы я-да консервациялананлыгы хакындакы акт ресмилешдириленден соң он гүн мөхлет ичинде район, шәхер исполкомына гайтарылып берилмелидир.

Бөлүнип берлен магданлы ериң регистрация эдиленлиги хакындакы справка магдан кәрханасы ятырылан я-да консервацияланандан соң 15 гүнден гиҗә галдырылман дахыллы кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың маркшейдерчилик документациясыны аландыклары хакындакы дил хатларының копиялары билен ТССР Госгортехнадзорына берилмелидир.

Магданлы ерлери бөлүп бермегиң тертиби

17. Бөлүнип берилйән магданлы ери алмак үчин оны талап эдйән кәрхана, гурама я-да эдара ишләп тайярламак иши белленилйән ерасты байлыклы ериң ерлешйән ериндәки район, шәхер исполкомына заявка бермели.

Заявкада арза берижи гураманың долы ады ве адреси, хайышың манысы, ерасты байлыклы ериң (онуң бир бөлегиниң) хем-де ишленип тайярланылмалы газылып алыняи пейдалы задың ады, бөлүнип берилмели магданлы ериң ерлешйән ери, онуң мөчбери, гурулмакчы болунян кәрхананың өнүмчилик кувваты, ерасты байлыклы ери ишләп тайярламагың белленйән усулы гөркезилйәр.

Заявканың янына шу ашакдакылар гошуляр:

а) заявка берлен вагтда азындан 1 : 5000 масштабда корректирленен топографик планың копировкасы; оңа талап эдилйән бөлүнип берилмели магданлы ериң, ишләп тайярламаклык белленилйән ерасты байлыклы ериң, иң голай ерде ерлешйән херекет эдижи бөлүнип берлен магданлы ерлериң, ерасты байлыклы ериң чәклеринде гөзлег ве өнүмчилик серхетлериниң, ериң рельефиниң, тебигы объектлериң, бар болан ве гурулмакчы болунян десгаларың хем-де яшайыш җайларының, шейле хем бөлүнип берлен магданлы ериң ве онуң голайындакы ериң ягдайының бейлеки элементлериниң контурлары гечирилен болмалы;

б) магданлы ери бөлүп бермеги талап эдйән гураманың магдан ишлерини гечирмәге хукугының барлыгыны тассыклаян ёкарда дурян гураманың уставындан, дүзгүнамасындан я-да карарындан гөчүрме;

в) ишләп тайярламага дегишли ерасты байлыклы ериң барланыш дережесини ве геологик гурлушыны, гурулмакчы болунян магдан кәрханасының максадыны, магдан ишлериниң усулларыны ве системаларыны, газылып алыняи пейдалы затларың проектде гөз өңүнде тутулан запасларының чыкарылышының долулыгыны, магдан ишлериниң йыллар боюнча өсүшини, ерасты байлыклы ериң чәклеринде озал ерине стирилен магдан ишлерини хем-де магдан кәрханасының бейлеки өнүмчилик ве техники гөркезижилерини беян эдйән дүшүндириш хаты;

г) бөлүнип берлен магданлы ериң чәклеринде газылып алыняи пейдалы затларың әхли баланс запасларының мукдарыны гөркезмек билен, ерасты байлыклы ериң барлананлыгы хакында справка, газылып алынян пейдалы затларың кабул эдилен запаслары хакында запаслар барадакы территориал комиссияның протоколындан гөчүрме;

д) бөлүнип берилйән магданлы ери алмагың зерурлыгыны тассыклаян өз ёкарда дурян гурамасының справкасы, шейле хем дахыллы кәрханалар, гурамалар ве эдаралар билен ылалашыланлыгы хакындакы справкалар хем-де бейлеки документлер.

18. Заявка хем-де онуң янына гошулян материаллар ве документлер үч экземплярдан ыбарат мукдарда берилйәр.

Әхли документлере дегишли кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың ёлбашчылары тарапындан гол чекилмелидир. Голлар печать басмак билен беркидилйәр.

19. Район, шәхер исполкомлары заявкалара, оларың янына гошулян материаллар ве документлер билен билеликде әхли зерур материаллар алнандан соң 20 гүнден гиҗә гойман серетмәге, район, шәхер исполкомының меҗлисинде карар чыкармага ве бу барада арза бериҗә хем-де бейлеки дахыллы кәрханалара, гурамалара ве эдаралара хабар бермәге борчлудырлар.

20. Карар чыкарылан гүнүнден башлап ики ай мөхлет ичинде район, шәхер исполкомының шол карары барада дегишли облисполкома я-да ТССР Министрлер Советине шикаят эдилип билнер.

Шикаятың копиясы шол бир вагтың өзүнде карар чыкаран район, шәхер исполкомына иберилмелидир, район, шәхер исполкомы шикаятың копиясыны алaндан соң 3 гүн мөхлет ичинде, шикаятың эсасыны дүшүндирмек билен бирликде, әхли материаллары облисполкома я-да ТССР Министрлер Советине ибермелидир.

Облисполкомың я-да ТССР Министрлер Советиниң карары гутарныклыдыр ве өзи барада шикаят этмәге дегишли дәлдир.

21. Магданлы ери бөлүп бермеклик үч экземплярдан ыбарат дүзүлип ресмилешдирилйәр:

а) район, шәхер исполкомының меҗлисиниң протоколындан гөчүрме;

б) шу инструкция № 1 гошундыда гетирилен форма боюнча магданлы ери бөлүп бериш акты;

в) шу инструкция № 2 гошундыда гетирилен форма боюнча топографик планың копиясында язгылар.

22. Магданлы ерлер бөлүнип берилйән кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың ховпсузлык кадаларыны хем-де магдан ишлерини догры алып бармак барадакы бейлеки эсасы талаплары берҗай этмек хакындакы борчлары район, шәхер исполкомының башлыгы, арза бериҗи кәрхананың, гураманың ве эдараның ёлбашчысы тарапындан гол чекилйән магданлы ери бөлүп бериш актында (шу инструкция № 1 гошунды) беян эдилйәр.

23. Ресмилешдирилен магданлы ери бөлүп бермек барадакы әхли материалларың бир экземпляры, магданлы ери бөлүп бериш актыны ве район, шәхер исполкомының меҗлисиниң протоколындан гөчүрмәни хем гошмак билен, арза бериҗә берилйәр, бейлеки экземпляры район, шәхер исполкомының архивинде сакланяр, үчүнҗи экземпляры болса ТССР Госгортехнадзорына берилйәр.

24. Шу ашакдакы халатларда ерасты байлыклы ерден пейдаланмак хукугы долы я-да кем-кәслейин бес эдилйәр:

а) ерасты байлыклы ерден пейдаланмак зерурлыгы тамамланaнда;

б) ерасты байлыклы ерден пейдаланмак барада белленен мөхлет гутаранда;

в) ерасты байлыклы участогы бейлеки дөвлет я-да җемгыетчилик хаҗатлары үчин алмак зерурлыгы дөрәнде;

г) ерасты байлыклы ер өзүне пейдаланмак үчин берлен кәрхана, гурама, эдара ятырыланда;

д) илатың саглыгына ач-ачан ховп абананда.

25. Ерасты байлыклы ерден пейдаланмаклык мөхлетсиз я-да вагтлайын болуп билер. Өңүнден мөхлети белленилмезден ерасты байлыклы ерден пейдаланылмагы мөхлетсиз (хемишелик) хасап эдилйәр. Вагтлайын пейдаланылан халатында ерасты байлыклы ер он йылдан артык болмадык мөхлет үчин берилйәр. Ерасты байлыклы ерден вагтлайын пейдаланмагың мөхлетини узалтмаклык ерасты байлыклы ерден пейдаланыҗының хайышы боюнча магданлы ери бөлүп берен район, шәхер исполкомы тарапындан амала ашырыляр.

Умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерлери ишләп тайярламак үчин ерасты байлыклы ерден пейдаланмагың мөхлетлери бөлүнип берлен магданлы ериң ТССР Госгортехнадзорында регистрация эдилен гүнүнден хасап эдилйәр.

26. Шу ашакдакы халатларда район, шәхер исполкомы бөлүнип берлен магданлы ерлери олары пейдаланян кәрханалардан, гурамалардан ве эдаралардан алып билер:

а) магданлы ери бөлүп бериш актында гөз өңүнде тутулан борчнамалар ерине етирилмесе;

б) магданлы ер бөлүнип берленден соң ол ики йылың довамында өзлешдирилмесе;

в) ерасты байлыклы ерлер ишленип тайярланан махалында бөлүнип берлен магданлы ериң чәклеринде ве онуң голайында ховпсузлык кадаларының зәхметкешлериң яшамагына вехим салян дережеде бозулмаларына ёл берилсе, ТССР Госгортехнадзорының язып бермеги боюнча.

27. Шу инструкцияның 24-нҗи ве 26-нжы пуктларында гөз өңүнде тутулан халатларда ерасты байлыклы ерлерден пейдаланмак хукугыны ятырмаклык райисполком тарапындан өзүниң магданлы ери бөлүп бермек барада берен актыны гүйчсүз хасап этмек аркалы гечирилйәр.

БЕЛЛИК:

Бөлүнип берлен магданлы ериң алнанлыгы хакында район, шәхер исполкомы 10 гүн мөхлет ичинде ТССР Госгортехнадзорына хабар берйәр.

28. Бөлүнип берлен магданлы ерлериң учёты район, шәхер исполкомында шу инструкция № 4 гошундыда гетирилен форма боюнча китапда, бөлүнип берлен магданлы ерлери ТССР Госгортехнадзорында регистрация этмеклик болса шу инструкция № 5 гошундыда гетирилен форма боюнча китапда алнып барыляр.

Умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерлери ишләп тайярламак үчин магданлы ерлери бөлүп бермегиң тертиби хакындакы инструкция № 1 гошунды

Умумы яйран газылып алынян пейдалы заты ишләп тайярламак үчин магданлы ери бөлүп бериш акты №____

»____» ______________ 19____ й.

____

(район, шәхер исполкомының, областын, республиканың ады)

____

заявкасы боюнча ______________________________

(кәрхананың, эдараның, гураманың долы ады)

сенагатда ишләп тайярламак үчин магданлы ерлери бөлүп бермек

____
(умумы яйран газылып алынян пейдалы затларың атлары)

е' ешйән______________________________________
(илатлы пунктуң, оба Советиниң, районың, областың, республиканың ады)

топографик планың гошулян ______________ копиясында 1, 2, 3
1, бурчлайын пунктлар билен белленен чәклерде ________ гектар
хат билен
мейдан магдан ер бөлүнип берилди.

Шу акт үч экземплярдан ыбарат дүзүлди ве реестрине

____
(район, шәхер исполкомының, областың, республиканың ады)

№______ билен гиризилди.

____бөлүнип
(кәрхананың, гурамаің ве эдараның ады)

берлен магданлы ери ишләп тайярлан махалында шу ашакдакы талаплары ерине етирмәге борчлудыр:

1. Магдан ишлерини проекте лайыклыкда ве магдан, партладыш ве маркшейдерчилик ишлерини ховпсуз алып бармак барадакы кадалары ве инструкциялары берҗай этмек билен алып бармалы, ерасты байлыкларының рационал комплексләйин пейдаланылмагыны ве горалып сакланылмагыны үпҗүн этмели.

2. Бөлүнип берлен магданлы ериң чәклеринде ишләп тайярлайышлара ёлбашчылык этмеклик магдан ишлерини җогапкәрли алып бармага хукугы болан адама табшырылмалыдыр.

3. Бөлүнип берлен магданлы ер ишленип тайярланылан махалында проект аркалы горалып сакланылмагы гөз өңүнде тутулан әхли гымматлы десгалар ве тебигы объектлер ишләп тайярлайышларың зыянлы тәсиринден горалмалыдыр.

4. Магдан ишлерине башламага 15 гүн галанда бу барада ТССР Госгортехнадзорына хабар бермели.

5. Магдан кәрханасы ятырылан я-да консервацияланан халатында газып чыкарыш иши гечирилен ер ве онуң төверегиндәки территория ховпсуз ягдая, шейле хем халк хоҗалыгында пейдаланмак үчин ярамлы ягдая гетирилмелидир.

Магданлы ери бөлүп бериш акты магдан кәрханасының ятырыланлыгы (консервациялананлыгы) хакындакы акт ресмилешдириленден соң 10 гүнүң довамында район, шәхер исполкымына гайтарылып берилмелидир.

6. Магданлы ериң бөлүнип берленлиги хакындакы акты алан кәрхана, гурама ве эдара ики йылың довамында газылып алынян пейдалы заты ишләп тайярламага гиришмесе, магданлы ери бөлүп бериш акты гүйҗүни йитирйәр ве ол район, шәхер исполкомына гайтарылып берилмелидир.

п. е. Башлык_________________________
(район, шәхер исполкомының ады)

п. е. _________________________
кәрхананың, гураманың ве эдараның ады)

(гол)

Умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерлери ишләп тайярламак үчин магданлы ерлери бөлүп бермегиң тертиби хакындакы инструкция № 2 гошунды

Топографик планың копиясындакы язгының нусгасы

Шу планда бөлүнип берлен магданлы ерлериң шекили ____________

(ерасты байлыклы ериң ады)

мейдан ____________

(хат билен)

боюнча шу планда шекиллендирилен 1, 2, 3—1, бурчлайын пунктлар билен белленен чәклерде ____________

(район, шәхер исполкомының, областың, республиканың ады)

сенагат тайдан ишләп тайярламак үчин ____________

(кәрхананың, гураманың ве эдараның ады)

____

(газылып алынян пейдалы затларың ады)

сенагат тайдан ишләп тайярламак үчин магданлы ер берилди.

План «____» ______ 19____ й. берлен №____ магданлы ери бөлүп бериш актына гошунды болуп дуряр.

Башлык ____________

(район, шәхер исполкомының ады)

Секретарь (гол)

п. е (гол)

Умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерлери ишләп тайярламак үчин магданлы ерлери бөлүп бермегиң тертиби хакындакы инструкция № 3 гошунды

СПРАВКА

«____» ______ 19____ й.

____

(газылып алынян пейдалы задың ады)

сенагат тайдан ишләп тайярламак үчин ____________

(район, шәхер исполкомының ады)

____________ гектар

(хат билен)

мейдан №____ магданлы ери бөлүп бериш акты боюнча ____________

(кәрхананың, эдараның, гураманың долы ады)

берлен магданлы ер ТССР Госгортехнадзоры тарапындан регистрирленди.

ТССР Госгортехнадзорының
Башлыгы
п. е.

Умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерлери ишлэп тайярламак үчин магданлы ерлери бөлүп бермегиң тертиби хакындакы инструкция

№ 5 ГОШУНДЫ

ТССР ГОСГОРТЕХНАДЗОРЫ

умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерлери ишлэп тайярламак үчин бөлүнип берлен магданлы ерлери

УЧЁТА АЛЫШ КИТАБЫ (РЕЕСТРИ)

Магданлы ери бөлүп бериш регистрация эдиленлиги хакында справкалар №	Магданлы ери бөлүп бериш регистрация эдилен вагты	Магданлы ери бөлүп берен район, шэхер исполкомының долы ады	Магданлы ериң берлен вагты ве реестр боюнча №	Ишлэп тайярламак үчин берлен газылып алынян пейдалы зады болан ериң ады	Бөлүнип берлен магданлы ериң мейданы (гектар хасабында)	Газылып алынян пейдалы задың запаслары	Бөлүнип берлен магданлы ериң ерлешйэн ери (илатлы пункт, район, область)	Бөлүнип берлен магданлы ери алан кэрхананың, гураманың ве эдараның долы ады ве адреси, шейле хем кэрхананың, гураманың ве эдараның табынлылыгы (трест, министрлик, ведомство)	Магданлы ери бөлүп бериш ресмилешдириленде кэрхана, гурама ве эдара берлен документлериң перечени	Магдан чыкарыжы кэрхананы ятырмак я-да консервациялламак хакында, бөлүнип берлен магданлы ериң мөчберлериниң үйтгейши хакында, онуң алнышы (себэплерини гөркезмек билен) хакында беллик	Белликлер
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

ТССР Министрлер Советиниң 1983-нжи йылың 15-нжи июнында чыкаран № 291 карары билен

ТАССЫКЛАНЫЛДЫ

Өзлери умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерасты байлыклы мейданларда ерлешдирилен махалында сенагат кәрханаларыны, илатлы пунктлары, десгалары, сув ховданларыны ве бейлеки объектлери гурмак үчин мейданчалары тассыкламагың тертиби хакында

ИНСТРУКЦИЯ

1. Шу инструкция өзлериниң киме табындыкларына гарамаздан, Түркменистан ССР-ниң территориясында сенагат кәрханаларыны, илатлы пунктлары, десгалары, сув ховданларыны ве бейлеки объектлери проектирлейән ве гурян кәрханалар, гурамалар ве эдаралар үчин, шейле хем ёкарда гөркезилен объектлери умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерлери ишләп тайярламак үчин магданлы ерлери бөлүп бермегиң тертиби хакында ТССР Министрлер Советиниң 19____ йылың «____»________чыкаран №____ карары билен тассыкланылан Инструкцияның 2-нжи пунктунда саналып гечилен умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерасты байлыклы мейданларда ерлешдирмек меселеси чөзүлен махалында облисполкомлар, райисполкомлар ве шәхер исполкомлары үчин хөкманыдыр.

Гурлушык үчин белленилен мейданчаларың астында газылып алынян пейдалы затларың йүзе чыкарылан запасларының ёклугы хакында кәрханаларда, гурамаларда ве эдараларда ТССР Геология управлениесиниң справкалары болан махалында олары шу Инструкцияда гөркезилен тертипде тассыкламаклык талап эдилмейәр.

2. Умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерасты байлыклы мейданларда ерлешдирилен объектлери гурмак үчин мейданчалары тассыкламаклык облисполкомлар, райисполкомлар ве шәхер исполкомлары тарапындан амала ашырыляр, олар шол мейданларда гурлушык алып бармагың максада лайыкдыгы хакында ТССР Геология управлениесиниң заключениелери болан махалында шол гурлушык үчин ер участокларыны бөлүп бермек хакындакы меселелери белленен тертипде чөзйәрлер.

3. Умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерасты байлыклы мейданларда гурлушык үчин мейданчалары тассыкламак барада гызыкланян кәрханалар, гурамалар ве эдаралар ылалашмак тертибинде шу ашакдакылары ТССР Геология управлениесине иберйәрлер:

а) гурлушык үчин белленйән мейданчаларың топографик планларының копияларыны я-да дубликатларыны дүшүндириш хаты билен;

б) гурлушык үчин мейданчалары бөлүп бермегиң зерурлыгыны тассыклаян ёкарда дурян гурамаларың справкаларыны.

Планларда гурлушык гечирилҗек мейданчаларың, гурулҗак кәрханаларың, баралга ёлларың, трубопроводларың, электрик гечириҗи линияларың ве бейлеки объектлериң ерлешйән ери мейданчаларың мөчберлери (гектар хасабында) ве оларың бурчлайын нокатларының координаты (метр хасабында) белленилмек билен гөркезилмелидир.

Дүшүндириш хатында шу ашакдакылар болмалыдыр:

гурлушыгы амала ашырҗак кәрхананың, гураманың ве эдараның долы ады, шейле хем шол кәрхананың, гураманың ве эдараның табын болуп дурян министрлигиниң, ведомствосының ады;

гурулҗак объектлериң ады;

умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерасты байлыклы мейданда ерлешйән шол мейданчаларда объектлери гурмагың зерурлыгының эсасландырмалары.

Умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерасты байлыклы мейданларда ерлешдирилйән объектлериң гурлушыгы үчин мейданчалары ресмилешдирмек ве тассыкламак барадакы документлер үч экземплярдан ыбарат дүзүлмелидир, олара кәрхананың, гураманың ве эдараның ёлбашчысы тарапындан гол чекилмелидир хем-де гербли печать билен беркидилмелидир.

ТССР Геология управлениеси ёкарда гөркезилен материаллара гараяр ве шолар боюнча өз заключениелерини дахыллы кәрханалара, эдаралара ве гурамалара шол материаллар алнан гүнүнден башлап бир ая ченли мөхлетде хабар берйәр.

4. Умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерасты байлыклы мейданларда ерлешйән мейданчалары гурмак үчин ТССР Геология управлениесиниң разылыгы болмадык махалында облисполкомлар, райисполкомлар ве шәхер исполкомлары гурлушык үчин мейданчалары тассыкламазлыга борчлудырлар.

ТССР Геология управлениеси билен ылалашылмаса, умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерасты байлыклы ерлере (барланан запасларың контурларына) галташян шу ашакдакы мейданчалар хем гурлушык үчин тассыкланылмага дегишли дәлдир:

а) карьерлер гурланда ве уланыланда пейдаланылмалы ерлер;

б) партладыш ишлериниң ве шол ерасты байлыклы ерлер ишленип тайярланан махалында дөрейән сүйшмелериң зыянлы тәсири етип билҗек ерлер.

5. Умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерасты байлыклы мейданларда ерлешен мейданчалары гурлушык үчин тассыкламага ТССР Геология управлениеси разылык бермесе, бу барада дахыллы кәрханалар, гурамалар ве эдаралар ТССР Геология управлениесиниң карары алнан гүнүнден башлап бир ай мөхлет ичинде ТССР Министрлер Советине шикаят эдип билерлер.

Шикаятың копиясы шол бир вагтың өзүнде ТССР Геология управлениесине берилйәр, шикаяты аландан соң ол бәш гүн мөхлет ичинде зерур материаллары ве шикаят боюнча өз дүшүндиришлерини ТССР Министрлер Советине ибермәге борчлудыр.

6. Шу инструкцияның 3-нҗи пунктунда гөркезилен документлериң хем-де материалларың бир экземпляры, олара дегишли облисполкомлар, райисполкомлар я-да шәхер исполкомлары тарапындан гараландан соң, оларың карарлары гошулмак билен, шол материаллары берен кәрхана, гурама ве эдара гайтарылып берилйәр, икинҗи экземпляры ТССР Геология управлениесине иберилйәр, үчүнҗи экземпляры болса мейданчаны тассыкламак хакында карар чыкаран облисполкомың, райисполкомың я-да шәхер исполкомының архивинде сакланыляр.

7. Умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерасты байлыклы мейданларда ерлешдирилйән мейданчаларың тассыкланылландыгы хакындакы карар мейданчаның топографик планының копиясында ыгтыяр бериш язгысы билен ресмилешдирилйәр.

Шу карарлар ашакдакы халатларда, карарлары кабул эден органлар тарапындан ятырылып билнер:

а) эгер белленен гурлушык тассыкланылан мейданчаларың чәклеринде, ики йылың довамында башланмаса:

б) гурлушык үчин мейданчаны тассыкламак хакындакы карарда гөз өңүнде тутулан җай гуруш шертлери бержай эдилмедик махалында, шейле хем шу мейдан билен янашык участокларда бирусгат җай гурланда;

в) мейданчаларда җай гурмак хукугы бейлеки кәрханалара, гурамалара, эдаралара ве адамлара бирусгат берленде;

г) карары ятырмак хакында ТССР Геология управлениесиниң эсасландырылан талаплары боланда.

8. Умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерасты байлыклы мейданларда ерлешдирилйән дүрли объектлериң гурлушыгы үчин шу инструкция лайыклыкда мейданчалары тассыкламаклыгы ве ылалашмаклыгы амала ашырян облисполкомлар, райисполкомлар, шәхер исполкомлары ве ТССР Геология управлениеси гурлушык үчин мейданчалары тассыкламак барадакы заявкалары ве материаллары олара гарамагың баршыны хем-де шолар боюнча кабул эдилен карарлары хасаба алян йөрите журналлары йөретмәге борчлудырлар.

ТССР Министрлер Советиниң
1983-нҗи йылың 15-нҗи июнында
чыкаран № 291 карары билен
ТАССЫКЛАНЫЛДЫ

СЕНАГАТ ТАЙДАН ӨЗЛЕШДИРМЕК ҮЧИН УМУМЫ ЯЙРАН ГАЗЫЛЫП АЛЫНЯН ПЕЙДАЛЫ ЗАТЛАРЫ БОЛАН ЕРЛЕРИ БЕРМЕГИҢ ТЕРТИБИ ХАКЫНДА ДҮЗГҮННАМА

1. Геология-гөзлег ишлерини ерине етирен министрлик (ведомство) тарапындан газылып алынян пейдалы затлары болан ерлери сенагат тайдан өзлешдирмек үчин ерасты байлыклы ери пейдаланян министрлиге (ведомства) бермегиң шу Дүзгүннама аркалы белленен тертиби өзлериниң запаслары ТССР Геология управлениесиниң янындакы Газылып алынян пейдалы затлар барадакы территориал комиссия тарапындан тассыкланылян умумы яйран газылып алынян пейдалы затларың әхли гөрнүшлериниң ерлешйән ерлерине дегишлидир.

2. Газылып алынян пейдалы затлары болан ерлер магдан кәрханасыны проектирлемәге мүмкинчилик берйән мөчберде җикме-җик геология-гөзлег ишлери тамамланандан соң, сенагат тайдан өзлешдирмек үчин дегишли министрликлере (ведомстволара) берилйәр.

Ерасты байлыклы ериң запасларына, минерал чиг малың гымматына, халк хожалыгының шол чиг мала болан ислегине баглылыкда ерасты байлыклы ер санагаты өзлешдирмек үчин долы я-да айры-айры участоклар (магданлы ерлер) боюнча берлип билнер.

3. Сенагат тайдан өзлешдирмек үчин берилйән ерасты байлыклы ерде геология-гөзлег ишлериниң әхли зерур комплекси долы тамамланылмалыдыр ве шу ашакдакы талаплар ерине етирилмелидир:

а) газылып алынян пейдалы затларың запаслары ТССР Геология управлениесиниң Газылып алынян пейдалы затларың запаслары барадакы территориал комиссиясы тарапындан газылып алынян пейдалы затлары болан ерлериң запасларының довам эдйән квалификациялар аркалы белленен мынасыбетлерде категориялар боюнча тассыкланылмалыдыр, шейле хем C_2 категорияны ве прогноз запасларыны гошмак билен ерасты байлыклы ериң умумы запасларына баха берилмелидир. Барланан запасларың мукдары ёкарда гөркезилен классификациялар аркалы белленен мынасыбетлере лайык гелмедик халатларда магдан чыкарыҗы кәрхананы (промысели) проектирле-

мек мүмкинчилиги ТССР Геология управлениесиниң Газылып алынян пейдалы затларың запаслары барадакы территориал комиссиясы тарапындан тассыкланылмалыдыр хем-де запаслары тассыкламак хакындакы протоколда бу барада язгы эдилмелидир;

б) биринжи нобатда ишләп тайярламак үчин белленилйән ерасты байлыклы ериң участоклары ве горизонтлары хас жикме-жик барланылмалыдыр;

в) минерал чиг малың хили ве комплекслейин составы өвренилмелидир; магданлары ишләп бежермегиң технологиясы, оларың ичинден сенагат әхмиети болан пейдалы компонентлери сечип алмак билен, магдан чыкарыжы кәрхананың проектини дүзмек үчин етерлик жикме-жиклиги билен өвренилмелидир;

г) ерасты байлыклы ери пейдаланмагың гидрогеологики ве магдан-техники шертлери магдан чыкарыжы кәрхананың проектини дүзмек үчин етерлик жикме-жиклиги билен өвренилмелидир;

д) соңра йөрите гидрогеологики ве гөзлег ишлериниң гечирилмегини эсасландырмак үчин ерасты байлыклы ере янашык районда бар болан хожалык-ичимлик ве техники сув үпжүнчилигиниң мүмкин болан чешмелерине баха берилмелидир;

е) деслапкы маглуматлара гөрә өзлеринде газылып алынян пейдалы магданлар болмадык, сенагат хем-де яшайыш жай гурлушыгы үчин ярамлы мейданлар маслахат берилмелидир;

ж) ТССР Геология управлениесиниң Газылып алынян пейдалы затларың запаслары барадакы территориал комиссиясының газылып алынян пейдалы затларың запасларыны тассыкламак барадакы, гошмача геология ишлерини гечирмек барадакы ве магдан чыкарыжы кәрхананың (промыселиң) проектини дүзмек үчин зерур материаллары тайярламак барадакы карарларында гөркезилен рекомендациялары ерине етирмелидир;

з) геодезики (маркшейдерчилик) даянч сетиниң ве сурата дүшүриш эсасландырмаларының меркезлериниң хем-де белгилериң, шейле хем гөзлег газышларының (скважиналарың, шурфларың, штольняларың ве башгаларың) башланян ериндәки белгилериң натурада абат сакланылмагы үпжүн эдилмелидир, координатларың (шу район үчин белленен системадакы координатларың) хем-де сурата дүшүриш эсасландырмалары пунктларының ве гөзлег газышларының башланян ериндәки бейик белликлериң каталогы дүзүлмелидир;

и) әхли магдан-гөзлег газышларының ве ерасты байлыклы ерде газылан бурав скважиналарының ягдайы (дегишли акт дүзмек билен) барланылмалыдыр хем-де кадалара ве инструкциялара лайыклыкда олары консервацияламаклык я-да ятырмаклык амала ашырылмалыдыр, шейле хем өзлери уланылан махалында пейдаланмак үчин магдан газылян айры-айры ерлериң (скважиналарың) ярамлылыгына баха берилмелидир;

к) илкинжи материаллар: бурав скважиналарының керни, сынагларың дубликатлары, геологики нусгалар, топографики, геологики, геофизики ве маркшейдерчилик документация иструкциялара лайыклыкда системалашдырылмалыдыр ве тертибе салынмалыдыр;

л) берилжек өнүмчилик-техники жайларың, десгаларың, яшайыш жайларының ве эмләгиң инвентаризациясы гечирилмелидир.

4. Дахыллы министрликлер (ведомстволар) билен ылалашылып барланан газылып алынян пейдалы затлары болан ерлер, белленен талаплара лайыклыкда сенагат тайдан өзлешдирмек үчин министрлик (ведомство) тарапындан шол ериң ве материалларың бирнәче тайярлыгы хакында хабар алнандан соң алты айдан көп болмадык мөхлетде кабул эдилип алыняр.

5. Ерасты байлыклы ери (участогы, магданлы ери) сенагат тайдан өзлешдирмек үчин бермек-кабул эдип алмак я-да резерве гечирмек ерасты байлыклы ери сенагат тайдан өзлешдирмек үчин кабул эдип алян министрлигиң (ведомствоның) хем-де геология-гөзлег ишлерини гечирен министрлигиң (ведомствоның) векиллеринден дөредилен ведомствоара комиссия тарапындан амала ашырыляр; комиссияның составына госгортехнадзоры органларының векиллери, зерур халатларда болса проект, ылмы-барлаг институтларының ве бейлеки гурамаларың векиллери (шу гурамалар билен ылалашылып) гиризилйәр.

Комиссия дегишли министрликлериң (ведомстволарың) билеликдәки буйругы билен дөредилйәр. Ерасты байлыклы ери кабул эдип алян министрлигиң (ведомствоның) векили комиссияның башлыклыгына белленилйәр. Ерасты байлыклы ер шол бир министрлигиң (ведомствоның) гурамалары тарапындан барланылян ве өзлешдирилйән халатларда ерасты байлыклы ери бермек-кабул эдип алмак үчин бирлешигиң (комбинатың) буйругы билен комиссия дөредилйәр, онуң составына ерасты байлыклы ери сенагат тайдан өзлешдирмек үчин кабул эдип алян гураманың ве геология-гөзлег ишлерини гечирен гураманың векиллери гиризилйәр.

6. Ерасты байлыклы ери бермек-кабул эдип алмак барадакы комиссия өз ишини, када болшы ялы, гөс-гөни барланан ерде гечирйәр ве онуң шу ашакдакылара хукугы бардыр:

а) ерасты байлыклы ериң барлагыны гечирен гурамалардан справкалары, дүшүндиришлери, графики материаллары, анализлериң нетиҗелерини ве берилйән ерасты байлыклы ериң (участогың, магданлы ериң) өвренилишини хәсиетлендирйән бейлеки зерур маглуматлары алмага;

б) ТССР Геология управлениесиниң Газылып алынян пейдалы затларың запаслары барадакы территориал комиссиясының запаслары тассыкламак хакында протоколда гөркезилен рекомендацияларының ерине етирилишини барламага;

в) магдан чыкарыҗы кәрхана гурланда ве ерасты байлыклы ер уланыланда җайлары, десгалары ве бейлеки эсасы серишделери, шейле хем сакланып галан магдан өнүмчилигини пейдаланмак мүмкинчилиги хакында рекомендация бермәге.

7. Ерасты байлыклы ери бермек-кабул эдип алмак иши акт билен ресмилешдирилйәр, оңа дегишли комиссияның башлыгы ве комиссияның әхли членлери гол чекйәр. Агзалалык йүзе чыкан халатында тараплар я-да комиссияның айры-айры членлери актда өзүниң айратын пикирини беллейәрлер.

Комиссия гөзлег ишлери хакындакы геологики хасабаты, илкинҗи геологики ве техники документацияны, бурав скважиналарының кернини, газылып алынян пейдалы затларың ве җынсларың нусгаларыны, сынагларың дубликатларыны, өнүмчилик-техники җайлары, десгалары, яшайыш җайларыны, магдан өнүмчиликлерини ве бейлеки эсасы серишделери бермегиң тертибини ве мөхлетлерини кесгитлейәр, бу хакда актда дегишли язгылар эдйәр.

Комиссияның актына справкалар, протоколлар, опислер ве шу дүзгүннаманың 3-нҗи пунктунда гөркезилен талапларың ерине етириленлигини тассыклаян бейлеки документлер, шейле хем сенагат тайдан өзлешдирмек үчин берилйән ерасты байлыклы ер боюнча геология-гөзлег ишлерине сарп эдилен хараҗатлар хакындакы маглуматлар гошуляр.

Ведомствоара комиссияның акты ерасты байлыклы ери кабул эдип алян министрлик (ведомство) хем-де ерасты байлыклы ериң

гөзлегини амала ашырян министрлик (ведомство) тарапындан тассыкланыляр, бирлешигиң (комбинатың) буйругы билен дөредилен комиссияның акты болса шол бирлешигиң (комбинатың) ёлбашчысы тарапындан тассыкланыляр. Комиссияның тассыкланылан акты барланан ерасты байлыклы ердәки газылып алынян пейдалы затларың запасларыны ерасты байлыклы ери сенагат тайдан өзлешдирмек үчин кабул эдип алан министрлигиң (ведомствоның) я-да гураманың балансына дегишли этмек үчин эсас болуп дуряр.

8. Ерасты байлыклы ери бермек-кабул эдип алмак меселелери боюнча йүзе чыкян агзалалыклар дегишли министрликлериң, бирлешиклериң (комбинатларың) хем-де ведомстволарың ёлбашчылары тарапындан чөзүлйәр.

9. Шу Дүзгүннаманың ерине етирилишине контроллык этмеги ТССР Госгортехнадзоры амала ашыряр.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР СЕНАГАТДА ИШЛЕРИҢ ХОВПСУЗ АЛНЫП БАРЫЛМАГЫНА ГӨЗЕГЧИЛИК ЭТМЕК ВЕ МАГДАН ГӨЗЕГЧИЛИГИ БАРАДАКЫ ДӨВЛЕТ КОМИТЕТИ ХАКЫНДА ДҮЗГҮННАМА

ТССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ БИЛЕН ТАССЫКЛАНЫЛДЫ
1982-нжи йыл, 8-нжи июнь, № 257
(ТССР Карарлар йыгындысы, 1982-нжи йыл, № 4—5—6, 41-нжи мадда)

1-нжи пункт, 2-нжи пунктуң биринжи, икинжи ве бәшинжи абзацлары, 5-нжи пунктуң биринжи абзацы, «а»—«е», «л» подпунктларың биринжи, үчүнжи, дөрдүнжи ве «р» подпунктың бәшинжи абзацлары, «у»—«х» подпунктлары, 6-нжы пунктуң биринжи абзацы, «а»—«г», «е» подпунктлары, «з» подпунктуң биринжи, икинжи, дөрдүнжи ве бәшинжи абзацлары, «и»—«м», «р»—«у» подпунктлары хем-де 6-нжы пунктуң йигрими докузынжы абзацы, 8-нжи пунктуң үчүнжи абзацы, 10-нжы пунктуң биринжи абзацы.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР ГУРЛУШЫК МАТЕРИАЛЛАР СЕНАГАТЫ МИНИСТРЛИГИ ХАКЫНДА ДҮЗГҮННАМА

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ БИЛЕН ТАССЫКЛАНЫЛДЫ
1969-нжы йыл, 13-нжи август, № 377
(ТССР Министрлер Советиниң карарларының ве буйрукларының йыгындысы, 1969-нжы йыл, № 8, 177-нжи мадда)

Биринжи абзац, VI-нжы бөлүмиң «в» подпункты, VII-нжи бөлүмиң 6-нжы пунктуның «а» ве «б» подпунктлары

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң ЕР ХАКЫНДАКЫ КОДЕКСИ[1]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң КАНУНЫ БИЛЕН ТАССЫКЛАНЫЛДЫ
1970-нжи йыл, 24-нжи декабрь
(ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1970-нжи йыл, № 24, 172-нжи мадда)

14-нжи мадданың биринжи бөлеги, 22-нжи мадданың бәшинжи абзацы, 26-нжы мадданың биринжи бөлеги, 27-нжи мадданың биринжи бөлеги, 27[1]-нжи мадда

[1] Серет: сах. 35.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-нин СУВ ХАКЫНДАКЫ КОДЕКСИ[1]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-нин КАНУНЫ БИЛЕН ТАССЫКЛАНЫЛДЫ
1972-нжи йыл, 27-нжи декабрь
(ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1972-нжи йыл, № 24, 92-нжи мадда)

121-нжи мадданың биринжи бөлеги

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-нин ТОКАЙ ХАКЫНДАКЫ КОДЕКСИ[2]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-нин КАНУНЫ БИЛЕН ТАССЫКЛАНЫЛДЫ
1979-нжы йыл, 19-нжы июль
(ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1979-нжы йыл, № 14, 82-нжи мадда)

40-нжы мадда

[1] Серет: сах. 185.
[2] Серет: сах. 245.

§ 2. ЕРАСТЫ БАЙЛЫКЛАРЫ ГЕОЛОГИКИ ӨВРЕНИШ

Умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерлери ишләп тайярламак үчин магданлы ерлери бөлүп бермегиң тертиби хакындакы инструкция
№ 4 ГОШУНДЫ

——————————— район, шәхер исполкомы

умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерлери ишләп тайярламак үчин бөлүнип берлен магданлы ерлери

УЧЁТА АЛЫШ КИТАБЫ (РЕЕСТРИ)

Бөлүнип берлен магданлы ериң реестр номери	Магданлы ери бөлүп бериш актының берлен вагты	Магданлы ери бөлүп бершиң ТССР Госгортехнадзорында регистрация эдилен вагты реестр боюнча №	Газылып алынян пейдалы задың ерлешйән ериниң ады	Бөлүнип берлен магданлы ериң мейданы (гектар хасабында)	Ишләп тайярламак үчин берлен газылып алынян пейдалы задың ады	Ерасты байлыклы ериң барланыш ягдайы боюнча газылып алынян пейдалы задың запаслары	Бөлүнип берлен магданлы ериң ерлешйән ери (илатлы пункт, район, область)	Бөлүнип берлен магданлы ери алан кәрхананың, гураманың ве эдараның долы ады ве адреси, шейле хем кәрхананың, гураманың ве эдараның табынлыгы (трест, министрлик, ведомство)	Магданлы ери бөлүп бериш ресмилешдирилende кәрхана, гурама ве эдара берлен документлериң перечени	Магдан чыкарыҗы кәрхананы ятырмак я-да консервацияламак хакында, бөлүнип берлен магданлы ериң мөчберлериниң үйтгейши хакында, онуң алнышы себәплерини гөркезмек билен хакында беллик	Белликлер
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

ГЕОЛОГИЯ-МАГДАН-ГӨЗЛЕГ ИШЛЕРИНИҢ ПЛАНЛАШДЫРЫЛЫШЫНЫ МУНДАН БЕЙЛӘК-ДЕ ГОВУЛАНДЫРМАК БАРАДАКЫ, ШЕЙЛЕ ХЕМ ГАЗЫЛЫП АЛЫНЯН ПЕЙДАЛЫ ЗАТЛАРЫҢ БАРЛАНАН ЗАПАСЛАРЫНЫҢ УЧЁТЫНЫ ТЕРТИПЛЕШДИРМЕК БАРАДАКЫ ЧӘРЕЛЕР ХАКЫНДА[1]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1971-нжи йыл, 8-нжи сентябрь, № 362

Геология-магдан-гөзлег ишлериниң нетижелилигини ёкарландырмак, шол ишлериң планлашдырылышыны ве гуралышыны мундан бейләк-де говуландырмак, шейле хем барланан газылып алынян затларың учётыны тертиплешдирмек максады билен, СССР Министрлер Советиниң 1971-нжи йылың 25-нжи июнында чыкаран № 438 карарыны ерине етирмек үчин Түркменистан ССР Министрлер Совети карар эдйәр:

1. ТССР Геология управлениеси:

а) геология-гөзлег ишлериниң бәшйыллык ве йыллык планларында сенагат тайдан өзлешдирмек үчин тайярланылян анык ерасты байлыклы ерлер боюнча минерал чиг малың барланян запасларының мукдарының гөркезиҗилерини назарда тутуп дурмак билен, гөзлег ишлерини тамамламагың мөхлетлерини ве запасларыны СССР Министрлер Советиниң янындакы Газылып алынян пейдалы затларың запаслары барадакы Дөвлет Комиссиясында я-да запаслар боюнча территориал комиссияда тассыкламагың мөхлетлерини гөркезмеги назара алмалы;

б) планларда шу ашакдакылары беллемели:

— деслаплайын гөзлегиң маглуматлары боюнча техники-ыкдысады докладлар эсасында (небит ве газ үчин болса агтарыш ишлериниң эсасында) положитель баха эе болан ерасты байлыклы ерлер боюнча газылып алынян пейдалы затларың запасларының өсүши барадакы табшырыклары.

Сенагатлайын әхмиетиниң барлыгы шүбхелендирмейән ерасты байлыклы ерлер боюнча газылып алынян пейдалы затларың запасларының өсүши деслапкы гөзлег стадиясында планлашдырылып билнер;

— деслаплайын ве җикме-җик гөзлег гечирмәге дегишли әхли ерасты байлыклы ерлериң атма-ат перечени;

в) гөзлег ишлерини, пудаклайын министрликлерден агтарыш ве гөзлег ишлерини гечирмек барада алынян заявкалары гөз өңүнде тутмак билен, сенагатың дегишли пудагыны өсдүрмек үчин ыкдысады тайдан хас аматлы районларда ве ерасты байлыклы ерлерде айратын хем газылып алынян пейдалы затлары чыкармак боюнча херекет эдйән, гурулян ве проектирленйән кәрханаларың ерлешйән районларында җемлемели;

г) өрән мөхүм объектлер боюнча геология-гөзлег ишлериниң проектлерине проект гурамаларының хем-де пудаклайын министрликле-

[1] 4-нжи пункт Түркменистан ССР Канунлар топлумына гиризилмәге дегишли кадалары өз ичине алмаянлыгы үчин гетирилмеди.

5-нжи пункт СССР Министрлер Советиниң 1971-нжи йылың 25-нжи июнында чыкаран «Геология-магдан-гөзлег ишлериниң планлашдырылышыны мундан бейләк-де говуландырмак барадакы, шейле хем газылып алынян пейдалы затларың барланан запасларының учётыны тертиплешдирмек барадакы чәрелер хакында» № 438 карарыны тәзеден гайталанян хөкмүнде гетирилмеди (серет: СССР Канунлар топлумы, том 4, сах. 180).

риң сенагат кәрханаларының векиллериниң гатнашмагына гарап, гөзлег процесинде болмалы ве магдан кәрханаларыны соңра проектирлемек ве гурмак үчин зерур болан эсасы илкинҗи маглуматлары шолар билен ылалашмалы;

д) планларда ве хасабатларда айры-айры ерасты байлыклы ерлер, геологики районлар, ири геологики районлар ве тутуш Управление боюнча газылып алынян пейдалы затларың хер бир гөрнүшине гөрә геология-гөзлег ишлериниң (агтарыш, деслаплайын гөзлег, җикме-җик гөзлег, гөзлегден өңки ишлериң) маддалары боюнча харадатларың систематик айратын учётының 1972-нҗи йылың 1-нҗи январындан гиризилмегини үпҗүн этмели;

е) җикме-җик гөзлег ишлерини гечирмәге дегишли әхли ерасты байлыклы ерлериң атма-ат перечнини, улы халк хоҗалык әхмиети болан, деслаплайын гөзлег ишлерини гечирмели ерасты байлыклы ерлер үчин болса, гөзлег ишлерини гечирмегиң мөхлетлерини ве ТССР Министрлер Советиниң янындакы газылып алынян пейдалы затларың запаслары барадакы Дөвлет комиссиясында запаслары тассыкламагың мөхлетлерини ТССР Госпланы ве дахыллы пудаклайын министрликлер, ведомстволар, кәрханалар хем-де гурамалар билен;

ж) деслаплайын гөзлегиң нетиҗелери эсасында ишленип тайярланылан вагтлайын кондицияларың проектлерини ТССР Госпланы билен ылалашмалы, шондан соңра дахыллы пудаклайын министрликлериң тассыкламагына бермели.

2. Белленен мөхлетлере лайыклыкда республиканың министрликлериниң ве ведомстволарының геология-гөзлег гурамалары тарапындан барланян ерасты байлыклары боюнча минерал чиг малың (гурлушык материаллары) технологик сынаглары барадакы ишиң Сейсмики тайдан дурнуклы гурлушык институтының гүйчлери билен гечирилмегини үпҗүн этмәге ТССР Госстройыны борчлы этмели.

3. Геология-гөзлег ве магдан-эксплуатацион ишлерини ерине етирйән министрликлери, ведомстволары, кәрханалары ве гурамалары шу ашакдакылара борчлы этмели:

а) хасабат баланслары билен бир вагтың өзүнде СССР-иң газылып алынян пейдалы затларының запасларының балансларында назара алынян барланан ерасты байлыклы ерлериң пайланышы хакындакы маглуматлары, оларың сенагат тайдан өзлешдирилиш дереҗеси боюнча, шу бәшйыллыкда өзлешдирмек белленилйән ве соңракы йылларда өзлешдирмек чак эдилйән (резерв) ерасты байлыклы ерлери айратын беллемек билен, хер йыл ТССР Геология управлениесиниң территориал геология фондуна бермәге;

б) 1972-нҗи йылда ТССР Геология управлениесиниң территориал геология фондуна 1971-нҗи йылың хасабат баланслары билен бир вагтың өзүнде уланылян ерасты байлыклы ерлердәки СССР Министрлер Советиниң янындакы газылып алынян пейдалы затларың запаслары барадакы Дөвлет комиссиясы тарапындан ве газылып алынян пейдалы затларың запаслары барадакы территориал комиссия тарапындан тассыкланылан газылып алынян пейдалы затларың барланан запасларының галындысы хакындакы маглуматлары 1972-нҗи йылың 1-нҗи январындакы ягдайы боюнча бермәге, соңра болса шол маглуматлары тәзе бәшйыллыгың биринҗи йылының 1-нҗи январындакы ягдайына гөрә хер бәш йылда бир гезек бермәге;

в) магдан газылып алынян ерлери, шахталары ве геологик хүнәри гуллугыны, бу гуллукдакы геологларың ролуны ёкарландырмагы гөз өңүнде тутмак билен, оларың газылып алынян чиг маллары рационал ве комплекслейин чыкармакда җогапкәрчилигини беркитмек боюнча чәрелери гечирмели, бу гуллук ёк еринде оны тәзеден гурнамалы.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР ГЕОЛОГИЯ УПРАВЛЕНИЕСИ ХАКЫНДАКЫ ДҮЗГҮННАМАНЫ ТАССЫКЛАМАК ХАКЫНДА[1]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1980-нжи йыл, 3-нжи декабрь, № 564
(ТССР Карарлар йыгындысы, 1980-нжи йыл, № 10—11—12, 155-нжи мадда)

Түркменистан ССР Министрлер Совети **к а р а р э д й ә р**:

1. Түркменистан ССР Геология управлениеси хакында СССР Геология министрлиги, ТССР Госпланы, ТССР Малие министрлиги ве ТССР Юстиция министрлиги билен ылалашылан Дүзгүннаманы тассыкламалы (гошуляр).

ТССР Министрлер Советиниң 1980-нжи йылың 3-нжи декабрында чыкаран № 564 карары билен
Т А С С Ы К Л А Н Ы Л Д Ы

ТҮРКМЕНИСТАН ССР ГЕОЛОГИЯ УПРАВЛЕНИЕСИ ХАКЫНДА ДҮЗГҮННАМА

1. Түркменистан ССР Геология управлениеси союз-республикан орган болуп, өз ишинде Түркменистан ССР Министрлер Советине хем-де СССР Геология министрлигине табындыр.

2. Түркменистан ССР Геология управлениеси минерал чиг малың барланан запаслары барада халк хожалыгының ислеглерини хас долы канагатландырмак максады билен Түркменистан ССР-иң территориясында ерасты байлыклары планлы өвренйән, газылып алынян байлыклы ерлери гөзләп тапмаклыгы ве барламаклыгы амала ашырян битеви өнүмчилик-хожалык комплексидир.

Түркменистан ССР Геология управлениесиниң иши геология-барлаг ишлериниң концентрациялашдырылышының ве йөрителешдирилишиниң дережесини ёкарландырмак, меркезлешдирилен ёлбашчылыгы хожалык өзбашдаклыгы ве Управленийәниң өзүниң инициативасы билен утгашдырмак эсасында гураляр.

3. Түркменистан ССР Геология управлениеси өз ишини СССР Геология министри тарапындан 1978-нжи йылың 31-нжи августындакы № 315 буйругы билен тассыкланылан Өнүмчилик геологики бирлешик хакындакы дүзгүннама аркалы гөз өңүнде тутулан шертлере лайыклыкда гураяр (24—26-нжы, 130—136-нжы пунктлар муңа гирмейәр).

4. Түркменистан ССР Геология управлениесиниң составына экспедициялар, топарлар, лабораториялар, ылмы-барлаг гурамалары ве өзлерине социалистик дөвлет өнүмчилик кәрханасы хакындакы дүзгүннама дегишли болмадык бейлеки өнүмчилик бирликлери гирйәр.

5. Айры-айры халатларда Түркменистан ССР Министрлер Советиниң СССР Геология министрлиги билен ылалашылан карары боюнча Түркменистан ССР Геология управлениесине социалистик дөвлет өнүмчилик кәрханасы хакындакы дүзгүннамада гөз өңүнде тутулан хукуклардан пейдаланян өзбашдак гурамалар табын эдилип билнер.

6. Түркменистан ССР Геология управлениесиниң эсасы везипелери шу ашакдакылардан ыбаратдыр:

— ерасты байлыклары планлы өвренмекден ве йөрителешдирилен геологики барлаглары (регионал, геологики сурата дүшүриш, геофизики, гидрогеологики, инженерчилик-геологики ве бейлеки барлаглары) гечирмекден;

[1] 2-нжи пункт Түркменистан ССР-иң Канунлар топлумына гиризилмәге дегишли кадалары өз ичине алмаянлыгы үчин гетирилмеди.

— халк хожалыгының минерал чиг малың барланан запасларына болан ислеглерини канагатландырмак максады билен газылып алыняң байлыклы ерлери гөзләп тапмакдан ве барламакдан;

— газылып алынян пейдалы затларың запасларыны өсдүрмеклигиң дөвлет планыны ерине етирмекден, газылып алынян пейдалы затларың барланан запасларыны, дөвлет планларында белленилйән бейлеки геологики табшырыклары ве гөркезижилери СССР Министрлер Советиниң янындакы Газылып алынян пейдалы затларың запаслары барадакы дөвлет комиссиясында ве Газылып алынян пейдалы затларың запаслары барадакы Территориал комиссияда тассыкламакдан;

— ылмы-техники прогресиң ве өңде барыжы тежрибәниң газананларыны гинден пейдаланмак, газылып алынян пейдалы затлы ерлериң ылмы тайдан прогнозирленилишини, агтарыш ве гөзлег ишлериниң методикаларыны кәмиллешдирмек, геология-гөзлег ишлериниң хас рационал комплекслейин методлары ве гөрнүшлери, шейле хем газылып алынян пейдалы затлы ерлериң гөзлегиниң мөхлетлерини гысгалтмак эсасында геология-гөзлег ишлериниң нетижелилигини ве хилини ёкарландырмакдан хем-де алынян геологики нетижелериң әхтибарлылыгыны үпжүн этмекден;

— геология-гөзлег ишлерини гечирмегиң прогрессив методларыны, зәхметиң гуралышының өңде барыжы формаларыны орнашдырмак, уланылян техниканы ве өнүмчилик технологиясыны кәмиллешдирмек, ичерки ресурслары максимал пейдаланмак эсасында зәхмет өндүрижилигини әхли чәрелер аркалы ёкарландырмакдан ве геология-гөзлег ишлериниң дүшйән гымматыны ашаклатмакдан;

— планлашдырышы, доландырышы ве хожалык хасаплашыгыны, зәхметиң ве өнүмчилигиң ылмы тайдан гуралышыны кәмиллешдирмекден, ыкдысады-математики методларың ролуны ёкарландырмакдан ве геология-гөзлег ишлерини доландырмакда хасаплайжы техниканы ве арагатнашык серишделерини хас гинден уланмакдан;

— дүйпли мая гоюмларыны, эсасы фондлары, зәхмет, материал ве малие ресурсларыны рационал пейдаланмакдан;

— ишгәрлериң яшайыш жай ве медени-дурмуш шертлерини говуландырмакдан, зәхметиң хас аматлы ве ховпсуз шертлерини дөретмекден хем-де үпжүн этмекден;

— социалистик ярышы әхли чәрелер аркалы өсдүрмекден, Управленийәниң гурамаларының коллективлериниң республикан ве бүтинсоюз социалистик ярышлара гинден гатнашмагыны үпжүн этмекден.

7. Түркменистан ССР Геология управлениеси өнүмчилик геология бирлешиги хакындакы дүзгүннамада планлашдырыш ве проектирлейиш, ылмы-техники прогрес, гурлушык, материал-техники үпжүнчилик, кадрлар, зәхмет ве иш хакы, малие, кредит, учёт ве хасабатлылык бабатда гөз өңүнде тутулан функциялар билен бирликде:

— Түркменистан ССР-иң минерал-чиг мал базасыны өсдүрмегиң эсасы угурларыны, геология-гөзлег ишлериниң йыллык ве перспектив планларының проектлерини гызыкланян министрликлериң ве ведомстволарың гатнашмагында ишләп тайярлаяр хем-де Түркменистан ССР Министрлер Советине ве СССР Геология министрлигине язып берйәр;

— киме табындыкларына гарамаздан, гурамалар ве кәрханалар тарапындан ерасты байлыклары геологики тайдан өвренмек боюнча ишлериң алнып барлышына дөвлет геологики контроллыгыны канун аркалы белленилен тертипде йөрите долы ыгтыярлы дөвлет органы хөкмүнде амала ашыряр;

— ерасты сувларың (гидроминерал ресурслар муңа гирмейәр) азалмакдан ве хапаланмакдан горап сакланылышына, геология-гөзлег ишлери гечириленде ерасты байлыклары ве төверекдәки средасы го-

рап сакламак барадакы талапларың ерине етирилишине дөвлет контроллыгыны үпҗүн эдйәр;

— киме табындыкларына гарамаздан, Түркменистан СССР-иң территориясында ерасты байлыклары геологики тайдан өвренмек боюнча әхли гурамалар тарапындан гечирилйән ишлериң дөвлет регистрациясыны белленилен тертипде гечирйәр;

— белленилен тертипде регистрация эдилмедик, иш гечирмегиң кадалары бозулып амала ашырылян я-да планлы табшырыклара лайык гелмейән геология-гөзлег ишлерини малиелешдирмеги банкың гурамалары аркалы вагтлайынча тогтадяр;

— газылып алынян пейдалы затларың айры-айры гөрнүшлериниң бар ерлериниң деслапкы гөзлеглериниң нетиҗелерине гызыкланян министрликлер ве ведомстволар билен билеликде гараяр ве шол ерлерде деталлайын гөзлег гечирмегиң максадалайыклыгыны кесгитлейәр;

— газылып алынян байлыклы ерлери ве ерасты сувлары оларың сенагат тайдан өзлешдирилмеги үчин бейлеки министрликлере ве ведомстволара белленилен тертипде гечирйәр;

— Түркменистан ССР-иң территориясында геология-гөзлег ишлерини ерине етирйән гурамаларың геологики хасабатлары боюнча газылып алынян пейдалы затларың барланан запасларыны Газылып алынян пейдалы затларың запаслары барадакы Территориал комиссияда тассыкламагы үпҗүн эдйәр;

— барланан запасларың учётыны алып баряр ве газылып алынян пейдалы затларың запасларының җемлейҗи балансларыны дүзйәр, газылып алынян пейдалы затлы ерлериң ве йүзе чыкарылан пейдалы затлы ерлериң дөвлет кадастрыны, ерасты сувларың учётыны ве кадастрыны алып баряр;

— территориал геологики фондлара геологики материаллары бермегиң белленилен тертибиниң ерине етирилмегини үпҗүн эдйәр, оларың меркезлешдирилен тертипде сакланылмагыны ве пейдаланылмагыны амала ашыряр;

— Түркменистан ССР-иң территориясыны геологики тайдан өвренмек билен багланышыклы әхли ылмы-барлаг ишлерини координирлейәр;

— гурлушык эдилҗек участокларың ерастында газылып алынян пейдалы затларың ёклугы барадакы заключениелери гызыкланян гурамалара язып берйәр.

— сувдан йөрите пейдаланмагың шертлерине гараяр ве сув үчин эксплуатацион скважиналары буравламак хем-де ерасты сувлары акдырыҗылары гурмак үчин заключениелери ве ыгтыярлары белленилен тертипде язып берйәр хем-де ишлериң алнып барлыш кадаларының ве ерасты сувлары пейдаланмагың режимлериниң бозулмаларыны ёк этмек боюнча гөркезмелери, киме табындыкларына гарамаздан, әхли кәрханалара ве гурамалара берйәр;

— Түркменистан ССР-иң сенагат кәрханаларыны, оба ве коммунал хоҗалыгыны сув билен үпҗүн этмекден өтри сув үчин скважиналары буравламак ве сув чыкарыҗы энҗамлары отуртмак боюнча хоҗалык шертнамалары эсасында ишлер гечирйәр.

8. Түркменистан ССР Геология управлениеси республиканың ерасты байлыкларыны геологики тайдан өвренмекде эсасы органдыр ве геология-гөзлег ишлерини гечирйән бейлеки министрликлер хем-де ведомстволар билен билеликде магдан чыкарыҗы сенагат пудагының минерал чиг малың барланан запаслары билен үпҗүнчилик ягдайыны өвренйәр хем-де гечирилйән геология-гөзлег ишлериниң хилини ёкарландырмак барадакы чәрелери ишләп тайярламаклыга гатнашяр.

9. Түркменистан ССР Геология управлениеси өз ишинде СССР-иң

канунларыны, СССР Ёкары Советиниң ве онуң Президиумының бейлеки карарларыны, Түркменистан ССР-ниң канунларыны ве Түркменистан ССР Ёкары Советиниң ве онуң Президиумының бейлеки карарларыны, СССР Хөкүметиниң ве Түркменистан ССР Хөкүметиниң карарларыны ве буйрукларыны, СССР Геология министрлигиниң буйрукларыны ве бейлеки норматив актларыны, шейле хем шу Дүзгүннаманы голданяр ве довам эдйән канунларың өзүне гарашлы гурамаларда догры уланылмагыны үпжүн эдйәр.

Түркменистан ССР Геология управлениеси Управленийәниң системасында канунларың уланылыш практикасыны умумылашдыряр, оны кәмиллешдирмек барада теклиплер ишләп тайярлаяр ве олары белленилен тертипде Түркменистан ССР Министрлер Советиниң гарамагына гиризйәр.

10. Түркменистан ССР Геология управлениесине Түркменистан ССР Конституциясына лайыклыкда Түркменистан ССР Ёкары Совети тарапындан белленилип, соңра Түркменистан ССР Ёкары Советиниң тассыкламагына берилйән начальник баштутанлык эдйәр.

Түркменистан ССР Геология управлениесиниң начальнигиниң Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән орунбасарлары боляр. Начальнигиң орунбасарлары арасында везипелери Управленийәниң начальниги пайлаяр.

11. Түркменистан ССР Геология управлениесиниң начальниги Управленийәниң ишини гураяр ве онуң иши үчин персонал жогапкәрчилик чекйәр.

Түркменистан ССР Геология управлениесиниң начальниги оңа эхли эдараларда ве гурамаларда векилчилик эдйәр; Түркменистан ССР Геология управлениесине беркидилен эмләге уланылып йөрлен канунлара ве шу Дүзгүннама лайыклыкда ыгтыяр эдйәр, шертнамалар баглашяр, ынанч хатларыны (шол санда башга бирине ынанмак хукугы билен) берйәр; банкларда Түркменистан ССР Геология управлениесиниң хасаплашык ве бейлеки счётларыны ачяр.

12. Түркменистан ССР Геология управлениесиниң начальниги өз компетенциясының чәклеринде буйруклар ве инструкциялар чыкаряр хем-де управленийәниң системасының кәрханаларының, эдараларының ве гурамаларының ерине етирмеги хөкманы болан гөркезмелер берйәр, оларың ерине етирилмегини гураяр ве олары барлаяр. Түркменистан ССР Геология управлениесиниң начальниги Түркменистан ССР Геология управлениесиниң составына гирйән экспедицияларың, топарларың ве бейлеки өнүмчилик бирликлериниң, шейле хем Түркменистан ССР Геология управлениесине табын эдилен өзбашдак экспедицияларың, топарларың ве бейлеки гурамаларың ёлбашчыларының уланылып йөрлен канунлара, шу Дүзгүннама я-да бейлеки норматив актлара терс гелйән буйрукларыны ятыряр ве олары үйтгетмек хакында ерине етирилмеги хөкманы болан гөркезмелер берйәр.

Түркменистан ССР Геология управлениесиниң начальниги зерур халатларда Түркменистан ССР-ниң бейлеки министрликлериниң ве ведомстволарының ёлбашчылары билен билеликде буйруклар хем-де инструкциялар чыкаряр.

13. Түркменистан ССР Геология управлениесинде начальникден (башлык), онуң орунбасарларындан, шейле хем Управленийәниң бейлеки ёлбашчы ишгәрлеринден ыбарат составда коллегия дөредилйәр. Коллегия членлери Управленийәниң начальнигиниң язып бермеги билен Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан тассыкланыляр.

14. Түркменистан ССР Геология управлениесиниң коллегиясы өзүниң ызыгидерли гечирилип дурулян межлислеринде геология-гөзлег

ишлерини ве шолар билен багланышыклы ылмы-барлаг ишлерини өсдүрмегиң эсасы меселелерине гараяр, гурамаларың ишиниң, ишлериң ерине етирилишиниң барлагының, кадрлары сечип алмагың ве пейдаланмагың меселелерини, өрән мөхүм буйрукларың ве инструкцияларың проектлерини хем-де Управленийәниң ишиниң бейлеки меселелерини ара алып маслахатлашяр.

Коллегияның карарлары, када болшы ялы, Түркменистан ССР Геология управлениесиниң начальнигиниң буйруклары аркалы дурмуша гечирилйәр. Начальник билен коллегияның арасында агзалалыклар болан махалында начальник өз карарыны дурмуша гечирип, йүзе чыкан агзалалыклар барада Түркменистан ССР Министрлер Советине хабар берйәр, коллегия членлери болса, өз нобатында, өз пикирлерини Түркменистан ССР Министрлер Советине хабар берип билерлер.

15. Түркменистан ССР Геология управлениесиниң ишиндәки геологики, техники ве ыкдысады меселелере гарамак үчин, ылмың ве техниканың газананларыны пейдаланмак хем-де өнүмчилиге орнашдырмак, зәхмети ылмы тайдан гурамак боюнча рекомендациялары ишләп тайярламак үчин, шейле хем ишлериң проектлерине ве геологики хасабатлара гарамак үчин Түркменистан ССР Геология управлениесинде ёкары хүнәрли специалистлерден, өнүмчилигиң тәзеликчилеринден, шейле хем бейлеки гурамаларың векиллеринден ыбарат ылмы-техники Совет дөредилйәр.

Ылмы-техники Советиң составы ве ол барадакы дүзгүннама Управленийәниң начальниги тарапындан тассыкланыляр.

16. Түркменистан ССР Геология управлениесинде газылып алынян пейдалы затларың запаслары барадакы территориал комиссия ве территориал геологики фонд дөредилйәр.

17. Түркменистан ССР Геология управлениесиниң меркези аппараты геология-гөзлег ишлери үчин накладной чыкдажыларың хасабына сакланяр.

18. Түркменистан ССР Геология управлениесиниң меркези аппаратының структурасы ве ишгәр саны Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан тассыкланыляр.

Управленийәниң меркези аппаратының штат расписаниеси, шейле хем онуң структуралы подразделениелери хакындакы дүзгүннама Түркменистан ССР Геология управлениесиниң начальниги тарапындан тассыкланыляр.

19. Түркменистан ССР Геология управлениесиниң Түркменистан ССР-ниң Дөвлет герби шекиллендирилен ве өз ады язылан печаты боляр.

4-нжи бап

СУВ ХАКЫНДА КАНУН

§ I. УМУМЫ МЕСЕЛЕЛЕР

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-нің СУВ ХАКЫНДАКЫ КОДЕКСИНИ ТАССЫКЛАМАК ХАКЫНДА

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-нің КАНУНЫ
1972-нҗи йыл, 27-нҗи декабрь

(Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1972-нҗи йыл, № 24, 92-нҗи мадда)

Түркменистан Совет Социалистик Республикасының Ёкары Совети к а р а р э д й ә р:

1-нҗи мадда. Түркменистан ССР-нің Сув хакындакы кодексини тассыкламалы ве оны 1973-нҗи йылың 1-нҗи июнындан гүйҗе гиризмели.

2-нҗи мадда. Түркменистан ССР-нің Сув хакындакы кодексини гүйҗе гиризмегиң тертибини беллемеги ве Түркменистан ССР-нің кануgreларыны Кодексе лайык гетирмеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумына табшырмалы.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-нің СУВ ХАКЫНДАКЫ КОДЕКСИ[1]

Бейик Октябрь социалистик революциясының үстүн чыкмагы нетиҗесинде бизиң юрдумызда бейлеки тебигы байлыклар ялы, сув хем миллилешдирилди ве халкың эмлә гине өврүлди.

Мейлетин бирлешмек эсасында ве бейлеки союз республикалар билен деңхукуклылык эсасында өз составына Түркменистан Совет Социалистик Республикасы хем гирйән СССР-де сув хакындакы гатнашыкларың эсасы сува болан дөвлет эечилигинден ыбаратдыр, мунуң өзи сувы халк хоҗалыгы тайдан хас нетиҗели болар ялы планлы ве комплекслейин пейдаланмак үчин аматлы шертлер дөредйәр, совет адамлары үчин хас оңат зәхмет, дурмуш, дынч алыш шертлерини ве оларың саглыгыны горайыш шертлерини үпҗүн этмәге мүмкинчилик берйәр.

Җемгыетчилик өнүмчилигиниң ве шәхер гурлушыгының өсмеги, илатың мадды хал-ягдайының ве медени дереҗесиниң ёкарланмагы сува болан дүрли тараплайын ислеглери артдыряр хем-де сувдан рационал пейдаланмагың ве оны горамагың әхмиетини ёкарландыряр.

Сув хакындакы совет канунлары сувуң хас нетиҗели, ылмы тайдан эсасландырылып пейдаланылмагына хем-де онуң хапаланылмакдан ве эгсилмекден горалмагына ышеңңир ярдам этмелидир.

I БӨЛҮМ

УМУМЫ ДҮЗГҮНЛЕР

БИРИНҖИ БАП

ЭСАСЫ ДҮЗГҮНЛЕР

1-н җ и м а д д а. Түркменистан ССР-нің сув хакындакы канунларының везипелери

Түркменистан ССР-нің сув хакындакы канунларының везипелери хәзирки ве гелҗекки несиллериң бәхбитлерини назара алып, илатың ве халк хоҗалыгының хаҗатлары үчин сувуң ылмы тайдан эсасланды-

[1] Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нҗи йылың 15-нҗи августындакы Указында VI-нҗы бөлүм билен үсти етирилди. (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нҗи йыл, № 15, 123-нҗи мадда).

рылан, рационал пейдаланылмагыны, сувуӊ хапаланмакдан ве эгсилмекден горалмагыны, сувуӊ зыянлы тәсириниӊ өӊүниӊ алынмагыны ве онуӊ зыянлы тәсириниӊ ёк эдилмегини, сув объектлериниӊ ягдайыныӊ говуландырылмагыны үпҗүн этмек максады билен, сув барадакы гатнашыклары дүзгүнлешдирмекден, шонуӊ ялы-да кәрханаларыӊ, гурамаларыӊ, эдараларыӊ ве гражданларыӊ сув барадакы гатнашыклара дегишли хукукларыны горамакдан, сув барадакы гатнашыкларда канунчылыгы пугталандырмакдан ыбаратдыр[1].

2-нҗи мадда. ССР Союзыныӊ ве Түркменистан ССР-ниӊ сув хакындакы канунлары

Түркменистан ССР-нде сув барадакы гатнашыклар ССР Союзыныӊ ве союз республикаларыӊ Сув хакындакы канунларыныӊ эсаслары билен хем-де ССР Союзыныӊ сув хакында шол Эсаслара лайыклыкда чыкарылян бейлеки актлары билен, шу Кодекс билен ве Түркменистан ССР-ниӊ сув хакындакы канунларыныӊ бейлеки актлары билен дүзгүнлешдирилйәр.

3-нҗи мадда. Ер, токай ве даг-магдан барадакы гатнашыклары дүзгүнлешдирмек

Түркменистан ССР-нде ер, токай ве даг-магдан барадакы гатнашыклар ССР Союзыныӊ ве Түркменистан ССР-ниӊ дегишли канунлары билен дүзгүнлешдирилйәр.

4-нҗи мадда. Сува дөвлет (умумыхалк) эечилиги

СССР Конституциясына ве Түркменистан ССР Конституциясына лайыклыкда, сув дөвлет эечилигидир — бүтин совет халкыныӊ умумы эмләгидир[1].

СССР-де сув еке дөвлет эечилигинде болуп, диӊе пейдаланмак үчин берилйәр. Сува болан дөвлет эечилиги хукугыны гөс-гөни я-да гизлин формада бозян херекетлер гадаган эдилйәр.

5-нҗи мадда. Битеви дөвлет сув фонды

ССР Союзыныӊ ве союз республикаларыӊ Сув хакындакы канунларыныӊ эсасларына лайыклыкда, СССР-дәки әхли сувлар (сув объектлери) битеви дөвлет сув фонды болуп дуряр.

Битеви дөвлет сув фонды шу ашакдакылары өз ичине аляр:

1) дерялары, көллери, сув ховданларыны, ер үстүндәки бейлеки сувлы ерлери ве сув чешмелерини, шонуӊ ялы-да каналларыӊ ве какларыӊ (ховузларыӊ) сувларыны;

2) ерасты сувларыны ве бузлуклары;

3) СССР-иӊ ичерки деӊизлерини ве бейлеки ичерки деӊиз сувларыны;

4) СССР-иӊ территориал сувларыны (территориал деӊзини).

6-нҗы мадда. Сув барадакы гатнашыклары дүзгүнлешдирмек бабатында ССР Союзыныӊ компетенциясы

ССР Союзыныӊ ве союз республикаларыӊ Сув хакындакы канунларыныӊ эсасларына лайыклыкда, сув барадакы гатнашыклары дүз-

---

[1] 1-нҗи мадда, 4-нҗи мадданыӊ ады ве онуӊ биринҗи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниӊ Президиумыныӊ 1980-нҗи йылыӊ 15-нҗи августындакы Указыныӊ гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниӊ Ведомостлары, 1980-нҗи йыл, № 15, 123-нҗи мадда).

гүнлешдирмек бабатында ССР Союзының гарамагына шу ашакдакылар дегишлидир:

1) СССР Конституциясына лайыклыкда, ССР Союзының ыгтыярлыкларыны амала ашырмак үчин зерур болан чәклерде битеви дөвлет сув фондуна ыгтыяр этмек;

2) сувдан пейдаланмак, оны хапаланылмакдан ве эгсилмекден горамак, сувуң зыянлы тәсириниң өңүни алмак ве онуң зыянлы тәсирини ёк этмек барадакы эсасы дүзгүнлери беллемек;

3) сувдан пейдаланмагың умумысоюз нормативлерини, сувуң хилини ве онуң хилине баха бермегиң методларыны беллемек;

4) сувы дөвлетиң учёта алмагының, оны пейдаланмагың, сувдан пейдаланылышыны регистрацияламагың ССР Союзы үчин битеви системаларыны ве дөвлет сув кадастрыны беллемек;

5) сувдан комплекслейин пейдаланмак ве оны горамак схемаларыны, шонуң ялы-да умумысоюз әхмиети болан сув хожалык балансларыны тассыкламак;

6) сувдан пейдаланмак, оны горамак, сувуң зыянлы тәсириниң өңүни алмак ве онуң зыянлы тәсирини ёк этмек барадакы умумысоюз чәрелерини планлашдырмак;

7) сувдан пейдаланылышына ве онуң горалышына дөвлет контроллыгыны этмек ве шол контроллыгы амала ашырмагың тертибини беллемек;

8) өзлериниң пейдаланылышы ССР Союзының органлары тарапындан дүзгүнлешдирилйән сув объектлерини кесгитлемек;

9) сувдан пейдаланмак ве оны горамак барадакы умумысоюз әхмиетли бейлеки меселелери СССР Конституциясына хем-де ССР Союзының ве союз республикаларың Сув хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда дүзгүнлешдирмек[1].

7-нжи мадда. Сув барадакы гатнашыклары дүзгүнлешдирмек бабатында Түркменистан ССР-ниң компетенциясы

ССР Союзының компетенциясының чәклеринден дашарда сув барадакы гатнашыклары дүзгүнлешдирмек бабатында Түркменистан ССР-ниң гарамагына шу ашакдакылар дегишлидир: республиканың территориясында битеви дөвлет сув фондуна ыгтыяр этмек; сувдан пейдаланмагың, оны хапаланылмакдан ве эгсилмекден горамагың, сувуң зыянлы тәсириниң өңүни алмагың ве онуң зыянлы тәсирини ёк этмегиң тертибини беллемек; сувдан пейдаланмак, оны горамак, сувуң зыянлы тәсириниң өңүни алмак ве онуң зыянлы тәсирини ёк этмек барадакы чәрелери планлашдырмак; сувдан комплекслейин пейдаланмагың ве оны горамагың схемаларыны, сув хожалык балансларыны тассыкламак; сувдан пейдаланылышына ве онуң горалышына дөвлет контроллыгыны амала ашырмак, шонуң ялы-да ССР Союзының компетенциясына дегишли эдилмедик бейлеки меселелер боюнча сув барадакы гатнашыклары дүзгүнлешдирмек.

[1] 6-нжы мадданың Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 15-нжи августындакы Указында 9-нжы пункт билен үсти етирилди (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 15, 123-нжи мадда).

ИКИНЖИ БАП

СУВДАН ПЕЙДАЛАНМАК ВЕ ОНЫ ГОРАМАК БАРАСЫНДА ДӨВЛЕТ ДОЛАНДЫРЫШЫ ВЕ КОНТРОЛЛЫГЫ

8-нжи мадда. Сувдан пейдаланмак ве оны горамак барасында дөвлет доландырышы

ССР Союзының ве союз республикаларың Сув хакындакы канунларының эсасларына гөрә, Түркменистан ССР-нде сувдан пейдаланмак ве оны горамак барасында дөвлет доландырышы СССР Министрлер Совети тарапындан, Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан, халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлери тарапындан, шонуң ялы-да сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барада йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары тарапындан гөс-гөни я-да бассейн (территориал) управлениелериниң үсти билен ве бейлеки дөвлет органлары тарапындан ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларына лайыклыкда амала ашырыляр.

Сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барада йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары Түркменистан ССР Мелиорация ве сув хожалык министрлигинден хем-де онуң ерлердәки органларындан ыбаратдыр.

9-нжы мадда. Сувдан пейдаланылышына ве онуң горалышына дөвлет контроллыгы

Сувдан пейдаланылышына ве онуң горалышына дөвлет контроллыгының везипеси сувдан пейдаланмагың белленилен тертибини әхли министрликлериң, дөвлет комитетлериниң ве ведомстволарың, дөвлет, кооператив, жемгыетчилик кәрханаларының, гурамаларының, эдараларының ве гражданларың бержай этмегини үпжүн этмекден, сувы горамак, онуң зыянлы тәсириниң өңүни алмак ве онуң зыянлы тәсирини ёк этмек барадакы борчларың, сувуң учётыны йөретмек кадаларының, шонуң ялы-да сув хакындакы канунларда белленилен бейлеки кадаларың ерине етирилмегини үпжүн этмекден ыбаратдыр[1].

10-нжы мадда. Сувдан пейдаланылышына ве онуң горалышына дөвлет контроллыгыны амала ашырян органлар

Сувдан пейдаланылышына ве онуң горалышына дөвлет контроллыгы халк депутатларының Советлери, оларың исполнитель ве серенжам берижи органлары тарапындан, шонуң ялы-да йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары тарапындан ССР Союзының канунларында белленилйән тертипде амала ашырыляр.

ҮЧҮНЖИ БАП

СУВДАН РАЦИОНАЛ ПЕЙДАЛАНМАК ВЕ ОНЫ ГОРАМАК БАРАДАКЫ ЧӘРЕЛЕРИ ДУРМУША ГЕЧИРМӘГЕ ЖЕМГЫЕТЧИЛИК ГУРАМАЛАРЫНЫҢ ВЕ ГРАЖДАНЛАРЫҢ ГАТНАШМАГЫ

11-нжи мадда. Сувдан рационал пейдаланмак ве оны горамак барадакы чәрелери дурмуша гечирмекде дөвлет органларына ярдам этмек

[1] 9-нжы мадда Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 15-нжи августындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 15, 123-нжи мадда).

Профессионал союзлар, яшлар гурамалары, тебигаты горамак барадакы жемгыет, ылмы жемгыетлер ве бейлеки җемгыетчилик гурамалары, шонуң ялы-да гражданлар сувдан рационал пейдаланмак ве оны горамак барадакы чәрелери дурмуша гечирмекде дөвлет органларына ярдам эдйәрлер.

Дөвлет органлары сувы рационал пейдаланмак ве горамак барадакы чәрелер дурмуша гечириленде җемгыетчилик гурамаларының ве гражданларың теклиплерини хемме тараплайын назара алмага борчлудырлар[1].

12-нҗи мадда. Сувдан рационал пейдаланылмагыны ве онуң горалмагыны үпҗүн этмек барадакы ише җемгыетчилик гурамаларының гатнашмагының тертиби

Җемгыетчилик гурамалары сувдан рационал пейдаланылмагыны ве онуң горалмагыны үпҗүн этмәге гөнүкдирилен ише өзлериниң уставларына (дүзгүннамаларына) лайыклыкда хем-де ССР Союзының ве Түркменистан ССР-иң канунларына лайыклыкда гатнашярлар.

13-нҗи мадда. Сувдан рационал пейдаланмак ве оны горамак барадакы чәрелери дурмуша гечирмәге гражданларың гатнашмагының формалары

Гражданлар сувдан рационал пейдаланмак ве оны горамак барадакы чәрелери дурмуша гечирмекде дөвлет органларына сувдан рационал пейдаланылмагыны ве онуң горалмагыны үпҗүн этмек, сувуң зыянлы тәсириниң өңүни алмак ве онуң зыянлы тәсирини ёк этмек бә барадакы ишлери гечирмәге гөс-гөни гатнашмак аркалы, сувдан пейдаланыш ве оны горайыш меселелери боюнча теклиплер гиризмек аркалы, сув хакындакы канунларың өзлерине мәлим болан бозулышлары хакында хабар бермек аркалы ярдам эдйәрлер.

ДӨРДҮНҖИ БАП

СУВУҢ ЯГДАЙЫНА ТӘСИР ЭДЙӘН КӘРХАНАЛАРЫ, ДЕСГАЛАРЫ ВЕ БЕЙЛЕКИ ОБЪЕКТЛЕРИ ЕРЛЕШДИРМЕК, ПРОЕКТИРЛЕМЕК, ГУРМАК ВЕ УЛАНМАГА БЕРМЕК

14-нҗи мадда. Сувуң ягдайына тәсир эдйән кәрханалары, десгалары ве бейлеки объектлери ерлешдирмегиң, проектирлемегиң, гурмагың ве уланмага бермегиң шертлери

Сувуң ягдайына тәсир эдйән тәзе кәрханалар, десгалар ве бейлеки объектлер хем-де оларың реконструкциялашдырыланлары ерлешдирилен, проектирленилен, гурлан ве уланмага берлен махалында, шонуң ялы-да тәзе технологики процеслер орнашдырылан махалында биринҗи нобатда илатың саглыгыны горамак хем-де илатың агыз сувуна ве дурмушда уланылян сува болан хажатларыны канагатландырмак барадакы талапларың берҗай эдилмеги эсасында сувуң рационал пейдаланылмагы үпҗүн эдилмелидир. Шунда сув объектлеринден алынян ве олара гайтарылян сувуң учётының йөредилмегини, сувуң хапаланмакдан ве эгсилмекден горалмагыны үпҗүн эдйән, сувуң зыянлы тәсириниң өңүниң алынмагыны, ерлериң сува басдырылмагының минимал зерур мөчберлере ченли чәклендирилмегини үпҗүн эдйән, ерлериң шор-

---

[1] 11-нҗи мадданың Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нҗи йылың 15-нҗи августындакы Указында 2-нҗи бөлек билен үсти етирилди (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нҗи йыл, № 15, 123-нҗи мадда).

ламакдан горалмагыны, ерлериң сува алдырмакдан я-да гурамакдан горалмагыны, шонуң ялы-да аматлы тебигы шертлериң ве ландшафтларың горалып сакланылмагыны үпжүн эдйән чәрелер гөз өңүнде тутуляр[1].

Сувуң ягдайына тәсир эдйән кәрханаларың, десгаларың ве бейлеки объектлериң гурлушыгы проектирленилен махалында сув объектлерини дынч алмак ве спорт үчин пейдаланмак мүмкинчилиги назара алыняр.

15-нжи мадда. Балыкчылык хожалыклары болан сувлы ерлерде кәрханалары, десгалары ве бейлеки объектлери ерлешдирмегиң, проектирлемегиң, гурмагың ве уланмага бермегиң шертлери

Балыкчылык хожалыклары болан сувлы ерлерде тәзе кәрханалар, десгалар ве бейлеки объектлер хем-де оларың реконструкциялашдырыланлары ерлешдирилен, проектирленилен, гурлан ве уланмага берлен махалында, шу Кодексиң 14-нжи маддасында гөз өңүнде тутулан шертлерден башга-да, балыкларың, бейлеки сув хайванларының ве өсүмликлериниң горалмагыны хем-де оларың көпелмеги үчин шертлери үпжүн эдйән чәрелер өз вагтында дурмуша гечирилмелидир.

16-нжы мадда. Сувуң ягдайына тәсир эдйән кәрханаларың, десгаларың ве бейлеки объектлериң гурулмалы ерлерини кесгитлемек

Сувуң ягдайына тәсир эдйән кәрханаларың, десгаларың ве бейлеки объектлериң гурулмалы ерлерини кесгитлемек иши сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлар билен, халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлери билен, дөвлет санитария гөзегчилигини, балык запасларыны горамагы амала ашырян органлар билен хем-де бейлеки органлар билен ылалашылып, ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларына лайыклыкда гечирилйәр.

17-нжи мадда. Сувуң ягдайына тәсир эдйән кәрханаларың, десгаларың ве бейлеки объектлериң гурлушыгының проектлери барада ылалашмак

Сувуң ягдайына тәсир эдйән кәрханаларың, десгаларың ве бейлеки объектлериң гурлушыгының проектлери сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлар билен хем-де бейлеки органлар билен ССР Союзының канунларында белленилйән халатларда ве тертипде ылалашылмалыдыр.

18-нжи мадда. Сувуң ягдайына тәсир эдйән кәрханалары, десгалары ве бейлеки объектлери уланмага бермеги гадаган этмегиң шертлери

Шу ашакдакылары уланмага бермек гадаган эдилйәр:

сувуң хапаланылмагының я-да онуң зыянлы тәсириниң өңүни алян абзаллар билен үпжүн эдилмедик тәзе кәрханалары, цехлери, агрегат-

[1] 14-нжи мадданың биринжи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 15-нжи августындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 15, 123-нжи мадда).

лары, коммунал объектлери ве бейлеки объектлери хем-де оларың реконструкциялашдырыланларыны;

проектлерде гөз өңүнде тутулып, ерлериң сува басдырылмагының, сува алдырылмагының, чалпавлыга өврүлмегиниң, шорламагының ве топрак эрозиясының өңүни алян чәрелер дурмуша гечирилйәнчә, суварыш ве сувлуландырыш системаларыны, сув ховданларыны ве каналлары;

сув кабул эдижи десгалар ве бейлеки десгалар тассыкланылан проектлере лайыклыкда тайяр эдилйәнчә, ерлериң сувуны чекдириш системаларыны;

тассыкланылан проектлере лайыклыкда балык горайжы абзаллары болмадык сув алнып акдырылян десгалары;

ягын сувларыны ве балыклары гечирип гойбермек үчин абзаллар тассыкланылан проектлере лайыклыкда тайяр эдилйәнчә, гидротехники десгалары;

сув чыкармак үчин ниетленилип, сув дүзгүнлешдирижи абзаллар билен энжамлашдырылмадык ве дегишли халатларда санитария горагы зоналары белленилмедик буравлайжы скважиналары.

Сув ховданларының ичини тайярламак барада проектлерде гөз өңүнде тутулан чәрелер дурмуша гечирилйәнчә, олары сувдан долдурмак гадаган эдилйәр.

БӘШИНЖИ БАП

СУВ ОБЪЕКТЛЕРИНДЕ ВЕ КЕНАР ЯКАСЫНДАКЫ ЗОЛАКЛАРДА (ЗОНАЛАРДА) ИШ ГЕЧИРМЕК

19-нжы мадда. Сув объектлеринде ве кенар якасындакы золакларда (зоналарда) иш гечирмегиң тертиби

Сув объектлеринде я-да сувлы ерлериң кенар якасындакы золакларда (зоналарда) сувуң ягдайына тәсир эдйән гурлушык ишлери, чуңалдыш ишлери ве партладыш ишлери, газылып алынян пейдалы байлыклары чыкармак ве сув өсүмликлерини йыгнамак иши, кабель чекмек, турбопроводлары ве бейлеки коммуникациялары чекмек, агач чапмак, буравлайыш ишлери, оба хожалык ишлери ве бейлеки ишлер сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлар билен, халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлери билен хем-де бейлеки органлар билен ылалашылып, ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануларына лайыклыкда гечирилйәр.

20-нжи мадда. Сувлы ерлериң кенар якасындакы золаклар (зоналар)

Шу Кодексиң 19-нжы маддасында гөз өңүнде тутулан ишлери өзлеринде гечирмеклик дегишли дөвлет органлары билен ылалашылян кенар якасындакы золаклара (зоналара) шу ашакдакылар дегишлидир:

ер үстүндәки сув объектлерини ве ер астындакы сув объектлерини санитария тайдан горайыш зоналары;

гәми гатнавлы ичерки сув ёлларының кенар якасындакы золаклар;

магистрал каналлары ве хожалыгара каналлары гечирмек үчин бөлүнип берилйән золаклар;

сувлы ерлериң канунларда гөз өңүнде тутулан бейлеки золаклары (зоналары).

II БӨЛҮМ

СУВДАН ПЕЙДАЛАНМАК

АЛТЫНҖЫ БАП

СУВДАН ПЕЙДАЛАНЫҖЫЛАР ВЕ СУВДАН ПЕЙДАЛАНЫШ ОБЪЕКТЛЕРИ

21-нҗи м а д д а. Сувдан пейдаланыҗылар

Түркменистан ССР-нде дөвлет, кооператив ве җемгыетчилик кәрханалары, гурамалары, эдаралары ве СССР гражданлары сувдан пейдаланыҗылар болуп билерлер.

ССР Союзының канунларында гөз өңүнде тутулан халатларда бейлеки гурамалар ве адамлар хем сувдан пейдаланыҗылар болуп билерлер.

22-нҗи м а д д а. Сувдан пейдаланыш объектлери

Шу Кодексиң 5-нҗи маддасында саналып гечилен сув объектлери пейдаланмага берилйәр.

23-нҗи м а д д а. Сув объектлеринден пейдаланмагы кем-кәс я-да долы гадаган этмек

ССР Союзының ве союз республикаларың Сув хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, айратын дөвлет әхмиети болан я-да ылмы я медени тайдан айратын гыммаclub болан сув объектлерини пейдаланмаклык СССР Министрлер Совети ве Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән тертипде кем-кәс я-да долы гадаган эдилип билнер.

ЕДИНҖИ БАП

СУВДАН ПЕЙДАЛАНМАГЫҢ ГӨРНҮШЛЕРИ

24-нҗи м а д д а. Сувдан пейдаланмагың белленилен эсасы максада гөрә тапавутланян гөрнүшлери

Сув объектлери канунда гөз өңүнде тутулан талаплар ве шертлер берҗай эдилен махалында, илатың агыз сувы хаҗатларыны, дурмуш, кесел беҗериш, курорт, сагалдыш хаҗатларыны ве бейлеки хаҗатларыны, оба хоҗалык, сенагат, энергетика, транспорт, балыкчылык хоҗалыгы хаҗатларыны хем-де бейлеки дөвлет ве җемгыетчилик хаҗатларыны канагатландырмак үчин пейдаланмага берилйәр. Хапаланылан сувлары акдырып әкитмек үчин сув объектлерини пейдаланмага диңе ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында гөз өңүнде тутулан халатларда хем-де йөрите талаплар ве шертлер берҗай эдилен махалында ёл берлип билнер.

Сув объектлери бир я-да бирнәче максат үчин пейдаланмага берлип билнер.

25-нҗи м а д д а. Сувдан умумы пейдаланмак ве йөрите пейдаланмак

Сувдан умумы ве йөрите пейдаланыляр, сувдан умумы пейдаланмаклык сувуң ягдайына тәсир эдйән десгалар я-да техники абзаллар уланылман амала ашырыляр, сувдан йөрите пейдаланмаклык болса шол десгалары я-да абзаллары уланмак билен амала ашырыляр. Сувуң ягдайына тәсир эдйән сув объектлеринден десгалары я-да техники абзаллары уланман пейдаланмаклык хем айры-айры халатларда сувдан йөрите пейдаланмаклыга дегишли эдилип билнер.

Сувдан йөрите пейдаланмагың гөрнүшлериниң перечени сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлар тарапындан белленилйәр.

26-нжы мадда. Сувдан биле ве айры пейдаланмак

Сув объектлери биле я-да айры пейдаланылып билнер.

27-нжи мадда. Сувдан илкинжи болуп ве икиленжи болуп пейдаланмак

Сув объектлери айры пейдаланмак үчин өзлерине берлен кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың — сувдан илкинжи болуп пейдаланян буларың ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында белленилен халатларда сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлар билен ылалашып, бейлеки кәрханалара, гурамалара, эдаралара ве гражданлара сувдан икиленжи болуп пейдаланмага ыгтыяр бермәге хукугы бардыр.

Сувдан икиленжи болуп пейдаланмак үчин берлен ыгтыярларда сув объектлериниң берилмегиниң максады ве олардан пейдаланмагың эсасы шертлери гөркезилйәр.

Сувдан икиленжи болуп пейдаланмагың шертлери, тарапларың өзара хукуклары ве борчлары сувдан илкинжи болуп пейдаланыжы билен икиленжи болуп пейдаланыжының арасында зерур болан махалында шертнама баглашмак аркалы ресмилешдирилйәр.

СЕКИЗИНЖИ БАП

СУВ ОБЪЕКТЛЕРИНИ ПЕЙДАЛАНМАГА БЕРМЕГИҢ ТЕРТИБИ ВЕ ШЕРТЛЕРИ

28-нжи мадда. Сув объектлерини биринжи нобатда илатың агыз сувы хаҗатлары ве дурмуш хаҗатлары үчин бермек

Сув объектлери хемме затдан өңүрти илатың агыз сувы хаҗатларыны ве дурмуш хаҗатларыны канагатландырмак үчин пейдаланмага берилйәр.

29-нжы мадда. Сув объектлерини айры пейдаланмага бермегиң тертиби

Сув объектлери айры пейдаланмак үчин Түркменистан ССР Министрлер Советиниң карары я-да халк депутатларының дегишли Советиниң исполнитель комитетиниң карары эсасында я-да ыгтыярлы эдилен бейлеки дөвлет органының карары эсасында ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында белленилйән тертипде долы я-да кем-кәс берилйәр.

Сув объектлерини айры пейдаланмак үчин бермек хакындакы карарларда шол объектлериң берилмегиниң максады ве олардан пейдаланмагың эсасы шертлери гөркезилйәр.

Сув объектлерини айры пейдаланмак үчин бермек хакындакы хайышлары гозгамагың ве олара гарамагың тертиби Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйәр.

30-нжы мадда. Сувдан йөрите пейдаланмага ыгтыяр бермегиң тертиби

Сувдан йөрите пейдаланмаклык сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлар тарапындан, ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында гөз өңүнде туту-

лан халатларда болса, халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлери тарапындан берилйән ыгтыярлар эсасында амала ашырыляр. Шейле ыгтыярлар дөвлет санитария гөзегчилигини, балык запасларыны горамагы амала ашырян органлар билен, шонуң ялы-да гызыкланян органлар билен ылалашыландан соң берилйәр. Айрыбашга пейдаланмак үчин кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың — сувдан илкинҗи пейдаланыҗыларың ыгтыярына берлен сув объектлеринде сувдан йөрите пейдаланмага шол кәрханалар, гурамалар ве эдаралар билен ылалашылмагы эсасында ёл берилйәр. ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында белленилен халатларда, ёкарда гөркезилен сув объектлеринде сувдан йөрите пейдаланмага сувдан пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлар билен ылалашылмагы эсасында сувдан илкинҗи пейдаланыҗылар тарапындан ыгтыяр берилйәр[1].

ССР Союзының ве союз республикаларың Сув хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, сувдан йөрите пейдаланмага ыгтыяр бермеги ылалашмагың ве ыгтыяр бермегиң тертиби СССР Министрлер Совети тарапындан белленилйәр.

31-нҗи мадда. Сувдан йөрите пейдаланмага халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлери тарапындан берилйән ыгтыярлар

Оба илатлы пунктларының, посёлокларың, шәхерлериң территориясында гуйы газмак, фильтрли турба отурдылан гуюлары газмак аркалы, сувуң дереҗесини меҗбуры песелтмән ишлейән чешмелериң сувуны турба салып акдырмак аркалы ерасты сувларындан пейдаланмага ыгтыярлары халк депутатларының дегишли оба, посёлок ве шәхер Советлериниң исполнитель комитетлери берйәрлер.

Дөвлет запасының ерлеринде ве дөвлет токай фондуның ерлеринде ёкарда гөркезилен гуюлары газмак үчин ве сувы турба салып акдырмага ниетленилен абзаллары гурмак үчин ыгтыярлары халк депутатларының район Советлериниң исполнитель комитетлери берйәрлер.

Районың, шәхериң территориясында ерлешип, дашы бекли (акаба дәл) сувлы ерлерде сувдан йөрите пейдаланмаклык халк депутатларының дегишли район, шәхер Советлериниң исполнитель комитетлери тарапындан берилйән ыгтыярлар эсасында дурмуша гечирилйәр.

Сув ёлларына дегишли эдилмедик ве илаты, сенагат объектлерини ве суварыш системаларыны меркезлешдирилен тертипде сув билен үпҗүн эдиш чешмелери болуп дурмаян деряларда, шонуң ялы-да булакларда ве җарларда сув чиширйән десгалары гурмак ве уланмак аркалы сувдан йөрите пейдаланмага ыгтыярлар халк депутатларының область Советлериниң исполнитель комитетлери тарапындан берилйәр[2].

32-нҗи мадда. Сувдан умумы пейдаланмагы амала ашырмагың тертиби

---

[1] 30-нҗы мадданың биринҗи, бөлеги Түркменитсан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нҗи йылың 15-нҗи августындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нҗи йыл, № 15, 123-нҗи мадда).

[2] 31-нҗи мадданың дөрдүнҗи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1975-нҗи йылың 15-нҗи декабрындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары; 1975-нҗи йыл, № 24, 127-нҗи мадда).

Сувдан умумы пейдаланмаклык ыгтыяр алынман, шу Кодексде ве Түркменистан ССР-иң бейлеки кануниларында белленилйән тертипде амала ашырыляр.

Сувдан умумы пейдаланылян махалында санитария кадаларының, балык запасларыны горамак барадакы ве гәми гатнавы барадакы кадаларың, шонуң ялы-да сувда адамларың җаныны горамак, сувы рационал пейдаланмак ве оны горамак кадаларының берҗай эдилмеги хөкмандыр. Шу максат билен халк депутатларының область, район, шәхер, оба ве посёлок Советлериниң исполнитель комитетлериниң сува дүшмек, гайыклы гезмек, агыз сувы хаҗатлары үчин ве дурмуш хаҗатлары үчин сув алмак, маллары сува якмак гадаган эдилен ерлери беллемәге, шонуң ялы-да областың, районың, шәхериң, обаның ве посёлогың территориясында ерлешйән сув объектлеринде сувдан умумы пейдаланмагың бейлеки шертлерини кесгитлемәге хакы бардыр.

Халк депутатларының дегишли Советиниң исполнитель комитети сувдан умумы пейдаланмак барада өзи тарапындан белленилен шертлери ыглан этмәге борчлудыр.

33-нҗи мадда. Айры пейдаланмак үчин берлен сув объектлеринде сувдан умумы пейдаланмак

Айры пейдаланмак үчин берлен сув объектлеринде сувдан умумы пейдаланмаклыга сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлар билен ылалашылып, сувдан илкинҗи болуп пейдаланыҗы тарапындан белленилен шертлерде ёл берилйәр, зерур болан махалында болса, мунуң өзи гадаган эдилип хем билнер.

Сувдан илкинҗи болуп пейдаланыҗы айры пейдаланмак үчин өзүне берлен сув объектинде сувдан умумы пейдаланмагың шертлерини я-да умумы пейдаланмагың гадаган эдилендигини ыглан этмәге борчлудыр.

34-нҗи мадда. Сувдан мугт пейдаланмак

Сувдан мугт пейдаланыляр. ССР Союзының ве союз республикаларың Сув хакындакы кануиларының эсасларына лайыклыкда, сувдан йөрите пейдаланылмагы үчин СССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән халатларда ве тертипде хак алнып билнер.

35-нҗи мадда. Сувдан пейдаланмагың мөхлетлери

Сув объектлери мөхлетсиз пейдаланмак я-да вагтлайын пейдаланмак үчин берилйәр.

Сувдан пейдаланмагың мөхлети озалдан белленилмедик болса, сув мөхлетсиз (хемишелик) пейдаланмак үчин берлен дийлип хасап эдилйәр.

Сувдан вагтлайын пейдаланмаклык гысга мөхлетли — үч йыла ченли ве узак мөхлетли — үч йылдан йигрими бәш йыла ченли болуп билер. Сувдан пейдаланмагың мөхлетлери зерур болан махалында дегишли суратда сувдан гысга мөхлетли я-да узак мөхлетли вагтлайын пейдаланмак мөхлетлеринден көп болмадык дөвре ченли узалдылып билнер.

Сувдан умумы пейдаланмаклык мөхлет билен чәклендирилмейәр.

36-нҗы мадда. Сув объектлеринден вагтлайын пейдаланмагың мөхлетлерини хасапламак

Сув объектлеринден вагтлайын пейдаланмагың мөхлетлери сув объектини айры пейдаланмак үчин бермек хакындакы карарың кабул эдилен я-да сувдан йөрите пейдаланмага ыгтыярың берлен гүнүнден

башлап хасапланыляр, эгер карарың я берлен ыгтыярың өзүнде башга мөхлет гөркезилмедик болса шейле эдилйәр.

37-нжи мадда. Сув объектлеринден вагтлайын пейдаланмагың мөхлетлерини узалтмагың тертиби

Сув объектлеринден вагтлайын пейдаланмагың мөхлетлери сув объектини айры пейдаланмак үчин бермек хакында карар кабул эден я-да сувдан йөрите пейдаланмага ыгтыяр берен дөвлет органлары тарапындан гызыкланян сувдан пейдаланыҗыларың хайышы боюнча узалдылып билнер.

ДОКУЗЫНҖЫ БАП

СУВДАН ПЕЙДАЛАНЫҖЫЛАРЫҢ ХУКУКЛАРЫ ВЕ БОРЧЛАРЫ

38-нжи мадда. Сув объектлеринден ниетленилиши ялы пейдаланмак

Сувдан пейдаланыҗыларың сув объектлерини шол объектлериң диңе ниетленилен максатлары үчин пейдаланмага хакы бардыр.

39-нжы мадда. Сувдан пейдаланыҗыларың хукуклары

Сув объектиниң хайсы максат билен пейдаланылмага берлишине лайыклыкда, сувдан пейдаланыҗыларың белленилен тертипде шу ашакдакылара хукугы бардыр:

соңра пейдаланмак үчин сув чыкармага;

сув хоҗалык десгаларыны (гидротехники десгалары) ве абзаллары гурмага, шонуң ялы-да олары реконструкциялашдырмага ве ятырмага;

дынч алмак үчин, спорт чәрелерини ве сагалдыш чәрелерини дурмуша гечирмек үчин, тебигы комплекслери аматлы ягдайда сакламак үчин, шонуң ялы-да сув объектлеринден пейдаланмак барада канунларда гадаган эдилмедик бейлеки херекетлери этмек үчин, сув объектлеринден пейдаланмага.

40-нжы мадда. Сувдан пейдаланыҗыларың хукукларыны чәклендирмек

Сув объектлеринде сув өрән аз болан махалында, шол объектлерде авария ягдайы йүзе чыкан махалында, эпидемияларың ве эпизоотияларың йүзе чыкмак ховпы дөрән махалында хем-де ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында гөз өңүнде тутулан бейлеки халатларда сувдан пейдаланыҗыларың хукуклары илатың саглыгыны горамак максатлары үчин, бейлеки дөвлет бәхбитлери үчин, шонуң ялы-да сувдан бейлеки пейдаланыҗыларың бәхбитлери үчин чәклендирилип билнер. Шунда сув объектлерини илатың агыз сувуна ве дурмушда уланылян сува болан хаҗатлары үчин пейдаланмагың шертлерин ярамазлашдырылмалы дәлдир[1].

Сувдан пейдаланыҗыларың сув объектини айры пейдаланмага болан хукуклары шол сув объектини айры пейдаланмак үчин берен орган тарапындан, сувдан йөрите пейдаланмага берлен хукуклар сувдан йөрите пейдаланмак үчин ыгтыяр берен орган тарапындан, сувдан икиленҗи болуп пейдаланмага берлен хукуклар сувдан илкинҗи бо-

[1] 40-нҗы мадданың биринҗи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нҗи йылың 15-нҗи августындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нҗи йыл, № 15, 123-нҗи мадда).

луп пейдаланыжы тарапындан сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы орган билен, шонуң ялы-да бейлеки органлар билен ылалашылып, чәклендирилип билнер, йөне велин муңуң өзи ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларына лайыклыкда чәклендирилмелидир.

41-нжи мадда. Сувдан пейдаланыжыларың хукукларыны горамак

Сувдан пейдаланыжыларың хукуклары канун аркалы гораляр.

Сувдан пейдаланыжыларың бозулан хукуклары ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында гөз өңүнде тутулян тертипде дикелдилмәге дегишлидир.

42-нжи мадда. Сувдан пейдаланыжыларың борчлары

Сувдан пейдаланыжылар шу ашакдакылара борчлудырлар:

сув объектлеринден рационал пейдаланмага, сувы тыгшытлы пейдаланмак, сувуң хилини дикелтмек ве говуландырмак хакында алада этмәге;

хапалайжы маддалары болан хапа сувларың сув объектлерине акдырылмагының долы бес эдилмеги үчин чәрелер гөрмәге;

сувдан бейлеки пейдаланыжылара берлен хукукларың бозулмагына ёл бермезлиге, шонуң ялы-да хожалык объектлерине ве тебигы объектлере (ерлере, токайлара, хайванат дүнйәсине, газылып алынян пейдалы байлыклара ве бейлеки затлара) зыян етирилмегине ёл бермезлиге;

сувуң ягдайына тәсир эдйән арассалайыш десгаларыны ве абзалларыны хем-де бейлеки сув хожалык десгаларыны ве техники абзаллары абат сакламага, оларың уланылыш сыпатларыны говуландырмага, сувдан пейдаланылышының учётыны белленилен халатларда йөретмәге.

43-нжи мадда. Сувдан рационал пейдаланмак ве оны горамак барадакы чәрелери дурмуша гечирйән сувдан пейдаланыжылары хөвеслендирмек

Сувдан пейдаланыжылары хөвеслендирйән хем-де сувдан рационал пейдаланмак ве оны горамак барадакы умумы пейдалы ишлери дурмуша гечирмеги стимулирлейән чәрелер Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйәр.

ОНУНЖЫ БАП

СУВДАН ПЕЙДАЛАНМАК ХУКУГЫНЫ ЯТЫРМАК

44-нжи мадда. Сувдан пейдаланмак хукугыны ятырмак үчин эсаслар

Кәрханаларың, гурамаларың, эдараларың ве гражданларың сувдан пейдаланмак барадакы хукугы дегишли суратда шу ашакдакы халатларда ятырылмалыдыр:

1) сувдан пейдаланмак зерурлыгы болмадык махалында я-да сувдан пейдаланмакдан йүз дөндерилен махалында;

2) сувдан пейдаланмак мөхлети гутаран махалында;

3) кәрхана, гурама я-да эдара ятырылан махалында;

4) сув хожалык десгалары сувдан бейлеки пейдаланыжылара берлен махалында;

5) сув объектлерини айры пейдаланмакдан ызына алмак зерурлыгы йүзе чыкан махалында.

Кәрханаларың, гурамаларың, эдараларың ве гражданларың сувдан пейдаланмак барадакы хукугы (агыз сувы хаҗатлары ве дурмуш хаҗатлары үчин сувдан пейдаланмак хукугы муңа гирмейәр) сувдан пейдаланмак ве оны горамак барадакы кадалар бозулан махалында я-да сув объекти ниетленилен максат үчин пейдаланылмадык махалында хем ятырылып билнер.

Түркменистан ССР-ниң канунларында кәрханаларың, гурамаларың, эдараларың ве гражданларың сувдан пейдаланмак барадакы хукугыны ятырмак үчин башга эсаслар хем гөз өңүнде тутулып билнер.

45-нҗи м а д д а. Сувдан пейдаланмак хукугыны ятырмагың тертиби

Сувдан пейдаланмак хукугы шу ашакдакылар аркалы ятырыляр:

сувдан йөрите пейдаланмага, шонуң ялы-да сувдан икиленҗи болуп пейдаланмага берлен ыгтыяры ятырмак аркалы;

айры пейдаланмак үчин берлен сув объектлерини ызына алмак аркалы.

Сувдан йөрите пейдаланмаклык муңа ыгтыяр берен органың карары билен ятырыляр.

Сувдан икиленҗи болуп пейдаланмаклык сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы орган билен ылалашылып, сувдан илкинҗи болуп пейдаланыҗының карары боюнча ятырылып билнер.

46-нҗы м а д д а. Айры пейдаланмакдакы сув объектлерини ызына алмак

Айры пейдаланмакдакы сув объектлерини ызына алмак иши дегишли сув объектлерини айры пейдаланмак үчин бермәге хукугы болан дөвлет органларының карарлары (чөзгүтлери) эсасында гечирилйәр, эгер ССР Союзының канунларында башга зат гөз өңүнде тутулмадык болса, шейле эдилйәр.

Сув объектлерини заповедниклериң пейдаланмагындан ызына алмак иши шу Кодексиң 88-нҗи маддасына лайыклыкда гечирилйәр.

Сув объектлерини союз табынлыгындакы кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың айры пейдаланмагындан ызына алмак иши сувдан пейдаланыҗылар билен хем-де оларың гөс-гөни табын болуп дурян министрликлери, дөвлет комитетлери ве ведомстволары билен ылалашылып гечирилйәр[1].

47-нҗи м а д д а. Сув хоҗалык чәрелериниң дурмуша гечирилмеги, сувдан пейдаланмагың бес эдилмеги я-да онуң шертлериниң үйтгедилмеги себәпли етирилен зыяны төлемек

ССР Союзының ве союз республикаларың Сув хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, сув хоҗалык чәрелериниң (гидротехники ишлериң ве шулара меңзешлериң) дурмуша гечирилмеги, шонуң ялы-да сувдан пейдаланмагың бес эдилмеги я-да онуң шертлериниң үйтгедилмеги себәпли кәрханалара, гурамалара, эдаралара ве гражданлара етирилен зыянлар СССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән халатларда ве тертипде төленилмелидир.

---

[1] 46-нҗы мадда Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нҗи йылың 15-нҗи августындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нҗи йыл, № 15, 123-нҗи мадда).

ОН БИРИНҖИ БАП

СУВ ОБЪЕКТЛЕРИНИ ИЛАТЫҢ АГЫЗ СУВЫ ХАҖАТЛАРЫ, ДУРМУШ ХАҖАТЛАРЫ ВЕ БЕЙЛЕКИ ХАҖАТЛАРЫ ҮЧИН ПЕЙДАЛАНМАК

48-нҗи м а д д а. Илатың агыз сувы хаҗатлары, дурмуш хаҗатлары ве бейлеки хаҗатлары үчин берилйән сув объектлери

Өзлериниң сувуның хили белленилен санитария талапларына лайык гелйән сув объектлери илатың агыз сувы үпжүнчилиги үчин, дурмушда уланылян сув үпжүнчилиги үчин, шонуң ялы-да бейлеки хаҗатлары үчин берилйәр.

49-нҗы м а д д а. Илатың меркезлешдирилен сув үпжүнчилиги

Сув объектлеринден илатың агыз сувы хаҗатлары, дурмуш хаҗатлары ве бейлеки хаҗатлары үчин меркезлешдирилен сув үпжүнчилиги тертибинде пейдаланылян махалында, агыз сувы-хоҗалык сув проводлары өзлериниң оператив доландырышында, эечилигинде дурян я-да өзлери тарапындан пейдаланылян кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың сув алнып акдырылян десгаларың белленен тертипде тассыкланылан проектлерине хем-де ичмәге ярамлы сув тайярламак ве оны сарп эдиҗилере бермек үчин сувдан йөрите пейдаланмага берлен ыгтыярлара лайыклыкда, сув үпжүнчилиги чешмелеринден сув алмага хакы бардыр.

Шу мадданың бирингҗи бөлегинде гөркезилен кәрханалар, гурамалар ве эдаралар өзлериниң алян сувуның учётыны йөретмеги гурамага, сув үпжүнчилиги чешмелеринде сувуң ягдайына ызыгидерли гөзегчилик этмәге хем-де чешмелерде сувуң хилиниң белленилен нормативлерден үйтгемеги хакында сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлара, дөвлет санитария гөзегчилигини амала ашырян органлара ве халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлерине хабар бермәге борчлудырлар.

50-нҗи м а д д а. Илатың меркезлешдирилмедик сув үпжүнчилиги

Сув объектлеринден илатың агыз сувы хаҗатлары, дурмуш хаҗатлары ве бейлеки хаҗатлары үчин меркезлешдирилмедик тертипде пейдаланылян махалында, кәрханаларың, гурамаларың, эдараларың ве гражданларың сувдан умумы пейдаланыш тертибинде я йөрите пейдаланыш тертибинде гөс-гөни ер үстүндәки я-да ер астындакы сув чешмелеринден сув алмага хакы бардыр.

Шу максатлар үчин ниетленилен сув алнып акдырылян десгалардан пейдаланмак иши сув алнып акдырылян десгалар өзлериниң территориясында ерлешен халк депутатларының оба, посёлок ве шәхер Советлериниң исполнитель комитетлери тарапындан белленилйән кадалара лайыклыкда гечирилйәр.

51-нҗи м а д д а. Ичмәге ярамлы ерасты сувларыны агыз сувы үпжүнчилиги ве дурмушда уланылян сув үпжүнчилиги билен багланышыклы болмадык хаҗатлар үчин пейдаланмак

Ичмәге ярамлы ерасты сувларыны агыз сувы үпжүнчилиги ве дурмушда уланылян сув үпжүнчилиги билен багланышыклы болмадык хаҗатлар үчин пейдаланмага, када хөкмүнде ёл берилмейәр. Ер үстүнде зерур сув чешмелериниң ёк ериндәки ве ичмәге ярамлы ерасты сувларының етерлик запасларының бар ериндәки районларда сувуң пей-

дагланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлар шол сувлары агыз сувы үпјүнчилиги ве дурмушда уланылян сув үпјүнчилиги билен багланышыклы болмадык максатлар үчин пейдаланмага ыгтыяр берип билерлер.

ОН ИКИНЖИ БАП

СУВ ОБЪЕКТЛЕРИНИ КЕСЕЛ БЕЖЕРИШ, КУРОРТ ВЕ САГАЛДЫШ МАКСАТЛАРЫ ҮЧИН ПЕЙДАЛАНМАК

52-нжи мадда. Кесел бежериш объектлериниң категориясына гечирилен сув объектлерини пейдаланмагың тертиби

Кесел бежериш объектлериниң категориясына белленилен тертипде гечирилен сув объектлери озалы билен, кесел бежериш максатлары ве курорт максатлары үчин пейдаланыляр. Сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлар айратын халатларда кесел бежериш объектлериниң категориясына гечирилен сув объектлерини дегишли саглыгы саклайыш ве курортлары доландырыш органлары билен ылалашып, бейлеки максатлар үчин пейдаланмага ыгтыяр берип билерлер.

Кесел бежериш сувларының категориясына гечирилен сув объектлерине хапаланылан сувларың акдырылмагы гадаган эдилйәр.

53-нжи мадда. Сувы дынч алмак ве спорт үчин пейдаланмагың тертиби

Сувы дынч алмак ве спорт үчин пейдаланмагың тертиби ССР Союзының канунлары билен, шу Кодекс билен ве Түркменистан ССР-ниң бейлеки канунлары билен белленилйәр.

Сув объектлерини көпчүликлейин дынч алмак ве спорт үчин пейдаланмак иши дөвлет санитария гөзегчилигини балык запасларыны горамагы амала ашырян органлар билен, сувда халас этмек барадакы жемгыет билен ылалашылып, гәми гатнавлы ёлларда болса, гәми гатнавыны дүзгүнлешдирйән органлар билен ылалашылып, халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлери тарапындан белленилен ерлерде гечирилйәр.

Гурамачылыклы көпчүликлейин дынч алшы үпјүн этмек ве спорты өсдүрмек үчин сув объектлери дөвлет ве жемгыетчилик гурамаларының айры пейдаланмагына долы я-да кем-кәс берлип билнер.

Сув объектлерини дынч алмак ве спорт үчин пейдаланмак иши ССР Союзының канунларында, шу Кодексиң 32-нжи ве 33-нжи маддаларында белленилен халатларда ве тертипде гадаган эдилип я-да чәклендирилип билнер.

54-нжи мадда. Дынч алмак үчин ве спорт үчин пейдаланылян сув объектлеринде халас эдиш гуллугыны гурамак

Сув объектлерини зәхметкешлериң дынч алмагыны гурамак үчин ве спорт үчин пейдаланян әхли кәрханалар, гурамалар ве эдаралар олары Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан тассыкланылян кадалара лайыклыкда энжамлашдырылан халас эдиш станциялары я-да постлары билен үпјүн этмелидирлер.

55-нжи мадда. Сув объектлерини хөвесжең балык тутуҗылык ве спорт максады билен балык тутуҗылык үчин пейдаланмак

Сув объектлерини хөвесжең балык тутужылык ве спорт максады билен балык тутужылык үчин пейдаланмага балык тутмак барадакы кадалары бержай этмек шерти билен ыгтыяр берилйәр, йөне велин заповедниклер, балык питомниклери, балык көпелдижи медени хожалыклар, шонуң ялы-да балык тутмак гадаган эдилен бейлеки ерлер муңа гирмейәр.

56-нжы мадда. Сув объектлерини кичи гәмилерде йүзмек үчин пейдаланмак

Сув объектлерини кичи гәмилерде (күрекли гәмилерде ве моторлы гәмилерде, катерлерде, елкенли гәмилерде ве бейлеки гәмилерде) йүзмек үчин пейдаланмага кичи гәмилерден пейдаланмак барада Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән кадалары бержай этмек шерти билен ыгтыяр берилйәр.

Кичи гәмилер белленилен тертипде регистрациядан гечирилип, олара борт белгилери языылмалыдыр.

ОН ҮЧҮНЖИ БАП

СУВ ОБЪЕКТЛЕРИНИ ОБА ХОЖАЛЫК ХАЖАТЛАРЫ ҮЧИН ПЕЙДАЛАНМАК

57-нжи мадда. Сувы оба хожалык хажатлары үчин умумы пейдаланмак ве йөрите пейдаланмак

Сув объектлерини оба хожалык хажатлары үчин пейдаланмак иши хем-ә сувы умумы пейдаланмак тертибинде, хем-де сувы йөрите пейдаланмак тертибинде амала ашырыляр.

Сувдан йөрите пейдаланылян махалында дөвлет гурамаларына, колхозлара, совхозлара ве сувдан бейлеки пейдаланыжылара дегишли болан суварыш, сувлуландырыш, сув чекдириш десгалары ве абзаллары хем-де гайры сув хожалык десгалары ве абзаллары уланыляр.

58-нжи мадда. Оба хожалыгының сув үпжүнчилиги

Оба хожалыгының сув үпжүнчилиги меркезлешдирилен сув үпжүнчилигине ве меркезлешдирилмедик сув үпжүнчилигине бөлүнйәр. Оба хожалыгының меркезлешдирилен сув үпжүнчилигине шу Кодексиң 49-нжы маддасында беян эдилен кадалар дегишлидир.

Фермалары ве айры-айры оба хожалык кәрханаларыны меркезлешдирилмедик тертипде сув билен үпжүн этмек иши дөвлет санитария ве ветеринария гөзегчилигини амала ашырян органлар билен хем-де сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлар билен ылалашылып, халк депутатларының оба, посёлок, шәхер Советлериниң исполнитель комитетлериниң ыгтыяр бермеги билен, өрүлери сувлуландырмак иши болса халк депутатларының район Советлериниң исполнитель комитетлериниң ыгтыяр бермеги билен гечирилйәр.

Каклардан (ховузлардан), каналлардан ве бейлеки сувлуландырыш десгаларындан сув акдырып әкитмәге сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлар билен ылалашылып ёл берилйәр.

59-нжы мадда. Сувы оба хожалык максады үчин пейдаланмагы планлашдырмак

Суварыш, сувлуландырыш ве суварыш-сувлуландырыш системаларындакы, магистрал каналлардакы, сув ховданларындакы хем-де бейлеки сув хожалык объектлериндәки сувы пейдаланмак иши сувдан пей-

даланмагың ичерки хожалык планлары ве умумы система планлары эсасында гечирилйәр.

Сувдан пейдаланмак барадакы планлара лайыклыкда суварыш, сувлуландырыш ве суварыш-сувлуландырыш системалары управлениелери хем-де бейлеки сув хожалык объектлери управлениелери сувдан пейдаланмагың шертлерини, шонуң ялы-да тарапларың өзара хукукларыны ве борчларыны такыклаян шертнамалары сувдан пейдаланыжылар билен баглашып билерлер.

60-нжы м а д д а. Сувы оба хожалык максады үчин пейдаланмак планларыны тассыкламагың тертиби

Сувдан пейдаланмак барада колхозлар, совхозлар хем-де бейлеки кәрханалар ве гурамалар — сувдан пейдаланыжылар тарапындан дүзүлен ичерки хожалык планлары суварыш, сувлуландырыш ве суварыш-сувлуландырыш системаларыны хем-де бейлеки сув хожалык объектлерини уланмак барадакы управлениелер билен ылалашылмалыдыр ве халк депутатларының район Советиниң исполнитель комитети тарапындан тассыкланыляр.

Сувдан пейдаланмагың умумысистема планлары шу ашакдакылар тарапындан тассыкланыляр:

район әхмиети болан системалар боюнча — халк депутатларының район Советиниң исполнитель комитети тарапындан;

область әхмиети болан системалар боюнча — область оба хожалык органлары билен ылалашылып, область мелиорация ве сув хожалык органлары тарапындан;

республикан әхмиети болан системалар боюнча — Түркменистан ССР Оба хожалык министрлиги билен ылалашылып, Түркменистан ССР Мелиорация ве сув хожалык министрлиги тарапындан.

61-нжи м а д д а. Сув бермегиң мукдарыны ве мөхлетлерини үйтгетмек

Белленилен халатларда оба хожалыгының хажатлары үчин гошмача, пландан дашары сув бермәге сувдан пейдаланыжының заявкасы боюнча ёл берилйәр.

Сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органларың шу ашакдакылара хукугы бардыр:

суварыш чешмесиниң сувлулыгы азалан махалында, сувдан пейдаланыжылара сув берлишини чәклендирмәге (шунда деӊ сув үпжүнчилиги принципи берҗай эдилмелидир), айры-айры суварыш чешмелеринде сув азалан дөврде суварыш системаларында сув доланышыкларыны гиризмәге; сувдан айры-айры пейдаланыжылар сувы бисарпа пейдаланан махалында я-да сувы биругсат алан махалында, шол сувдан пейдаланыжылара сув берлишини чәклендирмәге;

суварыш чешмесиниң сув дүзгүниниң үйтгәнлигинден, хова шертлериниң үйтгәнлигинден ве сув бермегиң планларда гөз өңүнде тутулан мөхлетини үйтгетмек зерурлыгыны дөредйән бейлеки себәплерден угур алып, сувдан пейдаланыжылара сув бермек планларына үйтгетме гиризмәге.

Сувдан пейдаланмак барадакы планлара (сув дүзгүнини дүзгүнлешдирмек барадакы планлара) үйтгетмелер диңе шол планлары тассыклан органлар билен ылалашылып гиризилип билнер.

62-нжи м а д д а. Сув объектлерини оба хожалык хажатлары үчин пейдаланян сувдан пейдаланыжыларың борчлары

Сув объектлерини оба хожалык хажатлары үчин пейдаланян колхозлар, совхозлар ве бейлеки кәрханалар, гурамалар, эдаралар ве

гражданлар сувдан пейдаланмак барада белленилен планлары, кадалары, нормалары ве дүзгүни берҗай этмәге, мелиоратив системаларда сувуң сиңип ве бугарып йитмегини азалтмак үчин, олардан сувуң бисарпа акдырылмагының өңүни алмак үчин, балыкчылык хожалыгы болан сувлы ерлерден балыгың мелиоратив системалара дүшмегиниң өңүни алмак үчин чәрелер гөрмәге, шонуң ялы-да топрак ызгарының хас аматлы дүзгүнини дөретмәге борчлудырлар.

63-нҗи мадда. Хапаланылан сув билен сувармак

Оба хожалык ерлерини хапаланылан сув билен сувармага дөвлет санитария гөзегчилигини ве дөвлет ветеринария гөзегчилигини амала ашырян органлар билен ылалашылып, сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлар тарапындан ыгтыяр берилйәр.

Топрагың меслигине ве өндүрилйән оба хожалык өнүмине зыянлы тәсир эдйән сувы оба хожалык ерлерини сувармак үчин бермек сенагат, коммунал кәрханалара ве гурамалара хем-де бейлеки кәрханалара ве гурамалара гадаган эдилйәр.

64-нҗи мадда. Сувы токайлары, токай золакларыны ве токай питомниклерини сувармак ве оларың сувуны чекдирмек үчин пейдаланмак

Шу Кодексиң 57—63-нҗи маддаларының дүзгүнлери токайлары, токай золакларыны ве токай питомниклерини сувармаклыга ве оларың сувуны чекдирмеклиге хем дегишлидир.

65-нҗи мадда. Гуллук ер пайларыны, меллек ерлерини ве бейлеки хожалыклары сув билен үпҗүн этмек

Сувдан пейдаланыҗы гураманың (колхозың, совхозың ве бейлекилериң) территориясында яшаян колхозчыларың, ишчилериң, гуллукчыларың ве бейлеки гражданларың меллек ерлерини сув билен үпҗүн этмек иши сувдан пейдаланмак барада тассыкланылан плана лайыклыкда, сувдан пейдаланыҗы гурама тарапындан гечирилйәр.

Сувдан пейдаланыҗы гурамаларың территориясының чәклеринден дашарда ерлешен гуллук ер пайларыны, меллек ерлерини ве огородлары, багчылык шерекетлерини сув билен үпҗүн этмек иши сувдан пейдаланмак барада тассыкланылан плана лайыклыкда, халк депутатларының район (шәхер) Советиниң исполнитель комитети тарапындан белленилйән тертипде гечирилйәр.

66-нҗы мадда. Гидротехники десгалары биругсат дүзгүнлешдирмеги гадаган этмек

Сувдан пейдаланыҗы колхозлара, совхозлара хем-де бейлеки кәрханалара ве гурамалара хожалыгара әхмиети болан каналлардакы ве сув ховданларындакы гидротехники десгалары сувуң сарп эдилишини артдырмак я-да азалтмак максады билен биругсат дүзгүнлешдирмек, шонуң ялы-да оларда вагтлайын гатлалары, насос станцияларыны ве бейлеки десгалары гурмак гадаган эдилйәр.

67-нҗи мадда. Каналлардан ве бейлеки десгалардан мал сүрүп гечирмеги, транспорт серишделериниң гечмегини гадаган этмек

Белленилмедик ерлерде каналлардан ве бейлеки десгалардан мал сүрүп гечирмек, тракторлары, оба хожалык машынларыны, автомобиллери ве бейлеки транспорт серишделерини гечирмек гадаган эдилйәр.

Каналлардан ве сув ховданларындан маллары сува якмага диңе йөрите энҗамлашдырылан сува якыш мейданчалары бар махалында я-да шу максат үчин белленилип берлен ерлерде ёл берилйәр.

68-нҗи м а д д а. Хоҗалыгара ве хоҗалык ичерсиндәки десгалар ве абзаллар

Хоҗалыгара суварыш, сув чекдириш ве коллектор-дренаж сети хем-де ондакы десгалар эксплуатацион сув хоҗалык гурамаларының балансында дуряр.

Хоҗалык ичерсиндәки суварыш, сув чекдириш ве коллектор-дренаж сети хем-де ондакы десгалар колхозларың, совхозларың хем-де бейлеки кәрханаларың ве гурамаларың балансында дуряр.

69-нҗы м а д д а. Хоҗалык ичерсиндәки мелиоратив сети ве гидротехники десгалары абат сакламагы үпжүн этмек хем-де олары уланмага техники тайдан көмек бермек

Хоҗалык ичерсиндәки суварыш, сув чекдириш ве коллектор-дренаж сетини хем-де гидротехники десгалары абат сакламагы үпжүн этмек Түркменистан ССР Оба хоҗалык министрлигиниң ве онуң ерлердәки органларының үстүне йүкленилийәр.

Мелиорация ве сув хоҗалык органлары хоҗалык ичерсиндәки мелиоратив сети хем-де гидротехники десгалары уланмакда, шонуң ялы-да суварымлы ерлериң шорламагының ве батгалыга өврүлмегиниң өңүни алмак барадакы ишлери гечирмеги гурамакда сувдан пейдаланыҗы колхозлара, совхозлара хем-де бейлеки кәрханалара ве гурамалара техники тайдан көмек бермеги үпжүн эдийәрлер.

70-нҗи м а д д а. Сувдан пейдаланыҗыларың ирригацион-мелиоратив ишлере гатнашмагы

Уланылып йөрлен хоҗалыгара мелиоратив системаларыны абат сакламак ве говуландырмак үчин, сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлар шол системалардан сув алян сувдан пейдаланыҗылары ирригацион-мелиоратив ишлери ерине етирмәге Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән тертипде чекип билерлер.

71-нҗи м а д д а. Мал сүрлүп гечирилйән ерлери сув билен үпҗүн этмек

Мал сүрлүп гечирилйән ерлер канунлара лайыклыкда, Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән тертипде ве шертлерде сув билен үпҗүн эдилйәр.

ОН ДӨРДҮНҖИ БАП

СУВ ОБЪЕКТЛЕРИНИ СЕНАГАТ МАКСАТЛАРЫ ҮЧИН ВЕ ГИДРОЭНЕРГЕТИКА ХАҖАТЛАРЫ ҮЧИН ПЕЙДАЛАНМАК

72-нҗи м а д д а. Сув объектлерини сенагат максатлары үчин пейдаланян сувдан пейдаланыҗыларың борчлары

Сув объектлерини сенагат максатлары үчин пейдаланян сувдан пейдаланыҗылар сувдан пейдаланмак барада белленилен планлары, технологики нормалары ве кадалары берҗай этмәге, шонуң ялы-да өнүмчилик технологиясыны ве сув үпҗүнчилиги схемаларыны кәмиллешдирмек (сув уланылмаян технологики процеслери, хова билен со-

ватмагы, доланышыклы сув үпжүнчилигини ве бейлеки техники тәрлери уланмак) аркалы сувуң сарп эдилишини азалтмак үчин ве хапа сувларың акдырылмагыны бес этмек үчин чәрелер гөрмәге борчлудырлар.

73-нжи мадда. Агыз сувуны сенагат максатлары үчин пейдаланмагы чәклендирмек я-да гадаган этмек

Тебигы бетбагтчылык, авария болан махалында ве бейлеки айратын ягдайларда, шонуң ялы-да сув проводындан сув сарп этмек барада белленилен лимит кәрхана тарапындан артык харч эдилен махалында, халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлериниң илкинжи нобатда илатың агыз сувы хажатларыны ве онуң дурмуш хажатларыны канагатландырмагың бәхбитлери үчин коммунал сув проводларындан агыз сувуның сенагат максатлары үчин сарп эдилмегини азалтмага я-да гадаган этмәге ве ведомостволайын агыз сувы хожалык сув проводларындан агыз сувуның сарп эдилишини вагтлайын чәклендирмәге хакы бардыр.

74-нжи мадда. Ерасты сувларыны техники сув үпжүнчилиги үчин ве бейлеки өнүмчилик хажатлары үчин пейдаланмак

Агыз сувуның я-да кесел бежериш сувларының категориясына гечирилмедик ерасты сувлары (сүйжи сувлар, минерал сувлар, гызгын сувлар) сувы рационал пейдаланмак ве оны горамак барадакы талаплары бержай этмек билен, белленилен тертипде техники сув үпжүнчилиги үчин, оларда бар болан химики элементлери алмак үчин, йылылык энергиясыны алмак үчин ве бейлеки өнүмчилик хажатлары үчин пейдаланылып билнер.

75-нжи мадда. Сув объектлерини гидроэнергетика хажатлары үчин пейдаланмак

ССР Союзының ве союз республикаларың Сув хакындакы кануиларының эсасларына лайыклыкда, сув объектлерини гидроэнергетика хажатлары үчин пейдаланмак иши халк хожалыгының бейлеки пудакларының бәхбитлерини назара алмак билен, шонуң ялы-да сувы комплекслейин пейдаланмак талапларыны бержай этмек билен гечирилйәр, эгер СССР Министрлер Советиниң карарында я-да Түркменистан ССР Министрлер Советиниң карарында, дегишли халатларда болса сувун пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органың карарында башга затлар гөс-гөни гөз өңүнде тутулмадык болса, шейле эдилйәр.

ОН БӘШИНЖИ БАП

СУВ ОБЪЕКТЛЕРИНИ СУВ ТРАНСПОРТЫНЫҢ, ХОВА ТРАНСПОРТЫНЫҢ ХАЖАТЛАРЫ ҮЧИН ВЕ АГАЧ АКДЫРМАК ХАЖАТЛАРЫ ҮЧИН ПЕЙДАЛАНМАК

76-нжы мадда. Сув объектлерини сув транспортының хажатлары үчин ве агач акдырмак хажатлары үчин пейдаланмак

ССР Союзының ве союз республикаларың Сув хакындакы кануиларының эсасларына лайыклыкда, СССР-иң дерялары, көллери, сув ховданлары, каналлары, ичерки деңизлери ве бейлеки ичерки деңиз сувлары, шонуң ялы-да СССР-иң территориал сувлары (территориал

деңзи) умумы пейдаланылян сув ёллары болуп дуряр, йөне велин олары шу максатлар үчин пейдаланмак долы я-да кем-кәс гадаган эдилен халатлар я-да олар айры пейдаланмак үчин берлен халатлар муңа гирмейәр.

Сув ёлларыны гәми гатнавлы ёлларың ве агач акдырылян ёлларың категориясына гечирмегиң, шонуң ялы-да сув ёлларыны уланмак кадаларыны беллемегиң тертиби ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары билен кесгитленилйәр.

Гәминиң көмеги билен экидилмейән болса, онда агачлары пытраң акдырмак, шонуң ялы-да агачлары чогдам ве торларда акдырмак шу ашакдакы ерлерде гадаган эдилйәр:

1) гәми гатнавлы ёлларда;

2) балыкчылык хожалыгы үчин, сув үпжүнчилиги үчин я-да бейлеки халк хожалык максатлары үчин айратын әхмиетиниң бардыгы назара алнып, перечени СССР Министрлер Совети я-да Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан тассыкланылян сув объектлеринде.

Бейлеки сув объектлеринде агач акдырмагың ёкарда гөркезилен гөрнүшлерине балык запасларыны горамагы амала ашырян органлар билен ылалашыландан соң, сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлар тарапындан берилйән ыгтыярлар эсасында ёл берилйәр.

Агач акдырян гурамалар агач акдырылян ёллары сува батан агачлардан вагтлы-вагтында арассалап дурмага борчлудырлар.

77-нжи мадда. Сув объектлерини хова транспортының хажатлары үчин пейдаланмак

ССР Союзының ве союз республикаларың Сув хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, сув объектлерини хова гәмилериниң дурмагы, учмагы ве гонмагы үчин, шонуң ялы-да хова транспортының бейлеки хажатлары үчин пейдаланмагың тертиби ССР Союзының канунлары билен белленилйәр.

ОН АЛТЫНЖЫ БАП

СУВ ОБЪЕКТЛЕРИНИ БАЛЫКЧЫЛЫК ХОЖАЛЫГЫНЫҢ ХАЖАТЛАРЫ ҮЧИН ПЕЙДАЛАНМАК

78-нжи мадда. Балыкчылык хожалыгы кәрханаларының ве гурамаларының сувдан пейдаланмак барадакы хукуклары ве борчлары

Балыкчылык хожалыгы үчин ниетленилен сувлы ерлер я-да балыкчылык промысели участоклары өзлерине пейдаланмак үчин берлен кәрханалар, колхозлар ве бейлеки гурамалар шол сувлы ерлерде ве участокларда балыкчылык хожалыгыны йөретмек үчин зерур болан ишлери белленилен тертипде тассыкланылан өнүмчилик планларына лайыклыкда гечирйәрлер, шонуң ялы-да шол планлара лайыклыкда балык тутярлар, бейлеки сув хайванларыны тутярлар ве сув өсүмликлерини йыгнаярлар.

Шу мадданың биринжи бөлегинде гөркезилен сувдан пейдаланыжылар балык запасларыны горамагы амала ашырян органлар билен ылалашып, сувлы ерлериң ягдайының говуландырылмагыны ве балык запасларыны көпелтмек шертлерини үпжүн эдйән балык көпелдиш чәрелерини ве мелиоратив-техники чәрелери дурмуша гечирмәге, шо-

куң ялы-да балык тутулян ерлерде кенар участокларыны дегишли санитария ягдайында сакламага борчлудырлар.

79-нжы мадда. Балыкчылык хожалыгы болан сувлы ерлерде сувдан пейдаланмагы чәклендирмек

Балыкларың гымматлы гөрнүшлерини ве сув промыселиниң бейлеки объектлерини горап сакламак ве көпелтмек үчин айратын мөхүм әхмиетли балыкчылык хожалыгы болан сувлы ерлерде я-да оларың айры-айры участокларында сувдан пейдаланыжыларың хукуклары балыкчылык хожалыгының бәхбитлери үчин чәклендирилип билнер. Шонуң ялы сувлы ерлериң я-да оларың участокларының перечени ве сувдан пейдаланмагы чәклендирмегиң гөрнүшлери балык запасларыны горамагы амала ашырян органларың язып бермеги боюнча сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлар тарапындан кесгитленилйәр.

80-нжи мадда. Балык запасларыны горамак ве көпелтмек барадакы чәрелери дурмуша гечирмек

Балыкчылык хожалыгы болан сувлы ерлердәки гидротехники десгалар ве бейлеки десгалар уланылан махалында, балык запасларының горалмагыны хем-де оларың көпелмеги үчин шертлери үпжүн эдйән чәрелер өз вагтында дурмуша гечирилмелидир.

81-нжи мадда. Сув объектлерини балыкчылык хожалыгының хажатлары үчин пейдаланмагың тертиби

Сув объектлерини балыкчылык хожалыгының хажатлары үчин пейдаланмагың тертиби ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары билен белленилйәр.

ОН ЕДИНҖИ БАП

СУВ ОБЪЕКТЛЕРИНИ АВЧЫЛЫК ХОЖАЛЫГЫНЫҢ ХАЖАТЛАРЫ ҮЧИН ПЕЙДАЛАНМАК

82-нжи мадда. Сувдан пейдаланмак барада авчылык гурамаларының артык хукуклары

Ябаны сув гушларының ве гымматлы сүтүкли хайванларың (ондатра, нутрия ве бейлекилер) яшаян ерлери болуп дурян деряларда, каналларда, көллерде ве бейлеки сув объектлеринде сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлар сувы комплекслейин пейдаланмак талапларыны назара алып, авчылык хожалыгының кәрханаларына ве гурамаларына сувдан пейдаланмак барасында артык хукуклар берип билерлер.

83-нжи мадда. Сув объектлерини авчылык хожалыгының хажатлары үчин пейдаланмагың тертиби

Сув объектлерини авчылык хожалыгының хажатлары үчин пейдаланмагың тертиби ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары билен белленилйәр.

ОН СЕКИЗИНҖИ БАП

СУВ ОБЪЕКТЛЕРИНИ ЗАПОВЕДНИКЛЕРИҢ ХАҖАТЛАРЫ ҮЧИН ПЕЙДАЛАНМАК

84-нжи мадда. Заповедникли сув объектлери

Ылмы я-да медени тайдан айратын гымматлы сув объектлери ССР Союзының ве Түркменистан ССР-иниң кануиларында белленилен тертипде заповедникли сув объектлери дийлип ыглан эдилйәр хем-де тебигаты горамак ве ылмы-барлаглары гечирмек максады билен, заповедниклериң айры пейдаланмагы үчин мөхлетсиз берилйәр.

85-нжи мадда. Заповедниклериң сувларыны пейдаланмагың тертиби

Заповедниклериң сувларыны пейдаланмагың тертиби заповедниклер хакындакы дүзгүннамалар билен кесгитленилйәр.

86-нжы мадда. Сув объектлерини заповедниклериң пейдаланмагындан ызына алмак

Сув объектлерини заповедниклериң пейдаланмагындан ызына алмага диңе айратын зерурлык болан халатларда Түркменистан ССР Министрлер Советиниң карары эсасында ёл берилйәр.

ОН ДОКУЗЫНҖЫ БАП

СУВ ОБЪЕКТЛЕРИНИ ХАПАЛАНЫЛАН СУВЛАРЫ АКДЫРЫП ӘКИТМЕК ҮЧИН ПЕЙДАЛАНМАК

87-нжи мадда. Сув объектлерини хапаланылан сувлары акдырып әкитмек үчин пейдаланмагың тертиби

Сув объектлерини сенагат, коммунал-дурмуш сувларыны, дренаж сувларыны ве хапаланылан бейлеки сувлары акдырып әкитмек үчин пейдаланмага бермек иши дөвлет санитария гөзегчилигини, балык запасларыны горамагы амала ашырян органлар билен ве гызыкланян бейлеки органлар билен ылалашыландан соң, диңе сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органларың ыгтыяр бермеги билен гечирилип билнер.

88-нжи мадда. Сув объектлерини хапаланылан сувлары акдырып әкитмек үчин пейдаланмагың шертлери

Хапаланылан сувлары акдырып әкитмәге диңе шейле халатларда, ягны эгер мунуң өзи сув объектинде хапалайҗы маддаларың мукдарының белленилен нормалардан артмагына гетирмейән махалында хем-де сувдан пейдаланыҗы хапаланылан сувлары сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлар тарапындан белленилен чәклере ченли арассалан махалында ёл берилйәр.

89-нжы мадда. Сув объектлерини хапаланылан сувлары акдырып әкитмек үчин пейдаланылмагы чәклендирмек я-да гадаган этмек

Эгер шу Кодексиң 88-нжи маддасында гөркезилен талаплар бозулян болса, онда хапаланылан сувлары акдырып әкитмеклик айры-айры сенагат установкаларының, цехлериң, кәрханаларың, гурамаларың, эдараларың ишини ятырмаклыга ченли, сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлар тарапындан чәк-

лендирилмелидир, дурузылмалыдыр я-да гадаган эдилмелидир. Хапаланылан сувларың акдырылып экидилмеги илатың саглыгына ховп салян халатларда дөвлет санитария гөзегчилигини амала ашырян органларың шол хапаланылан сувларың акдырылмагыны өнүмчилик объектлериниң ве бейлеки объектлериң уланылмагыны бес этмеклиге ченли дурузмага хакы бардыр, йөне велин олар сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлара бу барада хабар бермелидирлер.

90-нжы мадда. Сув объектлерини хапаланылан сувлары акдырып экитмек үчин пейдаланмагың тертиби ве шертлери

Сув объектлерини хапаланылан сувлары акдырып экитмек үчин пейдаланмагың тертиби ве шертлери ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары билен белленилйәр.

ЙИГРИМИНҖИ БАП

СУВ ОБЪЕКТЛЕРИНИ ЯНГЫНА ГАРШЫ ГӨРЕШ ХАҖАТЛАРЫ ҮЧИН ХЕМ-ДЕ БЕЙЛЕКИ ДӨВЛЕТ ВЕ ҖЕМГЫЕТЧИЛИК ХАҖАТЛАРЫ ҮЧИН ПЕЙДАЛАНМАК

91-нжи мадда. Сув объектлерини янгына гаршы гөреш хаҗатлары үчин пейдаланмак

Хер бир сув объектинден янгына гаршы гөреш хаҗатлары үчин сув алмага ёл берилйәр.

92-нжи мадда. Сув объектлерини янгына гаршы гөреш хаҗатлары үчин хем-де бейлеки дөвлет ве җемгыетчилик хаҗатлары үчин пейдаланмагың тертиби

Сув объектлерини янгына гаршы гөреш хаҗатлары үчин, шонуң ялы-да бейлеки дөвлет ве җемгыетчилик хаҗатлары үчин пейдаланмагың тертиби ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары билен белленилйәр.

ЙИГРИМИ БИРИНҖИ БАП

СУВ ХОВДАНЛАРЫНЫ УЛАНМАК

93-нжи мадда. Сув ховданларыны сувдан долдурмак ве олардан сув алмак дүзгүни

Сув ховданларындакы сув саклайҗы, сув гойбериҗи десгалары я-да сув алып акдырыш десгаларыны уланян кәрханалар, гурамалар ве эдаралар сув ховданларының тәсир зоналарында ерлешйән сувдан пейдаланыҗыларың хем-де ерден пейдаланыҗыларың бәхбитлерини назарда тутмак билен белленилен дүзгүни, ягны сув ховданларыны сувдан долдурмагың ве олардан сув алмагың белленилен дүзгүнини берҗай этмәге борчлудырлар.

94-нжи мадда. Сув ховданларыны уланмагың тертиби

Сув ховданларыны уланмагың тертиби дөвлет санитария гөзегчилигини, балык запасларыны горамагы амала ашырян органлар билен ве гызыкланян бейлеки органлар билен ылалашылып, сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлар та-

рапындан хер бир сув хованы үчин, сув хованлар каскады я-да системасы үчин тассыкланылян кадалар билен кесгитленилйәр.

95-нҗи мадда. Сув хованларының дегишли техники ягдайыны ве абаданчылыгыны үпҗүн эдйән чәрелери гурамак хем-де координирлемек

Сув хованларының дегишли техники ягдайыны ве абаданчылыгыны үпҗүн эдйән чәрелери гурамак хем-де координирлемек, шонуң ялы-да олары уланыш кадаларының берҗай эдилишине контроллык этмек барадакы иши сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлар СССР Министрлер Совети я-да Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән тертипде гечирйәрлер.

96-нҗы мадда. Сув хованлары хөкмүнде пейдаланылян көллери ве бейлеки сувлы ерлери уланмак

Шу Кодексиң 93—95-нҗи маддаларының дүзгүнлери сув хованлары хөкмүнде пейдаланылян көллери ве бейлеки сувлы ерлери уланмаклыга хем дегишлидир.

ЙИГРИМИ ИКИНҖИ БАП

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-иң ВЕ БЕЙЛЕКИ СОЮЗ РЕСПУБЛИКАЛАРЫҢ ТЕРРИТОРИЯСЫНДА ЕРЛЕШЕН СУВ ОБЪЕКТЛЕРИНИҢ ПЕЙДАЛАНЫЛЫШЫНЫ ДҮЗГҮНЛЕШДИРМЕК

97-нҗи мадда. Түркменистан ССР-иң ве бейлеки союз республикаларың территориясында ерлешен сув объектлериниң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек

ССР Союзының ве союз республикаларың Сув хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, Түркменистан ССР-иң ве бейлеки союз республикаларың территориясында ерлешен сув объектлериниң пейдаланылышыны шол республикаларың бәхбитлерине галташян бабатда дүзгүнлешдирмек иши Түркменистан ССР-иң органлары билен гызыкланян республикаларың органларының арасында ылалашылып гечирилйәр, йөне велин өзлериниң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек иши ССР Союзының компетенциясына дегишли эдилен сув объектлери муңа гирмейәр. Эгер-де ёкарда гөркезилен органларың арасында ылалашыга гелинмедик болса, бу меселе ССР Союзының канунларында белленилйән тертипде чөзүлйәр[1].

ЙИГРИМИ ҮЧҮНҖИ БАП

СУВДАН ПЕЙДАЛАНМАК ХАКЫНДАКЫ ҖЕДЕЛЛЕРИ ЧӨЗМЕГИҢ ТЕРТИБИ

98-нҗи мадда. Сувдан пейдаланмак хакындакы җеделлери чөзйән органлар

Сувдан пейдаланмак хакындакы җеделлер Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан, халк депутатларының ерли Советле-

[1] 97-нҗи мадда Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нҗи йылың 15-нҗи августындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нҗи йыл, № 15, 123-нҗи мадда).

рыныӊ исполнитель комитетлери тарапындан, шонуӊ ялы-да сувуӊ пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлар тарапындан хем-де ыгтыярлы эдилен бейлеки дөвлет органлары тарапындан ССР Союзыныӊ канунларында, шу Кодексде ве Түркменистан ССР-ниӊ бейлеки канунларында белленилйән тертипде чөзүлйәр.

99-нжы мадда. Сувдан пейдаланмак хакында Түркменистан ССР-ниӊ ве бейлеки союз республиканыӊ сувдан пейдаланыжыларыныӊ арасындакы жеделлери чөзмек

ССР Союзыныӊ ве союз республикаларыӊ Сув хакындакы канунларыныӊ эсасларына лайыклыкда, сувдан пейдаланмак хакында Түркменистан ССР-ниӊ сувдан пейдаланыжылары билен бейлеки союз республиканыӊ сувдан пейдаланыжыларыныӊ арасындакы жеделлере Түркменистан ССР-ниӊ ве гызыкланян бейлеки союз республиканыӊ векиллеринден деӊ эсасларда дөредилйән комиссия тарапындан гаралйәр. Эгер комиссия ылалашыклы карара гелип билмедик болса, онда ёкарда гөркезилен меселелер барадакы жеделлере СССР Министрлер Совети тарапындан кесгитленилйән тертипде гаралмалыдыр.

100-нжи мадда. Сувдан пейдаланмак хакындакы жеделлери чөзмек барада халк депутатларыныӊ оба ве посёлок Советлериниӊ исполнитель комитетлериниӊ компетенциясы

Оба илатлы пунктуныӊ, посёлогыӊ территориясында ерлешен сув объектлеринден пейдаланмак барадакы меселелер боюнча гражданларыӊ арасындакы жеделлери чөзмек иши халк депутатларыныӊ оба ве посёлок Советлериниӊ исполнитель комитетлериниӊ гарамагына дегишлидир, йөне велин өзлериниӊ чөзүлмеги сувуӊ пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органларыӊ хем-де ыгтыярлы эдилен бейлеки дөвлет органларыныӊ компетенциясына дегишли эдилен жеделлер муӊа гирмейәр.

101-нжи мадда. Сувдан пейдаланмак хакындакы жеделлери чөзмек барада халк депутатларыныӊ шәхер Советлериниӊ исполнитель комитетлериниӊ компетенциясы

Сувдан пейдаланмак хакында шәхериӊ территориясында ерлешен кәрханаларыӊ, гурамаларыӊ ве эдараларыӊ арасындакы, ёкарда гөркезилен кәрханалар, гурамалар, эдаралар билен гражданларыӊ арасындакы, шонуӊ ялы-да гражданларыӊ өзлериниӊ арасындакы жеделлери чөзмек иши халк депутатларыныӊ шәхер Советлериниӊ исполнитель комитетлериниӊ гарамагына дегишлидир, йөне велин өзлериниӊ чөзүлмеги сувуӊ пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органларыӊ хем-де ыгтыярлы эдилен бейлеки дөвлет органларыныӊ компетенциясына дегишли эдилен жеделлер муӊа гирмейәр.

102-нжи мадда. Сувдан пейдаланмак хакындакы жеделлери чөзмек барада халк депутатларыныӊ район Советлериниӊ исполнитель комитетлериниӊ компетенциясы

Сувдан пейдаланмак хакында районыӊ территориясында ерлешен колхозларыӊ, совхозларыӊ, бейлеки кәрханаларыӊ, гурамаларыӊ ве эдараларыӊ арасындакы, шонуӊ ялы-да ёкарда гөркезилен кәрханалар, гурамалар, эдаралар билен гражданларыӊ арасындакы жедел-

лери чөзмек иши халк депутатларының район Советлериниң исполнитель комитетлериниң гарамагына дегишлидир, йөне велин өзлериниң чөзүлмеги сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органларың хем-де ыгтыярлы эдилен бейлеки дөвлет органларының компетенциясына дегишли эдилен җеделлер муңа гирмейәр.

103-нжи мадда. Сувдан пейдаланмак хакындакы җеделлери чөзмек барада халк депутатларының область Советлериниң исполнитель комитетлериниң компетенциясы

Сувдан пейдаланмак хакында областың дүрли районларында я-да шәхерлеринде ерлешен кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың арасындакы җеделлери чөзмек иши халк депутатларының область Советлериниң исполнитель комитетлериниң гарамагына дегишлидир, йөне велин өзлериниң чөзүлмеги сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органларың хем-де ыгтыярлы эдилен бейлеки дөвлет органларының компетенциясына дегишли эдилен җеделлер муңа гирмейәр.

104-нжи мадда. Сувдан пейдаланмак хакындакы җеделлери чөзмек барасында сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органларың компетенциясы

Сувдан йөрите пейдаланмага хукук хакындакы җеделлери, ягны сувдан йөрите пейдаланмак үчин сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлар тарапындан берлен ыгтыяр бабатындакы хукук хакындакы җеделлери чөзмек иши шол органларың гарамагына дегишлидир.

105-нжи мадда. Сувдан пейдаланмак хакындакы җеделлери чөзмек барада Түркменистан ССР Министрлер Советиниң компетенциясы

Сувдан пейдаланмак хакында дүрли областларда ерлешен кәрханаларың, гурамаларың, эдараларың арасындакы җеделлери чөзмек иши Түркменистан ССР Министрлер Советиниң гарамагына дегишлидир[1].

106-нжы мадда. Сувдан пейдаланмак хакындакы җеделлере гарамагың тертиби

Сувдан пейдаланмак хакындакы җеделлере тарапларың гатнашмагы билен гараляр. Эгер тарапларың бири эсассыз себәп билен гелмедик болса, онда җедел онуң гатнашмазлыгында хем чөзүлип билнер. Җеделлер барадакы караларда зерур болан халатларда шол карарлары ерине етирмегиң тертиби ве мөхлетлери, шонуң ялы-да сувдан пейдаланмак барада бозулан хукугы дикелтмек барадакы чәрелер гөз өңүнде тутулып билнер.

Сувдан пейдаланмак хакындакы җеделлер барасындакы карарлар барада шикаят эдилип билнер. Халк депутатларының оба, посёлок, шәхер ве район Советлериниң исполнитель комитетлериниң карарлары барадакы шикаятлар халк депутатларының ёкарда дурян Советлериниң исполнитель комитетлерине берилйәр, халк депутатларының область Советлериниң карарлары барадакы шикаятлар болса, Түркменистан ССР Министрлер Советине берилйәр[1].

---

[1] 105-нжи мадда ве 106-нжы мадданың икинҗи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1975-нжи йылың 15-нжи декабрындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1975-нжи йыл, 24, 127-нжи мадда).

Судан пейдаланмак хакындакы жеделлер боюнча сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органларың караралары барадакы шикаятлар оларың ёкарда дурян органларына берилйәр.

107-нжи мадда. Сув хакындакы гатнашыклар билен багланышыклы болан эмләк барадакы жеделлери чөзмек

Сув хакындакы гатнашыклар билен багланышыклы болан эмләк барадакы жеделлер ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануларында белленилен тертипде чөзүлйәр.

ЙИГРИМИ ДӨРДҮНЖИ БАП

ССCР-иң АРАЧӘК СУВЛАРЫНДА СУВДАН ПЕЙДАЛАНМАК

108-нжи мадда. ССР-иң арачәк сувларында сувдан пейдаланмак

ССР Союзының ве союз республикаларың Сув хакындакы кануларының эсасларына лайыклыкда, СССР-иң арачәк сувларында сувдан пейдаланмак иши халкара шертнамалары эсасында гечирилйәр.

Эгер арачәк сувларының совет бөлегинде сувдан пейдаланмак иши СССР-иң гатнашян халкара шертнамалары билен дүзгүнлешдирилмедик болса, онда шол сувдан пейдаланмак иши ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануларына лайыклыкда гечирилйәр.

СССР-иң арачәк сувларында сувдан пейдаланмагың тертиби арачәк гошунларының командованиеси билен ылалашылып, компетентли органлар тарапындан белленилйәр.

III БӨЛҮМ

СУВЫ ГОРАМАК ВЕ ОНУҢ ЗЫЯНЛЫ ТӘСИРИНИҢ ӨҢҮНИ АЛМАК

ЙИГРИМИ БӘШИНЖИ БАП

СУВЫ ГОРАМАК

109-нжы мадда. Сувы горамак везипелери

Әхли сувлар (сув объектлери) сувуң физики, химики, биологики хәсиетлериниң үйтгемеги, сувуң тебигы арассаланмак укыбының кемелмеги, сувуң гидрологики ве гидрогеологики дүзгүниниң бозулмагы себәпли илатың саглыгына зыян етирип билжек, шонуң ялы-да балык запасларының азалмагына, сув үпжүнчилиги шертлериниң ярамазлашмагына хем-де бейлеки аматсыз хадысалара гетирип билжек дережедәки хапаланылмакдан ве эгсилмекден горалмалыдыр.

Шу максатлар үчин ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануларына лайыклыкда сувуң гораг зоналары (золаклары) белленип билнер[1].

---

[1] 109-нжы мадда Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 15-нжи августындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 15, 123-нжи мадда).

110-нжы мадда. Сувуң горалмагыны хем-де онуң ягдайының ве дүзгүнининң говуландырылмагыны үпжүн эдйән чәрелери дурмуша гечирмек

Өзлериниң иши сувуң ягдайына тәсир эдйән кәрханалар, гурамалар ве эдаралар сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлар билен, халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлери билен, дөвлет санитария гөзегчилигини, балык запасларыны горамагы амала ашырян органлар билен ве гызыкланян бейлеки дөвлет органлары билен ылалашып я-да ыгтыярлы эдилен дөвлет органларының буйруклары боюнча сувы хапаланылмакдан ве эгсилмекден горамагы, шонуң ялы-да сувуң ягдайыны ве дүзгүнини говуландырмагы үпжүн эдйән технологики чәрелери, токай--мелиоратив, агротехники, гидротехники чәрелери, санитария чәрелерини ве бейлеки чәрелери дурмуша гечирмәге борчлудырлар.

111-нжи мадда. Сувы горамагы хем-де онуң ягдайыны ве дүзгүнини говуландырмагы үпжүн этмек барадакы чәрелер

Сувы хапаланылмакдан ве эгсилмекден горамагы, шонуң ялы-да сувуң ягдайыны ве дүзгүнини говуландырмагы үпжүн эдйән чәрелер шу ашакдакы чәрелердир:

а) сенагат сув үпжүнчилигиниң сув доланышык системаларыны, хапаланылан сувлары арассалайжы ве зыянсызландырыжы десгалары гурмага гөнүкдирилен, хапаланылан сувларың чөкүндилерини уланмага гөнүкдирилен, сенагат ве оба хожалык өнүмчилиги объектлериниң хапаланылан сувлары арассаламак ве зыянсызландырмак барадакы десгаларың дурнуклы ишлемегини үпжүн эдйән технологики процеслерини гурамага гөнүкдирилен, хапаланылан акаба сувларың дөремегини ёк эдйән технологики процеслери гурамага гөнүкдирилен технологики чәрелер;

б) сувдан пейдаланмак үчин аматлы шертлери үпжүн эдйән гидротехники системалары ве десгалары дөретмәге, шонуң ялы-да зерур болан халатларда деряларың ве каналларың ичини, какларың (ховузларың), көллериң ве сув ховданларының дүйбүни зыянлы гырманчалардан хем-де чөкүндилерден арассаламага гөнүкдирилен гидротехники чәрелер;

в) сув объектлериниң кенарларыны беркитмеги, олары юмрулмакдан, чалпавлыга өврүлмекден горамагы үпжүн эдйән, шонуң ялы--да сув объектлериниң акымының тебигы дүзгүнини дурнуклашдырмагы ве говуландырмагы үпжүн эдйән токай-мелиоратив чәрелери ве агротехники чәрелер;

г) сув объектлерине акдырылян хапаланылан сувлары зәхерсизлендирмеги ве зыянсызландырмагы үпжүн эдйән, шонуң ялы-да хожалык иши үчин эеленилен территориялары санитария тайдан горамагы хем-де абаданлашдырмагы үпжүн эдйән санитария-техники чәрелер.

112-нжи мадда. Сувы горамак барадакы чәрелери планлашдырмак

Сувы горамак барадакы чәрелер ыкдысады ве социал өсүш барадакы дөвлет планларында гөз өңүнде тутуляр.

ЙИГРИМИ АЛТЫНЖЫ БАП

СУВЫ ХАПАЛАНЫЛМАКДАН ГОРАМАК

113-нжи мадда. Сувы галындыларың ве ташландыларың хапаланылмагындан горамак

Сув объектлерине өнүмчилик, дурмуш галындыларыны ве ташландыларыны хем-де бейлеки гөрнүшдәки галындылары ве ташландылары дөкмек гадаган эдилйәр.

114-нжи мадда. Сувы хапаланылан сувларың дөкүлмегинден горамак

Хапаланылан сувларың дөкүлмегине шу Кодексиң 87—90-нжы маддаларында гөз өңүнде тутулан талаплар диңе бержай эдилен махалында ёл берилйәр.

115-нжи мадда. Сувы ягларың, химики өнүмлериң, небит өнүмлериниң ве бейлеки өнүмлериң йитирилмеги себәпли хапаланылмакдан горамак

Сув транспорты серишделериниң, трубопроводларың, сув объектлериндәки йүзүжи десгаларың ве бейлеки десгаларың эелери, шонуң ялы-да бейлеки кәрханалар, гурамалар ве эдаралар ягларың, химики өнүмлериң, небит өнүмлериниң ве бейлеки өнүмлериң йитирилмеги себәпли сувуң хапаланылмагына ёл бермезлиге борчлудырлар.

116-нжы мадда. Топланылан сувларың йүзүни ве сувлы ерлериң буз өртүгини горамак

Кәрханалар, гурамалар ве эдаралар топланылан сувларың йүзүниң, сувлы ерлериң буз өртүгиниң өнүмчилик, дурмуш галындылары, ташландылары ве зыңындылары билен хем-де бейлеки галындылар, ташландылар ве зыңындылар билен, шонуң ялы-да небит өнүмлери ве химики өнүмлер билен хапаланылмагына ёл бермезлиге борчлудырлар, чүнки оларың сув акымы билен яйрамагы ер үстүндәки ве ер астындакы сувларың хилиниң ярамазлашмагына гетирип билер.

117-нжи мадда. Сувуң дөкүнлер ве зәхерли химикатлар билен хапаланылмагының өңүни алмак

Дөвлет сув хожалык системалары управлениелери, колхозлар, совхозлар хем-де бейлеки кәрханалар, гурамалар ве эдаралар сувуң дөкүнлер ве зәхерли химикатлар билен хапаланылмагының өңүни алмага борчлудырлар.

118-нжи мадда. Санитария горагы округлары ве зоналары

Илаты агыз сувы ве дурмуш сувы билен үпжүн этмек үчин, онуң кесел бежериш, курорт ве сагалдыш хажатлары үчин пейдаланылян сувлары горамак максады билен, ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануларына лайыклыкда, санитария горагы округлары ве зоналары белленилйәр.

ЙИГРИМИ ЕДИНЖИ БАП

СУВЫ ЭГСИЛМЕКДЕН ГОРАМАК

119-нжы мадда. Сувы эгсилмекден горамак барадакы чәрелер

Деряларың, көллериң, сув ховданларының, ер астындакы сувларың ве бейлеки сув объектлериниң аматлы сув дүзгүнини сакламак

максады билен, топракларың сув эрозиясының, сувлы ерлери гырманча басмагының, сув хайванларының яшайыш шертлериниң ярамазлашмагының өңүни алмак үчин, сувуң акымының үйтгэп дурмагыны азалтмак үчин ве шулара меңзеш затлар үчин, ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында гөз өңүнде тутулян тертипде токайларың сув гораг зоналары белленилйәр, шонуң ялы-да токай-мелиоратив чәрелери, эрозия гаршы чәрелер, гидротехники чәрелер ве бейлеки чәрелер дурмуша гечирилйәр.

120-нжи м а д д а. Сув ягдайына тәсир эдйән кәрханалар, десгалар ве бейлеки объектлер ерлешдирилен ве гурлан махалында сувдан пейдаланыжыларың бәхбитлерини назара алмак

Сувуң ягдайына тәсир эдйән кәрханалары, десгалары ве бейлеки объектлери ерлешдирмек ве гурмак барадакы меселелер ылалашылан махалында, шонуң ялы-да сувдан йөрите пейдаланмага ыгтыяр берлен махалында, сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлар сувы комплекслейин пейдаланмагың ве оны горамагың схемаларыны хем-де сувдан пейдаланыжыларың ве ерден пейдаланыжыларың бәхбитлерини назара алян сув хожалык баланслары голданмага борчлудырлар.

121-нжи м а д д а. Ерасты сувларыны эгсилмекден горамак барадакы чәрелер

Эгер газлы, небитли, көмүрли ерлери ве газылып алынян бейлеки байлыклы ерлери гөзлемек, барламак ве уланмак билен багланышыклы буравлайыш ишлери ве бейлеки магдан ишлери гечирилен махалында, ерасты сувлары болан горизонтлар йүзе чыкарылса, онда магдан ишлерини гечирйән гурамалар бу хакда сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлара деррев хабар бермәге хем-де ерасты сувларыны горамак үчин белленилен тертипде чәрелер гөрмәге борчлудырлар.

Сувы өз-өзи чыкян скважиналар ве гөзлег скважиналары, шонуң ялы-да уланмак үчин ярамсыз я-да уланылмагы бес эдилен скважиналар ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында белленилйән тертипде дүзгүнлешдирижи абзаллар билен энжамлашдырылмалыдыр, вагтлайын япылмалыдыр я-да бүтинлей бекленилмелидир[1].

Кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың гарамагында дурян ерасты сувларындан сув алнып акдырылян десгалар сувуң дережесине бирсыхлы гөзегчилик эдип дурмак үчин ниетленилен абзаллар билен хем-де уланылыш процесинде сувуң дебитини өлчемек үчин ниетленилен сув өлчейжи гураллар билен энжамлашдырылмалыдыр.

ЙИГРИМИ СЕКИЗИНЖИ БАП

СУВУҢ ЗЫЯНЛЫ ТӘСИРИНИҢ ӨҢҮНИ АЛМАК ВЕ ОНЫ ЁК ЭТМЕК

122-нжи м а д д а. Сувуң зыянлы тәсириниң өңүни алмак ве оны ёк этмек барада кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың борчлары

Сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органлар билен, халк депутатларының ерли Советлериниң испол-

---

[1] 121-нжи мадданың икинжи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 15-нжи августындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 15, 123-нжи мадда).

нитель комитетлери билен ве гызыкланян бейлеки дөвлет органлары билен ылалашып я-да ыгтыярлы эдилен дөвлет органларының буйруклары боюнча кәрханалар, гурамалар ве эдаралар сувуң зыянлы тәсириниң өңүни алмак ве оны ёк этмек үчин шу ашакдакы чәрелери дурмуша гечирмәге борчлудырлар:

сув жошгунларының, ерлери сув басмагының ве ерлери сув алмагының өңүни алмак ве олары ёк этмек барадакы чәрелери;

кенарларың, гораг гачыларының ве бейлеки десгаларың вейран болмагының өңүни алмак ве оны ёк этмек барадакы чәрелери;

ерлериң чалпавлыга өврүлмегиниң ве шорламагының өңүни алмак ве оны ёк этмек барадакы чәрелери;

топракларың эрозиясының, горпларың эмеле гелмегиниң, сүйшгүнлериң, сил акымларының ве бейлеки зыянлы хадысаларың өңүни алмак ве олары ёк этмек барадакы чәрелери.

123-нжи мадда. Сувуң зыянлы тәсириниң дөреден тебигы бетбагтчылыкларының өңүни алмак ве олары ёк этмек барадакы гайрагоюлмасыз чәрелери дурмуша гечирмек

Сувуң зыянлы тәсириниң дөреден тебигы бетбагтчылыкларының өңүни алмак ве олары ёк этмек барадакы гайрагоюлмасыз чәрелери дурмуша гечирмек иши ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары билен дүзгүнлешдирилйәр.

Сувуң зыянлы тәсириниң дөреден тебигы бетбагтчылыкларының өңүни алмак ве олары ёк этмек барадакы ишлере оператив ёлбашчылык этмек үчин зерур халатларда Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан хем-де халк депутатларының район, шәхер ве область Советлериниң исполнитель комитетлери тарапындан ягын сувларының жошмагына гаршы гөреш комиссиялары ве бейлеки комиссиялар дөредилйәр, шол комиссияларың составына дегишли кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың векиллери, шонуң ялы-да сувуң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек ве оны горамак барадакы органларың векиллери гирйәр.

124-нжи мадда. Сувуң зыянлы тәсириниң өңүни алмак ве оны ёк этмек барадакы чәрелери планлашдырмак

Сувуң зыянлы тәсириниң өңүни алмак ве оны ёк этмек барадакы чәрелер ыкдысады ве социал өсүш барадакы дөвлет планларында гөз өңүнде тутуляр.

IV БӨЛҮМ

СУВДАН ПЕЙДАЛАНМАГЫҢ ДӨВЛЕТ УЧЁТЫ ВЕ СУВДАН ПЕЙДАЛАНМАГЫ ПЛАНЛАШДЫРМАК

ЙИГРИМИ ДОКУЗЫНЖЫ БАП

СУВДАН ПЕЙДАЛАНМАГЫҢ ДӨВЛЕТ УЧЁТЫ ВЕ СУВДАН ПЕЙДАЛАНМАГЫ ПЛАНЛАШДЫРМАК

125-нжи мадда. Сувуң ве оны пейдаланмагың дөвлет учётының везипелери

Сувуң ве оны пейдаланмагың дөвлет учётының везипеси сувуң мукдарыны ве хилини кесгитлемекден, сувуң илатың хажатлары ве

халк хожалыгының хажатлары үчин пейдаланылышы хакындакы маглуматлары такыкламакдан ыбаратдыр.

126-нжы м а д д а. Сувуң пейдаланылышыны планлашдырмак

Сувуң пейдаланылышыны планлашдырмаклык илкинжи нобатда илатың агыз сувы хажатларыны ве дурмуш хажатларыны канагатландырмагы назарда тутуп, сувдан пейдаланыжыларың арасында сувуң ылмы тайдан эсасландырылып пайланылмагыны, сувуң горалмагыны ве сувуң зыянлы тэсириниң өңүниң алынмагыны үпжүн этмелидир.

Сувы пейдаланмаклык планлашдырылан махалында дөвлет сув кадастрының маглуматлары, сув хожалык баланслары, сувы комплекслейин пейдаланмак ве оны горамак схемалары назара алыняр.

127-нжи м а д д а. Дөвлет сув кадастры

Дөвлет сув кадастры мукдар ве хил гөркезижилери боюнча сув учётының маглуматларыны, сувдан пейдаланылышының регистрациясының маглуматларыны, шонуң ялы-да сувуң пейдаланылышының учёты барадакы маглуматлары өз ичине аляр.

128-нжи м а д д а. Сув хожалык баланслары

ССР Союзының ве союз республикаларың Сув хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, сувуң бар болан мукдарына ве онуң пейдаланылышының дережесине баха берйән сув хожалык баланслары бассейнлер боюнча, ыкдысады районлар боюнча, союз республикалар ве ССР Союзы боюнча дүзүлйәр.

129-нжы м а д д а. Сувы комплекслейин пейдаланмак ве оны горамак схемалары

Сувы комплекслейин пейдаланмагың ве оны горамагың баш схемалары ве бассейн (территориал) схемалары илатың ве халк хожалыгының сува болан перспектив ислеглерини канагатландырмак үчин, шонуң ялы-да сувы горамак ве сувуң зыянлы тэсириниң өңүни алмак үчин дурмуша гечирилмели эсасы сув хожалык чәрелерини ве бейлеки чәрелери кесгитлейәр.

130-нжы м а д д а. Сувуң ве оны пейдаланмагың дөвлет учётыны йөретмегиң, дөвлет сув кадастрыны йөретмегиң, сув хожалык балансларыны дүзмегиң хем-де сувы комплекслейин пейдаланмак ве оны горамак схемаларыны тайынламагың тертиби

ССР Союзының ве Союз республикаларың Сув хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, сувуң ве оны пейдаланмагың дөвлет учётыны йөретмек иши, дөвлет сув кадастрыны йөретмек иши, сув хожалык балансларыны дүзмек иши, сувы комплекслейин пейдаланмак ве оны горамак схемаларыны тайынламак иши дөвлетиң хасабына хем-де ССР Союзы үчин битеви болан системалар боюнча гечирилйәр.

Сувуң ве оны пейдаланмагың дөвлет учётыны йөретмегиң, дөвлет сув кадастрыны йөретмегиң, сув хожалык балансларыны дүзмегиң, сувы комплекслейин пейдаланмак ве оны горамак схемаларыны тайынламагың ве тассыкламагың тертиби СССР Министрлер Совети тарапындан белленилйәр.

V БӨЛҮМ

СУВ ХАКЫНДАКЫ КАНУНЛАРЫҢ БОЗУЛМАГЫ ҮЧИН ЖОГАПКӘРЧИЛИК

ОТУЗЫНЖЫ БАП

СУВ ХАКЫНДАКЫ КАНУНЛАРЫҢ БОЗУЛМАГЫ ҮЧИН ЖОГАПКӘРЧИЛИК

131-нжи мадда. Сува дөвлет эчилиги хукугыны бозян гелешиклериң хакыки дәлдиги

Сувдан пейдаланмак хукугының башгалара берилмеги ве сува дөвлет эчилиги хукугыны гөс-гөни я-да гизлин формада бозян бейлеки гелешиклер хакыкы дәлдир.

132-нжи мадда. Сув хакындакы канунларың бозулмагы үчин женаят жогапкәрчилиги ве административ жогапкәрчилик

Шу Кодексиң 131-нжи маддасында гөркезилен гелешиклери баглашмакда гүнәкәр адамлар, шонуң ялы-да:

сув объектлерини бикугсат эелемекде я-да сувдан биругсат пейдаланмакда,

сув алып акдырыланда сувдан пейдаланмак барадакы планлары бозуп акдырмакда,

сувы хапаламакда,

сувуң хапаланылмагының я-да онуң зыянлы тәсириниң өңүни алян десгалары ве абзаллары болмадык кәрханалары, коммунал объектлерини ве бейлеки объектлери уланмага бермекде,

сувы (чыкарылан сувы я-да сув объектлеринден алнып акдырылян сувы) бисарпа пейдаланмакда,

сув йыгнанан ерлерде сувы горайыш дүзгүнини бозмакда, ягны сув йыгнанан ерлериң хапаланылмагына, топракларың сув эрозиясына ве бейлеки зыянлы хадысалара гетирйән шол бозушда,

гидротехники ишлери биругсат гечирмекде, сув хожалык десгаларына ве абзалларына зыян етирмекде,

сув хожалык десгаларыны ве абзалларыны уланмак кадаларыны бозмакда,

гатлалары, насос станцияларыны ве бейлеки десгалары биругсат гурмакда,

планларда гөз өңүнде тутулан гидротехники, технологики чәрелери, токай-мелиоратив чәрелерини, санитария-техники чәрелери хем-де сувы хапаланылмакдан ве эгсилмекден горамагы, шонуң ялы-да сувуң ягдайыны ве дүзгүнини говуландырмагы үпжүн эдйән бейлеки чәрелери дурмуша гечирмезликде гүнәкәр болан адамлар —

ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларына лайыклыкда, женаят жогапкәрчилигини я-да административ жогапкәрчилик чекйәрлер.

ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында сув хакындакы канунларың бозулмагының бейлеки гөрнүшлери үчин хем жогапкәрчилик белленилип билнер[1].

133-нжи мадда. Биругсат эеленилен сув объектлерини гайтарып бермек

[1] 132-нжи макданың икинжи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 15-нжи августындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 15, 123-нжи мадда).

Бирүгсат эеленилен сув объектлери дегишли эелерине гайтарылып берилйәр ве шонда шол объектлериң биканун пейдаланылан вагтының ичинде эдилен чыкдаҗылар төленилмейәр.

134-нҗи мадда. Сув хакындакы канунлары бозмак себәпли етирилен зыянлары төлемек

Кәрханалар, гурамалар, эдаралар ве гражданлар сув хакындакы канунлары бозмак себәпли етирен зыянларыны ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында белленилйән мөчберлерде ве тертипде төлемәге борчлудырлар. Етирилен зыянлары төлемек билен багланышыклы болан чыкдаҗылары кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың чекмегинде гүнәкәр болан везипели адамлар ве бейлеки ишгәрлер белленилен тертипде мадды җогапкәрчилик чекйәрлер.

VI БӨЛҮМ

ХАЛКАРА ШЕРТНАМАЛАРЫ

135-нҗи мадда. Халкара шертнамалары

ССР Союзының ве союз республикаларың Сув хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, эгер СССР-иң халкара шертнамасында сув хакындакы совет канунындакы кадалардан башга кадалар белленилен болса, онда халкара шертнамасының кадалары уланыляр.

Эгер Түркменистан ССР-ниң халкара шертнамасында Түркменистан ССР-ниң сув хакындакы канунында гөз өңүнде тутулан кадалардан башга кадалар белленилен болса, онда Түркменистан ССР-ниң сув хакындакы канунлары барада хем шейле дүзгүн уланыляр.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң СУВ ХАКЫНДАКЫ КОДЕКСИНИ ГҮЙҖЕ ГИРИЗМЕГИҢ ТЕРТИБИ ХАКЫНДА[1]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР ЁКАРЫ СОВЕТИНИҢ ПРЕЗИДИУМЫНЫҢ УКАЗЫ
1973-нҗи йыл, 20-нҗи март
(Түркменистан ССР-ниң Ведомостлары, 1973-нҗи йыл, № 7, 17-нҗи мадда)

«Түркменистан ССР-ниң Сув хакындакы кодексини тассыкламак хакында» Түркменистан ССР-ниң 1972-нҗи йылың 27-нҗи декабрындакы Канунына лайыклыкда (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1972-нҗи йыл, № 24, 92-нҗи мадда), Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумы карар эдйәр:

1. Түркменистан ССР-ниң сув хакындакы канунлары Түркменистан ССР-ниң Сув хакындакы кодексине лайык гетирилйәнчә, Түркменистан ССР-ниң сув хакындакы канунларының уланылып йөрлен актлары уланыляр, чүнки шол актлар Кодексе терс гелмейәр.

2. Түркменистан ССР-ниң Сув хакындакы кодекси бу Кодекс гүйҗе гиризиленден соң йүзе чыкан сув гатнашыклары барасында, ягны 1973-нҗи йылың 1-нҗи июнындан башлап уланыляр.

Кодексиң гүйҗе гиризилмегинден өң сув барада йүзе чыкан хукук гатнашыкларында шол хукук гатнашыкларына гатнашыҗыларың хукуклары ве борчлары 1973-нҗи йылың 1-нҗи июнындан башлап Кодексе лайыклыкда дүзгүнлешдирилйәр.

3. ССР Союзының ве союз республикаларың Сув хакындакы канунларының эсасларында белленилип, Түркменистан ССР-ниң Сув хакындакы кодексинде беян эдилен кадалар Эсасларың гүйҗе гиризилен гүнүнден, ягны 1971-нҗи йылың 1-нҗи сентябрындан башлап, «ССР

[1] 6-нҗы мадда Түркменистан ССР Канунлар топлумына гиризилмәге дегишли кадалары өз ичине алмаянлыгы үчин гетирилмеди.

Союзының ве союз республикаларың Сув хакындакы кануиларының эсасларыны гүйже гиризмегиң тертиби хакында» СССР Ёкары Советиниң Президиумының 1971-нжи йылың 12-нжи августындакы Указына лайыклыкда (СССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1971-нжи йыл, № 33, 333-нжи мадда) уланыляр.

4) Айры пейдаланмак үчин сув объектлериниң (долы я-да кем-кәс) берилмеги хакындакы хайышлар барада Түркменистан ССР-ниң Сув хакындакы кодексиниң гүйже гиризилен пурсатына ченли компетентли органлар тарапындан карар кабул эдилмедик болса, шол хайышлар Кодексиң 29-нжы маддасында гөркезилен органлар тарапындан Кодексде гөз өңүнде тутулан тертиби ве шертлери берҗай этмек аркалы чөзүлйәр.

Айры пейдаланмак үчин сув объектлериниң берилмеги хакында дегишли органларың өзлериниң компетенциясының чәклеринде 1973-нжи йылың 1-нжи июнындан өң чыкаран, йөне велин Кодексиң гүйже гиризилен пурсатына ченли ерине етирилмедик карарлары Кодексиң талапларына лайыклыкда ерине етирилмелидир.

5. Сув объектлерини бермек барадакы компетенциясы Түркменистан ССР-ниң Сув хакындакы кодексиниң гүйже гиризилмеги мынасыбетли үйтгейән органлар тарапындан сув объектлери пейдаланмак үчин 1973-нжи йылың 1-нжи июнындан өң берлен халатларда сув объектлеринден пейдаланмак хукугыны ёкарда гөркезилен мөхлетден соң ятырмак иши Кодексиң 45-нжи ве 46-нжы маддалары эсасында шол объектлери бермәге я-да алмага хукугы болан органлар тарапындан Кодексе лайыклыкда гечирилйәр.

ТССР МЕЛИОРАЦИЯ ВЕ СУВ ХОЖАЛЫК МИНИСТРЛИГИ ХАКЫНДАКЫ ДҮЗГҮННАМАНЫ ТАССЫКЛАМАК ХАКЫНДА[1]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1972-нжи йыл, 7-нжи январь, № 33
(ТССР Карарларының ве буйрукларының йыгындысы, 1972-нжи йыл, № 1, 10-нжы мадда).

Түркменистан ССР Министрлер Совети к а р а р э д й ә р:

1) ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлиги хакындакы дүзгүннаманы тассыкламалы (гошуляр).

*ТССР Министрлер Советиниң
1972-нжи йылың 7-нжи
январында чыкаран № 33
карары билен*
ТАССЫКЛАНЫЛДЫ

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МЕЛИОРАЦИЯ ВЕ СУВ ХОЖАЛЫК МИНИСТРЛИГИ ХАКЫНДА ДҮЗГҮННАМА

1. Түркменистан ССР Мелиорация ве сув хожалык министрлиги союз-республикан министрлик болуп дуряр[2].

ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлиги өз ишинде Түркменистан ССР Министрлер Советине хем-де СССР Мелиорация ве сув хожалык министрлигине табындыр. ТССР Мелиорация ве сув хожа-

---

[1] 2-нжи пункт Түркменистан ССР-ниң Канунлар топлумына гиризилмәге дегишли кадалары өз ичине алмаянлыгы үчин гетирилмеди.

[2] 1-нжи пунктуң биринҗи абзацы ТССР Министрлер Советиниң 1982-нжи йылың 21-нжи сентябрындакы № 412 карарының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Карарлар йыгындысы, 1982-нжи йыл, № 7—8—9, 98-нжи мадда).

лык министрлиги республикада ерлериң мелиорациялашдырылышына, дөвлет хожалыгара суварыш хем-де сув чекдириш сетлериниң ве дөвлет мелиоратив десгаларының пейдаланылышына, суварыш ве сув чекдириш системаларының тәзелерини гурмак, өңден уланылып йөрленлерини үйтгедип гурмак, реконструкциялашдырмак хем-де ремонт этмек ишине ёлбашчылык эдйәр, шейле хем сувдан пейдаланылышыны сазлап дуряр ве сувы хапаланмакдан хем-де кемелмекден горамаклыгы гураяр.

ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлиги республикада ерлериң мелиорациялашдырыш ягдайы ве онуң мундан бейләк-де өсдүрилмеги, бу барада ылмы-техники прогрес, мелиоратив гурлушыгың хем-де мелиоратив системаларың ве олардакы десгаларың техники дережеси үчин, ерине етирилйән ишлериң хили, халк хожалыгында сувуң пейдаланылышының рационал гуралмагы үчин, онуң хапаланмакдан ве кемелмекден горалмагы үчин жогапкәрчилик чекйәр.

2. ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлигиниң эсасы везипелери шу ашакдакылардан ыбаратдыр:

— республиканың халк хожалыгының ислеглерине лайыклыкда ерлериң мелиорациялашдырылышының өсдүрилмегини, мелиоратив системаларың ве десгаларың пейдаланылышының кәмиллешдирилмегини, ерине етирилйән ишлериң ёкары депгинлерини хем-де хилини, оларың дүшйән гымматының ашакладылмагыны үпжүн этмекден ве оба хожалык өнүмини өндүрмек үчин хас оңат шертлер дөретмек максады билен ылмы-техники прогрес эсасында зәхмет өндүрижилигиниң өсдүрилмегини үпжүн этмекден;

— дөвлет планының табшырыкларыны ерине етирмекден ве дөвлет дүзгүн-нызамының пугта бержай эдилмегини үпжүн этмекден;

—суварыш чешмелеринден сув алмагы гурамакдан ве амала ашырмакдан, республиканың территориясында сувдан пейдаланыш тертибини беллемекден, суварыш системалары боюнча сув пайламакдан ве оны сувдан пейдаланян хожалыкларың япларына гойбермекден;

— сув хожалык гурлушыгына гойберилйән дүйпли мая гоюмларыны рационал пейдаланмакдан, мелиоратив гурлушыгыны ерлери хожалык тайдан өзлешдирмек барадакы чәрелер билен еке-тәк комплексде үпжүн этмекден, гурлушыгың дүшйән гымматыны ашаклатмакдан, мөхлетлерини гысгалтмакдан, өнүмчилик кувватларыны ве эсасы фондлары өз вагтында ише гиризмекден;

— жемгыетчилик зәхмети минимал сарп этмек билен мелиоратив хем-де бейлеки ишлериң ерине етирилмегини үпжүн этмекден, оларың нетижелилигини ёкарландырмакдан, эсасы фондларың, зәхмет, материал ве малие ресурсларының пейдаланылышыны говуландырмакдан;

— республиканың территориясындакы сувларың пейдаланылышыны ве горалып сакланылышыны сазлап дурмакдан (пейдаланылышы ССР Союзының органлары тарапындан дүзгүнлешдирилйән сув объектлери муңа гирмейәр);

— сувуң пейдаланылышына ве горалып сакланылышына дөвлет контроллыгыны амала ашырмакдан;

— сувуң хапаланмакдан ве кемелмекден горалып сакланылмагыны үпжүн этмекден, шейле хем сув ресурсларының ягдайыны ве режимини говуландырмакдан;

— сув хожалык пудагында еке-тәк техники сыясаты амала ашырмакдан, республиканың территориясындакы сув ресурсларыны учёта алмакдан хем-де өвренмекден, ылмың ве техниканың иң тәзе газананларыны хем-де өңде барыжы иш тежрибесини орнашдырмакдан;

— зәхметиң ве доландырышың ылмы эсасда гуралышыны орнашдырмакдан, Министрлигиң системасындакы кәрханалары, гурамалары

ве эдаралары өкде хүнәрли кадрлар билен үпжүн этмекден, ишгәрлериң билимлерини ве иш тежрибесини хас говы пейдаланмаклары үчин шертлер дөретмекден, өзүни говы тарапындан гөркезен яш специалистлери ёлбашчы ише чекмекден;

— гарашлы кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың ишгәрлериниң яшайыш жай ве медени-дурмуш шертлерини говуландырмакдан, оларың зәхмет чекмеги үчин ховпсуз шертлери дөретмекден.

3. ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлиги өзүне табшырылан пудага республиканың сув хожалыгындакы өзүне гарашлы кәрханалар, гурамалар ве эдаралар аркалы ёлбашчылык эдйәр.

ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлиги, оңа гарашлы ремонт-гурлушык, гурлушык-монтаж гурамалары, гурлушык материаллар сенагаты кәрханалары, суварыш системалары, гидротехники десгалары хем-де сув ховданларыны пейдаланыш управлениелери, сув ресурсларыны горап сакламак ве пейдаланмак барадакы инспекциялар, гурлушык ве проект-гөзлег гурамалары, окув жайлары, ремонт-механики заводлар хем-де бейлеки гурамалар, кәрханалар ве эдаралар ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлигиниң еке-тәк системасыны дүзйәр.

4. ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлиги өз ишинде СССР-иң ве Түркменистан ССР-иң кануннарыны, СССР ве Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының указларыны, СССР ве Түркменистан ССР Хөкүметиниң карарларыны хем-де буйрукларыны, СССР Мелиорация ве сув хожалык министрлигиниң буйрукларыны, кадаларыны ве бейлеки норматив актлары, шейле хем шу Дүзгүннамаиы голданяр ве уланылып йөрлен кануиларың Министрлигиң системасындакы кәрханаларда, гурамаларда ве эдараларда догры уланылмагыны үпжүн эдйәр.

ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлиги Министрлигиң компетенциясына дегишли меселелер боюнча канун уланмак практикасыны умумылашдыряр, оны кәмиллешдирмек барада теклиплер ишләп дүзйәр хем-де олары белленен тертипде Түркменистан ССР Министрлер Советиниң гарамагына гиризйәр.

5. ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлиги өз үстүне йүкленен везипелере лайыклыкда:

— ТССР Оба хожалык министрлигиниң ве бейлеки дахыллы министрликлериң хем-де ведомстволарың гатнашмагы билен республикада суварыш ве сув чекдириш сетлерини өсдүрмек схемаларыны дүзйәр, ерлери мелиорациялашдырмагың йыллык ве перспектив планларының проектлерини ишләп дүзйәр хем-де Түркменистан ССР Министрлер Советине ве СССР Мелиорация ве сув хожалык министрлигине берйәр;

— дөвлет планында белленен табшырыкларың гарашлы әхли кәрханалар ве гурамалар тарапындан ерине етирилмегини ве дөвлет дүзгүн-ныэамының пугта берҗай эдилмегини үпжүн эдйәр;

— тәзе суварыш ве коллектор-дренаж системаларыны гурмак, өңден бар болан суварыш ве коллектор-дренаж системаларыны реконструкциялашдырмак, үйтгедип гурмак хем-де ремонт этмек ишини гураяр ве амала ашыряр, проект-гөзлег, гурлушык хем-де эксплуатацион сув хожалык гурамаларына өнүмчилик-техники тайдан ёлбашчылык эдилмегини үпжүн эдйәр;

— сув жошмагының, басмагының хем-де кенарларың, гораг бентлериниң ве бейлеки десгаларың вейран болмагының, ерлериң батгалашмагының хем-де шорламагының, топрак эрозиясының, сил гелмегиниң ве бейлеки зыянлы хадысаларың өңүни алмак хем-де олары ёк этмек барадакы чәрелери ишләп дүзйәр ве амала ашыряр;

— дөвлет хожалыгара суварыш ве коллектор-дренаж сетиниң ёка-

ры техники дережеде пейдаланылмагыны амала ашыряр, әхли гидротехники десгалар билен билеликде абат хем-де гурат ягдайда болмагыны үпжүн эдйәр;

— хожалыгың ичерсиндәки суварыш ве коллектор-дренаж сетини хем-де олардакы десгалары пейдаланмакда оба хожалык кәрханаларына ве гурамаларына техники тайдан көмек берйәр, колхозларың, совхозларың хем-де бейлеки хожалыкларың өзлерине берилйән сувдан нетижели пейдаланмакларына контроллык эдйәр;

— колхозлар ве совхозлар билен шертнамалар эсасында хожалыгың ичерсиндәки суварыш хем-де коллектор-дренаж сетини ремонт этмек ве арассаламак барадакы ишлери хем-де бейлеки мелиоратив ишлери гечирйәр, сувдан пейдаланянлары белленен тертипде ирригацион ишлере чекмеги ве шол ишлерде зәхмет чекмәге илатың гатнашмагының догры пейдаланылмагына контроллыгы амала ашыряр;

— бар болан суварымлы ерлериң СССР Оба хожалык министрлигиниң системасындакы гурамалар тарапындан хер йыл учёта алынмагына ве шол ерлериң пейдаланылышының СССР МСУ тарапындан хер йыл учёта алынмагына гатнашяр, учётың жемлерини анализлейәр хем-де мелиорациялашдырылян ерлериң пейдаланылышыны говуландырмак барада СССР Мелиорация ве сув хожалык министрлигине хем-де республиканың Министрлер Советине теклиплер гиризйәр;

мелиоратив кадастрың йөредилмегини үпжүн эдйәр, суварыш ве сув чекдириш системаларының хем-де десгаларың паспортлашдырылмагыны гечирйәр, мелиоратив кадастрың маглуматларыны ве паспортлашдырышың нетижелерини анализлейәр хем-де олары мелиоратив ве сув хожалык чәрелери ишленип дүзүленде хем-де амала ашырыланда назара аляр;

— деряларың акымыны областлара пайламак ве сув ховданларыны пейдаланмак режимини беллемек билен багланышыклы меселелери хем гошмак билен, сув ресурслары ики я-да бирнәче областларың кәрханалары, гурамалары, эдаралары тарапындан пейдаланылян сув объектлериниң пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек меселелерини белленен тертипде чөзйәр[1];

— ТССР-иң сув хожалыгыны өсдүрмегиң, сувлары горамагың ве рационал пейдаланмагың перспектив ве йыллык планларының проектлерини, сувлары комплекслейин пейдаланмак хем-де горамак схемаларыны ве республикан әхмиетли сув хожалык балансларының проектлерини белленен тертипде ишләп тайярлаяр;[1]

— сув ховданларыны, каскадлары, сув ховданлары системаларыны пейдаланмак кадаларыны тассыклаяр, шейле хем оларың дегишли техники ягдайыны ве абаданлыгыны үпжүн эдйән чәрелери гураяр хем-де координирлейәр, кичи деряларың сувларыны горамак схемаларыны ишләп тайярламагы ве тассыкламагы СССР Мелиорация ве сув хожалык министрлиги билен билеликде үпжүн эдйәр;[1]

— сувларың пейдаланылышына ве горалышына белленен тертипде дөвлет контроллыгыны амала ашыряр[1];

— сувларың пейдаланылышыны ве горалып сакланылышыны дүзгүнлешдирмек боюнча Хөкүмет тарапындан белленен я-да органлар билен ылалашылан, хапа сувлары рационал пейдаланмагы, арассаламагы ве зыянсызландырмагы үпжүн эдйән чәрелери мөхлетинде ерине етирмедик айры-айры ишләп йөрен установкаларың, цехлериң, гурамаларың хем-де бейлеки объектлериң ишини дурузяр;

---

[1] 5-нжи пунктуң он биринжи, он икинжи, он үчүнжи ве он дөрдүнжи абзацлары ТССР Министрлер Советиниң 1982-нжи йылың 21-нжи сентябрындакы № 412 карарының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Карарлар йыгындысы, 1982-нжи йыл, № 7—8—9, 98-нжи мадда).

— дүйпли мая гоюмларының нетижели пейдаланылмагыны. тәзе гурлушыгың рационал ерлешдирилмегини, дүйпли мая гоюмларының илкинжи нобатда ише гиризилйән гурлушыклара гөнүкдирилмегини, тамамланмадык гурлушыгың азалдылмагыны үпжүн эдйәр, сув хожалык гурлушыгыны индустриализациялашдырмак, гурлушык ишлериниң технологиясыны ве гуралышыны кәмиллешдирмек барадакы чәрелери амала ашыряр хем-де гурлушык индустриясы базасының өсдүрилмегини үпжүн эдйәр;

— дүйпли гурлушыгың проект табшырыкларыны, технологик проектлерини ве сметаларыны, шейле хем гидротехники десгаларың, сенагат ве граждан жайларының типлейин проектлерини, гурлушыкларың хем-де гелжек йылларың гурлушыгы үчин проект-гөзлег ишлериниң титул списокларыны өз компетенциясының чәклеринде белленен тертипде тассыклаяр;

— мелиоратив объектлери проектирлемегиң ве гурмагың СССР Мелиорация ве сув хожалык министрлиги тарапындан тассыкланан хем-де СССР Госстройы билен ылалашылан кадаларының ве нормаларының догры уланылмагына контроллык эдйәр;

— ойлап тапыжылык ве рационализаторчылык барадакы ише ёлбашчылык эдйәр, тәзе техниканы, ойлап тапышлары хем-де техники кәмиллешдирмелери орнашдырмак барадакы, өнүмчилик процеслерини механизациялашдырмак ве автоматизациялашдырмак барадакы чәрелери амала ашыряр, дөвлет стандартларының ве ведомстволайын техники шертлериң гарашлы кәрханалар тарапындан ерине етирилмегини үпжүн эдйәр; электрик энергиясының, янгыжың ве материалларың сарп эдилишини кемелтмек барадакы чәрелери ишләп дүзйәр хем-де оларың ерине етирилишине контроллык эдйәр; техники пропаганда барадакы иши гураяр ве гечирйәр;

— Министрлигиң системасындакы кәрханаларда ве гурамаларда зәхметиң хем-де доландырышың ылмы эсасда гуралышыны орнашдырмак барадакы ише ёлбашчылык эдйәр, зәхмет шертлериниң мундан бейләк-де говуландырылмагы, ховпсузлык техникасы кадаларының ве өнүмчилик санитариясы талапларының пугта берждай эдилмеги барадакы чәрелериң гечирилмегини үпжүн эдйәр;

— Министрлигиң системасындакы кәрханалары, гурамалары ве эдаралары хүнәрли ишгәр кадрлары билен үпжүн эдйәр, кадрлар тайярламагы ве оларың хүнәрини ёкарландырмагы гураяр, Министрлигиң системасындакы кадрлары өвренйәр, тежрибели кадрлар билен укыплы яш ишгәрлериң утгашдырылмагыны үпжүн эдйәр, яш специалистлери рационал пейдаланмак барада чәрелер гөрйәр ве Министрлигиң системасындакы кадрлары беркитмек барадакы чәрелери гечирйәр;

— зәхметкешлериң хатларына (арзаларына ве шикаятларына) өз вагтында ве дыкгат билен середилмегини гурап, шол хатларда өңе сүрлен меселелериң догры чөзүлмегини газаняр, шейле хем Министрлигиң системасындакы кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың ишинде бар болан, зәхметкешлериң хатларында хабар берлен кемчиликлери дүзетмек барада чәрелер гөрйәр;

— ТССР Оба хожалык ве тайярлайыш ишчилери хем-де гуллукчылары профсоюзының республикан комитети билен билеликде:

Министрлигиң системасындакы кәрханаларың, гурамаларың, ве эдараларың ишгәрлериниң яшайыш жай хем-де медени-дурмуш шертлериниң говуландырылмагыны ве сагалдыш чәрелериниң гечирилмегини үпжүн эдйәр;

социалистик ярышы гураяр, коммунистик зәхмет ве ёкары өнүмчилик медениети угрундакы херекетиң өсдүрилмегине ярдам эдйәр;

социалистик ярышың җемлерини җемлейәр ве үстүн чыкыжы коллективлере ТССР Мелиорация ве сув хоҗалык министрлиги билен ТССР Оба хоҗалык ве тайярлайыш ишчилери хем-де гуллукчылары профсоюзының республикан комитетиниң гөчме Гызыл Байдагыны ве пул байрагыны говшуряр; зәхметиң өңде барыҗы методларының ве өңде барыҗы тежрибәниң өвренилмегини, умумылашдырылмагыны хем-де яйрадылмагыны гураяр;

Бүтинсоюз социалистик ярыша гатнашмакда кәрханалар ве гурамалар тарапындан векилчилик эдйәр.

6. Түркменистан ССР Конституциясына лайыклыкда, ТССР Мелиорация ве сув хоҗалык министрлигине Түркменистан ССР Ёкары Совети тарапындан белленилйән, сессияларың аралыгындакы дөврүрде болса Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумы тарапындан белленилмек билен соңра Түркменистан ССР Ёкары Советиниң тассыкламагына гиризилйән Министр баштутанлык эдйәр.

ТССР Мелиорация ве сув хоҗалык министриниң Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән орунбасарлары боляр. Министриң орунбасарларының арасында везипелер ТССР Мелиорация ве сув хоҗалык министри тарапындан пайланяр.

7. ТССР Мелиорация ве сув хоҗалык министрлигинде Министрден (башлык) ве везипеси боюнча Министриң орунбасарларындан, шейле хем Министрлигиң бейлеки ёлбашчы ишгәрлеринден ыбарат составда коллегия дөредилйәр. Министрлигиң коллегия членлери Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан тассыкланяр.

8. ТССР Мелиорация ве сув хоҗалык министри Министрлигиң үстүне йүкленен везипелериң хем-де борчларың ерине етирилмеги үчин персонал җогапкәрчилик чекйәр, Министрлигиң ишиниң айры-айры пудакларына ёлбашчылык этмек үчин ве Министрлигиң системасындакы кәрханаларың, гурамаларың хем-де эдараларың иши үчин Министриң орунбасарларының, Министрлигиң управление начальниклериниң ве бейлеки подразделениелериниң ёлбашчыларының җогапкәрчилик дережесини беллейәр.

9. ТССР Мелиорация ве сув хоҗалык министрлиги СССР-иң ве ТССР-иң канунлары, СССР Ёкары Советиниң ве онуң Президиумының, ТССР Ёкары Советиниң ве онуң Президиумының бейлеки карарлары, СССР Министрлер Советиниң ве ТССР Министрлер Советиниң карарлары хем-де буйруклары, СССР Мелиорация ве сув хоҗалык министрлигиниң буйруклары, гөркезмелери хем-де инструкциялары эсасында ве олары ерине етирмек үчин өз компетенциясының чәклеринде буйруклар ве инструкциялар чыкаряр, гөркезмелер берйәр, оларың ерине етирилмегини гураяр хем-де ерине етирилишини барлаяр.

ТССР Мелиорация ве сув хоҗалык министрлигиниң сувлары пейдаланмак хем-де горамак меселелери боюнча Министрлигиң компетенциясының чәклеринде чыкаран буйруклары ве инструкциялары, өзлериниң киме табындыкларына гарамаздан, әхли кәрханалар, эдаралар ве гурамалар үчин хөкмандыр.

ТССР Мелиорация ве сув хоҗалык министрлиги зерур халатларда республиканың бейлеки министрликлери ве ведомстволары билен биреликде буйруклар ве инструкциялар чыкаряр[1];

10. ТССР Мелиорация ве сув хоҗалык министрлигиниң коллегиясы өзүниң ызыгидерли гечирилип дуран меҗлислеринде республикада

---

[1] 9-нҗы пункт ТССР Министрлер Советиниң 1982-нҗи йылың 21-нҗи сентябрындакы № 412 карарының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Карарлар йыгындысы, 1982-нҗи йыл, № 7—8—9, 98-нҗи мадда).

ерлериң мелиорациялашдырылмагыны өсдүрмегиң, халк хожалыгының әхли пудакларында сувы пейдаланмагың ве горап сакламагың эсасы меселелерине хем-де Министрлигиң ишиндәки бейлеки меселелере серсдйәр, кәрханалара, гурамалара ве эдаралара практики ёлбашчылык этмек, караларың ерине етирилишини барламак, кадрлары сечип алмак ве пейдаланмак меселелерини, иң мөхүм буйрукларың ве инструкцияларың проектлерини ара алып маслахатлашяр, Министрлигиң управлениелериниң ве бөлүмлериниң, Министрлигиң системасындакы кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың хасабатларыны диңлейәр.

Коллегияның карары, када болшы ялы, ТССР Мелиорация ве сув хожалык министриниң буйруклары билен дурмуша гечирилйәр. Министр билен коллегияның арасында агзалалык болан махалында, Министр өз карарыны дурмуша гечирйәр ве йүзе чыкан агзалалыклар хакында Түркменистан ССР Министрлер Советине хабар берйәр, коллегия членлери болса, өз нобатында, Түркменистан ССР Министрлер Советине өзлериниң пикирини хабар берип билерлер.

11. Дүйпли гурлушык проектлерине, шейле хем ойлап тапышлара ве рационализаторчылык теклиплере, ылмы ве техниканы өсдүрмегиң эсасы угурлары барадакы теклиплере серетмек, мелиорациялашдырмак ве сув хожалык ишини өсдүрмекде ылмы тайдан эсасландырылан еке-тәк ылмы-техники сыясаты кесгитлемек үчин, өз юрдумызың ве дашары юрт ылмының, техникасының иң тәзе газананларыны хем-де өңде барыжы тежрибәни пейдаланмак боюнча маслахатлары ишләп тайынламак үчин ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлигинде өкде хүнәрли специалистлерден, өнүмчилик тәзеликчилеринден, шейле хем ылмы-техники җемгыетлериң ве бейлеки гурамаларың векиллеринден ыбарат ылмы-техники совет дөредилйәр.

Ылмы-техники советиң составы ве ол хакдакы дүзгүннама ТССР Мелиорация ве сув хожалык министри тарапындан тассыкланяр.

12. ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлигиниң, меркези аппаратының структурасы хем-де ишгәр саны, СССР Мелиорация ве сув хожалык министрлиги билен ылалашылып, Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан тассыкланяр. Министрлигиң меркези аппаратының штат расписаниеси, шейле хем министрлигиң управлениелери ве бөлүмлери хакындакы дүзгүннамалар ТССР Мелиорация ве сув хожалык министри тарапындан тассыкланяр.

Министрлигиң управлениелери ве бөлүмлери ТССР Мелиорация ве сув хожалык министри тарапындан хожалык хасаплашыгына гечирилип билнерлер.

13. Министрликде гарашлы кәрханаларың, эдараларың ве гурамаларың арасындакы җеделлери чөзмек үчин ведомстволайын арбитраж дөредилип, оңа өзүниң чыкарян карарларыны межбуры суратда ерине етирмек барада буйруклар бермәге хукук берилйәр. Арбитраж хакындакы дүзгүннаманы ТССР Мелиорация ве сув хожалык министри тассыклаяр.

14. ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлиги җемгыетчилик гурамаларының гатнашмагында активиң маслахатларыны белленен тертипде чагыряр, шол маслахатларда Партияның ве Хөкүметиң карарларыны ерине етирмек барадакы чәрелер хакындакы докладлар, пудагы өсдүрмегиң иң мөхүм проблемалары диңленйәр ве ара алнып маслахатлашыляр, шейле хем Министрлигиң ве оңа гарашлы кәрханаларың, гурамаларың хем-де эдараларың ишини говуландырмак билен багланышыклы меселелер танкыды ве өз-өзүңи танкыды яйбаңландырмак эсасында ара алнып маслахатлашыляр.

15. ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлигиниң Түркменистан ССР-ниң Дөвлет герби шекиллендирилен ве өз ады язылан печаты боляр.

§ 2. СУВДАН ПЕЙДАЛАНМАК

СУВ ОБЪЕКТЛЕРИНИ АЙРЫ ПЕЙДАЛАНМАК ҮЧИН БЕРМЕК ХАКЫНДАКЫ ХАЙЫШЛАРЫ ГОЗГАМАГЫҢ ВЕ ОЛАРА ГАРАМАГЫҢ ТЕРТИБИ ХАКЫНДА

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1976-нжы йылың 14-нжи декабры № 487
(ТССР Карарлар йыгындысы, 1976-нжы йыл, № 12, 133-нжи мадда)

Түркменистан ССР-ниң Сув хакындакы кодексиниң 7-нжи ве 29-нжы маддаларына лайыклыкда, Түркменистан ССР Министрлер Совети карар эдйәр:

1. Сув объектлерини айры пейдаланмак үчин бермек барадакы хайышлары гозгамагың ве олара гарамагың тертиби хакындакы Дүзгүннаманы хем-де сув объектини (онуң бөлегини) айры пейдаланмак хукугы барадакы Дөвлет актының формасыны тассыкламалы.

2. Сув объектини (онуң бөлегини) айры пейдаланмак хукугы барадакы Дөвлет акты өзүне айры пейдаланмак үчин сув объекти (онуң бөлеги) берлен кәрхананың, гураманың, эдараның ерлешйән ериндәки райисполком, шәхер исполкомы тарапындан берилйәр.

ТССР Министрлер Советиниң
1976-нжы йылың 14-нжи
декабрында чыкаран № 487
карары билен
ТАССЫКЛАНЫЛДЫ

СУВ ОБЪЕКТЛЕРИНИ АЙРЫ ПЕЙДАЛАНМАК ҮЧИН БЕРМЕК ХАКЫНДАКЫ ХАЙЫШЛАРЫ ГОЗГАМАГЫҢ ВЕ ОЛАРА ГАРАМАГЫҢ ТЕРТИБИ ХАКЫНДА ДҮЗГҮННАМА

1. ССР Союзының канунларында башгача гөз өңүнде тутулмадык болса, шу Дүзгүннама республиканың әхли сув объектлерине дегишлидир.

2. Сув объектлериниң (оларың бөлеклериниң) кенардакы пейдаланылян золагы (кенар якасындакы зонасы) билен айры пейдаланмак үчин берилмегине гызыкланян кәрхана, гурама, эдара зерур эсасландырма билен, объектиң ерлешйән ерини, сувдан пейдаланмагың макссатларыны, эсасы шертлерини ве мөхлетини гөркезмек билен хайыш гозгаяр.

Хайышың янына шу ашакдакылар гошуляр:

— сувуң пейдаланылышыны ве горалышыны дүзгүнлешдирмек боюнча ерли органларың, дөвлет санитария гөзегчилигини, балык запасларыны горамагы амала ашырян органларың, шонуң ялы-да гызыкланян бейлеки гурамаларың заключениеси;

— эгер шол сув объекти колхозың территориясында ерлешйән болса, сув объектини (онуң бөлегини) кенардакы пейдаланылян золагы (кенар якасындакы зонасы) билен айры пейдаланмак үчин бермек хакында колхоз членлериниң умумы йыгнагының (уполномоченныларының йыгнагының) протоколындан гөчүрме я-да сув объекти (онуң бөлеги) кенардакы пейдаланылян золагы (кенар якасындакы зонасы) хем өз территориясында ерлешйән бейлеки ерден пейдаланыжылар билен ылалашылан материаллар;

— шол сув объектинден пейдаланян кәрханалар, гурамалар, эдаралар хакында я-да шол сув объектинден пейдаланмак хукугының ятырыланлыгы хакында справка;

— шол сув объектинден пейдаланян кәрханалар, гурамалар, эдаралар билен мундан бейләк сувдан пейдаланмагың шертлери барада ылалашыланлыгы хакында справка;

сув объектиниң (онуң бөлегиниң) планы ве эсасы гидрологики маглуматлары;

— гурулян кәрхананың, десганың я-да бейлеки объектиң характеристикасы, эгер сув объекти (онуң бөлеги) кенардакы пейдаланылян золагы (кенар якасындакы зонасы) билен гурлушык башланмагындан өң айры пейдаланмага берилйән болса, гурулмагы гөз өңүнде тутулян кәрхананың, десганың ве бейлеки объектиң характеристикасы билен проект-смета документациясының тассыклананлыгы хакында справка.

3. Кәрханалар, гурамалар, эдаралар шу Дүзгүннаманың 2-нжи пунктунда гөркезилен хайышлары шу ашакдакылара иберйәрлер:

— районың, шәхериң территориясының чәклеринде ерлешйән сув объектлерини (оларың бөлеклерини) кенардакы пейдаланылян золагы (кенар якасындакы зонасы) билен айры пейдаланмак үчин бермек хакында райисполкома, шәхер исполкомына иберйәрлер.

Дашы бекли (акаба дәл) сув ховданларыны (оларың бөлеклерини) кенардакы пейдаланылян золагы (кенар якасындакы зонасы) билен олары пейдаланмак үчин бермек хакында хайышлар боюнча райисполком, шәхер исполкомы 15 гүн мөхлет ичинде карар чыкаряр, районың, шәхериң территориясының чәклеринде ерлешйән бейлеки сув объектлерини айры пейдаланмага бермек хакындакы хайышлар боюнча материаллары болса заключениеси билен бирликде облисполкома иберйәр;

— ики я-да шондан көп районларың ве шәхерлериң (район табынлыгындакы шәхерлерден башга) территориясында ерлешйән сув объектлерини (оларың бөлеклерини) кенардакы пейдаланылян золагы (кенар якасындакы зонасы) билен айры пейдаланмак үчин бермек хакында, шейле хем әхли бейлеки халатларда облисполкома иберйәрлер.

Облисполком берлен материаллара бир ай мөхлет ичинде середйәр, областың агач акдырылян ве гәми гатнавлы сув ёлларына дегишли эдилмедик ве заповедник дийлип ыглан эдилмедик территориясында ерлешйән сув объектлерини (оларың бөлеклерини) кенардакы пейдаланылян золагы (кенар якасындакы зонасы) билен айры пейдаланмак үчин бермек хакында карар чыкаряр.

Заповедник дийлип ыглан эдилен (ТССР-иң Сув хакындакы Кодексиниң 84-нжи маддасы), шейле хем йөрите дөвлет әхмиети болан, айратын ылмы я-да медени гымматы (ТССР-иң Сув хакындакы кодексиниң 23-нжи маддасына лайыклыкда) болан сув объектлерини (оларың бөлеклерини) кенардакы пейдаланылян золагы (кенар якасындакы зонасы) билен айры пейдаланмак үчин бермек хакындакы материаллары облисполком өз заключениеси билен бирликде Түркменистан ССР Министрлер Советине иберйәр, бейлеки әхли халатларда сув объектлерини айры пейдаланмак үчин бермек хакындакы материаллары болса ТССР Мелиорация ве сув хоҗалык министрлигине иберйәр.

ТССР Мелиорация ве сув хоҗалык министрлиги өзүне берлен материаллара бир ай мөхлет ичинде середйәр ве олар боюнча дегишли карар чыкаряр.

4. Сув объектиниң (онуң бөлегиниң) кенардакы пейдаланылян золагы (кенар якасындакы зонасы) билен айры пейдаланмага берилмегине гызыкланян кәрханалар, гурамалар, эдаралар, муны дурмуша гечирмеклери үчин кәрханалар, десгалар ве бейлеки объектлер гура-

малары зерур болан халатларында, белленилен тертипде проект-гөзлег ишлерини гечирмезден өң, шол сув объектиниң берилмегини бу ишде компетенциялы орган билен өңүнден ылалашмаклыга борчлудырлар.

Сув объектини (онуң бөлегини) кенардакы пейдаланылян золагы (кенар якасындакы зонасы) билен айры пейдаланмак үчин бермек хакындакы хайыш шу Дүзгүннаманың 3-нжи пунктунда гөз өңүнде тутулан тертипде иберилйәр ве оңа гараляр.

Хайышың янына шу ашакдакылар гошуляр:

— шу Дүзгүннаманың 2-нжи пунктунда гөз өңүнде тутулан материаллар;

— сайланып алнан сув объектиниң (онуң бөлегиниң) кенардакы пейдаланылян золагы (кенар якасындакы зонасы) билен ерлешйән еринде газылып алынян пейдалы магданларың ёклугы хакында геология гуллугының дегишли органы тарапындан справкалар, эгер газылып алынян пейдалы магданлар бар болан халатында болса — гурлушык гечирмек үчин ТССР Госгортехнадзор органларының ыгтыяры. Пейдалы магданларың чыкарылян ерлери хакында ылалашыланда ТССР Госгортехнадзорының дегишли органының заключениеси, даг-магдан иши үчин бөлүнип берлен ер хакында актың копиясы я-да ондан гөчүрме хайышың янына гошуляр;

— эгер айры пейдаланмаклык ерден гурлушык үчин пейдаланмак билен багланышыклы болса, объектиң ве ер участогының (гурлушык мейданчасының) ерлешйән ери барада ылалашыланлыгы хакында справка.

Сув объектини (онуң бөлегини) кенардакы пейдаланылян золагы (кенар якасындакы зонасы) билен айры пейдаланмак үчин бермек хакында меселәниң деслапкы ылалашыгы үч йыл мөхлет ичинде гүйжүни сақлаяр. Сув объектини (онуң бөлегини) айры пейдаланмак үчин бермек хакында карар чыкаран орган тарапындан бу мөхлет узалдылып билнер.

5. Магдан газып алмак үчин сув объектини (онуң бөлегини) кенардакы пейдаланылян золагы (кенар якасындакы зонасы) билен айры пейдаланмак үчин бермек хакында хайыш, када хөкмүнде, өң шу максатлар үчин берлип, магдан газып алмаклык бес эдилен сув объектлери, (оларың бөлеклери) хожалык тайдан уланмак үчин ярамлы ягдая гетирилленден соң гозгаляр.

6. Гошмача сув объектини (онуң бөлегини) кенардакы пейдаланылян золагы (кенар якасындакы зонасы) билен айры пейдаланмак үчин бермек хакындакы хайыша өң берлен сув объектиниң (онуң бөлегиниң) кенардакы пейдаланылян золагы (кенар якасындакы зонасы) билен пейдаланышының догрулыгы барланандан соңра гараляр.

7. Сув объектини (онуң бөлегини) кенардакы пейдаланылян золагы (кенар якасындакы зонасы) билен айры пейдаланмак үчин бермек хакында карар (чөзгүт) чыкаран, дөвлет органы бу карары (чөзгүди) сувдан айры пейдаланмак хукугы барадакы Дөвлет актыны бермеклик үстүне йүкленилен райисполкома, шәхер исполкомына, шейле хем бәхбитлерине дахыллы органлара иберйәр.

8. Сув объектлерини (оларың бөлеклерини) кенардакы пейдаланылян золагы (кенар якасындакы зонасы) билен айры пейдаланмак үчин бермек барадакы материаллар сувдан айры пейдаланмак барадакы дело бирлешдирилйәр ве сув объектини (онуң бөлегини) кенардакы пейдаланылян золагы (кенар якасындакы зонасы) билен айры пейдаланмак үчин берен дөвлет органында сакланыляр.

Форма
ТССР Министрлер Советиниң
1976-нҗы йылың 14-нҗи
декабрында чыкаран
№ 487 карары билен
ТАССЫКЛАНЫЛДЫ

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң ГЕРБИ

СУВ ОБЪЕКТИНДЕН (ОНУҢ БӨЛЕГИНДЕН) АЙРЫ ПЕЙДАЛАНМАК ХУКУГЫ БАРАДА ДӨВЛЕТ АКТЫ

Дөвлет акты халк депутатларының

____

____

район (шәхер) Советиниң исполнитель комитети ________________
тарапындан берилди

____

өзүне мөхлетсиз (...мөхлете ченли) айры пейдаланмак үчин сув объекти берилйәнлиги хакындакы акт берилйән сувдан пейдаланыҗының, кәрхананың, гураманың, эдараның ады

____
сув объектиниң (онуң бөлегиниң) ады ве ерлешйән ери

Сув объекти ________________________________
(дөвлет органының карары (чөзгүди)

эсасында айры пейдаланмак үчин берилди.

____
сенеси ве номери

____

____ үчин
(ниетленилйән максады)

Шу дөвлет акты үч экземплярдан ыбарат дүзүлди, оларың бири сувдан пейдаланыҗа берилди, икинҗиси халк депутатларының— район (шәхер) Советиниң исполнитель комитетинде сакланыляр ве үчүнҗиси сув объекти өз гарамагында болан эдара я-да хоҗалыга (райУОС, облУОС я-да шол сув объектини хемишелик пейдаланян гурама) берилйәр; шу акта айры пейдаланмак үчин берлен сув объектиниң (онуң бөлегиниң) планы гошуляр.

Халк депутатларының __________ район (шәхер)

М. Е.

Советиниң исполнитель комитетиниң
башлыгы ____________________
« ______ » ______________ 19____ й.

ЙӨРИТЕ СУВДАН ПЕЙДАЛАНЫША ХАЛК ДЕПУТАТЛАРЫНЫҢ ЕРЛИ СОВЕТЛЕРИНИҢ ИСПОЛКОМЛАРЫ ТАРАПЫНДАН ЫГТЫЯРЛАР БЕРМЕГИҢ ТЕРТИБИ ХАКЫНДА ВЕ ШУНДА ЙҮЗЕ ЧЫКЯН АГЗАЛАЛЫКЛАРА ГАРАМАК ХАКЫНДА

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1981-нҗи йыл, 16-нҗы сентябрь, № 394
(ТССР Карарлар йыгындысы, 1981-нҗи йыл, № 7—8—9, 106-нҗы мадда)

«Йөрите сувдан пейдаланыш ыгтыярларыны ылалашмагың ве олары бермегиң тертиби хакында» ТССР Министрлер Советиниң 1977-нҗи йылың 18-нҗи июлында чыкаран № 332 карарына лайыклыкда Түркменистан ССР Министрлер Совети к а р а р э д й ә р:

Шу ашакдакы ялы болмалы дийип беллемели:

йөрите сувдан пейдаланыша халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлери тарапындан Түркменистан ССР-ниң Сув хакындакы кодексиниң 31нҗи маддасына лайыклыкда[1] ве йөрите сувдан пейдаланыш ыгтыярларыны ылалашмагың ве олары бермегиң тертиби хакында СССР Мелиорация ве сув хоҗалык министрлигиниң 1978-нҗи йылың 5-нҗи июнындакы № 6/3-02 Инструкциясы аркалы белленен тертипде ыгтыярлар берилйәр:

өзүне халк депутатлары Советлериниң ерли Советлери тарапындан ыгтыяр берилйән йөрите сувдан пейдаланышың шертлери ылалашылан махалында сувдан пейдаланыҗылар билен дөвлет гөзегчилиги органларының арасында йүзе чыкан агзалалыклара шол исполнитель комитетлери тарапындан середилйәр.

СУВДАН ПЕЙДАЛАНЫҖЫЛАРЫ ХОҖАЛЫГАРА МЕЛИОРАТИВ СИСТЕМАЛАРДА ИРРИГАЦИОН-МЕЛИОРАТИВ ИШЛЕРИ ЕРИНЕ ЕТИРМЕКЛИГЕ ЧЕКМЕГИҢ ТЕРТИБИ ХАКЫНДА

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1977-нҗи йыл, 14-нҗи март, № 103
(ТССР Карарлар йыгындысы, 1977-нҗи йыл, № 3, 37-нҗи мадда)

Түркменистан ССР-ниң Сув хакындакы кодексиниң 70-нҗи маддасына лайыклыкда[2], Түркменистан ССР Министрлер Совети к а р а р э д й ә р:

Сувдан пейдаланыҗылары хоҗалыгара мелиоратив системаларда ирригацион-мелиоратив ишлери ерине етирмеклиге чекмегиң тертибини беллемели (гошуляр).

ТССР Министрлер Советиниң
1977-нҗи йылың 14-нҗи
мартында чыкаран
№ 103 карарына
ГОШУЛЯР

СУВДАН ПЕЙДАЛАНЫҖЫЛАРЫ ХОҖАЛЫГАРА МЕЛИОРАТИВ СИСТЕМАЛАРДА ИРРИГАЦИОН-МЕЛИОРАТИВ ИШЛЕРИ ЕРИНЕ ЕТИРМЕКЛИГЕ ЧЕКМЕГИҢ ТЕРТИБИ

1. Сувдан пейдаланыҗылар халк депутатларының район Советиниң исполнитель комитетиниң карары боюнча хоҗалыгара мелиоратив десгаларда ве устройстволарда ирригацион-мелиоратив ишлериң шу ашакдакы гөрнүшлерини ерине етирмеклиге чекилип билнер:

---
[1] Серет: сах. 194.
[2] Серет: сах. 204.

1. 1. сети гырманчадан арассаламаклыга, суварыш ве коллектор сетиндәки өсүмликлери ормаклыга;

1. 2. тәзе (инженерчилик дәл я-да ярым инженерчилик типли) сув өлчейжи устройстволары гурмаклыга ве өңки уланылып йөрлен десгалары ремонт этмеклиге; эсасан ерли гурлушык материалларыны я-да ишчи гүйжүни талап эдйән кенар беркидиш ишлерине;

1. 3. гыш дөврүнде бузлашма хадысалары вагтында хем-де томус дөврүнде, акян затлары (агачларың көклерини, гамышлары, өсүмлик галындыларыны ве бейлекилери) гетирйән жошгунлар вагтында суварыш каналларына сув алмаклыгы дүзгүнлешдирмек ишлерине;

1. 4. жошгуна гаршы ишлерде ве дүзгүнлешдириш-горайыш ишлеринде ерли гурлушык материалларыны өз серишделери билен тайярламаклыга хем-де дашамаклыга;

1. 5. сувдан пейдаланыжыларың хожалыкларының арачәклеринде каналларың кенар горайыш золакларында агач отуртмаклыга;

1. 6. тәзе горайыш гачыларыны, бентлерини, райышларыны гурмаклыга хем-де көнелери ремонт этмеклиге;

1. 7. дашгынлара, силе, аз сувлулыга ве бейлеки тебигы хадысалара гаршы гөрешмек барадакы ишлере хем-де оларың етирен зыяныны ёк этмеклиге;

1. 8. ховданлар сувдан пүре-пүр долдурылян дөврүнде нобатчылык этмеклиге;

1. 7. ве 1. 8. подпунктларда гөркезилен ишлер сувдан пейдаланыжылар тарапындан мугт ерине етирилйәр.

2. Хожалыгара мелиоратив десгаларында ве устройстволарда сувдан пейдаланыжылар тарапындан ерине етирилмели сув хожалык ишлериниң мөчбери район суварыш системалары управлениелери тарапындан шу ашакдакы ялы белленилйәр хем-де халк депутатларының район Советиниң исполнитель комитети тарапындан тассыкланыляр:

2. 1. суварыш максатлары үчин сувдан пейдаланян хожалыклар барада,

— сувдан пейдаланыш планы боюнча хожалыга берлен суварыш сувуның мөчберине баглылыкда;

2. 2. сувы сенагат кәрханалары үчин ве суварыш максады үчин уланмаян бейлеки сувдан пейдаланыжылар барада, — ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлиги тарапындан белленилен нормалар барада.

3. Халк депутатларының район Советиниң исполнитель комитетиниң карарына хем-де ишлериң белленилен мөчберине лайыклыкда сувдан пейдаланыжылара ишлери ерине етирмек үчин табшырыклар, ишлере башланмазындан азындан 10 гүн галанда берилйәр.

АЙРАТЫН ДӨВЛЕТ ӘХМИЕТЛИ Я-ДА АЙРАТЫН ЫЛМЫ Я-ДА МЕДЕНИ ГЫММАТЫ БОЛАН СУВ ОБЪЕКТЛЕРИНИҢ ПЕЙДАЛАНЫЛМАГЫНЫ КЕМ-КӘСЛЕЙИН Я-ДА ДОЛЫ ГАДАГАН ЭТМЕГИҢ ТЕРТИБИ ХАКЫНДА[1]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1976-нжы йыл, 24-нжи сентябрь, № 388

Түркменистан ССР Министрлер Совети карар эдйәр:

[1] 1-нжи пункт СССР Министрлер Советиниң 1976-нжы йылың 11-нжи июнындакы «Айратын дөвлет әхмиетли я-да айратын ылмы я-да медени гыммaты болан сув объектлериниң пейдаланылмагыны кем-кәслейин я-да долы гадаган этмегиң тертиби хакында» № 452 карарыны тәзеден гайталанян хөкмүнде гетирилмеди (серет: СССР Канунлар топлумы, том 4, 279-нжы сах).

3-нжи пункт Түркменистан ССР Канунлар топлумына гиризилмәге дегишли кадалары өз ичине алмаянлыгы үчин гетирилмеди.

2. Сув алмагың шертлерини Түркменистан ССР Геология управлениеси билен ылалашман, гүнбатар Түркменистаның сүйжи ерасты ве көл сувларыны алмак үчин объектлери проектирлемеги хем-де гурмагы гадаган этмели.

СУВ ХОВДАНЛАРЫНЫҢ ДЕГИШЛИ ТЕХНИКИ ЯГДАЙДА БОЛМАГЫНЫ ВЕ АБАДАНЧЫЛЫГЫНЫ ҮПҖҮН ЭДЙӘН ЧӘРЕЛЕРИ ГУРАМАГЫҢ ВЕ УТГАШДЫРМАГЫҢ ТЕРТИБИ ХАКЫНДА ХЕМ-ДЕ ШУ ЧӘРЕЛЕРИ ЕРИНЕ ЕТИРМЕК ХАКЫНДА[1]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1978-нжи йыл, 31-нжи октябрь, № 433

Түркменистан ССР Министрлер Совети к а р а р э д й ә р:

11. Шу ашакдакыларың үстүне йүклемели:

сув ховданларының кенар якасындакы золакларының (зоналарының) чәклеринде эрозия гаршы токай-мелиоратив, токай хожалык чәрелерини ве сув эрозиясының хем-де сув ховданларыны гырманча басмагының өңүни алмагы; аматлы сув режимини сакламагы, сув хайванларының яшайыш шертлерини говуландырмагы ве типики хем-де сейрек душ гелйән тебигы ландшафтларың горалып сакланылмагыны үпҗүн эдйән бейлеки чәрелери дахыллы министрликлер ве ведомстволар билен ылалашып ишләп тайярламагы хем-де амала ашырмагы ТССР Оба хожалык министрлигиниң, ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлигиниң, ТССР Токай хожалык министрлигиниң хем-де ТССР Оба хожалыгыны өнүмчилик-техники тайдан үпҗүн этмек барадакы дөвлет комитетиниң үстүне йүклемели;

сув ховданларының өсүмликлери горайыш серишделери, олары өсдүриҗи стимуляторлары, минерал дөкүнлер ве оба хожалыгында уланылян бейлеки препаратлар билен, шейле хем малдарчылык комплекслеринден ве фермаларындан акдырылян хапа сувлар билен хапаланмагының өңүни алмак барадакы, сув ховданларының пейдалы хайванларыны ве өсүмликлерини горап сакламак ве көпелтмек барадакы чәрелери ишләп тайярламагы ве амала ашырмагы, сув ховданларының кенар якасындакы золакларының (зоналарының) чәклериндәки территорияның ер-хожалык гурлушының схемаларыны дахыллы министрликлер, хем-де ведомстволар билен ылалашып ишләп тайярламагы ТССР Оба хожалык министрлигиниң, ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлигиниң, ТССР Токай хожалык министрлигиниң хем-де ТССР Оба хожалыгыны өнүмчилик-техники тайдан үпҗүн этмек барадакы дөвлет комитетиниң үстүне йүклемели.

Шу пунктда гөз өңүнде тутулан ишлери, шейле хем сув ховданларының техники ягдайыны ве абаданчылыгыны говуландырмак, олары комплекслейин пейдаланмак билен багланышыклы ылмы-барлаг ве проект-агтарыш ишлерини ерине етирйән министрликлер, ведомстволар хем-де гурамалар шол ишлериң планларыны ве программаларыны хем-де проектирлейиш барадакы табшырыклары ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлиги билен ылалашмалыдырлар.

ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары аркалы белленилен халатларда ёкарда гөркезилен планлар, программалар ве

[1] 1—10-нжы пунктлар СССР Министрлер Советиниң 1978-нжи йылың 2-нжи октябрындакы «Сув ховданларының дегишли техники ягдайда болмагыны ве абаданчылыгыны үпҗүн эдйән чәрелери гурамагың ве утгашдырмагың тертиби хакында, хем-де шу чәрелери ерине етирмек хакында» № 815 карарыны тәзеден гайталанян хөкмүнде гетирилмеди (серет: СССР Канунлар топлумы, том 4, 296-нжы сах.

табшырыклар бейлеки дөвлет гөзегчилиги ве контроллыгы органлары билен хем ылалашылмалыдыр.

12. Өзлеринден пейдаланмагың кадалары болмадык сув ховданларыны пейдаланмак кадаларыны 1978—1980-нжи йылларда ишләп тайярламагы үпжүн этмеги, шол кадалары дахыллы министрликлер ве ведомстволар билен ылалашмагы хем-де ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлигинде тассыкламагы өзлериниң кәрханалары, гурамалары ве эдаралары сув ховданларындан пейдаланян министрликлере, ведомстволара ве облисполкомлара табшырмалы.

Өзлерини уланмагың тассыкланылан кадалары болмадык гидроузеллери ве сув ховданларыны ише гиризмеги гадаган этмели.

5-нжи бап

ТОКАЙ ХАКЫНДА КАНУН

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң ТОКАЙ ХАКЫНДАКЫ КОДЕКСИНИ ТАССЫКЛАМАК ХАКЫНДА[1]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң КАНУНЫ
1979-нжы йыл, 19-нжы июль
(ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1979-нжы йыл,
№ 14, 82-нжи мадда)

Түркменистан Совет Социалистик Республикасының Ёкары Совети карар эдйәр:

1. Түркменистан ССР-ниң Токай хакындакы кодексини тассыкламалы ве оны 1980-нжи йылың 1-нжи январындан гүйже гиризмели.

2. Түркменистан ССР-ниң Токай хакындакы кодексини гүйже гиризмегиң тертибини беллемеги ве Түркменистан ССР-ниң канунларыны кодексе лайык гетирмеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумына табшырмалы.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң ТОКАЙ ХАКЫНДАКЫ КОДЕКСИ

Бейик Октябрь социалистик революциясының үстүн чыкмагы нетиҗесинде бизиң юрдумызда бейлеки тебигы байлыклар ялы, токайлар хем миллилешдирилди ве халк эмләгине өврүлди. Бүтинруссия Меркези Исполнитель Комитетиниң 1918-нжи йылың 27-нжи (14-нжи) майында «Токайлар хакында» кабул эден декрети токайлары бүтин халкың бәхбитлери үчин пейдаланмак максады билен, токай хоҗалыгыны социалистик эсасда гурамагың эсасы принциплерини кесгитледи.

Составына бейлеки союз республикалар билен мейлетин бирлешмек ве деңхукуклылык эсасында Түркменистан Совет Социалистик Республикасы хем гирйән СССР-де токайлара дөвлет эечилиги токайлар барадакы гатнашыклара, ягны токайлары пейдаланмак, үзнүксиз көпелтмек ве горамак боюнча җемгыетчилик гатнашыкларына эсас болуп дуряр хем-де токай хоҗалыгыны режели йөретмегиң эсасы шерти болуп хызмат эдйәр.

СССР-де токайлар ыкдысадыети өсдүрмекде, төверекдәки средаңы говуландырмакда, халкың хал-ягдайыны ёкарландырмакда улы роль ойнаяр. Токайлар юрдуң агаҗа ве бейлеки токай өнүмлерине болан ислеглерини канагатландырмагың чешмесидир, климата, атмосфера, деряларың ве сувлы бейлеки объектлериң гидрологик дүзгүнине аматлы тәсир эдйәр, топрагы ел ве сув эрозиясындан гораяр хем-де оларың бейлеки пейдалы тебигы хәсиетлери бардыр. Токайлар сагалдыш максатлары үчин, илатың медени ве эстетики ислеглерини канагатландырмак үчин барха көп пейдаланыляр.

Түркменистан ССР-ниң территориясында ерлешйән дөвлет әхмиетли токайлар ве колхоз токайлары эсасан сувы абат саклайыш, гораг, санитария-гигиеники ве сагалдыш функцияларыны ерине етирйәр.

Токайларың көп тараплайын әхмиети ве олары етишдирмегиң узага чекйәнлиги токай байлыкларыны режели пейдаланмак, аявлы сакламак хем-де артдырмак ишине умумыдөвлет везипесиниң хәсиетини берйәр.

Токай хакындакы совет канунлары хәзирки ве гелҗекки несиллериң бәхбитлери үчин токайларың ылмы тайдан эсасландырылып, комплекслейин пейдаланылмагына, оларың планлы тертипде үзнүксиз көпелдилмегине ве нетиҗели горалмагына бизиң Ватанымызың тебигы

[1] 3-нжи мадда Түркменистан ССР Канунлар топлумына гиризилмәге дегишли кадалары өз ичине алмаянлыгы үчин гетирилмеди.

байлыкларының мөхүм состав бөлеги болан токая ыхласлы, эечилик гөзи билен гаралмагы үчин совет адамларының ёкары жогапкәрчилик рухунда тербиеленилмегине ишжең ярдам этмелидир.

I БӨЛҮМ

УМУМЫ ДҮЗГҮНЛЕР

1-нжи бап

ЭСАСЫ ДҮЗГҮНЛЕР

1-нжи мадда. Түркменистан ССР-ниң токай хакындакы кануларының везипелери

Түркменистан Совет Социалистик Республикасының токай хакындакы кануларының везипелери халк хожалыгының ве илатың агажа, бейлеки токай өнүмлерине болан ислеглерини канагатландырмак хем-де токайларың сувы абат саклайыш, горайыш хәсиетлерини, климаты дүзгүнлешдириш, санитария-гигиеники, сагалдыш хәсиетлерини ве бейлеки пейдалы тебигы хәсиетлерини гүйчлендирмек үчин токайларың режели пейдаланылмагыны үпҗүн этмек, токайлары абат сакламак, үзнүксиз көпелтмек хем-де оларың өнүмлилигини ёкарландырмак максады билен токай барадакы гатнашыклары дүзгүнлешдирмекден, шонуң ялы-да кәрханаларың, гурамаларың, эдараларың ве гражданларың хукукларыны горамакдан, токай барадакы гатнашыклар догрусындакы канунчылыгы пугталандырмакдан ыбаратдыр.

2-нжи мадда. ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң токай хакындакы канунлары

Түркменистан ССР-нде токай барадакы гатнашыклар ССР Союзының ве союз республикаларың Токай хакындакы канунларының эсаслары билен ве ССР Союзының токай хакындакы канунларының шол Эсаслара лайыклыкда чыкарылян бейлеки актлары билен, шу Кодекс билен хем-де Түркменистан ССР-ниң токай хакындакы канунларының бейлеки актлары билен дүзгүнлешдирилйәр.

Түркменистан ССР-нде ер, сув ве магдан барадакы гатнашыклар ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң дегишли канунлары аркалы дүзгүнлешдирилйәр.

3-нжи мадда. Токайлара дөвлет (умумыхалк) эечилиги[1]

СССР Конституциясына ве Түркменистан ССР Конституциясына лайыклыкда, токайлар дөвлет эечилигидир, ягны бүтин совет халкының умумы эмләгидир.

СССР-де токайлар дөвлетиң хут өз эечилигинде дуряр ве диңе пейдаланмак үчин берилйәр. Токайлара дөвлет эечилиги хукугыны гөс-гөни я-да яшырын формада бозян херекетлер гадаган эдилйәр.

4-нжи мадда. Бир битеви дөвлет токай фонды. Дөвлет токай фондуның ерлери

ССР Союзының ве союз республикаларың Токай хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, СССР-дәки әхли токайлар бир битеви дөвлет токай фондуны эмеле гетирйәр.

Бир битеви дөвлет токай фонды шу ашакдакылардан ыбаратдыр:

---

[1] 3-нжи мадданың ады Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 15-нжи апрелиндәки Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл., № 7, 65-нжи мадда).

1) дөвлет әхмиетли токайлардан, ягны дөвлет токай хоҗалык органларының гарамагындакы токайлардан, шәхерлердәки токайлардан, беркидилен токайлардан ве заповедник токайларындан;

2) колхоз токайларындан, ягны колхозлара мөхлетсиз пейдаланмага берлен ерлердәки токайлардан.

Токайлы ерлер, шонуң ялы-да токайы болмадык, йөне велин токай хоҗалыгының хаҗатлары үчин ниетленилен ерлер ССР Союзының ве союз республикаларың Ер хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда дөвлет токай фондуның ерлери дийлип хасап эдилйәр.

Дөвлет токай фондуның ерлериниң бейлеки категориялы ерлерден арасыны бөлйән арачәклери белленилен тертипде кесгитленилйәр.

5-нҗи м а д д а. Дөвлет токай фондуна гирмейән агачлар ве гырымсы агачлар

Дөвлет токай фондуна шу ашакдакылар гирмейәр:

оба хоҗалык максатлары үчин ниетленилен ерлердәки агачлар ве агач топарлары, шонуң ялы-да бейлеки агачлар ве гырымсы агачлар;

демир ёллар, автомобиль ёллар ве каналлар үчин бөлүнип берлен золаклардакы гораг агачлары;

шәхерлерде ве илатлы бейлеки пунктларда шәхер токайларының элемейән ерлериндәки өсүп отуран агачлар ве агач топарлары, шонуң ялы-да гөк өсүмликлер;

меллеклердәки, дачалардакы хем-де баг участокларындакы агачлар ве агач топарлары.

Ёкарда гөркезилен агачлары экмек, олары идетмек хем-де пейдаланмак иши ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары билен кесгитленилйән тертипде амала ашырыляр.

6-нҗы м а д д а. Токай барадакы гатнашыклары дүзгүнлешдирмек бабатында ССР Союзының компетенциясы

ССР Союзының ве союз республикаларың Токай хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, токай барадакы гатнашыклары дүзгүнлешдирмек бабатында ССР Союзының гарамагына шу ашакдакылар дегишлидир:

1) СССР Конституциясына лайыклыкда ССР Союзының ыгтыярлылыкларыны амала ашырмак үчин зерур болан чәклерде бир битеви дөвлет токай фондуна ыгтыяр этмек;

2) токайлардан пейдаланмак, токайлары үзнүксиз көпелтмек, оларың өнүмлилигини артдырмак, олары абат сакламак ве горамак барадакы эсасы дүзгүнлери беллемек;

3) токай агачларыны чапмак барада СССР фондуның мөчберини, токай агачларыны чапмак барадакы фонды пайламагың ве гөгерип отуран агачлары гойбермегиң тертибини беллемек;

4) юрдуң токай хоҗалыгыны өсдүрмегиң, токай ресурсларыны ве токайың пейдалы тебигы сыпатларыны пейдаланмагың эсасы угурларыны ве перспектив планларыны беллемек;

5) токайлары режели пейдаланмак, үзнүксиз көпелтмек, токайларың өнүмлилигини артдырмак, олары абат сакламак ве горамак барадакы умумысоюз чәрелерини планлашдырмак;

6) токайлары ол я-да бейлеки топарлара хем-де горалыш категорияларына дегишли этмегиң ве олары бир топардан бейлеки топара гечирмегиң тертибини беллемек[1];

---

[1] 6-нҗы мадданың 6-нҗы пункты Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нҗи йылың 15-нҗи апрелиндәки Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды. (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нҗи йыл, № 7, 65-нҗи мадда).

7) токай гурлушыгының, токайлары хасаба алмагың ССР Союзы үчин бир битеви системаларыны ве дөвлет токай кадастрыны йөретмегиң тертибини беллемек;

8) токайларың ягдайына, пейдаланылышына, үзнүксиз көпелдилишине, абат сакланылышына ве горалышына дөвлет контроллыгы хем-де дөвлет контроллыгыны амала ашырмагың тертибини беллемек;

9) токайлары режели пейдаланмак, үзнүксиз көпелтмек, абат сакламак ве горамак барадакы умумысоюз әхмиетли бейлеки меселелери СССР Конституциясына хем-де ССР Союзының ве союз республикаларың Токай хакындакы кануиларының эсасларына лайыклыкда дүзгүнлешдирмек[1].

7-нжи мадда. Токай барадакы гатнашыклары дүзгүнлешдирмек бабатында Түркменистан ССР-ниң компетенциясы

ССР Союзының компетенциясының чәклеринден дашаркы токай гатнашыкларыны дүзгүнлешдирмек бабатында Түркменистан Совет Социалистик Республикасының гарамагына шу ашакдакылар дегишлидир: республиканың территориясында бир битеви дөвлет токай фондуна ыгтыяр этмек; токайлардан пейдаланмагың, токайлары үзнүксиз көпелтмегиң, токайларың өнүмлилигини артдырмагың, олары абат сакламагың ве горамагың тертибини беллемек; токай хожалыгыны өсдүрмегиң, токай ресурсларыны ве токайың пейдалы тебигы сыпатларыны пейдаланмагың перспектив планларыны беллемек; токайлары режели пейдаланмак, үзнүксиз көпелтмек, токайларың өнүмлилигини артдырмак, олары абат сакламак ве горамак барадакы республикан чәрелери планлашдырмак; токайларың ягдайына, пейдаланылышына, үзнүксиз көпелдилишине, абат сакланылышына хем-де горалышына дөвлет контроллыгыны амала ашырмак, шонуң ялы-да бейлеки меселелер боюнча токай гатнашыклары ССР Союзының компетенциясына дегишли эдилмедик болса, онда шол гатнашыклары дүзгүнлешдирмек.

2-нжи бап

ТОКАЙЛАРЫ ПЕЙДАЛАНМАК, ҮЗНҮКСИЗ КӨПЕЛТМЕК, АБАТ САКЛАМАК ВЕ ГОРАМАК БАРАДА ДӨВЛЕТ ДОЛАНДЫРЫШЫ. ТОКАЙЛАРЫҢ ЯГДАЙЫНА, ПЕЙДАЛАНЫЛЫШЫНА, ҮЗНҮКСИЗ КӨПЕЛДИЛИШИНЕ, АБАТ САКЛАНЫЛЫШЫНА ВЕ ГОРАЛЫШЫНА ДӨВЛЕТ КОНТРОЛЛЫГЫ

8-нжи мадда. Токайлары пейдаланмак, үзнүксиз көпелтмек, абат сакламак ве горамак барада дөвлет доландырышы

ССР Союзының ве союз республикаларың Токай хакындакы кануиларының эсасларына лайыклыкда, Түркменистан ССР-нде токайлары пейдаланмак, үзнүксиз көпелтмек, абат сакламак ве горамак барада дөвлет доландырышы ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануиларына лайыклыкда СССР Министрлер Совети, Түркменистан ССР Министрлер Совети, халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлери, шонуң ялы-да дөвлет токай хожалык органлары тарапындан ве бейлеки дөвлет органлары тарапындан амала ашырыляр.

---

[1] 6-нжы мадда Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 15-нжи апрелиндәки Указында 9-нжы пункт билен үсти етирилди. (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл № 7, 65-нжи мадда).

Түркменистан ССР Токай хожалыгы министрлиги ве онуң ерлердәки органлары Түркменистан ССР-нде дөвлет токай хожалык органларыдыр. Токайлары пейдаланмак, үзнүксиз көпелтмек, абат сакламак ве горамак барадакы дөвлет доландырышы боюнча Түркменистан ССР Токай хожалыгы министрлигиниң ве онуң ерлердәки органларының компетенциясы ССР Союзының ве союз республикаларың Токай хакындакы кану191ларының эсасларына, ССР Союзының бейлеки кануиларына, шу Кодексе ве Түркменистан ССР-ниң бейлеки кануиларына лайыклыкда кесгитленилйәр[1].

9-нжы мадда. Токайлары пейдаланмак, үзнүксиз көпелтмек, абат сакламак ве горамак барадакы дөвлет доландырышы боюнча халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлериниң компетенциясы

Токайлары пейдаланмак, үзнүксиз көпелтмек, абат сакламак ве горамак барадакы дөвлет доландырышы боюнча халк депутатларының область Советлериниң исполнитель комитетлериниң гарамагына шу ашакдакылар дегишлидир: токай хожалыгыны өсдүрмеги планлашдырмага, токай ресурсларыны ве токайың пейдалы тебигы сыпатларыны пейдаланмага гатнашмак; ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануиларына лайыклыкда, токайлары абат сакламак ве горамак хем-де токай янгынларына гаршы гөреш чәрелерини гечирмек, шонуң ялы-да токайлары пейдаланмак, үзнүксиз көпелтмек, абат сакламак ве горамак барада ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары билен оларың компетенциясына дегишли эдилен бейлеки меселелери чөзмек.

Халк депутатларының район, шәхер, шәхерлердәки район, посёлок ве оба Советлериниң исполнитель комитетлери ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары билен кесгитленилйән өз компетенциясының чәклеринде токайлары пейдаланмак, үзнүксиз көпелтмек, абат сакламак ве горамак барадакы дөвлет доландырышы боюнча өз хукукларыны ве борчларыны бержай эдйәрлер.

10-нжы мадда. Токайларың ягдайына, пейдаланылышына, үзнүксиз көпелдилишине, абат сакланылышына ве горалышына дөвлет контроллыгының везипелери

Токайларың ягдайына, пейдаланылышына, үзнүксиз көпелдилишине, абат сакланылышына ве горалышына дөвлет контроллыгының везипеси токайлардан пейдаланмагың белленилен тертибиниң, токай хожалыгыны йөретмек, токайлары үзнүксиз көпелтмек, олары хасаба алмак хем-де горамак кадаларының, шонуң ялы-да токай хакындакы канунларда гөз өңүнде тутулан бейлеки кадаларың ве нормаларың әхли министрликлер, дөвлет комитетлери ве ведомстволар, дөвлет, кооператив, жемгыетчилик кәрханалары, гурамалары, эдаралары хем-де гражданлар тарапындан бержай эдилмегини үпжүн этмекден ыбаратдыр.

11-нжи мадда. Токайларың ягдайына, пейдаланылышына, үзнүксиз көпелдилишине, абат сакланылышына ве горалышына дөвлет контроллыгыны амала ашырян органлар

Әхли токайларың ягдайына, пейдаланылышына, үзнүксиз көпел-

---

[1] 8-нжи мадданың 2-нжи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1981-нжи йылың 15-нжи декабрындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1981-нжи йыл, № 35, 172-нжи мадда).

дилишине, абат сакланылышына ве горалышына дөвлет контроллыгы халк депутатларының Советлери, оларың ерине етирижи хем-де серенжам берижи органлары тарапындан, шонуң ялы-да дөвлет токай хожалык органлары ве шол ише йөрите ыгтыярлы эдилен бейлеки дөвлет органлары тарапындан ССР Союзының кануunларында белленилйән тертипде амала ашырыляр.

3-нжи бап

ТОКАЙЛАРЫ РЕЖЕЛИ ПЕЙДАЛАНМАК, ҮЗНҮКСИЗ КӨПЕЛТМЕК, АБАТ САКЛАМАК ВЕ ГОРАМАК БАРАДАКЫ ЧӘРЕЛЕРИ АМАЛА АШЫРМАГА ЖЕМГЫЕТЧИЛИК ГУРАМАЛАРЫНЫҢ ХЕМ-ДЕ ГРАЖДАНЛАРЫҢ ГАТНАШМАГЫ

12-нжи мадда. Токайлары режели пейдаланмак, үзнүксиз көпелтмек, абат сакламак ве горамак барадакы чәрелери амала ашырмакда дөвлет органларына ве колхозлара ярдам этмек

Профессионал союзлар, яшлар гурамалары, тебигаты горайыш жемгыети, ылмы жемгыетлер ве бейлеки жемгыетчилик гурамалары, шонуң ялы-да гражданлар токайлары режели пейдаланмак, үзнүксиз көпелтмек, абат сакламак ве горамак барадакы чәрелери амала ашырмакда дөвлет органларына хем-де колхозлара ярдам эдйәрлер.

13-нжи мадда. Токайлары режели пейдаланмагы, үзнүксиз көпелтмеги, абат сакламагы ве горамагы үпжүн этмәге гөнүкдирилен ише жемгыетчилик гурамаларының ве гражданларың гатнашыш тертиби

Жемгыетчилик гурамалары токайлары режели пейдаланмагы, үзнүксиз көпелтмеги, абат сакламагы ве горамагы үпжүн этмәге гөнүкдирилен ише өзлериниң уставларына (дүзгүннамаларына) хем-де ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануunларына лайыклыкда гатнашярлар.

Гражданлар токайлары режели пейдаланмак, үзнүксиз көпелтмек, абат сакламак ве горамак барадакы чәрелери амала ашырмакда дөвлет органларына ве колхозлара ярдам эдйәрлер: зерур ишлери гечирмәге гатнашярлар, токайларың пейдаланылышыны, үзнүксиз көпелдилишини, абат сакланылышыны ве горалышыны говуландырмак хакында теклиплер гиризйәрлер, токай хакындакы кануunларда гөз өңүнде тутулан кадаларың бозуланлыгы барада өзлерине мәлим болан ягдайлар хакында хабар берйәрлер.

Дөвлет органлары токайлары режели пейдаланмак, үзнүксиз көпелтмек, абат сакламак ве горамак барадакы чәрелер амала ашырылан махалында жемгыетчилик гурамаларының ве гражданларың гиризйән теклиплерини хемме чәрелер аркалы назара алмага борчлудырлар.

14-нжи мадда. Жемгыетчилик токай инспекциялары

Жемгыетчилик токай инспекциялары токайлары янгындан, биканун чапмакдан, токайлары пейдаланмагың белленилен тертибиниң бозулмагындан ве токая зыян етирйән бейлеки херекетлерден горамак барадакы чәрелери амала ашырмага ярдам этмек үчин токай хожалыгыны йөредйән кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың янында дөредилйәр.

Жемгыетчилик токай инспекциялары хакындакы дүзгүннама Түрк-

менистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән тертипде тассыкланыляр.

15-нжи мадда. Мекдеп токай хожалыклары

Мекдеп токай хожалыклары окувчыларда тебигата сөйги билен ве аявлы гарамагы тербиелемек, оларың тебигат ылымлары барадакы билимлерини гиңелтмек ве чуңлашдырмак максады билен дөредилйәр.

Мекдеп токай хожалыклары токай хожалыгыны йөредйән кәрханалара, гурамалара ве эдаралара токайлары горамак барадакы чәрелери дурмуша гечирмекде көмек берйәрлер, нахал отуртмага ве агач экмәге, нахал өсдүрип етишдирмәге, дерманлык чиг маллары, көмелеклери, ир-иймишлери, агачларың ве гырымсы өсүмликлериң тохумыны йыгнамага, иймлик отлары тайярламага ве шуңа меңзешлере гатнашярлар.

Мекдеп токай хожалыклары хакындакы дүзгүннама Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән тертипде тассыкланыляр.

4-нжи бап

ТОКАЙ ХОЖАЛЫГЫНЫ ЙӨРЕТМЕК БАРАСЫНДА ЭДИЛЙӘН ЭСАСЫ ТАЛАПЛАР. ЕРЛЕРИ ПЕЙДАЛАНМАК ВЕ ГОРАМАК БАБАТЫНДА ДӨВЛЕТ ТОКАЙ ХОЖАЛЫГЫ ОРГАНЛАРЫНЫҢ ХУКУКЛАРЫ ВЕ БОРЧЛАРЫ

16-нжы мадда. Токай хожалыгыны йөретмек барасында эдилйән эсасы талаплар

Токайларың халк хожалык әхмиетини ве тебигы шертлери назара алмак билен токай хожалыгының планлашдырылмагыны, гуралмагыны ве йөредилмегини, токай ресурсларының пейдаланылмагыны амала ашырян дөвлет органлары, кәрханалар, гурамалар ве эдаралар шу ашакдакылары үпжүн этмәге борчлудырлар:

адамларың саглыгыны горамагың, төверекдәки средалы говуландырмагың ве халк хожалыгыны өсдүрмегиң бәхбитлери үчин токайларың сувы абат саклайыш, горайыш, климаты дүзгүнлешдириш, сагалдыш сыпатларыны ве бейлеки пейдалы тебигы сыпатларыны гүйчлендирмеги;

халк хожалыгының ве илатың агажа ве бейлеки токай өнүмлерине болан ислеглерини кадалы суратда канагатландырмак үчин токайдан онуң берекети азалмаз ялы эдип дынгысыз ве режели пейдаланмагы;

токайлары гиңишлейин үзнүксиз көпелтмеги, оларың тохум составыны ве хилини говуландырмагы, токайларың өнүмлилигини ёкарландырмагы;

токайлары аяп сакламагы, олары янгындан горап сакламагы хем-де зыян берижи мөр-мөжеклерден ве кеселлерден горамагы;

дөвлет токай фондунуң ерлериниң ве токайлы бейлеки ерлериң режели пейдаланылмагыны;

бир битеви техники сыясатың эсасында, ылмың ве техниканың газанан үстүнликлеринин эсасында токай хожалык өнүмчилигиниң нетижелилигини ёкарландырмагы.

Токайы идетмек, шейле хем оны зыян берижи мөр-мөжеклерден ве кеселлерден горамак иши адама ве төверекдәки среда зыян бермейән усуллар ве методлар аркалы амала ашырылмалыдыр.

17-нжи мадда. Токай хожалыгыны йөретмек барадакы чәрелери планлашдырмак

Токай хожалыгыны йөретмек барадакы чәрелер узак вагтлы перспективаны гөз өңүнде тутмак билен ыкдысады ве социал өсүш барадакы дөвлет планларында гөз өңүнде тутуляр ве дегишли министрликлер, дөвлет комитетлери ве ведомстволар хем-де токай хожалык кәрханалары тарапындан амала ашырыляр.

18-нжи мадда. Ерлери пейдаланмак ве горамак бабатында дөвлет токай хожалык органларының хукуклары ве борчлары

Дөвлет токай хожалык органлары ве оларың гарамагындакы токай хожалык кәрханалары бу кәрханаларың пейдаланян ерлериниң ниетленилиши ялы пейдаланылмагыны гураярлар ве оларың горалмагыны үпжүн эдйәрлер, токайлардан пейдаланмагың дүрли гөрнүшлери амала ашырылмалы ве токайлары үзнүксиз көпелтмек хем-де олары идетмек боюнча чәрелер гечирилмели ерлери кесгитлейәрлер, шу Кодексиң 45-нжи маддасына лайыклыкда токайдан пейдаланмак ишини амала ашырмак ве шунуң билен багланышыклы хажатлар үчин ер участокларыны берйәрлер, токай питомниклерини, плантацияларыны ве шулара меңзешлери гурамак үчин участоклары бөлүп берйәрлер, шонуң ялы-да ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануларына лайыклыкда ёкарда агзалып гечилен ерлери пейдаланмак ве горамак бабатында оларың бейлеки хукуклары хем-де борчлары болуп билер.

Шу мадданың биринжи бөлегинде гөз өңүнде тутулан хукуклар ве борчлар токай хожалыгыны йөредйән бейлеки кәрханалара, гурамалара ве эдаралара хем-де оларың ёкары органларына хем дегишли эдилйәр.

ССР Союзының ве союз республикаларың Токай хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң дөвлет токай хожалык органлары дөвлет токай фондуның ерлериниң өзлериниң ниетленилиши ялы пейдаланылышына ве шол ерлериң ССР Союзының кануларында белленилйән тертипде абат сакланылышына контроллык эдйәрлер.

5-нжи бап

ДӨВЛЕТ ӘХМИЕТЛИ ТОКАЙЛАРДА ТОКАЙ ХОЖАЛЫГЫНЫ ЙӨРЕТМЕК

19-нжы мадда. Дөвлет әхмиетли токайларда токай хожалыгыны йөретмек везипеси йүкленилйән кәрханалар, гурамалар ве эдаралар

Дөвлет әхмиетли токайларда токай хожалыгыны йөретмек иши:

дөвлет токай хожалык органларының токай хожалык кәрханаларына (булара шәхер токайлары, беркидилен токайлар ве заповедник токайлары гирмейәр) йүкленилйәр;

шәхер токайларында халк депутатларының шәхер, шәхерлердәки район Советлериниң исполнитель комитетлериниң токай хожалык кәрханаларына ве бейлеки кәрханаларына, гурамаларына, эдараларына йүкленилйәр. Шәхер токайларында токай хожалыгы дөвлет токай хожалык органларының токай хожалык кәрханалары билен билеликде йөредилип билнер;

беркидилен токайларда шол токайлар өзлерине беркидилен министрликлериң, дөвлет комитетлериниң ве ведомстволарың токай хожалык кәрханаларына ве бейлеки кәрханаларына, гурамаларына, эдараларына йүкленилйәр;

заповедник токайларында заповедниклере йүкленилйәр.

20-нжи мадда. Дөвлет әхмиетли токайларда токай хожалыгыны йөредйән кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың борчлары

Токайлары үзнүксиз көпелтмек, абат сакламак, горамак ве оларын санитария ягдайыны говуландырмак, токайлары идетмек, токайларын өнүмлилигини ве токай топрагының меслигини ёкарландырмак, токайдан пейдаланмагы гурамак, токайлары хасаба алмак везипелери хем-де токай хожалыгыны йөретмек боюнча ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында белленилйән бейлеки везипелер дөвлет әхмиетли токайларда токай хожалыгыны йөредйән кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың үстүне йүкленилйәр.

21-нжи мадда. ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң дөвлет токай хожалык органларының кадалары, инструкциялары ве гөркезмелери

ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында белленилйән хукукларың чәклеринде ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң дөвлет токай хожалык органларының кадалары, инструкциялары ве гөркезмелери токай хожалыгыны йөретмек иши өз үстлерине йүкленен министрликлер, дөвлет комитетлери ве ведомстволар, кәрханалар, гурамалар ве эдаралар үчин, токайдан пейдаланыжылар үчин, шонуң ялы-да дөвлет токай фондуның токайларында ве токайсыз ерлеринде токай хожалыгыны йөретмек ве токайдан пейдаланмак билен бagланышыклы болмадык ишлери гечирйән кәрханалар, гурамалар, эдаралар ве гражданлар үчин хөкманыдыр.

22-нжи мадда. Дөвлет әхмиетли токайларда токай хожалыгыны йөредйән кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың гөркезмелери

ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында белленилйән хукукларың чәклеринде дөвлет әхмиетли токайларда токай хожалыгыны йөредйән кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың гөркезмелери токайдан пейдаланыжыларың хеммеси үчин, шонуң ялы-да шол токайларда ве дөвлет токай фондуның токайсыз дегишли ерлеринде токай хожалыгыны йөретмек ве токайдан пейдаланмак билен багланышыклы болмадык ишлери гечирйән кәрханалар, гурамалар, эдаралар ве гражданлар үчин хөкманыдыр.

23-нжи мадда. Дөвлет әхмиетли токайларда токай хожалыгыны йөредйән кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың токайдан пейдаланмагы амала ашырмага болан хукугы

Дөвлет әхмиетли токайларда токай хожалыгыны йөредйән кәрханалар, гурамалар ве эдаралар токайдан белленилен тертипде шу Кодексиң 42-нжи маддасында гөз өңүнде тутулышы ялы пейдаланып билерлер.

6-нжы бап

КОЛХОЗ ТОКАЙЛАРЫНДА ТОКАЙ ХОЖАЛЫГЫНЫ ЙӨРЕТМЕК

24-нжи мадда. Колхоз токайлары

Колхозлара мөхлетсиз пейдаланмага берлен хем-де ер-учёт документлеринде белленилен тертипде регистрирленилен ерлердәки токайлар колхоз токайлары дийилип хасап эдилйәр.

Колхоз токайлары колхозларың мөхлетсиз пейдаланмагында дуряр.

25-нжи мадда. Колхоз токайларында токай хожалыгыны йөретмегиң тертиби

ССР Союзының ве союз республикаларың Токай хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, колхоз токайларында колхозлар токай хожалыгыны колхоз токайлары хакында СССР Министрлер Совети тарапындан тассыкланылян Дүзгүннама лайыклыкда йөредйәрлер. Колхозлар токай хожалыгыны ССР Союзының ве Түркменистан ССР-иң кануңларында кесгитленилйән тертипде бейлеки колхозлар, совхозлар хем-де башга кәрханалар, гурамалар ве эдаралар билен билеликде йөредип билерлер.

Колхоз токайларында токай хожалыгының гуралышына ве онуң йөредилишине ёлбашчылык этмек иши дөвлет оба хожалык органлары тарапындан амала ашырыляр.

26-нжы мадда. Колхоз токайларында токай хожалыгыны йөретмекде дөвлет токай хожалык органларының колхозлара көмеги

Дөвлет токай хожалык органлары токай хожалыгыны йөретмеги планлашдырмакда ве гурамакда колхозлара көмек берйәрлер, зерур болан махалында болса өзлериниң гарамагында дурян кәрханаларың колхозлар (колхоз токайларында токай хожалыгыны йөредйән гурамалар) билен шертнамалар боюнча токай хожалык, агач экмек ве токайлары горамак барадакы ишлери ерине етирмегини гураярлар.

7-нжи бап

ТОКАЙ ТОПАРЛАРЫ

27-нжи мадда. Токайлары топарлара бөлмек

Токайларың халк хожалык әхмиетине, оларың ерлешйән ерине ве ерине етирйән функцияларына лайыклыкда токайлары топарлара бөлмек иши гечирилйәр. Дөвлет әхмиетли токайлар биринжи, икинжи ве үчүнжи топарлара, колхоз токайлары болса биринжи ве икинжи топарлара бөлүнйәр.

Токайларың биринжи топарына эсасан шу ашакдакы функциялары ерине етирйән токайлар дегишлидир:

сувы абат саклайжы токайлар (деряларың, көллериң, сув ховданларының ве бейлеки сув объектлериниң кенарларының боюндакы горалян токай золаклары, шол санда гымматлы промысел балыкларының ишбил ташлаян ерлериниң гораглы токай золаклары);

гораг токайлары (ерлери эрозиядан гораян токайлар; демир ёлларың, умумыдөвлет, республикан ве область әхмиетли автомобиль ёлларының боюндакы гораг токай золаклары; айратын гымматлы токай массивлери, дөвлет гораг токай золаклары, төверекдәки среданы горамак үчин мөхүм әхмиети болан сәхра, ярым сәхра районларындакы ве токайлары аз болан даглык районлардакы токайлар)[1];

санитария-гигиена ве сагалдыш токайлары (шәхерлердәки токайлар, шәхерлериң, бейлеки илатлы пунктларың ве сенагат кәрханаларының төверегиндәки гөк агачлы зоналарың токайлары, сув үпжүнчилик чешмелериниң санитария горагы зоналарының ве курортларың сани-

---

[1] 27-нжи мадданың икинжи бөлегиниң үчүнжи абзацы Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 15-нжи апрелиндәки Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 7, 65-нжи мадда).

тария горагы округларының токайлары. ССР Союзының кануиларына лайыклыкда, сув үпжүнчилик чешмелериниң санитария горагы зоналарында биринжи топара дегишли эдилмели токайлар дийлип сув үпжүнчилик чешмелериниң санитария горагы зоналарындакы биринжи ве икинжи гушаклыгың токайлары гөз өңүнде тутуляр).

Заповедниклериң, милли ве тебигы паркларың токайлары, горалян токай участоклары, ылмы я-да тарыхы әхмиетли токайлар, тебигы ядыгәрликлер, токай парклары, хоз промысели зоналарың токайлары, токай-миве агачлары хем токайларың биринжи топарына дегишлидир.

Токайларың икинжи топарына хас гүр илатлы ве транспорт ёлларының сети өсен гораг әхмиетли хем-де уланылыш әхмиети чәкли болан районлардакы токайлар, шонуң ялы-да өзлериниң токай-чиг мал ресурслары етерлик болман, өзлериниң гораг функцияларының горалып сакланылмагы, өзлериниң берекети азалмаз ялы эдилип үзнүксиз пейдаланылмагы үчин токайдан пейдаланмак барада хас берк дүзгүни талап эдйән токайлар гирйәр.

Токайларың икинжи топарына биринжи топара гиризилмедик әхли колхоз токайлары хем дегишлидир.

ССР Союзының ве союз республикаларың Токай хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, токайларың үчүнжи топарына көп токайлы районларың токайлары, ягны эсасан уланылыш әхмиети болан ве токайларың гораг хәсиетлерине зыян етирмезден, халк хожалыгының агажа болан ислеглерини үзнүксиз канагатландырмак үчин ниетленилен токайлар дегишли эдилйәр.

Токайларың үчүнжи топары өзлешдирилен токайлара ве резерв токайлара бөлүнйәр.

Транспорт ёлларындан узакда ерлешйәндиклери зерарлы ве бейлеки себәплере гөрә уланылмаян токайлар резерв токайлар дийлип хасап эдилйәр.

28-нжи мадда. Сув үпжүнчилик чешмелериниң санитария горагы зоналарының үчүнжи гушаклыкдакы токайларыны токай топарларына дегишли этмек

ССР Союзының кануиларына лайыклыкда, сув үпжүнчилик чешмелериниң санитария горагы зоналарының үчүнжи гушаклыкдакы токайлары белленилен гораг топарларына ве категорияларына лайыклыкда оларда токайдан пейдаланмагы амала ашырмак билен, шу Кодексиң 27-нжи маддасында гөркезилен аламатлар боюнча биринжи ве икинжи топардан болан токайлара дегишли эдилйәр.

29-нжы мадда. Хер бир топарың токайларының тутян ерлериниң чәклерини кесгитлемек

Токайлар дегишли топарлара дахыллы эдилйән махалында шонуң билен бир вагтың өзүнде хер бир топарың токайларының тутян ерлериниң чәклери кесгитленилйәр.

30-нжы мадда. Токай топарларына баглылыкда хожалыгы йөретмегиң, токайлары ве дегишли ерлери пейдаланмагың тертибини беллемек

Токайларда хожалыгы йөретмегиң, токайлары ве дегишли ерлери пейдаланмагың тертиби, шонуң ялы-да шол ерлериң дөвлет я-да жемгыетчилик хажатлары үчин ызына алынмагының тертиби токайларың топарына баглылыкда белленилйәр.

Биринжи ве икинжи топарлара дегишли токайларда ве даглык ерлердәки әхли топарлара дегишли токайларда токайдан пейдаланмагың чәклендирилен дүзгүнли айратын гораг участоклары белленип билнер.

31-нжи мадда. Токайлары топарлара ве горалыш категорияларына дегишли этмегиң хем-де олары бир топардан бейлеки топара гечирмегиң тертиби

Токайлары топарлара ве горалыш категорияларына дегишли этмек, шол санда гадаган эдилен золакларың ве гораг золакларының инини кесгитлемек хем-де керт даг эңңитлериндәки токай участокларыны гораг токайларына дегишли этмек, токайлары бир топардан бейлеки топара гечирмек, шонуң ялы-да токайың айратын гораг участокларыны беллемек иши токайларың халк хожалык әхмиетини, оларың ерлешйән ерини, ерине етирйән функцияларыны ве ыкдысады тайдан эсаслылыгыны назара алмак билен ССР Союзының канунларында белленилйән тертипде гечирилйәр. Ири халк хожалык объектлериниң гурулҗакдыгы мынасыбетли, токайлары бир топардан бейлеки топара гечирмек ве токайлары горалыш категорияларына гечирмек иши объект гурулмага башланмагындан өң амала ашырыляр[1].

32-нжи мадда. Токайлары дегишли топарлара дахыллы этмек ве олары бир топардан бейлеки топара гечирмек боюнча Түркменистан ССР Министрлер Советиниң компетенциясы

ССР Союзының канунларына лайыклыкда, токайлары дегишли топарлара дахыллы этмек ве олары бир топардан бейлеки топара гечирмек иши СССР Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитети билен ылалашылып, Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан амала ашырыляр.

8-нжи бап

ТОКАЙ МЕЙДАНЛАРЫНЫ ТОКАЙСЫЗ МЕЙДАНЛАРА ГЕЧИРМЕК

33-нжи мадда. Токай мейданларыны токайсыз мейданлара гечирмегиң тертиби

Дөвлет токай фондунуң ерлериниң составына шу ашакдакылар бөлүнип берилйәр:

токай мейданлары (токайлы ерлер, шейле хем токайсыз ерлер — агаҗы чапылмалы эдилен, эмма энтек гүр токайлыга өврүлип етишмедик ерлер, агаҗы от алан, ерлер, агаҗы сейрек токайлар, токайларың агачсыз ерлери, бошлуклар ве шулара меңзеш ерлер);

токайсыз мейданлар (оба хожалык ерлери, ёллар, токай ичинде агаҗы чапылып айрылан золак ве шулара меңзеш ерлер).

Токай мейданларыны токай хожалыгыны йөретмек ве токайдан пейдаланмак билен багланышыклы болмадык максатлар үчин пейдаланар ялы токайсыз мейданлара гечирмек иши шу ашакдакы халатларда амала ашырыляр:

биринҗи топара дегишли токайларда—Түркменистан ССР Министрлер Советиниң карары боюнча айратын халатларда;

икинҗи ве үчүнҗи топарлара дегишли токайларда — ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары билен белленилйән тертипде.

Икинҗи топара дегишли колхоз токайларында токай мейданларыны токайсыз мейданлара гечирмек иши колхоз токайлары хакындакы Дүзгүннама лайыклыкда амала ашырыляр.

---

[1] 31-нжи мадда Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 15-нжи апрелиндәки Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 7, 65-нжи мадда).

Токай мейданларыны токай хожалыгыны йөретмек ве токайдан пейдаланмагы амала ашырмак билен багланышыклы болмадык максатлар үчин пейдаланмакдан өтри шол токай мейданларыны токайсыз мейданлара гечирмек хакындакы хайыш билен йүз тутмагың ве оңа гарамагың тертиби Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйәр.

34-нжи мадда. Токайлы ер участоклары дөвлет я-да жемгыетчилик хажатлары үчин ызына алнанда токайдан пейдаланмагың тертиби

Токайлы ер участоклары дөвлет я-да жемгыетчилик хажатлары үчин ызына алыняң махалында бу ызына алма хакында карар кабул эдйән дөвлет органлары шонуң билен бир вагтың өзүнде токайы саклап галдырмак я-да чапып айырмак хакындакы ве шунда алыняң агачлары пейдаланмагың тертиби хакындакы меселәни чөзйәрлер.

Эгер шондан соңра токайы чапып айырмак зерурлыгы йүзе чыкса, токайы чапып айырмак ве шонда алыняң агачлары пейдаланмагың тертиби хакындакы меселе ер участогыны ызына алмак хакындакы карары кабул эден дөвлет органы тарапындан чөзүлйәр.

Токай чапмак хукугы берилмән, ызына алнан ер участоклары берилйән кәрханалар, гурамалар ве эдаралар токайың абат сакланмагыны ве онуң ыдедилмегини үпжүн этмәге борчлудырлар.

9-нжы бап

ЕРЛЕРИ ТОКАЙ ХОЖАЛЫГЫНЫ ЙӨРЕТМЕК БИЛЕН БАГЛАНЫШЫКЛЫ ӨНҮМЧИЛИК ОБЪЕКТЛЕРИНИ ГУРМАК ҮЧИН ПЕЙДАЛАНМАК

35-нжи мадда. Дөвлет әхмиетли токайларда ерлери токай хожалыгыны йөретмек билен багланышыклы өнүмчилик объектлерини гурмак үчин пейдаланмак

Дөвлет әхмиетли токайларда токай хожалыгыны йөредйән кәрханалар, гурамалар ве эдаралар токайларда хем-де дөвлет токай фондуның токайсыз ерлеринде зерур болан халатларда (өзлериниң гарамагында шу кәрханалар, гурамалар ве эдаралар дурян органларың ругсат бермеги билен) токайлы мейданлары токайсыз мейданлара гечирип, токай хожалыгыны йөретмек билен багланышыклы өнүмчилик объектлерини белленилен тертипде гуруп билерлер.

36-нжы мадда. Колхоз токайларында ерлери токай хожалыгыны йөретмек билен багланышыклы өнүмчилик объектлерини гурмак үчин пейдаланмак

Токайлардан пейдаланян колхозлар дөвлет токай фондуның өзлерине мөхлетсиз пейдаланмага берлен ерлеринде токай хожалыгыны йөретмек билен багланышыклы өнүмчилик объектлерини халк депутатларының район я-да шәхер Советлериниң исполнитель комитетлериниң ругсат бермеги билен гуруп билерлер.

10-нжы бап

ТОКАЙЛАРЫҢ ЯГДАЙЫНА ВЕ ҮЗНҮКСИЗ КӨПЕЛДИЛМЕГИНЕ ТӘСИР ЭДЙӘН КӘРХАНАЛАРЫ, ДЕСГАЛАРЫ ВЕ БЕЙЛЕКИ ОБЪЕКТЛЕРИ ЕРЛЕШДИРМЕК, ПРОЕКТИРЛЕМЕК, ГУРМАК ХЕМ-ДЕ УЛАНМАГА БЕРМЕК

37-нжи мадда. Токайларың ягдайына ве үзнүксиз көпелдилмегине тәсир эдйән кәрханалары, десгалары ве бейлеки объектлери ерлешдирмегиң, проектирлемегиң, гурмагың хем-де уланмага бермегиң шертлери

Тәзе ве реконструкциялашдырылан кәрханалар, десгалар ве бейлеки объектлер ерлешдирилен, проектирленилен, гурлан ве уланмага берлен махалында, шонуң ялы-да токайларың ягдайына хем-де үзнүксиз көпелдилмегине тәсир эдйән тәзе технологик процеслер орнашдырылан махалында токайлары хапа сувларың, химики маддаларың, сенагат хем-де коммунал-дурмуш зыңындыларының, галындыларының ве ташландыларының ярамаз тәсиринден горамагы үпжүн эдйән чәрелер гөз өңүнде тутулмалыдыр ве амала ашырылмалыдыр.

38-нжи мадда. Токайларың ягдайына ве үзнүксиз көпелдилмегине тәсир эдйән кәрханаларың, десгаларың ве бейлеки объектлериң гурулмалы ерлерини ве проектлерини ылалашмак

Токайларың ягдайына ве үзнүксиз көпелдилмегине тәсир эдйән кәрханаларың, десгаларың ве бейлеки объектлериң гурулмалы ерлерини кесгитлемек иши халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлери, токай хожалыгы барадакы дөвлет органлары билен хем-де бейлеки органлар билен ССР Союзының ве Түркменистан ССР-иң канунларына лайыклыкда ылалашыляр. Ёкарда гөркезилен кәрханаларың, десгаларың ве бейлеки объектлериң гурлушыгының проектлери дөвлет токай хожалык органлары ве бейлеки органлар билен ССР Союзының канунларында белленилйән халатларда ве тертипде ылалашылмалыдыр.

39-нжы мадда. Токайларың ягдайына ве үзнүксиз көпелдилмегине тәсир эдйән объектлериң уланмага берилмегини гадаган этмегиң шертлери

Токайларың ягдайына ве үзнүксиз көпелдилмегине зыянлы тәсириң өңүни алян абзаллар билен үпжүн эдилмедик тәзе ве реконструкциялашдырылан кәрханалары, цехлери, агрегатлары, транспорт ёлларыны, коммунал объектлери ве бейлеки объектлери уланмага бермек гадаган эдилйәр.

11-нжи бап

ТОКАЙЛАРДА ТОКАЙ ХОЖАЛЫГЫНЫ ЙӨРЕТМЕК ВЕ ТОКАЙДАН ПЕЙДАЛАНМАГЫ АМАЛА АШЫРМАК БИЛЕН БАГЛАНЫШЫКСЫЗ ИШЛЕРИ ГЕЧИРМЕГИҢ ТЕРТИБИ

40-нжы мадда. Токайларда токай хожалыгыны йөретмек ве токайдан пейдаланмагы амала ашырмак билен багланышыксыз ишлери гечирмегиң тертиби

Токайларда, шейле хем дөвлет токай фондунын токайсыз ерлеринде токай хожалыгыны йөретмек ве токайдан пейдаланмагы амала

ашырмак билен бағланышыксыз гурлушык ве партладыш ишлери, газылып алынян пейдалы байлыклары чыкармак, кабеллери, трубопроводлары хем-де бейлеки коммуникациялары чекмек, буравлайыш ишлери ве бейлеки ишлер ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларына лайыклыкда халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлери, дөвлет токай хоҗалык органлары ве бейлеки органлар билен ылалашылып гечирилйәр.

Шу ишлер токайларың янгындан горалмагының ве санитария ягдайының хем-де токайлары үзнүксиз көпелтмек шертлериниң ярамазлашмагына себәп болмаян усуллар билен берҗай эдилмелидир.

II БӨЛҮМ

ТОКАЙДАН ПЕЙДАЛАНМАК

12-нҗи бап

ТОКАЙДАН ПЕЙДАЛАНЫҖЫЛАР. ТОКАЙДАН ПЕЙДАЛАНМАГЫҢ ГӨРНҮШЛЕРИ ВЕ МӨХЛЕТЛЕРИ

41-нҗи мадда. Токайдан пейдаланыҗылар

Түркменистан ССР-нде дөвлет, кооператив ве җемгыетчилик кәрханалары, гурамалары хем-де эдаралары, шейле хем СССР гражданлары токайдан пейдаланыҗылар болуп билерлер.

ССР Союзының канунларында гөз өңүнде тутулан халатларда бейлеки гурамалар ве адамлар хем токайдан пейдаланыҗылар болуп билерлер.

42-нҗи мадда. Токайдан пейдаланмагың гөрнүшлери

Токайларда, шонуң ялы-да дөвлет токай фондунуң токайсыз ерлеринде канунларда гөз өңүнде тутулан талаплар ве шертлер берҗай эдилен махалында токайдан пейдаланмагың шу ашакдакы гөрнүшлери амала ашырылып билнер:

1) агач тайярламак;

2) смолалы дуры шире тайярламак;

3) икинҗи дереҗели агач материалларыны (төңңе, габык ве шулара меңзешлери) тайярламак;

4) токайдан бейлеки максатлар үчин пейдаланмак — от ятырмак, мал бакмак, бал ары өйҗүклерини ве балчылык хоҗалыкларыны ерлешдирмек, агач ширелерини тайярламак, ябаны мивелери, хозлары, көмелеклери, ир-иймишлери, дерманлык өсүмликлери ве техники чиг малы тайярламак хем-де йыгнамак, дөкүлен япраклары, гамыш, юка ве галың япраклы екен тайярламак. Дөвлет токай фондунуң ерлериниң составына гирйән оба хоҗалык мейданларында от ятырмак ве мал бакмак токай хоҗалыгының бәхбитлерини назарда тутмак билен ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң ер хакындакы канунларының талапларына лайыклыкда амала ашырыляр. Түркменистан ССР-ниң канунларында токайдан бейлеки максатлар үчин пейдаланылмагы хем гөз өңүнде тутулып билнер;

5) токайдан ылмы-барлаг максатлары үчин пейдаланмак;

6) токайдан медени-сагалдыш максатлары үчин пейдаланмак;

7) токайдан авчылык хоҗалыгының хаҗатлары үчин пейдаланмак.

43-нжи мадда. Токайдан пейдаланмагы амала ашырмагың мөхлетлери

Токайдан пейдаланмагы амала ашырмагың мөхлетлери:

агач ве смолалы дуры шире тайярламак үчин ССР Союзының канунлары билен:

төңңе, габык ве арча пүрүни тайярламак үчин, эгер ССР Союзының канунларында башгача белленмедик болса, шу Кодексиң 60—62-нжи маддалары билен;

токайдан бейлеки максатлар үчин пейдаланмагы амала ашырмак үчин, эгер ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында шу мөхлетлер белленмедик болса, халк депутатларының область Советлериниң исполнитель комитетлери тарапындан белленилйәр.

13-нжи бап

ТОКАЙДАН ПЕЙДАЛАНМАГЫ АМАЛА АШЫРМАГА ХУКУК БЕРМЕГИҢ ТЕРТИБИ

44-нжи мадда. Токайдан пейдаланмагы амала ашырмак үчин токайдан пейдаланыжылара участоклар бермек

Токай хожалыгыны йөредйән кәрханалар, гурамалар ве эдаралар токайдан пейдаланыжылара агач, смолалы дуры шире ве икинжи дережели агач материалларыны тайярламак үчин, от ятырмак, мал бакмак үчин ве токайдан пейдаланмагың бейлеки гөрнүшлери үчин белленилен тертипде натура гөрнүшинде участоклар берйәрлер.

45-нжи мадда. Токайдан пейдаланмагы амала ашырмага хукук берйән документлер

ССР Союзының ве союз республикаларың Токай хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, токайдан пейдаланмагы (шу Кодексиң 79-нжы маддасында гөз өңүнде тутулан халатлардан башга) амала ашырмага диңе йөрите ругсат — агач чапмак үчин берилйән билет (ордер) я-да токай билети боюнча ёл берилйәр, шол ордериң ве билетиң формалары болса СССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән тертипде тассыкланыляр. Агач чапмак үчин берилйән билет (ордер) я-да токай билети токайдан пейдаланмагы амала ашырмак үчин зерур болан ер участогындан пейдаланмага хукук берйәр. Токайдан пейдаланыжылар дегишли мейданлары токайдан пейдаланмак үчин диңе агач чапмакдан өтри өзлерине берлен билете (ордере) я-да токай билетине лайыклыкда пейдаланмага хаклыдырлар.

Агач чапмак үчин билет (ордер) ве токай билети токай хожалыгыны йөредйән кәрханалар, гурамалар ве эдаралар тарапындан берилйәр.

Токай хожалыгыны йөредйән кәрханалар, гурамалар ве эдаралар токайлардан пейдаланмагы амала ашыран махалында токайдан пейдаланмак хукугыны умумы эсасларда ресмилешдирмәге борчлудырлар.

46-нжы мадда. Туристик лагерлериң, дынч алыш базаларының ве шулар ялы бейлеки объектлериң ерлешдирилмегине ругсат бермек

Токайларда ве дөвлет токай фондунуң токайсыз ерлеринде дүйпли дәл типли жайлары гуруп, туристик лагерлериң, дынч алыш базаларының ве шулар ялы бейлеки объектлериң ерлешдирилмегине ругсат бермегиң тертиби Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйәр.

47-нжи маддa. Токайдан ылмы-барлаг максатлары үчин пейдаланмага хукук бермек

Токайдан ылмы-барлаг максатлары үчин пейдаланмага хукук бермегиң тертиби ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары билен белленилйәр.

Өзлериниң уставларына, дүзгүннамаларына я-да ёкарда дурян органларың карарларына лайыклыкда ылмы-барлаг ишлерини гечирмек везипеси йүкленен кәрханалара, гурамалара ве эдаралара ёкарда гөркезилен максатлар үчин токай участоклары Түркменистан ССР Токай хожалыгы министрлиги билен ылалашып, халк депутатларының область Советлериниң исполнитель комитетлериниң карарлары эсасында берилйәр[1].

48-нжи маддa. Токайдан авчылык хожалыгының хажатлары үчин пейдаланмага хукук бермек

Токайдан авчылык хожалыгының хажатлары үчин пейдаланмак хукугы өзлериниң уставларына, дүзгүннамаларына я-да ёкарда дурян органларың карарларына лайыклыкда авчылык хожалыгыны алып бармак везипеси йүкленен дөвлет, кооператив ве жемгыетчилик кәрханаларына, гурамаларына хем-де эдараларына берилйәр. Шу максатлар үчин ёкарда агзалан кәрханалара, гурамалара ве эдаралара авчылык билен мешгулланмалы ерлер беркидилйәр.

ССР Союзының канунларына лайыклыкда, авчылык билен мешгулланмалы ер Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән тертипде беркидилйәр.

14-нжи бап

АГАЧ ТАЙЯРЛАМАГЫҢ ТЕРТИБИ

49-нжы маддa. Агач тайярлананда агач чапмагың гөрнүшлери

ССР Союзының ве союз республикаларың Токай хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, токайларда агач тайярламак ишлери агачлары етишен ерлерде токайлардан эсасы максатлар (муңа токайлары өңки каддына гетирмек максатлары хем гирйәр) үчин пейдаланмак тертибинде агач чапмак аркалы гечирилйәр. Зерур халатларда үчүнжи ве икинжи топарларың токайларында етишип барян агачлары чапмак ишиниң гечирилмегине СССР Министрлер Совети тарапындан кесгитленилйән тертипде ёл берлип билнер[2].

Токайларда агачлары аралаш чапмак (токая идег этмек үчин агач чапмак, санитария максатлары үчин агач чапмак ве гымматы аз токай агачларының реконструктирленмеги билен багланышыклылыкда агач чапмак) иши гечириленде ве бейлеки максатлар үчин агач чапыланда (гидроузеллериң, трубопроводларың, ёлларың гурлушыгы билен багланышыклылыкда токай мейданлары арассаланыланда, шонуң ялы-да агажы чапылан золаклар, янгына гаршы агачсыз золаклар дөредиленде ве шулара меңзеш халатларда) хем агач тайярланыляр. Токайларда

---

[1] 47-нжи мадданың икинжи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1981-нжи йылың 15-нжи декабрындакы Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1981-нжи йыл, № 35, 172-нжи мадда).

[2] 49-нжы мадданың биринжи бөлеги Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 15-нжи апрелиндәки Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 7, 65-нжи мадда).

агачлар аралаш чапыланда ве бейлеки максатлар үчин чапыланда агач эхли топарлара гирйэн токайларда тайярланыляр.

50-нжи мадда. Токай топарлары боюнча агач чапмагың усуллары ве гөрнүшлери

ССР Союзының ве союз республикаларың Токай хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, үчүнжи топарың токайларында эсасы максат үчин агач чапмак иши токайлары нетижели уланмага гөнүкдирилен ве оларың хожалык тайдан гымматлы агач тохумлары билен дикелдилмегине ярдам эдйэн усуллар билен гечирилйэр.

Икинжи топарың токайларында эсасы максат үчин агач чапмак иши токайлары хожалык тайдан гымматлы агач тохумлары билен дикелтмэге, токайларың гораг хем-де сувы абат саклайыш хэсиетлерини сакламага гөнүкдирилен ве шонда оларың нетижели уланылмагына мүмкинчилик берйэн усуллар билен гечирилйэр.

Биринжи топарың токайларында СССР Министрлер Совети тарапындан кесгитленилйэн тертипде токайлары өңки каддына гетирмек максады билен, агач чапмак иши токай средасыны, агачларың гүрлүк ягдайыны, токайларың сувы абат саклайыш, гораг хэсиетлерини ве бейлеки хэсиетлерини говуландырмага хем-де етишен агачлары айны вагтында ве режели пейдаланмага гөнүкдирилен усуллар билен гечирилйэр.

Заповедниклериң, милли ве тебигы паркларың токайларында, гораг токай участокларында, ылмы ве тарыхы эхмиетли токайларда, тебигы ядыгэрликлерде, токай паркларында, хоз промысели зоналарың токайларында, мивели агачлары болан токайларда, шэхер токайларында, гөк агачлы зоналарың токай парклы бөлеклеринде, сув үпжүнчилик чешмелериниң санитария горагы зоналарының ве курортларың санитария горагы округларының токайларында, дөвлет токай золакларында, ерлери эрозиядан горап саклаян токайларда ве айратын гымматлы токай массивлеринде агачлары диңе идег үчин чапмага ве санитария максатлары үчин чапмага ругсат берилйэр. ССР Союзының канунларына лайыклыкда бу када сув үпжүнчилик чешмелериниң санитария горагы зоналарындакы токайлар барада диңе биринжи ве икинжи гушаклыкдакы токайлара, курортларың санитария горагы округларындакы токайлар барада болса шол округларың биринжи ве икинжи зоналарындакы токайлара дегишли эдилйэр.

Тутулян гымматлы балыкларың ишбил ташлаян ерлерини гораян токайларың гадаган эдилен золакларында агачлары идег үчин ве санитария тайдан чапмак иши гечирилйэр хем-де СССР Министрлер Совети тарапындан кесгитленилйэн тертипде токайы өңки каддына гетирмек максады билен, онуң агачларының сечилип чапылмагына ёл берилйэр.

Токайың айратын гораг участокларында удчантутма агач чапмак иши, зерур халатларда болса эсасы максат үчин агач чапмак ишиниң бейлеки усуллары-да долы я-да кем-кэслейин гадаган эдилип билнер.

51-нжи мадда. Агач тайярламагың тертиби ве агач чапмагың кадалары

ССР Союзының ве союз республикаларың Токай хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, агач тайярламагың тертиби СССР-иң токайларында гөгерип отуран агачлары гойбермек барада СССР Министрлер Совети тарапындан тассыкланылян Кадалар аркалы белленйэр.

Агач чапмагың кадалары СССР Министрлер Совети тарапындан белленйэн тертипде тассыкланяр.

15-нжи бап

АГАЧ ТАЙЯРЛАМАГЫҢ МӨЧБЕРИНИ КЕСГИТЛЕМЕК

52-нжи мадда. Эсасы максат үчин пейдаланылян агаҗы чапмак тертибинде агач тайярламагың мөчберини кесгитлемек

Эсасы максат үчин пейдаланылян агаҗы чапмак тертибинде агач тайярламагы планлашдырмак ве дурмуша гечирмек иши халк хоҗалыгының агаҗа болан ислеглерини агачлары хасаплы чапмагың чәклеринде канагатландырмагың зерурлыгындан угур алнып амала ашырыляр.

ССР Союзының ве союз республикаларың Токай хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, эсасы максат үчин пейдаланылян токай агачларыны хасапланыландан гечйән мөчберлерде чапмага зерур халатларда үчүнҗи ве икинҗи топарың токайларында СССР Министрлер Совети тарапындан кесгитленилйән тертипде ёл берлип билнер.

53-нжи мадда. Агачлары аралаш чапмак тертибинде ве бейлеки халатларда агач тайярламагың мөчберини кесгитлемек

Агачлары аралаш чапмак иши гечирилен махалында агач тайярламагың мөчбери токайларың тохум составыны ве хилини говуландырмагың зерурлыгындан угур алнып кесгитленилйәр, бейлеки халатларда агач чапмак иши гечирилен махалында агач тайярламагың мөчбери болса токай мейданларыны арассаламак, агачлары чапып золак чекмек ишлериниң ве шулара меңзеш ишлериң мөчбери билен кесгитленилйәр.

16-нжы бап

ТОКАЙ АГАЧЛАРЫНЫ ЧАПМАК ФОНДЫ

54-нжи мадда. Токай агачларыны чапмак фондуның мөчбери ве онуң пайланылышы

Токай агачларыны чапмак фонды агач тайярламак үчин ниетлендирилип, етишен токай агачларының запасларындан эмеле гетирилйәр.

Токай агачларыны чапмагың хер йыл бөлүнип берилйән фондуның мөчбери ыкдысады ве социал өсүш барадакы дөвлет планларына токайларың топарлары боюнча айры-айрылыкда кесгитленилйәр.

Түркменистан ССР-не бөлүнип берлен токай агачларыны чапмак фондуны пайламак иши колхозларың, мекдеплериң, чагалар эдараларының, кеселханаларың ве илатың агаҗа болан ислеглериниң үпҗүн эдилмегини назара алмак билен гечирилйәр.

55-нжи мадда. Токай агачларыны чапмак фондуны токайдан пейдаланыҗылара бермек

Токай агачларыны чапмак фондуның токайдан пейдаланыҗылара (агач тайярлайҗылара) натура гөрнүшинде берилмеги (агаҗы чапылмалы ерлериң бөлүнип берилмеги) токай хоҗалыгыны йөретмек иши өз үстлерине йүкленен кәрханалар, гурамалар ве эдаралар тарапындан гечирилйәр.

Токай агачларыны чапмак фондуны токайдан пейдаланыжылара бермегиң тертиби СССР-иң токайларындакы гөгерип отуран агачлары гойбермек Кадалары билен белленилйәр.

56-нжы madda. Токай чиг мал базалары ве узак мөхлетли пейдаланмак үчин токай агачларыны чапмак фонды

Токайларың сенагат тайдан плана лайык ве узак мөхлетли уланылмагыны үпжүн этмек үчин үчүнжи хем-де икинжи топарларың токайларында агач тайярлайжы кәрханалара белли бир мейданда гөгерип отуран агачларың запаслары (токай чиг мал базалары), шейле узак мөхлетли пейдаланмак үчин токай агачларыны чапмак фонды ыкдысады тайдан эсасландырылан мөхлет билен беркидилйәр.

ССР Союзының ве союз республикаларың Токай хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, СССР Министрлер Совети тарапындан кесгитленилйән халатларда гөгерип отуран агачларың запаслары узак мөхлетли пейдаланмак үчин токай агачларыны чапмак фонды гөрнүшинде агач тайярлайжы кәрханалара биринжи топарың токайларында (заповедниклериң, милли ве тебигы паркларың токайларындан, гораг токай участокларындан, ылмы я-да тарыхы әхмиетли токайлардан, тебигы ядыгәрликлерден, токай паркларындан, хоз промыселли зоналарың токайларындан, мивели агачлары болан токайлардан, шәхерлердәки токайлардан, гөк агачлы зоналарың токай парклы бөleклеринден, сув үпжүнчилик чешмелериниң санитария горагы зоналарының ве курортларың санитария горагы округларының токайларындан, дөвлет токай золакларындан, ерлери эрозиядан гораян токайлардан, айратын гымматлы токай массивлеринден, тутулян гымматлы балыкларың ишбил ташлаян ерлерини гораян токайларың гадаган эдилен золакларындан бейлекилер. ССР Союзының канунларына лайыклыкда, узак мөхлетли пейдаланмак үчин токай агачларыны чапмак фондуның агач тайярлайжы кәрханалара беркидилмегини гадаган этмек хакындакы када сув үпжүнчилик чешмелериниң санитария горагы зоналарының биринжи ве икинжи гушаклыгындакы токайлара дегишли эдилйәр) хем беркидилйәр.

Токай чиг мал базалары ве узак мөхлетли пейдаланмак үчин токай агачларыны чапмак фонды илкинжи нобатда токай сенагатының агач тайярлайжы кәрханаларына беркидилйәр.

Гөгерип отуран агачларың запасларыны беркитмегиң ве өзлешдирмегиң тертиби токайларың топарларына баглылыкда белленилйәр.

Гөгерип отуран агачларың запаслары агач тайярлайжы кәрханалара беркидилен махалында агажа болан ерли ислеглериң канагатландырылмагы гөз өңүнде тутулмалыдыр.

Агач тайярлайжы кәрханалара беркидилен токай чиг мал базаларындан ве узак мөхлетли пейдаланылян токай агачларыны чапмак фондундан агач тайярлайжы кәрханалар агач тайярламак ишини шу Кодексиң 44—45-нжи ве 56—57-нжи маддаларына лайыклыкда амала ашырярлар.

ССР Союзының ве союз республикаларың Токай хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, токай чиг мал базаларының ве узак мөхлетли пейдаланылян токай агачларыны чапмак фондуның беркидилмеги, пайланылмагы ве ызына алынмагы СССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән тертипде гечирилйәр.

17-нжи бап

ГӨГЕРИП ОТУРАН АГАЧЛАРЫ ГОЙБЕРМЕК

57-нжи мадда. Гөгерип отуран агачлары гойбермек

Токайлардакы гөгерип отуран агачлар белленилен нырхлар боюнча бахасының төленилмеги билен гойберилйәр. Колхоз токайларында гөгерип отуран агачлар колхозларың жемгыетчилик хожалыгының хажатлары үчин мугт гойберилйәр.

Токай хожалыгыны йөредйән кәрханалар, гурамалар ве эдаралар токай идетмек чәрелери хем-де бейлеки токай хожалык чәрелери амала ашырылан махалында алынян агач үчин хак төлемекден бошадыляр.

Гөгерип отуран агачлар гойбериленде оларың бахасыны төлемегиң, нырхларыны беллемегиң, айры-айры халатларда дөвлет, кооператив ве жемгыетчилик кәрханаларыны, гурамаларыны, эдараларыны хем-де гражданлары гөгерип отуран агачлар үчин хак төлемекден кем-кәслейин я-да долы бошатмагың тертиби ССР Союзының канунлары билен кесгитленилйәр.

18-нжи бап

СМОЛАЛЫ ДУРЫ ШИРЕ ТАЙЯРЛАМАГЫҢ ТЕРТИБИ

58-нжи мадда. Смолалы дуры шире тайярламак

Токайларда смолалы дуры шире тайярламак ише диңе дөвлет ве кооператив кәрханалары, гурамалары хем-де эдаралары тарапындан гечирилип билнер. Смолалы дуры шире тайярланылмагы үчин хак төлемегиң тертиби ССР Союзының кануунлары билен белленилйәр.

ССР Союзының ве союз республикаларың Токай хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, эсасы максат үчин пейдаланылян агажы чапмак ишини гечирмек белленилен тертипде смолалы дуры шире тайярламак үчин ниетлендирилен пүрли агачлардан шире акмагының мөхлетлери гутарянча гадаган эдилйәр Ёкарда гөркезилен агачларың ширеси акып гутарянча чапылмагына, шонуң ялы-да агачларың ширеси акып гутарманка оларың мөхлетинден өң ызына алынмагына СССР Министрлер Совети тарапындан кесгитленилйән тертипде кададан чыкма гөрнүшинде ёл берлип билнер.

19-нжы бап

ИКИНЖИ ДЕРЕЖЕЛИ ТОКАЙ МАТЕРИАЛЛАРЫНЫ ТАЙЯРЛАМАГЫҢ ТЕРТИБИ

59-нжы мадда. Икинжи дережели токай материалларыны тайярламак барадакы умумы талаплар

Сенагатда ишләп бежермек, токай промыселлерини өсдүрмек ве илатың хажатларыны канагатландырмак үчин икинжи дережели токай материалларыны тайярламак иши токая зыян етирмезден амала ашырылмалыдыр.

Икинжи дережели токай материалларыны тайярламагың тертиби ССР Союзының кануунлары, шу Кодексиң 60—63-нжи маддалары ве Түркменистан ССР-иң бейлеки кануунлары аркалы белленилйәр.

60-нжы мадда. Төңңе тайярламак

Төңңе тайярламак иши чапылансоң агажы гөгерип етишмедик ерлерде хем-де яш агачларда йылың бүтин довамында гечирилйәр. Төңңе тайярламагың усуллары ве төңңе тайярламага ёл берилйән агачларың яшы дөвлет токай хожалык органлары тарапындан оларың компетенциясына лайыклыкда белленилйәр.

Эрозия процеслерини дөредип билжек я-да агачлара зыян етирип билжек участокларда төңңе тайярламак гадаган эдилйәр.

61-нжи мадда. Агач габыгыны тайярламак

Агач габыгы диңе кесилен агачлардан бүтин йылың довамында тайярланыляр.

62-нжи мадда. Арча пүрүни тайярламак

Арча пүрүниң кесилен агачлардан, шейле хем етишен токайларда өсүп отуран агачлардан ве агажа зыян етирмейән мөчберлерде тайярланылмагына ёл берилйәр. Шол бир агачдан арча пүрүниң гайтадан тайярланылмагына азындан он йыл геченсоң ёл берилйәр.

63-нжи мадда. Икинжи дережели токай материаллары үчин төленилмели хак

ССР Союзының канунларына лайыклыкда икинжи дережели токай материаллары үчин хак халк депутатларының область Советлериниң исполнитель комитетлери тарапындан тассыкланылян нырхлар боюнча алыняр.

Икинжи дережели токай материаллары үчин хак төлемекден бошатмагың тертиби, эгер ССР Союзының канунларында башгача гөз өңүнде тутулмадык болса, Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйәр.

64-нжи мадда. Икинжи дережели токай материалларыны тайярламагың мөхлетлери ве шертлери

Икинжи дережели токай материалларыны тайярламагың мөхлетлери ве шертлери халк депутатларының область Советлериниң исполнитель комитетлери тарапындан белленилйәр.

20-нжи бап

ТОКАЙДАН БЕЙЛЕКИ МАКСАТЛАР ҮЧИН ПЕЙДАЛАНМАГЫ АМАЛА АШЫРМАГЫҢ ТЕРТИБИ

65-нжи мадда. Токайдан бейлеки максатлар үчин пейдаланмагы амала ашырмагың умумы шертлери

Токайдан агач ширелерини, ябаны мивелери, хозлары, көмелеклери, ир-иймишлери ве техники чиг малы енетчилик усулы билен тайярламакдан башга, бейлеки максатлар үчин мугт пейдаланыляр. Ёкарда гөркезилен өнүмлериң нырхлары халк депутатларының область Советлериниң исполнитель комитетлери тарапындан белленилйәр.

Токай хожалыгыны йөредйән кәрханалар, гурамалар ве эдаралар токайдан башга максатлар үчин пейдаланмагың әхли гөрнүшлерини мугт амала ашырярлар.

Токайдан бейлеки максатлар үчин пейдаланмагың әхли гөрнүшлери токая зыян берилмән амала ашырылмалыдыр.

Токайдан башга максатлар үчин пейдаланмагы амала ашырмагың

тертиби ве шертлери ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары билен белленилйәр.

66-нжы мадда. От ятырмак ве мал бакмак

Токайларда ве дөвлет токай фондуның токайсыз ерлеринде от ятырмак хем-де мал бакмак токая зыян етирип билҗек ерлердәки участокларда гадаган эдилйәр.

От ятырмага ве мал бакмага ругсат эдилйән ерлер ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануларына лайыклыкда, токай хоҗалыгыны йөредйән кәрханалар, гурамалар ве эдаралар тарапындан кесгитленилйәр.

67-нҗи мадда. Дөвлет әхмиетли токайларда отлы мейданлары ве өрүлери пейдаланмак үчин бермек

Дөвлет әхмиетли токайларда токай хоҗалыгының ве агач тайярлаян сенагатың хаҗатлары үчин пейдаланылмаян отлы мейданлар ве өрүлер вагтлайын пейдаланмак үчин колхозлара, совхозлара, бейлеки кәрханалара, гурамалара, эдаралара ве гражданлара берилйәр, эгер шейле пейдаланмак токай хоҗалыгының бәхбитлери билен бир ере сыгышян болса шейле эдилйәр. Отлы мейданлары ве өрүлери бермек иши ер хакындакы кануларың талапларының берҗай эдилмеги билен гечирилйәр.

68-нҗи мадда. Бал ары өйҗүклерини ве балчылык хоҗалыкларыны ерлешдирмек үчин участоклар бермек

Токайларда ве дөвлет токай фондуның токайсыз ерлеринде колхозлара, совхозлара, кәрханалара, гурамалара, эдаралара ве гражданлара бал ары өйҗүклерини ве балчылык хоҗалыкларыны ерлешдирмек үчин участоклар бермек иши токай хоҗалыгыны йөредйән кәрханалар, гурамалар ве эдаралар тарапындан халк депутатларының район, шәхер Советлериниң исполнитель комитетлери билен ылалашылып гечирилйәр, гөчме-гонма балчылык хоҗалыклары районара ерлешдирилен махалында болса — областларың дөвлет токай хоҗалык органлары тарапындан халк депутатларының область Советлериниң исполнитель комитетлери билен ылалашылып берилйәр.

69-нжы мадда. Дерманлык өсүмликлери ве техники чиг малы сенетчилик усулы билен тайярламак

Дерманлык өсүмликлери ве техники чиг малы сенетчилик усулы билен тайярламак иши шолары тайярламак үчин табшырыгы болан кәрханалар, гурамалар ве эдаралар тарапындан гечирилйәр.

Шу максат билен ёкарда гөркезилен кәрханалара, гурамалара ве эдаралара халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң карары боюнча бәш йыла ченли мөхлет билен дегишли токай участоклары ве дөвлет токай фондуның токайсыз ер участоклары берлип билнер.

Дерманлык өсүмликлери илатың сенетчилик дәл усул билен йыгнамагы шу Кодексиң 64-нҗи маддасында гөз өңүнде тутулан тертипде амала ашырыляр.

70-нҗи мадда. Гамыш, юка ве галың япраклы екен тайярламак

Кәрханаларың, гурамаларың, эдараларың ве гражданларың хаҗатлары үчин гамыш, юка япраклы екен, галың япраклы екен тайярламага токай хоҗалыгыны йөредйән кәрханалар, гурамалар ве эдаралар тарапындан шу Кодексиң 47-нҗи маддасының кадаларына лайыклыкда ругсат эдилйәр.

71-нжи мадда. Токайдан бейлеки максатлар үчин пейдаланмагы амала ашырмак шертнамасы

Токай участоклары ве дөвлет токай фондунын токайсыз ер участоклары токайдан бейлеки максатлар үчин пейдаланмагы амала ашырмак үчин кәрханалара, гурамалара ве эдаралара узак мөхлетлейин пейдаланмага берлен махалында токай хожалыгыны йөредйән кәрханалар, гурамалар ве эдаралар токайдан пейдаланыжылар билен шертнамалар баглашярлар. Шертнамаларда токайдан бейлеки максатлар үчин пейдаланмага ругсат берйән шертлер гөз өңүнде тутуляр. Шертнаманың формасы Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән тертипде тассыкланыляр.

Токайдан бейлеки максатлар үчин пейдаланмагы амала ашырмага болан токай билетлери шу мадданың биринжи бөлегинде гөз өңүнде тутулан шертнамалар баглашылан махалында хер мөвсүм үчин язылып берилйәр.

72-нжи мадда. Токайдан бейлеки максатлар үчин пейдаланмагы амала ашырмагың тертиби ве шертлери

Токайдан бейлеки максатлар үчин пейдаланмагы амала ашырмагың шу Кодексиң 65—70-нжи маддаларында белленилмедик тертиби ве шертлери эгер ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында башгача гөз өңүнде тутулмадык болса, халк депутатларының область Советлериниң исполнитель комитетлери тарапындан кесгитленилйәр.

21-нжи бап

ТОКАЙДАН ЫЛМЫ-БАРЛАГ МАКСАТЛАРЫ ҮЧИН ПЕЙДАЛАНМАГЫҢ ТЕРТИБИ

73-нжи мадда. Токайдан ылмы-барлаг максатлары үчин пейдаланмак

Токайларда ылмы-барлаг ишлерини гечирмек үчин дегишли кәрханалара, гурамалара ве эдаралара йөрите участоклар берлип билнер. Бөлүнип берлен участокларда токайдан пейдаланмагың өзи ылмы-барлаг ишлерини гечирмек максатлары билен бир ере сыгышмаса, бейлеки кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың, шейле хем гражданларың токайдан пейдаланмаклары чәклендирилип я-да долы гадаган эдилип билнер Шол чәклендирмелер я-да гадаган этмелер хакындакы карарлар токайдан ылмы-барлаг максатлары үчин пейдаланмага хукук берен органлар тарапындан кабул эдилйәр.

Токайдан ылмы-барлаг максатлары үчин пейдаланмагың тертиби ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары билен белленилйәр.

22-нжи бап

ТОКАЙДАН МЕДЕНИ-САГАЛДЫШ МАКСАТЛАРЫ ҮЧИН ПЕЙДАЛАНМАГЫҢ ТЕРТИБИ

74-нжи мадда. Токайдан медени-сагалдыш максатлары үчин пейдаланмак

Гөк баглы зоналарың токайларында ве илатың дынч алмагы үчин пейдаланылян бейлеки токайларда илатың дынч алмагыны гурамак

максады билен халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлери, дөвлет токай хоҗалык органларының токай хоҗалык кәрханалары, шонуң ялы-да олар билен ылалашып херекет эдйән бейлеки кәрханалар, гурамалар ве эдаралар токай средасыны хем-де тебигы ландшафтлары абат сакламагың зерурдыгыны назарда тутмак билен, шәхер этек зоналарыны архитектура тайдан тертибе салмагы ве санитария талапларыны берҗай этмек билен, токай участокларыны абаданлашдырмак хем-де илата медени-дурмуш хызматыны этмек барадакы чәрелери гечирйәрлер.

Токайдан медени-сагалдыш максатлары үчин пейдаланмагың тертиби эгер ССР Союзының кануиларында башгача гөз өңүнде тутулмадык болса, Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйәр.

23-нҗи бап

ТОКАЙДАН АВЧЫЛЫК ХОҖАЛЫГЫНЫҢ ХАҖАТЛАРЫ ҮЧИН ПЕЙДАЛАНМАГЫҢ ТЕРТИБИ

75-нҗи мадда. Токайдан авчылык хоҗалыгының хаҗатлары үчин пейдаланмак

Токайдан пейдаланмак ве токайларда токай хоҗалык чәрелери ябаны хайванларың месген тутмаклары үчин аматлы шертлери сакламагың зерурдыгыны назарда тутмак билен амала ашырыляр.

Хайванлар токай хоҗалыгына ве оба хоҗалыгына зыян етирмез ялы, токайлардакы хайванларың саны токайлар үчин ёл берилйән мөчбериң чәклеринде дүзгүнлешдирилйәр.

Авчылык хоҗалыгының хаҗатлары үчин токайдан пейдаланмагың тертиби ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануилары билен белленилйәр.

76-нҗы мадда. Авчылык хоҗалыгыны йөретмек барадакы чәрелери амала ашырмак

Токайларда авчылык ерлери беркидилен карханалара, гурамалара ве эдаралара от-иймлик хем-де гораг өсүмликлерини экмәге ве авчылык хоҗалыгыны йөретмек үчин зерур болан бейлеки чәрелери гечирмәге хукук берилйәр. От-иймлик ве гораг өсүмликлерини экмек үчин участоклары токай хоҗалыгыны йөредйән кәрханалар, гурамалар ве эдаралар он йыла ченли мөхлет билен берйәрлер.

Авчылык хоҗалыгыны йөретмек барадакы чәрелери, ягны токайларың ягдайына ве үзнүксиз көпелдилмегине тәсир эдйән чәрелери амала ашырмага токай хоҗалыгыны йөредйән кәрханалар, гурамалар ве эдаралар билен ылалашылып ёл берилйәр.

24-нҗи бап

ТОКАЙДАН ПЕЙДАЛАНЫҖЫЛАРЫҢ ХУКУКЛАРЫ ВЕ БОРЧЛАРЫ

77-нҗи мадда. Токайдан пейдаланыҗыларың хукуклары

Токайдан пейдаланыҗылар диңе өзлерине ругсат эдилен токайдан пейдаланмагы амала ашырмага хаклыдырлар ве борчлудырлар.

Токайдан пейдаланыҗылар, ягны агач тайярламак ишини амала ашырянлар ыкдысады ве социал өсүш барадакы дөвлет планларында

белленилен табшырыклары ерине етирмек үчин зерур мөчберлердәки агажың чапылмалы фондуны белленилен мөхлетлерде алмага хаклыдырлар.

Токайдан пейдаланмагың гөрнүшине баглылыкда токайдан пейдаланыжыларың белленилен тертипде ёл чекмәге, токай өнүмини йыгнап гоймак үчин мейданчалары энжамлашдырмага, өнүмчилик ве хожалык жайларыны гурмага, агачлары пүрдемек хем-де гайтадан ишлемек үчин энжамлары ве абзаллары отуртмага, транспорт дуралгаларыны гурмага хем-де шулара меңзешлере хукугы бардыр.

ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында гөз өңүнде тутулан халатларда токайдан пейдаланыжыларың хукуклары дөвлет бәхбитлери үчин, шейле хем токайдан бейлеки пейдаланыжыларың бәхбитлери үчин чәклендирилип билнер.

Зәхмет чекмән гирдежи алмак максады билен токайдан пейдаланмак гадаган эдилйәр.

Токайдан пейдаланыжыларың бозулан хукуклары дикелдилмелидир, олара етирилен зыяның өвези болса ССР Союзының ве союз республикаларың Токай хакындакы кануналарының эсаслары билен, ССР Союзының бейлеки канунлары, шу Кодекс хем-де Түркменистан ССР-ниң бейлеки канунлары билен белленилен тертипде төленмелидир.

78-нжи мадда. Токайдан пейдаланыжыларың борчлары

Токайдан пейдаланмагың гөрнүшине баглылыкда токайдан пейдаланыжылар шу ашакдакылара борчлудырлар:

агач чапмак үчин өзлерине берлен токай золакларыны, шире алмак үчин белленилен агачлык токайлары, токайда оты ятырылан мейданлары ве бейлеки токайлы ерлери хас долы хем-де режели пейдаланмага;

агачларың ярпы-ялта чапылмагына ёл бермезлиге (агажы чапылып башланан золаклары), шонуң ялы-да тайярланылан агачлары чапылан ерлеринде ве оны тайярламагың хем-де әкитмегиң мөхлетлери, ягны СССР-иң токайларында гөгерип отуран агачлары гойбермегиң Кадалары аркалы белленилйән мөхлетлер тамамланандан соң токайда галдырмазлыга;

ишлери топрагың эрозиясына ёл бермейән, токайдан пейдаланмагың токайларың ягдайына ве үзнүксиз көпелдилмегине, шонуң ялы-да сув ховданларының хем-де бейлеки тебигы объектлериң ягдайына ярамаз тәсир этмегиниң өңүни алян я-да чәклендирйән усуллар билен алып бармага;

янгын ховпсузлыгыны бержай этмәге, ишлериң гечирилйән ерлеринде янгына гаршы гөреш чәрелерини амала ашырмага, токай янгынлары эмеле гелен халатында болса, олары сөндүрмәге;

агажың йитгилерине, ишде пейдаланылян агажың одун хөкмүнде уланылмагына, шейле хем ишде пейдаланылян агажың башга максат билен харчланылмагына ёл бермезлиге;

агач чапылан ерлери чапылан агачларың галындыларындан арассаламага ве токайдан пейдаланылмагы нетижесинде өзлериниң бозан ер участокларыны ниетленилиши ялы пейдаланмак үчин өзлериниң хасабына ярамлы ягдая гетирмәге;

СССР-иң токайларында гөгерип отуран агачлары гойбермегиң Кадалары ве токайда агач чапмак барадакы кадалар аркалы белленилйән бейлеки талаплары ерине етирмәге.

ССР Союзының токай сенагаты барадакы дөвлет органы ССР Союзының ве союз республикаларың Токай хакындакы канунларының эсасларында эдилйән талаплары бержай эдип, токайдан пейдаланыжы-

ларың хеммеси үчин хөкманы болан техники сыясаты — прогрессив технологик процеслери, машынлары ве механизмлери уланмага эсасландырылан сыясаты кесгитлейәр.

25-нҗи бап

ГРАЖДАНЛАРЫҢ ТОКАЙЛАРДА БОЛМАГЫ

79-нҗы мадда. Гражданларың токайларда болмак хукугы

Гражданларың токайларда эркин болмага, ябаны мивелери, хозлары, көмелеклери, ир-иймишлери ве шуңа меңзешлери йыгнамага хукугы бардыр.

Гражданлар токайларда янгын ховпсузлыгының кадаларыны берҗай этмәге, агачларың ве гырымсы агачларың дөвүлмегине хем-де чапылмагына, токай өсүмликлерине шикес етирилмегине, токайларың хапаланмагына, гарынҗа өйҗүклеринин, гуш хөвүртгелеринин тоздурылмагына ве шуңа меңзешлере ёл бермезлиге борчлудырлар.

80-нҗи мадда. Гражданларың токайдан пейдаланмакларыны чәклендирип билҗек шертлер

Янгын ховпсузлыгының, хоз йыгнаян хоҗалыгы, токай мивечилик я-да токай тохумчылык хоҗалыкларыны йөретмегиң бәхбитлери үчин ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары билен кесгитленилйән тертипде, заповедник токайларында ве бейлеки токайларда болса олары пейдаланмагың белленилен йөрите дүзгүни билен багланышыклылыкда гражданларың токайларда болмаклары, ябаны миве, хоз, көмелек, ир-иймиш ве шуңа меңзешлери йыгнамаклары чәклендирилип билнер.

26-нҗы бап

ТОКАЙДАН ПЕЙДАЛАНМАК ХУКУГЫНЫ ЯТЫРМАК

81-нҗи мадда. Кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың токайдан пейдаланмак хукугыны ятырмак үчин эсаслар

Кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың токайдан пейдаланмак хукугы дегишли суратда шу ашакдакы халатларда долы я-да кем-кәслейин ятырылмалыдыр:

1) токайдан пейдаланмак зерурлыгы айрыланда;
2) токайдан пейдаланмак мөхлети гутаранда;
3) кәрхана, гурама я-да эдара ятырыланда.

Кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың токайдан пейдаланмак хукугы дөвлет токай фондуның ерлери я-да башга токайлы ерлер бейлеки дөвлет я-да җемгыетчилик хаҗатлары үчин ызына алнан халатында я-да агач чапмак билетинде (ордеринде) я-да токай билетинде гөз өңүнде тутулан максатлара я-да талаплара лайык гелмейән дереҗеде токайдан пейдаланылан халатында хем ятырылып билнер.

Кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың токайдан пейдаланмак хукугыны ятырмак үчин ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында бейлеки эсаслар хем гөз өңүнде тутулып билнер.

82-нҗи мадда. Гражданларың токайдан пейдаланмак хукугыны ятырмак үчин эсаслар

Гражданларың токайдан пейдаланмак хукугы дегишли суратда шу ашакдакы халатларда долы я-да кем-кәслейин ятырылмалыдыр:

1) токайдан пейдаланмакдан мейлетин йүз дөндериленде;

2) токайдан пейдаланмак мөхлети гутаранда;

3) агач чапмак билетинде (ордеринде) я-да токай билетинде гөз өңүнде тутулан максатлара я-да талаплара лайык гелмейән дережеде токайдан пейдаланылан халатында.

Гражданларың токайдан пейдаланмак хукугы дөвлет токай фондуның ерлери я-да бейлеки токайлы ерлер дөвлет я-да җемгыетчилик хаҗатлары үчин ызына алнан халатында хем ятырылып билнер.

Гражданларың токайдан пейдаланмак хукугыны ятырмак үчин ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында бейлеки эсаслар хем гөз өңүнде тутулып билнер.

83-нҗи мадда. Токайдан пейдаланмак хукугыны ятырмагың тертиби

Кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың токайдан пейдаланмак хукугыны ятырмак иши шу Кодексиң 81-нҗи маддасында (шу мадданың биринҗи бөлегиниң 2-нҗи пунктундан башга) гөз өңүнде тутулан эсаслар боюнча, шейле хем гражданларың токайдан пейдаланмак хукугы шу Кодексиң 82-нҗи маддасында (шу мадданың биринҗи бөлегиниң икинҗи пунктундан башга) гөз өңүнде тутулан эсаслар боюнча гечирилйәр ве шунда агач чапмак билетини (ордерини) я-да токай билетини берен кәрханалар, гурамалар ве эдаралар тарапындан агач чапмак билетиниң (ордериниң) я-да токай билетиниң гүйҗи хакыкы дәл дийлип ыглан эдилйәр.

Дөвлет токай фондуның ерлери я-да бейлеки токайлы ерлер дөвлет я-да җемгыетчилик хаҗатлары үчин ызына алнан халатында токайдан пейдаланмак хукугы ятырылан вагтында бейлеки участокларда токайдан пейдаланмага ругсат берлип билнер.

27-нҗи бап

ШӘХЕР ТОКАЙЛАРЫНДА ТОКАЙДАН ПЕЙДАЛАНМАГЫҢ АЙРАТЫНЛЫКЛАРЫ

84-нҗи мадда. Шәхер токайларының эсасы уланылыш максатлары

Шәхер токайлары озалы билен, медени-сагалдыш максатлары үчин ве илатың дынч алмагы үчин пейдаланыляр.

85-нҗи мадда. Шәхер токайларында медени-сагалдыш чәрелерини гечирмек ве илатың дынч алмагыны гурамак билен бир ере сыгышмаян ягдайда токайдан пейдаланмагы гадаган этмек

Шәхер токайларында эсасы максат үчин пейдаланыляи агачлары чапмак аркалы агач тайярламак, смолалы дуры ширe ве агач ширелерини тайярламак, шейле хем мал бакмак гадаган эдилйәр.

Шәхер токайларында токайдан пейдаланмагың бейлеки гөрнүшлери медени-сагалдыш чәрелериниң гечирилмеги ве илатың дынч алмагының гуралмагы билен бир ере сыгышмаян халатында токайдан пейдаланмагың шол гөрнүшлери хем Түркменистан ССР-ниң канунлары билен гадаган эдилип билнер.

86-нҗы мадда. Шәхер типли посёлокларың категориясына дегишли эдилен илатлы пунктлардакы токайларда токайдан пейдаланмак

Шу Кодексиң 84-нжи ве 85-нжи маддаларының дүзгүнлери Түркменистан ССР-ниң канунларына лайыклыкда шәхер типли посёлокларың категориясына дегишли эдилен илатлы пунктлардакы токайлара хем дегишлидир.

28-нжи бап

БЕРКИДИЛЕН ТОКАЙЛАРДА ТОКАЙДАН ПЕЙДАЛАНМАГЫҢ АЙРАТЫНЛЫКЛАРЫ

87-нжи мадда. Өзлерине токай беркидилен министрликлериң, дөвлет комитетлериниң хем-де ведомстволарың кәрханаларының, гурамаларының ве эдараларының бу токайларда токайдан пейдаланмак барадакы артыкмач хукугы

Өз үстлерине йүкленилен ылмы, окув везипелери ве бейлеки везипелери ерине етирмек үчин өзлерине токай беркидилен министрликлериң, дөвлет комитетлериниң хем-де ведомстволарың кәрханаларының, гурамаларының ве эдараларының бу токайларда токайдан пейдаланмагың дегишли гөрнүшлерини белленен тертипде амала ашырмак барада артыкмач хукугы бардыр.

Беркидилен токайларда токайдан пейдаланмак токайлары беркитмегиң максатлары билен бир ере сыгышмаян болса, бейлеки кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың, шейле хем гражданларың токайдан пейдаланмаклары чәклендирилип я-да долы гадаган эдилип билнер.

Бейлеки кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың, шейле хем гражданларың беркидилен токайларда токайдан пейдаланмак хукугыны чәклендирмек я-да долы гадаган этмек хакындакы караралары ылмы, окув везипелери ве бейлеки везипелери ерине етирмек үчин токайлары беркиден органлар кабул эдйәрлер.

Беркидилен токайларда токайдан пейдаланмагың тертиби ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары билен белленилйәр.

88-нжи мадда. Токайлары беркитмегиң тертиби

Министрликлере, дөвлет комитетлерине ве ведомстволара токайлары беркитмек иши, эгер ССР Союзының канунларында башгача белленилмедик болса, Түркменистан ССР Министрлер Советиниң карары эсасында гечирилйәр.

Беркидилен токайлар токай хожалыгыны йөредйән кәрханалар, гурамалар ве эдаралар тарапындан министрликлериң, дөвлет комитетлериниң хем-де ведомстволарың өзлерине токай беркидилен кәрханаларына, гурамаларына ве эдараларына актлар эсасында берилйәр. Актың формасы Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан тассыкланыляр.

29-нжы бап

ЗАПОВЕДНИК ТОКАЙЛАРЫНДА ТОКАЙДАН ПЕЙДАЛАНМАГЫ ЧӘКЛЕНДИРМЕК

89-нжы мадда. Заповедник токайларында токайдан пейдаланмагы чәклендирмек

Заповедник токайларында эсасы максат үчин пейдаланмакдан өтри агач чапмак, агачдан смолалы дуры шире тайярламак, мал бак-

мак, шейле хем токайдан пейдаланмагың заповедник сакламагың максатлары билен бир ере сыгышмаян бейлеки гөрнүшлери гадаган эдилйәр.

Заповедник токайларында токайдан пейдаланмагың тертиби ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары билен кесгитленилйәр.

30-нжы бап

КОЛХОЗ ТОКАЙЛАРЫНДА ТОКАЙДАН ПЕЙДАЛАНМАГЫҢ АЙРАТЫНЛЫКЛАРЫ

90-нжы мадда. Колхоз токайларында токайдан пейдаланмак

Колхоз токайларында токайдан озалы билен колхозлар ве колхозчылар пейдаланярлар.

Колхозлар (колхозара токай хожалык гурамалары) жемгыетчилик хожалыгының хажатлары үчин колхоз токайларында токайдан пейдаланмагың әхли гөрнүшлерини мугт амала ашырярлар. Колхоз членлери бу токайларда токайдан еңилликли шертлерде я-да мугт пейдаланярлар.

Колхозың жемгыетчилик хожалыгының агажа ве бейлеки токай өнүмлерине болан ислеглери хем-де колхозчыларың агажа ве бейлеки токай өнүмлерине болан хажатлары канагатландырыландан соң колхоз токайдан бейлеки пейдаланыжыларың токайдан пейдаланмагына ёл берип билер. Шол токайдан пейдаланыжылар тарапындан колхоз токайларында тайярланылан өнүм үчин төлег дөвлет әхмиетли токайлар үчин белленен нырхлар боюнча колхоз тарапындан алыняр. Колхоз токайларында токайдан пейдаланмакдан алнан серишделер токай хожалыгыны йөретмек үчин харчланыляр.

91-нжи мадда. Колхоз токайларыны дөвлет әхмиетли токайларың составына гечирмек

Колхоз токайлары колхоз членлериниң умумы йыгнакларының я-да оларың векиллериниң йыгнакларының разылыгы билен дөвлет әхмиетли токайларың составына Түркменистан ССР Министрлер Советиниң карары билен долы я-да кем-кәслейин гечирилип билнер.

31-нжи бап

СЕРХЕТ ЗОНАСЫНДА ТОКАЙДАН ПЕЙДАЛАНМАГЫҢ АЙРАТЫНЛЫКЛАРЫ

92-нжи мадда. Серхет зонасында токайдан пейдаланмагың айратынлыклары

Серхет зонасында токайдан пейдаланмак ССР Союзының ве союз республикаларың Токай хакындакы канунларының эсаслары хем-де ССР Союзының бейлеки канунлары билен, шу Кодекс ве Түркменистан ССР-ниң бейлеки канунлары билен белленен тертипде амала ашырыляр.

Серхет зонасында токайдан пейдаланмагың айратынлыклары серхет гошунларының командованиеси билен ылалашылып, ыгтыярлы органлар тарапындан белленилйәр.

32-нжи бап

ТОКАЙДАН ПЕЙДАЛАНМАК ХАКЫНДАКЫ ЖЕДЕЛЛЕРИ ЧӨЗМЕГИҢ ТЕРТИБИ

93-нжи мадда. Токайдан пейдаланмак хакындакы жеделлери чөзйән органлар

Кәрханаларың, гурамаларың, эдараларың ве гражданларың арасында токайдан пейдаланмак барада дөрейән жеделлер Түркменистан ССР Министрлер Совети, халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлери, шейле хем дөвлет токай хожалык органлары ве йөрите ыгтыярлы эдилен бейлеки дөвлет органлары тарапындан ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары аркалы белленилйән тертипде чөзүлйәр.

94-нжи мадда. Токай барадакы гатнашыклар билен багланышыклы эмләк жеделлерине гарамак

Токай барадакы гатнашыклар билен багланышыклы эмләк жеделлерине ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары аркалы белленилйән тертипде гараляр.

III БӨЛҮМ

ТОКАЙЛАРЫ ҮЗНҮКСИЗ КӨПЕЛТМЕК ВЕ ОЛАРЫҢ ӨНҮМЛИЛИГИНИ АРТДЫРМАК

33-нжи бап

ТОКАЙЛАРЫ ӨҢКИ КАДДЫНА ГЕТИРМЕК ВЕ АГАЧ ОТУРТМАК

95-нжи мадда. Токайлары өңки каддына гетирмегиң тертиби ве агач отуртмак

Агажы чапылан, агажы от алан ерлерде ве озал токайлы болан бейлеки мейданларда токайлары өңки каддына гетирмек барадакы ишлер амала ашырыляр, тәзе токайлары дөретмек үчин ниетленен бейлеки ерлерде болса агач отуртмак иши гечирилйәр.

Токайлары өңки каддына гетирмек ве агач отуртмак барадакы ишлериң мөчбери ыкдысады ве социал өсүш барадакы дөвлет планларында гөз өңүнде тутуляр.

Токайлары өңки каддына гетирмек ве агач отуртмак, токай агачларының тохумыны тайярламак хем-де нахал материалларыны өсдүрип етишдирмек дөвлет токай хожалык органларының токай хожалык кәрханалары, шейле хем токай хожалыгыны йөредйән бейлеки кәрханалар, гурамалар ве эдаралар тарапындан амала ашырыляр. Ёкарда гөркезилен ишлери ерине етирмек ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары билен бейлеки гурамаларың үстүне хем йүкленилип билнер.

96-нжы мадда. Агажы чапылан ерлерде токайлары өңки каддына гетирмек үчин аматлы шертлери сакламак барада агач тайярлайжыларың борчлары

Агач тайярланылян ве сүйрелип экидилйән махалы агач тайярлайжылар агажы чапылан ерлерде токайлары өңки каддына гетирмек

үчин аматлы шертлери сакламага гөнүкдирилен талаплары берҗай этмәге борчлудырлар Бу талаплар агач тайярламак ве сүйрәп әкитмек үчин тәзе техника ишленилип тайярланылян махалы хем назарда тутулмалыдыр.

97-нҗи мадда. Токайлары өңки каддына гетирмек ишлерини гечирмегиң усуллары

Токайлары өңки каддына гетирмек ишлери хоҗалык тайдан гымматлы агач тохумларындан иңңән гысга мөхлетлерде ёкары өнүмли токайларың дөредилмегини үпҗүн эдйән усуллар билен дөвлет токай хоҗалык органлары тарапындан белленилйән тертипде гечирилйәр.

98-нҗи мадда. Токай дөретмек үчин бейлеки категориялардакы ерлери дөвлет токай фондуның ерлериниң составына гечирмек

Токайларың оптимал дережесини үпҗүн этмек, деряларың, сув ховданларының кенар якаларында токай дөретмек үчин ве бейлеки зерур халатларда дөвлет токай фондуның ерлериниң составына бейлеки категориялардакы ерлер, озалы билен-де оба хоҗалыгында пейдаланмак үчин ярамсыз ер участоклары (җарлар, кәллер, чәгеликлер ве шуңа меңзешлер), шейле хем дөвлет запасының гөк агач ве гырымсы агач өсен ерлери гечирилип билнер. Бейлеки категориялардакы ерлери дөвлет токай фондуның ерлериниң составына гечирмек ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң ер хакындакы канунлары билен белленен тертипде амала ашырыляр.

34-нҗи бап

ТОКАЙЛАРЫҢ ӨНҮМЛИЛИГИНИ АРТДЫРМАК ВЕ ТОКАЯ ИДЕГ ЭТМЕК

99-нҗы мадда. Токайларың өнүмлилигини артдырмак барадакы чәрелер

Токайларың хил составыны говуландырмак максады билен, токайлара идег этмек үчин агач чапмак, санитария тайдан агач чапмак ве гымматы аз болан токай агачларыны реконструкциялашдырмак билен багланышыклы агач чапмак иши гечирилмелидир, токайларың яш составыны говуландырмак барадакы, шол санда гарран агачларың жуда көпелмегиниң өңүни алмак барадакы, шейле хем топрагың меслигини ёкарландырмак барадакы чәрелер ве токайларың өнүмлилигини артдырмага ярдам эдйән бейлеки ишлер гечирилмелидир.

100-нҗи мадда. Токай хоҗалыгыны йөредйән кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың токайларың өнүмлилигини артдырмак ве токая идег этмек барадакы борчлары

Дөвлет токай хоҗалык органларының токай хоҗалык кәрханалары, токай хоҗалыгыны йөредйән бейлеки кәрханалар, гурамалар ве эдаралар шу ашакдакылара борчлудырлар:

токайлара идег этмәге, токай агачларының селекциясы, тохумчылыгы ве хоҗалык тайдан хас гымматлы агач тохумларының сортларының сынагы барадакы ишлери гечирмәге, топрагың меслигини ёкарландырмак, аша ызгарланан ерлериң ызгарыны чекдирмек, топрагың сув ве ер эрозиясының, батгаланмагының, шорламагының ве топрагың ягдайыны ярамазлашдырян бейлеки процеслериң өңүни алмак барадакы

чәрелери гечирмәге, шейле хем токайларың тохум составыны, хилини говуландырмага, оларың өнүмлилигини ве гораг хәсиетлерини артдырмага гөнүкдирилен бейлеки чәрелери амала ашырмага;

токайлары өңки каддына гетирмек ве тәзе токайлары дөретмек үчин ниетленен мейданларда бу ишлери ерине етирмек үчин дөвлет токай фондунын ерлериниң хас долы ве нетиҗели пейдаланылмагы барада чәрелер гөрмәге.

IV БӨЛҮМ

ТОКАЙЛАРЫ АБАТ САКЛАМАК ВЕ ГОРАМАК

35-нҗи бап

ТОКАЙЛАРЫ АБАТ САКЛАМАК ВЕ ГОРАМАК

101-нҗи м а д д а. Токайлары абат сакламак ве горамак

Әхли токайлар янгындан, биканун чапмакдан, токайдан пейдаланмагың белленен тертибиниң бозулмагындан ве токая зыян етирйән бейлеки херекетлерден горалып абат сакланмалыдыр, шейле хем зыянлы мөр-мөҗеклерден ве кеселлерден горалмалыдыр.

102-нҗи м а д д а. Токайлары абат сакламак ве горамак барадакы чәрелери амала ашырмак

Токайлары абат сакламак ве горамак барадакы чәрелери амала ашырмак шу ашакдакыларың:

дөвлет әхмиетли токайларда — дөвлет токай хоҗалык органларының токай хоҗалык кәрханаларының, шу токайларда токай хоҗалыгыны йөретмек иши өз үстлерине йүкленен бейлеки кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың, шейле хем дегишли министрликлериң, дөвлет комитетлериниң ве ведомстволарың хем-де халк депутатларының шәхер Советлериниң исполнитель комитетлериниң;

колхоз токайларында — колхозларың, бу токайларда токай хоҗалыгыны йөретмек иши өз үстлерине йүкленен бейлеки гурамаларың, шейле хем дегишли оба хоҗалык органларының үстүне йүкленилйәр.

103-нҗи м а д д а. Токайлары абат сакламак ве горамак барадакы дөвлет доландырыш органларының везипелери

Түркменистан ССР Министрлер Совети, халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлери ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларына лайыклыкда токайлары абат сакламак ве горамак барадакы, токай янгынларына гаршы гөреш алып бармак барадакы чәрелериң дурмуша гечирилмегини үпҗүн эдйәрлер, токай янгынларыны сөндүрмек үчин илаты, янгына гаршы уланылян техниканы ве транспорт серишделерини чекйәрлер, янгын ховпы ёкары болан зерур халатларда илатың токая бармагыны ве токайлара транспорт серишделериниң гирмегини гадаган эдйәрлер.

104-нҗи м а д д а. Өзлериниң иши токайларың ягдайына ве үзнүксиз көпелдилмегине тәсир эдйән кәрханаларың, гурамаларың хем-де эдараларың борчлары

Өзлериниң иши токайларың ягдайына ве үзнүксиз көпелдилмегине тәсир эдйән кәрханалар, гурамалар ве эдаралар дөвлет токай хоҗа-

лык органлары билен, халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлери ве бейлеки дөвлет органлары билен ылалашылан технологик, санитария чәрелерини ве токайлары абат сакламага гөнүкдирилен бейлеки чәрелери ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануларына лайыклыкда гечирмәге борчлудырлар.

105-нжи мадда. Мейдан гораг токай золакларыны ве дөвлет токай фондуна гирмейән бейлеки гораг я-да гөк гырымсы агачлыклары абат сакламак ве горамак

Ерден пейдаланыҗылар, дегишли министрликлер, дөвлет комитетлери ве ведомстволар хем-де халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлери колхозларың ве совхозларың ерлериндәки мейдан гораг токай золакларының ве дөвлет токай фондуна гирмейән бейлеки гораг я-да гөк гырымсы агачларың абат сакланмагыны ве горалмагыны үпҗүн эдйәрлер.

106-нжы мадда. Токай хоҗалыгыны йөредйән кәрханалары, гурамалары, эдаралары ве токайдан пейдаланыҗылары хөвеслендирмек

ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануларына лайыклыкда токай хоҗалыгыны йөредйән кәрханалары, гурамалары, эдаралары хем-де токайдан пейдаланыҗылары мадды ве мораль тайдан хөвеслендирмек барадакы чәрелер — токай хоҗалыгыны режели йөретмек, токайларың пейдаланылышыны говуландырмак, оларың абат сакланылышыны ве горалышыны гүйчлендирмек барадакы ишлериң амала ашырылмагыны гызыкландырян чәрелер белленип билнер.

36-нҗы бап

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-нде ТОКАЙ САКЛАВЫ

107-нжи мадда. Түркменистан ССР-нде токай саклавы

ССР Союзының ве союз республикаларың Токай хакындакы кануларының эсасларына лайыклыкда, Түркменистан ССР-ниң территориясында токайлары абат сакламагы ве горамагы СССР дөвлет токай саклавы, токай хоҗалыгыны йөредйән кәрханалар, гурамалар ве эдаралар өз системасына гирйән министрликлериң, дөвлет комитетлериниң ве ведомстволарың токай саклавы, халк депутатларының шәхер Советлериниң исполнитель комитетлериниң токай саклавы, колхозларың токай саклавы амала ашырярлар.

СССР дөвлет токай саклавына, министрликлериң, дөвлет комитетлериниң ве ведомстволарың, халк депутатларының шәхер Советлериниң исполнитель комитетлериниң токай саклавына, шейле хем колхозларың токай саклавына ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануларына лайыклыкда, токайлары абат сакламак ве горамак кадаларының бозулмагына ёл бермезлик хем-де шол бозулмаларың өңүни алмак, токайдан пейдаланмагы, дөвлет токай фондунының ерлерини пейдаланмагы оларың ниетленилен максатларына лайыклыкда амала ашырмак барадакы белленен тертиплериң бозулмагына ёл бермезлик ве шоларың өңүни алмак, шейле хем токая зыян берйән бейлеки херекетлере ёл бермезлик хем-де шол херекетлериң өңүни алмак хукуклары берилйәр.

Түркменистан ССР-ниң территориясындакы әхли токайларда токайлары абат сакламак ве горамак ишиниң ёла гойлушына контроллык этмек дөвлет токай хоҗалык органларының үстүне йүкленилйәр.

V БӨЛҮМ

ТОКАЙЛАРЫҢ ДӨВЛЕТ УЧЁТЫ ВЕ ДӨВЛЕТ ТОКАЙ КАДАСТРЫ. ТОКАЙ ГУРЛУШЫГЫ

37-нжи бап

ТОКАЙЛАРЫҢ ДӨВЛЕТ УЧЁТЫ ВЕ ДӨВЛЕТ ТОКАЙ КАДАСТРЫ

108-нжи мадда. Токайларың дөвлет учётыны ве дөвлет токай кадастрыны йөретмек

ССР Союзының ве союз республикаларың Токай хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда токайлардан рͅежели пейдаланмагы, олары үзнүксиз көпелтмеги, абат сакламагы хем-де горамагы, токай хожалыгыны өсдүрмегиң ве агажы чапылжак фонды ерлешдирмегиң планлашдырылмагыны гурамак үчин дөвлетиң хасабына токайларың дөвлет учёты гечирилйәр ве ССР Союзы үчин еке-тәк системалар боюнча дөвлет токай кадастры йөредилйәр.

Токайларың дөвлет учёты ве дөвлет токай кадастры СССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән тертипде йөредилйәр.

109-нжы мадда. Дөвлет токай фондуның ерлериниң пудаклайын учёты

ССР Союзының ве союз республикаларың Токай хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, дөвлет токай фондуның ерлериниң ягдайының ве пейдаланылышының пудаклайын учёты СССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән тертипде амала ашырыляр.

38-нжи бап

ТОКАЙ ГУРЛУШЫГЫ

110-нжы мадда. Токай гурлушыгының мазмуны

Токай гурлушыгы токайлардан режели пейдаланмагы, оларың өнүмлилигини артдырмагы, токайлары үзнүксиз көпелтмеги, абат сакламагы ве горамагы, шейле хем токай хожалыгыны йөретмегиң медениетини ёкарландырмагы үпжүн этмәге гөнүкдирилен дөвлет чәрелериниң системасыны өз ичине аляр.

Токай гурлушыгы шу ашакдакы токай гурлушык херекетлерини өз ичине аляр:

токай хожалык кәрханаларының территорияларының серхетлерини кесгитлемек, дөвлет токай хожалык органларының токай хожалык кәрханаларының территорияларының, шейле хем токай хожалыгыны йөретмек иши бейлеки кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың үстүне йүкленилен токайлы территорияларың ичерки хожалык гуралышыны кесгитлемек;

токайдан эсасы максат үчин пейдаланмакдан өтри агач чапмак боюнча хасаплы агач чапылжак ерлери ве токайдан пейдаланмагың бейлеки гөрнүшлериниң мөчберлерини хем-де агач чапмагың усулларыны беллемек үчин токай ресурсларыны, токайларың тохум ве яш составыны кесгитлемек;

идег этмек үчин агач чапмагың, санитария тайдан агач чапмагың, гымматы аз болан токай агачларыны реконструкциялашдырмак билен багланышыклы агач чапмагың, ерлериң ызгарыны чекдирмегиң ве бей-

леки токай хожалык чәрелериниң гечирилмеги зерур болан участоклары йүзе чыкармак;

токайлары өңки каддына гетирмек ве агач отуртмак үчин ниетленилйән мейданлары такыкламак ве токайлары үзнүксиз көпелтмегиң усулларыны кесгитлемек;

токайларың гораг категорияларыны кесгитлемек ве зерур болан халатында токайларың бир топардан бейлеки топара гечирилмегини эсасландырмак;

топография-геодезия, токай-биологик ве бейлеки барлаглары хем-де гөзлеглери, шейле хем бейлеки токай гурлушык херекетлерини амала ашырмак.

111-нжи м а д д а. Токай гурлушыгының материаллары боюнча дүзүлйән проектлер

Токай хожалыгыны йөредйән кәрханалар, гурамалар ве эдаралар үчин токай гурлушыгының материаллары боюнча дөвлет токай хожалык органлары тарапындан я-да шолар билен ылалашылмагы эсасында бейлеки дөвлет органлары тарапындан дегишли проектлер дүзүлйәр хем-де тассыкланыляр, бу проектлер болса токай хожалыгыны йөретмек ве токайдан пейдаланмагы амала ашырмак үчин эсас болуп дуряр хем-де перспектив ве гүнделик планлашдырыш үчин угур алыш маглуматлары болуп хызмат эдйәр.

ССР Союзының ве союз республикаларың Токай хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, хасаплы агач чапмак токай хожалыгыны йөредйән хер бир кәрхана, гурама ве эдара боюнча токай гурлушыгы махалында токайларың (пүрли, гаты япраклы ве юмшак япраклы) топарлары ве хожалыклар боюнча айры-айрылыкда, эсасы максат үчин пейдаланылян агач чапмалары гөз өңүнде тутулып узак мөхлет үчин хасапланыляр ве область, республика боюнча кесгитленилйәр. Хасаплы агач чапмагы тассыкламагың тертиби СССР Министрлер Совети тарапындан белленилйәр.

112-нжи м а д д а. Токай гурлушыгыны гечирмек

ССР Союзының ве союз республикаларың Токай хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, токай гурлушыгы әхли токайларда дөвлет токай гурлушык кәрханалары тарапындан ССР Союзы үчин ССР Союзының дөвлет токай хожалык органы тарапындан белленилйән еке-тәк система боюнча гечирилйәр.

VI БӨЛҮМ

ТОКАЙ ХАКЫНДАКЫ КАНУНЛАРЫҢ БОЗУЛАНЛЫГЫ ҮЧИН ЖОГАПКӘРЧИЛИК

39-нжы бап

ТОКАЙ ХАКЫНДАКЫ КАНУНЛАРЫҢ БОЗУЛАНЛЫГЫ ҮЧИН ЖОГАПКӘРЧИЛИК

113-нжи м а д д а. Токайлара дөвлет эчилиги хукугыны бозян гелешиклериң хакыкы дәлдиги

Токайдан пейдаланмак хукугының башгалара биругсат берилмеги, шонуң ялы-да токайлара дөвлет эчилиги хукугыны гөс-гөни я-да яшырын формада бозян бейлеки гелешиклер хакыкы дәлдир.

114-нжи м а д д а. Токай хакындакы кануларың женаят, административ жогапкәрчилигине я-да башга жогапкәрчилиге элтйән бозулмалары

Шу Кодексиң 113-нжи маддасында гөз өңүнде тутулан гелешиклери амала ашырмакда, шейле хем:

токайы биканун чапмакда, агачлара ве гырымсы агачлара шикес етирмекде;

отламак я-да ода сересапсыз чемелешилмеги нетижесинде токайы ёк этмекде я-да оңа шикес етирмекде;

токайларда янгын ховпсузлыгының талапларыны бозмакда;

токайлара хапа сувлар, химики җисимлер, сенагатың хем-де коммунал-дурмуш хызматының зыңындылары, галындылары ве ташландылары — токайың гурамагына я-да кеселлемегине гетирйән галындылар ве ташландылар билен шикес етирмекде;

токай нахалханаларында ве плантацияларында токай өсүмликлерини, экилен я-да отурдылан нахаллары, шейле хем токайы өңки каддына гетирмек үчин ниетленилен мейданларда көкден гөгерип чыкан ве гачан тохумлардан гөгерен яш агачлары ёк этмекде я-да олара шикес етирмекде;

дөвлет токай фондунын ерлериниң участокларыны пейдаланмага дегишли ругсат алмаздан олары төңңе гопармак, җайлар гурмак, чапылан агачлары гайтадан ишлемек, складлар гурмак үчин ве шуңа меңзешлер үчин пейдаланмакда;

токайларда ве дөвлет токай фондуның токайсыз ерлеринде биругсат от ятырмакда ве мал бакмакда;

йыгнамак гадаган эдилен я-да диңе токай билетлери боюнча йыгнамага ёл берилйән участокларда ябаны мивелери, хозлары, көмелеклери, ир-иймишлери ве шуңа меңзешлери биругсат йыгнамакда;

токай агачларыны чапмак фондуның, агач тайярламагың ве экитмегиң хем-де смолалы дуры шире тайярламагың белленилен тертибини бозмакда;

токайлардакы чәк гөркезиҗи белликлери ёк этмекде я-да олара шикес етирмекде;

токай үчин пейдалы хайванлары ве гушлары гырмакда;

токайларың ягдайына ве үзнүксиз көпелдилмегине зыянлы тәсириң өңүни алян энҗамлар билен үпҗүн эдилмедик тәзе ве реконструкциялашдырылан кәрханалары, цехлери, агрегатлары, транспорт ёлларыны, коммунал ве бейлеки объектлери уланмага бермекде;

токайдан агач чапмак билетинде (ордеринде) я-да токай билетинде гөз өңүнде тутулан максатлара я-да талаплара нәлайык пейдаланмагы амала ашырмакда;

дөвлет токай фондуның ерлериндәки от ятырылян ерлере ве өри мейданларына зыян етирмекде;

ябаны мивелери, хозлары, ир-иймишлери ве шуңа меңзешлери йыгмак үчин белленен мөхлети бозуп, шолары йыгнамакда;

токайы дурмуш галындылары ве ташландылары билен хапаламакда;

дөвлет токай фондуның ерлериндәки токайың сувуны чекдириҗи ганавлары, дренаж системалары ве ёллары юмурмакда я-да олара зыян етирмекде гүнәкәр адамлар ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануларына лайыклыкда женаят, административ жогапкәрчилиги я-да башга жогапкәрчилик чекйәрлер.

Токай хакындакы кануларың башга хили бозулмалары үчин хем ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануллары билен жогапкәрчилик белленилип билнер.

115-нҗи мадда. Токай хакындакы канунларың бозулмагы билен етирилен зыян үчин җогапкәрчилик

Кәрханалар, гурамалар, эдаралар ве гражданлар токай хакындакы канунларың бозулмагы билен етирилен зыяның өвезини ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары билен белленилйән мөчберлерде ве тертипде төлемәге борчлудырлар.

116-нҗы мадда. Биканун эле салнан агачлары ве бейлеки токай өнүмлерини ызына алмак

Биканун эле салнан агачлар ве бейлеки токай өнүмлери ызына алынмалыдыр хем-де токай хоҗалыгыны йөредйән дегишли кәрхана, гурама, эдара я-да токайдан пейдаланыҗының хукугы бозулан болса, оңа гайтарылып берилмелидир. Биканун эле салнан өнүми ызына алмак мүмкин болмадык махалында онуң гымматы төледилип алыняр.

117-нҗи мадда. Токайдан пейдаланмагың амала ашырылмагыны дурузмак

ССР Союзының ве союз республикаларың Токай хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, токайдан пейдаланмагың тертиби токайдан пейдаланыҗылар тарапындан бозулан махалында СССР Министрлер Совети тарапындан кесгитленилйән халатларда ве тертипде токайдан пейдаланмагың амала ашырылмагы дурзулып билнер.

118-нҗи мадда. Токайларың ягдайы ве үзнүксиз көпелдилмеги үчин ховп салян ишлери дурузмак

Кәрханалар, гурамалар, эдаралар иш гечиренде токайларың янгындан горалмагыны ве токайларың ягдайына хем-де үзнүксиз көпелдилмегине зыянлы тәсириң ёк эдилмегини үпҗүн эдйән технологик, санитария чәрелериниң ве бейлеки чәрелериң ерине етирилмезлиги зерарлы бу ишлер токайларың ягдайы хем-де үзнүксиз көпелдилмеги үчин ховп салян болса, ССР Союзының канунлары билен белленилйән халатларда ве тертипде шол ишлер дурзулып билнер.

119-нҗы мадда. Дөвлет токай фондуна гирмейән мейдан гораг токай золакларының ве бейлеки гораг я-да гөк агачларың ёк эдиленлиги я-да олара шикес етириленлиги үчин җогапкәрчилик

Колхозларың ве совхозларың ерлериндәки мейдан гораг токай золакларыны я-да дөвлет токай фондуна гирмейән бейлеки гораг я-да гөк агачлары хем-де гырымсы агачлары биканун ёк этмекде я-да олара шикес етирмекде гүнәкәр адамлар эгер ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары билен шол ёкарда агзалан херекетлер үчин хас берк җогапкәрчилик гөз өңүнде тутулмадык болса, онда биринҗи топара дегишли айратын горалян токайларың ёк эдилмеги я-да олара зыян етирилмеги үчин канунларда белленилен җогапкәрчилиги чекйәрлер.

120-нҗи мадда. Оба хоҗалыгы үчин ниетленен ерлерде гөк агачларың ве гырымсы агачларың биканун ёк эдиленлиги я-да олара шикес етириленлиги үчин җогапкәрчилик

Оба хоҗалыгы үчин ниетленен ерлерде гөк агачлары ве гырымсы агачлары ёк этмекде я-да олара шикес етирмекде гүнәкәр адамлар дөвлет токай фондуның биринҗи топарына дегишли токайларда токай

барада шунуң ялы бозулмалар үчин гөз өңүнде тутулан җогапкәрчилиги чекйәрлер.

121-нжи мадда. Токайлары өңки каддына гетирмек, оларың ягдайыны ве тохум составыны говуландырмак, өнүмлилигини артдырмак, шонуң ялы-да етишен агачларың ресурсларыны пейдаланмак барадакы хөкманы чәрелериң ерине етирилмәндиги үчин җогапкәрчилик

Токайлары өңки каддына гетирмек, оларың ягдайыны ве тохум составыны говуландырмак, өнүмлилигини артдырмак, шонуң ялы-да етишен агачларың ресурсларыны пейдаланмак барадакы хөкманы чәрелериң ерине етирилмәндиги үчин гүнәкәр адамлар ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларына лайыклыкда җогапкәрчилик чекйәрлер.

VII БӨЛУМ

ХАЛКАРА ШЕРТНАМАЛАРЫ

122-нжи мадда. Халкара шертнамалары

ССР Союзының ве союз республикаларың Токай хакындакы канунларының эсасларына лайыклыкда, эгер СССР-иң халкара шертнамасы билен токай хакындакы совет канунларында бар болан кадалардан башга кадалар белленилен болса, онда халкара шертнамасының кадалары уланыляр.

Эгер Түркменистан ССР-ниң халкара шертнамасында Түркменистан ССР-ниң токай хакындакы канунларында гөз өңүнде тутулан кадалардан башга кадалар белленилен болса, онда Түркменистан ССР-ниң токай хакындакы канунлары барада хем шейле тертип уланыляр[1].

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң ТОКАЙ ХАКЫНДАКЫ КОДЕКСИНИ ГҮЙҖЕ ГИРИЗМЕГИҢ ТЕРТИБИ ХАКЫНДА

ТҮРКМЕНИСТАН ССР ЁКАРЫ СОВЕТИНИҢ ПРЕЗИДИУМЫНЫҢ УКАЗЫ
1979-нжы йыл, 23-нжи ноябрь
(ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1979-нжы йыл, № 22, 147-нжи мадда)

«Түркменистан ССР-ниң Токай хакындакы кодексини тассыкламак хакында» 1979-нжы йылың 19-нжы июлында кабул эдилен Түркменистан ССР Канунына (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1979-нжы йыл, № 14, 82-нжи мадда) лайыклыкда Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумы к а р а р э д й ә р:

1. Түркменистан ССР-ниң канунлары Түркменистан ССР-ниң Токай хакындакы кодексине лайык гетирилйәнчә Түркменистан ССР-ниң токай хакындакы довам эдйән канунлары уланыляр, чүнки олар Кодексе терс гелмейәрлер.

2. Түркменистан ССР-ниң Токай хакындакы кодекси токай барада шу Кодекс гүйҗе гиризиленден соң йүзе чыкан хукук гатнашыклары догрусында,ягны 1980-нжи йылың 1-нжи январындан башлап уланыляр.

---

[1] 122-нжи мадда Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1980-нжи йылың 15-нжи апрелиндәки Указының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1980-нжи йыл, № 7, 65-нжи мадда).

Түркменистан ССР-ниң Токай хакындакы кодексиниң гүйже гиризилмегинден озал, токай барада йүзе чыкан хукук гатнашыкларында шу хукук гатнашыкларына гатнашянларың хукукларының ве борчларының амала ашырылмагы 1980-нжи йылың 1-нжи январындан башлап Кодексе лайыклыкда дүзгүнлешдирилйәр.

3. Түркменистан ССР-ниң Токай хакындакы кодексинде беян эдилен кадалар, ягны ССР Союзының ве Союз республикаларың Токай хакындакы кануиларының эсасларында белленилен кадалар шол Эсасларың гүйже гиризилен гүнүнден, ягны «ССР Союзының ве союз республикаларың токай хакындакы кануиларының эсасларыны гүйже гиризмегиң тертиби хакында» СССР Ёкары Советиниң Президиумының 1977-нжи йылың 13-нжи декабрындакы Указына (СССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1977-нжи йыл, № 50, 746-нжы мадда) лайыклыкда 1978-нжи йылың 1-нжи январындан башлап уланыляр.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР ТОКАЙ ХОЖАЛЫК МИНИСТРЛИГИ ХАКЫНДАКЫ ДҮЗГҮННАМАНЫ ТАССЫКЛАМАК ХАКЫНДА[1]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1981-нжи йылың 2-нжи декабры, № 524
(ТССР Карарлар йыгындысы, 1981-нжи йыл, № 10-11-12, 144-нжи мадда).

Түркменистан ССР Министрлер Совети к а р а р э д й ә р:

1. Түркменистан ССР Токай хожалык министрлиги хакындакы гошулян дүзгүннаманы тассыкламалы.

ТССР Министрлер Советиниң
1981-нжи йылың 2-нжи
декабрында чыкаран № 524
карары билен
Т А С С Ы К Л А Н Ы Л Д Ы

ТҮРКМЕНИСТАН ССР ТОКАЙ ХОЖАЛЫК МИНИСТРЛИГИ ХАКЫНДА
Д Ү З Г Ү Н Н А М А

1. Түркменистан ССР Токай хожалык министрлиги Түркменистан ССР-ниң токай ве авчылык хожалыгы барада дөвлет доландырыш союз-республикан орган болуп дуряр ве өз ишинде Түркменистан ССР Министрлер Советине ве СССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитетине табындыр.

Түркменистан ССР Токай хожалык министрлиги токайлары пейдаланмак, көпелтмек, сакламак ве горамак бабатда пудагара доландырышы, шейле хем шу бабатда пудаклайын доландырышы амала ашыряр[2].

2. Түркменистан ССР Токай хожалык министрлигиниң эсасы везипелери шу ашакдакылардан ыбаратдыр:

2.1 Министрлик барадакы белленен дөвлет планларыны ве табшырыкларыны ерине етирмекден хем-де дөвлет дүзгүн-нызамының пугта берҗай эдилмегини үпҗүн этмекден;

2.2 Республиканың халк хожалыгының состав бөлеги хөкмүнде токай хожалыгыны хемме чәрелер аркалы өсдүрмекден, ылмы ве техниканы, өңде барыҗы тежрибәни гинден пейдаланмак эсасында токай

---

[1] 2-нжи пункт Түркменистан ССР Канунлар топлумына гиризилмәге дегишли кадалары өз ичине, алмаянлыгы үчин гетирилмеди.

[2] 1-нжи пунктуң ТССР Министрлер Советиниң 1982-нжи йылың 27-нжи майындакы № 239 карарында абзац билен үсти етирилди.

хожалык өнүмчилигиниң хем-де авчылык хожалыгыны алып бармагың нетиҗелилигини ёкарландырмакдан;

2.3 токай хожалыгында токайы рационал пейдаланмаклыга, гиңелдилен үзнүксиз өнүмчилиге, дөвлет әхмиетли токайларың өнүмчилигини ёкарландырмаклыга, адамларың саглыгыны горамагың, төверекдәки средany говуландырмагың ве халк хожалыгыны өсдүрмегиң бәхбитлери үчин токайларың сув-гораг, гораг санитария-сагалдыш, горайҗылык хем-де бейлеки тебигы хәсиетлерини гүйчлендирмеклиге гөнүкдирилен еке-тәк техники сыясаты йөретмекден;

2.4 дөвлет әхмиетли токайларда белленен тертипде токай өнүмлерини пейдаланмаклыга бермекден, дөвлет токай фондуның ерлерини рационал пейдаланмакдан; токайлары янгындан, бирүгсат чапылмакдан ве бейлеки токайдан пейдаланмагың белленен тертибини бозуҗылардан горамаклыгы, шейле хем токайлары мөр-мөҗеклерден ве кеселлерден горамаклыгы үпҗүн этмекден;

2.5 токай хожалыгының догры алнып барылмагыны, токайларың ягдайына, пейдаланылышына, көпелдилишине, сакланылышына, горалышына дөвлет контроллыгыны үпҗүн этмекден, шейле хем республиканың дөвлет токай фондуның ерлерини оларың ниетленилишине лайыклыкда пейдаланмакдан[1];

2.6 гөс-гөни табынлыкдакы заповедниклере ве заказниклере ёлбашчылык этмекден, тебигаты рационал пейдаланмак боюнча рекомендациялар ишләп тайярламак максады билен олардакы тебигы комплекслери өвренмекден;

2.7 ав авланян ерлериң ве заповедниклериң киме дегишлидигине гарамаздан, республиканың бүтин территориясында дөвлет авчылык гөзегчилигини ве браконьерчилиге гаршы гөреши амала ашырмакдан;

2.8 дөвлет токай фондуның учётыны йөретмекден ве оны өвренмекден, токай хожалыгы, авчылык хожалыгы ве заповедниклер барадакы ылмы барлаглары өсдүрмекден;

2.9 мейдан гораг агачларыны, эрозия гаршы ве бейлеки токай агачларыны йөретмекден ве өсдүрип етишдирмекден, шейле хем токай хожалыгыны алып бармакда колхозлара ве совхозлара техники хем-де методик тайдан көмек бермекден.

3. Түркменистан ССР Токай хожалык министрлиги токай ве авчылык хожалыгының мундан бейләк-де өсдүрилмеги ве пудакда ылмы-техники прогрес, токайларың көпелдилмеги ве оларың өнүмлилигиниң артдырылмагы, токайларың янгындан, бирүгсат чапылмакдан, ве токая зыян берйән бейлеки херекетлерден горамагың гуралмагы үчин, токайларың зыянлы мөр-мөҗеклерден ве кеселлерден горалмагы үчин җогапкәрчилик чекйәр[2].

4. Түркменистан ССР Токай хожалык министрлиги токай ве авчылык хожалыгына, када болшы ялы, облисполкомларың токай хожалык управлениелери хем-де гарашлы кәрханалары ве гурамалары аркалы ёлбашчылык эдйәр.

Түркменистан ССР Токай хожалык министрлиги, облисполкомларың токай хожалык управлениелери, токай хожалыклары, токай-мелиоратив станциялары, токай нахалханалары хем-де Министрлиге гарашлы бейлеки кәрханалар ве гурамалар Түркменистан ССР Токай хожалык министрлигиниң еке-тәк системасыны дүзйәр.

5. Түркменистан ССР Токай хожалык министрлиги өз үстүне йүкленен везипелере лайыклыкда:

---

[1] 2.5-нҗи пункт ТССР Министрлер Советиниң 1982-нҗи йылың 27-нҗи майындакы № 239 карарының үйтгетмелери билен алынды.

[2] 3-нҗи пункт ТССР Министрлер Советиниң 1982-нҗи йылың 27-нҗи майындакы № 239 карарының үйтгетмелери билен алынды.

5.1 республикада токай ве авчылык хожалыгының эсасы угурларыны кесгитлейәр ве токай хожалыгының белленен тертипде планлашдырылмагыны амала ашыряр, кәрханалар ве гурамалар тарапындан перспектив ве йыллык планларың проектлериниң дүзүлмеги барадакы иши гураяр, республиканы ыкдысады ве социал тайдан өсдүрмегиң контроль санларындан угур алып, планлары кесгитлейәр ве олары гарашлы хожалыклара етирйәр; зерур халатында олары белленен тертипде үйтгедйәр; белленен планларың ерине етирилмегини үпжүн эдйәр; кәрханаларда ве гурамаларда илкинҗи учёты гураяр, шейле хем олардан белленен тертипде статистик ве бухгалтерчилик хасабаты аляр;

5.2 токайы дикелтмек ве идетмек барадакы ишлериң гечирилмегини үпҗүн эдйәр, токай агачларының, хоз-мивели хем-де мивели агачларың өнүмчилигини ёкарландырмак, гораг ве эрозия гаршы токай агачларыны дөретмек барадакы чәрелери амала ашыряр.

5.3 токайларың янгындан, шейле хем бирүгсат чапылмакдан ве токая зыян етирйән бейлеки херекетлерден горалмагыны гураяр, республиканың территориясында дөвлет токай горагына ёлбашчылык эдйәр, токай-патологик гөзегчилигини амала ашыряр, токай хем-де мивели токай агачларына зыян берйән мөр-мөҗеклериң ве кеселлериң бар ерлерини учёта аляр, дөвлет әхмиетли токайларда токай агачларына ве мивели агачлара зыян берйән мөр-мөҗеклере хем-де кеселлере гаршы гөрешмек боюнча профилактики ве бейлеки чәрелери гечирйәр;

5.4 сув-гораг токайларыны, гымматлы токай массивлерини, илатлы пунктларың төверегиндәки өсүмлик зоналы токайлары ве топрак-гораг, климатсазлайыш, санитария-гигиена, сагалдыш хем-де башга гораг функцияларыны ерине етирйән бейлеки токайлары горап сакламак ве говуландырмак барада чәрелер гөрйәр;

5.5 белленен тертипде токайларың дөвлет учётыны, дөвлет токай кадастрыны йөредйәр, шейле хем дөвлет токай фондуның ерлериниң ягдайының ве пейдаланылышының пудаклайын учётыны йөредйәр, токай-чиг мал ве бейлеки токай ресурсларыны өвренйәр хем-де оларың нетижели пейдаланылмагы барада чәрелер гөрйәр; токай гурлушык ишлериниң планының ерине етирилмегини үпҗүн этмек барадакы чәрелери амала ашыряр, дөвлет әхмиетли токайларда хасаплы агач кесиш участоклары кесгитлемек ве ёкарда дурян органлара тассыклатмак үчин материаллар тайярлаяр[1];

5.6 токайлары топарлара ве горайыш категорияларына дегишли этмек хакында, шейле хем олары токайларың бир топарындан башга топарына гечирмек хакындакы теклиплери Түркменистан ССР Министрлер Советиниң ве СССР Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитетиниң гарамагына язып берйәр;

5.7 токайларда (өзлеринде СССР Хөкүметиниң карарлары аркалы йөрите режим белленйән токайлар муңа гирмейәр) иш алып барян кәрханалар ве гурамалар тарапындан токай хожалыгының алнып барлышының, токай ресурсларының пейдаланылышының, токайлары янгындан, бирүгсат чапылмакдан ве токай агачларына хем-де хоз-мивели агачлара зыян берйән бейлеки херекетлерден горап сакламагың ве токайлары зыянлы мөр-мөҗеклерден хем-де кеселлерден горамагың гуралышының догрулыгыны барлаяр;

5.8 өзлериниң ерлешйән территориясы кимиң пейдаланмагындалыгына гарамаздан, республиканың әхли ерлеринде авчылык хожалыгының алнып барлышына ёлбашчылык ве контроллык эдйәр, дахыллы гурамалар билен шертнамалар баглашмак аркалы ав авланян ерлери

---

[1] 5.5-нҗи пункт Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1982-нҗи йылың 27-нҗи майындакы № 239 карарының үйтгетмелери билен алынды.

беркидйәр, ав авланян ерлерде ылмы, медени ве хоҗалык максатлары үчин ябаны хайванлары, гушлары ве йыланлары тутмак я-да авламак барада белленен тертипде ыгтыяр (лицензиялар) берйәр.

5.9 республиканың бүтин территориясында хайванларың планлашдырылышына, дүзгүнлешдирилишине, көпелдилишине ве горалып сакланылышына ёлбашчылык хем-де контроллык эдйәр, авчылык билетлерини бермеклик ве авламага хукук берленлиги үчин авчылардан дөвлет пошлинасыны йыгнамаклык өз үстлерине йүкленен гурамаларың ишине контроллык эдйәр;

5.10 ав авланян ерлериң ав-ыкдысады барлагларыны гечирйәр, хайванат дүнйәсини ве ав фондуның запасларыны учёта аляр, шейле хем ав авлайыш мөхлетлерини такыкламак максады билен сынаг үчин гушлары ве хайванлары авлап гөрйәр. Учёт маглуматларының ве барлагларың эсасында айры-айры гушлары хем-де хайванлары авламагың белленен мөхлетлерини 15 гүнүң чәклеринде кемелдйәр я-да узалдяр;

5.11 токай агачларының тохумчылык ишини ве токай нахалханаларыны гураяр хем-де өсдүрйәр, агачларың ве гырымсы агачларың тохумларының тайярланылмагыны, дөвлет токай фондунда токай дикелдиш ишлерини ерине етирйән кәрханаларың, шейле хем гораг токай агачларыны дөредйән колхозларың, совхозларың ве бейлеки оба хоҗалык кәрханаларының агач нахалларына болан ислеглерини канагатландырмак үчин агач нахалларының өсдүрилип етишдирилмегини үпҗүн эдйәр; өзлериниң киме гарашлыдыкларына гарамаздан, кәрханаларда ве гурамаларда токай агачларының тохумларының тайярланылышына, ишленип беҗерилишине ве сакланылышына контроллык эдйәр хем-де олары уланылып йөрлен стандартлара лайыклыкда барлаяр;

5.12 республикада токай дикелдиш ишлериниң хилини барлаяр, токай хоҗалыгыны планлашдырмакда ве гурамакда министрликлере, ведомстволара, халк депутатларының ерли Советлериниң исполкомларына, колхозлара, кәрханалара ве гурамалара көмек берйәр, ерден пейдаланыҗылар билен шертнама баглашып, жарлара, даг эңңитлерине, деряларың кенарларына ве сув ховданларына, чәгеликлере хем-де бейлеки оңайсыз ерлере өсүмлик экмек ве мейдан гораг токай золакларыны дөретмек барадакы ишлери ерине етирйәр;

5.13 агачдан ве агач галындыларындан халкың сарп эдйән харытларының хем-де өнүмчилиге ниетленен харытларың көбир гөрнүшлериниң өндүрилмегини гураяр, мивелериң, хоз-мивелериң, үзүмиң, ябаны мивелериң ве ир-иймишлериң хем-де икинҗи дереҗели токай өнүминиң өндүрилишиниң ве тайярланылышының әхли чәрелер аркалы артдырылмагыны үпҗүн эдйәр хем-де белленен тертипде оларың ерлешдирилмегини гураяр;

5.14 токай авчылык хоҗалыгы хем-де заповедниклер барада ылмы-барлаг ишлериниң утгашдырылмагыны ве ылмы гөзлеглериң нетиҗелилигиниң ёкарландырылмагыны, токай хоҗалык объектлериниң, шейле хем гораг токай агачларының проектирленмегини үпҗүн эдйәр;

5.15 ылмың газананларыны ве токай хоҗалыкларының, заповедниклериң хем-де авчылык хоҗалыгының өңде барыҗы иш теҗрибесини умумылашдыряр ве орнашдыряр, белленен тертипде сергилер гураяр хем-де токай ве авчылык хоҗалыгы барада эдебият нешир эдйәр;

5.16 токай хоҗалыгының өңде барыҗы ишгәрлерини белленен тертипде дөше дакылян нышанлар, хормат хатлары билен сылаглаяр ве хөвеслендиришиң бейлеки гөрнүшлерини уланяр;

5.17 токай хоҗалыгы системасында дүйпли гурлушыгы амала ашыряр, гурлушыкларың хем-де проект-гөзлег ишлериниң титул списокларыны белленен тертипде ишләп дүзйәр ве тассыклаяр, гурлушыкла-

рың малиелешдирилмегини хем-де олары заказчылар тарапындан подставка эдилмели энҗам ве зерур материаллар билен үпҗүн эдйәр, эсасы фондларың ремонт эдилмегини гураяр;

5.18 гарашлы кәрханаларың ве гурамаларың чиг мала, янгыҗа, энҗама хем-де бейлеки материал ресурслара болан ислегини кесгитлейәр ве оларың материал-техники үпҗүнчилигини гураяр; гойберилен фондларың ерлешдирилишине ве оларың ниетленилишине гөрә пейдаланылышына контроллык эдйәр; зерур халатларында токай хоҗалык техникасының технологик сынагларыны гечирмек үчин шертлер дөредйәр, шол техниканы сынамак барадакыише ве шол техниканы ясамак хакындакы меселелери чөзмәге гатнашяр;

5.19 гарашлы кәрханаларың ве гурамаларың белленен тертипде малиелешдирилмегини амала ашыряр, оларың малие ишине ёлбашчылык эдйәр ве контроль-дерңев ишини гураяр, Министрлигиң системасындакы кәрханаларда, гурамаларда ве эдараларда социалистик эечилигиң горалып сакланылмагыны ве оңа аявлы гаралмагыны үпҗүн эдйән чәрелери гечирйәр;

Гарашлы кәрханалара ве гурамалара малие көмегини бермек үчин белленен тертипде меркезлешдирилен фондлар ве резервлер дөредйәр; өз доланышык серишделерини, пейданы ве бейлеки серишделери гарашлы кәрханаларың ве гурамаларың арасында белленен тертипде гайтадан пайламак үчин банкларда хасаплашык счётларыны, шейле хем серишделери сакламак барадакы айры-айры счётлары ачяр;

5.20 Министрлиге гарашлы кәрханаларың ве гурамаларың өнүми хем-де ерине етирйән хызматлары үчин нырхларың ве прейскурантларың проектлерини уланылып йөрлен кануналайыклыкда ишләп тайярлаяр ве тассыкламага берйәр;

5.21 ишгәрлериң дөредиҗилик инициативасыны өсдүрмеклиге, зәхмет өндүрижилигини мундан бейләк-де ёкарландырмаклыга, токай хоҗалык өнүминиң хилини говуландырмаклыга, дүшйән гымматыны ашаклатмаклыга ве материал хем пул ресурсларыны тыгшытлы харчламаклыга гөнүкдирилен социалистик ярышы профсоюз гурамалары билен билеликде гураяр, коллектив шертнамалары баглашмак барадакыише ёлбашчылык эдйәр ве оларың ерине етирилишине контроллык эдйәр, рационализаторчылыгы ве ойлап тапыҗылыгы өсдүрмек барада чәрелер гөрйәр, шейле хем гарашлы кәрханаларда, гурамаларда ве эдараларда зәхметиң горалышыны, ховпсузлык техникасыны ве өнүмчилик санитариясыны говуландырмак хем-де янгын ховпсузлыгы кадаларыны берҗай этмек барадакы иши гураяр;

5.22 Профсоюзларың Түркменистан республикан совети билен билеликде:

— Министрлигиң системасындакы кәрханаларда, гурамаларда иш нормаларының гайтадан гөзден гечирилмеги барадакы иши гураяр хем-де зәхметиң нормалашдырылышыны кәмиллешдирмек барадакы бейлеки чәрелери амала ашыряр;

— Министрлиге гарашлы кәрханаларың ве гурамаларың социалистик ярышының җемлерини җемлейәр ве белленен тертипде гөчме Гызыл Байдаклары ве пул байракларыны говшуряр;

— гарашлы кәрханалара ве гурамалара «Коммунистик зәхмет коллективи» диен ады дакяр;

5.23 зәхмет дүзгүн-нызамыны пугталандырмак барадакы чәрелериң гечирилмегини, зәхмете хак төлемегиң ве байрак бермегиң довам эдйән шертлериниң догры уланылмагыны, шейле хем зәхмет өндүрижилиги билен иш хакының өсдүрилишиниң арасында догры мынасыбети үпҗүн эдйәр, иш хакы фондларының ве хөвеслендириш фондларының харчланылышына контроллык эдйәр;

5.24 кәрханалары ве гурамалары өкде хүнәрли токай хожалык ишгәр кадрлары билен үпжүн эдйәр, кадрларың тайярланылмагыны, оларың хүнәрининң ёкарландырылмагыны гураяр;

5.25 хожалык хасаплашыгыны пугталандырмак, өнүмчилигиң дүшевүнтлилигини ёкарландырмак ве эсасы фондларың, доланышык серишделерининң хем-де банк кредитлерининң нетижели пейдаланылмагы барадакы чәрелери гечирйәр;

5.26 зәхметкешлериң хатларына (шикаятларына ве арзаларына) өз вагтында ве дыкгат билен середилмегини гурап, шол хатларда өңе сүрлен меселелериң догры чөзүлмегини газаняр, шейле хем Министрлигиң системасындакы кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың ишинде бар болан хем-де зәхметкешлериң хатларында гөркезилен кемчиликлери ёк этмек барада чәрелер гөрйәр;

5.27 белленен тертипде ылалашмак үчин берлен шу ашакдакылара гараяр:

— токайларың ягдайына ве артмагына тәсир эдйән кәрханаларың, десгаларың ве бейлеки объектлериң гурулҗак ерлерини кесгитлемек барадакы теклиплере хем-де шол объектлери гурмагың проектлерине;

— токайларда, шейле хем өсүп отуран токайы болмадык дөвлет токай фондуның ерлеринде гурлушык хем-де партладыш ишлерини гечирмек, ерасты пейдалы затлары газып алмак, кабеллери, трубопроводлары ве бейлеки коммуникациялары чекмек, буравлайыш ишлерини хем-де токай хожалыгыны алып бармак ве токайдан пейдаланмак билен багланышыклы болмадык бейлеки ишлери гечирмек хакындакы материаллара;

5.28 канун аркалы белленен халатларда ве тертипде токайларың ягдайына хем-де оларың артмагына тәсир эдйән өнүмчилик ве яшайыш җай-граждан максатлы объектлери уланмага кабул эдип алмак барадакы дөвлет комиссияларының составына гирйәр.

6. Түркменистан ССР Токай хожалык министрлигине шу ашакдакылара хукук берилйәр:

6.1 токай, авчылык хожалыгы, гораг иши ве экспертизалар гечирмек билен багланышыклы айры-айры меселелери ишләп тайярламага ёкары окув җайларыны, ылмы-барлаг, проект ве проект-конструкторчылык гурамаларыны, шейле хем ылмы ишгәрлери ве специалистлери дегишли министрликлер хем-де ведомстволар билен ылалашып чекмәге;

6.2 токай хожалыгыны алып бармак, токайы сакламак ве горамак хем-де токай ресурсларындан догры пейдаланмак меселелери боюнча өзлерининң гарамагында токайлары болан я-да токайларда иш алып барян министрликлериң ве ведомстволарың векиллерининң хабарыны диңлемәге;

6.3 өзлерининң гарамагында токайлары, ав авланян ерлери болан я-да токайларда иш алып барян кәрханаларың ве гурамаларың везипели адамларына токай ве авчылык хожалыгыны алып бармак хакындакы кадаларың бозулмаларыны, токайы ве хайванат дүнйәсини сакламакда хем-де горамакда, токайларда икинҗи дереҗели өнүмлер тайярланылан махалында болян кемчиликлериң ёк эдилмеги хакында хөкманы гөркезмелер берлип, бу барада ёкарда дурян гурамаларың ёлбашчыларына хабар бермәге;

6.4 өзлерининң гарамагында токайлары болан я-да токайларда иш алып барян министрликлерден, ведомстволардан токай хожалыгыны алып бармак, токайы сакламак ве горамак, токай ресурсларыны догры пейдаланмак хем-де авчылык хожалыгы өнүмини тайярламак меселелери боюнча оларда бар болан материаллары алмага;

6.5 Түркменистан ССР Токай хожалык министрлигининң ве токай хем-де авчылык хожалыгыны доландырыш органларының везипели

адамларының өз гуллук везипелерини ерине етирмек үчин белленен тертипде кәрханалара, гурамалара ве эдаралара бармага хукугы бардыр.

7. Түркменистан ССР Токай хожалык министрлиги өзүне берлен хукукларың чәклеринде токай хем-де авчылык хожалыгының әхли меселелерини чөзйәр ве өз компетенциясына гирйән кәбир меселелери чөзмеклиги өзүне гарашлы кәрханалара ве гурамалара табшырып билер.

Түркменистан ССР Токай хожалык министрлиги Министрлигиң системасындакы кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың социалистик дөвлет өнүмчилик кәрханасы хакындакы дүзгүннама хем-де уланылып йөрлен канун актлары аркалы гөз өңүнде тутулан хукукларыны пугта бержай этмәге хем-де оларың хожалык өзбашдаклыгының ве инициативасының өсдүрилмегине әхли чәрелер аркалы ярдам этмәге борчлудыр.

8. Түркменистан ССР Токай хожалык министрлиги өз ишинде СССР-иң ве Түркменистан ССР-ниң кануиларыны ве СССР Ёкары Советиниң Президиумының хем-де Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының Указларыны, СССР Хөкүметиниң ве Түркменистан ССР Хөкүметиниң карарларыны ве буйрукларыны, СССР Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитетиниң буйрукларыны ве инструкцияларыны хем-де бейлеки норматив актлары, шейле хем шу Дүзгүннаманы голданяр ве довам эдйән кануиларың Министрлигиң системасындакы кәрханаларда, гурамаларда ве эдараларда догры уланылмагыны үпжүн эдйәр.

Түркменистан ССР Токай хожалык министрлиги өз компетенциясына гирйән меселелер боюнча кануиларың уланылыш практикасыны умумылашдыряр, олары кәмиллешдирмек боюнча теклиплер ишләп тайярлаяр ве шол теклиплери Түркменистан ССР Министрлер Советиниң гарамагына гиризйәр.

9. Түркменистан ССР Токай хожалык министрлиги өз ишини токай хожалыгына ёлбашчылык этмек боюнча әхли меселелери ара алып маслахатлашмакда ве чөзмекде коллегиаллыгы хем-де бирбашлыклыгы утгашдырмак эсасында гурап, табшырылан участокдакы ишиң ягдайы ве белли бир табшырыкларың ерине етирилмеги үчин везипели адамларың такык жогапкәрчилигини беллейәр.

10. Түркменистан ССР Конституциясына лайыклыкда Түркменистан ССР Токай хожалык министрлигине Түркменистан ССР Ёкары Совети тарапындан белленилйән, сессияларың аралыгындакы дөврде болса Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумы тарапындан белленилип, соңра Түркменистан ССР Ёкары Советиниң тассыкламагына гиризилйән Министр баштутанлык эдйәр.

Түркменистан ССР Токай хожалык министриниң Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән орунбасарлары боляр.

Министриң орунбасарларының арасында везипелер Түркменистан ССР Токай хожалык министри тарапындан пайланяр.

11. Түркменистан ССР Токай хожалык министрлигинде ТССР Токай хожалык министринден (коллегияның башлыгы), везипеси боюнча министриң орунбасарларындан, шейле хем Министрлигиң бейлеки ёлбашчы ишгәрлеринден ыбарат составда коллегия боляр. Коллегия члениери Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан тассыкланыляр.

12. Түркменистан ССР Токай хожалык министрлигиниң коллегиясы өзүниң ызыгидерли гечирилип дуран межлислеринде токай хожалыгыны өсдүрмегиң эсасы меселелерине ве министрлигиң ишиниң бейлеки меселелерине гараяр, министрлигиң кәрханаларына ве гурамаларына прак-

тики ёлбашчылык этмек, карарларың ерине етирилишини барламак, кадрлары сечип алмак ве пейдаланмак меселелерини, өрән мөхүм буйрукларың, дүзгүннамаларың, кадаларың ве инструкцияларың проектлерини ара алып маслахатлашяр хем-де министрлигиң управлениелериниң ве бөлүмлериниң, министрлигиң системасындакы кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың хасабатларыны диңлейәр.

Коллегияның карарлары, када болшы ялы, Түркменистан ССР Токай хоҗалык министриниң буйругы билен дурмуша гечирилйәр. Токай хоҗалык министри билен коллегияның арасында агзалалыклар йүзе чыкан махалында, министр өз карарыны дурмуша гечирип, йүзе чыкан агзалалыклар хакында Түркменистан ССР Министрлер Советине хабар берйәр, коллегия членлери болса, өз нобатында, өз пикирини Түркменистан ССР Министрлер Советине хабар берип билерлер.

13. Түркменистан ССР Токай хоҗалык министри министрлигиң үстүне йүкленен везипелериң ве буйрукларың ерине етирилмеги үчин персонал җогапкәрчилик чекйәр, Министрлигиң ишиниң айры-айры пудакларына ёлбашчылык эдилмеги үчин, шейле хем Министрлигиң системасындакы кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың иши үчин токай хоҗалык министриниң орунбасарларының, управлениелериниң, бөлүмлериниң, министрлигиң бейлеки подразделениелериниң ёлбашчыларының җогапкәрчилик дереҗесини беллейәр.

14. Түркменистан ССР Токай хоҗалык министри:

14. 1 гарашлы кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың ёлбашчыларының СССР-иң ве Түркменистан ССР-иң канунларына, СССР Министрлер Советиниң ве Түркменистан ССР Министрлер Советиниң карарларына ве буйрукларына, СССР Токай хоҗалыгы барадакы дөвлет комитетиниң ве Түркменистан ССР Токай хоҗалык министрлигиниң буйрукларына ве инструкцияларына терс гелйән буйрукларыны хем-де инструкцияларыны ятыряр;

14.2 белленен тертипде республикан активиң маслахатларыны чагыряр, шол маслахатларда министрлигиң ве гарашлы кәрханаларың, гурамаларың, эдараларың ишиниң меселелери ара алнып маслахатлашыляр.

15. Түркменистан ССР Токай хоҗалык министрлиги өзүне белленен зәхмет ве иш хакы барадакы планың (бюҗет серишделериниң) чәклеринде кәрханалары, гурамалары ве эдаралары белленилен тертипде дөредйәр, үйтгедип гураяр хем-де ятыряр.

Министрлик өзүне гөс-гөни гарашлы кәрханаларың уставларыны ве гурамалар хем-де эдаралар хакында дүзгүннамалары (уставлары), шейле хем Авчылар ве балыкчылар җемгыетлериниң Түркменистан союзының уставыны тассыкляяр.

16. Түркменистан ССР Токай хоҗалык министрлиги өз компетенциясының чәклеринде, СССР-иң канунлары, СССР Ёкары Советиниң ве онуң Президиумының бейлеки карарлары, Түркменистан ССР-иң канунлары ве Түркменистан ССР Ёкары Советиниң ве Президиумының бейлеки карарлары, СССР Министрлер Советиниң ве Түркменистан ССР Министрлер Советиниң карарлары ве буйруклары, СССР Токай хоҗалыгы барадакы дөвлет комитетиниң буйруклары ве инструкциялары эсасында хем-де шолары ерине етирмек үчин буйруклар, инструкциялар чыкаряр ве гөркезмелер берйәр, оларың ерине етирилмегини гураяр ве ерине етирилишини барлаяр.

Министрлик зерур халатларда бейлеки министрликлер хем-де ведомстволар билен билеликдәки актлары чыкаряр[1].

---

[1] 16-нҗы пункт Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1982-нҗи йылың 27-нҗи майындакы № 239 карарының үйтгетмелери билен алынды.

16.1 Токай хожалыгы барада ылмы ве техниканы өсдүрмегиң эсасы угурлары боюнча теклиплере гарамак, ылмы тайдан эсасландырылан еке-тәк техники сыясаты кесгитлемек, юрдумызың ве дашары юрдуң ылмының, техникасының газананларыны хем-де өңде барыжы тежрибәни пейдаланмак ве орнашдырмак барада рекомендациялар ишләп дүзмек үчин Түркменистан ССР Токай хожалыгы министрлигинде алымлардан, өкде хүнәрли специалистлерден, өнүмчилигиң тәзеликчилеринден, шейле хем ылмы-техники җемгыетлериң ве бейлеки гурамаларың векиллериндеи ыбарат ылмы-техники совет дөредилйәр.

Ылмы-техники советиң составы ве ол хакдакы дүзгүннама Түркменистан ССР Токай хожалык министри тарапындан тассыкланыляр.

17. Түркменистан ССР Токай хожалык министрлигиниң меркези аппаратының структурасы ве ишгәр саны СССР Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитети билен ылалашылып, Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан тассыкланыляр.

Министрлигиң управлениелери ве бөлүмлери хакындакы дүзгүннамалар, шейле хем белленен тертипде Министрлигиң меркези аппаратының штат расписаниеси Түркменистан ССР Токай хожалык министри тарапындан тассыкланыляр.

18. Түркменистан ССР Токай хожалык министрлигиниң Түркменистан ССР-ниң герби шекиллендирилен ве өз ады язылан печаты боляр.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР ХАЛК ДЕПУТАТЛАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИҢ ИСПОЛНИТЕЛЬ КОМИТЕТИНИҢ ТОКАЙ ХОЖАЛЫК УПРАВЛЕНИЕСИ ХАКЫНДАКЫ ДҮЗГҮННАМАНЫ ТАССЫКЛАМАК ХАКЫНДА

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1973-нжи йыл, 25-нжи июль, № 273
(ТССР Карарлар йыгындысы, 1973-нжи йыл, № 7, 63-нжи мадда).

Түркменистан ССР Министрлер Совети к а р а р э д й ә р:

халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң токай хожалык управлениеси хакында Токай хожалыгы министрлиги тарапындан ишленип дүзүлен хем-де СССР Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитети билен ылалашылан дүзгүннаманы тассыкламалы (гошуляр).

ТССР Министрлер Советиниң 1973-нжи йылың 25-нжи июлында чыкаран № 273 карары билен
ТАССЫКЛАНЫЛДЫ

ТҮРКМЕНИСТАН ССР ХАЛК ДЕПУТАТЛАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИҢ ИСПОЛНИТЕЛЬ КОМИТЕТИНИҢ ТОКАЙ ХОЖАЛЫК УПРАВЛЕНИЕСИ ХАКЫНДА ДҮЗГҮННАМА

1. Халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң токай хожалык управлениеси областда токай ве авчылык хожалыгына ёлбашчылыгы амала ашырян дөвлет доландырыш органы

болуп дуряр хем-де өз ишинде халк депутатларының область Советине, онуң исполкомына ве Түркменистан ССР Токай хоҗалыгы министрлигине табындыр. Токай хоҗалык кәрханаларының, эдараларының ве гурамаларының хоҗалык хасаплашыклары хем-де хоҗалык шертнамалары эсасында ерине етирилйән ишлериниң дүшйән гымматына дегишли эдилен серишделерден эдилйән отчислениелериң хасабына сакланыляр[1];

Халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң токай хоҗалык управлениеси токайлардан пейдаланмак, олары көпелтмек, сакламак ве горамак сферасында пудаклайын (пудагара) доландырышы амала ашыряр.[2]

2. Халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң токай хоҗалык управлениесиниң эсасы везипелери шу ашакдакылардан ыбаратдыр:[2]

— дөвлет планының табшырыкларыны ерине етирмекден ве дөвлет дүзгүн-ызамының пугта берҗай эдилмегини үпҗүн этмекден;

— токай ве авчылык хоҗалыгының догры йөредилмегини хем-де токайларың ягдайына, пейдаланылышына, көпелдилишине, сакланылышына ве горалышына дөвлет контроллыгыны үпҗүн этмекден, шейле хем дөвлет токай фондуның ерлерини ниетленилишине лайыклыкда пейдаланмакдан;

— республиканың халк хоҗалыгының состав бөлеги хөкмүнде областың токай хоҗалыгыны хемме чәрелер аркалы өсдүрмекден, токайларың өнүмлилигини ёкарландырмакдан, дөвлет гораг токай золакларыны хем-де башга токай агачларыны дөретмекден ве өсдүрип етишдирмекден, даг эңңитлерине, чәгеликлере агач экмекден, шейле хем токай өнүминиң әхли гөрнүшлери барада халк хоҗалыгының ве илатың ислеглерини хас долы канагатландырмак максады билен, ылмы-техники газаныланлары гиң пейдаланмак эсасында дөвлет әхмиетли токайлары өз вагтында дикелтмекден;

— токай хоҗалык өнүмчилигиниң ыкдысады тайдан нетиҗелилигини үпҗүн этмекден;

— токай ресурсларының рационал пейдаланылмагыны үпҗүн этмекден;

токай ресурсларының рационал пейдаланылмагыны үпҗүн этмек максады билен дөвлет токай фондуны учёта алмакдан ве өвренмекден;[2]

— токай ве авчылык хоҗалыгының догры йөредилмегини үпҗүн этмекден хем-де областда токай ресурсларының рационал пейдаланылышына дөвлет гөзегчилигини этмекден;

— авчылык хоҗалыгының йөредилишине контроллык этмекден, ав авланышына гөзегчилик эдилмегини амала ашырмакдан хем-де ав авланылян мейданларың киме дегишлидигине гарамаздан, областың бүтин территориясында браконьерчилиге гаршы гөрешмекден;[2]

— нахалханаларда ве токай хоҗалыкларында токай агачларының хем-де мивели агачларың говы хилли нахалларыны өсдүрип етишдирмекден;

— мейдан гораг агачларыны, эрозия гаршы агачлары ве башга токай агачларыны дөретмекде ве өсдүрип етишдирмекде, шейле хем

[1] 1-нҗи пункт ТССР Министрлер Советиниң 1974-нҗи йылың 14-нҗи августындакы № 348 карары билен үйтгедилди (ТССР Министрлер Советиниң Карарлар йыгындысы, 1974-нҗи йыл, № 8, 85-нҗи мадда).

[2] 1-нҗи пунктуң икинҗи абзацы, 2-нҗи пунктуң үчүнҗи ве докузынҗы абзацлары ТССР Министрлер Советиниң 1983-нҗи йылың 21-нҗи декабрындакы № 531 карарының гиризен гошмачалары ве үйтгетмелери билен алынды (ТССР Министрлер Советиниң Карарлар йыгындысы. 1983-нҗи йыл, № 11—12, 121-нҗи мадда).

токай хожалыгыны йөретмек меселелеринде областың колхозларына ве совхозларына техники көмек бермекден.

3. Халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң токай хожалык управлениеси токай ве авчылык хожалыгының ягдайы ве мундан бейләк-де өсдүрилмеги, пудакда ылмы-техники прогрес, токайларың көпелдилмеги ве өнүмлилигиниң ёкарландырылмагы, токайлары янгындан, биыгтыяр чапылмакдан ве токая зыян етирйән бейлеки херекетлерден горамагың гуралышы үчин, токайларың зыянлы мөр-мөжеклерден ве кеселлерден горалмагы үчин жогапкәрчилик чекйәр[1].

4. Халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң токай хожалык управлениеси токай ве авчылык хожалыгына ёлбашчылык этмеклиги өзүне гарашлы токай хожалыкларының токай-мелиоратив станцияларың, нахалханаларың, хем-де бейлеки кәрханаларың, эдараларың ве гурамаларың үсти билен амала ашыряр.[1]

5. Халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң токай хожалык управлениеси өз үстүне йүкленен везипелере лайыклыкда:[1]

а) токай ве авчылык хожалыгыны өсдүрмегиң эсасы угурларыны кесгитлейәр хем-де областда токай хожалык ишлериниң планлашдырылмагыны белленен тертипде амала ашыряр: кәрханаларың, эдараларың ве гурамаларың перспектив ве йыллык планларың проектлерини дүзмек барадакы ишини гураяр; областың халк хожалыгыны өсдүрмегиң контроль санларындан угур алып, планлары кесгитлейәр ве гарашлы кәрханалара етирйәр, зерур халатда болса олары белленен тертипде үйтгедйәр; белленен планларың ерине етирилмегини үпжүн эдйәр, кәрханаларда, эдараларда ве гурамаларда илкинжи учёты гураяр, шейле хем белленен тертипде олардан статистик ве бухгалтерчилик хасабат аляр;[1]

б) токайы дикелтмек ве идетмек барадакы ишлериң гечирилмегини үпжүн эдйәр, токайларың, хоз агачларының ве мивели агачларың өнүмлилигини ёкарландырмак, гораг ве эрозия гаршы токай агачларыны дөретмек барадакы чәрелери амала ашыряр;

в) токайлары янгындан, шейле хем биыгтыяр чапылмакдан ве токая зыян етирйән башга херекетлерден горап сакламагы гураяр, областың территориясында дөвлет токай горайшына ёлбашчылык эдйәр, токай патологик гөзегчилигини амала ашыряр ве токая хем-де мивели токай агачларына зыян берижилериң ве кеселлериң дөрейән ерлерини учёта алмаклыгы амала ашыряр, дөвлет әхмиетли токайларда токай агачларына ве мивели агачлара зыян берижи мөр-мөжеклере хем-де шол агачларың кеселлерине гаршы гөрешмек боюнча профилактики ве башга чәрелери гечирйәр;[1]

г) сув саклаян токайларың, гымматлы токай массивлериниң, иlatлы пунктларың төверегиндәки агачлы-өсүмликли зоналарың хем-де топрагы горайыш, хованы дүзгүнлешдириш, санитария-гигиена, сагалдыш функцияларыны ве башга гораг функциялары ерине етирйән бейлеки токайларың горалып сакланылмагы ве говуландырылмагы барада чәрелер гөрйәр;[1]

д) белленен тертипде токайларың дөвлет учётыны, дөвлет токай кадастрыны, шейле хем дөвлет токай фондунуң ерлериниң ягдайының ве пейдаланылышының пудаклайын учётыны йөредйәр, токай чиг мал

---

[1] 3-нжи, 4-нжи ве 5-нжи пунктуң биринжи абзацы, «а», «в», «г», «д», «е» подпунктлары ТССР Министрлер Советиниң 1983-нжи йылың 21-нжи декабрындакы № 581 карарының гиризен гошмачалары ве үйтгетмелери билен алынды (ТССР Министрлер Советиниң Карарлар йыгындысы, 1983-нжи йыл, № 11—12, 121-нжи мадда).

ресурсларыны ве бейлеки токай ресурсларыны өвренйәр хем-де олары нетижели пейдаланмак барада чәрелер гөрйәр, токай гурлушык ишлериниң планының ерине етирилмегини үпҗүн этмек барадакы чәрелери амала ашыряр, дөвлет әхмиетли токайларда хасаплы агач кесилмели ерлери кесгитлемек ве ёкарда дурян органларда тассыклатмак үчин материаллары тайярлаяр.[1]

е)токайлары топарлара ве гораг категорияларына дегишли этмек хакындакы, шейле хем олары бир топардан бейлеки токай топарларына ве гораг категорияларына гечирмек хакындакы теклиплери— Түркменистан ССР Токай хоҗалыгы министрлиги билен ылалашылан теклиплери облисполкомың гарамагына берйәр;[1]

ж) токай хоҗалыгының йөредилишиниң, токай ресурсларының пейдаланылышының токайлары янгындан, биыгтыяр чапылмакдан хем-де токай ве хоз агачларына зыян етирйән башга херекетлерден горап сакламагың гуралышының догрулыгыны хем-де киме дегишлидиклерине гарамаздан, кәрханаларың, эдараларың ве гурамаларың өзлерине беркидилен токайларда (өзлеринде СССР Хөкүметиниң караплары йөрите дүзгүн билен белленилйән токайлар муңа гирмейәр) я-да токайларда иш алып барян кәрханаларың, эдараларың ве гурамаларың токайлары зыянлы мөр-мөҗеклерден ве кеселлерден горайшыны барлаяр;[1]

з) территорияны кимиң пейдаланяндыгына гарамаздан, областың шол территорияда ерлешйән әхли ярамлы ерлеринде авчылык хоҗалыгының йөредилишине ёлбашчылык ве контроллык эдилмегини амала ашыряр;

и) бүтин территорияда хайванлар дүнйәсиниң планлашдырылышына, дүзгүнлешдирилишине, көпелдилишине хем-де горалып сакланылышына ёлбашчылык ве контроллык эдилмегини амала ашыряр;

к) ав авланян ерлерде ав боюнча ыкдысады барлаг ве ав фонды запасларының учётыны, шейле хем ав авламак мөхлетлерини такыкламак максады билен гушлары ве хайванлары барлаг үчин атып гөрмек ишини гечирйәр;

л) токай агачларының тохумчылык ишини өсдүрйәр, токай нахалханаларыны гураяр, дөвлет токай фондунуң территориясында токай дикелдиш ишлерини ерине етирйән кәрханаларың, шейле хем гораг токай агачларыны өсдүрип етишдирйән колхозларың, совхозларың ве бейлеки оба хоҗалык кәрханаларының ислеглерини канагатландырмак үчин агач ве гырымсы агач тохумларының тайярланылмагыны, нахал өсдүрилип етишдирилмегини үпҗүн эдйәр; өзлериниң киме дегишлидиклерине гарамаздан, кәрханаларда, эдараларда ве гурамаларда токай агач тохумларының тайярланылышына, ишленип бежерилишине ве сакланылышына контроллык эдилмегини хем-де токай агач тохумларының довам эдйән стандартлара лайык гелшиниң барланылмагыны амала ашыряр;[1]

м) областың территориясында токай дикелдиш ишлериниң хилине контроллык эдилмегини амала ашыряр, токай хоҗалыгыны планлашдырмакда ве гурамакда халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлерине, колхозлара, кәрханалара, эдаралара ве гурамалара көмек берйәр, топрагың сув ве ел эрозиясына гаршы гөреш барадакы (чәгеликлере, даг эңңитлерине агач экмек барадакы ве мейдан гораг токай золакларының дүйбүни тутмак барадакы) ишлери шертнама эсасларында ерине етирйәр;[1]

---

[1] 5-нҗи пунктуң «е», «ж», «и», «л», «м», «н», «о», подпунктлары ТССР Министрлер Советиниң 1983-нҗи йылың 21-нҗи декабрындакы № 531 карарының гиризен гошмачалары ве үйтгетмелери билен алынды (ТССР Министрлер Советиниң Караплар йыгындысы, 1983-нҗи йыл, № 11—12, 121-нҗи мадда).

н) гарашлы кәрханаларда, эдараларда ве гурамаларда агачдан ве агач галындыларындан халкың сарп эдйән харытларының хем-де өнүмчилик үчин ниетленилен харытларың өндүрилмегини гураяр, мивe, хоз, үзүм, ябаны миве ве ир-иймиш хем-де башга көмекчи токай өнүминиң өндүрилишиниң хемме чәрелер аркалы артдырылмагыны үпжүн эдйәр ве оларың белленилен тертипде ерлешдирилмегини гураяр;[1]

о) ылмың газананларыны ве токай хожалыкларының, хем-де авчылык хожалыкларының өңде барыжы иш тежрибесини умумылашдыряр ве областың токай хожалыкларына орнашдыряр;[1]

п) гарашлы кәрханаларда, эдараларда ве гурамаларда дүйпли гурлушыгың гидишине, гурлушыкларың малиелешдирилишине хем-де оларың энжамлар ве зерур материаллар билен үпжүн эдилишине, эсасы фондлары дүйпли ремонт этмегиң гуралышына контроллык эдилмегини амала ашыряр;[1]

р) гарашлы кәрханаларың, эдараларың ве гурамаларың чиг мал, одун, энжамлар ве бейлеки материал ресурслар барадакы ислегини кесгитлейәр хем-де оларың материал-техники үпжүнчилигини гураяр; гойберилен фондларың ерлешдирилишине ве оларың ниетленилишине ве оларың ниетленилишине гөрә пейдаланылышына контроллык эдилмегини амала ашыряр;[1]

с) гарашлы кәрханаларың, эдараларың ве гурамаларың малие ишине белленилен тертипде ёлбашчылыгы амала ашыряр хем-де контроль дерңев ишини гураяр, областың токай хожалыгының системасындакы кәрханаларда, эдараларда ве гурамаларда социалистик эечилигиң горалып сакланылмагыны үпжүн эдйән чәрелери гечирйәр;[1]

т) профсоюз гурамалары билен билеликде, социалистик ярышы гураяр, коллектив шертнамаларың баглашылмагыны үпжүн эдйәр ве оларың ерине етирилишине контроллык эдйәр, шейле хем гарашлы кәрханаларда, эдараларда ве гурамаларда зәхметиң горалышыны, ховпсузлык техникасыны ве өнүмчилик санитариясыны говуландырмак хем-де янгын ховпсузлыгы кадаларыны бержай этмек барадакы иши гураяр;

у) оба хожалык хем-де тайярлайыш ишчилери ве гуллукчылары профсоюзының область комитети билен билеликде;[1]

— токай хожалыгының кәрханаларында, эдараларында ве гурамаларында иш нормаларыны гайтадан гөзден гечирмек барадакы иши гураяр хем-де зәхметиң нормалашдырылышыны кәмиллешдирмек боюнча башга чәрелери амала ашыряр;[1]

— гарашлы кәрханаларың, эдараларың ве гурамаларың социалистик ярышының жемлерини жемлейәр хем-де белленилен тертипде олары Түркменистан ССР Токай хожалыгы министрлигиниң ве Оба хожалык хем-де тайярлайыш ишчилериниң ве гуллукчыларының республикан комитетиниң гарамагына берйәр;[1]

ф) гарашлы кәрханаларда, эдараларда ве гурамаларда зәхмет дүзгүн-нызамыны пугталандырмак, зәхмете хак төлемегиң ве байрак бермегиң довам эдйән шертлериниң—зәхмет өндүрижилигиниң өсдүрилиши билен иш хакының өсдүрилишиниң арасында догры мынасыбети үпжүн эдйән шертлериң догры уланылмагы барадакы чәрелериң гечирилмегини үпжүн эдйәр, иш хакы фондларының ве хөвеслендириш фондларының харчланылышына контроллык эдилмегини амала ашыряр, кадрлар тайярламаклыгы ве оларың хүнәрини ёкарландырмаклыгы гураяр;[1]

---

[1] 5-нжи пунктуң «п», «р», «с», «т», «у», «ф», «х», «ц» подпунктлары, ТССР Министрлер Советиниң 1983-нжи йылың 21-нжи декабрындакы № 531 карарының гошмачалары ве үйтгетмелери билен алынды (ТССР Министрлер Советиниң Карарлар йыгындысы, 1983-нжи йыл, № 11—12, 121-нжи мадда).

х) гарашлы кәрханаларда, эдараларда ве гурамаларда хожалык хасаплашыгыны пугталандырмак, өнүмчилигиң дүшевүнтлилигини ёкарландырмак хем-де эсасы фондлары, доланышык серишделерини ве банк кредитлерини нетижели пейдаланмак барадакы чәрелери гечирйәр;[1]

ц) зәхметкешлериң хатларына (шикаятларына ве арзаларына) өз вагтында ве дыкгат билен гаралмагыны гурап, оларда өңе сүрлен меселелериң догры чөзүлмегини газаняр, шейле хем областың токай хожалыгының кәрханаларының, эдараларының ве гурамаларының ишинде бар болан, зәхметкешлериң хатларында гөркезилен кемчиликлери дүзетмек барада чәрелер гөрйәр;[1]

6. Халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң токай хожалык управлениесине шу ашакдакылара хукук берилйәр;[1]

— өзлериниң гарамагындакы токайлары болан я-да токайларда иш алып барян кәрханаларың, эдараларың ве гурамаларың везипели адамларына токай хожалыгыны йөретмек барадакы кадаларың, дүзгүнлериң ве инструкцияларың бозулмаларыны, токайларда гошмача пейдаланылян өнүмлери тайярлайыш ишлери гечирилен махалында токайлары горап сакламакда ве горамакда бар болан кемчиликлери ёк этмек хакында хөкманы гөркезмелер бермек билен бу хакда ёкарда дурян гурамаларың ёлбашчыларына хабар берип дурмага.

— өзлериниң гарамагында токайлары болан я-да токайларда иш алып барян кәрханалардан, эдаралардан ве гурамалардан токай хожалыгыны йөретмек, токайлары сакламак ве горамак, токай ресурсларыны догры пейдаланмак меселелери боюнча оларда бар болан материаллары алмага.

Халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң токай хожалык управлениесиниң везипели адамларының өз гуллук везипелерини ерине етирмек үчин белленен тертипде кәрханалара, гурамалара ве эдаралара барып дурмага хакы бардыр.[1]

7. Халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң токай хожалык управлениеси өзүне берлен хукукларың чәклеринде токай ве авчылык хожалыгының әхли меселелерини чөзйәр хем-де өз компетенциясына гирйән айры-айры меселелери өзүне гарашлы кәрханалара, эдаралара ве гурамалара табшырып билер.

Халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң токай хожалык управлениеси өзүне гарашлы кәрханаларың, эдараларың ве гурамаларың Социалистик дөвлет өнүмчилик кәрханасы хакындакы дүзгүннамада ве уланылып йөрлен бейлеки канунчыкарыжылык актларында гөз өңүнде тутулан хукукларыны пугта бержай этмәге, оларың хожалык өзбашдак инициативасының өсдүрилмегине хемме чәрелер аркалы ярдам этмәге борчлудыр;[1]

8. Халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң токай хожалык управлениеси өз ишинде СССР-иң ве Түркменистан ССР-ниң канунларыны, СССР Ёкары Советиниң Президиумының ве Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының Указларыны, СССР Хөкүметиниң ве Түркменистан ССР Хөкүметиниң карарларыны ве буйрукларыны, халк депутатларының область Советиниң хем-де онуң исполнитель комитетиниң карарларыны ве буйрукларыны, СССР Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитетиниң хем-де Түркменистан ССР Токай хожалыгы министрлигиниң буйрукларыны ве инс-

---

[1] 6-нжи, 7-нжи, 8-нжи, 9-нжы, 10-нжы пунктлар ТССР Министрлер Советиниң 1983-нжи йылың 21-нжи декабрындакы № 531 карарының гиризен гошмачалары ве үйтгетмелери билен алынды (ТССР Министрлер Советиниң Карарлар йыгындысы, 1983-нжи йыл, № 11—12, 121-нжи мадда).

трукцияларыны, шу Дүзгүннаманы голданяр ве областың токай хоҗалыгының кәрханаларында, эдараларында хем-де гурамаларында довам эдйән канунларың догры уланылмагыны үпҗүн эдйәр.[1]

9. Халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң токай хоҗалык управлениеси өз ишини токай хоҗалыгына ёлбашчылык этмек боюнча эхли меселелери ара алып маслахатлашмакда ве чөзмекде коллегиаллыгың хем-де бир башлыклылыгың утгашдырылмагы эсасында гурап, табшырылан иш участогында ишлериң ягдайы үчин ве белли бир табшырыкларың ерине етирилмеги үчин везипели адамларың такык җогапкәрчилигини беллейәр.[1]

10. Халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң токай хоҗалык управлениесине, Түркменистан ССР. Токай хоҗалыгы министрлиги билен ылалашылып, халк депутатларының область Совети тарапындан белленилйән начальник баштутанлык эдйәр.[1]

11. Халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң токай хоҗалык управлениесиниң начальниги Управленийәниң үстүне йүкленен везипелериң ве борчларың ерине етирилмеги үчин персонал җогапкәрчилик чекйәр, Управленийәниң айры-айры иш участокларына ёлбашчылык этмек үчин, шейле хем областың токай хоҗалыгының системасындакы кәрханаларың, эдараларың ве гурамаларың иши үчин бөлүм начальниклериниң җогапкәрчилик дережесини беллейәр.

Халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң токай хоҗалык управлениесиниң начальниги:

а) халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң токай хоҗалык управлениеси СССР-иң канунлары, СССР Ёкары Советиниң ве онуң Президиумының бейлеки караралары, Түркменистан ССР-ниң канунлары хем-де Түркменистан ССР Ёкары Советиниң ве онуң Президиумының бейлеки карарлары, СССР Министрлер Советиниң ве ТССР Министрлер Советиниң карарлары хем-де буйруклары, халк депутатларының область Советиниң ве онуң исполнитель комитетиниң карарлары ве буйруклары, СССР Токай хоҗалыгы барадакы дөвлет комитетиниң ве Түрменистан ССР Токай хоҗалыгы министрлигиниң буйруклары ве инструкциялары эсасында хем-де шолары ерине етирмек үчин өз компетенциясының чәклеринде буйруклар, инструкциялар, бейлеки актлары чыкаряр ве гөркезмелер берйәр, оларың ерине етирилмегини гураяр ве ерине етирилишини барлаяр, зерур халатларда областың бейлеки кәрханалары, эдаралары ве гурамалары билен билеликде актлар чыкаряр.

б) гарашлы кәрханаларың, эдараларың ве гурамаларың ёлбашчылары тарапындан чыкарылан, СССР-иң ве Түркменистан ССР-ниң канунларына, СССР Министрлер Советиниң ве Түркменистан ССР Министрлер Советиниң карарларына хем-де буйрукларына, халк депутатларының область Советиниң ве онуң исполнитель комитетиниң карарларына хем-де буйрукларына, СССР Токай хоҗалыгы барадакы дөвлет комитетиниң ве Түркменистан ССР Токай хоҗалыгы министрлигиниң буйрукларына хем-де инструкцияларына терс гелйән буйруклары ве инструкциялары ятыряр;

в) область активиниң маслахатларыны белленен тертипде чагыряр, шол маслахатларда Управленийә гарашлы кәрханаларың, эдараларың ве гурамаларың иши барадакы меселелер ара алнып маслахатлашыляр.[1]

---

[1] 11-нҗи, 12-нҗи ве 13-нҗи пунктлар ТССР Министрлер Советиниң 1983-нҗи йылың 21-нҗи декабрындакы № 531 карарының гиризен гошмачалары ве үйтгетмелери билен алынды (ТССР Министрлер Советиниң Карарлар йыгындысы 1983-нҗи йыл, № 11—12, 121-нҗи мадда).

12. Халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң токай хожалык управлениесиниң меркези аппаратының структурасы ве ишгәр саны белленен тертипде Түркменистан ССР Токай хожалыгы министрлиги тарапындан тассыкланяр.[1].

Управленийәниң бөлүмлери хакындакы дүзгүннама халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң токай хожалык управлениесиниң начальниги тарапындан тассыкланяр.

13. Халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң токай хожалык управлениесиниң Түркменистан ССР-иниң Дөвлет герби шекиллендирилен ве өз ады язылан печаты боляр.[1]

СЕЙРЕК ДУШ ГЕЛЙӘН ДЕКОРАТИВ ӨСҮМЛИКЛЕРИ ГОРАП САКЛАМАК ХАКЫНДА

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1983-нжи йыл, 13-нжи июль, № 332

Тебигы шертлерде өсүп, сейрек душ гелйән ябаны декоратив хем-де дерман өсүмликлериң горалып сакланылмагыны ве көпелдилмегини үпжүн этмек максады билен хем-де СССР Министрлер Советиниң Президиумының Төверекдәки среданы горамак ве тебигы ресурслары рационал пейдаланмак барадакы комиссиясының 1983-нжи йылың 12-нжи майында чыкаран карарларыны (протокол № 9. III бөлүм) ерине етирмек үчин Түркменистан ССР Министрлер Совети к а р а р э д й ә р:

1. Тебигы шертлерде өсйән декоратив өсүмликлериң ябаны өсйән гөрнүшлериниң илат тарапындан йыгналмагыны ве сатылмагыны әхли ерде гошунда лайыклыкда гадаган этмели.

2. Шу карарың ерине етирилишине контроллыгы үпжүн этмеги ТССР Токай хожалык министрлигине, ТССР Оба хожалык министрлигине, ТССР Ичери ишлер министрлигине, ТССР Сөвда министрлигине ве халк депутатларының ерли Советлериниң исполкомларына табшырмалы.

3. Карары үстүнликли ерине етирмек ве өсүмликлериң ябаны өсйән декоратив гөрнүшлериниң горалып сакланылмагыны үпжүн этмек үчин илат арасында дүшүндириш ишини гечирмеги, плакатлар ве буклетлер нешир этмеги, шейле хем йыгнамак ве сатмак гадаган эдилен өсүмликлери шекиллендирмек билен аншлаглар отуртмагы ТССР Тебигаты горайыш жемгыетине маслахат бермели.

4. Йыгнамак ве сатмак гадаган эдилен өсүмликлери шекиллендирмек билен аншлаглар ясамагы ве олары шол өсүмликлериң өсйән ерлеринде отуртмагы, Ашгабат шәхериниң төверегиндәки, Пөвризе ве Чүли жүлгелериндәки өсүмликлер дүнйәсиниң горалмагына айратын үнс бермеги ТССР Токай хожалык министрлигине табшырмалы.

ТССР Министрлер Советиниң
1983-нжи йылың 13-нжи
июлында чыкаран
№ 332 карарына
ГОШУНДЫ

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-иниң ТЕРРИТОРИЯСЫНДА ЯБАНЫ ӨСЙӘН ӨСҮМЛИКЛЕРИҢ ГОРАЛМАГА ДЕГИШЛИ ДЕКОРАТИВ ГӨРНҮШЛЕРИНИҢ ПЕРЕЧЕНИ

Ики япрак любка (гиже меневше)
Адаты первоцвет

[1] 12-нжи ве 13-нжи пунктлар ТССР Министрлер Советиниң 1983-нжи йылың 21-нжи декабрындакы № 531 карарының гиризен гошмачалары ве үйтгетмелери билен алынды (ТССР Министрлер Советиниң Карарлар йыгындысы, 1983-нжи йыл №11—12, 121-нжи мадда).

Косинскиниң дионисиясы
Эвбант текесакгалы
Фостер текесакгалы
Чигилдем (әхли гөрнүшлери)
Гладиолуслар (әхли гөрнүшлери)
Юва
Узын соган
Даг соган
Регел соганы
Чырыш (әхли гөрнүшлери)
Дәли чигилдем
Дәлигөҗеле
Җүмҗүме
Алван
Чомуч (әхли гөрнүшлери)

6-нжы бап

АТМОСФЕРА ХОВАСЫНЫ ГОРАМАК

АТМОСФЕРА ХОВАСЫНЫ ГОРАМАК ХАКЫНДА

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-нің КАНУНЫ
1981-нжи йыл, 27-нжи ноябрь
(ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1981-нжи йыл, № 33, 145-нжи мадда)

Атмосфера ховасы төверекдәки тебигы среданың эсасы җана-җан мөхүм элементлериниң биридир.

Җемгыетиң дурмушының әхли тарапларына галташян ылмы-техники революция, өнүмчилигиң ёкары депгинлер билен өсмеги, шәхерлериң өсүп гиңелмеги, атмосфераның барха гиң пейдаланылмагы хем-де төверекдәки тебигы среда адамың барха гүйчли тәсир этмеги атмосфера ховасыны горамага үнс берлишини ёкарландырмагы талап эдйәр.

Совет дөвлети совет адамларының хас оңат дурмуш шертлерини — оларың зәхметини, дурмушыны, дынч алмагыны ве саглыгыны горамагы үпҗүн этмек, мадды өнүмчилиги ве медениети мундан бейләк-де өсдүрмек үчин атмосфера ховасының аматлы ягдайда сакланмагына, онуң дикелдилмегине ве говуландырылмагына улы әхмиет берйәр.

СССР Конституциясы ве Түркменистан ССР Конституциясы хәзирки неслиң ве гелҗекки несиллериң бәхбитлери үчин атмосфера ховасыны арасса саклар ялы, мейлетин бирлешмек ве бейлеки союз республикалар билен дең хукуклылык эсасында Түркменистан Совет Социалистик Республикасы хем өз составына гирйән СССР-де зерур чәрелериң гөрүлйәндигини беллейәр. Совет дөвлети атмосфера ховасының хапаланмагының, хова бейлеки зыянлы тәсирлериң етмегиниң өңүни алмага ве соңуна чыкмага гөнүкдирип, ылмы тайдан эсасландырылан техники, ыкдысады, социал ве гайры чәрелериң комплексини гечирйәр, шонуң ялы-да бу угурда халкара хызматдашлыгыны амала ашыряр.

Совет канунлары атмосфера ховасының горалмагына ишеңҗир ярдам этмәге гөнүкдирилендир.

БИРИНҖИ БӨЛҮМ

УМУМЫ ДҮЗГҮНЛЕР

I бап

ЭСАСЫ ДҮЗГҮНЛЕР

1-нжи мадда. Атмосфера ховасыны горамак хакындакы совет канунларының везипелери

Атмосфера ховасыны горамак хакындакы совет канунларының везипелери атмосфера ховасыны арасса сакламак ве онуң ягдайыны говуландырмак, атмосфера етйән зыянлы химики, физики, биологик тәсирлериң ве юрдуң илаты, халк хоҗалыгы, өсүмлик ве хайванат дүнйәси үчин аматсыз ягдайлары дөредйән бейлеки тәсирлериң өңүни алмак ве олары азалтмак максады билен, бу угурдакы җемгыетчилик гатнашыкларыны дүзгүнлешдирмекден, шонуң ялы-да атмосфера ховасыны горамак барада канунчылыгы пугталандырмакдан ыбаратдыр.

2-нжи мадда. Атмосфера ховасыны горамак хакында ССР Союзының ве Түркменистан ССР-нің канунлары

Атмосфера ховасыны горамак хакында ССР Союзының ве Түркменистан ССР-нің канунлары «Атмосфера ховасыны горамак хакын-

дакы» СССР Кануындан хем-де ССР Союзының шуңа лайыклыкда чыкарылян бейлеки канунчылык актларындан, шу Канундан ве атмосфера ховасыны горамак хакында Түркменистан ССР-ниң бейлеки канунчылык актларындан ыбаратдыр.

3-нжи мадда. Атмосфера ховасыны горамак барадакы гатнашыклары дүзгүнлешдирмек бабатында ССР Союзының компетенциясы

Атмосфера ховасыны горамак барадакы гатнашыклары дүзгүнлешдирмек бабатында ССР Союзының ыгтыярына «Атмосфера ховасыны горамак хакындакы» СССР Канунына лайыклыкда шу ашакдакылар дегишлидир:

1) атмосфера ховасыны горамак барасында умумы чәрелери кесгитлемек ве эсасы дүзгүнлери беллемек;

2) атмосфера ховасыны горамак барадакы умумысоюз планлары ишләп дүзмек ве тассыкламак;

3) атмосфера ховасында хапалайҗы маддаларың топланмагының ёл берилйән чәклериниң нормативлерини ве хова етйән зыянлы физики тәсирлериң дережесиниң ёл берилйән чәклерини беллемек;

4) атмосфера ховасына хапалайҗы маддаларың гойберилмегиниң ёл берилйән чәклериниң нормативлерини, шонуң ялы-да хова етйән зыянлы физики тәсирлериң ёл берилйән чәклериниң нормативлерини ишләп дүзмегиң ве тассыкламагың тертибини беллемек;

5) атмосфера ховасына етйән зыянлы тәсирлериң дөвлет хасабының ССР Союзы үчин бир битеви системасыны беллемек;

6) атмосфера ховасының горалышына дөвлет контроллыгы ве оны амала ашырмагың тертибини беллемек;

7) СССР Конституциясына ве «Атмосфера ховасыны горамак хакындакы» СССР Канунына лайыклыкда атмосфера ховасыны горамак барасында умумысоюз әхмиетли бейлеки меселелери чөзмек.

4-нжи мадда. Атмосфера ховасыны горамак барадакы гатнашыклары дүзгүнлешдирмек бабатында Түркменистан ССР-ниң компетенциясы

Атмосфера ховасыны горамак барадакы гатнашыклары дүзгүнлешдирмек бабатында ССР Союзының компетенциясының чәклеринден дашары шу ашакдакылар Түркменистан ССР-ниң ыгтыярына дегишлидир: атмосфера ховасыны горамагың тертибини беллемек; атмосфера ховасыны горамак барадакы республикан планлары ишләп тайярламак ве тассыкламак; атмосфера ховасының горалышына дөвлет контроллыгыны амала ашырмак, шейле хем атмосфера ховасыны горамак барасындакы бейлеки меселелери (эгер олар ССР Союзының компетенциясына дегишли эдилмедик болса) чөзмек.

II бап

АТМОСФЕРА ХОВАСЫНЫ ГОРАМАК БАРАДАКЫ ДӨВЛЕТ ДОЛАНДЫРЫШЫ

5-нжи мадда. Атмосфера ховасыны горамак барадакы дөвлет доландырыш органлары

Атмосфера ховасыны горамак барадакы дөвлет доландырышы «Атмосфера ховасыны горамак барадакы» СССР Канунына лайыклыкда СССР Министрлер Совети, Түркменистан ССР Министрлер Совети, халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлери та-

рапындан, шейле хем ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларына лайыклыкда мунуң үчин йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары тарапындан амала ашырыляр.

6-нжы мадда. Атмосфера ховасыны горамак бабатда дөвлет доландырышы барада халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлериниң компетенциясы

Атмосфера ховасыны горамак барадакы гатнашыклары дүзгүнлешдирмек бабатда халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлериниң ыгтыярына: атмосфера ховасыны горамак барадакы чәрелери планлашдырмага гатнашмак; атмосфераның хапаланмагының ве оңа етйән бейлеки зыянлы тәсирлериң өңүни алмак хем-де шонуң себәбини ёк этмек барадакы чәрелериң ишленип тайярланылмагыны ве дурмуша гечирилмегини үпжүн этмек, шейле хем атмосфера ховасыны горамак барада ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары аркалы өзлериниң компетенциясына дегишли эдилен бейлеки меселелери чөзмек ишлери дегишлидир.

7-нжи мадда. Атмосфера ховасыны горамак барадакы чәрелери планлашдырмак

Атмосфера ховасыны горамак барадакы табшырыклар ве хованың хапаланмагының хем-де оңа етйән бейлеки зыянлы тәсирлериң себәплериниң өңүни алмак ве олары ёк этмек барадакы, шейле хем атмосфераның ягдайыны говуландырмак барадакы чәрелер ыкдысады ве социал өсүш барадакы дөвлет планларында гөз өңүнде тутуляр.

Атмосфера ховасыны горамак барада министрликлер, дөвлет комитетлери ве ведомстволар, кәрханалар, эдаралар хем-де гурамалар тарапындан ишленип тайярланылян планларың проектлери атмосфера ховасының горалышына дөвлет контроллыгыны амала ашырян органлар билен ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында белленилйән тертипде ылалашыляр.

III бап

АТМОСФЕРА ХОВАСЫНЫ ГОРАМАК БАРАДАКЫ ЧӘРЕЛЕРИ АМАЛА АШЫРМАГА ЖЕМГЫЕТЧИЛИК ГУРАМАЛАРЫНЫҢ ВЕ ГРАЖДАНЛАРЫҢ ГАТНАШМАГЫ

8-нжи мадда. Атмосфера ховасыны горамак барадакы чәрелери амала ашырмакда жемгыетчилик гурамаларының ве гражданларың дөвлет органларына ярдам этмеги

Профессионал союзлар, яшлар гурамалары, тебигаты горамак барадакы жемгыетлер, ылмы жемгыетлер ве бейлеки жемгыетчилик гурамалары, шейле хем гражданлар атмосфера ховасыны горамак барадакы чәрелери дурмуша гечирмекде дөвлет органларына ярдам эдйәрлер.

9-нжы мадда. Түркменистан ССР-ниң тебигаты горамак барадакы Республикан мейлетин жемгыетиниң атмосфера ховасыны горамак барадакы чәрелери дурмуша гечирмәге гатнашмагы

Түркменистан ССР-ниң тебигаты горамак барадакы Республикан мейлетин жемгыети ССР Союзының, Түркменистан ССР-ниң канунларына ве өз Уставына лайыклыкда, атмосфера ховасыны горамак бара-

дакы чәрелере илатың гиң гатлакларының ишеңңир ве гөс-гөни гатнашмагына ярдам эдйәр, шу угурдакы билимлери пропагандирлейәр, атмосфера ховасыны горамакда дөвлет органларына ярдам эдйәр, шейле хем атмосфера ховасыны горамак хакындакы кануларың ерине етирилишине җемгыетчилик контроллыгыны амала ашыряр.

10-нҗы мадда. Атмосфера ховасыны горамагы үпҗүн этмек барадакы ише җемгыетчилик гурамаларының гатнашмак тертиби

Җемгыетчилик гурамалары атмосфера ховасының горалмагыны үпҗүн этмәге гөнүкдирилен ише өзлериниң уставларына (дүзгүннамаларына) хем-де ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларына лайыклыкда гатнашярлар.

11-нҗи мадда. Атмосфера ховасыны горамак барадакы чәрелери дурмуша гечирмәге гражданларың гатнашыш формалары

Гражданлар: атмосфера ховасыны горамак барадакы ишлериң гечирилмегине гөс-гөни гатнашмак; атмосфера ховасыны говуландырмак хакында теклиплер хөдүрлемек; атмосфера ховасыны горамак хакындакы канунларың бозулмагының өзлерине мәлим болан халатларыны хабар бермек аркалы атмосфера ховасыны горамак барадакы чәрелери дурмуша гечирмекде дөвлет органларына ярдам эдйәрлер.

12-нҗи мадда. Җемгыетчилик гурамаларының ве гражданларың атмосфера ховасыны горамак барадакы теклиплерини дөвлет органларының назарда тутмак борҗы

Дөвлет органлары атмосфера ховасыны горамак барадакы чәрелер дурмуша гечириленде җемгыетчилик гурамаларының ве гражданларың теклиплерини әхли чәрелер билен назарда тутмага борчлудырлар.

ИКИНҖИ БӨЛУМ

АТМОСФЕРА ХОВАСЫНЫ ГОРАМАК БАРАДАКЫ ЧӘРЕЛЕР

IV бап

АТМОСФЕРА ХОВАСЫНДА ХАПАЛАЙҖЫ МАДДАЛАРЫҢ ТОПЛАНМАГЫНЫҢ ВЕ ГОЙБЕРИЛМЕГИНИҢ ЁЛ БЕРИЛЙӘН ЧӘКЛЕРИНИҢ ВЕ ХОВА ЕТЙӘН ЗЫЯНЛЫ ФИЗИКИ ТӘСИРЛЕРИҢ ДЕРЕҖЕСИНИҢ ЁЛ БЕРИЛЙӘН ЧӘКЛЕРИНИҢ НОРМАТИВЛЕРИ

13-нҗи мадда. Атмосфера ховасында хапалайҗы маддаларың топланмагының ёл берилйән чәклериниң ве хова етйән зыянлы физики тәсирлериң дереҗесиниң ёл берилйән чәклериниң нормативлери

Атмосфера ховасының ягдайыны кесгитлемек үчин хапалайҗы маддаларың топланмагының ёл берилйән чәклериниң ве атмосфера етйән зыянлы физики тәсирлериң дереҗесиниң ёл берилйән чәклеринин нормативлери белленилйәр. Бу нормативлер адамларың саглыгыны горамагың ве төверекдәки тебигы средаяы горамагың бәхбитлерине лайык гелмелидир.

«Атмосфера ховасыны горамак хакындакы» СССР Канунына лайыклыкда атмосфера ховасында хапалайҗы маддаларың топланмагының ёл берилйән чәклериниң ве хова етйән зыянлы физики тәсирле-

рин дережесиниң ёл берилйән чәклериниң нормативлери СССР-иң бүтин территориясы үчин бир битеви нормативлер хасап эдилйәр. Зерур халатларда айры-айры районлар үчин атмосфера ховасында хапалайжы маддаларың топланмагының ёл берилйән чәклериниң хас берк нормативлери белленилйәр.

Ёкарда гөркезилен нормативлер ве олары кесгитлемегиң методлары СССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән тертипде тассыкланыляр ве гүйже гиризилйәр.

14-нжи м а д д а. Атмосфера ховасына хапалайжы маддаларың гойберилмегиниң ве хова етйән зыянлы физики тәсирлериң ёл берилйән чәклериниң нормативлери

Атмосфера ховасыны горамак максады билен, хапалайжы стационар ве гөчме чешмелер тарапындан хапалайжы маддаларың гойберилмегиниң ёл берилйән чәклериниң нормативлери, шейле хем зыянлы физики тәсирлериң ёл берилйән чәклериниң нормативлери белленилйәр. Бу нормативлер атмосфера ховасына хер бир хапа маддалары гойберижи станционар чешме үчин я-да атмосфера ховасына етйән гайры зыянлы тәсирлер үчин, шейле хем транспорт ве йөрейән гайры серишделериң хем-де установкаларың хер бир модели үчин белленилйәр.

Атмосфера хапалайжы маддаларың гойберилмегиниң ёл берилйән чәклериниң хем-де хова етйән зыянлы физики тәсирлериң ёл берилйән чәклериниң нормативлери шейле дережеде, ягны шол райондакы анык чешмеден ве әхли бейлеки чешмелерден хапалайжы маддаларың гойберлиши хем-де олардан етйән зыянлы физики тәсирлер шол районың өсүш перспективасы назара алнанда атмосфера ховасында хапалайжы маддаларың топланмагының ве зыянлы физики тәсирлериң ёл берилйән чәклериниң нормативлеринден артмагына гетирмейән дережеде белленилйәр.

«Атмосфера ховасыны горамак хакындакы» СССР Кануныңа лайыклыкда ёкарда гөркезилен нормативлер, олары кесгитлемегиң методлары ве ким үчин ишленип тайярланылян болса, шол чешмелериң гөрнүшлери СССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән тертипде тассыкланыляр ве гүйже гиризилйәр.

V бап

ХАПАЛАЙЖЫ СТАЦИОНАР ЧЕШМЕЛЕРИҢ АТМОСФЕРА ХАПАЛАЙЖЫ МАДДАЛАРЫ ГОЙБЕРМЕГИНИ ДҮЗГҮНЛЕШДИРМЕК

15-нжи м а д д а. Хапалайжы стационар чешмелериң атмосфера хапалайжы маддалары гойбермегине ыгтыяр бермек

Хапалайжы стационар чешмелериң атмосфера хапалайжы маддалары гойбермегине хер бир халатда муңа йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органының берйән ыгтыяры эсасында ёл берилйәр. Шол ыгтыярда хапалайжы маддаларың гойберилмегиниң ёл берилйән чәклериниң нормативлери, шейле хем атмосфера ховасының горалмагыны үпжүн эдйән бейлеки шертлер ве талаплар гөз өңүнде тутуляр.

«Атмосфера ховасыны горамак хакындакы» СССР Кануныңа лайыклыкда хапалайжы стационар чешмелериң атмосфера хапалайжы маддалары гойбермеги үчин ыгтыяр бермегиң тертиби СССР Министрлер Совети тарапындан белленилйәр.

16-нжы мадда. Хапалайжы стационар чешмелериң атмосфера хапалайжы маддалары гойбермегини азалтмак барадакы чәрелер

Өзлериниң иши атмосфера хапалайжы маддалары гойбермек билен багланышыклы болан кәрханалар, эдаралар ве гурамалар хапалайжы маддалары гойбермек үчин берилйән ыгтыярларда гөз өңүнде тутулан шертлериң ве талапларың ерине етирилмегини үпжүн этмекден өтри гурамачылык-хожалык, техники ве бейлеки чәрелери гечирмәге, хапалайжы маддаларың гойберлишини азалтмак барада чәрелер гөрмәге, хапалайжы маддалары арассалайжы десгаларың, энжамларың ве аппаратураның бөкденчсиз нетижели ишлемегини, гурат ягдайда сакланмагыны, олара контроллык эдилмегини үпжүн этмәге, шейле хем атмосфера гойберилйән хапалайжы маддаларың мукдарыны ве составыны бирсыхлы хасаба алмага борчлудырлар.

Атмосфера ховасыны горамак барадакы чәрелериң дурмуша гечирилмеги топрагың, сувуң ве бейлеки тебигы объектлериң хапаланмагына гетирмели дәлдир.

17-нжи мадда. Атмосфера хапалайжы маддаларың гойберилмегини чәклендирмек, вагтлайын дурузмак я-да гадаган этмек

Ыгтыярларда гөз өңүнде тутулан шертлер ве талаплар бозулан махалында, шейле хем илатың саглыгы үчин ховп дөресе, атмосфера ховасының горалышына дөвлет контроллыгыны амала ашырян органың карары боюнча айры-айры сенагат установкаларының, цехлериң, кәрханаларың, эдараларың ве гурамаларың ишиниң ятырылмагына ченли атмосфера хапалайжы маддаларың гойберилмеги чәклендирилип, вагтлайын дурзулып я-да гадаган эдилип билнер.

18-нжи мадда. Авария ягдайлары нетижесинде хапалайжы маддаларың зыянлы тәсирини ёк этмек барадакы чәрелер

Атмосфера хапалайжы маддаларың гойберилмегиниң ёл берилйән чәклери авария ягдайлары нетижесинде белленен нормативлердәки чәкден гечен махалында кәрханаларың, эдараларың ве гурамаларың ёлбашчылары бу барада атмосфера ховасының горалышына дөвлет контроллыгыны амала ашырян органлара хаял этмән хабар этмәге хем-де атмосфера ховасыны горамак үчин ве онуң хапаланмагының себәплерини хем-де етирен зыяныны ёк этмек үчин белленен тертипде чәрелер гөрмәге борчлудырлар.

19-нжы мадда. Аматсыз метеорологик шертлер дөрәнде атмосфера хапалайжы маддаларың гойберилмегини азалтмак барадакы чәрелер

Аматсыз метеорологик шертлериң дөремегине гарашыляндыгы зерарлы атмосфера ховасында хапалайжы маддаларың топланышының артмагының мүмкиндиги хакында дуйдуруш алнандан соң, кәрханалар, эдаралар ве гурамалар атмосфера ховасының горалышына дөвлет контроллыгыны амала ашырян органлар билен ылалашып, шейле маддаларың атмосфера гойберилмегини азалтмак барада йөрите ишленип тайярланылан чәрелери гечирмәге борчлудырлар.

VI бап

АВТОМОБИЛЛЕР, САМОЛЁТЛАР, БЕЙЛЕКИ ЙӨРЕЙӘН СЕРИШДЕЛЕР ВЕ УСТАНОВКАЛАР ТАРАПЫНДАН АТМОСФЕРА ХАПАЛАЙҖЫ МАДДАЛАРЫҢ ГОЙБЕРИЛМЕГИНИ ДҮЗГҮНЛЕШДИРМЕК

20-нҗи мадда. Йөрейән серишделер ве установкалар тарапындан атмосфера хапалайҗы маддаларың гойберилмегиниң өңүни алмак ве оны азалтмак

Автомобиллери, самолётлары, гәмилери, бейлеки йөрейән серишделери ве установкалары проектирлемек, өндүрмек ве уланмак билен мешгулланян министрликлер, дөвлет комитетлери ве ведомстволар, кәрханалар, эдаралар хем-де гурамалар шол серишделериң ве установкаларың атмосфера хапалайҗы маддалары гойбермегиниң өңүни алмак хем-де оны азалтмак барадакы чәрелериң комплексини ишләп тайярламага ве дурмуша гечирмәге борчлудырлар.

Транспорт серишделериниң хем-де йөрейән бейлеки серишделериң ве установкаларың гойберйән хапалайҗы маддаларының мукдары шол маддалары гойбермегиң ёл берилйән чәклериниң нормативлеринден гечмели дәлдир.

21-нҗи мадда. Транспорт серишделериниң хем-де йөрейән бейлеки серишделериң ве установкаларың хапалайҗы маддалары гойбермегиниң ёл берилйән чәклериниң нормативлериниң берҗай эдилишине контроллык этмек

Уланылып йөрлен әхли транспорт серишделери хем-де йөрейән бейлеки серишделер ве установкалар «Атмосфера ховасыны горамак хакындакы» СССР Канунына лайыклыкда хапалайҗы маддалары гойбермегиң ёл берилйән чәклериниң нормативлериниң берҗай эдилиши барада контролдан гечмелидирлер.

Шол нормативлериң берҗай эдилишине контроллык этмегиң кадалары СССР Министрлер Совети тарапындан кесгитленилйән тертипде белленилйәр.

22-нҗи мадда. Атмосфера ховасыны хапалайҗы йөрейиш чешмелерини өндүрмек ве уланмак барадакы талаплар

Хапалайҗы маддалары белленен нормативлерден артык гойберйән транспорт серишделериниң хем-де йөрейән бейлеки серишделериң ве установкаларың өндүрилмегине хем-де уланылмагына ёл берилмейәр.

Атмосфера ховасыны горамак максады билен халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлери ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануunларына лайыклыкда транспорт серишделериниң хем-де бейлеки йөрейән серишделериң ве установкаларың белли бир зоналара, яшайыш җай массивлерине, дынч алыш ве туризм ерлерине бармагыны чәклендирип билерлер.

23-нҗи мадда. Транспорт серишделери хем-де бейлеки йөрейән серишделер ве установкалар тарапындан хова хапалайҗы маддаларың гойберилмегини азалтмак барадакы чәрелер

Транспорт серишделериниң хем-де бейлеки йөрейән серишделериң ве установкаларың хапалайҗы маддалар гойберилмегинден атмосфера ховасыны горамак максады билен, Түркменистан ССР Министрлер

Совети тарапындан кесгитленилйән тертипде шу ашакдакы чәрелер: гүр илатлы яшайыш җай кварталларындан автотранспорт кәрханаларыны, автомобиллере янгыч гуюжы станциялары чыкармак; йүк дашаян транзит автомобиль транспортыны шәхериң чәгинден дашары чыкармак; шәхерлерде ёл хereкетини дүзгүнлешдирмегиң автоматизациялашдырылан системаларыны орнашдырмак аркалы транспорт хereкетини дүзгүнлешдирмек; автотранспорт хоҗалыкларында транспорт серишделериниң хем-де бейлеки йөрейән серишделериң ве установкаларың двигателлерини хем-де ишленилен газларың составыны барлайжы чәрелери, шейле хем атмосфера ховасыны сагдынлашдырмак барадакы бейлеки чәрелер дурмуша гечирилйәр.

VII бап

АТМОСФЕРА ЕТЙӘН ЗЫЯНЛЫ ФИЗИКИ ТӘСИРЛЕРИ ДҮЗГҮНЛЕШДИРМЕК

24-нҗи м а д д а. Атмосфера етйән зыянлы физики тәсирлериң өңүни алмак, олары азалтмак ве ёк этмек барадакы чәрелер

Халк депутатларының ерли Советлери, министрликлер, дөвлет комитетлери, ведомстволар, кәрханалар, эдаралар ве гурамалар сес яңланмаларының, шол санда гүввүлдиниң, шөхлеленмәниң ве шолара меңзешлериң атмосфера эдйән зыянлы тәсириниң өңүни алмак, оны азалтмак ве ёк этмек чәрелерини ишләп тайярламага ве дурмуша гечирмәге борчлудырлар.

25-нҗи м а д д а. Зыянлы физики тәсирлериң айры-айры гөрнүшлериниң атмосфера ховасына етирилмегине ёл берилйән шертлер

ССР Союзының канунлары аркалы кесгитленилйән халатларда зыянлы физики тәсирлериң айры-айры гөрнүшлериниң атмосфера ховасына етирилмегине диңе муңа йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары тарапындан берилйән ыгтыярлар эсасында ёл берлип билнер.

Атмосфера ховасына хер бир зыянлы физики тәсириң етирилмегине шоңа ёл берилйән чәклериң белленен нормативлери берҗай эдилен вагтында, зыянлы физики тәсире ыгтыяр берлен халатларында болса, шол ыгтыярда гөз өңүнде тутулан бейлеки талаплар хем берҗай эдилен вагтында ёл берилйәр. Ёкарда гөркезилен талаплар бозулан махалында зыянлы физики тәсирлере ёл берилйән чәклериң нормативлериниң артмагына гетирен себәплер я-да берлен ыгтыярда гөз өңүнде тутулан талапларың бозулмагы арадан айрылянча, атмосфера ховасының горалышына дөвлет контроллыгыны амала ашырян органың карары эсасында айры-айры сенагат установкаларының ве бейлеки установкаларың, цехлериң, кәрханаларың, эдараларың ве гурамаларың дегишли иши вагтлайын дурзулып, чәклендирилип я-да гадаган эдилип билнер.

26-нҗы м а д д а. Өнүмчилик гүввүлдисини ве бейлеки гүввүлдилери чәклендирмек барадакы чәрелер

Өнүмчилик гүввүлдисине ве бейлеки гүввүлдилере гаршы гөрешмек максады билен, хусусан-да: гүввүлдиси аз болан технологик процеслери орнашдырмак; транспорт серишделериниң конструкцияларыны ве оларың уланылышыны, шейле хем демир ве автомобиль ёлларының, көче өртүклериниң сакланылышыны говуландырмак, гүввүлдиниң чешмелери болуп дурян аэродромлары ве аэропортлары, сенагат ве бейлеки десгалары хем-де энҗамлары илатлы пунктлардан ве яша-

йыш җайларының ерлешен себитлеринден зерур аралыкда ерлешдирмек; шәхерлериң ве бейлеки илатлы пунктларың планлашдырылышыны хем-де гурлушыны говуландырмак; дурмуш гүввүлдисиниң өңүни алмак ве оны азалтмак барадакы гурамачылык чәрелери дурмуша гечирилмелидир.

27-нҗи м а д д а. Дурмуш гүввүлдисине гаршы гөрешмек барадакы талаплары гражданларың берҗай этмек борҗы

Гражданлар квартиралaрда, шейле хем яшалян җайларың ховлуларында, көчелерде, дынч алынян ерлерде хем-де бейлеки җемгыетчилик ерлеринде дурмуш гүввүлдисине гаршы гөрешмек максады билен белленилен талаплары берҗай этмәге борчлудырлар.

VIII бап

АТМОСФЕРА ХОВАСЫНЫҢ ЯГДАЙЫНА ТӘСИР ЭДЙӘН КӘРХАНАЛАРЫ, ДЕСГАЛАРЫ ВЕ БЕЙЛЕКИ ОБЪЕКТЛЕРИ ЕРЛЕШДИРМЕК, ПРОЕКТИРЛЕМЕК, ГУРМАК ХЕМ-ДЕ УЛАНМАГА БЕРМЕК

28-нҗи м а д д а. Атмосфера ховасының ягдайына тәсир эдйән кәрханалары, десгалары ве бейлеки объектлери ерлешдирмегиң, проектирлемегиң, гурмагың хем-де уланмага бермегиң шертлери

Тәзе хем-де реконструкциялашдырылан кәрханалар, десгалар ве бейлеки объектлер ерлешдирилен, проектирленен, гурлан ве ише гиризилен вагтда, ишләп гелйән технологик процеслер ве энҗамлар кәмиллешдирилен ве оларың тәзелери орнашдырылан махалында атмосфера ховасына етйән зыянлы тәсирлериң нормативлериниң берҗай эдилмегини үпҗүн этмек зерурдыр. Шунда зыянлы маддаларың ве галындыларың тутулып сакланмагы, пейдаланмагы, зыянсызландырылмагы я-да хапалайҗы маддаларың гойберилмегиниң долы суратда арадан айрылмагы, проектирленилйән, ишләп йөрен ве гелҗекде гурмак үчин планлашдырылян кәрханалардан, десгалардан ве бейлеки объектлерден гойберилйән зыянлы маддаларың, шейле хем зыянлы физики тәсирлериң умумы җеминиң атмосфера ховасында хапалайҗы маддаларың топланмагының ёл берилйән чәклериниң нормативлеринден хем-де атмосфера ховасына етйән зыянлы физики тәсирлериң дереҗесиниң ёл берилйән чәклериниң нормативлеринден гечмегине гетирмезлигинден угур алып, атмосфера ховасыны горамак барадакы бейлеки талапларың ерине етирилмеги гөз өңүнде тутулмалыдыр.

29-нҗы м а д д а. Атмосфера ховасының ягдайына тәсир эдйән кәрханаларың, десгаларың ве бейлеки объектлериң гурулмалы ерлери, олары гурмагың ве реконструкциялашдырмагың проектлери барада ылалашмак

Атмосфера ховасының ягдайына тәсир эдйән кәрханаларың, десгаларың ве бейлеки объектлериң гурулмалы ерлерини, олары гурмагың ве реконструкциялашдырмагың проектлерини кесгитлемек иши ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларына лайыклыкда атмосфера ховасының горалышына дөвлет контроллыгыны амала ашырян органлар хем-де бейлеки органлар билен ылалашыляр.

30-нҗы м а д д а. Атмосфера ховасыны горамак барадакы талаплары канагатландырмаян кәрханалары ве бейлеки объектлери уланмага бермеги гадаган этмек

Атмосфера ховасыны горамак барадакы талаплары канагатландырмаян тәзе ве реконструкциялашдырылан кәрханалары, десгалары ве бейлеки объектлери уланмага бермек гадаган эдилйәр.

31-нҗи м а д д а. Өзлериниң иши хапалайҗы маддалары атмосфера гойбермек билен багланышыклы кәрханалара, эдаралара ве гурамалара билдирилйән талап

Өзлериниң иши хапалайҗы маддалары атмосфера гойбермек билен багланышыклы кәрханалар, эдаралар ве гурамалар, оларың хачан ише гиризилендиклерине гарамаздан, атмосфера гойберилйән маддалары арассаламак үчин герек десгалар, энҗамлар ве аппаратура билен хем-де атмосфера гойберилйән маддаларың мөчберине ве составына контроллык эдйән серишделер билен энҗамлашдырылмалыдыр.

32-нҗи м а д д а. Атмосфера гойберилйән хапалайҗы маддалары арассаламак үчин десгаларың, энҗамларың ве аппаратураның проектирленилишине, гурлушына хем-де уланылышына контроллык этмек

Министрликлер, дөвлет комитетлери ве ведомстволар атмосфера гойберилйән хапалайҗы маддалары арассаламак хем-де оларың атмосфера етирйән зыянлы физики тәсирини азалтмак үчин десгаларың, энҗамларың ве аппаратураның проектирленилишине, гурлушына хем-де уланылышына, шонуң ялы-да арассалайшың нетиҗелилигине, атмосфера гойберилйән зыянлы маддаларың мөчберине ве оларың зыянлы физики тәсирине бирсыхлы гөзегчилик этмек үчин, оларың зерур гураллар билен энҗамлашдырылышына контроллык этмәге борчлудырлар.

IX бап

ШӘХЕРЛЕР ВЕ БЕЙЛЕКИ ИЛАТЛЫ ПУНКТЛАР ЕРЛЕШДИРИЛЙӘН ХЕМ-ДЕ ӨСДҮРИЛЙӘН ВАГТДА АТМОСФЕРА ХОВАСЫНЫ ГОРАМАК БАРАДАКЫ ТАЛАПЛАРЫ ЕРИНЕ ЕТИРМЕК

33-нҗи м а д д а. Шәхерлер ве бейлеки илатлы пунктлар ерлешдирилйән хем-де өсдүрилйән вагтда атмосфера ховасыны горамак барадакы талаплар

Шәхерлери ве бейлеки илатлы пунктлары ерлешдирмек ве өсдүрмек иши планлашдырыланда, атмосфера ховасының ягдайы, онуң чак эдилйән үйтгемеси ве атмосфера ховасыны зыянлы тәсирлерден горамак везипеси назара алынмалыдыр.

Шәхерлери ве бейлеки илатлы пунктлары проектирлемек, гурмак, реконструкциялашдырмак иши атмосфера ховасыны горамак барадакы санитария-гигиена нормаларына ве кадаларына хем-де бейлеки нормалара ве кадалара лайыклыкда гечирилйәр.

Атмосфера ховасының хапаланмагының өңүни алмак я-да оны азалтмак максады билен, халк депутатларының Советлери илатлы пунктларың территориясының, кәрханалар, эдаралар ве гурамалар болса өзлериниң өнүмчилик мейданчаларының хем-де бейлеки мейданчаларының абаданлашдырылышыны ве оларда агач экилишини говуландырмак үчин чәре гөрмелидирлер.

Кәрханалар, эдаралар ве гурамалар топарының алып барян иши атмосфера ховасына тәсир эдйән ерлерде белленилен тертипде атмос-

фера ховасыны сагдынлашдырмак барада комплекслейин чәрелер ишленип дүзүлйәр ве дурмуша гечирилйәр.

34-нҗи м а д д а. Атмосфера ховасына тәсир эдйән кәрханалары, десгалары ве бейлеки объектлери япмак я-да оларың өнүмчилик угруны үйтгетмек

Хапалайҗы маддаларың атмосфера ховасына гойберилишини ве оңа етйән зыянлы физики тәсири белленилен нормативлере ченли азалтмак мүмкин болмадык халатларда дегишли кәрханалар, десгалар ве бейлеки объектлер япыляр я-да оларың өнүмчилик угры үйтгедилмелидир.

X бап

АЧЫШЛАР, ОЙЛАП ТАПЫШЛАР, ТӘЗЕ ТЕХНИКИ СИСТЕМАЛАР ОРНАШДЫРЫЛЯН ВАГТДА, ШЕЙЛЕ ХЕМ ДАШАРЫ ЮРТ ЭНҖАМЛАРЫ САТЫН АЛНАН ВАГТДА АТМОСФЕРА ХОВАСЫНЫ ГОРАМАК БАРАДАКЫ ТАЛАПЛАРЫ БЕРҖАЙ ЭТМЕК

35-нҗи м а д д а. Атмосфера ховасыны горамак барадакы талаплары канагатландырмаян ачышларың, ойлап тапышларың, тәзе техники системаларың орнашдырылмагыны, шейле хем дашары юртлардан шонуң ялы энҗамларың сатын алынмагыны гадаган этмек

Эгер-де ачышлар, ойлап тапышлар, рационализаторчылык теклиплер, тәзе техники системалар, маддалар ве материаллар, шонуң ялы-да дашары юртлардан сатын алынмалы технологик энҗамлар ве бейлеки объектлер атмосфера ховасыны горамак барада СССР-де белленилен талаплары канагатландырмаян болса ве олар зыянлы маддаларың атмосфера ховасына гойберилишине контроллык эдйән техники серишделер билен үпҗүн эдилмедик болса, онда «Атмосфера ховасыны горамак хакындакы» СССР Канунына лайыклыкда, оларың орнашдырылмагы ве дашары юртлардан сатын алынмагы гадаган эдилйәр.

XI бап

ӨСҮМЛИКЛЕРИ ГОРАЙЫШ СЕРИШДЕЛЕРИ, МИНЕРАЛ ДӨКҮНЛЕР ВЕ БЕЙЛЕКИ ПРЕПАРАТЛАР УЛАНЫЛАНДА АТМОСФЕРА ХОВАСЫНЫ ГОРАМАК БАРАДАКЫ ТАЛАПЛАРЫ ЕРИНЕ ЕТИРМЕК

36-нҗы м а д д а. Халк хоҗалыгында минерал дөкүнлери ве бейлеки препаратлары уланмак

«Атмосфера ховасыны горамак хакындакы» СССР Канунына лайыклыкда, өсүмликлери горайыш серишделериниң, оларың өсүшини батландырыҗыларың (стимуляторларың), минерал дөкүнлериң ве бейлеки препаратларың халк хоҗалыгында уланмага ругсат берилйәнлериниң перечени, шонуң ялы-да олары уланмагың уссуллары атмосфера ховасының горалышына дөвлет контроллыгыны эдйән йөрите ыгтыярлы органлар билен ССР Союзының канунларында белленилен тертипде ылалашылмалыдыр.

37-нҗи м а д д а. Атмосфера ховасына тәсир эдйән тәзе препаратлар дөредилйән вагты билдирилйән талаплар

Өсүмликлери горамак үчин уланыляи тәзе препаратлар, оларың өсүшини батландырыжылар, минерал дөкүнлер дөредиленде оларың топланмагының ёл берилйән чәклериниң нормативлери ве атмосфера ховасында шол препаратларың галындыларының мукдарыны кесгитлемегиң методлары ишленип тайярланылмалыдыр.

38-нжи мадда. Өсүмликлери горайыш серишделери, минерал дөкүнлер ве атмосфера ховасыны хапалаян бейлеки препаратлар уланыланда атмосфера ховасыны горамак барадакы талаплар

Колхозлар, совхозлар, бейлеки кәрханалар, эдаралар, гурамалар, шейле хем граждаилар өсүмликлери горайыш серишделериниң, оларың өсүшини батландырыжыларың, минерал дөкүнлериң ве бейлеки препаратларың атмосфера ховасының хапаланмагына ёл бермез ялы, олары дашамагың, сакламагың ве уланмагың кадаларыны берҗай этмәге борчлудырлар.

39-нжы мадда. Нормативлер болмадык махалында атмосфера ховасына етирилйән зыянлы тәсирлери дүзгүнлешдирмек

Атмосфера ховасына етйән зыянлы тәсирлере, ягны дегишли нормативлер белленмедик шол зыянлы тәсирлере мунуң үчин йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары тарапындан белли бир мөхлете берилйән ыгтыярлар боюнча айратын халатларда ёл берлип билнер. Шол мөхлетиң ичинде атмосфера ховасына етйән зыянлы тәсирлериң ёл берилйән чәклериниң дегишли нормативи белленмелидир хем-де атмосфера ховасыны горамак барадакы зерур чәрелер гечирилмелидир.

XII бап

ПЕЙДАЛЫ МАГДАНЛАР ГАЗЫЛЫП АЛНАНДА, ТЕРРИКОНЛАР ВЕ МАГДАН ҮЙШМЕКЛЕРИ ЕРЛЕШДИРИЛЕНДЕ ХЕМ-ДЕ УЛАНЫЛАНДА АТМОСФЕРА ХОВАСЫНЫ ГОРАМАК БАРАДАКЫ ТАЛАПЛАРЫ ЕРИНЕ ЕТИРМЕК

40-нжы мадда. Пейдалы магданлар газылып алнанда, терриконлар ве магдан үйшмеклери ерлешдириленде хем-де уланыланда атмосфера ховасыны горамак барадакы талаплары берҗай этмек

Пейдалы магданлары газып алмак, партладыш ишлерини гечирмек, терриконлары, магдан үйшмеклерини, дерс сакланян ве зибил ташланян ерлери ерлешдирмек хем-де уланмак иши атмосфера ховасының горалышына дөвлет контроллыгыны амала ашырян органлар, шейле хем ССР Союзының ве Түркменистан ССР-иниң канунларына лайыклыкда, бейлеки органлар билен ылалашылан усуллар аркалы атмосфера ховасының хапаланмагының өңүни алмак я-да оны азалтмак барадакы кадаларың берҗай эдилмеги билен гечирилмелидир.

41-нжи мадда. Атмосфера ховасыны хапаламагың чешмелери болан терриконлары, магдан үйшмеклерини илатлы пунктларда ерлешдирмеги гадаган этмек

Илатлы пунктларда терриконлары, магдан үйшмеклерини ерлешдирмек, сенагат галындыларыны, өнүмчилик, дурмуш зибиллерини хем-де атмосфера ховасының тозан, газ гөрнүшли ве порсы ыслы зыян-

лы маддалар билен хапаланмагының чешмелери болуп дурян бейлеки галындылары үйшүрип гоймак, шейле хем ёкарда гөркезилен галындылары кәрханаларың, эдараларың, гурамаларың ве илатлы пунктларын территориясында якмак гадаган эдилйәр (атмосфера ховасыны горамак барадакы талаплар берҗай эдилип, йөрите установкалары пейдаланмак аркалы галындыларың якылян халатлары муңа гирмейәр).

42-нҗи мадда. Атмосфера ховасыны хапалаян галындылары экитмек ве пейдаланмак

Кәрханалар, эдаралар ве гурамалар атмосфера ховасыны хапалаян галындыларың олары чиг мал хөкмүнде пейдаланян кәрханалара я-да йөрите зибил дөкүлйән ерлере өз вагтында экидилмегини үпҗүн этмәге борчлудырлар.

XIII бап

АТМОСФЕРА ХОВАСЫНЫҢ ӨНҮМЧИЛИК ХАҖАТЛАРЫ ҮЧИН САРП ЭДИЛИШИНИ ДҮЗГҮНЛЕШДИРМЕК

43-нҗи мадда. Атмосфера ховасыны өнүмчилик хаҗатлары үчин сарп эдйән объектлери проектирлемек ве гурмак

Кәрханалар, десгалар ве бейлеки объектлер проектирленен махалында, шейле хем технологик процеслер ве энҗамлар дөредилен хем-де кәмиллешдирилен махалында атмосфера ховасының өнүмчилик хаҗатлары үчин минимал зерур сарп эдилмегини үпҗүн эдйән чәрелер гөз өңүнде тутулмалыдыр.

44-нҗи мадда. Хованың өнүмчилик хаҗатлары үчин сарп эдилмегини чәклендирмек, вагтлайын дурузмак я-да гадаган этмек

Хованың өнүмчилик хаҗатлары үчин сарп эдилмеги атмосфера ховасының ягдайының үйтгемегине гетирип, адамларың саглыгына, өсүмлик ве хайванат дүнйәсине зыянлы тәсир эден вагтында хованың шейле сарп эдилмеги атмосфера ховасының горалышына дөвлет контроллыгыны амала ашырян органлар тарапындан чәклендирилип, вагтлайын дурзулып я-да гадаган эдилип билнер.

XIV бап

ХОВА ВЕ КЛИМАТА ЭДИЛЙӘН ТӘСИРИ ДҮЗГҮНЛЕШДИРМЕК

45-нҗи мадда. Халк хоҗалык максатлары үчин атмосфераның ве атмосфера хадысаларының ягдайыны эмели усул билен үйтгетмегиң тертиби ве шертлери

Халк хоҗалык максатлары үчин атмосфераның ве атмосфера хадысаларының ягдайыны эмели усул билен үйтгетмәге гөнүкдирилен херекетлер муңа диңе йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органларының берйән ыгтыярлары эсасында хем-де бу ишиң хова ве климата аматсыз тәсир этмегине гетирмедик вагтында, диңе шейле шертлерде министрликлер, дөвлет комитетлери хем-де ведомстволар, кәрханалар, эдаралар ве гурамалар тарапындан амала ашырылып билнер.

XV бап

АТМОСФЕРА ХОВАСЫНЫ ГОРАМАК БАРАДАКЫ ЧӘРЕЛЕРИҢ ЕРИНЕ ЕТИРИЛМЕГИНИ МАДДЫ ВЕ МОРАЛЬ ТАЙДАН ХӨВЕСЛЕНДИРМЕК

46-нжы мадда. Атмосфера ховасыны горамак барадакы чәрелериң ерине етирилмегини мадды ве мораль тайдан хөвеслендирмек

ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында атмосфера ховасыны горамак барадакы чәрелериң дурмуша гечирилмегине голтгы берйән кәрханалары, эдаралары хем-де гурамалары, шейле хем гражданлары мадды ве мораль тайдан хөвеслендирмек чәрелери белленилип билнер.

ҮЧҮНҖИ БӨЛҮМ

АТМОСФЕРА ХОВАСЫНА ЕТЙӘН ЗЫЯНЛЫ ТӘСИРЛЕРИҢ ДӨВЛЕТ ХАСАБЫ

47-нҗи мадда. Атмосфера ховасына етйән зыянлы тәсирлериң дөвлет хасабы

Атмосфера ховасына зыянлы тәсир эдйән объектлер, атмосфера гойберилйән зыянлы маддаларың гөрнүшлери ве мукдары, шейле хем атмосфера етйән зыянлы физики тәсирлериң гөрнүшлери ве мөчберлери дөвлет хасабына алынмага дегишлидир.

«Атмосфера ховасыны горамак хакындакы» СССР Канунына лайыклыкда, объектлериң ве оларың атмосфера ховасына эдйән зыянлы тәсириниң дөвлет хасабы ССР Союзы үчин бир битеви система боюнча СССР Министрлер Совети тарапындан кесгитленилйән тертипде дөвлетиң хасабына амала ашырыляр.

ДӨРДҮНҖИ БӨЛҮМ

АТМОСФЕРА ХОВАСЫНЫ ГОРАМАК БАРАДА ГӨЗЕГЧИЛИК ВЕ КОНТРОЛЛЫК ЭТМЕК

XVI бап

АТМОСФЕРА ХОВАСЫНЫҢ ЯГДАЙЫНА ГӨЗЕГЧИЛИК ЭТМЕК

48-нҗи мадда. Тебигы среданың хапаланыш дережесине гөзегчилик ве контроллык этмегиң умумыдөвлет гуллугы

«Атмосфера ховасыны горамак хакындакы» СССР Канунына лайыклыкда, химики, физики ве биологик гөркезиҗилер боюнча атмосфера ховасының ягдайына гөзегчилик тебигы среданың хапаланыш дережесине гөзегчилик ве контроллык эдйән умумыдөвлет гуллугы тарапындан амала ашырыляр ве ол ССР Союзының канунлары аркалы кесгитленилйән тертипде гечирилйәр.

Атмосфера ховасының ягдайы хакындакы информацияны топламак, сакламак, гөзлемек ве ишләп тайярламак бир битеви система боюнча амала ашырыляр.

Хоҗалык ишиниң ве метеорологик шертлериң тәсири астында

атмосфераның хапаланыш дережелери хакындакы ызыгидерли информация ве чакламалар билен гызыкланян дөвлет хем-де җемгыетчилик органларыны, кәрханалары, эдаралары ве гурамалары үпҗүн этмек иши тебигы среданың хапаланыш дережесине гөзегчилик ве контроллык эдйән умумыдөвлет гуллугының үстүне йүкленилйәр.

49-нҗы мадда. Атмосфера ховасының адамларың саглыгына ховп салян ягдайындакы чәрелериң дурмуша гечирилмеги

Эгер метеорологик факторларың, хапалайҗы маддаларың атмосфера гойберилмегиниң ве атмосфера ховасына етйән бейлеки зыянлы тәсирлериң аматсыз утгашмагы нетиҗесинде айры-айры районларда адамларың саглыгы үчин ховп дөресе, тебигы среданың хапаланыш дережесине гөзегчилик ве контроллык эдйән умумыдөвлет гуллугының органлары бу барада хаял этмән Түркменистан ССР Министрлер Советине, халк депутатларының ерли Советлериниң дегишли исполнитель комитетлерине, гызыкланян кәрханалара, эдаралара ве гурамалара хабар бермәге борчлудырлар.

Түркменистан ССР Министрлер Совети, халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлери шейле хабарлары аланларындан соң, атмосфера гойберилйән зыянлы маддаларың интенсивлигини песелтмек ве атмосфера етйән бейлеки зыянлы тәсирлери ёк этмек максады билен кәрханалары, эдаралары, гурамалары ве транспорт серишделерини белленен тертипде йөрите иш дүзгүнине гечирйәрлер я-да оларың ишини вагтлайын дурузярлар, зерур болан махалында илаты вагтлайын гөчүрйәрлер хем-де гайрагоюлмасыз бейлеки чәрелери гөрйәрлер.

XVII бап

АТМОСФЕРА ХОВАСЫНЫҢ ГОРАЛЫШЫНА ДӨВЛЕТ ҚОНТРОЛЛЫГЫ

50-нҗи мадда. Атмосфера ховасының горалышына дөвлет контроллыгының везипеси

Атмосфера ховасының горалышына дөвлет контроллыгының везипеси әхли министрликлериң, дөвлет комитетлериниң ве ведомстволарың, дөвлет, кооператив хем-де бейлеки җемгыетчилик кәрханаларының, эдараларының ве гурамаларының, шейле хем гражданларың атмосфера ховасыны горамак барадакы чәрелери ерине етирмеклерини, атмосфера хапалайҗы маддалары гойбермегиң ве оңа етирилйән бейлеки зыянлы тәсирлериң шертлерини, шейле хем атмосфера ховасыны горамак хакында канунларда белленилен бейлеки кадалары берҗай этмеклерини үпҗүн этмекден ыбаратдыр.

51-нҗи мадда. Атмосфера ховасының горалышына дөвлет контроллыгыны амала ашырян органлар

Атмосфера ховасының горалышына дөвлет контроллыгы халк депутатларының Советлери, оларың ерине етириҗи ве серенҗам бериҗи органлары, шейле хем муңа йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары тарапындан ССР Союзының канунларында белленилйән тертипде амала ашырыляр.

XVIII бап

АТМОСФЕРА ХОВАСЫНЫҢ ГОРАЛЫШЫНА ВЕДОМСТВОЛАЙЫН КОНТРОЛЛЫК ЭТМЕК

52-нжи мадда. Атмосфера ховасының горалышына ведомстволайын контроллык этмек

Атмосфера ховасының горалышына, шол санда атмосфера ховасына хапалайжы маддаларың гойберилмегиниң ёл берилйән чәклериниң ве оңа етйән зыянлы физики тәсирлериң ёл берилйән чәклериниң нормативлериниң бержай эдилишине ведомстволайын контроллык өзлериниң гарамагында атмосфера ховасына зыянлы тәсир эдйән кәрханалары, эдаралары ве гурамалары болан органлар тарапындан амала ашырыляр.

Ведомстволайын контроллык амала ашырыланда министрликлер, дөвлет комитетлери хем-де ведомстволар ССР Союзының, Түркменистан ССР-ниң кануунларыны, атмосфера ховасының горалышына дөвлет контроллыгыны этмәге йөрите ыгтыярлы эдилен органлар тарапындан тассыкланылян кадалары ве инструкциялары голданмага борчлудырлар.

БӘШИНДЖИ БӨЛҮМ

АТМОСФЕРА ХОВАСЫНЫ ГОРАМАК МЕСЕЛЕЛЕРИ БАРАДАКЫ ЖЕДЕЛЛЕРИ ЧӨЗМЕК

XIX бап

АТМОСФЕРА ХОВАСЫНЫ ГОРАМАК МЕСЕЛЕЛЕРИ БАРАДАКЫ ЖЕДЕЛЛЕРИ ЧӨЗМЕГИҢ ТЕРТИБИ

53-нжи мадда. Атмосфера ховасыны горамак меселелери барадакы жеделлери чөзйән органлар

Атмосфера ховасыны горамак меселелери барадакы жеделлер ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануунларында белленилйән тертипде Түркменистан ССР Министрлер Совети, халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлери, шейле хем муңа йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары тарапындан чөзүлйәр.

54-нжи мадда. Атмосфера ховасыны горамак меселелери барада Түркменистан ССР-ниң дөвлет ве жемгыетчилик гурамалары билен бейлеки союз республиканың дөвлет ве жемгыетчилик гурамаларының арасындакы жеделлери чөзмек

«Атмосфера ховасыны горамак хакындакы» СССР Кануунына лайыклыкда, атмосфера ховасыны горамак меселелери барадакы Түркменистан ССР-ниң дөвлет ве жемгыетчилик гурамалары билен бейлеки союз республиканың дөвлет ве жемгыетчилик гурамаларының арасындакы жеделлере Түркменистан ССР-ниң ве гызыкланян бейлеки союз республиканың деӊ санлы векиллеринден дөредилйән комиссия тарапындан гараляр. Эгер комиссия ылалашылан бир карара гелмесе, онда шол меселелер барадакы жеделлер СССР Министрлер Совети тарапындан кесгитленилйән тертипде гаралмага дегишлидир.

АЛТЫНҖЫ БӨЛҮМ

АТМОСФЕРА ХОВАСЫНЫ ГОРАМАК ХАКЫНДАКЫ КАНУНЛАРЫҢ БОЗУЛМАГЫ ҮЧИН ҖОГАПКӘРЧИЛИК

XX бап

АТМОСФЕРА ХОВАСЫНЫ ГОРАМАК ХАКЫНДАКЫ КАНУНЛАРЫҢ БОЗУЛМАГЫ ҮЧИН ҖОГАПКӘРЧИЛИК

55-нҗи мадда. Атмосфера ховасыны горамак хакындакы канунларың бозулмагы үчин җогапкәрчилик

Атмосфера ховасыны горамак хакындакы канунлары шу ашакдакы ялы бозмакда:

атмосфера ховасына хапалайҗы маддалары гойбермегиң ёл берилйән чәклериниң нормативлеринден артык гечмекде;

атмосфера ховасына етйән зыянлы физики тәсирлериң ёл берилйән чәклериниң нормативлеринден артык гечмекде;

йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органларындан ыгтыяр алман, атмосфера хапалайҗы маддалары гойбермекде;

атмосфера гойберилйән хапалайҗы маддалары арассаламак ве оңа контроллык этмек үчин белленилен десгалары, энҗамлары, аппаратураны уланмак кадаларыны бозмакда, шейле хем олары пейдаланмазлыкда;

атмосфера ховасыны горамак барадакы талаплары канагатландырмаян тәзе ве реконструкциялашдырылан кәрханалары, десгалары ве бейлеки объектлери уланмага бермекде;

гойберилйән хапалайҗы маддалары белленен нормативлерден артык болан автомобиллери, самолётлары, гәмилери ве бейлеки йөрейән серишделери хем-де установкалары өндүрмекде ве уланмакда;

атмосфера ховасыны горамак барада СССР-де белленилен талаплары канагатландырмаян хем-де атмосфера хапалайҗы маддаларың гойберлишине контроллык этмегиң техники серишделери билен үпҗүн эдилмедик ачышлары, ойлап тапышлары, рационализаторчылык теклиплери, тәзе техники системалары, маддалары ве материаллары өнүмчилиге орнашдырмакда, шейле хем дашары юртлардан шонуң ялы технологик энҗамлары ве бейлеки объектлери сатын алмакда;

сенагат ве дурмуш галындыларыны үйшүрип гоймак, өсүмликлери горайҗы серишделери, оларың өсүшини батландырыҗылары (стимуляторлары), минерал дөкүнлери хем-де атмосфера ховасыны хапалаян я-да хапаламагы мүмкин болан бейлеки препаратлары дашамак, сакламак ве уланмак кадаларыны бозмакда;

атмосфера ховасының горалышына дөвлет контроллыгыны амала ашырян органларың гөркезмелерини ерине етирмезликде;

гүнәкәр адамлар ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларына лайыклыкда җенаят җогапкәрчилигини, административ я-да гайры җогапкәрчилигини чекйәрлер.

Атмосфера ховасыны горамак хакындакы канунларың бейлеки бозулмалары үчин хем ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары аркалы җогапкәрчилик белленип билнер.

56-нҗы мадда. Атмосфера ховасыны горамак хакындакы канунларың бозулмагы нетиҗесинде етирилен зыяның өвезини төлемек

Кәрханалар, эдаралар, гурамалар ве гражданлар атмосфера ховасыны горамак хакындакы канунлары бозмак билен өзлериниң етирен зыяның өвезини ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында белленилен мөчберде ве тертипде төлемәге борчлудырлар. Везипели адамларың ве бейлеки ишгәрлериң гүнәси боюнча кәрханаларың, эдараларың ве гурамаларың етирилен зыяның өвезини төлемек билен багланышыклы чекен харажатлары үчин шол адамлар белленилен тертипде мадды җогапкәрчилик чекйәрлер.

ЕДИНҖИ БӨЛУМ

ХАЛКАРА ШЕРТНАМАЛАРЫ

57-нҗи мадда. Халкара шертнамалары

«Атмосфера ховасыны горамак хакындакы» СССР Канунына лайыклыкда, эгер СССР-иң халкара шертнамасында атмосфера ховасыны горамак хакындакы совет канунларындакыдан башга кадалар белленилен болса, онда халкара шертнамасының кадалары уланыляр.

Эгер Түркменистан ССР-ниң халкара шертнамасында Түркменистан ССР-ниң атмосфера ховасыны горамак хакындакы канунларында гөз өңүнде тутулан кадалардан башга кадалар белленилен болса, онда Түркменистан ССР-ниң атмосфера ховасыны горамак хакындакы канунлары барада хем шейле дүзгүн уланыляр.

«АТМОСФЕРА ХОВАСЫНЫ ГОРАМАК ХАКЫНДА» ТҮРКМЕНИСТАН ССР КАНУНЫНЫ ГҮЙҖЕ ГИРИЗМЕГИҢ ТЕРТИБИ ХАКЫНДА[1]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР ЁКАРЫ СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1981-нҗи йылың 27-нҗи ноябры
(Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1981-нҗи йыл, № 33, 146-нҗы мадда)

«Атмосфера ховасыны горамак хакында» Түркменистан ССР Канунының кабул эдилмеги мынасыбетли, Түркменистан Совет Социалистик Республикасының Ёкары Совети **карар эдйәр:**

1. «Атмосфера ховасыны горамак хакында» Түркменистан ССР Кануныны 1982-нҗи йылың 1-нҗи апрелинден гүйҗе гиризмели.

2. «Атмосфера ховасыны горамак хакында» Түркменистан ССР Кануны шу Канун гүйҗе гиризиленден соң, ягны 1982-нҗи йылың 1-нҗи апрелинден башлап дөрән гатнашыклар барада уланыляр дийип беллемели.

«Атмосфера ховасыны горамак хакында» Түркменистан ССР Кануны гүйҗе гиризилмезинден озал йүзе чыкан хукук гатнашыкларында шу хукук гатнашыкларына гатнашыҗыларың хукукларының ве борчларының амала ашырылмагы 1982-нҗи йылың 1-нҗи апрелинден башлап, шу гөркезилен Кануна лайыклыкда дүзгүнлешдирилйәр.

«Атмосфера ховасыны горамак хакында» СССР Канунында өң белленилип, «Атмосфера ховасыны горамак хакында» Түркменистан ССР Канунында беян эдилен кадалар СССР Канунының гүйҗе гиризилен пурсатындан, ягны 1981-нҗи йылың 1-нҗи январындан башлап уланыляр.

3. «Атмосфера ховасыны горамак хакында» Түркменистан ССР Канунының 39-нҗы маддасында ятланылян зыянлы тәсирлер, ягны

---

[1] 7-нҗи ве 8-нҗи пунктлар Түркменистан ССР-ниң Канунлар топлумына гиризилмәге дегишли кадалары өз ичине алмаянлыгы үчин гетирилмеди.

атмосфера ховасына етйэн, йөне дегишли нормативлер белленилмедик зыянлы тэсирлер эгер гадаган этмэге йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары тарапындан гадаган эдилмесе, онда белленилен тертипде шол тэсирлер барада ыгтыяр алынянча, Канун гүйҗе гиризиленден соң хем олара вагтлайын ёл берлип билнер.

4. Атмосфера хапалайҗы маддалары гойбермегиң шертлери барада «Атмосфера ховасыны горамак хакында» Түркменистан ССР Кануны гүйҗе гиризилмезинден озал берлен заключениелер, эгер Канунының 15-нҗи маддасының биринҗи бөлегинде гөз өңүнде тутулан ыгтыярлары алмагың белленилен тертипде хас ир мөхлети кесгитленилмедик болса я-да хапалайҗы маддаларың гойберилмегини чэклендирмек, вагтлайын дурузмак я-да гадаган этмек үчин эсаслар дөремесе, онда шол заключениелер берленде шертлендирилен мөхлет гечйэнчэ өз гүйчлерини саклаярлар дийип беллемели.

5. «Атмосфера ховасыны горамак хакындакы» СССР Кануныны гүйҗе гиризмегиң тертиби хакында» СССР Ёкары Советиниң 1980-нҗи йылың 25-нҗи июнында кабул эден Карарының 5-нҗи пунктуна лайыклыкда, өзлериниң иши атмосфера хапалайҗы маддалары гойбермек билен багланышыклы болан хем-де «Атмосфера ховасыны горамак хакындакы» СССР Канунының гүйҗе гиризилйэн вагтына ченли «Атмосфера ховасыны горамак хакында» Түркменистан ССР Канунының 31-нҗи маддасында гөркезилен десгалар, энҗамлар ве аппаратура билен, шейле хем гойберилйэн хапалайҗы маддаларың мукдарына ве составына контроллык эдйэн серишделер билен энҗамлашдырылмадык кэрханалар, эдаралар ве гурамалар ыкдысады ве социал өсүш барадакы дөвлет планларына лайыклыкда СССР Министрлер Совети тарапындан кесгитленилйэн тертипде шол энҗамлар билен энҗамлашдырыляр.

6. «Атмосфера ховасыны горамак хакындакы» СССР Кануныны гүйҗе гиризмегиң тертиби хакында» СССР Ёкары Советиниң кабул эден Карарының 6-нҗы пунктуна лайыклыкда «Атмосфера ховасыны горамак хакындакы» СССР Канунының гүйҗе гиризилйэн вагтына ченли атмосфера хапалайҗы маддаларың гойберилишиниң оларың топланмагының ёл берилйэн чэклериниң нормативлеринден гечйэн ерлеринде хапалайҗы стационар чешмелери болан кэрханалар, эдаралар ве гурамалар атмосфера ховасында хапалайҗы маддаларың топланмагының ёл берилйэн чэклериниң нормативлериниң берҗай эдилмегини үпҗүн эдйэн дереҗеде шол маддаларың гойберилишини азалтмак планларыны ишлэп дүзмелидирлер хем-де атмосфера ховасының горалышына дөвлет контроллыгы барада йөрите ыгтыярлы эдилен органлар билен ылалашмалыдырлар. Шол планлар дурмуша гечирилйэн дөврүнде йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары хапалайҗы маддаларың гойберлишиниң вагтлайын ылалашылан мөчберини беллемэге хаклыдырлар.

РЕСПУБЛИКАНЫҢ ХОВА БАССЕЙНИНИ ХАПАЛАНМАКДАН ГОРАМАК ХАКЫНДА[1]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ

1977-нҗи йыл, 29-нҗы июнь, № 297

Хова бассейнини хапаланмакдан горамак барадакы иши гүйчлендирмек максады билен Түркменистан ССР Министрлер Совети **карар эдйэр:**

---

[1] Түркменистан ССР-ниң Канунлар топлумына гиризилмэге дегишли кадалары өз ичине алмаянлыгы үчин 1-нҗи, 2-нҗи пунктлар, 3-нҗи пунктуң «б» ве «г» подпунктлары, 4, 7-нҗи пунктлар, 8-нҗи пунктуң биринҗи абзацы, 12-нҗи ве 16-нҗы пунктлар гетирилмеди.

3. Өзлериниң объектлери шәхерлериң хова бассейнини зыянлы ташландылар билен хапалаян сенагат министрликлериниң ве ведомстволарының, кәрханаларының хем-де гурамаларының ёлбашчыларына шу ашакдакылары табшырмалы:

а) тозан-газ соружы энҗамларың ве хова бассейниниң ягдайына контроллык эдиҗи приборларың поставкасы барадакы заявкалары белленен тертипде өз вагтында бермели.

Кәрханаларың ве гурамаларың приборлар хем-де тозан-газ соружы энҗамлар барадакы ислегини оларың заявкаларына лайыклыкда үпҗүн этмеги ТССР Главснабына табшырмалы;

в) тозан-газ соружы энҗамың догры уланылмагы ве оңа техники тайдан хызмат эдилмеги үчин җогапкәрчилиги кәрхананың гуллукларының бириниң үстүне йүклемели.

6. Ховany хапаланмакдан горамак барадакы чәрелериң амала ашырылышына контроллыгы гүйчлендирмәге шәхер исполкомларына ве райисполкомлара табшырмалы.

8. (икинҗи абзац) выхлопной газларында ёл берилйән нормалардан артык зәхерли маддалары болан автотранспорт серишделериниң уланылмагыны гадаган этмеги ТССР Ичери ишлер министрлигине табшырмалы.

9. ТССР Коммунал хоҗалык министрлигине ве республиканың шәхер исполкомларына шу ашакдакылары табшырмалы:

а) шәхерлериң ве илатлы пунктларың зерур санитария ягдайыны сакламак, йөрителешдирилен автотранспортың пейдаланылышыны гүйчлендирмек ве шәхерлериң территорияларының арассаланылышының хилини ёкарландырмак барадакы иши говуландырмак боюнча чәрелер гөрмеги;

б) гөк өсүмликлериң, дарагтларың идегини говуландырып, оларың гурамагына ёл бермезлиги;

в) шәхерлерде гөк өвүсйән золаклары дөретмеги илатлы ерлери абаданлашдырмагың эсасы везипелериниң бири хасап этмеги.

10. 1978-нҗи йылдан башлап республиканың шәхерлериниң, айратын хем Ашгабат шәхериниң төверегинде өсүмликли зоналары дөретмек барада ТССР Госстройы, ТССР Оба хоҗалык министрлиги, ТССР Токай хоҗалыгы барадакы дөвлет комитети[1] ве ТССР Мелиорация ве сув хоҗалык министрлиги билен билеликде чәрелер гөрмеги шәхер исполкомларына табшырмалы.

11. Шоссе ёлларының якаларына, шол ерлериң рекультивация талап эдйәнлигини гөз өңүнде тутуп, агач отуртмак ве олары идетмек барадакы иши эп-эсли говуландырмагы ТССР Автомобиль транспорты ве шоссе ёллар министрлигине[2] табшырмалы.

13. Агач-баг отуртмак, олары идетмек хем-де республиканың климат шертлерине лайык гелйән дүрли декоратив ве оңат хилли агачлары-гырымсы өсүмликлери сечип алмагы гөз өңүнде тутуп, тәзе өсүмликли зоналары дөретмек боюнча җемгыетиң илкинҗи гурамаларының ишини активлешдирмеги ТССР Тебигаты горамак барадакы республикан җемгыете ве шәхер исполкомларына табшырмалы.

Өсүмлик зоналарыны дөретмек, республиканың шәхерлериндәки ядыгәрликли ерлерини говы хилли гырымсы агачлар ве бейлеки хилли өсүмликлер билен гуршамак барада белленен чәрелериң дурмуша гечирилмегине ишҗең ярдам этмеги ТССР Ылымлар академиясының Ботаника институтына ве Ботаники багына табшырмалы.

---

[1] Хәзир — Түркменистан ССР Токай хоҗалык министрлиги.

[2] Хәзир бу ишлер Автомобиль ёлларыны гуруш ве уланыш министрлигиниң үстүне йүкленилди.

14. Хова бассейнини дүрли чешмелер билен хапаланмакдан горамак, тозан-газ соружы нетижели энжамлары орнашдырмак, газдан-тозандан арассаламагың тәзе принциплерини ве методларыны пейдаланмак барадакы материалларың сечилип алнышыны говуландырмагы, шу информацияны республиканың дахыллы министрликлерине, ведомстволарына, кәрханаларына ве гурамаларына етирмеги ТССР Госпланының Түркменистан республикан ылмы-техники информация ве пропаганда институтына табшырмалы.

15. Хова бассейнини хапаланмакдан горап сакламагың зерурлыгыны радио ве телевидение геплешиклеринде бирсыхлы беян эдип дурмагы Түркменистан ССР Телевидение ве радиогеплешиги барадакы дөвлет комитетине табшырмалы.

7-нжи бап

ХАЙВАНАТ ДҮНЙӘСИНИ ГОРАП САКЛАМАК ВЕ ПЕЙДАЛАНМАК

§ 1. УМУМЫ МЕСЕЛЕЛЕР

ХАЙВАНАТ ДҮНЙӘСИНИ ГОРАМАҚ ВЕ ОНДАН ПЕЙДАЛАНМАҚ ХАҚЫНДА

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң КАНУНЫ
1981-нжи йыл, 27-нжи ноябрь
(ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1981-нжи йыл, № 33, 147-нжи мадда)

Хайванат дүнйәси тебигы среданың эсасы компонентлериниң биридир, Ватанымызың тебигы байлыкларының айрылмаз мөхүм бөлегидир. Ол сенагат, дерманлык чиг малыны, азык өнүмлерини хем-де илатың ве халк хожалыгының ислеглерини канагатландырмак үчин зерур болан бейлеки мадды гымматлыклары алмагың чешмеси болуп хызмат эдйәр. Хайванат дүнйәси ылмы, медени аң-билим ве эстетик максатлар үчин хем пейдаланыляр.

СССР Конституциясы ве Түркменистан ССР Конституциясы хәзирки ве гелжекки несиллериң бәхбитлери үчин, мейлетин бирлешмек ве бейлеки союз республикалар билен дең хукуклылык эсасында Түркменистан Совет Социалистик Республикасы хем өз составына гирйән СССР-де хайванат дүнйәсини горап сакламак ве ондан ылмы тайдан эсасландырылан ягдайда, пайхаслы пейдаланмак үчин чәрелер гөрүлйәндигини гөз өңүнде тутяр. Шу чәрелер СССР-и ве Түркменистан ССР-ни ыкдысады ве социал тайдан өсдүрмегиң дөвлет планларына лайыклыкда дөвлет ве жемгыетчилик гурамаларының, шонуң ялы-да гражданларың ишеңңир гатнашмагында дурмуша гечирилйәр.

Совет канунлары хайванат дүнйәсиниң нетижели горалмагына ве ондан пайхаслы пейдаланылмагына, совет адамларының хайванат дүнйәсине эчилик ве адамкәрчиликли гарайыш рухунда тербиеленилмегине ярдам этмәге гөнүкдирилендир.

БИРИНЖИ БӨЛҮМ

УМУМЫ ДҮЗГҮНЛЕР

I бап

ЭСАСЫ ДҮЗГҮНЛЕР

1-нжи мадда. Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакындакы совет канунларының везипелери

Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакындакы совет канунларының везипелери ябаны хайванларың тебигы эркинлик ягдайында яшамак шертлерини үпжүн этмек, тебигы билелешиклериң битевилигини сакламак ве олардан пайхаслы пейдаланмак, шейле хем бу барадакы канунчылыгы пугталандырмак максады билен, олары горамак ве пейдаланмак бабатында жемгыетчилик гатнашыкларыны дүзгүнлешдирмекден ыбаратдыр.

2-нжи мадда. Хайванат дүнйәсини горамак хем-де ондан пейдаланмак хакында ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары

Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакында ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары «Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакындакы» СССР Канунындан ве ССР Союзының шол Кануна лайыклыкда чыкарылян бейлеки канунчылык актларындан, шу Канундан хем-де хайванат дүнйәсини горамак

ве ондан пейдаланмак хакында Түркменистан ССР-ниң бейлеки канунчылык актларындан ыбаратдыр.

Гуры ерде, сувда, атмосферада ве топракда тебигы эркинлик ягдайында яшаян, юрдумызың территориясында хемишелик я-да вагтлайын месген тутян я-да СССР-иң континентал шельфиниң тебигы байлыкларына дегишли болан ябаны хайванлары (сүйдемдирижилери, гушлары, сүйренижилери, ерде-сувда яшаян җандарлары, балыклары, шейле хем моллюсклары, мөр-мөҗеклери ве бейлекилери) горамак ве олардан пейдаланмак барадакы гатнашыклар хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакындакы канунлар билен дүзгүнлешдирилйәр.

Оба хоҗалык малларыны ве бейлеки өй хайванларыны, шейле хем хоҗалык, медени, ылмы, эстетик хем-де бейлеки максатлар үчин гойберилмән сакланылян я-да ярым эркин шертлерде сакланылян ябаны хайванлары пейдаланмак ве горамак барадакы гатнашыклар ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң дегишли кануналары билен дүзгүнлешдирилйәр. Шу гөркезилен хайванлары горамак, идетмек ве пейдаланмак барадакы кадаларың бозулмагы үчин җогапкәрчилик ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануналары билен белленилйәр.

3-нҗи м а д д а. СССР-де хайванат дүнйәсине дөвлет (умумыхалк) эечилиги

«Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакындакы» СССР Канунына лайыклыкда, Совет Социалистик Республикалары Союзында хайванат дүнйәси дөвлет эечилигидир — бүтин совет халкының умумы байлыгыдыр.

СССР-де хайванат дүнйәсине дөвлет эечилиги хукугыны гөс-гөни я-да гизлин формада бозян херекетлер гадаган эдилйәр.

4-нҗи м а д д а. Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак барадакы гатнашыклары дүзгүнлешдирмек бабатда ССР Союзының компетенциясы

«Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакындакы» СССР Канунына лайыклыкда, хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак барадакы гатнашыклары дүзгүнлешдирмек бабатда шу ашакдакылар:

1) СССР Конституциясына лайыклыкда ССР Союзының ыгтыярлылыгыны амала ашырмак үчин зерур болан чәклерде хайванат дүнйәсине ыгтыяр этмек;

2) хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак барадакы умумы чәрелери кесгитлемек хем-де эсасы дүзгүнлери, кадалары ве нормалары беллемек;

3) хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пайхаслы пейдаланмак барадакы умумысоюз планларыны ишләп тайярламак хем-де тассыкламак;

4) хайванларың ве олардан пейдаланмагың дөвлет хасабының хем-де хайванат дүнйәсиниң дөвлет кадастрыны йөретмек тертибиниң ССР Союзы үчин бир битеви системаларыны беллемек;

5) хайванат дүнйәсиниң горалышына ве пейдаланылышына дөвлет контроллыгыны амала ашырмак хем-де оны дурмуша гечирмегиң тертибини беллемек;

6) хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак барадакы умумысоюз әхмиетли бейлеки меселелери СССР Конституциясына ве «Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакындакы» СССР Канунына лайыклыкда чөзмек иши ССР Союзының ыгтыярына дегишлидир.

5-нжи мадда. Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак барадакы гатнашыклары дүзгүнлешдирмек бабатда Түркменистан ССР-ниң компетенциясы

ССР Союзының компетенциясының чәклеринден дашарда хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак барадакы гатнашыклары дүзгүнлешдирмек бабатда шу ашакдакылар: республиканың территориясында хайванат дүнйәсине ыгтыяр этмек хем-де оны горамагың ве ондан пейдаланмагың тертибини беллемек; хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пайхаслы пейдаланмак барадакы республикан планлары ишләп тайярламак ве тассыкламак; хайванат дүнйәсиниң горалышына ве ондан пейдаланылышына дөвлет контроллыгыны амала ашырмак, шейле хем хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак барадакы бейлеки меселелер эгер ССР Союзының компетенциясына дегишли эдилмедик болса, шол меселелери хем чөзмек иши Түркменистан ССР-ниң ыгтыярына дегишлидир.

II бап

ХАЙВАНАТ ДҮНЙӘСИНИ ГОРАМАК ВЕ ОНДАН ПЕЙДАЛАНМАК БАРАДАКЫ ДӨВЛЕТ ДОЛАНДЫРЫШЫ

6-нжы мадда. Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак барадакы дөвлет доландырышы

«Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакындакы» СССР Канунына лайыклыкда, хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак барадакы дөвлет доландырышы СССР Министрлер Совети, Түркменистан ССР Министрлер Совети, халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлери, шейле хем хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек барада йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары хем-де бейлеки дөвлет органлары тарапындан ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларына лайыклыкда амала ашырыляр.

7-нжи мадда. Халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлериниң хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак барадакы дөвлет доландырышы бабатдакы компетенциясы

Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак барадакы дөвлет доландырышы бабатда халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлериниң гарамагына: хайванат дүнйәсини горамак, ондан пайхаслы пейдаланмак, оны абат сакламак ве үзнүксиз көпелтмек барадакы комплекслейин чәрелери планлашдырмак, шол чәрелер билен үпҗүн этмек, олары ишләп тайярламак ве гечирмек ишине гатнашмак, ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында кесгитленилйән өз компетенцияларының чәклеринде бу угурдакы бейлеки меселелери чөзмек ишлери дегишлидир.

III бап

ХАЙВАНАТ ДҮНЙӘСИНИ ГОРАМАК ВЕ ОНДАН ПАЙХАСЛЫ ПЕЙДАЛАНМАК БАРАДАКЫ ЧӘРЕЛЕРИ ПЛАНЛАШДЫРМАК

8-нжи мадда. Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пайхаслы пейдаланмак барадакы чәрелери планлашдырмак

Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пайхаслы пейдаланмак барадакы табшырыклар хем-де чәрелер ыкдысады ве социал өсүш барадакы дөвлет планларында гөз өңүнде тутуляр.

Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пайхаслы пейдаланмак барадакы планларың министрликлер, дөвлет комитетлери ве ведомстволар, кәрханалар, эдаралар ве гурамалар тарапындан ишленип тайярланылян проектлери хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек иши муңа йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары билен ССР Союзының ве Түркменистан ССР-иниң канунларында белленилйән тертипде ылалашыляр.

9-нжы мадда. Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак барадакы эсасы талаплар

Хайванларың яшаян средасына ве хайванат дүнйәсиниң ягдайына тәсир эдип билжек чәрелер планлашдырыланда ве дурмуша гечирилende шу ашакдакы эсасы талапларың бержай эдилмеги:

хайванларың тебигы эркинлик ягдайындакы көп дүрли гөрнүшлилигиниң сакланылмагы;

хайванларың яшаян средасының, көпелиш шертлериниң ве миграция ёлларының горалып сакланылмагы;

хайванларың тебигы билелешиклериниң битевилигиниң сакланылмагы;

хайванат дүнйәсинден ылмы тайдан эсасландырылан ягдайда, пайхаслы пейдаланылмагы ве онуң үзңүксиз көпелдилмеги;

илатың саглыгыны горап сакламак ве халк хожалыгына зыян етмегиниң өңүни алмак максады билен, хайванларың санының дүзгүнлешдирилмеги үпжүн эдилмелидир.

IV бап

ХАЙВАНАТ ДҮНЙӘСИНИ ГОРАМАК ВЕ ОНДАН ПЕЙДАЛАНМАК БАРАДАКЫ ЧӘРЕЛЕРИҢ ДУРМУША ГЕЧИРИЛМЕГИНЕ ЖЕМГЫЕТЧИЛИК ГУРАМАЛАРЫНЫҢ ВЕ ГРАЖДАНЛАРЫҢ ГАТНАШМАГЫ

10-нжы мадда. Жемгыетчилик гурамаларының ве гражданларың хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пайхаслы пейдаланмак барадакы чәрелери дурмуша гечирмекде дөвлет органларына ярдам этмеги

Профессионал союзлар, яшлар гурамалары, тебигаты горайыш жемгыетлери, авчылар ве балыкчылар жемгыетлери, ылмы жемгыетлер хем-де бейлеки жемгыетчилик гурамалары, шонуң ялы-да гражданлар хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пайхаслы пейдаланмак барадакы чәрелери дурмуша гечирмекде дөвлет органларына ярдам эдйәрлер.

11-нжи мадда. Түркменистан ССР-иниң тебигаты горамак барадакы Республикан мейлетин жемгыетиниң хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак барадакы чәрелери дурмуша гечирмәге гатнашмагы

Түркменистан ССР-иниң тебигаты горамак барадакы Республикан мейлетин жемгыети ССР Союзының ве Түркменистан ССР-иниң канунларына хем-де өз Уставына лайыклыкда хайванат дүнйәсини горамак,

ондан пайхаслы пейдаланмак ве оны үзңүксиз көпелтмек барадакы җемгыетчилик ишине илатың гиң гатлакларының чекилмегине ярдам эдйәр, тебигаты өвренишь барадакы билимлери хем-де хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак ишинде дөвлет органларына ярдам эдйәр, шейле хем хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакындакы канунларың берҗай эдилишине җемгыетчилик контроллыгыны амала ашыряр.

12-нҗи м а д д а. Җемгыетчилик гурамаларының хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пайхаслы пейдаланмак барадакы чәрелери дурмуша гечирмәге гатнашмакларының тертиби

Җемгыетчилик гурамалары хайванат дүнйәсиниң горалмагыны ве ондан пайхаслы пейдаланылмагыны үпҗүн этмәге гөнүкдирилен ише өз уставларына (дүзгүннамаларына) хем-де ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларына лайыклыкда гатнашярлар.

13-нҗи м а д д а. Гражданларың хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак барадакы чәрелери дурмуша гечирмәге гатнашыш формалары

Гражданлар хайванат дүнйәсини аявлы сакламага борчлудырлар. Олар: хайванат дүнйәсини горамак, үзңүксиз көпелтмек ве пайхаслы пейдаланмак барадакы ишлериң гечирилмегине гөс-гөни гатнашмак, хайванат дүнйәсиниң горалышыны ве ондан пейдаланылышыны говуландырмак хакындакы теклиплери хөдүрлемек, хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакындакы канунларың бозулмагының өзлерине мәлим болан халатларыны хабар бермек аркалы хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак барадакы чәрелери дурмуша гечирмекде дөвлет органларына ярдам берйәрлер.

14-нҗи м а д д а. Җемгыетчилик инспекциялары

Хайванат дүнйәсини горамакда дөвлет органларына ярдам бермек үчин җемгыетчилик инспекциялары дөредилйәр.

Җемгыетчилик инспекциялары хакындакы Дүзгүннама ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары аркалы белленилйән тертипде тассыкланяр.

15-нҗи м а д д а. Дөвлет органларының хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пайхаслы пейдаланмак барада җемгыетчилик гурамаларының ве гражданларың эдйән теклиплерини назара алмак борчлары

Дөвлет органлары хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пайхаслы пейдаланмак барадакы чәрелер дурмуша гечириленде җемгыетчилик гурамаларының ве гражданларың теклиплерини хемме чәрелер аркалы назара алмага борчлудырлар.

ИКИНҖИ БӨЛҮМ

ХАЙВАНАТ ДҮНЙӘСИНДЕН ПЕЙДАЛАНМАК

V бап

ХАЙВАНАТ ДҮНЙӘСИНДЕН ПЕЙДАЛАНЫҖЫЛАР. ХАЙВАНАТ ДҮНЙӘСИНДЕН ПЕЙДАЛАНМАГЫҢ ГӨРНҮШЛЕРИ ВЕ ШЕРТЛЕРИ

16-нҗы м а д д а. Хайванат дүнйәсинден пейдаланыҗылар

СССР-иң дөвлет, кооператив ве бейлеки җемгыетчилик кәрханалары, эдаралары, гурамалары, шонуң ялы-да гражданлары хайванат дүнйәсинден пейдаланыҗылар болуп билерлер.

ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында гөз өңүнде тутулан халатларда бейлеки гурамалар ве адамлар хем хайванат дүнйәсинден пейдаланыҗылар болуп билерлер.

17-нҗи м а д д а. Хайванат дүнйәсинден пейдаланмагың гөрнүшлери

ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында гөз өңүнде тутулан талаплар берҗай эдиленде хайванат дүнйәсинден пейдаланмагың шу ашакдакы гөрнүшлери амала ашырылып билнер:

1) ав авламак;

2) балык тутмак, шол санда сувда яшаян оңургасыз хайванлары ве деңизде яшаян сүйдемдириҗи хайванлары тутмак;

3) ав авламак ве балык тутмак объектлерине дегишли болмадык бейлеки хайванлары тутмак;

4) хайванат дүнйәсинден ылмы, медени аң-билим, тербиечилик ве эстетик максатлар үчин пейдаланмак;

5) җандарларың — топрак дөредиҗилериң, средaның тебигы санитарларының, өсүмликлери тозанландырыҗыларың ве бейлекилерин яшайыш ишҗеңлигиниң пейдалы хәсиетлерини пейдаланмак;

6) хайванларың яшайыш ишҗеңлиги өнүмлерини алмак максады билен олары пейдаланмак ишлери амала ашырылып билнер.

ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында хайванат дүнйәсинден пейдаланмагың бейлеки гөрнүшлери хем гөз өңүнде тутулып билнер.

18-нҗи м а д д а. Хайванат дүнйәсинден пейдаланмагың мөхлетлери

Хайванат дүнйәсинден пейдаланмагың айры-айры гөрнүшлерини амала ашырмагың мөхлетлери ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары билен кесгитленилйән тертипде белленилйәр.

19-нҗы м а д д а. Хайванат дүнйәсинден мугт пейдаланмак

Хайванат дүнйәсинден мугт пейдаланыляр. ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында хайванат дүнйәсинден төлегли пейдаланмагың халатлары ве тертиби белленип билнер.

VI бап

АВ АВЛАМАК

20-нҗи м а д д а. Ав авламагың гөрнүшлери

Ябаны хайванлары ве гушлары промысел максатлары үчин авламак, шейле хем хөвесҗеңлер ве спорт авчылыгы белленилен тертипде амала ашырыляр.

21-нҗи м а д д а. Ав авламагың гадаган эдилен гураллары ве усуллары

Ав авламагың умумы ховплы гуралларыны ве усулларыны уланмак аркалы ав авламак гадагандыр.

22-нҗи м а д д а. Авчылык хоҗалыгыны алып бармак

Дөвлет, кооператив ве бейлеки җемгыетчилик кәрханаларына, эдараларына ве гурамаларына ав авланылян ерлерде авчылык хоҗалыгыны алып бармак хукугы берлип билнер. Шу гөркезилен кәрханалар, эдаралар ве гурамалар шол ерлерде ябаны хайванлары горап сакламак ве үзнүксиз көпелтмек барадакы чәрелери дурмуша гечирмәге борчлудырлар.

Дөвлет, кооператив ве бейлеки җемгыетчилик кәрханаларына, эдараларына ве гурамаларына авчылык хоҗалыгыны алып бармак хукугы ав авланылян ерлериң биология-ыкдысады тайдан барланмагы эсасында, ав авланян шол ерлери соңра тертибе салмак ве авчылык хоҗалыгыны гурамак үчин, хайванлары горамак, көпелтмек ве олары тутмагы нормалашдырмак барадакы чәрелериң гечирилмеги билен берилйәр.

23-нҗи м а д д а. Авчылык хоҗалыгыны алып бармак хукугыны бермегиң тертиби

Дөвлет, кооператив ве бейлеки җемгыетчилик кәрханаларына, эдараларына ве гурамаларына авчылык хоҗалыгыны алып бармак хукугыны бермегиң тертиби ССР Союзының ве Түркменистан ССР-иниң кануларлары билен белленилйәр.

24-нҗи м а д д а. Авчылык хоҗалыгындан пейдаланмагың мөхлетлери

Кәрханалара, эдаралара ве гурамалара ав авланян ерлерде авчылык хоҗалыгыны алып бармак хукугы азындан 10 йыл мөхлет билен берилйәр. Бу мөхлет Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленйән тертипде узалдылып билнер.

25-нҗи м а д д а. Авчылык хоҗалыгыны алып барян кәрханаларың, эдараларың ве гурамаларың хукуклары хем-де борчлары

Авчылык хоҗалыгыны алып бармак хукугы берлен кәрханалар, эдаралар ве гурамалар ав авланян ерлерде колхозлар, совхозлар, токай хоҗалыклары ве бейлеки токай хоҗалык гурамалары билен ылалашып, зерур биналар гуруп, от-иймлик ве гораг өсүмликлерини экип хем-де авчылык хоҗалыгыны алып бармак үчин зерур болан бейлеки чәрелери гечирип билерлер.

Авчылык хоҗалыгыны алып барян кәрханалар, эдаралар ве гурамалар хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек барада йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары тарапындан белленйән тертипде хайванлары горамак, олары гиңелдилен ягдайда көпелтмек хем-де пайхаслы пейдаланмак барадакы чәрелери ав авланян ерлерде дурмуша гечирмәге борчлудырлар.

Авчылык хоҗалыгыны алып бармагың тертиби бозулан махалында белленен тертипде оны алып бармак хукугы чәклендирилип, вагтлайын дурзулып я-да бес эдилип билнер.

26-нҗы м а д д а. Ав авламагың ве авчылык хоҗалыгыны алып бармагың кадаларының белленмеги

Ав авламагың ве авчылык хоҗалыгыны алып бармагың кадалары ССР Союзының ве Түркменистан ССР-иниң канунлары билен кесгитленилйән тертипде белленилйәр.

VII бап

БАЛЫК ТУТМАК

27-нжи мадда. Балык тутмагың гөрнүшлери

Балыгы, сувда яшаян оңургасыз ве деңизде яшаян сүйдемдирижи хайванлары промысел максатлары үчин тутмак, шейле хем хөвесжеңлик ве спорт максады билен балык хем-де сувда яшаян оңургасыз жандарлары тутмак иши белленен тертипде амала ашырыляр.

28-нжи мадда. Промысел максатлары үчин балык тутмак хем-де сувда яшаян оңургасыз ве деңизде яшаян сүйдемдирижи хайванлары тутмак

Дөвлет, кооператив ве бейлеки җемгыетчилик кәрханаларына, эдараларына хем-де гурамаларына балык хожалык сув ховданларының балык тутуляն участокларында промысел максатлары үчин балык тутмага хем-де сувда яшаян оңургасыз ве деңизде яшаян сүйдемдирижи хайванлары тутмага хукук берилйәр. Шу гөркезилен кәрханалар, эдаралар ве гурамалар сув ховданларының шол участокларында балыклары, сувда яшаян оңургасыз ве деңизде яшаян сүйдемдирижи хайванлары горамак ве үзнүксиз көпелтмек барадакы чәрелери дурмуша гечирмәге борчлудырлар.

29-нжы мадда. Хөвесжеңлик ве спорт максады билен балык тутмак

Өзүң иер ялы хөвесжеңлик ве спорт максады билен балык тутмага сув ховданларының хеммесинде әхли гражданлара балык тутмак ве сувдан пейдаланмак барада белленен кадаларың бержай эдилмеги эсасында мугт ыгтыяр берилйәр, йөне велин заповедниклериң, балык питомниклериниң, ховуз балыкчылык хожалыкларының ве бейлеки медени балыкчылык хожалыкларының ерлешен сув ховданлары ве сув ховданларының участоклары муңа гирмейәр.

30-нжы мадда. Балык тутмагың ве сувда яшаян оңургасыз хем-де деңизде яшаян сүйдемдирижи хайванлары тутмагың кадалары

«Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакындакы» СССР Канунына лайыклыкда, балык тутмагың ве сувда яшаян оңургасыз хем-де деңизде яшаян сүйдемдирижи хайванлары тутмагың кадалары ССР Союзының канунлары билен кесгитленилен тертипде белленилйәр.

VIII бап

ХАЙВАНАТ ДҮНЙӘСИНДЕН ПЕЙДАЛАНМАГЫҢ БЕЙЛЕКИ ГӨРНҮШЛЕРИ

31-нжи мадда. Ав авламак ве балык тутмак объектлерине дегишли болмадык хайванлары тутмак

Ав авламак ве балык тутмак объектлерине дегишли болмадык хайванлары тутмага кәрханалара, эдаралара, гурамалара, шейле хем гражданлара ыгтыяр эдилйәр.

Хайванларың ав авламак ве балык тутмак объектлерине дегишли болмадык хем-де хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек барада диңе йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет

органларының берйән ыгтыярлары боюнча тутулян гөрнүшлериниң переченлери, шонуң ялы-да хайванларың тутмак гадаган эдилйән гөрнүшлериниң перечени ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары билен кесгитленилйән тертипде белленилйәр.

32-нҗи мадда. Йылан тутмак

Түркменистан ССР-ниң территориясында йыланларың хемме гөрнүши диңе хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек барада йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органларының берйән ыгтыярлары эсасында тутулып билнер.

Илатлы пунктлардан, оларың төверегинде белленен дегишли зоналардан, илатың көпчүликлейин дынч алян ерлеринден ве курорт зоналарындан башга Түркменистан ССР-ниң территориясында йыланларың хемме гөрнүшини ыгтыярсыз тутмак гадагандыр.

Илатлы пунктларың төверегинде ёкарда гөркезилен зоналары халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлери белләйәрлер.

33-нҗи мадда. Хайванат дүнйәсинден хайванлары тебигы средадан айырмаздан ылмы, медени аң-билим, тербиечилик ве эстетик максатлар үчин пейдаланмак

Хайванат дүнйәсинден хайванлары тебигы средадан айырмаздан ылмы, медени аң-билим, тербиечилик ве эстетик максатлар үчин (гөзегчилик этмегиң, тагмаламагың, фотосурата дүшүрмегиң дүрли формалары ве ш. м. аркалы) пейдаланылмагы эгер хайванлара я-да оларың яшаян средасына зыян етирмейән ве хайванат дүнйәсинден бейлеки пейдаланыҗыларың хукукларыны бозмаян болса, онуң шу максатлар үчин пейдаланмага гадаган эдилен халатларындан башга халатларда пейдаланылмагына ёл берилйәр.

34-нҗи мадда. Хайванат дүнйәсинден ылмы, медени аң-билим, тербиечилик ве эстетик максатлар үчин хайванлары тебигы средадан айрып пейдаланмак

«Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакындакы» СССР Канунында хем-де ССР Союзының бейлеки канунчылык актларында, шу Канунда хем-де Түркменистан ССР-ниң бейлеки канунчылык актларында гөз өңүнде тутулан тертипде хайванат дүнйәсинден ылмы, медени аң-билим, тербиечилик ве эстетик максатлар үчин хайванлары тебигы средадан айрып пейдаланмага ёл берилйәр.

35-нҗи мадда. Хайванларың яшайыш ишҗеңлигиниң пейдалы хәсиетлерини пейдаланмак

Хайванларың — топрак дөредиҗилериң, средаactive тебигы санитарларының, өсүмликлери тозанландырыҗыларың ве бейлекилериң яшайыш ишҗеңлигиниң пейдалы хәсиетлерини ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары билен белленилйән тертипде кесгитленилйән халатлардан башга халатларда хайванлары тебигы средадан айырман пейдаланмага ёл берилйәр.

36-нҗы мадда. Хайванлары оларың яшайыш ишҗеңлиги өнүмлерини алмак максады билен пейдаланмак

Хайванлары оларың яшайыш ишҗеңлиги өнүмлерини (ябаны арыларың балыны ве мумыны ве ш. м.) алмак максады билен, пейдаланмага олары диңе тебигы средадан айырмазлык ве ёк этмезлик, оларың яшаян средасыны бозмазлык шерти билен ёл берилйәр.

Хайванлары оларың яшайыш ишжеңлиги өнүмлерини алмак максады билен, пейдаланмагың кадалары хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек барада йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары тарапындан белленилйәр.

IX бап

ХАЙВАНЛАРЫҢ САНЫНЫ ДҮЗГҮНЛЕШДИРМЕК

37-н ж и м а д д а. Ябаны хайванларың айры-айры гөрнүшлериниң саныны дүзгүнлешдирмек барадакы чәрелер

Илатың саглыгыны горамак, оба хожалык хайванларыны ве бейлеки өй хайванларыны кеселлерден әгә этмек, халк хожалыгына зыян етмегиниң өңүни алмак максады билен, ябаны хайванларың айры-айры гөрнүшлериниң саныны дүзгүнлешдирмек барадакы чәрелер гечирилйәр.

Хайванларың айры-айры гөрнүшлериниң саныны дүзгүнлешдирмек барадакы чәрелер хайванларың бейлеки гөрнүшлерине зыян етмегини арадан айырян хем-де хайванларың яшаян средасының абат сакланылмагыны үпжүн эдйән адамкәрчиликли усуллар билен амала ашырылмалыдыр.

38-н ж и м а д д а. Хайванларың гөрнүшлерини кесгитлемек ве оларың саныны дүзгүнлешдирмек барадакы чәрелери гечирмегиң тертиби

Саны дүзгүнлешдирилмәге дегишли болан хайванларың гөрнүшлери ве оларың саныны дүзгүнлешдирмек барадакы чәрелери гечирмегиң тертиби хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек барада йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары тарапындан дегишли ылмы гурамаларың заключениелериниң назара алынмагы ве гызыкланян дөвлет хем-де жемгыетчилик гурамалары билен ылалашылмагы эсасында кесгитленилйәр.

X бап

ХАЙВАНАТ ДҮНЙӘСИНДЕН ПЕЙДАЛАНЫЖЫЛАРЫҢ ХУКУКЛАРЫ ВЕ БОРЧЛАРЫ. ХАЙВАНАТ ДҮНЙӘСИНДЕН ПЕЙДАЛАНМАК ХУКУГЫНЫ ЯТЫРМАК ҮЧИН ЭСАСЛАР

39-н ж ы м а д д а. Хайванат дүнйәсинден пейдаланыжыларың хукуклары

Кәрханаларың, эдараларың, гурамаларың ве гражданларың хайванат дүнйәсинден пейдаланмагың өзлери үчин диңе ыгтыяр берлен гөрнүшлерини амала ашырмага хукугы бардыр.

Хайванат дүнйәсинден пейдаланыжыларың хукуклары ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында гөз өңүнде тутулан халатларда ве тертипде дөвлетиң бәхбитлери үчин, шейле хем хайванат дүнйәсинден бейлеки пейдаланыжыларың бәхбитлери үчин чәклендирилип билнер.

40-н ж ы м а д д а. Хайванат дүнйәсинден пейдаланыжыларың борчлары

Хайванат дүнйәсинден пейдаланыжылар ондан пейдаланмагың гөрнүшлерине баглылыкда шу ашакдакылара:

хайванат дүнйәсинден пейдаланмагың белленилен кадаларыны, нормаларыны ве мөхлетлерини берҗай этмәге;

хайванат дүнйәсинден оларың тебигы билелешиклериниң битевилигини бозмага ёл бермейән хем-де пейдаланмак үчин берилмедик хайванларың горалып сакланмагыны үпҗүн эдйән усуллар билен пейдаланмага;

хайванларың яшаян средасының бозулмагына ёл бермезлиге;

пейдаланылян хайванларың санының ве ягдайының, шонуң ялы-да оларың яшаян средасының ягдайының хасабыны йөретмәге;

хайванат дүнйәсини үзнүксиз көпелтмәге гөнүкдирилен зерур комплекслейин чәрелери дурмуша гечирмәге;

хайванат дүнйәсиниң горалмагына ве ондан пейдаланылмагына контроллык эдйән дөвлет органларына ве бейлеки органлара хемме чәрелер аркалы көмек этмәге борчлудырлар.

Хайванат дүнйәсинден пейдаланыҗылар хайванат дүнйәсини горамак, үзнүксиз көпелтмек ве ондан пейдаланмак барада ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кану충ларында гөз өңүнде тутулан бейлеки талаплары хем ерине етирмәге борчлудырлар.

41-нҗи м а д д а. Хайванат дүнйәсинден пейдаланмак хукугыны ятырмак үчин эсаслар

Шу ашакдакы халатларда хайванат дүнйәсинден пейдаланмак хукугы дегишли суратда долы я-да кем-кәслейин ятырылмалыдыр:

1) хайванат дүнйәсинден пейдаланмак зерурлыгы арадан айрыланда я-да ондан пейдаланмакдан боюн гачырыланда;

2) хайванат дүнйәсинден пейдаланмагың белленилен мөхлети тамамлананда;

3) хайванлары горамак максады билен хайванат дүнйәсиниң объектлерини пейдаланмакдан айырмак зерурлыгы йүзе чыканда;

4) хайванат дүнйәсинден пейдаланмак хукугы берлен кәрханалар, эдаралар, гурамалар ятырыланда.

Хайванат дүнйәсинден пейдаланмак хукугы хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак барада белленилен кадалары, нормалары ве бейлеки талаплары хайванат дүнйәсинден пейдаланыҗы ерине етирмедик халатында-да ятырылып билнер.

ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануунларында хайванат дүнйәсинден пейдаланмак хукугыны ятырмак үчин бейлеки эсаслар хем гөз өңүнде тутулып билнер.

Шу мадданың биринҗи ве икинҗи бөлеклериниң 1-нҗи, 3-нҗи ве 4-нҗи пунктларында гөз өңүнде тутулан халатларда хайванат дүнйәсинден пейдаланмак хукугы дегишли органларың өз берен ыгтыярларыны ятырмагы аркалы бес эдилйәр.

ҮЧҮНҖИ БӨЛҮМ

ХАЙВАНАТ ДҮНЙӘСИНИ ГОРАМАК

XI бап

ХАЙВАНАТ ДҮНЙӘСИНИ ГОРАМАК ЧӘРЕЛЕРИ

42-нҗи м а д д а. Хайванат дүнйәсини горамагы үпҗүн этмек барадакы чәрелер

Хайванат дүнйәсини горамак шу ашакдакы ёллар билен үпҗүн эдилйәр:

1) хайванат дүнйәсини горамак, пайхаслы пейдаланмак ве үзнүксиз көпелтмек барадакы кадалары хем-де нормалары беллемек;

2) хайванат дүнйәсинден пейдаланмакда гадаган этмелери ве чәклендирмелери беллемек;

3) хайванат дүнйәсини биругсат пейдаланмакдан ве ондан пейдаланмагың белленилен тертибиниң бейлеки бозулмаларындан горамак;

4) хайванларың яшаян средасыны, көпелиш шертлерини ве миграция ёлларыны горамак;

5) өнүмчилик процеслери амала ашырыланда хайванларың хеләк болмагының өңүни алмак;

6) заповедниклери, заказниклери дөретмек ве айратын горалян бейлеки территориялары беллəп гоймак;

7) хайванларың сейрек душ гелйән ве йитип гитмек ховпы астында йөрен гөрнүшлерини гойбермән сакламак аркалы көпелтмек;

8) хайванларың зоологик коллекциялары үчин алынмагыны чәклендирмек;

9) хайванлар кеселлән халатында, тебигы бетбагтчылык вагтында ве бейлеки себәплере гөрә хайванлара өлүм ховпы абанан халатларында олара көмек бермек;

10) хайванат дүнйәсини горамак барадакы чәрелери эсасландырмага гөнүкдирилен ылмы барлаглары гурамак;

11) гражданлары хайванат дүнйәсине адамкәрчиликли гарайыш рухунда тербиелемек;

12) хайванат дүнйәсини горамагы көпчүликлейин информация серишделери аркалы пропагандирлемек;

13) хайванат дүнйәсини горамак барадакы бейлеки чәрелери дурмуша гечирмек хем-де башга талаплары беллемек.

43-нҗи маддa. Хайванат дүнйәсини горамак барадакы чәрелериң амала ашырылмагына голтгы берйән мадды ве мораль тайдан хөвеслендириш чәрелери

ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында хайванат дүнйәсини горамак барадакы чәрелериң амала ашырылмагына голтгы берйән кәрханалары, эдаралары, гурамалары, шейле хем гражданлары мадды ве мораль тайдан хөвеслендирмек чәрелери белленип билнер.

44-нҗи маддa. Хайванат дүнйәсинден пейдаланмакда чәклендирмелери ве гадаган этмелери беллемек

Хайванат дүнйәсинден пейдаланмагың айры-айры гөрнүшлериниң амала ашырылмагы, шонуң ялы-да хайванларың айры-айры гөрнүшлеринден пейдаланылмагы хайванлары горап сакламак хем-де үзнүксиз көпелтмек максады билен, ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында белленилйән тертипде белли бир территорияда я-да белли бир мөхлет үчин чәклендирилип я-да долы гадаган әдилип билнер.

XII бап

ХАЙВАНЛАРЫҢ ЯШАЯН СРЕДАСЫНЫ, КӨПЕЛИШ ШЕРТЛЕРИНИ ВЕ МИГРАЦИЯ ЁЛЛАРЫНЫ ГОРАМАК

45-нҗи маддa. Хайванат дүнйәсиниң ягдайына тәсир эдйән ишлер амала ашырыланда талаплары берҗай этмек

Хайванларың яшаян средасының, көпелиш шертлериниң ве миграция ёлларының бозулмагы себәпли, хайванат дүнйәсиниң ягдайына

тәсир эдйән хер бир иш хайванат дүнйәсиниң гораlмагыны үпҗүн эдйән талаплары берҗай этмек билен амала ашырылмалыдыр.

46-нҗы мадда. Илатлы пунктлар, кәрханалар, десгалар ве бейлеки объектлер ерлешдириленде, проектирлененде хем-де гурланда хайванларың яшаян средасыны ве көпелиш шертлерини горамак барадакы чәрелер

Илатлы пунктлар, кәрханалар, десгалар ве бейлеки объектлер ерлешдириленде, проектирлененде хем-де гурланда, бар болан технологик процеслер кәмиллешдириленде ве оларың тәзелери орнашдырыланда, тарп ерлер, батгалашан территориялар, кенар якасындакы ве гырымсы агачлы территориялар оба хоҗалык доланышыгына гиризиленде, ерлер мелиорациялашдырыланда, токайдан пейдаланмак амала ашырыланда, геология-гөзлег ишлери гечириленде, газылып алынян пейдалы магданлар чыкарыланда, оба хоҗалык малларының бакылян ве сүрлүп гечилйән ерлери кесгитлененде, туристик маршрутлар ишленип тайярланыланда хем-де илатың көпчүликлейин дынч алян ерлери гураланда хайванларың яшаян средасыны ве көпелиш шертлерини горамак барадакы чәрелер гөз өңүнде тутулмалыдыр ве дурмуша гечирилмелидир, шейле хем хайванларың яшаян средасы хөкмүнде айратын гымматлы участокларың элдегрилмесизлиги үпҗүн эдилмелидир.

47-нҗи мадда. Хайванларың миграция ёлларыны горап сакламагы үпҗүн этмек

Демир ёл, шоссе, трубопровод ве бейлеки транспорт магистраллары, электрик гечириҗи ве арагатнашык линиялары, шейле хем каналлар, бентлер ве бейлеки гидротехники десгалар ерлешдириленде, проектирлененде хем-де гурланда хайванларың миграция ёлларының горалып сакланылмагыны үпҗүн эдйән чәрелер ишленип тайярланылмалыдыр ве дурмуша гечирилмелидир.

48-нҗи мадда. Хайванат дүнйәсиниң ягдайына тәсир эдйән кәрханаларың, десгаларың ве бейлеки объектлериң гурулҗак ерини ылалашмак

Хайванларың яшаян средасының, көпелиш шертлериниң ве миграция ёлларының бозулмагы себәпли, хайванат дүнйәсиниң ягдайына тәсир эдйән кәрханаларың, десгаларың ве бейлеки объектлериң гурулҗак ерлери ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң кануunларына лайыклыкда хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек барада йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары ве бейлеки органлар билен ылалашыляр.

XIII бап

ӨНҮМЧИЛИК ПРОЦЕСЛЕРИ АМАЛА АШЫРЫЛЯН ВЕ ТРАНСПОРТ СЕРИШДЕЛЕРИ УЛАНЫЛЯН ВАГТЫНДА ХАЙВАНЛАРЫҢ ХЕЛӘК БОЛМАГЫНЫҢ ӨҢҮНИ АЛМАК

49-нҗы мадда. Иш гечириленде ве транспорт серишделери уланыланда хайванларың хеләк болмагының өңүни алмак

Кәрханалар, эдаралар, гурамалар ве гражданлар оба хоҗалык, агач тайярлайыш ишлери ве бейлеки ишлер гечирилйән вагтында, шонуң ялы-да транспорт серишделери уланылян вагтында хайванларың

хелэк болмагының өңүни алмак барада чәрелер гөрмәге борчлудырлар.

Хайванларың хелэк болмагының өңүни алмак барада белленилен чәрелери дурмуша гечирмезден, гуры өсүмликлери якмак, материаллары, чиг малы ве өнүмчилик галындыларыны сакламак гадаган эдилйәр.

XIV бап

ХАЙВАНЛАРЫ ЗАПОВЕДНИКЛЕРДЕ, ЗАКАЗНИКЛЕРДЕ ВЕ АЙРАТЫН ГОРАЛЯН БЕЙЛЕКИ ТЕРРИТОРИЯЛАРДА ГОРАМАК

50-нжи мадда. Хайванлары заповедниклерде, заказниклерде ве айратын горалян бейлеки территорияларда горамак

Ав авламак, балык тутмак, сувда яшаян оңургасыз ве деңизде яшаян сүйдемдирижи хайванлары тутмак, шейле хем хайванат дүнйәсинден пейдаланмагың бейлеки гөрнүшлери ве заповедник максатлары билен бир ере сыгышмаян бейлеки ишлер заповедниклериң территориясында гадаган эдилйәр.

Заказниклерде ве айратын горалян бейлеки территорияларда хайванат дүнйәсинден пейдаланмагың айры-айры гөрнүшлерини амала ашырмак хем-де хайванат дүнйәсини горамак максатлары билен бир ере сыгышмаян бейлеки ишлер долы гадаган эдилип я-да чәклендирилип билнер.

Заповедниклерде, заказниклерде ве айратын горалян бейлеки территорияларда хайванат дүнйәсини горамагың ве ондан пейдаланмагы амала ашырмагың тертиби ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары билен белленилйәр.

51-нжи мадда. Заповедниклериң гораг зоналары

Хайванат дүнйәсини горамак максады билен заповедниклериң төверегинде гораг зоналары дөредилип билнер. Шейле зоналары дөретмегиң ве уланмагың тертиби Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан кесгитленилйәр.

XV бап

ХАЙВАНЛАРЫҢ СЕЙРЕК ДУШ ГЕЛЙӘН ВЕ ЙИТИП ГИТМЕК ХОВПЫ АСТЫНДА ЙӨРЕН ГӨРНҮШЛЕРИНИ ГОРАМАК

52-нжи мадда. СССР-иң Гызыл китабы ве Түркменистан ССР-ниң Гызыл китабы

«Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакындакы» СССР Канунына лайыклыкда, хайванларың сейрек душ гелйән ве йитип гитмек ховпы астында йөрен гөрнүшлери хайванларың ве өсүмликлериң сейрек душ гелйән хем-де йитип гитмек ховпы астында йөрен гөрнүшлериниң китабына — СССР-иң Гызыл китабына ве Түркменистан ССР-ниң Гызыл китабына языляр. СССР-иң Гызыл китабы хакындакы Дүзгүннама СССР Министрлер Совети тарапындан кесгитленилйән тертипде, Түркменистан ССР-ниң Гызыл китабы хакындакы Дүзгүннама болса Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан кесгитленилйән тертипде тассыкланяр.

53-нҗи м а д д а. Хайванларың сейрек душ гелйән ве йитип гитмек ховпы астында йөрен гөрнүшлериниң хеләк болмагына, саныының азалмагына я-да яшаян средасының бозулмагына гетирип билҗек херекетлери гадаган этмек

Хайванларың сейрек душ гелйән ве йитип гитмек ховпы астында йөрен гөрнүшлериниң хеләк болмагына, санының азалмагына я-да яшаян средасының бозулмагына гетирмеги мүмкин болан херекетлере ёл берилмейәр.

54-нҗи м а д д а. Хайванларың сейрек душ гелйән ве йитип гитмек ховпы астында йөрен гөрнүшлерини көпелтмек

Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек барада йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары хайванларың сейрек душ гелйән ве йитип гитмек ховпы астында йөрен, тебигы шертлерде үзнүксиз көпелдилип билинмеҗек гөрнүшлерини горап сакламак максады билен, хайванларың шу гөрнүшлерини саклап көпелтмек үчин зерур шертлери дөретмек барада чәре гөрмәге борчлудырлар.

55-нҗи м а д д а. Хайванларың сейрек душ гелйән ве йитип гитмек ховпы астында йөрен гөрнүшлерини тутмагың тертиби

Хайванларың сейрек душ гелйән ве йитип гитмек ховпы астында йөрен гөрнүшлерини йөрите дөредилен шертлерде саклап көпелтмек ве соңра эркинлиге гойбермек үчин, шонуң ялы-да ылмы-барлаг ве бейлеки максатлар үчин тутмага хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек барада йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары тарапындан берилйән айратын ыгтыяр боюнча ёл берилйәр.

XVI бап

ЗООЛОГИК КОЛЛЕКЦИЯЛАР

56-нҗы м а д д а. Зоологик коллекциялары дөретмек ве оларың үстүни етирмек

Йөрите зоологик коллекциялары дөретмек максады билен, хайванлары тебигы средадан айырмак ёлы аркалы кәрханаларың, эдараларың ве гурамаларың зоологик коллекциялары (зоопаркларың, зообагларың, океанариумларың ве бейлекилериң җанлы коллекциялары, шейле хем хайванларың гарантгаларының, препаратларының ве бөлеклериниң топлумы гөрнүшинде) дөретмегине ве оларың үстүни етирмегине хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек барада йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары тарапындан берилйән ыгтыярлар боюнча ёл берилйәр.

Гражданларың шахсы эечилигиндәки коллекцияларының үстүнин етирилмеги ве гражданларың тәзе коллекциялары дөретмеги гадаган эдилйәр, эмма ав авламагың, балык тутмагың топланылан олҗаларындан ве хайванат дүнйәсинден пейдаланмагың белленилен талапларыны берҗай этмек билен амала ашырылян бейлеки гөрнүшлеринден ыбарат зоологик коллекциялары муңа гирмейәр.

57-нҗи м а д д а. Зоологик коллекцияларың дөвлет хасабы

Ылмы, медени аң-билим, окув-тербиечилик я-да эстетик бабатларда гымматлы болан зоологик коллекциялар дөвлет хасабына алынмалыдыр. Шонуң ялы коллекцияларың эеси болан кәрханалар, эдаралар, гурамалар хем-де гражданлар хайванат дүнйәсиниң объектлериниң коллекцияларыны сакламак, хасаба алмак ве пейдаланмак кадаларыны берҗай этмәге борчлудырлар.

58-нҗи м а д д а. Зоологик коллекциялары дөретмегиң, оларың үстүни етирмегиң, сакламагың, пейдаланмагың ве хасаба алмагың кадаларыны тассыкламагың тертиби

«Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакындакы» СССР Кануныңа лайыклыкда, зоологик коллекциялары дөретмегиң, оларың үстүни етирмегиң, сакламагың, пейдаланмагың ве хасаба алмагың кадалары, зоологик коллекциялар билен сөвда этмегиң кадалары, шонуң ялы-да коллекцияларың объектлерини ве хайванат дүнйәсиниң өнүмлерини дашары юрда ибермегиң ве әкитмегиң кадалары СССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән тертипде тассыкланыляр.

XVII бап

ӨСҮМЛИКЛЕРИ ГОРАЙЫШ СЕРИШДЕЛЕРИ, ӨСҮМЛИКЛЕРИҢ ӨСҮШИНИ БАТЛАНДЫРЫҖЫЛАР (СТИМУЛЯТОРЛАР), МИНЕРАЛ ДӨКҮНЛЕР ВЕ БЕЙЛЕКИ ПРЕПАРАТЛАР УЛАНЫЛЯН ВАГТЫНДА ХАЙВАНАТ ДҮНЙӘСИНИ ГОРАМАК

59-нҗы м а д д а. Өсүмликлери горайыш серишделери ве бейлеки препаратлар уланылян хем-де дашалян вагтында хайванат дүнйәсини ве хайванларың яшаян средасыны горамак

Өсүмликлери горайыш серишделери, өсүмликлериң өсүшини батландырыҗылар, минерал дөкүнлер ве халк хоҗалыгында пейдаланылян бейлеки препаратлар уланыланда хайванат дүнйәсини ве хайванларың яшаян средасыны горамак барадакы талаплар назара алынмалыдыр. Өсүмликлери горамагың химики серишделериниң ве бейлеки препаратларың хайванат дүнйәсине зыянлы тәсирини азалтмак максады билен уланылмагы агротехники, селекцион-генетик, биологик ве бейлеки чәрелериң дурмуша гечирилмеги билен утгашдырылмалыдыр.

Колхозлар, совхозлар, токай хоҗалыклары ве бейлеки кәрханалар, эдаралар, гурамалар хем-де гражданлар хайванларың хеләк болмагының ве оларың яшаян средасының ярамазлашмагының өңүни алмак максады билен, шу гөркезилен препаратлары дашамагың, сакламагың ве уланмагың кадаларыны берҗай этмәге борчлудырлар.

Тәзе препаратлар дөредиленде хайванларың ве оларың яшаян средасының горалмагыны үпҗүн эдйән нормативлери, ягны төверекдәки тебигы средада оларың топланмагының ёл берилйән чәгиниң нормативлери ишленип тайярланылмалыдыр.

60-нҗы м а д д а. Өсүмликлери горайыш серишделерини ве бейлеки препаратлары уланмагы ылалашмак

Өсүмликлери горайыш серишделерини, өсүмликлериң өсүшини батландырыҗылары, минерал дөкүнлери хем-де халк хоҗалыгында пейдаланылян бейлеки препаратлары уланмагың кадалары, шейле хем шу

гөркезилен препаратларың перечени хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек барада йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары билен ылалашылмалыдыр.

XVIII бап

ХАЙВАНЛАРЫ ГӨЧҮРМЕК, КЛИМАТА УЙГУНЛАШДЫРМАК ВЕ ЧАКЫШДЫРМАК. ТЕБИГЫ ОБЪЕКТЛЕРДЕН ПЕЙДАЛАНЫҖЫЛАРЫҢ ХУКУКЛАРЫНЫ ХАЙВАНАТ ДҮНЙӘСИНИ ГОРАМАГЫҢ БӘХБИТЛЕРИ ҮЧИН ЧӘКЛЕНДИРМЕК ВЕ ОЛАРЫҢ ҮСТҮНЕ БОРЧЛАР ЙҮКЛЕМЕК

61-нҗи мадда. Хайванлары гөчүрмек, климата уйгунлашдырмак ве чакышдырмак

Хайванлары яшаҗак тәзе ерине гөчүрмәге, хайванларың СССР-иң хайванат дүнйәси үчин тәзе гөрнүшлерини климата уйгунлашдырмага, шейле хем ылмы-барлаг ве хоҗалык максатлары үчин хайванлары чакышдырмак барадакы чәрелере хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек барада йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органларының карары боюнча дегишли ылмы гурамаларың заключениелерини назара алмак билен ёл берилйәр.

Хайванлары бирусгат гөчүрмек, климата уйгунлашдырмак ве чакышдырмак гадаган эдилйәр.

62-нҗи мадда. Тебигы объектлерден пейдаланыҗыларың хукукларыны хайванат дүнйәсини горамагың бәхбитлери үчин чәклендирмек ве оларың үстүне борчлар йүклемек

Ерден пейдаланыҗыларың, токайдан пейдаланыҗыларың, сувдан пейдаланыҗыларың ве ерасты байлыкларындан пейдаланыҗыларың хукуклары ССР Союзының ве Түркменистан ССР-иң канунуларында белленилйән тертипде хайванат дүнйәсини горамагың бәхбитлери үчин чәклендирилип хем-де оларың үстүне дегишли борчлар йүкленип билнер.

ДӨРДҮНҖИ БӨЛҮМ

ХАЙВАНЛАРЫҢ ДӨВЛЕТ ХАСАБЫ ВЕ ХАЙВАНАТ ДҮНЙӘСИНИҢ ДӨВЛЕТ КАДАСТРЫ

63-нҗи мадда. Хайванларың ве олардан пейдаланылышының дөвлет хасабы хем-де хайванат дүнйәсиниң дөвлет кадастры

Хайванат дүнйәсиниң горалмагыны ве ондан пайхаслы пейдаланылмагыны гурамагы үпҗүн этмек үчин, хайванларың ве олардан пейдаланылышының дөвлет хасабы йөредилйәр хем-де хайванат дүнйәсиниң дөвлет кадастры алнып барыляр. Кадастрда хайванларың гөрнүшлериниң (гөрнүшлер топарларының) географик яйрайшы, оларың саны, олар үчин зерур ерлериң хәсиетнамасы, хайванларың хәзирки заманда хоҗалыкда пейдаланылышының хәсиетнамасы барадакы маглуматларың җеми ве бейлеки зерур маглуматлар беян эдилйәр.

64-нҗи мадда. Хайванларың ве олардан пейдаланылышының дөвлет хасабының хем-де хайванат дүнйәсиниң дөвлет кадастрыны алып бармагың тертиби

«Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакындакы» СССР Канунына лайыклыкда, хайванларың ве олардан пейдаланылышының дөвлет хасабы хем-де хайванат дүнйәсиниң дөвлет кадастрының алнып барылмагы ССР Союзы үчин бир битеви системалар боюнча дөвлетиң хасабына амала ашырыляр.

Кәрханалар, эдаралар ве гурамалар ябаны хайванларың яйрайшы, саны ве пейдаланылышы барада өзлеринде бар болан маглуматлары хайванат дүнйәсиниң дөвлет кадастрыны алып барян органлара язып бермәге борчлудырлар.

Хайванларың ве олардан пейдаланылышының дөвлет хасабының, хайванат дүнйәсиниң дөвлет кадастрыны алып бармагың, хайванларың дөвлет хасабына ве дөвлет кадастрына гиризмәге дегишли гөрнүшлериниң (гөрнүшлер топарларының) переченини кесгитлемегиң, шейле хем хасаба алмак ве кадастры алып бармак үчин маглуматлары бермегиң кадалары СССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән тертипде тассыкланыляр.

БӘШИНҖИ БӨЛҮМ

ХАЙВАНАТ ДҮНЙӘСИНИҢ ГОРАЛЫШЫНА ВЕ ОНДАН ПЕЙДАЛАНЫЛЫШЫНА КОНТРОЛЛЫК ЭТМЕК

XIX бап

ХАЙВАНАТ ДҮНЙӘСИНИҢ ГОРАЛЫШЫНА ВЕ ОНДАН ПЕЙДАЛАНЫЛЫШЫНА ДӨВЛЕТ КОНТРОЛЛЫГЫ

65-нҗи мадда. **Хайванат дүнйәсиниң горалышына ве ондан пейдаланылышына дөвлет контроллыгы**

Хайванат дүнйәсиниң горалышына ве ондан пейдаланылышына дөвлет контроллыгының везипеси әхли министрликлериң, дөвлет комитетлериниң ве ведомстволарың, дөвлет, кооператив ве бейлеки җемгыетчилик кәрханаларының, эдараларының, гурамаларының, шонуң ялы-да гражданларың хайванат дүнйәсини горамак барадакы борчларыны ерине етирмегини, хайванат дүнйәсинден пейдаланмагың белленилен тертибини хем-де хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак барадакы канунларда белленилен бейлеки кадалары берҗай этмегини үпҗүн этмекден ыбаратдыр.

66-нҗы мадда. Хайванат дүнйәсиниң горалышына ве ондан пейдаланылышына дөвлет контроллыгыны амала ашырян органлар

«Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакындакы» СССР Канунына лайыклыкда, хайванат дүнйәсиниң горалышына ве ондан пейдаланылышына дөвлет контроллыгы ССР Союзының канунларында белленилйән тертипде халк депутатларының Советлери, оларың ерине етирижи ве серенҗам берижи органлары тарапындан, шейле хем хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек барада йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары тарапындан амала ашырыляр.

67-нҗи мадда. Хайванат дүнйәсиниң горалышына ве ондан пейдаланылышына йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органларының дөвлет контроллыгыны амала ашырмагы

Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек барада йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары шу ашакдакылары барлаярлар:

хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак барадакы кадаларың, нормаларың, мөхлетлериң ве бейлеки талапларың берҗай эдилишини;

хайванларың ве олардан пейдаланылышының дөвлет хасабының хем-де хайванат дүнйәсиниң дөвлет кадастрыны алып бармагың белленилен тертибиниң берҗай эдилишини;

хайванларың яшаян средасыны, көпелиш шертлерини ве миграция ёлларыны горап сакламак барадакы чәрелериң догры ве өз вагтында ишленилип тайярланылышыны хем-де дурмуша гечирилишини.

68-нҗи мадда. Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек барада йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органларының хукуклары

Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек барада йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органларының ашакдакылара хукугы бардыр:

хайванат дүнйәсинден бирусгат пейдаланылмагыны, шейле хем хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак барада белленилен кадалары, нормалары, мөхлетлери ве бейлеки талаплары бозуп пейдаланылмагыны бес этдирмәге;

хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак барадакы кадаларың, нормаларың, мөхлетлериң ве бейлеки талапларың бозулмагыны арадан айырмак барада хөкман ерине етирилмели гөркезмелер бермәге;

хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак барадакы, хайванларың яшаян средасыны, көпелиш шертлерини ве миграция ёлларыны горап сакламак барадакы кадаларың, нормаларың ве бейлеки талапларың бирсыхлы бозулмагына себәп болян ишлериң гечирилмегини тә шейле бозулмалар ёк эдилйәнчә тогтатмага;

хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак барадакы кадалары, нормалары, мөхлетлери ве бейлеки талаплары бозуҗылары белленилен тертипде җогапкәрчилиге чекмәге я-да хукук дүзгүниниң бозулмагы барадакы материаллары дегишли органлара ибермәге.

Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек барада йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органларының ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары билен белленилен хукукларың чәклеринде тассыкланылян кадаларыны ве инструкцияларыны әхли министрликлер, дөвлет комитетлери ве ведомстволар, кәрханалар, эдаралар, гурамалар, шейле хем гражданлар хөкман ерине етирмелидирлер.

Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек барада йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органларына хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак барадакы кадаларың, нормаларың ве бейлеки талапларың бозулмагының өңүни алмак ве оңа ёл бермезлик барада ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары аркалы башга хукуклар хем берлип билнер.

XX бап

ХАЙВАНАТ ДҮНЙӘСИНИҢ ГОРАЛЫШЫНА ВЕ ОНДАН ПЕЙДАЛАНЫЛЫШЫНА ВЕДОМСТВОЛАЙЫН КОНТРОЛЛЫК

69-нжы мадда. Хайванат дүнйәсиниң горалышына ве ондан пейдаланылышына ведомстволайын контроллык

Хайванат дүнйәсиниң горалышына ве ондан пейдаланылышына ведомстволайын контроллык өз гарамагында хайванат дүнйәсиниң объектлеринден пейдаланян кәрханалар, эдаралар хем-де гурамалар болан органлар тарапындан амала ашырыляр.

Ведомстволайын контроллык амала ашырыланда министрликлер, дөвлет комитетлери хем-де ведомстволар ССР Союзының ве Түркменистан ССР-иниң канунларыны, хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланылышыны дүзгүнлешдирмек барада йөрите ыгтыярлы эдилен дөвлет органлары тарапындан тассыкланылян кадалары хем-де инструкциялары голланмага борчлудырлар.

АЛТЫНҖЫ БӨЛҮМ

ХАЙВАНАТ ДҮНЙӘСИНДЕН ПЕЙДАЛАНМАК МЕСЕЛЕЛЕРИ БАРАДАКЫ ҖЕДЕЛЛЕРИ ЧӨЗМЕК

70-нҗи мадда. Хайванат дүнйәсинден пейдаланмак меселелери барадакы җеделлери чөзмегиң тертиби

Хайванат дүнйәсинден пейдаланмак меселелери барада кәрханаларың, эдараларың, гурамаларың ве гражданларың арасындакы җеделлер ССР Союзының ве Түркменистан ССР-иниң канунлары билен белленилйән тертипде чөзүлйәр.

ЕДИНҖИ БӨЛҮМ

ХАЙВАНАТ ДҮНЙӘСИНИ ГОРАМАК ВЕ ОНДАН ПЕЙДАЛАНМАК ХАКЫНДАКЫ КАНУНЛАРЫҢ БОЗУЛМАГЫ ҮЧИН ҖОГАПКӘРЧИЛИК

XXI бап

ХАЙВАНАТ ДҮНЙӘСИНИ ГОРАМАК ВЕ ОНДАН ПЕЙДАЛАНМАК ХАКЫНДАКЫ КАНУНЛАРЫҢ БОЗУЛМАГЫ ҮЧИН ҖОГАПКӘРЧИЛИК

71-нҗи мадда. Хайванат дүнйәсине дөвлет эчилиги хукугыны бозян гелешиклериң хакыкы дәлдиги

Хайванат дүнйәсиниң объектлеринден пейдаланмак хукугының башга бирине биругсат берилмеги, шонуң ялы-да хайванат дүнйәсине дөвлет эчилиги хукугыны ач-ачан я-да яшырын формада бозян бейлеки гелешиклер хакыкы дәлдир.

72-нҗи мадда. Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакындакы канунларың бозулмагы үчин җогапкәрчилик

Шу Канунын 71-нжи маддасында гөркезилен гелешиклери амала ашырмакда, шейле хем:

хайванат дүнйәсиниң объектлеринден бирусгат пейдаланмакда;

ав авламагың, балык тутмагың ве хайванат дүнйәсинден пейдаланмагың бейлеки гөрнүшлериниң кадаларыны бозмакда;

хайванларың яшаян средасыны ве миграция ёлларыны горамак кадаларыны бозмакда;

хайванлары бирусгат гөчүрмекде, климата уйгунлашдырмакда ве чакышдырмакда;

өсүмликлери горайыш серишделерини, өсүмликлериң өсүшини батландырыжылары (стимуляторлары), минерал дөкүнлери ве бейлеки препаратлары уланмак кадаларыны бозуп, хайванат дүнйәсине зыян етирмекде;

хайванат дүнйәсиниң объектлерини хем-де зоологик коллекциялары дашары юрда ибермегиң ве экитмегиң кадаларыны бозмакда;

сейрек душ гелйән ве йитип гитмек ховпы астында йөрен хайванларың хелэк болмагына, кеселлемегине, санының азалмагына я-да яшайыш средасының бозулмагына гетирип билжек херекетлери этмекде гүнәкәр адамлар ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларына лайыклыкда женаят, административ жогапкәрчилигини я-да бейлеки жогапкәрчилиги чекйәрлер.

Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакындакы кануларың бейлеки бозулмалары үчин хем ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында жогапкәрчилик белленилип билнер.

73-нжи мадда. Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакындакы кануларың бозулмагы аркалы етирилен зыяның өвезини төлемек

Кәрханалар, эдаралар, гурамалар, шейле хем гражданлар хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакындакы канунлары бозуп етирен зыянларының өвезини ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында белленилйән мөчберлерде хем-де тертипде төлемәге борчлудырлар. Етирилен зыяның өвезини төлемек билен баглanышыклыкда кәрханаларың, эдараларың ве гурамаларың чыкдажы чыкармагында гүнәкәр болан везипели адамлар ве бейлеки ишгәрлер белленилен тертипде мадды жогапкәрчилик чекйәрлер.

74-нжи мадда. Биканун тутулан хайванлары ве олардан өндүрилен өнүмлери алмагың тертиби

Биканун тутулан хайванлар ве олардан өндүрилен өнүмлер ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында белленилйән тертипде алынмага дегишлидир.

Биканун тутулан хайванлары ве олардан өндүрилен өнүмлери алмак мүмкин болмадык халатында, ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунлары билен белленилйән нырхлар боюнча оларың гымматы төледилип алыняр.

СЕКИЗИНЖИ БӨЛҮМ

ХАЛКАРА ШЕРТНАМАЛАРЫ

75-нжи мадда. Халкара шертнамалары

«Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакындакы» СССР Канунына лайыклыкда, эгер СССР-иң халкара шертнамасында

хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакындакы совет канунларында беян эдилен кадалардан башга хили кадалар белленилен болса, онда халкара шертнамасының кадалары уланыляр.

Эгер Түркменистан ССР-ниң халкара шертнамасында хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакында Түркменистан ССР-ниң канунларында гөз өңүнде тутулан кадалардан башга хили кадалар белленилен болса, онда хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакында Түркменистан ССР-ниң канунлары барасында хем хут шейле дүзгүн уланыляр.

«ХАЙВАНАТ ДҮНЙӘСИНИ ГОРАМАК ВЕ ОНДАН ПЕЙДАЛАНМАК ХАКЫНДА» ТҮРКМЕНИСТАН ССР КАНУНЫНЫ ГҮЙҖЕ ГИРИЗМЕГИҢ ТЕРТИБИ ХАКЫНДА[1]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР ЁКАРЫ СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1981-нҗи йыл, 27-нҗи ноябрь
(ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1981-нҗи йыл, № 33, 148-нҗи мадда)

«Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакында» Түркменистан ССР Канунының кабул эдилмеги мынасыбетли, Түркменистан Совет Социалистик Республикасының Ёкары Совети карар эдйәр:

1. «Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакында» Түркменистан ССР Кануныны 1982-нҗи йылың 1-нҗи апрелинден гүйҗе гиризмели.

2. «Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакында» Түркменистан ССР Кануны бу Канун гүйҗе гиренден соң, ягны 1982-нҗи йылың 1-нҗи апрелинден башлап йүзе чыкан гатнашыклар барада уланыляр дийип беллемели.

«Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакында» Түркменистан ССР Кануны гүйҗе гиризилмезинден озал йүзе чыкан хукук гатнашыкларында шу хукук гатнашыкларына гатнашыҗыларың хукукларының ве борчларының амала ашырылмагы 1982-нҗи йылың 1-нҗи апрелинден башлап, шу гөркезилен Кануна лайыклыкда дүзгүнлешдирилйәр.

«Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакында» СССР Канунында өң белленилип, «Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакында» Түркменистан ССР Канунында беян эдилен кадалар СССР Канунының гүйҗе гиризилен пурсатындан, ягны 1981-нҗи йылың 1-нҗи январындан башлап уланыляр.

---

[1] 3-нҗи ве 4-нҗи маддалар Түркменистан ССР Канунлар топлумына гиризилмәге дегишли кадалары өз ичине алмаянлыгы үчин гетирилмеди.

§ 2. АВ АВЛАМАК

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-иң ТЕРРИТОРИЯСЫНДА АВ АВЛАМАК КАДАЛАРЫНЫҢ БОЗУЛМАЛАРЫНА ГАРШЫ ГӨРЕШИ ГҮЙЧЛЕНДИРМЕК БАРАДАКЫ КӘБИР ЧӘРЕЛЕР ХАКЫНДА

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1973-нжи йыл, 11-нжи январь, № 13

РЕСПУБЛИКАДА ХАЙВАНЛАРЫҢ АЙРЫ-АЙРЫ ГӨРНҮШЛЕРИНИ КӨПЕЛТМЕК ВЕ МЕДЕНИ АВЧЫЛЫК ХОЖАЛЫКЛАРЫНЫ ӨСДҮРМЕК ХАКЫНДА[1]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1978-нжи йыл, 12-нжи июль, № 285

3. ТССР Ичери ишлер министрлиги билен билеликде браконъерлере гаршы гөреши гүйчлендирмеги, өзлерини авламак гадаган эдилен хайванларың ве гушларың ёк эдилмегине ёл бермезлиги ТССР Токай хожалык министрлигине табшырмалы. Транспорт серишделерини уланып ав авламагы гадаган этмели.

8. 1979-нжы йылдан башлап хер йыл ылмы эдараларың рекомендацияларына лайыклыкда шу ашакдакылары амала ашырмагы ТССР Токай хожалык министрлигине табшырмалы:

— ябаны хайванлары ве гушлары тутмагы, гетирмеги хем-де олары йөрите вольераларда сакламагы ве көпелтмеги, олары дөвлет авчылык (токайчылык-авчылык) ерлерине хем-де белли бир ав авланян ерлере гойбермеги;

— ябаны хайванлары (кейиклери, даг текесини, екегапанлары, гуланлары ве башгалары), шейле хем гушлары тутмагы ве гетирмеги хем-де олары өзлериниң горалып сакланылмагыны, тебигы шертлерде яшамагыны ве көпелмегини үпжүн эдйән ерлерде гораглы территорияларa гойбермеги.

РЕСПУБЛИКАДА АВЧЫЛЫК ДҮЗГҮНЛЕРИНИҢ БОЗУЛМАГЫНА (БРАКОНЬЕРЧИЛИГЕ) ГАРШЫ ГӨРЕШМЕГИҢ ЧӘРЕЛЕРИ ХАКЫНДА[2]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1960-нжы йыл, 6-нжы июль, № 296
(ТССР Карарлар йыгындысы, 1960-нжы йыл, № 7, 5-нжи сахыпа)

Республикада авчылык дүзгүнлериниң бозулмагына гаршы гөреши гүйчлендирмек максады билен Түркменистан ССР Министрлер Совети к а р а р э д й ә р:

3. ТССР Министрлер Советиниң янындакы Токай хожалыгы, заповедниклер ве авчылык хожалыгы барадакы баш управлениййә[3] шу ашакдакылара:

а) авчылык гөзегчилиги везипесини ерине етирйән махалында гуллук транспортында «Дөвлет авчылык гөзегчилиги» диен язгысы болан трафарети пейдаланмага;

---

[1] Түркменистан ССР-иң Канунлар топлумына гиризилмәге дегишли кадалары өз ичине алмаянлыгы үчин 1-нжи, 2-нжи, 4—7-нжи, 9-нжы, 10-нжы пунктлар гетирилмеди.

[2] 1, 2 ве 4-нжи пунктлар Түркменистан ССР Канунлар топлумына гиризилмәге дегишли кадалары өз ичине алмаянлыгы үчин гетирилмеди.

[3] Хәзир — ТССР Токай хожалык министрлиги.

б) ТССР Ичери ишлер министрлиги тарапындан белленен дүзгүнлери бержай этмек билен берилйән яраглары гөтермеклиге авчылык инспекторларына хукук бермэге;

в) авчылык инспекторларының, милиция органы тарапындан берлен шахадатнамалары боюнча ав авламак максады билен ав авланян ерлерде гезип йөрен автотранспорты сүрүжилериң документлерини барламагы хем-де тутулан автомашынлары дегишли чәре гөрүлмеги үчин милиция органларына элтмеги авчылык инспекторларының везипесине гиризмэге ыгтыяр бермели.

5. Шу карарың ерине етирилишине контроллык этмеги ТССР Министрлер Советиниң янындакы Токай хожалыгы заповедниклер ве авчылык хожалыгы барадакы баш управленийәниң ве ТССР Ичери ишлер министрлигиниң үстүне йүклемели.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң СУВ ХАКЫНДАКЫ КОДЕКСИ[1]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң КАНУНЫ БИЛЕН ТАССЫКЛАНЫЛДЫ
1972-нжи йыл, 27-нжи декабрь
(ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1972-нжи йыл, № 24, 92-нжи мадда)

82 ве 83-нжи маддалар

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң ТОКАЙ ХАКЫНДАКЫ КОДЕКСИ[2]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң КАНУНЫ БИЛЕН ТАССЫКЛАНЫЛДЫ
1979-нжы йыл, 19-нжы июль
(ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1979-нжы йыл, № 14, 82-нжи мадда)

48-нжи, 75-нжи ве 76-нжы маддалар

ТҮРКМЕНИСТАН ССР ТОКАЙ ХОЖАЛЫК МИНИСТРЛИГИ ХАКЫНДА ДҮЗГҮННАМА[3]

ТССР Министрлер Советиниң карары билен тассыкланылды.
1981-нжи йыл, 3-нжи декабрь, № 524
(ТССР Карарлар йыгындысы, 1981-нжи йыл, № 10—11—12, 144-нжи мадда)

2-нжи пунктуң биринжи абзацы, 2.2 ве 2.7 подпунктлары, 5-нжи пунктуң биринжи абзацы, 5.8 — 5.10, 5.15 подпунктлары, 6-нжы пунктуң биринжи абзацы, 6.3 ве 6.4 подпунктлары, 7-нжи пунктуң биринжи абзацы, 15-нжи пунктуң икинжи абзацы

---

[1] Серет: 207-нжи сах.
[2] Серет: 259-нжы ве 267-нжи сах.
[3] Серет: 282—290-нжы сах.

§ 3. БАЛЫК ЗАПАСЛАРЫНЫ ГОРАМАК

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң ХОВДАНЛАРЫНДАКЫ (КӨЛЛЕРИНДӘКИ) БАЛЫК ЗАПАСЛАРЫНЫ ГОРАП САКЛАМАК ИШЛЕРИНИ ГҮЙЧЛЕНДИРМЕК ХАКЫНДА[1]

ТССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1959-нҗы йыл, 5-нҗи май, № 150
(ТССР Карарларының ве буйрукларының йыгындысы, 1959-нҗы йыл, № 6, 33-нҗи мадда)

Балык запасларыны үзнүксиз көпелтмек ве горап сакламак ишинде бар болан кемчиликлери ёк этмек хем-де республиканың ховданларында гыммматлы балык тохумларының запасыны артдырмагы үпҗүн этмек максады билен Түркменистан ССР Министрлер Совети карар эдйәр:

4. Ховданларда балык запасларыны горап сакламак ве оны үзнүксиз көпелтмек барада ТССР Министрлер Советиниң янындакы Балыклары горап сакламак ве балык тутмагы дүзгүнлешдирмек барадакы дөвлет инспекциясы[2] билен ылалашылан чәрелери гечирмезден, шол балык хоҗалыкларда гидротехники десгаларың ве насос установкаларының гурлушыгыны, шейле хем ховданларың сувуны гойбермеклиги ве онуң сувуның дережесини ашаклатмаклыгы гадаган этмели.

5. Сув алынян ерлериң гурлушыгы, хапа сувлары зыянсызландырмак ве акдырып гойбериш объектлериниң гурлушыгы үчин техники (техники-иш) проектлери довам эдйән нормалара ве кадалара лайыклыкда ишленип дүзүлен ве ол проектиң баш инженери тарапындан проектиң материалларында дегишли язгы билен тассыкланылан халатларда балык горап саклайыш органлары билен ылалашылмалыдыр[3].

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң СУВ ХОВДАНЛАРЫНДА БАЛЫК ЗАПАСЛАРЫНЫ ГОРАМАК БАРАДАКЫ ГОШМАЧА ЧӘРЕЛЕР ХАКЫНДА[4]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1965-нҗи йыл, 12-нҗи март, № 110
(ТССР Карарларының ве буйрукларының йыгындысы, 1965-нҗи йыл, № 3, 71-нҗи мадда)

Гыммматлы промысел балыкларының чиг мал запасларыны артдырмак ве биканун балык тутмагың гаршысына гөреши гүйчлендирмек максады билен Түркменистан ССР Министрлер Совети к а р а р э д й ә р:

1. Республиканың әхли ичерки сув ховданларында тәзе яшайыш шертлерине уйгунлашдырылян балыклары (ак ве гара амур, йөнекей ве ала ясымаңлай балыклары) тутмагы йөрите ругсат берилйәнчә гадаган этмели.

---

[1] ТССР Министрлер Советиниң 1978-нҗи йылың 18-нҗи июлындакы № 289 карарында 1 ве 2-нҗи пунктлар (ТССР Карарлар йыгындысы, 1978-нҗи йыл, № 7—8, 89-нҗы мадда) ве ТССР Министрлер Советиниң 1969-нҗы йылың 28-нҗи апрелиндәки № 163 карарында 3 ве 6-нҗы пунктлар гүйҗүни йитирен дийлип хасап эдилди (ТССР Карарлар йыгындысы, 1969-нҗы йыл, № 4, 87-нҗи мадда).

7-нҗи пункт Түркменистан ССР Канунлар топлумына гиризилмәге дегишли кадалары өз ичине алмаянлыгы үчин гетирилмеди.

[2] Хәзирки вагтда балык горайыш органлары билен.

[3] 5-нҗи пункт ТССР Министрлер Советиниң 1971-нҗи йылың 5-нҗи апрелиндәки № 136 карарының гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Карарлар йыгындысы, 1971-нҗи йыл, № 4, 57-нҗи мадда).

[4] 2-нҗи пункт ТССР Министрлер Советиниң 1970-нҗи йылың 11-нҗи мартындакы № 83 карары билен гүйҗүни йитирди (ТССР Карарларының ве буйрукларының йыгындысы, 1970-нҗи йыл, № 3, 27-нҗи мадда).

3-нҗи пункт Түркменистан ССР Канунлар топлумына гиризилмәге дегишли кадалары өз ичине алмаянлыгы үчин гетирилмеди.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң СУВ ХАКЫНДАКЫ КОДЕКСИ[1]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң КАНУНЫ БИЛЕН ТАССЫКЛАНЫЛДЫ

1972-нжи йыл, 27-нжи декабрь
(ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1972-нжи йыл, № 24, 92-нжи мадда)

15-нжи мадда, 18-нжи мадданың биринжи, бәшинжи ве биринжи бөлегиң алтынжы абзацы, 24-нжи мадда, 32-нжи мадданың икинжи бөлеги, 53-нжи мадданың икинжи бөлеги, 55-нжи, 78—81-нжи ве 109-нжы маддалар.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң СУВ ХОВДАНЛАРЫНДА БАЛЫК ЗАПАСЛАРЫНЫҢ ГОРАЛЫП САКЛАНЫЛЫШЫНЫ ГҮЙЧЛЕНДИРМЕК БАРАДАКЫ ЧӘРЕЛЕР ХАКЫНДА[2]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
1970-нжи йыл, 11-нжи март, № 83
(ТССР Карарлар ве буйруклар йыгындысы, 1970-нжи йыл, № 3 27-нжи мадда)

СССР Министрлер Советиниң 1969-нжы йылың 10-нжы декабрында чыкаран № 940 карарына лайыклыкда ве республиканың сув ховданларында балык запасларының горалып сакланылышыны гүйчлендирмек максады билен, Түркменистан ССР Министрлер Советі к а р а р э д й ә р:

6. Ерли шертлерден угур алып, Түркменистан ССР-ниң балык хоҗалыгы сув ховданларында балыгың гымматлы гөрнүшлерини биканун тутян я-да ёк эдйән гражданлар тарапындан етирилен зыяны төледип алмагың мөчберини хасаплап чыкармак үчин таксалары гошунда лайыклыкда гошмача тассыкламалы[3].

7. ТССР Министрлер Советиниң 1958-нжи йылың 10-нжы декабрында чыкаран № 1130р буйругының 4-нжи пунктуның, ягны балык тутмак кадалары аркалы республикада уланмак гадаган эдилен балык тутуш гуралларының ве тор материалларының сатылмагыны гадаган эдйән 4-нжи пунктуның гарашлы сөвда гурамалары тарапындан пугта ерине етирилмегине контроллыгы гүйчлендирмеги ТССР Сөвда министрлигине, Түркменпотребсоюза ве бөлек сатув сети болан бейлеки министрликлере хем-де ведомстволара табшырмалы.

---

[1] Серет: 190—213-нжи сах.

[2] 1—5, 9-нжы пунктлар Түркменистан ССР Канунлар топлумына гиризилмәге дегишли кадалары өз ичине алмаянлыгы үчин гетирилмеди.

8-нжи пункт СССР Министрлер Советиниң 1969-нжы йылың 10-нжы декабрындакы «СССР-иң Сув ховданларында балык запасларының горалып сакланылышыны гүйчлендирмек барадакы чәрелер хакында» № 940 карарыны гайталанян хөкмүнде гетирилмеди (серет: СССР Канунлар топлумы 4-нжи том, 528-нжи сах.)

[3] 6-нжы пункт ТССР Министрлер Советиниң 1974-нжи йылың 4-нжи декабрындакы № 502 карары билен тюлениң биканун тутуландыгы үчин белленен таксалара дегишли бөлеги гүйжүни йитирди.

ТССР Министрлер Советиниң
1970-нжи йылың 11-нжи
мартында чыкаран № 83
кapарына
ГОШУНДЫ

Түркменистан ССР-ниң сув ховданларында балыгың гымматлы гөрнүшлерини биканун тутян я-да ёк эдйән гражданлар тарапындан етирилен зыяны төледип алмагың мөчберини хасаплап чыкармак үчин
ТАКСАЛАР

Балыкларың гөрнүшлери	Биканун тутулан я-да ёк эдилен хер бир балык үчин (балыгың аграмына ве гөвресине гарамаздан) манат хасабында төледилип алынян хакың мөчбери
Тюлень	50
Лакга	5

ТССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ ЯНЫНДАКЫ ИЧЕРИ СУВ ХОВДАНЛАРЫНЫҢ БАЛЫКЧЫЛЫК ХОЖАЛЫГЫ УПРАВЛЕНИЕСИ ХАКЫНДА
ДҮЗГҮННАМА

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИН КАРАРЫ БИЛЕН ТАССЫКЛАНЫЛДЫ
1978-нжи йыл, 1-нжи февраль, № 39
(ТССР Караpлар йыгындысы, 1978-нжи йыл, № 1—2, 6-нжы мадда)

2-нжи пунктуң биринжи ве дөрдүнжи абзацлары, 4-нжи пунктуң биринжи, бәшинжи ве алтынжы абзацлары

ТОМДА ЕРЛЕШДИРИЛЕН АКТЛАРЫҢ ХРОНОЛОГИК ПЕРЕЧЕНИ

1949-нжы йыл

«Йөрите харажатлар үчин ТССР сув хожалык органларына берлен ерлер хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1949-нжы йылың 25-нжи январындакы № 33 карары 120

1959-нжы йыл

«Түркменистан ССР-ниң ховданларындакы (көллериндәки) балык запасларыны горап сакламак ишлериниң гүйчлендирмек хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1959-нжы йылың 5-нжи майындакы № 150 карары . 353

1960-нжы йыл

«Республикада авчылык дүзгүнлериниң бозулмагына (браконьерчилиге гаршы гөрешмегиң чәрелери хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1960-нжы йылың 6-нжы июлындакы № 296 карары 349

1961-нжи йыл

«Түркменистан ССР-нде топрагы ве чәгелери ел ве сув эрозиясындан горамак чәрелери хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1961-нжи йылың 17-нжи майындакы № 185 карары 94

1965-нжи йыл

«Түркменистан ССР-ниң сув ховданларында балык запасларыны горамак барадакы гошмача чәрелер хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1965-нжи йылың 12-нжи мартындакы № 110 карары 353

1967-нжи йыл

«Топрагы ел ве сув эрозиясындан горамак боюнча гайрагоюлмасыз чәрелер хакында» СSКП МК-ның ве СССР Министрлер Советиниң 1967-нжи йылың 20-нжи мартындакы № 236 карарыны Түркменистан ССР-нде ерине етирмек барадакы чәрелер хакында» Түркменистан КП Меркези Комитетиниң ве Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1967-нжи йылың 18-нжи октябрындакы № 527 карары 89

1968-нжи йыл

«Түркменистан ССР халк депутатларының посёлок, оба Советн хакында» Түркменистан ССР-ниң 1968-нжи йылың 11-нжи июнындакы кануны, 4-нжи мадда, 11-нжи мадданың 2-нжи пункты, 14-нжи мадда, 23-нжи мадданың 3-нжи пункты, 25-нжи мадданың 1-нжи бөлеги (салгыланма) 20

1969-нжы йыл

Түркменистан ССР Гурлушык материаллар сенагаты министрлиги хакында Дүзгүннама. Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1969-нжы йылың 13-нжи августындакы № 377 карары билен тассыкланылды, биринжи абзац VI бөлүмиң «в» подпункты, VII бөлүмиң 6-нжы пунктуның «а» ве «б» подпункты (салгыланма) 171

«Түркменистан ССР Тебигаты горамак барадакы республикан мейлетин җемгыетиң уставыны тассыкламак хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1969-нжы йылың 5-нжи сентябрындакы № 416 карары 23

1970-нжи йыл

«Түркменистан ССР-ниң сув ховданларында балык запасларының горалып сакланылышыны гүйчлендирмек барадакы чәрелер хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1970-нжи йылың 11-нжи мартындакы № 83 карары . 354

«Саглыгы саклайыш хакында» Түркменистан ССР-ниң 1970-нжи йылың 24-нжи декабрындакы кануны биринжи абзацы ве 6-нжы мадданың 3-нжи пункты. 21-нжи мадданың икинжи бөлеги, 24, 30 ве 31-нжи маддалар (салгыланма) 19

«Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодексини тассыкламак хакында» Түркменистан ССР-ниң 1970-нжи йылың 24-нжи декабрындакы кануны . . 35

Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодекси 35

14-нжи мадданың биринжи бөлеги, 22-нжи мадданың бәшинжи абзацы, 26-нжы мадданың биринжи бөлеги, 27-нжи мадданың биринжи бөлеги, 27^1-нжи мадда (салгыланма)

1971-нжи йыл

«Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодексини гүйже гиризмегиң тертиби хакында» Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1971-нжи йылың 21-нжи апрелиндәки Указы 87

«Түркменистан ССР-ниң халк депутатларының шәхер, шәхердәки район Советн хакында» Түркменистан ССР-ниң 1971-нжи йылың 30-нжы июнындакы кануны, 4-нжи мадда, 12-нжи мадданың 3-нжи ве 5-нжи пунктлары, 15-нжи мадда, 24-нжи мадданың 6-нжы ве 7-нжи пунктлары, 27-нжи мадданың 4-нжи пункты (салгыланма) 19

«Түркменистан ССР-ниң халк депутатларының шәхер, шәхердәки район Советн хакында» Түркменистан ССР-ниң 1971-нжи йылың 30-нжы июнындакы кануны, 4-нжи мадда, 12-нжи мадданың 3-нжи ве 5-нжи пунктлары, 15-нжи мадданың 10, 11 ве 12-нжи пунктлары, 22-нжи мадданың 4-нжи ве 5-нжи пунктлары, 25-нжи мадданың 4-нжи пункты, 29-нжы мадданың 3, 6 ве 10-нжы пунктлары, 31-нжи мадданың 3-нжи ве 8-нжи пунктлары (салгыланма) . 19

«Геология магдан-гөзлег ишлериниң планлашдырылышыны мундан бейләк-де говуландырмак барадакы, шейле хем газылып алынян пейдалы затларың барланан запасларының учётыны тертиплешдирмек барадакы чәрелер хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1971-нжи йылың 8-нжи сентябрындакы № 362 карары 175

1972-нжи йыл

«Түркменистан ССР Мелиорация ве сув хоҗалык министрлиги хакындакы Дүзгүннаманы тассыкламак хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1972-нжи йылың 7-нжи январындакы № 33 карары 221

«Түркменистан ССР-ниң Сув хакындакы кодексини тассыкламак хакында» Түркменистан ССР-ниң 1972-нжи йылың 27-нжи декабрындакы кануны . . . 185

Түркменистан ССР-ниң Сув хакындакы кодекси

121-нжи мадданың биринжи бөлеги (салгыланма) . . . .

82 ве 83-нжи маддалар (салгыланма) 350

15-нжи мадда, 18-нжи мадданың биринжи бөлегиниң биринжи, бәшинжи ве алтынжы абзацлары, 24-нжи мадда 32-нжи мадданың икинжи бөлеги, 53-нжи мадданың икинжи бөлеги 55, 78—81 ве 109-нжы маддалар (салгыланма)

1973-нжи йыл

«Түркменистан ССР-иң территориясында ав авламак кадаларының бозулмаларына гаршы гөреши гүйчлендирмек барадакы кәбир чәрелер хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1973-нжи йылың 11-нжи январындакы № 13 карары 349

«Пейдаланмак үчин ер участокларының берилмеги хакында кәрханаларың, гураmaларың ве эдараларың хайыш этмегиниң хем-де оңа гарамагың тертиби хакындакы Дүзгүннамады тассыкламак хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1973-нжи йылың 17-нжи январындакы № 21 карары . . 103

«Түркменистан ССР-иң Сув хакындакы кодексини гүйже гиризмегиң тертиби хакында» Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1973-нжи йылың 20-нжи мартындакы Указы 220

«Тебигатың горалышыны гүйчлендирмек ве тебигы ресурсларың пейдаланылышыны говуландырмак хакында» Түркменистан КП Меркези Комитетиниң ве Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1973-нжи йылың 24-нжи майындакы № 176 карары 7

«Түркменистан ССР халк депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң токай хожалык управлениеси хакындакы дүзгүннамады тассыкламак хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1973-нжи йылың 25-нжи июлындакы № 273 карары 290

1975-нжи йыл

Түркменистан ССР-иң территориясында индивидуал яшайыш жай гурлушыгы хакында Дүзгүннама. Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1975-нжи йылың 2-нжи апрелиндәки № 145 карары билен тассыкланылды, 2-нжи ве 3-нжи пункт, 4-нжи пунктуң биринджи абзацы, 5—9-нжы пунктлар, 11-нжи пунктуң биринджи, единжи ве секизинджи абзацлары, 14-нжи ве 15-нжи пунктлар, 16-нжы пунктуң биринджи абзацы (салгыланма) 120

1976-нжы йыл

Зәхметкешлер депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң Оба хожалык управлениеси хакында Дүзгүннама. Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1976-нжы йылың 10-нжы майындакы № 186 карары билен тассыкланылды, 4-нжи пунктуң биринджи, единжи ве секизинджи абзацлары, 5-нжи пунктуң үчүнджи ве алтынжы абзацлары (салгыланма) 96

«Йитип-ёк болуп гитмек ховпы абанян ябаны хайванларың ве өсүмликлериң гөрнүшлери билен халкара сөвда этмек хакындакы конвенцияны тассыкламак хакында ве шу конвенцияны ерине етирмек барадакы чәрелер хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1976-нжы йылың 16-нжы сентябрындакы № 377 карары 20

«Айратын дөвлет әхмиетли я-да айратын ылмы я-да медени гымматы болан сув объектлериниң пейдаланылмагыны кем-кәслейин я-да долы гадаган этмегиң тертиби хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1976-нжы йылың 24-нжи сентябрындакы № 388 карары 238

«Түркменистан ССР-иң ерасты байлыклар хакындакы кодексини тассыкламак барада» Түркменистан ССР-иң 1976-нжы йылың 2-нжи декабрындакы кануны 125

Түркменистан ССР-иң ерасты байлыклары хакындакы кодекси
20 ве 22-нжи маддалар, 24-нжи мадданың биринджи абзацы, үчүнджи бөлегиниң 6-нжы пункты, 27-нжи мадданың биринджи бөлеги (салгыланма) . . 89

«Сув объектлерини айры пейдаланмак үчин бермек хакындакы хайышлары гозгамагың ве олара гарамагың тертиби хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1976-нжы йылың 14-нжи декабрындакы № 487 карары . . . 231

1977-нжи йыл

«Оба хожалыгына дахылы болмадык хаҗатлар үчин алынян ерлериң дерегине тәзе ерлери өзлешдирмегиң гымматының нормативлерини тассыкламак хакында ве пейдаланмак үчин ер участокларының берилмеги хакында кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың хайыш этмегиниң хем-де оңа гарамагың тертиби хакындакы Дүзгүннама үйтгетмелер гиризмек хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1977-нжи йылың 13-нжи январындакы № 17 карары 116

«Сувдан пейдаланыҗылары хожалыгара мелиоратив системаларда ирригацион-мелиоратив ишлери ерине етирмеклиге чекмегиң тертиби хакында» Түркме-

нистан ССР Министрлер Советиниң 1977-нжи йылың 14-нжи мартындакы № 103 карары 237
«Түркменистан ССР-ниң Ерасты байлыклар хакындакы кодексини гүйже гиризмегиң тертиби хакында» Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1977-нжи йылың 19-нжы майындакы Указы 154
«Республиканың хова бассейнини хапаланмакдан горамак хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1977-нжи йылың 29-нжы июнындакы № 297 карары 319
Түркменистан ССР Оба хожалык министрлиги хакында Дүзгүннама. Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1977-нжи йылың 26-нжы октябрындакы № 482 карары билен тассыкланылды, 2-нжи пунктуң биринжи абзацы ве 2,6 подпункты, 10-нжы пункты (сечилип алынды) 96

1978-нжи йыл

Түркменистан ССР Министрлер Советиниң янындакы Ичерки сув ховданларының балыкчылык хожалыгы управлениеси хакында Дүзгүннама. Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1978-нжи йылың 1-нжи февралындакы № 39 карары билен тассыкланылды, 2-нжи пунктуң биринжи ве дөрдүнжи абзацлары, 4-нжи пунктуң биринжи, бәшинжи ве алтынжы абзацлары (салгыланма) . . 355
«Илатлы пунктлары, кәрханалары, бейлеки объектлери ве ерлери сил акымларындан, сүйшмелерден хем-де опурылмалардан горамагы говуландырмак барадакы чәрелер хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1978-нжи йылың 28-нжи июнындакы № 262 карары 96
«Республикада хайванларың айры-айры гөрнүшлерини көпелтмек ве медени авчылык хожалыкларыны өсдүрмек хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1978-нжи йылың 12-нжи июлындакы № 285 карары 349
«Сув ховданларының дегишли техники ягдайда болмагыны ве абаданчылыгыны үпжүн эдйән чәрелери гурамагың ве утгашдырмагың тертиби хакында хем-де шу чәрелери ерине етирмек хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1978-нжи йылың 31-нжи октябрындакы № 433 карары 239
«Түркменистан ССР Министрлер Совети хакында» Түркменистан ССР-ниң 1978-нжи йылың 16-нжы декабрындакы кануны, 2-нжи мадданың алтынжы абзацы, 7-нжи мадданың 6-нжы пункты (салгыланма) 19

1979-нжы йыл

«Тебигатың горалышыны гүйчлендирмек ве тебигы ресурсларың пейдаланылышыны говуландырмак барадакы гошмача чәрелер хакында» Түркменистан КП Меркези Комитетиниң ве Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1979-нжы йылың 1-нжи мартындакы № 116 карары 16
«Түркменистан ССР-ниң Токай хакындакы кодексини тассыкламак хакында» Түркменистан ССР-ниң 1979-нжы йылың 19-нжы июлындакы кануны . . 243
Түркменистан ССР-ниң Токай хакындакы кодекси
4-нжи мадданың үчүнжи ве дөрдүнжи бөleклери, 16-нжы мадданың биринжи бөлегиниң биринжи ве алтынжы абзацлары, 18-нжи мадда, 30-нжы мадданың биринжи бөлеги, 34—36 ве 40-нжы маддалар, 45-нжи мадданың биринжи бөлеги, 66 ве 67-нжи маддалар, 78-нжи мадданың биринжи бөлегиниң биринжи ве единжи абзацлары (салгыланма) 243
40-нжы мадда (салгыланма) 172
48, 75, 76-нжы маддалар (салгыланма) 349
«Түркменистан ССР-ниң Токай хакындакы кодексини гүйже гиризмегиң тертиби хакында» Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1979-нжы йылың 23-нжи ноябрындакы Указы 281

1980-нжи йыл

«Түркменистан ССР халк депутатларының область Совети хакында» Түркменистан ССР-нин 1980-нжи йылың 18-нжи ноябрындакы кануны, 6-нжы мадданың биринжи бөлеги, 18-нжи мадда, 26-нжы мадданың 6-нжы ве 7-нжи пунктлары, 30-нжы мадданың 5-нжи пункты (салгыланма) 19
«Түркменистан ССР Геология управлениеси хакындакы Дүзгүннаманы тассыкламак хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1980-нжи йылың 3-нжи декабрындакы № 564 карары 177

1981-нжи йыл

«Йерите сувдан пейдаланыша халк депутатларының ерли Советлериниң исполкомлары тарапындан ыгтыярлар бермегиң тертиби хакында ве шунда йүзе чыкан агзалалыклара гарамак хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1981-нжи йылың 16-нжы сентябрындакы № 394 карары 237

«Атмосфера ховасыны горамак хакында» Түркменистан ССР-иң 1981-нжи йылың 27-нжи ноябрындакы кануны 301
«Атмосфера ховасыны горамак хакында» Түркменистан ССР кануныны гүйже гиризмегиң тертиби хакында» Түркменистан ССР Ёкары Советиниң 1981-нжи йылың 27-нжи ноябрындакы карары 318
«Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакында» Түркменистан ССР-иң 1981-нжи йылың 27-нжи ноябрындакы кануны 325
«Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакында» Түркменистан ССР кануныны гүйже гиризмегиң тертиби хакында» Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1981-нжи йылың 27-нжи ноябрындакы карары . 346
«Түркменистан ССР Токай хожалык министрлиги хакындакы Дүзгүннаманы тассыкламак хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1981-нжи йылың 2-нжи декабрындакы № 524 карары 282
«Түркменистан ССР Токай хожалык министрлиги хакында Дүзгүннама»
2-нжи пунктуң биринжи абзацы, 2.2 ве 2.7 подпунктлары, 5-нжи пунктуң биринжи абзацы, 5,8—5.10, 5.15 подпунктлары, 6-нжы пунктуң биринжи абзацы, 6.3 ве 6.4 подпунктлары, 7-нжи пунктуң биринжи абзацы, 15-нжи пунктуң икинжи абзацы (салгыланма) 350

1982-нжи йыл

Түркменистан ССР Сенагатда ишлериң ховпсуз алнып барылмагына гөзегчилик этмек ве магдан гөзегчилиги барадакы дөвлет комитети хакында Дүзгүннама. Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1982-нжи йылың 8-нжи июнындакы № 257 карары билен тассыкланылды, биринжи пункт, 2-нжи пунктуң биринжи, икинжи ве бәшинжи абзацлары, 5-нжи пунктуң биринжи абзацы, «а» — «е», «л» подпунктлары, «р» подпунктуң биринжи, үчүнжи, дөрдүнжи ве бәшинжи абзацлары, «у»—«х» подпунктлары, 6-нжы пунктуң биринжи абзацы, «а»—«г», «е» подпунктлары, «з» подпунктуң биринжи, икинжи, дөрдүнжи ве бәшинжи абзацлары «н»—«м», «р»—«у» подпунктлары ве йигрими докузынжы абзацы, 8-нжи пунктуң үчүнжи абзацы, 10-нжы пунктуң биринжи абзацы (салгыланма) 171
«Совхозларың ишчилерине ве гуллукчыларына хем-де оба еринде яшаян бейлеки гражданлара от-иймлик экинлери өсдүрип етишдирмек үчин гошмача ер участокларыны бермегиң тертиби ве нормалары хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1982-нжи йылың 15-нжи сентябрындакы № 405 карары . 119

1983-нжи йыл

«Умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерлери ишләп тайярламак үчин магданлы ерлери бөлүп бермегиң тертиби хакындакы Инструкцияны, Умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерлериң ерлешйән мейданларында сенагат кәрханалары, илатлы пунктлар, десгалар, сув ховданлары ве бейлеки объектлер ерлешдирилмели болан махалында оларың гурулмалы мейданчаларыны тассыкламагың тертиби хакындакы Инструкцияны хем-де сенагат тайдан өзлешдирмек үчин умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерлери бермегиң тертиби хакындакы Дүзгүннаманы тассыкламак хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1983-нжи йылың 15-нжи июнындакы № 291 карары 155
«Түркменистан ССР-иң Гызыл Китабыны йөретмегиң тертиби хакында ве сейрек душ гелйән хем-де йитип-ёк болуп барян хайванлары хем-де өсүмликлери горап сакламак барадакы чәрелер хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1983-нжи йылың 5-нжи июлындакы № 315 карары . . . 21
«Түркменистан ССР Министрлер Советиниң Президиумының Төверекдәки средайы горамак ве тебигы ресурслары рационал пейдаланмак барадакы комиссиясыны дөретмек хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1983-нжи йылың 7-нжи июлындакы № 319 карары 14
«Сейрек душ гелйән декоратив өсүмликлери горап сакламак хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1983-нжи йылың 13-нжи июлындакы № 332 карары 297

1984-нжи йыл

«Түркменистан ССР Оба илатлы пунктларыны гурмагың кадалары «Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1984-нжи йылың 11-нжи январындакы № 14 карары
10—22-нжи пунктлар, 24-нжи пунктуң биринжи абзацы, «а», «б» подпунктлары, 25-нжи пунктуң биринжи абзацы, «а», «б» подпунктлары, 31-нжи пунктуң биринжи ве алтынжы абзацлары, 39-нжы пунктуң биринжи, икинжи, алтынжы ве секизинжи абзацлары, 40-нжы пунктуң биринжи ве икинжи абзацлары, 42-нжи ве 56-нжы пунктлар (салгыланма) 119

ТОМДА ЕРЛЕШДИРИЛЕН АКТЛАРЫҢ ЭЛИПБИЙ — ПРЕДМЕТ ГӨРКЕЗИЖИСИ

А

АВ АВЛАМАК

— А. А. хукукларыны ве мөхлетлерини берҗай этмеклиге гөзегчилик ве контроллык этмек — 388
— А. А. хукугы — 391
— А. А. кадаларының бозулмаларына гаршы болан гөреше ярдам этмек — 400
— Хөвесҗең ве спортив А. А. хукук берйән билетлер — 391

АВЧЫЛЫК ХОҖАЛЫКЛАРЫ

— Ав авланян ерлерде А. Х. йөретмек — 389
— Сув объектлеринин А. хаҗатлары үчин пейдаланмак —207
— Токайлардан А. хаҗатлары үчин пейдаланмак —259

АГАЧ

— Серет: Токай

АТМОСФЕРА ХОВАСЫ

— А. Х. хакындакы кануны гүйҗе гиризмегиң тертиби хакында —318
— А. Х. горамак хакындакы канунларың бозулмагы нетиҗесинде етирилен зыяның өвезини төлемек —317
— А. Х. горамакда совет канунларының везипелери —301
— А. Х. горамак хакында Канун —301—319
— А. Х. горалышына контроллык —315
— А. Х. хапаланылмагының артмагы барада дуйдурмак —306
— А. Х. горамак барадакы кануның бозуланлыгы үчин җогапкәрчилик —317
— А. Х. горамак —302
— А. Х. горамак барадакы чәрелери планлашдырмак —303
— А. Х. горамак меселелери барадакы җеделлери чөзмек —316
— гурлушык проектирленилende А. Х. горамак барадакы норматив чәрелериң берҗай эдилмеги —309
— А. Х. горамак барадакы доландырыш органлары —302
— А. Х. горамакда җемгыетчилик гурамаларының гатнашмагы —303
— А. Х. етирилен зыянлы тәсирлери хасаба алмак —314
— Серет: Хапалайҗы затлар

Б

БАГЧЫЛЫК КОЛЛЕКТИВИ

— Б. К. үчин ер участокларыны бермек —52

БАЛЫК ЗАПАСЛАРЫ

— Түркменистан ССР-нин сув ховданларында Б. З. горамак ве тәзеден өсдүрип етишдирмек —188, 206—207, 213, 353, 354, 352

БАЛЫК ТУТМАК

— промысел максатлары үчин Б. Т. —332
— хөвесҗеңлик ве спорт максады үчин Б. Т. —332

БЕДЕ ЯТЫРМАК

— Б. Я. ве мал бакмак —44, 265, 279

Г

ГАЗЫЛЫП АЛЫНЯН ПЕЙДАЛЫ БАЙЛЫКЛАР

— Г. А. П. Б. тәзе ерлерини ачандыгы үчин пул билен сылагламак —136
— гызыкланянларың артелиниң П. Б. газып чыкармагы — 140
— токайларда Г. А. П. Б. чыкармак —257
— Г. А. П. Б. газылып алынян ерлеринде ишленип чыкарылышының догрулыгына контроллык этмек — 10, 147
— Г. А. П. Б. чыкарян кәрханалары ятырмак ве консервацияламак —139—140
— Г. А. П. Б. чыкарылян ерлери горамак — 143—145
— Г. А. П. Б. геологики гөзлегини гурамак ве планлашдырмак —175—179
— Г. А. П. Б. гөзленип тапылан запасының хасабатыны дүзгүнлешдирмек — 175—179
— Г. А. П. Б. газылып алынян махалы төверекдәки средания хапаланмагыны дуйдурмак —312, 313
— Г. А. П. Б. газып алмак ишини тоггатмак ве шол барадакы хукугы ятырмак —133
— Г. А. П. Б. газып алмагы рационал ишләп чыкармак —137, 138, 144, 171
— Г. А. П. Б. магдан запасының учеты ве онуң классификациясы —145, 147, 150, 179

ГАЗ АРАССАЛАЙҖЫ ЭНҖАМ

— Г. А. Э. ишине контроллык этмек —320

ГЕОЛОГИЯ

— Серет: Геология гөзлег ишлери, Түркменистан ССР-нин Геология управлениеси

ГЕОЛОГИКИ ГӨЗЛЕГ ИШЛЕРИ

— Г. Г. планлашдырмак ве гурамак —175

ГЕОЛОГИКИ КОНТРОЛЛЫК

— Ведомстволайын Г. К. — 149
— дөвлет Г. К. —149
— дөвлет Г. К. органлары —149

ГЕОДЕЗИЯ ПУНКТЫ

— Г. П. заяланандыгы, огурланандыгы ве ёк эдиленлиги үчин җогапкәрчилик — 169

ГЕОЛОГИЯ ГУЛЛУГЫ

— Г. Г. документлешдирилмеги —137, 140

ДАГ ГӨЗЕГЧИЛИГИ

— дөвлет Даг. Г. органларының функциялары —177

ГЫЗЫЛ КИТАП

— СССР-иң Г. К. ве Түркменистан ССР-ниң Г. К. хайванларың ве өсүмликлериң сейрек душ гелйән хем-де йитип-ёк болуп гитмек ховпы абанян гөрнүшлерини гиризмек —338, 339
— Түркменистан ССР-ниң Г. К. йөретмегиң тертиби —21, 23

ГУШ

— Серет: Хайванат дүнйәси

Д

ДЕРЯ

— Серет: Сув —
Түркменистан ССР-ниң сенагатда ишлериң ховпсуз алнып барылмагына гөзегчилик этмек ве магдан гөзегчилиги барадакы дөвлет комитети
— Д. К. функциялары —171

Е

ЕР

— Е. пейдаланмагың мугт болмагы —40
— Е. рационал пейдаланмак ве Е. эрозиясына гаршы гөреш —9, 46, 89, 94, 54
— Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодексини гүйже гиризмегиң тертиби — 87, 89
— Е. дөвлет (умумы халк) эечилик —38, 85
— Е. пейдаланмага хукук берйән дөвлет акты —42, 103, 114
— Е. дөвлет ве пудаклайын учёты — 80, 284
— бүтеви дөвлет Е. фонды —38
— Түркменистан ССР-ниң Е. хакындакы кануңларының везипелери —37
— Е. сил акымларындан, сүйшмелерден хем-де опурылмалардан горамак —89, 94, 96
— дөвлет сув фондунын Е. —38, 79
— дөвлет запасының Е. —38, 79, 80
— дөвлет токай фондуның Е. —38, 78, 79, 244, 245, 249, 254, 256, 273
— илатлы пунктларың (шәхерлериң, шәхер типли посёлокларың ве оба илатлы пунктларының) Е. —38, 65, 73
— сув хожалык органларына берлен Е. —120, 121
— сенагатың, транспортың, курортларың, заповедниклериң Е. —38, 75, 77
— оба хожалыгына ниетленилен Е. —38, 52, 55
— Е. пейдаланылышына ве горалышына контроллык —9, 19, 51
— Е. хакындакы кануңларың бержай эдилишине контроллык —9
— Е. мелиорациялашдырылышы — 9, 221
— Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодекси — 35, 86
— Е. хакындакы кануңларың бозулмагы үчин жогапкәрчилик — 85, 86
— Е. нәдогры пейдаланыланлыгы үчин жогапкәрчилик — 9
— Е. горамак ве топрагың хасыллылыгыны ёкарландырмак — 9, 39, 44, 45, 54
— Е. уланмагы ве горамагы планлашдырмак —38, 39
— Е. пейдаланыжыларың хукуклары ве борчлары — 44, 45, 54
— колхозларың, совхозларың ве бейлеки дөвлет оба хожалык кәрханаларының, эдараларының ве гурамаларының меллек Е. — 55, 56, 57, 60, 63
— Е. хакындакы жеделлери чөзмек —19, 82, 85
— Е. рекультивациясы — 9, 11, 45, 88
— гуллук Е. пайлары — 77, 78
— Е. пейдаланмак ве оны горамак барадакы доландырыш — 39
— Е. рационал пейдаланмак ве горамак барадакы чәрелериң дурмуша гечирилмегине жемгыетчилик гурамаларының ве гражданларың гатнашмагы — 39
— серет: Ер участогы. Топрак —

ЕР ГУРЛУШЫГЫ

— дөвлет Е. Г. —38, 39, 51, 80, 82
— Е. Г. проектлери — 81, 82

ЕРДЕН ПЕЙДАЛАНЫЖЫ

— Е. П. етирилен зыянлары төлемеги — 44
— Е. П. ерден пейдаланмак хукугыны берйән дөвлет актыны бермек—42, 103, 114

— Е. П. сил акымларына, сүйшмелере ве опурылмалара сезевар болан ерлерини барламак — 96
— Е. П. хукуклары ве борчлары — 44, 46, 54, 55, 65

ЕРДЕН ПЕЙДАЛАНМАК

— икинжи бир тарапың Е. П. — 43
— колхозларың ве совхозларың Е. П. — 40, 45, 52, 53, 54, 61, 64, 70, 75, 79
— гражданларың Е. П. — 40, 65
— кәрханаларың, эдараларың ве гурамаларың Е. П. — 40
— кәрханаларың, эдараларың, гурамаларың, гражданларың Е. П. — хукугыны ятырмак үчин эсаслар — 47, 48, 88
— Е. П. регистрация эдилиши — 39
— Е. П. мөхлетлери — 40
— Серет: Колхоз. Совхоз

ЕР ФОНДЫ

— бүтеви дөвлет Е. Ф. — 38

ЕР УЧАСТОГЫ

— ерден пейдаланыжының Е. У. алынмагы себәпли етирилен зыяны төлемеги — 51
— Е. У. ызына алмак — 48, 49, 86
— Е. У. пейдаланмак хукукларының башга бирине гечмеги — 68
— агтарыш ишлери үчин Е. У. уланмагың тертиби — 44, 49, 50
— колхоз хожалыгының меллек Е. У. болан хукугы — 60, 61
— Е. У. вагтлайын пейдаланмага бермек — 40, 41, 53
— Е. У. пейдаланмак үчин бермек — 41,43, 52, 53, 55, 73, 74, 75
— Е. У. яшайыш жай — гурлушык ве дача гурлушык кооперативлерине пейдаланмак үчин бермек — 73, 74
— Е. У. гражданлара бермек — 61, 65, 73, 74.
— Е. У. оба хожалык эдараларының көмекчи оба хожалыкларына бермек — 52, 53
— Е. У. пейдаланмак хукугыны ятырмак — 47, 48
— Серет: Ер

ЕРАСТЫ БАЙЛЫКЛАР

— Е. Б. пейдаланмак билен багланышыклы ишлериң ховпсузлыгы — 141, 143
— Түркменистан ССР-иниң Е. Б. хакындакы кодексини гүйже гиризмегиң тертиби — 154, 155
— Е. Б. пейдаланмагың гөрнүшлери, мөхлети ве оңа болан хукугың тогтадылмагы — 129, 154, 155
— Е. Б. геологики тайдан өвренмек — 129, 134, 136, 147, 177, 178
— Е. Б. дөвлет (умумы халк) эечилиги — 126
— Е. Б. бүтеви дөвлет фонды — 126
— Түркменистан ССР-иниң Е. Б. хакындакы кануиларының везипелери — 125, 126
— Е. Б. пейдаланылышына ве горалашына гөзегчилик ве контроллык — 10, 19, 126, 147, 150, 225
— Түркменистан ССР-иниң Ерасты байлыклары хакындакы кодекси — 125—153
— Е. Б. хакындакы кануиларың бозулмагы үчин жогапкәрчилик — 152, 153
— Е. Б. горамак — 10, 138, 143—145
— ер жүммүшини газылып алыняи пейдалы байлыклы кәнлери уланмак ве газылып алыняи байлыклары чыкармак билен багланышыклы болмадык максатлар үчин пейдаланмак — 129, 132, 138, 139
— Е. Б. пейдаланыжылар, пейдаланыжыларың борчлары ве хукуклары — 129, 132, 133
— Е. Б. пейдаланмак меселелери барадакы жеделлери чөзмек — 150, 151
— Е. Б. пейдаланмак ве горамак барада дөвлет доландырышы — 127, 19
— газылып алыняи пейдалы байлыкларың запасларының ве оларың ерлешйән ерлериниң, шонуң ялы-да байлыклары чыкармак билен багланышыксыз пейдаланмага берлен ер жүммүши участокларының дөвлет учеты — 145, 147
— серет Газылып алыняи байлыкларың маркшейдерчилик гуллугы;

—З—

ЗАПОВЕДНИК

— З. ерлери — 38
— З. токайлары — 250, 253, 262, 266, 271
— З. горалмагыны үпжүн этмек ве ыглан этмек — 133, 145
— З. хайванларың горалышы — 338
— З. герек болан сув объектлеринден пейдаланмак — 208

—И—

ИЛАТЛЫ ПУНКТ

— серет: Шәхер

—К—

КАДАСТР

— дөвлет сув К.— 218
— дөвлет ер К.— 39, 80
— хайванат дүнйәсиниң Дөвлет К.— 326, 341, 343
— пейдалы затлары газылып алынян ерлериң дөвлет К.— 146
— дөвлет токай К.— 246, 277, 284
— мелиоратив К.— 224

КИЧИ ДЕРЯЛАР

— К. Д. хапаланмакдан, гөмүлмекден ве сувуның чекилмегинден горамак — — 10, 224

КОЛХОЗ

— К. сувдан пейдаланмагы — 201
— Ер пайланыланда ве ызына алнанда К. оба хоҗалык өнүмчилигинде йитирилен зыянлары төлемек — 31
— К. еринден пейдаланмак — 40, 45, 53, 54, 70, 75
— К. ерини ызына алмак — 48, 49
— К. токайлары — 272
— К. эрозия гаршы эдилйән ишлер — 46, 54, 89, 94

КУРОРТ

— К. ерлери — 76
— К. үчин герек болан сув объектлеринден пейдаланмак — 200

—М—

МАЛ БАКЫШ

— серет: Беде ятырмак

МАРКШЕЙДЕР ГУЛЛУГЫ

— М. Г. документлешдирилмеги — 140

МЕЛИОРАЦИЯ

— М. органларының эксплуатацион гуллугыны гурамак — 10, 223, 224
— ерлери М. планлашдырмак — 39, 46, 221
— ерлериң М. ёлбашчылык этмек — 221, 222
— сув хоҗалык М. органларының эксплуатацион гуллук ёлбашчылыгыны гурамак — 221, 225

МЕЛИОРАТИВ СИСТЕМА

— серет: Мелиорация

МИНЕРАЛ РЕСУРСЛАР

— М. Р. рационал пейдаланмак — 126

МИНИСТРЛИК

— тебигаты горамакда ве тебигы ресурслары рационал пейдаланмакда М. борчлары — 8, 11, 97, 98

ТССР ОБА ХОЖАЛЫК МИНИСТРЛИГИ

— О. Х. М. функциялары — 9, 13, 89, 94, 96, 97, 98, 103, 105

ТССР ГУРЛУШЫК МАТЕРИАЛЛАР СЕНАГАТЫ МИНИСТРЛИГИ — 171
ТССР МЕЛИОРАЦИЯ ВЕ СУВ ХОЖАЛЫК МИНИСТРЛИГИ

— М. ве С. Х. М. хакында Дүзгүннама — 221, 227
— М. ве С. Х. М. функциялары — 10, 89, 94, 238—239

ТССР САГЛЫГЫ САКЛАЙЫШ МИНИСТРЛИГИ — 10
ТССР ТОКАЙ ХОЖАЛЫГЫ МИНИСТРЛИГИ — 282

— Т. Х. М. хакында Дүзгүннама — 282—290
— Т. Х. М. функциялары — 10, 21, 98, 282—290

ТССР ИЧЕРИ ИШЛЕР МИНИСТРЛИГИ

— И. И. М. браконьерчилиге, ав авламагың ве балык тутмагың дүзгүниниң бозуланлыгына гаршы гөреше ярдам этмеги — 10,

—О—

ОПУРЫЛМА

— серет: Сил акымлары

—Ѳ—

ѲСҮМЛИК

— горалян ябаны Ѳ. йыгналмагыны гадаган этмек — 20, 297

ѲСҮМЛИК ДҮНЙӘСИ

— Ѳ. Д. абат сакламак ве гайтадан өндүрмек ишине контроллык — 8, 9

ѲНҮМЧИЛИК ЗЕНЗЕЛЕСИ

— серет: Яшайыш өйлериндәки зензеле

—Р—

РЕКУЛЬТИВАЦИЯ

— серет: Ер

—С—

СИЛ АКЫМЛАРЫ

— опурылмалардан, сүйшмелерден С. А. горамагы говуландырмак боюнча чәрелер — 96, 99

СОВХОЗ

— С. сувдан пейдаланышы — 89, 94, 203
— С. эрозия гаршы агротехники ишлери ерине етирмек — 89, 94
— С. ерден пейдаланмагы — 43, 45, 46, 52, 55, 56, 57, 70, 80
— С. ерини ызына алмак — 48
— топрагы эрозиядан горамак ишлери гечириленде С. көмек бермек — 89, 94
— С. ер бермек 52, 55
— С. меллек ерлери — 57, 61, 62
— С. гораг токай агачларыны дөретмек — 89, 94, 96

СУВ

— Түркменистан ССР-иң Сув хакындакы кодексини гүйже гиризмегиң тертиби хакында — 220
— С. дөвлет (умумы халк) эечилиги — 186
— С. хасабыны йөретмек ве оны уланмак — 218

— С. рационал пейдаланмак ве оны горамак барадакы чәрелери дурмуша гечирмәге жемгыетчилик гурамаларының ве гражданларың гатнашмагы — 188
— С. пейдаланмак ве оны горамак барасында доландырыш — 188
— С. комплекслейин пейдаланмак ве оны горамак схемалары — 218
— С. зыян етирмегини дуйдурмак — 217
— С. горамак ве пейдаланмак барадакы чәрелери планлашдырмак — 214
— С. заяланмакдан, хапаланмакдан ве азалмакдан горамак — 215
— Түркменистан ССР-ниң С. хакындакы канунларының везипелери — 185
— С. пейдаланылышына ве онуң горалышына контроллык — 188
— С. хакындакы канунларың бозулмагы үчин жогапкәрчилик — 219
— Түркменистан ССР-ниң Сув хакындакы кодекси — 185—220
— С. пейдаланылышына ве горалышына контроллыгы амала ашырян органлар — 188
— ерасты С. чыкармак ве пейдаланмак — 216
— ерасты С. горамак барада контроллык — 216
— С. объектлериниң хапаланылан сувлары акдырып әкитмек үчин пейдаланмак — 208

СУВ ОБЪЕКТИ

— С. пейдаланмагың гөрнүшлери — 192
— С. О. горамак — 213
— С. О. пейдаланмак хукугыны ятырмак — 197
— С. О. пейдаланмага бермегиң тертиби — 193
— С. О. пейдаланмагы гадаган этмек — 197, 198
— С. О. ве кенар якасындакы золакларда (зоналарда иш гечирмек) — 191

СУВ ХАЙВАНЛАРЫ

— С. Х. тутмак ве горамак — 333
— серет: Сув. Сувдан пейдаланмак

СУВДАН ПЕЙДАЛАНМАК

— С. П. гөрнүшлери — 192
— колхозларың, совхозларың, кәрханаларың, эдараларың ве гурамаларың С. П.— 192
— СССР-иң арачәк сувларында С. пейдаланмак — 213
— Сув хожалыгында гечирилен ишлер билен С. П. тогтадылмагы я-да онуң шертлериниң үйтгедилмеги себәпли етирилен зыянлары төлемек — 198
— С. П. объектлери — 192
— С. П. гурамак — 192
— С. П. мөхлетлери — 195
— йөрите С. П.— 192
— С. П. хакындакы жеделлери чөзмегиң тертиби — 210
— С. П. хукукларының берилмеги ве ятырылмагы — 193, 197
— С. П. планлашдырмак — 217
— серет: Мелиорация

СУВДАН ПЕЙДАЛАНЫЖЫ

— С. П. хукуклары ве борчлары — 196
— серет: Сувдан пейдаланмак

СУВ ФОНДЫ

— Бүтеви дөвлет С. Ф.— 186

СҮЙШМЕЛЕР

— серет: Сил акымлары

—Т—

ТЕБИГЫ СРЕДА

—Т. С. хапаланмак дережесине гөзегчилик эдйән ве ол барада контроллык эдйән гуллук — 13, 315, 316
— Төверекдәки Т. С. горамак — 9, 13, 14, 16, 131

— Төверекдәки Т. С. горамак боюнча чәрелери планлашдырмак — 11, 12
— ТССР Министрлер Советиниң Президиумының төверекдәки средany горамак ве тебигы ресурслары рационал пейдаланмак барадакы Комиссиясы хакында Дүзгүннама — 15, 16
— Т. С. рационал пейдаланмак боюнча билим яйратмак — 13
— серет: Атмосфера ховасы, сув, ер, токай, ерасты байлыклар.

ТОКАЙ

— Түркменистан ССР-ниң токай хакындакы кодексини гүйже гиризмегиң тертиби — 281, 282
— Т. иш гечирмек — 257
— Т. үзнүксиз көпелтмек ве оларың өнүмлилигини артдырмак — 10, 273—275, 283
— Т. дөвлет (умумыхалк эечилиги) — 244
— Дөвлет Т. кадастры — 277—284
— Т. топарлары — 252; 254, 284
— Т. агачларың смолалы дуры ширесини алмак — 257, 263, 270, 271
— Т. икинжи дережели материаллары тайярламак — 257, 263, 264
— Түркменистан ССР-ниң Т. хакындакы канунларының везипелери — 244
— гораг Т. 9, 12, 54, 89, 94, 96, 245, 252
— колхоз Т. 245, 251, 255, 263, 272, 276
— Т. пейдаланылышына ве үзнүксиз көпелдилишине контроллык —10, 19, 247, 248
— сув чешмелериниң санитария горагы зоналарындакы Т.— 252, 253
— Т. агач чапмак хукугыны берйән билет — 258
— Т. гурлушыгы — 246, 277, 278, 284
— Түркменистан ССР-ниң Т. хакындакы кодекси — 243—282
— Т. хакындакы канунларың бозуланлыгы үчин җогапкәрчилик — 278, 281.
— Т. абат сакламак ве горамак — 246, 275, 276
— Т. гөгерип отуран агачлары гойбермек — 265

— Т. бейлеки максатлар үчин пейдаланмак — 257, 259, 264, 266, 267, 268
— Т. кертмек — 263
— Т. агачлары чапмак фондуның мөчбери ве онуң пайланылышы — 245, 261, 262
— Т. пейдаланмак, горамак, үзнүксиз өнүмчилик барада доландырыш —10, 12, 19, 246, 248
— Т. учет ве хасабатлылык — 245, 277, 278
— Т. горамага ве пейдаланмага җемгыетчилик гурамаларының гатнашмагы — 248, 249
— серет: беде ятырмак. Токай хоҗалыгы

ТОКАЙ ГУРЛУШЫГЫ

— серет: токай

ТОКАЙДАН ПЕЙДАЛАНМАК

— Т. П. гөрнүшлери ве мөхлетлери 257, 267
— Т. П. догры алнып барлышына контроллык 10, 11
— шәхерлере, колхозлара, заповедниклере ве гурамалара дегишли токайларда Т. П.— 270, 272
— серхет зонасында Т. П. айратынлыклары — 272
— Т. П. хакындакы җеделлери чөзмегиң тертиби — 273
— Т. П. токайдан пейдаланыҗыларың хукуклары ве борчлары — 267, 269
— Т. П. хукугыны ятырмак — 269, 270
— серет. Токай

ТОКАЙ ФОНДЫ

— бүтеви дөвлет Т. Ф.— 244
— дөвлет Т. Ф. ерлери — 78, 79, 244, 250, 255
— дөвлет Т. Ф. ерлерини объектлери гурмак үчин уланмак — 255
— дөвлет Т. Ф. гирмейән нахаллар — 245
— дөвлет Т. Ф. ерлеринден пейдаланмакда учёт ве контроллык — 277, 278, 284

ТОКАЙ ХОҖАЛЫГЫ

— дөвлет Т. Х. горамак — 249, 250, 252, 284

— Т. Х. йөретмек — 249, 252, 284
— Т. Х. етирилен зыян үчин җогапкәрчилик 268, 278, 281
— Т. Х. өсдүрмеги планлашдырмак 245, 247, 284
— серет: Токай

ТОКАЙ САКЛАВЫ

— дөвлет Т. С. — 276
— серет: Токай

ТОПРАК

— Т. хапаланмакдан горамак — 12
— Т. эрозиясының, шорламасының ве хапаланмагының өңүни алмак боюнча ерлерде рекультивация гечирмек ве ол барада контроллык — 8, 9
— ерлери горамак ве Т. хасыллылыгыны ёкарландырмак — 19, 45, 46
— Т. хасыллы гатлагыны рационал пейдаланмак — 43
— серет: Эрозия

—У—

ИЧЕРКИ СУВ ХОВДАНЛАРЫНЫҢ БАЛЫКЧЫЛЫК ХОҖАЛЫГЫ УПРАВЛЕНИЕСИ

— И. С. Х. Б. Х. У. хакында Дүзгүннама — 355

ТССР ОБЛИСПОЛКОМЫҢ ТОКАЙ ХОҖАЛЫК УПРАВЛЕНИЕСИ

— Т. Х. У. хакында Дүзгүннама — 290, 296

ТССР ОБЛИСПОЛКОМЫҢ ОБА ХОҖАЛЫК УПРАВЛЕНИЕСИ

— О. Х. У. хакында Дүзгүннама —

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-иң ГЕОЛОГИЯ УПРАВЛЕНИЕСИ

— Г. У. хакында Дүзгүннама — 177, 191

—Х—

ХАЛК ДЕПУТАТЛАРЫНЫҢ СОВЕТИ

— хайванат дүнйәсини горамак ве пейдаланмак барада Х. Д. С.— функциялары — 327, 342
— ери горамакда ве пейдаланмакда Х. Д. С. функциялары — 19, 41, 48, 49, 51, 56, 57, 62, 70, 71, 73, 75
— тебигы ресурслары пейдаланмак барада Х. Д. С. функциялары — 19
— Атмосфера ховасыны горамак боюнча Х. Д. С. функциялары — 308, 315, 316
— сувы горамакда ве пейдаланмакда Х. Д. С. функциялары — 188, 190, 191, 193, 202.
— токайлары горамак ве пейдаланмак боюнча Х. Д. С. функциялары — 247, 255, 256, 259, 265, 266, 275, 276
— ерасты байлыклары горамак боюнча Х. Д. С. функциялары — 128, 130, 150, 151, 305, 319

ХАПАЛАЙҖЫ МАДДАЛАР

— Атмосфера ховасына Х. М. зыңмага ругсат бермек — 305
— атмосфера ховасына зыңылмага ругсат эдилйән Х. М. ахыркы нормативи — 305, 309
— атмосфера ховасындакы Х. М. концентрациясының ахыркы нормативи — 305
— атмосфера ховасына йөрейән транспорт серишделериниң Х. М. зыңылмагыны кадалашдырмак — 307
— атмосфера ховасына стационар хапалайҗы чешмелериң Х. М. зыңылмагыны кадалашдырмак — 305

ХАЙВАНАТ ДҮНЙӘСИ

— Х. Д. горамак ве ондан пейдаланмак хакындакы кануны гүйже гиризмегиң тертиби — 346

— Х. Д. пейдаланмагың гөрнүшлери ве шертлери — 329
— Х. Д. горамак ве ондан пейдаланмак хакындакы канунларың бозулмагы аркалы етирилен зыяның өвезини төлемек — 345
— Х. Д. дөвлет (умумы халк) эечилиги — 326
— Совет канунларының Х. Д. горамак боюнча везипелери — 325
— Х. Д. горамак ве пейдаланмак барада канун — 325, 346
— Х. Д. горамак ве пейдаланмак барадакы канунларың бозулмагы үчин жогапкәрчилик — 344
— Х. Д. горамак — 335, 336
— Х. Д. пейдаланмак хукугыны ятырмак — 335
— Х. Д. пейдаланмак меселелери барадакы жеделлери чөзмек — 344
— Х. Д. горамак ве ондан пейдаланмак барада дөвлет доландырышы — 327
— Х. Д. горалышына ве ондан пейдаланылышына дөвлет хасабатлылыгы, контроллыгы — 341, 342
— серет: Ав

ХАЙВАНЛАР

— ябаны Х. ве өсүмликлериң гөрнүшлерини горамак — 20
— серет: Хайванат дүнйәси

ХОВДАН
— Х. биологики тайдан арассаламак — 210
— Х. хапаланмакдан горамак — 240
— балык хожалыкларының Х. горамак — 209
— Х. горамага контроллык — 239
— Х. абаданчылыгыны ве техники ягдайыны үпжүн этмек — 210
— Х. өсүмлик ийижи балыклары көпелдилиши — 353
— Х. пейдаланмак — 210

—Ш—

ШӘХЕР

— Ш. чәгиндәки колхозларың ве совхозларың ерден пейдаланышы — 70
— Ш. ве бейлеки илатлы пунктларың ерлери — 65
— Ш. токайларында токайдан пейдаланмак — 270
— Ш. ер участокларындан пейдаланмак хукукларының гечмеги — 68
— Ш. шәхер этегиндәки зоналарың ве илатлы пунктларың арассачылыгыны говуландырмак — 13

ШӘХЕР ТИПЛИ ПОСЕЛОК

— Ш. Т. П. ерлери — 71

—Э—

ЭРОЗИЯ

— топрагы ел ве сув Э. горамак — 9, 39, 46, 54, 81, 85, 89—94, 96
— топрагы Э. горамак боюнча гечирилйән ишлере контроллык этмек — 9
— топрагың Э. гаршы гөрешмек боюнча чәрелери планлашдырмак — 39, 46, 47

—Я—

ЯНГЫН ХОВПСУЗЛЫГЫ

— токайлары янгындан горамак — 10, 284

ЯШАЙЫШ ӨЙЛЕРИНДӘКИ ЗЕНЗЕЛЕ

— өнүмчиликдәки ве Я. Ө. З. гаршы гөреш — 309

ТОМДА САЛГЫЛАНМА БЕРЛЕН АКТЛАР ВЕ АКТЛАРДАН СЕЧИЛИП АЛЫНМА[1]

[1] Серет: сах. 373, 374, 375, 376, 379, 381, 387, 388, 389, 406.

САГЛЫГЫ САКЛАЙЫШ ХАКЫНДА

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң КАНУНЫ
1970-нҗи йыл, 24-нҗи декабрь
(ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары, 1970-нҗи йыл, № 24, 174-нҗи мадда)

(Сечилип алынды)

6-нҗы мадда. Түркменистан ССР-нде саглыгы саклайшы гурамагың эсаслары

Түркменистан ССР-нде илатың саглыгыны горамак социал-ыкдысады ве медицина-санитария чәрелер системасы билен үпҗүн эдилйәр ве шу ашакдакылар аркалы амала ашырыляр:

3) төверекдәки средады говуландырмак, сув ховданларының, топрагың ве атмосфера ховасының санитария тайдан горалмагыны үпҗүн этмек барадакы чәрелери гечирмек.[1]

21-нҗи мадда. Илатың санитария-эпидемия тайдан абаданчылыгы

(Икинҗи бөлүм) Төверекдәки средады сагдынлашдырмага, илатың зәхмет, дурмуш ве дынч алыш шертлерини говуландырмага, кеселлериң өңүни алмага ве кеселлемеги азалтмага гөнүкдирилен санитария-гигиена ве санитария чәрелерини хем-де эпидемия гаршы чәрелери гечирмек әхли дөвлет органларының, кәрханаларың, эдараларың ве гурамаларың, колхозларың, профессионал союзларың ве бейлеки җемгыетчилик гурамаларының борҗудыр[1].

24-нҗи мадда. Сенагат ве коммунал-дурмуш ташландыларыны, галындыларыны хем-де зыңындыларыны арассаламак ве зыянсызландырмак барадакы чәрелери үпҗүн этмек

Кәрханаларың ве эдараларың, проект, гурлушык гурамаларының хем-де бейлеки гурамаларың ёлбашчылары, колхозларың правлениелери, кәрханалар ве коммунал-дурмуш объектлери проектирленилен, гурлан, реконструкциялашдырылан ве уланылан махалында атмосфера ховасының, сувлы ерлериң, ерасты сувларының хем-де топрагың хапаланылмагының өңүни алмак барадакы чәрелери гөз өңүнде тутмага ве дурмуша гечирмәге борчлудырлар хем-де шу борчларың ерине етирилмәндиги үчин ССР Союзының ве Түркменистан ССР-ниң канунларында белленилен җогапкәрчилиги чекйәрлер.

Зыянлы ташландыларың, галындыларың ве зыңындыларың нетиҗели арассаланылмагыны, зыянсызландырылмагыны, айрылмагыны үпҗүн этмейән тәзе ве реконструктирленилен кәрханаларың, цехлериң, участокларың, установкаларың ве бейлеки объектлериң ише гиризилмеги гадаган эдилйәр.

Санитария-эпидемиология гуллугы органлары ташландылар, галындылар я-да зыңындылар билен адамларың саглыгына зыян етирип билҗек ишләп йөрен объектлериң уланылмагыны гадаган этмәге я-да вагтлайын дурузмага хаклыдырлар.

30-нҗы мадда. Гүввүлди-зензеләниң өңүни алмак ве оны ёк этмек

---

[1] 6-нҗы мадданың 3-нҗи пункты ве 21-нҗи мадданың икинҗи бөлеги 1979-нҗы йылың 27-нҗи августындакы Указың гиризен үйтгетмелери билен алынды (ТССР Ёкары Советиниң Ведомостлары 1979-нҗы йыл, № 16, 98-нҗы мадда).

Халк депутатларының ерли Советлериниң исполнитель комитетлери, бейлеки дөвлет органлары, кәрханалар, эдаралар ве гурамалар шәхерлериң ве бейлеки илатлы пунктларың өнүмчилик, яшайыш ве җемгыетчилик җайларында, ховлуларында, көчелеринде хем-де площадларында гүввүлди-зензеләниң өңүни алмак, онуң интенсивлигини азалтмак хем-де оны ёк этмек барадакы чәрелери дурмуша гечирмәге борчлудырлар.

Дурмуш шертлеринде гүввүлди-зензеләниң өңүни алмак ве оны ёк этмек барадакы кадалары берҗай этмек әхли гражданларың боржудыр.

Гүввүлди-зензеләниң өңүни алмак ве оны ёк этмек барадакы иши гурамагың тертиби Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйәр.

Гүввүлди-зензеләниң өңүни алмак ве оны ёк этмек барадакы кадаларың бозулмагы везипели адамларың ве гражданларың ССР Союзының ве Түркменистан ССР-иң кануңларына лайыклыкда җогапкәрчилик чекмегине гетирйәр.

31-нҗи мадда. Хоҗалыкда уланылян сув ве агыз сувы билен үпҗүн этмек барасында билдирилйән санитария талаплары

Хоҗалыкда уланылян сувуң ве агыз сувуның хили СССР Саглыгы саклайыш министрлигиниң язып бермеги боюнча белленилен тертипде тассыкланылян дөвлет стандартының талапларына лайык гелмелидир.

Хоҗалыкда уланылян сув ве агыз сувы билен үпҗүн эдйән сув проводлары ве оларың чешмелери үчин сувуң талаба лайык гелйән хилини үпҗүн эдйән йөрите дүзгүнли санитария горагы зоналары белленилйәр.

Сув проводларының ве олара сув берйән чешмелериң санитария горагы зоналарыны кесгитлемегиң тертиби ССР Союзының кануңлары аркалы, шол зоналарың санитария режими болса ССР Союзының ве Түркменистан ССР-иң кануңлары аркалы белленилйәр.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР ОБА ХОҖАЛЫК МИНИСТРЛИГИ ХАКЫНДА ДҮЗГҮННАМА

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ БИЛЕН ТАССЫКЛАНЫЛДЫ
1977-нҗи йыл, 26-нҗы октябрь, № 482
(ТССР Карарлар йыгындысы, 1977-нҗи йыл, № 10, 168-нҗи мадда).

(Сечилип алынды)

2. Түркменистан ССР Оба хоҗалык министрлигиниң эсасы везипелери шу ашакдакылардан ыбаратдыр:

2.6 ерлери горап сакламак ве рационал пейдаланмак, суварымлы оба хоҗалык ерлериниң өзлешдирилишини хил тайдан говуландырмак боюнча чәрелери амала ашырмакдан, топрагың хасыллылыгыны ёкарландырмакдан ве дикелтмекден.

10. Ерлериң мелиорациясы, өзлешдирилмеги ве гурлушыгы барада ТССР Оба хоҗалык министрлиги:

10.1. суварымлы ерлери мелиоратив тайдан говуландырмак, топрагың хасыллылыгыны ёкарландырмак, оба хоҗалык экинлерини өсдүрип етишдирмегиң агротехникасыны кәмиллешдирмек, өрүлери ве от ятырылышыны говуландырмак боюнча, мейдан-гораг токай агачларыны өсдүрип етишдирмек, гиң мелиорация ишлерини гошмак билен эро-

зия гаршы чәрелериң комплексини ерине етирмек боюнча чәрелери ве ерлери дүйпли говуландырмак, колхоз токайларыны рационал пейдаланмак ве горап сакламак боюнча бейлеки чәрелери ишләп тайярламаклыгы хем-де амала ашырмаклыгы гураяр;

10.2. мелиорирленен ерлериң пейдаланылышының догрулыгына, сувдан пейдаланмагың хожалык планларының ишленип дүзүлишине ве ерине етирилишине, суварышың прогрессив усулларының орнашдырылышына, хожалыкларда сувуң тыгшытлы пейдаланылышына, хожалыгың ичерсиндәки суварыш, сув чекдириш, гурадыш, коллектор-дренаж сетиниң ве гидротехники десгаларың абат сакланылышына, шорлан ерлери ювмак ве ерлериң меслигини ёкарландырмак барадакы бейлеки чәрелериң өз вагтында гечирилишине контроллык эдйәр;

10.3. министрликлер, ведомстволар, дөвлет, кооператив, жемгыетчилик гурамалары ве эдаралары, шейле хем гражданлар тарапындан Ер хакындакы кануның ве ерден пейдаланмак тертибиниң бержай эдилишине дөвлет контроллыгыны амала ашыряр, ерлериң дөвлет учётыны гураяр, ерлериң рекультивациясына ве Түркменистан ССР-ниң территориясында ер гурлушыгының гечирилишине контроллык эдйәр.

ЗӘХМЕТКЕШЛЕР ДЕПУТАТЛАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИҢ ИСПОЛНИТЕЛЬ КОМИТЕТИНИҢ ОБА ХОЖАЛЫК УПРАВЛЕНИЕСИ ХАКЫНДА ДҮЗГҮННАМА

1976-нжы йыл, 10-нжы май, № 186
(ТССР Карарлар йыгындысы, 1976-нжы йыл, № 5, 53-нжи мадда).

(Сечилип алынды)

4. Зәхметкешлер депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң Оба хожалык управлениеси өзлериниң киме табындыкларына гарамаздан, областың территориясында ерлешйән әхли колхозлар, совхозлар ве бейлеки оба хожалык кәрханалары, гурамалары хем-де эдаралары барада шу ашакдакы гурамачылык ве координацион — контроль функциялары ерине етирйәр:

— (единжи абзац) областда ер хакындакы кануның ерине етирилишине, әхли ерлерден догры пейдаланылышына, ерлериң меслигини ёкарландырмак, олары суварьмак, мелиорациялашдырылан ерлери нетижели пейдаланмак, топрак эрозиясына гаршы гөрешмек, мейдан-гораг токай агачларыны дөретмек барадакы чәрелери ерден пейдаланыжыларың ерине етиришлерине район оба хожалык управлениелериниң үсти билен өз компетенциясының чәклеринде контроллык эдйәр;

— (секизинжи абзац) ер гурлушыгы барадакы ишлериң гечирилмегини гураяр: областың территориясында гечирилйән ер гурлушык ишлериниң планлары боюнча заключениелер берйәр, ерлериң дөвлет учётының ве ер кадастрының СССР үчин еке-тәк система боюнча йөредилмегини, областың ер балансының дүзүлмегини үпжүн эдйәр.

5. (үчүнжи абзац) Советиниң үстүне шу ашакдакы меселелере серетмеклик йүкленилйәр:

— (алтынжы абзац) ерден, техникадан ве бейлеки өнүмчилик серишделеринден ёкары өндүрижиликли пейдаланмак, хожалыклары йөрителешдирмек, экеранчылык медениетини, малдарчылыгың өнүмлилигини ёкарландырмак, пугта от-ийм базасыны дөретмек, өңде барыжы тежрибәни ве ылмың газананларыны өнүмчилиге орнашдырмак.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-нин ОБА ИЛАТЛЫ ПУНКТЛАРЫНЫ ГУРМАГЫҢ ҚАДАЛАРЫ

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ ҚАРАРЫ БИЛЕН ТАССЫҚЛАНЫЛДЫ

1984-нжи йыл, 11-нжи январь, № 14
(ТССР Қарарлар йыгындысы, 1984-нжи йыл, № 1, 7-нжи мадда)

(Сечилип алынды)

10. Дөвлет ве җемгыетчилик хаҗатлары үчин ер участокларыны бермеклик еке-тәк дөвлет ер фондундан СССР-иң ве Түркменистан ССР-ниң Қанунлары аркалы белленен тертипде амала ашырыляр.

11. Ер участокларыны бермек үчин документлери ресмилешдирмеклик, оларың серхетлерини кесгитлемеклик, шейле хем проекти натура гечирмеклик ве оба илатлы пунктларының проектдәки серхетинде гурлушык үчин гызыл линиялар чекмеклик облисполкомларың гурлушык ве архитектура ишлери барадакы бөлүмлериниң янындакы хоҗалык хасаплашыгындакы топарлар я-да район архитекторлары тарапындан, илатлы пунктларың чәклеринден дашарда болса «Түркменгипрозем» институты тарапындан амала ашырыляр.

Оба илатлы пунктларының дашкы серхетлерини олары планлашдырмагың ве гурмагың проектлерине лайыклыкда беллемек үчин документация райисполкомларың заказы боюнча хоҗалыкларың серишделериниң хасабына «Түркменгипрозем» институты тарапындан ресмилешдирилйәр, облисполкомлар тарапындан тассыкланыляр.

Проект-смета документациясыны тассыклаян проект гурамалары ве органлары оба хоҗалыгы үчин гымматлы ерлериң гурлушыкдан өтри пейдаланыланлыгы үчин җогапкәрчилик чекйәрлер. Проектирленилйән посёлогың территориясына оба хоҗалыгы үчин гымматлы ерлер гиризилен махалында проект гурамасы оба хоҗалыгы үчин гымматлы ери гурлушык үчин алмагың зерурлыгы барада дүйпли эсасландырмалар бермелидир ве проектде дең мөчбердәки ериң өзлешдирилмегини гөз өңүнде тутмалыдыр.

12. Оба илатлы пунктларында индивидуал яшайыш җай гурлушыгы үчин ер участокларыны бөлүп бермеклик СССР-иң ве Түркменистан ССР-ниң ер хакындакы канунлары ве бейлеки норматив актлар аркалы белленен тертипде оба илатлы пунктларыны планлашдырмагың ве гурмагың проектлерине лайыклыкда гечирилйәр.

13. Область меркезлериниң шәхер якасындакы зонада ерлешйән районларында гурлушык үчин ер участокларыны сечип алмаклык облисполкомың гурлушык ве архитектура ишлери барадакы бөлүми хем-де халк депутатларының шәхер Советиниң исполнитель комитети, Ашгабат шәхеринде болса облисполкомың гурлушык ве архитектура ишлери барадакы бөлүми хем-де Ашгабат шәхер исполкомының янындакы Баш АПУ билен ылалашылып, «Түркменгипрозем» институты тарапындан амала ашырыляр.

14. Оба илатлы пунктларында меллек участокларының мөчберлери шу ашакдакы ялы белленилйәр:

колхозчылар үчин — колхозың Уставына лайыклыкда;

совхозларың ишчилери ве гуллукчылары хем-де оба еринде яшаян бейлеки гражданлар үчин — Түркменистан ССР-ниң ер хакындакы канунына лайыклыкда.

Оба илатлы пунктларыны йыгҗам гурмак, абаданлашдырыш ве инженерчилик коммуникациялар үчин хараҗатлары кемелтмек макса-

ды билен яшайыш жайының (квартираның) янындан берилйән меллек участогының мөчбери, гурлушык гечирилйән мейданы хем гошмак билен, бир ве ики квартиралы яшайыш жайларының янында 1200 метрден, блокирленен жайларың янында 600 метрден көп болмалы дәлдир. Меллек участокларының галан бөлегини, шейле хем секциялы жайларың яшайжылар үчин тутуш меллек участогыны яшалян зонаның чәклеринден дашарда, бир массивде бермек герек, шол ерде хемишелик типдәки жайлары гурмага ве көпйыллык агачлары отуртмага хукук берилмейәр.

БЕЛЛИК.

Улы мөчберли участокларың мейданларыны азалтмак билен меллек ерден пейдаланылышыны тертибе салмак иши оба илатлы пунктларының планлашдырыш ве гуруш проектлерине лайыклыкда амала ашырылмалыдыр.

15. Мундан бейләк-де өсдүрмек үчин перспективалы хасап эдилен оба илатлы пунктларының ерлери бейлеки ерлерден шол ерде оларың планлашдырыш ве гуруш проектлерине лайыклыкда серхетлер беллемек аркалы тапавутландырыляр. Перспективалы хасап эдилмедик оба илатлы пунктларының ерлери хожалыгың ичерсиндәки ер гурлушыгының проектине лайыклыкда бейлеки ерлерден тапавутландырыляр.

Колхозлара, совхозлара ве бейлеки оба хожалык кәрханаларына беркидилен оба илатлы пунктларындакы ер участоклары СССР-иң ве Түркменистан ССР-иң ер хакындакы канунларына лайыклыкда яшайыш, медени-дурмуш, өнүмчилик жайларыны ве десгаларыны гурмак үчин, шейле хем меллек ерден пейдаланмак үчин уланыляр.

Шол ерлерде яшайыш, медени-дурмуш, өнүмчилик жайлары ве десгалары халк депутатларының оба хем-де посёлок Советлериниң исполкомлары билен ылалашылып ерлешдирилйәр.

16. Гурлушык үчин өзлерине бөлүнип берлен ер участокларыны, шол ер участокларыны бөлүп бермеги тассыклан органлардан ыгтыяр алмаздан, башга бирине бермәге, чалышмага, шейле хем олары индивидуал яшайыш жай гуружылара бермәге кәрханалара, эдаралара, гурамалара ве бейлеки ерден пейдаланыжылара ыгтыяр берилмейәр.

17. Кәрханалара, эдаралара, гурамалара ве индивидуал яшайыш жай гуружылара берлен ер участокларындан пейдаланмак хукугы Түркменистан ССР-иң ер хакындакы кануны билен белленен халатларда ятырыляр.

18. Өзлериниң территорияларында илатлы пункт ерлешйән оба хожалык кәрханаларына, гурамаларына ве колхозлара хусусы жай гурмаклары үчин ер бөлүнип берилмейәр, йөне илатлы пунктлары планлашдырмагың ве гурамагың тассыкланылян проектине лайыклыкда участокларда жайлар ве десгалар гурмак үчин ыгтыяр берилйәр.

19. Гөчүрилмели оба илатлы пунктларында тәзе ер участокларыны бөлүп бермеклиге, яшайыш жайларыны, гошмача жемгыетчилик, өнүмчилик жайларыны ве десгаларыны хем-де инженерчилик коммуникацияларыны гурмаклыга ёл берилмейәр.

20. Ерлери алмак билен багланышыклы чекилен зыянлар ерден пейдаланыжылара СССР-иң ве Түркменистан ССР-иң канунлары аркалы белленен тертипде төленилйәр.

21. Оба илатлы пунктларының чәклеринде халк депутатларының оба Советиниң исполкомы әхли ер участокларының бөлүнип берлиши-

не контроллык эдйәр ве колхозларың, совхозларың хем-де бейлеки оба хожалык кәрханаларының ерден пейдаланыш составына гирмейән оба илатлы пунктуның ерлеринден ер участокларыны бермек хакында карар кабул эдйәр.

22. Оба илатлы пунктларында планлашдырмагың ве гурмагың тассыкланылан проектине лайыклыкда ерлерден пейдаланылышының учётыны хем-де оңа контроллыгы халк депутатларының район Советиниң исполкомы амала ашыряр.

24. Гурлушык ишлерини гечирмекден өтри ыгтыяр алмак үчин дөвлет, жемгыетчилик ве кооператив гурамалары, кәрханалар хем-де гурамалар шу ашакдакылары берйәрлер:

а) ер участогының берленлиги хакындакы карары;

б) гурлушыгың гызыл линиясыны гөркезмек билен, ер участогының планыны ве натурада участогың бөлүнип берленлиги хакындакы акты.

25. Яшайыш җайыны ве хожалык җайларыны гурмак үчин индивидуал яшайыш җай гуруҗылар шу ашакдакылары берйәрлер:

а) ер участогының берленлиги хакындакы дегишли карары;

б) участогы гурмагың планыны ве ерлериң натурада бөлүнип берленлиги хакындакы акты.

31. Гурлушык ве абаданлашдырыш боюнча иш алып барян кәрханалар, эдаралар ве гурамалар шу ашакдакылар үчин долы җогапкәрчилик чекйәрлер:

(алтынҗы абзац) өнүм берйән ерлер бөлүнип берлен махалында пугта тыгшытлылыгың берҗай эдилмеги үчин.

39. Оба илатлы пунктларыны гурмагың эсасы угры административ районың (районлар топарының) район планлашдырылыш проекти аркалы перспективалы оба хөкмүнде кесгитленилмек билен довам эдйән обаны реконструкциялашдырмакдыр. Тәзе посёлокларың гурулмагына (айратын ягдай хөкмүнде) ашакдакы халатларда ёл берилйәр:

тәзе ерлер өзлешдирилйән ве улы гидротехники десгалар гурулян районларда;

(алтынҗы абзац) перспективалы ер хөкмүнде сечилип алнан ве довам эдйән илатлы пунктуң чәклеринде я-да оңа сеплешйән ерлерде сенагат әхмиетли газылып алынян пейдалы затлар болан махалында.

(секизинҗи абзац) посёлогың умумы территориясыны перспективада оңа сеплешйән ерлериң хасабына өсдүрмек зерур болан махалында я-да тәзе посёлок гурмак үчин (айратын ягдай хөкмүнде) участок сечилип алнан халатында оба хожалыгы үчин ниетленмейән я-да оба хожалыгы үчин ярамсыз я болмаса-да ярамаз хилли оба хожалык ерлерини сайлап тутмак герек.

40. Довам эдйән илатлы пункты реконструкциялашдырмак я-да тәзе илатлы пункты гурмак үчин комиссия тарапындан сечилип алнан территория ашакдакы талаплара лайык гелмелидир:

мүмкингадар, эсасы пейдаланылян ериң меркезинде, бар болан автомобиль ёлларының голайында ерлешмелидир.

42. Биринҗи нобатда реконструкциялашдырмаклык хем-де 2 ве шондан көп этажлы җемгыетчилик җайларыны ве яшайыш җайларыны гурмак үчин ниетленилйән ер участокларында уланмага ярамсыз болан җайларың дерегине бир этажлы җайлар гурмак, шейле хем бир этажлы җайларың дүйпли ве дикелдиш ремонтыны гечирмек гадагандыр. Шол җайлар диңе еңил ремонт эдилмелидир.

56. Өзлериниң пейдаланмагына гурлушык үчин ер участоклары берилйән кәрханалар, гурамалар, эдаралар ве айры-айры адамлар шол участокларда гөгерип отуран агачларың сакланмагыны үпҗүн этмәге борчлудырлар.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң ТЕРРИТОРИЯСЫНДА ИНДИВИДУАЛ ЯШАЙЫШ ЖАЙ ГУРЛУШЫГЫ ХАКЫНДА ДҮЗГҮННАМА

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ БИЛЕН ТАССЫКЛАНЫЛДЫ
1975-нжи йыл, 2-нжи апрель, № 145
(ТССР Караpлар йыгындысы, 1975-нжи йыл, № 4, 37-нжи мадда).

(Сечилип алынды)

2. Диңе жай гурмак үчин белленен тертипде бөлүнип берлен участокда, яшайыш жайының белленен тертипде ылалашылан ве тассыкланылан проекти, ер участогыны (шәхерлерде ве шәхер типли посёлокларда) өмүрлик пейдаланмак үчин бермек хакында шертнама бар махалында индивидуал яшайыш жайыны гурмак болар.

3. Өз пейдаланмакларында дөвлет яшайыш жай мейданы болуп, индивидуал яшайыш жай гурмак ислейән гражданлар шол яшайыш жай мейданыны зәхметкешлер депутатларының ерли Советиниң я-да дегишли ведомствоның гарамагына бермәге борчлудырлар. Жай гуружы ер участогыны алмаздан өңүрти өзүниң эелейән дөвлет яшайыш жай мейданыны берйәндигини ресмилешдирмәге борчлудыр, шунда шертнамада гөз өңүнде тутулан индивидуал яшайыш жайының гурлушыгы гутарянча шол яшайыш жай мейданындан пейдаланмак хукугы жай гуружыда галдырыляр.

4. Эгер жай гуружы бөлүнип берлен ер участогында ики йылың довамында гурлушыга башламаса я-да оны ниетленилишинден башга максат билен пейдаланса, ер участогы ким тарапындан берлен болса шонуң карары боюнча ол гайтарылып алнып билнер.

5. Шәхерлерде, шәхер типли посёлокларда ве оба илатлы пунктларында индивидуал яшайыш жайларыны гурмак үчин жай гуружылара ер участоклары жай гуружының яшаян ериндәки зәхметкешлер депутатларының шәхер, район, посёлок ве оба Советлериниң исполнитель комитетлери тарапындан шәхерлериң ве илатлы пунктларың ерлеринден бөлүнип берилйәр.

Индивидуал яшайыш жай гурмак үчин участокларың мөчбери жайың мөчберине ве ерли шертлере гаралып белленйәр: шәхерлерде 0,03 гектардан 0,06 гектара ченли, шәхерлерден башга ерлерде 0,07 гектардан 0,12 гектара ченли.

6. Совхозларың ве бейлеки дөвлет оба хожалык кәрханаларының, гурамаларының ве эдараларының ерлеринден индивидуал яшайыш жай гурмак үчин ер участоклары, оба еринде яшаян хемишелик ишчилере, гуллукчылара, шейле хем мугаллымлара, врачлара ве бейлеки специалистлере совхозың, кәрхананың, гураманың, эдараның администрациясының карары боюнча шу ашакдакы мөчберлерде берилйәр:

а) совхозларың ве бейлеки дөвлет оба хожалык кәрханаларының, гурамаларының ве эдараларының оба еринде ишлейән хем-де яшаян хемишелик ишчилерине ве гуллукчыларына суварымлы ерлерде 0,10 гектардан 0,16 гектара ченли ве суварымлы дәл ерлерде 0,30 гектара ченли;

б) өзлериниң перечени Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан белленилйән, оба еринде ишлейән хем-де яшаян хемишелик ишчилере ве гуллукчылара, мугаллымлара, врачлара хем-де бейлеки специалистлере суварымлы ерлерде 0,12 гектара ченли ве суварымлы дәл ерлерде 0,25 гектара ченли;

в) өзлерине шу пунктуң «а» ве «б» подпунктлары дегишли болма-

дык, оба еринде ишлейән хем-де яшаян хемишелик ишчилере ве гуллукчылара, шейле хем оба еринде яшаян пенсионерлере ве инвалидлере суварымлы ерлерде 0,08 гектара ченли ве суварымлы дәл ерлерде 0,15 гектара ченли;

г) колхозчыларың индивидуал яшайыш жайларыны гурмак үчин ер участоклары Колхоз уставына ве ТКП МК-ның ве ТССР Министрлер Советиниң 1970-нжи йылың 19-нжы февралында чыкаран № 63 карары аркалы гөз өңүнде тутулан Рекомендациялара лайыклыкда колхозларың меллек ерлеринден бөлүнип берилйәр.

Колхозың территориясында ишлейән хем-де яшаян мугаллымлара, врачлара ве бейлеки специалистлере колхоз меллек ер участокларыны колхоз членлериниң умумы йыгнагының я-да уполномоченныларың йыгнагының карары боюнча шу пунктуң «б» подпунктунда гөркезилен нормалара лайыклыкда берйәр.

7. Оба еринде яшаян ишчилере, гуллукчылара, пенсионерлере ве инвалидлере колхозларда, совхозларда хем-де бейлеки дөвлет оба хожалык кәрханаларында, гурамаларында ве эдараларында бош дуран меллек ерлери бар болан махалында колхоз членлериниң умумы йыгнагының я-да уполномоченныларың йыгнагының я болмаса-да совхозың, кәрхананың, гураманың ве эдараның администрациясының зәхметкешлер депутатларының ерли Советиниң исполнитель комитети тарапындан тассыкланылян карарына лайыклыкда меллек участоклары берлип билнер.

БЕЛЛИК.

Оба илатлы пунктларыны йыгжам гурмак ве инженерчилик энжамлары үчин серишделери тыгшытламак хем-де оба илатлы пунктларыны абаданлашдырмак максады билен яшайыш жайының янында меллек участогыны кичи мөчберде (тәзе проектирленйән посёлокларда 0,08 гектардан ве реконструкциялашдырылян посёлокларда 0,12 гектардан артык болмадык мөчберде) бөлүп бермек билен, ер участогының галан бөлегини илатлы пунктуң яшайыш зонасының чәклеринден дашарда бөлүп бермек (шол ерде хемишелик типде жай гурмага хукук бермезден) маслахат берилйәр.

8. Шахсы эечилик хукугы эсасында өзүне дегишли жайы сатан, пешгеш берен я-да башга хили себәп билен элден гидерен гүнүнден бейләк 5 йыллык мөхлет гечйәнчә хут шол илатлы пунктда гайтадан жай салмак ислейән гражданлара ер участокларыны бөлүп бермеклиге ёл берилмейәр.

Эгер-де гражданың я-да биле яшаян әр-аялың ве оларың кәмиллик яшына етмедик чагаларының ника, мираса эе болмак нетижесинде я-да канун боюнча ёл берилйән бейлеки эсасларда яшайыш жайы я-да яшайыш жайының бир бөлеги болан халатында хем олара ер участокларыны бөлүп бермеклиге ёл берилмейәр.

9. Индивидуал яшайыш жай гурмак үчин ер участоклары шәхериң, шәхер типли посёлогың ве оба илатлы пунктуң планлашдырылыш проектине лайыклыкда, диңе индивидуал гурлушык гечирилйән зонада бөлүнип берилйәр.

11. Индивидуал яшайыш жай гурмакдан өтри ер участогыны алмак үчин жай гуружы өз ишлейән ериндәки кәрхананың, гураманың я-да эдараның администрациясының үсти билен зәхметкешлер депутатларының ерли Советиниң исполкомына арза берйәр, ол арзада өзүниң яшаян ерини, машгаласының составыны, жайың типини, шейле хем жай гурмак үчин бар болан серишделерини гөркезйәр.

(единжи абзац) Оба илатлы пунктларында индивидуал яшайыш

җай гурмакдан өтри колхозларың, совхозларың ве бейлеки оба хоҗалык кәрханаларының, гурамаларының хем-де эдараларының ерлеринден ер участогыны алмак үчин колхозларың правленпелерине я-да совхозларың, оба хоҗалык кәрханаларының, гурамаларының ве эдараларының администрацияларына ёкардакы ялы арза берилйәр. Җай гуруҗының шахсы эчилик хукугы эсасында җайының ёклугы хакындакы ве машгала составы хакындакы справка зәхметкешлер депутатларының оба Советиниң исполкомы тарапындан берилйәр.

БЕЛЛИК.

Ишлемейән пенсионерлер ер участокларыны алмак үчин гөс-гөни зәхметкешлер депутатларының ерли Советиниң исполкомына арза берйәрлер, арзаның яны билен иш хакы барадакы справканың дерегине алян пенсиясының мөчбери хакында социал үпҗүнчилик бөлүминден алнан справканы берйәрлер.

14. Техники документацияның гымматыны ве индивидуал яшайыш җай гурмак үчин ер участогыны бөлүп бермегиң чыкдаҗыларыны җай гуруҗы Дөвлет банкының ерли бөлүмлериниң үсти билен гурлушык ве архитектура ишлери барадакы ерли органларың счётларына төлейәр.

15. Җай гуруҗы яшайыш җайыны гурмагың ылалашылан ве тассыкланан техники документациясыны алып, зәхметкешлер депутатларының шәхер (район) Советиниң исполкомының гурлушык ве архитектура ишлери барадакы ерли органлары билен индивидуал яшайыш җайыны гурмак үчин ер участогыны өмүрлик пейдаланмага бермек хакында шертнама баглашмага борчлудыр (Типли шертнамада гошуляр)[1].

Оба илатлы пунктларында (колхозларда, совхозларда ве бейлеки оба хоҗалык кәрханаларында, эдараларында, гурамаларында) ер участокларыны бөлүп бермек оба Советлериниң хоҗалык депдерлеринде хем-де оба хоҗалык кәрханаларының, эдараларының ве гурамаларының ер барадакы шнурланан депдерлеринде тассыклайҗы язгы билен ресмилешдирилйәр.

Шәхерлерде ве шәхер типли посёлокларда индивидуал яшайыш җайыны гурмак үчин ер участогыны өмүрлик пейдаланмага бермек хакында баглашылан шертнамалар белленен тертипде нотариал конторада тассыкланыляр.

16. Җай гурмак үчин тассыкланан техники документация хем-де ер участогыны өмүрлик пейдаланмага бермек хакында нотариал контора тарапындан тассыкланан шертнамада бар болан халатында, шәхерлерде, шәхер типли посёлокларда индивидуал яшайыш җайларыны гурмак үчин гурлушык ве архитектура ишлери барадакы ерли органлар тарапындан ыгтыяр берилйәр.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР СЕНАГАТДА ИШЛЕРИҢ ХОВПСУЗ АЛНЫП БАРЫЛМАГЫНА ГӨЗЕГЧИЛИК ЭТМЕК ВЕ МАГДАН ГӨЗЕГЧИЛИГИ БАРАДАКЫ ДӨВЛЕТ КОМИТЕТИ ХАКЫНДА ДҮЗГҮННАМА

ТССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ КАРАРЫ
БИЛЕН ТАССЫКЛАНЫЛДЫ
1982-нҗи йыл, 8-нҗи июнь, № 257
(ТССР Карарлар йыгындысы, 1982-нҗи йыл, № 4—5—6, 41-нҗи мадда)

(Сечилип алынды)

1. ТССР Сенагатда ишлериң ховпсуз алнып барылмагына гөзегчилик этмек ве магдан гөзегчилиги барадакы дөвлет комитети (ТССР

[1] Гошунды гетирилмейәр.

Госгортехнадзоры) Түркменистан ССР-ниң союз-республикан дөвлет доландырыш органы болуп, өз ишинде Түркменистан ССР Министрлер Советине ве СССР Сенагатда ишлериң ховпсуз алнып барылмагына гөзегчилик этмек ве магдан гөзегчилиги барадакы дөвлет комитетине табындыр.

Госгортехнадзорың везипеси сенагатда ишлериң ховпсуз алнып барылмагы барадакы талапларың, ерасты байлыклары пейдаланмагың белленен тертибиниң республиканың әхли министрликлери, ведомстволары, кәрханалары, бирлешиклери, гурамалары, эдаралары хем-де везипели адамлары тарапындан берҗай эдилмегини, ерасты байлыклары горамак барадакы борчларың ерине етирилмегини ве олар билен шу меселелер боюнча профилактики иш гечирилмегини үпҗүн этмекден ыбаратдыр.

Өз компетенциясына дегишли эдилен меселелер чөзүлен махалында ТССР Госгортехнадзорының бүтин иши дөвлет бәхбитлерини үпҗүн этмеклиге, аварияларың хем-де өнүмчиликде майып-муҗүрип болунмагының өңүни алмаклыга, ерасты байлыкларың газылып алынян ерлерини рационал пейдаланмаклыга ве ерасты байлыклары горамаклыга, партлайҗы материаллары абат сакламаклыга, олары халк хоҗалыгында догры пейдаланмаклыга, шу меселелер боюнча профилактики чәрелер гечирмеклиге гөнүкдирилмелидир.

Госгортехнадзор сенагатда, контроллык эдилйән объектлерде ве ерасты байлыклардан пейдаланыланда ишлери ховпсуз алып бармак барадакы кадаларың берҗай эдилишине бирсыхлы ве тәсирли дөвлет гөзегчилигиниң гуралмагы хем-де амала ашырылмагы үчин җогапкәрчилик чекйәр.

2. ТССР Госгортехнадзоры шу ашакдакылара дөвлет гөзегчилигини амала ашыряр:

даг-магдан, магдан дәл, небит ве газ чыкарыҗы, небит-газ ишләп бежериҗи ве химия сенагатында, минерал дөкүнлер сенагатында, геология-гөзлег ишлери ве Комитетиң контроллык эдйән бейлеки магдан ишлери гечириленде, шәхерлерде, шәхер типли посёлокларда ве оба еринде газ үпҗүнчилиги системалары гурулян ве уланылян махалында, шейле хем тебигы ве сувукландырылан (пропан-бутан) газлары дашамак, сакламак ве пейдаланмак билен багланышыклы объектлерде (оларың киме табындыкларына гарамаздан) хем-де партлайыш ве янгын ховплы химия ве небит-химия өнүмчиликлеринде ишлер гечирилен махалында ишлери ховпсуз алып бармагың ягдайына;

(бәшинҗи абзац) гидроминерал ресурслары хем гошмак билен, ерасты байлыкларың газылып алынян ерлери ишленип тайярланылан махалында (шол санда ишләп йөрен кәрханалар тарапындан ерасты байлыкларың газылып алынян ерлериниң, долы гөзлегиниң гечирилмеги, ерасты байлыкларың геологик тайдан долы ве комплекслейин өвренилмеги муңа гирмейәр) ерасты байлыклары рационал, комплекслейин пейдаланмаклыгың, горамагың, үпҗүн эдилишине, шейле хем магдан газылып алнан ерлериң ве тебигы ерасты бошлукларың халк хоҗалык объектлерини гурмак үчин пейдаланылышына.

5. ТССР Госгортехнадзоры өз үстүне йүкленен везипелере лайыклыкда өз ишини авариялар ве өнүмчилик майып-муҗүриплигиниң дөремегине ярдам эдйән себәплери ве шертлери йүзе чыкармаклыга хем-де ёк этмеклиге, ишлери ховпсуз алып бармак барадакы норматив-техники документацияның талапларыны кәмиллешдирмеклиге ве оларың ерине етирилмегини үпҗүн этмеклиге, ишлере ёлбашчылык этмегиң зерур дережесини үпҗүн этмеклиге, ерасты байлыклары пейдаланмагың белленен тертибини берҗай этмеклиге гөнүкдирйәр хем-де шу максатлар үчин:

а) энҗамлары ховпсуз уланмак ве пейдаланмак барадакы, даг ве партлайыш ишлерини ховпсуз алып бармак барадакы талапларың берҗай эдилишине, белленен тозан-газ ве янгына гаршы режиминиң берҗай эдилишине, вентиляцион системаларың ягдайына, газодинамики хадысаларың ве даг ургуларының өңүни алмак барадакы чәрелериң гечирилишине хем-де ишлейән, гурулян, реконструкциялашдырылян магдан кәрханаларында, карьерлерде, магдан-ренчлейиш ве брикетлейҗи кәрханаларда, тоннеллер ве гидротехники десгалар гурлан махалында, геология-гөзлег ишлери гечириленде, шейле хем магдан газылып алнан ерлер ве тебигы ерасты бошлуклар халк хоҗалыгында пейдаланылан махалында ховпсузлык техникасының бейлеки талапларының ерине етирилишине контроллык эдйәр;

б) СССР-иң континентал шельфинде минерал ве бейлеки җансыз ресурсларың ишленип тайярланылышының догрулыгына, шейле хем шол ресурсларың барлаглары, гөзлеги гечирилен махалында ве олар ишленип тайярланыланда ишлериң ховпсузлыгына контроллык эдйәр;

в) Түркменистан ССР-ни ыкдысады ве социал тайдан өсдүрмегиң перспектив хем-де йыллык планларына гиризмек үчин ерасты байлыклары горамак ве минерал ресурслары рационал пейдаланмак боюнча бөлүмиң проектини белленен тертипде ишләп тайярлаяр хем-де ТССР Госпланына ве СССР Госгортехнадзорына берйәр, дөвлет планларының ёкарда гөркезилен бөлүминде белленилен табшырыкларың кәрханалар, гурамалар ве эдаралар тарапындан ерине етирилишине контроллык эдйәр;

г) эсасы ерасты байлыкларың ве олар билен биле ятан газылып алынян ерасты байлыкларың запасларының чыкарылышының долулыгы бабатда газылып алынян ерасты байлыклары (шол санда гидроминерал ресурслары) болан ерлериң ишленип тайярланылышының догрулыгына, газылып алынян ерасты байлыклары чыкарян кәрханаларда газылып алынян ерасты байлыкларың запасларының учётының белленен тертибиниң берҗай эдилишине, олар тарапындан запасларың догры ве өз вагтында хасапдан өчүрилишине, шейле хем ишлериң ховпсузлыгы бабатда магдан кәрханаларының, карьерлериң ве газылып алынян пейдалы байлыклары чыкарян бейлеки кәрханаларың я-да олардакы айры-айры магдан газылып алынян ерлериң, небит ве газ скважиналарының ятырылышының хем-де консервацияланылышының, ерасты байлыкларың горалышының ве халк хоҗалыгында пейдаланмак үчин ярамлы магдан газылып алынян ерлериң абат сакланылышының догрулыгына контроллык эдйәр, өзлеринде халк хоҗалык объектлерини ерлешдирмек үчин магдан чыкарылан ерлери ве тебигы ерасты бошлуклары сечип алмага министрликлер хем-де ведомстволар билен билеликде гатнашяр;

д) магдан ишлерини ховпсуз алып бармагың серхетлериниң белленилишиниң, магдан ишлериниң адамларың саглыгына, төверекдәки тебигы среда, җайлара ве десгалара зыянлы тәсириниң өңүни алмак ве оны ёк этмек барадакы магдан кәрханаларына, шейле хем өзлеринде халк хоҗалык объектлерини ерлешдирмек үчин пейдаланылян магдан чыкарылан ерлере ве тебигы ерасты бошлуклара сувуң бөвсүп акмагының (дахыллы министрликлер ве ведомстволар билен билеликде) өңүни алмак барадакы чәрелериң өз вагтында хем-де догры гечирилишини барлаяр; ерасты байлыкларың газылып алынян ерлери ишленип тайярланылан махалында ве магдан чыкарылан ерлер ве тебигы бошлуклар халк хоҗалыгында пейдаланылан махалында маркшейдерчилик хем-де геология ишлерини гечирмек кадаларының берҗай эдилишини барлаяр;

е) ерасты байлыкларың (көп йыранлары муңа гирмейәр) газылып алынмалы ерлерини ишләп тайярламак ве магдан чыкарылан ерлерде хем-де тебиги ерасты бошлукларда халк хожалык объектлерини гурмак үчин, геология гуллугы органларының заключениелерини назара алып, магданлы ерлери язып берйәр, көп йыран ерасты байлыкларың газылып алынмалы ерлерини ишләп тайярламак үчин магданлы ерлери регистрация эдйәр;

л) магдан ишлерини өсдүрмегиң ылалашмак үчин берилйән планларының, газылып алынян ерасты байлыклары чыкаран кәрханаларда газылып алынян ерасты байлыкларың йитги ве азалыш нормативлериниң, уланылып йөрлен ховпсузлык кадаларының талапларындан эсаслы суратда чыкмак билен ишленип тайярланылан я-да шейле кадалар болмадык махалында ишленип тайярланылан проект чөзгүтлериниң ерине етирилишине гараяр ве олара контроллык эдйәр; сенагат әхмиетини йитирен, чыкарыш процесинде йитирилен я-да соңракы геология-гөзлег ишлеринде ерасты байлыкларың газылып алынян ерлери ишленип тайярланылан махалында тассык болмадык ерасты байлыкларың балансланйан запасларыны газылып алынян ерасты байлыклары чыкарян кәрханаларың учётындан өчүрмек хакындакы теклиплере гараяр;

р) шу ашакдакылара ыгтыяр берйәр:

(үчүнжи абзац) партлайыш ишлерини гечирмәге хукук берилмегине;

газылып алынян ерасты байлыклары (көп йыранлары муңа гирмейәр) болан мейданларда айратын халатларда жай гурулмагына;

йөрителешдирилмедик кәрханалар ве гурамалар тарапындан ерасты газ проводларының ве оларың үстүндәки газ десгаларының гурлушыгы билен багланышыклы ишлериң гечирилмегине хукук берилмегине;

у) магистраль небит өнүмлери проводларыны ве газ проводларыны, шейле хем контроллык эдилйән кәрханалары ве объектлери уланмага кабул этмек боюнча дөвлет кабул эдиш комиссияларының составына гатнашмак үчин векиллер беллейәр; кәрханалары ве объектлери уланмага кабул этмек кадаларының дөвлет кабул эдиш комиссиялары тарапындан бержай эдилишине сайлама контроллыгы амала ашырмага гатнашяр;

ф) харбылашдырылан магдан халас эдиш бөлүмлериниң фонтана гаршы ве газ-халас эдиш гуллуклары подразделениелериниң ягдайына хем-де оларың кәрханаларда ве гурамаларда авариялары ёк этмәге тайярлыгына, шол бөлүмлер ве подразделениелер тарапындан профилактики ишиң гечирилишине контроллык эдйәр; ёкарда гөркезилен бөлүмлери ве подразделениелери Түркменистан ССР-иң территориясында ерлешдирмегиң министрликлер хем-де ведомстволар тарапындан ылалашмак үчин берилйән схемасына гараяр;

х) жай гурлан мейданларда, шейле хем халк хожалык объектлериниң гораглы зоналарында газылып алынян ерасты байлыклары (көп йыранлары муңа гирмейәр) чыкармак меселелери боюнча кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың арасындакы жеделлери чөзйәр хем-де жеделлешйән тараплар үчин хөкманы болан карарлары кабул эдйәр.

6. Өз өңүнде гойлан везипелери чөзмек ве үстүне йүкленен борчлары ерине етирмек үчин ТССР Госгортехнадзорына шу ашакдакылара хукук берилйәр:

а) контроллык эдилйән кәрханаларың, гурамаларың ве объектлериң әхлисини Комитетиң компетенциясына гирйән меселелер боюнча ислендик вагтда барламага;

б) республиканың дегишли министрликлери, ведомстволары, кәрханалар ве гурамалар билен ылалашып оларың специалистлерини барлаглар гечирмеклиге чекмәге;

в) ишлери ховпсуз алып бармак, партлайҗы материаллары сакламак, пейдаланмак ве хасаба алмак, энҗамлары гурмак, ерасты байлыклары пейдаланмак ве горамак кадаларының ве нормаларының барлаг махалында йүзе чыкарылан бозулмаларыны ёк этмек хакында, шейле хем шунуң ялы бозулмалара алып барян себәплериң ве шертлериң соңуна чыкмак хакында республиканың министрликлерине ве ведомстволарына теклиплер гиризмәге, ТССР Госгортехнадзорының контроллыгында объектлери болан кәрханаларың, гурамаларың халк депутатларының ерли Советлериниң исполкомларының управлениелериниң, бөлүмлериниң ёлбашчыларына хөкман ерине етирилмели гөркезмелери бермәге;

г) контроллык эдилйән кәрханаларың, гурамаларың, эдараларың ве объектлериң везипели адамларына ишлери ховпсуз алып бармак ве ерасты байлыклары горамак барадакы кадаларың хем-де нормаларың бозулмагы билен алнып барылян ишлери дурузмак хакында, шейле хем адамларың җанына ховп салян я-да аварияларың болмагына элтип билҗек вагтда ишчилери иш орнундан чыкармак хакында хөкман ерине етирилмели гөркезмелер бермәге, зерур халатында болса иши гөс-гөни дурузмага ве адамлары чыкармага, иш ерлерини я-да энҗамлары печатламага;

е) ишлери ховпсуз алып бармак кадаларының, нормаларының ве инструкцияларының, ерасты байлыклар хакындакы кануларың бозуланлыгы үчин везипели адамлара канун аркалы белленен тертипде җеримелер салмага;

з) шу ашакдакы адамлары эелейән везипелеринден белленен тертипде бошатмак хакында я-да ишлере техники тайдан ёлбашчылык этмек хукугындан бир йыла ченли мөхлет билен махрум этмек хакында республиканың министрликлериниң хем-де ведомстволарының, кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың ёлбашчыларына йүз тутмагы;

(дөрдүнҗи абзац) партлайҗы материаллары хасаба алмагың, сакламагың ве пейдаланмагың белленен тертибини бозянлары,

магдан, буравлайыш, маркшейдерчилик партладыш, газ ховплы ве электро-техники ишлере, шейле хем газан гөзегчилиги объектлериндәки ве гөтериҗи десгалардакы ишлере ёлбашчылык этмек хукугы болмадыклары;

и) дегишли халатларда гүнәкәр адамлары җенаят җогапкәрчилигине чекмек үчин материаллары дериҗев органларына бермәге;

к) ТССР Госгортехнадзорының компетенциясына гирйән меселелер боюнча республиканың министрликлериниң ве ведомстволарының векиллериниң, шейле хем кәрханаларың ве гурамаларың ёлбашчыларының докладларыны ве хабарларыны диңлемәге;

л) кәрханаларда, гурамаларда ве эдараларда аварияларың өнүмчиликде майып-мүҗүрип болмак, партлайҗы материаллары огурламак, йитирмек ве даргатмак халатларының ягдайының ве себәплериниң техники дережесини белленен тертипде гечирмәге хем-де дериҗевиң нетиҗелерине лайыклыкда ТССР Госгортехнадзорының компетенциясына дегишли эдилен меселелер боюнча хөкман ерине етирилмели карарлар кабул этмәге;

м) ТССР Госгортехнадзорының компетенциясына дегишли меселелер боюнча ылмы-барлаг, проект ве проект-конструкторчылык ишлерини гечирмек хакында республиканың министрликлерине ве ведомстволарына теклиплер гиризмәге; ховпсузлык техникасы, ерасты байлыкла-

ры пейдаланмак ве горамак хем-де партладыш ишини кәмиллешдирмек бабатда йөрителешдирилен пудаклайын институтларың ылалашмак үчин берилйән перспектив планларына гарамага;

р) кәрханалардан, гурамалардан ховпсузлык техникасының ягдайы, өнүмчилик майып-мүҗүриплигиниң себәплери хакында, ерасты байлыкларың пейдаланылышы ве горалышы, абат сакламагың үпҗүн эдилиши хем-де партлайҗы материалларың йитирилен халатлары хакында СССР МСУ-сы тарапындан белленен хасабатлылык формалары боюнча маглуматлар алмага, барлаг гечирилйән дөврде болса кәрханаларың, гурамаларың, объектлериң ёлбашчыларындан ве бейлеки везипели адамлардан ТССР Госгортехнадзорының компетенциясына дегишли меселелер боюнча дүшүндиришлер хем-де таныш болмак үчин уланылып йөрлен хасабат формалары боюнча зерур справкалары ве хасабатлары, магдан хем-де геология-гөзлег ишлериниң планларыны, магдан ве партладыш ишлери, бурав скважиналары, гөтериҗи десгалар, газан гөзегчилиги ве газ гөзегчилиги объектлери үчин хем-де химия, небит-химиясы, небит ишләп беҗерйән ве газ ишләп беҗерйән өнүмчиликлеринде технологик процеслер үчин техники документацияны алмага;

с) кәрханаларың, гурамаларың ве объектлериң инженер-техники ишгәрлеринде магдан, буравлайыш, партладыш, маркшейдерчилик, электротехники ве газ ховплы ишлере ёлбашчылык этмәге хукук берйән дегишли документлериң бардыгыны-ёкдугыны, шейле хем ишгәрлерде партладыш, газ ховплы ве бейлеки ёкары ховплы ишлери гечирмәге хукук берйән дегишли документлериң бардыгыны-ёкдугыны барламага; партлайҗы материаллары сакламак, пейдаланмак ве хасаба алмак билен багланышыклы ише кабул этмек үчин белленен йөрите талапларың берҗай эдилишине контроллык этмәге;

т) ер астында сакланан махалында небитиң, газың ве бейлеки маддаларың ве материалларың, ерастына акдырылян хапа сувларың, ерастында гөмүлйән зыянлы маддаларың хем-де өнүмчилик галындыларының магдан чыкарылян ерлере, ериң үстүне, сув объектлерине аралашмагың өңүни алмак барадакы талапларың берҗай эдилишини барламага;

у) ерасты байлыкларың биругсат пейдаланылмагыны ве газылып алынян пейдалы байлыклары болан мейданларда биругсат гурлушык гечирилмегини бес этмәге, шейле хем ерасты байлыклар хакындакы канунларың талаплары бозулан халатында ер астына хапа сувларың акдырылмагыны, зыянлы маддаларың ве өнүмчилик галындыларының гөмүлмегини, маддаларың ве материалларың ер астында сакланылмагыны чәклендирмәге, дурузмага я-да гадаган этмәге.

Шу пункт аркалы гөз өңүнде тутулан хукуклар СССР Госгортехнадзорының Башлыгы тарапындан кесгитленилйән мөчберлерде ТССР Госгортехнадзоры органларының везипели адамларына (шол санда инспекторлар составына) берилйәр.

8. (үчүнҗи абзац) ТССР Госгортехнадзорының коллегиясы өзүниң вагтлы-вагтында гечирилип дурулян меҗлислеринде сенагатда ишлериң ховпсуз алнып барлышына, ерасты байлыкларың пейдаланылышына ве горалышына дөвлет гөзегчилигини кәмиллешдирмек меселелерине хем-де Комитетиң ишиниң бейлеки эсасы меселелерине гараяр, гарашлы гурамалара практики ёлбашчылык этмек, карарларың ерине етирилишини барламак, кадрлары сечип алмак ве пейдаланмак меселелерини, ёкарда дурян органлара гиризилйән өрән мөхүм документлерин, шейле хем Комитетиң карарларының, буйрукларының ве инструкцияларының проектлерини ара алып маслахатлашяр, ТССР Госгортехнадзорының әхли структуралы подразделениелериниң докладла-

рыны хем-де хасабатларыны диңлейәр, өз компетенциясына гирйән меселелер боюнча республиканың министрликлериниң ве ведомстволарының векиллериниң, контроллык эдилйән кәрханаларын, ылмы-барлаг, проект-конструкторчылык хем-де бейлеки гурамаларың ве энҗам ясайҗы заводларың ёлбашчыларының докладларыны хем-де хабарларыны диңлейәр.

10. Зәхметиң ховпсузлык ягдайыны говуландырмак, аварияларың өңүни алмак, өнүмчиликде майып-мүҗүрип болунмагыны азалтмак, ерасты байлыклары горамак меселелерине ве Комитетиң компетенциясына гирйән бейлеки меселелере гарамак үчин ТССР Госгортехнадзорында ылмы-техники совет дөредилйәр.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР ГУРЛУШЫК МАТЕРИАЛЛАР СЕНАГАТЫ МИНИСТРЛИГИ ХАҚЫНДА ДҮЗГҮННАМА

ТССР Министрлер Советиниң 1969-нҗы йылың 13-нҗы августында чыкаран № 377 карары билен тассыкланылды
(ТССР Карарлар ве буйруклар йыгындысы, 1969-нҗы йыл, № 8, 177-нҗи мадда)

(Сечилип алынды)

6. Түркменистан ССР Гурлушык материаллар сенагаты министрлиги өз үстүне йүкленен везипелере лайыклыкда шу ашакдакы функциялары амала ашыряр:

VI. Кадрлар, зәхмет ве иш хакы барада

в) магдан дәл байлыкларың газылып алынян ерлериниң ховпсуз ишленип тайярланыш усулларыны ве серишделериниң орнашдырмак барадакы, профессионал кеселлериң профилактикасы хем-де олара гаршы гөрешмек барадакы чәрелери амала ашыряр.

VII. Ишиң бейлеки гөрнүшлери

а) гурлушык материаллар сенагатының чиг мал базасыны өсдүрмек боюнча ТССР Министрлер Советиниң Геология управлениеси тарапындан ерине етирилйән геология-гөзлег ишлерини планлашдырмага гатнашяр; гурлушык материалларыны өндүрмек үчин чиг мал чыкян ерлериң деслаплайын гөзлег нетиҗелерини ТССР Министрлер Советиниң Геология управлениеси билен билеликде середйәр хем-де шол ерлерде җикме-җик гөзлег гечирмегиң максада лайыклыгыны кесгитлейәр; ёкарда гөркезилен чиг мал чыкян хем-де җикме-җик гөзлег гечирилен ерлери оларың базасында тәзе кәрханалар проектирлемек ве гурмак максады билен кабул эдйәр; газылып алынян байлыкларың ишленип тайярланылян ерлеринде дерңев, гошмача гөзлег ве гайтадан баха бермек ишлерини гураяр;

б) геология ве маркшейдер гуллугыны гураяр, магдан газып алыҗы кәрханаларда магдан ишлериниң догры өсдүрилмегини, газылып алынян байлыкларың долы чыкарылып алынмагыны үпҗүн эдйәр, магданлы ерлер ишленип тайярланылян махалында минерал чиг мал запасларының ягдайыны ве херекетини хем-де хакыкат йүзүндәки йитгисини учёта аляр.

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниң ТЕРРИТОРИЯСЫНДА АВ АВЛАМАК ҚАДАЛАРЫНЫҢ БОЗУЛМАЛАРЫНА ГАРШЫ ГӨРЕШИ ГҮЙЧЛЕНДИРМЕҚ БАРАДАҚЫ ҚӘБИР ЧӘРЕЛЕР ХАҚЫНДА[1]

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИҢ ҚАРАРЫ
1973-нжи йыл, 11-нжи январь, № 13

Ав авламак кадаларының бозулмаларына гаршы гөреши гүйчлендирмек ве ав авланян ерлерде пейдалы ябаны хайванларың хем-де гушларың горалышыны говуландырмак максады билен Түркменистан ССР Министрлер Совети к а р а р э д й ә р:

1. Түркменистан ССР-нде ав авламак ве авчылык хожалыгы хакындакы дүзгүннаманы тассыкламалы (гошуляр).

2. Айры-айры гражданлардан сүтүкли ябаны хайванларың эйленмедик, шейле хем эйленен, йөне дөвлет тагмасы (штампы) болмадык, хөкманы суратда дөвлете табшырылмалы дерилериң илата дурмуш тайдан хызмат эдйән комбинатлар ве ательелер тарапындан гайтадан ишләп бежермек хем-де боямак үчин кабул эдилип алынмагыны гадаган этмели.

3. Сүтүкли дерини кабул этмегиң Түркменистан ССР-нде ав авламак ве авчылык хожалыгы хакындакы дүзгүннама аркалы белленен тертибиниң тайярлайыш конторалары тарапындан ерине етирилишине контроллыгы гүйчлендирмеги Түркменпотребсоюза табшырмалы.

7. Республиканың областларында ве районларында тебигаты горамагың ягдайына бирсыхлы контроллыгы үпжүн этмеги ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитетине, Тебигаты горамак барадакы Түркменистан республикан жемгыетине, Авчыларың ве балыкчыларың Түркменистан республикан жемгыетине, Дөвлет авчылык гөзегчилиги ве балык ресурсларыны горайжы органлара, зәхметкешлер депутатларының область, шәхер ве район Советлериниң исполкомларына табшырмалы.

Тебигаты горамак ве браконьерчилиге гаршы гөрешмек барадакы чәрелери амала ашырмакда тебигаты горайжы гурамалара ярдам этмеги ТССР Ичери ишлер министрлигине ве онуң ерлердәки органларына табшырмалы.

8. Түркменистан ССР-ниң территориясында ав авламак кадаларының бержай эдилишине дөвлет гөзегчилигини амала ашырян, ав авламак кадаларының бозуланлыгы үчин, административ комиссия йүз тутмаздан, административ тертипде жериме салмага хукук берлен вәзипели адамларың хем-де гурамаларың перечнини гошунда лайыклыкда тассыкламалы.

9. Республиканың территориясында ав авланышына гөзегчилик эдйән гурамаларың ишгәрлерини формалы гейим билен үпжүн этмегиң тертибини кесгитлемеги ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитетине табшырмалы.

10. 1973-нжи йылың 1-нжи январындан ав яракларының ве онуң ок-дәрилериниң (дәри, ок, сечме ве башгалар) сөвдасыны диңе Авчыларың ве балыкчыларың Түркменистан республикан жемгыетиниң магазинлеринде жемлемек хакында ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитетиниң, Авчыларың ве балыкчыларың

---

[1] 17-нжи пункт Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1982-нжи йылың 2-нжи февралындакы № 40 карары билен гүйжүни йитирди.

Түркменистан ССР-ниң Қанунлар топлумына гиризмәге дегишли нормалары өз ичине алмаянлыгы үчин 4—6-нжы, 11—16-нжы пунктлар гетирилмеди.

Түркменистан республикан җемгыетиниң ве Түркменпотребсоюзың ТССР Госпланы, ТССР Малие министрлиги билен ылалашылан теклибини кабул этмели.

ТССР Министрлер Советиниң
1973-нҗи йылың 11-нҗи
январында чыкаран № 3
карары билен
ТАССЫКЛАНЫЛДЫ

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-нде АВ АВЛАМАК ВЕ АВЧЫЛЫК ХОҖАЛЫГЫ ХАКЫНДА ДҮЗГҮННАМА[1]

I. Умумы дүзгүнлер

1. Авчылык хоҗалыгы халк хоҗалыгының пудагы болуп, дөвлет ав фондуны горамак, артдырмак ве онуң рационал пейдаланылмагыны гурамак шу хоҗалыгың везипесине гирйәр. Авчылык хоҗалыгы ылмы рекомендациялар хем-де шу пудакда газанылан өңде барыҗы тежрибе эсасында алнып барыляр.

2. Түркменистаның территориясында тебигы шертлерде яшаян я-да көпелтмек максады билен ав авланян ерлере гойберилен ав объекти, промысели болуп дурян әхли ябаны хайванлар (йыртыҗы хайванлар, гушлар, сүйренҗилер ве башгалар) дөвлет эчилигиндедир ве дөвлет ав фондуны дүзйәр.

3. Ав авламак ве авчылык хоҗалыгыны алып бармак бәхбитлери үчин пейдаланылып билинҗек ябаны хайванларың яшаян ерлери болан әхли ер ве токай мейданлары, даг массивлери, деря якалары, көллер, сув ховданлары хем-де тебигы сув йыгнанан ерлер ав авланян ерлер хасапланыляр.

Түркменистан ССР-ниң әхли ав авланян ерлери өзлериниң ерлешйән территориясының кимиң пейдаланмагындалыгына гарамаздан, ТССР Министрлер Советиниң Токай хоҗалыгы барадакы дөвлет комитетиниң гарамагында болуп, шу комитет ав авланышына хем-де авчылык хоҗалыгының алнып барлышына ёлбашчылык ве контроллык эдйәр.

4. Дөвлет ав фондуны горамак ве ав хайванларыны көпелтмек хем-де ав авланян ерлериң хилини говуландырмак барадакы чәрелери гечирмеклик ав авланян ерлери пейдаланянларың (айры-айры гурамалара беркидилен, йөрителешдирилен ве бейлеки авчылык хоҗалыкларының хем-де авчылар ве балыкчылар җемгыетиниң) үстүне йүкленйәр.

Токай хоҗалыкларының, колхозларың, совхозларың ве бейлеки хоҗалыкларың администрациясы хоҗалык ишини шол бир вагтың өзүнде авчылык хоҗалыгыны рационал алып бармак үчин аматлы шертлер дөредилер ялы эдип амала ашырмалыдыр.

5. Ав авланян ерлер шу ашакдакылара бөлүнйәр:

а) шу Дүзгүннаманы берҗай этмек билен, авчылык җемгыетлериниң членлери болуп дурян әхли гражданлара өзлеринде, ав авламак ыгтыяр эдилйән умумы пейдаланылян ерлере;

б) мейлетин авчылык җемгыетлериниң авчылык хоҗалыкларыны, авчылык-балыкчылык хоҗалыкларыны я-да йөрителешдирилен авчылык хоҗалыкларыны дөретмек хем-де ябаны хайванларың ве гушла-

[1] 9-нҗы пунктуң икинҗи абзацы ТССР Министрлер Советиниң 1976-нҗы йылың 2-нҗи июнында чыкаран № 212 карары (ТССР Карарлар йыгындысы, 1976-нҗы йыл, № 6, 58-нҗи мадда) аркалы гүйҗүни йитирен дийип хасап эдилди.

рың санының артдырмаклыга гөнүкдирилен чәрелери гечирмек максады билен дөвлет, кооператив я-да жемгыетчилик гурамаларына беркидилен ерлере.

Шу ерлерде ав авламаклыга оларың беркидилен гурамаларының администрациясының ыгтыяр бермеги билен ёл берилйәр;

в) территориясында белленен мөхлет (асудалык дөври) үчин хайванларың әхли гөрнүшлерини я-да айры-айры гөрнүшлерини авламак (промысел) гадаган эдилйән республикан хем-де ерли әхмиетли заказниклер;

г) өз территорияларында ав авламагың әхли гөрнүши гадаган эдилен заповедниклер ве оларың гораг зоналары, тебигы баглар хем-де шәхерлериң сенагат кәрханаларының төверегиндәки гөк өсүмликли зоналар.

6. Түркменистан ССР-иң территориясында мейлетин авчылык жемгыетлериниң авчылык хожалыкларыны ве йөрителешдирилен авчылык хожалыкларыны гурамак үчин ав авланян ерлери дөвлет, кооператив хем-де жемгыетчилик гурамаларына бөлүп бермеклиги ве беркитмеклиги ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитети дегишли облисполкомлар билен ылалашып, дахыллы гурамалар билен шертнама баглашмак аркалы амала ашыряр[1].

Ав авланян ерлер азындан 10 йыл мөхлет билен беркидилйәр.

Мейлетин авчылык жемгыетлериниң авчылык хожалыклары хем-де заказниклер хөкмүнде ав авланян ерлери беркитмеклик территорияны колхозларың, совхозларың, токай хожалыкларының ве бейлеки гурамаларын ерден пейдаланмагындан алмаздан амала ашырыляр.

Ав авланян ерлери беркитмек үчин документацияны тайярламак иши ав авланян ериң беркидилйән гурамасының үстүне йүклөнйәр.

Өзлерине ав авланян ерлер беркидилен гурамалар, ерден пейдаланыжылар билен ылалашып, шол ерлерде зерур жайлары (авчы өйжагазларыны, дуралга пунктларыны, гайык дурян станцияларыны ве ш. м.) гурмага хукук берилйәр.

Беркидилен ав авланян ерлерде авчылык хожалыгыны алып бармак тертибиниң бирсыхлы бозулып дурланлыгы үчин оларың беркидилен гурамалары 5 йыла ченли мөхлет билен ав авламага гадаган этмек я-да шол ерлери пейдаланмакларындан алмак гөрнүшинде жоғапкәрчилик чекйәрлер.

7. Республикан әхмиетли заказниклер ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитетиниң язып бермеги билен Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан; ерли әхмиетли заказниклер облисполкомлар тарапындан; мейлетин авчылык жемгыетлериниң авчылык хожалыкларының территориясындакы заказниклер ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитетиниң ерлердәки органлары билен ылалашылып, шол авчылык хожалыгы өз гарамагында болан гураманың буйругы билен белленилйәр ве бөлүнип берилйәр.

Республикан әхмиетли заказниклерде хожалыгы горамак ве алып бармак иши ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитети тарапындан тассыкланылян дүзгүннама эсасында, ерли заказниклерде болса шол хожалыклар өзлериниң гарамагында болан гурамаларың ёлбашчылары тарапындан амала ашырыляр[2].

8. Заповедниклер Түркменистан ССР Министрлер Совети тарапындан дөредилйәр.

---

[1] 6-нжы пункт — ТССР Министрлер Советиниң 1974-нжи йылың 30-нжы октябрында чыкаран № 466 карары аркалы гиризилен үйтгетмелер билен берилди.

[2] 7-нжи пункт — ТССР Министрлер Советиниң 1974-нжи йылың 30-нжы октябрында чыкаран № 466 карары аркалы гиризилен үйтгетмелер билен берилди.

II. Ав авламак хукугы, авчылык билетлерини бермегиң, ав ярагларыны ве оларың ок-дэрилерини сатын алмагың хем-де ерлешдирмегиң тертиби

9. Түркменистан ССР-ниң территориясында ав авламага 18 яша етен, авчылык җемгыетлериниң членлери болуп дурян авчылык минимумы боюнча сынагдан гечен, Авчыларың ве балыкчыларың Түркменистан республикан җемгыетиниң я-да Бүтингошун харбы-авчылык җемгыетиниң округ советиниң җемгыетлериниң биринде учётда дурян ве белленен мөчберде дөвлет пошлинасыны төлэн әхли СССР гражданларының хукугы бардыр[1].

10. Шу ашакдакылара ав авламага хукук берилмейәр:

а) белленен тертипде кәмиллик укыбы ёк дийлип хасап эдилен адамлара;

б) браконьерчилик үчин иш кесилен я-да җериме салнан адамлара җеза чекмек мөхлетини тамамлан я-да җеримәни төлэн ве авчылык хоҗалыгына етирен зыяныны өвезини долан гүнүнден башлап үч йылың довамында;

в) спиртли ичгилери каст билен ичйәнлере.

11. Авчы ав авламагың кадаларыны, ав ярагларыны улананда ховпсузлык техникасының кадаларыны билмелидир ве пугта берҗай этмелидир, авчылык этикасыны берҗай этмелидир, авлан гушуның хасабыны йөретмелидир, ябаны хайванларың ве гушларың саныны көпелтмеклиге гөнүкдирилен биотехники чәрелери гечирмеклиге хут өзи гатнашмалыдыр, браконьерчилиге гаршы гөрешмелидир ве зыянлы хайванлары хем-де гушлары гырмалыдыр[2].

12. Түркменистан ССР-нде Авчылык җемгыетлериниң членлигине кабул этмеклик, авчылык билетлерини бермеклик, олары хер йыл гайтадан регистрация этмеклик ве дөвлет пошлинасыны йыгнамаклык шу ашакдакылар тарапындан амала ашырыляр:

— авчы хем-де балык тутуҗы гражданлар үчин — Авчыларың ве балыкчыларың Түркменистан республикан җемгыети тарапындан;

— харбы гуллукчы авчылар үчин — Бүтингошун харбы-авчылык җемгыетиниң округ совети тарапындан.

БЕЛЛИК: БХАЖ-ниң илкинҗи коллективлериниң ёк ерлеринде харбы гуллукчылар Авчыларың ве балыкчыларың Түркменистан республикан җемгыетине членлиге гирип билерлер.

Авчылык билети, авчының җемгыетиң членлигине гирен вагтына гарамаздан, йылың ахырына ченли мөхлет үчин гүйчлүдир.

Җемгыетиң членлигине кабул этмегиң тертиби, шейле хем авчылык билетлерини гайтадан регистрация этмегиң тертиби ве мөхлети Авчыларың ве балыкчыларың Түркменистан республикан җемгыетиниң я-да Бүтингошун харбы-авчылык җемгыетиниң уставлары аркалы кесгитленилйәр.

Бейлеки союз республикаларың авчылык җемгыетлериниң членлери болуп дурмак билен, Түркменистаның территориясында вагтлайынча болян авчылара республикада яшаян ери боюнча авчылар җемгыетинде вагтлайын учёта дурмага борчлудырлар. Шу адамлара ав авламаклыга вагтлайын учёта кабул эдиленлиги хем-де авчының авчылык минимумына лайыклыкда зачёт табшыранлыгы хакында авчыларың ерли җемгыетлериниң справкалары боюнча ёл берилйәр.

[1] 9-нҗы пункт — ТССР Министрлер Советиниң 1974-нҗи йылың 30-нҗы октябрында чыкаран № 466 карары аркалы гиризилен үйтгетмелер билен берилди.

[2] 11-нҗи пункт — ТССР Министрлер Советиниң 1974-нҗи йылың 30-нҗы октябрында чыкаран № 466 карары аркалы гиризилен үйтгетмелер билен берилди.

13. Гражданлар, кәрханалар ве эдаралар тарапындан текизниллн хем-де хырлы ав түпеңлерини, оларың ок-дәрилерини, ав пычакларыны сатын алмаклык Атылян ярагы, онуң ок-дәрилерини сатын алмак, дашамак, сакламак, хасаба алмак ве пейдаланмак, совук ярагы өндүрмек, атыҗылык тирлерини, атышханалары, атыҗылык-авчылык стендлерини, яраг-ремонт уссаханаларыны ачмак, атылян яраглар, оларың ок-дәрилери хем-де ав пычаклары билен сөвда этмек тертибн хакындакы инструкция, ягны СССР Ичери ишлер министрлиги тарапындан 1975-нҗи йылың 4-нҗи декабрында тассыкланылан Инструкция аркалы белленен тертипде амала ашырыляр[1].

14. Текиз ниллн ав түпеңлери ве оларың ок-дәрилери ичери ишлер органларының ыгтыяр бермеги билен Авчыларың ве балыкчыларың Түркменистан республикан җемгыетиниң магазинлеринде сатыляр.

Дөвлет авчылык гөзегчилиги органларының дүзгүни бозуҗылардан тутуп алан ав яраглары (түпеңлерден башга) диңе авчылар ве балыкчылар җемгыетлериниң магазинлеринде комиссион шертлерде сатыляр. Авчыларың өң сатын алан ярагларыны, шейле хем дөвлет авчылык гөзегчилиги органлары тарапындан дүзгүн бозуҗылардан алнан түпеңлери сатмаклык хем хут шунуң ялы тертипде, йөне ичери ишлер органларының ыгтыяр бермеги билен амала ашырыляр.

Шол ав түпеңлерине ве ярагларына баха кесмеклик зәхметкешлер депутатларының ерли Советиниң исполкомы тарапындан тассыкланылян хемишелик баха кесиш комиссиясы тарапындан амала ашырыляр[2].

15. Сатын алнан ав түпеңи сатын алнан пурсатындан башлап бәш гүн мөхлет ичинде авчылык билетини берен ерли авчылык җемгыетинде, бир ай мөхлет ичинде болса ичери ишлер органларында регистрация эдилмелидир ве оын сакламак үчин ыгтыяр алынмалыдыр.[2]

III. Ав авламак кадалары

16. Ябаны хайванлары ве гушлары авламак максады билен ызарламак, ызыны чалмак ве авламагың өзи (тутмак, атмак) ав авламак хасап эдилйәр.

Ябаны хайванлары ве гушлары хеләкчиликли ягдайдан халас этмеклик ве хайсыдыр бир себәплере гөрә олары тебигы яшаян ерлерине гойбермек мүмкин болмаса, өй шертлеринде сакламаклык ав авламак хасап эдилмейәр[3].

Адамларың умумы пейдаланылян ёллардан дашарда, түпеңли, ав ярагы, ав итлери, элгушлар, шейле хем авланан ав өнүми билен ав авланян ерлериң чәклеринде болмагы, ав авламаклыга деңлешдирилйәр.

БЕЛЛИК:
Тебигаты горайыш җемгыетлериниң сайраян ве декоратив гушчулык екцияларының членлри тарапындан хөвесҗеңлик максады билен, сайраян ве декоратив гушларың тутулмагы, шонуң ялы-да оба хоҗалыгына зыян бериҗи сычан гөрнүшли гемриҗилериң (ялманларың, чөл сычанларының, алакаларың ве сычанларың) түпеңсиз гырылмагы ав авламак хасапланылмаяр.

17. Гуллук везипесиниң ерине етирилмеги атылян ярагы гөтермек билен багланышыклы везипели адамлара өзүнде бар болан яраг үчин

[1] 13-нҗи пункт — ТССР Министрлер Советиниң 1976-нҗы йылың 2-нҗи июнында чыкаран № 212 карары (ТССР Карарлар йыгындысы, 1976-нҗы йыл, № 6, 58-нҗи мадда) аркалы гиризилен үйтгетмелер билен берилди.

[2] 14—15-нҗи пунктлар — ТССР Министрлер Советиниң 1976-нҗы йылың 2-нҗи июнында чыкаран № 212 карары (ТССР Карарлар йыгындысы, 1976-нҗы йыл, № 6, 58-нҗи мадда) аркалы гиризилен үйтгетмелер билен берилди.

[3] 16-нҗы пункт ТССР Министрлер Советиниң 1974-нҗи йылың 30-нҗы октябрында чыкаран № 466 карары аркалы гиризилен үйтгетмелер билен берилди.

дегишли документи болан махалында, ав авламак мөхлетлерине гарамаздан, ав авланян ерлерде атылян яраг гөтермәге ыгтыяр берилйәр. Бу адамлара ав авламага умумы эсасларда ыгтыяр берилйәр[1].

18. Максады авчылык хожалыгының өнүмини (ав өнүмини) тайярламагың дөвлет планыны ерине етирмеклик болуп дурян ав авламаклык промысел хасаплаnыляр.

Максады спорт, хөвесжең авчыларың дынч алмагы болуп дурян ав авламаклык спортив хасапланыляр.

19. Ав авламага барян вагтында, ав авлаян вагтында, шейле хем ав өнүмини дашаян махалында ве тайярлайыш гурамаларына табшырanда, авчының янында хакыкы авчылык билети болмалыдыр, гөз өңүнде тутулан халатларда болса, гошмача, ав авламага ыгтыяр берйән документлер болмалыдыр.

Шу ашакдакылар әхли авчылар үчин хөкманыдыр:

— ав аламага барян махалында ве ав авлап йөренде душушан махалында авчылык билетини бир-бирине гөркезмәге;

— өз үстүне дөвлет гөзегчилиги йүкленен адамларың, шейле хем ав авланышына гөзегчилик этмәге ярдам эдйән адамларың талап этмеги боюнча авчылык билетини, ярагыны, ав тутужы энжамларыны, гуралларыны, авлан ав өнүмини гөркезмәге.

20. Шу ашакдакылар биканун ав авламак (браконьерчилик) хасап эдилйәр:

а) гадаган эдилен ерлерде ав авланылмага;

б) хайванларың, гушларың, сүйренижилериң ве бейлекилериң шол бир гөрнүшини авламагың белленен мөхлетлериниң бозулмагы;

в) дегишли документ болмаздан я-да мөхлети гечирилен документ билен ав авланылмагы;

г) аңрыбаш нормалардан артык ав авланылмагы;

д) авламак гадаган эдилен хайванларың, гушларың хем-де сүйренижилериң авланылмагы;

е) хеләкчиликли ягдайда дуран хайванларың ве гушларың авланылмагы;

ж) гадаган эдилен усуллар хем-де яраглар билен ав авланылмагы, ав авламагың умумыховплы ве гырыжы серишделериниң хем-де усулларының уланылмагы;

з) харбы нусгалы яраг, кичи калибрли түпең, хырлы вкладышлы яраг, шейле хем пневматик түпең билен ав авланылмагы;

и) хайванларың максатсыз ёк эдилмеги.

21. Оба хожалык экинлерине зыян берижи мөр-мөжеклере гаршы гөрешмек үчин ве бейлеки максатлар үчин зәхерли маддалары уланян гурамалар хем-де адамлар ябаны хайванларың зәхерленмекден горалмагыны үпжүн эдйән чәрелери пугта бержай этмәге борчлудырлар.

22. Түркменистан ССР-ниң бүтин территориясында шу ашакдакылар гадаган эдилйәр:

а) заповедниклериң, оларың горалян зоналарының, заказниклериң, тебигы багларың территориясында, шол хожалыкларың администрациясының язмага ыгтыяры болмаса, атылян яраг, ав авлайыш гуралы, ав итлери, элгушлар билен шол территорияларда болмак;

б) илатың көпчүликлейин дынч алмага я-да ав авламак билен багланышыклы болмадык көпчүликлейин чәрелери гечирмек үчин зәхметкешлер депутатларының ерли Советлериниң исполкомлары тарапындан бөлүнип берлен зоналарың чәклеринде, шейле хем шәхерлериң ве илатлы пунктларың гөк өсүмлик зоналарының чәклеринде, ягны

---

[1] 17-нжи пункт — ТССР Министрлер Советиниң 1974-нжи йылың 30-нжы октябрында чыкаран № 466 карары аркалы гиризилен үйтгетмелер билен берилди.

атышык гечирилйән стендлерден ве йөрите ав авламак я-да атышык гечирмек үчин белленен тертипде шол зоналарың чәклеринде бөлүнип берлен ерлерден башга ерлерде окланан түпеңли болмак я-да нәхили болса-да түпең атмак; дөвлет я-да жемгыетчилик гурамаларының гайык дуралгаларындан, авчылык, балыкчылык я-да спорт базасындан 200 метр аралыкда, шейле хем механизациялашдырылан транспорт серишделери херекет эдйән махалында окланан түпеңли болмак; шоссе хем-де демир ёлларының ве сенагат кәрханаларының йөрите белленен зоналарында түпеңли ав авламак; серхош ягдайда нәхили болса-да түпең атмак;

в) мейлетин авчылык жемгыетлериниң авчылык хожалыкларының территориясындан ве акваториялерден башга, Каспи деңзиниң кенарында учуп гечйән гушлары хер хили ёл билен авламак, авчының ав авланян ерден механизациялашдырылан транспорт билен барян махалы шол транспортың дурян еринден 100 метр аралыкда түпеңли авламак;

г) умумыховплы ве гырыжы серишделер хем-де усуллар билен ав авламак: фараларың, прожекторларың, режлекторларың ве бейлеки ышыкландырыжы хем-де гөз гамашдырыжы серишделериң көмеги билен ав авламак; хайсы-да болса механизациялашдырылан транспорт серишделерини барярка ав авламак үчин я-да хер хили хайванлары ве гушлары ковалап тутмак үчин пейдаланмак; ав авланышыны говуландырмак максады билен, сувда йүзйән гушлары габамак я-да үркүзмек билен куласлардан механизациялашдырылан деңиз хем-де деря транспорт серишделеринден топарлайын ав авламак; чешмелерде ав авламак; яраглары ве пелтели түпеңлери гуруп гоймак; хайванлары ве гушлары авламак үчин халкалары, торлары ве зәхерлери уланмак; гермевач билен ав авламак[1];

д) бүтин йылың довамында әхли адамлара ве гурамалара өзлерини авламак гадаган эдилен ябаны хайванлары тутмак ве сакламак; шол хайванлары лицензиялар (ыгтыярлар) боюнча авланян зоологики ве ылмы эдаралар муңа гирмейәр; ерде-сувда яшаян сүйренижилери ве элганатлылары тайярламак ве ерлешдирмек үчин лицензиясыз авламак;[1]

е) авчының авчылык билетинде гөркезилмедик түпеңлер билен ав авламак, ав авламага хукугы болмадык адамлара ав авламак үчин түпең бермек; базарларда ве базарлардан башга ерде э...е ав түпеңлерини, дәри, долдурылан пешеңлери, ябаны хайванларың ве гушларың этини, ләшини сатмак, дөвлет тагмасы (штампы) болмаса, сүтүк дерили хайванларың эйленен ве эйленмедик дерилерини алып-сатмак, сатмак, сатын алмак, шу барада айратын ыгтыярлы болмадык әхли гражданлара хем-де гурамалара шол дерилерден өнүм тайярламак;

ж) республиканың чәклеринден дашары әкитмек: ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитетиниң ыгтыяры болмаса дири хайванлары (ябаны хайванлары, гушлары, сүйренижилери, ерде-сувда яшаянлары ве элганатлылары), шейле хем шу максатлар үчин ыгтыяры болмадык адамлара ве гурамалара ябаны хайванларың сүтүгини ве дерисини[1].

з) ТССР Ылымлар академиясы билен деслап ылалашмаздан ве ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитетиниң ыгтыярыны алмаздан республиканың территориясында хайсы хем болса бир хайваны климат шертлерине уйгунлашдырмак ве яйратмак;

---

[1] 22-нжи пунктуң «г» «д» ве «ж» подпу...лары — ТССР Министрлер Советиниң 1974-нжи йылын 30-нжы октябрында чыкаран № 466 карары аркалы гиризилен үйтгетмелери билен берилди.

и) гушларың хөвүртгелерини ве хайванларың сүренлерини вейран этмек, хер хили гушларың юмуртгаларыны йыгнамак, мөжек ве шагал чагаларындан башга хайванларың чагаларыны тутмак;

к) ябаны хайванлары ве гушлары ковуп чыкармак үчин ав авланян ерлердәки өсүмликлери якмак, ябаны хайванларың, гушларың ве балыкларың яшаян ерлерини зәхерлемек;

л) авчылык хожалыкларының, заказниклериң, заповедниклериң, түргенлешик гечирилйән хем-де бейлеки йөрите участокларың серхетлерини гөркезйән пүрслери, трафоретлери ве гөркезижилери хем-де бейлеки белликлери ёк этмек ве заяламак.[1]

23. Бүтин йылың довамында өзлерини авламак гадаган эдилен хайванлар:

а) хайванлар: гулан, бухар сугуны, (хангүл), даг текеси, шахы товлы теке, ябаны гоч (архар), кейик, сайгак, гаплаң, гепард, барс, гоңур айы, сыртлан, гум пишиги, гарагулак, гундуз, самыр, овган тилкиси, торсук, итайы, чөл хоры, алажагөзен, күрүмгурудан, нутрия, ондатра, каспи тюлени;

б) гушлар: гызылинжик, гувлар, газлар, гызылбоюн казарка, сүлгүн, даг хинд товугы (улар), турач, безбелтек, токлутай, тогдары, хокар, хакгей, дурналар, леглеклер, кепдерилер, адаты гумрулардан башга, әхли мөр-мөжек ийнжилер, байгушлар ве чалпав гулатысындан бейлеки әхли йыртыжы гушлар.

Умумы пейдаланылян ав авланян ерлерде ёкарда саналып гечилен хайванларың айры-айры гөрнүшлерини авламаклыга ылмы хем-де зоологики гурамалара, тематики планлары ве ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитети тарапындан берилйән пул төленилйән (окув жайлары муңа гирмейәр) лицензиялар боюнча шу максат үчин дегишли серишделери болан махалында я-да йөрителешдирилен хожалыкларда шол хожалыкларың администрациясы тарапындан берлен лицензиялар боюнча ыгтыяр берилйәр.

Ылмы ве зоологики гурамалар үчин хайванлары авламак барада берилйән лицензияларың гымматы

	Яшына гарамаздан хер бири үчин
а) хайванлар:	
Гулан, барс, шахы товлы теке	100
Кейик, даг текеси	50
Даг гочы, сайгак	25
Сыртлан, гундуз, гумпишиги, гарагулак, самыр, торсук, итайы, каспи тюлени	10
Хорь, күрүмгурудан, кирпилер, нутрия, ондатра	1
б) гушлар:	
гызылинжик, гувлар, казаркалар	10
турач, безбелтек, даг хинд товугы, токлутайлар, хоклар, дурналар	5
мөр-мөжек ийнжилерден башга өзлерини авламак гадаган эдилен бейлеки әхли гушлар	1

[1] 22-нжи пунктуң «л» подпунктлары — ТССР Министрлер Советиниң 1974-нжи йылың 30-нжы октябрында чыкаран № 466 карары аркалы гиризилен үйтгетмелер билен берилди.

мөр-мөжек иййжи гушлар	0,1
в) сүйренижилер:	
кепжебаш, гөклорс, гарагайчак	5
бейлеки зәхерли ве зәхерсиз йыланлар	2,5
земзен	1
пышдыллар ве овнук келпезелер	0,1
элганатлылар ве ерде-сувда яшаянлар	0,05

Лицензия ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитети билен ылалашылан мөхлет үчин берилйәр. Пейдаланылмадык лицензиялар үчин серишделер ызына гайтарылып берилмәге дегишли дәлдир. Лицензия ерине етирижини авчылык билетини алмакдан ве дөвлет пошлинасыны төлемекден бошатмаяр.

24. Авламак гадаган эдилен, промысел ве спортив максат билен ав авламак үчин хас бәхбитли хайванларың саныны чалт дикелтмек максады билен гызыкланян дөвлет, кооператив ве жемгыетчилик гурамалары белленен тертипде мейлетин авчылык жемгыетлериниң йөрителешдирилен авчылык хожалыкларыны дөредип билерлер. Шол хожалыкларда хайванлары авламаклыга ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитети тарапындан тассыкланылян планларың чәклеринде пул төленилйән лицензиялар боюнча ыгтыяр берилйәр.

Мейлетин авчылык жемгыетлериниң йөрителешдирилен авчылык хожалыкларында хайванлары авламак барадакы лицензиялары ерлешдирмекден алнан серишделер долы суратда шол хожалыкларың ыгтыярында галдырыляр ве материал базаны пугталандырмаклыга гөнүкдирилйәр.

Йөрителешдирилен авчылык хожалыкларында хайванлары авламак барадакы лицензияларың гымматы, ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитети ве ТССР Министрлер Советиниң Нырхлар барадакы дөвлет комитети билен ылалашылып, шол хожалыкларың администрациясы тарапындан белленилйәр. Авчылар жемгыетиниң гызыкланян члеплерине (адамлара ве гурамалара) гөзенекде (вольерде) нутриялар ве ондатралар сакламага Авчыларың ве балыкчыларың Түркменистан республикан жемгыети билен шертнамалар баглашылан махалында ве шертнама баглашылан пурсатындан башлап, бир хепде мөхлет ичинде дөвлет авчылык гөзегчилигиниң ерли органында[1] регистрация эдилен махалында ыгтыяр берилйәр.

25. Түркменистан ССР-нде шу ашакдакы мөхлетлерде ав авламага ыгтыяр берилйәр:

—гумры	— августың икинжи екшенбесинден октябрың биринжи екшенбесине ченли
— даг кәкилиги чөл кәкилиги	— октябрың ахыркы шенбесинден февралың биринжи екшенбесине ченли
— багыртлак, гылгуйрук, дыкдыкы, чакрык	— сентябрың ахыркы шенбесинден январың биринжи екшенбесине ченли

[1] 24-нжи пунктуң 3-нжи абзацы — ТССР Министрлер Советиниң 1974-нжи йылың 30-нжы октябрында чыкаран № 466 карары аркалы гиризилен үйтгетмелер билен берилди.

— әхли гөрнүшдәки өрдеклер, сакарбалак ве батга гушлары:	
а) каспи деңзинде мейлетин авчылык җемгыетлериниң авчылык хоҗалыкларында гуры ерден ве деңзиң бир километр кенаряка зонасында, диңе таймылдан, гүн догандан гүн батянча йүзүшде болмак билен	— ноябрың биринҗи шенбесинден февралың биринҗи екшенбесине ченли
б) деңзиң дашында ав авламак үчин ачык болан ав авланян ерлерде	— сентябрың ахыркы шенбесинден январың биринҗи екшенбесине ченли
— дараклык ве даракды гуш, бал арылары идедилйән ерлерде ве оларың үч километр төверегиндәки зонада	— чәклендирилмейәр
— мөҗек, шагал	— бүтин йылың довамында
— тилки, гарсак, манул, гамыш пишиги, дере пишиги, сәхра пишиги, товшан	— 1-нҗи ноябрдан 1-нҗи феврала ченли
— екегапан, оклукирпи:	
а) медени зонадан дашарда	— 1-нҗи августдан 15-нҗи ноябра ченли
б) оба хоҗалык экинлери экилен мейданларда	— бүтин йылың довамында

26. ТССР Министрлер Советиниң Токай хоҗалыгы барадакы дөвлет комитетине шу ашакдакылара хукук берилйәр:

а) фенологик гөзегчиликлер эсасында ав авламагың мөхлетлерини тассыкланыландакысына гаранда 15 гүн гысгалтмак я-да узалтмак аркалы дүзгүнлешдирмәге;

б) ав-промысел хайванларының санының үзүл-кесил азалан халатларында райисполкомлар ве облисполкомлар билен ылалашып, айры-айры районларда зерур мөхлет үчин айры-айры гөрнүшлер барада ав-авламагы тогтатмага;

в) дөвлет ав фондуның ягдайы хакында зерур маглуматлар алмак хем-де сүтүк дерили хайванлары авламак мөвсүминиң башланян ве гутарян мөхлетлерини анықламак максады билен ябаны хайванларың хем-де гушларың сынаг үчин атылып авланылмагыны гурамага ве гечирмәге;

г) ылмы хем-де медени максатлар үчин ав авламак мөхлетлери тогтадылан махалында ылмы хем-де зоологики эдараларың ве музейлериң ёлбашчыларының хайыш этмеги боюнча, планлары боланда, хайванларың әхли гөрнүшлерини ылмы максат билен авламага, шейле хем республиканың ичерсинде, шейле хем онуң чәклеринден дашарда яйратмак я-да хайванат багларында сакламак үчин ябаны хайванлары тутмага ыгтыяр ве пул төленилйән лицензиялар бермәге;

д) ав авламагы өвретмек үчин йыртыҗы гушлары тутмак барада ыгтыяр бермәге;

е) заказниклердәки хайванларың сан ве гөрнүш составыны дүзгүнлешдирмәге.

27. Хөвесҗең бир авчының авламалы авының аңрыбаш нормалары

	Ав авланян бир гүнде	Көп гүнүң довамында ав авламак үчин гидилende, ав авланян дөвүрде ийилйән иймити хасаба алмаздан
а) авламак ыгтыяр эдилен гушларың әхли гөрнүшлери, хеммесини аланыңда	10	20
шол санда өрдеклер (җүнекей муңа гирмейәр)	5	10
б) товшанлар	2	3
в) екегапанлар, оклукирпилер	1	1
г) авламак ыгтыяр эдилен сүтүк дерили хайванлар	—чәклендирилмейәр	

Ики гүнден көп мөхлет билен ав авламага гидилмеги көп гүнлүк ав авламага гидилдиги хасапланыляр, шунда ава угралан гүн ве гелинен гүн хем бир гүн хасап эдилйәр. Ав авламак гөз өңүнде тутулян ере гарамаздан, авчылар җемгыетинден атыш карточкасы алнан махалында, көпгүнлүк ава гидилмеги ыгтыяр берлен хасап эдилйәр.

Атыш карточкасы республиканың ав авламага ёл берлен әхли ав авланян ерлеринде гүйчлүдир.

Авчы авдан гайдып геленден соң атыш карточкасыны долдурып, оны алан ери боюнча авчылар җемгыетине табшырмага борчлудыр.

28. Ав авламагың шу ашакдакы гөрнүшлерине ыгтыяр эдилйәр:

а) индивидуал ав авламак;

б) ав авламагың гуралышы ве гечирилиши үчин җогапкәрчилик чекйән ав ёлбашчысыны — (авчылар командасының начальнигини) хөкманы суратда сайламак билен, коллективлейин ав авламак;

в) авчылар җемгыетинде регистрация эдилен ав итлери ве элгушлар билен ав авламак;

г) гезмеләп ав авламак, букулып ав авламак, янына барып ав авламак;

д) хайванларың сув ичйән ерлеринден башга ерлерде букалгаларда отурып ав авламак;

е) алдава салыҗы өрдеклер, гарантгалар, силуэтлер ве алдавачлар билен ав авламак;

ж) Ав яраглары уланылан махалында ховпсузлык техникасы кадаларында беян эдилен шертлери берҗай этмек билен, гиҗесине екегапан, оклукирпи ве бейлеки хайванлары авламак;

з) ит билен ве итсиз екегапаның хем-де товшаның ызыны чалмак билен ав авламак;

и) яраглары сынаг үчин атмаклыга, итлере агзына алып гөтермеги, ковуп тутмагы, топулмагы ве мейданда сынамаклыга, элгушлара эле гөтерилмегини өвретмеклиге, шу максатлар үчин авчылар җемгыетлери тарапындан бөлүнип берлен ав авланян ерлерде ав гөзегчилигиниң ерлердәки органлары билен ылалашылып, ав авламагың умумы мөхлетлерине гарамаздан ыгтыяр берилйәр.

IV. Ав өнүмиң пейдаланылышы

30. Спорт ав авлайшы процесинде авчылар тарапындан авланан эти ийилйән хайванларың ве гушларың эти, сатмага хукук берилмезден, оларың өзлериниң сарп этмеги үчин уланыляр.

Ыгтыяр (лицензия) алнып авланан хайванлар диңе гөс-гөни ыгтыярда гөркезилен максат үчин пейдаланылып билнер.

Промысел я-да спорт максатлы ав авлайыш процесинде авланан, шейле хем эркин дәл ягдайда өсдүрилип етишдирилен ябаны хайванларың әхли сүтүги ве дериси тайярлайыш гурамаларына табшырылмага дегишли болуп, табшырылян өнүме тассыкланылан сатын алныш нырхлары боюнча пул төленилйәр.

Тайярлайыш гурамалары ав өнүмини кабул эден махалларында өнүм табшыряндан авчылык билетини, гадаган эдилен гөрнүшлер барада болса авламага хукук берйән ыгтыяры я-да лицензияны талап этмәге борчлудыр. Кабул эдиш квитанциясында өнүм табшыряның фамилиясындан ве адресинден башга-да, авчылык билетиниң, ыгтыярың, лицензияның номери ве оларың берлен ери гөркезилйәр.

31. Чиг дерилери ве сүтүкли чиг малы эйлемеклик хем-де гайтадан ишлеп бежермеклик диңе шу ишлери гечирмәге хукук берлен гурамалар тарапындан амала ашырыляр.

32. Хайванлар хеләкчиликли ягдайлардан халас эдилен халатларында, шол хайванлар хайсыдыр бир себәбе гөрә, өзлериниң тебигы яшаян шертлерине гойберилип билинмесе, олар хаял этмән, ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитетиниң ерли органына мугт берилмәге дегишлидир.

Ябаны хайванлар ве гушлар хайсыдыр бир себәбе гөрә ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитетиниң ерли органына берлип билинмесе, олары өй шертлеринде сакламага ыгтыяр берилйәр. Шунуң ялы халатларда олары сакламага Түркменистаның территориясында ав авламак кадаларының берҗай эдилишине дөвлет гөзегчилигини амала ашырян органлар тарапындан ыгтыяр берилйәр[1].

33. Шу ашакдакылар биканун авланан ав өнүмлери хасап эдилйәр:

а) ёл берилмейән усул билен я-да гадаган эдилен ерлерде, ёгса-да ав авламагың мөхлетлерини бозмак билен авланан сүтүкли чиг мал, дерилер, эти ийилйән хайванларың, гушларың ләши, дири хайванлар

б) ав авламага ыгтыяр берйән документлери болмадык, документлериниң мөхлети гечен адамлар тарапындан авланан я-да ав авламагың белленен аңрыбаш нормаларындан артык, ислендик вагтда авланан әхли ав өнүми;

в) авламак гадаган эдилен сүтүкли чиг мал, дерилер, ябаны хайванларың ве гушларың эти, дири хайванлар.

34. Тайярлайыш гурамалары өнүм табшырыҗыларың биканун ав авланлыгыны йүзе чыкаран махалында өнүми, дегишли акт дүзмек билен, квитанция боюнча, пул төлемән кабул этмәге борчлудырлар.

35. Браконьерлерден алнан эти ийилйән ябаны хайванларың эти ве гушларың ләши браконьерлери тапмага ве тутмага гөс-гөни гатнашян адамларың хер бирине 5 килограм этден ве 5 саны гуш ләшинден көп болмадык мөчберде, сылаг хөкмүнде берилйәр. Биканун авланан ав өнүминиң галан бөлеги акт боюнча сөвда гурамаларына я-да җемгыетчилик иймити кәрханаларына табшырылмага дегишлидир.

Адамлардан ве гурамалардан алнан дири хайванлары сакламак үчин ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитетиниң ерли органларына табшырылмалыдыр ве олар Зоологики гурамалар тарапындан ерлешдирилйәр я-да ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитетиниң гөркезмеси боюнча пейдаланыляр.

---

[1] 32-нжи пункт — ТССР Министрлер Советиниң 1974-нжи йылың 30-нжы октябрында чыкаран № 466 карары аркалы гиризилен үйтгетмелер билен берилди.

Биканун авланан ав өнүмини кабул эден гурамалар оны дөвлет сатын алыш нырхлары боюнча гирдежи эдйәр ве кабул эден өнүминиң гымматыны бир хепде мөхлет ичинде ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитетиниң йөрите серишделер счётуна гечирйәр.

Түркменистан ССР-нде ав авламак ве авчылык хожалыгы хакындакы Дүзгүннаманың бержай эдилишине гөзегчилик этмек хем-де онуң бозуланлыгы үчин жогапкәрчилик

36. Шу Дүзгүннаманың бержай эдилишине дөвлет гөзегчилигини амала ашырмак ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитетиниң хем-де онуң область ве район органларының (область токай хожалык управлениелериниң, токай хожалыкларының ве заповедниклериң) үстүне йүкленйәр.

Шу ашакдакылар дөвлет авчылык гөзегчилигине ярдам эдйәрлер:

а) ТССР ИИМ-ниң милиция органлары;

б) Авчыларың ве балыкчыларың Түркменистан республикан жемгыети;

г) жемгыетчилик авчылык инспекциясы[1].

37. Авчылары ве бейлеки тебигаты сөйүжилери дөвлет ав фондуны горамага гиңден чекмек максады билен, жемгыетчилик авчылык инспекциясы гураляр, ол ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитети тарапындан тассыкланылян Дүзгүннама эсасында херекет эдйәр.

38. Шу Дүзгүннаманың бержай эдилишине дөвлет гөзегчилигини амала ашырян везипели адамларың шу ашакдакылара хукугы бардыр:

а) кабул эдиш пунктларында, складларда, базаларда ве өнүм сакланылян бейлеки жайларда ав өнүмини тебигы гөрнүшинде гөзден гечирмәге; ав өнүмини тайярламаклыга, гайтадан ишләп бежермеклиге ве ерлешдирмеклиге дегишли харыт бухгалтерчилик документлерини хем-де бейлеки документлери барламага; авчылык хожалыгы барадакы иш билен багланышыклы дөвлет, кооператив хем-де жемгыетчилик гурамаларында справкалар, дүшүндиришлер ве бейлеки документлер алмага, ав түпеңи ве ок-дәрилер билен сөвда этмегиң белленен тертибиниң бержай эдилишини барламага. Дүзгүн бозулмалар йүзе чыкан халатларында актлар дүзүп, оларда дүзгүн бозмакда гүнәкәр адамлары гөркезмәге;

б) биканун авланан я-да биканун сатын алнан ав өнүмини алмага ве белленен тертипде тайярлайыш хем-де сөвда гурамаларына бермәге;

в) ав авламаклыга, ав өнүмини тайярламаклыга, гайтадан ишләп бежермеклиге я-да ерлешдирмеклиге, шейле хем ав түпеңи ве онуң ок-дәриси билен сөвда этмеклиге дахыллы гурамаларың везипели адамларына хөкманы гөркезмелер бермәге. Гурамаларың, кәрханаларың, совхозларың, колхозларың везипели адамлары ве айры-айры членлери тарапындан ав авламак ве авчылык хожалыгы хакындакы дүзгүннаманың бозулмалары хакында оларың ёкарда дурян гурамаларына, партия ве совет органларына хабар бермәге.

39. Дөвлет ве жемгыетчилик авчылык инспекторларының ве шу Дүзгүннаманың бержай эдилишине гөзегчилик этмеклик өз үстүне йүкленен (дегишли шахадатнамасы болан) бейлеки адамларың шу ашакдакылара хукугы бардыр:

а) ав авланян территория түпеңли, ав итли ве хайванлары авлайжы бейлеки серишделер билен, шейле хем ав өнүми билен йөрен әхли

---

[1] 36-нжы пункт — ТССР Министрлер Советиниң 1974-нжи йылың 30-нжы октябрында чыкаран № 466 карары аркалы гиризилен үйтгетмелер билен берилди.

авчылардан ве бейлеки адамлардан ав авламага ыгтыяр берйән документлерини гөркезмеги талап этмәге, ав түпеңини ве ав гуралыны, ав өнүмини гөзден гечирмәге;

б) шу Дүзгүннаманың бозулмалары йүзе чыкан халатында авчылык билетини, ыгтыярыны, лиценэиясыны, атыш карточкасыны, ав ярагыны ве ав гуралыны, ав эсбапларыны, биканун авланан я-да биканун ерлешдирилен ав өнүмини тутмага ве протоколлар дүзмәге;

в) дүзгүн бозужыда өз шахсыетини тассыклаян документлер болмадык халатында, шонуң ялы-да дүзгүн бозужы хакында зерур маглуматлары әхтибарлылык билен хабар берйән шаятлар болмадык халатында, онуң шахсыети голайдакы зәхметкешлер депутатларының ерли Советинде я-да милиция органында аныкланыляр;

г) дүзгүн бозулмалар хакында материаллар ресмилешдирилйәнчә ве биканун ав авламак үчин уланылан эсбапларың, транспорт серишделериниң киме дегишлидиги аныкланянча олары тутуп сакламага, зерур халатларында болса голайдакы милиция органына элтмәге.

40. Шу Дүзгүннаманың бозулмалары йүзе чыкарылян махалында дүзүлен материаллар, тутулып сакланан авчылык документлери, ав ярагы ве гураллары, ав авлайыш эсбаплары, шейле хем алнан биканун ав өнүми, эгер ол актлар боюнча тайярлайыш я-да сөвда гурамаларына табшырылмадык болса, бир гиже-гүндизиң довамында, аралык узак боланда болса, үч гиже-гүндизден гиҗә гоймаи, гарамак ве гүнәкәр адамлары җогапкәрчилиге чекмек үчин ТССР Министрлер Советиниң Токай хоҗалыгы барадакы дөвлет комитетине берилмәге дегишлидир.

Ав авламак кадаларының бозулмалары хакындакы протоколлар ве ав өнүмини пейдаланмагың, ав ярагы, ок-дәриси билен сөвда этмегиң тертибиниң бозулмалары хем-де шу Дүзгүннама аркалы гөз өңүнде тутулан бейлеки дүзгүн бозулмалар хакындакы актлар ики экземплярдан ыбарат дүзүлйәр, эгер дүзгүн бозулмаларда җенаят теммисини бериш этмишлериниң аламатлары бар болса — үч экземплярдан ыбарат дүзүлип, онуң үчүнжи экземпляры шол ерде дүзгүни бозуҗа гол чекдирилип берилйәр, алмакдан боюн гачыран махалында болса, заказ почтасы аркалы онуң адресине иберилйәр.

Ав авламак хакындакы дүзгүннаманың, ав түпеңи уланыланда ховпсузлык техникасы кадаларының бозуланлыгы үчин, шейле хем авчылык этикасының бозуланлыгы үчин протокол дүзүлен махалында дүзгүн бозужыларың янындан тапылан яраг, ок-дәри, ав гуралы, ав энҗамлары ве эсбаплары (патронлар, дүрби, пычак ве ш. м.-лер) тутулып алыняр ве дүзгүниң бозуланлыгы хакында ише гарамак ве чөзмек үчин ТССР Министрлер Советиниң Токай хоҗалыгы барадакы дөвлет комитетиниң органларына берилйәр.

Өзүни уланмак билен ав авламак гадаган эдилен яраг (шейле хем онуң ок-дәриси) кабул эдиш квитанциясы боюнча милиция органларына берилйәр. Браконьерчилик аламатлары болмадык дүзгүн бозулмалар болан халатында тутулан әхли ав предметлери, дүзгүн бозулмагы хакындакы ише гарамак тамамланандан соң, эелерине гайтарылып берилмәге дегишлидир.

Тутулан ав предметлери 6 айың довамында талап эдилип алынмаса, ТССР Министрлер Советиниң Токай хоҗалыгы барадакы дөвлет комитетиниң ыгтыярына гайтаргысыз гечйәр.

41. Шу Дүзгүннаманы бозмакда гүнәкәр адамлар барада шу ашакдакы ялы тәсир эдиш чәрелери уланыляр:

а) дуйдурыш;

б) административ тертипде салнан пул җеримеси;

в) җенаят җогапкәрчилигине чекмек.

Браконьерчиликде гүнәкәр адамларың атылян ярагы ве бикануп ав авлайыш гуралы белленен тертипде гайтаргысыз алынмага дегишлидир.

Биканун ав авламак максады билен пейдаланылян, гражданлары дегишли автомобиллер, мотоцикллер, гайыклар, асма моторлар ве башгалар авчылык гөзегчилиги органлары тарапындан тутуляр хем-де олары алмак хакындакы материаллар халк судуның гарамагына берилйәр.

42. Уланылып йөрлен канун аркалы гөз өңүнде тутулан мөчберлерде пул җеримеси шу ашакдакы дүзгүн бозулмалар үчин салыняр:

а) шәхерлериң ве сенагат кәрханаларың төверегиндәки гөк өсүмликли зоналарында, шоссе хем-де демир ёлларының йөрите белленен зоналарының чәклеринде ав авлананлыгы үчин, шейле хем ав билен багланышыклы болмадык көпчүликлейин чәрелери гечирмек үчин бөлүнип берлен зоналарда, дөвлет ве җемгыетчилик гурамаларының гайык дуралгаларындан, авчылык, балыкчылык я-да спорт базаларындан 200 метр аралыкда окланан түпеңли боланлыгы үчин;

б) авчылык билети болмаздан, гөз өңүнде тутулан халатларда болса ыгтыярсыз, лицензиясыз я-да атыш карточкасыз ав авлананлыгы үчин я-да ав авламага хукугы болмадык адама ав авламак үчин ав түпениниң берленлиги үчин; белленен тертипде регистрация эдилмедик түпең билен ав авлананлыгы үчин; серхош ягдайда нәхили болса-да түпең атыланлыгы үчин;

в) харбы нусгалы яраг, кичи калибрли түпеңлер (шол санда комбинирленен), хырлы вкладышлы яраг, шейле хем пневматик түпең билен ав авлананлыгы үчин, хеләкчиликли ягдайда дуран хайванларың ве гушларың авлананлыгы үчин, ав авламак мөхлетлериниң бозуланлыгы үчин, хайванларың ве гушларың гадаган эдилен усуллар я-да яраглар билен авлананлыгы үчин, чешмелерде ав авлананлыгы үчин, авчының ав авланян ерден механизациялашдырылан транспорт серишдеси билен барян махалы, шол транспортың дурян еринден 100 метр зонада ав авлананлыгы үчин;

г) ышыкландырыҗы ве гөз гамашдырыҗы серишделер билен гиҗе ав авлананлыгы үчин; заповедниклериң, оларың гораляп зоналарының, заказниклериң, тебигы багларың чәклеринде, шол хоҗалыкларың администрациясының язмача ыгтыяры болмаса, түпеңли, ав гуралы, ав ити я-да элгушы билен болнанлыгы үчин;

д) ав авламак үчин самолётларың, вертолётларың, тракторларың я-да өзи йөрейән машынларың хем-де механизмлериң, гәмилериң, дөвлет ве индивидуал автомашынларының, мотоцикллериниң, моторлы гайыкларының уланыланлыгы үчин — транспорт серишдеси өзүне дегишли болан хоҗалыгың шол транспорт серишдесини биканун ав авламак максады билен пейдаланмаклыга ёл берен ёлбашчысына шейле хем ава гитмәге гатнашанларың хер бирине: пилота, гәминиң капитанына, гайыгың командасының членлерине хем-де биканун ав авлан әхли адамлара;

е) авчылык билетлери ве ичери ишлер органларындан ыгтыярлары болмадык гражданлара, шейле хем ичери ишлер органларындан ыгтыярлары болмадык эдаралара, кәрханалара ве гурамалара текиз нилли ав түпеңлериниң сатыланлыгы, ичери ишлер органларының ыгтыярлары болмаздан, эдаралар, кәрханалар ве гурамалар тарапындан атылян ярагың сатын алнанлыгы, ведомстволайын атылян ярагы сакламагың кадалары бозулып, онуң огурланмагына я-да йитирилмегине себәп боланлыгы үчин, шол ярагың гөс-гөни ниетленилишинден башга максат үчин берленлиги ве пейдаланыланлыгы үчин, эгер шол херекетлер өз хәсиети боюнча җенаят теммиси берилмейән херекетлер болса—

сөвда гурамаларының, кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың ишгәрлерине[1].

43. Дегишли ыгтыяры болмаздан я-да гадаган эдилен ерлерде, ёгса-да гадаган эдилен мөхлетлерде, я болмаса-да ыгтыяр эдилмейән яраглар ве усуллар ве авланмагы, эгер озал шунуң ялы херекетлер үчин гүнәкәр адам барада административ тәсир эдиш чәрелери уланылан болса; өзлерини авламак долы гадаган эдилен хайванларың ве гушларың авланмагы, ёгса-да биканун ав авланып улы зыян етирилмеги җенаят җогапкәрчилигине элтйәр.

Адамлар җенаят җогапкәрчилигине чекилен халатларда олара пул җеримеси салынмаяр.

44. Шу Дүзгүннаманы бозмакда гүнәкәр адамлардан биканун ав авлатмак билен дөвлет ав фондуна етирилен зыян, мейлетин төленилмедик махалында граждан хак ислейишлер билдирмек аркалы шу ашакдакы мөчберлерде төледилип алыняр:

а) биканун авланан я-да максатсыз ёк эдилен хайванларың ве гушларың, җынсына хем-де яшына гарамаздан, манат хасабында:

гулан, бухар сугуны (хангүл), гаплаң	1000
гепард, шахы товлы теке	500
кейик, даг гочы (архар), даг текеси, барс, гоңур айы	300
сайгак, итайы, гундуз	200
гарагулак, самыр, екегапан	150
торсук, нутрия	100
гум пишиги, гарсак, сыртлан, каспи тюлени	50
тилки, күрүмгурудан, алаҗагөзен, чөл хоры, кирпилер	30
оклукирпи, ондатра, товшан	20
саналып гечилмедик сүтүкли хайванлар	20
гызылинҗик, гувлар, турач, улар	100
газлар, токлутайлар, гызылбоюн казарка, безбелтек, леглек, хокар готан, дурналар, сүлгүн, чайкел, байгуш, бүргүтлер, лачынлар, акгуйрук бүргүт, теңңели дашдешен	50
саналып гечилмедик йыртыҗы гушлар ве байгушлар	25
өрдеклериң җүнекейден бейлеки әхли гөрнүшлери	15
җүнекейиң әхли гөрнүшлери, сакарбалак, даг хем-де чөл кәкиликлери, багыртлаклар, сарлар, мейне, кепдерилер, чулуклар, түңңелелер, гумрулар	10
саналып гечилмедик бейлеки гушлар, шол санда мөр-мөҗек ийиҗи гушлар	5

б) сенагат максатлы авланан-лыгы үчин:

[1] 42-нҗи пункт—ТССР Министрлер Советиниң 1976-нҗы йылың 2-нҗи июнында чыкаран № 212 карары (ТССР Карарлар йыгындысы, 1976-нҗы йыл, № 6, 58-нҗи мадда) аркалы гиризилен үйтгетмелер билен берилди.

кепҗебаш, земзен	30
гөклорс, гарагайчак	20
бейлеки зәхерли ве зәхерсиз йыланлар	10
пышдыллар, элганатлылар, ерде-сувда яшаянлар ве овнук келпезелер	1

в) юмуртгаларың йыгналанлыгы үчин хер юмуртга үчин — гушуң шу гөрнүши барада етирилен зыяның суммасының 30 процентини;

г) гушларың хөвүртгелериниң ве хайванларың сүренлериниң вейран эдиленлиги үчин, бир хөвүртге, сүрен үчин — 10

д) чәклендириҗи пүрслериң, ав авланян ерлериң серхетлерини гөркезйән я-да белгилери дүшүндирйән гөркезиҗилериң, трафаретлериң ёк эдиленлиги ве заяланanлыгы үчин — хер бири үчин — 30 манат;

е) хайванлары ковуп чыкармак максады билен өсүмликлериң якыланлыгы үчин, ав авланян ерлериң хер гектары үчин — 50 манат.

45. Шу Дүзгүннаманың бозуланлыгы хакындакы материаллара гарамаклык, җериме салмаклык, хак иселйиш билдирмеклик ве дүзгүн бозуҗылары җенаят җогапкәрчилигине чекмек үчин материаллары дерңев органларына гечирмеклик ТССР Министрлер Советиниң Токай хоҗалыгы барадакы дөвлет комитети тарапындан ыгтыярлы эдилен везипели адамларың карары аркалы амала ашырыляр. Җериме салмак ве етирилен зыяны төледип алмак хакындакы карар дүзгүни бозуҗа гол чекдирилип берилйәр я-да заказной хат билен онуң адресине иберилйәр. Шу карар 15 гүн мөхлет ичинде ерине етирилмедик халатында җериме салнанлыгы хакындакы карарың копиясы җериманиң суммасыны иш хакындан тутуп галмак үчин дүзгүн бозуҗының ишлейән ерине иберилйәр, авчылык хоҗалыгына етирилен зыяны төлетмек хакындакы материал болса халк судуна иберилйәр.

46. Шу Дүзгүннаманың бозуланлыгы үчин темми бермек хакындакы карар барада гражданин я-да везипели адам тарапындан шол карар говшурылан гүнүнден башлап 10 гүнүң довамында шикаят эдилип билнер. Шикаят дүзгүн бозуҗының яшаян ери боюнча халк судуна берилйәр. Мөхлетинде берлен шикаят карарың ерине етирилмегини дурузяр.

VI. ТССР Министрлер Советиниң Токай хоҗалыгы барадакы дөвлет комитетиниң йөрите серишделери

47. ТССР Министрлер Советиниң Токай хоҗалыгы барадакы дөвлет комитетиниң СССР Дөвлет банкының Түркменистан республикан конторасының Ашгабат шәхер управлениесинде йөрите серишделери боляр.

Йөрите серишделер шу ашакдакы гирдеҗилерден дөрейәр:

а) авчылык хоҗалыгына етирилен зыяны өдемек үчин төледилип алнан суммаларың 100 процентини;

б) өз авчылык хожалыгы кәрханаларының ишинден ве лицензиялары ерлешдирмекден алнан гирдежилериң ве бейлеки гирдежилериң 100 процентиi;

в) ав авламак кадаларының бозуланлыгы үчин төледилип алнан жеримелериң суммаларының, биканун авланан ав өнүминиң ерлешдирмекден ве тутулып алнан ав ярагларыны ерлешдирмекден гирен гирдежилериң 50 процентиi;

г) суд аркалы конфискленен транспорт серишделерини ерлешдирмекден алнан суммаларың 50 процентиi.

«в» хем-де «г» подпунктларында саналып гечилен суммаларың галан 50 процентиi дөвлет гирдежисине гечирилмәге дегишлидир.

Жеримелериң хем-де авчылык хожалыгына етирилен зыяның өделмели суммаларыны ав авламак кадаларыны бозужы яшаян ери боюнча СССР Дөвлет банкының бөлүмине ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитетиниң хасаплашык счётуна төлейәр. Шу ашакдакылар хем серишделери шол счёта гечирйәрлер:

тайярлайыш гурамалары акт боюнча кабул эдилен биканун авланан ав өнүми үчин;

сөвда гурамалары ве жемгыетчилик иймити гурамалары сатын алныш нырхлары боюнча кабул эдилен, браконьерлерден тутулып алнан. эти ийилйән ябаны хайванларың эти ве гушларың ләши үчин;

авчылар ве балыкчылар жемгыетлериниң магазинлери авчылык гөзегчилиги органлары тарапындан табшырылан түпеңлериң, ав гуралларың, транспорт серишдесиниң ерлешдириленлиги үчин.

Йөрите серишделер ТССР Малие министрлиги билен ылалашылан смета боюнча шу ашакдакылара харчланыляр:

дөвлет ав фондуны сакламак үчин гошмача штатлар сакламага ве материал серишделере;

ав авланян ерлерде гечирилйән барлаглара, биотехники ве көпелдиш чәрелерине;

дөвлет ав фондуның ресурсларыны рационал пейдаланмак барадакы өз ишини гиңелтмеклиге;

тебигаты горамаклыгы пропагандирлемәге;

хөвеслендириш фондуны дөретмеклиге.

Пейдаланылмадык йөрите серишделериң йылың ахырына галан галындысы СССР Дөвлет банкы тарапындан япылмаяр ве соңкы йыла гелйән галынды болуп дуряр.

48. ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитетиниң хөвеслендириш фонды боляр, бу фонд шу Дүзгүннаманың 47-нжи пунктуның «а», «в», «г» подпунктларында саналып гечилен суммаларың 30 процентинден ве «б» подпунктунда саналып гечилен суммаларың 5 процентинден дөрейәр.

Хөвеслендириш фонды шу ашакдакылара харчланыляр:

дүзгүн бозулмалары йүзе чыкармага гөс-гөни гатнашан адамлары сылагламаклыга, шол дүзгүн бозулма үчин төледилип алнан суммадан ТССР Министрлер Советиниң Токай хожалыгы барадакы дөвлет комитетиниң ыгтыярында галян сумманың 25 процентиниң мөчберинде;

Ав авламак ве авчылык хожалыгыны алып бармак хем-де өсдүрмек кадаларының бержай эдилишине гөзегчилиги гурамак ишинде айратын активлик гөркезиленлиги үчин байрак бермеклиге, авчылык хожалыгы боюнча дүзгүн бозулмалар үчин төледилип алынян ве хожалык ишинден гирйән гирдежилерден йөрите серишделериң счётуна гелйән суммаларың 5 процентиниң хасабына бир вагтлайын 100 манатдан көп болмадык мөчберде.

Ав авламак кадаларының бозулмагы билеликде йүзе чыкарылан

махалында сылаг берилйән сумма шол дүзгүн бозмагы йүзе чыкармага гатнашанларың арасында деӊ пайланыляр.

Ав авламак кадаларының йүзе чыкарылан бозулмалары хакында ТССР Министрлер Советиниӊ Токай хоҗалыгы барадакы дөвлет комитетине ерлерден онуӊ органлары тарапындан хер кварталда берилйән маглуматлар ве шол дүзгүн бозулмагы үчин йөрите счёта суммаларың говушанлыгы хакында СССР Дөвлет банкының тассыкламасы, айры-айры халатларда болса Комитетиӊ Башлыгының буйругы сылаг бермәге эсас болуп дуряр.

Сылаглары ве байраклары беллемеклик ТССР Министрлер Советиниӊ Токай хоҗалыгы барадакы дөвлет комитети тарапындан амала ашырыляр.

ТССР Министрлер Советиниӊ 1973-нҗи йылыӊ 11-нҗи январында чыкаран № 13 карарына
ГОШУНДЫ

ТҮРКМЕНИСТАН ССР-ниӊ ТЕРРИТОРИЯСЫНДА АВ АВЛАМАК КАДАЛАРЫНЫӉ БЕРҖАЙ ЭДИЛИШИНЕ ДӨВЛЕТ ГӨЗЕГЧИЛИГИНИ АМАЛА АШЫРЯН, АВ АВЛАМАК КАДАЛАРЫНЫӉ БОЗУЛАНЛЫГЫ ҮЧИН АДМИНИСТРАТИВ КОМИССИЯ ЙУЗ ТУТМАЗДАН, ҖЕРИМЕ САЛМАГА ХУКУК БЕРЛЕН ВЕЗИПЕЛИ АДАМЛАРЫӉ ХЕМ-ДЕ ГУРАМАЛАРЫӉ ПЕРЕЧЕНИ[1]

Гураманыӊ ады	Везипе
ТССР Министрлер Советиниӊ Токай хоҗалыгы барадакы дөвлет комитети	Башлык я-да онуӊ орунбасары
Дөвлет заповедниклери	директорлар
Облисполкомларыӊ область токай хоҗалык управленпелери	начальниклер
Токай хоҗалыклары	директорлар

ТССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИӉ ЯНЫНДАКЫ ИЧЕРКИ СУВ ХОВДАНЛАРЫНЫӉ БАЛЫКЧЫЛЫК ХОҖАЛЫГЫ УПРАВЛЕНИЕСИ ХАКЫНДА ДҮЗГҮННАМА

ТҮРКМЕНИСТАН ССР МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИӉ КАРАРЫ БИЛЕН ТАССЫКЛАНЫЛДЫ
1978-нҗи йыл, 1-нҗи февраль, № 39
(ТССР Карарлар йыгындысы, 1978-нҗи йыл, № 1—2, 6-нҗы мадда)

(Сечилип алынды)

2. ТССР Министрлер Советиниӊ янындакы Ичерки сув ховданларының балыкчылык хоҗалыгы управлениесиниӊ эсасы везипелери шу ашакдакылардан ыбаратдыр:

---

[1] Перечень — ТССР Министрлер Советиниӊ 1974-нҗи йылыӊ 30-нҗы октябрында чыкаран № 466 карары аркалы гиризилен үйтгетмелер билен берилди.

(дөрдүнжи абзац) деряларың, көллериң ве сув ховданларының балык запасларыны максимал артдырмакдан, ховуз хожалыкларының өнүмлилигини ёкарландырмакдан, тутулян балыгың гөрнүш составының структурасыны говуландырмакдан, балык сенагаты үчин пугта чиг мал базасыны дөретмекден, тәзе сув ховданларыны ве промысел объектлерини өзлешдирмекден, ичерки сув ховданларында балык тутулышыны ве балык өнүминиң өндүрилишини мундан бейләк-де өсдүрмекден;

4. Түркменистан ССР Министрлер Советиниң янындакы Ичерки сув ховданларының балыкчылык хожалыгы управлениеси өз үстүне йүкленен везипелере лайыклыкда:

(бәшинжи абзац) ичерки сув ховданларының чиг мал ресурсларыны өвренмеклиги гураяр, шол сув ховданларының балык запасларының үзнүксиз өндүрилишиниң гиңелдилмегини ве рационал пейдаланылмагыны хем-де оларың балык бабатда өнүмлилигиниң ёкарландырылмагыны, шейле хем тәзе промысел районларының ве объектлериниң өзлешдирилмегини үпжүн эдйәр;

балык тутуш гуралларының, промысел энжамларының, промысел кабул эдиш-транспорт ве көмекчи флотуң хем-де транспорт serишделериниң хас нетижели пейдаланылмагыны ве рационал ерлешдирилмегини, оларың дегишли техники ягдайда сакланылмагыны ве авариясыз уланылмагыны үпжүн эдйәр.

МАЗМУНЫ

III Бөлүм. Тебигаты горамак ве тебигы ресурслары рационал пейдаланмак хакында канун

1-нжи БАП. УМУМЫ МЕСЕЛЕЛЕР

«Тебигатың горалышыны гүйчлендирмек ве тебигы ресурсларың пейдаланылышыны говуландырмак хакында» Түркменистан КП Меркези Комитетиниң ве Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1973-нжи йылың 24-нжи майындакы № 176 карары 7

«ТССР Министрлер Советиниң Президиумының Төверекдәки средасы горамак ве тебигы ресурслары рационал пейдаланмак барадакы комиссиясыны дөретмек хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1983-нжи йылың 7-нжи июлындакы № 319 карары 14

«Тебигатың горалышыны гүйчлендирмек ве тебигы ресурсларың пейдаланылышыны говуландырмак барадакы гошмача чәрелер хакында» Түркменистан КП Меркези Комитетиниң ве Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1979-нжи йылың 1-нжи мартындакы № 116 карары 16

«Саглыгы саклайыш хакында» Түркменистан ССР-иң 1970-нжи йылың 24-нжи декабрындакы Кануны, 6-нжы мадданың биринжи абзацы ве 3-нжи пункты, 21-нжи мадданың икинжи бөлүми, 24, 30 ве 31-нжи маддалар (салгыланма) 19

«Түркменистан ССР Министрлер Совети хакында» Түркменистан ССР-иң 1978-нжи йылың 16-нжы декабрындакы Кануны, 2-нжи мадданың алтынжы абзацы, 7-нжи мадданың 6-нжы пункты (салгыланма) 19

«Түркменистан ССР халк депутатларының район Совети хакында» Түркменистан ССР-иң 1980-нжи йылың 18-нжи ноябрындакы Кануны, 6-нжы мадданың биринжи бөлеги, 18-нжи мадда, 26-нжы мадданың 6-нжы ве 7-нжи пунктлары, 30-нжы мадданың 5-нжи пункты (салгыланма) 19

«Түркменистан ССР халк депутатларының район Совети хакында» «Түркменистан ССР-иң 1971-нжи йылың 30-нжы июнындакы Кануны, 4-нжи мадданың биринжи бөлеги, 12-нжи мадданың 3-нжи ве 5-нжи пунктлары, 15-нжи мадда, 24-нжи мадданың 6-нжы ве 7-нжи пунктлары, 27-нжи мадданың 4-нжи пункты (салгыланма) 19

«Түркменистан ССР халк депутатларының шәхер, шәхердәки район Совети хакында» Түркменистан ССР-иң 1971-нжи йылың 30-нжы июнындакы Кануны, 4-нжи мадда, 12-нжи мадданың 3-нжи ве 5-нжи пунктлары, 15-нжи мадданың 10-нжы, 11-нжи ве 12-нжи пунктлары, 22-нжи мадданың 4-нжи ве 5-нжи пунктлары, 25-нжи мадданың 4-нжи пункты, 29-нжы мадданың 3, 6-нжы ве 10-нжы пунктлары, 31-нжи мадданың 3-нжи ве 8-нжи пунктлары (салгыланма) 19

«Түркменистан ССР халк депутатларының посёлок, оба Совети хакында» Түркменистан ССР-иң 1968-нжи йылың 11-нжи июнындакы Кануны, 4-нжи мад-

да, 11-нҗи мадданың 2-нҗи пункты, 14-нҗи мадда, 23-нҗи мадданың 3-нҗи пункты, 25-нҗи мадданың биринҗи бөлеги (салгыланма) 20
«Йитип-ёк болуп гитмек ховпы абанян ябаны хайванларың ве өсүмликлериң гөрнүшлери билен халкара сөвда этмек хакындакы Конвенцияны тассыкламак хакында ве шу Конвенцияны ерине етирмек барадакы чәрелер хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1976-нҗы йылың 16-нҗы сентябрындакы № 377 карары 20
«Түркменистан ССР-ниң Гызыл Китабыны йөретмегиң тертиби хакында ве сейрек душ гелйән хем-де йитип-ёк болуп барян хайванлары хем-де өсүмликлери горап сакламак барадакы чәрелер хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1983-нҗи йылың 5-нҗи июлындакы № 315 карары . . . 21
«Түркменистан ССР Тебигаты горамак барадакы республикан мейлетин җемгыетиң уставыны тассыкламак хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1969-нҗы йылың 5-нҗи сентябрындакы № 416 карары . . . 23

2-нҗи БАП. ЕР ХАКЫНДАКЫ КАНУН

«Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодексини тассыкламак хакында» Түркменистан ССР-ниң 1970-нҗи йылың 24-нҗи декабрындакы Кануны . . . 35
Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодекси 35
«Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодексини гүйҗе гиризмегиң тертиби «хакында» Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1971-нҗи йылың 21-нҗи апрелиндәки Указы 87
«Түркменистан ССР-ниң Ерасты байлыклары хакындакы кодекси» Түркменистан ССР-ниң 1976-нҗы йылың 2-нҗи декабрындакы Кануны билен тассыкланылды, 20 ве 22-нҗи маддалар, 24-нҗи мадданың биринҗи абзацы, үчүнҗи бөлегиниң 6-нҗы пункты, 27-нҗи мадданың биринҗи бөлеги (салгыланма) 89
«Топрагы ел ве сув эрозиясындан горамак боюнча гайрагоюлмасыз чәрелер хакында» ССКП МК-ның ве СССР Министрлер Советиниң 1967-нҗи йылың 20-нҗи мартында чыкаран № 236 карарыны Түркменистан ССР-нде ерине етирмек барадакы чәрелер хакында» Түркменистан КП Меркези Комитетиниң ве Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1967-нҗи йылың 18-нҗи октябрындакы № 527 карары 89
«Түркменистан ССР-нде топрагы ве чәгелери ел ве сув эрозиясындан горамак барадакы чәрелер хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1961-нҗи йылың 17-нҗи майындакы № 185 карары 94
Түркменистан ССР Оба хоҗалык министрлиги хакында Дүзгүннама. Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1977-нҗи йылың 26-нҗы октябрындакы №482 карары билен тассыкланылды, биринҗи абзац ве 2-нҗи пунктуң 2, 6 подпунктлы, 10-нҗы пункт (салгыланма) , ... 96
Зәхметкешлер депутатларының область Советиниң исполнитель комитетиниң оба хоҗалык управлениеси хакында Дүзгүннама. Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1976-нҗы йылың 10-нҗы майындакы № 186 карары билен тассыкланылды, 4-нҗи пунктуң биринҗи, единҗи ве секизинҗи абзацлары, 5-нҗи пунктуң үчүнҗи ве алтынҗы абзацлары (салгыланма) . . . 96
«Илатлы пунктлары, кәрханалары, бейлеки объектлери ве ерлери сил акымларындан, сүйшмелерден хем-де опурылмалардан горамагы говуландырмак барадакы чәрелер хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1978-нҗи йылың 28-нҗи июлындакы № 262 карары 96

§ 2. ЕРДЕН ПЕЙДАЛАНМАК

«Пейдаланмак үчин ер участокларының берилмеги хакында кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың хайыш этмегиниң хем-де оңа гарамагың тертиби хакындакы Дүзгүннаманы тассыкламак хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1973-нҗи йылың 17-нҗи январындакы № 21 карары . 103
«Оба хоҗалыгына дахылы болмадык хаҗатлар үчин алынян ерлериң дерегине тәзе ерлери өзлешдирмегиң гымматының нормативлерини тассыкламак хакында ве пейдаланмак үчин ер участокларының берилмеги хакында кәрханаларың, гурамаларың ве эдараларың хайыш этмегиниң хем-де оңа гарамагың тертиби хакындакы Дүзгүннама үйтгетмелер гиризмек хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1977-нҗи йылың 13-нҗи январындакы № 17 карары 116
«Совхозларың ишчилерине ве гуллукчыларына хем-де оба еринде яшаян бейлеки гражданлара от-иймлик экинлери өсдүрип етишдирмек үчин гошмача ер участокларыны бермегиң тертиби ве нормалары хакындакы» Түркменистан

ССР Министрлер Советиниң 1982-нжи йылың 15-нжи сентябрындакы № 405 карары 119
Түркменистан ССР-ниң оба илатлы пунктларыны гурмагың кадалары. Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1984-нжи йылың 11-нжи январындакы № 14 карары билен тассыкланылды, 10—22-нжи пунктлар, 24-нжи пунктуң биринжи абзацы, «а», «б» подпунктлары, 25-нжи пунктуң биринжи абзацы, «а», «б» подпунктлары, 31-нжи пунктуң биринжи ве алтынжы абзацлары, 39-нжы пунктуң биринжи, икинжи, алтынжы ве секизинжи абзацлары, 40-нжы пунктуң биринжи ве икинжи абзацлары, 42-нжи ве 56-нжы пунктлар (салгыланма) 119
Түркменистан ССР-ниң территориясында индивидуал яшайыш жай гурлушыгы хакында Дүзгүннама. Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1975-нжи йылың 2-нжи апрелиндәки № 145 карары билен тассыкланылды, 2-нжи ве 3-нжи пунктлар, 4-нжи пунктуң биринжи абзацы, 5—9-нжы пунктлар, 11-нжи пунктуң биринжи, единжи ве секизинжи абзацлары, 14-нжи ве 15-нжи пунктлар, 16-нжы пунктуң биринжи абзацы (салгыланма) 120
Түркменистан ССР-ниң Токай хакындакы кодекси. Түркменистан ССР-ниң 1979-нжы йылың 19-нжы июлындакы кануны билен тассыкланылды, 4-нжи мадданың үчүнжи ве дөрдүнжи бөлеклери, 16-нжы мадданың биринжи бөлегиниң биринжи ве алтынжы абзацлары, 18-нжи мадда, 30-нжы мадданың биринжи бөлеги, 34—36-нжы ве 40-нжы маддалар, 45-нжи мадданың биринжи бөлеги, 66-нжы ве 67-нжи маддалары, 78-нжи мадданың биринжи ве единжи абзацлары (салгыланма) 120
«Йөрите харажатлар үчин ТССР сув хожалык органларына берлен ерлер хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1949-нжы йылың 25-нжи январындакы № 33 карары 120

3-нжи БАП. ЕРАСТЫ БАЙЛЫКЛАР ХАКЫНДА КАНУН

§ 1. УМУМЫ МЕСЕЛЕЛЕР

«Түркменистан ССР-ниң Ерасты байлыклар хакындакы кодексини тассыкламак барада» Түркменистан ССР-ниң 1976-нжы йылың 2-нжи декабрындакы Кануны 125
Түркменистан ССР-ниң Ерасты байлыклар хакындакы кодекси 125
«Түркменистан ССР-ниң Ерасты байлыклар хакындакы кодексини гүйже гиризмегиң тертиби хакында» Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1977-нжи йылың 19-нжы майындакы Указы 154
«Умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерлери ишләп тайярламак үчин магданлы ерлери бөлүп бермегиң тертиби хакындакы Инструкцияны, умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерлериң ерлешйән мейданларында сенагат кәрханалары, илатлы пунктлар, десгалар, сув ховданлары ве бейлеки объектлер ерлешдирилмели болан махалында оларың гурулмалы мейданчаларыны тассыкламагың тертиби хакындакы Инструкцияны хем-де сенагат тайдан өзлешдирмек үчин умумы яйран газылып алынян пейдалы затлары болан ерлери бермегиң тертиби хакындакы Дүзгүннаманы тассыкламак хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1983-нжи йылың 15-нжи июнындакы № 291 карары 155
Түркменистан ССР Сенагатда ишлериң ховпсуз алнып барылмагына гөзегчилик этмек ве магдан гөзегчилиги барадакы дөвлет комитети хакында Дүзгүннама Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1982-нжи йылың 8-нжи июнындакы № 257 карары билен тассыкланылды, 1-нжи пункт; 2-нжи пунктуң биринжи, икинжи ве бәшинжи абзацлары; 5-нжи пунктуң биринжи абзацы, «а» — «е», «л» подпунктлары «р» подпунктуң биринжи, үчүнжи, дөрдүнжи ве бәшинжи абзацлары, «у» — «х» подпунктлары; 6-нжы пунктуң биринжи абзацы, «а»—«г», «е» подпунктлары, «з» подпунктуң биринжи, икинжи, дөрдүнжи ве бәшинжи абзацлары, «и», «м», «р» — «у» подпунктлары хем-де 6-нжы пунктуң йигрими докузынжы абзацы; 8-нжи пунктуң үчүнжи абзацы, 10-нжы пунктуң биринжи абзацы (салгыланма) 171
Түркменистан ССР Гурлушык материаллар сенагаты министрлиги хакында Дүзгүннама. Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1969-нжы йылың 13-нжи августындакы № 377 карары билен тассыкланылды, биринжи абзац, VI-нжы бөлүмиң «в» подпункты, VII-нжи бөлүмиң 6-нжы пунктуның «а» ве «б» подпунктлары (салгыланма) 171
Түркменистан ССР-ниң Ер хакындакы кодекси. Түркменистан ССР-ниң 1970-нжи йылың 24-нжи декабрындакы Кануны билен тассыкланылды, 14-нжи мадданың биринжи бөлеги, 22-нжи мадданың бәшинжи абзацы, 26-нжы мадданың биринжи бөлеги, 27[1]-нжи мадданың биринжи бөлеги, 27[1]-нжи мадда (салгыланма) 171
Түркменистан ССР-ниң Сув хакындакы кодекси. Түркменистан ССР-ниң 1972-нжи

йылың 27-нжи декабрындакы Кануны билен тассыкланылды, 121-нжи маддадың биринжи бөлеги (салгыланма) 172
Түркменистан ССР-ниң Токай хакындакы кодекси. Түркменистан ССР-ниң 1979-нжы йылың 19-нжы июлындакы Кануны билен тассыкланылды, 40-нжы мадда (салгыланма) 172

§ 2. ЕРАСТЫ БАЙЛЫКЛАРЫ ГЕОЛОГИКИ ӨВРЕНИШ

«Геология-магдан-гөзлег ишлериниң планлашдырылышыны мундан бейләк-де говуландырмак барадакы, шейле хем газылып алынян пейдалы затларың барланан запасларының учётыны тертиплешдирмек барадакы чәрелер хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1971-нжи йылың 8-нжи сентябрындакы № 362 карары 175
«Түркменистан ССР Геология управлениеси хакындакы Дүзгүннаманы тассыкламак хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1980-нжи йылың 3-нжи декабрындакы № 564 карары 177

4-нжи БАП. СУВ ХАКЫНДА КАНУН

§ 1. УМУМЫ МЕСЕЛЕЛЕР

«Түркменистан ССР-ниң Сув хакындакы кодексини тассыкламак хакында» Түркменистан ССР-ниң 1972-нжи йылың 27-нжи декабрындак Кануны . . . 185
Түркменистан ССР-ниң Сув хакындакы кодекси 185
«Түркменистан ССР-ниң Сув хакындакы кодексини гүйже гиризмегиң тертиби хакында» Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1973-нжи йылың 20-нжи мартындакы Указы 220
«ТССР Мелиорация ве сув хожалык министрлиги хакындакы Дүзгүннаманы тассыкламак хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1972-нжи йылың 7-нжи январындакы № 33 карары 221

§ 2. СУВДАН ПЕЙДАЛАНМАК

«Сув объектлерини айры пейдаланмак үчин бермек хакындакы хайышлары гозгамагың ве олара гарамагың тертиби хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1976-нжы йылың 14-нжи декабрындакы № 487 карары . . 231
«Йөрите сувдан пейдаланыша халк депутатларының ерли Советлериниң исполкомлары тарапындан ыгтыярлар бермегиң тертиби хакында ве шунда йүзе чыкан агзалалыклара гарамак хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1981-нжи йылың 16-нжы сентябрындакы № 394 карары 237
«Сувдан пейдаланыҗылары хожалыгара мелиоратив системаларда ирригационмелиоратив ишлери ерине етирмеклиге чекмегиң тертиби хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1977-нжи йылың 14-нжы мартындакы № 103 карары 237
«Айратын дөвлет әхмиетли я-да айратын ылмы я-да медени гымматы болан сув объектлериниң пейдаланылмагыны кем-кәслейин я-да долы гадаган этмегиң тертиби хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1976-нжы йылың 24-нжи сентябрындакы № 388 карары 238
«Сув ховданларының дегишли техники ягдайда болмагыны ве абаданчылыгыны үпҗүн эдйән чәрелери гурамагың ве утгашдырмагың тертиби хакында хем-де шу чәрелери ерине етирмек хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1978-нжи йылың 31-нжи октябрындакы № 433 карары . . . 239

5-нжи БАП. ТОКАЙ ХАКЫНДА КАНУН

«Түркменистан ССР-ниң Токай хакындакы кодексини тассыкламак хакында» Түркменистан ССР-ниң 1979-нжы йылың 19-нжы июлындакы Кануны . 243
Түркменистан ССР-ниң Токай хакындакы кодекси 243
«Түркменистан ССР-ниң Токай хакындакы кодексини гүйже гиризмегиң тертиби хакында» Түркменистан ССР Ёкары Советиниң Президиумының 1979-нжы йылың 23-нжи ноябрындакы Указы 281
«Түркменистан ССР Токай хожалык министрлиги хакындакы Дүзгүннаманы тассыкламак хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1981-нжи йылың 2-нжи декабрындакы № 524 карары 282
«Түркменистан ССР-ниң халк депутатларының область Советиниң исполкомының комитетиниң Токай хожалык управлениеси хакындакы Дүзгүннаманы тассыкламак хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1973-нжи йылың 25-нжи июлындакы № 237 карары 290
«Сейрек душ гелйән декоратив өсүмликлери горап сакламак хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1983-нжи йылың 13-нжи июлындакы № 332 карары 297

6-нжи БАП. АТМОСФЕРА ХОВАСЫНЫ ГОРАМАК

«Атмосфера ховасыны горамак хакында» Түркменистан ССР-ниң 1981-нжи йылың 27-нжи ноябрындакы Кануны 301
«Атмосфера ховасыны горамак хакында» Түркменистан ССР Кануныны гүйже гиризмегиң тертиби хакында» Түркменистан ССР Ёкары Советиниң 1981-нжи йылың 27-нжи ноябрындакы карары 318
«Республиканың хова бассейнини хапаланмакдан горамак хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1977-нжи йылың 29-нжы июнындакы № 297 карары 319

7-нжи БАП. ХАЙВАНАТ ДҮНЙӘСИНИ ГОРАП САКЛАМАК ВЕ ПЕЙДАЛАНМАК

§ 1. УМУМЫ МЕСЕЛЕЛЕР

«Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакында» Түркменистан ССР-ниң 1981-нжи йылың 27-нжи ноябрындакы Кануны 325
«Хайванат дүнйәсини горамак ве ондан пейдаланмак хакында» Түркменистан ССР Кануныны гүйже гиризмегиң тертиби хакында» Түркменистан ССР Ёкары Советиниң 1981-нжи йылың 27-нжи ноябрындакы карары . . 346

§ 2. АВ АВЛАМАК

«Түркменистан ССР-ниң территориясында ав авламак кадаларының бозулмаларына гаршы гөреши гүйчлендирмек барадакы кәбир чәрелер хакында» ТССР Министрлер Советиниң 1973-нжи йыкың 11-нжи январындакы № 13 карары (салгыланма) 349
«Республикада хайванларың айры-айры гөрнүшлерини көпелтмек ве медени авчылык хожалыкларыны өсдүрмек хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1978-нжи йылың 12-нжи июлындакы № 285 карары 349
«Республикада авчылык дүзгүнлериниң бозулмагына (браконъерчилиге) гаршы гөрешмегиң чәрелери хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1960-нжы йылың 6-нжы июлындакы № 296 карары 349
Түркменистан ССР-ниң Сув хакындакы кодекси. Түркменистан ССР-ниң 1972-нжи йылың 27-нжи декабрындакы Кануны билен тассыкланылды. 82 ве 83-нжи маддалар (салгыланма) 350
Түркменистан ССР-ниң Токай хакындакы кодекси. Түркменистан ССР-ниң 1979-нжы йылың 19-нжы июлындакы Кануны билен тассыкланылды, 48-нжи, 75-нжи ве 76-нжы маддалар (салгыланма) 350
Түркменистан ССР Токай хожалык министрлиги хакында Дүзгүннама Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1981-нжи йылың 3-нжи декабрындакы № 524 карары билен тассыкланылды, 2-нжи пунктуң биринжи абзацы, 2.2 ве 2.7 подпунктлары, 5-нжи пунктуң биринжи абзацы, 5.8—5.10, 5.15 подпунктлары, 6-нжы пунктуң биринжи абзацы, 6.3 ве 6.4 подпунктлары, 7-нжи пунктуң биринжи абзацы, 15-нжи пунктуң икинжи абзацы (салгыланма) . 350

§ 3. БАЛЫК ЗАПАСЛАРЫНЫ ГОРАМАК

«Түркменистан ССР-ниң ховданларындакы (көллердәки) балык запасларыны горап сакламак ишлерини гүйчлендирмек хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1959-нжы йылың 5-нжи майындакы № 150 карары . . 353
«Түркменистан ССР-ниң Сув ховданларында балык запасларыны горамак барадакы гошмача чәрелер хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1965-нжи йылың 12-нжи мартындакы № 110 карары 353
«Түркменистан ССР-ниң Сув хакындакы кодекси. Түркменистан ССР-ниң 1972-нжи йылың 27-нжи декабрындакы Кануны билен тассыкланылды, 15-нжи мадда, 18-нжи мадданың биринжи бөлегиниң биринжи, бәшинжи ве алтынжы абзацлары, 24-нжи мадда, 32-нжи мадданың икинжи бөлеги, 53-нжи мадданың икинжи бөлеги, 55-нжи, 78—81-нжи ве 109-нжы маддалар (салгыланма) 354
«Түркменистан ССР-ниң Сув ховданларында балык запасларының горалып сакланылышыны гүйчлендирмек барадакы чәрелер хакында» Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1970-нжи йылың 11-нжи мартындакы № 83 карары 354
ТССР Министрлер Советиниң янындакы ичери сув ховданларының балыкчылык хожалыгы управлениеси хакында Дүзгүннама. Түркменистан ССР Министрлер Советиниң 1978-нжи йылың 1-нжи февралындакы № 39 карары билен тассыкланылды, 2-нжи пунктуң биринжи ве дөрдүнжи абзацлары, 4-нжи пунктуң биринжи, ве бәшинжи, алтынжы абзацлары (салгыланма) 356

ТОМДА ЕРЛЕШДИРИЛЕН АКТЛАРЫҢ ХРОНОЛОГИК ПЕРЕЧЕНИ . 356

ТОМДА ЕРЛЕШДИРИЛЕН АКТЛАРЫҢ ЭЛИПБИЙ — ПРЕДМЕТ ГӨРКЕЗИЖИСИ 361

ТОМДА САЛГЫЛАНМА БЕРЛЕН АКТЛАР ВЕ АКТЛАРДАН СЕЧИЛИП АЛЫНМА 371

Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

ПРЕЗИДИУМ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА ТУРКМЕНСКОЙ ССР
СОВЕТ МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

СВОД ЗАКОНОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

Том 3

АШХАБАД

ТССР обеспечивать издание Красной книги Туркменской ССР не реже одного раза в 10 лет.

Министерству лесного хозяйства ТССР обеспечить распространение необходимого количества экземпляров Красной книги Туркменской ССР по министерствам, ведомствам, облрайгорисполкомам, а также по предприятиям, организациям и учреждениям, связанным с охраной и использованием животных и растений, относящихся к видам животных и растений, занесенным в Красную книгу Туркменской ССР.

7. Государственные, кооперативные и другие общественные предприятия, организации и учреждения, а также граждане обязаны информировать государственные органы по охране и регулированию использования животного и растительного мира о всех установленных случаях гибели животных и растений, относящихся к видам животных и растений, занесенным в Красную книгу Туркменской ССР, а о фактах массовой гибели или массового заболевания указанных животных, кроме того, информировать немедленно местные ветеринарные органы системы Министерства сельского хозяйства ТССР и органы государственного санитарного надзора, а также соответствующие местные органы Туркменского республиканского управления по гидрометеорологии и контролю природной среды.

8. Установить, что таксы для исчисления размера взыскания за ущерб, причиненный незаконным добыванием или уничтожением животных и растений, относящихся к видам животных и растений, занесенным в Красную книгу Туркменской ССР, кроме видов животных и растений, занесенных в Красную книгу СССР, утверждаются Министерством лесного хозяйства ТССР, Министерством сельского хозяйства ТССР и Управлением «Восткаспрыбвод» по согласованию с Министерством финансов ТССР, Академией наук ТССР и облисполкомами.

ОБ УТВЕРЖДЕНИИ УСТАВА ТУРКМЕНСКОГО ОБЩЕСТВА ОХРАНЫ ПРИРОДЫ[1]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 23 июня 1986 г. № 265
(СП ТССР, 1986 г., № 6, ст. 137)

Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

Утвердить прилагаемый Устав Туркменского общества охраны природы.

УТВЕРЖДЕН
постановлением Совета Министров ТССР
от 23 июня 1986 г. № 265

УСТАВ
ТУРКМЕНСКОГО ОБЩЕСТВА ОХРАНЫ ПРИРОДЫ

1. Общие положения

1. Туркменское общество охраны природы является добровольной массовой общественной организацией и в соответствии с Конституцией

[1] Пункт 2 не приводится, как не содержащий норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

СССР и Конституцией Туркменской ССР пользуется всеми правами, предоставляемыми общественным организациям. Оно имеет своей целью активное содействие осуществлению решений партии и правительства по вопросам охраны природы, рационального использования и воспроизводства ее богатств, проведения работ по озеленению городов, поселков и других населенных пунктов, промышленных предприятий, учебных заведений, ирригационных каналов, дорог, улучшению их санитарного состояния.

2. Основными задачами Туркменского общества охраны природы являются:

а) руководство всей общественной работой в области охраны природы в Туркменской ССР;

б) вовлечение широких масс населения в работу по изучению и охране природы, воспроизводству и рациональному использованию природных богатств, озеленению городов, поселков и других населенных пунктов, дорог и других объектов народного хозяйства;

в) содействие государственным, кооперативным и другим общественным организациям в осуществлении мероприятий по рациональному использованию природных богатств и их воспроизводству;

г) пропаганда знаний о природе и воспитание у населения чувства любви и бережного отношения к ней.

3. Туркменское общество охраны природы для осуществления стоящих перед Обществом задач:

а) разрабатывает и вносит в Совет Министров Туркменской ССР, через свои местные организации — в исполнительные комитеты Советов народных депутатов предложения по рациональному использованию природных богатств, охране природы и другим вопросам, связанным с деятельностью Общества;

б) участвует в рассмотрении планов комплексных мероприятий по преобразованию природы и использованию ее ресурсов, а также проектов строек, затрагивающих сохранность и воспроизводство природных ресурсов;

в) вовлекает население, предприятия, учреждения, организации в члены Общества;

г) осуществляет общественный контроль за использованием природных богатств и выполнением действующего законодательства об охране природы. Для этой цели Общество имеет общественную инспекцию по охране природы;

д) выявляет уникальные или ценные в научном, культурно-познавательном и оздоровительном отношении природные объекты, вносит предложения об отнесении их в установленном порядке к государственным памятникам природы, о режиме их охраны, ведет учет государственных памятников природы и осуществляет контроль за соблюдением установленного для них режима охраны;

е) организует научно-технические советы, секции и другие общественные подразделения, отвечающие целям и задачам Общества;

ж) ведет пропаганду охраны природы, рационального использования и воспроизводства ее богатств, целей и задач Общества;

з) организует социалистическое соревнование среди членов и организаций Общества, а также участвует в социалистическом соревновании с обществами охраны природы других союзных республик;

и) созывает в установленном порядке совещания, семинары, конференции, а также участвует в совещаниях и конференциях, проводимых государственными органами или общественными организациями, по вопросам, связанным с деятельностью Общества; разрабатывает ме-

промышленных объектов, начиная с 1980 года, выделять отдельной строкой затраты на строительство природоохранных объектов.

8. Министерствам, ведомствам, предприятиям и организациям независимо от их ведомственной принадлежности:

(абзац третий) систематически проводить лабораторные анализы вод, сбрасываемых в городскую канализационную сеть;

своевременно ликвидировать неисправности водопроводной сети и арматуры.

11. Министерству промышленности строительных материалов ТССР, Министерству хлопкоочистительной промышленности ТССР, Госснабу ТССР и облисполкомам принять меры к осуществлению принятых мероприятий по снижению на подведомственных предприятиях загрязняющих выбросов в атмосферу (постановление ЦК КПТ и Совета Министров ТССР от 28 ноября 1975 г. № 457, постановления Совета Министров ТССР от 29 июня 1977 г. № 297 и от 12 июля 1978 г. № 15-IX), предусматривать в годовых планах необходимые ассигнования на реконструкцию и строительство пыле-, газоулавливающего оборудования.

15. Министерствам и ведомствам:

систематически рассматривать вопросы, связанные с эффективностью работы газоочистных и пылеулавливающих установок и водоочистных сооружений, применяемых на подведомственных предприятиях и в организациях, и представлять в Госстрой ТССР предложения по дальнейшему совершенствованию этих установок и сооружений с учетом достижений науки и техники.

Госстрою ТССР обобщить опыт проектирования, строительства и эксплуатации указанных установок и сооружений с учетом достижений передовой отечественной и зарубежной техники и технологии, регулярно вносить необходимые изменения в типовые проекты водогазоочистных и пылеулавливающих установок и сооружений;

при составлении проектов плана капитального строительства в титульных списках строек, представляемых Госплану ТССР, выделять отдельной строкой объемы капитальных вложений и строительно-монтажные работы на строительство газо-, водоочистного и пылеулавливающего оборудования и сооружений и других объектов по перечню, утвержденному Госпланом ТССР.

О ЗДРАВООХРАНЕНИИ[1]

ЗАКОН ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 24 декабря 1970 г.

(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1970 г., № 24, ст. 174)

Абзац первый и пункт 3 статьи 6, часть вторая статьи 21, статьи 24, 30 и 31

О СОВЕТЕ МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР[2]

ЗАКОН ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 16 декабря 1978 г.

(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1978 г., № 24, ст. 144)

Абзац шестой статьи 2, пункт 6 статьи 7

---

[1] См. Свод законов Туркменской ССР, том 2.

[2] См. Свод законов Туркменской ССР, том 1.

роприятия по охране, воспроизводству и рациональному использованию природных ресурсов и принимает активное участие в претворении их в жизнь;

к) содействует школам и другим учебным заведениям в воспитании у молодежи чувства бережного отношения к природным богатствам и привитии навыков рационального использования природных ресурсов;

л) оказывает помощь членам Общества в проведении ими исследовательских работ по вопросам охраны природы и содействует повышению знаний в вопросах рационального использования богатств природы, садоводства, озеленения населенных пунктов и дорог;

м) организует выставки по роду своей деятельности;

н) организует в установленном порядке питомники, магазины, мастерские и другие предприятия, организации;

о) устанавливает связь с государственными, научными, хозяйственными, кооперативными и другими общественными организациями в целях совместной разработки и содействия проведению мероприятий, отвечающих задачам Общества;

п) изучает, обобщает и распространяет передовой опыт работы местных отделений и первичных организаций Общества;

р) издает в установленном порядке бюллетени, сборники, справочники, брошюры, книги, плакаты, листовки по вопросам охраны, рационального использования и воспроизводства природных богатств, садоводства, озеленения населенных пунктов и дорог; систематически освещает в периодической печати, по радио и телевидению деятельность Общества;

с) создает свои отделения в областях, районах и городах, первичные организации на предприятиях, в учреждениях, организациях.

4. Туркменское общество охраны природы руководствуется в своей деятельности законами СССР и Туркменской ССР, иными решениями Верховного Совета СССР и его Президиума, Верховного Совета Туркменской ССР и его Президиума, постановлениями и распоряжениями Совета Министров СССР и Совета Министров Туркменской ССР, другими нормативными актами, а также настоящим Уставом.

5. Туркменское общество охраны природы, областные и Ашхабадское городское отделения пользуются правами юридического лица и имеют печать со своим наименованием на русском и туркменском языках.

6. Туркменское общество охраны природы имеет эмблему, а для членов Общества — нагрудный значок, образцы которых утверждаются президиумом республиканского совета Общества.

II. Члены общества, их права и обязанности

7. Членами Общества могут быть:

а) граждане СССР, достигшие 16-летнего возраста, признающие Устав Общества и работающие в одной из его первичных организаций.

Примечание. Учащиеся, не достигшие 16-летнего возраста, могут объединяться в юношеские и детские секции при первичных организациях Общества, действующие на основе Положения, утверждаемого республиканским советом Общества;

б) государственные предприятия, учреждения и организации, учебные заведения, кооперативные и другие общественные организации (коллективные члены).

Раздел III

ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО ОБ ОХРАНЕ ПРИРОДЫ И РАЦИОНАЛЬНОМ ИСПОЛЬЗОВАНИИ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ

КОМИССИЯ ПО ИЗДАНИЮ СВОДА ЗАКОНОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР:

Хаитов Ю. (председатель),
Назарова О., Курбанов К. И.,
Василюк В. М., Мухамедкулиев Б.,
Назаров Э. К., Овезов Я. О.
Овезгельдыев О., Аловов Н.

ОБ ОБЛАСТНОМ СОВЕТЕ НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР[1]

ЗАКОН ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 18 ноября 1980 г.

(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 24, ст. 157)

Часть первая статьи 6, статья 18, пункты 6 и 7 статьи 26, пункт 5 статьи 30

О РАЙОННОМ СОВЕТЕ НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР[1]

ЗАКОН ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 30 июня 1971 г.

(В редакции Закона Туркменской ССР от 12 декабря 1979 г. — Ведомости Верховного Совета ТССР, 1979 г., № 23, ст. 168)

Часть первая статьи 4, пункты 3 и 5 статьи 12, статья 15, пункты 6 и 7 статьи 24, пункт 4 статьи 27

О ГОРОДСКОМ, РАЙОННОМ В ГОРОДЕ СОВЕТЕ НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР[1]

ЗАКОН ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 30 июня 1971 г.

(В редакции Закона Туркменской ССР от 12 декабря 1979 г. — Ведомости Верховного Совета ТССР, 1979 г., № 23, ст. 169)

Статья 4, пункты 3 и 5 статьи 12, пункты 10, 11 и 12 статьи 15, пункты 4 и 5 статьи 22, пункт 4 статьи 25, пункты 3, 6 и 10 статьи 29, пункты 3 и 8 статьи 31

О ПОСЕЛКОВОМ, СЕЛЬСКОМ СОВЕТЕ НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР[1]

ЗАКОН ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 11 июня 1968 г.

(В редакции Закона Туркменской ССР от 12 декабря 1979 г. — Ведомости Верховного Совета ТССР, 1979 г., № 23, ст. 170)

Статья 4, пункт 2 статьи 11, статья 14, пункт 3 статьи 23, часть первая статьи 25

ОБ УТВЕРЖДЕНИИ КОНВЕНЦИИ О МЕЖДУНАРОДНОЙ ТОРГОВЛЕ ВИДАМИ ДИКОЙ ФАУНЫ И ФЛОРЫ, НАХОДЯЩИМИСЯ ПОД УГРОЗОЙ ИСЧЕЗНОВЕНИЯ, И О МЕРОПРИЯТИЯХ ПО ВЫПОЛНЕНИЮ ЭТОЙ КОНВЕНЦИИ[2]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 16 сентября 1976 г. № 377

Совет Министров Туркменской ССР **постановляет:**

---

[1] См. Свод законов Туркменской ССР, том 1.

[2] Пункт 1 не приводится, как воспроизводящий нормы постановления Совета Министров СССР от 4 августа 1976 г. № 612 «Об утверждении Конвенции о международной торговле видами дикой фауны и флоры, находящимися под угрозой исчезновения и о мероприятиях по выполнению этой Конвенции» (см. Свод законов СССР, том 4).

Абзац пятый пункта 2 не приводится, как не содержащий норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

8. Прием в члены Туркменского общества охраны природы проводится:

а) граждан — первичными организациями на основе личного заявления;

б) государственных предприятий, учреждений, организаций, учебных заведений, кооперативных и других общественных организаций в коллективные члены Общества — президиумами советов областных, районных и городских отделений Общества.

9. Члены Общества имеют право:

а) участвовать с правом решающего голоса в собраниях членов Общества, совещаниях, конференциях, пленумах, съездах, проводимых Обществом; вносить предложения по улучшению работы Общества;

б) избирать и быть избранными в руководящие и ревизионные органы Общества;

в) участвовать в научных экспедициях, экскурсиях, выставках, организуемых Обществом, и публиковать труды в изданиях Общества;

г) осуществлять общественный контроль за выполнением действующего законодательства об охране природы и рациональном использовании природных богатств республики.

10. Члены Общества обязаны:

а) выполнять все требования настоящего Устава, решения съездов, пленумов, конференций, собраний, совещаний Общества и руководящих органов Общества;

б) принимать активное участие в работе одной из первичных организаций Общества и всемерно содействовать повышению ее роли в деле осуществления задач, стоящих перед Обществом;

в) быть образцом бережного отношения к природным богатствам и содействовать устранению нарушений законодательства об охране природы, активно участвовать в мероприятиях, проводимых Обществом;

г) уплачивать вступительные и ежегодные членские взносы в размере и в сроки, установленные съездом Общества.

Примечание. Члены Общества, в течение двух лет не платившие членских взносов без уважительной причины, исключаются из членов Общества решением первичной организации.

11. Коллективные члены Общества имеют право:

а) через своих представителей участвовать в работе конференций, пленумов, съездов и других органов Общества;

б) вносить предложения, обращаться за содействием и помощью в проведении работы по охране природы во все органы Общества;

в) принимать участие в проводимых Обществом выставках, смотрах и других мероприятиях по охране природы.

12. Коллективные члены Общества обязаны:

а) разъяснять политику партии и правительства в области охраны окружающей среды, цели и задачи Общества; распространять знания о природе;

б) неукоснительно выполнять законодательство об охране природы;

в) вести практическую работу по охране природы и оказывать Обществу всемерную помощь в проведении этой работы;

г) создавать первичные организации Общества и вовлекать рабочих, служащих, колхозников и учащихся в его члены;

д) уплачивать вступительные и ежегодные членские взносы.

13. За особые заслуги в охране природы члены Общества и первичные организации могут поощряться. Меры и порядок поощрения определяются президиумом республиканского совета Общества.

щем собрании сроком на 2—3 года избирается председатель и казначей первичной организации Общества.

34. Первичные организации Туркменского общества охраны природы работают под руководством президиума совета районного и городского отделения Общества, направляя свою практическую деятельность на выполнение стоящих перед Обществом задач.

VI. Научно-технические советы и секции

35. Для рассмотрения и разработки предложений по проблемам охраны, комплексного использования и воспроизводства природных ресурсов при президиуме республиканского совета Туркменского общества охраны природы создается научно-технический совет из представителей научных учреждений, министерств, ведомств и общественных организаций.

36. При президиуме республиканского совета Туркменского общества охраны природы и при президиумах советов местных отделений Общества создаются секции.

В зависимости от местных условий могут быть созданы секции по охране почв, вод, рыбных запасов, животных и птиц, а также секции по озеленению, садоводству и другие.

Секции являются организационно-методическими органами президиума республиканского совета Общества и работают на основании положений, утверждаемых президиумом республиканского совета Общества.

37. Для организации и проведения природоохранной работы с юношеством при республиканском совете Общества и советах местных отделений Общества создаются методические советы по работе с юношеством.

Положение о методических советах по работе с юношеством разрабатывается и утверждается президиумом республиканского совета Общества по согласованию с ЦК ЛКСМ Туркменистана и Министерством просвещения ТССР.

VII. Средства общества

38. Средства Туркменского общества охраны природы составляются из:

вступительных и членских взносов;

доходов от производственной, торговой и издательской деятельности, лекций, выставок и других мероприятий;

доходов от принадлежащего Обществу имущества;

добровольных взносов и иных поступлений.

39. Члены Туркменского общества охраны природы вносят вступительный взнос в размере 60 копеек, ежегодно членские взносы — 30 копеек. Студенты вузов, учащиеся общеобразовательных школ и специальных учебных заведений вносят ежегодно членские взносы в размере 10 копеек, от уплаты вступительных взносов они освобождаются.

Коллективные члены Общества вносят вступительные взносы в размере 25 рублей, ежегодные членские взносы — от 25 до 60 рублей.

Республиканскому совету Общества предоставляется право уменьшать размер членских взносов.

40. Вступительные взносы членов Туркменского общества охраны природы остаются полностью в распоряжении первичных организаций Общества.

От сумм членских взносов производятся отчисления местным от-

29. Порядок подписи денежных документов устанавливается президиумом республиканского совета Общества.

30. Контроль за деятельностью местных отделений Туркменского общества охраны природы осуществляют соответствующие исполкомы местных Советов народных депутатов.

31. Ликвидация местного отделения Туркменского общества охраны природы может быть произведена по постановлению конференции отделения, по постановлению республиканского совета Общества, по решению соответствующего исполкома Совета народных депутатов. При ликвидации местного отделения Общества его имущество используется в порядке, установленном статьей 40 Гражданского кодекса ТССР[1].

V. Первичные организации общества

32. Основой Туркменского общества охраны природы являются первичные организации.

Первичные организации Общества создаются в объединениях, на предприятиях, учреждениях, учебных заведениях, в колхозах, совхозах, при сельских и поселковых Советах народных депутатов, жилищно-эксплуатационных, кооперативных и других организациях при наличии не менее пяти членов Общества. Первичные организации Туркменского общества охраны природы прав юридического лица не имеют.

На крупных предприятиях, в учреждениях, в высших учебных заведениях, колхозах и совхозах при необходимости с разрешения президиума совета местного (районного, городского) отделения Общества первичные организации могут создаваться в цехах, на участках, в отделениях, на факультетах, фермах, в бригадах, отделах, жилых кварталах и т. д.

Руководство этими первичными организациями осуществляется советами охраны природы без права юридического лица с подчинением совету районного, городского отделения Общества.

33. Высшим органом первичной организации Туркменского общества охраны природы является общее собрание, созываемое по мере необходимости, но не реже одного раза в год. Все вопросы на собрании решаются открытым голосованием. Общее собрание считается правомочным, если на нем присутствует не менее половины членов Общества, состоящих в первичной организации на учете.

Для ведения повседневной текущей работы первичная организация Общества, насчитывающая более 15 членов, на общем собрании открытым голосованием избирает бюро и при необходимости — ревизионную комиссию сроком на 2—3 года. Количество членов бюро и членов ревизионной комиссии устанавливается общим собранием первичной организации.

Бюро первичной организации избирает из своего состава председателя, секретаря и казначея. Ревизионная комиссия избирает председателя и секретаря.

Вопрос о выводе члена бюро или члена ревизионной комиссии из состава этих органов решается на общем собрании первичной организации. Решение считается принятым, если за него проголосует не менее $^2/_3$ членов Общества, присутствующих на собрании.

В первичных организациях, где менее 15 членов Общества, на об-

---

[1] См. Свод законов Туркменской ССР, том 2.

14. За нарушение Устава Туркменского общества охраны природы к членам Общества могут быть применены меры общественного воздействия, вплоть до исключения из членов Общества. Решения об исключении членов Общества принимаются первичными организациями, а в отдельных случаях президиумами советов областных, районных, городских отделений и президиумом республиканского совета Общества.

Решения об исключении из членов Общества могут быть обжалованы в соответствующие руководящие органы Общества, вплоть до его съезда.

III. Органы руководства и контроля

15. Высшим руководящим органом Туркменского общества охраны природы является съезд Общества, который созывается республиканским советом Общества не реже одного раза в пять лет.

Внеочередные съезды могут созываться по инициативе республиканского совета Общества или по требованию не менее $1/3$ местных отделений Общества.

16. Время созыва, нормы представительства и повестка дня съезда определяются республиканским советом Общества.

Съезд Общества считается правомочным при наличии не менее половины общего количества избранных на съезд делегатов.

17. Делегаты на съезд Туркменского общества охраны природы избираются открытым голосованием на конференциях областных, районных и городских отделений Общества.

18. Съезд Туркменского общества охраны природы:

рассматривает вопросы об изменении и дополнении Устава Общества и вносит их в Совет Министров Туркменской ССР;

избирает республиканский совет Общества и республиканскую ревизионную комиссию;

рассматривает и утверждает отчеты республиканского совета Общества и республиканской ревизионной комиссии;

рассматривает другие вопросы, связанные с деятельностью Общества.

Все вопросы на съезде решаются открытым голосованием.

19. Республиканский совет Общества и республиканская ревизионная комиссия считаются избранными, если за их членов проголосовало не менее половины делегатов съезда.

Количество членов совета и ревизионной комиссии устанавливается съездом.

20. Пленумы республиканского совета Туркменского общества охраны природы созываются президиумом республиканского совета не реже двух раз в год.

Внеочередные пленумы созываются по решению президиума республиканского совета или по требованию $1/3$ членов республиканского совета Общества.

21. В период между съездами высшим руководящим органом Туркменского общества охраны природы является республиканский совет Общества.

Республиканский совет Туркменского общества охраны природы:

избирает из своего состава открытым голосованием президиум республиканского совета в составе председателя, заместителя председателя, ответственного секретаря и членов президиума в количестве, определяемом республиканским советом Общества;

рассматривает вопросы, внесенные президиумом республиканского совета Общества;

рассматривает и утверждает сметы, отчеты президиума республиканского совета Общества, предложения и заключения ревизионной комиссии и отделений Общества, принимает по ним соответствующие решения;

созывает съезд Общества и подготавливает к нему доклады, отчеты, проекты постановлений и другие материалы.

Все вопросы на заседаниях республиканского совета Общества решаются большинством голосов.

Заседание республиканского совета Общества проводится президиумом не реже одного раза в год, а внеочередные — по требованию не менее $1/3$ членов республиканского совета Общества или по требованию ревизионной комиссии.

22. Исполнительным органом республиканского совета Туркменского общества охраны природы является его президиум.

Президиум республиканского совета Общества:

разрабатывает годовые и квартальные планы работы Общества, организует и контролирует их выполнение, составляет сметы и отчеты Общества;

утверждает приходно-расходные сметы, планы по труду областных, районных и городских отделений Общества, численность платных работников аппарата управления и предельные ассигнования на его содержание в пределах лимита численности аппарата управления и предельных ассигнований на его содержание, установленных Туркменскому обществу охраны природы, структуру и штаты советов местных отделений Общества, а также задания по организационно-массовым и пропагандистским мероприятиям;

руководит работой местных отделений Общества;

оказывает помощь в организации охраны диких зверей, птиц, рыб и редких растений;

создает при президиуме республиканского совета Общества научно-технический совет, секции и другие структурные органы на общественных началах и руководит их работой;

принимает участие через научно-технический совет и секции Общества в научных исследованиях и экспедициях, проводит в установленном порядке научные совещания, конференции, экскурсии и другие мероприятия, связанные с деятельностью Общества;

руководит организационно-массовой и агитационно-пропагандистской работой Общества;

руководит административно-хозяйственной и финансовой деятельностью Общества;

заключает от имени Общества договоры и совершает другие сделки, выдает обязательства и доверенности, открывает и закрывает счета в соответствующих учреждениях Госбанка СССР и распоряжается имуществом Общества в пределах, установленных законодательством и настоящим Уставом;

представительствует от имени Общества в административных, судебных, арбитражных органах и общественных организациях, а также ведет дела от имени Общества с предприятиями, учреждениями, организациями и гражданами;

созывает пленум республиканского совета Общества, подготавливает доклады, отчеты и другие материалы к заседанию;

утверждает единые образцы печати для местных отделений Общества, членских билетов, вкладышей об уплате членских взносов, обеспечивает их изготовление и рассылку в установленном порядке;

осуществляет ревизии финансово-хозяйственной деятельности и ру-

6) установление единой для Союза ССР системы государственного учета земель, государственной регистрации землепользований и порядка ведения земельного кадастра;

7) установление порядка составления ежегодного земельного баланса СССР;

8) регулирование других вопросов общесоюзного значения в области использования и охраны земель в соответствии с Конституцией СССР и Основами земельного законодательства Союза ССР и союзных республик[1].

Статья 7. Компетенция Туркменской ССР в области регулирования земельных отношений

Ведению Туркменской ССР в области регулирования земельных отношений подлежат распоряжение в пределах республики единым государственным земельным фондом и установление перспективных планов его использования, установление порядка пользования землей и организация землеустройства, установление планов по мелиорации земель, борьбе с эрозией и повышению плодородия почв, осуществление государственного контроля за использованием и охраной земель, а также регулирование земельных отношений по другим вопросам, если они не отнесены к компетенции Союза ССР[1].

Статья 7[1]. Государственное управление в области использования и охраны земель

В соответствии с Основами земельного законодательства Союза ССР и союзных республик государственное управление в области использования и охраны земель осуществляется Советом Министров СССР, Советом Министров Туркменской ССР, исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов, а также специально уполномоченными на то государственными органами в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 7[2]. Участие общественных организаций, трудовых коллективов и граждан в осуществлении мероприятий по рациональному использованию и охране земель

Профессиональные союзы, организации молодежи, общества охраны природы, научные общества и другие общественные организации, трудовые коллективы, а также граждане оказывают содействие государственным органам в осуществлении мероприятий по рациональному использованию и охране земель.

Общественные организации и трудовые коллективы принимают участие в деятельности, направленной на обеспечение рационального использования и охраны земель, в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР, а также с уставами (положениями) общественных организаций.

Государственные органы обязаны всемерно учитывать предложения общественных организаций, трудовых коллективов и граждан при осуществлении мероприятий по рациональному использованию и охране земель[1].

[1] Статья 7 — с изменениями, внесенными Указом от 30 сентября 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 19, ст. 136). Тем же Указом статья 6 дополнена пунктом 8.

[2] Статья 7[2] — с изменениями, внесенными Указом от 19 февраля 1985 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1985 г. № 5, ст. 14).

делениям и республиканскому совету Общества в размерах, устанавливаемых республиканским советом Общества.

Средства, необходимые первичным организациям Общества на природоохранную работу и премирование актива, выделяются президиумом совета районного, городского отделения Общества по утверждаемым им сметам.

Порядок использования денежных средств отделениями Туркменского общества охраны природы на проведение природоохранных, пропагандистских, хозяйственных и других мероприятий определяется президиумом республиканского совета Общества.

41. Доходы от производственной, торговой и иной хозяйственной деятельности отделений Туркменского общества охраны природы распределяются в порядке, установленном президиумом республиканского совета Общества.

42. Доходы местных отделений Туркменского общества охраны природы от выставок, лекций, издательской деятельности, других мероприятий и принадлежащего Обществу имущества, а также добровольные взносы остаются в распоряжении местных отделений Общества.

43. Все свободные средства республиканского совета, областных и Ашхабадского городского отделений Туркменского общества охраны природы хранятся в соответствующих учреждениях Госбанка СССР.

VIII. Отчетность общества

44. Президиум районного, городского отделения (кроме г. Ашхабада) Общества представляет квартальные и годовые бухгалтерские отчеты и отчеты о своей деятельности в областное отделение, которое на основании этих отчетов составляет сводный отчет и представляет его вместе с балансом президиуму республиканского совета Общества.

Ашхабадское городское отделение Общества представляет сводный отчет с балансом президиуму республиканского совета Общества самостоятельно.

45. Сводный годовой бухгалтерский отчет и баланс Общества утверждаются республиканским советом Общества.

IX. Порядок ликвидации общества

46. Туркменское общество охраны природы прекращает свою деятельность;

а) по постановлению съезда Общества;

б) по решению правительства республики.

47. В случае ликвидации или реорганизации Общества соблюдаются требования статей 37 и 39 Гражданского кодекса Туркменской ССР.

48. Все имущество, оставшееся после ликвидации Туркменского общества охраны природы, используется в порядке, предусмотренном статьей 40 Гражданского кодекса Туркменской ССР.

ководит контрольно-ревизионной работой местных отделений Общества;

устанавливает перечень лиц, пользующихся правом распорядителя кредита, заключения договоров и других сделок, найма и увольнения работников аппарата Общества;

разрешает другие вопросы, относящиеся к деятельности Общества.

23. Республиканская ревизионная комиссия избирается съездом Общества из числа его членов, не входящих в республиканский Совет, и подотчетна съезду. Члены республиканской ревизионной комиссии не могут занимать штатных должностей в аппарате Общества.

24. Республиканская ревизионная комиссия:

избирает из своего состава открытым голосованием председателя, заместителя и секретаря комиссии;

проверяет выполнение президиумом республиканского совета Общества возложенных на него задач, соблюдение им сметной и штатной дисциплины, ведение учета и отчетности, сроки и правильность прохождения дел в президиуме республиканского совета Общества, а также административно-хозяйственную деятельность Общества;

доводит до сведения республиканского совета Общества и его президиума результаты ревизий (проверок);

члены ревизионной комиссии Общества участвуют с правом совещательного голоса в работе пленумов республиканского совета и заседаниях президиума республиканского совета Общества.

IV. Местные организации общества

25. В области, районе, городе по решению президиума республиканского совета Общества создаются соответственно областное, районное, городское отделения Общества. Районное и городское отделения (кроме г. Ашхабада) подчиняются областному совету Общества и его президиуму. А областные и Ашхабадское городское отделения — республиканскому совету Общества и его президиуму.

26. Высшим органом отделений Туркменского общества охраны природы в области, районе, городе является областная, районная, городская конференция, которая созывается не реже одного раза в 2—3 года.

Конференция избирает открытым голосованием сроком на 2—3 года совет и ревизионную комиссию в количестве, установленном конференцией, рассматривает и утверждает отчеты соответствующих советов и ревизионных комиссий и решает другие вопросы, входящие в круг деятельности Общества.

Областной, районный и городской совет Общества избирает открытым голосованием президиум в составе председателя, его заместителей, ответственного секретаря и членов президиума.

Ревизионная комиссия из своего состава избирает председателя, заместителя председателя и секретаря.

27. Конференция, совет, президиум совета, ревизионная комиссия областного, районного и городского отделения осуществляют свою деятельность применительно к порядку, предусмотренному настоящим Уставом для съезда республиканского совета, президиума и ревизионной комиссии Общества.

Конференция соответствующего отделения избирает делегатов на съезд Общества.

28. Районные, городские отделения (кроме г. Ашхабада) работают под руководством областного совета Общества и его президиума, а областные и Ашхабадское городское отделения — под руководством республиканского совета Общества и его президиума.

Статья 8. Землепользователи

Земля в Туркменской ССР предоставляется в пользование:

колхозам, совхозам, другим сельскохозяйственным государственным, кооперативным, общественным предприятиям, организациям и учреждениям;

промышленным, транспортным, другим несельскохозяйственным, государственным, кооперативным, общественным предприятиям, организациям и учреждениям;

гражданам СССР.

В соответствии с Основами земельного законодательства Союза ССР и союзных республик в случаях, предусмотренных законодательством Союза ССР, земля может предоставляться в пользование и иным организациям и лицам.

Статья 9. Бесплатность пользования землей

Колхозам, совхозам, другим государственным, кооперативным, общественным предприятиям, организациям, учреждениям и гражданам СССР земля предоставляется в бесплатное пользование.

Статья 10. Сроки землепользования

Земля предоставляется в бессрочное или временное пользование.

Бессрочным (постоянным) признается землепользование без заранее установленного срока.

Земля, занимаемая колхозами, закрепляется за ними в бессрочное пользование[2].

Временное пользование землей может быть краткосрочным — до трех лет и долгосрочным — от трех до десяти лет. В случае производственной необходимости эти сроки могут быть продлены на период, не превышающий соответственно сроков краткосрочного или долгосрочного временного пользования. Продление сроков временного пользования землей производится органами, предоставившими эти земли.

Пастбища для отгонного животноводства могут предоставляться в долгосрочное пользование колхозам, совхозам и другим сельскохозяйственным предприятиям, организациям и учреждениям на срок до 25 лет.

Глава II
ПРЕДОСТАВЛЕНИЕ ЗЕМЕЛЬ В ПОЛЬЗОВАНИЕ

Статья 11. Порядок предоставления земельных участков в пользование

Предоставление земельных участков в пользование осуществляется в порядке отвода.

Отвод земельных участков производится на основании постановления Совета Министров Туркменской ССР либо решения исполнительного комитета соответствующего Совета народных депутатов в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР. В постановлениях или решениях о предоставлении земельных участков указываются цель, для которой они отводятся, и основные условия пользования землей.

Предоставление земельного участка, находящегося в пользовании, другому землепользователю производится только после изъятия данного участка в порядке, предусмотренном статьями 38—40 настоящего Кодекса.

Статья 12. Органы, имеющие право предоставления земельных участков в пользование

Предоставление земельных участков в пользование производится:

1) исполнительным комитетом сельского Совета народных депута-

[1] Часть третья статьи 10 — с изменениями, внесенными Указом от 15 мая 1979 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1979 г., № 10, ст. 44).

2 Зак. И

щение права землепользования, предусмотренное статьями 35 и 37 Кодекса производятся органами, имеющими право предоставления или изъятия этих земель в соответствии с Кодексом.

6. Ходатайства о предоставлении в пользование земельных участков, по которым к моменту введения в действие Земельного кодекса Туркменской ССР не приняты решения компетентных органов, разрешаются органами, указанными в статье 12 Кодекса, в порядке и с соблюдением условий, предусмотренных Кодексом.

Решения о предоставлении в пользование земельных участков, принятые до 1 июня 1971 года соответствующими органами в пределах их компетенции, но не исполненные к моменту введения в действие Кодекса, подлежат исполнению в соответствии с требованиями Кодекса.

7. На земельные участки, предоставленные в пользование до 1 июня 1971 года, правила о рекультивации земель, предусмотренные статьями 26, 27 и 44 Земельного кодекса Туркменской ССР, распространяются в случаях, если эти участки находились в пользовании соответствующих предприятий, организаций и учреждений и после введения в действие Основ земельного законодательства Союза ССР и союзных республик.

Обязанности по рекультивации земельных участков, пользование которыми было прекращено до 1 июля 1969 года, выполняются в порядке, установленном до введения в действие Основ земельного законодательства Союза ССР и союзных республик.

8. Правила статей 34 и 36 Земельного кодекса Туркменской ССР об основаниях прекращения права землепользования применяются и к тем случаям, когда земельные участки были предоставлены предприятиям, организациям, учреждениям и гражданам до 1 июня 1971 года.

Правило статьи 36 Кодекса, предусматривающее возможность прекращения права пользования земельными участками при неиспользовании их в течение двух лет подряд, распространяется на случаи неиспользования земельных участков после введения в действие Основ земельного законодательства Союза ССР и союзных республик. Условия прекращения права пользования земельными участками в случае, если землепользователь не приступил к пользованию земельного участка до 1 июля 1969 года, определяются в порядке, установленном до введения в действие Основ с тем, однако, чтобы срок, в течение которого земельный участок не использовался, не превышал после 1 июля 1969 года двух лет.

9. Предоставленные до 1 июня 1971 года приусадебные земельные участки, а также земельные участки для индивидуального жилищного строительства и под огороды сохраняются в размерах, предусмотренных ранее действующим законодательством.

10. Жалобы и заявления по земельным спорам, не рассмотренные к 1 июня 1971 года, разрешаются в соответствии со статьями 167—178 Земельного кодекса Туркменской ССР.

12. Настоящий Указ ввести в действие с 1 июня 1971 года.

КОДЕКС ТУРКМЕНСКОЙ ССР О НЕДРАХ[1]

УТВЕРЖДЕН ЗАКОНОМ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 2 декабря 1976 г.
(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1976 г., № 23, ст. 90)

Статьи 20 и 22, абзац первый, пункт 6 части третьей статьи 24, часть первая статьи 27

О МЕРОПРИЯТИЯХ ПО ВЫПОЛНЕНИЮ ПОСТАНОВЛЕНИЯ ЦК КПСС И СОВЕТА МИНИСТРОВ СССР ОТ 20 МАРТА 1967 ГОДА № 236 «О НЕОТЛОЖНЫХ МЕРАХ ПО ЗАЩИТЕ ПОЧВ ОТ ВЕТРОВОЙ И ВОДНОЙ ЭРОЗИИ» В ТУРКМЕНСКОЙ ССР[2]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КП ТУРКМЕНИСТАНА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 18 октября 1967 г. № 527
(СПиР ТССР, 1967 г., № 10, ст. 296)

Во исполнение постановления ЦК КПСС и Совета Министров СССР от 20 марта 1967 года № 236 «О неотложных мерах по защите почв от ветровой и водной эрозии», ЦК КП Туркменистана и Совет Министров Туркменской ССР постановляют:

1. Считать защитное лесоразведение и борьбу с ветровой и водной эрозией почв одной из важнейших государственных задач партийных, советских, сельскохозяйственных органов в системе мер по дальнейшему развитию сельскохозяйственного производства республики.

2. Министерству сельского хозяйства ТССР, Министерству мелиорации и водного хозяйства ТССР, Государственному комитету лесного хозяйства Совета Министров ТССР, Туркменскому объединению «Туркменсельхозтехника» Совета Министров ТССР, Управлению «Каракумстрой», Министерству пищевой промышленности ТССР, Министерству легкой промышленности ТССР, Академии наук ТССР, научно-исследовательским сельскохозяйственным учреждениям, райкомам КПТ и райисполкомам, руководителям колхозов и совхозов республики широко развернуть планомерное осуществление комплекса организационно-хозяйственных, агротехнических, лесомелиоративных и гидротехнических противоэрозионных мероприятий.

В зависимости от местных почвенно-климатических условий, где эффективность соответствующих противоэрозионных мероприятий доказана наукой и практикой, осуществлять:

— в районах распространения ветровой эрозии — выращивание полезащитных лесных полос, закрепление и облесение песков и регулирование пастьбы скота;

— в районах распространения водной эрозии — обработку почвы

---

[1] См. стр. 115.

[2] Признаны утратившими силу: абзац второй пункта 9 — постановлением Совета Министров ТССР от 5 ноября 1983 г. № 480 (СП ТССР, 1983 г., № 11—12, ст. 101), абзац пятый пункта 15 — постановлением Совета Министров ТССР от 1 июня 1978 г. № 231 (СП ТССР, 1978 г., № 6, ст. 67).

Пункт 41 не приводится, как воспроизводящий нормы постановления ЦК КПСС и Совета Министров от 20 марта 1967 г. № 236 «О неотложных мерах по защите почв от ветровой и водной эрозии» (см. Свод законов СССР, том 4).

и посевов сельскохозяйственных культур поперек склона, контурную вспашку, углубление пахотного слоя и применение других способов обработки почвы, уменьшающих сток поверхностных вод; выращивание полезащитных лесных полос, облесение берегов рек, водоемов и песков, строительство противоэрозионных гидротехнических сооружений (перепадов, водоемов, обвалование и др.);

— в горных районах — устройство противоселевых сооружений, террасирование и облесение склонов, регулирование выпаса скота, меры по сохранению горных лесов.

Министерству сельского хозяйства ТССР, Государственному комитету лесного хозяйства Совета Министров ТССР и их органам на местах, руководителям и специалистам колхозов, совхозов и других сельскохозяйственных предприятий осуществлять в первую очередь систему наиболее доступных и эффективных агротехнических противоэрозионных мероприятий.

9. Обязать Министерство сельского хозяйства ТССР, Министерство пищевой промышленности ТССР, Министерство легкой промышленности ТССР, Управление «Каракумстрой», директоров совхозов, а также правления колхозов предусматривать в производственно-финансовых планах хозяйств проведение агротехнических и противоэрозионных мероприятий, включая создание защитных лесных насаждений и простейших гидротехнических сооружений, своими силами и средствами.

11. Установить, что работы по облесению песков и других неудобных земель в соответствии с годовыми народнохозяйственными планами, а также выращивание посадочного материала для удовлетворения потребности колхозов, совхозов и других сельскохозяйственных предприятий, создающих лесные насаждения своими силами и средствами, выполняются Государственным комитетом лесного хозяйства Совета Министров ТССР.

12. Министерству сельского хозяйства ТССР, Министерству мелиорации и водного хозяйства ТССР, Министерству автомобильного транспорта и шоссейных дорог ТССР, Управлению «Каракумстрой» совместно с колхозами, совхозами и другими сельскохозяйственными и промышленными организациями, исходя из установленных настоящим постановлением объемов работ, по согласованию с соответствующими райисполкомами и горисполкомами, ежегодно определять участки для закладки полезащитных лесных полос и облесения песков и не позднее 1 августа каждого года, предшествующего планируемому, выдавать подрядным организациям необходимую документацию.

14. Обязать Министерство сельского хозяйства ТССР, Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР, Государственный комитет лесного хозяйства Совета Министров ТССР, Туркменское объединение «Туркменсельхозтехника» Совета Министров ТССР, Управление «Каракумстрой», а также министерства и ведомства республики, имеющие в своем подчинении сельскохозяйственные предприятия, начиная с 1968 года, представлять в Госплан ТССР объемы работ по защите почв от эрозии, потребность денежных ассигнований, материально-технических ресурсов, численность работников и фонда заработной платы, необходимых для выполнения этих работ.

15. Госплану ТССР предусматривать в проектах годовых планов развития народного хозяйства республики выделение органам сельского хозяйства:

— капитальных вложений на проведение противоэрозионных и

противоселевых работ в совхозах и других государственных сельскохозяйственных предприятиях (на создание полезащитных лесных полос, террасирование склонов, строительство противоэрозионных гидротехнических и противоселевых сооружений, строительство прудов, водоемов, а также на выполнение связанных с этим проектно-изыскательских работ) в пределах капитальных вложений, выделяемых по отраслям «Сельское хозяйство»;

— численности работников и фондов заработной платы, необходимых для выполнения указанных противоэрозионных и противоселевых работ;

— Министерству финансов ТССР ежегодно предусматривать выделение ассигнований за счет средств государственного бюджета на операционные расходы;

— органам лесного хозяйства — на проведение работ по созданию противоэрозионных лесных насаждений по берегам рек, водоемов, по облесению песков и других неудобных земель, а также на выполнение связанных с этим проектно-изыскательских работ.

17. В целях упорядочения дела разработки проектов организаций территории колхозов, совхозов и других хозяйств, занимающихся сельскохозяйственным производством, и обеспечения разработки в них комплекса организационно-хозяйственных, агротехнических, лесомелиоративных и гидротехнических мероприятий по борьбе с эрозией почв, функции генерального проектировщика по всем видам проектно-изыскательских работ, связанных с разработкой противоэрозионных мероприятий, возложить на Республиканскую комплексную землеустроительную экспедицию Министерства сельского хозяйства ТССР.

Обязать Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР и Управление «Каракумстрой» предусматривать в планах института «Туркменгипроводхоз» и «Каракумского филиала «Средазгипроводхлопок» по заявкам Министерства сельского хозяйства ТССР и других министерств и ведомств республики, имеющих сельскохозяйственные предприятия, разработку проектно-сметной документации по защите почв от эрозии.

18. Министерству сельского хозяйства ТССР принять меры к укреплению Республиканской комплексной землеустроительной экспедиции высококвалифицированными кадрами и созданию надлежащей материально-технической базы, для чего предусматривать выделение капитальных вложений на строительство производственных и бытовых помещений.

22. Обязать Госстрой ТССР, министерства и ведомства республики при рассмотрении проектных заданий на строительство в селеопасной зоне и в местах, подверженных заносу песками, жилых и производственных помещений, промышленных предприятий, дорог, каналов и других объектов народного хозяйства, требовать наличия мероприятий, обеспечивающих защиту строящихся объектов от селевых потоков и заноса песками, без которых строительство не должно осуществляться.

30. Установить, что Министерство сельского хозяйства ТССР и его органы на местах определяют размещение государственных межхозяйственных и внутрихозяйственных полос, в соответствии с настоящим постановлением, организуют работы по осуществлению комплекса противоэрозионных мероприятий в колхозах, совхозах и других государственных сельскохозяйственных предприятиях, а также на землях государственного запаса и несут ответственность за выполнение соответст-

вующих организационно-хозяйственных и агротехнических мероприятий.

Возложить на руководителей и специалистов колхозов, совхозов и других предприятий и организаций республики персональную ответственность за правильное использование закрепленных за соответствующим хозяйством земель, осуществление противоэрозионных мероприятий и за сохранность защитных лесонасаждений и противоэрозионных сооружений, расположенных на этих землях.

31. Установить, что предложения Министерства сельского хозяйства ТССР по государственному учету земель и охране почв от ветровой и водной эрозии являются обязательными для всех предприятий, учреждений и организаций, находящихся на территории республики, независимо от их ведомственной принадлежности.

32. Туркменскому объединению «Туркменсельхозтехника» Совета Министров ТССР предусматривать в годовых планах выполнение ремонта тракторов, автомобилей, машин и оборудования, принадлежащих органам лесного хозяйства, а также снабжение их запасными частями по заявкам Государственного комитета лесного хозяйства Совета Министров ТССР.

33. Обязать Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР, Управление «Каракумстрой» и райисполкомы в соответствии с планами водопользования обеспечивать бесперебойную подачу воды для орошения защитных лесонасаждений.

35. Госплану ТССР, Министерству финансов ТССР, Государственному комитету Совета Министров ТССР по профессионально-техническому образованию предусматривать ежегодно в проектах плана развития народного хозяйства республики расширение учебно-производственной базы сельских профессионально-технических училищ и организовать в них, начиная с 1968/69 учебного года, подготовку квалифицированных рабочих по агролесомелиорации и механизации агролесомелиоративных работ с ежегодным приемом 120 человек, в том числе по механизации лесомелиоративных работ 90 человек.

37. Повышение квалификации производственных кадров предприятий и организаций системы Государственного комитета лесного хозяйства Совета Министров ТССР осуществлять на краткосрочных курсах, а также в профессионально-технических училищах.

Государственному комитету лесного хозяйства Совета Министров ТССР и Государственному комитету Совета Министров ТССР по профессионально-техническому образованию организовать повышение квалификации производственных кадров в профтехучилищах, для чего с 1967/68 учебного года предусматривать на эти цели необходимые денежные и материальные средства.

38. Министерству сельского хозяйства ТССР, Министерству мелиорации и водного хозяйства ТССР, Министерству народного образования ТССР, Академии наук ТССР, Государственному комитету лесного хозяйства Совета Министров ТССР рассмотреть состояние научных работ по защитному лесоразведению, по борьбе с эрозией почв, селевыми потоками и принять меры к коренному улучшению исследований в этой области и внедрению в производство проверенных на практике методов защиты почв и повышению их плодородия.

39. Обязать Министерство сельского хозяйства ТССР, Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР, Государственный комитет лесного хозяйства Совета Министров ТССР, Туркменское объединение «Туркменсельхозтехника» Совета Министров ТССР, Управление «Каракумстрой» и их органы на местах, райкомы КПТ и райисполкомы:

— оказывать колхозам, совхозам, лесохозяйственным и мелиоративным предприятиям и организациям необходимую помощь в выполнении работ по защите почв от ветровой и водной эрозии;

— рассматривать по итогам весенних и осенних работ выполнение установленных заданий и принимать меры к устранению выявленных недостатков в проведении работ по защите почв и повышению их плодородия.

40. Обязать Министерство сельского хозяйства ТССР, Государственный комитет лесного хозяйства Совета Министров ТССР, Государственный комитет Совета Министров ТССР по печати, Государственный комитет Совета Министров ТССР по кинематографии и Государственный комитет Совета Министров ТССР по радиовещанию и телевидению принять меры к усилению пропаганды мероприятий по защите почв от ветровой и водной эрозии, защитному лесоразведению и бережному отношению к земле — всенародному достоянию и основному источнику увеличения производства сельскохозяйственных продуктов.

О МЕРАХ ПО ЗАЩИТЕ ПОЧВ И ПЕСКОВ ОТ ВЕТРОВОЙ И ВОДНОЙ ЭРОЗИИ В ТУРКМЕНСКОЙ ССР[1]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 17 мая 1961 г. № 185

Придавая важное государственное значение делу предохранения почв и песков от явлений ветровой и водной эрозии, а хозяйственных объектов от песчаных заносов, а также защиты сельскохозяйственных

[1] Пункты 8, 9 и 11 не приводятся, как не содержащие норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

О МЕРАХ ПО УЛУЧШЕНИЮ ЗАЩИТЫ НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТОВ, ПРЕДПРИЯТИЙ, ДРУГИХ ОБЪЕКТОВ И ЗЕМЕЛЬ ОТ СЕЛЕВЫХ ПОТОКОВ, ОПОЛЗНЕЙ И ОБВАЛОВ[1]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 28 июня 1978 г. № 262

В целях улучшения защиты населенных пунктов, народнохозяйственных объектов и земель от селевых потоков, оползней и обвалов и во исполнение постановления Совета Министров СССР от 7 марта 1978 г. № 183 «О мерах по улучшению защиты населенных пунктов, предприятий, других объектов и земель от селевых потоков, снежных лавин, оползней и обвалов» Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

1. Поручить Управлению гидрометслужбы ТССР, Управлению геологии Совета Министров ТССР, Министерству сельского хозяйства ТССР, Министерству мелиорации и водного хозяйства ТССР, Государственному комитету лесного хозяйства Совета Министров ТССР в целях выявления потенциально опасных территорий, подверженных образованию и развитию селевых потоков, оползней и обвалов, провести до 1980 года специальные обследования земель, независимо от категорий их и ведомственной подчиненности землепользователей. Материалы обследования представить в Госплан ТССР и Госстрой ТССР.

Министерству сельского хозяйства ТССР при ведении государственного учета земель учитывать данные указанных обследований.

2. Госстрою ТССР обеспечить до конца 1980 года корректировку Генеральной схемы противоселевых и противопаводковых мероприятий, а по мере поступления дополнительных материалов по вопросам оползней и обвалов вносить необходимые уточнения и дополнения в перечень населенных пунктов, мест отдыха трудящихся, предприятий и других объектов и земель, которым угрожает опасность возникновения указанных явлений и процессов.

Министерствам, ведомствам и другим предприятиям, организациям и учреждениям при разработке технических и техно-рабочих проектов и предпроектных проработок на строительство объектов по защите населенных пунктов, предприятий, других объектов и земель от селевых потоков, паводковых явлений, оползней и обвалов строго руководствоваться Генеральной схемой противоселевых и противопаводковых мероприятий по Туркменской ССР.

3. Обязать Госплан ТССР, министерства и ведомства предусматривать в проектах годовых и пятилетних планов выделение капитальных вложений, материально-технических, финансовых и трудовых ресурсов, необходимых для выполнения научно-исследовательских, проектно-изыскательских, строительных и других работ, обеспечивающих проведение наблюдений, прогнозирование возникновения, распространения и развития селей, оползней и обвалов, осуществление профилактических мероприятий и мероприятий по ликвидации вредных последствий, вызванных этими гидрометеорологическими явлениями и геологическими процессами, и учитывать осуществление указанных строительных работ при формировании планов подрядных работ.

---

[1] Абзац третий пункта 8, пункты 9, 10, 12 и 13 не приводятся, как не содержащие норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

Пункт 14 не приводится, как воспроизводящий нормы постановления Совета Министров СССР от 7 марта 1978 г. № 183 «О мерах по улучшению защиты населенных пунктов, предприятий, других объектов и земель от селевых потоков, снежных лавин, оползней и обвалов» (см. Свод законов СССР, том 4, стр. 78).

4. Министерствам, ведомствам и другим организациям и учреждениям при строительстве и реконструкции различных объектов и сооружений в потенциально опасных и подверженных селям, паводкам районах осуществлять также строительство служебных зданий и линий связи для станций противоселевой и противопаводковой службы, а также жилых домов для работников станций с тем, чтобы на этих станциях силами Управления гидрометслужбы ТССР и института «ТуркменНИИГиМ» обеспечить осуществление необходимых наблюдений, составление прогнозов селевой и паводковой опасности и доведение их до заинтересованных организаций.

Госстрою ТССР при экспертизе проектов учитывать наличие в них указанных объектов и коммуникаций.

5. Установить, что технические, техно-рабочие проекты и технико-экономические обоснования на строительство объектов по борьбе с селевыми потоками, оползнями и обвалами и проектные решения при выборе площадок под строительство населенных пунктов, народнохозяйственных объектов и для организации мест отдыха трудящихся в потенциально опасных и подверженных воздействиям указанных явлений и процессов территориях рассматриваются и утверждаются по согласованию с Госстроем ТССР.

6. Возложить выполнение работ по защите объектов от селевых потоков, оползней и обвалов на следующие министерства, ведомства и организации:

на Главкаракумстрой — Каракумский канал им. В. И. Ленина;

на Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР — посевы сельскохозяйственных культур и объекты в сельской местности;

на горисполкомы — областные центры и гг. Небит-Даг и Безмеин;

на Министерство коммунального хозяйства ТССР — райцентры и поселки городского типа;

на Министерство связи ТССР — линии связи;

на Министерство автомобильного транспорта и шоссейных дорог ТССР — автомобильные дороги;

на Ашхабадское, Марыйское, Чарджоуское отделения Среднеазиатской железной дороги — железнодорожные линии и коммуникации.

7. Министерству сельского хозяйства ТССР в целях улучшения и упорядочения хозяйственного использования земель селесборных бассейнов:

в течение 1979—1980 годов разработать проекты внутрихозяйственного землеустройства в разрезе землепользователей с введением пастбищеоборотов, противоэрозионные мероприятия по утилизации селевого и паводкового стоков и рекомендации по регулированию численности поголовья выпасаемого на этих землях скота;

обеспечить ведение государственного учета потенциально опасных земель, подверженных воздействию селевых потоков, оползней и обвалов.

8. Государственному комитету лесного хозяйства Совета Министров ТССР:

в целях преобразования стокообразующей поверхности селесборных бассейнов в течение 1979—1980 годов разработать проект облесения сильно эродированных земель центрального Копет-Дага и Большого Балхана, и начиная с 1979 года, приступить к закладке насаждений и уходу за ними.

11. Возложить на институт «Туркменгипроводхоз» функции Генерального проектировщика по разработке проектов защиты населенных пунктов, предприятий, других объектов и земель республики от селевых потоков.

Вагтлайынча пейдаланмак үчин
бөлүнип берлен ерлериң

ПЛАНЫ

ПЛАН

земель, отведенных во временное пользование

МАСШТАБ 1:

Халк депутатларының ________________________________

Советиниң исполнитель комитетиниң башлыгы
Председатель исполнительного комитета

________________________________ Совета народных депутатов.

Район оба хоҗалык управлениесиниң старший инженер-ер гурлушыкчысы.
Старший инженер-землеустроитель районного управления сельского хозяйства.
Ерден вагтлайын пейдаланмак хукугыны берйэн дөвлет акты
Государственный акт на право временного пользования землей выдан

« » ________________________________ 19 й. г. берилди.

Шу дөвлет акты ики экземплярда дүзүлди: биринҗиси ерден пейдаланыжа берилди, икинҗиси халк депутатларының _________ ____________________ Советиниң исполнитель комитетинде сакланыляр.
Ерден вагтлайын пейдаланмак хукугыны берйэн дөвлет актына гошмачалар.

Настоящий государственный акт составлен в двух экземплярах: первый экземпляр выдан землепользователю, второй хранится в исполнительном комитете ____________________ Совета народных депутатов.
Дополнения к государственному акту на право временного пользования землей.

О ПОРЯДКЕ И НОРМАХ ПРЕДОСТАВЛЕНИЯ ДОПОЛНИТЕЛЬНЫХ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ РАБОЧИМ И СЛУЖАЩИМ СОВХОЗОВ И ДРУГИМ ГРАЖДАНАМ, ПРОЖИВАЮЩИМ В СЕЛЬСКОЙ МЕСТНОСТИ, ДЛЯ ВЫРАЩИВАНИЯ КОРМОВЫХ КУЛЬТУР

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 15 сентября 1982 г. № 405

(СП ТССР, 1982 г., № 7—8—9, ст. 96)

Во исполнение постановления ЦК КПСС и Совета Министров СССР от 8 января 1981 г. № 27 «О дополнительных мерах по увеличению производства сельскохозяйственной продукции в личных подсобных хозяйствах граждан»[1] и в соответствии со статьей 91[1] Земельного кодекса Туркменской ССР[2] Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

1. Установить, что рабочим и служащим совхозов и других сельскохозяйственных предприятий, организаций и учреждений, другим гражданам, проживающим в сельской местности, заключившим с этими хозяйствами, а также с организациями потребительской кооперации договоры на производство продукции животноводства, предоставляются дополнительные земельные участки для выращивания кормовых культур.

Предоставление дополнительных земельных участков производится по решению администрации совхоза или другого государственного сельскохозяйственного предприятия, организации, учреждения, без права строительства на них жилых домов и посадки плодовых и других многолетних насаждений, за пределами жилой зоны (как за счет свободного приусадебного земельного фонда, так и за счет временно не используемых хозяйствами земель), на орошаемых землях в размере не более 0,1 гектара на одну семью на период действия договора на производство продукции животноводства.

2. Рекомендовать колхозам применять указанный порядок и нормы выделения дополнительных земельных участков для выращивания кормовых культур, к колхозникам и другим гражданам, проживающим в сельской местности, заключившим с колхозами, а также с организациями потребительской кооперации договоры на производство продукции животноводства.

3. Министерству сельского хозяйства ТССР и облисполкомам установить постоянный контроль за использованием дополнительно выделенных земельных участков строго по назначению.

ПРАВИЛА ЗАСТРОЙКИ СЕЛЬСКИХ НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР[3]

УТВЕРЖДЕНЫ ПОСТАНОВЛЕНИЕМ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 11 января 1984 г. № 14

(СП ТССР, 1984 г., № 1, ст. 7)

Пункты 10—22, абзац первый, подпункты «а», «б» пункта 24, абзац первый, подпункты «а», «б» пункта 25, абзацы первый и шестой пункта 31, абзацы первый, второй, шестой и восьмой пункта 39, абзацы первый и второй пункта 40, пункты 42 и 56

---

[1] См. Свод законов СССР, том 4.

[2] См. стр. 33.

[3] См. Свод законов Туркменской ССР, том 4.

ПОЛОЖЕНИЕ
ОБ ИНДИВИДУАЛЬНОМ ЖИЛИЩНОМ СТРОИТЕЛЬСТВЕ НА ТЕРРИТОРИИ ТУРКМЕНСКОЙ ССР[1]

УТВЕРЖДЕНО ПОСТАНОВЛЕНИЕМ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 2 апреля 1975 г. № 145

(СП ТССР, 1975 г., № 4, ст. 37)

Пункты 2 и 3, абзац первый пункта 4, пункты 5—9, абзацы первый, седьмой и восьмой пункта 11, пункты 14 и 15, абзац первый пункта 16

ЛЕСНОЙ КОДЕКС ТУРКМЕНСКОЙ ССР[2]

УТВЕРЖДЕН ЗАКОНОМ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 19 июля 1979 г.

(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1979 г., № 14, ст. 82)

Части третья и четвертая статьи 4, абзацы первый и шестой части первой статьи 16, статья 18, часть первая статьи 30, статьи 34—36 и 40, часть первая статьи 45, статьи 66 и 67, абзацы первый и седьмой части первой статьи 78

О ЗЕМЛЯХ, ПРЕДОСТАВЛЕННЫХ ОРГАНАМ ВОДНОГО ХОЗЯЙСТВА ТССР ДЛЯ СПЕЦИАЛЬНЫХ НУЖД[3]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 25 января 1949 г. № 33

В соответствии с постановлением Совета Министров Союза ССР, от 26 ноября 1948 года № 4405[4], в целях обеспечения органов водного хозяйства ТССР землями для удовлетворения специальных нужд по строительству, реконструкции и содержанию водохозяйственных систем и гидротехнических сооружений, созданных и воздвигаемых в целях водоснабжения, обводнения, орошения и осушения земель сельскохозяйственного значения, Совет Министров ТССР постановляет:

2. На принадлежащих различным землепользователям землях, прилегающих к каналам межхозяйственного значения, по которым не установлены полосы отвода, запрещается производить без разрешения органов водного хозяйства ТССР возведение строений, устройство копаней канав, складов строительных материалов сельскохозяйственной продукции ближе 10—15 метров и распахивать землю ближе двух метров от бровки канала или от подошвы дамб его, а также устройство водопоев для скота.

3. Органы водного хозяйства ТССР имеют право, по согласованию с соответствующими землепользователями, на землях, прилегаемых к каналам и не занятых посевами или насаждениями, при производстве текущих ремонтных работ устраивать временные склады ремонтно-строительных материалов, выбрасывать ил и водоросли при очистке каналов, размещать временные кузницы, походные мастерские, устраивать стоянки транспорта и механизмов, а также в случае надобности закладывать резервы для выемки грунта.

[1] См. Свод законов Туркменской ССР, том 4.

[2] См. стр. 223.

[3] Пункты 1, 4, 5 признаны утратившими силу постановлением Совета Министров ТССР от 23 декабря 1963 г. № 582 (СП ТССР, 1963 г., № 12, ст. 283).

[4] См. Свод законов СССР, том 4.

ными комитетами и ведомствами по согласованию с органами государственного горного надзора[1].

В соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах положения о горноспасательных частях и службах по предупреждению и ликвидации открытых газовых и нефтяных фонтанов утверждаются в порядке, устанавливаемом Советом Министров СССР.

Исполнительные комитеты местных Советов народных депутатов, а также предприятия, организации и учреждения, независимо от их ведомственной подчиненности, обязаны в случае аварий на предприятиях по добыче полезных ископаемых предоставлять транспортные средства, материалы и оборудование, средства связи и медикаменты и оказывать другие виды помощи в ликвидации аварий.

Раздел VI

ОХРАНА НЕДР

Статья 48. Основные требования в области охраны недр

Все недра в Туркменской ССР подлежат охране.

Основными требованиями в области охраны недр являются:

1) обеспечение полного и комплексного геологического изучения недр;

2) соблюдение установленного порядка предоставления недр в пользование и недопущение самовольного пользования недрами;

3) наиболее полное извлечение из недр и рациональное использование запасов основных и совместно с ними залегающих полезных ископаемых и содержащихся в них компонентов;

4) недопущение вредного влияния работ, связанных с пользованием недрами, на сохранность запасов полезных ископаемых;

5) охрана месторождений полезных ископаемых от затопления, обводнения, пожаров и от других факторов, снижающих качество полезных ископаемых и промышленную ценность месторождений или осложняющих их разработку;

6) предупреждение необоснованной и самовольной застройки площадей залегания полезных ископаемых и соблюдение установленного порядка использования этих площадей для других целей;

7) предотвращение вредного влияния работ, связанных с пользованием недрами, на сохранность эксплуатируемых и находящихся на консервации горных выработок и буровых скважин, а также подземных сооружений;

8) предотвращение загрязнения недр при подземном хранении нефти, газа и иных веществ и материалов, захоронении вредных веществ и отходов производства, сбросе сточных вод.

В случае нарушения требований настоящей статьи в соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах пользование недрами может быть ограничено, приостановлено или запрещено органами государственного горного надзора или другими специально уполномоченными на то государственными органами в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР.

---

[1] Часть первая статьи 47 — с изменениями, внесенными Указом от 15 апреля 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 7, ст. 64).

Законодательством Союза ССР и Туркменской ССР могут быть установлены меры материального и морального поощрения пользователей недр, стимулирующие осуществление мероприятий по улучшению использования недр и усилению их охраны.

Статья 49. Условия застройки площадей залегания полезных ископаемых

Запрещается проектирование и строительство населенных пунктов, промышленных комплексов и других народнохозяйственных объектов до получения от соответствующей территориальной геологической организации данных об отсутствии полезных ископаемых в недрах под участком предстоящей застройки.

В исключительных случаях застройки площадей залегания полезных ископаемых (кроме общераспространенных полезных ископаемых), а также размещение в местах их залегания подземных сооружений, не связанных с добычей полезных ископаемых, допускается лишь по согласованию с органами государственного горного надзора. При этом должны быть предусмотрены и осуществлены строительные и иные мероприятия, обеспечивающие возможность извлечения из недр полезных ископаемых.

Застройка площадей залегания общераспространенных полезных ископаемых, а также размещение в местах их залегания подземных сооружений, не связанных с добычей полезных ископаемых, допускаются в порядке, устанавливаемом Советом Министров Туркменской ССР.

Статья 50. Охрана участков недр, представляющих особую научную или культурную ценность

Редкие геологические обнажения, минералогические образования, палеонтологические объекты и другие участки недр, представляющие особую научную или культурную ценность, могут быть объявлены в установленном порядке заповедниками либо памятниками природы или культуры. Всякая деятельность, нарушающая сохранность указанных заповедников и памятников, запрещается.

В случае обнаружения при пользовании недрами редких геологических обнажений и минералогических образований, метеоритов, палеонтологических, археологических и других объектов, представляющих интерес для науки и культуры, пользователи недр обязаны приостановить работы на соответствующем участке и сообщить об этом заинтересованным государственным органам.

Статья 51. Участие общественных организаций, трудовых коллективов и граждан в осуществлении мероприятий по охране недр и рациональному их использованию

Профессиональные союзы, организации молодежи, общества охраны природы, научные общества и другие общественные организации, трудовые коллективы, а также граждане оказывают содействие государственным органам в осуществлении мероприятий по охране недр и рациональному их использованию.

Общественные организации и трудовые коллективы принимают участие в деятельности, направленной на обеспечение охраны недр и рационального их использования, в соответствии с законодательством

Союза ССР и Туркменской ССР, а также с уставами (положениями) общественных организаций.

Государственные органы обязаны всемерно учитывать предложения общественных организаций, трудовых коллективов и граждан при осуществлении мероприятий по охране недр и рациональному их использованию[1].

---

[1] Статья 51 — с изменениями, внесенными Указом от 19 февраля 1985 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1985 г., № 5, ст. 14).

6. Комиссия по передаче-приемке месторождения проводит свою работу, как правило, непосредственно на разведанном объекте и имеет право:

а) получать от организации, проводившей разведку месторождения, справки, объяснения, графические материалы; результаты анализов и другие необходимые данные, характеризующие изученность передаваемого месторождения (участка, залежи);

б) проверять выполнение рекомендаций Территориальной комиссии по запасам полезных ископаемых Управления геологии ТССР, указанных в протоколе об утверждении запасов;

в) давать рекомендации о возможном использовании зданий, сооружений и других основных средств, а также сохранившихся горных выработок при строительстве горнодобывающего предприятия и эксплуатации месторождения.

7. Передача-приемка месторождения оформляется актом, который подписывается председателем соответствующей комиссии и всеми ее членами. В случае разногласий стороны или отдельные члены комиссии фиксируют в акте свое особое мнение.

Комиссия определяет порядок и сроки передачи геологического отчета о разведочных работах, первичной геологической и технической документации, а также керна буровых скважин, образцов полезных ископаемых и пород, дубликатов проб, производственно-технических зданий, сооружений, жилых помещений, горных выработок и других основных средств, о чем делает соответствующие записи в акте.

К акту комиссии прилагаются справки, протоколы, описи и другие документы, подтверждающие выполнение требований, указанных в пункте 3 настоящего положения, а также сведения о произведенных затратах на геологоразведочные работы по месторождению, передаваемому для промышленного освоения.

Акт междуведомственной комиссии утверждается министерством (ведомством), принимающим месторождение, и министерством (ведомством), осуществлявшим разведку месторождения, а акт комиссии, созданной приказом по объединению (комбинату), утверждается руководством этого объединения (комбината). Утвержденный акт комиссии является основанием для отнесения запасов полезных ископаемых, разведанных на месторождении, на баланс министерства (ведомства) или организации, принявшей месторождение для промышленного освоения.

8. Возникающие разногласия по вопросам передачи-приемки месторождения разрешаются руководством соответствующих министерств, объединений (комбинатов) и ведомств.

9. Контроль за соблюдением настоящего Положения осуществляется органами Госгортехнадзора ТССР.

ОБ УТВЕРЖДЕНИИ ИНСТРУКЦИИ О ПОРЯДКЕ ПРОИЗВОДСТВА ГЕОЛОГОРАЗВЕДОЧНЫХ РАБОТ НА ОБЩЕРАСПРОСТРАНЕННЫЕ ПОЛЕЗНЫЕ ИСКОПАЕМЫЕ И ПРЕСНЫЕ ПОДЗЕМНЫЕ ВОДЫ ПО ЗАЯВКАМ ПРЕДПРИЯТИЙ, УЧРЕЖДЕНИЙ И ОРГАНИЗАЦИЙ НА ТЕРРИТОРИИ ТУРКМЕНСКОЙ ССР[1]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 27 августа 1985 г. № 328

Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

1. Утвердить прилагаемую Инструкцию о порядке производства геологоразведочных работ на общераспространенные полезные ископаемые и пресные подземные воды по заявкам предприятий, учреждений и организаций на территории Туркменской ССР.

УТВЕРЖДЕНА

постановлением Совета Министров ТССР
от 27 августа 1985 г. № 328

ИНСТРУКЦИЯ

О ПОРЯДКЕ ПРОИЗВОДСТВА ГЕОЛОГОРАЗВЕДОЧНЫХ РАБОТ НА ОБЩЕРАСПРОСТРАНЕННЫЕ ПОЛЕЗНЫЕ ИСКОПАЕМЫЕ И ПРЕСНЫЕ ПОДЗЕМНЫЕ ВОДЫ ПО ЗАЯВКАМ ПРЕДПРИЯТИЙ, УЧРЕЖДЕНИЙ И ОРГАНИЗАЦИЙ НА ТЕРРИТОРИИ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

1. Устанавливаемый настоящей Инструкцией порядок производства геологоразведочных работ на общераспространенные полезные ископаемые и пресные подземные воды по заявкам предприятий, учреждений и организаций разработан в соответствии с Кодексом Туркменской ССР о недрах и с целью их наиболее рационального и эффективного использования и обязателен для всех министерств, ведомств, предприятий, учреждений и организаций, находящихся на территории Туркменской ССР.

2. Предложения о необходимости производства геологоразведочных работ на общераспространенные полезные ископаемые и пресные подземные воды вносятся предприятиями, учреждениями и организациями в министерства (ведомства) по подчиненности.

Предприятия союзно-республиканского и союзного подчинения оформляют заявки через Мингео СССР по согласованию с Госпланом ТССР.

Заявки на геологоразведочные работы на указанные полезные ископаемые направляются заинтересованными министерствами (ведомствами) в Госплан ТССР, а также в Управление геологии ТССР до 15 апреля года, предшествующего началу работ.

Госплан ТССР рассматривает целесообразность производства геологоразведочных работ на указанные полезные ископаемые с участием представителей заинтересованных министерств (ведомств), которые должны представить технические задания на производство работ.

---

[1] Пункт 2 не приводится, как не содержащий норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

3 Зак. 11

3. Заявки министерств (ведомств) на проведение геологоразведочных работ на общераспространенные полезные ископаемые и пресные подземные воды должны содержать следующие сведения:

а) наименование и адрес предприятия, учреждения, организации — потребителя полезного ископаемого, наименование полезного ископаемого, мощность намечаемого к проектированию предприятия, количество запасов на амортизационный срок с приложением обоснования экономической нецелесообразности или невозможности использования разведанных месторождений аналогичного сырья или отходов производства предприятий, расположенных в районе постановки геологоразведочных работ, сроки освоения заявленного месторождения;

б) местоположение месторождения или района поисков по существующему административному делению с обзорной картой;

в) требования промышленности к качеству минерального сырья или изделий из него (ГОСТ, ОСТ, РТУ и т. д.), потребность в подземных водах, требования к химическому составу и физическим свойствам воды, предполагаемый режим эксплуатации водозабора, срок водопотребления и допустимый радиус поисков.

4. Министерства (ведомства), подавшие заявки на разведку месторождений общераспространенных полезных ископаемых и пресных подземных вод, прилагают к ним решения исполкомов районных или областных Советов народных депутатов с принципиальным согласием на будущий земельный отвод под разработку месторождений, а по месторождениям пресных подземных вод, кроме того, согласование условий специального водопользования в соответствии с установленным порядком с территориальными органами по регулированию использования и охране вод Министерства мелиорации и водного хозяйства ТССР.

5. Целесообразность проведения заявленных геологоразведочных работ на общераспространенные полезные ископаемые и пресные подземные воды устанавливается Управлением геологии ТССР по согласованию с Госпланом ТССР при отсутствии разведанных объектов.

6. По месторождениям общераспространенных полезных ископаемых, разведанные запасы которых подлежат утверждению в территориальной комиссии по запасам полезных ископаемых (ТКЗ), организации, проводящие геологоразведочные работы, разрабатывают кондиции в соответствии с установленным порядком.

Для месторождений, являющихся сырьевой базой действующих предприятий, технико-экономические расчеты и обоснования параметров кондиций могут разрабатываться укрупненно с использованием прогрессивных плановых показателей с учетом соответствующих поправок на проектируемую мощность, коэффициент вскрыши, транспорт и удешевляющие (удорожающие) факторы и должны быть включены в геологический отчет в виде самостоятельного раздела.

7. Геологоразведочные работы для организации притрассовых карьеров при строительстве автодорог и разведки балластных пород для отсыпки площадок должны проводиться, как правило, изыскательскими организациями, а при необходимости выявления запасов в объеме свыше 30 тыс. куб. м на каждом участке в основном организацией системы Управления геологии ТССР.

8. Геологоразведочные работы на общераспространенные полезные ископаемые и пресные подземные воды подлежат регистрации в территориальных геологических фондах Управления геологии ТССР.

Проведение геологоразведочных работ без регистрации в территориальных геологических фондах запрещается.

ПОЛОЖЕНИЕ
О ГОСУДАРСТВЕННОМ КОМИТЕТЕ ТУРКМЕНСКОЙ ССР ПО НАДЗОРУ ЗА БЕЗОПАСНЫМ ВЕДЕНИЕМ РАБОТ В ПРОМЫШЛЕННОСТИ И ГОРНОМУ НАДЗОРУ[1]

УТВЕРЖДЕНО ПОСТАНОВЛЕНИЕМ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 8 июня 1982 г. № 257

(СП ТССР, 1982 г., № 4—5—6, ст. 41)

Пункт 1, абзацы первый, второй и пятый пункта 2, абзац первый, подпункты «а» — «е», «л», абзацы первый, третий — пятый подпункта «р», подпункты «у» — «х» пункта 5, абзац первый, подпункты «а» — «г», «е», абзацы первый, второй, четвертый и пятый подпункта «з», подпункты «и» — «м», «р» — «у» и абзац двадцать девятый пункта 6, абзац третий пункта 8, абзац первый пункта 10

ПОЛОЖЕНИЕ
О МИНИСТЕРСТВЕ ПРОМЫШЛЕННОСТИ СТРОИТЕЛЬНЫХ МАТЕРИАЛОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР[1]

УТВЕРЖДЕНО ПОСТАНОВЛЕНИЕМ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 13 августа 1969 г., № 377

(СПиР ТССР, 1969 г., № 8, ст. 177)

Абзац первый, подпункт «в» раздела VI, подпункты «а», «б» раздела VII пункта 6

ЗЕМЕЛЬНЫЙ КОДЕКС ТУРКМЕНСКОЙ ССР[2]

УТВЕРЖДЕН ЗАКОНОМ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 24 декабря 1970 г.

(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1970 г., № 24, ст. 172)

Часть первая статьи 14, абзац пятый статьи 22, часть первая статьи 26, часть первая статьи 27, статья 27^1

ВОДНЫЙ КОДЕКС ТУРКМЕНСКОЙ ССР[3]

УТВЕРЖДЕН ЗАКОНОМ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 27 декабря 1972 г.

(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1972 г., № 24, ст. 92)

Часть первая статьи 121

ЛЕСНОЙ КОДЕКС ТУРКМЕНСКОЙ ССР[4]

УТВЕРЖДЕН ЗАКОНОМ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 19 июля 1979 г.

(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1979 г., № 14, ст. 82)

Статья 40

---

[1] См. Свод законов Туркменской ССР, том 4.
[2] См. стр. 33.
[3] См. стр. 171.
[4] См. стр. 223.

О МЕРАХ ПО ДАЛЬНЕЙШЕМУ УЛУЧШЕНИЮ ПЛАНИРОВАНИЯ И ОРГАНИЗАЦИИ ГЕОЛОГОРАЗВЕДОЧНЫХ РАБОТ, А ТАКЖЕ ПО УПОРЯДОЧЕНИЮ УЧЕТА РАЗВЕДАННЫХ ЗАПАСОВ ПОЛЕЗНЫХ ИСКОПАЕМЫХ[1]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 8 сентября 1971 г. № 362

В целях повышения эффективности геологоразведочных работ, дальнейшего улучшения планирования и организации этих работ, а также упорядочения учета разведанных полезных ископаемых, во исполнение постановления Совета Министров СССР от 25 июня 1971 г. № 438 Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

1. Управлению геологии ТССР:

---

[1] Подпункты «а», «б», «в» пункта 1 признаны утратившими силу постановлением Совета Министров ТССР от 8 октября 1985 г. № 374 (СП ТССР, 1985 г., № 10, ст. 28).

Пункт 4 не приводится, как не содержащий норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

Пункт 5 не приводится, как воспроизводящий нормы постановления Совета Министров СССР от 25 июня 1971 г. № 438 «О мерах по дальнейшему улучшению планирования и организации геологоразведочных работ, а также по упорядочению учета разведанных запасов полезных ископаемых» (см. Свод законов СССР, том 4).

г) проекты геологоразведочных работ по важнейшим объектам рассматривать с участием представителей проектных организаций и промышленных предприятий отраслевых министерств, согласовывая с ними основные исходные данные, которые должны быть в процессе разведки и необходимы для последующего проектирования и строительства горных предприятий;

д) обеспечить введение с 1 января 1972 г. систематического раздельного учета затрат в планах и отчетности по статьям геологоразведочных работ (поиски, предварительная разведка, детальная разведка, доразведка) по каждому виду полезных ископаемых по отдельным месторождениям, геологическим районам, крупным геологическим районам и в целом по Управлению;

е) согласовывать с Госпланом ТССР и заинтересованными отраслевыми министерствами, ведомствами, предприятиями и организациями поименные перечни всех месторождений, подлежащих детальной разведке, а для месторождений, имеющих крупное народнохозяйственное значение, предварительной разведке, сроки завершения разведочных работ и сроки утверждения запасов в Государственной комиссии по запасам полезных ископаемых при Совете Министров СССР;

ж) разработанные на основании результатов предварительной разведки проекты временных кондиций согласовывать с Госпланом ТССР, после чего представлять на утверждение заинтересованным отраслевым министерствам.

2. Обязать Госстрой ТССР силами Института сейсмостойкого строительства обеспечить проведение работ в соответствии с установленными сроками по технологическим испытаниям минерального сырья (строительные материалы) по месторождениям, разведываемым геологоразведочными организациями министерств и ведомств республики.

3. Обязать министерства, ведомства, предприятия и организации, выполняющие геологоразведочные и горноэксплуатационные работы:

а) представлять ежегодно территориальному геологическому фонду Управления геологии ТССР одновременно с отчетными балансами данные о распределении разведанных месторождений, учитываемых в балансах запасов полезных ископаемых СССР, по степени их промышленного освоения, с выделением месторождений, намечаемых к освоению в текущем пятилетии и предполагаемых к освоению (резервных) в последующие годы;

б) представить в 1972 году территориальному геологическому фонду Управления геологии ТССР одновременно с отчетными балансами за 1971 год данные об остатке на эксплуатируемых месторождениях разведанных запасов полезных ископаемых, утвержденных Государственной комиссией по запасам полезных ископаемых при Совете Министров СССР и территориальной комиссией по запасам полезных ископаемых, по состоянию на 1 января 1972 г., а в последующем представлять указанные данные один раз в пять лет по состоянию на 1 января первого года нового пятилетия;

в) осуществлять мероприятия по укреплению рудничной, шахтной и промысловой геологической службы, имея в виду повысить роль гео-

2) подземные воды и ледники;
3) внутренние моря и другие внутренние морские воды СССР;
4) территориальные воды (территориальное море) СССР.

Статья 6. Компетенция Союза ССР в области регулирования водных отношений

В соответствии с Основами водного законодательства Союза ССР и союзных республик ведению Союза ССР в области регулирования водных отношений подлежат:

1) распоряжение единым государственным водным фондом в пределах, необходимых для осуществления полномочий Союза ССР в соответствии с Конституцией СССР;

2) установление основных положений в области использования вод, охраны их от загрязнения, засорения и истощения, предупреждения и ликвидации вредного воздействия вод;

3) установление общесоюзных нормативов водопользования, качества вод и методов его оценки;

4) установление единых для Союза ССР систем государственного учета вод, их использования, регистрации водопользований и государственного водного кадастра;

5) утверждение схем комплексного использования и охраны вод, а также водохозяйственных балансов, имеющих общесоюзное значение;

6) планирование общесоюзных мероприятий по использованию, охране вод, предупреждению и ликвидации их вредного воздействия;

7) государственный контроль за использованием и охраной вод и установление порядка его осуществления;

8) определение водных объектов, регулирование пользования которыми осуществляется органами Союза ССР;

9) регулирование других вопросов общесоюзного значения в области использования и охраны вод в соответствии с Конституцией СССР и Основами водного законодательства Союза ССР и союзных республик[1].

Статья 7. Компетенция Туркменской ССР в области регулирования водных отношений

Ведению Туркменской ССР в области регулирования водных отношений вне пределов компетенции Союза ССР подлежат: распоряжение единым государственным водным фондом на территории республики; установление порядка пользования водами, охраны их от загрязнения, засорения и истощения, предупреждения и ликвидации вредного воздействия вод; планирование мероприятий по использованию, охране вод, предупреждению и ликвидации их вредного воздействия; утверждение схем комплексного использования и охраны вод, водохозяйственных балансов; осуществление государственного контроля за использованием и охраной вод, а также регулирование водных отношений по другим вопросам, если они не отнесены к компетенции Союза ССР.

---

[1] Статья 6 дополнена пунктом 9 Указом от 15 августа 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 15, ст. 123).

Глава II

ГОСУДАРСТВЕННОЕ УПРАВЛЕНИЕ И КОНТРОЛЬ В ОБЛАСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ И ОХРАНЫ ВОД

Статья 8. Государственное управление в области использования и охраны вод

Согласно Основам водного законодательства Союза ССР и союзных республик государственное управление в области использования и охраны вод в Туркменской ССР осуществляется Советом Министров СССР, Советом Министров Туркменской ССР, исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов, а также специально уполномоченными на то государственными органами по регулированию использования и охране вод непосредственно или через бассейновые (территориальные) управления и иными государственными органами в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Специально уполномоченными государственными органами по регулированию использования и охране вод являются Министерство мелиорации и водного хозяйства Туркменской ССР и его органы на местах.

Статья 9. Государственный контроль за использованием и охраной вод

Государственный контроль за использованием и охраной вод имеет своей задачей обеспечить соблюдение всеми министерствами, государственными комитетами, ведомствами, государственными, кооперативными, общественными предприятиями, организациями, учреждениями и гражданами установленного порядка пользования водами, выполнение обязанностей по охране вод, предупреждению и ликвидации их вредного воздействия, правил ведения учета вод, а также иных правил, установленных водным законодательством[1].

Статья 10. Органы, осуществляющие государственный контроль за использованием и охраной вод

Государственный контроль за использованием и охраной вод осуществляется Советами народных депутатов, их исполнительными и распорядительными органами, а также специально уполномоченными на то государственными органами, в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР.

Глава III

УЧАСТИЕ ОБЩЕСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ, ТРУДОВЫХ КОЛЛЕКТИВОВ И ГРАЖДАН В ОСУЩЕСТВЛЕНИИ МЕРОПРИЯТИЙ ПО РАЦИОНАЛЬНОМУ ИСПОЛЬЗОВАНИЮ И ОХРАНЕ ВОД[2]

Статья 11. Содействие государственным органам в осуществлении мероприятий по рациональному использованию и охране вод

Профессиональные союзы, организации молодежи, общества охраны природы, научные общества и другие общественные организации,

---

[1] Статья 9 — с изменениями, внесенными Указом от 15 августа 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 15, ст. 123).

[2] Заголовок главы III — с изменениями, внесенными Указом от 19 февраля 1985 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1985 г., № 5, ст. 14).

трудовые коллективы, а также граждане оказывают содействие государственным органам в осуществлении мероприятий по рациональному использованию и охране вод.

Государственные органы обязаны всемерно учитывать предложения общественных организаций, трудовых коллективов и граждан при осуществлении мероприятий по рациональному использованию и охране вод[1].

Статья 12. Порядок участия общественных организаций и трудовых коллективов в деятельности по обеспечению рационального использования и охраны вод

Общественные организации и трудовые коллективы принимают участие в деятельности, направленной на обеспечение рационального использования и охраны вод, в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР, а также с уставами (положениями) общественных организаций[1].

Статья 13. Формы участия граждан в осуществлении мероприятий по рациональному использованию и охране вод

Граждане оказывают содействие государственным органам в осуществлении мероприятий по рациональному использованию и охране вод путем непосредственного участия в проведении работ по обеспечению рационального использования и охраны вод, предупреждению и ликвидации их вредного воздействия, внесения предложений по вопросам использования вод и их охраны, сообщения об известных им нарушениях водного законодательства.

Глава IV

РАЗМЕЩЕНИЕ, ПРОЕКТИРОВАНИЕ, СТРОИТЕЛЬСТВО И ВВОД В ЭКСПЛУАТАЦИЮ ПРЕДПРИЯТИЙ, СООРУЖЕНИЙ И ДРУГИХ ОБЪЕКТОВ, ВЛИЯЮЩИХ НА СОСТОЯНИЕ ВОД

Статья 14. Условия размещения, проектирования, строительства и ввода в эксплуатацию предприятий, сооружений и других объектов, влияющих на состояние вод

При размещении, проектировании, строительстве и вводе в эксплуатацию новых и реконструированных предприятий, сооружений и других объектов, а также при внедрении новых технологических процессов, влияющих на состояние вод, должно обеспечиваться рациональное использование вод с соблюдением требований охраны здоровья и первоочередного удовлетворения питьевых и бытовых нужд населения. При этом предусматриваются мероприятия, обеспечивающие учет забираемой из водных объектов и возвращаемой в них воды, охрану вод от загрязнения, засорения и истощения, предупреждение вредного воздействия вод, ограничение затопления земель до минимально необходимых размеров, охрану земель от засоления, подтопления или иссушения, а также сохранение благоприятных природных условий и ландшафтов[2].

---

[1] Статьи 11, 12 — с изменениями, внесенными Указом от 19 февраля 1985 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1985 г., № 5, ст. 14).

[2] Часть первая статьи 14 — с изменениями, внесенными Указом от 15 августа 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 15, ст. 123).

При проектировании строительства предприятий, сооружений и других объектов, влияющих на состояние вод, учитываются возможности пользования водными объектами для отдыха и спорта.

Статья 15. Условия размещения, проектирования, строительства и ввода в эксплуатацию предприятий, сооружений и других объектов на рыбохозяйственных водоемах

При размещении, проектировании, строительстве и вводе в эксплуатацию новых и реконструированных предприятий, сооружений и других объектов на рыбохозяйственных водоемах, кроме условий, предусмотренных статьей 14 настоящего Кодекса, должны быть своевременно осуществлены мероприятия, обеспечивающие охрану рыбы, других водных животных и растений и условия для их воспроизводства.

Статья 16. Определение мест строительства предприятий, сооружений и других объектов, влияющих на состояние вод

Определение мест строительства предприятий, сооружений и других объектов, влияющих на состояние вод, согласовывается с органами по регулированию использования и охране вод, исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов, органами, осуществляющими государственный санитарный надзор, охрану рыбных запасов, и другими органами в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 17. Согласование проектов строительства предприятий, сооружений и других объектов, влияющих на состояние вод

Проекты строительства предприятий, сооружений и других объектов, влияющих на состояние вод, подлежат согласованию с органами по регулированию использования и охране вод и другими органами в случаях и порядке, устанавливаемых законодательством Союза ССР.

Статья 18. Условия запрещения ввода в эксплуатацию предприятий, сооружений и других объектов, влияющих на состояние вод

Запрещается ввод в эксплуатацию:

новых и реконструированных предприятий, цехов, агрегатов, коммунальных и других объектов, не обеспеченных устройствами, предотвращающими загрязнение и засорение вод или их вредное воздействие;

оросительных и обводнительных систем, водохранилищ и каналов до проведения предусмотренных проектами мероприятий, предотвращающих затопление, подтопление, заболачивание, засоление земель и эрозию почв;

осушительных систем до готовности водоприемников и других сооружений в соответствии с утвержденными проектами;

водозаборных сооружений без рыбозащитных устройств в соответствии с утвержденными проектами;

гидротехнических сооружений до готовности устройств для пропуска паводковых вод и рыбы в соответствии с утвержденными проектами;

буровых скважин на воду без оборудования их водорегулирующими устройствами и установления в соответствующих случаях зон санитарной охраны.

Запрещается наполнение водохранилищ до осуществления предусмотренных проектами мероприятий по подготовке ложа.

Глава V

ПРОИЗВОДСТВО РАБОТ НА ВОДНЫХ ОБЪЕКТАХ И В ПРИБРЕЖНЫХ ПОЛОСАХ (ЗОНАХ)

Статья 19. Порядок производства работ на водных объектах и в прибрежных полосах (зонах)

Строительные, дноуглубительные и взрывные работы, добыча полезных ископаемых и водных растений, прокладка кабелей, трубопроводов и других коммуникаций, рубка леса, буровые, сельскохозяйст-

ного плана и строгое соблюдение государственной дисциплины всеми подведомственными предприятиями и организациями;

— организует и осуществляет строительство новых оросительных и коллекторно-дренажных систем, реконструкцию, переустройство и ремонт существующих оросительных и коллекторно-дренажных систем, обеспечивает производственно-техническое руководство проектно-изыскательскими, строительными и эксплуатационными водохозяйственными организациями;

— разрабатывает и проводит мероприятия по предупреждению и ликвидации наводнений, затоплений и разрушений берегов, защитных дамб и других сооружений, заболачивания и засоления земель, эрозии почв, селевых потоков и других вредных явлений;

— осуществляет эксплуатацию государственной межхозяйственной оросительной и коллекторно-дренажной сети на высоком техническом уровне, обеспечивает сохранность и исправное состояние всех оросительных и осушительных систем со всеми гидротехническими сооружениями на них;

— оказывает сельскохозяйственным предприятиям и организациям техническую помощь в эксплуатации внутрихозяйственной оросительной и коллекторно-дренажной сети и сооружений на ней, осуществляет контроль за эффективным использованием колхозами, совхозами и другими хозяйствами подаваемой им воды;

— проводит по договорам с колхозами и совхозами работы по ремонту и очистке внутрихозяйственной оросительной и коллекторно-дренажной сети и другие мелиоративные работы, осуществляет в установленном порядке привлечение водопользователей к ирригационным работам и контроль за правильным использованием трудового участия населения на этих работах;

— принимает участие в ежегодном учете наличия орошаемых земель, проводимом организациями системы Министерства сельского хозяйства СССР и ежегодном учете использования этих земель, проводимом органами ЦСУ СССР, анализирует итоги учета и вносит в Министерство мелиорации водного хозяйства СССР и Совет Министров республики предложения по улучшению использования мелиорируемых земель;

— обеспечивает ведение мелиоративного кадастра, проводит паспортизацию оросительных и осушительных систем и сооружений, анализирует данные мелиоративного кадастра и результаты паспортизации и учитывает их при разработке и осуществлении мелиоративных и водохозяйственных мероприятий;

— решает в установленном порядке вопросы регулирования пользования водными обектами, водные ресурсы которых используются предприятиями, организациями, учреждениями двух или нескольких областей, включая вопросы, связанные с межобластным распределением стока рек и установлением режима эксплуатации водохранилищ;

— разрабатывает в установленном порядке проекты перспективных и годовых планов развития водного хозяйства ТССР, охраны и рационального использования вод, схемы комплексного использования и охраны вод и проекты водохозяйственных балансов, имеющих республиканское значение[1];

— утверждает правила эксплуатации водохранилищ, каскадов, систем водохранилищ, а также организует и координирует мероприя-

---

[1]Абзацы одиннадцатый, двенадцатый пункта 5 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 21 сентября 1982 г. № 412 (СП ТССР, 1982 г., № 7—8—9, ст. 98).

тия, обеспечивающие их надлежащее техническое состояние и благоустройство, совместно с Министерством мелиорации и водного хозяйства СССР обеспечивает разработку и утверждение схем охраны вод малых рек;

— осуществляет в установленном порядке государственный контроль за использованием и охраной вод[1];

— приостанавливает работу отдельных действующих установок, цехов, предприятий, организаций и иных объектов, на которых не выполнены в сроки, установленные правительством или согласованные с органами по регулированию использования и охране вод меры, обеспечивающие рациональное использование, очистку и обезвреживание сточных вод;

— обеспечивает эффективное использование капитальных вложений, рациональное размещение нового строительства, первоочередное направление капитальных вложений на пусковые стройки и сокращение незавершенного строительства, осуществляет мероприятия по индустриализации водохозяйственного строительства, совершенствованию технологии и организации строительных работ и обеспечивает развитие баз строительной индустрии;

— утверждает в установленном порядке в пределах своей компетенции проектные задания, технологические проекты и сметы на капитальное строительство, а также типовые проекты гидротехнических сооружений, промышленных и гражданских зданий, титульные списки строек и проектно-изыскательских работ для строительства будущих лет;

— осуществляет контроль за правильным применением правил и норм проектирования и строительства мелиоративных объектов, утвержденных Минводхозом СССР и согласованных с Госстроем СССР;

— руководит работой по изобретательству и рационализации, разрабатывает и осуществляет мероприятия по внедрению новой техники, изобретений и технических усовершенствований, по механизации и автоматизации производственных процессов, обеспечивает выполнение подведомственными предприятиями государственных стандартов и ведомственных технических условий; разрабатывает мероприятия по снижению расхода электроэнергии, топлива и материалов и осуществляет контроль за их выполнением; организует и проводит работу по технической пропаганде;

— руководит работой по внедрению научной организации труда и управления на предприятиях и в организациях системы Министерства, обеспечивает проведение мероприятий по дальнейшему улучшению и оздоровлению условий труда, строгому соблюдению правил техники безопасности и требований производственной санитарии;

— обеспечивает предприятия, организации и учреждения системы Министерства квалифицированными кадрами работников, организует подготовку кадров и повышение их квалификации, изучает кадры в системе Министерства, обеспечивает сочетание опытных кадров и молодых способных работников, принимает меры к рациональному использованию молодых специалистов и проводит мероприятия по закреплению кадров в системе Министерства;

— организует своевременное и внимательное рассмотрение писем (заявлений и жалоб) трудящихся, добиваясь правильного решения поставленных в этих письмах вопросов, а также принимает меры к

---

[1] Абзацы тринадцатый, четырнадцатый пункта 5 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 21 сентября 1982 г. № 412 (СП ТССР, 1982 г., № 7—8—9, ст. 98).

устранению сообщаемых в письмах трудящихся недостатков в деятельности предприятий, организаций и учреждений системы Министерства;

— совместно с Республиканским комитетом профсоюза рабочих и служащих сельского хозяйства и заготовок ТССР:

обеспечивает улучшение жилищных и культурно-бытовых условий

Статья 9. Компетенция исполнительных комитетов местных Советов народных депутатов по государственному управлению в области использования, воспроизводства, охраны и защиты лесов

Ведению исполнительных комитетов областных Советов народных депутатов по государственному управлению в области использования, воспроизводства, охраны и защиты лесов подлежат: участие в планировании развития лесного хозяйства, использования лесных ресурсов и полезных природных свойств леса; обеспечение в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР проведения мероприятий по охране и защите лесов и борьбе с лесными пожарами, а также решение других вопросов в области использования, воспроизводства, охраны и защиты лесов, отнесенных к их компетенции законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Исполнительные комитеты районных, городских, районных в городах, поселковых и сельских Советов народных депутатов осуществляют права и обязанности по государственному управлению в области использования, воспроизводства, охраны и защиты лесов в пределах их компетенции, определяемой законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 10. Задачи государственного контроля за состоянием, использованием, воспроизводством, охраной и защитой лесов

Государственный контроль за состоянием, использованием, воспроизводством, охраной и защитой лесов имеет своей задачей обеспечить соблюдение всеми министерствами, государственными комитетами, ведомствами, государственными, кооперативными, общественными предприятиями, организациями, учреждениями и гражданами установленного порядка пользования лесами, правил ведения лесного хозяйства, воспроизводства лесов, их учета и охраны, а также иных правил и норм, предусмотренных лесным законодательством.

Статья 11. Органы, осуществляющие государственный контроль за состоянием, использованием, воспроизводством, охраной и защитой лесов

Государственный контроль за состоянием, использованием, воспроизводством, охраной и защитой всех лесов осуществляется Советами народных депутатов, их исполнительными и распорядительными органами, а также государственными органами лесного хозяйства и иными специально уполномоченными на то государственными органами в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР.

Глава III

УЧАСТИЕ ОБЩЕСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ, ТРУДОВЫХ КОЛЛЕКТИВОВ И ГРАЖДАН В ОСУЩЕСТВЛЕНИИ МЕРОПРИЯТИЙ ПО РАЦИОНАЛЬНОМУ ИСПОЛЬЗОВАНИЮ, ВОСПРОИЗВОДСТВУ, ОХРАНЕ И ЗАЩИТЕ ЛЕСОВ[1]

Статья 12. Содействие государственным органам и колхозам в осуществлении мероприятий по рациональному использованию, воспроизводству, охране и защите лесов

Профессиональные союзы, организации молодежи, общество охраны природы, научные общества и другие общественные организации, трудовые коллективы, а также граждане оказывают содействие государственным органам и колхозам в осуществлении мероприятий по рациональному использованию, воспроизводству, охране и защите лесов[1].

Статья 13. Порядок участия общественных организаций, трудовых коллективов и граждан в деятельности, направленной на обеспечение рационального использования, воспроизводства, охраны и защиты лесов

Общественные организации и трудовые коллективы принимают участие в деятельности, направленной на обеспечение рационального использования, воспроизводства, охраны и защиты лесов, в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР, а также с уставами (положениями) общественных организаций.

Граждане оказывают содействие государственным органам и колхозам в осуществлении мероприятий по рациональному использованию, воспроизводству, охране и защите лесов: участвуют в проведении необходимых работ, вносят предложения об улучшении использования, воспроизводства, охраны и защиты лесов, сообщают об известных им нарушениях правил, предусмотренных лесным законодательством.

Государственные органы обязаны всемерно учитывать предложения общественных организаций, трудовых коллективов и граждан при осуществлении мероприятий по рациональному использованию, воспроизводству, охране и защите лесов[1].

Статья 14. Общественные лесные инспекции

Общественные лесные инспекции организуются при предприятиях, организациях и учреждениях, ведущих лесное хозяйство, для оказания содействия в осуществлении мероприятий по охране лесов от пожаров, незаконных порубок, нарушений установленного порядка лесопользования и других действий, причиняющих вред лесу.

Положение об общественных лесных инспекциях утверждается в порядке, устанавливаемом Советом Министров Туркменской ССР.

Статья 15. Школьные лесничества

Школьные лесничества создаются в целях воспитания у учащихся

---

[1] Заголовок главы III, статьи 12, 13 — с изменениями, внесенными Указом от 19 февраля 1985 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1985 г., № 5, ст. 14).

любви и бережного отношения к природе, расширения и углубления знаний в области естественных наук.

Школьные лесничества оказывают помощь предприятиям, организациям и учреждениям, ведущим лесное хозяйство, в проведении мероприятий по охране лесов, участвуют в посадке и посеве леса, выращивании посадочного материала, сборе лекарственного сырья, грибов, ягод, семян древесных и кустарниковых пород, заготовке кормовых трав и т. п.

Положение о школьных лесничествах утверждается в порядке, устанавливаемом Советом Министров Туркменской ССР.

Глава IV

ОСНОВНЫЕ ТРЕБОВАНИЯ, ПРЕДЪЯВЛЯЕМЫЕ К ВЕДЕНИЮ ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА. ПРАВА И ОБЯЗАННОСТИ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ОРГАНОВ ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА В ОБЛАСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ И ОХРАНЫ ЗЕМЕЛЬ

Статья 16. Основные требования, предъявляемые к ведению лесного хозяйства

Государственные органы, предприятия, организации и учреждения, осуществляющие планирование, организацию и ведение лесного хозяй-

Министерству[1].

16. Министерство лесного хозяйства Туркменской ССР в пределах своей компетенции на основе и во исполнение законов СССР, иных решений Верховного Совета СССР и его Президиума, законов Туркменской ССР и иных решений Верховного Совета Туркменской ССР и его Президиума, постановлений и распоряжений Совета Министров СССР и Совета Министров Туркменской ССР, приказов и инструкций Государственного комитета СССР по лесному хозяйству издает приказы, инструкции и дает указания, организует и проверяет их исполнение.

Министерство в необходимых случаях издает с другими министерствами и ведомствами совместные акты[2].

16.1. Для рассмотрения предложений по основным направлениям развития науки и техники в области лесного хозяйства, определения научно-обоснованной единой технической политики, разработки рекомендаций по использованию и внедрению новейших достижений отечественной и зарубежной науки, техники и передового опыта в Министерстве лесного хозяйства Туркменской ССР создается научно-технический совет из ученых, высококвалифицированных специалистов, новаторов производства, а также представителей научно-технических обществ и других организаций.

Состав научно-технического совета и положение о нем утверждаются Министром лесного хозяйства Туркменской ССР.

17. Структура и численность работников центрального аппарата Министерства лесного хозяйства Туркменской ССР утверждаются Советом Министров Туркменской ССР по согласованию с Государственным комитетом СССР по лесному хозяйству.

Положения об управлениях и отделах Министерства, а также в установленном порядке штатное расписание центрального аппарата Министерства утверждаются Министром лесного хозяйства Тукменской ССР.

18. Министерство лесного хозяйства Туркменской ССР имеет печать с изображением Государственного герба Туркменской ССР и со своим наименованием.

ОБ УТВЕРЖДЕНИИ ПОЛОЖЕНИЯ ОБ УПРАВЛЕНИИ ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО КОМИТЕТА ОБЛАСТНОГО СОВЕТА НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР[3]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 25 июля 1973 г. № 273

(СП ТССР. 1973 г., № 7, ст. 63)

Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

Утвердить разработанное Министерством лесного хозяйства ТССР и согласованное с Госкомитетом СССР по лесному хозяйству Положение об Управлении лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов (прилагается).

[1] Абзац второй пункта 15 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 6 июня 1986 г. № 244

[2] Пункт 16 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 27 мая 1982 г. № 239

[3] Заголовок и текст постановления — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 31 июля 1984 г. № 364.

УТВЕРЖДЕНО
постановлением Совета Министров ТССР
от 25 июля 1973 г. № 273

ПОЛОЖЕНИЕ
ОБ УПРАВЛЕНИИ ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО КОМИТЕТА ОБЛАСТНОГО СОВЕТА НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

1. Управление лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов является органом государственного управления, осуществляющим руководство лесным и охотничьим хозяйством области, и в своей деятельности подчиняется областному Совету народных депутатов, его исполкому и Министерству лесного хозяйства Туркменской ССР, содержится за счет отчислений от средств предприятий, учреждений и организаций лесного хозяйства, относимых на себестоимость выполняемых хозрасчетных и хоздоговорных работ.

Управление лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов осуществляет отраслевое (межотраслевое) управление в сфере использования, воспроизводства, охраны и защиты лесов[1].

2. Главными задачами Управления лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов являются:

— выполнение заданий государственного плана и обеспечение строгого соблюдения государственной дисциплины;

— обеспечение правильного ведения лесного и охотничьего хозяйства и государственный контроль за состоянием, использованием, воспроизводством, охраной и защитой лесов, а также использование земель государственного лесного фонда в соответствии с их целевым назначением;

— всемерное развитие лесного хозяйства области, как составной части народного хозяйства республики, повышение производительности лесов, создание и выращивание государственных защитных лесных полос и других лесных насаждений, облесение горных склонов, песков, а также своевременное восстановление лесов государственного значения на основе широкого использования научно-технических достижений в целях наиболее полного удовлетворения потребностей народного хозяйства и населения во всех видах лесной продукции;

— обеспечение экономической эффективности лесохозяйственного производства;

— учет и изучение государственного лесного фонда в целях обеспечения рационального использования лесных ресурсов;

— руководство работой по охране лесов от пожаров, самовольных порубок и других лесонарушений, а также защите лесов от вредных насекомых и болезней;

— контроль за ведением охотничьего хозяйства, осуществление охотничьего надзора и борьба с браконьерством на всей территории области независимо от ведомственной принадлежности охотничьих угодий;

— выращивание качественного посадочного материала лесных и плодовых пород в питомниках и лесхозах;

— оказание технической помощи колхозам и совхозам области в создании и выращивании полезащитных, противоэрозионных и дру-

---

[1] Пункт 1 — с изменениями и дополнениями, внесенными постановлениями Совета Министров ТССР от 14 августа 1974 г. № 348 и от 21 декабря 1983 г. № 531 (СП ТССР, 1974 г., № 8, ст. 85, 1983 г., № 11—12, ст. 121).

СССР по лесному хозяйству и Министерства лесного хозяйства Туркменской ССР издает приказы, инструкции, другие акты и дает указания, организует и проверяет их исполнение, в необходимых случаях издает с другими предприятиями, учреждениями и организациями области совместные акты[1];

б) отменяет приказы и инструкции руководителей подведомственных предприятий, учреждений и организаций, противоречащие законам СССР и Туркменской ССР, постановлениям и распоряжениям Совета Министров СССР и Совета Министров Туркменской ССР, решениям и распоряжениям областного Совета народных депутатов и его исполнительного комитета, приказам и инструкциям Государственного комитета СССР по лесному хозяйству и Министерства лесного хозяйства Туркменской ССР;

в) созывает в установленном порядке совещания областного актива, на которых обсуждаются вопросы деятельности подведомственных управлению предприятий, учреждений и организаций.

12. Структура и численность работников центрального аппарата Управления лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов утверждается в установленном порядке Министерством лесного хозяйства Туркменской ССР.

Положение об отделах Управления утверждается начальником Управления лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов.

13. Управление лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов имеет печать с изображением Государственного герба Туркменской ССР и своим наименованием.

ОБ ОХРАНЕ РЕДКИХ ДИКОРАСТУЩИХ ДЕКОРАТИВНЫХ РАСТЕНИЙ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 13 июля 1983 г. № 332

В целях обеспечения охраны и воспроизводства дикорастущих декоративных и лекарственных растений, произрастающих в естественных условиях, и во исполнение решений Комиссии Президиума Совета Министров СССР по охране окружающей среды и рациональному использованию природных ресурсов от 12 мая 1983 г. (протокол № 9, раздел III) Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

1. Запретить повсеместно сбор и продажу населением произрастающих в естественных условиях диких видов декоративных растений согласно приложению.

2. Министерству лесного хозяйства ТССР, Министерству сельского хозяйства ТССР, Министерству внутренних дел ТССР, Министерству торговли ТССР и исполкомам местных Советов народных депутатов обеспечить контроль за исполнением п. 1 настоящего постановления.

3. Рекомендовать Обществу охраны природы ТССР провести среди населения разъяснительную работу для успешного выполнения постановления и обеспечения охраны декоративных дикорастущих видов растений, издать плакаты и буклеты, а также установить аншлаги с изображением запрещенных к сбору и продаже растений.

4. Министерству лесного хозяйства ТССР изготовить аншлаги с изображением запрещенных к сбору и продаже растений и установить их в местах произрастания этих растений, обратив особое внимание

[1] Подпункт «а» пункта 11 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 21 декабря 1983 г. № 531 (СП ТССР, 1983 г., № 11—12, ст. 121).

на охрану растительного мира в пригороде г. Ашхабада, Фирюзинском и Чулинском ущельях.

ПРИЛОЖЕНИЕ

к постановлению Совета Министров ТССР
от 13 июля 1983 г. № 332

ПЕРЕЧЕНЬ

дикорастущих декоративных видов растений, подлежащих охране на территории Туркменской ССР

Любка двулистная (ночная фиалка)
Первоцвет обыкновенный
Дионисия Косинского
Ирис Эвбанка
Ирис Фостера
Тюльпаны (все виды)
Гладиолусы (все виды)
Лук гадючий
Лук высочайший
Лук гигантский
Лук Регеля
Ширяш, эремурус (все виды)
Роголепестник Карелина
Мерендера крепкая
Иксилирион татарский
Рябчик Радде
Ферула (все виды)

О ПЕРЕДАЧЕ НЕКОТОРЫХ ВОПРОСОВ, ВЫТЕКАЮЩИХ ИЗ ЛЕСНОГО КОДЕКСА ТУРКМЕНСКОЙ ССР, НА РЕШЕНИЕ МИНИСТЕРСТВА ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА ТССР, ОБЛИСПОЛКОМОВ И АШХАБАДСКОГО ГОРИСПОЛКОМА

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 5 марта 1984 г. № 100

(СП ТССР, 1984 г., № 3, ст. 39)

В целях более оперативного решения некоторых вопросов, предусмотренных Лесным кодексом Туркменской ССР, Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

Установить, что:

Министерство лесного хозяйства ТССР по согласованию с заинтересованными органами утверждает положения об общественных лесных инспекциях и школьных лесничествах, а также договоры на осуществление побочных лесных пользований;

облисполкомы и Ашхабадский горисполком по согласованию с Министерством лесного хозяйства ТССР выдают разрешения на размещение в лесах и на землях государственного лесного фонда, не покрытых лесом, туристских лагерей, баз отдыха и других подобных объектов с возведением строений некапитального типа при условии сохранения этих участков леса за соответствующими предприятиями, организациями и учреждениями, ведущими лесное хозяйство, и определяют порядок пользования лесом в культурно-оздоровительных целях.

ферного воздуха; осуществление государственного контроля за охраной атмосферного воздуха, а также решение других вопросов в области охраны атмосферного воздуха, если они не отнесены к компетенции Союза ССР.

Глава II

ГОСУДАРСТВЕННОЕ УПРАВЛЕНИЕ В ОБЛАСТИ ОХРАНЫ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА

Статья 5. Органы государственного управления в области охраны атмосферного воздуха

В соответствии с Законом СССР «Об охране атмосферного воздуха» государственное управление в области охраны атмосферного воздуха осуществляется Советом Министров СССР, Советом Министров Туркменской ССР, исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов, а также специально уполномоченными на то государственными органами в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 6. Компетенция исполнительных комитетов местных Советов народных депутатов по государственному управлению в области охраны атмосферного воздуха

Ведению исполнительных комитетов местных Советов народных депутатов в области регулирования отношений по охране атмосферного воздуха подлежат: участие в планировании мероприятий по охране атмосферного воздуха; обеспечение разработки и проведения мероприятий по предупреждению и устранению причин загрязнения и других вредных воздействий на атмосферу, а также решение других вопросов в области охраны атмосферного воздуха, отнесенных к их компетенции законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 7. Планирование мероприятий по охране атмосферного воздуха

Задания по охране атмосферного воздуха и мероприятия по предупреждению и устранению причин загрязнения и других вредных воздействий на него, а также по улучшению состояния атмосферы предусматриваются в государственных планах экономического и социального развития.

Проекты планов по охране атмосферного воздуха, разрабатываемые министерствами, государственными комитетами и ведомствами, предприятиями, учреждениями и организациями, согласовываются с органами, осуществляющими государственный контроль за охраной атмосферного воздуха, в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Глава III

УЧАСТИЕ ОБЩЕСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ, ТРУДОВЫХ КОЛЛЕКТИВОВ И ГРАЖДАН В ОСУЩЕСТВЛЕНИИ МЕРОПРИЯТИЙ ПО ОХРАНЕ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА[1]

Статья 8. Содействие общественных организаций, трудовых коллективов и граждан государственным органам в осуществлении мероприятий по охране атмосферного воздуха

Профессиональные союзы, организации молодежи, общества охраны природы, научные общества и другие общественные организации, трудовые коллективы, а также граждане оказывают содействие государственным органам в осуществлении мероприятий по охране атмосферного воздуха[1].

Статья 9. Участие Республиканского добровольного общества охраны природы Туркменской ССР в осуществлении мероприятий по охране атмосферного воздуха

Республиканское добровольное общество охраны природы Туркменской ССР в соответствии с законодательством Союза ССР, Туркменской ССР и своим Уставом способствует привлечению широких слоев населения к активному и непосредственному участию в мероприятиях по охране атмосферного воздуха, осуществляет пропаганду знаний в этой области, содействует государственным органам в охране атмосферного воздуха, а также осуществляет общественный контроль за выполнением законодательства об охране атмосферного воздуха.

Статья 10. Порядок участия общественных организаций и трудовых коллективов в деятельности по обеспечению охраны атмосферного воздуха

Общественные организации и трудовые коллективы принимают участие в деятельности, направленной на обеспечение охраны атмосферного воздуха, в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР, а также с уставами (положениями) общественных организаций[1].

Статья 11. Формы участия граждан в осуществлении мероприятий по охране атмосферного воздуха

Граждане оказывают содействие государственным органам в осуществлении мероприятий по охране атмосферного воздуха путем: непосредственного участия в проведении работ по охране атмосферного воздуха; внесения предложений об улучшении охраны атмосферного воздуха; сообщения об известных им нарушениях законодательства об охране атмосферного воздуха.

---

[1] Заголовок главы III, статьи 8, 10 — с изменениями, внесенными Указом от 19 февраля 1985 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1985 г., № 5, ст. 14).

Статья 12. Обязанность государственных органов учитывать предложения общественных организаций, трудовых коллективов и граждан по охране атмосферного воздуха

Государственные органы обязаны всемерно учитывать предложения общественных организаций, трудовых коллективов и граждан при осуществлении мероприятий по охране атмосферного воздуха[1].

РАЗДЕЛ ВТОРОЙ

МЕРЫ ОХРАНЫ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА

Глава IV

НОРМАТИВЫ ПРЕДЕЛЬНО ДОПУСТИМЫХ КОНЦЕНТРАЦИЙ И ВЫБРОСОВ ЗАГРЯЗНЯЮЩИХ ВЕЩЕСТВ В АТМОСФЕРНЫЙ ВОЗДУХ И УРОВНЕЙ ВРЕДНЫХ ФИЗИЧЕСКИХ ВОЗДЕЙСТВИЙ НА НЕГО

Статья 13. Нормативы предельно допустимых концентраций загрязняющих веществ в атмосферном воздухе и уровней вредных физических воздействий на него

Для оценки состояния атмосферного воздуха устанавливаются нормативы предельно допустимых концентраций загрязняющих веществ и уровней вредных физических воздействий на атмосферу. Эти

---

[1] Статья 12 — с изменениями, внесенными Указом от 19 февраля 1985 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1985 г., № 5, ст. 14).

6) решение других вопросов общесоюзного значения в области охраны и использования животного мира в соответствии с Конституцией СССР и Законом СССР «Об охране и использовании животного мира».

Статья 5. Компетенция Туркменской ССР в области регулирования отношений по охране и использованию животного мира

Ведению Туркменской ССР в области регулирования отношений по охране и использованию животного мира вне пределов компетенции Союза ССР подлежат: распоряжение животным миром на территории республики и установление порядка его охраны и использования; разработка и утверждение республиканских планов по охране и рациональному использованию животного мира; осуществление государственного контроля за охраной и использованием животного мира, а также решение других вопросов в области охраны и использования животного мира, если они не отнесены к компетенции Союза ССР.

Глава II

ГОСУДАРСТВЕННОЕ УПРАВЛЕНИЕ В ОБЛАСТИ ОХРАНЫ И ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЖИВОТНОГО МИРА

Статья 6. Государственное управление в области охраны и использования животного мира

В соответствии с Законом СССР «Об охране и использовании животного мира» государственное управление в области охраны и использования животного мира осуществляется Советом Министров СССР, Советом Министров Туркменской ССР, исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов, а также специально уполномоченными на то государственными органами по охране и регулированию использования животного мира и иными государственными органами в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 7. Компетенция исполнительных комитетов местных Советов народных депутатов по государственному управлению в области охраны и использования животного мира

Ведению исполнительных комитетов местных Советов народных депутатов по государственному управлению в области охраны и использования животного мира подлежат: участие в планировании, обеспечение разработки и проведение комплексных мероприятий по охране, рациональному использованию, сохранению и воспроизводству животного мира, решение иных вопросов в этой области в пределах их компетенции, определяемой законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Глава III

ПЛАНИРОВАНИЕ МЕРОПРИЯТИЙ ПО ОХРАНЕ И РАЦИОНАЛЬНОМУ ИСПОЛЬЗОВАНИЮ ЖИВОТНОГО МИРА

Статья 8. Планирование мероприятий по охране и рациональному использованию животного мира

Задания и мероприятия по охране и рациональному использованию животного мира предусматриваются в государственных планах экономического и социального развития.

Проекты планов по охране и рациональному использованию животного мира, разрабатываемые министерствами, государственными комитетами и ведомствами, предприятиями, учреждениями и организациями, согласовываются со специально уполномоченными на то государственными органами по охране и регулированию использования животного мира в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 9. Основные требования по охране и использованию животного мира

При планировании и осуществлении мероприятий, которые могут воздействовать на среду обитания животных и состояние животного мира, должно обеспечиваться соблюдение следующих основных требований:

сохранение видового многообразия животных в состоянии естественной свободы;

охрана среды обитания, условий размножения и путей миграции животных;

сохранение целостности естественных сообществ животных;

научно обоснованное, рациональное использование и воспроизводство животного мира;

регулирование численности животных в целях охраны здоровья населения и предотвращения ущерба народному хозяйству.

Глава 4

УЧАСТИЕ ОБЩЕСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ, ТРУДОВЫХ КОЛЛЕКТИВОВ И ГРАЖДАН В ОСУЩЕСТВЛЕНИИ МЕРОПРИЯТИЙ ПО ОХРАНЕ И ИСПОЛЬЗОВАНИЮ ЖИВОТНОГО МИРА[1]

Статья 10. Содействие общественных организаций, трудовых коллективов и граждан государственным органам в осуществлении мероприятий по охране и рациональному использованию животного мира

Профессиональные союзы, организации молодежи, общества охраны природы, общества охотников и рыболовов, научные общества и другие общественные организации, трудовые коллективы, а также граждане оказывают содействие государственным органам в осуществлении мероприятий по охране и рациональному использованию животного мира[1].

---

[1] Заголовок главы IV и статья 10 — с изменениями, внесенными Указом от 19 февраля 1985 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1985 г., № 5, ст. 14).

Статья 11. Участие Республиканского добровольного общества охраны природы Туркменской ССР в осуществлении мероприятий по охране и использованию животного мира

Республиканское добровольное общество охраны природы Туркменской ССР в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР и своим Уставом способствует вовлечению широких слоев населения в общественную работу по охране, рациональному использованию и воспроизводству животного мира, осуществляет пропаганду знаний в области природоведения и законодательства об охране и использовании животного мира, содействует государственным органам в деле охраны и использования животного мира, а также осуществляет общественный контроль за соблюдением законодательства об охране и использовании животного мира.

Статья 12. Порядок участия общественных организаций и трудовых коллективов в осуществлении мероприятий по охране и рациональному использованию животного мира

Общественные организации и трудовые коллективы принимают участие в деятельности, направленной на обеспечение охраны и рационального использования животного мира, в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР, а также с уставами (положениями) общественных организаций[1].

Статья 13. Формы участия граждан в осуществлении мероприятий по охране и использованию животного мира

Граждане обязаны беречь животный мир. Они оказывают содействие государственным органам в осуществлении мероприятий по охране и использованию животного мира путем: непосредственного участия в проведении работ по охране, воспроизводству и рациональному использованию животного мира; внесения предложений об улучшении охраны и использования животного мира; сообщения об известных им нарушениях законодательства об охране и использовании животного мира.

Статья 14. Общественные инспекции

Для содействия государственным органам в охране животного мира создаются общественные инспекции.

Положение об общественных инспекциях утверждается в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Тукменской ССР.

Статья 15. Обязанности государственных органов учитывать предложения общественных организаций, трудовых коллективов и граждан по охране и рациональному использованию животного мира

Государственные органы обязаны всемерно учитывать предложения общественных организаций, трудовых коллективов и граждан при осуществлении мероприятий по охране и рациональному использованию животного мира[1].

---

[1] Статьи 12 и 15 — с изменениями, внесенными Указом от 19 февраля 1985 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1985 г., № 5, ст. 14).

РАЗДЕЛ ВТОРОЙ

ПОЛЬЗОВАНИЕ ЖИВОТНЫМ МИРОМ

Глава V

ПОЛЬЗОВАТЕЛИ ЖИВОТНОГО МИРА. ВИДЫ И УСЛОВИЯ ПОЛЬЗОВАНИЯ ЖИВОТНЫМ МИРОМ

Статья 16. Пользователи животного мира

Пользователями животного мира могут быть государственные, кооперативные и другие общественные предприятия, учреждения, организации, а также граждане СССР.

В случаях, предусмотренных законодательством Союза ССР и Туркменской ССР, пользователями животного мира могут быть и иные организации и лица.

Статья 17. Виды пользования животным миром

При соблюдении предусмотренных законодательством Союза ССР и Туркменской ССР требований могут осуществляться следующие виды пользования животным миром:

1) охота;

2) рыболовство, включая добывание водных беспозвоночных и морских млекопитающих;

3) добывание животных, не относящихся к объектам охоты и рыболовства;

4) пользование животным миром в научных, культурно-просветительных, воспитательных и эстетических целях;

5) использование полезных свойств жизнедеятельности животных-почвообразователей, естественных санитаров среды, опылителей растений и других;

6) использование животных в целях получения продуктов их жизнедеятельности.

Законодательством Союза ССР и Туркменской ССР могут быть предусмотрены и другие виды пользования животным миром.

Статья 18. Сроки пользования животным миром

Сроки осуществления отдельных видов пользования животным миром устанавливаются в порядке, определяемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 19. Бесплатность пользования животным миром

Пользование животным миром осуществляется бесплатно. Законодательством Союза ССР и Туркменской ССР могут устанавливаться случаи и порядок пользования животным миром за плату.

Глава VI

ОХОТА

Статья 20. Виды охоты

Промысловое добывание диких зверей и птиц, а также любительская и спортивная охота осуществляются в установленном порядке.

Статья 21. Запрещенные орудия и способы охоты

Запрещается охота с применением общеопасных орудий и способов охоты.

Статья 22. Ведение охотничьего хозяйства

Государственным, кооперативным и другим общественным предприятиям, учреждениям и организациям может предоставляться право ведения охотничьего хозяйства в охотничьих угодьях. Указанные предприятия, учреждения и организации обязаны осуществлять мероприятия по охране и воспроизводству диких животных в этих угодьях.

Предоставление государственным, кооперативным и другим общественным предприятиям, учреждениям и организациям права ведения охотничьего хозяйства производится на основе биолого-экономического обследования охотничьих угодий для последующего их устройства и организации охотничьего хозяйства с проведением в них мероприятий по охране, разведению и нормированию добычи животных.

Статья 23. Порядок предоставления права ведения охотничьего хозяйства

Порядок предоставления государственным, кооперативным и другим общественным предприятиям, учреждениям и организациям права ведения охотничьего хозяйства устанавливается законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 24. Сроки пользования охотничьим хозяйством

Право ведения охотничьего хозяйства в охотничьих угодьях предоставляется предприятиям, учреждениям и организациям на срок не менее 10 лет. Этот срок может быть продлен в порядке, устанавливаемом Советом Министров Туркменской ССР.

несут уголовную, административную или иную ответственность в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Законодательством Союза ССР и Туркменской ССР может быть установлена ответственность и за другие нарушения законодательства об охране и использовании животного мира.

Статья 73. Возмещение вреда, причиненного нарушением законодательства об охране и использовании животного мира

Предприятия, учреждения, организации, а также граждане обязаны возместить вред, причиненный нарушением законодательства об охране и использовании животного мира, в размерах и порядке, устанавливаемых законодательством Союза ССР и Туркменской ССР. Должностные лица и другие работники, по вине которых предприятия, учреждения и организации понесли расходы, связанные с возмещением вреда, несут материальную ответственность в установленном порядке.

Статья 74. Порядок изъятия незаконно добытых животных и выработанной из них продукции

Незаконно добытые животные и выработанная из них продукция подлежат изъятию в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

При невозможности изъятия незаконно добытых животных и выработанной из них продукции взыскивается их стоимость по ценам, устанавливаемым законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

РАЗДЕЛ ВОСЬМОЙ
МЕЖДУНАРОДНЫЕ ДОГОВОРЫ

Статья 75. Международные договоры

В соответствии с Законом СССР «Об охране и использовании животного мира», если международным договором СССР установлены иные правила, чем те, которые содержатся в советском законодательстве об охране и использовании животного мира, то применяются правила международного договора.

Такой же порядок применяется в отношении законодательства об охране и использовании животного мира Туркменской ССР, если в международном договоре Туркменской ССР установлены иные правила, чем предусмотренные законодательством об охране и использовании животного мира Туркменской ССР.

О ПОРЯДКЕ ВВЕДЕНИЯ В ДЕЙСТВИЕ ЗАКОНА ТУРКМЕНСКОЙ ССР «ОБ ОХРАНЕ И ИСПОЛЬЗОВАНИИ ЖИВОТНОГО МИРА»[1]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 27 ноября 1981 г.
(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1981 г., № 33, ст. 148)

В связи с принятием Закона Туркменской ССР «Об охране и использовании животного мира» Верховный Совет Туркменской Советской Социалистической Республики постановляет:

[1] Пункты 3 и 4 не приводятся, как не содержащие норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

1. Ввести в действие Закон Туркменской ССР «Об охране и использовании животного мира» с 1 апреля 1982 года.

2. Установить, что Закон Туркменской ССР «Об охране и использовании животного мира» применяется к отношениям, возникшим после введения в действие Закона, то есть с 1 апреля 1982 года.

В правоотношениях, возникших до введения в действие Закона Туркменской ССР «Об охране и использовании животного мира», осуществление прав и обязанностей участников этих правоотношений с 1 апреля 1982 года регулируется в соответствии с указанным Законом.

Правила, содержащиеся в Законе Туркменской ССР «Об охране и использовании животного мира», ранее установленные Законом СССР «Об охране и использовании животного мира», применяются с момента введения в действие Закона СССР, то есть с 1 января 1981 года.

ОБ УТВЕРЖДЕНИИ УСТАВА ТУРКМЕНСКОГО СОЮЗА ОБЩЕСТВ ОХОТНИКОВ И РЫБОЛОВОВ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 14 августа 1986 г. № 339

(СП ТССР, 1986 г., № 8, ст. 168)

Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

Утвердить прилагаемый Устав Туркменского союза обществ охотников и рыболовов.

УТВЕРЖДЕН
постановлением Совета Министров ТССР
от 14 августа 1986 г. № 339

УСТАВ
ТУРКМЕНСКОГО СОЮЗА ОБЩЕСТВ ОХОТНИКОВ И РЫБОЛОВОВ

I. Общие положения

1. Туркменский союз обществ охотников и рыболовов (Туркменохотрыболовсоюз) является добровольной массовой общественной организацией, объединяющей все общества охотников и рыболовов, расположенные на территории Туркменской ССР.

2. Основными задачами Союза обществ являются охрана и увеличение ресурсов диких зверей, птицы и рыбы, интенсивное и плановое ведение охотничьего и рыболовного хозяйства.

3. Союз обществ в своей деятельности руководствуется законами СССР и Туркменской ССР, иными решениями Президиума Верховного Совета СССР и Президиума Верховного Совета Туркменской ССР, постановлениями и распоряжениями Совета Министров СССР и Совета Министров ТССР, другими нормативными актами и настоящим Уставом.

4. Союз обществ в соответствии с возложенными на него задачами:

а) осуществляет мероприятия по охране и воспроизводству диких зверей, птиц и рыбы, улучшению среды их обитания, увеличению численности диких зверей и птиц, зарыблению водоемов и улучшению в них условий для естественного воспроизводства рыбных запасов, пропагандирует правила охоты и рыболовства, пользуется закрепленными охотничьими и рыболовными угодьями для ведения охотничьего

и рыболовного хозяйства, развития охотничьего и рыболовного спорта;

б) организует в закрепленных угодьях охоту, спортивную и любительскую рыбную ловлю, сдачу пушнины и другой продукции охоты и рыболовства заготовительным и торгующим организациям, ведет учет численности добываемых охотниками и рыболовами диких зверей, птиц и рыбы;

в) создает в установленном порядке приписные охотничьи и рыбные хозяйства, зверофермы, рыбопитомники, хозяйства по искусственному разведению ценных видов охотничьих зверей, птиц и рыбы, мастерские по ремонту охотничьего оружия, изготовлению охотничьего и рыболовного снаряжения, тиры, стрелковые стенды, а также пункты проката охотничье-рыболовного и туристического снаряжения и принадлежностей, магазины по продаже охотничьих ружей, боеприпасов, охотничьих, рыболовных и зоологических товаров, сувениров и спортивного инвентаря, охотничье-рыболовной и природоохранной литературы;

г) осуществляет мероприятия, направленные на развитие охотничьего собаководства, ведет родословно-племенные книги и выдает родословные свидетельства, проводит выставки, выводки, полевые испытания и соревнования охотничьих собак;

д) создает службу общественных инспекторов по охране и воспроизводству диких зверей, птиц и рыбных запасов, контролю за соблюдением правил охоты и рыбной ловли, а также по борьбе с браконьерством в приписных охотничьих и рыболовных угодьях;

е) организует и проводит коллективные выезды на охоту и рыбную ловлю, а также на отстрел вредных зверей и птиц;

ж) издает в установленном порядке бюллетени, сборники, брошюры, плакаты, листовки по вопросам сохранения и воспроизводства диких зверей, птиц и рыбных запасов;

з) организует и проводит соревнования по стендовой стрельбе и рыбной ловле, проводит конкурсы на лучшее охотничье и рыболовное хозяйство, лучший охотничий трофей, а также фото-, кино- и другие конкурсы на темы охоты и рыболовства;

и) готовит экспонаты и принимает участие в республиканских, общесоюзных и международных выставках;

к) осуществляет работы по строительству и ремонту бытовых строений, жилых домов, охотничье-рыболовных баз, лодочных пристаней, холодильников и других хозяйственных строений;

л) в установленном порядке сдает в аренду другим организациям и арендует у них хозяйственные объекты, инвентарь и иные материальные ценности и проводит другие операции, связанные с деятельностью Союза обществ;

м) организует социалистическое соревнование между обществами охотников и рыболовов и другими подведомственными предприятиями и организациями, а также в установленном порядке объявляет конкурсы в области охотничьего хозяйства и любительского рыболовства;

н) проводит работу по вовлечению в члены Союза обществ граждан, предприятий, учреждений, организаций, совхозов и колхозов;

о) ведет учет членов Союза обществ, принимает вступительные, членские взносы и государственную пошлину за право охоты и рыболовства, выдает им членские билеты установленного образца;

п) выдает членам Союза обществ именные разовые или сезонные путевки на право охоты и рыбной ловли в приписных охотничьих и рыболовных хозяйствах.

5. Союз обществ тесно сотрудничает с природоохранными, науч

ными, кооперативными, спортивными, профсоюзными и другими учреждениями и организациями в целях интенсификации охотничье-рыболовного хозяйства, развития научно-исследовательских работ в этой области.

6. Союз обществ и его областные, городские и районные общества пользуются правами юридического лица и имеют печать и штамп со своим наименованием на туркменском и русском языках, знамя, эмблему, а члены Союза обществ — членский билет и нагрудный знак.

7. Структура, штатная численность и фонд заработной платы центрального аппарата Республиканского совета Союза обществ утверждаются Советом Министров Туркменской ССР.

Штатное расписание центрального аппарата Республиканского совета Союза обществ утверждается председателем Республиканского совета Союза обществ.

II. Члены Туркменского Союза обществ охотников и рыболовов, их права и обязанности

8. Членами Союза обществ могут быть:

а) граждане СССР, желающие заниматься любительской и спортивной охотой, достигшие 18 лет, а рыболовством — 16 лет;

б) государственные предприятия, учреждения, организации, учебные заведения, кооперативные и другие общественные организации (коллективные члены).

В Союз обществ в первую очередь принимаются активисты и передовики производства.

9. Не принимаются в Союз обществ лица, злоупотребляющие спиртными напитками или наркотическими веществами, систематически нарушающие общественный порядок, признанные в установленном порядке недееспособными или частично дееспособными, имеющие судимость, не имеющие постоянного места жительства, не занимающиеся общественно-полезным трудом, а также лица, уличенные в браконьерстве, имеющие тяжелые нарушения зрения и слуха (охотники).

10. Лица, вступающие в члены Союза обществ, должны иметь теоретическую и практическую подготовку в этой области и сдать зачет.

Прием в члены Союза обществ производится в индивидуальном порядке общим собранием первичного коллектива (там, где нет первичного коллектива,— решением президиума соответствующего общества) на основании письменного заявления вступающего с последующим утверждением этого решения (для охотников) президиумом общества по территориальности.

Вступающий в охотники обязан представить рекомендации двух охотников, имеющих охотничий стаж не менее 3 лет, или рекомендацию администрации и профсоюзного комитета с места работы или учебы.

Прием коллективных членов Союза обществ производится президиумом районного, городского, областного общества охотников и рыболовов по письменному ходатайству государственных, кооперативных и других общественных организаций.

Члены охотничье-рыболовных обществ других союзных республик, а также члены военно-охотничьего общества и охотничье-рыболовной секции физкультурно-спортивного общества «Динамо» принимаются в члены Туркменского союза обществ охотников и рыболовов

без уплаты вступительных взносов с сохранением общего охотничьего стажа и обязательной сдачей охотминимума.

11. Отказ в приеме в Союз обществ может быть обжалован в президиум вышестоящей организации Союза обществ. Решение по жалобе должно быть принято не позднее месячного срока.

12. Члены Союза обществ имеют право:

а) участвовать с правом решающего голоса на собраниях первичных коллективов, совещаниях, конференциях, пленумах, съездах, проводимых Союзом обществ, вносить предложения по улучшению работы Союза обществ;

б) избирать и быть избранными в руководящие органы Союза обществ;

в) заниматься в установленном порядке охотой, любительским и спортивным рыболовством;

г) пользоваться в установленном порядке приписными охотничьими и рыболовными угодьями, а также базами, спортивно-охотничьим и рыболовным инвентарем, мастерскими, тирами, стендами, принадлежащими Союзу обществ;

д) участвовать в соревнованиях, выставках, конкурсах и других мероприятиях, проводимых Союзом обществ;

е) приобретать и хранить в установленном порядке охотничье оружие и боеприпасы;

ж) пользоваться преимущественным правом в приобретении охотничьих и рыболовных товаров в торговых предприятиях Союза обществ;

з) носить членский значок Союза обществ.

13. Члены Союза обществ обязаны:

а) состоять на учете в одном из первичных коллективов и активно участвовать в его работе, всемерно содействовать осуществлению стоящих перед Союзом обществ задач, бережно относиться к богатствам природы;

б) строго соблюдать и выполнять требования настоящего Устава, постановления и другие решения руководящих органов Союза обществ, законодательство об охране природы, правила охоты и рыболовства, требования безопасного поведения на охоте или рыбной ловле;

в) вести борьбу с браконьерством;

г) выполнять биотехнические и хозяйственные работы в приписных охотничьих и рыболовных угодьях по планам первичных коллективов, обществ и нормам, установленным Союзом обществ;

д) своевременно уплачивать членские взносы и государственную пошлину, приобретать путевки на право охоты, а также регистрировать (перерегистрировать) охотничье оружие и охотничью собаку;

е) активно участвовать в добыче пушнины, мехового сырья, рыбы, повышать качество продаваемой государству продукции охоты и рыболовства;

ж) повышать знания по вопросам охраны природы, охоты и рыболовства, пропагандировать бережное отношение к охотничьим зверям, птицам и рыбным запасам;

з) вести учет и представлять обществу отчет о добытой дичи и рыбе;

и) на охоте или рыбной ловле иметь при себе документы, подтверждающие право на охоту или рыбную ловлю, и при необходимости предъявлять их инспекторам по охране природы или другим

лицам, осуществляющим контроль за соблюдением законодательства об охране природы;

к) при перемене места жительства или места работы сняться с учета и в месячный срок после прибытия на новое место жительства или перехода на новое место работы стать на учет в первичном коллективе или соответствующем обществе.

14. Коллективные члены Союза обществ имеют право:

а) через своих представителей участвовать в работе конференций, пленумов, съездов и других органов Союза обществ;

б) вносить на рассмотрение органов Союза обществ предложения по вопросам охраны природы, развития охоты, спортивного и любительского рыболовства, ведения охотничьего и рыболовного хозяйства;

в) участвовать в выставках, смотрах и других массовых мероприятиях, проводимых Союзом обществ;

г) приобретать в установленном порядке через торговую сеть Союза обществ охотничье и рыболовное снаряжение.

15. Коллективные члены Союза обществ обязаны:

а) соблюдать требования настоящего Устава, выполнять решения конференций, пленумов, съездов и других руководящих органов Союза обществ;

б) оказывать всемерное содействие и помощь первичному коллективу в организационной, хозяйственной и культурно-массовой работе среди охотников и рыболовов, в проведении биотехнических мероприятий и в снабжении членов первичного коллектива охотничье-рыболовным снаряжением;

в) заботиться о культурном, активном и здоровом отдыхе членов охотничье-рыболовного коллектива на охоте и рыбной ловле, организовывать коллективные выезды на охоту и рыбную ловлю. Вести борьбу с браконьерством;

г) своевременно уплачивать членские взносы.

16. За активное участие в организации работы охотничьих и рыболовных хозяйств, их охране, борьбе с браконьерством, уничтожении вредных зверей и птиц, за высокие спортивные охотничьи и рыболовные достижения, добросовестное выполнение общественных поручений члены Союза обществ могут быть поощрены.

Видами поощрения могут быть благодарность, награждение в установленном порядке почетной грамотой, дипломом, денежной премией, памятным подарком, присвоение звания «Почетный член Туркменского союза обществ охотников и рыболовов» с занесением на Доску Почета или в Книгу Почета Союза обществ.

17. За грубое нарушение законодательства об охране природы, невыполнение настоящего Устава, несоблюдение установленного порядка охоты и рыбной ловли, требований безопасного поведения на охоте или рыбной ловле, этики охотника или рыболова к членам Союза обществ применяются меры общественного воздействия: замечание, выговор, строгий выговор, лишение права на охоту или рыбную ловлю сроком до одного года, лишение звания «Почетный член Туркменского Союза обществ охотников и рыболовов», исключение из членов Союза обществ. Дисциплинарное взыскание заносится в личную карточку члена Союза обществ.

Лица, исключенные из членов Союза обществ, могут быть вновь приняты в Союз обществ на общих основаниях, однако по истечении не менее 3 лет со дня исключения.

Решение об исключении из членов Союза обществ принимается общим собранием первичного коллектива, а там, где его нет, президи-

умом соответствующего общества, о чем сообщается в вышестоящую инстанцию Союза обществ, а также по месту работы, учебы и в органы внутренних дел по месту жительства исключаемого. Решение о применении мер общественного воздействия может быть обжаловано в президиум Союза обществ, решение которого является окончательным.

Срок принятия решения по жалобе не должен превышать одного месяца.

18. Изъятие оружия у лиц, исключенных из Союза обществ, производится в случаях и порядке, установленном законодательством.

III. Структура, органы руководства и контроля Туркменского Союза обществ охотников и рыболовов

19. Высшим руководящим органом Союза обществ является съезд, созываемый Республиканским советом Союза обществ не реже одного раза в пять лет.

Внеочередные съезды могут созываться по инициативе Республиканского совета Союза обществ или по требованию не менее $^{1}/_{3}$ местных обществ.

Нормы представительства, время, место созыва и повестка дня съезда объявляются Республиканским советом Союза обществ не позднее, чем за два месяца до его созыва.

Съезд считается правомочным, если на нем присутствует не менее $^{2}/_{3}$ избранных делегатов.

20. Съезд Союза обществ:

а) рассматривает и принимает Устав Союза обществ, который представляется в Совет Министров Туркменской ССР на утверждение, вносит изменения и дополнения в Устав, которые утверждаются Советом Министров Туркменской ССР;

б) избирает сроком на пять лет Республиканский совет и Республиканскую ревизионную комиссию и принимает решения по вопросам их деятельности;

в) заслушивает и утверждает отчеты Республиканского совета и Республиканской ревизионной комиссии;

г) рассматривает другие вопросы, связанные с деятельностью Союза обществ.

21. В период между съездами деятельностью Союза обществ руководит Республиканский совет Союза обществ.

22. Республиканский совет Союза обществ:

а) в соответствии с Уставом Союза обществ осуществляет руководство его деятельностью, выполняет решения съездов Союза обществ;

б) избирает из числа членов Республиканского совета Союза обществ президиум в составе председателя, заместителей председателя, ответственного секретаря, главного бухгалтера и членов президиума. Количественный состав президиума определяется Республиканским советом;

в) рассматривает и утверждает перспективные и текущие планы работы, балансы доходов и расходов, сметы, бухгалтерские отчеты, отчеты президиума Республиканского совета;

г) созывает съезд Союза обществ и готовит к нему отчеты и другие материалы;

д) рассматривает другие вопросы, внесенные президиумом Рес-

публиканского совета и Республиканской ревизионной комиссией Союза обществ;

е) созывает пленумы Республиканского совета Союза обществ не реже одного раза в год. Внеочередные Пленумы созываются по требованию не менее $^1/_3$ членов Республиканского совета;

ж) отменяет решения советов местных обществ охотников и рыболовов, противоречащие действующему законодательству или настоящему Уставу.

23. Заседания Республиканского совета Союза обществ созываются не реже двух раз в год.

24. Исполнительным органом Республиканского совета Союза обществ является его президиум, созываемый не реже одного раза в квартал и осуществляющий руководство деятельностью Союза обществ в период между пленумами Республиканского совета.

25. Президиум Республиканского совета Союза обществ:

а) разрабатывает перспективные и текущие планы работы, в установленном порядке утверждает балансы доходов и расходов, сметы, планы по труду, структуру и штаты работников аппарата управления местных обществ, подведомственных предприятий, организаций, хозяйств в пределах утвержденной общей численности работников аппарата управления и лимита расходов на его содержание;

б) рассматривает актуальные вопросы деятельности Союза обществ и принимает по ним соответствующие решения;

в) распоряжается имуществом Союза обществ в порядке, установленном законодательством и настоящим Уставом, заключает договоры, открывает счета в учреждениях Госбанка СССР, распоряжается кредитами;

г) представляет интересы Союза обществ в государственных органах и общественных организациях;

д) обеспечивает снабжение предприятий, организаций и хозяйств Союза обществ охотничьим оружием, боеприпасами, транспортными средствами, оборудованием, сырьем, материалами, охотничьим и рыболовным снаряжением;

е) создает комиссии и секции по видам основной деятельности Союза обществ, работающие на основе положений о них, утверждаемых президиумом Республиканского совета Союза обществ;

ж) образует специальные фонды в порядке и размерах, определяемых Республиканским советом Союза обществ;

з) разрабатывает и утверждает положения о структурных подразделениях и подведомственных организациях;

и) организует социалистическое соревнование между обществами охотников и рыболовов и подведомственными предприятиями, организациями, подводит его итоги;

к) проводит мероприятия по повышению квалификации работников Союза обществ, издает инструкции, листовки, плакаты, бюллетени и другую необходимую методическую литературу по вопросам ведения охотничьего и рыболовного хозяйств и по другим вопросам деятельности Союза обществ, решает вопросы о поощрении членов Союза обществ;

л) отменяет решения президиумов местных обществ, противоречащие действующему законодательству и настоящему Уставу.

IV. Местные организации Туркменского Союза обществ охотников и рыболовов

26. В области, районе, городе по решению президиума Республиканского совета Союза обществ создается соответственно областное, районное (межрайонное), городское общество охотников и рыболовов. Районные и городские общества (кроме Ашхабадского городского) подчиняются областному обществу, совету областного общества и его президиуму, а областные и Ашхабадское городское общества — Союзу обществ, Республиканскому совету Союза обществ и его президиуму.

27. Высшим руководящим органом областного, районного (межрайонного), городского общества является областная, районная (межрайонная), городская конференция, созываемая не реже одного раза в 2 года. По постановлению президиума Республиканского совета Союза обществ или по требованию ревизионной комиссии может созываться внеочередная конференция общества.

Конференция общества заслушивает и утверждает отчеты соответствующих советов и ревизионных комиссий и решает другие вопросы, входящие в круг деятельности общества, избирает сроком на 2 года совет и ревизионную комиссию в количестве, установленном конференцией, а также делегатов на съезд Союза обществ.

28. Конференция считается правомочной, если в ней участвует не менее $^2/_3$ всех избранных делегатов.

29. В период между конференциями руководство деятельностью общества осуществляет совет общества, заседания которого созываются не реже одного раза в год.

Совет областного, районного и городского общества избирает из своего числа президиум в составе председателя, его заместителей, ответственного секретаря и членов президиума. Заседание президиума совета созывается не реже одного раза в месяц.

30. Конференция, совет, президиум совета, ревизионная комиссия областного, районного, городского общества осуществляют свою деятельность применительно к порядку, предусмотренному настоящим Уставом для съезда, Республиканского совета, его президиума и Республиканской ревизионной комиссии Союза обществ.

31. Контроль за деятельностью местных организаций Союза обществ осуществляют соответствующие исполнительные комитеты местных Советов народных депутатов.

V. Первичные коллективы Туркменского Союза обществ охотников и рыболовов

32. Основой Союза обществ являются первичные коллективы, которые создаются в объединениях, на предприятиях, в учреждениях, организациях, учебных заведениях, в совхозах, колхозах, по месту работы или учебы членов Союза обществ или по территориальному принципу при наличии не менее пяти членов общества. Первичные коллективы прав юридического лица не имеют.

На крупных предприятиях, в учреждениях, в высших учебных заведениях, совхозах и колхозах, где имеется свыше ста членов Союза обществ, могут создаваться первичные коллективы в цехах, на участках, в отделениях, на факультетах, фермах, в бригадах и т. д.

Неработающие пенсионеры могут состоять в первичных коллективах по месту прежней работы или по месту жительства.

Решение о создании первичного коллектива утверждается президиумом совета соответствующего общества охотников и рыболовов.

33. Высшим органом первичного коллектива является общее собрание, созываемое по мере необходимости, но не реже одного раза в год. Общее собрание считается правомочным, если на нем присутствует $^2/_3$ членов Союза обществ, состоящих на учете в первичном коллективе.

В период между собраниями первичного коллектива руководство его деятельностью осуществляет бюро, избираемое сроком на 2 года, при необходимости избирается ревизионная комиссия. Количество членов бюро и членов ревизионной комиссии устанавливается общим собранием первичного коллектива.

Бюро первичного коллектива избирает из своего состава председателя, заместителя председателя, секретаря и казначея.

В первичных коллективах, где имеется менее 15 членов Союза обществ, на общем собрании сроком на 2 года избирается председатель и казначей.

34. Первичные коллективы Союза обществ работают под руководством соответствующего общества, его совета и президиума совета.

VI. Контрольные органы Туркменского Союза обществ охотников и рыболовов

35. Контрольными органами Союза обществ являются Республиканская ревизионная комиссия, ревизионные комиссии местных организаций и ревизоры первичных коллективов.

Республиканская ревизионная комиссия осуществляет общее руководство ревизионными комиссиями местных организаций и ревизорами первичных коллективов.

36. Ревизионные комиссии:

а) избирают из своего состава открытым голосованием председателя, заместителя председателя и секретаря комиссии;

б) утверждают планы работы комиссии и обеспечивают их выполнение;

в) проводят ревизии основной и финансово-хозяйственной деятельности органов и организаций Союза обществ, первичных коллективов, соблюдения штатной дисциплины, ведения учета и отчетности;

г) проверяют выполнение решений съездов, пленумов, конференций, общих собраний, выносят на обсуждение соответствующих органов Союза обществ результаты ревизий и предложения по устранению выявленных недостатков.

37. Ревизионные комиссии и ревизоры подотчетны избравшим их органам и в своей деятельности руководствуются действующим законодательством, настоящим Уставом, решениями съездов, пленумов, конференций и собраний, указаниями вышестоящих органов Союза обществ.

38. В состав ревизионных комиссий не могут быть избраны члены бюро первичных коллективов, советов и президиумов советов местных организаций и Республиканского совета, а также штатные работники аппарата Союза обществ. Члены ревизионных комиссий могут участвовать в заседаниях бюро первичных организаций, советов и президиумов советов с правом совещательного голоса.

39. Ревизионные комиссии проводят свою работу, как правило, в нерабочее время. Члены ревизионной комиссии за свою работу вознаграждения не получают.

40. Выборы всех руководящих и контрольных органов Союза обществ проводятся открытым голосованием. Решения принимаются простым большинством голосов.

VII. Денежные средства Туркменского Союза обществ охотников и рыболовов

41. Денежные средства Союза обществ образуются из:

а) вступительных и ежегодных членских взносов;

б) доходов от хозяйственной деятельности Союза обществ;

в) специальных поступлений от государственных, кооперативных и общественных организаций, отчислений за сданное пушно-меховое сырье и другую продукцию охотничьего хозяйства;

г) прочих поступлений, связанных с деятельностью Союза обществ.

42. Вступительные взносы для членов Союза обществ устанавливаются в следующих размерах:

с правом на охоту и рыбную ловлю — 10 рублей

с правом на рыбную ловлю — 8 рублей

для коллективных членов — 100 рублей

43. Ежегодные членские взносы для членов Союза обществ устанавливаются в следующих размерах:

с правом на охоту и рыбную ловлю — 5 рублей

с правом на рыбную ловлю — 3 рубля

для коллективных членов — 50 рублей

Индивидуальные члены Союза обществ с правом на охоту кроме членских взносов ежегодно уплачивают государственную пошлину.

Члены Союза обществ уплачивают членские взносы в течение I квартала текущего года.

44. Пенсионеры, участники Великой Отечественной войны, инвалиды войны и труда уплачивают вступительные и членские взносы в размере 50 процентов.

45. Лица, не уплатившие членских взносов в установленный срок без уважительных причин, исключаются из членов Союза обществ и вновь могут вступить в него на общих основаниях.

Выбывшим или исключенным из членов Союза обществ вступительные и членские взносы не возвращаются.

46. От уплаты членских взносов освобождаются:

а) почетные члены Союза обществ;

б) председатели президиумов советов и местных обществ, председатели бюро первичных коллективов, работающие на общественных началах (на период их работы в этой должности);

в) егеря и старшие егеря приписных охотничьих угодий Союза обществ;

г) члены Союза обществ, призванные на срочную военную службу, командированные или направленные на работу за границу;

д) казначеи первичных коллективов с количеством членов более 50 человек.

47. Денежные средства Союза обществ направляются на финансирование предусмотренной настоящим Уставом деятельности и капитальных вложений, а также на покрытие других, связанных с деятельностью Союза обществ административно-хозяйственных расходов.

Порядок использования денежных средств Союза обществ на проведение природоохранительных, пропагандистских, хозяйственных и других мероприятий определяется президиумом Республиканского совета Союза обществ.

48. Денежные средства Союза обществ хранятся в учреждениях Госбанка СССР.

VIII. Учет и отчетность Туркменского Союза обществ охотников и рыболовов

49. Президиум районного (межрайонного), городского (кроме г. Ашхабада) совета обществ представляет квартальные и годовые бухгалтерские отчеты и отчеты о своей деятельности президиуму областного совета общества, который на основании этих отчетов составляет сводный отчет и представляет его вместе с балансом президиуму Республиканского совета Союза обществ.

Президиум Ашхабадского городского совета обществ представляет сводный отчет с балансом непосредственно президиуму Республиканского совета Союза обществ.

50. Сводный годовой бухгалтерский отчет и баланс Союза обществ утверждается Республиканским советом Союза обществ.

IX. Прекращение деятельности Туркменского Союза обществ охотников и рыболовов

51. Союз обществ прекращает свою деятельность:

а) по постановлению съезда Союза обществ;

б) по постановлению Совета Министров Туркменской ССР.

Имущество, оставшееся после ликвидации Союза обществ, используется в порядке, установленном статьей 40 Гражданского кодекса Туркменской ССР[1].

---

[1] См. Свод законов Туркменской ССР, том 2.

О МЕРАХ ПО ВОСПРОИЗВОДСТВУ ОТДЕЛЬНЫХ ВИДОВ ЖИВОТНЫХ И РАЗВИТИЮ КУЛЬТУРНЫХ ОХОТНИЧЬИХ ХОЗЯЙСТВ В РЕСПУБЛИКЕ[1]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 12 июля 1978 г. № 285

Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

3. Министерству лесного хозяйства ТССР совместно с Министерством внутренних дел ТССР усилить борьбу с браконьерами, не допуская уничтожения животных и птиц, на которых запрещена охота. Запретить охоту с использованием транспортных средств.

8. Министерству лесного хозяйства ТССР ежегодно, начиная с 1979 года, в соответствии с рекомендациями научных учреждений производить:

— отлов, завоз, содержание и воспроизводство диких животных и птиц в специально построенных вольерах, расселение их в государственных охотничьих (лесоохотничьих) и приписных охотничьих угодьях;

— отлов и завоз диких животных (джейрана, горного барана, дикого кабана, кулана и др.), а также птиц и расселение их на заповедных территориях в угодьях, обеспечивающих сохранение, их естественное обитание и размножение.

О МЕРАХ БОРЬБЫ С БРАКОНЬЕРСТВОМ В РЕСПУБЛИКЕ[2]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 6 июля 1960 г. № 296
(СП ТССР, 1960 г., № 7, ст. 253)

В целях усиления борьбы с браконьерством в республике Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

3. Разрешить Главному Управлению лесного хозяйства, заповедников и охотничьего хозяйства при Совете Министров ТССР:

а) использовать трафарет с надписью «Государственный охотнадзор» на служебном транспорте при выполнении функций охотнадзора;

б) предоставить охотинспекторам право ношения оружия, которое выдается с соблюдением правил, установленных МВД ТССР;

в) вменить в обязанность охотинспекторам по выдаваемым органами милиции удостоверениям производить проверку документов водителей автотранспорта, находящихся в охотничьих угодьях с целью охоты, и доставку задержанных автомашин в органы милиции для принятия соответствующих мер.

5. Возложить на Главное управление лесного хозяйства, заповедников и охотничьего хозяйства при Совете Министров ТССР и Министерство внутренних дел ТССР осуществление контроля за выполнением настоящего постановления.

---

[1] Пункты 1, 2, 4—7, 9, 10 не приводятся, как не содержащие норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

[2] Пункты 1, 2 и 4 не приводятся, как не содержащие норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

ВОДНЫЙ КОДЕКС ТУРКМЕНСКОЙ ССР[1]

УТВЕРЖДЕН ЗАКОНОМ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 27 декабря 1972 г.
(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1972 г., № 24, ст. 92)

Статьи 82 и 83

ЛЕСНОЙ КОДЕКС ТУРКМЕНСКОЙ ССР[2]

УТВЕРЖДЕН ЗАКОНОМ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 19 июля 1979 г.
(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1979 г., № 14, ст. 82)

Статьи 48, 75 и 76

ПОЛОЖЕНИЕ
О МИНИСТЕРСТВЕ ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА ТУРКМЕНСКОЙ ССР[3]

УТВЕРЖДЕНО ПОСТАНОВЛЕНИЕМ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 3 декабря 1981 г. № 524
(СП ТССР, 1981 г., № 10—11—12, ст. 144)

Абзац первый, подпункты 2.2 и 2.7 пункта 2, абзац первый, подпункты 5.8—5.10, 5.15 пункта 5, абзац первый, подпункты 6.3 и 6.4 пункта 6, абзац первый пункта 7, абзац второй пункта 15

---

[1] См. стр 171.
[2] См. стр. 223.
[3] См. стр. 258.

от 10 декабря 1958 г. № 1130р, запрещающего производить продажу орудий лова рыбы и сетематериалов, применение которых в республике запрещено правилами рыболовства.

ПРИЛОЖЕНИЕ
к постановлению Совета Министров ТССР от 11 марта 1970 г. № 83

ТАКСЫ

для исчисления размера взыскания за ущерб, причиненный гражданами незаконным выловом или уничтожением рыбы ценных видов в рыбохозяйственных водоемах Туркменской ССР

Виды рыбы	Размер взыскания за каждую незаконно выловленную или уничтоженную рыбу (независимо от веса и размера рыбы) в рублях
Тюлень	50
Сом	5

ПОЛОЖЕНИЕ
ОБ УПРАВЛЕНИИ РЫБНОГО ХОЗЯЙСТВА ВНУТРЕННИХ ВОДОЕМОВ ПРИ СОВЕТЕ МИНИСТРОВ ТССР[1]

УТВЕРЖДЕНО ПОСТАНОВЛЕНИЕМ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 1 февраля 1978 г. № 39
(СП ТССР, 1978 г., № 1—2, ст. 6)

Абзацы первый и четвертый пункта 2, абзацы первый, пятый и шестой пункта 4

[1] См. Свод законов Туркменской ССР, том 4.

ХРОНОЛОГИЧЕСКИЙ ПЕРЕЧЕНЬ АКТОВ, ПОМЕЩЕННЫХ В ТОМЕ

1949 год

Стр.

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 25 января 1949 г. № 33 «О землях, предоставленных органам водного хозяйства ТССР для специальных нужд» 112

1959 год

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 5 мая 1959 г. № 150 «Об усилении охраны рыбных запасов в водоемах Туркменской ССР» . 323

1960 год

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 6 июля 1960 г. № 296 «О мерах борьбы с браконьерством в республике» 319

1961 год

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 17 мая 1961 г. № 185 «О мерах по защите почв и песков от ветровой и водной эрозии в Туркменской ССР» 88

1965 год

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 12 марта 1965 г. № 110 «О дополнительных мерах охраны рыбных запасов в водоемах Туркменской ССР» 324

1967 год

Постановление ЦК КП Туркменистана и Совета Министров Туркменской ССР от 18 октября 1967 г. № 527 «О мероприятиях по выполнению Постановления ЦК КПСС и Совета Министров СССР от 20 марта 1967 г. № 236 «О неотложных мерах по защите почв от ветровой и водной эрозии» в Туркменской ССР» 84

1968 год

Стр.

Закон Туркменской ССР от 11 июня 1968 г. «О поселковом, сельском Совете народных депутатов Туркменской ССР», статья 4, пункт 2 статьи 11, статья 14, пункт 3 статьи 23, часть первая статьи 25 (отсылка) . . . . 1[illegible]

1969 год

Положение о Министерстве промышленности строительных материалов Туркменской ССР, утвержденное постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 13 августа 1969 г. № 377, абзац первый, подпункт «в» раздела VI, подпункты «а», «б» раздела VII пункта 6 (отсылка) 158

1970 год

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 11 марта 1970 г. № 83 «О мерах по усилению охраны рыбных запасов в водоемах Туркменской ССР» 324

Закон Туркменской ССР от 24 декабря 1970 г. «О здравоохранении», абзац первый и пункт 3 статьи 6, часть вторая статьи 21, статьи 24, 30 и 31 (отсылка) 17

Закон Туркменской ССР от 24 декабря 1970 г. «Об утверждении Земельного кодекса Туркменской ССР» 33

Земельный кодекс Туркменской ССР 33

часть первая статьи 14, абзац пятый статьи 22, часть первая статьи 26, часть первая статьи 27, статья 27[1] (отсылка) 158

1971 год

Указ Президиума Верховного Совета Туркменской ССР от 21 апреля 1971 г. «О порядке введения в действие Земельного кодекса Туркменской ССР» . . 82

Закон Туркменской ССР от 30 июня 1971 г. «О районном Совете народных депутатов Туркменской ССР», часть первая статьи 4, пункты 3 и 5 статьи 12, статья 15 пункты 6 и 7 статьи 24, пункт 4 статьи 27 (отсылка) . . . 18

Закон Туркменской ССР от 30 июня 1971 г. «О городском, районном в городе Совете народных депутатов Туркменской ССР», статья 4, пункты 3 и 5 статьи 12, пункты 10, 11 и 12 статьи 15, пункты 4 и 5 статьи 22, пункт 4 статьи 25, пункты 3, 6 и 10 статьи 29, пункты 3 и 8 статьи 31 (отсылка) 18

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 8 сентября 1971 г. № 362 «О мерах по дальнейшему улучшению планирования и организации геологоразведочных работ, а также по упорядочению учета разведанных запасов полезных ископаемых» 161

1972 год

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 7 января 1972 г. № 33 «Об утверждении Положения о Министерстве мелиорации и водного хозяйства ТССР» 202

Закон Туркменской ССР от 27 декабря 1972 г. «Об утверждении Водного кодекса Туркменской ССР» 171

Водный кодекс Туркменской ССР 171

часть первая статьи 121 (отсылка) 158

статьи 82 и 83 (отсылка) 320

статья 15, абзацы первый, пятый и шестой части первой статьи 18, статья 24, часть вторая статьи 32, часть вторая статьи 53, статьи 55, 78—81 и 109 (отсылка) 324

1973 год

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 17 января 1973 г. № 21 «Об утверждении Положения о порядке возбуждения и рассмотрения ходатайств предприятий, организаций и учреждений о предоставлении в пользование земельных участков» 97

Указ Президиума Верховного Совета Туркменской ССР от 20 марта 1973 г. «О порядке введения в действие Водного кодекса Туркменской ССР» . . 202

Постановление ЦК КП Туркменистана и Совета Министров Туркменской ССР от 24 мая 1973 г. № 176 «Об усилении охраны природы и улучшении использования природных ресурсов» 7

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 25 июля 1973 г. № 273

Стр.

«Об утверждении Положения об Управлении лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов Туркменской ССР» . 23[illegible]

1975 год

Положение об индивидуальном жилищном строительстве на территории Туркменской ССР, утвержденное постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 2 апреля 1975 г. № 145, пункты 2 и 3, абзац первый пункта 4, пункты 5—9, абзацы первый, седьмой и восьмой пункта 11, пункты 14 и 15, абзац первый пункта 16 (отсылка) 112

1976 год

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 16 сентября 1976 г. № 377 «Об утверждении Конвенции о международной торговле видами дикой фауны и флоры, находящимися под угрозой исчезновения, и о мероприятиях по выполнению этой Конвенции» 18

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 24 сентября 1976 г. № 388 «О порядке частичного или полного запрещения использования водных объектов, имеющих особое государственное значение либо особую научную или культурную ценность» 218

Закон Туркменской ССР от 2 декабря 1976 г. «Об утверждении Кодекса Туркменской ССР о недрах» 115

Кодекс Туркменской ССР о недрах 115

статьи 20 и 22, абзац первый, пункт 6 части третьей статьи 24, часть первая статьи 27 (отсылка) 84

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 14 декабря 1976 г. № 487 «О порядке возбуждения и рассмотрения ходатайств о предоставлении водных объектов в обособленное пользование» 211

1977 год

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 14 марта 1977 г. № 103 «О порядке привлечения водопользователей к выполнению ирригационно-мелиоративных работ на межхозяйственных мелиоративных системах» . . 217

Указ Президиума Верховного Совета Туркменской ССР от 19 мая 1977 г. «О порядке введения в действие Кодекса Туркменской ССР о недрах» . . . 140

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 29 июня 1977 г. № 297 «Об охране воздушного бассейна республики от загрязнения» 292

1978 год

Положение об Управлении рыбного хозяйства внутренних водоемов при Совете Министров ТССР, утвержденное постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 1 февраля 1978 г. № 39, абзацы первый и четвертый пункта 2, абзацы первый, пятый и шестой пункта 4 (отсылка) 325

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 28 июня 1978 г. № 262 «О мерах по улучшению защиты населенных пунктов, предприятий, других объектов и земель от селевых потоков, оползней и обвалов» 91

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 12 июля 1978 г. № 285 «О мерах по воспроизводству отдельных видов животных и развитию культурных охотничьих хозяйств в республике» 319

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 31 октября 1978 г. № 433 «О порядке организации и координации мероприятий, обеспечивающих надлежащее техническое состояние и благоустройство водохранилищ, и о выполнении этих мероприятий» 219

Закон Туркменской ССР от 16 декабря 1978 г. «О Совете Министров Туркменской ССР», абзац шестой статьи 2, пункт 6 статьи 7 (отсылка) . . . 17

1979 год

Постановление ЦК КП Туркменистана и Совета Министров Туркменской ССР от 1 марта 1979 г. № 116 «О дополнительных мерах по усилению охраны природы и улучшению использования природных ресурсов» 15

Закон Туркменской ССР от 19 июля 1979 г.« Об утверждении Лесного кодекса Туркменской ССР» 223

Лесной кодекс Туркменской ССР 223

Стр.

части третья и четвёртая статьи 4, абзацы первый и шестой части первой статьи 16, статья 18, часть первая статьи 30, статьи 34—36 и 40, часть первая статьи 45, статьи 66 и 67, абзацы первый и седьмой части первой статьи 78 (отсылка) 112
статья 40 (отсылка) 158
статьи 48, 75, 76 (отсылка) 320
Указ Президиума Верховного Совета Туркменской ССР от 23 ноября 1979 г. «О порядке введения в действие Лесного кодекса Туркменской ССР» . . 257

1980 год

Закон Туркменской ССР от 18 ноября 1980 г. «Об областном Совете народных депутатов Туркменской ССР», часть первая статьи 6, статья 18, пункты 6 и 7 статьи 26, пункт 5 статьи 30 (отсылка) 18
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 3 декабря 1980 г. № 564 «Об утверждении Положения об Управлении геологии Туркменской ССР» . 163

1981 год

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 16 сентября 1981 г. № 394 «О порядке выдачи исполкомами местных Советов народных депутатов разрешений на специальное водопользование и о рассмотрении возникающих при этом разногласий» 217
Закон Туркменской ССР от 27 ноября 1981 г. «Об охране атмосферного воздуха» 275
Постановление Верховного Совета Туркменской ССР от 27 ноября 1981 г. «О порядке введения в действие Закона Туркменской ССР «Об охране атмосферного воздуха» 291
Закон Туркменской ССР от 27 ноября 1981 г. «Об охране и использовании животного мира» 297
Постановление Верховного Совета Туркменской ССР от 27 ноября 1981 г. «О порядке введения в действие Закона Туркменской ССР «Об охране и использовании животного мира» 315
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 2 декабря 1981 г. № 524 «Об утверждении Положения о Министерстве лесного хозяйства Туркменской ССР» 258
Положение о Министерстве лесного хозяйства Туркменской ССР, абзац первый, подпункты 2.2 и 2.7 пункта 2, абзац первый, подпункты 5.8—5.10, 5.15 пункта 5, абзац первый, подпункты 6.3 и 6.4 пункта 6, абзац первый пункта 7, абзац второй пункта 15 (отсылка) 320

1982 год

Положение о Государственном комитете Туркменской ССР по надзору за безопасным ведением работ в промышленности и горному надзору, утвержденное постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 8 июня 1982 г. № 257, пункт 1, абзацы первый, второй и пятый пункта 2, абзац первый, подпункты «а»—«е», «л», абзацы первый, третий — пятый подпункта «р», подпункты «у»—«х» пункта 5, абзац первый, подпункты «а»—«г», «е», абзацы первый, второй, четвертый и пятый подпункта «з», подпункты «и»—«м», «р»—«у» и абзац двадцать девятый пункта 6, абзац третий пункта 8, абзац первый пункта 10 (отсылка) 158
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 15 сентября 1982 г. № 405 «О порядке и нормах предоставления дополнительных земельных участков рабочим и служащим совхозов и другим гражданам, проживающим в сельской местности, для выращивания кормовых культур» . . . 111

1983 год

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 15 июня 1983 г. № 291 «Об утверждении Инструкции о порядке предоставления горных отводов для разработки месторождений общераспространенных полезных ископаемых, Инструкции о порядке утверждения площадок под строительство промышленных предприятий, населенных пунктов, сооружений, водоемов и других объектов при размещении их на площадях залегания месторождений общераспространенных полезных ископаемых и Положения о порядке передачи месторождений общераспространенных полезных ископаемых для промышленного освоения» 141
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 5 июля 1983 г. № 315

Стр.
«О порядке ведения Красной книги Туркменской ССР и о мерах по охране редких и исчезающих видов животных и растений» 19
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 7 июля 1983 г. № 319 «Об образовании Комиссии Президиума Совета Министров ТССР по охране окружающей среды и рациональному использованию природных ресурсов» 13
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 13 июля 1983 г. № 332 «Об охране редких дикорастущих декоративных растений» 271

1984 год

Правила застройки сельских населенных пунктов Туркменской ССР, утвержденные постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 11 января 1984 г. № 14, пункты 10—22, абзац первый, подпункты «а», «б» пункта 24, абзац первый, подпункты «а», «б» пункта 25, абзацы первый и шестой пункта 31, абзацы первый, второй, шестой и восьмой пункта 39, абзацы первый и второй пункта 40, пункты 42 и 56 (отсылка) 111
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 5 марта 1984 г. № 100 «О передаче некоторых вопросов, вытекающих из Лесного кодекса Туркменской ССР, на решение Министерства лесного хозяйства ТССР, облисполкомов и Ашхабадского горисполкома» 272

1985 год

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 27 августа 1985 г. № 328 «Об утверждении Инструкции о порядке производства геологоразведочных работ на общераспространенные полезные ископаемые и пресные подземные воды по заявкам предприятий, учреждений и организаций на территории Туркменской ССР» 156-2

1986 год

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 23 июня 1986 г. № 265 «Об утверждении Устава Туркменского общества охраны природы» . . 21
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 14 августа 1986 г. № 339 «Об утверждении Устава Туркменского союза обществ охотников и рыболовов» 316

АЛФАВИТНО-ПРЕДМЕТНЫЙ УКАЗАТЕЛЬ К АКТАМ, ПОМЕЩЕННЫМ В ТОМЕ

А

АТМОСФЕРНЫЙ ВОЗДУХ

— введение в действие Закона об охране А. В. —291—292
— возмещение вреда, причиненного нарушением законодательства об охране А. В. —291
— задачи советского законодательства об охране А. В. —276
— Закон об охране А. В. — 275—291
— контроль за охраной А. В. — 10, 17—18, 288—289
— оповещение о повышении загрязнения А. В. — 11, 288
— ответственность за нарушение законодательства об охране А. В. —290—291
— охрана А. В. —10, 11, 275—291
— планирование мероприятий по охране А. В. —277
— разрешение споров по вопросам охраны А. В. —289—290
— соблюдение при проектировании строительства нормативных требований по защите А. В. — 283—284
— управление в области охраны А. В. — 17—18, 277
— участие общественных организаций в охране А. В. —278—(278—1)
— учет вредных воздействий на А. В. —287
— см. также Загрязняющие вещества

Б

БЫТОВОЙ ШУМ

— усиление борьбы с производственными Б. Ш. — 8—9, 17, 18

В

ВОДА

— введение в действие Водного кодекса Туркменской ССР— 202
— государственная (общенародная) собственность на В. —172
— добыча и использование подземных В.—120, 123, 184, 218
— задачи законодательства Туркменской ССР о В. —172
— контроль за использованием и охраной В. —8—10, 17—18, 174, 206
— контроль за охраной подземных В. —10, 165
— органы, осуществляющие контроль за использованием и охраной В. — 9—10, 178
— Водный кодекс Туркменской ССР —171—201
— ответственность за нарушение законодательства о В. —200—201
— охрана В. от загрязнения, засорения и истощения —9—11, 196—198
— планирование в области охраны и использования В. —9—10, 199—200, 205
— пользование водными объектами для сброса сточных В. —177—178, 181—182, 187, 191—192, 197—198
— предупреждение вредного воздействия В. —198—199
— схемы комплексного использования и охраны В. —10, 200, 205
— управление в области использования и охраны В. — 17—18, 173—174
— участие общественных организаций и граждан в осуществлении мероприятий по рациональному использованию и охране В. — 174—175
— учет В. и их использование —199—200

ВОДНОЕ ЖИВОТНОЕ

— добыча и охрана В. Ж. —324—325

ВОДНЫЙ ОБЪЕКТ

— виды пользования В. О. —177—178
— запрещение использования В. О. —177, 218
— охрана В. О. —196—199
— предоставление В. О. в пользование —177—195, 205
— прекращение права пользования В. О. —182—183, 202

— производство работ на В. О. и в прибрежных полосах (зонах) (176—1)—177
— см. также Вода, Водопользование

ВОДНЫЙ ФОНД

— единый государственный В. Ф. —172—173

ВОДОЕМ

— биологическая очистка В. —12
— защита от загрязнения В. —11—12, 175—176
— защита рыбохозяйственных В. — 175—176, 196
— контроль за охраной В. —9

ВОДОПОЛЬЗОВАНИЕ

— виды В. —177—178
— В. колхозов, совхозов, предприятий, организаций и учреждений — 186
— В. на пограничных водах СССР — 195
— возмещение убытков, причиненных проведением водохозяйственных мероприятий, прекращением или изменением условий В. — 183
— объекты В. —172—173, 177
— организация В. —204—205
— планирование В. —9
— предоставление и прекращение права В. —178—193
— разрешение споров по вопросам В. — 193—195
— специальное В. — 178, 179, 185, 198, 217
— сроки В.—180
— см. также Мелиорация

ВОДОПОЛЬЗОВАТЕЛЬ

— права и обязанности В. —181—182
— см. также Водопользование

ВОДОХРАНИЛИЩЕ

— обеспечение технического состояния и благоустройства В. —192—193, 219
— разведение растительноядных рыб в В. — 12
— эксплуатация В. — 192—193, 205, 219

Г

ГАЗООЧИСТНАЯ УСТАНОВКА

— контроль за работой Г. У. —11

ГЕОДЕЗИЧЕСКИЙ ПУНКТ

— ответственность за повреждение, уничтожение и похищение Г. П. —139

ГЕОЛОГИЧЕСКАЯ СЛУЖБА

— документация Г. С. —124, 125—128, 139

ГЕОЛОГИЧЕСКИЙ КОНТРОЛЬ

— ведомственный Г. К. —136
— государственный Г. К. — 116—118, 134—136, 164
— органы государственного Г. К. —134—136

ГЕОЛОГОРАЗВЕДОЧНЫЕ РАБОТЫ

— планирование и организация Г. Р. —161—162, 163—166
— Инструкция о порядке производства Г. Р. на общераспространенные полезные ископаемые и пресные подземные воды по заявкам предприятий, учреждений и организаций на территории Туркменской ССР . . 156—2
— контроль за использованием и охраной З. —8—9, 17—18, 36,48

— контроль за соблюдением законодательства о З. —9
— мелиорация З. —9—10, 203
— Земельный кодекс Туркменской ССР —33—81
— ответственность за нарушение земельного законодательства — 80—81
— ответственность за неправильное использование З. —9, 87
— охрана З. и повышение плодородия почв —9, 36—37, 43—44, 50, 122
— планирование в области использования и охраны З. —36—37, 43
— права и обязанности пользователей З. —41—43, 50—51
— приусадебные З. колхозов, совхозов и других государственных сельскохозяйственных предприятий, учреждений и организаций —52, 53—54, 56—59
— разрешение споров о З. —18, 78—80
— рекультивация З. —9, 11, 42, 83
— служебные наделы З. —72—74
— управление в области использования и охраны З. —37
— участие общественных организаций и граждан в осуществлении мер по рациональному использованию и охране З. —37
— см. также Земельный участок, Почва

К

КАДАСТР
— государственный водный К. —199—200
— государственный земельный К. —37, 75—76
— государственный К. животного мира —298, 311—312
— государственный К. месторождений полезных ископаемых — 133
— государственный лесной К. —226, 253, 260
— мелиоративный К.—173, 205

КОЛХОЗ

— водопользование К. —185—188
— возмещение убытков К. и потерь сельскохозяйственного производства при отводе и изъятии земель — 47—48
— землепользование К. —37—43, 50, 65—66, 70—71
— изъятие земель у К. —45—46
— леса К. —249
— противоэрозионные работы, осуществляемые К. —43, 51, 84—88, 88—90

КРАСНАЯ КНИГА

— включение редких и находящихся под угрозой исчезновения видов животных и растений в К. К. СССР и К. К. Туркменской ССР —309
— порядок ведения К. К. Туркменской ССР —19—21

КУРОРТ

— земли К. —71
— пользование водными объектами для нужд К. —184

Л

ЛЕС
— введение в действие Лесного кодекса Туркменской ССР —257
— ведение работ в Л. —234—235
— воспроизводство и повышение продуктивности Л. —10, 250—251, 258, 259
— государственная (общенародная) собственность на Л. —224—225
— государственный кадастр Л. —226, 253, 260
— группы Л. —231—233, 260
— заготовка живицы в Л. —236, 241, 247, 248
— заготовка в Л. второстепенных лесных материалов —236, 241—242
— задачи законодательства Туркменской ССР о Л. —224
— защитные Л. —9, 11, 51, 84—88, 88—90, 225—226, 231—232
— колхозные Л. —225, 231, 231—232, 241, 249, 251
— контроль за состоянием, использованием, воспроизводством, охраной и защитой Л —9, 10, 17—18, 227, 251—253
— Л. зон санитарной охраны источников водоснабжения —231—232, 238
— лесорубочный билет на право пользования в Л. —237
— лесоустройство в Л. —226, 253—254, 260
— Лесной кодекс Туркменской ССР —223—257
— передача некоторых вопросов, вытекающих из Лесного кодекса Турк-

менской ССР, на решение Министерства лесного хозяйства ТССР, облисполков и Ашхабадского горисполкома —272
— ответственность за нарушение лесного законодательства —254—257
— охрана и защита Л. —224—225, 251—252
— отпуск и заготовка древесины на корню в Л. —235—241
— побочное пользование в Л. —235—236, 242—244, 246
— подсочка Л. —241
— размер и распределение лесосечного фонда между заготовителями Л. —225, 239—240
— управление в области использования, воспроизводства охраны и защиты Л. —10, 17—18, 226—227
— учет и отчетность по Л. —226, 253, 260
— участие общественных организаций в мероприятиях по использованию и охране Л. —228—(228—1)
— см. также Сенокошение, Лесное хозяйство

ЛЕСНАЯ ОХРАНА

— государственная Л. О. —252—259
— см. также Лес

ЛЕСНОЕ ХОЗЯЙСТВО

— государственные органы Л. Х. —(228—1)—231, 259
— ведение Л. Х. —(228—1)—231, 260
— ответственность за ущерб, причиненный Л. Х. —245, 254—257
— планирование развития Л. Х. —229, 259
— см. также Лес

ЛЕСНОЙ ФОНД

— единый государственный Л. Ф. —225
— земли государственного Л. Ф. —74, 225, 230—234
— использование земель государственного Л. Ф. для возведения объектов —234
— насаждения, не входящие в государственный Л. Ф. — 225
— учет и контроль за использованием земель государственного Л. Ф. — 230 — 231, 253, 260

ЛЕСОПОЛЬЗОВАНИЕ

— виды и сроки Л. —235—236
— контроль за соблюдением правил Л. — 10
— Л. в городских, колхозных, заповедных и закрепленных за организациями лесах — 247—249
— Л. в пограничной зоне — 249
— порядок разрешения споров о Л. — 249
— права и обязанности лесопользователей при Л. —245—246
— прекращение права Л. — 246—247
— см. также Лес

ЛЕСОУСТРОЙСТВО
— см. Лес

М

МАЛЫЕ РЕКИ

— охрана М. Р. от загрязнения, засорения и истощения — 10, 205

МАРКШЕЙДЕРСКАЯ СЛУЖБА

— документация М. С. — 125—128

МЕЛИОРАТИВНАЯ СИСТЕМА

— см. Мелиорация

МЕЛИОРАЦИЯ

— организация эксплуатационной службы органов М. —9—10, 204—207

— планирование М. земель — 36, 43, 204
— руководство М. земель —203
— руководство эксплуатационной службой органов М. водного хозяйства —203, 204—205, 284

МИНЕРАЛЬНЫЕ РЕСУРСЫ

— рациональное использование М. Р. —116—117

МИНИСТЕРСТВА

— обязанности М. по охране природы и рациональному использованию природных ресурсов — 8—13, 91—93

МИНИСТЕРСТВО ВНУТРЕННИХ ДЕЛ ТССР

— содействие М. В. Д. в борьбе с браконьерством и нарушением правил охоты и рыболовства — 10

МИНИСТЕРСТВО ЗДРАВООХРАНЕНИЯ ТССР — 10

МИНИСТЕРСТВО ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА ТССР

— Положение о М. Л. Х. — 258—265
— функции М. Л. Х. —10, 19, 92, 258—262

МИНИСТЕРСТВО МЕЛИОРАЦИИ И ВОДНОГО ХОЗЯЙСТВА ТССР

— Положение о М. М. и В. Х. — 203—208
— функции М. М. и В. Х. —9—10, 84—88, 219

МИНИСТЕРСТВО ПРОМЫШЛЕННОСТИ СТРОИТЕЛЬНЫХ МАТЕРИАЛОВ ТССР — 158

Н

НАСЕЛЕННЫЙ ПУНКТ

— см. Город

НЕДРА
— безопасность работ, связанных с пользованием Н. — 129—131
— введение в действие Кодекса о недрах Туркменской ССР — 140
— виды, сроки и прекращение права пользования Н. — 119—123, 140
— геологическое изучение Н. —119, 123—125, 134—135, 163—165
— государственная (общенародная) собственность на Н. —116
— единый государственный фонд Н. — 116
— задачи законодательства Туркменской ССР о Н. —116
— надзор и контроль за использованием и охраной Н. —10, 18, 116—118, 134 — 136
— Кодекс о недрах Туркменской ССР — 115—139
— ответственность за нарушение законодательства о Н. —138—139
— охрана Н. —10, 127, 131—132
— пользование Н. для разработки месторождений полезных ископаемых и в целях, не связанных с добычей полезных ископаемых — 119—122, 126—129
— пользователи, права и обязанности пользователей Н. — 119, 122
— разрешение споров по вопросам пользования Н. — 137—138
— управление в области использования и охраны Н. —18, 117
— учет запасов и месторождений полезных ископаемых и участков Н., предоставленных в пользование, не связанное с добычей полезных ископаемых — 133—134
— см. также Маркшейдерская служба, Полезные ископаемые

О

ОБВАЛ

— см. Селевые потоки

ОПОЛЗНИ

— см. Селевые потоки

ОХОТА

— контроль и надзор за соблюдением правил и сроков О. — 260, 314
— право О. — 302—303
— содействие в борьбе с нарушениями правил О. —10—11
— удостоверение на право осуществления любительской и спортивной О. —319

ОХОТНИЧЬЕ ХОЗЯЙСТВО

— ведение О. Х. в охотничьих угодьях — 302—303
— пользование водными объектами для нужд О. Х. — 190—191
— пользование лесом для нужд О. Х. — 236, 237—238, 244—245

П

ПАСТЬБА СКОТА

— см. Сенокошение

ПОЖАРНАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ

— противопожарная охрана лесов — 10, 258—259

ПОЛЕЗНЫЕ ИСКОПАЕМЫЕ

— денежное вознаграждение за открытие месторождения П. И. — 125
— добыча П. И. артелью старателей — 128
— добыча П. И. в лесах — 235
— контроль за правильностью разработки месторождений П. И. — 10, 135
— консервация и ликвидация предприятий по добыче П. И. — 127—128
— охрана месторождений П. И. — 131—132
— планирование, организация геологоразведочных работ, упорядочение учета разведанных запасов П. И. — 161—163, 163—165
— предупреждение загрязнения окружающей среды при добыче П. И. — 286
— приостановление разработки и лишение права добычи П. И. — 123
— рациональная разработка П. И. — 10, 125—126, 127, 131, 157
— учет и классификация запасов месторождений П. И. —133—134, 136, 165
— Инструкция о порядке предоставления горных отводов для разработки месторождений общераспространенных П. И. — 141
— Инструкция о порядке утверждения площадок под строительство промышленных предприятий, населенных пунктов, сооружений, водоемов и других объектов при размещении их на площадях залегания месторождений общераспространенных П. И. — 153
— Положение о порядке передачи месторождений общераспространенных П. И. для промышленного освоения — 155

ПОСЕЛОК ГОРОДСКОГО ТИПА

— земля П. Г. Т. — 67

ПОЧВА

— защита П. от загрязнения — 11, 12
— контроль за проведением рекультивации земель, по предупреждению загрязнения, засоления и эрозии П. — 9—10
— охрана земель и повышение плодородия П. — 17, 18, 43—44
— рациональное использование плодородного слоя П. — 41—43
— см. также Эрозия

ПРИРОДНАЯ СРЕДА

— служба наблюдения и контроля за уровнем загрязнения П. С. — 12, 288
— охрана окружающей П. С. —8—12, 13—15, 122, 126, 135
— планирование мероприятий по охране окружающей П. С. — 11
— Положение о Комиссии Президиума Совета Министров Туркменской ССР по охране окружающей среды и рациональному использованию природных ресурсов — 13—15
— пропаганда знаний по рациональному использованию П. С. — 12—13
— см. также Атмосферный воздух, Вода, Земля, Лес, Недра

ПРОИЗВОДСТВЕННЫЙ ШУМ

— см. Бытовой шум

ПТИЦА

— см. Животный мир

Р

РАСТЕНИЕ

— запрещение добычи охраняемых диких Р. — 18—19, 271

РАСТИТЕЛЬНЫЙ МИР

— контроль за работой по сохранению и воспроизводству Р. М. —9—10

РЕКА

— см. Вода

РЕКУЛЬТИВАЦИЯ

— см. Земля

РЫБНЫЕ ЗАПАСЫ

— охрана и воспроизводство Р. З. в водоемах Туркменской ССР —176, 190, 191, 196, 323, 324—325

РЫБОЛОВСТВО

— промысловое Р. — 303—304
— спортивное и любительское Р. — 303

С

САДОВОДСТВО

— предоставление земельных участков для коллективного С. — 49

СЕЛЕВЫЕ ПОТОКИ

— меры по улучшению защиты от С. П., оползней и обвалов — 91—93

СЕНОКОШЕНИЕ

— С. и пастьба скота — 41, 45, 50—51, 60, 242, 255

СОВЕТ НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ

— функции С. Н. Д. в области охраны и использования животного мира — 299, 312
— функции С. Н. Д. в области охраны и использования земель — 18, 38, 45—46, 46—47, 48, 53, 54, 58, 66—67, 68, 71, 78—79, 97—98
— функции С. Н. Д. в области рационального использования природных ресурсов — 18
— функции С. Н. Д. по охране атмосферного воздуха — 282, 288, 289
— функции С. Н. Д. по охране и использованию вод — 173—174, 176—177, 178—180, 188, 217
— функции С. Н. Д. по охране и использованию лесов — 227, 234—235, 251—252
— функции С. Н. Д. по охране недр — 135

СОВХОЗ

— водопользование С. — 84—88, 186—188
— выполнение С. агротехнических противоэрозионных работ —84—88
— землепользование С. —40, 43, 49—52, 65—66, 71, 74—75
— изъятие земель С. — 45—46

— оказание помощи С. в проведении работ по защите почв от эрозии — 84—88
— предоставление земель С. — 49—52
— приусадебные земли С. — 53—54, 58—60
— создание С. полезащитных лесных насаждений —84—88, 88—90

У

УПРАВЛЕНИЕ ГЕОЛОГИИ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

— Положение об У. Г. — 163—167

УПРАВЛЕНИЕ ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА ОБЛИСПОЛКОМА ТССР

— Положение об У. Л. Х. — 266—271

УПРАВЛЕНИЕ РЫБНОГО ХОЗЯЙСТВА ВНУТРЕННИХ ВОДОЕМОВ

— Положение об У. Р. Х. В. В. — 325

УСТАВ

— У. Туркменского общества охраны природы — 21—29
— У. Туркменского союза обществ охотников и рыболовов — 316

Ф

ФАУНА

— охрана видов дикой флоры и Ф. — 18—19
— см. также Животный мир

ФЛОРА

— см. Растение, Растительный мир, Фауна

Э

ЭРОЗИЯ

— защита почв от ветровой и водной Э. — 8—10, 36, 37, 43, 50—51, 76, 80—81, 84—88, 88—90, 205
— контроль за проведением работ по борьбе с Э. почв — 8—9
— планирование мероприятий по борьбе с Э. почв — 36, 43—44

СОДЕРЖАНИЕ

РАЗДЕЛ III. ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО ОБ ОХРАНЕ ПРИРОДЫ И РАЦИОНАЛЬНОМ ИСПОЛЬЗОВАНИИ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ

ГЛАВА I. ОБЩИЕ ВОПРОСЫ

Стр.

Постановление ЦК КП Туркменистана и Совета Министров Туркменской ССР от 24 мая 1973 г. № 176 «Об усилении охраны природы и улучшении использования природных ресурсов» 7

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 7 июля 1983 г. № 319 «Об образовании Комиссии Президиума Совета Министров ТССР по охране окружающей среды и рациональному использованию природных ресурсов» 13

Постановление ЦК КП Туркменистана и Совета Министров Туркменской ССР от 1 марта 1979 г. № 116 «О дополнительных мерах по усилению охраны природы и улучшению использования природных ресурсов» 15

Закон Туркменской ССР от 24 декабря 1970 г. «О здравоохранении», абзац первый и пункт 3 статьи 6, часть вторая статьи 21, статьи 24, 30 и 31 (отсылка) 17

Закон Туркменской ССР от 16 декабря 1978 г. «О Совете Министров Туркменской ССР», абзац шестой статьи 2, пункт 6 статьи 7 (отсылка) . . 17

Закон Туркменской ССР от 18 ноября 1980 г. «Об областном Совете народных депутатов Туркменской ССР», часть первая статьи 6, статья 18, пункты 6 и 7 статьи 26, пункт 5 статьи 30 (отсылка) 18

Закон Туркменской ССР от 30 июня 1971 г. «О районном Совете народных депутатов Туркменской ССР», часть первая статьи 4, пункты 3 и 5 статьи 12, статья 15, пункты 6 и 7 статьи 24, пункт 4 статьи 27 (отсылка) . . 18

Закон Туркменской ССР от 30 июня 1971 г. «О городском, районном в городе Совете народных депутатов Туркменской ССР», статья 4, пункты 3 и 5 статьи 12, пункты 10, 11 и 12 статьи 15, пункты 4 и 5 статьи 22, пункт 4 статьи 25, пункты 3, 6 и 10 статьи 29, пункты 3 и 8 статьи 31 (отсылка) . 18

Закон Туркменской ССР от 11 июня 1968 г. «О поселковом, сельском Совете народных депутатов Туркменской ССР», статья 4, пункт 2 статьи 11, статья 14, пункт 3 статьи 23, часть первая статьи 25 (отсылка) . . . 18

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 16 сентября 1976 г. № 377 «Об утверждении Конвенции о международной торговле видами дикой фауны и флоры, находящимися под угрозой исчезновения, и о мероприятиях по выполнению этой Конвенции» 18

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 5 июля 1983 г. № 315 «О порядке ведения Красной книги Туркменской ССР и о мерах по охране редких и исчезающих видов животных и растений» 19

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 23 июня 1986 г. № 265 «Об утверждении Устава Туркменского общества охраны природы» . . 21

ГЛАВА 2. ЗЕМЕЛЬНОЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО

§ 1. Общие вопросы

Закон Туркменской ССР от 24 декабря 1970 г. «Об утверждении Земельного кодекса Туркменской ССР» 33

Земельный кодекс Туркменской ССР 33

Указ Президиума Верховного Совета Туркменской ССР от 21 апреля 1971 г. «О порядке введения в действие Земельного кодекса Туркменской ССР» . 82

Кодекс Туркменской ССР о недрах, утвержденный Законом Туркменской ССР от 2 декабря 1976 г., статьи 20 и 22, абзац первый, пункт 6 части третьей статьи 24, часть первая статьи 27 (отсылка) 84

Постановление ЦК КП Туркменистана и Совета Министров Туркменской ССР от 18 октября 1967 г. № 527 «О мероприятиях по выполнению постановления ЦК КПСС и Совета Министров СССР от 20 марта 1967 г. № 236 «О неотложных мерах по защите почв от ветровой и водной эрозии» в Туркменской ССР» 84

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 17 мая 1961 г. № 185 «О мерах по защите почв и песков от ветровой и водной эрозии в Туркменской ССР» 88

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 28 июня 1978 г. № 262 «О мерах по улучшению защиты населенных пунктов, предприятий, других объектов и земель от селевых потоков, оползней и обвалов» 91

§ 2. Землепользование

Стр.

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 17 января 1973 г. № 21 «Об утверждении Положения о порядке возбуждения и рассмотрения ходатайств предприятий, организаций и учреждений о предоставлении в пользование земельных участков» 97

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 15 сентября 1982 г. № 405 «О порядке и нормах предоставления дополнительных земельных участков рабочим и служащим совхозов и другим гражданам, проживающим в сельской местности, для выращивания кормовых культур» . . . 111

Правила застройки сельских населенных пунктов Туркменской ССР, утвержденные постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 11 января 1984 г. № 14, пункты 10—22, абзац первый, подпункты «а», «б» пункта 24, абзац первый, подпункты «а», «б» пункта 25, абзацы первый и шестой пункта 31, абзацы первый, второй, шестой и восьмой пункта 39, абзацы первый и второй пункта 40, пункты 42 и 56 (отсылка) 111

Положение об индивидуальном жилищном строительстве на территории Туркменской ССР, утвержденное постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 2 апреля 1975 г. № 145, пункты 2 и 3, абзац первый пункта 4, пункты 5—9, абзацы первый, седьмой и восьмой пункта 11, пункты 14, 15, абзац первый пункта 16 (отсылка) 112

Лесной кодекс Туркменской ССР, утвержденный Законом Туркменской ССР от 19 июля 1979 г., части третья и четвертая статьи 4, абзацы первый и шестой части первой статьи 16, статья 18, часть первая статьи 30, статьи 34—36 и 40, часть первая статьи 45, статьи 66 и 67, абзацы первый и седьмой части первой статьи 78 (отсылка) 112

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 25 января 1949 г. № 33 «О землях, предоставленных органам водного хозяйства ТССР для специальных нужд» 112

ГЛАВА 3. ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО О НЕДРАХ

§ 1. Общие вопросы

Закон Туркменской ССР от 2 декабря 1976 г. «Об утверждении Кодекса Туркменской ССР о недрах» 115

Кодекс Туркменской ССР о недрах 115

Указ Президиума Верховного Совета Туркменской ССР от 19 мая 1977 г. «О порядке введения в действие Кодекса Туркменской ССР о недрах» . 140

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 15 июня 1983 г. № 291 «Об утверждении Инструкции о порядке предоставления горных отводов для разработки месторождений общераспространенных полезных ископаемых, Инструкции о порядке утверждения площадок под строительство промышленных предприятий, населенных пунктов, сооружений, водоемов и других объектов при размещении их на площадях залегания месторождений общераспространенных полезных ископаемых и Положения о порядке передачи месторождений общераспространенных полезных ископаемых для промышленного освоения» 141

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 27 августа 1985 г. № 328 «Об утверждении Инструкции о порядке производства геологоразведочных работ на общераспространенные полезные ископаемые и пресные подземные воды по заявкам предприятий, учреждений и организаций на территории Туркменской ССР» . . . . 156—2

Положение о Государственном комитете Туркменской ССР по надзору за безопасным ведением работ в промышленности и горному надзору, утвержденное постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 8 июня 1982 г. № 257, пункт 1, абзацы первый, второй и пятый пункта 2, абзац первый, подпункты «а»—«е», «л», абзацы первый, третий—пятый подпункта «р», подпункты «у»—«х» пункта 5, абзац первый, подпункты «а»—«г», «е», абзацы первый, второй, четвертый и пятый подпункта «з», подпункты «и»—«м», «р»—«у» и абзац двадцать девятый пункта 6, абзац третий пункта 8, абзац первый пункта 10 (отсылка) 158

Положение о Министерстве промышленности строительных материалов Туркменской ССР, утвержденное постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 13 августа 1969 г. № 377, абзац первый, подпункт «в» раздела VI, подпункты «а», «б» раздела VII пункта 6 (отсылка) . . 158

Земельный кодекс Туркменской ССР, утвержденный Законом Туркменской ССР от 24 декабря 1970 г., часть первая статьи 14, абзац пятый статьи 22,

Стр.
часть первая статьи 26, часть первая статьи 27, статья 271 (отсылка) . 158
Водный кодекс Туркменской ССР, утвержденный Законом Туркменской ССР от 27 декабря 1972 г., часть первая статьи 121 (отсылка) 158
Лесной кодекс Туркменской ССР, утвержденный Законом Туркменской ССР от 19 июля 1979 г., статья 40 (отсылка) 158

§ 2. Геологическое изучение недр

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 8 сентября 1971 г. № 362 «О мерах по дальнейшему улучшению планирования и организации геологоразведочных работ, а также по упорядочению учета разведанных запасов полезных ископаемых» 161
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 3 декабря 1980 г. № 564 «Об утверждении Положения об Управлении геологии Туркменской ССР» 163

ГЛАВА 4. ВОДНОЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО

§ 1. Общие вопросы

Закон Туркменской ССР от 27 декабря 1972 г. «Об утверждении Водного кодекса Туркменской ССР» 171
Водный кодекс Туркменской ССР 171
Указ Президиума Верховного Совета Туркменской ССР от 20 марта 1973 г. «О порядке введения в действие Водного кодекса Туркменской ССР» . . 202
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 7 января 1972 г. № 33 «Об утверждении Положения о Министерстве мелиорации и водного хозяйства ТССР» 202

§ 2. Водопользование

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 14 декабря 1976 г. № 487 «О порядке возбуждения и рассмотрения ходатайств о предоставлении водных объектов в обособленное пользование» 211
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 16 сентября 1981 г. № 394 «О порядке выдачи исполкомами местных Советов народных депутатов разрешений на специальное водопользование и о рассмотрении возникающих при этом разногласий» 217
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 14 марта 1977 г. № 103 «О порядке привлечения водопользователей к выполнению ирригационно-мелиоративных работ на межхозяйственных мелиоративных системах» . 217
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 24 сентября 1976 г № 388 «О порядке частичного или полного запрещения использования водных объектов, имеющих особое государственное значение либо особую научную или культурную ценность» 218
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 31 октября 1978 г. № 433 «О порядке организации и координации мероприятий, обеспечивающих надлежащее техническое состояние и благоустройство водохранилищ, и о выполнении этих мероприятий» 219

ГЛАВА 5. ЛЕСНОЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО

Закон Туркменской ССР от 19 июля 1979 г. «Об утверждении Лесного кодекса Туркменской ССР» 223
Лесной кодекс Туркменской ССР 223
Указ Президиума Верховного Совета Туркменской ССР от 23 ноября 1979 г. «О порядке введения в действие Лесного кодекса Туркменской ССР» . . 257
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 2 декабря 1981 г. № 524 «Об утверждении Положения о Министерстве лесного хозяйства Туркменской ССР» 258
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 25 июля 1973 г. № 273 «Об утверждении Положения об Управлении лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов Туркменской ССР» 265
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 13 июля 1983 г. № 332 «Об охране редких дикорастущих декоративных растений» 271
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 5 марта 1984 г. № 100 «О передаче некоторых вопросов, вытекающих из Лесного кодекса Турк-

Стр.

менской ССР, на решение Министерства лесного хозяйства ТССР, облисполкомов и Ашхабадского горисполкома» 272

ГЛАВА 6. ОХРАНА АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА

Закон Туркменской ССР от 27 ноября 1981 г. «Об охране атмосферного воздуха» 275

Постановление Верховного Совета Туркменской ССР от 27 ноября 1981 г. «О порядке введения в действие Закона Туркменской ССР «Об охране атмосферного воздуха» 291

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 29 июня 1977 г. № 297 «Об охране воздушного бассейна республики от загрязнения» 292

ГЛАВА 7. ОХРАНА И ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЖИВОТНОГО МИРА

§ 1. Общие вопросы

Закон Туркменской ССР от 27 ноября 1981 г. «Об охране и использовании животного мира» 297

Постановление Верховного Совета Туркменской ССР от 27 ноября 1981 г. «О порядке введения в действие Закона Туркменской ССР «Об охране и использовании животного мира» 315

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 14 августа 1986 г. № 339 «Об утверждении Устава Туркменского союза обществ охотников и рыболовов» 316

§ 2. Охота

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 12 июля 1978 г. № 285 «О мерах по воспроизводству отдельных видов животных и развитию культурных охотничьих хозяйств в республике» 319

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 6 июля 1960 г. № 296 «О мерах борьбы с браконьерством в республике» 319

Водный кодекс Туркменской ССР, утвержденный Законом Туркменской ССР от 27 декабря 1972 г., статьи 82 и 83 (отсылка) 320

Лесной кодекс Туркменской ССР, утвержденный Законом Туркменской ССР от 19 июля 1979 г., статьи 48, 75, 76 (отсылка) 320

Положение о Министерстве лесного хозяйства Туркменской ССР, утвержденное постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 2 декабря 1981 г. № 524, абзац первый, подпункты 2.2 и 2.7 пункта 2, абзац первый, подпункты 5.8—5.10, 5.15 пункта 5, абзац первый, подпункты 6.3 и 6.4 пункта 6, абзац первый пункта 7, абзац второй пункта 15 (отсылка) 320

§ 3. Охрана рыбных запасов

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 5 мая 1959 г. № 150 «Об усилении охраны рыбных запасов в водоемах Туркменской ССР» . . 323

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 12 марта 1965 г. № 110 «О дополнительных мерах охраны рыбных запасов в водоемах Туркменской ССР» 324

Водный кодекс Туркменской ССР, утвержденный Законом Туркменской ССР от 27 декабря 1972 г., статья 15, абзацы первый, пятый и шестой части первой статьи 18, статья 24, часть вторая статьи 32, часть вторая статьи 53, статьи 55, 78—81 и 109 (отсылка) 324

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 11 марта 1970 г. № 83 «О мерах по усилению охраны рыбных запасов в водоемах Туркменской ССР» 324

Положение об Управлении рыбного хозяйства внутренних водоемов при Совете Министров ТССР, утвержденное постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 1 февраля 1978 г. № 39, абзацы первый и четвертый пункта 2, абзацы первый, пятый и шестой пункта 4 (отсылка) . . . 325

Хронологический перечень актов, помещенных в томе 327

Алфавитно-предметный указатель к актам, помещенным в томе . . . 333—367

СВОД ЗАКОНОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

(на туркменском и русском языках)

Том 3

Обновленный материал Свода законов Туркменской ССР
для замены к тому 3, июнь 1987 (дополнение первое)

E4552

Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

ПРЕЗИДИУМ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА ТУРКМЕНСКОЙ ССР
СОВЕТ МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

СВОД ЗАКОНОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

Том 3

АШХАБАД

КОМИССИЯ ПО ИЗДАНИЮ
СВОДА ЗАКОНОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР:

Хаитов Ю. (председатель)
Назарова О., Оразов Н.,
Харченко А. И., Мухамедкулиев Б.,
Суханов Х., Сахатмурадов К.,
Овезгельдыев О., Аловов Н.

Раздел III

ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО ОБ ОХРАНЕ ПРИРОДЫ И РАЦИОНАЛЬНОМ ИСПОЛЬЗОВАНИИ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ[1]

[1]Акты, в которые в установленном порядке внесены поправки и уточнения в терминах и названиях, помещаются без оговорок об этом.

Глава I

ОБЩИЕ ВОПРОСЫ

ОБ УСИЛЕНИИ ОХРАНЫ ПРИРОДЫ И УЛУЧШЕНИИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ[1]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КП ТУРКМЕНИСТАНА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 24 мая 1973 г. № 176

ЦК КП Туркменистана и Совет Министров Туркменской ССР отмечают, что в республике проделана определенная работа по охране природы и рациональному использованию природных ресурсов: получила широкое развитие мелиорация земель, ведется борьба с эрозией почв, строятся Каракумский канал им. В. И. Ленина, крупные водохранилища и другие гидротехнические сооружения, принимаются меры к улучшению ведения рыбного и охотничьего хозяйств, ведутся работы по закреплению и облесению песков. Внедряются теплофикация в городах и промышленных центрах и газификация, что существенно уменьшает загрязнение воздушного бассейна. Осуществляется строительство на предприятиях и в городах сооружений для очистки сточных вод и промышленных выбросов в атмосферу.

Принятый Верховным Советом Туркменской ССР «Закон об охране природы в Туркменской ССР»[2], а также принятое ЦК КП Туркменистана и Советом Министров Туркменской ССР постановление по вопросам рационального использования природных ресурсов и защиты природной среды от загрязнения, создают условия для наиболее эффективного научно-обоснованного использования этих ресурсов и усиления охраны природы.

Принимаются меры по охране от загрязнения Каспийского моря, проводятся исследования по акклиматизации и разведению раститель-

---

[1] Абзац третий пункта 3, абзацы восьмой-одиннадцатый пункта 4, пункты 5, 7, 8 и 12, абзацы третий-пятый пункта 16, пункты 17, 19—20 не приводятся, как не содержащие норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

Пункт 21 не приводится, как воспроизводящий нормы постановления Совета Министров СССР от 29 декабря 1972 г. № 898 «Об усилении охраны природы и улучшении использования природных ресурсов» (см. Свод законов СССР, том 4, стр. 11).

[2] См. Ведомости Верховного Совета ТССР, 1963 г., № 9, ст. 35 .

ноядных рыб. Проделана большая работа по выявлению природных запасов полезных ископаемых.

Расширилось участие общественных организаций и населения в охране природы и улучшении использования природных ресурсов.

Вместе с тем ЦК КП Туркменистана и Совет Министров Туркменской ССР отмечают, что многие министерства, ведомства, предприятия и организации не занимаются еще должным образом вопросами охраны окружающей природной среды от загрязнения и обеспечения рационального использования природных ресурсов.

Имеют место факты нерационального использования природных ресурсов, земельных угодий и поливной воды, недостаточно уделяется внимания вопросам облесения пустыни и закрепления песков.

Не искоренены еще факты браконьерства, а органы, осуществляющие контроль, не обеспечивают соблюдение порядка.

Медленно осуществляются гидрогеологические изыскания, особенно в пустынных районах.

Продолжает иметь место сброс сточных вод промышленных предприятий в реки Аму-Дарью, Мургаб, в Каспийское море и другие открытые водоемы.

Министерство легкой промышленности ТССР, Министерство пищевой промышленности ТССР, Министерство мясной и молочной промышленности ТССР, руководители Чарджоуского и Красноводского судоремонтных заводов и других предприятий недостаточно проявляют заботу о завершении строительства сооружений по очистке и отводу промышленных сточных и загрязненных вод. Во многих городах и населенных пунктах нет необходимых сооружений по очистке загрязненных сточных вод, а имеющиеся сооружения часто эксплуатируются неудовлетворительно.

Проектирование и строительство водоохранных и водоочистных сооружений отстают от темпов промышленного и жилищного строительства.

При проектировании и сооружении водохранилищ в ряде случаев не учитываются в полной мере масштабы возможных механических и биологических процессов в водохранилищах (разрушение берегов, зарастание мелководий, развитие водорослей, ухудшение условий воспроизводства рыбы и другие процессы) и не проводятся необходимые мероприятия по предупреждению их вредного воздействия, что наносит ущерб народному хозяйству.

Министерства, ведомства и предприятия не осуществляют в полной мере рациональное, комплексное использование недр земли, допускают большие потери полезных ископаемых при их добыче и переработке. Велики отходы попутного газа на нефтяных промыслах объединения «Туркменнефть», допускаются повышенные отборы газа на действующих промыслах объединения «Туркменгазпром», что может привести к преждевременному истощению месторождения.

Неудовлетворительно осуществляется разработка месторождений местных строительных материалов. В нарушение постановлений Правительства на многих месторождениях разработка ведется одновременно несколькими организациями, что способствует неполному использованию разведанных запасов.

В целях усиления охраны природы и улучшения использования природных ресурсов и во исполнение постановления ЦК КПСС и Совета Министров СССР от 29 декабря 1972 г. № 898 ЦК КП Туркменистана и Совет Министров Туркменской ССР постановляют:

1. Обкомам, горкомам и райкомам партии, облисполкомам, горисполкомам и райисполкомам, министерствам и ведомствам респуб-

лики усилить внимание вопросам охраны природы и обеспечения рационального использования природных ресурсов, установив систематический контроль за проведением работ по борьбе с эрозией почв, за правильным использованием колхозами, совхозами, предприятиями и организациями земель, вод, лесов, недр и других природных богатств, за соблюдением ими действующих правил и норм по рекультивации земель, по предотвращению загрязнения и засоления почв, поверхностных и подземных вод, по сохранению водоохранных и защитных функций лесов, по сохранению и воспроизводству животного и растительного мира, по предотвращению загрязнения атмосферного воздуха, по усилению борьбы с производственным и бытовым шумом.

Потребовать от министерств и ведомств, предприятий и организаций республики комплексного и более полного использования при добыче и переработке не только основных, но и попутных полезных ископаемых.

2. Установить, что:

а) Министерство сельского хозяйства ТССР:

осуществляет государственный контроль за соблюдением министерствами, ведомствами, государственными, кооперативными, общественными организациями и учреждениями, а также гражданами земельного законодательства и порядка пользования землей;

несет ответственность за организацию охраны и рационального использования земель, находящихся в пользовании колхозов, совхозов и других сельскохозяйственных предприятий и организаций, входящих в систему Министерства, правильного применения в сельском хозяйстве ядохимикатов, за развитие и широкое применение биологических средств борьбы с болезнями и вредителями сельскохозяйственных культур и насаждений, за организацию экономного использования воды при орошении земель и осуществляет контроль за рекультивацией земель;

организует выполнение комплекса противоэрозионных мероприятий, включая работы по полезащитному лесоразведению;

осуществляет государственный контроль за проведением министерствами, ведомствами и гражданами мероприятий по борьбе с вредителями и болезнями растений и за соблюдением установленных правил применение ядохимикатов с тем, чтобы не допускать попадания вредных веществ в сельскохозяйственную продукцию и накопления их в почве и водоемах;

б) Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР:

несет ответственность за организацию рационального использования вод в народном хозяйстве и за охрану их от загрязнения, засорения и истощения, за технический уровень и повышение эффективности мелиоративных систем, за проведение работ по рассолению засоленных земель;

осуществляет в установленном порядке государственный контроль за рациональным использованием вод, за проведением мероприятий по охране водоемов от загрязнения, засорения, зарастания и истощения, а также за работой очистных сооружений и сбросом сточных вод (промышленных, дренажных, коммунально-бытовых, сельскохозяйственных и других);

организует эксплуатацию крупных межотраслевых водохозяйственных объектов и систем;

разрабатывает и представляет в Госплан ТССР проекты перспективных и годовых планов развития водного хозяйства республики, схем комплексного использования и охраны вод, проекты водохозяйственных балансов, имеющих республиканское значение, а также пла-

нов распределения вод между водопользователями по бассейнам рек и каналов, имеющих межобластное и межрайонное значение;

организует разработку схем охраны вод малых рек и верховьев горных рек в республике;

в) Государственный комитет лесного хозяйства Совета Министров ТССР[1]:

осуществляет государственный надзор за состоянием лесов и обеспечением рационального использования лесных ресурсов в республике, несет ответственность за воспроизводство и повышение продуктивности лесов, организацию охраны лесов от пожаров и своевременную их ликвидацию, за защиту лесов от вредных насекомых и болезней, за организацию охраны лесов от самовольных порубок и других действий, причиняющих ущерб лесу;

осуществляет контроль за охраной земель государственного лесного фонда и использованием их лесохозяйственными предприятиями и организациями и лесопользователями в соответствии с целевым назначением этих земель и за соблюдением правил лесопользования на территории государственного лесного фонда;

осуществляет контроль за правильным ведением охотничьего хозяйства и за соблюдением действующего законодательства по сохранению и обогащению полезной флоры и фауны и по заповедному делу;

организует выполнение работ по облесению песков и других неудобных земель, а также связанных с ними проектно-изыскательских работ;

г) Министерство здравоохранения ТССР осуществляет государственный контроль за проведением мероприятий, направленных на ликвидацию и предупреждение загрязнения внешней природной среды, в том числе мероприятий по ликвидации и предупреждению загрязнения поверхностных и подземных вод, используемых для удовлетворения питьевых, бытовых, оздоровительных и иных нужд населения;

д) Министерство внутренних дел ТССР:

осуществляет совместно с Министерством здравоохранения ТССР надзор за соблюдением санитарных правил содержания улиц, дворов и других территорий населенных пунктов, а также загородных мест отдыха трудящихся и пляжей;

оказывает соответствующим органам содействие в осуществлении мер по охране и защите от загрязнения природных богатств, в борьбе с лесонарушителями, браконьерством и нарушениями правил охоты и рыболовства;

е) Управление геологии Совета Министров ТССР осуществляет контроль за охраной подземных вод от истощения и загрязнения;

ж) Управление по надзору за безопасным ведением работ в промышленности и горному надзору при Совете Министров ТССР[2] осуществляет контроль за охраной недр, правильностью эксплуатации месторождений полезных ископаемых и гидроминеральных ресурсов.

3. Ответственность за обеспечение проведения мероприятий по охране атмосферного воздуха в городах и других населенных пунктах от загрязнения несут облисполкомы, горисполкомы и райисполкомы.

Исполкомам местных Советов депутатов трудящихся усилить контроль за проведением всеми предприятиями и организациями, независимо от их ведомственной подчиненности, мероприятий по охране природы и улучшению использования природных ресурсов, а также

---

[1] В настоящее время Министерство лесного хозяйства ТССР.

[2] В настоящее время — Государственный комитет Туркменской ССР по надзору за безопасным ведением работ в промышленности и горному надзору.

за строгим соблюдением всеми гражданами установленных правил охраны окружающей природной среды.

4. Обязать министерства, ведомства, предприятия и организации республики, облисполкомы, райисполкомы и горисполкомы:

обеспечить, начиная с 1974 года, разработку проектов перспективных и годовых планов проведения мероприятий по охране природы и рациональному использованию природных ресурсов и представление их в Госплан ТССР одновременно с проектами планов развития народного хозяйства.

В указанных проектах планов предусматривать мероприятия по охране природы, подлежащие проведению предприятиями и организациями;

выделять в проектах на строительство предприятий специальным разделом мероприятия по охране водоемов, почвы и атмосферного воздуха от загрязнения сточными водами и промышленными выбросами;

принять необходимые меры по ускорению и улучшению работ, связанных с рекультивацией земель, обеспечив своевременную передачу восстановленных земель колхозам, совхозам и другим землепользователям;

обеспечить строгий контроль за проектированием, строительством и эксплуатацией на подведомственных предприятиях сооружений для очистки сточных вод и сооружений по газоочистке и пылеулавливанию;

предусматривать вывод в установленном порядке из городов отдельных предприятий или изменение профиля их производства в случаях, когда невозможно существенно уменьшить наиболее вредные выбросы этих предприятий.

(Абзац двенадцатый) Госплану ТССР обеспечить, начиная с 1974 года, разработку проектов сводных перспективных и годовых планов охраны природы на территории областей, крупных промышленных центров и в целом на территории республики, предусматривающих мероприятия по охране природы, подлежащие выполнению как предприятиями и организациями общесоюзных и союзно-республиканских министерств и ведомств СССР, так и предприятиями и организациями, подведомственными министерствам и ведомствам республики.

6. Обязать министерства и ведомства республики, облисполкомы, горисполкомы и райисполкомы при составлении заданий на проектирование предприятий и сооружений предусматривать в них требования на разработку мероприятий, исключающих возможность отрицательного воздействия проектируемого предприятия или сооружения на окружающую природную среду; при составлении заданий на проектирование новых технологических процессов предусматривать требования на резкое сокращение или полное исключение загрязнения атмосферы, водоемов и почвы вредными выбросами и стоками; при утверждении технических (техно-рабочих) проектов на строительство новых и реконструкцию действующих предприятий и сооружений обеспечивать соблюдение этих требований.

Госстрою ТССР, министерствам и ведомствам республики, облисполкомам, райисполкомам и горисполкомам при экспертизе проектов на строительство новых и реконструкцию действующих предприятий и сооружений обеспечивать проверку соблюдения в них требований по охране окружающей природной среды.

9. Министерству сельского хозяйства ТССР, облисполкомам и райгорисполкомам строго ограничить отвод земельных участков в лесах зеленых зон городов, в лесных защитных полосах и в других лесах первой группы для целей, не связанных с развитием лесного хозяйства.

10. Возложить охрану полезащитных полос и других древесных насаждений, не входящих в состав государственного лесного фонда, на

те предприятия, организации и учреждения, на землях которых они расположены, принимать необходимые меры по предотвращению пожаров в лесах.

11. Государственному комитету лесного хозяйства Совета Министров ТССР[1] усилить контроль за соблюдением правил рубок леса и рациональным использованием лесозаготовительными организациями и предприятиями отведенного им лесосечного фонда.

13. В целях обеспечения широкого разведения в водоемах растительноядных рыб, дающих возможность улучшить биологическую очистку водоемов от наносящих вред водным ресурсам водорослей и другой растительности и одновременно использовать большое количество биогенных веществ, Министерству мелиорации и водного хозяйства ТССР и Управлению «Каракумстрой»[2] при реконструкции и строительстве водохранилищ осуществлять необходимые мероприятия по обеспечению биологической мелиорации водоемов.

14. В целях предупреждения загрязнения почвы, водоемов и других объектов внешней среды ядохимикатами, применяемыми для борьбы с вредителями, болезнями растений, сорняками, а также вредными насекомыми и грызунами:

а) Министерству сельского хозяйства ТССР, Министерству легкой промышленности ТССР, Министерству пищевой промышлености ТССР, Государственному комитету лесного хозяйства Совета Министров ТССР[1], Туркменсельхозтехнике[3], Управлению рыбного хозяйства внутренних водоемов ТССР, Министерству здравоохранения ТССР, облисполкомам и райгорисполкомам обеспечить строгое соблюдение колхозами, совхозами и другими предприятиями, организациями и учреждениями, а также гражданами установленных правил применения ядохимикатов;

б) Управлению гидрометеорологической службы ТССР[4] обеспечить организацию наблюдения за изменениями в окружающей природной среде, вызываемыми применением ядохимикатов;

в) Министерству сельского хозяйства ТССР установить строгий контроль за применением ядохимикатов для борьбы с вредителями сельскохозяйственных растений и дефолиации на площадях, расположенных вблизи рек, каналов и водохранилищ. Применять здесь преимущественно наземные способы проведения химических работ.

15. Госстрою ТССР, Министерству мелиорации и водного хозяйства ТССР и Управлению «Каракумстрой»[2] не допускать проектирования и ввода в эксплуатацию объектов промышленно-гражданского строительства, расположенных на трассе Каракумского канала без канализационно-очистных сооружений.

16. В целях улучшения санитарного состояния городов, пригородных зон, рабочих поселков и сельских населенных пунктов министерствам и ведомствам, облисполкомам и райгорисполкомам республики:

рассмотреть состояние строительства водопроводов, канализационных и очистных сооружений в городах и рабочих поселках и принять необходимые меры к безусловному вводу их в действие в установленные сроки,

18. Считать необходимым усилить среди населения распространение знаний по охране природы и разъяснение важности рационального использования ее богатств, для чего:

---

[1] См. сноску 1 на стр. 10.

[2] В настоящее время — Главкаракумстрой.

[3] В настоящее время — Госкомсельхозтехника.

[4] В настоящее время — Туркменское республиканское управление по гидрометеорологии и контролю природной среды.

— Государственному комитету Совета Министров ТССР по телевидению и радиовещанию, Государственному комитету Совета Министров ТССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли, Государственному комитету Совета Министров ТССР по кинематографии, Министерству культуры ТССР, Министерству здравоохранения ТССР, обществу «Знание» ТССР и Республиканскому обществу охраны природы расширить выпуск информационной, научно-популярной, просветительной, художественной литературы и кинофильмов по вопросам охраны природы, усилить лекционную пропаганду, полнее освещать эти вопросы по радио и телевидению;

— редакциям газет и журналов республики шире освещать вопросы, связанные с усилением охраны природы и улучшением использования природных ресурсов;

— Министерству народного образования ТССР[1], Государственному комитету Совета Министров ТССР по профессионально-техническому образованию и другим министерствам и ведомствам, в ведении которых находятся высшие и средние специальные учебные заведения, усилить внимание к преподаванию основ природоведения, рационального использования и защиты окружающей природной среды во всех учебных заведениях;

— ТСПС и ЦК ЛКСМ Туркменистана обеспечить активное участие трудящихся и молодежи в работе по охране природы.

ОБ ОБРАЗОВАНИИ КОМИССИИ ПРЕЗИДИУМА СОВЕТА МИНИСТРОВ ТССР ПО ОХРАНЕ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ И РАЦИОНАЛЬНОМУ ИСПОЛЬЗОВАНИЮ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ[2]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 7 июля 1983 г., № 319

(СП ТССР, 1983 г. № 7—8—9, ст. 71)

В целях дальнейшего совершенствования управления охраной природы в республике, а также усиления контроля за ходом выполнения решений Партии и Правительства по этим вопросам Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

2. Утвердить прилагаемое Положение о Комиссии Президиума Совета Министров ТССР по охране окружающей среды и рациональному использованию природных ресурсов.

3. Установить, что решения комиссии Президиума Совета Министров ТССР по охране окружающей среды и рациональному использованию природных ресурсов по вопросам, входящим в её компетенцию, являются обязательными для исполнения всеми министерствами, ведомствами республики, исполкомами местных Советов народных депутатов, а также организациями, предприятиями и учреждениями независимо от их ведомственной принадлежности.

4. Возложить на Управление Делами Совета Министров ТССР подготовку материалов, подлежащих рассмотрению Комиссией Президиума Совета Министров ТССР по охране окружающей среды и рациональному использованию природных ресурсов, а также техническое обслуживание Комиссии.

---

[1] В настоящее время — Министерство просвещения Туркменской ССР и Министерство высшего и среднего специального образования Туркменской ССР.

[2] Пункт 1 не приводится, как не содержащий норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

УТВЕРЖДЕНО
постановлением Совета
Министров ТССР
от 7 июля 1983 г. № 319

ПОЛОЖЕНИЕ О КОМИССИИ ПРЕЗИДИУМА СОВЕТА МИНИСТРОВ ТССР ПО ОХРАНЕ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ И РАЦИОНАЛЬНОМУ ИСПОЛЬЗОВАНИЮ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ

1. Комиссия Президиума Совета Министров ТССР по охране окружающей среды и рациональному использованию природных ресурсов образована в целях дальнейшего совершенствования управления охраной природы в Туркменской ССР, а также усиления контроля за ходом выполнения решений Партии и Правительства по этим вопросам.

2. Комиссия Президиума Совета Министров ТССР по охране окружающей среды и рациональному использованию природных ресурсов:

обеспечивает систематический контроль за ходом выполнения решений Партии и Правительства по вопросам охраны окружающей среды и рационального природопользования, дальнейшее совершенствование государственного управления охраной природы, осуществление единой научно-технической политики по охране и рациональному использованию земли и ее недр, водных ресурсов, атмосферного воздуха, животного и растительного мира, воспроизводству природных богатств и улучшению окружающей человека среды;

рассматривает крупные проблемы преобразования природы республики, практику применения законодательства, соблюдения экологических требований при проектировании территориально-производственных комплексов, строительстве и реконструкции предприятий, мелиоративных и гидротехнических систем, транспортных и других объектов, а также рассматривает вопросы, связанные с изучением и обобщением зарубежного опыта и развитием международных связей;

координирует деятельность министерств, ведомств и общественных организаций, облисполкомов и Ашхабадского горисполкома, а также предприятий, учреждений и организаций независимо от их ведомственной принадлежности по вопросам охраны окружающей среды и рациональному использованию природных ресурсов.

3. Решения Комиссии Президиума Совета Министров ТССР по охране окружающей среды и рациональному использованию природных ресурсов по вопросам, входящим в ее компетенцию, являются обязательными для исполнения всеми министерствами, ведомствами, предприятиями, учреждениями и организациями, расположенными на территории Туркменской ССР, независимо от их ведомственной принадлежности.

Решения Комиссии доводятся до соответствующих организаций в виде выписок из протокола заседания Комиссии, за исключением тех решений, которые должны быть оформлены в установленном порядке постановлениями или распоряжениями Совета Министров ТССР.

4. Комиссия Президиума Совета Министров ТССР по охране окружающей среды и рациональному использованию природных ресурсов проводит свои заседания по мере необходимости, но не реже одного раза в квартал[1].

[1] Пункт 4 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 30 сентября 1983 г. № 431 (СП ТССР, 1983 г., № 7—8—9, ст. 93.).

5. Члены Комиссии Президиума Совета Министров ТССР по охране окружающей среды и рациональному использованию природных ресурсов участвуют в заседаниях Комиссии без права замены.

В заседаниях Комиссии участвуют руководители заинтересованных министерств и ведомств или их заместители. Вопросы, касающиеся предприятий и областей, рассматриваются на заседаниях Комиссии с участием представителей соответствующих предприятий и облисполкомов.

6. Работа Комиссии Президиума Совета Министров ТССР по охране окружающей среды и рациональному использованию природных ресурсов проводится по планам, утверждаемым Комиссией.

Министерства и ведомства, предприятия, учреждения и организации, доклады которых будут рассматриваться на заседаниях Комиссии Президиума Совета Министров ТССР по охране окружающей среды и рациональному использованию природных ресурсов, представляют в Комиссию в установленные сроки доклады и проекты решений Комиссии, а в необходимых случаях проекты постановлений или распоряжений Совета Министров ТССР.

Органы государственного надзора в области охраны окружающей природной среды, а также заинтересованные организации по поручению Председателя Комиссии или его заместителя рассматривают и обобщают указанные материалы и представляют в Комиссию заключения по ним,

В необходимых случаях Комиссия может создавать рабочие группы из ученых, руководящих работников и специалистов министерств, ведомств и организаций для изучения и подготовки предложений по вопросам, связанным с охраной окружающей среды и рациональным использованием природных ресурсов.

О ДОПОЛНИТЕЛЬНЫХ МЕРАХ ПО УСИЛЕНИЮ ОХРАНЫ ПРИРОДЫ И УЛУЧШЕНИЮ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ[1]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КП ТУРКМЕНИСТАНА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 1 марта 1979 г. № 116

В целях усиления государственного контроля за осуществлением мероприятий по охране природы, устранения в кратчайшие сроки имеющихся недостатков в деле рационального использования природных ресурсов и улучшения состояния окружающей природной среды, а также во исполнение постановления ЦК КПСС и Совета Министров СССР от 1 декабря 1978 г. № 984[2] Центральный Комитет КП Туркменистана и Совет Министров Туркменской ССР постановляют:

2. Установить, что министерства, ведомства, объединения, предприятия, учреждения и организации, расположенные на территории республики несут полную ответственность за охрану природы, рациональное использование и воспроизводство природных ресурсов и своевременное осуществление соответствующих природоохранных мероприятий.

4. Установить, что министерства и ведомства республики одновременно с представлением в Госплан ТССР проектов перспективных и

[1] Пункт 1, абзацы второй и третий пункта 2, пункт 3, абзацы второй—пятый пункта 5, абзацы второй и третий пункта 7, абзацы второй и пятый пункта 8, пункты 9, 10, 12—14, 16—19 не приводятся, как не содержащие норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

[2] См. Свод законов СССР, том 4, стр. 24.

годовых планов по охране природы и рациональному использованию природных ресурсов направляют соответствующие разделы проектов этих планов по подведомственным им объединениям, предприятиям, учреждениям и организациям (с указанием объемов капитальных вложений и заданий по вводу в действие природоохранных мощностей и объектов) в Управление гидрометслужбы ТССР[1], Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР. Министерство сельского хозяйства ТССР и Государственный комитет ТССР по надзору за безопасным ведением работ в промышленности и горному надзору.

Указанные министерства и ведомства на основе проектов планов по охране природы и рациональному использованию природных ресурсов министерств и ведомств разрабатывают и представляют в Госплан ТССР (в установленные им сроки) согласованные проекты планов по соответствующим разделам в целом по республике.

Госплан ТССР согласованные проекты планов по соответствующим разделам в целом по республике, с распределением заданий по министерствам и ведомствам,одновременно с представлением в Совет Министров Туркменской ССР и Госплан СССР направляет их соответствующие разделы в Государственный комитет СССР по гидрометеорологии и контролю природной среды, Министерство мелиорации и водного хозяйства СССР, Министерство сельского хозяйства СССР и Государственный комитет СССР по надзору за безопасным ведением работ в промышленности и горному надзору.

5. Министерствам и ведомствам:

(абзац шестой) разработать по согласованию с Госпланом ТССР и осуществить, начиная с 1980 года, в городах и промышленных районных центрах комплекс мероприятий по внедрению на подведомственных предприятиях, в учреждениях и организациях малоотходных технологических процессов, а также систем обезвреживания, переработки и очистки газообразных, жидких и твердых производственных и коммунально-бытовых отходов в целях снижения выбросов загрязняющих веществ в окружающую природную среду до установленных норм.

Госснабу ТССР осуществлять, начиная с 1980 года, комплектование оборудованием, приборами, кабельными изделиями и другими материалами очистных канализационных сооружений, имеющих важное значение для охраны окружающей природной среды, по перечню, определенному Госснабом СССР совместно с Госпланом СССР и Госпланом ТССР.

6. Госплану ТССР, Академии наук ТССР, Государственному комитету ТССР по лесному хозяйству[2], Министерству сельского хозяйства ТССР с участием заинтересованных союзных и республиканских министерств и ведомств разработать в 1979 году и осуществлять с 1980 года комплекс мероприятий по борьбе с процессами расширения площади пустыни в аридных зонах, имея в виду в частности, провести работы по закреплению подвижных песков, созданию защитных зеленых насаждений, по борьбе с засолением земель, а также установить порядок и сроки выпаса скота, порядок строительства нефтегазопроводов и других инженерных сооружений, эксплуатации механизированного транспорта и сельскохозяйственной техники в этих зонах.

7. Госплану ТССР, Госстрою ТССР, Управлению гидрометслужбы ТССР[1], министерствам, ведомствам и облисполкомам:

(абзац четвертый) вменить в обязанность проектным институтам республики в сводной смете затрат на строительство и реконструкцию

---

[1] В настоящее время — Туркменское республиканское управление по гидрометеорологии и контролю природной среды.

[2] В настоящее время— Министерство лесного хозяйства Туркменской ССР.

промышленных объектов, начиная с 1980 года, выделять отдельной строкой затраты на строительство природоохранных объектов.

8. Министерствам, ведомствам, предприятиям и организациям независимо от их ведомственной принадлежности:

(абзац третий) систематически проводить лабораторные анализы вод, сбрасываемых в городскую канализационную сеть;

своевременно ликвидировать неисправности водопроводной сети и арматуры.

11. Министерству промышленности строительных материалов ТССР, Министерству хлопкоочистительной промышленности ТССР, Госснабу ТССР и облисполкомам принять меры к осуществлению принятых мероприятий по снижению на подведомственных предприятиях загрязняющих выбросов в атмосферу (постановление ЦК КПТ и Совета Министров ТССР от 28 ноября 1975 г. № 457, постановления Совета Министров ТССР от 29 июня 1977 г. № 297 и от 12 июля 1978 г. № 15-IX), предусматривать в годовых планах необходимые ассигнования на реконструкцию и строительство пыле-, газоулавливающего оборудования.

15. Министерствам и ведомствам:

систематически рассматривать вопросы, связанные с эффективностью работы газоочистных и пылеулавливающих установок и водоочистных сооружений, применяемых на подведомственных предприятиях и в организациях и представлять в Госстрой ТССР предложения по дальнейшему совершенствованию этих установок и сооружений с учетом достижений науки и техники.

Госстрою ТССР обобщить опыт проектирования, строительства и эксплуатации указанных установок и сооружений с учетом достижений передовой отечественной и зарубежной техники и технологии, регулярно вносить необходимые изменения в типовые проекты водогазоочистных и пылеулавливающих установок и сооружений;

при составлении проектов плана капитального строительства в титульных списках строек, представляемых Госплану ТССР, выделять отдельной строкой объемы капитальных вложений и строительно-монтажные работы на строительство газо-, водоочистного и пылеулавливающего оборудования и сооружений и других объектов по перечню, утвержденному Госпланом ТССР.

О ЗДРАВООХРАНЕНИИ[1]

ЗАКОН ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 24 декабря 1970 г.
(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1970 г., № 24, ст. 174)

Абзац первый и пункт 3 статьи 6, часть вторая статьи 21, статьи 24, 30 и 31

О СОВЕТЕ МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР[2]

ЗАКОН ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 16 декабря 1978 г.
(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1978 г., № 24, ст. 144)

Абзац шестой статьи 2, пункт 6 статьи 7.

---

[1] См. стр. 235.
[2] См. том 1, стр. 141.

ОБ ОБЛАСТНОМ СОВЕТЕ НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР[1]

ЗАКОН ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 18 ноября 1980 г.
(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 24, ст. 157)

Часть первая статьи 6, статья 18, пункты 6 и 7 статьи 26, пункт 5 статьи 30

О РАЙОННОМ СОВЕТЕ НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР[2]

ЗАКОН ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 30 июня 1971 г.
(В редакции Закона Туркменской ССР от 12 декабря 1979 г.—Ведомости Верховного Совета ТССР, 1979 г., № 23, ст. 168)

Часть первая статьи 4, пункты 3 и 5 статьи 12, статья 15, пункты 6 и 7 статьи 24, пункт 4 статьи 27

О ГОРОДСКОМ, РАЙОННОМ В ГОРОДЕ СОВЕТЕ НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР[3]

ЗАКОН ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 30 июня 1971 г.
(В редакции Закона Туркменской ССР от 12 декабря 1979 г.—Ведомости Верховного Совета ТССР, 1979 г., № 23, ст. 169)

Статья 4, пункты 3 и 5 статьи 12, пункты 10, 11 и 12 статьи 15, пункты 4 и 5 статьи 22, пункт 4 статьи 25, пункты 3, 6 и 10 статьи 29, пункты 3 и 8 статьи 31

О ПОСЕЛКОВОМ, СЕЛЬСКОМ СОВЕТЕ НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР[4]

ЗАКОН ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 11 июня 1968 г.
(В редакции Закона Туркменской ССР от 12 декабря 1979 г.—Ведомости Верховного Совета ТССР, 1979 г., № 23, ст. 170)

Статья 4, пункт 2 статьи 11, статья 14, пункт 3 статьи 23, часть первая статьи 25

ОБ УТВЕРЖДЕНИИ КОНВЕНЦИИ О МЕЖДУНАРОДНОЙ ТОРГОВЛЕ ВИДАМИ ДИКОЙ ФАУНЫ И ФЛОРЫ, НАХОДЯЩИМИСЯ ПОД УГРОЗОЙ ИСЧЕЗНОВЕНИЯ, И О МЕРОПРИЯТИЯХ ПО ВЫПОЛНЕНИЮ ЭТОЙ КОНВЕНЦИИ[5]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 16 сентября 1976 г. № 377

Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

---

[1] См. том 1, стр. 182.
[2] См. том 1, стр. 210.
[3] См. том 1, стр. 238.
[4] См. том 1, стр. 269.
[5] Пункт 1 не приводится, как воспроизводящий нормы постановления Совета Министров СССР от 4 августа 1976 г. № 612 «Об утверждении Конвенции о международной торговле видами дикой фауны и флоры, находящимися под угрозой исчезновения и о мероприятиях по выполнению этой Конвенции» (см. Свод законов СССР, том 4, стр. 500).
Абзац пятый пункта 2 не приводится, как не содержащий норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

2. В соответствии с постановлением Совета Министров СССР от 4 августа 1976 г. № 612:

— Установить на территории Туркменской ССР запрет на добычу диких животных и растений, торговля которыми регулируется в соответствии с Конвенцией о международной торговле видами дикой фауны и флоры, находящимися под угрозой исчезновения, также на продажу, покупку (обмен) этих видов животных и растений, их частей или дериватов, за исключением случаев, предусмотренных Конвенцией (перечни видов диких животных и растений СССР, торговля которыми регулируется в соответствии с Конвенцией, прилагаются)[1].

Контроль за выполнением настоящего запрета в республике возложить на облисполкомы и исполкомы местных Советов народных депутатов.

— Академии наук ТССР, Министерству лесного хозяйства ТССР и Министерству сельского хозяйства ТССР продолжить работу по изучению редких и находящихся под угрозой исчезновения видов диких животных и растений, нуждающихся в дополнительных мерах охраны.

О ПОРЯДКЕ ВЕДЕНИЯ КРАСНОЙ КНИГИ ТУРКМЕНСКОЙ ССР И О МЕРАХ ПО ОХРАНЕ РЕДКИХ И ИСЧЕЗАЮЩИХ ВИДОВ ЖИВОТНЫХ И РАСТЕНИЙ[2]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 5 июля 1983 г. № 315

В соответствии с Законом ТССР «Об охране и использовании животного мира»[3] и во исполнение постановления Совета Министров СССР от 12 апреля 1983 г. № 313 «О Красной книге СССР» Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

1. Возложить на Министерство лесного хозяйства ТССР функции государственного органа по охране и регулированию использования животного и растительного мира в Туркменской ССР.

2. Установить, что:

— ведение Книги редких и находящихся под угрозой исчезновения видов животных и растений — Красной книги Туркменской ССР осуществляет Министерство лесного хозяйства ТССР с участием Академии наук ТССР и Добровольного общества охраны природы ТССР;

— Красная книга Туркменской ССР должна содержать совокупность сведений о состоянии и мерах охраны редких и находящихся под угрозой исчезновения видов (подвидов, популяций) диких животных и дикорастущих растений Туркменской ССР, необходимых для разработки и осуществления мероприятий по их сохранению и рациональному использованию;

— в Красную книгу Туркменской ССР заносятся редкие и находящиеся под угрозой исчезновения виды (подвиды, популяции) животных и растений, обитающих в состоянии естественной свободы или произрастающих в естественных условиях на суше, в воде, атмосфере и почве, постоянно или временно населяющие территорию Туркменской ССР, а также виды (подвиды, популяции) животных и растений, за-

---

[1] Приложение не приводится.

[2] Пункт 9 не приводится, как не содержащий норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

Пункт 10 не приводится, как воспроизводящий нормы постановления Совета Министров СССР от 12 апреля 1983 г. № 313 «О Красной книге СССР» (СП СССР, 1983 г., № 12, ст. 56).

[3] См. стр. 297.

несенные в Красную книгу СССР, населяющие постоянно или временно территорию Туркменской ССР или относящиеся к естественным богатствам континентального шельфа СССР, прилегающего к территории Туркменской ССР.

Основанием для занесения в Красную книгу Туркменской ССР того или иного вида (подвида, популяции) животных и растений служат данные об опасном сокращении его численности или ареала, о неблагоприятных изменениях условий существования или другие данные, свидетельствующие о необходимости принятия срочных мер по его охране и воспроизводству.

Министерству финансов ТССР совместно с Министерством лесного хозяйства ТССР определить порядок финансирования работ, связанных с ведением Красной книги Туркменской ССР.

3. Положение о Красной книге Туркменской ССР утверждается Министерством лесного хозяйства ТССР по согласованию с Академией наук ТССР, Министерством сельского хозяйства ТССР, Управлением «Восткаспрыбвод», облисполкомами и другими заинтересованными министерствами и ведомствами республики.

4. Для проведения анализа состояния тех или иных видов животных или растений и разработки рекомендаций о занесении их в Красную книгу Туркменской ССР (исключении из Красной книги Туркменской ССР) создать при Министерстве лесного хозяйства ТССР Межведомственную комиссию по Красной книге Туркменской ССР.

Положение о Межведомственной комиссии по Красной книге Туркменской ССР и ее персональный состав утверждаются Министерством лесного хозяйства ТССР и Академией наук ТССР.

Решение о занесении тех или иных видов животных или растений в Красную книгу Туркменской ССР (исключении из Красной книги Туркменской ССР) по представлениям Межведомственной комиссии по Красной книге Туркменской ССР принимается Министерством лесного хозяйства ТССР и Академией наук ТССР по согласованию с Министерством сельского хозяйства ТССР, Управлением «Восткаспрыбвод», Обществом охраны природы ТССР и облисполкомами, на территории которых эти животные или растения постоянно или временно обитают (произрастают).

Занесенные в Красную книгу Туркменской ССР виды животных и растений подлежат особой охране на всей территории ТССР.

5. Запретить на всей территории Туркменской ССР добывание (сбор) животных и растений, относящихся к видам животных и растений, занесенным в Красную книгу Туркменской ССР, кроме случаев, предусмотренных законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Добывание (сбор) указанных животных и растений, гнезд, яиц, плодов, семян, частей или продуктов этих животных и растений, вывоз их из Туркменской ССР, а также ввоз в Туркменскую ССР животных и растений, признанных наносящими ущерб сохранению видов животных и растений, занесенных только в Красную книгу Туркменской ССР, могут производиться в исключительных случаях только с разрешения Министерства лесного хозяйства ТССР.

Министерству лесного хозяйства ТССР по согласованию с Министерством сельского хозяйства ТССР, Управлением «Восткаспрыбвод», другими заинтересованными министерствами и ведомствами республики и облисполкомами установить порядок выдачи указанных разрешений.

6. Государственому комитету ТССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли по заказу Министерства лесного хозяйства

ТССР обеспечивать издание Красной книги Туркменской ССР не реже одного раза в 10 лет.

Министерству лесного хозяйства ТССР обеспечить распространение необходимого количества экземпляров Красной книги Туркменской ССР по министерствам, ведомствам, облрайгорисполкомам, а также по предприятиям, организациям и учреждениям, связанным с охраной и использованием животных и растений, относящихся к видам животных и растений, занесенным в Красную книгу Туркменской ССР.

7. Государственные, кооперативные и другие общественные предприятия, организации и учреждения, а также граждане обязаны информировать государственные органы по охране и регулированию использования животного и растительного мира о всех установленных случаях гибели животных и растений, относящихся к видам животных и растений, занесенным в Красную книгу Туркменской ССР, а о фактах массовой гибели или массового заболевания указанных животных, кроме того, информировать немедленно местные ветеринарные органы системы Министерства сельского хозяйства ТССР и органы государственного санитарного надзора, а также соответствующие местные органы Туркменского республиканского управления по гидрометеорологии и контролю природной среды.

8. Установить, что таксы для исчисления размера взыскания за ущерб, причиненный незаконным добыванием или уничтожением животных и растений, относящихся к видам животных и растений, занесенным в Красную книгу Туркменской ССР, кроме видов животных и растений, занесенных в Красную книгу СССР, утверждаются Министерством лесного хозяйства ТССР, Министерством сельского хозяйства ТССР и Управлением «Восткаспрыбвод» по согласованию с Министерством финансов ТССР, Академией наук ТССР и облисполкомами.

ОБ УТВЕРЖДЕНИИ УСТАВА РЕСПУБЛИКАНСКОГО ДОБРОВОЛЬНОГО ОБЩЕСТВА ОХРАНЫ ПРИРОДЫ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 5 сентября 1969 г. № 416
(СПиР ТССР, 1969 г., № 9, ст. 190)

Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

Утвердить прилагаемый Устав Республиканского добровольного общества охраны природы Туркменской ССР.

УТВЕРЖДЕН
постановлением Совета Министров ТССР
от 5 сентября 1969 г. № 416

УСТАВ
РЕСПУБЛИКАНСКОГО ДОБРОВОЛЬНОГО ОБЩЕСТВА ОХРАНЫ ПРИРОДЫ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

1. Общие положения

1. Республиканское добровольное общество охраны природы Туркменской ССР является научно-творческой, массовой и общественной организацией. Оно имеет своей целью активное содействие осуществлению мероприятий Партии и Правительства по охране природы, рациональному использованию и воспроизводству ее богатств, проведению работ по озеленению населенных мест, промышленных предприятий,

учебных заведений, ирригационных каналов, дорог, улучшению их санитарного состояния.

2. На Общество охраны природы Туркменской ССР возлагается:

а) вовлечение широких слоев населения в работу по изучению и охране природы, воспроизводству и рациональному использованию природных богатств, озеленению населенных пунктов, дорог и каналов;

б) содействие государственным, хозяйственным и общественным организациям в осуществлении мероприятий по рациональному использованию природных богатств и их воспроизводству;

в) пропаганда знаний о природе и воспитание в людях чувства любви к природе своей страны.

3. Общество охраны природы Туркменской ССР для осуществления своих задач:

а) организует свои отделения в областях, городах и районах республики и первичные организации на предприятиях, в совхозах, колхозах, учреждениях, учебных заведениях и т. д.[1];

б) организует общественный контроль за выполнением Закона по охране природы в республике. Для этой цели Общество имеет общественную инспекцию по охране природы;

в) разрабатывает и вносит соответственно в Совет Министров Туркменской ССР и исполкомы местных Советов народных депутатов предложения по правильному использованию богатств природы, охране природы и др. вопросам, связанным с деятельностью Общества;

г) участвует в рассмотрении планов комплексных мероприятий по использованию и преобразованию природы и проектов строек, затрагивающих сохранность и воспроизводство природных ресурсов;

д) организует социалистическое соревнование между областными, первичными, городскими и районными организациями Общества, а также включается в социалистическое соревнование с Обществами по охране природы братских республик[1];

е) созывает в установленном порядке совещания, семинары, конференции, а также участвует в совещаниях и конференциях, проводимых государственными органами или общественными организациями по вопросам, связанным с использованием природных ресурсов или с деятельностью Общества, разрабатывает предложения по сохранению, обогащению и рациональному использованию природных ресурсов и принимает активное участие в проведении их в жизнь;

ж) содействует учебным заведениям в воспитании у молодежи чувства бережного отношения к природным богатствам и навыков правильного использования природных ресурсов;

з) организует выставки по роду своей деятельности;

и) оказывает помощь членам Общества в проведении ими опытных работ и содействует повышению знаний в вопросах правильного использования богатств природы;

к) в соответствии с целями и задачами Общества организует в установленном порядке питомники, магазины, мастерские и др. предприятия;

л) устанавливает связь с государственными, хозяйственными, культурными, научными и другими организациями в целях совместной разработки и содействия проведению мероприятий, отвечающих задачам Общества. Изучает, обобщает и распространяет передовой опыт работы местных отделений и первичных организаций Общества.

4. Республиканский, областные, городские и районные советы Об-

[1] Подпункты «а», «д» пункта 3 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 22 января 1980 г. № 29 (СП ТССР, 1980 г., № 1, ст. 2).

щества охраны природы Туркменской ССР пользуются правами юридического лица и имеют бланки со своим наименованием[1].

5. Общество охраны природы Туркменской ССР имеет эмблему, а для членов общества — нагрудные значки, образцы которых утверждаются Президиумом Республиканского Совета Общества.

II. Состав Общества, права и обязанности его членов

6. Членами Общества могут быть:

а) граждане Советского Союза, достигшие 16-летнего возраста. Учащиеся, не достигшие 16-летнего возраста, объединяются в юношеские и детские секции при первичных организациях Общества, действующие на основе Положения, утвержденного Республиканским Советом Общества;

б) государственные предприятия, учреждения и организации, учебные заведения, хозяйственные, общественные и кооперативные организации, научные учреждения (коллективные члены).

7. Прием в члены Общества охраны природы Туркменской ССР производится:

а) граждан — первичными организациями на основе личного заявления;

б) государственных предприятий, учреждений и организаций, хозяйственных, общественных и кооперативных организаций, научных учреждений и учебных заведений (коллективных членов Общества)— президиумами советов областных, городских и районных отделений Общества[1].

8. Члены Общества имеют право:

а) участвовать с правом решающего голоса на собраниях членов Общества, совещаниях, конференциях, проводимых Обществом, и вносить предложения по улучшению работы Общества;

б) избирать и быть избранными в руководящие органы Общества, его ревизионные органы, а также на съезды и конференции Общества;

в) участвовать в научных экспедициях, экскурсиях, выставках, организуемых Обществом, и публиковать труды в изданиях Общества;

г) осуществлять общественный контроль за выполнением Закона об охране природы республики и рациональном использовании природных богатств;

д) приобретать в установленном порядке через торговую сеть Общества спецлитературу, посадочный материал, ядохимикаты, удобрения, инвентарь и др. материалы природоохранительного и восстановительного характера.

9. Должностным работникам республиканского, а также областных, городских и районных отделений Общества предоставляется право[1]:

а) проверять соблюдение действующего на территории Туркменской ССР Закона об охране природы и других правительственных актов об охране природы;

б) составлять акты и протоколы о вскрытых нарушениях, передавать материалы о нарушениях Закона об охране природы в соответствующие органы для наказания виновных и возмещениях ими причиненного ущерба.

---

[1] Пункт 4, подпункт «б» пункта 7, абзац первый пункта 9 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 22 января 1980 г. № 29 (СП ТССР, 1980 г., № 1, ст. 2).

10. Члены Общества обязаны:

а) выполнять все требования Устава и постановления съездов и конференций Общества, Президиума и его органов;

б) принимать активное участие в работе одной из первичных организаций Общества и всемерно содействовать поднятию ее роли в деле осуществления задач, стоящих перед Обществом;

в) быть образцом бережного отношения к природным богатствам и принимать все зависящие от них меры по устранению нарушений Закона об охране природы, активно участвовать в мероприятиях по проведению его в жизнь;

г) уплачивать вступительные и ежегодные членские взносы в размере и в сроки, установленные республиканским съездом Общества.

ПРИМЕЧАНИЕ: Члены Общества в течение двух лет не уплатившие членские взносы без уважительных причин, исключаются из членов Общества решением первичной организации.

11. Коллективные члены Общества обязаны:

а) неуклонно выполнять Закон об охране природы Туркменской ССР;

б) разъяснять политику Партии и Правительства в области охраны окружающей природной среды, цели и задачи Общества; распространять знания о природе;[1]

в) вести практическую работу по охране природы, привлекать к ней подведомственные организации и оказывать Обществу всемерную помощь в проведении этой работы;

г) создавать первичные организации и вовлекать рабочих, служащих, колхозников и учащихся в члены Общества.

12. Коллективные члены Общества имеют право:

а) через своего представителя принимать участие в работе конференций, съездов и других органов Общества;

б) вносить свои предложения, обращаться за содействием и помощью в проведении работы по охране природы во все органы Общества;

в) принимать участие в проводимых Обществом выставках, смотрах и массовых мероприятиях по охране природы;

г) приобретать в установленном порядке через торгующие организации посадочный материал, ядохимикаты, удобрения и другие материалы, необходимые для проведения мероприятий, связанных с охраной природы Туркменской ССР.

13. За особые заслуги в охране природы отдельные члены Общества, первичные организации и коллективные члены Общества поощряются. Меры и порядок поощрения определяет Президиум Республиканского Совета.

14. За нарушение Устава, неуплату членских взносов и недисциплинированность к членам Общества могут быть применены меры общественного воздействия вплоть до исключения из членов Общества. Решения об исключении из членов Общества принимаются первичными организациями.

Эти решения могут быть обжалованы в соответствующие руководящие органы Общества, вплоть до его съезда[1].

---

[1] Подпункт «б» пункта 11, абзац второй пункта 14 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 22 января 1980 г. № 29. (СП ТССР. 1980 г., № 1, ст. 2).

III. Органы управления и контроля

15. Высшим руководящим органом Общества охраны природы Туркменской ССР является съезд Общества, который созывается Республиканским Советом не реже одного раза в пять лет.[1]

Внеочередные съезды могут созываться по инициативе Республиканского Совета или по требованию не менее 1/3 членов всего числа местных отделений Общества.

16. Время созыва, нормы представительства и повестка заседания съезда Общества охраны природы определяются Республиканским Советом Общества.

Республиканский съезд Общества считается правомочным при наличии не менее половины общего количества избранных на съезд делегатов.

17. Делегаты на съезд избираются открытым голосованием на конференциях областных отделений Общества.

Делегаты на областные, городские и районные конференции выбираются общими собраниями первичных организаций Общества открытым голосованием.[1]

18. Республиканский съезд Общества:

— рассматривает вопросы, внесенные Республиканским Советом Общества и вырабатывает предложения об изменении и дополнении устава с последующим внесением их на утверждение Правительства Туркменской ССР;

— рассматривает и утверждает отчеты Республиканского Совета Общества и ревизионной комиссии;

— избирает Республиканский Совет Общества;

— избирает членов ревизионной комиссии Общества.

Количество членов Совета и ревизионной комиссии устанавливается съездом. Все вопросы на заседаниях съезда решаются простым большинством голосов присутствующих на съезде.

19. Выборы Республиканского Совета Общества и ревизионной комиссии проводятся открытым голосованием. Избранными считаются лица, получившие более половины голосов участвующих в голосовании.

20. В период между съездами высшим органом управления Общества является Республиканский Совет Общества.

21. Республиканский Совет Общества:

— избирает из состава Республиканского Совета Общества открытым голосованием Президиум Республиканского Совета в составе председателя, заместителя председателя, ученого секретаря и членов президиума в количестве, определенном Республиканским Советом Общества;

— рассматривает и утверждает приходно-расходные сметы, отчеты Президиума Республиканского Совета Общества, рассматривает предложения и заключения ревизионной комиссии и отделений Общества, принимает по ним соответствующие решения.[1]

— созывает съезды Общества и подготавливает к нему доклады, отчеты и другие материалы;

— рассматривает вопросы, внесенные Президиумом Республиканского Совета Общества.

---

[1] Абзац первый пункта 15, пункт 17, абзац второй пункта 21 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 22 января 1980 г. № 29 (СП ТССР, 1980 г., № 1, ст. 2).

Все вопросы на заседаниях Республиканского Совета Общества решаются простым большинством голосов.

Республиканский Совет Общества созывается Президиумом не реже одного раза в год, а внеочередные заседания — по требованию не менее 1/3 членов Республиканского Совета Общества или по требованию ревизионной комиссии.

22. Президиум Республиканского Совета Общества:

— разрабатывает и утверждает годовые и квартальные планы работы Общества, организует и контролирует их выполнение;

— утверждает сводный годовой отчет и баланс Общества, составляет приходно-расходные сметы и отчеты Общества, разрабатывает их, по согласованию с Министерством финансов ТССР, утверждает положения о создании и расходовании премиального и культурно-бытового фондов; в соответствии с этими положениями осуществляет расходование этих фондов;

— организует областные, городские и районные отделения Общества и руководит их работой[1];

— организует уголки живой природы, выставки и проводит мероприятия по охране природы, привлекает членов Общества к изучению природных ресурсов республики в целях их охраны и обогащения;

— организует издание литературы, плакатов по вопросам охраны природы, утверждает положения и инструкции по вопросам деятельности Общества; для организации издательской деятельности Президиум Республиканского Совета Общества создает рабочий орган Президиума — редакционно-издательский совет;

— руководит административной, финансовой и хозяйственной деятельностью Общества;

— совершает от имени Общества сделки, заключает договоры, выдает обязательства и доверенности, открывает и закрывает счета в банках и распоряжается имуществом Общества в пределах, установленных законодательством и настоящим Уставом;

— представительствует от имени Общества в административных, судебных, арбитражных органах и общественных организациях, а также ведет дела от имени Общества с учреждениями, организациями и лицами;

— созывает пленум Республиканского Совета Общества;

— утверждает приходно-расходные сметы, планы по труду и определяет лимит административно-управленческого персонала в пределах планов по труду, установленных Республиканским Советом Общества для республиканского, областных, городских и районных отделений;[1]

— осуществляет внутриведомственные ревизии и руководит контрольно-ревизионной работой местных отделений Общества, разрешает другие вопросы, относящиеся к деятельности Общества.

Денежные документы, доверенности и обязательства подписываются председателем Общества или его заместителем.

23. Ревизионная комиссия:

— избирается съездом Общества из числа его членов, не входящих в Республиканский Совет, и подотчетна съезду. Члены ревизионной комиссии не могут занимать штатных должностей в аппарате Общества;

---

[1] Абзацы первый, второй, третий и десятый пункта 22 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 22 января 1980 г., № 29 (СП ТССР, 1980 г., № 1, ст. 2).

— избирает из своего состава открытым голосованием председателя, заместителя и секретаря комиссии;

— проверяет выполнение Президиумом основных задач Общества, а также административно-хозяйственную и финансовую деятельность Общества;

— отчитывается перед съездом, доводит до сведения Президиума и Республиканского Совета Общества результаты ревизий (проверок)[1].

24. Высшим органом областного, городского и районного отделения Общества являются областная, городская и районная конференции, которые созываются не реже одного раза в пять лет.

Пленумы областных, городских и районных советов созываются президиумами соответствующих советов не реже одного раза в год. Заседания президиумов областных, городских и районных советов Общества проводятся ежеквартально.

Выборы советов и ревизионных комиссий республиканского, областных, городских и районных отделений Общества проводятся открытым голосованием на соответствующих конференциях.[1]

25. Для руководства повседневной работой Совет местного отделения Общества избирает открытым голосованием Президиум в составе председателя, заместителя председателя, секретаря и членов президиума.

26. Конференция, Совет, Президиум и ревизионная комиссия Республиканского, областного, городского и районного отделений Общества осуществляют свою деятельность в порядке, предусмотренном настоящим Уставом.[1]

27. Городские и районные отделения Общества работают под руководством областного Совета Общества, а областные отделения Общества — под руководством республиканского Совета Общества, который утверждает их сметы и отчеты.[1]

28. Контроль за деятельностью Общества охраны природы Туркменской ССР осуществляет Совет Министров Туркменской ССР, а за деятельностью областных, городских и районных отделений — соответствующие исполкомы Советов народных депутатов[1].

29. При ликвидации деятельности местного отделения его имущество и другие материальные ценности передаются вышестоящим организациям Общества.

IV. Первичная организация Общества

30. Основой в работе Общества является первичная организация. Первичная организация состоит из членов Общества, работающих на одном предприятии, в учреждении, домоуправлении, колхозе, учебном заведении и других организациях.

Первичная организация создается при наличии не менее 5 членов Общества.

Высшим органом первичной организации является общее собрание.

31. Первичная организация, насчитывающая более 15 членов, избирает бюро сроком на два года, при меньшем количестве членов на этот же срок избирается уполномоченный Общества. Количественный состав членов бюро устанавливается общим собранием первичной организации.

---

[1] Абзац четвертый пункта 23, пункты 24, 26—28 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 22 января 1980 г., № 29 (СП ТССР, 1980 г., № 1, ст. 2).

Бюро первичной организации избирает из своего состава председателя, секретаря и казначея.

32. Первичные организации Общества работают под руководством президиума совета местного отделения Общества и осуществляют свою деятельность в соответствии с Положением о первичных организациях Общества, утвержденным Президиумом Республиканского Совета Общества[1].

V. Научно-технические советы и секции

33. Для рассмотрения и разработки предложений по проблемам охраны, комплексного использования и воспроизводства природных ресурсов при Президиуме Республиканского Совета Общества создается научно-технический совет, а в областных, районных (городских) организациях Общества — научно-технические комиссии.[1]

34. При республиканском Совете и при советах местных организаций Общества создаются секции. В зависимости от местных условий могут быть созданы секции: по охране почв, вод, рыбных запасов, животных, озеленения, цветоводства, садоводства и другие.

Секции являются организационно-методическими органами президиумов советов по вопросам охраны природы и работают на основании положений, утвержденных президиумом Республиканского Совета Общества.

VI. Средства Общества

35. Средства Общества охраны природы Туркменской ССР состоят из вступительных и членских взносов, доходов от производственной, торговой и издательской деятельности, лекций, курсов, выставок и мероприятий, доходов от принадлежащего Обществу имущества, добровольных и иных поступлений.[1]

36. Члены Общества охраны природы вносят: вступительный взнос — 70 коп., ежегодный — 30 коп. Студенты вузов, учащиеся общеобразовательных школ и специальных учебных заведений вносят ежегодно членский взнос — 10 копеек, а от уплаты вступительного взноса освобождаются.

37. Организации — коллективные члены Общества — уплачивают вступительные взносы по согласованию, но не ниже 25 рублей, ежегодные членские взносы по согласованию, но не ниже 20 рублей.

38. Областные отделения Общества отчисляют 50 процентов от вступительных и членских взносов в распоряжение Республиканского Совета Общества.

Городские и районные отделения Общества не имеют самостоятельного расчетного счета в Госбанке СССР и перечисляют вступительные и членские взносы полностью на расчетный счет областного отделения Общества.

Областные отделения Общества выделяют городским и районным отделениям Общества денежные и другие средства для проведения природоохранных мероприятий согласно утвержденным сметам расходов.

По решению совета областного, городского и районного отделения Общества уполномоченным, проявившим себя активистами по вовлече-

---

[1] Пункты 32, 33, 35 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 22 января 1980 г. № 29 (СП ТССР, 1980 г., № 1, ст. 2). Тем же постановлением пункт 42 дополнен абзацем.

нию населения в члены Общества и сбору членских взносов, выплачивается денежное вознаграждение в размере до 5 процентов от сумм вступительных и членских взносов, собранных данным уполномоченным.

Для поощрения активистов и штатных работников Общества за достигнутые успехи в охране природы может быть образован премиальный или культурно-бытовой фонд областного Общества, который расходуется в соответствии с положением об этих фондах.[1]

39. Доходы от производственной, торговой и иной хозяйственной деятельности распределяются в соответствии с Положением, утвержденным Президиумом Республиканского Совета Общества.

40. Доходы областного, городского и районного отделения Общества от производственной деятельности, проведения выставок и других мероприятий остаются в распоряжении этих отделений и расходуются согласно утвержденным сметам.

Необходимые первичным организациям Общества средства на природоохранные мероприятия и премирование актива выделяются президиумом совета городского, районного отделения Общества по утвержденным сметам[1].

VII. Отчетность общества

41. Президиум ройонного и городского отделения Общества представляет квартальные и годовые бухгалтерские отчеты и отчеты о своей деятельности в областное отделение, которое на основании этих отчетов составляет сводный отчет и представляет его вместе с балансом президиуму республиканского Совета Общества[1].

42. Сводный годовой отчет и баланс Общества утверждается республиканским Советом.

Все свободные денежные средства Республиканского Совета и областных отделений Общества охраны природы Туркменской ССР хранятся в соответствующих отделениях Госбанка СССР[1].

VIII. Порядок ликвидации Общества

43. Общество прекращает свою деятельность:

а) по постановлению съезда Общества;

б) по решению Правительства республики[1].

44. Всё оставшееся после ликвидации Общества имущество передается государственным учреждениям или общественным организациям по решению Совета Министров Туркменской ССР.

[1] Пункты 38, 40, 41 и подпункт «б» пункта 43 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 22 января 1980 г. № 29 (СП ТССР, 1980 г., № 1, ст. 2).

Глава 2

ЗЕМЕЛЬНОЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО

§ I. ОБЩИЕ ВОПРОСЫ

ОБ УТВЕРЖДЕНИИ ЗЕМЕЛЬНОГО КОДЕКСА ТУРКМЕНСКОЙ ССР

ЗАКОН ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 24 декабря 1970 г.
(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1970 г., № 24, ст. 172)

Верховный Совет Туркменской Советской Социалистической Республики постановляет:

Статья 1. Утвердить Земельный кодекс Туркменской ССР и ввести его в действие с 1 июня 1971 года.

Статья 2. Поручить Президиуму Верховного Совета Туркменской ССР установить порядок введения в действие Земельного кодекса Туркменской ССР и привести законодательство Туркменской ССР в соответствие с Земельным кодексом Туркменской ССР.

ЗЕМЕЛЬНЫЙ КОДЕКС ТУРКМЕНСКОЙ ССР[1]

Великая Октябрьская социалистическая революция уничтожила полукрепостнический земельный строй царской России, обрекавший крестьянство на нищету и тормозивший развитие производительных сил страны, ликвидировала систему феодальных и полуфеодальных земельных отношений, господствовавшую на территории Туркмении. Декретом «О земле» Второго Всероссийского съезда Советов от 26 октября (8 ноября) 1917 года частная собственность на землю была отменена навсегда, вся земля обращена во всенародное достояние и бесплатно передана трудящимся в пользование.

Государственная собственность на землю, возникшая в результате национализации, составляет основу земельных отношений в СССР, в состав которого на основе добровольного объединения и равноправия с другими союзными республиками входит Туркменская Советская Социалистическая Республика. Земля, служившая в условиях частной собственности орудием эксплуатации человека человеком, использует-

---

[1] Дополнен статьями 7^1, 7^2, 27^1, 82^1, 91^1 и 126^1 и разделом XII Указами от 30 сентября 1980 г. и 27 июля 1981 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 19, ст. 136; 1981 г., № 21, ст. 83).

ся в СССР для развития производительных сил страны в интересах всего народа.

Государственная собственность на землю сыграла огромную роль в обеспечении победы социализма в СССР. Она создала возможность наиболее целесообразного размещения всех отраслей народного хозяйства и явилась одним из важнейших условий перехода к социалистическим формам землепользования.

С созданием в ходе социалистического строительства условий для массовой коллективизации разрозненных индивидуальных хозяйств крестьянство под руководством Коммунистической партии, при всемерной помощи и поддержке рабочего класса встало на путь социализма. В результате претворения в жизнь ленинского кооперативного плана и победы колхозного строя крестьянский вопрос получил свое подлинное разрешение.

Государственная собственность на землю содействует созданию в нашей стране материально-технической базы коммунизма, постепенному переходу к коммунистическим общественным отношениям и ликвидации различия между городом и деревней.

Земля — важнейшее богатство советского общества — является главным средством производства в сельском хозяйстве и пространственным базисом размещения и развития всех отраслей народного хозяйства. Научно обоснованное, рациональное использование всех земель, охрана их и всемерное повышение плодородия почв является общенародной задачей.

РАЗДЕЛ I

ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

ГЛАВА I

ОСНОВНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 1. Задачи земельного законодательства Туркменской ССР

Задачами земельного законодательства Туркменской ССР являются регулирование земельных отношений в целях обеспечения в интересах настоящего и будущих поколений научно обоснованного, рационального использования и охраны земель, создание условий повышения их эффективности, охрана прав предприятий, организаций, учреждений и граждан, укрепление законности в области земельных отношений[1].

Статья 2. Земельное законодательство Союза ССР и Туркменской ССР

Земельные отношения в Туркменской ССР регулируются Основами земельного законодательства Союза ССР и союзных республик и издаваемыми в соответствии с ними другими актами земельного законодательства Союза ССР, настоящим Кодексом и иными актами земельного законодательства Туркменской ССР.

Горные, лесные и водные отношения в Туркменской ССР регулируются специальным законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 3. Государственная (общенародная) собственность на землю

В соответствии с Конституцией СССР и Конституцией Туркменской ССР земля является государственной собственностью — общим достоянием всего советского народа[1].

---

[1] Статья 1, заголовок и часть первая статьи 3 — с изменениями, внесенными Указом от 30 сентября 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 19, ст. 136).

Земля состоит в исключительной собственности государства и предоставляется только в пользование. Действия, в прямой или скрытой форме нарушающие право государственной собственности на землю, запрещаются.

Статья 4. Единый государственный земельный фонд

Вся земля в Туркменской ССР входит в состав единого государственного земельного фонда, который в соответствии с основным целевым назначением земель состоит из:

1) земель сельскохозяйственного назначения, предоставленных в пользование колхозам, совхозам и другим землепользователям для сельскохозяйственных целей;

2) земель населенных пунктов (городов, поселков городского типа и сельских населенных пунктов);

3) земель промышленности, транспорта, курортов, заповедников и иного несельскохозяйственного назначения;

4) земель государственного лесного фонда;

5) земель государственного водного фонда;

6) земель государственного запаса.

Статья 5. Порядок отнесения земель к категориям и перевода их из одной категории в другую

Отнесение земель к указанным в статье 4 настоящего Кодекса категориям единого государственного земельного фонда производится в соответствии с основным целевым назначением земель.

Перевод земель из одной категории в другую производится в случаях изменения основного целевого назначения этих земель.

Отнесение земель к указанным категориям и перевод их из одной категории в другую производится в соответствии с перспективными планами использования единого государственного земельного фонда органами, принимающими решения о предоставлении этих земель, если иной порядок не предусмотрен законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 6. Компетенция Союза ССР в области регулирования земельных отношений

В соответствии с Основами земельного законодательства Союза ССР и союзных республик ведению Союза ССР в области регулирования земельных отношений подлежат:

1) распоряжение единым государственным земельным фондом в пределах, необходимых для осуществления полномочий Союза ССР в соответствии с Конституцией СССР;

2) установление основных положений землепользования и землеустройства;

3) установление перспективных планов рационального использования земельных ресурсов страны, обеспечивающих потребности сельскохозяйственного производства и других отраслей народного хозяйства;

4) установление планов общесоюзных мероприятий по мелиорации земель и других мероприятий по повышению плодородия почв, а также установление положений по охране почв от эрозии, засоления и других процессов, ухудшающих состояние почв;

5) государственный контроль за использованием и охраной земель и установление порядка его осуществления[1];

[1] Пункт 5 статьи 6 — с изменениями, внесенными Указом от 30 сентября 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 19, ст. 136).

6) установление единой для Союза ССР системы государственного учета земель, государственной регистрации землепользований и порядка ведения земельного кадастра;

7) установление порядка составления ежегодного земельного баланса СССР;

8) регулирование других вопросов общесоюзного значения в области использования и охраны земель в соответствии с Конституцией СССР и Основами земельного законодательства Союза ССР и союзных республик[1].

Статья 7. Компетенция Туркменской ССР в области регулирования земельных отношений

Ведению Туркменской ССР в области регулирования земельных отношений подлежат распоряжение в пределах республики единым государственным земельным фондом и установление перспективных планов его использования, установление порядка пользования землей и организация землеустройства, установление планов по мелиорации земель, борьбе с эрозией и повышению плодородия почв, осуществление государственного контроля за использованием и охраной земель, а также регулирование земельных отношений по другим вопросам, если они не отнесены к компетенции Союза ССР[1].

Статья 7[1]. Государственное управление в области использования и охраны земель

В соответствии с Основами земельного законодательства Союза ССР и союзных республик государственное управление в области использования и охраны земель осуществляется Советом Министров СССР, Советом Министров Туркменской ССР, исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов, а также специально уполномоченными на то государственными органами в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 7[2]. Участие общественных организаций и граждан в осуществлении мероприятий по рациональному использованию и охране земель

Профессиональные союзы, организации молодежи, общества охраны природы, научные общества и другие общественные организации, а также граждане оказывают содействие государственным органам в осуществлении мероприятий по рациональному использованию и охране земель.

Общественные организации принимают участие в деятельности, направленной на обеспечение рационального использования и охраны земель, в соответствии с их уставами (положениями) и законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Государственные органы обязаны всемерно учитывать предложения общественных организаций и граждан при осуществлении мероприятий по рациональному использованию и охране земель.

Статья 8. Землепользователи

Земля в Туркменской ССР предоставляется в пользование:

колхозам, совхозам, другим сельскохозяйственным государственным, кооперативным, общественным предприятиям, организациям и учреждениям;

---

[1] Статья 7 — с изменениями, внесенными Указом от 30 сентября 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 19, ст. 136). Тем же Указом статья 6 дополнена пунктом 8.

промышленным, транспортным, другим несельскохозяйственным государственным, кооперативным, общественным предприятиям, организациям и учреждениям;

гражданам СССР.

В соответствии с Основами земельного законодательства Союза ССР и союзных республик в случаях, предусмотренных законодательством Союза ССР, земля может предоставляться в пользование и иным организациям и лицам.

Статья 9. Бесплатность пользования землей

Колхозам, совхозам, другим государственным, кооперативным, общественным предприятиям, организациям, учреждениям и гражданам СССР земля предоставляется в бесплатное пользование.

Статья 10. Сроки землепользования

Земля предоставляется в бессрочное или временное пользование.

Бессрочным (постоянным) признается землепользование без заранее установленного срока.

Земля, занимаемая колхозами, закрепляется за ними в бессрочное пользование[1].

Временное пользование землей может быть краткосрочным — до трех лет и долгосрочным — от трех до десяти лет. В случае производственной необходимости эти сроки могут быть продлены на период, не превышающий соответственно сроков краткосрочного или долгосрочного временного пользования. Продление сроков временного пользования землей производится органами, предоставившими эти земли.

Пастбища для отгонного животноводства могут предоставляться в долгосрочное пользование колхозам, совхозам и другим сельскохозяйственным предприятиям, организациям и учреждениям на срок до 25 лет.

ГЛАВА II

ПРЕДОСТАВЛЕНИЕ ЗЕМЕЛЬ В ПОЛЬЗОВАНИЕ

Статья 11. Порядок предоставления земельных участков в пользование

Предоставление земельных участков в пользование осуществляется в порядке отвода.

Отвод земельных участков производится на основании постановления Совета Министров Туркменской ССР либо решения исполнительного комитета соответствующего Совета народных депутатов в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР. В постановлениях или решениях о предоставлении земельных участков указываются цель, для которой они отводятся, и основные условия пользования землей.

Предоставление земельного участка, находящегося в пользовании, другому землепользователю производится только после изъятия данного участка в порядке, предусмотренном статьями 38—40 настоящего Кодекса.

Статья 12. Органы, имеющие право предоставления земельных участков в пользование

Предоставление земельных участков в пользование производится:

1) исполнительным комитетом сельского Совета народных депута-

---

[1] Часть третья статьи 10 — с изменениями, внесенными Указом от 15 мая 1979 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1979 г., № 10, ст. 44).

тов — из земель сельского населенного пункта, не входящих в состав землепользования колхозов, совхозов и других сельскохозяйственных предприятий;

2) исполнительным комитетом поселкового Совета народных депутатов — из земель поселка;

3) исполнительным комитетом городского Совета народных депутатов — из земель города;

4) исполнительным комитетом районного Совета народных депутатов — из земель государственного запаса, из земель сельскохозяйственного назначения и земель государственного лесного фонда, за исключением земель, указанных в части второй статьи 39 настоящего Кодекса, из земель государственного водного фонда — в размере до 5 гектаров на одного землепользователя, а также в случаях, предусмотренных статьями 59, 90, 91, 93, 134 и 149 настоящего Кодекса;

5) исполнительным комитетом областного Совета народных депутатов — из земель государственного запаса, независимо от размера земельного участка, из земель сельскохозяйственного назначения и земель государственного лесного фонда, за исключением земель, указанных в части второй статьи 39 настоящего Кодекса, из земель промышленности, транспорта и иного несельскохозяйственного назначения за исключением земель курортов и заповедников, из земель государственного водного фонда — в размере до 25 гектаров на одного землепользователя, а для строительства оросительных и осушительных каналов, железных и автомобильных дорог, магистральных трубопроводов, линий связи, электропередачи и других линейных сооружений по нормам предоставления земель для этих видов строительства, утвержденным в установленном порядке;

6) Советом Министров Туркменской ССР — из всех земель — независимо от размера земельного участка.

Статья 13. Предоставление земель, пригодных для нужд сельского хозяйства

Земли, признанные в установленном порядке пригодными для нужд сельского хозяйства, прежде всего должны предоставляться сельскохозяйственным предприятиям, организациям и учреждениям.

Признание земель пригодными для нужд сельского хозяйства производится в порядке, устанавливаемом Советом Министров Туркменской ССР.

Статья 14. Предоставление земель для строительства и иных несельскохозяйственных нужд

Для строительства промышленных предприятий, жилых объектов, железных и автомобильных дорог, линий электропередачи, магистральных трубопроводов, а также для иных несельскохозяйственных нужд предоставляются земли несельскохозяйственного назначения или не пригодные для сельского хозяйства, либо сельскохозяйственные угодья худшего качества. Предоставление для указанных целей земельных участков из земель государственного лесного фонда производится преимущественно за счет не покрытых лесом площадей или площадей, занятых кустарниками и малоценными насаждениями. Предоставление земельных участков под застройку на площадях залегания полезных ископаемых производится по согласованию с органами государственного горного надзора. Линии электропередачи, связи и прочие коммуникации проводятся главным образом вдоль дорог, существующих трасс и т. п.

Размещение на землях сельскохозяйственного назначения промыш-

ленных объектов и коммуникаций должно производиться так, чтобы не создавалось неудобств для использования колхозами, совхозами и другими сельскохозяйственными предприятиями и организациями остающихся у них земель.

Отвод используемых в сельском хозяйстве земель, предоставленных для несельскохозяйственных нужд, производится по мере их фактической надобности и, как правило, после уборки выращенного на них урожая.

Статья 15. Недопустимость пользования земельным участком до оформления права пользования землей

Приступать к пользованию предоставленным земельным участком до установления соответствующими землеустроительными органами границ этого участка в натуре (на местности) и выдачи документа, удостоверяющего право пользования землей, запрещается.

Статья 16. Документы, удостоверяющие право землепользования

Право землепользования колхозов, совхозов и других землепользователей удостоверяется государственными актами на право пользования землей. В соответствии с Основами земельного законодательства Союза ССР и союзных республик формы актов устанавливаются Советом Министров СССР.

Право временного землепользования удостоверяется государственными актами на право временного пользования землей. Формы актов устанавливаются Советом Министров Туркменской ССР.

Выдача государственных актов на право пользования землей производится исполнительным комитетом районного или городского Совета народных депутатов.

Статья 17. Вторичное землепользование

Колхозы, совхозы, другие предприятия, организации и учреждения в установленных законом случаях могут предоставлять из закрепленных за ними земель земельные участки во вторичное пользование.

Порядок и условия вторичного землепользования определяются законодательством Союза ССР, статьями 59, 69, 72, 78—92, 134, 142—147 и 149 настоящего Кодекса и другим законодательством Туркменской ССР.

Право вторичного землепользования удостоверяется выпиской из решения органа, предоставившего земельный участок, если иное не предусмотрено законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 18. Ходатайство предприятий, организаций и учреждений о предоставлении в пользование земельного участка

Предприятия, организации и учреждения, нуждающиеся в предоставлении им в пользование земельного участка, возбуждают об этом ходатайство перед исполнительным комитетом районного Совета народных депутатов по месту нахождения земельного участка, а из земель городов, поселков городского типа, земель сельского населенного пункта, не входящих в состав землепользования колхозов, совхозов и других сельскохозяйственных предприятий, организаций и учреждений — соответственно перед исполнительным комитетом городского, сельского или поселкового Совета народных депутатов.

В ходатайстве о предоставлении в пользование земельного участка должны быть указаны цель, для которой он необходим, размеры и место расположения испрашиваемого участка с приложением докумен-

тов, подтверждающих необходимость предоставления в пользование земельного участка.

Статья 19. Заявление граждан о предоставлении в пользование земельного участка

Граждане, нуждающиеся в предоставлении им в пользование земельного участка, подают об этом заявление в исполнительный комитет сельского, поселкового или городского Совета народных депутатов по месту нахождения земельного участка, в органы управления колхоза или администрации предприятия, организации и учреждения, имеющих право предоставлять земельные участки во вторичное пользование.

В заявлении о предоставлении в пользование земельного участка должны быть указаны цель, для которой он необходим, размеры и место расположения испрашиваемого участка.

Статья 20. Порядок возбуждения и рассмотрения ходатайств и заявлений о предоставлении земельных участков

Порядок возбуждения и рассмотрения ходатайств и заявлений о предоставлении в пользование земельных участков устанавливается Советом Министров Туркменской ССР.

ГЛАВА III

ПРАВА И ОБЯЗАННОСТИ ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАТЕЛЕЙ

Статья 21. Использование земельных участков по целевому назначению

Землепользователи имеют право и обязаны пользоваться земельными участками в тех целях, для которых они им предоставлены.

Землепользователи обязаны рационально и эффективно использовать землю, бережно относиться к ней, не совершать на предоставленных им земельных участках действий, нарушающих интересы соседних землепользователей[1].

Использование земли для извлечения нетрудовых доходов запрещается.

Статья 22. Права землепользователей

В зависимости от целевого назначения каждого земельного участка, предоставленного в пользование, землепользователи имеют право в установленном порядке:

возводить жилые, производственные, культурно-бытовые и иные строения и сооружения;

производить посевы сельскохозяйственных культур, посадку лесных, плодовых, декоративных и других насаждений;

пользоваться сенокосами, пастбищами и другими угодьями;

использовать для нужд хозяйства имеющиеся на земельном участке общераспространенные полезные ископаемые и водные объекты, а также эксплуатировать другие полезные свойства земли.

Статья 23. Ограничение прав землепользователей

Права землепользователей могут быть ограничены законом в государственных интересах, а также в интересах других землепользователей.

---

[1] Часть вторая статьи 21 — с изменениями, внесенными Указом от 30 сентября 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 19, ст. 136).

Статья 24. Охрана прав землепользователей

Права землепользователей охраняются законом. Нарушенные права землепользователей подлежат восстановлению в порядке, предусмотренном законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 25. Возмещение причиненных землепользователям убытков

Убытки, причиненные землепользователям, подлежат возмещению.

Статья 26. Обязанности по приведению земель в пригодное для дальнейшего использования состояние

Предприятия, организации и учреждения, разрабатывающие месторождения полезных ископаемых, проводящие геологоразведочные, изыскательские, строительные и иные работы на предоставленных им в пользование сельскохозяйственных землях или лесных угодьях, обязаны по минованию надобности в этих землях за свой счет приводить их в состояние, пригодное для использования в сельском, лесном или рыбном хозяйстве, а при производстве указанных работ на других землях — в состояние, пригодное для использования их по назначению. Приведение земельных участков в пригодное состояние производится в ходе работ, а при невозможности этого — после их завершения в сроки, устанавливаемые органами, предоставляющими земельные участки в пользование, в соответствии с утвержденными в установленном порядке проектами[1].

Условия приведения земельных участков и пригодное для дальнейшего использования состояние определяются органами, предоставившими эти участки.

Признание земель пригодными для дальнейшего использования производится органом, предоставившим землю во временное пользование, в соответствии с заключением землеустроительных органов.

Статья 27. Обязанности по сохранению плодородного слоя почвы

Предприятия, организации и учреждения, осуществляющие промышленное или иное строительство, разрабатывающие месторождения полезных ископаемых, а также проводящие другие работы, связанные с нарушением почвенного покрова, обязаны снимать, хранить и наносить плодородный слой почвы на рекультивируемые земли или на малопродуктивные угодья[1].

Условия хранения и порядок использования снятого плодородного слоя почвы определяются органом, предоставившим земельный участок.

Статья 27[1]. Обязанность осуществления мероприятий по предотвращению или ограничению отрицательных воздействий на сельскохозяйственные, лесные и другие угодья.

Предприятия, организации и учреждения, разрабатывающие месторождения полезных ископаемых, а также проводящие другие работы, оказывающие отрицательные воздействия на сельскохозяйственные, лесные и другие угодья за пределами предоставленных в их пользование земельных участков, обязаны предусматривать и осуществлять ме-

---

[1] Часть первая статьи 26 и часть первая статьи 27 — с изменениями, внесенными Указом от 30 сентября 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 19, ст. 136).

роприятия по предотвращению или максимально возможному ограничению указанных отрицательных воздействий.

Статья 28. Обязанности по охране межевых знаков

Землепользователи обязаны сохранять и содержать в надлежащем состоянии установленные в порядке землеустройства межевые и другие ограничительные знаки.

ГЛАВА IV

ОХРАНА ЗЕМЕЛЬ И ПОВЫШЕНИЕ ПЛОДОРОДИЯ ПОЧВ

Статья 29. Меры по охране земель и повышению плодородия почв

Землепользователи обязаны проводить эффективные меры по повышению плодородия почв, осуществлять комплекс организационно-хозяйственных, агротехнических, лесомелиоративных и гидротехнических мероприятий по предотвращению ветровой и водной эрозии почв, не допускать засоления, заболачивания, загрязнения земель, зарастания их сорняками, а также других процессов, ухудшающих состояние почв.

Мероприятия по мелиорации и охране земель, полезащитному лесоразведению, по борьбе с эрозией почв и другие меры, направленные на коренное улучшение земель, предусматриваются в государственных планах экономического и социального развития и осуществляются соответствующими министерствами, государственными комитетами, ведомствами и землепользователями[1].

Статья 30. Специальная охрана сельскохозяйственных угодий

Специальной охране подлежат сельскохозяйственные угодья, особенно орошаемые и осушенные земли. Колхозы, совхозы, другие предприятия, организации и учреждения, пользующиеся землями сельскохозяйственного назначения, обязаны охранять, восстанавливать и повышать плодородие почв.

Сельскохозяйственные угодья, подверженные сильной эрозии, могут быть временно исключены из интенсивного использования по постановлению Совета Министров Туркменской ССР до восстановления плодородия почв.

Статья 31. Борьба с сорняками, вредителями и болезнями сельскохозяйственных растений

Землепользователи обязаны вести борьбу с сорняками, вредителями и болезнями сельскохозяйственных растений на полях, лугах и пастбищах, в садах, парках и скверах, на полосах отвода железных и шоссейных дорог, газопроводов, и нефтепроводов, на территории высоковольтных подстанций и линий, на приусадебных участках, огородах и служебных земельных наделах.

Статья 32. Охрана земель от загрязнения

Промышленные и строительные предприятия, организации и учреждения обязаны не допускать загрязнения сельскохозяйственных и других земель производственными и другими отходами, а также сточными водами.

Указанные предприятия, организации и учреждения обязаны произ-

---

[1] Часть вторая статьи 29 — с изменениями, внесенными Указом от 30 сентября 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 19, ст. 136).

водить обезвреживание или очистку производственных отходов и сточных вод в соответствии с требованиями действующего законодательства.

Статья 33. Поощрение землепользователей, проводящих мероприятия по охране земель

В соответствии с Основами земельного законодательства Союза ССР и союзных республик меры материального поощрения землепользователей, стимулирующие осуществление мероприятий по охране земель, повышению плодородия почв и вовлечению в сельскохозяйственный оборот неиспользуемых земель, могут быть установлены законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

ГЛАВА V

ПРЕКРАЩЕНИЕ ПРАВА ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЯ

Статья 34. Основания прекращения права землепользования предприятий, организаций и учреждений

Право предприятий, организаций и учреждений на пользование предоставленной им землей подлежит прекращению соответственно полностью или частично в случаях:

1) минования надобности в земельном участке;

2) истечения срока, на который был предоставлен земельный участок;

3) ликвидации предприятия, организации или учреждения;

4) возникновения необходимости изъятия земельного участка для других государственных или общественных нужд;

5) неосвоения в течение двух лет подряд предоставленного земельного участка.

Право землепользования может быть также прекращено в случае использования земельного участка не в соответствии с той целью, для которой он предоставлен.

Статья 35. Порядок прекращения права землепользования предприятий, организаций и учреждений

Прекращение права землепользования в случаях, предусмотренных пунктами 1, 3, 5 и частью второй статьи 34 настоящего Кодекса, производится по решению органов, предоставивших земельный участок в пользование, а в случае, предусмотренном пунктом 4 статьи 34 — по решению органа, имеющего право изъятия земельных участков. В решении указывается срок прекращения права землепользования, определяется дальнейшее использование земельного участка, а в необходимых случаях — находящихся на нем строений, сооружений, посевов и насаждений.

Статья 36. Основания прекращения права землепользования граждан

Право граждан на пользование предоставленным земельным участком подлежит прекращению соответственно полностью или частично в случаях:

1) добровольного отказа от пользования земельным участком;

2) истечения срока, на который был предоставлен земельный участок;

3) переселения в другое постоянное место жительства всех членов двора или семьи;

4) прекращения трудовых отношений, в связи с которыми был пре-

доставлен служебный надел, если иное не предусмотрено законодательством Союза ССР и Туркменской ССР;

5) смерти всех членов двора или семьи;

6) возникновения необходимости изъятия земельного участка для государственных или общественных нужд.

Право пользования земельным участком может быть прекращено в случаях совершения гражданином действий, предусмотренных статьями 179 и 180 настоящего Кодекса, а также при неиспользовании в течение двух лет подряд земельного участка или использовании его не в соответствии с той целью, для которой он предоставлен.

Статья 37. Порядок прекращения права землепользования граждан

Прекращение права землепользования граждан в случаях, предусмотренных пунктами 1, 3, 4 и части второй статьи 36 настоящего Кодекса, производится по решению органа, предоставившего земельный участок в пользование, а в случае, предусмотренном пунктом 6 статьи 36, по решению органа, имеющего право изъятия земельных участков. В решении указывается срок прекращения права землепользования, определяется дальнейшее использование земельного участка, а в необходимых случаях — находящихся на нем строений, сооружений, посевов и насаждений.

ГЛАВА VI

ИЗЪЯТИЕ ЗЕМЕЛЬ ДЛЯ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ИЛИ ОБЩЕСТВЕННЫХ НУЖД

Статья 38. Органы, имеющие право изымать земли для государственных или общественных нужд

Изъятие земельного участка либо его части для государственных или общественных нужд производится на основании постановления Совета Министров Туркменской ССР, либо решения исполнительного комитета соответствующего Совета народных депутатов в порядке устанавливаемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Совет Министров Туркменской ССР, исполнительный комитет областного Совета народных депутатов вправе производить изъятие земельных участков из земель и в пределах, указанных в статье 12 настоящего Кодекса.

Исполнительный комитет городского Совета народных депутатов вправе производить изъятие земельных участков в соответствии со статьей 100 настоящего Кодекса.

Статья 39. Порядок и условия изъятия земель для государственных или общественных нужд

Изъятие участков из земель, находящихся в пользовании колхозов, совхозов, других сельскохозяйственных предприятий, организаций и учреждений, из земель, имеющих культурное либо научное значение, допускается лишь в случаях особой необходимости.

Изъятие орошаемых и осушенных земель, пашни, земельных участков, занятых многолетними плодовыми насаждениями и виноградниками, культурными пастбищами, а также сенокосами и пастбищами, на которых проведены работы по их коренному улучшению, для несельскохозяйственных нужд, земель, занятых водоохранными, защитными и другими лесами первой группы, для использования в целях, не связанных с ведением лесного хозяйства, производится в исключительных случаях и только по постановлению Совета Министров Туркменской

ССР. Изъятие указанных земель в целях предоставления их во временное краткосрочное пользование для строительства трубопроводов, линий электропередачи и других линейных сооружений может производиться в необходимых случаях на основании решения исполнительного комитета областного Совета народных депутатов[1].

Изъятие земельных участков, как правило, не должно приводить к ухудшению условий землепользования, созданию чересполосицы, вклиниванию и другим неудобствам в использовании оставшихся после изъятия земель.

Статья 40. Необходимость согласования изъятия земельных участков для государственных или общественных нужд

Предприятия, организации и учреждения, заинтересованные в изъятии земельных участков для несельскохозяйственных нужд, обязаны до начала проектных работ предварительно согласовать с землепользователями и органами, осуществляющими государственный контроль за использованием и охраной земель, место расположения объекта и примерные размеры намечаемой к изъятию площади.

Изъятие участков из земель, находящихся в пользовании колхозов, для государственных или общественных нужд, может производиться только с согласия общих собраний членов колхозов или собраний уполномоченных, а из земель, находящихся в пользовании совхозов, других государственных, кооперативных, общественных предприятий, организаций, учреждений союзного или республиканского подчинения, —по согласованию с землепользователями и с соответствующими министерствами, государственными комитетами и ведомствами Союза ССР, Туркменской ССР или другой союзной республики[1].

ГЛАВА VII

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ ДЛЯ ИЗЫСКАТЕЛЬСКИХ РАБОТ

Статья 41. Использование земельных участков для изыскательских работ

Предприятия, организации и учреждения, осуществляющие геологосъемочные, поисковые, геодезические и другие изыскательские работы, могут проводить эти работы на всех землях в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР, без изъятия земельных участков у землепользователей. Сроки начала и место указанных работ согласовываются с землепользователями, а при недостижении соглашения определяются исполнительным комитетом районного или городского Совета народных депутатов.

Статья 42. Получение разрешения на занятие земельного участка для изыскательских работ

Для получения разрешения на занятие земельного участка для изыскательских работ предприятия, организации и учреждения, на которые возложено осуществление этих работ, подают в исполнительный комитет районного или городского Совета народных депутатов по месту

[1] Часть вторая статьи 39, статья 40 — с изменениями, внесенными Указом от 30 сентября 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 19, ст. 136).

нахождения испрашиваемых земель письменную заявку с приложением выписки из плана изыскательских работ.

Исполнительный комитет районного или городского Совета народных депутатов выносит решение о возможности производства изыскательских работ на испрашиваемых земельных участках и направляет его исполнительному комитету областного Совета народных депутатов.

Разрешение на производство изыскательских работ на земельных участках выдается исполнительным комитетом областного Совета народных депутатов на срок не свыше одного года[1].

На ценных угодьях (орошаемые и осушенные земли, пашни, земельные участки, занятые многолетними плодовыми насаждениями, виноградниками, водоохранными, защитными и другими лесами первой группы, на землях курортов, заповедников, заказников и памятников природы) изыскательские работы могут проводиться только с разрешения Совета Министров Туркменской ССР.

Статья 43. Права предприятий, организаций и учреждений, использующих земельные участки для изыскательских работ

Предприятия, организации и учреждения, проводящие на земельных участках изыскательские работы, имеют право:

производить в установленном порядке предусмотренные планом работы, на которые получено разрешение;

возводить сооружения и строения временного типа для производственных, жилищных и культурно-бытовых нужд;

использовать для собственных нужд имеющиеся на земельном участке общераспространенные полезные ископаемые и водные объекты.

Статья 44. Обязанности предприятий, организаций и учреждений, проводящих изыскательские работы

Предприятия, организации и учреждения, проводящие изыскательские работы, обязаны за свой счет приводить занимаемые земельные участки в состояние, пригодное для использования их по назначению. Приведение земельных участков в пригодное состояние производится в ходе работ, а при невозможности этого — не позднее чем в месячный срок после завершения работ, исключая период промерзания почвы.

При производстве на земельных участках изыскательских работ предприятия, организации и учреждения должны принимать меры к обеспечению сохранности посевов, насаждений, земель, лесов, вод и других природных объектов, а также водопроводов, газопроводов, канализаций, мелиоративных систем и иных сооружений.

ГЛАВА VIII

ВОЗМЕЩЕНИЕ УБЫТКОВ ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАТЕЛЯМ И ПОТЕРЬ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА

Статья 45. Возмещение землепользователям убытков, причиненных изъятием или временным занятием земельных участков

Убытки, причиненные землепользователям изъятием земельных участков для государственных или общественных нужд либо временным занятием земельных участков, подлежат возмещению.

[1] Части вторая и третья статьи 42 — с изменениями, внесенными Указом от 15 декабря 1975 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1975 г., № 24, ст. 127).

Согласно Основам земельного законодательства Союза ССР и союзных республик возмещение убытков производится предприятиями, организациями и учреждениями, которым отводятся земельные участки в соответствии с положением, утверждаемым Советом Министров СССР.

Статья 46. Возмещение потерь сельскохозяйственного производства, связанных с изъятием земель для несельскохозяйственных нужд

Предприятия, организации, учреждения, которым отводятся для строительства и иных несельскохозяйственных нужд земельные участки, занятые сельскохозяйственными угодьями, возмещают потери сельскохозяйственного производства, связанные с изъятием этих участков (помимо возмещения убытков землепользователям согласно статье 45 настоящего Кодекса).

Согласно Основам земельного законодательства Союза ССР и союзных республик размеры и порядок определения подлежащих возмещению потерь сельскохозяйственного производства, а также порядок использования соответствующих средств устанавливаются Советом Министров СССР.

ГЛАВА IX

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ КОНТРОЛЬ ЗА ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ И ОХРАНОЙ ЗЕМЕЛЬ[1]

Статья 47. Задачи государственного контроля за использованием и охраной земель

Государственный контроль за использованием и охраной всех земель имеет своей задачей обеспечить соблюдение министерствами, государственными комитетами и ведомствами, государственными, кооперативными, общественными предприятиями, организациями и учреждениями, а также гражданами земельного законодательства, порядка пользования землей, правильности ведения земельного кадастра и землеустройства в целях рационального, эффективного использования и охраны земель.

Статья 48. Органы, осуществляющие государственный контроль за использованием и охраной земель

В соответствии с Основами земельного законодательства Союза ССР и союзных республик государственный контроль за использованием и охраной всех земель осуществляется Советами народных депутатов, их исполнительными и распорядительными органами, а также специально уполномоченными на то государственными органами в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР.

РАЗДЕЛ II

ЗЕМЛИ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО НАЗНАЧЕНИЯ

ГЛАВА X

ОСНОВНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 49. Земли сельскохозяйственного назначения

Землями сельскохозяйственного назначения признаются все земли, предоставленные для нужд сельского хозяйства или предназначенные для этих целей.

---

[1] Глава IX — с изменениями, внесенными Указом от 30 сентября 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 19, ст. 136).

Статья 50. Использование земель сельскохозяйственного назначения

Земли сельскохозяйственного назначения используются социалистическими сельскохозяйственными предприятиями, организациями и учреждениями в соответствии с планами развития сельского хозяйства в целях удовлетворения возрастающих потребностей народного хозяйства в сельскохозяйственной продукции.

Уменьшение площадей орошаемых и осушенных земель, пашни, ценных многолетних плодовых насаждений и виноградников, а также иных высокопродуктивных угодий, в том числе и перевод их в менее продуктивные угодья, не допускается, за исключением случаев особой необходимости и только с разрешения Совета Министров Туркменской ССР.

Статья 51. Предоставление в пользование земель сельскохозяйственного назначения

Земли сельскохозяйственного назначения предоставляются в бессрочное пользование:

колхозам, совхозам, другим сельскохозяйственным государственным, кооперативным, общественным предприятиям и организациям — для ведения сельского хозяйства;

научно-исследовательским, учебным и другим сельскохозяйственным учреждениям — для ведения полевых исследований, практического применения и распространения достижений науки и передового опыта в сельском хозяйстве, а также для производственных целей;

несельскохозяйственным предприятиям, организациям и учреждениям — для ведения подсобного сельского хозяйства;

гражданам — для ведения личного хозяйства без применения наемного труда.

Предприятиям, организациям и учреждениям могут предоставляться земельные участки для коллективного садоводства и огородничества в порядке и на условиях, устанавливаемых законодательством Союза ССР и Туркменской ССР[1].

Кроме земель, предоставленных в бессрочное пользование, указанных в настоящей статье, землепользователям могут предоставляться земли и во временное пользование.

Статья 52. Условия предоставления земель колхозам, совхозам, и другим сельскохозяйственным предприятиям, организациям и учреждениям

Предоставление колхозам, совхозам и другим сельскохозяйственным предприятиям, организациям и учреждениям земель в бессрочное пользование производится в удобных для хозяйственной деятельности границах: чересполосица и другие неудобства в расположении земель колхозов, совхозов и других сельскохозяйственных предприятий, организаций и учреждений, как правило, не допускается.

В целях устранения чересполосицы, вклинивания и иных недостатков в землепользовании колхозы, совхозы и другие сельскохозяйственные предприятия, организации и учреждения могут с разрешения исполнительного комитета областного Совета народных депутатов производить обмен земельными участками, в том числе неравновеликими,

---

[1] Часть вторая статьи 51 — с изменениями, внесенными Указом от 2 декабря 1977 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1977 г., № 24, ст. 139).

с колхозами, совхозами, другими землепользователями, а также землями государственного запаса и государственного лесного фонда[1].

Статья 53. Изменение границ и размеров землепользований

Изменение границ и размеров землепользований колхозов, совхозов, других государственных сельскохозяйственных предприятий и организаций, а также научно-исследовательских, учебно-опытных и иных сельскохозяйственных учреждений при укрупнении и разукрупнении хозяйств, перераспределении земель между землепользователями может производиться на основании научно обоснованных проектов землеустройства, утвержденных в установленном порядке.

Изменение границ и размеров землепользования колхоза может осуществляться только с согласия общего собрания членов колхоза или собрания уполномоченных.

Изменение границ и размеров землепользований хозяйств союзного или республиканского подчинения производится по согласованию с соответствующими министерствами, государственными комитетами и ведомствами.

Статья 54. Изменение границ и размеров землепользований при укрупнении и разукрупнении хозяйств

При укрупнении в установленном порядке колхозов, совхозов, других государственных сельскохозяйственных предприятий и организаций, а также научно-исследовательских, учебно-опытных и иных сельскохозяйственных учреждений их земельные участки объединяются по решению исполнительного комитета областного Совета народных депутатов в единый земельный массив, который закрепляется за вновь образованным хозяйством по государственному акту на право пользования землей.

В случае разукрупнения указанных хозяйств земельные участки, находящиеся в их пользовании, делятся по решению исполнительного комитета областного Совета народных депутатов между вновь образованными хозяйствами, которым выдаются государственные акты на право пользования землей.

Ранее выданные государственные акты подлежат сдаче в исполнительный комитет районного (городского) Совета народных депутатов[1].

Статья 55. Обязанности землепользователей по использованию земель сельскохозяйственного назначения

Колхозы, совхозы, другие предприятия, организации и учреждения, пользующиеся землями сельскохозяйственного назначения на основе достижений науки и передового опыта, с учетом местных условий обязаны:

1) предусматривать в планах организационно-хозяйственного устройства и производственно-финансовых планах конкретные мероприятия по повышению плодородия почв и рациональному использованию земель;

2) внедрять в соответствии с зональными условиями и специализацией хозяйства наиболее эффективные системы земледелия, экономически выгодное сочетание отраслей хозяйства, вводить и осваивать севообороты, вовлекать в сельскохозяйственное производство неиспользуемые земли;

---

[1] Часть вторая статьи 52 и статья 54 — с изменениями, внесенными Указом от 15 декабря 1975 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1975 г., № 24, ст. 127).

3) развивать орошение, осушение и обводнение земель, улучшать луга и пастбища, производить пескование, известкование и гипсование почв;

4) принимать меры против эрозии почв, заболачивания и засоления земель, осуществлять посадку полезащитных насаждений, облесение и закрепление песков, оврагов и крутых склонов, не допускать загрязнения почв;

5) очищать сельскохозяйственные угодья от камней, мелколесья и кустарников, вести борьбу с сорняками, вредителями и болезнями сельскохозяйственных растений.

Статья 56. Размещение объектов внутрихозяйственного строительства

Объекты внутрихозяйственного строительства колхозов, совхозов и других сельскохозяйственных предприятий, организаций и учреждений размещаются в соответствии с утвержденной схемой районной планировки, проектами внутрихозяйственного землеустройства, орошения и осушения и генеральными планами застройки населенных пунктов. При отсутствии этих документов места размещения объектов внутрихозяйственного строительства определяются исполнительным комитетом районного Совета народных депутатов.

Статья 57. Предоставление земель под скотопрогонные трассы

Земельные участки под скотопрогонные трассы предоставляются в бессрочное пользование предприятиям, организациям и учреждениям осуществляющим перегон, откорм и заготовку скота.

Для перегона скота к участкам сезонных пастбищ изъятие земель у землепользователей под скотопрогонные трассы не производится. Пути движения скота определяются исполнительным комитетом областного Совета народных депутатов в зависимости от условий текущего года, по согласованию с соответствующими землепользователями[1].

Статья 58. Обязанности предприятий, организаций и учреждений по использованию земель скотопрогонных трасс

Предприятия, организации и учреждения, пользующиеся землями скотопрогонных трасс, обязаны сооружать на них площадки для водопоя и отдыха скота, строения и сооружения, обеспечивающие нормальную эксплуатацию трассы, беспрепятственно допускать в согласованные с ветнадзором сроки перегон скота других хозяйств по трассам, пользование площадками для водопоя и отдыха скота и прочими устройствами.

Статья 59. Порядок и условия предоставления землепользователями сельскохозяйственных земель во временное пользование другим землепользователям

Колхозы, совхозы, другие государственные сельскохозяйственные предприятия и организации, не использующие временно часть закрепленных за ними сельскохозяйственных угодий, могут передавать эти угодья во временное пользование нуждающимся в них колхозам, совхозам и другим хозяйствам по решению исполнительного комитета

---

[1] Часть вторая статьи 57 — с изменениями, внесенными Указом от 15 декабря 1975 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1975 г., № 24, ст. 127).

районного Совета народных депутатов. Хозяйство, получившее на определенный срок земельный участок, возмещает землепользователю неиспользованные затраты соответственно времени пользования землей.

Передача части земельных угодий одного хозяйства в постоянное пользование другому хозяйству производится в порядке, предусмотренном статьями 11—20 настоящего Кодекса.

ГЛАВА XI

ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЕ КОЛХОЗОВ

Статья 60. Состав земель, предоставленных колхозам

Земли, предоставленные колхозу по государственному акту на право пользования землей, состоят из земель общественного пользования и приусадебных земель[1].

Приусадебные земли отграничиваются в натуре от земель общественного пользования.

Статья 61. Внутрихозяйственное использование земель, закрепленных за колхозами

Внутрихозяйственное использование земель, закрепленных за колхозами, осуществляется на основе устава колхоза в соответствии с Основами земельного законодательства Союза ССР и союзных республик, другим законодательством Союза ССР, настоящим Кодексом и иным законодательством Туркменской ССР.

Статья 62. Использование земель общественного пользования колхозов

Земли общественного пользования колхозов используются для ведения сельскохозяйственного производства, увеличения общественного богатства, подъема материального благосостояния колхозников, для жилищного, культурно-бытового строительства и других нужд.

Статья 63. Использование приусадебных земель колхозов

Приусадебные земли колхозов используются для предоставления приусадебных земельных участков колхозным дворам, учителям, врачам и другим специалистам, работающим и проживающим в сельской местности, а также гражданам, указанным в статье 85 настоящего Кодекса.

Статья 64. Землепользование рыболовецких колхозов

Земли, предоставленные в бессрочное пользование рыболовецким колхозам, используются ими для ведения общественного хозяйства, размещения производственных, жилых и культурно-бытовых строений колхоза, для наделения колхозных дворов приусадебными участками, а также для обеспечения кормами и пастбищами общественного скота и скота, находящегося в личной собственности членов колхоза.

Внутрихозяйственное использование земель рыболовецкими колхозами осуществляется на основе их устава в соответствии с Основами земельного законодательства Союза ССР и союзных республик, другим законодательством Союза ССР, настоящим Кодексом и иным законодательством Туркменской ССР.

---

[1] Часть первая статьи 60 — с изменениями, внесенными Указом от 30 сентября 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 19, ст. 136).

Статья 65. Порядок увеличения площади приусадебных земель колхозов

При недостатке приусадебных земель для предоставления колхозным дворам земельных участков по нормам, предусмотренным уставом колхоза, допускается увеличение площади приусадебных земель за счет земель общественного пользования по решению общего собрания членов колхоза или собрания уполномоченных, утверждаемому исполнительным комитетом областного Совета народных депутатов[1].

ГЛАВА XII

ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЕ СОВХОЗОВ И ДРУГИХ ГОСУДАРСТВЕННЫХ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ, ОРГАНИЗАЦИЙ И УЧРЕЖДЕНИЙ

Статья 66. Состав земель, предоставленных совхозам и другим государственным сельскохозяйственным предприятиям, организациям и учреждениям

Земли, предоставленные совхозам и другим государственным сельскохозяйственным предприятиям, организациям и учреждениям, состоят из земель основного (производственного) назначения и приусадебных земель.

Статья 67. Использование земель основного (производственного) назначения совхозов и других государственных сельскохозяйственных предприятий и организаций

Земли основного (производственного) назначения совхозов и других государственных сельскохозяйственных предприятий и организаций используются ими для ведения сельского хозяйства в соответствии с утвержденным проектом внутрихозяйственного землеустройства.

Статья 68. Землепользование научно-исследовательских, учебных и других сельскохозяйственных учреждений

Научно-исследовательские институты, селекционные и опытные станции, учебные заведения и другие сельскохозяйственные учреждения используют предоставленные им земли в соответствии с утвержденными в установленном порядке планами научно-исследовательских, опытных и учебных работ, а также планами производственной деятельности.

Статья 69. Приусадебные земли совхозов и других государственных сельскохозяйственных предприятий, организаций и учреждений

Из земель, предоставленных в пользование совхозу или иному государственному сельскохозяйственному предприятию, организации и учреждению для сельскохозяйственных нужд, в соответствии с утвержденным проектом внутрихозяйственного землеустройства выделяются и отграничиваются в натуре приусадебные земли, предназначенные для предоставления рабочим и служащим приусадебных земельных участков в пределах норм, установленных статьей 86 настоящего Кодекса.

Статья 70. Порядок увеличения площади приусадебных земель совхозов и других государственных сельскохозяйственных предприятий, организаций и учреждений

При недостатке приусадебных земель для обеспечения рабочих и служащих совхозов и других государственных сельскохозяйственных

---

[1] Статья 65 — с изменениями, внесенными Указом от 15 декабря 1975 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1975 г., № 24, ст. 127).

предприятий, организаций и учреждений приусадебными участками по ходатайству руководителей хозяйств площадь этих земель может быть увеличена с разрешения исполнительного комитета областного Совета народных депутатов[1].

ГЛАВА XIII

ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЕ МЕЖКОЛХОЗНЫХ, ГОСУДАРСТВЕННО-КОЛХОЗНЫХ И ИНЫХ ГОСУДАРСТВЕННО-КООПЕРАТИВНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ И ОРГАНИЗАЦИЙ

Статья 71. Использование земель межколхозными, государственно-колхозными и иными государственно-кооперативными предприятиями и организациями

Межколхозные, государственно-колхозные и иные государственно-кооперативные предприятия и организации используют предоставленные им земли для организации производства и переработки сельскохозяйственных продуктов, заготовки и выработки строительных материалов и для других целей в соответствии с их планами.

Статья 72. Порядок предоставления земель межколхозным, государственно-колхозным и иным государственно-кооперативным предприятиям и организациям

Межколхозным предприятиям и организациям сельскохозяйственного направления (межколхозным откормочным пунктам, птицефермам и др.) земельные участки предоставляются по решению общего собрания членов колхоза или собрания уполномоченных колхоза, на землях которого создается предприятие или организация, утверждаемому исполнительным комитетом районного или городского Совета народных депутатов.

Межколхозным предприятиям и организациям несельскохозяйственного направления (межколхозным строительным организациям, предприятиям по производству строительных материалов и др.) земельные участки из земель колхозов—участников объединения—предоставляются в порядке, установленном статьями 38—40 настоящего Кодекса.

Государственно-колхозным и иным государственно-кооперативным предприятиям и организациям земельные участки могут быть в установленном порядке предоставлены на праве вторичного пользования колхозами, совхозами или другими государственными предприятиями и организациями — участниками объединения.

Межколхозным, государственно-колхозным и иным государственно-кооперативным предприятиям и организациям земельные участки могут быть предоставлены также из земель государственного запаса, государственного лесного фонда и других земель на общих основаниях.

ГЛАВА XIV

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЗЕМЕЛЬ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО НАЗНАЧЕНИЯ НЕСЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫМИ ПРЕДПРИЯТИЯМИ, ОРГАНИЗАЦИЯМИ И УЧРЕЖДЕНИЯМИ

Статья 73. Использование земель сельскохозяйственного назначения несельскохозяйственными предприятиями, организациями и учреждениями

Несельскохозяйственные предприятия, организации и учреждения используют предоставленные им земли сельскохозяйственного назначе-

---

[1] Статья 70 — с изменениями, внесенными Указом от 15 декабря 1975 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1975 г., № 24, ст. 127).

ния для ведения подсобного сельского хозяйства с целью производства сельскохозяйственных продуктов для снабжения рабочих и служащих указанных предприятий, организаций и учреждений, а также снабжения столовых, детских дошкольных учреждений, школ, больниц, домов престарелых и инвалидов, домов отдыха, санаториев и других.

ГЛАВА XV

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЗЕМЕЛЬ, ПРЕДОСТАВЛЕННЫХ ДЛЯ КОЛЛЕКТИВНОГО САДОВОДСТВА И ОГОРОДНИЧЕСТВА

Статья 74. Земельные участки, предоставляемые для коллективного садоводства

Земельные участки для коллективного садоводства предоставляются предприятиям, организациям и учреждениям в бессрочное пользование в порядке, предусмотренном статьями 11—20 настоящего Кодекса, из земель государственного запаса и не подлежащих облесению земель государственного лесного фонда за пределами зеленой зоны городов или за чертой других населенных пунктов с учетом перспектив расширения территорий населенных пунктов. При отсутствии земель государственного запаса и государственного лесного фонда, пригодных под коллективные сады, в виде исключения, могут предоставляться несельскохозяйственные угодья из занятых подсобным сельским хозяйством земель предприятий, организаций и учреждений, а также из земель совхозов и колхозов, не подлежащих освоению по перспективному плану развития хозяйства.

Земельные участки для коллективного садоводства могут быть предоставлены также непосредственно садоводческому товариществу, если оно объединяет рабочих и служащих нескольких предприятий, организаций и учреждений, либо пенсионеров.

Условия приема в члены садоводческого товарищества и сохранения права участия в нем определяются уставом товарищества.

Размеры земельных участков, предоставленных для коллективного садоводства, определяются из расчета не более 0,06 гектара на семью каждого члена товарищества как на орошаемых, так и на неорошаемых землях.

Статья 75. Использование земельных участков, предоставленных для коллективного садоводства

Земельные участки, предоставленные для коллективного садоводства, используются для посадки плодовых деревьев, виноградников и ягодных кустарников. На этих участках разрешается возводить в соответствии с утвержденным проектом планировки и застройки плодохранилища и другие строения общего пользования, необходимые для ведения хозяйства в коллективном саду.

Статья 76. Земельные участки, предоставляемые для коллективного огородничества

Земельные участки для коллективного огородничества предоставляются предприятиям, организациям и учреждениям во временное пользование на срок до пяти лет по решению исполнительного комитета областного Совета народных депутатов из земель населенных пунктов, земель государственного запаса и земель государственного лесного фонда, не предназначенных к использованию в ближайшие годы под

другие цели. Для коллективного огородничества могут предоставляться временно неиспользуемые земли несельскохозяйственных предприятий, организаций и учреждений, а при отсутствии таких земель, малопродуктивные земли колхозов, совхозов и иных сельскохозяйственных предприятий, организаций и учреждений[1].

Условия приема в члены товарищества по огородничеству и сохранения права участия в нем определяются уставом товарищества.

Размеры земельных участков, предоставляемых для коллективного огородничества, определяются из расчета не более 0,08 гектара на семью каждого члена товарищества на орошаемых землях и 0,15 гектара на неорошаемых землях.

Статья 77. Использование земельных участков, предоставленных для коллективного огородничества

Земельные участки, предоставленные для коллективного огородничества, используются для выращивания овощей, картофеля и бахчевых культур. Возведение на этих участках строений постоянного типа и посадка плодовых насаждений запрещается.

ГЛАВА XVI

ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЕ КОЛХОЗНЫХ ДВОРОВ

Статья 78. Право колхозного двора на приусадебный земельный участок

Каждый колхозный двор имеет право на приусадебный земельный участок, предоставляемый в порядке и в пределах норм, предусмотренных уставом колхоза.

Приусадебные земельные участки используются для ведения подсобного сельского хозяйства и строительства в установленном порядке жилого дома и хозяйственных построек.

При осуществлении компактной застройки сельских населенных пунктов приусадебный участок около жилого дома предоставляется в меньшем размере с выделением остальной части земельного участка за пределами жилой зоны населенного пункта без права возведения на нем строений постоянного типа.

Статья 79. Предоставление приусадебного земельного участка при разделе колхозного двора

При разделе колхозного двора, зарегистрированном в исполнительном комитете сельского Совета народных депутатов, общее собрание членов колхоза или собрание уполномоченных предоставляет вновь образованному двору приусадебный земельный участок из состава приусадебных земель.

Статья 80. Сохранение права колхозного двора на приусадебный земельный участок

Право на предоставленный приусадебный участок сохраняется за колхозными дворами, в которых единственный трудоспособный член двора призван на действительную срочную военную службу в ряды Вооруженных Сил СССР или состоит на выборной должности, поступил на учебу, временно перешел на другую работу с согласия колхоза

---

[1] Часть первая статьи 76 — с изменениями, внесенными Указом от 15 декабря 1975 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1975 г., № 24, ст. 127).

или в порядке организованного набора, а также когда в составе колхозного двора остались только несовершеннолетние.

Право пользования приусадебным участком сохраняется также за колхозными дворами, все члены которых потеряли трудоспособность вследствие старости или инвалидности.

Во всех других случаях вопрос о сохранении приусадебного участка разрешается общим собранием членов колхоза или собранием уполномоченных колхоза.

Статья 81. Сохранение права на приусадебные земельные участки членов колхоза, преобразованного в совхоз или другое государственное сельскохозяйственное предприятие

За членами колхоза, преобразованного в совхоз или другое государственное сельскохозяйственное предприятие, организацию, либо учреждение, сохраняется право на приусадебные земельные участки в размерах, которыми они пользовались в колхозе, если перешли на постоянную работу в совхоз или другое государственное сельскохозяйственное предприятие, организацию либо учреждение, образованное на землях, находящихся в пользовании преобразованного колхоза.

За престарелыми и нетрудоспособными членами колхоза, преобразованного в совхоз или другое государственное сельскохозяйственное предприятие, организацию либо учреждение, сохраняется право на приусадебные земельные участки в размерах, которыми они пользовались в колхозе, если продолжают проживать в том же населенном пункте.

Статья 82. Выделение пастбищ колхозным дворам

В соответствии с уставом колхоза колхозным дворам выделяются пастбища для их скота.

Статья 82[1]. Выделение колхозным дворам земельных участков для сенокошения и других нужд

Колхозным дворам выделяются земельные участки для сенокошения и других нужд в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 83. Приусадебное землепользование колхозных дворов рыболовецкого колхоза

Каждый колхозный двор рыболовецкого колхоза имеет право на приусадебный земельный участок, предоставляемый в порядке и в пределах норм, предусмотренных уставом рыболовецкого колхоза.

Приусадебное землепользование колхозных дворов рыболовецкого колхоза, а также порядок выделения им пастбищ регулируются статьями 78—82 и 84 настоящего Кодекса.

Статья 84. Пользование приусадебным земельным участком при переходе права собственности на жилое строение, принадлежащее колхозному двору

Переход права собственности на жилое строение, принадлежащее колхозному двору, не влечет за собой перехода права пользования приусадебным земельным участком.

Предоставление приусадебного земельного участка лицу, к которому перешло право собственности на жилой дом, производится на общих основаниях в соответствии с требованиями настоящего Кодекса.

ГЛАВА XVII

ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЕ РАБОЧИХ И СЛУЖАЩИХ СОВХОЗОВ И ДРУГИХ ГРАЖДАН, ПРОЖИВАЮЩИХ В СЕЛЬСКОЙ МЕСТНОСТИ

Статья 85. Предоставление приусадебных земельных участков рабочим и служащим совхозов и другим гражданам, проживающим в сельской местности

Совхозы и другие государственные сельскохозяйственные предприятия, организации и учреждения предоставляют приусадебные земельные участки или огороды из земель, предназначенных для этих целей, постоянным рабочим и служащим, а также учителям, врачам и другим специалистам, работающим и проживающим в сельской местности. Предоставление приусадебных земельных участков производится по решению администрации совхоза, предприятия, организации, учреждения.

Колхоз по решению общего собрания членов колхоза или собрания уполномоченных предоставляет приусадебные земельные участки учителям, врачам и другим специалистам, работающим и проживающим в сельской местности.

Рабочим, служащим, пенсионерам и инвалидам, проживающим в сельской местности, при наличии свободных приусадебных земель в колхозах, совхозах, других государственных сельскохозяйственных предприятиях, организациях и учреждениях приусадебные участки могут предоставляться соответственно по решению общего собрания членов колхоза или собрания уполномоченных либо администрации совхоза, предприятия, организации и учреждения, утверждаемому исполнительным комитетом сельского Совета народных депутатов.

Приусадебные земельные участки используются для ведения подсобного сельского хозяйства и строительства в установленном порядке жилого дома и хозяйственных построек.

Статья 86. Нормы приусадебных земельных участков, предоставляемых рабочим и служащим совхозов и другим гражданам, проживающим в сельской местности

Приусадебные земельные участки предоставляются в пределах следующих норм на семью:

1) постоянным рабочим и служащим совхозов и других государственных сельскохозяйственных предприятий, организаций и учреждений, работающим и проживающим в сельской местности,— от 0,10 до 0,16 гектара на орошаемых землях и до 0,30 гектара на неорошаемых землях;

2) постоянным рабочим и служащим, учителям, врачам и другим специалистам, работающим и проживающим в сельской местности,— до 0,12 гектара на орошаемых землях и до 0,25 гектара на неорошаемых землях;

3) постоянным рабочим и служащим, работающим и проживающим в сельской местности, на которых не распространяется действие пунктов 1 и 2 настоящей статьи, а также пенсионерам и инвалидам, проживающим в сельской местности,— до 0,08 гектара на орошаемых землях и до 0,15 гектара на неорошаемых землях.

Перечень категорий рабочих и служащих указанных в пункте 2 настоящей статьи, устанавливается Советом Министров Туркменской ССР.

В площадь приусадебного земельного участка включаются земли, занятые жилыми и хозяйственными постройками, плодовыми и другими насаждениями.

Статья 87. Предоставление приусадебных земельных участков при компактной застройке сельских населенных пунктов

При осуществлении компактной застройки сельских населенных пунктов гражданам, указанным в статье 85 настоящего Кодекса, приусадебные земельные участки около жилого дома предоставляются в меньшем размере с выделением остальной части земельного участка за пределами жилой зоны населенного пункта без права возведения на нем строений постоянного типа.

Статья 88. Сохранение приусадебного земельного участка за рабочими и служащими совхозов и другими гражданами, проживающими в сельской местности

Приусадебные земельные участки в прежних размерах сохраняются за указанными в статье 85 настоящего Кодекса рабочими и служащими при переходе их на пенсию по возрасту или инвалидности, а также за семьями рабочих и служащих, призванных на действительную срочную военную службу в ряды Вооруженных Сил СССР или поступивших на учебу,— на весь срок нахождения на военной службе либо в учебном заведении. Приусадебные земельные участки в прежних размерах сохраняются за семьями умерших рабочих и служащих, если в семье нет других трудоспособных.

Эти правила распространяются также на лиц, которым предоставлены земельные участки под огороды.

Статья 89. Предоставление рабочим, служащим и другим гражданам, проживающим в сельской местности, земельных участков под огороды

Постоянным рабочим и служащим совхозов и других государственных сельскохозяйственных предприятий, организаций и учреждений, а также учителям, врачам и другим специалистам, работающим и проживающим в сельской местности, не имеющим приусадебных участков, могут предоставляться земельные участки под индивидуальные огороды.

Перечисленным в части первой настоящей статьи категориям граждан, имеющим приусадебные участки менее установленного размера, могут дополнительно предоставляться земельные участки под индивидуальные огороды с таким расчетом, чтобы общая площадь приусадебного участка и огорода не превышала размеров, указанных в статье 86 настоящего Кодекса.

Земельные участки под индивидуальные огороды предоставляются на срок до пяти лет и используются для выращивания овощей, картофеля и бахчевых культур. Возведение на этих участках строений постоянного типа и посадка плодовых насаждений запрещается.

Размеры земельных участков, предоставляемых под индивидуальные огороды, определяются из расчета не более 0,08 гектара на семью на орошаемых землях и до 0,15 гектара — на неорошаемых землях.

Земельные участки под индивидуальные огороды предоставляются в порядке, установленном статьями 12 и 17 настоящего Кодекса.

Статья 90. Предоставление рабочим и служащим совхозов и другим гражданам, проживающим в сельской местности, земельных участков для выпаса скота

Перечисленным в статьях 85 и 88 настоящего Кодекса категориям граждан, имеющим скот в личной собственности, выделяются земель-

ные участки для выпаса скота из земель государственного запаса, государственного лесного фонда, городов, поселков городского типа, а также земель несельскохозяйственного назначения. Земельные участки для выпаса скота выделяются по решению исполнительного комитета районного Совета народных депутатов, а в пределах населенных пунктов — по решению исполнительного комитета городского, поселкового или сельского Совета народных депутатов. При отсутствии таких земель участки для выпаса скота могут выделяться в установленном порядке из земель колхозов, совхозов, других сельскохозяйственных предприятий, организаций и учреждений с возмещением владельцами скота землепользователям расходов по содержанию и улучшению этих участков. Выделение земельных участков для выпаса скота производится по решению общего собрания членов колхоза или собрания уполномоченных либо по решению администрации совхоза, предприятия, организации и учреждения.

Размеры расходов по содержанию и улучшению этих участков определяются землепользователем и утверждаются исполнительным комитетом районного, городского, поселкового или сельского Совета народных депутатов.

Статья 91. Предоставление рабочим и служащим совхозов и другим гражданам, проживающим в сельской местности, земельных участков для сенокошения

Земельные участки для сенокошения указанным в статьях 85 и 88 настоящего Кодекса категориям граждан предоставляются из земель государственного запаса, государственного лесного фонда, в полосе отвода железных и шоссейных дорог и земель иного несельскохозяйственного назначения по решению исполнительного комитета районного Совета народных депутатов, а в пределах населенного пункта — по решению исполнительного комитета городского, поселкового или сельского Совета народных депутатов.

Статья 91[1]. Предоставление рабочим и служащим совхозов и другим гражданам, проживающим в сельской местности, земельных участков для выращивания кормовых культур для скота и птицы, а также для других нужд

В соответствии с Основами земельного законодательства Союза ССР и союзных республик в случаях, предусмотренных законодательством Союза ССР, перечисленным в статьях 85 и 88 настоящего Кодекса категориям граждан могут предоставляться земельные участки для выращивания кормовых культур для скота и птицы, а также для других нужд.

Предоставление земельных участков для выращивания кормовых культур для скота и птицы, а также для других нужд производится в порядке и в пределах норм, устанавливаемых Советом Министров Туркменской ССР.

Статья 92. Пользование приусадебным земельным участком при переходе права собственности на жилое строение в сельской местности.

Переход права собственности на жилое строение, принадлежащее рабочим и служащим совхозов и другим гражданам, проживающим в сельской местности, не влечет за собой перехода права пользования приусадебным земельным участком.

Предоставление приусадебного земельного участка лицу, к которому перешло право собственности на жилое строение, производится на общих основаниях в соответствии с требованиями настоящего Кодекса.

ГЛАВА XVIII

ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЕ ГРАЖДАН, ЗАНИМАЮЩИХСЯ ИНДИВИДУАЛЬНОЙ ТРУДОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ[1]

Статья 93. Право граждан, занимающихся индивидуальной трудовой деятельностью в сельском хозяйстве, на пользование землей

Граждане, занимающиеся индивидуальной трудовой деятельностью в сельском хозяйстве, основанной на личном труде и труде членов их семей, пользуются предоставленными им участками полевой и приусадебной земли.

Участки полевой земли гражданам, занимающимся индивидуальной трудовой деятельностью в сельском хозяйстве, предоставляются по решению исполнительного комитета районного Совета народных депутатов из земель государственного запаса, а приусадебные земли — из земель населенного пункта[1].

Статья 94. Размеры земельных участков, предоставляемых гражданам, занимающимся индивидуальной трудовой деятельностью в сельском хозяйстве

Размер участка полевой земли, предоставляемого гражданину, занимающемуся индивидуальной трудовой деятельностью в сельском хозяйстве, устанавливается исполнительным комитетом областного Совета народных депутатов в пределах до 0,5 гектара на орошаемых землях и до 1,0 гектара на неорошаемых землях[1].

Размер приусадебного участка, включая землю, занятую постройками, устанавливается в пределах до 0,08 гектара на орошаемых землях и до 0,15 гектара на неорошаемых землях.

РАЗДЕЛ III

ЗЕМЛИ НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТОВ (ГОРОДОВ, ПОСЕЛКОВ ГОРОДСКОГО ТИПА И СЕЛЬСКИХ НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТОВ)

ГЛАВА XIX

ОСНОВНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 95. Состав земель городов

К землям городов относятся все земли, находящиеся в пределах городской черты.

В состав этих земель входят:

1) земли городской застройки;
2) земли общего пользования;
3) земли сельскохозяйственного использования и другие угодья;

---

[1] Заголовок главы XVIII, статья 93, заголовок и часть первая статьи 94 — с изменениями, внесенными Указом от 30 сентября 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 19, ст. 136).

4) земли, занятые городскими лесами;

5) земли железнодорожного, водного, воздушного, трубопроводного транспорта, горной промышленности и другие.

Статья 96. Городская черта

Городская черта — внешняя граница города, которая отграничивает земли города от других земель единого государственного земельного фонда и определяется исходя из технико-экономических основ и генерального плана развития города, утвержденных в установленном порядке.

Городская черта устанавливается и изменяется Президиумом Верховного Совета Туркменской ССР по представлению Совета Министров Туркменской ССР.

Включение земельных участков в черту города не влечет прекращение права пользования ими землепользователей. Изъятие этих участков производится в порядке, установленном статьями 38—40 настоящего Кодекса.

Статья 97. Порядок использования земель городов

Все земли в пределах городской черты находятся в ведении городских Советов народных депутатов.

Земли городов используются в соответствии с генеральными планами городов, проектами планировки и застройки и проектами землехозяйственного устройства территории городов.

Генеральные планы городов определяют основные направления использования земель городов для промышленного, жилищного и иного строительства, благоустройства и размещения мест отдыха населения.

Проекты планировки и застройки городов разрабатываются на основе генеральных планов и определяют использование отдельных участков земельной городской застройки.

Проекты землехозяйственного устройства территорий городов определяют основные направления использования не подлежащих застройке и временно не застраиваемых земель городов.

Утверждение проектов землехозяйственного устройства территорий городов производится в порядке, устанавливаемом Советом Министров Туркменской ССР.

Порядок пользования землями, указанными в пунктах 3—5 статьи 95 настоящего Кодекса, определяется законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 98. Обязанности землепользователей по благоустройству земельных участков в городах

Предприятия, организации, учреждения и граждане, имеющие в пользовании земельные участки в городах, обязаны проводить необходимые работы по благоустройству и озеленению земельных участков, сохранению и содержанию зеленых насаждений в соответствии с правилами, устанавливаемыми исполнительным комитетом городского Совета народных депутатов.

Статья 99. Порядок предоставления земельных участков в городах

Предоставление земельных участков в городах производится по решению исполнительного комитета городского Совета народных депутатов в соответствии с утвержденными проектами планировки и застройки и проектами землехозяйственного устройства территории городов.

Статья 100. Порядок изъятия земельных участков в городах

Изъятие земельных участков в городах производится по решению исполнительного комитета городского Совета народных депутатов.

Изъятие находящихся в пользовании граждан земельных участков, занятых плодовоягодными деревьями и кустами, или связанное со сносом принадлежащих гражданам на праве личной собственности жилых домов, производится по решению исполнительного комитета областного Совета народных депутатов[1].

ГЛАВА XX

ЗЕМЛИ ГОРОДСКОЙ ЗАСТРОЙКИ

Статья 101. Состав земель городской застройки

К землям городской застройки относятся все земли, застроенные и предоставленные под застройку жилыми, коммунально-бытовыми, культурно-просветительными, промышленными, торговыми, административными и иными строениями и сооружениями.

Статья 102. Предоставление земельных участков для строительства

Земли городской застройки предоставляются в бессрочное пользование государственным, кооперативным, общественным предприятиям, организациям и учреждениям для жилищного, культурно-бытового, промышленного и других видов капитального строительства, а также гражданам — для индивидуального жилищного строительства.

Для жилищного строительства в городах должны отводиться в первую очередь свободные земельные участки или участки, занятые подлежащими сносу ветхими строениями.

Статья 103. Предоставление земель городской застройки во временное пользование

Земли городской застройки, временно не используемые под застройку, могут быть предоставлены государственным, кооперативным, общественным предприятиям, организациям и учреждениям во временное пользование для строительства объектов облегченного типа (палаток, киосков, рекламных сооружений и т. п.) и иных нужд.

Статья 104. Условия пользования землями городской застройки

Предприятия, организации, учреждения и граждане, которым предоставлены земельные участки для застройки, обязаны возводить на них только такие строения или сооружения, назначение и характер которых указаны в решении исполнительного комитета городского Совета народных депутатов о предоставлении земельного участка.

Временные строения и сооружения, возведенные строительными организациями на этих земельных участках в связи с основным строительством, по окончании строительства подлежат сносу. Расходы по их сносу несут эти строительные организации.

---

[1] Часть вторая статьи 100 — с изменениями, внесенными Указом от 15 декабря 1975 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1975 г., № 24, ст. 127).

Статья 105. Пользование общим застроенным земельным участком

Если на земельном участке имеется одно или несколько строений, принадлежащих нескольким собственникам, земельный участок считается в общем пользовании всех собственников строений.

При необходимости разделения общего земельного участка должно учитываться сохранение коммунальных услуг (освещение, канализация, водопровод, оросительные устройства и т. п.), а также проезда или прохода для всех собственников строения.

Статья 106. Переход права пользования земельным участком при переходе права собственности на строение в городах

На землях городов при переходе права собственности на строение переходит также и право пользования земельным участком или его частью.

При переходе права собственности на строение или его часть к нескольким собственникам земельный участок переходит в общее пользование собственников строения.

В случаях, предусмотренных настоящей статьей, право землепользования лица, к которому перешло право собственности на строение, регистрируется органами коммунального хозяйства.

Статья 107. Переход права пользования земельным участком при передаче зданий и сооружений

При передаче зданий и сооружений от одних предприятий, организаций и учреждений другим вместе с этими объектами переходит и право пользования земельными участками в размерах, необходимых для обслуживания передаваемых зданий и сооружений.

Статья 108. Сохранение права пользования земельным участком при разрушении строения

При разрушении строения в результате стихийного бедствия или по другим причинам за собственником разрушенного строения сохраняется право пользования земельным участком, если он приступит к восстановлению строения или возведению нового строения на этом участке не позднее двух лет со дня разрушения, за исключением случаев, когда проектом планировки и застройки города предусмотрено иное использование этого земельного участка. В этих случаях собственнику разрушенного строения предоставляется в установленном порядке другой земельный участок в черте данного города, если в этом городе не запрещено индивидуальное жилищное строительство.

ГЛАВА XXI

ЗЕМЛИ ОБЩЕГО ПОЛЬЗОВАНИЯ ГОРОДОВ

Статья 109. Состав земель общего пользования городов

Земли общего пользования городов состоят из земель, используемых в качестве путей сообщения (площади, улицы, проезды, дороги, набережные), для удовлетворения культурно-бытовых потребностей населения города (парки, лесопарки, бульвары, скверы, водоемы), кладбищ и других земель коммунально-бытового назначения.

Статья 110. Использование земель общего пользования городов

Земли общего пользования городов находятся в непосредственном ведении исполнительного комитета городского Совета народных депутатов.

Набережные и береговая полоса водоемов в городах используются для отдыха населения и спорта.

Земельные участки из земель общего пользования могут предоставляться предприятиям, организациям, учреждениям и гражданам во временное пользование под строение и сооружение облегченного типа (торговые палатки, киоски, рекламные сооружения и т. п.). Эти строения и сооружения по истечении срока землепользования могут быть снесены по требованию исполнительного комитета городского Совета народных депутатов. Расходы по их сносу несут землепользователи.

Статья 111. Использование земель внутригородской ирригационной сети

Земли, занятые внутригородской ирригационной сетью, служат для обеспечения полива зеленых насаждений, цветников, садов, парков, улиц, площадей и т. п., а также для создания микроклимата, улучшения условий труда, отдыха и быта населения.

ГЛАВА XXII

ЗЕМЛИ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ И ДРУГИЕ УГОДЬЯ В ГОРОДАХ

Статья 112. Состав земель сельскохозяйственного использования и других угодий в городах

К землям сельскохозяйственного использования и другим угодьям в городах относятся пашни, земли, занятые садами, виноградниками, огородами, питомниками, карьерами, каменоломнями и т. п.

Статья 113. Предоставление земель сельскохозяйственного использования и других угодий в городах

Земли сельскохозяйственного использования в городах прежде всего предоставляются сельскохозяйственным предприятиям, организациям и учреждениям. Эти земли могут также предоставляться предприятиям, организациям и учреждениям для ведения подсобного сельского хозяйства, коллективного огородничества и садоводства и гражданам — под огороды и пастбища.

Земли других угодий в городах могут предоставляться предприятиям, организациям и учреждениям для разработки общераспространенных полезных ископаемых и других нужд.

Статья 114. Землепользование колхозов, совхозов и других государственных сельскохозяйственных предприятий, организаций и учреждений в пределах городской черты

Земли общественного пользования колхозов, земли совхозов и других государственных сельскохозяйственных предприятий, организаций и учреждений, расположенные в пределах городской черты и не подлежащие застройке или благоустройству по проекту планировки и застройки города, закрепляются за ними в бессрочное пользование.

Размещение на этих землях жилых, культурно-бытовых, производ-

5 Заказ № 767.

ственных построек и сооружений производится по согласованию с исполнительным комитетом городского Совета народных депутатов.

Включение земель колхозов, совхозов и других сельскохозяйственных предприятий, организаций и учреждений в городскую черту может повлечь изменение размеров приусадебных участков, находящихся в пользовании колхозных дворов, рабочих, служащих, специалистов этих колхозов, совхозов и других сельскохозяйственных предприятий, организаций и учреждений, только в связи с осуществлением проектов планировки и застройки города.

ГЛАВА XXIII

ЗЕМЛИ, ЗАНЯТЫЕ ГОРОДСКИМИ ЛЕСАМИ

Статья 115. Земли, занятые городскими лесами

Земли, занятые городскими лесами, служат целям улучшения микроклимата, организации отдыха, удовлетворения культурно-эстетических потребностей населения, защиты территории от водной и ветровой эрозии.

ГЛАВА XXIV

ЗЕМЛИ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО, ВОДНОГО, ВОЗДУШНОГО, ТРУБОПРОВОДНОГО ТРАНСПОРТА, ГОРНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ И ДРУГИЕ ЗЕМЛИ В ГОРОДАХ

Статья 116. Земли железнодорожного, водного, воздушного, трубопроводного транспорта, горной промышленности и другие земли в городах

К землям железнодорожного, водного, воздушного, трубопроводного транспорта, горной промышленности и другим землям в городах относятся земли, предоставленные в пользование предприятиям, организациям и учреждениям для осуществления возложенных на них специальных задач.

Размещение на этих землях построек и сооружений, а также проведение работ по благоустройству осуществляется по согласованию с исполнительным комитетом городского Совета народных депутатов.

ГЛАВА XXV

ПРИГОРОДНЫЕ И ЗЕЛЕНЫЕ ЗОНЫ

Статья 117. Земли пригородных и зеленых зон

Земли за пределами городской черты, служащие резервом расширения территории города, местом размещения и строительства необходимых сооружений, связанных с благоустройством и нормальным функционированием городского хозяйства, а также занятые лесами, лесопарками и другими зелеными насаждениями, выполняющими защитные и санитарно-гигиенические функции и являющимися местом отдыха населения, выделяются соответственно в пригородную и зеленую зону города.

Статья 118. Порядок выделения пригородных и зеленых зон, а также землепользование в них

Порядок выделения пригородных и зеленых зон, а также землепользования в них устанавливается законодательством Союза ССР,

статьями 117 и 119 настоящего Кодекса и другим законодательством Туркменской ССР.

Земли пригородных и зеленых зон используются согласно утвержденным проектам планировки этих зон.

Размещение на указанных землях жилых, культурно-бытовых, производственных строений и сооружений, а также работы по благоустройству осуществляются по согласованию с исполнительным комитетом городского Совета народных депутатов.

Статья 119. Охрана земель зеленых зон городов

Земли зеленых зон городов подлежат особой охране. На этих землях не допускается возведение строений и сооружений, не совместимых с защитными и санитарно-гигиеническими функциями зеленых зон и целями организации отдыха населения.

ГЛАВА XXVI

ЗЕМЛИ ПОСЕЛКОВ ГОРОДСКОГО ТИПА

Статья 120. Земли поселков городского типа

Положения статей 95—119 настоящего Кодекса, регулирующие земельные отношения в городах, распространяются и на земли населенных пунктов, отнесенных в соответствии с законодательством Туркменской ССР к категории поселков городского типа.

Все земли в пределах поселковой черты находятся в ведении поселковых Советов народных депутатов.

ГЛАВА XXVII

ЗЕМЛИ СЕЛЬСКИХ НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТОВ

Статья 121. Земли сельских населенных пунктов

К землям сельских населенных пунктов относятся все земли, находящиеся в пределах границ, установленных для этих пунктов.

Земли сельских населенных пунктов, отнесенных к перспективным для дальнейшего развития, отграничиваются от других земель путем установления черты населенных пунктов в соответствии с проектами их планировки и застройки. Черта этих пунктов устанавливается и изменяется исполнительным комитетом областного Совета народных депутатов[1].

Земли сельских населенных пунктов, не отнесенных к перспективным, отграничиваются от других земель в порядке внутрихозяйственного землеустройства.

Статья 122. Порядок отнесения сельских населенных пунктов к перспективным

Отнесение сельских населенных пунктов к перспективным для дальнейшего развития производится исполнительным комитетом областного Совета народных депутатов, в соответствии с утвержденными схемами районной планировки[1].

---

[1] Часть вторая статьи 121, статья 122 — с изменениями, внесенными Указом от 15 декабря 1975 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1975 г., № 24, ст. 127).

Статья 123. Состав земель сельских населенных пунктов

В состав земель сельских населенных пунктов входят:

1) земли, не входящие в состав землепользования колхозов, совхозов, других сельскохозяйственных предприятий;

2) земли, закрепленные за колхозами, совхозами и другими сельскохозяйственными, государственными, кооперативными и общественными предприятиями, организациями и учреждениями;

3) земли железнодорожного, водного, воздушного, трубопроводного транспорта, горной промышленности и другие.

Статья 124. Предоставление в пользование земель сельских населенных пунктов

В пределах сельских населенных пунктов сельский Совет народных депутатов осуществляет контроль за предоставлением всех земельных участков и принимает решения о предоставлении земельных участков из земель, не входящих в состав землепользования колхозов, совхозов, других сельскохозяйственных предприятий.

Размеры земельных участков, предоставляемых для строительства и эксплуатации культурно-бытовых, жилых и иных строений и сооружений, определяются в соответствии с утвержденными в установленном порядке нормами и проектно-технической документацией.

Статья 125. Порядок пользования землями сельских населенных пунктов

Земли сельских населенных пунктов используются под улицы, площади, дороги, набережные, сады, парки, скверы, бульвары, лесонасаждения и т. д., а также для культурно-бытовых, жилищных и иных нужд.

Пользование землями сельских населенных пунктов, отнесенных к перспективным для дальнейшего развития, производится в соответствии с проектами планировки и застройки этих населенных пунктов.

Пользование землями сельских населенных пунктов, не отнесенных к перспективным для дальнейшего развития, производится в соответствии с проектами внутрихозяйственного землеустройства.

Статья 126. Порядок пользования землями, закрепленными за колхозами, совхозами и другими сельскохозяйственными предприятиями, в пределах сельского населенного пункта

Земельные участки в пределах сельского населенного пункта, закрепленные за колхозами, совхозами и другими сельскохозяйственными предприятиями, используются ими под застройку жилыми, культурно-бытовыми, производственными постройками и сооружениями, а также для приусадебного землепользования в соответствии с Основами земельного законодательства Союза ССР и союзных республик, другим законодательством Союза ССР, статьями 60—70 настоящего Кодекса и иным законодательством Туркменской ССР. Размещение на этих землях жилых, культурно-бытовых, производственных построек и сооружений производится по согласованию с исполнительным комитетом сельского Совета народных депутатов.

Статья 126[1]. Переход по наследству права собственности на строение, расположенное в сельском населенном пункте

В случаях перехода по наследству права собственности на расположенное в сельском населенном пункте строение наследникам, если

они не имеют права на получение в установленном порядке приусадебного земельного участка, предоставляется право пользования частью земельного участка, необходимой для содержания этого строения, в размере от 0,03 до 0,06 гектара, включая площадь под строением.

Статья 127. Порядок пользования землями железнодорожного, водного, воздушного, трубопроводного транспорта, горной промышленности и другими землями в пределах сельских населенных пунктов

Земельные участки железнодорожного, водного, воздушного, трубопроводного транспорта, горной промышленности и другие земли в пределах сельских населенных пунктов используются в соответствии с Положением об этих землях и статьями 131—134, 151—153 настоящего Кодекса. Размещение на этих землях построек и сооружений, а также работы по благоустройству осуществляются по согласованию с исполнительным комитетом сельского Совета народных депутатов.

ГЛАВА XXVIII

ПРЕДОСТАВЛЕНИЕ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ В ПОЛЬЗОВАНИЕ ЖИЛИЩНО-СТРОИТЕЛЬНЫМ И ДАЧНО-СТРОИТЕЛЬНЫМ КООПЕРАТИВАМ, А ТАКЖЕ ГРАЖДАНАМ ДЛЯ ИНДИВИДУАЛЬНОГО ЖИЛИЩНОГО СТРОИТЕЛЬСТВА

Статья 128. Предоставление земельных участков в пользование жилищно-строительным и дачно-строительным кооперативам, а также гражданам для индивидуального жилищного строительства

Жилищно-строительным и дачно-строительным кооперативам, а также гражданам для индивидуального жилищного строительства предоставляются земельные участки из земель населенных пунктов, государственного запаса и из находящихся за пределами зеленой зоны городов земель государственного лесного фонда в порядке и на условиях, устанавливаемых законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 129. Условия пользования земельными участками, предоставленными жилищно-строительным и дачно-строительным кооперативам, а также гражданам для индивидуального строительства

Земельные участки жилищно-строительным и дачно-строительным кооперативам, а также гражданам для индивидуального жилищного строительства предоставляются в бессрочное пользование.

Земельные участки, предоставленные жилищно-строительным кооперативам, используются для возведения на них жилых домов и служебно-хозяйственных строений. Земельным участком пользуются все члены кооператива, проживающие в соответствующем доме.

Дачно-строительные кооперативы используют предоставленные им земельные участки для возведения дач и хозяйственных строений.

Земельные участки, предоставленные гражданам для индивидуального жилищного строительства, используются ими для возведения индивидуальных жилых домов по типовым и индивидуальным проектам, в соответствии с проектами планировки и застройки населенных пунктов.

Статья 130. Размеры земельных участков, предоставляемых жилищно-строительным и дачно-строительным кооперативам, а также гражданам для индивидуального жилищного строительства

Размеры земельных участков, предоставляемых жилищно-строительным кооперативам, определяются в соответствии с утвержденными в установленном порядке нормами и проектно-технической документацией.

Земельные участки дачно-строительным кооперативам предоставляются в пределах норм, устанавливаемых Советом Министров Туркменской ССР.

Земельные участки для индивидуального жилищного строительства предоставляются в зависимости от размера дома и местных условий в пределах следующих норм: в городах — от 0,03 до 0,06 гектара, вне городов — от 0,07 до 0,12 гектара.

В отдельных городах предоставление земельных участков гражданам для индивидуального жилищного строительства может быть ограничено Советом Министров Туркменской ССР.

РАЗДЕЛ IV

ЗЕМЛИ ПРОМЫШЛЕННОСТИ, ТРАНСПОРТА, КУРОРТОВ, ЗАПОВЕДНИКОВ И ИНОГО НЕСЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО НАЗНАЧЕНИЯ

ГЛАВА XXIX

ПРЕДОСТАВЛЕНИЕ И ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЗЕМЕЛЬ ПРОМЫШЛЕННОСТИ, ТРАНСПОРТА, КУРОРТОВ, ЗАПОВЕДНИКОВ И ИНОГО НЕСЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО НАЗНАЧЕНИЯ

Статья 131. Земли промышленности, транспорта, курортов, заповедников и иного несельскохозяйственного назначения

Землями промышленности, транспорта, курортов, заповедников и иного несельскохозяйственного назначения признаются земли, предоставленные в пользование предприятиям, организациям и учреждениям для осуществления возложенных на них специальных задач (промышленного производства, транспорта, организации курортов, заповедников и т. п.).

Статья 132. Размеры земельных участков несельскохозяйственного назначения и порядок их отвода

Размеры земельных участков, предоставляемых для указанных в статье 131 настоящего Кодекса целей, определяются в соответствии с утвержденными в установленном порядке нормами или проектно-технической документацией, а отвод участков осуществляется с учетом очередности их освоения.

Статья 133. Порядок пользования землями промышленности, транспорта, курортов, заповедников и иного несельскохозяйственного назначения и установления зон с особыми условиями землепользования

В соответствии с Основами земельного законодательства Союза ССР и союзных республик порядок пользования землями промышлен-

ности, транспорта, курортов, заповедников и иного несельскохозяйственного назначения, установления зон с особыми условиями землепользования (округа санитарной охраны и т. п.) определяется положениями об этих землях, утверждаемыми Советом Министров СССР и Советом Министров Туркменской ССР.

Статья 134. Предоставление промышленными, транспортными, другими несельскохозяйственными предприятиями, организациями и учреждениями земель для сельскохозяйственных целей

Промышленные, транспортные, другие несельскохозяйственные предприятия, организации и учреждения по решению исполнительных комитетов районных или городских Советов народных депутатов предоставляют не используемые ими земли во временное пользование колхозам, совхозам, другим предприятиям, организациям, учреждениям и гражданам для сельскохозяйственных целей в порядке и на условиях, устанавливаемых законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 135. Земли курортов

К землям курортов относятся земельные участки, имеющие лечебное значение и благоприятные условия для организации оздоровительных мероприятий, предоставленные в установленном порядке в пользование лечебно-курортным учреждениям. Земли курортов подлежат особой охране.

Статья 136. Округа санитарной охраны курортов

В интересах обеспечения необходимых условий для лечения и отдыха населения, а также с целью охраны природных лечебных факторов на всех курортах устанавливаются округа санитарной охраны. В пределах этих округов запрещается предоставлять земельные участки в пользование тем предприятиям, организациям и учреждениям, деятельность которых несовместима с охраной природных лечебных свойств и благоприятных условий для отдыха населения.

Включение земельных участков в пределы округов санитарной охраны курортов не влечет прекращения права пользования ими землепользователей. Изъятие этих участков производится в порядке, установленном статьями 38—40 настоящего Кодекса.

Статья 137. Земли заповедников

Землями заповедников признаются выделенные в установленном порядке участки земли, в пределах которых имеются природные объекты, представляющие особую научную или культурную ценность (типичные или редкие ландшафты, сообщества растительных и животных организмов, редкие геологические образования, виды растений, животных и т. п.).

Всякая деятельность, нарушающая природные комплексы заповедников или угрожающая сохранению природных объектов, имеющих особую научную или культурную ценность, запрещается как на территории заповедников, так и в пределах устанавливаемых вокруг заповедников охранных зон.

Статья 138. Земли заказников

Землями ландшафтно-исторических, охотничьих и других заказников признаются выделенные в установленном порядке участки земли,

в пределах которых имеются объекты, имеющие научную, культурную или хозяйственную ценность, а также являющиеся местом отдыха населения.

В пределах заказников разрешается хозяйственная деятельность, не нарушающая их природные комплексы или отдельные охраняемые объекты.

Статья 139. Охранные зоны заказников

В случаях необходимости вокруг заказников выделяются охранные зоны органами, по решению которых организованы заказники.

Статья 140. Земли памятников природы

Землями памятников природы признаются выделенные в установленном порядке участки земли, в пределах которых имеются отдельные природные объекты, представляющие особую научную или культурную ценность (редкие геологические образования, деревья, пещеры и т. п.).

Вокруг памятников природы могут быть установлены охранные зоны в целях обеспечения их сохранности и естественной заповедности.

Порядок выделения и использования земель памятников природы, их охранных зон, производства на этих землях строительных, земляных и иных работ регулируется Законом Туркменской ССР об охране природы.

Статья 141. Земли памятников истории и культуры

К землям памятников истории и культуры относятся земельные участки, на которых размещены памятники истории и культуры, представляющие большую историческую и научную ценность, имеющие важное политическое, археологическое или архитектурное значение.

Вокруг памятников истории и культуры устанавливаются охранные зоны, зоны регулирования застройки и зоны охраняемого природного ландшафта.

Порядок выделения земель памятников истории и культуры, их охранных зон, зон регулирования застройки и зон охраняемого природного ландшафта, порядок использования земель памятников истории и культуры и указанных зон, производства на этих землях строительных, земляных и иных работ устанавливается Советом Министров Туркменской ССР[1].

ГЛАВА XXX

СЛУЖЕБНЫЕ ЗЕМЕЛЬНЫЕ НАДЕЛЫ

Статья 142. Предоставление служебных земельных наделов

Служебные земельные наделы предоставляются отдельным категориям работников транспорта, лесного хозяйства, лесной промышленности, связи, водного, рыбного, охотничьего хозяйства, а также некоторых других отраслей народного хозяйства.

Перечень категорий работников, имеющих право на служебный земельный надел, устанавливается Советом Министров Туркменской ССР.

---

[1] Статья 141 — с изменениями, внесенными Указом от 15 мая 1979 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1979 г., № 10, ст. 44).

Статья 143. Порядок выделения служебных земельных наделов

Служебные наделы выделяются из земель находящихся в пользовании предприятий, организаций и учреждений соответствующих министерств, государственных комитетов и ведомств, а при недостатке таких земель — из земель государственного запаса и земель государственного лесного фонда.

Служебные наделы из земель, находящихся в пользовании предприятий, организаций и учреждений, выделяются по решению администрации предприятий, организаций и учреждений, а из земель государственного запаса и земель государственного лесного фонда — по решению исполнительных комитетов районных Советов народных депутатов.

Земельные участки для выпаса скота предоставляются работникам, имеющим скот в личной собственности.

Статья 144. Размеры служебных земельных наделов

Служебные земельные наделы выделяются в размере от 0,10 до 0,16 гектара на орошаемых землях и до 0,30 гектара на неорошаемых землях.

Работникам, имеющим право пользования служебными земельными наделами, при наличии у них приусадебных земельных участков, служебные наделы предоставляются с таким расчетом, чтобы общий размер приусадебного участка, включая площадь, занятую строениями, и служебного надела не превышал размеров, указанных в части первой настоящей статьи.

Статья 145. Условия предоставления служебных земельных наделов

Служебные земельные наделы предоставляются на время работы, в связи с которой они выделены. В случае, когда на служебном наделе произведен посев сельскохозяйственных культур, право пользования служебным наделом прекращается после снятия урожая.

При наличии в семье нескольких работников, имеющих право на служебный надел, выделяется один служебный надел.

Работникам, которым не предоставлены участки пахотной земли, могут выделяться земельные участки под огороды в пределах установленных норм.

Статья 146. Порядок пользования служебными земельными наделами

Служебные земельные наделы используются для ведения подсобного сельского хозяйства.

Возведение строений постоянного типа на служебных земельных наделах запрещается.

Статья 147. Сохранение права на служебный земельный надел

Право пользования пахотным, а при наличии в личной собственности ското-пастбищным участком служебного надела сохраняется:

а) за рабочими и служащими, прекратившими трудовые отношения при переходе на пенсию по возрасту или инвалидности — пожизненно;

б) за семьями рабочих и служащих, призванных на действительную срочную военную службу в ряды Вооруженных Сил СССР, а также командированных на учебу — на весь срок нахождения на действительной военной службе или в учебном заведении;

в) за семьями рабочих и служащих, погибших в связи с исполнением служебных обязанностей; для нетрудоспособного супруга и престарелых родителей — пожизненно, а для детей — до их совершеннолетия.

РАЗДЕЛ V

ЗЕМЛИ ГОСУДАРСТВЕННОГО ЛЕСНОГО ФОНДА

Статья 148. Земли государственного лесного фонда

Землями государственного лесного фонда признаются земли, покрытые лесом, а также не покрытые лесом, но предназначенные для нужд лесного хозяйства.

Статья 149. Предоставление сельскохозяйственных угодий из земель государственного лесного фонда

Государственные лесохозяйственные предприятия, организации и учреждения по решению исполнительных комитетов районных или городских Советов народных депутатов предоставляют не используемые для нужд лесного хозяйства и лесозаготовительной промышленности сельскохозяйственные угодья из имеющихся в их пользовании земель государственного лесного фонда колхозам, совхозам, другим предприятиям, организациям, учреждениям и гражданам во временное пользование для сельскохозяйственных целей, если такое пользование совместимо с интересами лесного хозяйства.

Статья 150. Порядок пользования землями государственного лесного фонда

Порядок пользования землями государственного лесного фонда определяется законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

РАЗДЕЛ VI

ЗЕМЛИ ГОСУДАРСТВЕННОГО ВОДНОГО ФОНДА

Статья 151. Земли государственного водного фонда

Землями государственного водного фонда признаются земли, занятые водоёмами (реками, озерами, водохранилищами, каналами, внутренними морями, территориальными водами и т. п.), гидротехническими и другими водохозяйственными сооружениями, а также земли, выделенные под полосы отвода по берегам водоемов, под зоны охраны и т. п.

Статья 152. Полосы отвода по берегам водоемов и зоны охраны вод

Полоса отвода по берегам водоемов, вдоль каналов, защитных дамб, валов и вокруг других гидротехнических сооружений, а также зоны охраны вод, используемые для питьевого и бытового водоснабжения, лечебных и культурно-оздоровительных нужд населения, выделяются в порядке, устанавливаемом Советом Министров Туркменской ССР.

Статья 153. Использование земель государственного водного фонда

Земли государственного водного фонда используются для строительства и эксплуатации сооружений, обеспечивающих удовлетворение питьевых, бытовых, оздоровительных и других нужд населения, сельскохозяйственных, промышленных, энергетических, транспортных и иных государственных и общественных надобностей.

Порядок пользования землями государственного водного фонда определяется законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

РАЗДЕЛ VII

ЗЕМЛИ ГОСУДАРСТВЕННОГО ЗАПАСА

Статья 154. Земли государственного запаса

Землями государственного запаса являются все земли, не предоставленные землепользователям в бессрочное или долгосрочное пользование.

Статья 155. Предоставление в пользование земель государственного запаса

Земли государственного запаса предоставляются в постоянное или временное пользование колхозам, совхозам, другим государственным, кооперативным, общественным предприятиям, организациям и учреждениям, а также гражданам в порядке, предусмотренном статьями 11—20 настоящего Кодекса.

РАЗДЕЛ VIII

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЗЕМЕЛЬНЫЙ КАДАСТР

Статья 156. Государственный земельный кадастр и его составные части

Для обеспечения рационального использования земельных ресурсов ведется государственный земельный кадастр, содержащий совокупность достоверных и необходимых сведений о природном, хозяйственном и правовом положении земель.

Государственный земельный кадастр включает данные регистрации землепользований, учета количества и качества земель, бонитировки почв и экономической оценки земель.

Статья 157. Назначение государственного земельного кадастра

Данные государственного земельного кадастра служат целям организации эффективного использования земель и их охраны, планирования народного хозяйства, размещения и специализации сельскохозяйственного производства, мелиорации земель и химизации сельского хозяйства, а также осуществления других народнохозяйственных мероприятий, связанных с использованием земель.

Статья 158. Порядок ведения государственного земельного кадастра и кадастровая документация

В соответствии с Основами земельного законодательства Союза ССР и союзных республик государственный земельный кадастр ведется за счет государства по единой для Союза ССР системе. Порядок

ведения государственного земельного кадастра, формы кадастровой документации, периодичность уточнения и обновления кадастровых данных устанавливаются Советом Министров СССР.

РАЗДЕЛ IX

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ЗЕМЛЕУСТРОЙСТВО

Статья 159. Государственное землеустройство и его задачи

Землеустройство включает систему государственных мероприятий, направленных на осуществление решений государственных органов в области пользования землей.

Задачами государственного землеустройства являются организация наиболее полного, научно обоснованного, рационального и эффективного использования земель, повышение культуры земледелия и охрана земель[1].

Землеустройство, включая проектно-изыскательские, съемочные и обследовательские работы, проводится за счет государства.

Статья 160. Землеустроительные действия

Землеустройство включает следующие землеустроительные действия:

1) образование новых, а также упорядочение существующих землепользований с устранением чересполосицы и других неудобств в расположении земель; уточнение и изменение границ землепользований[1];

2) внутрихозяйственную организацию территории колхозов, совхозов и других сельскохозяйственных предприятий, организаций и учреждений с введением экономически обоснованных севооборотов и устройством всех других сельскохозяйственных угодий (сенокосов, пастбищ, садов и др.), а также разработку мероприятий по борьбе с эрозией почв;

3) выявление новых земель для сельскохозяйственного и иного народнохозяйственного освоения;

4) отвод и изъятие земельных участков;

5) установление и изменение городской черты, поселковой черты и черты сельских населенных пунктов;

6) проведение топографо-геодезических, почвенных, геоботанических и других обследований и изысканий.

В процессе землеустройства составляются землеустроительные проекты, а также документы на право пользования землей, предусмотренные статьей 16 настоящего Кодекса.

Статья 161. Виды землеустроительного процесса

Землеустройство подразделяется на межхозяйственное и внутрихозяйственное.

Межхозяйственное землеустройство проводится с учетом схем районной планировки или генеральных схем организации территории в пределах административного района либо группы хозяйств, землепользование которых взаимосвязано.

На орошаемых землях проекты внутрихозяйственного землеустройства составляются с учетом схем или проектов переустройства либо

---

[1] Часть вторая статьи 159 и пункт 1 статьи 160 — с изменениями, внесенными Указом от 30 сентября 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 19, ст. 136).

упорядочения ирригационной сети и инженерного оборудования территории.

Статья 162. Стадии землеустроительного процесса

Землеустройство проводится в следующей последовательности:
возбуждение землеустроительного дела;
составление проекта землеустройства;
рассмотрение и утверждение проекта землеустройства;
перенесение проекта в натуру (на местность);
оформление и выдача землеустроительных документов землепользователям;
осуществление авторского надзора за выполнением проектов землеустройства.

Статья 163. Порядок проведения землеустройства

Землеустройство проводится по решению соответствующих государственных органов, по инициативе землеустроительных органов или по ходатайству заинтересованных землепользователей. Осуществляется землеустройство государственными землеустроительными органами.

Землеустроительные проекты составляются при участии заинтересованных землепользователей и после утверждения переносятся в натуру (на местность) с обозначением границ землепользований межевыми знаками установленного образца.

Статья 164. Рассмотрение и утверждение землеустроительного проекта

Землеустроительный проект обсуждается в колхозах — на общих собраниях членов колхоза или собраниях уполномоченных, в совхозах и других предприятиях, организациях и учреждениях — на производственных совещаниях.

Проект внутрихозяйственного землеустройства утверждается исполнительным комитетом районного Совета народных депутатов. Проект межхозяйственного землеустройства в областях утверждается исполнительным комитетом областного Совета народных депутатов, в случаях, когда землеустроительный проект затрагивает интересы разных областей,— Советом Министров Туркменской ССР[1].

Проекты землеустройства по отводу и изъятию земельных участков утверждают те органы, которые вынесли решения о предоставлении в пользование или об изъятии для государственных и общественных нужд земельного участка.

Статья 165. Порядок внесения изменений в проекты землеустройства

Изменения в проекты землеустройства вносятся с разрешения органов, утвердивших эти проекты.

Статья 166. Обязательность внутрихозяйственной организации территории, установленной в порядке землеустройства

Установленная в порядке землеустройства внутрихозяйственная организация территории является обязательной для колхозов, совхозов и других сельскохозяйственных предприятий.

---

[1] Часть вторая статьи 164 — с изменениями, внесенными Указом от 15 декабря 1975 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1975 г., № 24, ст. 127).

РАЗДЕЛ X

РАЗРЕШЕНИЕ ЗЕМЕЛЬНЫХ СПОРОВ

Статья 167. Органы, разрешающие земельные споры

Земельные споры между колхозами, совхозами, другими государственными, кооперативными, общественными предприятиями, организациями, учреждениями и гражданами разрешаются Советом Министров Туркменской ССР, исполнительными комитетами областных, районных, городских, сельских и поселковых Советов народных депутатов.

Статья 168. Разрешение земельных споров между землепользователями Туркменской ССР и других союзных республик

В соответствии с Основами земельного законодательства Союза ССР и союзных республик споры колхозов, совхозов, других государственных, кооперативных, общественных предприятий, организаций и учреждений Туркменской ССР по вопросам пользования землей на территории другой союзной республики, а также споры колхозов, совхозов, других государственных, кооперативных, общественных предприятий, организаций и учреждений других союзных республик по вопросам пользования землей на территории Туркменской ССР, рассматриваются комиссией, образуемой на паритетных началах из представителей Туркменской ССР и заинтересованных союзных республик. В случае, если комиссия не пришла к согласованному решению, споры по указанным вопросам подлежат рассмотрению Советом Министров СССР.

Статья 169. Компетенция исполнительных комитетов сельского и поселкового Советов народных депутатов по разрешению земельных споров

К ведению исполнительных комитетов сельского и поселкового Советов народных депутатов относится разрешение споров между гражданами по вопросам пользования землей на территории сельского или поселкового Совета народных депутатов, за исключением споров, предусмотренных статьей 174 настоящего Кодекса.

Статья 170. Компетенция исполнительного комитета городского Совета народных депутатов по разрешению земельных споров

К ведению исполнительного комитета городского Совета народных депутатов относится разрешение споров по вопросам пользования землей на территории города между государственными, кооперативными и общественными предприятиями, организациями и учреждениями, между указанными предприятиями, организациями, учреждениями и гражданами, а также между гражданами, за исключением споров, предусмотренных статьей 174 настоящего Кодекса.

Статья 171. Компетенция исполнительного комитета районного Совета народных депутатов по разрешению земельных споров

К ведению исполнительного комитета районного Совета народных депутатов относится разрешение споров по вопросам пользования землей на территории района между колхозами, совхозами, другими государственными, кооперативными, общественными предприятиями, организациями и учреждениями местного подчинения, а также между

указанными предприятиями, организациями, учреждениями и гражданами.

Статья 172. Компетенция исполнительного комитета областного Совета народных депутатов по разрешению земельных споров

К ведению исполнительного комитета областного Совета народных депутатов относится разрешение земельных споров, в которых одной из сторон является предприятие, организация, учреждение республиканского или союзного подчинения, и споры между предприятиями, организациями и учреждениями разных районов области.

Статья 173. Компетенция Совета Министров Туркменской ССР по разрешению земельных споров

К ведению Совета Министров Туркменской ССР относится разрешение земельных споров между предприятиями, организациями и учреждениями разных областей республики[1].

Статья 174. Разрешение земельных споров между совладельцами индивидуальных строений

Споры между совладельцами индивидуальных строений на землях городов, поселков городского типа и на отводимых исполнительными комитетами сельских Советов народных депутатов земельных участках в сельских населенных пунктах о порядке пользования общим земельным участком рассматриваются судами.

Порядок пользования общим земельным участком определяется с учетом частей строения, принадлежащих гражданам. Суд может отступить от этого правила в случае, когда между совладельцами индивидуального строения уже сложился порядок пользования земельным участком и его изменение существенно нарушит их интересы.

Статья 175. Возбуждение земельного спора

Земельные споры возбуждаются по заявлениям одной из сторон. К заявлению прилагаются документы, свидетельствующие о нарушении земельного права.

Стороны, участвующие в земельном споре, имеют право: знакомиться с материалами по разрешению земельного спора, делать из них выписки; участвовать при рассмотрении земельного спора; представлять документы и другие доказательства; заявлять ходатайства; давать устные и письменные объяснения; возражать против ходатайства, доводов и соображений другой стороны; получить копию решения по земельному спору.

Стороны обязаны добросовестно пользоваться принадлежащими им правами.

Статья 176. Порядок рассмотрения земельных споров

Земельные споры рассматриваются при участии заинтересованных сторон, которые должны быть уведомлены о времени и месте рассмотрения спора.

В случае неявки одной из сторон, если от нее не поступило заявление о разбирательстве дела в ее отсутствие, рассмотрение дела откладывается. Неявка стороны без уважительных причин по вторичному вызову не приостанавливает рассмотрение земельного спора.

[1] Статья 173 — с изменениями, внесенными Указом от 15 декабря 1975 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1975 г., № 24, ст. 127).

В случае примирения сторон орган, рассматривающий земельный спор, проверяет условия примирения и может разрешить спор по существу, если этого требуют государственные или общественные интересы, либо охраняемые законом интересы других предприятий, организаций, учреждений или граждан.

Орган, рассматривающий земельный спор, принимает решение, в котором могут быть предусмотрены порядок исполнения решения и мероприятия по восстановлению нарушенного права.

Решение по земельному спору может быть обжаловано в вышестоящий орган.

Статья 177. Исполнение решения по земельному спору

Решения по земельному спору исполняются в срок, указанный в нем.

Обжалование решения не приостанавливает его исполнения.

Исполнение решения по земельному спору может быть приостановлено или отсрочено органом, вынесшим решение, либо вышестоящим органом.

Статья 178. Разрешение имущественных споров, связанных с земельными отношениями

Имущественные споры, связанные с земельными отношениями, рассматриваются в порядке, установленном законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

РАЗДЕЛ XI

ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ЗА НАРУШЕНИЕ ЗЕМЕЛЬНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА

Статья 179. Недействительность сделок, нарушающих право государственной собственности на землю

Купля-продажа, залог, завещание, дарение, аренда, самовольный обмен земельными участками и другие сделки, в прямой или скрытой форме нарушающие право государственной собственности на землю,— недействительны.

Статья 180. Уголовная и административная ответственность за нарушение земельного законодательства

Лица, виновные в совершении сделок, указанных в статье 179 настоящего Кодекса, а также:

самовольном занятии земельных участков;

бесхозяйственном использовании земель и использовании их в целях извлечения нетрудовых доходов;

порче сельскохозяйственных и других земель, загрязнении их производственными и иными отходами и сточными водами;

невыполнении обязательных мероприятий по улучшению земель и охране почв от ветровой, водной эрозии и других процессов, ухудшающих состояние почв;

несвоевременном возврате временно занимаемых земель или невыполнении обязанностей по приведению их в состояние, пригодное для использования по назначению;

уничтожении межевых знаков границ землепользования;

разбазаривании и расхищении орошаемых земель;

самовольном изменении проекта внутрихозяйственного землеустройства;

непринятии мер по борьбе с сорняками;

применении переложной системы земледелия;

несут уголовную или административную ответственность в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 181. Возврат самовольно занятых земельных участков

Самовольно занятые земельные участки возвращаются по их принадлежности без возмещения затрат, произведенных за время незаконного пользования. Приведение земельных участков в пригодное для использования состояние, включая снос строения, производится за счет предприятий, организаций, учреждений и граждан, самовольно занявших земельные участки.

Возврат самовольно занятого земельного участка производится по решению исполнительного комитета районного или городского Совета народных депутатов, а в сельских населенных пунктах и поселках — соответственно по решению исполнительного комитета сельского или поселкового Совета народных депутатов.

Статья 182. Изъятие земельных участков у землепользователей, допускающих систематические нарушения правил пользования землей

В случае систематического нарушения землепользователями правил пользования землей, а также совершения гражданами действий, предусмотренных статьями 179 и 180 настоящего Кодекса, неправильно используемый ими земельный участок может быть изъят по решению органа, предоставившего земельный участок.

Статья 183. Возмещение вреда, причиненного в результате нарушения земельного законодательства

Предприятия, организации, учреждения и граждане обязаны возместить вред, причиненный ими в результате нарушения земельного законодательства.

РАЗДЕЛ XII

МЕЖДУНАРОДНЫЕ ДОГОВОРЫ

Статья 184. Международные договоры

В соответствии с Основами земельного законодательства Союза ССР и союзных республик, если международным договором СССР установлены иные правила, чем те, которые содержатся в советском земельном законодательстве, то применяются правила международного договора.

Такой же порядок применяется в отношении земельного законодательства Туркменской ССР, если в международном договоре Туркменской ССР установлены иные правила, чем предусмотренные земельным законодательством Туркменской ССР.

О ПОРЯДКЕ ВВЕДЕНИЯ В ДЕЙСТВИЕ ЗЕМЕЛЬНОГО КОДЕКСА ТУРКМЕНСКОЙ ССР[1]

УКАЗ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 21 апреля 1971 г.
(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1971 г., № 10, ст. 75)

В соответствии с Законом Туркменской ССР от 24 декабря 1970 года «Об утверждении Земельного кодекса Туркменской ССР» (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1970 г., № 24, ст. 172) Президиум Верховного Совета Туркменской ССР постановляет:

1. Впредь до приведения земельного законодательства Туркменской ССР в соответствие с Земельным кодексом Туркменской ССР действующие акты земельного законодательства Туркменской ССР применяются, поскольку они не противоречат Кодексу.

2. Земельный кодекс Туркменской ССР применяется к земельным правоотношениям, возникшим после введения в действие Кодекса, то есть с 1 июня 1971 года.

По земельным правоотношениям, возникшим до 1 июня 1971 года, Кодекс применяется к тем правам и обязанностям, которые возникнут после введения его в действие.

Особенности применения к земельным правоотношениям отдельных норм Кодекса устанавливаются статьями 3—10 настоящего Указа.

3. Содержащиеся в Земельном кодексе Туркменской ССР правила, установленные Основами земельного законодательства Союза ССР и союзных республик, применяются с момента введения в действие соответствующих правил Основ.

4. Право временного пользования земельными участками, предоставленными до 1 июня 1971 года, сохраняется на следующие сроки:

а) земельными участками, находящимися в краткосрочном пользовании без указания срока,— до истечения предусмотренного статьей 10 Земельного кодекса Туркменской ССР для краткосрочного пользования предельного срока, исчисляемого с момента введения в действие Основ земельного законодательства Союза ССР и союзных республик, то есть с 1 июля 1969 года, а земельными участками, предоставленными на определенный срок,— до истечения срока, обусловленного при предоставлении участка;

б) земельными участками, находящимися в долгосрочном пользовании без указания конкретного срока,— до истечения предусмотренных статьей 10 Кодекса для долгосрочного пользования предельных сроков, исчисляемых с момента введения в действие Основ;

в) земельными участками, находящимися в долгосрочном пользовании с заранее определенным сроком, неиспользованная часть которого к моменту введения в действие Основ не превышает по данному виду пользования предусмотренные статьей 10 Кодекса предельные сроки,— до истечения срока, обусловленного при предоставлении участка, а в случаях превышения предельных сроков — на сроки, определяемые в соответствии с пунктом «б» настоящей статьи.

5. В случаях, когда земельные участки предоставлены до 1 июня 1971 года органами, компетенция которых по предоставлению земельных участков изменяется в связи с введением в действие Земельного кодекса Туркменской ССР, продление сроков временного пользования земельными участками, предусмотренное статьей 10 Кодекса, и прекра-

[1] Статья 11 не приводится, как не содержащая норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

щение права землепользования, предусмотренное статьями 35 и 37 Кодекса производятся органами, имеющими право предоставления или изъятия этих земель в соответствии с Кодексом.

6. Ходатайства о предоставлении в пользование земельных участков, по которым к моменту введения в действие Земельного кодекса Туркменской ССР не приняты решения компетентных органов, разрешаются органами, указанными в статье 12 Кодекса, в порядке и с соблюдением условий, предусмотренных Кодексом.

Решения о предоставлении в пользование земельных участков, принятые до 1 июня 1971 года соответствующими органами в пределах их компетенции, но не исполненные к моменту введения в действие Кодекса, подлежат исполнению в соответствии с требованиями Кодекса.

7. На земельные участки, предоставленные в пользование до 1 июня 1971 года, правила о рекультивации земель, предусмотренные статьями 26, 27 и 44 Земельного кодекса Туркменской ССР, распространяются в случаях, если эти участки находились в пользовании соответствующих предприятий, организаций и учреждений и после введения в действие Основ земельного законодательства Союза ССР и союзных республик.

Обязанности по рекультивации земельных участков, пользование которыми было прекращено до 1 июля 1969 года, выполняются в порядке, установленном до введения в действие Основ земельного законодательства Союза ССР и союзных республик.

8. Правила статей 34 и 36 Земельного кодекса Туркменской ССР об основаниях прекращения права землепользования применяются и к тем случаям, когда земельные участки были предоставлены предприятиям, организациям, учреждениям и гражданам до 1 июня 1971 года.

Правило статьи 36 Кодекса, предусматривающее возможность прекращения права пользования земельными участками при неиспользовании их в течение двух лет подряд, распространяется на случаи неиспользования земельных участков после введения в действие Основ земельного законодательства Союза ССР и союзных республик. Условия прекращения права пользования земельными участками в случае, если землепользователь не приступил к пользованию земельного участка до 1 июля 1969 года, определяются в порядке, установленном до введения в действие Основ с тем, однако, чтобы срок, в течение которого земельный участок не использовался, не превышал после 1 июля 1969 года двух лет.

9. Предоставленные до 1 июня 1971 года приусадебные земельные участки, а также земельные участки для индивидуального жилищного строительства и под огороды сохраняются в размерах, предусмотренных ранее действующим законодательством.

10. Жалобы и заявления по земельным спорам, не рассмотренные к 1 июня 1971 года, разрешаются в соответствии со статьями 167—178 Земельного кодекса Туркменской ССР.

12. Настоящий Указ ввести в действие с 1 июня 1971 года.

КОДЕКС ТУРКМЕНСКОЙ ССР О НЕДРАХ[1]

УТВЕРЖДЕН ЗАКОНОМ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 2 декабря 1976 г.

(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1976 г., № 23, ст. 90)

Статьи 20 и 22, абзац первый, пункт 6 части третьей статьи 24, часть первая статьи 27.

---

[1] См. стр. 115.

О МЕРОПРИЯТИЯХ ПО ВЫПОЛНЕНИЮ ПОСТАНОВЛЕНИЯ ЦК КПСС И СОВЕТА МИНИСТРОВ СССР ОТ 20 МАРТА 1967 ГОДА № 236 «О НЕОТЛОЖНЫХ МЕРАХ ПО ЗАЩИТЕ ПОЧВ ОТ ВЕТРОВОЙ И ВОДНОЙ ЭРОЗИИ» В ТУРКМЕНСКОЙ ССР[1]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КП ТУРКМЕНИСТАНА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 18 октября 1967 г. № 527

(СПиР ТССР, 1967 г., № 10, ст. 296)

Во исполнение постановления ЦК КПСС и Совета Министров СССР от 20 марта 1967 года № 236 «О неотложных мерах по защите почв от ветровой и водной эрозии», ЦК КП Туркменистана и Совет Министров Туркменской ССР постановляют:

1. Считать защитное лесоразведение и борьбу с ветровой и водной эрозией почв одной из важнейших государственных задач партийных, советских, сельскохозяйственных органов в системе мер по дальнейшему развитию сельскохозяйственного производства республики.

2. Министерству сельского хозяйства ТССР, Министерству мелиорации и водного хозяйства ТССР, Государственному комитету лесного хозяйства Совета Министров ТССР[2], Туркменскому объединению «Туркменсельхозтехника» Совета Министров ТССР[3], Управлению «Каракумстрой»[4], Министерству пищевой промышленности ТССР, Министерству легкой промышленности ТССР, Академии наук ТССР, научно-исследовательским сельскохозяйственным учреждениям, райкомам КПТ и райисполкомам, руководителям колхозов и совхозов республики широко развернуть планомерное осуществление комплекса организационно-хозяйственных, агротехнических, лесомелиоративных и гидротехнических противоэрозионных мероприятий.

В зависимости от местных почвенно-климатических условий, где эффективность соответствующих противоэрозионных мероприятий доказана наукой и практикой, осуществлять:

— в районах распространения ветровой эрозии — выращивание полезащитных лесных полос, закрепление и облесение песков и регулирование пастьбы скота;

— в районах распространения водной эрозии — обработку почвы и посевов сельскохозяйственных культур поперек склона, контурную вспашку, углубление пахотного слоя и применение других способов обработки почвы, уменьшающих сток поверхностных вод; выращивание полезащитных лесных полос, облесение берегов рек, водоемов и песков, строительство противоэрозионных гидротехнических сооружений (перепадов, водоемов, обвалование и др.);

— в горных районах — устройство противоселевых сооружений,

---

[1] Абзац пятый пункта 15 признан утратившим силу постановлением Совета Министров ТССР от 1 июня 1978 г. № 231 (СП ТССР, 1978 г., № 6, ст. 67).

Пункты 3—8, 10, 13, 16, 19—21, 23—29, 34, 36, 42—45 не приводятся, как не содержащие норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

Пункт 41 не приводится, как воспроизводящий нормы постановления ЦК КПСС и Совета Министров СССР от 20 марта 1967 г. № 236 «О неотложных мерах по защите почв от ветровой и водной эрозии» (см. Свод законов СССР, том 4, стр. 71).

[2] В настоящее время — Министерство лесного хозяйства Туркменской ССР.

[3] В настоящее время — Государственный комитет Туркменской ССР по производственно-техническому обеспечению сельского хозяйства.

[4] В настоящее время — Главкаракумстрой.

террасирование и облесение склонов, регулирование выпаса скота, меры по сохранению горных лесов.

Министерству сельского хозяйства ТССР, Государственному комитету лесного хозяйства Совета Министров ТССР[1] и их органам на местах, руководителям и специалистам колхозов, совхозов и других сельскохозяйственных предприятий осуществлять в первую очередь систему наиболее доступных и эффективных агротехнических противоэрозионных мероприятий.

9. Обязать Министерство сельского хозяйства ТССР, Министерство пищевой промышленности ТССР, Министерство легкой промышленности ТССР, Управление «Каракумстрой»[2], директоров совхозов, а также правления колхозов предусматривать в производственно-финансовых планах хозяйств проведение агротехнических и противоэрозионных мероприятий, включая создание защитных лесных насаждений и простейших гидротехнических сооружений, своими силами и средствами.

Туркменской республиканской конторе Госбанка СССР выделять колхозам кредиты на проведение противоэрозионных мероприятий, предусмотренных утвержденными планами, включая расходы на приобретение противоэрозионной техники.

11. Установить, что работы по облесению песков и других неудобных земель в соответствии с годовыми народнохозяйственными планами, а также выращивание посадочного материала для удовлетворения потребности колхозов, совхозов и других сельскохозяйственных предприятий, создающих лесные насаждения своими силами и средствами, выполняются Государственным комитетом лесного хозяйства Совета Министров ТССР[1].

12. Министерству сельского хозяйства ТССР, Министерству мелиорации и водного хозяйства ТССР, Министерству автомобильного транспорта и шоссейных дорог ТССР[3], Управлению «Каракумстрой»[2] совместно с колхозами, совхозами и другими сельскохозяйственными и промышленными организациями, исходя из установленных настоящим постановлением объемов работ, по согласованию с соответствующими райисполкомами и горисполкомами, ежегодно определять участки для закладки полезащитных лесных полос и облесения песков и не позднее 1 августа каждого года, предшествующего планируемому, выдавать подрядным организациям необходимую документацию.

14. Обязать Министерство сельского хозяйства ТССР, Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР, Государственный комитет лесного хозяйства Совета Министров ТССР[1], Туркменское объединение «Туркменсельхозтехника» Совета Министров ТССР[4]. Управление «Каракумстрой»[2], а также министерства и ведомства республики, имеющие в своем подчинении сельскохозяйственные предприятия, начиная с 1968 года, представлять в Госплан ТССР объемы работ по защите почв от эрозии, потребность денежных ассигнований, материально-технических ресурсов, численность работников и фонда заработной платы, необходимых для выполнения этих работ.

15. Госплану ТССР предусматривать в проектах годовых планов

---

[1] См. сноску 2 на стр. 84.
[2] См. сноску 4 на стр. 84.
[3] В настоящее время эти функции выполняет Министерство строительства и эксплуатации автомобильных дорог Туркменской ССР.
[4] См. сноску 3 на стр. 84.

развития народного хозяйства республики выделение органам сельского хозяйства:

— капитальных вложений на проведение противоэрозионных и противоселевых работ в совхозах и других государственных сельскохозяйственных предприятиях (на создание полезащитных лесных полос, террасирование склонов, строительство противоэрозионных гидротехнических и противоселевых сооружений, строительство прудов, водоемов, а также на выполнение связанных с этим проектно-изыскательских работ) в пределах капитальных вложений, выделяемых по отраслям «Сельское хозяйство»;

— численности работников и фондов заработной платы, необходимых для выполнения указанных противоэрозионных и противоселевых работ;

— Министерству финансов ТССР ежегодно предусматривать выделение ассигнований за счет средств государственного бюджета на операционные расходы;

— органам лесного хозяйства — на проведение работ по созданию противоэрозионных лесных насаждений по берегам рек, водоемов, по облесению песков и других неудобных земель, а также на выполнение связанных с этим проектно-изыскательских работ.

17. В целях упорядочения дела разработки проектов организаций территории колхозов, совхозов и других хозяйств, занимающихся сельскохозяйственным производством, и обеспечения разработки в них комплекса организационно-хозяйственных, агротехнических, лесомелиоративных и гидротехнических мероприятий по борьбе с эрозией почв, функции генерального проектировщика по всем видам проектно-изыскательских работ, связанных с разработкой противоэрозионных мероприятий, возложить на Республиканскую комплексную землеустроительную экспедицию Министерства сельского хозяйства ТССР[1].

Обязать Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР и Управление «Каракумстрой»[2] предусматривать в планах института «Туркменгипроводхоз» и Каракумского филиала «Средазгипроводхлопок»[3] по заявкам Министерства сельского хозяйства ТССР и других министерств и ведомств республики, имеющих сельскохозяйственные предприятия, разработку проектно-сметной документации по защите почв от эрозии.

18. Министерству сельского хозяйства ТССР принять меры к укреплению Республиканской комплексной землеустроительной экспедиции[1] высококвалифицированными кадрами и созданию надлежащей материально-технической базы, для чего предусматривать выделение капитальных вложений на строительство производственных и бытовых помещений.

22. Обязать Госстрой ТССР, министерства и ведомства республики при рассмотрении проектных заданий на строительство в селеопасной зоне и в местах, подверженных заносу песками, жилых и производственных помещений, промышленных предприятий, дорог, каналов и других объектов народного хозяйства, требовать наличие мероприятий,

---

[1] В настоящее время — Туркменгипрозем.
[2] См. сноску 4 на стр. 84.
[3] В настоящее время — Каракумгипроводхоз.

обеспечивающих защиту строящихся объектов от селевых потоков и заноса песками, без которых строительство не должно осуществляться.

30. Установить, что Министерство сельского хозяйства ТССР и его органы на местах определяют размещение государственных межхозяйственных и внутрихозяйственных полос, в соответствии с настоящим постановлением, организуют работы по осуществлению комплекса противоэрозионных мероприятий в колхозах, совхозах и других государственных сельскохозяйственных предприятиях, а также на землях государственного запаса и несут ответственность за выполнение соответствующих организационно-хозяйственных и агротехнических мероприятий.

Возложить на руководителей и специалистов колхозов, совхозов и других предприятий и организаций республики персональную ответственность за правильное использование закрепленных за соответствующим хозяйством земель, осуществление противоэрозионных мероприятий и за сохранность защитных лесонасаждений и противоэрозионных сооружений, расположенных на этих землях.

31. Установить, что предложения Министерства сельского хозяйства ТССР по государственному учету земель и охране почв от ветровой и водной эрозии являются обязательными для всех предприятий, учреждений и организаций, находящихся на территории республики, независимо от их ведомственной принадлежности.

32. Туркменскому объединению «Туркменсельхозтехника» Совета Министров ТССР[1] предусматривать в годовых планах выполнение ремонта тракторов, автомобилей, машин и оборудования, принадлежащих органам лесного хозяйства, а также снабжение их запасными частями по заявкам Государственного комитета лесного хозяйства Совета Министров ТССР[2].

33. Обязать Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР, Управление «Каракумстрой»[3] и райисполкомы в соответствии с планами водопользования обеспечивать бесперебойную подачу воды для орошения защитных лесонасаждений.

35. Госплану ТССР, Министерству финансов ТССР, Государственному комитету Совета Министров ТССР по профессионально-техническому образованию предусматривать ежегодно в проектах плана развития народного хозяйства республики расширение учебно-производственной базы сельских профессионально-технических училищ и организовать в них, начиная с 1968/69 учебного года, подготовку квалифицированных рабочих по агролесомелиорации и механизации агролесомелиоративных работ с ежегодным приемом 120 человек, в том числе по механизации лесомелиоративных работ 90 человек.

37. Повышение квалификации производственных кадров предприятий и организаций системы Государственного комитета лесного хозяйства Совета Министров ТССР[2] осуществлять на краткосрочных курсах, а также в профессионально-технических училищах.

Государственному комитету лесного хозяйства Совета Министров ТССР[2] и Государственному комитету Совета Министров ТССР по профессионально-техническому образованию организовать повышение квалификации производственных кадров в профтехучилищах, для чего с 1967/68 учебного года, предусматривать на эти цели необходимые денежные и материальные средства.

---

[1] См. сноску 3 на стр. 84.
[2] См. сноску 2 на стр. 84.
[3] См. сноску 4 на стр. 84.

38. Министерству сельского хозяйства ТССР, Министерству мелиорации и водного хозяйства ТССР, Министерству народного образования ТССР[1], Академии наук ТССР, Государственному комитету лесного хозяйства Совета Министров ТССР[2] рассмотреть состояние научных работ по защитному лесоразведению, по борьбе с эрозией почв, селевыми потоками и принять меры к коренному улучшению исследований в этой области и внедрению в производство проверенных на практике методов защиты почв и повышению их плодородия.

39. Обязать Министерство сельского хозяйства ТССР, Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР, Государственный комитет лесного хозяйства Совета Министров ТССР[2], Туркменское объединение «Туркменсельхозтехника» Совета Министров ТССР[3], Управление «Каракумстрой»[4] и их органы на местах, райкомы КПТ и райисполкомы:

— оказывать колхозам, совхозам, лесохозяйственным и мелиоративным предприятиям и организациям необходимую помощь в выполнении работ по защите почв от ветровой и водной эрозии;

— рассматривать по итогам весенних и осенних работ выполнение установленных заданий и принимать меры к устранению выявленных недостатков в проведении работ по защите почв и повышению их плодородия.

40. Обязать Министерство сельского хозяйства ТССР, Государственный комитет лесного хозяйства Совета Министров ТССР[2], Государственный комитет Совета Министров ТССР по печати[5], Государственный комитет Совета Министров ТССР по кинематографии и Государственный комитет Совета Министров ТССР по радиовещанию и телевидению принять меры к усилению пропаганды мероприятий по защите почв от ветровой и водной эрозии, защитному лесоразведению и бережному отношению к земле — всенародному достоянию и основному источнику увеличения производства сельскохозяйственных продуктов.

О МЕРАХ ПО ЗАЩИТЕ ПОЧВ И ПЕСКОВ ОТ ВЕТРОВОЙ И ВОДНОЙ ЭРОЗИИ В ТУРКМЕНСКОЙ ССР[6]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР от 17 мая 1961 г. № 185

Придавая важное государственное значение делу предохранения почв и песков от явлений ветровой и водной эрозии, а хозяйственных объектов от песчаных заносов, а также защиты сельскохозяйственных

---

[1] В настоящее время эти функции выполняет Министерство высшего и среднего специального образования Туркменской ССР.

[2] См. сноску 2 на стр. 84.

[3] См. сноску 3 на стр. 84.

[4] См. сноску 4 на стр. 84.

[5] В настоящее время — Государственный комитет Туркменской ССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли.

[6] Пункты 8, 9 и 11 не приводятся, как не содержащие норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

культур от гармсилей, Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

1. Обязать Министерство сельского хозяйства ТССР, Министерство лесного хозяйства ТССР, облисполкомы исходя из хозяйственной целесообразности и сообразуясь с финансовыми возможностями, ежегодно устанавливать размеры (площадь, ширину полос), передаваемых в государственный лесной фонд для укрепления и облесения:

а) массивов внутриоазисных песков и полос песков, примыкающих к орошаемым землям;

б) земель в поймах рек и на горных склонах Парапамиза, Копет-Дага, Кугитанг-Тау и Больших Балхан.

Землеустроительные работы, связанные с оформлением границ, передаваемых в гослесфонд песчаных полос, проводить за счет ассигнований по капитальным вложениям, выделяемых Министерству лесного хозяйства ТССР[1].

2. Обязать Министерство строительства и эксплуатации автомобильных дорог ТССР, Главкаракумстрой, Ашхабадское, Марыйское и Чарджоуское отделения Среднеазиатской железной дороги по согласованию с облисполкомами расширять для облесения полосу отчуждения в песках — в зоне Каракумского канала, вдоль Среднеазиатской железной дороги и автомобильных дорог, проходящих по территории республики по обе стороны их в зависимости от подвижности песков, оформляя отвод земель в установленном порядке[2].

3. Обязать Министерство сельского хозяйства ТССР, Министерство лесного хозяйства ТССР, Ашхабадское, Марыйское и Чарджоуское отделения Среднеазиатской железной дороги, Министерство строительства и эксплуатации автомобильных дорог ТССР, Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР, Министерство коммунального хозяйства ТССР, облисполкомы осуществлять на землях государственного лесного фонда и в полосах отчуждения, там где это вызывается необходимостью, следующие противоэрозионные и фитомелиоративные мероприятия:

а) на песчаных массивах полосой до 2 км, примыкающих непосредственно к хозяйственным объектам и населенным пунктам, обеспечить охрану растительности, а на полосах от 2 до 5 км ограничить выпас скота и рубку насаждений;

б) в целях закрепления и облесения песков, наряду с охраной растительности на внутриоазисных массивах и в километровой полосе периферийных песков, проводить весь комплекс мероприятий по посеву, посадкам песчаных культур;

в) путем облесения горных склонов и содействия естественному возобновлению древесно-кустарниковой растительности проводить в предгорных и горных районах работы по борьбе с селевыми потоками, образованием оврагов;

г) проводить работы по посадке деревонасаждений вдоль берегов каналов, водохранилищ, речных пойм и магистральных дорог и созданию зеленых зон вокруг городов, населенных пунктов и промышленных объектов;

д) для защиты промышленных сооружений и автодорог от песчаных заносов в западных районах республики применять методы регу-

---

[1] Пункт 1 — с изменениями, внесенными постановлениями Совета Министров ТССР от 2 февраля 1976 г. № 55 и от 21 октября 1983 г. № 458 (СП ТССР, 1976 г., № 2, ст. 11, 1983 г., № 10, ст. 99).

[2] Пункт 2 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 21 октября 1983 г. № 458 (СП ТССР, 1983 г., № 10, ст. 99).

лирования ветропесчаного потока и управления рельефом подвижных песков путем применения галечниковых и глинистых покрытий, разработанных лабораторией ветровой эрозии песков Института пустынь Академии наук ТССР[1].

4. Обязать облисполкомы требовать от директоров совхозов и рекомендовать правлениям колхозов проводить работы по созданию системы полезащитных лесных полос из быстрорастущих пород по границе орошаемых земель с песками, вдоль внутрихозяйственных и межхозяйственных каналов и дорог, по границам полей севооборотов колхозов и совхозов, в соответствии с утвержденными проектами[2].

5. Установить, что выполнение системы противоэрозионных мероприятий является обязательным для всех землепользователей и осуществляется одновременно с проведением внутрихозяйственной организации территории.

Предусматривать в годовых производственно-финансовых планах колхозов, совхозов, промышленных предприятий и других организаций мероприятия по борьбе с эрозией почв, песков и гармсилями, а также выделение средств на эти цели.

6. Обязать Министерство сельского хозяйства ТССР, Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР, Министерство лесного хозяйства ТССР, облисполкомы обеспечить осуществление колхозами, совхозами и другими предприятиями противоэрозионных мероприятий в течение двух-трех лет и лесомелиоративных работ (создание системы полезащитных лесных полос) в течение трех-пяти лет, защитных лесных насаждений в горах и предгорных районах, а также фитомелиорации песков в течение 10—15 лет[1].

7. Научно-методическое руководство мероприятиями по борьбе с ветровой, водной эрозией почв, песков и с гармсилями возложить на Академию наук ТССР и Министерство сельского хозяйства ТССР.

10. Обязать Госплан ТССР совместно с Министерством сельского хозяйства ТССР и Министерством лесного хозяйства ТССР при составлении народнохозяйственных планов предусматривать в них завоз необходимого количества техники для проведения противоэрозионных и фитомелиоративных работ[3].

---

[1] Пункты 3, 6 — с изменениями, внесенными постановлениями Совета Министров ТССР от 2 февраля 1976 г. № 55 и от 21 октября 1983 г. № 458 (СП ТССР, 1976 г., № 2, ст. 11, 1983 г., № 10, ст. 99).

[2] Пункт 4 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 2 февраля 1976 г. № 55 (СП ТССР, 1976 г., № 2, ст. 11).

[3] Пункт 10 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 21 октября 1983 г. № 458 (СП ТССР, 1983 г., № 10, ст. 99).

ПОЛОЖЕНИЕ
О МИНИСТЕРСТВЕ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА ТУРКМЕНСКОЙ ССР[1]

УТВЕРЖДЕНО ПОСТАНОВЛЕНИЕМ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 26 октября 1977 г. № 482

(СП ТССР, 1977 г., № 10, ст. 168)

Абзац первый и подпункт 2. 6 пункта 2, пункт 10

ПОЛОЖЕНИЕ
ОБ УПРАВЛЕНИИ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО КОМИТЕТА ОБЛАСТНОГО СОВЕТА ДЕПУТАТОВ ТРУДЯЩИХСЯ[2]

УТВЕРЖДЕНО ПОСТАНОВЛЕНИЕМ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 10 мая 1976 г. № 186

(СП ТССР, 1976 г., № 5, ст. 53)

Абзацы первый, седьмой и восьмой пункта 4, абзацы третий и шестой пункта 5

О МЕРАХ ПО УЛУЧШЕНИЮ ЗАЩИТЫ НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТОВ, ПРЕДПРИЯТИЙ, ДРУГИХ ОБЪЕКТОВ И ЗЕМЕЛЬ ОТ СЕЛЕВЫХ ПОТОКОВ, ОПОЛЗНЕЙ И ОБВАЛОВ[3]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 28 июня 1978 г. № 262

В целях улучшения защиты населенных пунктов, народнохозяйственных объектов и земель от селевых потоков, оползней и обвалов и во исполнение постановления Совета Министров СССР от 7 марта 1978 г. № 183 «О мерах по улучшению защиты населенных пунктов, предприятий, других объектов и земель от селевых потоков, снежных лавин, оползней и обвалов» Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

1. Поручить Управлению гидрометслужбы ТССР[4], Управлению геологии Совета Министров ТССР, Министерству сельского хозяйства ТССР, Министерству мелиорации и водного хозяйства ТССР, Государственному комитету лесного хозяйства Совета Министров ТССР[5] в целях выявления потенциально опасных территорий, подверженных образованию и развитию селевых потоков, оползней и обвалов, прове-

[1] См. стр. 366.

[2] См. стр. 337.

[3] Абзац третий пункта 8, пункты 9, 10, 12 и 13 не приводятся, как не содержащие норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

Пункт 14 не приводится, как воспроизводящий нормы постановления Совета Министров СССР от 7 марта 1978 г. № 183 «О мерах по улучшению защиты населенных пунктов, предприятий, других объектов и земель от селевых потоков, снежных лавин, оползней и обвалов» (см. Свод законов СССР, том 4, стр. 78).

[4] В настоящее время — Туркменское республиканское управление по гидрометеорологии и контролю природной среды.

[5] В настоящее время — Министерство лесного хозяйства ТССР.

сти до 1980 года специальные обследования земель, независимо от категорий их и ведомственной подчиненности землепользователей. Материалы обследования представить в Госплан ТССР и Госстрой ТССР.

Министерству сельского хозяйства ТССР при ведении государственного учета земель учитывать данные указанных обследований.

2. Госстрою ТССР обеспечить до конца 1980 года корректировку Генеральной схемы противоселевых и противопаводковых мероприятий, а по мере поступления дополнительных материалов по вопросам оползней и обвалов вносить необходимые уточнения и дополнения в перечень населенных пунктов, мест отдыха трудящихся, предприятий и других объектов и земель, которым угрожает опасность возникновения указанных явлений и процессов.

Министерствам, ведомствам и другим предприятиям, организациям и учреждениям при разработке технических и техно-рабочих проектов и предпроектных проработок на строительство объектов по защите населенных пунктов, предприятий, других объектов и земель от селевых потоков, паводковых явлений, оползней и обвалов строго руководствоваться Генеральной схемой противоселевых и противопаводковых мероприятий по Туркменской ССР.

3. Обязать Госплан ТССР, министерства и ведомства предусматривать в проектах годовых и пятилетних планов выделение капитальных вложений, материально-технических, финансовых и трудовых ресурсов, необходимых для выполнения научно-исследовательских, проектно-изыскательских, строительных и других работ, обеспечивающих проведение наблюдений, прогнозирование возникновения, распространения и развития селей, оползней и обвалов, осуществление профилактических мероприятий и мероприятий по ликвидации вредных последствий, вызванных этими гидрометеорологическими явлениями и геологическими процессами, и учитывать осуществление указанных строительных работ при формировании планов подрядных работ.

4. Министерствам, ведомствам и другим организациям и учреждениям при строительстве и реконструкции различных объектов и сооружений в потенциально опасных и подверженных селям, паводкам районах осуществлять также строительство служебных зданий и линий связи для станций противоселевой и противопаводковой службы, а также жилых домов для работников станций с тем, чтобы на этих станциях силами Управления гидрометслужбы ТССР[1] и института «ТуркменНИИГиМ» обеспечить осуществление необходимых наблюдений, составление прогнозов селевой и паводковой опасности и доведение их до заинтересованных организаций.

Госстрою ТССР при экспертизе проектов учитывать наличие в них указанных объектов и коммуникаций.

---

[1] См. сноску 4 на стр. 91.

5. Установить, что технические, техно-рабочие проекты и технико-экономические обоснования на строительство объектов по борьбе с селевыми потоками, оползнями и обвалами и проектные решения при выборе площадок под строительство населенных пунктов, народнохозяйственных объектов и для организации мест отдыха трудящихся в потенциально опасных и подверженных воздействиям указанных явлений и процессов территориях рассматриваются и утверждаются по согласованию с Госстроем ТССР.

6. Возложить выполнение работ по защите объектов от селевых потоков, оползней и обвалов на следующие министерства, ведомства и организации:

на Главкаракумстрой — Каракумский канал им. В. И. Ленина;

на Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР — посевы сельскохозяйственных культур и объекты в сельской местности;

на горисполкомы — областные центры и гг. Небит-Даг и Безмеин;

на Министерство коммунального хозяйства ТССР — райцентры и поселки городского типа;

на Министерство связи ТССР — линии связи;

на Министерство автомобильного транспорта и шоссейных дорог ТССР[1] — автомобильные дороги;

на Ашхабадское, Марыйское, Чарджоуское отделения Среднеазиатской железной дороги — железнодорожные линии и коммуникации.

7. Министерству сельского хозяйства ТССР в целях улучшения и упорядочения хозяйственного использования земель селесборных бассейнов:

в течение 1979—1980 годов разработать проекты внутрихозяйственного землеустройства в разрезе землепользователей с введением пастбищеоборотов, противоэрозионные мероприятия по утилизации селевого и паводкового стоков и рекомендации по регулированию численности поголовья выпасаемого на этих землях скота;

обеспечить ведение государственного учета потенциально опасных земель, подверженных воздействию селевых потоков, оползней и обвалов.

8. Государственному комитету лесного хозяйства Совета Министров ТССР[2].

в целях преобразования стокообразующей поверхности селесборных бассейнов в течение 1979—1980 годов разработать проект облесения сильно эродированных земель центрального Копет-Дага и Большого Балхана, и начиная с 1979 года, приступить к закладке насаждений и уходу за ними.

11. Возложить на институт «Туркменгипроводхоз» функции Генерального проектировщика по разработке проектов защиты населенных пунктов, предприятий, других объектов и земель республики от селевых потоков.

---

[1] В настоящее время эти работы выполняет Министерство строительства и эксплуатации автомобильных дорог ТССР.

[2] См. сноску 5 на стр. 91.

§ 2. ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЕ

ОБ УТВЕРЖДЕНИИ ПОЛОЖЕНИЯ О ПОРЯДКЕ ВОЗБУЖДЕНИЯ И РАССМОТРЕНИЯ ХОДАТАЙСТВ ПРЕДПРИЯТИЙ ОРГАНИЗАЦИЙ И УЧРЕЖДЕНИЙ О ПРЕДОСТАВЛЕНИИ В ПОЛЬЗОВАНИЕ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ[1]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 17 января 1973 г. № 21

(СП ТССР, 1973 г., № 1, ст. 5)

Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

1. Утвердить представленное Министерством сельского хозяйства ТССР Положение о порядке возбуждения и рассмотрения ходатайств предприятий, организаций и учреждений о предоставлении в пользование земельных участков.

2. Утвердить прилагаемую форму Государственного акта на право временного пользования землей.

3. Для обеспечения проектно-сметной документацией небольших массивов осваиваемых земель Министерству мелиорации и водного хозяйства ТССР укрепить проектные группы при областных и районных управлениях оросительных систем, обеспечить составление проектов в пределах лимитов, устанавливаемых ежегодно Госпланом ТССР по заявкам Министерства сельского хозяйства ТССР.

4. Возложить на Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР, Главкаракумстрой и Туркменсельхозтехнику осуществление по заказу Министерства сельского хозяйства ТССР работ по освоению новых земель взамен отводимых орошаемых земель, пашен, плодовых, тутовых насаждений и виноградников под строительство и другие несельскохозяйственные нужды.

5. Госплану ТССР, Министерству мелиорации и водного хозяйства ТССР, Главкаракумстрою и Туркменсельхозтехнике включать по представлению Министерства сельского хозяйства ТССР в ежегодные планы водохозяйственного строительства по нецентрализованным капитальным вложениям освоение новых земель взамен отводимых под строительство и на другие несельскохозяйственные нужды.

6. Министерствам, ведомствам, предприятиям, организациям и учреждениям обеспечить своевременную подачу заявок на испрашиваемые для несельскохозяйственных целей земли, а исполкомам областных и районных Советов народных депутатов и Министерству сельского хозяйства ТССР рассматривать их в сроки, установленные Положением, и свои предложения вносить в Совет Министров Туркменской ССР с тем, чтобы взамен изымаемых земель Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР, Главкаракумстрой, Туркменсельхозтехника, а также сами хозяйства имели возможность заблаговременно подготовить новые земли для того, чтобы исключить факты сокращения площадей орошаемых земель, пашен, плодовых, тутовых насаждений и виноградников за счет строительства.

7. Колхозам, совхозам и другим сельскохозяйственным предприятиям и организациям, у которых в пятилетних и годовых планах предусматривается строительство производственных, культурно-бытовых, водохозяйственных и других внутрихозяйственных объектов, заблаговременно осваивать новые земли взамен отводимых под строи-

---

[1] Пункт 8 признан утратившим силу постановлением Совета Министров ТССР от 13 января 1977 г. № 17 (СП ТССР, 1977 г., № 1, ст. 12).

Пункт 12 не приводится, как не содержащий норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

тельство объектов, не допуская уменьшения площадей орошаемых земель, пашен, плодовых, тутовых насаждений и виноградников.

9. Установить, что оформление материалов по отводу земельных участков и проведение других работ, связанных с отводом земель под объекты строительства и другие несельскохозяйственные нужды, производится институтом «Туркменгипрозем» за счет средств предприятий, организаций и учреждений.

10. Госстрою ТССР, а также предприятиям, организациям, учреждениям (заказчикам), всем проектным организациям и институтам при обосновании строительства и разработке проектно-сметной документации учитывать убытки и потери сельскохозяйственного производства, связанные с отводом земель.

Указанные расходы должны включаться в смету и титульный список строительства объекта, а также учитываться при оценке окупаемости и рентабельности предприятия.

11. Установить, что средства, поступающие от предприятий, организаций и учреждений в компенсацию за потери в сельскохозяйственном производстве в связи с отводом земель под строительство и другие несельскохозяйственные нужды, направляются государственными сельскохозяйственными предприятиями и организациями на освоение новых земель в тех хозяйствах, у которых производится изъятие земель, а если у них нет свободных земель для освоения, то эти средства направлять на планировку используемых хозяйствами земель, строительство коллекторно-дренажной, оросительной сети, облицовку каналов в целях уменьшения потерь воды и другие культурно-технические мероприятия, способствующие повышению плодородия почвы и получению высокого урожая сельскохозяйственных культур в этих хозяйствах.

Рекомендовать указанный порядок колхозам республики.

УТВЕРЖДЕНО
постановлением Совета
Министров ТССР
от 17 января 1973 г. № 21

ПОЛОЖЕНИЕ

О ПОРЯДКЕ ВОЗБУЖДЕНИЯ И РАССМОТРЕНИЯ ХОДАТАЙСТВ ПРЕДПРИЯТИЙ, ОРГАНИЗАЦИЙ И УЧРЕЖДЕНИЙ О ПРЕДОСТАВЛЕНИИ В ПОЛЬЗОВАНИЕ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ[1]

1. Порядок подачи ходатайств и выбора земельного участка

1. Настоящее Положение устанавливает порядок возбуждения и рассмотрения ходатайств о предоставлении земельных участков в Туркменской ССР из всех земель, независимо от того, в чьем пользовании или ведении они находятся, кроме случаев, предусмотренных законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

2. Предприятия, организации и учреждения, заинтересованные в предоставлении им в пользование земельного участка, направляют об этом ходатайство в соответствии со статьей 18 Земельного кодекса Туркменской ССР в исполком районного Совета народных депутатов (по месту расположения земельного участка).

Ходатайство предприятия, организации и учреждения о предостав-

[1] Абзац первый пункта 22 исключен постановлением Совета Министров ТССР от 13 января 1977 г. № 17 (СП ТССР, 1977 г., № 1, ст. 12).

лении в пользование земельного участка из земель городов, поселков городского типа, земель сельского населенного пункта, не входящих в состав землепользования колхозов, совхозов и других сельскохозяйственных предприятий, организаций и учреждений, возбуждается соответственно перед исполнительным комитетом городского, сельского или поселкового Совета народных депутатов.

В случае необходимости предварительного определения района, в котором должен быть отведен земельный участок, а также при предполагаемом размещении объектов строительства на части территорий двух или более районов, ходатайство о выборе земельного участка направляется в соответствующий облисполком[1].

Исполком областного Совета народных депутатов не позднее чем в 10-дневный срок рассматривает ходатайство и при согласии на отвод земельного участка направляет его в соответствующий райисполком или назначает областную комиссию для определения района и места отвода земельного участка[1].

3. В ходатайстве о предоставлении в пользование земельного участка должны быть указаны цель, для которой он необходим, размеры и место расположения испрашиваемого участка с приложением документов, подтверждающих необходимость предоставления в пользование земельного участка, со ссылкой на решение вышестоящего органа или Правительства о строительстве объекта, обоснование места размещения объекта и прочее.

В случае отвода земель для разработки полезных ископаемых прилагается заключение органов Государственного горного технического надзора.

4. Исполком районного Совета народных депутатов в пятидневный срок рассматривает ходатайство и при необходимости отвода земель назначает комиссию по выбору земельного участка в составе: заместителя председателя райисполкома (председатель комиссии), старшего инженера-землеустроителя управления сельского хозяйства райисполкома, районного архитектора, представителя районного управления оросительных систем, органов государственного санитарного и пожарного надзора.

В состав комиссии включаются представители: сельского (поселкового) Совета народных депутатов; предприятия, организации, учреждения, заинтересованного в предоставлении земельного участка; хозяйства, из пользования которого предусматривается отвод земель; отдела землеустройства областного управления сельского хозяйства[1].

Срок выполнения работ по выбору участка устанавливается не более 10 дней.

Оформление материалов по выбору и отводу земельных участков и проведение других работ, связанных с отводом земель, проводится институтом «Туркменгипрозем» за счет средств, оплачиваемых предприятиями, организациями и учреждениями за выполненные по договорам работы[2].

5. При выборе земельного участка комиссия, руководствуясь схемами (проектами) районной планировки, внутрихозяйственного землеустройства, генеральными планами застройки населенных пунктов, материалами почвенного обследования и оценки земель и другими проек-

---

[1] Абзацы третий и четвертый пункта 2 и абзац второй пункта 4 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 2 февраля 1976 г. № 55 (СП ТССР, 1976 г., № 2, ст. 11).

[2] Пункт 4 дополнен абзацем постановлением Совета Министров ТССР от 13 января 1977 г. № 17 (СП ТССР, 1977 г., № 1, ст. 12).

тами (схемами) по использованию земельного фонда и организации территории землепользователей:

— изучает и проверяет возможность отвода земельного участка за счет земель несельскохозяйственного назначения или непригодных для сельского хозяйства, или сельскохозяйственных угодий худшего качества, а также за счет земель государственного лесного фонда, преимущественно не покрытых лесом площадей или площадей, занятых кустарником и малоценными насаждениями;

— учитывает необходимость максимального сохранения ценных, продуктивных угодий и существующей организации территории, прекращения эрозийных процессов и заболачивания земель, избежания недостатков в землепользовании хозяйств, от которых изымаются земли, а также наиболее целесообразного использования капитальных вложений, израсходованных на улучшение земель, на строительство оросительной (осушительной) сети и т. п.

Размещение на сельскохозяйственных землях объектов и коммуникаций должно производиться так, чтобы не создавалось неудобств для использования колхозами, совхозами и другими сельскохозяйственными предприятиями и организациями остающихся у них земель.

6. Для размещения объекта выбираются земельные участки в нескольких вариантах, границы которых наносятся на копию плана землепользования соответствующего хозяйства, определяются общая площадь участка и состав его по угодьям по каждому варианту отдельно. На копии плана показываются границы всех участков, ранее отведенных для несельскохозяйственных нужд, а также для внутрихозяйственного строительства. Копия плана заверяется подписью старшего инженера-землеустроителя управления сельского хозяйства райисполкома, районного архитектора, руководителя хозяйства (председателя колхоза, директора совхоза и др.) и руководителя предприятия, организации и учреждения, заинтересованного в предоставлении земельного участка.

Согласование места расположения объекта и примерных размеров намечаемой к изъятию площади земельного участка подтверждается выпиской из протокола общего собрания членов колхоза (собрания уполномоченных) или заключением руководителя предприятия, организации и учреждения[1].

7. Результаты работы комиссии оформляются актом, в котором указываются:

а) состав комиссии;

б) характеристика земельных участков по угодьям с указанием продуктивности земель (за последние 5 лет)[1];

в) наличие на земельных участках строений, сооружений, оросительных и осушительных каналов и других объектов, многолетних насаждений, их балансовая стоимость и ориентировочная сумма убытков хозяйств, связанных с изъятием земель, а также потерь сельхозпроизводства;

г) предварительные расчеты для сравнения и выбора наиболее целесообразного варианта размещения объекта, для которого требуется земельный участок;

д) при размещении данного объекта на продуктивных землях—обоснование невозможности размещения его на непродуктивных землях;

---

[1] Подпункт «б» пункта 7 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 13 января 1977 г. № 17 (СП ТССР, 1977 г., № 1, ст. 12). Тем же постановлением пункт 6 дополнен абзацем.

е) заключение комиссии об оптимальном варианте и условиях размещения объекта на участке.

8. Акт о выборе земельного участка составляется в 3 экземплярах, оформляется подписями председателя и всех членов комиссии и выдается по одному экземпляру предприятию, организации, учреждению, заинтересованному в отводе земель, областному управлению сельского хозяйства и управлению сельского хозяйства райисполкома для дальнейшего оформления и заключения землеустроительной службы[1].

9. Райисполком рассматривает материалы о выборе участка, принимает решение о согласовании места расположения и размера объекта по наиболее целесообразному варианту и выдает разрешение на проектирование в соответствии с предоставленным ему статьей 12 Земельного кодекса Туркменской ССР правом на отвод земель или направляет все материалы исполкому областного Совета народных депутатов на рассмотрение[2].

10. Исполком областного Совета народных депутатов на основе материалов выбора земельного участка, его ориентировочного размера и заключения областного управления сельского хозяйства рассматривает этот вопрос и выдает предприятию, организации, учреждению, заинтересованному в предоставлении земельного участка, разрешение на проектирование в соответствии с предоставленным ему статьей 12 Земельного кодекса Туркменской ССР правом на отвод земель или направляет материалы в Совет Министров Туркменской ССР на рассмотрение.

11. Совет Министров Туркменской ССР после предварительного рассмотрения направляет материалы о выборе земельного участка Министерству сельского хозяйства ТССР на заключение и согласование с заинтересованными министерствами и ведомствами.

Министерство сельского хозяйства ТССР рассматривает указанные материалы и свое заключение по этому вопросу представляет в Совет Министров Туркменской ССР на утверждение.

12. Решение исполнительного комитета районного, областного Совета народных депутатов об утверждении акта о выборе земельного участка и выдаче разрешения на проектирование не является основанием для использования земель предприятиями, организациями и учреждениями[2].

Хозяйствам, от которых намечается отвод земель, не разрешается производить капитальные вложения на участках, предназначенных к отводу, без согласия с органом, утвердившим акт о выборе земельного участка и выдавшим разрешение на проектирование.

II. Порядок подготовки и оформления материалов об отводе земель

13. После утверждения технического (техно-рабочего) проекта на строительство и выделения средств на его осуществление предприятия, организации, учреждения подают заявки на оформление отвода земельного участка в исполком районного Совета народных депутатов по месту расположения земельного участка.

---

[1] Пункт 8 — с изменениями, внесенными постановлениями Совета Министров ТССР от 2 февраля 1976 г. № 55 и 13 января 1977 г. № 17 (СП ТССР, 1976 г., № 2, ст. 11; 1977 г., № 1, ст. 12).

[2] Пункт 9 и абзац первый пункта 12—с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 2 февраля 1976 г. № 55 (СП ТССР, 1976 г., № 2, ст. 11).

К заявке прилагаются:

— материалы о выборе земельного участка;

— копия генплана объекта с указанием на нем очередности застройки;

— титульный список или справка о финансировании строительства;

— справка о наличии средств на возмещение землепользователям убытков, а также потерь сельскохозяйственного производства, связанных с изъятием земель, и на расходы по приведению земель в состояние, пригодное для сельскохозяйственного использования (рекультивацию).

Если земельные участки отводятся для разработки полезных ископаемых открытым способом или для строительства и связаны с нарушением почвенного покрова, то одновременно представляется проект рекультивации земель.

Отвод используемых в сельском хозяйстве земель, предоставляемых для несельскохозяйственных нужд, производится по мере фактической необходимости и, как правило, после уборки выращенного на них урожая.

14. Подготовку и оформление землеустроительных дел на предоставление земельных участков и проведение других работ производят:

из земель сельскохозяйственного назначения, промышленности, транспорта, курортов, заповедников и иного несельскохозяйственного назначения, государственного лесного фонда, государственного водного фонда и государственного запаса — институт «Туркменгипрозем» Министерства сельского хозяйства ТССР по договору с предприятиями, организациями и учреждениями, заинтересованными в отводе земель, в сроки, установленные нормативами;

из земель городов и поселков городского типа—главные архитекторы городов или районные архитекторы;

из земель сельских населенных пунктов, не входящих в состав земель колхозов, совхозов и других сельскохозяйственных предприятий,— работники исполкомов сельсоветов с участием работников производственных хозрасчетных групп при отделах (управлениях) по делам строительства и архитектуры облисполкомов, горисполкомов, главных архитекторов городов и архитекторов районов ТССР[1].

15. Исполком районного Совета народных депутатов не позднее чем в 10-дневный срок рассматривает заявку и направляет ее соответствующим органам землеустройства для выполнения работ по оформлению материалов об отводе земель.

16. На основе материалов о выборе земельного участка и обследования его в натуре органы землеустройства составляют проект отвода земельного участка, используя для этого копию плана землепользования хозяйства и материалы, указанные в пункте 13 настоящего Положения.

При необходимости составляется обзорный картографический материал более мелкого масштаба.

17. В случае необходимости дополнительного отвода земель для существующих объектов управлением сельского хозяйства райисполкома производится детальное обследование ранее отведенных земель, проверяется использование их по прямому назначению, а также состояние работ по рекультивации использованных земель (по выполнению статьи 27 Земельного кодекса Туркменской ССР, определяющего обязанности по сохранению плодородного слоя почвы).

Дополнительный отвод земель под разработку полезных ископаемых открытым способом, а также под строительство магистральных

[1] Абзац четвертый пункта 14 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 13 января 1977 г. № 17 (СП ТССР, 1977 г., № 1, ст. 12).

дорог, каналов, трубопроводов и других объектов производится, как правило, после приведения ранее отведенных во временное пользование земельных участков в состояние, пригодное для сельскохозяйственного использования, и возвращения их прежним землепользователям.

18. Для определения убытков землепользователей и потерь сельскохозяйственного производства, связанных с изъятием земельных участков или временным занятием их, исполнительные комитеты районных (городских) Советов народных депутатов образуют оценочные комиссии в составе члена районного (городского) Совета народных депутатов — председателя, государственного районного инспектора по использованию и охране земель, представителей финансового и коммунального отделов райисполкома (горисполкома), сельского (поселкового) Совета народных депутатов, землепользователя, из земель которого производится изъятие или временное занятие участка, представителя предприятия, организации, заинтересованного в отводе земельного участка, а также представителей других органов по усмотрению исполкома районного (городского) Совета народных депутатов.

По результатам работы комиссии составляется акт с указанием размера подлежащих возмещению убытков землепользователей и потерь сельскохозяйственного производства, который рассматривается и утверждается исполкомом районного (городского) Совета народных депутатов.

Решение исполнительного комитета районного (городского) Совета народных депутатов по указанному вопросу может быть обжаловано в 10-дневный срок в исполнительный комитет областного Совета народных депутатов. Решение исполкома областного Совета народных депутатов является окончательным.

Порядок возмещения убытков землепользователям и потерь сельскохозяйственного производства при отводе земель для государственных или общественных нужд установлен постановлением Совета Министров СССР от 9 августа 1974 г. № 636[1].

При отводе земельного участка, покрытого лесом, независимо от подчиненности хозяйства, прилагается акт технического обследования (таксационная характеристика) участка и выкопировка из плана на этот участок[2].

19. Землеустроительное дело по отводу земельного участка с актами оценки убытков и потерь сельскохозяйственного производства представляется по колхозам на рассмотрение общего собрания членов колхоза (собрания уполномоченных), а по совхозам, лесхозам и другим хозяйствам — дирекции совхоза, лесхоза, руководству хозяйства, которые не позднее чем в 10 дней принимают свое решение.

В протоколе общего собрания членов колхоза (собрания уполномоченных) должны быть указаны:

а) номер протокола и дата проведения собрания;

б) количество присутствующих членов колхоза (уполномоченных) из общего количества членов колхоза (уполномоченных);

в) кому, для каких нужд и на какой срок (в постоянное или временное пользование) отводится участок;

г) общая площадь участка с расшифровкой ее по угодьям;

д) размер убытков, подлежащих возмещению колхозу, а также потерь сельскохозяйственного производства;

е) если с отводимого участка предусматривается отселение населения, то определяются количество хозяйств, условия их отселения,

---

[1] См. Свод законов СССР, том 4, стр. 80.

[2] Пункт 18 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 13 января 1977 г. № 17 (СП ТССР, 1977 г., № 1, ст. 12).

перенос общественных строений и домов граждан, место переноса и за счет каких земель эти граждане будут наделены новыми приусадебными участками.

В заключениях, представляемых совхозами, лесхозами и другими хозяйствами, указываются данные, предусмотренные подпунктами «в», «г», «е», «д» настоящего пункта.

20. Материалы об отводе земельных участков с решением общего собрания членов колхоза (собрания уполномоченных) или заключением дирекции совхоза, лесхоза, руководства других хозяйств представляются управлению сельского хозяйства райисполкома на заключение и для представления на рассмотрение исполкома районного Совета народных депутатов.

Райисполком после принятия решения об отводе земельного участка направляет его землеустроительным органам, оформляющим отвод земель, для перенесения проекта в натуру по тем вопросам, которые окончательно решаются райисполкомом на основании статьи 12 Земельного кодекса Туркменской ССР, а если отвод земель производится на основании решения облисполкома или Совета Министров Туркменской ССР, материалы направляются областному управлению сельского хозяйства на заключение и для представления в облисполком[1].

21. К материалам об отводе земель, направляемым райисполкомом управлению сельского хозяйства облисполкома, должны быть приложены[2]:

— документы, перечисленные в пункте 13 настоящего Положения;

— выписка из протокола общего собрания членов колхоза (собрания уполномоченных) об отводе земель, заверенная подписями председателя и секретаря правления колхоза;

— заключение дирекции совхоза, лесхоза или других хозяйств, от которых изымаются земли;

— справка об экономическом состоянии колхоза, совхоза, другого хозяйства по установленной форме;

— списки хозяйств колхозников, рабочих и служащих, переселяемых в связи с отводом земель, с указанием размеров их приусадебных участков согласно земельно-учетным документам;

— акт об оценке убытков и определении потерь сельскохозяйственного производства, а также справка о стоимости освоения новых земель взамен отводимых поливных угодий;

— заключение управления сельского хозяйства райисполкома, а при необходимости Управления лесного хозяйства исполкома областного Совета народных депутатов, областного отдела по делам строительства и архитектуры, Совета по управлению курортами профсоюзов и других[2];

— решение райисполкома о рассмотрении проекта отвода земельного участка;

— графический отвод земельного участка;

— объяснительная записка к проекту за подписью исполнителя и руководства проектной организации, подготовившей проект отвода земельного участка.

22. (Абзац второй) Областное управление сельского хозяйства в 10-дневный срок рассматривает материалы и вместе со своим заключением представляет их на рассмотрение облисполкома.

---

[1] Абзац второй пункта 20 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 13 января 1977 г. № 17 (СП ТССР, 1977 г., № 1, ст. 12).

[2] Абзац первый пункта 21 — с изменениями, внесенными постановлениями Совета Министров ТССР от 2 февраля 1976 г. № 55 и 13 января 1977 г. № 17 (СП ТССР, 1976 г., № 2, ст. 11; 1977 г., № 1, ст. 12).

Абзац восьмой пункта 21 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 2 февраля 1976 г. № 55 (СП ТССР, 1976 г., № 2, ст. 11).

23. Облисполком после принятия решения об отводе земельного участка направляет его землеустроительным органам, оформляющим отвод земель, для перенесения проекта в натуру по тем вопросам, которые окончательно решаются облисполкомом, а если отвод земель должен производиться на основании решения Совета Министров Туркменской ССР, материалы направляются в Министерство сельского хозяйства Туркменской ССР[1].

24. Министерство сельского хозяйства ТССР при необходимости направляет эти материалы на согласование с заинтересованными министерствами и ведомствами[1].

25. Министерства и ведомства республики, из земель хозяйств которых отводятся земельные участки, представляют свои заключения Министерству сельского хозяйства ТССР не позднее, чем в 10-дневный срок со дня получения материалов.

26. Министерство сельского хозяйства ТССР не позднее, чем в месячный срок, с учетом заключений министерств и ведомств готовит заключение и предложение об отводе земельных участков и представляет их со всеми материалами и своим заключением в Совет Министров Туркменской ССР[1].

27. Вопросы о предоставлении в пользование земельных участков из земель городов, поселков городского типа и сельских населенных пунктов рассматриваются и решаются исполкомами городских, поселковых и сельских Советов народных депутатов в соответствии со статьей 12 Земельного кодекса Туркменской ССР.

28. Министерства, ведомства, организации, предприятия и учреждения по принятию компетентными органами решения об отводе земель и открытии финансирования на строительство обязаны до получения земельного участка в пользование оплатить убытки землепользователям и потери от сельскохозяйственного производства.

29. Дополнительный отвод земель предприятиям, организациям, учреждениям, не выполнившим обязательств (за первоначальный отвод), производится только после оплаты убытков землепользователям и потерь сельскохозяйственного производства в размерах, указанных в решениях об отводе земель.

III. Перенесение проекта земельного участка в натуру и внесение изменений в земельно-учетные документы

30. Утвержденный в установленном порядке проект отвода земельного участка переносится в натуру органами землеустройства в присутствии представителя предприятия, организации, учреждения, для которого отводится участок, представителя хозяйства, из пользования которого изымается участок, а в случае необходимости в присутствии представителей смежных землепользователей.

31. Отведенный земельный участок закрепляется в натуре межевыми знаками установленного образца с привязкой к внешним границам землепользования или другим постоянным контурам и объектам.

32. После окончания работ по перенесению проекта отвода земельного участка в натуру исполнителем работ составляется акт по установленной форме в 3 экземплярах. К акту прилагается схема отвода земельного участка с натуральными промерами границ участка и

[1] Пункты 23, 24 и 26 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 13 января 1977 г. № 17 (СП ТССР, 1977 г., № 1, ст. 12).

абрисом. Акт с материалами полевых измерений прилагается к делу об отводе земельного участка; один экземпляр акта вручается представителю хозяйства, из земель которого изъят участок, и один — организации, которой отведен участок.

33. Все изменения, происходящие в землепользовании хозяйства в связи с отводом земельных участков, районными (областными) органами землеустройства совместно с институтом «Туркменгипрозем», вносятся в государственные акты на право пользования землей, планы внутрихозяйственного землеустройства, районную дежурную карту и другие земельно-учетные документы, а районными и областными архитекторами — в план (схему) районной планировки[1].

IV. Изготовление и выдача документов на право пользования землей

34. На основе материалов об отводе земельных участков органы землеустройства подготавливают, а исполком районного Совета народных депутатов выдает предприятию, организации, учреждению, которому отведена земля, Государственный акт на право пользования землей по установленной форме.

35. Первый экземпляр дела об отводе земель для государственных и общественных надобностей с подлинными материалами находится в управлении сельского хозяйства райисполкома[1].

V. Возвращение отведенных земельных участков

36. По истечении срока, на который был предоставлен земельный участок, или если отпала надобность в земельном участке, он подлежит возвращению тем хозяйствам, от которых он был изъят, а при невозможности — другим хозяйствам после приведения землепользователями этих участков в состояние, пригодное для сельскохозяйственного использования.

37. Земельный участок, подлежащий возвращению, обследуется в натуре комиссией в составе представителя райисполкома (председатель комиссии), старшего инженера-землеустроителя управления сельского хозяйства райисполкома, представителя районного управления оросительных систем и предприятия, организации, учреждения, для которого он был отведен, а также хозяйства, которому участок возвращается.

Результаты обследования оформляются актом, в котором указывается площадь участка, для какой цели он отводился, состояние работ по его рекультивации (в случае нарушения почвенного покрова) и для каких нужд он может быть использован в дальнейшем.

38. Прекращение права землепользования предприятий, организаций и учреждений, а также возвращение земель прежним или новым землепользователям осуществляется в соответствии со статьей 35 Земельного кодекса Туркменской ССР.

39. Возвращение земельного участка отмечается старшим инженером-землеустроителем управления сельского хозяйства райисполкома в актах на право пользования землей, земельно-учетных документах и в планах землеустройства соответствующего хозяйства.

40. Споры, возникающие при возвращении земельных участков, решаются в соответствии с разделом X Земельного кодекса Туркменской ССР.

---

[1] Пункты 33 и 35 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 13 января 1977 г. № 17 (СП ТССР, 1977 г., № 1, ст. 12).

ТҮРКМЕНИСТАН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСЫ
ТУРКМЕНСКАЯ СОВЕТСКАЯ СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЯ РЕСПУБЛИКА

ГЕРБ ТССР

ЕРДЕН ВАГТЛАЙЫН ПЕЙДАЛАНМАК ХУКУГЫНЫ БЕРЙӘН ДӨВЛЕТ АКТЫ

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ АКТ НА ПРАВО ВРЕМЕННОГО ПОЛЬЗОВАНИЯ ЗЕМЛЕЙ

Шу дөвлет акты халк депутатларынын ________ Советиниң исполнитель комитети тарапындан Түркменистан ССР ________ областынын ________ районындакы ________

____

ерден вагтлайын пейдаланмак хукугыны берйәр.
Вагтлайын пейдаланмага

____

________ ерлешен, ашакдакы чызылан плана ве арачәклериниң язгысына лайыклыкда ________ гектар ер участогы бөлүнип берилди.

Ерден пейдаланмага башламак вагты 19____ йыл ________

Ерден пейдаланмагы гутармак вагты 19____ йыл ________

Бөлүнип берлен ерлер берк максада лайыклыкда пейдаланылмалыдыр ве ________ пейдаланмага ярамлы ягдайда гайтарылып берилмелидир.

Настоящий государственный акт выдан исполнительным комитетом ________ Совета народных депутатов на право временного пользования землей ________

____

________ района
________ области
Туркменской ССР.

Во временное пользование отведен земельный участок, расположенный ________

____

площадью ________ гектаров согласно ниженачертанному плану и описанию границ.

Срок начала пользования землей с ________ 19____ года.
Срок прекращения пользования землей до ________ 19____ года.

Отведенные земли должны использоваться строго по назначению и подлежат возврату в состоянии, пригодном для использования .

АРАЧӘКЛЕРИҢ БЕЛЛЕНИШИ
ОПИСАНИЕ ГРАНИЦ

А-дан Б ченли ________ ерлери билен
от А до Б с землями ________
Б-ден В ченли ________ ерлери билен
от Б до В с землями ________
В-ден Г ченли ________ ерлери билен
от В до Г с землями ________
Г-ден Д ченли ________ ерлери билен
от Г до Д с землями ________
Д-ден Е ченли ________ ерлери билен
от Д до Е с землями ________

Вагтлайынча пейдаланмак үчин бөлүнип берлен ерлериң
ПЛАНЫ
ПЛАН
земель, отведенных во временное пользование

МАСШТАБ 1:

Халк депутатларының ______________________
Советиниң исполнитель комитетиниң башлыгы
Председатель исполнительного комитета
______________________ Совета народных депутатов.
Район оба хоҗалык управлениесиниң старший инженер-ер гурлушыкчысы.
Старший инженер-землеустроитель районного управления сельского хозяйства.
Ерден вагтлайын пейдаланмак хукугыны берйән дөвлет акты
Государственный акт на право временного пользования землей выдан «____» ______________________ 19____ й. г. берилди.

Шу дөвлет акты ики экземплярда дүзүлди: биринҗиси ерден пейдаланыжа берилди, икинҗиси халк депутатларының ______________ Советиниң исполнитель комитетинде сакланыляр.
Ерден вагтлайын пейдаланмак хукугыны берйән дөвлет актына гошмачалар.

Настоящий государственный акт составлен в двух экземплярах: первый экземпляр выдан землепользователю, второй хранится в исполнительном комитете ______________ Совета народных депутатов.
Дополнения к государственному акту на право временного пользования землей.

ОБ УТВЕРЖДЕНИИ НОРМАТИВОВ СТОИМОСТИ ОСВОЕНИЯ НОВЫХ ЗЕМЕЛЬ ВЗАМЕН ИЗЫМАЕМЫХ ДЛЯ НЕСЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ НУЖД И О ВНЕСЕНИИ ИЗМЕНЕНИЙ В ПОЛОЖЕНИЕ О ПОРЯДКЕ ВОЗБУЖДЕНИЯ И РАССМОТРЕНИЯ ХОДАТАЙСТВ ПРЕДПРИЯТИЙ, ОРГАНИЗАЦИЙ И УЧРЕЖДЕНИЙ О ПРЕДОСТАВЛЕНИИ В ПОЛЬЗОВАНИЕ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ[1]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 13 января 1977 года № 17

(СП ТССР, 1977 г., № 1, ст. 12)

В соответствии с постановлением Совета Министров СССР от 9 августа 1974 г. № 636 «О возмещении убытков землепользователям и потерь сельскохозяйственного производства при отводе земель для государственных или общественных нужд»[2] Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

1. Утвердить представленные Министерством мелиорации и водного хозяйства ТССР и Министерством сельского хозяйства ТССР и согласованные с Госпланом СССР, Министерством сельского хозяйства СССР и Министерством финансов СССР нормативы стоимости освоения одного гектара новых земель взамен изымаемых для несельскохозяйственных нужд, с учетом проведения на вновь осваиваемых землях мероприятий по их окультуриванию и повышению плодородия почв, в среднем по республике в сумме 5500 рублей, в том числе капитальные вложения — 3700 рублей, из них строительно-монтажные работы — 2900 рублей.

2. Установить стоимость освоения одного гектара новых земель взамен изымаемых для несельскохозяйственных нужд в разрезе областей согласно приложению.

ПРИЛОЖЕНИЕ
к постановлению Совета Министров ТССР
от 13 января 1977 г. № 17

Стоимость освоения одного гектара новых земель взамен изымаемых для несельскохозяйственных нужд в разрезе областей

(рублей)

Наименование областей	Затраты — всего	В том числе капвложения	Из них строительно-монтажные работы
Ашхабадская	5670	3870	2980
Марыйская	5700	3900	3000
Красноводская	6060	4260	3280
Чарджоуская	5200	3400	2800
Ташаузская	4800	3000	2500

[1] Пункты 3 и 4 не приводятся, как не содержащие норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

[2] См. Свод законов СССР, том 4, стр. 80.

О ПОРЯДКЕ И НОРМАХ ПРЕДОСТАВЛЕНИЯ ДОПОЛНИТЕЛЬНЫХ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ РАБОЧИМ И СЛУЖАЩИМ СОВХОЗОВ И ДРУГИМ ГРАЖДАНАМ, ПРОЖИВАЮЩИМ В СЕЛЬСКОЙ МЕСТНОСТИ, ДЛЯ ВЫРАЩИВАНИЯ КОРМОВЫХ КУЛЬТУР

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 15 сентября 1982 г. № 405
(СП ТССР, 1982 г., № 7—8—9, ст. 96)

Во исполнение постановления ЦК КПСС и Совета Министров СССР от 8 января 1981 г. № 27 «О дополнительных мерах по увеличению производства сельскохозяйственной продукции в личных подсобных хозяйствах граждан»[1] и в соответствии со статьей 91[1] Земельного кодекса Туркменской ССР[2] Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

1. Установить, что рабочим и служащим совхозов и других сельскохозяйственных предприятий, организаций и учреждений, другим гражданам, проживающим в сельской местности, заключившим с этими хозяйствами, а также с организациями потребительской кооперации договоры на производство продукции животноводства предоставляются дополнительные земельные участки для выращивания кормовых культур.

Предоставление дополнительных земельных участков производится по решению администрации совхоза или другого государственного сельскохозяйственного предприятия, организации, учреждения, без права строительства на них жилых домов и посадки плодовых и других многолетних насаждений, за пределами жилой зоны (как за счет свободного приусадебного земельного фонда, так и за счет временно не используемых хозяйствами земель), на орошаемых землях в размере не более 0,1 гектара на одну семью на период действия договора на производство продукции животноводства.

2. Рекомендовать колхозам применять указанный порядок и нормы выделения дополнительных земельных участков для выращивания кормовых культур, к колхозникам и другим гражданам, проживающим в сельской местности, заключившим с колхозами, а также с организациями потребительской кооперации договоры на производство продукции животноводства.

3. Министерству сельского хозяйства ТССР и облисполкомам установить постоянный контроль за использованием дополнительно выделенных земельных участков строго по назначению.

ПРАВИЛА ЗАСТРОЙКИ СЕЛЬСКИХ НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР[3]

УТВЕРЖДЕНЫ ПОСТАНОВЛЕНИЕМ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 11 января 1984 г. № 14
(СП ТССР, 1984 г., № 1, ст. 7)

Пункты 10—22, абзац первый, подпункты «а», «б» пункта 24, абзац первый, подпункты «а», «б» пункта 25, абзацы первый и шестой пункта 31, абзацы первый, второй, шестой и восьмой пункта 39, абзацы первый и второй пункта 40, пункты 42 и 56

---

[1] См. Свод законов СССР, том 4, стр. 115.
[2] См. стр. 33.
[3] См. стр. 338

ПОЛОЖЕНИЕ ОБ ИНДИВИДУАЛЬНОМ ЖИЛИЩНОМ СТРОИТЕЛЬСТВЕ НА ТЕРРИТОРИИ ТУРКМЕНСКОЙ ССР[1]

УТВЕРЖДЕНО ПОСТАНОВЛЕНИЕМ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 2 апреля 1975 г. № 145

(СП ТССР, 1975 г., № 4, ст. 37)

Пункты 2 и 3, абзац первый пункта 4, пункты 5—9, абзацы первый, седьмой и восьмой пункта 11, пункты 14 и 15, абзац первый пункта 16.

ЛЕСНОЙ КОДЕКС ТУРКМЕНСКОЙ ССР[2]

УТВЕРЖДЕН ЗАКОНОМ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 19 июля 1979 г.
(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1979 г., № 14, ст. 82)

Части третья и четвертая статьи 4, абзацы первый и шестой части первой статьи 16, статья 18, часть первая статьи 30, статьи 34—36 и 40, часть первая статьи 45, статьи 66 и 67, абзацы первый и седьмой части первой статьи 78

О ЗЕМЛЯХ, ПРЕДОСТАВЛЕННЫХ ОРГАНАМ ВОДНОГО ХОЗЯЙСТВА ТССР ДЛЯ СПЕЦИАЛЬНЫХ НУЖД[3]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 25 января 1949 г. № 33

В соответствии с постановлением Совета Министров Союза ССР, от 26 ноября 1948 года № 4405[4], в целях обеспечения органов водного хозяйства ТССР землями для удовлетворения специальных нужд по строительству, реконструкции и содержанию водохозяйственных систем и гидротехнических сооружений, созданных и воздвигаемых в целях водоснабжения, обводнения, орошения и осушения земель сельскохозяйственного значения, Совет Министров ТССР постановляет:

2. На принадлежащих различным землепользователям землях, прилегающих к каналам межхозяйственного значения, по которым не установлены полосы отвода, запрещается производить без разрешения органов водного хозяйства ТССР возведение строений, устройство копаней, канав, складов строительных материалов сельскохозяйственной продукции ближе 10—15 метров и распахивать землю ближе двух метров от бровки канала или от подошвы дамб его, а также устройство водопоев для скота.

3. Органы водного хозяйства ТССР имеют право, по согласованию с соответствующими землепользователями, на землях, прилегаемых к каналам и не занятых посевами или насаждениями, при производстве текущих ремонтных работ устраивать временные склады ремонтно-строительных материалов, выбрасывать ил и водоросли при очистке каналов, размещать временные кузницы, походные мастерские, устраивать стоянки транспорта и механизмов, а также в случае надобности закладывать резервы для выемки грунта.

---

[1] См. стр. 341.
[2] См. стр. 223.
[3] Пункты 1, 4, 5 — признаны утратившими силу постановлением Совета Министров ТССР от 23 декабря 1963 г. № 582 (СП ТССР, 1963 г., № 12, ст. 283).
[4] См. Свод законов СССР, том 4, стр. 126.

Глава 3

ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО О НЕДРАХ

§ 1. ОБЩИЕ ВОПРОСЫ

ОБ УТВЕРЖДЕНИИ КОДЕКСА ТУРКМЕНСКОЙ ССР О НЕДРАХ

ЗАКОН ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 2 декабря 1976 года
(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1976 г., № 23, ст. 90)

Верховный Совет Туркменской Советской Социалистической Республики постановляет:

1. Утвердить Кодекс Туркменской Советской Социалистической Республики о недрах и ввести его в действие с 1 июня 1977 года.

2. Поручить Президиуму Верховного Совета Туркменской ССР установить порядок введения в действие Кодекса Туркменской ССР о недрах и привести законодательство Туркменской ССР в соответствие с настоящим Кодексом.

КОДЕКС ТУРКМЕНСКОЙ ССР О НЕДРАХ

В результате победы Великой Октябрьской социалистической революции недра земли в нашей стране были национализированы и стали достоянием народа.

Государственная собственность на недра в СССР, в состав которого входит на основе добровольного объединения и равноправия с другими союзными республиками Туркменская Советская Социалистическая Республика, составляет основу горных отношений, то есть общественных отношений в области использования и охраны недр, создает условия для планового, рационального, комплексного пользования недрами, позволяет обеспечивать правильное размещение производительных сил страны и высокие темпы развития народного хозяйства, является одним из важнейших факторов создания материально-технической базы коммунизма.

СССР обладает большими запасами полезных ископаемых. Вместе с тем непрерывный рост потребления минерального сырья в народном хозяйстве повышает значение научно обоснованного, эффективного использования полезных ископаемых, требует от всех предприятий, организаций, учреждений и граждан бережного отношения к богатствам недр.

Советское государство заботится об обеспечении не только все-

возрастающих потребностей страны в минеральном сырье и об удовлетворении других нужд народного хозяйства, связанных с пользованием недрами, но и о сохранении природных богатств для будущих поколений.

Советское законодательство о недрах призвано активно способствовать наиболее рациональному использованию недр и их охране.

РАЗДЕЛ I

ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 1. Задачи Кодекса Туркменской ССР о недрах

Задачами Кодекса Туркменской ССР о недрах являются регулирование горных отношений в целях обеспечения в интересах настоящего и будущих поколений научно обоснованного, рационального, комплексного использования недр для удовлетворения потребностей в минеральном сырье и других нужд народного хозяйства, охраны недр, обеспечении безопасности работ при пользовании недрами, а также охрана прав предприятий, организаций, учреждений и граждан, укрепление законности в этой области[1].

Статья 2. Законодательство Союза ССР и Туркменской ССР о недрах

Горные отношения в Туркменской ССР регулируются Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах и издаваемыми в соответствии с ними другими актами законодательства Союза ССР о недрах, настоящим Кодексом и иными актами законодательства Туркменской ССР о недрах.

Земельные, водные и лесные отношения в Туркменской ССР регулируются соответствующим законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 3. Государственная (общенародная) собственность на недра

В соответствии с Конституцией СССР и Конституцией Туркменской ССР недра являются государственной собственностью — общим достоянием всего советского народа[1].

Недра состоят в исключительной собственности государства и предоставляются только в пользование. Действия, в прямой или скрытой форме нарушающие право государственной собственности на недра, запрещаются.

Статья 4. Единый государственный фонд недр

В соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах все недра в СССР составляют единый государственный фонд недр, в который входят как используемые, так и неиспользуемые части недр.

Статья 5. Компетенция Союза ССР в области регулирования горных отношений

В соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах ведению Союза ССР в области регулирования горных отношений подлежат:

---

[1] Статья 1, заголовок и часть первая статьи 3 — с изменениями, внесенными Указом от 15 апреля 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 7, ст. 64).

1) распоряжение единым государственным фондом недр в пределах, необходимых для осуществления полномочий Союза ССР в соответствии с Конституцией СССР;

2) установление основных положений и определение единой технической политики в области использования и охраны недр;

3) установление общесоюзных планов охраны недр и рационального использования минеральных ресурсов;

4) государственный надзор и контроль за использованием и охраной недр, за ведением работ по геологическому изучению недр и установление порядка осуществления надзора и контроля;

5) регулирование других вопросов в области использования и охраны недр в соответствии с Конституцией СССР и Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах.

Статья 6. Компетенция Туркменской ССР в области регулирования горных отношений

Ведению Туркменской ССР в области регулирования горных отношений вне пределов компетенции Союза ССР подлежат: распоряжение единым государственным фондом недр в пределах территории республики; установление порядка пользования недрами и их охраны; установление республиканских планов охраны недр и рационального использования минеральных ресурсов; осуществление государственного надзора и контроля за использованием и охраной недр и ведением работ по геологическому изучению недр, а также регулирование других вопросов в области использования и охраны недр, если они не отнесены к компетенции Союза ССР.

Статья 7. Государственное управление в области использования и охраны недр

В соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах государственное управление в области использования и охраны недр в Туркменской ССР осуществляется Советом Министров СССР, Советом Министров Туркменской ССР, исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов, а также специально уполномоченными на то государственными органами в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Специально уполномоченными государственными органами управления в области использования и охраны недр в Туркменской ССР являются Управление геологии Туркменской ССР, Государственный комитет Туркменской ССР по надзору за безопасным ведением работ в промышленности и горному надзору, Министерство мелиорации и водного хозяйства Туркменской ССР в пределах их компетенции[1].

Статья 8. Компетенция исполнительных комитетов областных Советов народных депутатов по государственному управлению в области использования и охраны недр

Ведению исполнительных комитетов областных Советов народных депутатов по государственному управлению в области использования и охраны недр подлежат:

1) участие в планировании охраны недр и рационального использования минеральных ресурсов;

[1] Часть вторая статьи 7 — с изменениями, внесенными Указами от 15 апреля 1980 г. и 15 декабря 1981 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 7, ст. 64; 1981 г., № 35, ст. 172).

2) осуществление государственного контроля за использованием и охраной недр;

3) определение исполнительного комитета районного (городского) Совета народных депутатов, который вправе предоставить горный отвод для разработки месторождения общераспространенных полезных ископаемых, залегающего в пределах двух или более районов (городов);

4) решение других вопросов в области использования и охраны недр, отнесенных законодательством к их компетенции.

Статья 9. Компетенция исполнительных комитетов районных (городских) Советов народных депутатов по государственному управлению в области использования и охраны недр

Ведению исполнительных комитетов районных (городских) Советов народных депутатов по государственному управлению в области использования и охраны недр подлежат:

1) участие в планировании охраны недр и рационального использования минеральных ресурсов;

2) осуществление государственного контроля за использованием и охраной недр;

3) предоставление горных отводов для разработки месторождений общераспространенных полезных ископаемых, а также установление порядка пользования недрами для целей, предусмотренных статьей 22 настоящего Кодекса;

4) прекращение права пользования недрами, предоставленными для добычи общераспространенных полезных ископаемых, в случаях, предусмотренных статьей 25 настоящего Кодекса, а также лишение права пользования недрами в соответствии со статьей 27 настоящего Кодекса;

5) прекращение самовольного пользования недрами и самовольной застройки площадей залегания общераспространенных полезных ископаемых;

6) разрешение споров по вопросам пользования недрами (статья 67 настоящего Кодекса);

7) решение других вопросов в области использования и охраны недр, отнесенных законодательством к их компетенции.

Статья 10. Компетенция исполнительных комитетов поселковых, сельских Советов народных депутатов по государственному управлению в области использования и охраны недр

Ведению исполнительных комитетов поселковых, сельских Советов народных депутатов по государственному управлению в области использования и охраны недр подлежат:

1) наблюдение за правильной разработкой месторождений общераспространенных полезных ископаемых;

2) выявление дополнительных ресурсов общераспространенных полезных ископаемых и внесение в необходимых случаях предложений об их использовании в вышестоящие органы;

3) решение других вопросов в области использования и охраны недр, отнесенных законодательством к их компетенции.

Статья 11. Пользователи недр

Пользователями недр в Туркменской ССР могут быть государственные, кооперативные, общественные предприятия, организации и учреждения, а также граждане СССР.

В случаях, предусмотренных законодательством Союза ССР, недра могут предоставляться в пользование и иным организациям и лицам.

Статья 12. Виды пользования недрами

Недра предоставляются в пользование для:

геологического изучения;

добычи полезных ископаемых;

строительства и эксплуатации подземных сооружений, не связанных с добычей полезных ископаемых, в том числе сооружений для подземного хранения нефти, газа и других веществ и материалов, захоронения вредных веществ и отходов производства, сброса сточных вод;

удовлетворения иных государственных и общественных надобностей.

Статья 13. Бесплатность пользования недрами

В соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах недра предоставляются в бесплатное пользование, за исключением случаев, устанавливаемых Советом Министров СССР.

Статья 14. Предоставление недр для геологического изучения

В соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах для геологического изучения, то есть для получения данных о геологическом строении недр, процессах, протекающих в них, выявления и оценки месторождений полезных ископаемых, изучения закономерностей их формирования и размещения, выяснения горнотехнических и других условий разработки месторождений полезных ископаемых и использования недр в целях, не связанных с добычей полезных ископаемых, недра предоставляются в пользование на основании разрешений, выдаваемых специально уполномоченными на то государственными органами в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР.

Статья 15. Предоставление недр для добычи полезных ископаемых

Для добычи полезных ископаемых недра предоставляются в пользование на основании акта, удостоверяющего горный отвод.

Разработка месторождений полезных ископаемых за пределами горных отводов запрещается.

Статья 16. Предоставление горных отводов для разработки месторождений полезных ископаемых

В соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах горные отводы для разработки месторождений полезных ископаемых (кроме горных отводов для разработки месторождений общераспространенных полезных ископаемых) предоставляются органами государственного горного надзора в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР.

Горные отводы для разработки месторождений общераспространенных полезных ископаемых предоставляются исполнительными комитетами районных (городских) Советов народных депутатов и подлежат регистрации в органах государственного горного надзора.

Отнесение полезных ископаемых к общераспространённым производится органами государственного горного надзора в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР.

Предоставление горного отвода для разработки месторождения общераспространенных полезных ископаемых, залегающего в пределах двух или более районов, производится по поручению исполнительного комитета областного Совета народных депутатов одним из соответствующих исполнительных комитетов районного (городского) Совета народных депутатов.

Предоставление горного отвода для разработки месторождения общераспространенных полезных ископаемых, залегающего на территории двух или более областей, производится по поручению Совета Министров Туркменской ССР исполнительным комитетом одного из районных (городских) Советов народных депутатов.

Изменение границ горного отвода для разработки месторождения общераспространенных полезных ископаемых производится в порядке, установленном для получения нового горного отвода.

Порядок предоставления горных отводов для разработки месторождений общераспространенных полезных ископаемых устанавливается Советом Министров Туркменской ССР.

Статья 17. Опытно-промышленная разработка месторождения полезных ископаемых и пресных подземных вод

Опытно-промышленная разработка месторождения полезных ископаемых или его части, а также разработка месторождения пресных подземных вод осуществляется без предоставления горного отвода, в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 18. Условия предоставления горных отводов для разработки месторождений общераспространенных полезных ископаемых

Горные отводы для разработки месторождений общераспространенных полезных ископаемых предоставляются предприятиям, организациям и учреждениям, в задачи которых согласно их уставам, положениям или постановлениям вышестоящих органов входит добыча общераспространенных полезных ископаемых. Горный отвод предоставляется для разработки, как правило, всего месторождения общераспространенных полезных ископаемых.

В исключительных случаях для разработки одного месторождения могут предоставляться горные отводы нескольким предприятиям, организациям и учреждениям при условии взаимного согласования проектов предприятий по добыче полезных ископаемых и планов развития горных работ.

Статья 19. Обязанности исполнительных комитетов районных (городских) Советов народных депутатов при предоставлении горных отводов для разработки месторождений общераспространенных полезных ископаемых

Исполнительные комитеты районных (городских) Советов народных депутатов при решении вопроса о предоставлении горных отводов для разработки месторождений общераспространенных полезных ископаемых должны обеспечить:

1) наиболее выгодное для народного хозяйства использование

месторождений общераспространенных полезных ископаемых и площадей залегания этих месторождений;

2) правильное определение границ и размеров горных отводов;

3) предоставление горных отводов для разработки месторождений, по которым утверждены запасы общераспространенных полезных ископаемых;

4) комплексную разработку месторождений;

5) безопасность населения, охрану недр и других объектов окружающей природной среды, зданий и сооружений.

Статья 20. Право предприятий, организаций, учреждений и граждан на пользование недрами в пределах предоставленных им земельных участков с целью добычи общераспространенных полезных ископаемых и пресных подземных вод

Предприятия, организации, учреждения и граждане имеют право пользоваться недрами в пределах предоставленных им земельных участков с целью добычи для своих хозяйственных и бытовых нужд общераспространенных полезных ископаемых и пресных подземных вод без предоставления горного отвода.

Колхозы, совхозы и другие сельскохозяйственные предприятия, организации и учреждения в пределах предоставленных им земельных участков могут разрешать членам колхозов, работникам совхозов, а также другим гражданам, проживающим в сельской местности, добывать общераспространенные полезные ископаемые для своих хозяйственных и бытовых нужд.

Добыча в этих случаях общераспространенных полезных ископаемых разрешается открытым способом, без применения взрывных работ, глубиною разработки до двух метров, без права продажи добытых полезных ископаемых.

Предприятия, организации и учреждения в пределах предоставленных им земельных участков могут осуществлять добычу общераспространенных полезных ископаемых на условиях, отличных от указанных в части третьей настоящей статьи, только после получения горного отвода.

Добыча пресных подземных вод производится в порядке, установленном настоящим Кодексом и Водным кодексом Туркменской ССР.

Статья 21. Предоставление недр для целей, не связанных с добычей полезных ископаемых

В соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах для строительства и эксплуатации подземных сооружений и для иных целей, не связанных с добычей полезных ископаемых, недра предоставляются в пользование в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР. Предоставление недр для захоронения вредных веществ и отходов производства, сброса сточных вод допускается только в исключительных случаях и при соблюдении специальных требований и условий.

Статья 22. Право предприятий, организаций, учреждений и граждан на пользование недрами в пределах предоставленных им земельных участков для своих хозяйственных и бытовых нужд, не связанных с добычей полезных ископаемых

Предприятия, организации, учреждения и граждане имеют право в пределах предоставленных им земельных участков пользоваться нед-

рами для своих хозяйственных и бытовых нужд, не связанных с добычей полезных ископаемых в порядке, устанавливаемом исполнительными комитетами районных (городских) Советов народных депутатов.

Статья 23. Сроки пользования недрами

Пользование недрами может быть бессрочным или временным.

Бессрочным (постоянным) признается пользование недрами без заранее установленного срока.

В случаях временного пользования недра предоставляются на срок не свыше десяти лет. При необходимости срок временного пользования может быть продлен. Продление срока временного пользования недрами производится органом, предоставившим горный отвод или выдавшим разрешение на пользование недрами, по ходатайству пользователя недрами.

Сроки пользования недрами для разработки месторождения общераспространенных полезных ископаемых исчисляются со дня регистрации горного отвода в органах государственного горного надзора.

Статья 24. Основные права и обязанности пользователей недр

Пользователи недр имеют право и обязаны пользоваться недрами в соответствии с целями, для которых они предоставлены.

В случаях, предусмотренных законодательством Союза ССР и Туркменской ССР, права пользователей недр могут быть ограничены в государственных интересах, а также в интересах других пользователей недр.

Пользователи недр обязаны обеспечивать:

1) полноту геологического изучения;

2) рациональное, комплексное использование и охрану недр;

3) безопасное для работников и населения ведение работ, связанных с пользованием недрами;

4) охрану атмосферного воздуха, земель, лесов, вод и других объектов окружающей природной среды, а также зданий и сооружений от вредного влияния работ, связанных с пользованием недрами;

5) сохранность заповедников, памятников природы, истории и культуры от вредного влияния работ, связанных с пользованием недрами[1];

6) приведение земельных участков, нарушенных при пользовании недрами, в безопасное состояние, а также в состояние, пригодное для использования их в народном хозяйстве, в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 25. Основания прекращения права пользования недрами

Право пользования недрами прекращается полностью или частично в случаях:

1) минования надобности в пользовании недрами;

2) истечения установленного срока пользования недрами;

3) возникновения необходимости изъятия участка недр для других государственных или общественных нужд;

4) ликвидации предприятия, организации, учреждения, которому были предоставлены недра в пользование;

5) возникновения явной угрозы здоровью населения.

Право пользования недрами может быть прекращено, если пользователь:

---

[1] Пункт 5 статьи 24 — с изменениями, внесенными Указом от 15 апреля 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 7, ст. 64).

не приступил в течение двух лет к пользованию недрами;

использует недра не в соответствии с той целью, для которой они предоставлены;

не выполняет требований, предусмотренных в статье 24 настоящего Кодекса;

нарушил иные правила пользования недрами и их охраны.

В соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах законодательством Союза ССР и Туркменской ССР могут быть предусмотрены и иные основания прекращения права пользования недрами.

Статья 26. Порядок прекращения права пользования недрами

Право пользования недрами в случаях, предусмотренных пунктами 1, 3, 4 и 5 части первой и частью второй статьи 25 настоящего Кодекса, прекращается путем аннулирования соответствующими органами выданного ими горноотводного акта или разрешения.

Статья 27. Основания и порядок лишения землепользователей права добычи общераспространенных полезных ископаемых и пресных подземных вод

Предприятия, организации, учреждения и граждане могут быть лишены права добычи в пределах предоставленных им земельных участков общераспространенных полезных ископаемых и пресных подземных вод в случае нарушения порядка и условий добычи.

Решения о лишении предприятий, организаций, учреждений и граждан права добычи общераспространенных полезных ископаемых и пресных подземных вод принимаются исполнительными комитетами районных (городских) Советов народных депутатов.

РАЗДЕЛ II

ГЕОЛОГИЧЕСКОЕ ИЗУЧЕНИЕ НЕДР

Статья 28. Основные требования к геологическому изучению недр

Предприятия, организации и учреждения, осуществляющие геологическое изучение недр, обязаны обеспечивать:

1) рациональное, научно обоснованное направление и эффективность работ по геологическому изучению недр;

2) полноту изучения геологического строения недр, горно-технических, гидрогеологических и других условий разработки разведанных месторождений, строительства и эксплуатации подземных сооружений, не связанных с добычей полезных ископаемых;

3) достоверность определения количества и качества запасов основных и совместно с ними залегающих полезных ископаемых и содержащихся в них компонентов; геолого-экономическую оценку месторождений полезных ископаемых;

4) ведение работ по геологическому изучению недр методами и способами, исключающими неоправданные потери полезных ископаемых и снижение их качества;

5) размещение извлекаемых из недр горных пород и полезных ископаемых, исключающее их вредное влияние на окружающую среду;

6) сохранность разведочных горных выработок и буровых скважин, которые могут быть использованы при разработке месторождений и в

иных народнохозяйственных целях, и ликвидацию в установленном порядке выработок и скважин, не подлежащих использованию;

7) сохранность геологической и исполнительно-технической документации, образцов горных пород и руд, керна, дубликатов проб полезных ископаемых, которые могут быть использованы при дальнейшем изучении недр, разведке и разработке месторождений полезных ископаемых, а также при пользовании недрами в целях, не связанных с добычей полезных ископаемых.

Статья 29. Государственная регистрация и государственный учет работ по геологическому изучению недр

Работы по геологическому изучению недр подлежат государственной регистрации и государственному учету в целях обобщения и максимального использования результатов изучения недр, а также предотвращения дублирования указанных работ.

В соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах государственная регистрация и государственный учет работ по геологическому изучению недр проводятся в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР.

Производство работ по геологическому изучению недр без государственной регистрации запрещается.

Статья 30. Кондиции на минеральное сырье

Для определения промышленной ценности месторождений и подсчета в них запасов полезных ископаемых устанавливаются кондиции на минеральное сырье по каждому месторождению, которые представляют собой совокупность экономически обоснованных требований к качеству и количеству полезных ископаемых, горногеологическим и иным условиям разработки месторождения.

Кондиции на минеральное сырье разрабатываются с учетом использования основных и совместно с ними залегающих полезных ископаемых, а также содержащихся в них ценных компонентов и в соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах утверждаются в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР.

Статья 31. Передача разведанных месторождений полезных ископаемых для промышленного освоения

Разведанные месторождения или их участки, по которым утверждены запасы полезных ископаемых, подлежат передаче для промышленного освоения министерствам, государственным комитетам и ведомствам, осуществляющим руководство разработкой месторождений полезных ископаемых[1].

В соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах порядок передачи разведанных месторождений полезных ископаемых (кроме месторождений общераспространенных полезных ископаемых) для промышленного освоения устанавливается законодательством Союза ССР.

Статья 32. Порядок передачи месторождений общераспространенных полезных ископаемых для промышленного освоения

Порядок передачи месторождений общераспространенных полезных ископаемых для промышленного освоения устанавливается Советом Министров Туркменской ССР.

---

[1] Часть первая статьи 31 — с изменениями, внесенными Указом от 15 апреля 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 7, ст. 64).

Статья 33. Первооткрыватели месторождений полезных ископаемых

Лица, открывшие имеющее промышленную ценность неизвестное ранее месторождение, а также выявившие дополнительные запасы полезных ископаемых или новое минеральное сырье в ранее известном месторождении, существенно увеличивающие его промышленную ценность, признаются первооткрывателями.

Статья 34. Права первооткрывателей

Первооткрыватели имеют право на вознаграждение.

В соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах права первооткрывателей и порядок выплаты им вознаграждения определяются законодательством Союза ССР.

РАЗДЕЛ III

ПРОЕКТИРОВАНИЕ, СТРОИТЕЛЬСТВО И ВВОД В ЭКСПЛУАТАЦИЮ ПРЕДПРИЯТИЙ ПО ДОБЫЧЕ ПОЛЕЗНЫХ ИСКОПАЕМЫХ И ПО ПЕРЕРАБОТКЕ МИНЕРАЛЬНОГО СЫРЬЯ, А ТАКЖЕ ПОДЗЕМНЫХ СООРУЖЕНИЙ, НЕ СВЯЗАННЫХ С ДОБЫЧЕЙ ПОЛЕЗНЫХ ИСКОПАЕМЫХ[1]

Статья 35. Особенности проектирования предприятий по добыче полезных ископаемых, а также подземных сооружений, не связанных с добычей полезных ископаемых

Проектирование предприятий по добыче полезных ископаемых и подземных сооружений, не связанных с добычей полезных ископаемых, производится на основе геологического и иного изучения недр на участке предполагаемого строительства с учетом комплексного развития экономического района.

Проектирование предприятий по добыче полезных ископаемых производится только после утверждения запасов полезных ископаемых и передачи месторождений для промышленного освоения. В исключительных случаях с разрешения Совета Министров СССР проектирование предприятий по добыче полезных ископаемых может производиться до утверждения запасов полезных ископаемых.

Места расположения предприятий по добыче полезных ископаемых или подземных сооружений, не связанных с добычей полезных ископаемых до начала проектных работ согласовываются с исполнительными и распорядительными органами соответствующих Советов народных депутатов, органами государственного горного надзора и другими заинтересованными органами.

Статья 36. Основные требования к проектированию, строительству и вводу в эксплуатацию предприятий по добыче полезных ископаемых и по переработке минерального сырья, а также подземных сооружений, не связанных с добычей полезных ископаемых

В проектах предприятий по добыче полезных ископаемых должны быть предусмотрены:

1) размещение наземных и подземных сооружений предприятий,

---

[1] Заголовок раздела III — с изменениями, внесенными Указом от 15 апреля 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 7, ст. 64).

обеспечивающее наиболее рациональное и эффективное использование запасов полезных ископаемых;

2) способы вскрытия и системы разработки месторождений полезных ископаемых, обеспечивающие наиболее полное, комплексное и экономически целесообразное извлечение из недр запасов основных и совместно с ними залегающих полезных ископаемых;

3) рациональное использование вскрышных пород при разработке месторождений полезных ископаемых;

4) складирование, учет и сохранение попутно добываемых временно не используемых полезных ископаемых;

5) геологическое изучение недр, вскрываемых в процессе строительства и эксплуатации предприятий по добыче полезных ископаемых, и составление геологической и маркшейдерской документации;

6) меры, обеспечивающие безопасность населения, охрану недр и других объектов окружающей природной среды, зданий и сооружений.

При проектировании, строительстве и вводе в эксплуатацию предприятий по добыче полезных ископаемых должно быть обеспечено также выполнение требований, указанных в ст. 24 настоящего Кодекса.

В проектах предприятий по переработке минерального сырья должны быть предусмотрены: применение технологических схем, обеспечивающих рациональное и комплексное извлечение из добытого минерального сырья содержащихся в нем компонентов, имеющих промышленное значение; наиболее полное использование отходов переработки (шлаков, пылей, сточных вод и т. п.); складирование, учет и сохранение временно не используемых отходов производства, содержащих полезные компоненты, а также выполнение требований, указанных в пункте 6 настоящей статьи.

При проектировании, строительстве и вводе в эксплуатацию подземных сооружений, не связанных с добычей полезных ископаемых, должно быть обеспечено выполнение требований, указанных в пунктах 3—6 настоящей статьи и в статье 24 настоящего Кодекса.

Строительство, реконструкция и ввод в эксплуатацию предприятий по добыче полезных ископаемых и по переработке минерального сырья, а также подземных сооружений, не связанных с добычей полезных ископаемых, запрещаются, если при их проектировании не соблюдены требования, предусмотренные настоящей статьей[1].

РАЗДЕЛ IV

ПОЛЬЗОВАНИЕ НЕДРАМИ ДЛЯ РАЗРАБОТКИ МЕСТОРОЖДЕНИЙ ПОЛЕЗНЫХ ИСКОПАЕМЫХ И В ЦЕЛЯХ, НЕ СВЯЗАННЫХ С ДОБЫЧЕЙ ПОЛЕЗНЫХ ИСКОПАЕМЫХ

Статья 37. Порядок разработки месторождений полезных ископаемых

Разработка месторождений полезных ископаемых производится в соответствии с утвержденными проектами предприятий по добыче полезных ископаемых планами развития горных работ, проектами и схемами разработки месторождений нефти, газа и подземных вод и правилами технической эксплуатации.

[1] Статья 36 — с изменениями, внесенными Указом от 15 апреля 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 7, ст. 64).

Правила технической эксплуатации предприятий по добыче полезных ископаемых, правила разработки нефтяных и газовых месторождений и планы развития горных работ утверждаются соответствующими органами по согласованию с органами государственного горного надзора.

Статья 38. Основные требования к разработке месторождений полезных ископаемых и переработке минерального сырья

При разработке месторождений полезных ископаемых должны быть обеспечены:

1) применение наиболее рациональных и эффективных методов добычи основных и совместно с ними залегающих полезных ископаемых, недопущение сверхнормативных потерь и сверхнормативного разубоживания полезных ископаемых, а также выборочной отработки богатых участков месторождений, приводящей к необоснованным потерям балансовых запасов полезных ископаемых;

2) осуществление доразведки месторождений полезных ископаемых и иных геологических работ, проведение маркшейдерских работ, а также ведение предусмотренной технической документации;

3) учет состояния и движения запасов, потерь и разубоживания полезных ископаемых;

4) недопущение порчи разрабатываемых и соседних с ними месторождений полезных ископаемых в результате проводимых горных работ, а также сохранение запасов полезных ископаемых, консервируемых в недрах;

5) сохранение и учет попутно добываемых временно не используемых полезных ископаемых;

6) рациональное использование вскрышных пород, а также правильное их размещение;

7) безопасность для жизни и здоровья работников и населения, охрана недр и других объектов окружающей природной среды, зданий и сооружений; разработка и утверждение планов ликвидации аварий.

При переработке минерального сырья должны быть обеспечены:

строгое соблюдение технологических схем переработки минерального сырья, обеспечивающих рациональное и комплексное извлечение содержащихся в нем полезных компонентов; учет и контроль распределения полезных компонентов на различных стадиях переработки и степени их извлечения из минерального сырья;

дальнейшее изучение технологических свойств и состава минерального сырья, проведение опытных технологических испытаний с целью совершенствования технологии переработки минерального сырья;

наиболее полное использование отходов переработки (шлаков, пылей, сточных вод и т. п.); складирование, учет и сохранение временно не используемых отходов производства, содержащих полезные компоненты[1].

Статья 39. Ликвидация и консервация предприятий по добыче полезных ископаемых

По завершении отработки запасов полезных ископаемых, а также в случаях, когда по технико-экономическим расчетам и другим обоснованиям дальнейшая разработка месторождения или его части нецелесообразна или невозможна, предприятие по добыче полезных ископаемых, разрабатывающее месторождение, или соответствующая часть это-

[1] Статья 38 — с изменениями, внесенными Указом от 15 апреля 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 7, ст. 64).

го предприятия подлежит ликвидации либо переводу на консервацию.

При полной или частичной ликвидации либо консервации предприятия по добыче полезных ископаемых горные выработки и буровые скважины должны быть приведены в состояние, обеспечивающее безопасность населения, охрану окружающей природной среды, зданий и сооружений, а при консервации также и сохранность месторождения, горных выработок и буровых скважин на все время консервации. При ликвидации предприятия по добыче полезных ископаемых должен быть решен также вопрос о возможном использовании горных выработок и буровых скважин для иных народнохозяйственных целей.

При ликвидации и консервации предприятия по добыче полезных ископаемых или его части геологическая и маркшейдерская документация пополняется на момент завершения горных работ и сдается в установленном порядке на хранение.

На предприятиях по добыче полезных ископаемых, смежных с ликвидируемым или консервируемым предприятием, должны быть проведены мероприятия, обеспечивающие безопасность горных работ.

Ликвидация и консервация предприятия по добыче полезных ископаемых или его части осуществляются по согласованию с органами государственного горного надзора и другими заинтересованными органами.

Статья 40. Старательская добыча полезных ископаемых

На месторождениях полезных ископаемых или их участках, разработка которых предприятиями по добыче полезных ископаемых нецелесообразна, допускается добыча полезных ископаемых личным трудом старателей.

Добыча полезных ископаемых артелями старателей производится по договору с предприятиями по добыче полезных ископаемых в пределах их горных отводов, а отдельными гражданами — по разрешительному удостоверению, выдаваемому предприятиями по добыче полезных ископаемых. На предприятия по добыче полезных ископаемых возлагается контроль за старательской добычей полезных ископаемых.

В соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах перечень полезных ископаемых, добыча которых разрешается старателям, и Типовой устав артели старателей утверждаются в порядке, устанавливаемом Советом Министров СССР.

Статья 41. Порядок пользования недрами в целях, не связанных с добычей полезных ископаемых

В соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах пользование недрами для строительства и эксплуатации подземных сооружений и в иных целях, не связанных с добычей полезных ископаемых, производится по специальным проектам, утверждаемым в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

В проектах должны предусматриваться меры, обеспечивающие соответственно обезвреживание сточных вод, вредных веществ, отходов производства и иных веществ и материалов либо локализацию их в строго определенных границах и предотвращение проникновения в горные выработки, на земную поверхность и в водные объекты.

В случаях нарушения требований настоящей статьи сброс в недра сточных вод, захоронение вредных веществ и отходов производства,

подземное хранение веществ и материалов должны быть ограничены, приостановлены или запрещены органами государственного горного надзора или другими специально уполномоченными на то государственными органами.

РАЗДЕЛ V

БЕЗОПАСНОСТЬ РАБОТ, СВЯЗАННЫХ С ПОЛЬЗОВАНИЕМ НЕДРАМИ

Статья 42. Обеспечение безопасного ведения работ, связанных с пользованием недрами

При строительстве, реконструкции и эксплуатации предприятий по добыче полезных ископаемых, а также подземных сооружений, не связанных с добычей полезных ископаемых, при выполнении геологоразведочных и иных работ, связанных с пользованием недрами, должна быть обеспечена безопасность для жизни и здоровья работников и населения[1].

Ответственность за обеспечение соблюдения правил и норм безопасности на предприятиях, в организациях и учреждениях, пользующихся недрами, возлагается на их руководителей, которые определяют круг лиц, осуществляющих контроль за соблюдением указанных правил и норм безопасности в структурных подразделениях предприятий, организаций и учреждений.

Статья 43. Основные требования по обеспечению безопасного ведения работ, связанных с пользованием недрами

При проведении работ, связанных с пользованием недрами, должно быть обеспечено:

1) изучение и выполнение работниками правил и норм по безопасному ведению работ, а также планирование и проведение мероприятий по предупреждению и ликвидации аварий;

2) приостановление работ в случае возникновения опасности для жизни работников, выведение людей в безопасное место и осуществление мероприятий, необходимых для устранения опасности;

3) применение машин, оборудования и материалов, соответствующих требованиям правил и норм безопасности и санитарных норм;

4) учет, надлежащее хранение и расходование взрывчатых веществ и средств взрывания, а также правильное и безопасное их использование;

5) своевременное пополнение технической документации, предусмотренной правилами безопасности, в том числе планов горных работ данными, уточняющими границы зон безопасного ведения работ, и планов ликвидации аварий.

Статья 44. Устав о дисциплине для лиц, работающих в особо опасных подземных условиях

В соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах Устав о дисциплине для лиц, работающих в особо опасных подземных условиях, утверждается Советом Министров СССР.

---

[1] Часть первая статьи 42 — с изменениями, внесенными Указом от 15 апреля 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 7, ст. 64).

Статья 45. Особые требования по безопасности ведения горных работ

Министерства, государственные комитеты, ведомства и подчиненные им предприятия, организации и учреждения, ведущие горные работы, обязаны разрабатывать с учетом современных достижений науки и техники и осуществлять специальные комплексные организационно-технические мероприятия, предусматривающие улучшение состава рудничной атмосферы, совершенствование технологии ведения горных работ и средств коллективной и индивидуальной защиты и направленные на предупреждение профессиональных заболеваний и производственного травматизма[1].

В целях обеспечения наиболее благоприятных условий для нормальной жизнедеятельности и безопасности рабочих и служащих, занятых на горных работах, министерства, государственные комитеты и ведомства, а также другие заинтересованные органы, обязаны систематически совершенствовать правила и нормы безопасности, санитарные правила и нормы.

Запрещается ведение горных работ, если состояние горных выработок представляет опасность для жизни и здоровья людей, занятых на подземных работах, или в рудничной атмосфере действующих горных выработок содержание кислорода, вредных и взрывоопасных газов и пыли, а также температура воздуха не соответствуют требованиям правил и норм безопасности, санитарных правил и норм[1].

К руководству горными и взрывными работами допускаются лица, имеющие соответствующее специальное образование. К производству взрывных работ допускаются лица, имеющие право ведения таких работ.

Статья 46. Обязанности лиц, занятых на горных работах, по соблюдению правил и норм безопасности

Лица, занятые на горных работах, обязаны:

1) выполнять требования правил и нормы по безопасному ведению работ;

2) систематически проводить осмотры рабочих мест и оборудования и принимать меры к немедленному устранению выявленных нарушений правил и норм безопасности;

3) находиться на работе в специальной одежде и пользоваться средствами индивидуальной защиты;

4) не применять при выполнении работ способы, могущие создать опасность аварии или несчастного случая;

5) при возникновении опасности аварии прекращать работы, немедленно сообщать об этом руководителю работ и действовать в строгом соответствии с планом ликвидации аварий.

Статья 47. Горноспасательная служба

Предприятия, организации и учреждения, ведущие горные работы, обслуживаются в установленном порядке горноспасательными частями, а ведущие буровые работы при разведке и разработке нефтяных и газовых месторождений — службами по предупреждению и ликвидации открытых газовых и нефтяных фонтанов. Дислокация этих частей и служб определяется соответствующими министерствами, государствен-

---

[1] Части первая и третья статьи 45 — с изменениями, внесенными Указом от 15 апреля 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 7, ст. 64).

чыми комитетами и ведомствами по согласованию с органами государственного горного надзора[1].

В соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах положения о горноспасательных частях и службах по предупреждению и ликвидации открытых газовых и нефтяных фонтанов утверждаются в порядке, устанавливаемом Советом Министров СССР.

Исполнительные комитеты местных Советов народных депутатов, а также предприятия, организации и учреждения, независимо от их ведомственной подчиненности, обязаны в случае аварий на предприятиях по добыче полезных ископаемых предоставлять транспортные средства, материалы и оборудование, средства связи и медикаменты и оказывать другие виды помощи в ликвидации аварий.

РАЗДЕЛ VI

ОХРАНА НЕДР

Статья 48. Основные требования в области охраны недр

Все недра в Туркменской ССР подлежат охране.

Основными требованиями в области охраны недр являются:

1) обеспечение полного и комплексного геологического изучения недр;

2) соблюдение установленного порядка предоставления недр в пользование и недопущение самовольного пользования недрами;

3) наиболее полное извлечение из недр и рациональное использование запасов основных и совместно с ними залегающих полезных ископаемых и содержащихся в них компонентов;

4) недопущение вредного влияния работ, связанных с пользованием недрами, на сохранность запасов полезных ископаемых;

5) охрана месторождений полезных ископаемых от затопления, обводнения, пожаров и от других факторов, снижающих качество полезных ископаемых и промышленную ценность месторождений или осложняющих их разработку;

6) предупреждение необоснованной и самовольной застройки площадей залегания полезных ископаемых и соблюдение установленного порядка использования этих площадей для других целей;

7) предотвращение вредного влияния работ, связанных с пользованием недрами, на сохранность эксплуатируемых и находящихся на консервации горных выработок и буровых скважин, а также подземных сооружений;

8) предотвращение загрязнения недр при подземном хранении нефти, газа и иных веществ и материалов, захоронении вредных веществ и отходов производства, сбросе сточных вод.

В случае нарушения требований настоящей статьи в соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах пользование недрами может быть ограничено, приостановлено или запрещено органами государственного горного надзора или другими специально уполномоченными на то государственными органами в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР.

Законодательством Союза ССР и Туркменской ССР могут быть установлены меры материального и морального поощрения пользовате-

---

[1] Часть первая статьи 47 — с изменениями, внесенными Указом от 15 апреля 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 7, ст. 64).

лей недр, стимулирующие осуществление мероприятий по улучшению использования недр и усилению их охраны.

Статья 49. Условия застройки площадей залегания полезных ископаемых

Запрещается проектирование и строительство населенных пунктов, промышленных комплексов и других народнохозяйственных объектов до получения от соответствующей территориальной геологической организации данных об отсутствии полезных ископаемых в недрах под участком предстоящей застройки.

В исключительных случаях застройки площадей залегания полезных ископаемых (кроме общераспространенных полезных ископаемых), а также размещение в местах их залегания подземных сооружений, не связанных с добычей полезных ископаемых, допускается лишь по согласованию с органами государственного горного надзора. При этом должны быть предусмотрены и осуществлены строительные и иные мероприятия, обеспечивающие возможность извлечения из недр полезных ископаемых.

Застройка площадей залегания общераспространенных полезных ископаемых, а также размещение в местах их залегания подземных сооружений, не связанных с добычей полезных ископаемых, допускаются в порядке, устанавливаемом Советом Министров Туркменской ССР.

Статья 50. Охрана участков недр, представляющих особую научную или культурную ценность

Редкие геологические обнажения, минералогические образования, палеонтологические объекты и другие участки недр, представляющие особую научную или культурную ценность, могут быть объявлены в установленном порядке заповедниками либо памятниками природы или культуры. Всякая деятельность, нарушающая сохранность указанных заповедников и памятников, запрещается.

В случае обнаружения при пользовании недрами редких геологических обнажений и минералогических образований, метеоритов, палеонтологических, археологических и других объектов, представляющих интерес для науки и культуры, пользователи недр обязаны приостановить работы на соответствующем участке и сообщить об этом заинтересованным государственным органам.

Статья 51. Участие общественных организаций и граждан в осуществлении мероприятий по охране недр и рациональному их использованию

Профессиональные союзы, организации молодежи, общества охраны природы, научные общества и другие общественные организации, а также граждане оказывают содействие государственным органам в осуществлении мероприятий по охране недр и рациональному их использованию.

Общественные организации принимают участие в деятельности, направленной на обеспечение охраны недр и рационального их использования, в соответствии с их уставами (положениями) и законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Государственные органы обязаны всемерно учитывать предложения общественных организаций и граждан при осуществлении мероприятий по охране недр и рациональному их использованию.

РАЗДЕЛ VII

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УЧЕТ ЗАПАСОВ И МЕСТОРОЖДЕНИЙ ПОЛЕЗНЫХ ИСКОПАЕМЫХ, А ТАКЖЕ УЧАСТКОВ НЕДР, ПРЕДОСТАВЛЕННЫХ В ПОЛЬЗОВАНИЕ, НЕ СВЯЗАННОЕ С ДОБЫЧЕЙ ПОЛЕЗНЫХ ИСКОПАЕМЫХ

Статья 52. Государственный учет запасов и месторождений полезных ископаемых

В соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах запасы и месторождения полезных ископаемых, а также проявления полезных ископаемых подлежат государственному учету по единым для Союза ССР системам.

В целях обеспечения планирования работ по геологическому изучению недр и размещения предприятий по добыче полезных ископаемых рационального, комплексного использования месторождений полезных ископаемых, а также для решения других народнохозяйственных задач ведется государственный кадастр месторождений полезных ископаемых и составляются государственные балансы запасов полезных ископаемых.

Статья 53. Государственный кадастр месторождений полезных ископаемых

Государственный кадастр месторождений полезных ископаемых должен содержать сведения по каждому месторождению, характеризующие количество и качество запасов основных и совместно с ними залегающих полезных ископаемых и содержащихся в них компонентов, горнотехнические, гидрогеологические и другие условия разработки месторождения и его геолого-экономическую оценку, а также сведения по каждому проявлению полезных ископаемых.

Статья 54. Государственные балансы запасов полезных ископаемых

Государственные балансы запасов полезных ископаемых должны содержать сведения о количестве, качестве и степени изученности запасов полезных ископаемых по месторождениям, имеющим промышленное значение, их размещении, степени промышленного освоения, добыче, потерях и обеспеченности промышленности разведанными запасами полезных ископаемых.

Статья 55. Утверждение запасов полезных ископаемых

В соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах запасы полезных ископаемых, разведанных месторождений, а также запасы полезных ископаемых, дополнительно разведанные в процессе разработки месторождений, подлежат утверждению специально уполномоченными на то государственными органами в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР.

При утверждении запасов устанавливаются достоверность разведанных запасов ископаемых, их количество и качество, условия залегания, степень изученности, народнохозяйственное значение и подготовленность месторождения для промышленного освоения.

Статья 56. Списание балансовых запасов полезных ископаемых

В соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах добытые полезные ископаемые, а также запасы

полезных ископаемых, утратившие промышленное значение, потерянные в процессе добычи, не подтвердившиеся при последующих геологоразведочных работах или разработке месторождения, подлежат списанию с государственного баланса полезных ископаемых в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР.

Списание с учета предприятия по добыче полезных ископаемых балансовых запасов полезных ископаемых, утративших промышленное значение, потерянных в процессе добычи либо не подтвердившихся при последующих геологоразведочных работах или разработке месторождения, производится по согласованию с органами государственного горного надзора.

Статья 57. Государственный учет участков недр, предоставленных в пользование, не связанное с добычей полезных ископаемых

В соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах участки недр, предоставленные для строительства и эксплуатации подземных сооружений и для иных целей, не связанных с добычей полезных ископаемых, подлежат государственному учету по единым для Союза ССР системам.

РАЗДЕЛ VIII

НАДЗОР И КОНТРОЛЬ ЗА ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ И ОХРАНОЙ НЕДР И ВЕДЕНИЕМ РАБОТ ПО ГЕОЛОГИЧЕСКОМУ ИЗУЧЕНИЮ НЕДР

Статья 58. Задачи государственного надзора и контроля за использованием и охраной недр

Государственный надзор и контроль за использованием и охраной недр имеют своей задачей обеспечить соблюдение всеми министерствами, государственными комитетами, ведомствами, предприятиями, организациями, учреждениями и гражданами установленного порядка пользования недрами, выполнение обязанностей по охране недр, по безопасному ведению работ, связанных с пользованием недрами, по предупреждению и устранению их вредного влияния на население, окружающую природную среду, здания и сооружения, соблюдение правил ведения государственного учета запасов и месторождений полезных ископаемых, а также иных правил и норм, установленных законодательством о недрах[1].

Статья 59. Задачи государственного контроля за ведением работ по геологическому изучению недр

Государственный контроль за ведением работ по геологическому изучению недр имеет своей задачей обеспечить соблюдение установленного порядка и эффективность ведения геологосъемочных, поисковых, разведочных, гидрогеологических, инженерно-геологических, геофизических, геохимических и других работ по геологическому изучению недр, выполняемых предприятиями, организациями и учреждениями, независимо от их ведомственной подчиненности.

---

[1] Статья 58 — с изменениями, внесенными Указом от 15 апреля 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 7, ст. 64).

Статья 60. Органы, осуществляющие государственный надзор и контроль за использованием и охраной недр и ведением работ по геологическому изучению недр

Государственный надзор за использованием и охраной недр (государственный горный надзор) и государственный контроль за ведением работ по геологическому изучению недр (государственный геологический контроль) осуществляются специально уполномоченными на то государственными органами.

Советы народных депутатов и их исполнительные и распорядительные органы осуществляют государственный контроль в области использования и охраны недр в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 61. Осуществление государственного надзора за использованием и охраной недр

Органы государственного горного надзора проверяют:

1) правильность разработки месторождений полезных ископаемых и выполнение требований по охране недр;

2) соблюдение предприятиями по добыче полезных ископаемых установленного порядка учета запасов полезных ископаемых, правильность и своевременность их списания;

3) соблюдение правил и норм по безопасному ведению работ при пользовании недрами;

4) правильность и своевременность проведения мероприятий, обеспечивающих безопасность населения, охрану окружающей природной среды, зданий и сооружений, эксплуатируемых и находящихся на консервации горных выработок и буровых скважин от вредного влияния работ, связанных с пользованием недрами;

5) соблюдение требований по предотвращению проникновения в горные выработки, на земную поверхность и в водные объекты нефти, газа и иных веществ и материалов при подземном их хранении, сточных вод, сбрасываемых в недра, захороненных в недрах вредных веществ и отходов производства;

6) соблюдение правил проведения геологических и маркшейдерских работ при разработке месторождений полезных ископаемых.

На органы государственного горного надзора могут быть возложены и другие функции по надзору за использованием и охраной недр, а также функции по надзору за переработкой минерального сырья[1].

Статья 62. Права органов государственного горного надзора в области использования и охраны недр

Органы государственного горного надзора имеют право:

1) приостанавливать работы, связанные с пользованием недрами, в случаях нарушения правил и норм по безопасному ведению работ и по охране недр;

2) прекращать самовольное пользование недрами и самовольную застройку площадей залегания полезных ископаемых;

3) давать обязательные для исполнения указания об устранении нарушений правил и норм по безопасному ведению работ и по охране недр на предприятиях, в организациях и учреждениях, пользующихся недрами;

4) расследовать в установленном порядке обстоятельства и причины аварий и случаи производственного травматизма при пользовании

[1] Часть вторая статьи 61 — с изменениями, внесенными Указом от 15 апреля 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 7, ст. 64).

недрами и принимать по результатам расследования решения, обязательные для исполнения руководителями соответствующих предприятий, организаций и учреждений.

Органам государственного горного надзора могут быть предоставлены и другие права по предупреждению и пресечению нарушений правил и норм по безопасному ведению работ и по охране недр.

Статья 63. Осуществление государственного контроля за ведением работ по геологическому изучению недр

Органы государственного геологического контроля проверяют направление, методику, комплексность и качество работ по геологическому изучению недр.

Статья 64. Права органов государственного геологического контроля за ведением работ по геологическому изучению недр

Органы государственного геологического контроля имеют право:

1) давать обязательные для исполнения указания об устранении недостатков и нарушений при проведении работ по геологическому изучению недр;

2) приостанавливать работы по геологическому изучению недр, если они не соответствуют утвержденным проектам или проводятся без государственной регистрации, а также в случаях нарушений правил и норм, определяющих порядок проведения этих работ.

Органам государственного геологического контроля могут быть предоставлены и другие права по предупреждению и пресечению нарушений правил и норм ведения работ по геологическому изучению недр.

Статья 65. Ведомственный контроль за использованием и охраной недр

Ведомственный контроль за соблюдением установленного порядка пользования недрами, ведением работ по геологическому изучению недр, выполнением требований по охране недр, по обеспечению полного извлечения основных и совместно с ними залегающих полезных ископаемых и содержащихся в них компонентов, в том числе при переработке минерального сырья, требований по безопасному ведению работ, связанных с пользованием недрами, за проведением мероприятий, обеспечивающих безопасность населения, охрану окружающей природной среды, зданий и сооружений, за соблюдением правил учета запасов и месторождений полезных ископаемых, а также других правил и норм, установленных законодательством о недрах, осуществляется органами, в ведении которых находятся предприятия, организации и учреждения, пользующиеся недрами.

Контроль за правильностью разработки месторождений полезных ископаемых и переработки минерального сырья осуществляется соответственно маркшейдерской и геологической службами, службой технического контроля и иными службами.

В соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах типовые положения о маркшейдерской и геологической службах утверждаются Советом Министров СССР[1].

[1] Статья 65 — с изменениями, внесенными Указом от 15 апреля 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 7, ст. 64).

РАЗДЕЛ IX

РАЗРЕШЕНИЕ СПОРОВ ПО ВОПРОСАМ ПОЛЬЗОВАНИЯ НЕДРАМИ

Статья 66. Порядок разрешения споров

В соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах споры между предприятиями, организациями, учреждениями и гражданами по вопросам пользования недрами разрешаются соответственно исполнительными комитетами районных (городских) Советов народных депутатов, органами государственного горного надзора, органами государственного геологического контроля и иными уполномоченными на то государственными органами в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 67. Компетенция исполнительных комитетов районных (городских) Советов народных депутатов по разрешению споров по вопросам пользования недрами

К ведению исполнительных комитетов районных (городских) Советов народных депутатов относится разрешение споров между предприятиями, организациями, учреждениями и гражданами по вопросам пользования недрами в связи с добычей общераспространенных полезных ископаемых, а также по вопросам, предусмотренным статьей 22 настоящего Кодекса.

Споры между сторонами по вопросам пользования участками недр, расположенными на территории двух или более районов (городов), разрешаются одним из исполнительных комитетов соответствующего районного (городского) Совета народных депутатов по поручению исполнительного комитета областного Совета народных депутатов, на территории двух или более областей,— по поручению Совета Министров Туркменской ССР.

Статья 68. Компетенция органов государственного горного надзора по разрешению споров по вопросам пользования недрами

К ведению органов государственного горного надзора относится разрешение споров между предприятиями, организациями и учреждениями по вопросам пользования недрами в связи с добычей полезных ископаемых (кроме общераспространенных полезных ископаемых и пресных подземных вод), а также по вопросам пользования недрами в целях, не связанных с добычей полезных ископаемых и пресных подземных вод.

Статья 69. Компетенция органов государственного геологического контроля по разрешению споров по вопросам пользования недрами

К ведению органов государственного геологического контроля относится разрешение споров между предприятиями, организациями и учреждениями по вопросам пользования недрами в связи с геологическим изучением недр.

Статья 70. Порядок рассмотрения споров по вопросам пользования недрами

Споры, связанные с пользованием недрами, рассматриваются по

заявлению одной из сторон или по инициативе органа, разрешающего спор.

Исполнительные комитеты районных (городских) Советов народных депутатов для подготовки материалов по разрешению споров могут в необходимых случаях образовывать комиссии из депутатов районных (городских) Советов народных депутатов, представителей предприятий, организаций и учреждений, участвующих в споре, а также специалистов в области использования и охраны недр.

По результатам рассмотрения спора принимается решение, в котором предусматриваются порядок его исполнения и мероприятия по восстановлению нарушенного права пользователя недр.

Исполнение решения может быть приостановлено или отсрочено органом, вынесшим решение, либо вышестоящим органом.

Обжалование решения не приостанавливает его исполнения.

Статья 71. Порядок рассмотрения имущественных споров, связанных с пользованием недрами

Имущественные споры, связанные с пользованием недрами, разрешаются в порядке, установленном законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

РАЗДЕЛ X

ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ЗА НАРУШЕНИЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА О НЕДРАХ

Статья 72. Недействительность сделок, нарушающих право государственной собственности на недра

Сделки, в прямой или скрытой форме нарушающие право государственной собственности на недра, недействительны.

Статья 73. Ответственность за нарушение законодательства о недрах

Лица, виновные в совершении сделок, указанных в статье 72 настоящего Кодекса, а также:

самовольном пользовании недрами;

нарушении правил и требований проведения работ по геологическому изучению недр, приведшем к недостоверной оценке разведанных запасов полезных ископаемых или условий для строительства и эксплуатации предприятий по добыче полезных ископаемых, а также подземных сооружений, не связанных с добычей полезных ископаемых;

выборочной отработке богатых участков месторождений, приводящей к необоснованным потерям балансовых запасов полезных ископаемых;

сверхнормативных потерях и сверхнормативном разубоживании полезных ископаемых при добыче;

порче месторождений полезных ископаемых и других нарушениях требований рационального использования запасов полезных ископаемых;

самовольной застройке площадей залегания полезных ископаемых;

нарушении правил и норм по безопасному ведению работ, связанных с пользованием недрами;

невыполнении правил охраны недр, а также требований по охране окружающей природной среды, зданий и сооружений от вредного влияния работ, связанных с пользованием недрами;

уничтожении или повреждении наблюдательных режимных скважин на подземные воды, а также маркшейдерских и геодезических знаков;

утрате маркшейдерской или геологической документации, а также дубликатов проб полезных ископаемых и керна, которые необходимы при дальнейшем геологическом изучении недр и разработке месторождений;

невыполнении требований по приведению ликвидируемых или консервируемых горных выработок и буровых скважин в состояние, обеспечивающее безопасность населения, а также требований по сохранению месторождений, горных выработок и буровых скважин на время консервации;

нарушении правил сдачи государству добытых из недр золота и других драгоценных металлов и драгоценных камней;

несут уголовную, административную или иную ответственность в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

В соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах законодательством Союза ССР и Туркменской ССР может быть установлена ответственность и за другие нарушения законодательства о недрах.

Статья 74. Прекращение самовольного пользования недрами и самовольной застройки площадей залегания полезных ископаемых

Самовольное пользование недрами и самовольная застройка площадей залегания полезных ископаемых прекращаются без возмещения произведенных затрат.

Статья 75. Возмещение убытков

В соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах предприятия, организации, учреждения и граждане обязаны возместить убытки, причиненные нарушением законодательства о недрах, в размерах и порядке, устанавливаемых законодательством Союза ССР и Туркменской ССР. Должностные лица и другие работники, по вине которых предприятия, организации и учреждения понесли расходы, связанные с возмещением убытков, несут материальную ответственность в установленном порядке.

РАЗДЕЛ XI

МЕЖДУНАРОДНЫЕ ДОГОВОРЫ[1]

Статья 76. Международные договоры

В соответствии с Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах, если международным договором СССР установлены иные правила чем те, которые содержатся в советском законодательстве о недрах, то применяются правила международного договора.

Такой же порядок применяется в отношении законодательства Туркменской ССР о недрах, если в международном договоре Туркменской ССР установлены иные правила, чем предусмотренные законодательством Туркменской ССР о недрах.

[1] Раздел XI — с изменениями, внесенными Указом от 15 апреля 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 7, ст. 64).

О ПОРЯДКЕ ВВЕДЕНИЯ В ДЕЙСТВИЕ КОДЕКСА ТУРКМЕНСКОЙ ССР О НЕДРАХ[1]

УКАЗ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 19 мая 1977 г.

(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1977 г., № 10, ст. 68)

В соответствии с Законом Туркменской ССР от 2 декабря 1976 года «Об утверждении Кодекса Туркменской ССР о недрах» (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1976 г., № 23, ст. 90) Президиум Верховного Совета Туркменской ССР постановляет:

1. Впредь до приведения законодательства Туркменской ССР в соответствие с Кодексом Туркменской ССР о недрах действующие акты законодательства Туркменской ССР применяются поскольку они не противоречат Кодексу.

2. Кодекс Туркменской ССР о недрах применяется к горным правоотношениям, возникшим после введения в действие Кодекса, то есть с 1 июня 1977 года.

В правоотношениях в области использования и охраны недр, возникших до введения в действие Кодекса Туркменской ССР о недрах, осуществление прав и обязанностей участников этих правоотношений после 1 июня 1977 года регулируется в соответствии с Кодексом.

3. Содержащиеся в Кодексе Туркменской ССР о недрах правила, установленные Основами законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах, применяются со дня введения в действие Основ, то есть с 1 января 1976 года, в соответствии с Указом Президиума Верховного Совета СССР от 26 ноября 1975 года «О порядке введения в действие Основ законодательства Союза ССР и союзных республик о недрах» (Ведомости Верховного Совета СССР, 1975 г., № 49, ст. 774).

4. Ходатайства о предоставлении недр в пользование, по которым не приняты решения компетентных органов к моменту введения в действие Кодекса Туркменской ССР о недрах, разрешаются в порядке и с соблюдением условий, предусмотренных статьями 14—22 Кодекса.

Решения о предоставлении недр в пользование, принятые до 1 июня 1977 года соответствующими органами в пределах их компетенции, но не исполненные к моменту введения в действие Кодекса Туркменской ССР о недрах, подлежат исполнению в соответствии с требованиями Кодекса.

5. В случаях, когда недра были предоставлены в пользование до 1 июня 1977 года органами, компетенция которых по предоставлению недр изменяется в связи с введением в действие Кодекса Туркменской ССР о недрах, прекращение права пользования недрами после указанного срока производится согласно статьям 25—27 Кодекса органами, имеющими право предоставления и изъятия недр в соответствии с Кодексом.

6. Правило части четвертой статьи 45 Кодекса Туркменской ССР о недрах о руководстве горными и взрывными работами не распространяется на лиц, не имеющих соответствующего специального образования, но допущенных к руководству этими работами до 1 января 1976 года.

---

[1] Статья 7 не приводится, как не содержащая норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

ОБ УТВЕРЖДЕНИИ ИНСТРУКЦИИ О ПОРЯДКЕ ПРЕДОСТАВЛЕНИЯ ГОРНЫХ ОТВОДОВ ДЛЯ РАЗРАБОТКИ МЕСТОРОЖДЕНИЙ ОБЩЕРАСПРОСТРАНЕННЫХ ПОЛЕЗНЫХ ИСКОПАЕМЫХ, ИНСТРУКЦИИ О ПОРЯДКЕ УТВЕРЖДЕНИЯ ПЛОЩАДОК ПОД СТРОИТЕЛЬСТВО ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ, НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТОВ, СООРУЖЕНИЙ, ВОДОЕМОВ И ДРУГИХ ОБЪЕКТОВ ПРИ РАЗМЕЩЕНИИ ИХ НА ПЛОЩАДЯХ ЗАЛЕГАНИЯ МЕСТОРОЖДЕНИЙ ОБЩЕРАСПРОСТРАНЕННЫХ ПОЛЕЗНЫХ ИСКОПАЕМЫХ И ПОЛОЖЕНИЯ О ПОРЯДКЕ ПЕРЕДАЧИ МЕСТОРОЖДЕНИЙ ОБЩЕРАСПРОСТРАНЕННЫХ ПОЛЕЗНЫХ ИСКОПАЕМЫХ ДЛЯ ПРОМЫШЛЕННОГО ОСВОЕНИЯ[1]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 15 июня 1983 г. № 291

Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

1. Утвердить прилагаемые Инструкцию о порядке предоставления горных отводов для разработки месторождений общераспространенных полезных ископаемых, Инструкцию о порядке утверждения площадок под строительство промышленных предприятий, населенных пунктов, сооружений, водоемов и других объектов при размещении их на площадях залегания месторождений общераспространенных полезных ископаемых и Положение о порядке передачи месторождений общераспространенных полезных ископаемых для промышленного освоения.

УТВЕРЖДЕНА
постановлением Совета
Министров ТССР
от 15 июня 1983 г. № 291

ИНСТРУКЦИЯ

о порядке предоставления горных отводов для разработки месторождений общераспространенных полезных ископаемых

1. Настоящая инструкция издана в соответствии со статьей 16 Кодекса Туркменской ССР о недрах и является обязательной для пред-

[1] Пункты 2 и 3 не приводятся, как не содержащие норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

приятий, организаций и учреждений, министерств, ведомств и райгорисполкомов республики, осуществляющих проектирование, строительство горнодобывающих предприятий и разработку месторождений общераспространенных полезных ископаемых на территории Туркменской ССР.

2. К общераспространенным полезным ископаемым относятся: песок (кроме формовочного, стекольного, для фарфоро-фаянсовой, огнеупорной и цементной промышленности), галька, гравий, глина (кроме огнеупорной, тугоплавкой, формовочной, для фарфоро-фаянсовой и цементной промышленности, флоридиновой, красочной, бентонитовой, кислотоупорной и каолина), суглинок (кроме суглинка для цементной промышленности), камень бутовый, песчаник (кроме битуминозного, облицовочного, динасового и для стекольной промышленности), кварцит (кроме динасового, флюсового, облицовочного, железистого и для производства карбида кремния, кристаллического кремния и ферросплавов), мел (кроме мела для цементной, химической, стекольной, резиновой промышленности и для получения глинозема и нефелина), доломит (кроме пильного, облицовочного для металлургической, химической и стекольной промышленности), мергель (кроме битуминозного и для цементной промышленности), известняк (кроме битуминозного, облицовочного, пильного, для цементной, металлургической, химической, стекольной, целлюлозно-бумажной и сахарной промышленности, а также для производства глинозема), ракуша, сланец (кроме горючего и кровельного), аргиллиты и алевролиты (кроме пригодных для использования в цементной промышленности), магматические, вулканогенные и метаморфические породы (кроме облицовочных, декоративных, для производства огнеупорных и кислотоупорных материалов, каменного литья и минеральной ваты, а также пригодных для использования в цементной промышленности).

3. Для промышленной разработки месторождений общераспространенных полезных ископаемых должен быть получен горный отвод в порядке, установленном настоящей инструкцией, и отвод земельного участка в установленном законом порядке.

Наличие только отвода земельного участка, равно как и наличие только горного отвода, не дает права промышленной разработки залегающих на этом участке полезных ископаемых, за исключением случаев, предусмотренных в пункте 8 настоящей инструкции.

4. Горным отводом называется часть земных недр, предоставляемая организации или предприятию для промышленной разработки содержащихся в ней залежей полезных ископаемых.

Местоположение горного отвода изображается на плане и других наглядных графических документах (проекция на вертикальную плоскость, разрезы) и дополнительно уточняется списком координат всех его угловых точек, определенных графически по плану.

5. Отвод земельного участка (земельный отвод) производится после оформления горного отвода. При этом местоположение и площадь земельного отвода устанавливаются в зависимости от местоположения горного отвода и границ горного отвода, способа и условия разработки месторождения, а также от проектных решений строительства горного предприятия.

6. Предоставление горных отводов для промышленной разработки общераспространенных полезных ископаемых, залегающих в недрах всех земель (включая земли специального назначения, земли госземфонда и гослесфонда), производится исполнительными комитетами районных (городских) Советов народных депутатов, с обязательной регистрацией этих отводов в Госгортехнадзоре ТССР.

ПРИМЕЧАНИЯ:

1. Предоставление горного отвода для разработки месторождения общераспространенных полезных ископаемых, залегающего на территории двух или более районов, производится по поручению облисполкома одним из соответствующих райгорисполкомов.
2. Предоставление горного отвода для разработки месторождения общераспространенных полезных ископаемых, залегающего на территории двух или более областей, производится по поручению Совета Министров ТССР одним из райгорисполкомов.
3. Горные отводы на разработку общераспространенных полезных ископаемых, предоставленные райгорисполкомами предприятиям и организациям Министерства транспортного строительства, Министерства путей сообщения и Министерства обороны СССР, регистрируются в горнотехнических инспекциях указанных министерств.

7. Исполнительные комитеты районных (городских) Советов народных депутатов при решении вопроса о предоставлении горных отводов для разработки месторождений общераспространенных полезных ископаемых должны обеспечить:

а) наиболее выгодное для народного хозяйства использование месторождений общераспространенных полезных ископаемых, площадей залегания этих месторождений;

б) правильное определение границ и размеров горных отводов, не допуская при этом оставления не включенными в горные отводы участков месторождения, непригодных для самостоятельной разработки;

в) предоставление горных отводов для разработки месторождений, по которым утверждены запасы общераспространенных полезных ископаемых;

г) комплексную разработку месторождений;

д) безопасность населения, охрану недр и других объектов окружающей природной среды, зданий и сооружений.

8. Предприятия, организации и учреждения имеют право пользоваться недрами в пределах предоставленных им земельных участков (земельных отводов) с целью добычи для своих хозяйственных и бытовых нужд общераспространенных полезных ископаемых без предоставления горного отвода, при выполнении добычных работ открытым способом, без применения взрывных работ, глубиной разработки до двух метров.

9. Финансирование работ по строительству горнодобывающего предприятия, а также по промышленной разработке общераспространенных полезных ископаемых допускается только при наличии технического проекта и справки Госгортехнадзора ТССР о регистрации горного отвода.

10. Не допускается предоставление горных отводов при неразведанных запасах полезных ископаемых.

Основные требования по горным отводам

11. Начало разработки месторождений общераспространенных полезных ископаемых допускается только при наличии оформленного в соответствии с настоящей инструкцией горного отвода, земельного отвода, оформленного в установленном законом порядке, и справки о регистрации горного отвода в Госгортехнадзоре ТССР (приложение № 3).

12. Горные отводы для разработки месторождений общераспространенных полезных ископаемых предоставляются предприятиям, органи-

зациям и учреждениям, в задачи которых согласно их уставам, положениям или постановлениям вышестоящих органов входит добыча общераспространенных полезных ископаемых. Горный отвод предоставляется для разработки, как правило, всего месторождения общераспространенных полезных ископаемых.

В исключительных случаях для разработки одного месторождения могут предоставляться горные отводы нескольким предприятиям, организациям и учреждениям при условии взаимного согласования проектов горнодобывающих предприятий и планов развития горных работ.

13. Для проектируемых горных предприятий разведанные запасы общераспространенных полезных ископаемых в пределах испрашиваемого горного отвода должны быть утверждены Территориальной комиссией по запасам полезных ископаемых Управления геологии ТССР.

14. Для добычи полезных ископаемых недра предоставляются в пользование на основании акта, удостоверяющего горный отвод. Горные отводы для разработки месторождений общераспространенных полезных ископаемых должны быть получены в райгорисполкоме и зарегистрированы в Госгортехнадзоре ТССР до начала строительства горного предприятия. Размеры горного отвода должны соответствовать производственной мощности и сроку действия проектируемого горного предприятия. Изменение границ горного отвода для разработки месторождения общераспространенных полезных ископаемых производится в порядке, установленном для получения нового горного отвода.

15. Передача предоставленного предприятию, организации или учреждению горного отвода полностью или частично во временное или постоянное пользование предприятиям, организациям или учреждениям других министерств и ведомств производится в порядке, установленном для получения нового горного отвода.

16. При ликвидации или консервации горного предприятия техническая документация по горным отводам, пополненные подлинники маркшейдерских и геологических планов и разрезов должны быть в десятидневный срок переданы вышестоящей организации, а копии этих же документов должны быть в этот же срок переданы заинтересованным предприятиям, организациям и учреждениям, включая все смежные горные предприятия. Горноотводный акт подлежит возвращению в райгорисполком в десятидневный срок после оформления акта о ликвидации или консервации горного предприятия.

Справка о регистрации горного отвода с копиями расписок заинтересованных предприятий, организаций и учреждений о получении ими копии маркшейдерской документации должна быть передана в Госгортехнадзор ТССР не позднее чем в 15-дневный срок после ликвидации или консервации горного предприятия.

Порядок предоставления горных отводов

17. Для получения горного отвода предприятие, организация или учреждение, испрашивающие его, должны представить заявку в райгорисполком по месту нахождения месторождения, намечаемого к разработке.

В заявке указывается полное наименование и адрес организации-заявителя, сущность просьбы, наименование месторождения (его части) и полезного ископаемого, подлежащего разработке, местонахождение горного отвода, размеры его, производственная мощность предприятия,

намечаемого к строительству, намечаемый способ разработки месторождения.

К заявке прилагаются:

а) выкопировка из откорректированного на дату предоставления заявки топографического плана в масштабе не менее 1:5000 с нанесенными на него контурами испрашиваемого горного отвода и месторождения, намечаемого к разработке, границ ближайших действующих горных отводов, разведочных и горных выработок в пределах месторождения, рельефа местности, природных объектов, существующих и намечаемых к строительству сооружений и жилых зданий, а также других элементов ситуации местности в пределах горного отвода и вблизи него;

б) выписка из устава, положения или постановления вышестоящей организации, подтверждающая право ведения горных работ организацией, испрашивающей горный отвод;

в) объяснительная записка, в которой освещается степень разведанности и геологическое строение месторождения, подлежащего разработке, назначение намечаемого к строительству горного предприятия, способы и системы горных работ, полнота извлечения запасов полезных ископаемых, предусмотренные проектом, развитие горных работ по годам, ранее выполненные горные работы в пределах месторождения и другие производственные и технические показатели горного предприятия;

г) справка о разведанности месторождения с указанием количества всех балансовых запасов полезных ископаемых в пределах горного отвода, выписка из протокола Территориальной комиссии по запасам о принятых запасах полезных ископаемых;

д) справка своей вышестоящей организации, подтверждающей необходимость получения горного отвода, а также справки и другие документы о согласовании с заинтересованными предприятиями, организациями и учреждениями.

18. Заявка и прилагаемые к ней материалы и документы представляются в трех экземплярах.

Все документы должны быть подписаны руководителями соответствующих предприятий, организаций и учреждений. Подписи скрепляются печатями.

19. Райгорисполкомы обязаны рассмотреть заявки с приложенными к ним материалами и документами не позднее 20 дней после получения всех необходимых материалов, вынести на заседании райгорисполкома решение и сообщить о нем заявителю и другим заинтересованным предприятиям, организациям и учреждениям.

20. Решение райгорисполкома может быть обжаловано в соответствующий облисполком или Совет Министров ТССР в двухмесячный срок со дня вынесения решения.

Копия жалобы должна быть направлена одновременно в райгорисполком, вынесший решение, который обязан в 3-дневный срок после получения копии жалобы направить в облисполком или Совет Министров ТССР все материалы по спорному вопросу вместе с объяснением по существу жалобы.

Решение облисполкома или Совета Министров ТССР является окончательным и обжалованию не подлежит.

21. Предоставление горного отвода оформляется составлением в трех экземплярах:

а) выписки из протокола заседания райгорисполкома;

б) горноотводного акта по форме, приведенной в приложении № 1 к настоящей инструкции;

в) надписи на копии топографического плана по форме, приведенной в приложении № 2 к настоящей инструкции.

22. Обязательства предприятия, организации и учреждения, которым предоставляются горные отводы, о соблюдении правил безопасности и других основных требований по правильному ведению горных работ излагаются в горноотводном акте (приложение № 1 к настоящей инструкции), подписываемой председателем райгорисполкома и руководителем предприятия, организации и учреждения — заявителя.

23. Один экземпляр всех материалов по оформленному горному отводу, включая горноотводный акт и выписку из протокола заседания райгорисполкома, передается заявителю, другой экземпляр хранится в архиве райгорисполкома, а третий экземпляр передается в Госгортехнадзор ТССР.

24. Право пользования недрами прекращается полностью или частично в случаях:

а) минования надобности в пользовании недрами;

б) истечения установленного срока пользования недрами:

в) возникновения необходимости изъятия участка недр для других государственных или общественных нужд;

г) ликвидация предприятия, организации, учреждения, которому были предоставлены недра в пользование;

д) возникновения явной угрозы здоровью населения.

25. Пользование недрами может быть бессрочным или временным. Бессрочным (постоянным) признается пользование недрами без заранее установленного срока. В случае временного пользования недра предоставляются на срок не свыше десяти лет. Продление срока временного пользования недрами производится райгорисполкомом, предоставившим горный отвод, по ходатайству пользователя недрами.

Сроки пользования недрами для разработки месторождения общераспространенных полезных ископаемых исчисляются со дня регистрации горного отвода в Госгортехнадзоре ТССР.

26. Райгорисполком может изъять горные отводы у предприятий, организаций и учреждений, пользующихся ими, в случаях:

а) невыполнения обязательств, предусмотренных в горноотводном акте;

б) неосвоения горного отвода в течение двух лет со времени его предоставления;

в) допущения при разработке месторождений нарушений правил безопасности, приводящих к угрозе жизни трудящихся в пределах горного отвода и вблизи него по представлению Госгортехнадзора ТССР.

27. Прекращение права пользования недрами в случаях, предусмотренных пунктами 24 и 26 настоящей инструкции, производится путем аннулирования райгорисполкомом выданного ими горноотводного акта.

ПРИМЕЧАНИЕ: Об изъятии горного отвода райгорисполком уведомляет в 10-дневный срок Госгортехнадзор ТССР.

28. Учет предоставленных горных отводов в райгорисполкоме ведется в книге по форме, приведенной в приложении № 4, а регистрация горных отводов в Госгортехнадзоре ТССР — в книге по форме, приведенной в приложении № 5 к настоящей инструкции.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1
к Инструкции о порядке предоставления горных отводов для разработки месторождений общераспространенных полезных ископаемых

Горноотводный акт №________

на разработку общераспространенного полезного ископаемого

„____“________________19____г.

____
(наименование райгорисполкома,

____
области, республики)

по заявке____________________________________
(полное наименование предприятия, учреждения, организации)

предоставлен горный отвод для промышленной разработки ________

____
(наименование общераспространенного полезного ископаемого)

расположенный________________________________
(наименование населенного пункта, сельсовета; района, области, республики)

в границах, обозначенных на прилагаемой копии топографического плана угловыми пунктами 1, 2, 3 ________1, площадью____________
(прописью)

гектаров.

Настоящий акт составлен в трех экземплярах и внесен в реестр

____
(наименование райгорисполкома, области, республики)

под №__________

________________________________ при разработке
(наименование предприятия, организации и учреждения)

горного отвода обязан выполнять следующие требования:

1. Вести горные работы в соответствии с проектом и с соблюдением правил и инструкций по безопасности ведения горных, взрывных и маркшейдерских работ, обеспечить рациональное комплексное использование и охрану недр.

2. Руководство разработками в пределах горного отвода должно быть поручено лицу, имеющему право ответственного ведения горных работ.

3. При разработке горного отвода должны охраняться от вредного влияния горных разработок все предусмотренные проектом к сохранению ценные сооружения и природные объекты.

4. За 15 дней до начала горных работ сообщить об этом Госгортехнадзору ТССР.

5. В случае ликвидации или консервации горного предприятия, выработки, а также прилегающая к ним территория, должны быть приведены в безопасное состояние, а также в состояние, пригодное для использования их в народном хозяйстве.

Горноотводный акт подлежит возвращению в райгорисполком в течение 10 дней после оформления акта о ликвидации (консервации) горного предприятия.

6. Горноотводный акт теряет силу и подлежит возвращению в райгорисполком, если предприятие, организация и учреждение, получившие его, в течение двух лет не приступило к разработке полезного ископаемого.

Председатель ____________________

м. п. (наименование райгорисполкома)

____

м. п. (руководитель предприятия, организации и учреждения)

(подпись)

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2
к Инструкции о порядке предоставления горных отводов для разработки месторождений общераспространенных полезных ископаемых

Образец надписи на копии топографического плана

Изображенный на этом плане горный отвод по ______________________

____
(наименование месторождения)

площадью ____
(прописью)

гектаров в границах, обозначенных угловыми пунктами 1, 2, 3

1, предоставлен ___________________________________
(наименование райгорисполкома,

____
области, республики)

для промышленной разработки ________________________
(полное наименование предприятия,

____
организации и учреждения)

____
(наименование полезных ископаемых)

План является приложением к горноотводному акту № ________

выданному «____» ______________ 19____ г.

Председатель ___________________________
(наименование райгорисполкома)

Секретарь (подпись)
м. п. (подпись)

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3
к Инструкции о порядке предоставления горных отводов для разработки месторождений общераспространенных полезных ископаемых

СПРАВКА

«____» ______________19____г. Госгортехнадзором ТССР зарегистрирован горный отвод для промышленной разработки

____

(наименование месторождения полезного ископаемого)

площадью______________________________гектаров, предоставленный
(прописью)

____

(наименование райгорисполкома)

по горноотводному акту №____________________________________
(полное наименование предприятия,

____

организации и учреждения)

Председатель Госгортехнадзора
ТССР
м. п.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 4
к Инструкции о порядке предоставления горных отводов для разработки месторождений общераспространенных полезных ископаемых

______________ райгорисполком

КНИГА УЧЕТА (РЕЕСТР)

горных отводов, предоставленных для разработки месторождений общераспространенных полезных ископаемых

Реестровый номер горного отвода	Дата выдачи горноотводного акта	Дата регистрации горного отвода в Госгортехнадзоре ТССР № по реестру	Наименование месторождения полезного ископаемого	Площадь горного отвода (в га)	Наименование полезного ископаемого, предоставленного для разработки	Запасы полезного ископаемого по состоянию разведанности месторождения на	Местонахождение горного отвода (населенный пункт, район, область)	Полное наименование и адрес предприятия, организации и учреждения, получившей горный отвод, а также подчиненность предприятия, организации и учреждения (трест, министерство, ведомство)	Перечень документов, выданных предприятию, организации и учреждению при оформлении горного отвода	Отметка о ликвидации или консервации горнодобывающего предприятия об изменении размеров горного отвода, об изъятии его с указанием причины изъятия	Примечание
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

ПРИЛОЖЕНИЕ № 5
к Инструкции о порядке предоставления горных отводов для разработки месторождений общераспространенных полезных ископаемых

ГОСГОРТЕХНАДЗОР ТССР

КНИГА УЧЕТА (РЕЕСТР)

регистрации горных отводов, предоставленных под разработку месторождений общераспространенных полезных ископаемых

№№ справок о регистрации горного отвода	Дата регистрации горного отвода	Полное наименование райгорисполкома, выдавшего горный отвод	Дата выдачи горного отвода и № по реестру	Наименование месторождения полезного ископаемого, предоставленного для разработки	Площадь горного отвода (в га)	Запасы полезного ископаемого	Местонахождение горного отвода (населенный пункт, район, область)	Полное наименование и адрес предприятия, организации и учреждения, получившей горный отвод, и ее подчиненность (трест, министерство, ведомство)	Перечень документов, выданных предприятию, организации и учреждению при оформлении горного отвода	Отметка о ликвидации или консервации горнодобывающего предприятия, об изменении размеров горного отвода, об его изъятии с указанием причин	Примечание
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

УТВЕРЖДЕНА
постановлением Совета
Министров ТССР
от 15 июня 1983 г. № 291

ИНСТРУКЦИЯ

о порядке утверждения площадок под строительство промышленных предприятий, населенных пунктов, сооружений, водоемов и других объектов при размещении их на площадях залегания месторождений общераспространенных полезных ископаемых

1. Настоящая инструкция является обязательной для предприятий, организаций и учреждений, независимо от их ведомственной подчиненности, проектирующих и осуществляющих на территории Туркменской ССР строительство промышленных предприятий, населенных пунктов, сооружений, водоемов и других объектов, а также для облисполкомов, райисполкомов и горисполкомов при решении вопроса о размещении указанных объектов на площадях залегания месторождений общераспространенных полезных ископаемых, перечисленных в пункте 2 Инструкции о порядке предоставления горных отводов для разработки месторождений общераспространенных полезных ископаемых, утвержденной постановлением Совета Министров ТССР от „______ _________19____г. №_____

При наличии у предприятий, организаций и учреждений справок Управления геологии ТССР об отсутствии под площадками, намеченными к застройке, выявленных запасов полезных ископаемых, утверждение их в порядке, предусмотренном настоящей инструкцией, не требуется.

2. Утверждение площадок под строительство объектов, размещенных на площадях залегания месторождений общераспространенных полезных ископаемых, производится облисполкомами, райисполкомами и горисполкомами, которые решают в установленном порядке вопросы об отводе земельных участков для данного строительства, при наличии заключений Управления геологии ТССР о целесообразности застройки этих площадей.

3. Предприятия, организации и учреждения, заинтересованные в утверждении площадок под строительство на площадях залегания месторождений общераспространенных полезных ископаемых, направляют в порядке согласования Управлению геологии ТССР:

а) копии или дубликаты топографических планов площадок, намечаемых под строительство, с объяснительной запиской;

б) справки вышестоящих организаций, подтверждающих необходимость выделения площадок под строительство.

На планах должно быть показано местоположение намечаемых под строительство площадок, предприятий, подъездных путей, трубопроводов, линий электропередач и других объектов с обозначением размеров площадок (в гектарах) и координат их угловых точек (в метрах).

В объяснительной записке должны содержаться:

полное наименование предприятия, организации и учреждения, которое будет осуществлять строительство, а также наименование министерства, ведомства, которому подчинено это предприятие, организация и учреждение;

наименование объектов намечаемого строительства;

обоснование необходимости строительства объектов на данных площадках, расположенных на площадях залегания месторождений общераспространенных полезных ископаемых.

Документы на оформление и утверждение площадок под строительство объектов, размещаемых на площадях залегания месторождений общераспространенных полезных ископаемых, должны быть составлены в трех экземплярах, подписаны руководителем предприятия, организации и учреждения и скреплены гербовой печатью.

Управление геологии ТССР рассматривает указанные материалы и сообщает по ним заинтересованным предприятиям, организациям и учреждениям свои заключения в срок до одного месяца со дня их получения.

4. При отсутствии согласия Управления геологии ТССР на застройку площадок, расположенных на площадях залегания месторождений общераспространенных полезных ископаемых, облисполкомы, райисполкомы и горисполкомы обязаны отказать в утверждении площадок под строительство.

Не подлежат также утверждению без согласования с Управлением геологии ТССР под строительство площадки, прилегающие к месторождениям (контурам разведанных запасов) общераспространенных полезных ископаемых:

а) которые должны быть использованы при строительстве и эксплуатации карьеров;

б) на которые может распространяться вредное влияние взрывных работ и оползней, образующихся при разработке этих месторождений.

5. Отказ Управления геологии ТССР дать согласие на утверждение площадок под строительство, расположенных на площадях залегания месторождений общераспространенных полезных ископаемых, может быть обжалован заинтересованными предприятиями, организациями и учреждениями в Совет Министров ТССР в месячный срок со дня получения решения Управления геологии ТССР.

Копии жалоб одновременно передаются Управлению геологии ТССР, которое обязано в пятидневный срок после их получения направить в Совет Министров ТССР необходимые материалы и свои объяснения по жалобам.

6. Один экземпляр документов и материалов, указанных в пункте 3 настоящей инструкции, после их рассмотрения соответствующими облисполкомами, райисполкомами или горисполкомами возвращается с приложением их решения предприятию, организации и учреждению, представившему эти материалы, второй экземпляр направляется Управлению геологии ТССР, а третий экземпляр хранится в архиве вынесшего решение об утверждении площадки облисполкома, райисполкома или горисполкома.

7. Решение об утверждении площадок, размещаемых на площадях залегания месторождения общераспространенных полезных ископаемых, оформляется разрешительной надписью на копии топографического плана площадки.

Эти решения могут быть отменены органами, принявшими решения, в случаях:

а) если намеченное строительство в пределах утвержденных площадок не начато в течение двух лет;

б) несоблюдения условий застройки, предусмотренных в решении об утверждении площадки под строительство, а также при самовольной застройке смежных с этой площадью участков;

в) самовольной передачи права застройки площадок другим предприятиям, организациям, учреждениям и лицам;

г) мотивированных требований Управления геологии ТССР об отмене решения.

8. Облисполкомы, райисполкомы, горисполкомы и Управление геологии ТССР, осуществляющие согласно настоящей инструкции утверждение и согласование площадок под строительство различных объектов, размещаемых на площадях залегания месторождений общераспространенных полезных ископаемых, обязаны вести специальные журналы учета заявок и материалов по утверждению площадок под строительство, хода их рассмотрения и принятых по ним решений.

УТВЕРЖДЕНО
постановлением Совета Министров ТССР от 15 июня 1983 г. № 291

ПОЛОЖЕНИЕ

О порядке передачи месторождений общераспространенных полезных ископаемых для промышленного освоения

1. Устанавливаемый настоящим Положением порядок передачи месторождений полезных ископаемых министерством (ведомством), выполнившим геологоразведочные работы, для промышленного освоения министерству (ведомству), осуществляющему эксплуатацию месторождений, распространяется на месторождения всех видов общераспространенных полезных ископаемых, запасы которых утверждаются Территориальной комиссией по запасам полезных ископаемых при Управлении геологии ТССР.

2. Месторождения полезных ископаемых передаются соответствующим министерствам (ведомствам) для промышленного освоения после завершения детальных геологоразведочных работ в объеме, позволяющем проводить проектирование горного предприятия.

В зависимости от запасов месторождения, ценности минерального сырья и потребности в нем народного хозяйства месторождения могут быть переданы для промышленного освоения полностью или отдельными участками (залежами).

3. На месторождении, передаваемом для промышленного освоения, должен быть закончен полностью весь необходимый комплекс геологоразведочных работ и выполнены следующие требования:

а) запасы полезных ископаемых утверждены Территориальной комиссией по запасам полезных ископаемых Управления геологии ТССР по категориям в соотношениях, установленных действующими классификациями запасов месторождений полезных ископаемых, а также оценены общие запасы месторождения, включая категорию C_2 и прогнозные запасы. В случаях несоответствия количества разведанных запасов соотношениям, установленным указанными классификациями, возможность проектирования горнодобывающего предприятия (промысла) должна быть подтверждена Территориальной комиссией по запасам полезных ископаемых Управления геологии ТССР, и об этом произведена запись в протоколе об утверждении запасов;

б) наиболее детально разведаны участки и горизонты месторождения, намечаемые для первоочередной разработки;

в) изучены качество и комплексный состав минерального сырья, технология переработки руд с извлечением из них полезных компонентов, имеющих промышленное значение, изучена с детальностью, достаточной для составления проекта горнодобывающего предприятия;

г) изучены гидрогеологические и горнотехнические условия эксплуатации месторождения с детальностью, достаточной для составления проекта горнодобывающего предприятия;

д) дана оценка возможных источников хозяйственно-питьевого и технического водоснабжения, имеющихся в районе, прилегающем к месторождению, для обоснования проведения в дальнейшем специальных гидрогеологических и изыскательских работ;

е) рекомендованы площади, пригодные для промышленного и жилищного строительства, на которых по предварительным данным отсутствуют залежи полезных ископаемых;

ж) выполнены рекомендации Территориальной комиссии по запасам полезных ископаемых Управления геологии ТССР, указанные в решении по утверждению запасов полезных ископаемых, по проведению дополнительных геологических работ и по подготовке материалов, необходимых для составления проекта горнодобывающего предприятия (промысла);

з) обеспечена сохранность в натуре наземных и подземных центров и знаков геодезической (маркшейдерской) опорной сети и съемочного обоснования, а также знаков у устьев разведочных выработок (скважин, шурфов, штолен и др.), составлен каталог координат (в установленной для данного района системе координат) и высотных отметок пунктов съемочного обоснования и устьев разведочных выработок;

и) проведена проверка (с составлением соответствующих актов) состояния всех горноразведочных выработок и буровых скважин, пройденных на месторождении, и осуществлена в соответствии с правилами и инструкциями их надежная консервация или ликвидация, а также дана оценка пригодности отдельных горных выработок (скважин) для использования их при эксплуатации;

к) систематизированы и приведены в порядок в соответствии с инструкциями первичные материалы разведки: керн буровых скважин, дубликаты проб, геологические образцы, топографическая, геологическая, геофизическая и маркшейдерская документация;

л) проведена инвентаризация намечаемых к передаче производственно-технических зданий, сооружений, жилых помещений и имущества.

4. Месторождения полезных ископаемых, разведанные по согласованию с заинтересованными министерствами (ведомствами), в соответствии с установленными требованиями принимаются министерством (ведомством) для промышленного освоения в срок не более шести месяцев после получения уведомления о готовности месторождения и материалов к передаче.

5. Передача-приемка месторождения (участка, залежи) для промышленного освоения или зачисления в резерв производится междуведомственной комиссией, образованной из представителей министерства (ведомства), принимающего месторождение для промышленного освоения, и министерства (ведомства), проводившего геологоразведочные работы; в состав комиссии включаются представители органов госгортехнадзора, а в необходимых случаях и представители проектных, научно-исследовательских институтов и других организаций (по согласованию с этими организациями).

Комиссия образуется совместным приказом соответствующих министерств (ведомств). Председателем комиссии назначается представитель министерства (ведомства), принимающего месторождение. В случаях, когда месторождение разведуется и осваивается организациями одного и того же министерства (ведомства), для передачи-приемки месторождения приказом по объединению (комбинату) образуется комиссия, в состав которой включаются представители организации, принимающей месторождение для промышленного освоения, и организации, производившей геологоразведочные работы.

6. Комиссия по передаче-приемке месторождения проводит свою работу, как правило, непосредственно на разведанном объекте и имеет право:

а) получать от организации, проводившей разведку месторождения, справки, объяснения, графические материалы; результаты анализов и другие необходимые данные, характеризующие изученность передаваемого месторождения (участка, залежи);

б) проверять выполнение рекомендаций Территориальной комиссии по запасам полезных ископаемых Управления геологии ТССР, указанных в протоколе об утверждении запасов;

в) давать рекомендации о возможном использовании зданий, сооружений и других основных средств, а также сохранившихся горных выработок при строительстве горнодобывающего предприятия и эксплуатации месторождения.

7. Передача-приемка месторождения оформляется актом, который подписывается председателем соответствующей комиссии и всеми ее членами. В случае разногласий стороны или отдельные члены комиссии фиксируют в акте свое особое мнение.

Комиссия определяет порядок и сроки передачи геологического отчета о разведочных работах, первичной геологической и технической документации, а также керна буровых скважин, образцов полезных ископаемых и пород, дубликатов проб, производственно-технических зданий, сооружений, жилых помещений, горных выработок и других основных средств, о чем делает соответствующие записи в акте.

К акту комиссии прилагаются справки, протоколы, описи и другие документы, подтверждающие выполнение требований, указанных в пункте 3 настоящего положения, а также сведения о произведенных затратах на геологоразведочные работы по месторождению, передаваемому для промышленного освоения.

Акт междуведомственной комиссии утверждается министерством (ведомством), принимающим месторождение, и министерством (ведомством), осуществлявшим разведку месторождения, а акт комиссии, созданной приказом по объединению (комбинату), утверждается руководством этого объединения (комбината). Утвержденный акт комиссии является основанием для отнесения запасов полезных ископаемых, разведанных на месторождении, на баланс министерства (ведомства) или организации, принявшей месторождение для промышленного освоения.

8. Возникающие разногласия по вопросам передачи-приемки месторождения разрешаются руководством соответствующих министерств, объединений (комбинатов) и ведомств.

9. Контроль за соблюдением настоящего Положения осуществляется органами Госгортехнадзора ТССР.

ПОЛОЖЕНИЕ
О ГОСУДАРСТВЕННОМ КОМИТЕТЕ ТУРКМЕНСКОЙ ССР ПО НАДЗОРУ ЗА БЕЗОПАСНЫМ ВЕДЕНИЕМ РАБОТ В ПРОМЫШЛЕННОСТИ И ГОРНОМУ НАДЗОРУ[1]

УТВЕРЖДЕНО ПОСТАНОВЛЕНИЕМ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 8 июня 1982 г. № 257

(СП ТССР, 1982 г., № 4—5—6, ст. 41)

Пункт 1, абзацы первый, второй и пятый пункта 2, абзац первый, подпункты «а»—«е», «л», абзацы первый, третий — пятый подпункта

[1] См. стр. 343.

«р», подпункты «у»—«х» пункта 5, абзац первый, подпункты «а»—«г», «е», абзацы первый, второй, четвертый и пятый подпункта «з», подпункты «и»—«м», «р»—«у» и абзац двадцать девятый пункта 6, абзац третий пункта 8, абзац первый пункта 10

ПОЛОЖЕНИЕ О МИНИСТЕРСТВЕ ПРОМЫШЛЕННОСТИ СТРОИТЕЛЬНЫХ МАТЕРИАЛОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР[1]

УТВЕРЖДЕНО ПОСТАНОВЛЕНИЕМ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 13 августа 1969 г. № 377
(СПиР ТССР, 1969 г., № 8, ст. 177)

Абзац первый, подпункт «в» раздела VI, подпункты «а», «б» раздела VII пункта 6

ЗЕМЕЛЬНЫЙ КОДЕКС ТУРКМЕНСКОЙ ССР[2]

УТВЕРЖДЕН ЗАКОНОМ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 24 декабря 1970 г.
(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1970 г., № 24, ст. 172)

Часть первая статьи 14, абзац пятый статьи 22, часть первая статьи 26, часть первая статьи 27, статья 27^1.

ВОДНЫЙ КОДЕКС ТУРКМЕНСКОЙ ССР[3]

УТВЕРЖДЕН ЗАКОНОМ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 27 декабря 1972 г.
(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1972 г., № 24, ст. 92)

Часть первая статьи 121

ЛЕСНОЙ КОДЕКС ТУРКМЕНСКОЙ ССР[4]

УТВЕРЖДЕН ЗАКОНОМ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 19 июля 1979 г.
(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1979 г., № 14, ст. 82)

Статья 40

---

[1] См. стр. 348.
[2] См. стр. 33
[3] См. стр. 171.
[4] См. стр. 223.

§ 2. ГЕОЛОГИЧЕСКОЕ ИЗУЧЕНИЕ НЕДР

О МЕРАХ ПО ДАЛЬНЕЙШЕМУ УЛУЧШЕНИЮ ПЛАНИРОВАНИЯ И ОРГАНИЗАЦИИ ГЕОЛОГОРАЗВЕДОЧНЫХ РАБОТ, А ТАКЖЕ ПО УПОРЯДОЧЕНИЮ УЧЕТА РАЗВЕДАННЫХ ЗАПАСОВ ПОЛЕЗНЫХ ИСКОПАЕМЫХ[1]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 8 сентября 1971 г. № 362

В целях повышения эффективности геологоразведочных работ, дальнейшего улучшения планирования и организации этих работ, а также упорядочения учета разведанных полезных ископаемых, во исполнение постановления Совета Министров СССР от 25 июня 1971 г. № 438 Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

1. Управлению геологии ТССР:

а) предусматривать в пятилетних и годовых планах геологоразведочных работ показатели количества разведуемых запасов минерального сырья по конкретным месторождениям, подготовляемым для промышленного освоения, с указанием сроков завершения разведочных работ и сроков утверждения запасов в Государственной комиссии по запасам полезных ископаемых при Совете Министров СССР или в территориальной комиссии по запасам;

б) устанавливать в планах:

— задания по приросту запасов полезных ископаемых по тем месторождениям, которые на основании технико-экономических докладов по данным предварительной разведки (а для нефти и газа — на основании поисковых работ) получили положительную оценку.

По месторождениям, промышленная ценность которых не вызывает сомнения, прирост запасов полезных ископаемых может планироваться на стадии предварительной разведки;

— поименный перечень всех месторождений, подлежащих предварительной и детальной разведке;

---

[1] Пункт 4 не приводится, как не содержащий норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

Пункт 5 не приводится, как воспроизводящий нормы постановления Совета Министров СССР от 25 июня 1971 г. № 438 «О мерах по дальнейшему улучшению планирования и организации геологоразведочных работ, а также по упорядочению учета разведанных запасов полезных ископаемых» (см. Свод законов СССР, том 4, стр. 180).

в) сосредоточить разведочные работы в районах и на месторождениях, являющихся в экономическом отношении наиболее выгодными для развития соответствующих отраслей промышленности, с учетом заявок, получаемых от отраслевых министерств на проведение поисковых и разведочных работ, особенно в районах действующих, строящихся и проектируемых предприятий по добыче полезных ископаемых;

г) проекты геологоразведочных работ по важнейшим объектам рассматривать с участием представителей проектных организаций и промышленных предприятий отраслевых министерств, согласовывая с ними основные исходные данные, которые должны быть в процессе разведки и необходимы для последующего проектирования и строительства горных предприятий;

д) обеспечить введение с 1 января 1972 г. систематического раздельного учета затрат в планах и отчетности по статьям геологоразведочных работ (поиски, предварительная разведка, детальная разведка, доразведка) по каждому виду полезных ископаемых по отдельным месторождениям, геологическим районам, крупным геологическим районам и в целом по Управлению;

е) согласовывать с Госпланом ТССР и заинтересованными отраслевыми министерствами, ведомствами, предприятиями и организациями поименные перечни всех месторождений, подлежащих детальной разведке, а для месторождений, имеющих крупное народнохозяйственное значение, предварительной разведке, сроки завершения разведочных работ и сроки утверждения запасов в Государственной комиссии по запасам полезных ископаемых при Совете Министров СССР.

ж) разработанные на основании результатов предварительной разведки проекты временных кондиций согласовывать с Госпланом ТССР, после чего представлять на утверждение заинтересованным отраслевым министерствам.

2. Обязать Госстрой ТССР силами Института сейсмостойкого строительства обеспечить проведение работ в соответствии с установленными сроками по технологическим испытаниям минерального сырья (строительные материалы) по месторождениям, разведываемым геологоразведочными организациями министерств и ведомств республики.

3. Обязать министерства, ведомства, предприятия и организации, выполняющие геологоразведочные и горноэксплуатационные работы:

а) представлять ежегодно территориальному геологическому фонду Управления геологии ТССР одновременно с отчетными балансами данные о распределении разведанных месторождений, учитываемых в балансах запасов полезных ископаемых СССР, по степени их промышленного освоения, с выделением месторождений, намечаемых к освоению в текущем пятилетии и предполагаемых к освоению (резервных) в последующие годы;

б) представить в 1972 году территориальному геологическому фонду Управления геологии ТССР одновременно с отчетными балансами за 1971 год данные об остатке на эксплуатируемых месторождениях разведанных запасов полезных ископаемых, утвержденных Государственной комиссией по запасам полезных ископаемых при Совете Министров СССР и территориальной комиссией по запасам полезных ископаемых, по состоянию на 1 января 1972 г., а в последующем представлять указанные данные один раз в пять лет по состоянию на 1 января первого года нового пятилетия;

в) осуществлять мероприятия по укреплению рудничной, шахтной и промысловой геологической службы, имея в виду повысить роль гео-

логов этих служб и их ответственность за рациональное и комплексное извлечение минерального сырья из недр, а где она отсутствует — организовать вновь.

ОБ УТВЕРЖДЕНИИ ПОЛОЖЕНИЯ ОБ УПРАВЛЕНИИ ГЕОЛОГИИ ТУРКМЕНСКОЙ ССР[1]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 3 декабря 1980 г. № 564
(СП ТССР, 1980 г., № 10—11—12, ст. 155)

Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

1. Утвердить согласованное с Министерством геологии СССР, Госпланом ТССР, Министерством финансов ТССР и Министерством юстиции ТССР Положение об Управлении геологии Туркменской ССР (прилагается).

УТВЕРЖДЕНО
постановлением Совета
Министров ТССР
от 3 декабря 1980 г. № 564

ПОЛОЖЕНИЕ ОБ УПРАВЛЕНИИ ГЕОЛОГИИ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

1. Управление геологии Туркменской ССР является союзно-республиканским органом и в своей деятельности подчиняется Совету Министров Туркменской ССР и Министерству геологии СССР.

2. Управление геологии Туркменской ССР представляет собой единый производственно-хозяйственный комплекс, осуществляющий планомерное изучение недр, поиски и разведку месторождений полезных ископаемых на территории Туркменской ССР с целью наиболее полного обеспечения потребностей народного хозяйства в разведанных запасах минерального сырья.

Деятельность Управления геологии Туркменской ССР строится на основе повышения уровня концентрации и специализации геологоразведочных работ, на сочетании централизованного руководства с хозяйственной самостоятельностью и инициативой самого Управления.

3. Управление геологии Туркменской ССР организует свою работу применительно к условиям, предусмотренным Положением о производственном геологическом объединении, утвержденным приказом Министра геологии СССР от 31 августа 1978 г. № 315 (за исключением пунктов 24—26, 130—136).

4. В состав Управления геологии Туркменской ССР входят экспедиции, партии, лаборатории, научно-исследовательские организации и другие производственные единицы, на которые не распространяется действие Положения о социалистическом государственном производственном предприятии.

5. В отдельных случаях по решению Совета Министров Туркменской ССР, согласованному с Министерством геологии СССР, Управлению геологии Туркменской ССР могут быть подчинены самостоятельные организации, пользующиеся правами, предусмотренными Положением о социалистическом государственном производственном предприятии.

6. Главными задачами Управления геологии Туркменской ССР являются:

---

[1] Пункт 2 не приводится, как не содержащий норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

— планомерное изучение недр и проведение специализированных геологических исследований (региональных, геологосъемочных, геофизических, гидрогеологических, инженерно-геологических и других);

— поиски и разведка месторождений полезных ископаемых с целью обеспечения потребностей народного хозяйства в разведанных запасах минерального сырья;

— выполнение государственного плана прироста запасов полезных ископаемых, утверждение в Государственной комиссии по запасам полезных ископаемых при Совете Министров СССР и в территориальной комиссии по запасам полезных ископаемых разведанных запасов полезных ископаемых, других геологических заданий и показателей, устанавливаемых в государственных планах;

— повышение эффективности и качества геологоразведочных работ и обеспечение достоверности получаемых геологических результатов на основе широкого использования достижений научно-технического прогресса и передового опыта, совершенствования научного прогнозирования месторождений полезных ископаемых, методик поисковых и разведочных работ, наиболее рациональных комплексных методов и видов геологоразведочных работ, а также сокращения сроков разведки месторождений;

— всемерное повышение производительности труда и снижение стоимости геологоразведочных работ на основе внедрения прогрессивных методов проведения геологоразведочных работ, передовых форм организации труда, совершенствования применяемой техники и технологии производства, максимального использования внутренних резервов;

— совершенствование планирования, управления и хозяйственного расчета, научной организации труда и производства, повышение роли экономико-математических методов и более широкое использование средств вычислительной техники и связи в управлении геологоразведочными работами;

— рациональное использование капитальных вложений, основных фондов, трудовых, материальных и финансовых ресурсов;

— улучшение жилищных и культурно-бытовых условий работников, создание и обеспечение наиболее благоприятных и безопасных условий труда;

— всемерное развитие социалистического соревнования, обеспечение широкого участия коллективов организаций Управления в республиканском и всесоюзном социалистическом соревновании.

7. Управление геологии Туркменской ССР наряду с осуществлением предусмотренных Положением о производственном геологическом объединении функций в области планирования и проектирования, научно-технического прогресса, строительства, материально-технического снабжения, кадров, труда и заработной платы, финансов, кредита, учета и отчетности:

— разрабатывает с участием заинтересованных министерств и ведомств основные направления развития минерально-сырьевой базы Туркменской ССР, проекты годовых и перспективных планов геологоразведочных работ и представляет их в Совет Министров Туркменской ССР и Министерство геологии СССР;

— осуществляет как специально уполномоченный государственный орган в установленном законодательством порядке государственный геологический контроль за ведением работ по геологическому изучению недр, выполняемых организациями и предприятиями, независимо от их ведомственной подчиненности;

— обеспечивает государственный контроль за охраной подземных вод от истощения и загрязнения (за исключением гидроминеральных ресурсов), выполнением требований по охране недр и окружающей среды при проведении геологоразведочных работ;

— проводит в установленном порядке государственную регистрацию работ по геологическому изучению недр на территории Туркменской ССР всеми организациями, независимо от их ведомственной принадлежности;

— временно прекращает через организации банка финансирование геологоразведочных работ, не зарегистрированных в установленном порядке, осуществляемых с нарушением правил их проведения, или не соответствующих плановым заданиям;

— рассматривает совместно с заинтересованными министерствами и ведомствами результаты предварительной разведки месторождений отдельных видов полезных ископаемых и определяет целесообразность детальной разведки этих месторождений;

— передает в установленном порядке другим министерствам и ведомствам месторождения полезных ископаемых и подземных вод для их промышленного освоения;

— обеспечивает утверждение в территориальной комиссии по запасам полезных ископаемых разведанных запасов полезных ископаемых по геологическим отчетам организаций, выполняющих геологоразведочные работы на территории Туркменской ССР;

— ведет учет разведанных запасов и составляет сводные балансы запасов полезных ископаемых, ведет государственный кадастр месторождений и проявлений полезных ископаемых, учет и кадастр подземных вод;

— обеспечивает выполнение установленного порядка представления геологических материалов в территориальные геологические фонды, осуществляет централизованное их хранение и использование;

— координирует все научно-исследовательские работы, связанные с геологическим изучением территории Туркменской ССР;

— выдает заинтересованным организациям заключения об отсутствии полезных ископаемых в недрах под участками предстоящей застройки;

— рассматривает условия специального водопользования и выдает, в установленном порядке, заключения и разрешения на бурение эксплуатационных скважин на воду и строительство водозаборов подземных вод и дает указания по устранению нарушений правил ведения работ и режимов эксплуатации подземных вод для всех предприятий и организаций независимо от их ведомственной подчиненности;

— проводит работы на основании хозяйственных договоров по бурению скважин на воду и установке водоподъемного оборудования для водоснабжения промышленных предприятий, сельского и коммунального хозяйства Туркменской ССР.

8. Управление геологии Туркменской ССР является ведущим органом в области геологического изучения недр республики и совместно с другими министерствами и ведомствами, проводящими геологоразведочные работы, изучает состояние обеспеченности отрасли горно-добывающей промышленности разведанными запасами минерального сырья и участвует в разработке мероприятий по повышению качества проводимых геологоразведочных работ.

9. Управление геологии Туркменской ССР в своей деятельности руководствуется законами СССР, иными решениями Верховного Совета СССР и его Президиума, законами Туркменской ССР и иными

решениями Верховного Совета Туркменской ССР и его Президиума, постановлениями и распоряжениями Правительства СССР и Правительства Туркменской ССР, приказами и другими нормативными актами Министерства геологии СССР, а также настоящим Положением и обеспечивает правильное применение действующего законодательства в подчиненных организациях.

Управление геологии Туркменской ССР обобщает практику применения законодательства в системе Управления, разрабатывает предложения по его совершенствованию и в установленном порядке вносит их на рассмотрение Совета Министров Туркменской ССР.

10. Управление геологии Туркменской ССР возглавляет начальник, назначаемый в соответствии с Конституцией Туркменской ССР Верховным Советом Туркменской ССР, а в период между сессиями Президиумом Верховного Совета Туркменской ССР с последующим представлением на утверждение Верховного Совета Туркменской ССР.

Начальник Управления геологии Туркменской ССР имеет заместителей, назначаемых Советом Министров Туркменской ССР. Распределение обязанностей между заместителями начальника производится начальником Управления.

11. Начальник Управления геологии Туркменской ССР организует работу Управления и несет персональную ответственность за его деятельность.

Начальник Управления геологии Туркменской ССР представляет его во всех учреждениях и организациях; в соответствии с действующим законодательством и настоящим Положением распоряжается закрепленным за Управлением геологии Туркменской ССР имуществом, заключает договоры, выдает доверенности (в том числе с правом передоверия); открывает в банках расчетные и другие счета Управления геологии Туркменской ССР.

12. Начальник Управления геологии Туркменской ССР в пределах своей компетенции издает приказы и инструкции и дает указания, обязательные для исполнения предприятиями, учреждениями и организациями системы Управления, организует и проверяет их исполнение. Начальник Управления геологии Туркменской ССР отменяет приказы руководителей экспедиций, партий и других производственных единиц, входящих в состав Управления геологии Туркменской СССР, а также подчиненных Управлению геологии Туркменской ССР самостоятельных экспедиций, партий и других организаций и дает обязательные для исполнения указания об их изменении, если они противоречат действующему законодательству, настоящему Положению или другим нормативным актам.

Начальник Управления геологии Туркменской ССР в необходимых случаях издает совместные с руководителями других министерств и ведомств Туркменской ССР приказы и инструкции.

13. В Управлении геологии Туркменской ССР образуется коллегия в составе Начальника (председатель), его заместителей, а также других руководящих работников Управления. Члены коллегии утверждаются Советом Министров Туркменской ССР по представлению Начальника Управления.

14. Коллегия Управления геологии Туркменской ССР на своих регулярно проводимых заседаниях рассматривает основные вопросы развития геологоразведочных работ, связанных с ними научно-исследовательских работ, обсуждает вопросы деятельности организации, проверки исполнения, подбора и использования кадров, проекты важнейших приказов и инструкций и другие вопросы работы Управления.

Решения коллегии проводятся в жизнь, как правило, приказами Начальника Управления геологии Туркменской ССР. В случае разногласий между Начальником и коллегией, Начальник проводит в жизнь свое решение, докладывая о возникших разногласиях Совету Министров Туркменской ССР, а члены коллегии в свою очередь могут сообщить свое мнение в Совет Министров Туркменской ССР.

15. Для рассмотрения геологических, технических и экономических вопросов деятельности Управления геологии Туркменской ССР, разработки рекомендаций по использованию и внедрению в производство достижений науки и техники, научной организации труда, а также для рассмотрения проектов работ и геологических отчетов в Управлении геологии Туркменской ССР создается научно-технический Совет из высококвалифицированных специалистов, новаторов производства, а также представителей других организаций.

Состав научно-технического Совета и положение о нем утверждаются Начальником Управления.

16. В Управлении геологии Туркменской ССР создается территориальная комиссия по запасам полезных ископаемых и территориальный геологический фонд.

17. Центральный аппарат Управления геологии Туркменской ССР содержится за счет накладных расходов на геологоразведочные работы.

18. Структура и численность работников центрального аппарата Управления геологии Туркменской ССР утверждаются Советом Министров Туркменской ССР.

Штатное расписание центрального аппарата Управления, а также положения о его структурных подразделениях утверждаются Начальником Управления геологии Туркменской ССР.

19. Управление геологии Туркменской ССР имеет печать с изображением Государственного герба Туркменской ССР и со своим наименованием.

Глава 4

ВОДНОЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО

§ 1. ОБЩИЕ ВОПРОСЫ

ОБ УТВЕРЖДЕНИИ ВОДНОГО КОДЕКСА ТУРКМЕНСКОЙ ССР

ЗАКОН ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 27 декабря 1972 г.

(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1972 г., № 24, ст. 92)

Верховный Совет Туркменской Советской Социалистической Республики постановляет:

Статья 1. Утвердить Водный кодекс Туркменской ССР и ввести его в действие с 1 июня 1973 года.

Статья 2. Поручить Президиуму Верховного Совета Туркменской ССР установить порядок введения в действие Водного кодекса Туркменской ССР и привести законодательство Туркменской ССР в соответствие с Кодексом.

ВОДНЫЙ КОДЕКС[1]

В результате победы Великой Октябрьской социалистической революции воды, как и другие природные богатства в нашей стране, были национализированы и стали достоянием народа.

Государственная собственность на воды составляет основу водных отношений в СССР, в состав которого на основе добровольного объединения и равноправия с другими союзными республиками входит Туркменская Советская Социалистическая Республика, создает благоприятные условия для осуществления планового и комплексного использования вод с наибольшим народнохозяйственным эффектом, позволяет обеспечить наилучшие условия труда, быта, отдыха и охраны здоровья советских людей.

Развитие общественного производства и градостроительства, рост материального благосостояния и культурного уровня населения увеличивают разносторонние потребности в воде и повышают значение рационального использования и охраны вод.

---

[1] Дополнен разделом VI Указом от 15 августа 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 15, ст. 123).

Советское водное законодательство призвано активно способствовать наиболее эффективному, научно обоснованному использованию вод и их охране от загрязнения, засорения и истощения.

РАЗДЕЛ I
ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

ГЛАВА I
ОСНОВНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 1. Задачи водного законодательства Туркменской ССР

Задачами водного законодательства Туркменской ССР являются регулирование водных отношений в целях обеспечения в интересах настоящего и будущих поколений научно обоснованного, рационального использования вод для нужд населения и народного хозяйства, охраны вод от загрязнения, засорения и истощения, предупреждения и ликвидации вредного воздействия вод, улучшения состояния водных объектов, а также охрана прав предприятий, организаций, учреждений и граждан, укрепление законности в области водных отношений[1].

Статья 2. Водное законодательство Союза ССР и Туркменской ССР

Водные отношения в Туркменской ССР регулируются Основами водного законодательства Союза ССР и союзных республик и издаваемыми в соответствии с ними другими актами водного законодательства Союза ССР, настоящим Кодексом и иными актами водного законодательства Туркменской ССР.

Статья 3. Регулирование земельных, лесных и горных отношений

Земельные, лесные и горные отношения в Туркменской ССР регулируются соответствующим законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 4. Государственная (общенародная) собственность на воды

В соответствии с Конституцией СССР и Конституцией Туркменской ССР воды являются государственной собственностью — общим достоянием всего советского народа[1].

Воды в СССР состоят в исключительной собственности государства и предоставляются только в пользование. Действия, в прямой или скрытой форме нарушающие право государственной собственности на воды, запрещаются.

Статья 5. Единый государственный водный фонд

В соответствии с Основами водного законодательства Союза ССР и союзных республик все воды (водные объекты) в СССР составляют единый государственный водный фонд.

Единый государственный водный фонд включает:

1) реки, озера, водохранилища, другие поверхностные водоемы и водные источники, а также воды каналов и прудов;

---

[1] Статья 1, заголовок и часть первая статьи 4 — с изменениями, внесенными Указом от 15 августа 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 15, ст. 123).

2) подземные воды и ледники;
3) внутренние моря и другие внутренние морские воды СССР;
4) территориальные воды (территориальное море) СССР.

Статья 6. Компетенция Союза ССР в области регулирования водных отношений

В соответствии с Основами водного законодательства Союза ССР и союзных республик ведению Союза ССР в области регулирования водных отношений подлежат:

1) распоряжение единым государственным водным фондом в пределах, необходимых для осуществления полномочий Союза ССР в соответствии с Конституцией СССР;

2) установление основных положений в области использования вод, охраны их от загрязнения, засорения и истощения, предупреждения и ликвидации вредного воздействия вод;

3) установление общесоюзных нормативов водопользования, качества вод и методов его оценки;

4) установление единых для Союза ССР систем государственного учета вод, их использования, регистрации водопользований и государственного водного кадастра;

5) утверждение схем комплексного использования и охраны вод, а также водохозяйственных балансов, имеющих общесоюзное значение;

6) планирование общесоюзных мероприятий по использованию, охране вод, предупреждению и ликвидации их вредного воздействия;

7) государственный контроль за использованием и охраной вод и установление порядка его осуществления;

8) определение водных объектов, регулирование пользования которыми осуществляется органами Союза ССР;

9) регулирование других вопросов общесоюзного значения в области использования и охраны вод в соответствии с Конституцией СССР и Основами водного законодательства Союза ССР и союзных республик[1].

Статья 7. Компетенция Туркменской ССР в области регулирования водных отношений

Ведению Туркменской ССР в области регулирования водных отношений вне пределов компетенции Союза ССР подлежат: распоряжение единым государственным водным фондом на территории республики; установление порядка пользования водами, охраны их от загрязнения, засорения и истощения, предупреждения и ликвидации вредного воздействия вод; планирование мероприятий по использованию, охране вод, предупреждению и ликвидации их вредного воздействия; утверждение схем комплексного использования и охраны вод, водохозяйственных балансов; осуществление государственного контроля за использованием и охраной вод, а также регулирование водных отношений по другим вопросам, если они не отнесены к компетенции Союза ССР.

ГЛАВА II

ГОСУДАРСТВЕННОЕ УПРАВЛЕНИЕ И КОНТРОЛЬ В ОБЛАСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ И ОХРАНЫ ВОД

Статья 8. Государственное управление в области использования и охраны вод

Согласно Основам водного законодательства Союза ССР и союзных республик государственное управление в области использования и охраны вод в Туркменской ССР осуществляется Советом Министров

[1] Статья 6 дополнена пунктом 9 — Указом от 15 августа 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 15, ст. 123).

СССР, Советом Министров Туркменской ССР, исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов, а также специально уполномоченными на то государственными органами по регулированию использования и охране вод непосредственно или через бассейновые (территориальные) управления и иными государственными органами в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Специально уполномоченными государственными органами по регулированию использования и охране вод являются Министерство мелиорации и водного хозяйства Туркменской ССР и его органы на местах.

Статья 9. Государственный контроль за использованием и охраной вод

Государственный контроль за использованием и охраной вод имеет своей задачей обеспечить соблюдение всеми министерствами, государственными комитетами, ведомствами, государственными, кооперативными, общественными предприятиями, организациями, учреждениями и гражданами установленного порядка пользования водами, выполнение обязанностей по охране вод, предупреждению и ликвидации их вредного воздействия, правил ведения учета вод, а также иных правил, установленных водным законодательством[1].

Статья 10. Органы, осуществляющие государственный контроль за использованием и охраной вод

Государственный контроль за использованием и охраной вод осуществляется Советами народных депутатов, их исполнительными и распорядительными органами, а также специально уполномоченными на то государственными органами, в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР.

ГЛАВА III

УЧАСТИЕ ОБЩЕСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ И ГРАЖДАН В ОСУЩЕСТВЛЕНИИ МЕРОПРИЯТИЙ ПО РАЦИОНАЛЬНОМУ ИСПОЛЬЗОВАНИЮ И ОХРАНЕ ВОД

Статья 11. Содействие государственным органам в осуществлении мероприятий по рациональному использованию и охране вод

Профессиональные союзы, организации молодежи, общество охраны природы, научные общества и другие общественные организации, а также граждане оказывают содействие государственным органам в осуществлении мероприятий по рациональному использованию и охране вод.

Государственные органы обязаны всемерно учитывать предложения общественных организаций и граждан при осуществлении мероприятий по рациональному использованию и охране вод[1].

---

[1] Статья 9 — с изменениями, внесенными Указом от 15 августа 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 15, ст. 123). Тем же Указом статья 11 дополнена частью второй.

Статья 12. Порядок участия общественных организаций в деятельности по обеспечению рационального использования и охраны вод

Общественные организации принимают участие в деятельности, направленной на обеспечение рационального использования и охраны вод, в соответствии с их уставами (положениями) и законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 13. Формы участия граждан в осуществлении мероприятий по рациональному использованию и охране вод

Граждане оказывают содействие государственным органам в осуществлении мероприятий по рациональному использованию и охране вод путем непосредственного участия в проведении работ по обеспечению рационального использования и охраны вод, предупреждению и ликвидации их вредного воздействия, внесения предложений по вопросам использования вод и их охраны, сообщения об известных им нарушениях водного законодательства.

ГЛАВА IV

РАЗМЕЩЕНИЕ, ПРОЕКТИРОВАНИЕ, СТРОИТЕЛЬСТВО И ВВОД В ЭКСПЛУАТАЦИЮ ПРЕДПРИЯТИЙ, СООРУЖЕНИЙ И ДРУГИХ ОБЪЕКТОВ, ВЛИЯЮЩИХ НА СОСТОЯНИЕ ВОД

Статья 14. Условия размещения, проектирования, строительства и ввода в эксплуатацию предприятий, сооружений и других объектов, влияющих на состояние вод

При размещении, проектировании, строительстве и вводе в эксплуатацию новых и реконструированных предприятий, сооружений и других объектов, а также при внедрении новых технологических процессов, влияющих на состояние вод, должно обеспечиваться рациональное использование вод с соблюдением требований охраны здоровья и первоочередного удовлетворения питьевых и бытовых нужд населения. При этом предусматриваются мероприятия, обеспечивающие учет забираемой из водных объектов и возвращаемой в них воды, охрану вод от загрязнения, засорения и истощения, предупреждение вредного воздействия вод, ограничение затопления земель до минимально необходимых размеров, охрану земель от засоления, подтопления или иссушения, а также сохранение благоприятных природных условий и ландшафтов[1].

При проектировании строительства предприятий, сооружений и других объектов, влияющих на состояние вод, учитываются возможности пользования водными объектами для отдыха и спорта.

Статья 15. Условия размещения, проектирования, строительства и ввода в эксплуатацию предприятий, сооружений и других объектов на рыбохозяйственных водоемах

При размещении, проектировании, строительстве и вводе в эксплуатацию новых и реконструированных предприятий, сооружений и других объектов на рыбохозяйственных водоемах, кроме условий, пре-

[1] Часть первая статьи 14 — с изменениями, внесенными Указом от 15 августа 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 15, ст. 123).

дусмотренных статьей 14 настоящего Кодекса, должны быть своевременно осуществлены мероприятия, обеспечивающие охрану рыбы, других водных животных и растений и условия для их воспроизводства.

Статья 16. Определение мест строительства предприятий, сооружений и других объектов, влияющих на состояние вод

Определение мест строительства предприятий, сооружений и других объектов, влияющих на состояние вод, согласовывается с органами по регулированию использования и охране вод, исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов, органами, осуществляющими государственный санитарный надзор, охрану рыбных запасов, и другими органами в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 17. Согласование проектов строительства предприятий, сооружений и других объектов, влияющих на состояние вод

Проекты строительства предприятий, сооружений и других объектов, влияющих на состояние вод, подлежат согласованию с органами по регулированию использования и охране вод и другими органами в случаях и порядке, устанавливаемых законодательством Союза ССР.

Статья 18. Условия запрещения ввода в эксплуатацию предприятий, сооружений и других объектов, влияющих на состояние вод

Запрещается ввод в эксплуатацию:

новых и реконструированных предприятий, цехов, агрегатов, коммунальных и других объектов, не обеспеченных устройствами, предотвращающими загрязнение и засорение вод или их вредное воздействие;

оросительных и обводнительных систем, водохранилищ и каналов до проведения предусмотренных проектами мероприятий, предотвращающих затопление, подтопление, заболачивание, засоление земель и эрозию почв;

осушительных систем до готовности водоприемников и других сооружений в соответствии с утвержденными проектами;

водозаборных сооружений без рыбозащитных устройств в соответствии с утвержденными проектами;

гидротехнических сооружений до готовности устройств для пропуска паводковых вод и рыбы в соответствии с утвержденными проектами;

буровых скважин на воду без оборудования их водорегулирующими устройствами и установления в соответствующих случаях зон санитарной охраны.

Запрещается наполнение водохранилищ до осуществления предусмотренных проектами мероприятий по подготовке ложа.

ГЛАВА V

ПРОИЗВОДСТВО РАБОТ НА ВОДНЫХ ОБЪЕКТАХ И В ПРИБРЕЖНЫХ ПОЛОСАХ (ЗОНАХ)

Статья 19. Порядок производства работ на водных объектах и в прибрежных полосах (зонах)

Строительные, дноуглубительные и взрывные работы, добыча полезных ископаемых и водных растений, прокладка кабелей, трубопроводов и других коммуникаций, рубка леса, буровые, сельскохозяйст-

венные и другие работы на водных объектах или в прибрежных полосах (зонах) водоемов, влияющие на состояние вод, производятся по согласованию с органами по регулированию использования и охране вод, исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов и другими органами в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 20. Прибрежные полосы (зоны) водоемов

К прибрежным полосам (зонам), в которых производство предусмотренных статьей 19 настоящего Кодекса работ согласовывается с соответствующими государственными органами, относятся:

зоны санитарной охраны поверхностных и подземных водных объектов;

береговые полосы внутренних судоходных водных путей;

полосы отвода магистральных и межхозяйственных каналов;

другие полосы (зоны) водоемов, предусмотренные законодательством.

РАЗДЕЛ II

ВОДОПОЛЬЗОВАНИЕ

ГЛАВА VI

ВОДОПОЛЬЗОВАТЕЛИ И ОБЪЕКТЫ ВОДОПОЛЬЗОВАНИЯ

Статья 21. Водопользователи

Водопользователями в Туркменской ССР могут быть государственные, кооперативные и общественные предприятия, организации, учреждения и граждане СССР.

В случаях, предусмотренных законодательством Союза ССР, водопользователями могут быть и иные организации и лица.

Статья 22. Объекты водопользования

В пользование предоставляются водные объекты, перечисленные в статье 5 настоящего Кодекса.

Статья 23. Частичное или полное запрещение использования водных объектов

В соответствии с Основами водного законодательства Союза ССР и союзных республик использование водных объектов, имеющих особое государственное значение либо особую научную или культурную ценность, может быть частично или полностью запрещено в порядке, устанавливаемом Советом Министров СССР и Советом Министров Туркменской ССР.

ГЛАВА VII

ВИДЫ ВОДОПОЛЬЗОВАНИЯ

Статья 24. Виды водопользования, различающиеся по основному целевому назначению

Водные объекты предоставляются в пользование при соблюдении предусмотренных законом требований и условий для удовлетворения питьевых, бытовых, лечебных, курортных, оздоровительных и иных нужд населения, сельскохозяйственных, промышленных, энергетических,

транспортных, рыбохозяйственных и иных государственных и общественных надобностей. Использование водных объектов для сброса сточных вод может допускаться лишь в случаях и при соблюдении специальных требований и условий, предусмотренных законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Водные объекты могут предоставляться в пользование для одной или нескольких целей.

Статья 25. Общее и специальное водопользование

Различается общее водопользование — осуществляемое без применения сооружений или технических устройств, влияющих на состояние вод, и специальное водопользование — осуществляемое с применением таких сооружений или устройств. К специальному водопользованию в отдельных случаях может быть также отнесено пользование водными объектами без применения сооружений или технических устройств, но оказывающее влияние на состояние вод.

Перечень видов специального водопользования устанавливается органами по регулированию использования и охране вод.

Статья 26. Совместное и обособленное водопользование

Водные объекты могут состоять в совместном или обособленном пользовании.

Статья 27. Первичное и вторичное водопользование

Предприятия, организации и учреждения, которым водные объекты предоставлены в обособленное пользование — первичные водопользователи, в установленных законодательством Союза ССР и Туркменской ССР случаях вправе разрешать другим предприятиям, организациям, учреждениям и гражданам вторичное водопользование по согласованию с органами по регулированию использования и охране вод.

В разрешениях на вторичное водопользование указываются цель, для которой предоставляются водные объекты, и основные условия пользования ими.

В необходимых случаях условия вторичного водопользования, взаимные права и обязанности сторон оформляются договором между первичным и вторичным водопользователями.

ГЛАВА VIII

ПОРЯДОК И УСЛОВИЯ ПРЕДОСТАВЛЕНИЯ ВОДНЫХ ОБЪЕКТОВ В ПОЛЬЗОВАНИЕ

Статья 28. Первоочередное предоставление водных объектов для питьевых и бытовых нужд населения

Водные объекты предоставляются в пользование прежде всего для удовлетворения питьевых и бытовых нужд населения.

Статья 29. Порядок предоставления водных объектов в обособленное пользование

В обособленное пользование водные объекты предоставляются полностью или частично на основании постановления Совета Министров Туркменской ССР или решения исполнительного комитета соответствующего Совета народных депутатов либо иного уполномоченного на то государственного органа в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

В постановлениях или решениях о предоставлении водных объек-

тов в обособленное пользование указывается цель, для которой они предоставлены, и основные условия пользования ими.

Порядок возбуждения и рассмотрения ходатайств о предоставлении водных объектов в обособленное пользование устанавливается Советом Министров Туркменской ССР.

Статья 30. Порядок выдачи разрешения на специальное водопользование

Специальное водопользование осуществляется на основании разрешений, выдаваемых органами по регулированию использования и охране вод, а в случаях, предусмотренных законодательством Союза ССР и Туркменской ССР, — исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов. Такие разрешения выдаются после согласования с органами, осуществляющими государственный санитарный надзор, охрану рыбных запасов, а также с другими заинтересованными органами. Специальное водопользование на водных объектах, предоставленных в обособленное пользование предприятиям, организациям и учреждениям — первичным водопользователям, разрешается по согласованию с этими предприятиями, организациями и учреждениями. В случаях, установленных законодательством Союза ССР и Туркменской ССР, разрешения на специальное водопользование на указанных водных объектах выдаются первичными водопользователями по согласованию с органами по регулированию использования и охране вод[1].

В соответствии с Основами водного законодательства Союза ССР и союзных республик порядок согласования и выдачи разрешений на специальное водопользование устанавливается Советом Министров СССР.

Статья 31. Разрешения на специальное водопользование, выдаваемые исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов

Разрешения на пользование подземными водами путем устройства на территории сельских населенных пунктов, поселков, городов, копаных шахтных колодцев, забивных фильтровых колодцев, каптажей источников, работающих без принудительного понижения уровня воды, выдают исполнительные комитеты соответствующих поселковых, сельских и городских Советов народных депутатов.

Разрешения на устройство указанных колодцев и каптажей на землях государственного запаса и государственного лесного фонда выдают исполнительные комитеты районных Советов народных депутатов.

Специальное водопользование на замкнутых (непроточных) водоемах, расположенных на территории района, города осуществляется на основании разрешений, выдаваемых исполнительными комитетами соответствующих районных, городских Советов народных депутатов.

Разрешения на специальное водопользование, осуществляемое посредством устройства и эксплуатации водоподпорных сооружений на реках, не отнесенных к водным путям и не являющихся источниками централизованного водоснабжения населения, промышленных объектов и оросительных систем, а также на ручьях и суходолах, выдаются исполнительными комитетами областных Советов народных депутатов[2].

---

[1] Часть первая статьи 30 — с изменениями, внесенными Указом от 15 августа 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 15, ст. 123).

[2] Часть четвертая статьи 31 — с изменениями, внесенными Указом от 15 декабря 1975 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1975 г., № 24, ст. 127).

Статья 32. Порядок осуществления общего водопользования

Общее водопользование осуществляется без разрешений в порядке, устанавливаемом настоящим Кодексом и иным законодательством Туркменской ССР.

При общем водопользовании обязательно соблюдение санитарных правил, правил охраны рыбных запасов и судоходства, а также правил охраны жизни людей на воде, рационального использования и охраны вод. В этих целях исполнительные комитеты областных, районных, городских, поселковых и сельских Советов народных депутатов вправе устанавливать места, где запрещены купанье, катанье на лодках, забор воды для питьевых и бытовых нужд, водопой скота, а также определять другие условия общего водопользования на водных объектах, находящихся на территории области, района, города, села и поселка.

Исполнительный комитет соответствующего Совета народных депутатов обязан объявить об установленных им условиях общего водопользования.

Статья 33. Общее водопользование на водных объектах, предоставленных в обособленное пользование

На водных объектах, предоставленных в обособленное пользование, общее водопользование допускается на условиях, установленных первичным водопользователем по согласованию с органами по регулированию использования и охране вод, а при необходимости может быть запрещено.

Первичный водопользователь обязан объявить об условиях или запрете общего водопользования на водном объекте, предоставленном ему в обособленное пользование.

Статья 34. Бесплатность водопользования

Водопользование осуществляется бесплатно. В соответствии с Основами водного законодательства Союза ССР и союзных республик специальное водопользование может подлежать оплате в случаях и порядке, устанавливаемых Советом Министров СССР.

Статья 35. Сроки водопользования

Водные объекты предоставляются в бессрочное или временное пользование.

Бессрочным (постоянным) признается водопользование без заранее установленного срока.

Временное пользование может быть краткосрочным — до трех лет и долгосрочным — от трех до двадцати пяти лет. При необходимости сроки водопользования могут быть продлены на период, не превышающий соответственно сроков краткосрочного или долгосрочного временного пользования.

Общее водопользование сроком не ограничивается.

Статья 36. Исчисление сроков временного пользования водными объектами

Сроки временного пользования водными объектами исчисляются со дня принятия решения о предоставлении водного объекта в обособленное пользование или выдачи разрешения на специальное водопользование, если в самом решении либо разрешении не указан иной срок.

Статья 37. Порядок продления сроков временного пользования водными объектами

Сроки временного пользования водными объектами могут быть

по ходатайству заинтересованных водопользователей продлены государственными органами, принявшими решение о предоставлении водного объекта в обособленное пользование или выдавшими разрешение на специальное водопользование.

ГЛАВА IX

ПРАВА И ОБЯЗАННОСТИ ВОДОПОЛЬЗОВАТЕЛЕЙ

Статья 38. Использование водных объектов по назначению

Водопользователи имеют право пользоваться водными объектами только в тех целях, для которых они предоставлены.

Статья 39. Права водопользователей

В соответствии с целевым назначением предоставленного в пользование водного объекта водопользователи имеют право в установленном порядке:

добывать воду для ее последующего использования;

возводить водохозяйственные (гидротехнические) сооружения и устройства, а также осуществлять их реконструкцию и ликвидацию;

пользоваться водными объектами для отдыха, проведения спортивных и оздоровительных мероприятий, поддержания благоприятного состояния природных комплексов, а также осуществления других не запрещенных законодательством действий по пользованию водными объектами.

Статья 40. Ограничение прав водопользователей

При исключительном маловодье, аварийных ситуациях на водных объектах, угрозе возникновения эпидемий и эпизоотий и в иных случаях, предусмотренных законодательством Союза ССР и Туркменской ССР, права водопользователей могут быть ограничены в целях охраны здоровья населения, в иных государственных интересах, а также в интересах других водопользователей. При этом не должны ухудшаться условия пользования водными объектами для питьевых и бытовых нужд населения[1].

Права водопользователей на обособленное пользование водным объектом могут быть ограничены органом, предоставившим данный водный объект в обособленное пользование, права на специальное водопользование — органом, выдавшим разрешение на специальное водопользование, права на вторичное водопользование — первичным водопользователем по согласованию с органом по регулированию использования и охране вод, а также другими органами в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 41. Охрана прав водопользователей

Права водопользователей охраняются законом.

Нарушенные права водопользователей подлежат восстановлению в порядке, предусматриваемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 42. Обязанности водопользователей

Водопользователи обязаны:

рационально использовать водные объекты, заботиться об экономном расходовании воды, восстановлении и улучшении качества вод;

[1] Часть первая статьи 40 — с изменениями, внесенными Указом от 15 августа 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 15, ст. 123).

принимать меры к полному прекращению сброса в водные объекты сточных вод, содержащих загрязняющие вещества;

не допускать нарушения прав, предоставленных другим водопользователям, а также нанесения ущерба хозяйственным и природным объектам (землям, лесам, животному миру, полезным ископаемым и другим);

содержать в исправном состоянии очистные и другие водохозяйственные сооружения и технические устройства, влияющие на состояние вод, улучшать их эксплуатационные качества, вести в установленных случаях учет пользования водами.

Статья 43. Поощрения водопользователей, осуществляющих мероприятия по рациональному использованию и охране вод

Меры поощрения водопользователей, стимулирующие осуществление общеполезных мероприятий по рациональному использованию и охране вод, устанавливаются Советом Министров Туркменской ССР.

ГЛАВА X

ПРЕКРАЩЕНИЕ ПРАВА ВОДОПОЛЬЗОВАНИЯ

Статья 44. Основания прекращения права водопользования

Право водопользования предприятий, организаций, учреждений и граждан подлежит прекращению соответственно в случаях:

1) минования надобности в водопользовании или отказа от него;
2) истечения срока водопользования;
3) ликвидации предприятия, организации или учреждения;
4) передачи водохозяйственных сооружений другим водопользователям;
5) возникновения необходимости изъятия водных объектов из обособленного пользования.

Право водопользования предприятий, организаций, учреждений и граждан (кроме права пользования водами для питьевых и бытовых нужд) может быть прекращено также в случае нарушения правил пользования водами и их охраны либо использования водного объекта не в соответствии с той целью, для которой он предоставлен.

Законодательством Туркменской ССР могут быть предусмотрены и другие основания прекращения права водопользования предприятий, организаций, учреждений и граждан.

Статья 45. Порядок прекращения права водопользования

Право водопользования прекращается путем:

аннулирования разрешения на специальное, а также вторичное водопользование;

изъятия водных объектов, предоставленных в обособленное пользование.

Прекращение специального водопользования осуществляется по решению органа, выдавшего разрешение на него.

Вторичное водопользование может быть прекращено по решению первичного водопользователя, согласованному с органом по регулированию использования и охране вод.

Статья 46. Изъятие водных объектов из обособленного пользования

Изъятие водных объектов из обособленного пользования производится на основании постановлений (решений) государственных органов,

которые вправе предоставлять данные водные объекты в обособленное пользование, если иное не предусмотрено законодательством Союза ССР.

Изъятие водных объектов из пользования заповедников производится в соответствии со статьей 86 настоящего Кодекса.

Изъятие водных объектов из обособленного пользования предприятий, организаций и учреждений союзного подчинения производится по согласованию с водопользователями и министерствами, государственными комитетами и ведомствами, которым они непосредственно подчинены[1].

Статья 47. Возмещение убытков, причиненных проведением водохозяйственных мероприятий, прекращением или изменением условий водопользования

В соответствии с Основами водного законодательства Союза ССР и союзных республик убытки, причиненные предприятиям, организациям, учреждениям и гражданам проведением водохозяйственных мероприятий (гидротехнических работ и т. п.), а также прекращением или изменением условий водопользования, подлежат возмещению в случаях и порядке, устанавливаемых Советом Министров СССР.

ГЛАВА XI

ПОЛЬЗОВАНИЕ ВОДНЫМИ ОБЪЕКТАМИ ДЛЯ ПИТЬЕВЫХ, БЫТОВЫХ И ИНЫХ НУЖД НАСЕЛЕНИЯ

Статья 48. Водные объекты, предоставляемые для питьевых, бытовых и иных нужд населения

Для питьевого, бытового водоснабжения, а также для иных нужд населения предоставляются водные объекты, качество воды которых соответствует установленным санитарным требованиям.

Статья 49. Централизованное водоснабжение населения

При пользовании водными объектами для питьевых, бытовых и иных нужд населения в порядке централизованного водоснабжения предприятия, организации и учреждения, в оперативном управлении, собственности или пользовании которых находятся хозяйственно-питьевые водопроводы, вправе забирать воду из источников водоснабжения в соответствии с утвержденными в установленном порядке проектами водозаборных сооружений и разрешениями на специальное водопользование для производства воды питьевого качества и подачи ее потребителям.

Указанные в части первой настоящей статьи предприятия, организации и учреждения обязаны организовать учет забираемой воды, вести регулярные наблюдения за состоянием воды в источниках водоснабжения и сообщать органам по регулированию использования и охране вод, органам, осуществляющим государственный санитарный надзор, и исполнительным комитетам местных Советов народных депутатов об отклонении качества воды в источниках от установленных нормативов.

Статья 50. Нецентрализованное водоснабжение населения

При пользовании водными объектами для питьевых, бытовых и иных нужд населения в порядке нецентрализованного водоснабжения предприятия, организации, учреждения и граждане вправе забирать

[1] Статья 46 — с изменениями, внесенными Указом от 15 августа 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 15, ст. 123).

воду непосредственно из поверхностных или подземных водных источников в порядке общего или специального водопользования.

Пользование водозаборными сооружениями, предназначенными для этих целей, производится в соответствии с правилами, устанавливаемыми исполнительными комитетами поселковых, сельских и городских Советов народных депутатов, на территории которых расположены водозаборные сооружения.

Статья 51. Использование подземных вод питьевого качества для нужд, не связанных с питьевым и бытовым водоснабжением

Использование подземных вод питьевого качества для нужд, не связанных с питьевым и бытовым водоснабжением, как правило, не допускается. В районах, где отсутствуют необходимые поверхностные водные источники и имеются достаточные запасы подземных вод питьевого качества, органы по регулированию использования и охране вод могут разрешать использование этих вод для целей, не связанных с питьевым и бытовым водоснабжением.

ГЛАВА XII

ПОЛЬЗОВАНИЕ ВОДНЫМИ ОБЪЕКТАМИ ДЛЯ ЛЕЧЕБНЫХ, КУРОРТНЫХ И ОЗДОРОВИТЕЛЬНЫХ ЦЕЛЕЙ

Статья 52. Порядок пользования водными объектами, отнесенными к категории лечебных

Водные объекты, отнесенные в установленном порядке к категории лечебных, используются прежде всего для лечебных и курортных целей. В исключительных случаях органы по регулированию использования и охране вод могут разрешать использование водных объектов, отнесенных к категории лечебных, для других целей по согласованию с соответствующими органами здравоохранения и управления курортами.

Сброс сточных вод в водные объекты, отнесенные к категории лечебных, запрещается.

Статья 53. Порядок пользования водами для отдыха и спорта

Порядок пользования водами для отдыха и спорта устанавливается законодательством Союза ССР, настоящим Кодексом и иным законодательством Туркменской ССР.

Водные объекты используются для массового отдыха и спорта в местах, установленных исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов по согласованию с органами, осуществляющими государственный санитарный надзор, охрану рыбных запасов, общества по спасанию на водах, а на судоходных путях — с органами, регулирующими судоходство.

Для обеспечения организованного массового отдыха и развития спорта водные объекты полностью или частично могут предоставляться в обособленное пользование государственных и общественных организаций.

Пользование водными объектами для отдыха и спорта может быть запрещено или ограничено в случаях и порядке, установленных законодательством Союза ССР, статьями 32 и 33 настоящего Кодекса.

Статья 54. Организация спасательной службы на водных объектах, используемых для отдыха и спорта

Все предприятия, организации и учреждения, использующие водные объекты для организации отдыха трудящихся и спорта, должны

обеспечить их спасательными станциями или постами, оборудованными в соответствии с правилами, утверждаемыми Советом Министров Туркменской ССР.

Статья 55. Пользование водными объектами для любительского и спортивного рыболовства

Пользование водными объектами для любительского и спортивного рыболовства разрешается с соблюдением правил рыболовства за исключением заповедников, рыбопитомников, культурных рыбоводных хозяйств, а также других мест, где рыболовство запрещено.

Статья 56. Пользование водными объектами для плавания на маломерных судах

Пользование водными объектами для плавания на маломерных судах (гребных и моторных лодках, катерах, парусных яхтах и др.) разрешается с соблюдением правил пользования маломерными судами, устанавливаемых Советом Министров Туркменской ССР.

Маломерные суда должны быть зарегистрированы в установленном порядке с нанесением бортовых знаков.

ГЛАВА XIII

ПОЛЬЗОВАНИЕ ВОДНЫМИ ОБЪЕКТАМИ ДЛЯ НУЖД СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА

Статья 57. Общее и специальное водопользование для нужд сельского хозяйства

Пользование водными объектами для нужд сельского хозяйства осуществляется как в порядке общего, так и специального водопользования.

При специальном водопользовании применяются оросительные, обводнительные, осушительные и иные водохозяйственные сооружения и устройства, принадлежащие государственным организациям, колхозам, совхозам и другим водопользователям.

Статья 58. Водоснабжение сельского хозяйства

Водоснабжение сельского хозяйства подразделяется на централизованное и нецентрализованное. На централизованное водоснабжение сельского хозяйства распространяются правила, изложенные в статье 49 настоящего Кодекса.

Водоснабжение ферм и отдельных сельскохозяйственных предприятий, осуществляемое нецентрализованно, производится с разрешения исполнительных комитетов поселковых, сельских, городских Советов народных депутатов, обводнение пастбищ — исполнительных комитетов районных Советов народных депутатов, по согласованию с органами, осуществляющими государственный санитарный и ветеринарный надзор, и органами по регулированию использования и охране вод.

Сброс воды из прудов, каналов и других обводнительных сооружений допускается по согласованию с органами по регулированию использования и охране вод.

Статья 59. Планирование сельскохозяйственного водопользования

Водопользование на оросительных, обводнительных и оросительно-обводнительных системах, магистральных каналах, водохранилищах и

других водохозяйственных объектах осуществляется на основе внутрихозяйственных и общесистемных планов водопользования.

В соответствии с планами водопользования управления оросительных, обводнительных и оросительно-обводнительных систем и других водохозяйственных объектов могут заключать с водопользователями договоры, уточняющие условия водопользования, а также взаимные права и обязанности сторон.

Статья 60. Порядок утверждения планов сельскохозяйственного водопользования

Составленные колхозами, совхозами и другими предприятиями и организациями — водопользователями внутрихозяйственные планы водопользования подлежат согласованию с управлениями эксплуатации оросительных, обводнительных и оросительно-обводнительных систем и других водохозяйственных объектов и утверждаются исполнительным комитетом районного Совета народных депутатов.

Общесистемные планы водопользования утверждаются:

по системам районного значения — исполнительным комитетом районного Совета народных депутатов;

по системам областного значения — областными органами мелиорации и водного хозяйства по согласованию с областными сельскохозяйственными органами;

по системам республиканского значения — Министерством мелиорации и водного хозяйства Туркменской ССР по согласованию с Министерством сельского хозяйства Туркменской ССР.

Статья 61. Изменение количества и сроков подачи воды

По заявке водопользователя в установленных случаях допускается дополнительная, сверхплановая подача воды для нужд сельского хозяйства.

Органы по регулированию использования и охране вод вправе:

ограничивать подачу водопользователям воды при уменьшении водности источника орошения (с соблюдением при этом принципа уравненной водообеспеченности), вводить водообороты на оросительных системах в период маловодья на отдельных источниках орошения; в случае бесхозяйственного использования воды или самовольного водозабора отдельными водопользователями ограничивать подачу воды этим водопользователям;

корректировать планы подачи водопользователям воды, исходя из изменившегося водного режима источника орошения, погодных условий и иных причин, вызывающих необходимость изменения сроков подачи воды, предусмотренных планами. Изменения в планы водопользования (планы регулирования водного режима) могут вноситься только по согласованию с органами, утвердившими эти планы.

Статья 62. Обязанности водопользователей, пользующихся водными объектами для нужд сельского хозяйства

Колхозы, совхозы и другие предприятия, организации, учреждения и граждане, пользующиеся водными объектами для нужд сельского хозяйства, обязаны соблюдать установленные планы, правила, нормы и режим водопользования, принимать меры к сокращению потерь воды на фильтрацию и испарение в мелиоративных системах, к предупреждению нерациональных сбросов воды из них, к недопущению попадания рыбы в мелиоративные системы из рыбохозяйственных водоемов, а также создавать наиболее благоприятный режим почвенной влаги.

Статья 63. Орошение сточными водами

Орошение сельскохозяйственных земель сточными водами разрешается органами по регулированию использования и охране вод по согласованию с органами, осуществляющими государственный санитарный и ветеринарный надзор.

Промышленным, коммунальным и другим предприятиям и организациям запрещается подавать для орошения сельскохозяйственных земель воды, оказывающие вредное воздействие на плодородие почвы и производимую сельскохозяйственную продукцию.

Статья 64. Использование вод для орошения и осушения земель, занятых лесами, лесными полосами и лесопитомниками

Положения статей 57—63 настоящего Кодекса распространяются также на орошение и осушение земель, занятых лесами, лесными полосами и лесопитомниками.

Статья 65. Обеспечение водой служебных земельных наделов, приусадебных и других хозяйств

Обеспечение водой приусадебных хозяйств колхозников, рабочих, служащих и других граждан, проживающих на территории организации — водопользователя (колхоза, совхоза и др.), производится организацией — водопользователем в соответствии с утвержденным планом водопользования.

Обеспечение водой служебных земельных наделов, приусадебных хозяйств и огородов, расположенных вне пределов территории организаций — водопользователей, садоводческих товариществ, производится в порядке, устанавливаемом исполнительным комитетом районного (городского) Совета народных депутатов в соответствии с утвержденным планом водопользования.

Статья 66. Запрещения самовольного регулирования гидротехнических сооружений

Колхозам, совхозам и другим предприятиям и организациям — водопользователям запрещается самовольно производить регулировку гидротехнических сооружений на каналах и водохранилищах межхозяйственного значения с целью увеличения или уменьшения расхода воды, а также устройство на них временных перемычек, насосных станций и других сооружений.

Статья 67. Запрещение прогона скота, проезда транспортных средств через каналы и иные сооружения

Прогон скота, проезд тракторов, сельскохозяйственных машин, автомобилей и других транспортных средств через каналы и иные сооружения в местах, не предназначенных для этих целей, запрещается.

Водопой скота из каналов и водохранилищ допускается только при наличии специально оборудованных водопойных площадок или в местах, отведенных для этой цели.

Статья 68. Межхозяйственные и внутрихозяйственные сооружения и устройства

Межхозяйственная оросительная, осушительная и коллекторно-дренажная сеть с сооружениями на ней находится на балансе эксплуатационных водохозяйственных организаций.

Внутрихозяйственная оросительная, осушительная и коллекторно-

дренажная сеть с сооружениями на ней находится на балансе колхозов, совхозов и других предприятий и организаций.

Статья 69. Обеспечение исправного состояния внутрихозяйственной мелиоративной сети и гидротехнических сооружений и оказание технической помощи в их эксплуатации

Обеспечение содержания в исправном состоянии внутрихозяйственной оросительной, осушительной и коллекторно-дренажной сети и гидротехнических сооружений возлагается на Министерство сельского хозяйства Туркменской ССР и его органы на местах.

Органы мелиорации и водного хозяйства обеспечивают оказание колхозам, совхозам и другим предприятиям и организациям — водопользователям технической помощи в эксплуатации внутрихозяйственной мелиоративной сети и гидротехнических сооружений, а также в организации проведения работ по предотвращению засоления и заболачивания орошаемых земель.

Статья 70. Участие водопользователей в ирригационно-мелиоративных работах

Для поддержания и улучшения существующих межхозяйственных мелиоративных систем водопользователи, получающие воду из этих систем, могут привлекаться органами по регулированию использования и охране вод к выполнению ирригационно-мелиоративных работ в порядке, устанавливаемом Советом Министров Туркменской ССР.

Статья 71. Водоснабжение скотопрогонных трасс

Водоснабжение скотопрогонных трасс осуществляется в порядке и на условиях, устанавливаемых Советом Министров Туркменской ССР в соответствии с законодательством.

ГЛАВА XIV

ПОЛЬЗОВАНИЕ ВОДНЫМИ ОБЪЕКТАМИ ДЛЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ЦЕЛЕЙ И ДЛЯ НУЖД ГИДРОЭНЕРГЕТИКИ

Статья 72. Обязанности водопользователей, пользующихся водными объектами для промышленных целей

Водопользователи, пользующиеся водными объектами для промышленных целей, обязаны соблюдать установленные планы, технологические нормы и правила водопользования, а также принимать меры к сокращению расхода воды и к прекращению сброса сточных вод путем совершенствования технологии производства и схем водоснабжения (применение безводных технологических процессов, воздушного охлаждения, оборотного водоснабжения и других технических приемов).

Статья 73. Ограничение или запрещение использования питьевой воды для промышленных целей

Исполнительные комитеты местных Советов народных депутатов в случае стихийного бедствия, аварии и при других исключительных обстоятельствах, а также при перерасходе предприятием установленного лимита потребления воды из водопровода вправе сокращать или запрещать потребление для промышленных целей питьевой воды из коммунальных и временно ограничивать — из ведомственных хозяйственно-питьевых водопроводов в интересах первоочередного удовлетворения питьевых и бытовых нужд населения.

Статья 74. Использование подземных вод для технического водоснабжения и других производственных нужд

Подземные воды (пресные, минеральные, термальные), не отнесенные к категории питьевых или лечебных вод, могут в установленном порядке использоваться для технического водоснабжения, извлечения содержащихся в них химических элементов, получения тепловой энергии и других производственных нужд с соблюдением требований рационального использования и охране вод.

Статья 75. Пользование водными объектами для нужд гидроэнергетики

В соответствии с Основами водного законодательства Союза ССР и союзных республик пользование водными объектами для нужд гидроэнергетики осуществляется с учетом интересов других отраслей народного хозяйства, а также с соблюдением требований комплексного использования вод, если иное прямо не предусмотрено постановлением Совета Министров СССР или постановлением Совета Министров Туркменской ССР, а в соответствующих случаях — решением органа по регулированию использования и охране вод.

ГЛАВА XV

ПОЛЬЗОВАНИЕ ВОДНЫМИ ОБЪЕКТАМИ ДЛЯ НУЖД ВОДНОГО, ВОЗДУШНОГО ТРАНСПОРТА И ЛЕСОСПЛАВА

Статья 76. Пользование водными объектами для нужд водного транспорта и лесосплава

В соответствии с Основами водного законодательства Союза ССР и союзных республик реки, озера, водохранилища, каналы, внутренние моря и другие внутренние морские воды СССР, а также территориальные воды (территориальное море) СССР являются водными путями общего пользования, за исключением случаев, когда их использование в этих целях полностью или частично запрещено либо они предоставлены в обособленное пользование.

Порядок отнесения водных путей к категории судоходных и лесосплавных, а также установления правил эксплуатации водных путей определяется законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Молевой сплав леса, а также сплав древесины в пучках и кошелях без судовой тяги запрещается:

1) на судоходных путях;

2) на водных объектах, перечень которых утверждается Советом Министров СССР или Советом Министров Туркменской ССР с учетом особого значения этих объектов для рыбного хозяйства, водоснабжения или других народнохозяйственных целей.

На остальных водных объектах указанные виды лесосплава допускаются на основании разрешений, выдаваемых органами по регулированию использования и охране вод после согласования с органами, осуществляющими охрану рыбных запасов.

Лесосплавляющие организации обязаны регулярно проводить очистку сплавных путей от затонувшей древесины.

Статья 77. Пользование водными объектами для нужд воздушного транспорта

В соответствии с Основами водного законодательства Союза ССР и союзных республик порядок пользования водными объектами для

стоянки, взлета и посадки воздушных судов, а также для других нужд воздушного транспорта устанавливается законодательством Союза ССР.

ГЛАВА XVI

ПОЛЬЗОВАНИЕ ВОДНЫМИ ОБЪЕКТАМИ ДЛЯ НУЖД РЫБНОГО ХОЗЯЙСТВА

Статья 78. Права и обязанности рыбохозяйственных предприятий и организаций по водопользованию

Предприятия, колхозы и другие организации, в пользование которых предоставлены рыбохозяйственные водоемы или рыбопромысловые участки, осуществляют на этих водоемах и участках необходимые для ведения рыбного хозяйства работы, а также ведут добычу рыбы, других водных животных и растений в соответствии с утвержденными в установленном порядке производственными планами.

Водопользователи, указанные в части первой настоящей статьи, обязаны по согласованию с органами, осуществляющими охрану рыбных запасов, проводить рыбоводные и мелиоративно-технические мероприятия, обеспечивающие улучшение состояния водоемов и условий воспроизводства рыбных запасов, а также содержать в надлежащем санитарном состоянии береговые участки в местах лова рыбы.

Статья 79. Ограничение водопользования на рыбохозяйственных водоемах

На рыбохозяйственных водоемах или их отдельных участках, имеющих особо важное значение для сохранения и воспроизводства ценных видов рыб и других объектов водного промысла, права водопользователей могут быть ограничены в интересах рыбного хозяйства. Перечень таких водоемов или их участков и виды ограничений водопользования определяются органами по регулированию использования и охране вод по предоставлению органов, осуществляющих охрану рыбных запасов.

Статья 80. Осуществление мероприятий по охране и воспроизводству рыбных запасов

При эксплуатации гидротехнических и других сооружений на рыбохозяйственных водоемах должны своевременно осуществляться мероприятия, обеспечивающие охрану рыбных запасов и условия для их воспроизводства.

Статья 81. Порядок пользования водными объектами для нужд рыбного хозяйства

Порядок пользования водными объектами для нужд рыбного хозяйства устанавливается законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

ГЛАВА XVII

ПОЛЬЗОВАНИЕ ВОДНЫМИ ОБЪЕКТАМИ ДЛЯ НУЖД ОХОТНИЧЬЕГО ХОЗЯЙСТВА

Статья 82. Преимущественные права охотничьих организаций по водопользованию

На реках, каналах, озерах и других водных объектах, являющихся местами обитания диких водоплавающих птиц и ценных пушных зверей (ондатра, нутрия и другие), органами по регулированию использования и охране вод могут быть предоставлены преимущественные пра-

ва водопользования предприятиям и организациям охотничьего хозяйства с учетом требований комплексного использования вод.

Статья 83. Порядок пользования водными объектами для нужд охотничьего хозяйства

Порядок пользования водными объектами для нужд охотничьего хозяйства устанавливается законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

ГЛАВА XVIII

ПОЛЬЗОВАНИЕ ВОДНЫМИ ОБЪЕКТАМИ ДЛЯ НУЖД ЗАПОВЕДНИКОВ

Статья 84. Заповедные водные объекты

Водные объекты, представляющие особую научную или культурную ценность, объявляются в установленном законодательством Союза ССР и Туркменской ССР порядке заповедными и предоставляются в бессрочное обособленное пользование заповедников в целях охраны природы и проведения научных исследований.

Статья 85. Порядок пользования водами заповедников

Порядок пользования водами заповедников определяется положениями о заповедниках.

Статья 86. Изъятие водных объектов из пользования заповедников

Изъятие водных объектов из пользования заповедников допускается только в случаях особой необходимости на основании постановления Совета Министров Туркменской ССР.

ГЛАВА XIX

ПОЛЬЗОВАНИЕ ВОДНЫМИ ОБЪЕКТАМИ ДЛЯ СБРОСА СТОЧНЫХ ВОД

Статья 87. Порядок пользования водными объектами для сброса сточных вод

Пользование водными объектами для сброса промышленных, коммунально-бытовых, дренажных и других сточных вод может производиться только с разрешения органов по регулированию использования и охране вод после согласования с органами, осуществляющими государственный санитарный надзор, охрану рыбных запасов, и другими заинтересованными органами.

Статья 88. Условия использования водных объектов для сброса сточных вод

Сброс сточных вод допускается только в случаях, если он не приведет к увеличению содержания в водном объекте загрязняющих веществ свыше установленных норм и при условии очистки водопользователем сточных вод до пределов, установленных органами по регулированию использования и охране вод.

Статья 89. Ограничение или запрещение использования водных объектов для сброса сточных вод

Если указанные в статье 88 настоящего Кодекса требования нарушаются, сброс сточных вод должен быть ограничен, приостановлен или

запрещен органами по регулированию использования и охране вод вплоть до прекращения деятельности отдельных промышленных установок, цехов, предприятий, организаций, учреждений. В случаях, угрожающих здоровью населения, органы, осуществляющие государственный санитарный надзор, вправе приостанавливать сброс сточных вод вплоть до прекращения эксплуатации производственных и других объектов с уведомлением об этом органов по регулированию использования и охране вод.

Статья 90. Порядок и условия пользования водными объектами для сброса сточных вод

Порядок и условия пользования водными объектами для сброса сточных вод устанавливаются законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

ГЛАВА XX

ПОЛЬЗОВАНИЕ ВОДНЫМИ ОБЪЕКТАМИ ДЛЯ ПРОТИВОПОЖАРНЫХ НУЖД И ИНЫХ ГОСУДАРСТВЕННЫХ И ОБЩЕСТВЕННЫХ НАДОБНОСТЕЙ

Статья 91. Пользование водными объектами для противопожарных нужд

Забор воды для противопожарных нужд допускается из любых водных объектов.

Статья 92. Порядок пользования водными объектами для противопожарных нужд и иных государственных и общественных надобностей

Порядок пользования водными объектами для противопожарных нужд, а также иных государственных и общественных надобностей устанавливается законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

ГЛАВА XXI

ЭКСПЛУАТАЦИЯ ВОДОХРАНИЛИЩ

Статья 93. Режим наполнения и сработки водохранилищ

Предприятия, организации и учреждения, эксплуатирующие водоподпорные, водопропускные или водозаборные сооружения на водохранилищах, обязаны соблюдать режим наполнения и сработки водохранилищ, установленный с учетом интересов водопользователей и землепользователей, находящихся в зонах влияния водохранилищ.

Статья 94. Порядок эксплуатации водохранилищ

Порядок эксплуатации водохранилищ определяется правилами, утверждаемыми органами по регулированию использования и охране вод для каждого водохранилища, каскада или системы водохранилищ по согласованию с органами, осуществляющими государственный санитарный надзор, охрану рыбных запасов, и другими заинтересованными органами.

Статья 95. Организация и координация мероприятий, обеспечивающих надлежащее техническое состояние и благоустройство водохранилищ

Организация и координация мероприятий, обеспечивающих надлежащее техническое состояние и благоустройство водохранилищ, а

также контроль за соблюдением правил их эксплуатации, осуществляются органами по регулированию использования и охране вод в порядке, устанавливаемом Советом Министров СССР или Советом Министров Туркменской ССР.

Статья 96. Эксплуатация озер и других водоемов, используемых в качестве водохранилищ

Положения статей 93—95 настоящего Кодекса распространяются также на эксплуатацию озер и других водоемов, используемых в качестве водохранилищ.

ГЛАВА XXII

РЕГУЛИРОВАНИЕ ПОЛЬЗОВАНИЯ ВОДНЫМИ ОБЪЕКТАМИ, РАСПОЛОЖЕННЫМИ НА ТЕРРИТОРИИ ТУРКМЕНСКОЙ ССР И ДРУГИХ СОЮЗНЫХ РЕСПУБЛИК

Статья 97. Регулирование пользования водными объектами, расположенными на территории Туркменской ССР и других союзных республик

В соответствии с Основами водного законодательства Союза ССР и союзных республик регулирование пользования водными объектами, расположенными на территории Туркменской ССР и других союзных республик, в части, затрагивающей интересы этих республик, осуществляется по согласованию между органами Туркменской ССР и органами заинтересованных республик, за исключением водных объектов, регулирование пользования которыми отнесено к компетенции Союза ССР. В случае, если согласование между указанными органами не достигнуто, вопрос решается в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР[1].

ГЛАВА XXIII

ПОРЯДОК РАЗРЕШЕНИЯ СПОРОВ О ВОДОПОЛЬЗОВАНИИ

Статья 98. Органы, разрешающие споры о водопользовании

Споры о водопользовании разрешаются Советом Министров Туркменской ССР, исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов, а также органами по регулированию использования и охране вод и иными уполномоченными на то государственными органами в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР, настоящим Кодексом и другим законодательством Туркменской ССР.

Статья 99. Разрешение споров о водопользовании между водопользователями Туркменской ССР и другой союзной республики

В соответствии с Основами водного законодательства Союза ССР и союзных республик споры между водопользователями Туркменской ССР и водопользователями другой союзной республики о пользовании водами рассматриваются комиссией, образуемой на паритетных началах из представителей Туркменской ССР и другой заинтересованной союзной республики. В случае, если комиссия не пришла к согласованному решению, споры по указанным вопросам подлежат рассмотрению в порядке, определяемом Советом Министров СССР.

---

[1] Статья 97 — с изменениями, внесенными Указом от 15 августа 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 15, ст. 123).

Статья 100. Компетенция исполнительных комитетов поселковых и сельских Советов народных депутатов по разрешению споров о водопользовании

К ведению исполнительных комитетов поселковых и сельских Советов народных депутатов относится разрешение споров между гражданами по вопросам пользования водными объектами, находящимися на территории сельского населенного пункта, поселка, за исключением споров, разрешение которых отнесено к компетенции органов по регулированию использования и охране вод и иных уполномоченных на то государственных органов.

Статья 101. Компетенция исполнительных комитетов городских Советов народных депутатов по разрешению споров о водопользовании

К ведению исполнительных комитетов городских Советов народных депутатов относится разрешение споров о водопользовании между предприятиями, организациями и учреждениями, расположенными на территории города, между указанными предприятиями, организациями, учреждениями и гражданами, а также между гражданами, за исключением споров, разрешение которых отнесено к компетенции органов по регулированию использования и охране вод и иных уполномоченных на то государственных органов.

Статья 102. Компетенция исполнительных комитетов районных Советов народных депутатов по разрешению споров о водопользовании

К ведению исполнительных комитетов районных Советов народных депутатов относится разрешение споров о водопользовании между колхозами, совхозами, другими предприятиями, организациями и учреждениями, расположенными на территории района, а также между указанными предприятиями, организациями, учреждениями и гражданами, за исключением споров, разрешение которых отнесено к компетенции органов по регулированию использования и охране вод и иных уполномоченных на то государственных органов.

Статья 103. Компетенция исполнительных комитетов областных Советов народных депутатов по разрешению споров о водопользовании

К ведению исполнительных комитетов областных Советов народных депутатов относится разрешение споров о водопользовании между предприятиями, организациями и учреждениями, расположенными в разных районах или городах области, за исключением споров, разрешение которых отнесено к компетенции органов по регулированию использования и охране вод и иных уполномоченных на то государственных органов.

Статья 104. Компетенция органов по регулированию использования и охране вод по разрешению споров о водопользовании

К ведению органов по регулированию использования и охране вод относится разрешение споров о праве на специальное водопользование, на которое выдано такое разрешение этими органами.

Статья 105. Компетенция Совета Министров Туркменской ССР по разрешению споров о водопользовании

К ведению Совета Министров Туркменской ССР относится разрешение споров о водопользовании между предприятиями, организациями, учреждениями, расположенными в разных областях[1].

Статья 106. Порядок рассмотрения споров о водопользовании

Споры о водопользовании рассматриваются в присутствии сторон. В случае неявки одной из сторон без уважительных причин спор может быть разрешен в ее отсутствие. В решениях по спорам в необходимых случаях могут быть предусмотрены порядок и сроки их исполнения, а также меры по восстановлению нарушенного права водопользования.

Решения по спорам о водопользовании могут быть обжалованы. Жалобы на решения исполнительных комитетов поселковых, сельских, городских и районных Советов народных депутатов подаются в исполнительные комитеты вышестоящих Советов народных депутатов, а на решения областных Советов народных депутатов — в Совет Министров Туркменской ССР[1].

Жалобы на решения органов по регулированию использования и охране вод по спорам о водопользовании подаются в их вышестоящие органы.

Статья 107. Разрешение имущественных споров, связанных с водными отношениями

Имущественные споры, связанные с водными отношениями, разрешаются в порядке, установленном законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

ГЛАВА XXIV

ВОДОПОЛЬЗОВАНИЕ НА ПОГРАНИЧНЫХ ВОДАХ СССР

Статья 108. Водопользование на пограничных водах СССР

В соответствии с Основами водного законодательства Союза ССР и союзных республик водопользование на пограничных водах СССР осуществляется на основе международных договоров.

В той мере, в какой водопользование в советской части пограничных вод не урегулировано международными договорами с участием СССР, оно осуществляется в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Порядок водопользования на пограничных водах СССР устанавливается компетентными органами по согласованию с командованием пограничных войск.

---

[1] Статьи 105 и часть вторая статьи 106 — с изменениями, внесенными Указом от 15 декабря 1975 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР. 1975 г., № 24, ст. 127).

РАЗДЕЛ III

ОХРАНА ВОД И ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ ИХ ВРЕДНОГО ВОЗДЕЙСТВИЯ

ГЛАВА XXV

ОХРАНА ВОД

Статья 109. Задачи охраны вод

Все воды (водные объекты) подлежат охране от загрязнения, засорения и истощения, которые могут причинить вред здоровью населения, а также повлечь уменьшение рыбных запасов, ухудшение условий водоснабжения и другие неблагоприятные явления вследствие изменения физических, химических, биологических свойств вод, снижения их способности к естественному очищению, нарушению гидрологического и гидрогеологического режима вод. В этих целях в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР могут устанавливаться водоохранные зоны (полосы)[1].

Статья 110. Проведение мероприятий, обеспечивающих охрану вод и улучшение их состояния и режима

Предприятия, организации и учреждения, деятельность которых влияет на состояние вод, обязаны проводить согласованные с органами по регулированию использования и охране вод, исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов, органами, осуществляющими государственный санитарный надзор, охрану рыбных запасов, и другими заинтересованными государственными органами или по предписаниям уполномоченных на то государственных органов технологические лесомелиоративные, агротехнические, гидротехнические, санитарные и другие мероприятия, обеспечивающие охрану вод от загрязнения, засорения и истощения, а также улучшение состояния и режима вод.

Статья 111. Мероприятия по обеспечению охраны вод и улучшению их состояния и режима

Мероприятиями, обеспечивающими охрану вод от загрязнения, засорения и истощения, а также улучшение состояния и режима вод, являются:

а) технологические — направленные на строительство водооборотных систем промышленного водоснабжения, сооружений очистки и обезвреживания сточных вод; утилизацию осадков сточных вод; организацию технологических процессов объектов промышленного и сельскохозяйственного производства, обеспечивающих устойчивую работу сооружений по очистке и обезвреживанию сточных вод; организацию технологических процессов, исключающих образование загрязненных сточных вод;

б) гидротехнические — направленные на создание гидротехнических систем и сооружений, обеспечивающих благоприятные условия водопользования, а также на очистку в необходимых случаях русел рек и каналов, дна прудов, озер и водохранилищ от вредных наносов и отложений;

в) лесомелиоративные и агротехнические — обеспечивающие ук-

---

[1] Статья 109 — с изменениями, внесенными Указом от 15 августа 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 15, ст. 123).

репление берегов водных объектов, защиту их от обрушений, заболачивания, а также стабилизацию и улучшение естественного режима стока водных объектов;

г) санитарно-технические — обеспечивающие обеззараживание и обезвреживание сбрасываемых в водные объекты сточных вод, а также санитарную охрану и устройство территорий, занятых под хозяйственную деятельность.

Статья 112. Планирование мероприятий по охране вод

Мероприятия по охране вод предусматриваются в государственных планах экономического и социального развития.

ГЛАВА XXVI

ОХРАНА ВОД ОТ ЗАГРЯЗНЕНИЯ И ЗАСОРЕНИЯ

Статья 113. Охрана вод от загрязнения отходами и отбросами

Сброс в водные объекты производственных, бытовых и других видов отходов и отбросов запрещается.

Статья 114. Охрана вод от загрязнения сточными водами

Сброс сточных вод допускается лишь с соблюдением требований, предусмотренных статьями 87—90 настоящего Кодекса.

Статья 115. Охрана вод от загрязнения и засорения потерями масел, химических, нефтяных и иных продуктов

Владельцы средств водного транспорта, трубопроводов, плавучих и других сооружений на водных объектах, а также другие предприятия, организации и учреждения обязаны не допускать загрязнения и засорения вод вследствие потерь масел, химических, нефтяных и иных продуктов.

Статья 116. Охрана поверхности водосборов и ледяного покрова водоемов

Предприятия, организации и учреждения обязаны не допускать загрязнения и засорения поверхности водосборов, ледяного покрова водоемов производственными, бытовыми и другими отходами, отбросами и выбросами, а также нефтяными и химическими продуктами, смыв которых повлечет ухудшение качества поверхностных и подземных вод.

Статья 117. Предотвращение загрязнения вод удобрениями и ядохимикатами

Управления государственных водохозяйственных систем, колхозы, совхозы и другие предприятия, организации и учреждения обязаны предотвращать загрязнение вод удобрениями и ядохимикатами.

Статья 118. Округа и зоны санитарной охраны

В целях охраны вод, используемых для питьевого и бытового водоснабжения, лечебных, курортных и оздоровительных нужд населения, устанавливаются округа и зоны санитарной охраны в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

ГЛАВА XXVII

ОХРАНА ВОД ОТ ИСТОЩЕНИЯ

Статья 119. Мероприятия по охране вод от истощения

В целях поддержания благоприятного водного режима рек, озер, водохранилищ, подземных вод и других водных объектов, для предупреждения водной эрозии почв, заиления водоемов, ухудшения условий обитания водных животных, для уменьшения колебаний стока и т. п. устанавливаются водоохранные зоны лесов а также проводятся лесомелиоративные, противоэрозионные, гидротехнические и другие мероприятия в порядке, предусматриваемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 120. Учет интересов водопользователей при размещении и строительстве предприятий, сооружений и других объектов, влияющих на состояние вод

При согласовании вопросов размещения и строительства предприятий, сооружений и других объектов, влияющих на состояние вод, а также при выдаче разрешений на специальное водопользование органы по регулированию использования и охране вод обязаны руководствоваться схемами комплексного использования и охраны вод и водохозяйственными балансами, учитывающими интересы водопользователей и землепользователей.

Статья 121. Меры охраны подземных вод от истощения

Если при проведении буровых и других горных работ, связанных с поисками, разведкой и эксплуатацией месторождений газа, нефти, угля и других полезных ископаемых, вскрыты подземные водоносные горизонты, организации, проводящие горные работы, обязаны немедленно сообщить об этом органам по регулированию использования и охране вод и принять в установленном порядке меры к охране подземных вод.

Самоизливающиеся и разведочные скважины, а также скважины, непригодные к эксплуатации или пользование которыми прекращено, подлежат оборудованию регулирующими устройствами, консервации или ликвидации в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР[1].

Водозаборы подземных вод, находящиеся в ведении предприятий, организаций и учреждений, должны быть оборудованы устройствами для систематического наблюдения за уровнем воды и водомерами для измерения дебита в процессе эксплуатации.

ГЛАВА XXVIII

ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ И ЛИКВИДАЦИЯ ВРЕДНОГО ВОЗДЕЙСТВИЯ ВОД

Статья 122. Обязанности предприятий, организаций и учреждений по предупреждению и ликвидации вредного воздействия вод

Предприятия, организации и учреждения обязаны проводить согласованные с органами по регулированию использования и охране вод, исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов и другими заинтересованными государственными органами или

---

[1] Часть вторая статьи 121 — с изменениями, внесенными Указом от 15 августа 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 15, ст. 123).

по предписаниям уполномоченных на то государственных органов мероприятия по предупреждению и ликвидации вредного воздействия вод: наводнений, затоплений и подтоплений; разрушения берегов, защитных дамб и других сооружений; заболачивания и засоления земель; эрозии почв, образования оврагов, оползней, селевых потоков и других вредных явлений.

Статья 123. Осуществление неотложных мер по предупреждению и ликвидации стихийных бедствий, вызванных вредным воздействием вод

Осуществление неотложных мер по предупреждению и ликвидации стихийных бедствий, вызванных вредным воздействием вод, регулируется законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Для оперативного руководства работами по предупреждению и ликвидации стихийных бедствий, вызванных вредным воздействием вод, Советом Министров Туркменской ССР и исполнительными комитетами районных, городских и областных Советов народных депутатов в необходимых случаях создаются паводковые и иные комиссии, в состав которых входят представители соответствующих предприятий, организаций и учреждений, а также представители органов по регулированию использования и охране вод.

Статья 124. Планирование мероприятий по предупреждению и ликвидации вредного воздействия вод

Мероприятия по предупреждению и ликвидации вредного воздействия вод предусматриваются в государственных планах экономического и социального развития.

РАЗДЕЛ IV

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УЧЕТ И ПЛАНИРОВАНИЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ВОД

ГЛАВА XXIX

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УЧЕТ И ПЛАНИРОВАНИЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ВОД

Статья 125. Задачи государственного учета вод и их использования

Государственный учет вод и их использования имеет своей задачей установление количества и качества вод, данных об использовании вод для нужд населения и народного хозяйства.

Статья 126. Планирование использования вод

Планирование использования вод должно обеспечить научно обоснованное распределение вод между водопользователями с учетом первоочередного удовлетворения питьевых и бытовых нужд населения, охрану вод и предупреждение их вредного воздействия.

При планировании использования вод учитываются данные государственного водного кадастра, водохозяйственные балансы, схемы комплексного использования и охраны вод.

Статья 127. Государственный водный кадастр

Государственный водный кадастр включает данные учета вод по количественным и качественным показателям, регистрации водопользований, а также данные учета использования вод.

Статья 128. Водохозяйственные балансы

В соответствии с Основами водного законодательства Союза ССР и союзных республик водохозяйственные балансы, оценивающие наличие и степень использования вод, составляются по бассейнам, экономическим районам, союзным республикам и Союзу ССР.

Статья 129. Схемы комплексного использования и охраны вод

Генеральные и бассейновые (территориальные) схемы комплексного использования и охраны вод определяют основные водохозяйственные и другие мероприятия, подлежащие осуществлению для удовлетворения перспективных потребностей в воде населения и народного хозяйства, а также для охраны вод и предупреждения их вредного воздействия.

Статья 130. Порядок государственного учета вод и их использования, ведения государственного водного кадастра, составления водохозяйственных балансов и разработки схем комплексного использования и охраны вод

В соответствии с Основами водного законодательства Союза ССР и союзных республик государственный учет вод и их использование, ведение государственного водного кадастра, составление водохозяйственных балансов, разработка схем комплексного использования и охраны вод осуществляются за счет государства и по единым для Союза ССР системам.

Порядок государственного учета вод и их использования, ведения государственного водного кадастра, составления водохозяйственных балансов, разработки и утверждения схем комплексного использования и охраны вод устанавливаются Советом Министров СССР.

РАЗДЕЛ V

ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ЗА НАРУШЕНИЕ ВОДНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА

ГЛАВА XXX

ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ЗА НАРУШЕНИЕ ВОДНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА

Статья 131. Недействительность сделок, нарушающих право государственной собственности на воды

Переуступка права водопользования и другие сделки, в прямой или скрытой форме нарушающие право государственной собственности на воды, — недействительны.

Статья 132. Уголовная и административная ответственность за нарушение водного законодательства

Лица, виновные в совершении сделок, указанных в статье 131 настоящего Кодекса, а также:

самовольном захвате водных объектов или самовольном водопользовании;

заборе воды с нарушением планов водопользования;

загрязнении и засорении вод;

вводе в эксплуатацию предприятий, коммунальных и других объектов без сооружений и устройств, предотвращающих загрязнение и засорение вод или их вредное воздействие;

бесхозяйственном использовании воды (добытой или отведенной из водных объектов);

нарушении водоохранного режима на водосборах, вызывающем их загрязнение, водную эрозию почв и другие вредные явления;

самовольном производстве гидротехнических работ;

повреждении водохозяйственных сооружений и устройств;

нарушении правил эксплуатации водохозяйственных сооружений и устройств;

самовольном строительстве перемычек, насосных станций и других сооружений;

непроведении предусмотренных планами гидротехнических, технологических, лесомелиоративных, санитарно-технических и других мероприятий, обеспечивающих охрану вод от засорения, загрязнения и истощения, а также улучшение состояния и режима вод,

несут уголовную или административную ответственность в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Законодательством Союза ССР и Туркменской ССР может быть установлена ответственность и за другие виды нарушений водного законодательства[1].

Статья 133. Возврат самовольно захваченных водных объектов

Самовольно захваченные водные объекты возвращаются по их принадлежности без возмещения затрат, произведенных за время незаконного пользования.

Статья 134. Возмещение убытков, причиненных нарушением водного законодательства

Предприятия, организации, учреждения и граждане обязаны возместить убытки, причиненные нарушением водного законодательства в размерах и порядке, устанавливаемых законодательством Союза ССР и Туркменской ССР. Должностные лица и другие работники, по вине которых предприятия, организации и учреждения понесли расходы, связанные с возмещением убытков, несут материальную ответственность в установленом порядке.

РАЗДЕЛ VI

МЕЖДУНАРОДНЫЕ ДОГОВОРЫ

Статья 135. Международные договоры

В соответствии с Основами водного законодательства Союза ССР и союзных республик, если международным договором СССР установлены иные правила, чем те, которые содержатся в советском водном законодательстве, то применяются правила международного договора.

Такой же порядок применяется в отношении водного законодательства Туркменской ССР, если в международном договоре Туркменской ССР установлены иные правила, чем предусмотренные водным законодательством Туркменской ССР.

[1] Часть вторая статьи 132 — с изменениями, внесенными Указом от 15 августа 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 15, ст. 123).

О ПОРЯДКЕ ВВЕДЕНИЯ В ДЕЙСТВИЕ ВОДНОГО КОДЕКСА ТУРКМЕНСКОЙ ССР[1]

УКАЗ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 20 марта 1973 г.
(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1973 г., № 7, ст. 17)

В соответствии с Законом Туркменской ССР от 27 декабря 1972 года «Об утверждении Водного кодекса Туркменской ССР» (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1972 г., № 24, ст. 92) Президиум Верховного Совета Туркменской ССР постановляет:

1. Впредь до приведения водного законодательства Туркменской ССР в соответствие с Водным кодексом Туркменской ССР действующие акты водного законодательства Туркменской ССР применяются, поскольку они не противоречат Кодексу.

2. Водный кодекс Туркменской ССР применяется к водным отношениям, возникшим после введения в действие Кодекса, то есть с 1 июня 1973 года.

В водных правоотношениях, возникших до введения в действие Кодекса, осуществление прав и обязанностей участников этих правоотношений с 1 июня 1973 года регулируется в соответствии с Кодексом.

3. Содержащиеся в Водном кодексе Туркменской ССР правила, установленные Основами водного законодательства Союза ССР и союзных республик, применяются со дня введения в действие Основ, то есть с 1 сентября 1971 года, в соответствии с Указом Президиума Верховного Совета СССР от 12 августа 1971 года «О порядке введения в действие Основ водного законодательства Союза ССР и союзных республик» (Ведомости Верховного Совета СССР, 1971 г., № 33, ст. 333).

4. Ходатайства о предоставлении в обособленное пользование водных объектов (полностью или частично), по которым не приняты решения компетентных органов к моменту введения в действие Водного кодекса Туркменской ССР, разрешаются органами, указанными в статье 29 Кодекса, в порядке и с соблюдением условий, предусмотренных Кодексом.

Решения о предоставлении в обособленное пользование водных объектов, принятые до 1 июня 1973 года соответствующими органами в пределах их компетенции, но не исполненные к моменту введения в действие Кодекса, подлежат исполнению в соответствии с требованиями Кодекса.

5. В случаях, когда водные объекты были предоставлены в пользование до 1 июня 1973 года органами, компетенция которых по предоставлению водных объектов изменяется в связи с введением в действие Водного кодекса Туркменской ССР, прекращение права пользования водными объектами после указанного срока производится согласно статьям 45 и 46 Кодекса органами, имеющими право предоставления и изъятия этих объектов в соответствии с Кодексом.

ОБ УТВЕРЖДЕНИИ ПОЛОЖЕНИЯ О МИНИСТЕРСТВЕ МЕЛИОРАЦИИ И ВОДНОГО ХОЗЯЙСТВА ТССР[2]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 7 января 1972 г. № 33
(СПиР ТССР, 1972 г., № 1, ст. 10)

Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

1. Утвердить прилагаемое Положение о Министерстве мелиорации и водного хозяйства ТССР.

[1] Статья 6 не приводится, как не содержащая норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

[2] Пункт 2 не приводится, как не содержащий норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

УТВЕРЖДЕНО
постановлением Совета
Министров ТССР
от 7 января 1972 г. № 33

ПОЛОЖЕНИЕ О МИНИСТЕРСТВЕ МЕЛИОРАЦИИ И ВОДНОГО ХОЗЯЙСТВА ТУРКМЕНСКОЙ ССР

1. Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР является союзно-республиканским министерством[1].

В своей деятельности Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР подчиняется Совету Министров Туркменской ССР и Министерству мелиорации и водного хозяйства СССР. Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР осуществляет руководство мелиорацией земель в республике, эксплуатацией государственной межхозяйственной оросительной и осушительной сети и государственных мелиоративных сооружений, строительством новых, переустройством, реконструкцией и ремонтом действующих оросительных и осушительных систем, а также регулирует пользование водами и организует охрану вод от загрязнения, засорения и истощения.

Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР несет ответственность за состояние и дальнейшее развитие мелиорации земель в республике, научно-технический прогресс в этой области, технический уровень мелиоративного строительства и эксплуатации мелиоративных систем и сооружений на них, за качество выполняемых работ, рациональную организацию использования вод в народном хозяйстве, за охрану их от загрязнения, засорения и истощения.

2. Главными задачами Министерства мелиорации и водного хозяйства ТССР являются:

— обеспечение развития мелиорации земель в соответствии с потребностями народного хозяйства республики, совершенствования эксплуатации мелиоративных систем и сооружений, высоких темпов и качества выполняемых работ, снижение их себестоимости и обеспечение роста производительности труда на основе научно-технического прогресса в целях создания наилучших условий для производства сельскохозяйственной продукции;

— выполнение заданий государственного плана и обеспечение строгого соблюдения государственной дисциплины;

— организация и осуществление забора воды из источников орошения, установление порядка пользования водами на территории республики, распределение воды по оросительным системам и подача ее в каналы хозяйств — водопользователей;

— рациональное использование выделяемых на водохозяйственное строительство капитальных вложений, обеспечение мелиоративного строительства в едином комплексе с мерами по хозяйственому освоению земель, снижение себестоимости, сокращение сроков строительства, своевременный ввод в действие производственных мощностей и основных фондов;

— обеспечение при минимальных затратах общественного труда выполнения мелиоративных и других работ, повышения их эффективности, улучшение использования основных фондов, трудовых, материальных и финансовых ресурсов;

[1] Абзац первый пункта 1 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 21 сентября 1982 г. № 412 (СП ТССР, 1982 г., № 7—8—9, ст. 98).

— регулирование использования и охраны вод на территории республики (за исключением водных объектов, регулирование пользования которыми осуществляется органами Союза ССР);

— осуществление государственного контроля за использованием и охраной вод;

— обеспечение охраны вод от загрязнения, засорения и истощения, а также улучшение состояния и режима водных ресурсов;

— проведение единой технической политики в отрасли водного хозяйства, учет и изучение водных ресурсов на территории республики, внедрение новейших достижений науки и техники и передового опыта работы;

— внедрение научной организации труда и управления, обеспечение предприятий, организаций и учреждений системы Министерства квалифицированными кадрами, создание условий для наилучшего использования знаний и опыта работников, выдвижение на руководящую работу молодых, хорошо зарекомендовавших себя специалистов;

— улучшение жилищных и культурно-бытовых условий работников подведомственных предприятий, организаций и учреждений, обеспечение безопасных условий их труда.

3. Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР осуществляет руководство порученной ему отраслью через подведомственные ему предприятия, организации и учреждения водного хозяйства республики.

Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР, подведомственные ему ремонтно-строительные, строительно-монтажные организации, предприятия промышленности стройматериалов, управления эксплуатации оросительных систем, гидротехнических сооружений и водохранилищ, инспекция по охране и использованию водных ресурсов, строительные и проектно-изыскательские организации, учебные заведения, ремонтно-механические заводы и другие организации, предприятия и учреждения составляют единую систему Министерства мелиорации и водного хозяйства ТССР.

4. Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР руководствуется в своей деятельности законами СССР и Туркменской ССР, указами Президиума Верховного Совета СССР и Туркменской ССР, постановлениями и распоряжениями Правительства СССР и Туркменской ССР, приказами, правилами и инструкциями Министерства мелиорации и водного хозяйства СССР и другими нормативными актами, а также настоящим Положением и обеспечивает правильное применение действующего законодательства на предприятиях, в организациях и учреждениях системы Министерства.

Министерство мелиорации водного хозяйства ТССР обобщает практику применения законодательства по вопросам, относящимся к компетенции Министерства, разрабатывает предложения по его совершенствованию и вносит их в установленном порядке на рассмотрение Совета Министров Туркменской ССР.

5. В соответствии с возложенными на него задачами Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР:

— составляет с участием Министерства сельского хозяйства ТССР и других заинтересованных министерств и ведомств схемы развития в республике оросительной и осушительной сети, разрабатывает и представляет в Совет Министров Туркменской ССР и Министерство мелиорации и водного хозяйства СССР проекты годовых и перспективных планов мелиорации земель;

— обеспечивает выполнение установленных заданий государствен-

ного плана и строгое соблюдение государственной дисциплины всеми подведомственными предприятиями и организациями;

— организует и осуществляет строительство новых оросительных и коллекторно-дренажных систем, реконструкцию, переустройство и ремонт существующих оросительных и коллекторно-дренажных систем, обеспечивает производственно-техническое руководство проектно-изыскательскими, строительными и эксплуатационными водохозяйственными организациями;

— разрабатывает и проводит мероприятия по предупреждению и ликвидации наводнений, затоплений и разрушений берегов, защитных дамб и других сооружений, заболачивания и засоления земель, эрозии почв, селевых потоков и других вредных явлений;

— осуществляет эксплуатацию государственной межхозяйственной оросительной и коллекторно-дренажной сети на высоком техническом уровне, обеспечивает сохранность и исправное состояние всех оросительных и осушительных систем со всеми гидротехническими сооружениями на них;

— оказывает сельскохозяйственным предприятиям и организациям техническую помощь в эксплуатации внутрихозяйственной оросительной и коллекторно-дренажной сети и сооружений на ней, осуществляет контроль за эффективным использованием колхозами, совхозами и другими хозяйствами подаваемой им воды;

— проводит по договорам с колхозами и совхозами работы по ремонту и очистке внутрихозяйственной оросительной и коллекторно-дренажной сети и другие мелиоративные работы, осуществляет в установленном порядке привлечение водопользователей к ирригационным работам и контроль за правильным использованием трудового участия населения на этих работах;

— принимает участие в ежегодном учете наличия орошаемых земель, проводимом организациями системы Министерства сельского хозяйства СССР и ежегодном учете использования этих земель, проводимом органами ЦСУ СССР, анализирует итоги учета и вносит в Министерство мелиорации водного хозяйства СССР и Совет Министров республики предложения по улучшению использования мелиорируемых земель;

— обеспечивает ведение мелиоративного кадастра, проводит паспортизацию оросительных и осушительных систем и сооружений, анализирует данные мелиоративного кадастра и результаты паспортизации и учитывает их при разработке и осуществлении мелиоративных и водохозяйственных мероприятий;

— решает в установленном порядке вопросы регулирования пользования водными объектами, водные ресурсы которых используются предприятиями, организациями, учреждениями двух или нескольких областей, включая вопросы, связанные с межобластным распределением стока рек и установлением режима эксплуатации водохранилищ;

— разрабатывает в установленном порядке проекты перспективных и годовых планов развития водного хозяйства ТССР, охраны и рационального использования вод, схемы комплексного использования и охраны вод и проекты водохозяйственных балансов, имеющих республиканское значение;

— утверждает правила эксплуатации водохранилищ, каскадов, систем водохранилищ, а также организует и координирует мероприятия, обеспечивающие их надлежащее техническое состояние и благоустройство, совместно с Министерством мелиорации и водного хозяйства СССР обеспечивает разработку и утверждение схем охраны вод малых рек;

— осуществляет в установленном порядке государственный контроль за использованием и охраной вод[1];

— приостанавливает работу отдельных действующих установок, цехов, предприятий, организаций и иных объектов, на которых не выполнены в сроки, установленные Правительством или согласованные с органами по регулированию использования и охране вод меры, обеспечивающие рациональное использование, очистку и обезвреживание сточных вод;

— обеспечивает эффективное использование капитальных вложений, рациональное размещение нового строительства, первоочередное направление капитальных вложений на пусковые стройки и сокращение незавершенного строительства, осуществляет мероприятия по индустриализации водохозяйственного строительства, совершенствованию технологии и организации строительных работ и обеспечивает развитие баз строительной индустрии;

— утверждает в установленном порядке в пределах своей компетенции проектные задания, технологические проекты и сметы на капитальное строительство, а также типовые проекты гидротехнических сооружений, промышленных и гражданских зданий, титульные списки строек и проектно-изыскательских работ для строительства будущих лет;

— осуществляет контроль за правильным применением правил и норм проектирования и строительства мелиоративных объектов, утвержденных Минводхозом СССР и согласованных с Госстроем СССР;

— руководит работой по изобретательству и рационализации, разрабатывает и осуществляет мероприятия по внедрению новой техники, изобретений и технических усовершенствований, по механизации и автоматизации производственных процессов, обеспечивает выполнение подведомственными предприятиями государственных стандартов и ведомственных технических условий; разрабатывает мероприятия по снижению расхода электроэнергии, топлива и материалов и осуществляет контроль за их выполнением; организует и проводит работу по технической пропаганде;

— руководит работой по внедрению научной организации труда и управления на предприятиях и в организациях системы Министерства, обеспечивает проведение мероприятий по дальнейшему улучшению и оздоровлению условий труда, строгому соблюдению правил техники безопасности и требований производственной санитарии;

— обеспечивает предприятия, организации и учреждения системы Министерства квалифицированными кадрами работников, организует подготовку кадров и повышение их квалификации, изучает кадры в системе Министерства, обеспечивает сочетание опытных кадров и молодых способных работников, принимает меры к рациональному использованию молодых специалистов и проводит мероприятия по закреплению кадров в системе Министерства;

— организует своевременное и внимательное рассмотрение писем (заявлений и жалоб) трудящихся, добиваясь правильного решения поставленных в этих письмах вопросов, а также принимает меры к устранению сообщаемых в письмах трудящихся недостатков в деятельности предприятий, организаций и учреждений системы Министерства;

— совместно с Республиканским комитетом профсоюза рабочих и служащих сельского хозяйства и заготовок ТССР:

обеспечивает улучшение жилищных и культурно-бытовых условий

---

[1] Абзацы одиннадцатый, двенадцатый, тринадцатый, четырнадцатый пункта 5— с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 21 сентября 1982 г. № 412 (СП ТССР, 1982 г., № 7—8—9, ст. 98).

работников предприятий, организаций и учреждений системы Министерства, а также проведение оздоровительных мероприятий;

организует социалистическое соревнование, содействует развитию движения за коммунистический труд и высокую культуру производства;

подводит итоги социалистического соревнования и присуждает коллективам-победителям переходящее Красное Знамя Министерства мелиорации и водного хозяйства ТССР и Республиканского комитета профсоюза рабочих и служащих сельского хозяйства и заготовок ТССР и денежные премии; организует изучение, обобщение и распространение передовых методов труда и передового опыта;

представляет предприятия и организации к участию во Всесоюзном социалистическом соревновании.

6. Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР возглавляет Министр, назначаемый в соответствии с Конституцией Туркменской ССР Верховным Советом Туркменской ССР, а в период между сессиями — Президиумом Верховного Совета Туркменской ССР с последующим внесением на утверждение Верховного Совета Туркменской ССР.

Министр мелиорации и водного хозяйства ТССР имеет заместителей, назначаемых Советом Министров Туркменской ССР. Распределение обязанностей между заместителями Министра производится Министром мелиорации и водного хозяйства ТССР.

7. В Министерстве мелиорации и водного хозяйства ТССР образуется коллегия в составе Министра (председателя) и заместителей Министра по должности, а также других руководящих работников Министерства. Члены коллегии Министерства утверждаются Советом Министров Туркменской ССР.

8. Министр мелиорации и водного хозяйства ТССР несет персональную ответственность за выполнение возложенных на Министерство задач и обязанностей, устанавливает степень ответственности заместителей Министра, начальников управлений и руководителей других подразделений Министерства за руководство отдельными областями деятельности Министерства и за работу предприятий, организаций и учреждений системы Министерства.

9. Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР в пределах своей компетенции на основе и во исполнение законов СССР и ТССР, иных решений Верховного Совета СССР и его Президиума, Верховного Совета ТССР и его Президиума, постановлений и распоряжений Совета Министров СССР и Совета Министров ТССР, приказов, указаний и инструкций Министерства мелиорации и водного хозяйства СССР издает приказы и инструкции, дает указания, организует и проверяет их исполнение.

Приказы и инструкции Министерства мелиорации и водного хозяйства ТССР по вопросам использования и охраны вод, изданные в пределах компетенции Министерства, обязательны для всех предприятий, учреждений и организаций, независимо от их ведомственной принадлежности.

Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР в необходимых случаях издает с другими министерствами и ведомствами республики совместные приказы и инструкции[1].

10. Коллегия Министерства мелиорации и водного хозяйства ТССР на своих регулярно проводимых заседаниях рассматривает основные вопросы развития мелиорации земель в республике, использования и охраны вод во всех отраслях народного хозяйства и другие вопросы

---

[1] Пункт 9 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 21 сентября 1982 г. № 412 (СП ТССР, 1982, № 7—8—9, ст. 98).

деятельности министерства, обсуждает вопросы практического руководства предприятиями, организациями и учреждениями, проверку исполнения, подбора и использования кадров, проекты важнейших приказов и инструкций, заслушивает отчеты управлений и отделов Министерства, предприятий, организаций и учреждений системы Министерства.

Решение коллегии проводится в жизнь, как правило, приказами Министра мелиорации и водного хозяйства ТССР. В случае разногласий между Министром и коллегией, Министр проводит в жизнь свое решение, докладывая о возникших разногласиях Совету Министров Туркменской ССР, а члены коллегии, в свою очередь, могут сообщить свое мнение в Совет Министров Туркменской ССР.

11. Для рассмотрения проектов на капитальное строительство, а также изобретений и рационализаторских предложений, предложений по основным направлениям развития науки и техники, определения научно обоснованной единой научно-технической политики в развитии мелиорации и водного хозяйства, для разработки рекомендаций по использованию новейших достижений отечественной и зарубежной науки, техники и передового опыта в Министерстве мелиорации и водного хозяйства ТССР создается научно-технический совет из высококвалифицированных специалистов, новаторов производства, а также представителей научно-технических обществ и других организаций.

Состав научно-технического совета и положение о нем утверждаются Министром мелиорации и водного хозяйства ТССР.

12. Структура и численность работников центрального аппарата Министерства мелиорации и водного хозяйства ТССР утверждается Советом Министров Туркменской ССР по согласованию с Министерством мелиорации и водного хозяйства СССР. Штатное расписание центрального аппарата Министерства, а также Положения об управлениях и отделах Министерства утверждаются Министром мелиорации и водного хозяйства ТССР.

Управления и отделы Министерства могут быть переведены Министром мелиорации и водного хозяйства ТССР на хозяйственный расчет.

13. В Министерстве для решения споров между подведомственными предприятиями, учреждениями и организациями образуется ведомственный арбитраж, который имеет право выдавать приказы на принудительное исполнение выносимых им решений. Положение об арбитраже утверждает Министр мелиорации и водного хозяйства ТССР.

14. Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР созывает в установленном порядке совещания актива с участием общественных организаций, на которых заслушиваются и обсуждаются доклады о мероприятиях по выполнению решений Партии и Правительства, важнейшие проблемы развития отрасли, а также обсуждаются на основе развертывания критики и самокритики вопросы, связанные с улучшением деятельности Министерства и подведомственных ему предприятий, организаций и учреждений.

15. Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР имеет печать с изображением Государственного герба Туркменской ССР и со своим наименованием.

§ 2. ВОДОПОЛЬЗОВАНИЕ

О ПОРЯДКЕ ВОЗБУЖДЕНИЯ И РАССМОТРЕНИЯ ХОДАТАЙСТВ О ПРЕДОСТАВЛЕНИИ ВОДНЫХ ОБЪЕКТОВ В ОБОСОБЛЕННОЕ ПОЛЬЗОВАНИЕ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 14 декабря 1976 г. № 487
(СП ТССР, 1976 г., № 12, ст. 133)

В соответствии со статьями 7 и 29 Водного кодекса Туркменской ССР Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

1. Утвердить Положение о порядке возбуждения и рассмотрения ходатайств о предоставлении водных объектов в обособленное пользование и форму Государственного акта на право обособленного пользования водным объектом (его частью).

2. Государственный акт на право обособленного пользования водным объектом (его частью) выдается райисполкомом, горисполкомом по месту нахождения предприятия, организации, учреждения, которому водный объект (его часть) предоставлен в обособленное пользование.

*УТВЕРЖДЕНО
постановлением Совета
Министров ТССР
от 14 декабря 1976 г. № 487*

ПОЛОЖЕНИЕ
О ПОРЯДКЕ ВОЗБУЖДЕНИЯ И РАССМОТРЕНИЯ ХОДАТАЙСТВ О ПРЕДОСТАВЛЕНИИ ВОДНЫХ ОБЪЕКТОВ В ОБОСОБЛЕННОЕ ПОЛЬЗОВАНИЕ

1. Настоящее Положение распространяется на все водные объекты республики, если иное не предусмотрено законодательством Союза ССР.

2. Предприятие, организация, учреждение, заинтересованное в пре-

доставлении в обособленное пользование водных объектов (их частей), с полосой отчуждения (прибрежной зоной) возбуждает ходатайство с необходимым обоснованием, указанием местонахождения объекта, цели, основных условий и срока водопользования.

К ходатайству прилагаются:

— заключение местных органов по регулированию использования и охране вод, органов, осуществляющих государственный санитарный надзор, охрану рыбных запасов, и других заинтересованных организаций;

— выписка из протокола общего собрания членов колхоза (собрания уполномоченных) о предоставлении водного объекта (его части) с полосой отчуждения (прибрежной зоной) в обособленное пользование, если данный водный объект находится на территории колхоза, или материалы согласования с другими землепользователями, на территории которых находится водный объект (его часть) с полосой отчуждения (прибрежной зоной);

— справка о предприятиях, организациях, учреждениях, пользующихся данным водным объектом или о прекращении прав на него;

— справка о согласовании с предприятиями, организациями, учреждениями, пользующимися данным водным объектом, условий дальнейшего водопользования;

— план и основные гидрологические данные водного объекта (его части);

— характеристика строящегося предприятия, сооружения или другого объекта, а если водный объект (его часть) с полосой отчуждения (прибрежной зоной) предоставляется в обособленное пользование до начала строительства, справка об утверждении проектно-сметной документации с характеристикой намечаемого к строительству предприятия, сооружения и другого объекта.

3. Указанные в пункте 2 настоящего Положения ходатайства предприятия, организации, учреждения направляют:

— о предоставлении в обособленное пользование водных объектов (их частей) с полосой отчуждения (прибрежной зоной), находящихся в пределах территории района, города в райисполком, горисполком.

Райисполком, горисполком в 15-дневный срок принимает решение по ходатайствам о предоставлении в обособленное пользование замкнутых (непроточных) водоемов (их частей), с полосой отчуждения (прибрежной зоной), а материалы по ходатайствам о предоставлении в обособленное пользование других водных объектов, находящихся в пределах территории района, города, со своим заключением направляет в облисполком;

— о предоставлении в обособленное пользование водных объектов (их частей) с полосой отчуждения (прибрежной зоной), находящихся на территории двух или более районов или городов (кроме городов районного подчинения), а также во всех других случаях — в облисполком.

Облисполком в месячный срок рассматривает представленные материалы, принимает решение о предоставлении в обособленное пользование водных объектов (их частей) с полосой отчуждения (прибрежной зоной), находящихся на территории области, не отнесенных к лесосплавным и к судоходным водным путям и не объявленных заповедными.

Материалы о предоставлении в обособленное пользование водных объектов (их частей) с полосой отчуждения (прибрежной зоной), объявленных заповедными (статья 84 Водного кодекса ТССР), а также

имеющих особое государственное значение либо особую научную или культурную ценность (в соответствии со статьей 23 Водного кодекса ТССР) облисполком со своим заключением направляет в Совет Министров Туркменской ССР, а материалы о предоставлении водных объектов в обособленное пользование во всех других случаях в Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР.

Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР в месячный срок рассматривает представленные ему материалы и принимает по ним соответствующее решение.

4. Предприятия, организации, учреждения, заинтересованные в предоставлении водного объекта (его части) с полосой отчуждения (прибрежной зоной) в обособленное пользование, в тех случаях, когда для его осуществления необходимо строительство предприятий, сооружений и других объектов, обязаны до проведения в установленном порядке проектно-изыскательских работ предварительно согласовать предоставление этого водного объекта с органом, к компетенции которого оно отнесено.

Ходатайство о предоставлении водного объекта (его части) с полосой отчуждения (прибрежной зоной) в обособленное пользование направляется и рассматривается в порядке, предусмотренном пунктом 3 настоящего Положения.

К ходатайству прилагаются:

— материалы, предусмотренные в пункте 2 настоящего Положения;

— справки соответствующего органа геологической службы об отсутствии на выбранном водном объекте (его части) с полосой отчуждения (прибрежной зоной) полезных ископаемых, а при их наличии— разрешения органов Госгортехнадзора ТССР на строительство. При согласовании места разработки полезных ископаемых к ходатайству прилагается заключение соответствующего органа Госгортехнадзора ТССР, копия горноотводного акта или выписка из него;

— справка о согласовании места расположения объекта и земельного участка (строительной площадки), если обособленное пользование связано с использованием земель под строительство.

Предварительное согласование вопроса о предоставлении водного объекта (его части) с полосой отчуждения (прибрежной зоной) в обособленное пользование действительно в течение трех лет. Этот срок может быть продлен органом, принявшим решение о предоставлении водного объекта (его части) в обособленное пользование.

5. Ходатайство о предоставлении водного объекта (его части) с полосой отчуждения (прибрежной зоной) в обособленное пользование для добычи полезных ископаемых возбуждается, как правило, после приведения в пригодное для хозяйственного использования состояние ранее предоставленных для этих целей водных объектов (их частей), на которых добыча полезных ископаемых прекращена.

6. Ходатайство о предоставлении дополнительного водного объекта (его части) с полосой отчуждения (прибрежной зоной) в обособленное пользование рассматривается после проверки правильности использования ранее предоставленного водного объекта (его части) с полосой отчуждения (прибрежной зоной).

7. Государственный орган, принявший постановление (решение) о предоставлении водного объекта (его части) с полосой отчуждения (прибрежной зоной) в обособленное пользование, направляет это постановление (решение) райисполкому, горисполкому, на который возло-

жена выдача Государственного акта на право обособленного водопользования, а также органам, интересы которых затрагиваются.

8. Материалы по предоставлению водных объектов (их частей) с полосой отчуждения (прибрежной зоной) в обособленное пользование объединяются в дела по обособленному водопользованию и хранятся в государственном органе, предоставившем водный объект (его часть) с полосой отчуждения (прибрежной зоной) в обособленное пользование.

Форма
утверждена постановлением
Совета Министров ТССР
от 14 декабря 1976 г. № 487

ГЕРБ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ АКТ НА ПРАВО ОБОСОБЛЕННОГО ПОЛЬЗОВАНИЯ ВОДНЫМ ОБЪЕКТОМ (ЕГО ЧАСТЬЮ)

Государственный акт выдан исполнительным комитетом

____

____

________________ районного (городского) Совета народных депутатов

____

наименование и местонахождение водопользователя

____

предприятия, организации, учреждения, которому выдается акт

в том, что ему предоставляется в обособленное пользование бессрочно (на срок до...)

____

наименование и местонахождение водного объекта (его части)

Водный объект предоставлен в обособленное пользование на основании

____

постановление (решение) государственного органа

____

дата и номер

____

для ____

(цель назначения)

Настоящий государственный акт составлен в трех экземплярах, из которых первый выдан водопользователю, второй хранится в исполнительном комитете ________________________________

районного (городского) Совета народных депутатов и третий выдается учреждению или хозяйству, в чьем ведении находится водный объект (райУОС, облУОС или другая организация постоянно эксплуатирующая данный водный объект); к настоящему акту прилагается план водного объекта (его части), предоставленного в обособленное пользование.

Место для печати

Председатель исполнительного комитета
________________ районного (городского)
Совета народных депутатов

____

„____" ________________ 19____ г.

О ПОРЯДКЕ ВЫДАЧИ ИСПОЛКОМАМИ МЕСТНЫХ СОВЕТОВ НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ РАЗРЕШЕНИЙ НА СПЕЦИАЛЬНОЕ ВОДОПОЛЬЗОВАНИЕ И О РАССМОТРЕНИИ ВОЗНИКАЮЩИХ ПРИ ЭТОМ РАЗНОГЛАСИЙ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 16 сентября 1981 г. № 394
(СП ТССР, 1981 г., № 7—8—9, ст. 106)

В соответствии с постановлением Совета Министров ТССР от 18 июля 1977 г. № 332 «О порядке согласования и выдачи разрешений на специальное водопользование» Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

Установить, что:

разрешение на специальное водопользование исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов выдается в соответствии со статьей 31 Водного кодекса Туркменской ССР[1] и в порядке, установленном Инструкцией о порядке согласования и выдачи разрешений на специальное водопользование, утвержденной Министерством мелиорации и водного хозяйства СССР 5 июня 1978 г. № 6/3—02;

разногласия между водопользователями и органами государственного надзора, возникающие при согласовании условий специального водопользования, разрешение на которое выдается исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов, рассматриваются этими же исполнительными комитетами.

О ПОРЯДКЕ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ВОДОПОЛЬЗОВАТЕЛЕЙ К ВЫПОЛНЕНИЮ ИРРИГАЦИОННО-МЕЛИОРАТИВНЫХ РАБОТ НА МЕЖХОЗЯЙСТВЕННЫХ МЕЛИОРАТИВНЫХ СИСТЕМАХ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 14 марта 1977 г. № 103
(СП ТССР, 1977 г., № 3, ст. 37)

В соответствии со статьей 70 Водного кодекса Туркменской ССР[1] Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

Установить Порядок привлечения водопользователей к выполнению ирригационно-мелиоративных работ на межхозяйственных мелиоративных системах (прилагается).

ПРИЛАГАЕТСЯ
к постановлению Совета
Министров ТССР
от 14 марта 1977 г. № 103

ПОРЯДОК
ПРИВЛЕЧЕНИЯ ВОДОПОЛЬЗОВАТЕЛЕЙ К ВЫПОЛНЕНИЮ ИРРИГАЦИОННО-МЕЛИОРАТИВНЫХ РАБОТ НА МЕЖХОЗЯЙСТВЕННЫХ МЕЛИОРАТИВНЫХ СИСТЕМАХ

1. Водопользователи по решению исполнительного комитета районного Совета народных депутатов могут привлекаться к участию в выполнении следующих видов ирригационно-мелиоративных работ на межхозяйственных мелиоративных сооружениях и устройствах:

---

[1] См. стр. 171.

1.1. очистка сети от наносов, скашивание растительности на оросительной и коллекторной сети;

1.2. строительство новых и ремонт эксплуатируемых сооружений (неинженерного или полуинженерного типа), водомерных устройств; берегоукрепительные работы, где в основном требуется применение местных строительных материалов или рабочая сила;

1.3. регулировочные работы по забору воды в оросительные каналы в зимний период во время ледовых явлений и в летний — во время прохождения паводков, несущих плавающие предметы (корни деревьев, тростник, растительный мусор и др.);

1.4. заготовка и перевозка своими средствами местных строительных материалов на противопаводковых и регулировочно-защитных работах;

1.5. посадка деревьев на береговых охранных полосах каналов в границах хозяйств водопользователей;

1.6. ремонт старых и строительство новых оградительных валов, плотин, дамб;

1.7. работы по борьбе с наводнениями, селями, маловодьем и другими стихийными явлениями и ликвидация их последствий;

1.8. дежурство в период максимального наполнения водохранилищ.

Работы, указанные в подпунктах 1.7 и 1.8 выполняются водопользователями без оплаты.

2. Объем водохозяйственных работ, подлежащих выполнению водопользователями на межхозяйственных мелиоративных сооружениях и устройствах, устанавливается районными управлениями оросительных систем и утверждается исполнительным комитетом районного Совета народных депутатов:

2.1. для хозяйств, пользующихся водой в целях орошения, — в зависимости от объема оросительной воды, выделенной хозяйству по плану водопользования;

2.2. для промышленных предприятий и иных водопользователей, использующих воду не для орошения, — по нормам, установленным Министерством мелиорации и водного хозяйства ТССР.

3. В соответствии с решением исполнительного комитета районного Совета народных депутатов и установленным объемом работ водопользователям выдаются задания на выполнение работ не позднее, чем за 10 дней до их начала.

О ПОРЯДКЕ ЧАСТИЧНОГО ИЛИ ПОЛНОГО ЗАПРЕЩЕНИЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ВОДНЫХ ОБЪЕКТОВ, ИМЕЮЩИХ ОСОБОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ ЗНАЧЕНИЕ ЛИБО ОСОБУЮ НАУЧНУЮ ИЛИ КУЛЬТУРНУЮ ЦЕННОСТЬ[1]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 24 сентября 1976 г. № 388

Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

2. Запретить проектирование и строительство объектов для отбора пресных подземных вод и озер западного Туркменистана без согласования условий водозабора с Управлением геологии Туркменской ССР.

---

[1] Пункт 1 не приводится, как воспроизводящий нормы постановления Совета Министров СССР от 11 июня 1976 г. № 452 «О порядке частичного или полного запрещения использования водных объектов, имеющих особое государственное значение либо особую научную или культурную ценность» (см. Свод законов СССР, том 4, стр. 279).

Пункт 3 не приводится, как не содержащий норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

О ПОРЯДКЕ ОРГАНИЗАЦИИ И КООРДИНАЦИИ МЕРОПРИЯТИЙ, ОБЕСПЕЧИВАЮЩИХ НАДЛЕЖАЩЕЕ ТЕХНИЧЕСКОЕ СОСТОЯНИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВО ВОДОХРАНИЛИЩ, И О ВЫПОЛНЕНИИ ЭТИХ МЕРОПРИЯТИЙ[1]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 31 октября 1978 г. № 433

Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

11. Возложить:

на Министерство сельского хозяйства ТССР, Министерство мелиорации и водного хозяйства ТССР, Министерство лесного хозяйства ТССР и Государственный комитет ТССР по производственно-техническому обеспечению сельского хозяйства разработку и осуществление по согласованию с заинтересованными министерствами и ведомствами в пределах прибрежных полос (зон) водохранилищ противоэрозионных лесомелиоративных, лесохозяйственных и других мероприятий, обеспечивающих предупреждение водной эрозии и заиления водохранилищ, поддержание благоприятного водного режима, улучшение условий обитания водных животных и сохранение типичных или редких природных ландшафтов;

на Министерство сельского хозяйства ТССР, Министерство пищевой промышленности ТССР, Министерство лесного хозяйства ТССР и Государственный комитет ТССР по производственно-техническому обеспечению сельского хозяйства разработку и осуществление мероприятий по предупреждению загрязнения водохранилищ средствами защиты растений, стимуляторами их роста, минеральными удобрениями и другими препаратами, применяемыми в сельском хозяйстве, а также стоками животноводческих комплексов и ферм, по сохранению и обогащению полезной флоры и фауны водохранилищ, разработку по согласованию с заинтересованными министерствами и ведомствами схем земельно-хозяйственного устройства территории в пределах прибрежных полос (зон) водохранилищ.

Министерства, ведомства и организации, выполняющие предусмотренные в настоящем пункте работы, а также научно-исследовательские и проектно-изыскательские работы, связанные с улучшением технического состояния, благоустройства водохранилищ и с комплексным использованием их, должны согласовывать планы и программы этих работ и задания на проектирование с Министерством мелиорации и водного хозяйства ТССР.

В случаях, установленных законодательством Союза ССР и Туркменской ССР, указанные планы, программы и задания подлежат согласованию также с другими органами государственного надзора и контроля.

12. Министерствам, ведомствам и облисполкомам предприятия, организации и учреждения которых эксплуатируют водохранилища, обеспечить в 1978—1980 годах разработку правил эксплуатации тех водохранилищ, которые их не имеют, а также внести необходимые коррективы в имеющиеся правила эксплуатации водохранилищ, согласовать их с заинтересованными министерствами и ведомствами и утвердить в Министерстве мелиорации и водного хозяйства ТССР.

Запретить ввод в эксплуатацию гидроузлов и водохранилищ, по которым нет утвержденных правил эксплуатации.

---

[1] Пункты 1—10 не приводятся, как воспроизводящие нормы постановления Совета Министров СССР от 2 октября 1978 г. № 815 «О порядке организации и координации мероприятий, обеспечивающих надлежащее техническое состояние и благоустройство водохранилищ, и о выполнении этих мероприятий» (см. Свод законов СССР, том 4, стр 296).

Глава 5

ЛЕСНОЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО

ОБ УТВЕРЖДЕНИИ ЛЕСНОГО КОДЕКСА ТУРКМЕНСКОЙ ССР[1]

ЗАКОН ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 19 июля 1979 г.

(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1979 г., № 14, ст. 82)

Верховный Совет Туркменской Советской Социалистической Республики постановляет:

1. Утвердить Лесной кодекс Туркменской ССР и ввести его в действие с 1 января 1980 года.

2. Поручить Президиуму Верховного Совета Туркменской ССР установить порядок введения в действие Лесного кодекса Туркменской ССР и привести законодательство Туркменской ССР в соответствие с Кодексом.

ЛЕСНОЙ КОДЕКС ТУРКМЕНСКОЙ ССР

В результате победы Великой Октябрьской социалистической революции леса, как и другие природные богатства в нашей стране, были национализированы и стали достоянием народа. Декрет Всероссийского Центрального Исполнительного Комитета «О лесах» от 27 (14) мая 1918 г. определил основные принципы социалистической организации лесного хозяйства в целях использования лесов в интересах всего народа.

Государственная собственность на леса в СССР, в состав которого входит на основе добровольного объединения и равноправия с другими союзными республиками Туркменская Советская Социалистическая Республика, составляет основу лесных отношений, то есть общественных отношений в области использования, воспроизводства и охраны лесов, и служит главной предпосылкой рационального ведения лесного хозяйства.

Леса в СССР играют большую роль в развитии экономики, улучшении окружающей среды, повышении благосостояния народа. Они являются источником удовлетворения потребностей страны в древесине и другой лесной продукции, оказывают благоприятное влияние на кли-

[1] Статья 3 — не приводится, как не содержащая норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

мат, атмосферу, гидрологический режим рек и других водных объектов, предохраняют почву от ветровой и водной эрозии, имеют иные полезные природные свойства. Леса все больше используются в оздоровительных целях, для удовлетворения культурных и эстетических запросов населения.

Леса государственного значения и колхозные леса, находящиеся на территории Туркменской ССР, выполняют преимущественно водоохранные, защитные, санитарно-гигиенические и оздоровительные функции.

Многостороннее значение лесов и длительность их выращивания придают делу рационального использования, сбережения и приумножения лесных богатств характер общегосударственной задачи.

Советское лесное законодательство призвано активно способствовать научно обоснованному, комплексному использованию лесов, их планомерному воспроизводству и эффективной охране в интересах настоящего и будущих поколений, воспитанию советских людей в духе высокой ответственности за рачительное, хозяйское отношение к лесу как к важной составной части природных богатств нашей Родины.

РАЗДЕЛ I

ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

ГЛАВА 1

ОСНОВНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 1. Задачи лесного законодательства Туркменской ССР

Задачами лесного законодательства Туркменской Советской Социалистической Республики являются регулирование лесных отношений в целях обеспечения рационального использования лесов, их охраны и защиты, воспроизводства и повышения продуктивности для удовлетворения потребностей народного хозяйства и населения в древесине, другой лесной продукции и усиления водоохранных, защитных, климаторегулирующих, санитарно-гигиенических, оздоровительных и иных полезных природных свойств лесов, а также охрана прав предприятий, организаций, учреждений и граждан, укрепление законности в области лесных отношений.

Статья 2. Лесное законодательство Союза ССР и Туркменской ССР

Лесные отношения в Туркменской ССР регулируются Основами лесного законодательства Союза ССР и союзных республик и издаваемыми в соответствии с ними другими актами лесного законодательства Союза ССР, настоящим Кодексом и иными актами лесного законодательства Туркменской ССР.

Земельные, водные и горные отношения в Туркменской ССР регулируются соответствующим законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 3. Государственная (общенародная) собственность на леса[1]

В соответствии с Конституцией СССР и Конституцией Туркменской ССР леса являются государственной собственностью — общим достоянием всего советского народа.

Леса в СССР состоят в исключительной собственности государства

[1] Заголовок статьи 3 — с изменениями, внесенными Указом от 15 апреля 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 7, ст. 65).

и предоставляются только в пользование. Действия, в прямой или скрытой форме нарушающие право государственной собственности на леса, запрещаются.

Статья 4. Единый государственный лесной фонд. Земли государственного лесного фонда

В соответствии с Основами лесного законодательства Союза ССР и союзных республик все леса в СССР образуют единый государственный лесной фонд.

Единый государственный лесной фонд состоит из:

1) лесов государственного значения, то есть лесов, находящихся в ведении государственных органов лесного хозяйства, городских лесов, закрепленных лесов и лесов заповедников;

2) колхозных лесов, то есть лесов, находящихся на землях, предоставленных колхозам в бессрочное пользование.

В соответствии с Основами земельного законодательства Союза ССР и союзных республик землями государственного лесного фонда признаются земли, покрытые лесом, а также не покрытые лесом, но предназначенные для нужд лесного хозяйства.

Границы земель государственного лесного фонда, отделяющие их от земель иных категорий, определяются в установленном порядке.

Статья 5. Древесно-кустарниковые насаждения, не входящие в государственный лесной фонд

В государственный лесной фонд не входят:

деревья и группы деревьев, а также иная древесно-кустарниковая растительность на землях сельскохозяйственного назначения;

защитные насаждения на полосах отвода железных, автомобильных дорог и каналов;

деревья и группы деревьев, а также озеленительные насаждения в городах и других населенных пунктах, произрастающие на землях, не занятых городскими лесами;

деревья и группы деревьев на приусадебных, дачных и садовых участках.

Создание указаных насаждений, уход за ними и использование осуществляются в порядке, определяемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 6. Компетенция Союза ССР в области регулирования лесных отношений

В соответствии с Основами лесного законодательства Союза ССР и союзных республик ведению Союза ССР в области регулирования лесных отношений подлежат:

1) распоряжение единым государственным лесным фондом в пределах, необходимых для осуществления полномочий Союза ССР в соответствии с Конституцией СССР;

2) установление основных положений в области пользования лесами, воспроизводства, повышения продуктивности, охраны и защиты лесов;

3) установление размера лесосечного фонда СССР, порядка его распределения и отпуска древесины на корню;

4) установление основных направлений и перспективных планов развития лесного хозяйства страны, использования лесных ресурсов и полезных природных свойств леса;

5) планирование общесоюзных мероприятий в области рационального использования, воспроизводства, повышения продуктивности, охраны и защиты лесов;

6) установление порядка отнесения лесов к соответствующим груп-

пам и категориям защитности перевода их из одной группы в другую[1];

7) установление единых для Союза ССР систем лесоустройства, учета лесов и порядка ведения государственного лесного кадастра;

8) государственный контроль за состоянием, использованием, воспроизводством, охраной и защитой лесов и установление порядка его осуществления;

9) регулирование других вопросов общесоюзного значения в области рационального использования, воспроизводства, охраны и защиты лесов в соответствии с Конституцией СССР и Основами лесного законодательства Союза ССР и союзных республик[1].

Статья 7. Компетенция Туркменской ССР в области регулирования лесных отношений

Ведению Туркменской Советской Социалистической Республики в области регулирования лесных отношений вне пределов компетенции Союза ССР подлежат: распоряжение единым государственным лесным фондом на территории республики; установление порядка пользования лесами, воспроизводства, повышения продуктивности, охраны и защиты лесов; установление перспективных планов развития лесного хозяйства, использования лесных ресурсов и полезных природных свойств леса; планирование республиканских мероприятий в области рационального использования, воспроизводства, повышения продуктивности, охраны и защиты лесов; осуществление государственного контроля за состоянием, использованием, воспроизводством, охраной и защитой лесов, а также регулирование лесных отношений по другим вопросам, если они не отнесены к компетенции Союза ССР.

ГЛАВА 2

ГОСУДАРСТВЕННОЕ УПРАВЛЕНИЕ В ОБЛАСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ, ВОСПРОИЗВОДСТВА, ОХРАНЫ И ЗАЩИТЫ ЛЕСОВ, ГОСУДАРСТВЕННЫЙ КОНТРОЛЬ ЗА СОСТОЯНИЕМ, ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ, ВОСПРОИЗВОДСТВОМ, ОХРАНОЙ И ЗАЩИТОЙ ЛЕСОВ

Статья 8. Государственное управление в области использования, воспроизводства, охраны и защиты лесов

Согласно Основам лесного законодательства Союза ССР и союзных республик государственное управление в области использования, воспроизводства, охраны и защиты лесов в Туркменской ССР осуществляется Советом Министров СССР, Советом Министров Туркменской ССР, исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов, а также государственными органами лесного хозяйства и иными государственными органами в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Государственными органами лесного хозяйства в Туркменской ССР являются Министерство лесного хозяйства Туркменской ССР и его органы на местах. Компетенция Министерства лесного хозяйства Туркменской ССР и его органов на местах по государственому управлению в области использования, воспроизводства, охраны и защиты лесов определяется в соответствии с Основами лесного законодательства Союза ССР и союзных республик, иным законодательством Союза ССР, настоящим Кодексом и другим законодательством Туркменской ССР[2].

---

[1] Пункт 6 статьи 6 — с изменениями, внесенными Указом от 15 апреля 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 7, ст. 65). Тем же Указом статья 6 дополнена пунктом 9.

[2] Часть вторая статьи 8 — с изменениями, внесенными Указом от 15 декабря 1981 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1981 г., № 35, ст. 172).

Статья 9. Компетенция исполнительных комитетов местных Советов народных депутатов по государственному управлению в области использования, воспроизводства, охраны и защиты лесов

Ведению исполнительных комитетов областных Советов народных депутатов по государственному управлению в области использования, воспроизводства, охраны и защиты лесов подлежат: участие в планировании развития лесного хозяйства, использования лесных ресурсов и полезных природных свойств леса; обеспечение в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР проведения мероприятий по охране и защите лесов и борьбе с лесными пожарами, а также решение других вопросов в области использования, воспроизводства, охраны и защиты лесов, отнесенных к их компетенции законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Исполнительные комитеты районных, городских, районных в городах, поселковых и сельских Советов народных депутатов осуществляют права и обязанности по государственному управлению в области использования, воспроизводства, охраны и защиты лесов в пределах их компетенции, определяемой законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 10. Задачи государственного контроля за состоянием, использованием, воспроизводством, охраной и защитой лесов

Государственный контроль за состоянием, использованием, воспроизводством, охраной и защитой лесов имеет своей задачей обеспечить соблюдение всеми министерствами, государственными комитетами, ведомствами, государственными, кооперативными, общественными предприятиями, организациями, учреждениями и гражданами установленного порядка пользования лесами, правил ведения лесного хозяйства, воспроизводства лесов, их учета и охраны, а также иных правил и норм, предусмотренных лесным законодательством.

Статья 11. Органы, осуществляющие государственный контроль за состоянием, использованием, воспроизводством, охраной и защитой лесов

Государственный контроль за состоянием, использованием, воспроизводством, охраной и защитой всех лесов осуществляется Советами народных депутатов, их исполнительными и распорядительными органами, а также государственными органами лесного хозяйства и иными специально уполномоченными на то государственными органами в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР.

ГЛАВА 3

УЧАСТИЕ ОБЩЕСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ И ГРАЖДАН В ОСУЩЕСТВЛЕНИИ МЕРОПРИЯТИЙ ПО РАЦИОНАЛЬНОМУ ИСПОЛЬЗОВАНИЮ, ВОСПРОИЗВОДСТВУ, ОХРАНЕ И ЗАЩИТЕ ЛЕСОВ

Статья 12. Содействие государственным органам и колхозам в осуществлении мероприятий по рациональному использованию, воспроизводству, охране и защите лесов

Профессиональные союзы, организации молодежи, общество охраны природы, научные общества и другие общественные организации, а

также граждане оказывают содействие государственным органам и колхозам в осуществлении мероприятий по рациональному использованию, воспроизводству, охране и защите лесов.

Статья 13. Порядок участия общественных организаций и граждан в деятельности, направленной на обеспечение рационального использования, воспроизводства, охраны и защиты лесов

Общественные организации принимают участие в деятельности, направленной на обеспечение рационального использования, воспроизводства, охраны и защиты лесов, в соответствии с их уставами (положениями) и законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Граждане оказывают содействие государственным органам и колхозам в осуществлении мероприятий по рациональному использованию, воспроизводству, охране и защите лесов: участвуют в проведении необходимых работ, вносят предложения об улучшении использования, воспроизводства, охраны и защиты лесов, сообщают об известных им нарушениях правил, предусмотренных лесным законодательством.

Государственные органы обязаны всемерно учитывать предложения общественных организаций и граждан при осуществлении мероприятий по рациональному использованию, воспроизводству, охране и защите лесов.

Статья 14. Общественные лесные инспекции

Общественные лесные инспекции организуются при предприятиях, организациях и учреждениях, ведущих лесное хозяйство, для оказания содействия в осуществлении мероприятий по охране лесов от пожаров, незаконных порубок, нарушений установленного порядка лесопользования и других действий, причиняющих вред лесу.

Положение об общественных лесных инспекциях утверждается в порядке, устанавливаемом Советом Министров Туркменской ССР.

Статья 15. Школьные лесничества

Школьные лесничества создаются в целях воспитания у учащихся любви и бережного отношения к природе, расширения и углубления знаний в области естественных наук.

Школьные лесничества оказывают помощь предприятиям, организациям и учреждениям, ведущим лесное хозяйство, в проведении мероприятий по охране лесов, участвуют в посадке и посеве леса, выращивании посадочного материала, сборе лекарственного сырья, грибов, ягод, семян древесных и кустарниковых пород, заготовке кормовых трав и т. п.

Положение о школьных лесничествах утверждается в порядке, устанавливаемом Советом Министров Туркменской ССР.

ГЛАВА 4

ОСНОВНЫЕ ТРЕБОВАНИЯ, ПРЕДЪЯВЛЯЕМЫЕ К ВЕДЕНИЮ ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА. ПРАВА И ОБЯЗАННОСТИ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ОРГАНОВ ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА В ОБЛАСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ И ОХРАНЫ ЗЕМЕЛЬ

Статья 16. Основные требования, предъявляемые к ведению лесного хозяйства

Государственные органы, предприятия, организации и учреждения, осуществляющие планирование, организацию и ведение лесного хозяй-

ства, использование лесных ресурсов, с учетом народнохозяйственного значения лесов и природных условий обязаны обеспечивать:

усиление водоохранных, защитных, климаторегулирующих, оздоровительных и иных полезных природных свойств лесов в интересах охраны здоровья людей, улучшения окружающей среды и развития народного хозяйства;

непрерывное, неистощительное и рациональное пользование лесом для планомерного удовлетворения потребностей народного хозяйства и населения в древесине и другой лесной продукции;

расширенное воспроизводство, улучшение породного состава и качества лесов, повышение их продуктивности;

сбережение лесов, охрану их от пожаров, защиту от вредителей и болезней;

рациональное использование земель государственного лесного фонда и других земель, занятых лесами;

повышение эффективности лесохозяйственного производства на основе единой технической политики, достижений науки и техники.

Уход за лесом, а также защита его от вредителей и болезней должны осуществляться способами и методами, не наносящими вреда человеку и окружающей среде.

Статья 17. Планирование мероприятий по ведению лесного хозяйства

Мероприятия по ведению лесного хозяйства предусматриваются в государственных планах экономического и социального развития с расчетом на длительную перспективу и осуществляются соответствующими министерствами, государственными комитетами, ведомствами и лесохозяйственными предприятиями.

Статья 18. Права и обязанности государственных органов лесного хозяйства в области использования и охраны земель

Государственные органы лесного хозяйства и подведомственные им лесохозяйственные предприятия организуют использование по целевому назначению и обеспечивают охрану земель, имеющихся в пользовании этих предприятий, определяют площади, на которых должны осуществляться различные виды лесных пользований и проводиться мероприятия по воспроизводству лесов и уходу за лесом, предоставляют в соответствии со статьей 45 настоящего Кодекса земельные участки для осуществления лесных пользований и связанных с этим нужд, выделяют участки для организации лесных питомников, плантаций и т. п., а также могут иметь иные права и обязанности в области использования и охраны указанных земель в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Права и обязанности, предусмотренные частью первой настоящей статьи, распространяются также на иные предприятия, организации и учреждения, ведущие лесное хозяйство, и их вышестоящие органы.

В соответствии с Основами лесного законодательства Союза ССР и союзных республик государственные органы лесного хозяйства Союза ССР и Туркменской ССР осуществляют контроль за использованием земель государственного лесного фонда в соответствии с их целевым назначением и за охраной этих земель в порядке,устанавливаемом законодательством Союза ССР.

ГЛАВА 5

ВЕДЕНИЕ ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА В ЛЕСАХ ГОСУДАРСТВЕННОГО ЗНАЧЕНИЯ

Статья 19. Предприятия, организации и учреждения, на которые возлагается ведение лесного хозяйства в лесах государственного значения

Ведение лесного хозяйства в лесах государственного значения возлагается:

на лесохозяйственные предприятия государственных органов лесного хозяйства (кроме городских лесов, закрепленных лесов и лесов заповедников);

в городских лесах — на лесохозяйственные и другие предприятия, организации, учреждения исполнительных комитетов городских, районных в городах Советов народных депутатов. Лесное хозяйство в городских лесах может вестись совместно с лесохозяйственными предприятиями государственных органов лесного хозяйства;

в закрепленных лесах — на лесохозяйственные и другие предприятия, организации, учреждения министерств, государственных комитетов и ведомств, за которыми закреплены эти леса;

в лесах заповедников — на заповедники.

Статья 20. Обязанности предприятий, организаций и учреждений, ведущих лесное хозяйство в лесах государственного значения

На предприятия, организации и учреждения, ведущие лесное хозяйство в лесах государственного значения, возлагаются воспроизводство, охрана, защита и улучшение санитарного состояния лесов, уход за ними, повышение продуктивности лесов и плодородия лесных почв, организация лесных пользований, учет лесов и другие обязанности по ведению лесного хозяйства, устанавливаемые законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 21. Правила, инструкции и указания государственных органов лесного хозяйства Союза ССР и Туркменской ССР

Правила, инструкции и указания государственных органов лесного хозяйства Союза ССР и Туркменской ССР в пределах прав, устанавливаемых законодательством Союза ССР и Туркменской ССР, обязательны для министерств, государственных комитетов, ведомств, предприятий, организаций и учреждений, на которые возложено ведение лесного хозяйства, для лесопользователей, а также для предприятий, организаций, учреждений и граждан, проводящих в лесах и на землях государственного лесного фонда, не покрытых лесом, работы, не связанные с ведением лесного хозяйства и осуществлением лесных пользований.

Статья 22. Указания предприятий, организаций и учреждений, ведущих лесное хозяйство в лесах государственного значения

Указания предприятий, организаций и учреждений, ведущих лесное хозяйство в лесах государственного значения, в пределах прав, устанавливаемых законодательством Союза ССР и Туркменской ССР, обязательны для всех лесопользователей, а также для предприятий, организаций, учреждений и граждан, проводящих в этих лесах и на соответствующих землях государственного лесного фонда, не покрытых лесом,

работы, не связанные с ведением лесного хозяйства и осуществлением лесных пользований.

Статья 23. Право предприятий, организаций и учреждений, ведущих лесное хозяйство в лесах государственного значения, на осуществление лесных пользований

Предприятия, организации и учреждения, ведущие лесное хозяйство в лесах государственного значения, могут в установленном порядке осуществлять лесные пользования, предусмотренные статьей 42 настоящего Кодекса.

ГЛАВА 6

ВЕДЕНИЕ ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА В КОЛХОЗНЫХ ЛЕСАХ

Статья 24. Колхозные леса

Леса, находящиеся на землях, предоставленных колхозам в бессрочное пользование, и зарегистрированные в установленном порядке в земельно-учетных документах, признаются колхозными лесами.

Колхозные леса находятся в бессрочном пользовании колхозов.

Статья 25. Порядок ведения лесного хозяйства в колхозных лесах

В соответствии с Основами лесного законодательства Союза ССР и союзных республик ведение лесного хояйства в колхозных лесах осуществляется колхозами в соответствии с Положением о колхозных лесах, утверждаемым Советом Министров СССР. Колхозы могут вести лесное хозяйство совместно с другими колхозами, совхозами и иными предприятиями, организациями и учреждениями в порядке, определяемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Руководство организацией и ведение лесного хозяйства в колхозных лесах осуществляется государственными органами сельского хозяйства.

Статья 26. Помощь государственных органов лесного хозяйства колхозам в ведении лесного хозяйства в колхозных лесах

Государственные органы лесного хозяйства оказывают колхозам помощь в планировании и организации ведения лесного хозяйства, а в случае необходимости организуют выполнение подведомственными им предприятиями по договорам с колхозами (организациями, ведущими лесное хозяйство в колхозных лесах) лесохозяйственных, лесокультурных и лесозащитных работ.

ГЛАВА 7

ГРУППЫ ЛЕСОВ

Статья 27. Деление лесов на группы

В соответствии с народнохозяйственным значением лесов, их местоположением и выполняемыми функциями устанавливается деление лесов на группы. Леса государственного значения разделяются на первую, вторую и третью группы, а колхозные леса — на первую и вторую группы.

К первой группе относятся леса, выполняющие преимущественно следующие функции:

водоохранные (запретные полосы лесов по берегам рек, озер, водохранилищ и других водных объектов, включая запретные полосы лесов, защищающие нерестилища ценных промысловых рыб);

защитные (леса противоэрозионные, защитные полосы лесов вдоль железных дорог, автомобильных дорог общегосударственного, республиканского и областного значения; особо ценные лесные массивы, государственные защитные лесные полосы, леса в пустынных, полупустынных и малолесных горных районах, имеющие важное значение для защиты окружающей среды)[1];

санитарно-гигиенические и оздоровительные (городские леса, леса зеленых зон вокруг городов, других населенных пунктов и промышленных предприятий, леса зон санитарной охраны источников водоснабжения и округов санитарной охраны курортов. В соответствии с законодательством Союза ССР под лесами зон санитарной охраны источников водоснабжения, подлежащих отнесению к первой группе, имеются в виду леса первого и второго поясов зон санитарной охраны источников водоснабжения).

К первой группе относятся также леса заповедников, национальных и природных парков, заповедные лесные участки, леса, имеющие научное или историческое значение, природные памятники, лесопарки, леса орехопромысловых зон, лесоплодовые насаждения.

Ко второй группе относятся леса в районах с высокой плотностью населения и развитой сетью транспортных путей, имеющие защитное и ограниченное эксплуатационное значение, а также леса с недостаточными лесосырьевыми ресурсами, для сохранения защитных функций которых, непрерывности и неистощительности пользования ими требуется более строгий режим лесопользования.

Ко второй группе относятся также все колхозные леса, не вошедшие в состав первой группы.

В соответствии с Основами лесного законодательства Союза ССР и союзных республик к третьей группе относятся леса многолесных районов, имеющие преимущественно эксплуатационное значение и предназначенные для непрерывного удовлетворения потребностей народного хозяйства в древесине без ущерба для защитных свойств этих лесов.

Леса третьей группы подразделяются на освоенные и резервные.

Резервными признаются леса, которые не вовлечены в эксплуатацию вследствие их удаленности от транспортных путей и по другим причинам.

Статья 28. Отнесение лесов третьего пояса зон санитарной охраны источников водоснабжения к группам лесов

В соответствии с законодательством Союза ССР леса третьего пояса зон санитарной охраны источников водоснабжения относятся к лесам первой и второй групп по признакам, указанным в статье 27 настоящего Кодекса, с осуществлением в них лесопользования в соответствии с установленными группами и категориями защитности.

Статья 29. Определение границ земель, занятых лесами каждой группы

При отнесении лесов к соответствующим группам одновременно определяются границы земель, занятых лесами каждой группы.

---

[1] Абзац третий части второй статьи 27 — с изменениями, внесенными Указом от 15 апреля 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 7, ст. 65).

Статья 30. Установление порядка ведения хозяйств, использования лесов и соответствующих земель в зависимости от группы лесов

В зависимости от группы лесов устанавливается порядок ведения хозяйства в них, использования лесов и соответствующих земель, а также порядок изъятия этих земель для государственных или общественных нужд.

В лесах первой и второй групп и в горных лесах всех групп могут быть выделены особо защитные участки с ограниченным режимом лесопользования.

Статья 31. Порядок отнесения лесов к группам и категориям защитности и перевода их из одной группы в другую

Отнесение лесов к группам и категориям защитности, включая определение ширины запретных и защитных полос, и отнесение участков леса на крутых горных склонах к защитным, перевод лесов из одной группы в другую, а также выделение особо защитных участков леса производятся исходя из народнохозяйственного значения лесов, их местоположения, выполняемых функций и экономического обоснования в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР. Перевод лесов из одной группы в другую и отнесение лесов к категориям защитности в связи со строительством крупных народнохозяйственных объектов осуществляются до начала строительства объекта[1].

Статья 32. Компетенция Совета Министров Туркменской ССР по отнесению лесов к соответствующим группам и переводу их из одной группы в другую

В соответствии с законодательством Союза ССР отнесение лесов к соответствующим группам и перевод их из одной группы в другую производятся Советом Министров Туркменской ССР по согласованию с Государственным комитетом СССР по лесному хозяйству.

ГЛАВА 8

ПЕРЕВОД ЛЕСНЫХ ПЛОЩАДЕЙ В НЕЛЕСНЫЕ

Статья 33. Порядок перевода лесных площадей в нелесные

В составе земель государственного лесного фонда выделяются:

лесные площади (покрытые лесом, а также не покрытые лесом — необлесившиеся лесосеки, гари, редины, прогалины, пустыри и т. п.);

нелесные площади (сельскохозяйственные угодья, дороги, просеки и т. п.).

Перевод лесных площадей в нелесные площади для использования их в целях, не связанных с ведением лесного хозяйства и осуществлением лесных пользований, производится:

в лесах первой группы — в исключительных случаях по постановлению Совета Министров Туркменской ССР;

в лесах второй и третьей групп — в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Перевод лесных площадей в нелесные в колхозных лесах второй группы производится в соответствии с Положением о колхозных лесах.

Порядок возбуждения и рассмотрения ходатайств о переводе лесных площадей в нелесные для использования их в целях, не связанных

[1] Статья 31 — с изменениями, внесенными Указом от 15 апреля 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 7, ст. 65).

с ведением лесного хозяйства и осуществлением лесных пользований, устанавливается Советом Министров Туркменской ССР.

Статья 34. Порядок использования леса при изъятии земельных участков, занятых лесами, для государственных или общественных нужд

При изъятии земельных участков, занятых лесами, для государственных или общественных нужд государственные органы, принимающие решения об изъятии, одновременно решают вопрос о сохранении или вырубке леса и о порядке использования получаемой при этом древесины.

Если в дальнейшем возникает необходимость вырубки леса, вопрос о вырубке леса и порядке использования получаемой при этом древесины решается государственным органом, принявшим решение об изъятии земельного участка.

Предприятия, организации и учреждения, которым предоставляются изъятые земельные участки без права вырубки леса, обязаны обеспечивать сохранность леса и уход за ним.

ГЛАВА 9

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЗЕМЕЛЬ ДЛЯ ВОЗВЕДЕНИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ОБЪЕКТОВ, СВЯЗАННЫХ С ВЕДЕНИЕМ ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА

Статья 35. Использование земель для возведения производственных объектов, связанных с ведением лесного хозяйства, в лесах государственного значения

Предприятия, организации и учреждения, ведущие лесное хозяйство в лесах государственного значения, могут возводить в установленном порядке в лесах и на землях государственного лесного фонда, не покрытых лесом, производственные объекты, связанные с ведением лесного хозяйства, с переводом в необходимых случаях (с разрешения органов, в подчинении которых находятся эти предприятия, организации и учреждения) лесных площадей в нелесные.

Статья 36. Использование земель для возведения производственных объектов, связанных с ведением лесного хозяйства, в колхозных лесах

Колхозы, в пользовании которых находятся леса, могут возводить на предоставленных им в бессрочное пользование землях государственного лесного фонда производственные объекты, связанные с ведением лесного хозяйства, с разрешения исполнительных комитетов районных или городских Советов народных депутатов.

ГЛАВА 10

РАЗМЕЩЕНИЕ, ПРОЕКТИРОВАНИЕ, СТРОИТЕЛЬСТВО И ВВОД В ЭКСПЛУАТАЦИЮ ПРЕДПРИЯТИЙ, СООРУЖЕНИЙ И ДРУГИХ ОБЪЕКТОВ, ВЛИЯЮЩИХ НА СОСТОЯНИЕ И ВОСПРОИЗВОДСТВО ЛЕСОВ

Статья 37. Условия размещения, проектирования, строительства и ввода в эксплуатацию предприятий, сооружений и других объектов, влияющих на состояние и воспроизводство лесов

При размещении, проектировании, строительстве и вводе в эксплуатацию новых и реконструированных предприятий, сооружений и других объектов, а также при внедрении новых технологических про-

цессов, влияющих на состояние и воспроизводство лесов, должны предусматриваться и осуществляться мероприятия, обеспечивающие охрану лесов от отрицательного воздействия на них сточных вод, химических веществ, промышленных и коммунально-бытовых выбросов, отходов и отбросов.

Статья 38. Согласование мест и проектов строительства предприятий, сооружений и других объектов, влияющих на состояние и воспроизводство лесов

Определение мест строительства предприятий, сооружений и других объектов, влияющих на состояние и воспроизводство лесов, согласовывается с исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов, государственными органами лесного хозяйства и другими органами в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР. Проекты строительства указанных предприятий, сооружений и других объектов подлежат согласованию с государственными органами лесного хозяйства и другими органами в случаях и порядке, устанавливаемых законодательством Союза ССР.

Статья 39. Условия запрещения ввода в эксплуатацию объектов, влияющих на состояние и воспроизводство лесов

Запрещается ввод в эксплуатацию новых и реконструированных предприятий, цехов, агрегатов, транспортных путей, коммунальных и других объектов, не обеспеченных устройствами, предотвращающими вредное воздействие на состояние и воспроизводство лесов.

ГЛАВА 11

ПОРЯДОК ПРОИЗВОДСТВА В ЛЕСАХ РАБОТ, НЕ СВЯЗАННЫХ С ВЕДЕНИЕМ ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА И ОСУЩЕСТВЛЕНИЕМ ЛЕСНЫХ ПОЛЬЗОВАНИЙ

Статья 40. Порядок производства в лесах работ, не связанных с ведением лесного хозяйства и осуществлением лесных пользований

Строительные и взрывные работы, добыча полезных ископаемых, прокладка кабелей, трубопроводов и иных коммуникаций, буровые и другие работы в лесах, а также на землях государственного лесного фонда, не покрытых лесом, не связанные с ведением лесного хозяйства и осуществлением лесных пользований, производятся по согласованию с исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов, государственными органами лесного хозяйства и другими органами в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Указанные работы должны осуществляться способами, не вызывающими ухудшения противопожарного и санитарного состояния лесов и условий их воспроизводства.

РАЗДЕЛ II

ЛЕСОПОЛЬЗОВАНИЕ

ГЛАВА 12

ЛЕСОПОЛЬЗОВАТЕЛИ. ВИДЫ И СРОКИ ЛЕСНЫХ ПОЛЬЗОВАНИЙ

Статья 41. Лесопользователи

Лесопользователями в Туркменской ССР могут быть государственные, кооперативные и общественные предприятия, организации и учреждения, а также граждане СССР.

В случаях, предусмотренных законодательством Союза ССР, лесопользователями могут быть и иные организации и лица.

Статья 42. Виды лесных пользований

В лесах, а также на землях государственного лесного фонда, не покрытых лесом, при соблюдении предусмотренных законодательством требований и условий могут осуществляться следующие виды лесных пользований:

1) заготовка древесины;

2) заготовка живицы;

3) заготовка второстепенных лесных материалов (пней, коры и т. п.);

4) побочные лесные пользования — сенокошение, пастьба скота, размещение ульев и пасек, заготовка древесных соков, заготовка и сбор дикорастущих плодов, орехов, грибов, ягод, лекарственных растений и технического сырья, заготовка опавшего листа, камыша, куги и чакана. Сенокошение и пастьба скота на сельскохозяйственных угодьях, входящих в состав земель государственного лесного фонда, осуществляются в соответствии с требованиями земельного законодательства Союза ССР и Туркменской ССР с учетом интересов лесного хозяйства. Законодательством Туркменской ССР могут предусматриваться и другие побочные лесные пользования;

5) пользование лесом в научно-исследовательских целях;

6) пользование лесом в культурно-оздоровительных целях;

7) пользование лесом для нужд охотничьего хозяйства.

Статья 43. Сроки осуществления лесных пользований

Сроки осуществления лесных пользований устанавливаются:

для заготовки древесины и живицы — законодательством Союза ССР;

для заготовки пней, коры и арчевой лапки — статьями 60—62 настоящего Кодекса, если иное не установлено законодательством Союза ССР;

для осуществления побочных лесных пользований — исполнительными комитетами областных Советов народных депутатов, если эти сроки не установлены законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

ГЛАВА 13

ПОРЯДОК ПРЕДОСТАВЛЕНИЯ ПРАВА НА ОСУЩЕСТВЛЕНИЕ ЛЕСНЫХ ПОЛЬЗОВАНИЙ

Статья 44. Предоставление лесопользователям участков для осуществления лесных пользований

Предприятия, организации и учреждения, ведущие лесное хозяйство, предоставляют в установленном порядке лесопользователям в натуре участки для заготовки древесины, живицы и второстепенных лесных материалов, для сенокошения, пастьбы скота и других лесных пользований.

Статья 45. Документы, дающие право на осуществление лесных пользований

В соответствии с Основами лесного законодательства Союза ССР и союзных республик осуществление лесных пользований (за исключением предусмотренных статьей 79 настоящего Кодекса) допускается только по специальному разрешению — лесорубочному билету (ордеру) или лесному билету, формы которых утверждаются в порядке, устанавливаемом Советом Министров СССР. Лесорубочный билет (ордер) или лесной билет дают право пользования земельным участком, необходимым для осуществления лесного пользования. Лесопользователи вправе использовать соответствующие площади только для тех лесных пользований на которые им выдан лесорубочный билет (ордер) или лесной билет.

Лесорубочный билет (ордер) и лесной билет выдаются предприятиями, организациями и учреждениями, ведущими лесное хозяйство.

Предприятия, организации и учреждения, ведущие лесное хозяйство, при осуществлении ими лесных пользований обязаны оформлять право лесопользования на общих основаниях.

Статья 46. Выдача разрешений на размещение туристских лагерей, баз отдыха и других подобных объектов

Порядок выдачи разрешений на размещение в лесах и на землях государственного лесного фонда, не покрытых лесом, туристских лагерей, баз отдыха и других подобных объектов с возведением строений некапитального типа устанавливается Советом Министров Туркменской ССР.

Статья 47. Предоставление права на пользование лесом в научно-исследовательских целях

Порядок предоставления права на пользование лесом в научно-исследовательских целях устанавливается законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Предприятиям, организациям и учреждениям, в задачи которых согласно их уставам, положениям или постановлениям вышестоящих органов входит проведение научно-исследовательских работ, лесные участки для указанных целей предоставляются по решениям исполнительных комитетов областных Советов народных депутатов, согласованным с Министерством лесного хозяйства Туркменской ССР[1].

Статья 48. Предоставление права на пользование лесом для нужд охотничьего хозяйства

Право на пользование лесом для нужд охотничьего хозяйства предоставляется государственным, кооперативным и общественным предприятиям, организациям и учреждениям, в задачи которых согласно их уставам, положениям или постановлениям вышестоящих органов входит ведение охотничьего хозяйства. В этих целях за указанными предприятиями, организациями и учреждениями закрепляются охотничьи угодья.

---

[1] Часть вторая статьи 47 — с изменениями, внесенными Указом от 15 декабря 1981 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1981 г. № 35, ст. 172).

В соответствии с законодательством Союза ССР закрепление охотничьих угодий производится в порядке, устанавливаемом Советом Министров Туркменской ССР.

ГЛАВА 14

ПОРЯДОК ЗАГОТОВКИ ДРЕВЕСИНЫ

Статья 49. Виды рубок леса при заготовке древесины

В соответствии с Основами лесного законодательства Союза ССР и союзных республик заготовка древесины в лесах осуществляется в порядке рубок главного пользования (включая лесовосстановительные рубки), проводимых в спелых древостоях. Проведение этих рубок может быть допущено в приспевающих насаждениях в необходимых случаях в лесах третьей и второй групп в порядке, определяемом Советом Министров СССР[1].

Древесина заготовляется также при проведении рубок промежуточного пользования (рубки ухода за лесом, санитарные рубки и рубки, связанные с реконструкцией малоценных лесных насаждений) и при проведении прочих рубок (расчистка лесных площадей в связи со строительством гидроузлов, трубопроводов, дорог, а также при прокладке просек, создании противопожарных разрывов и т. д.). Заготовка древесины при проведении рубок промежуточного пользования и прочих рубок осуществляется в лесах всех групп.

Статья 50. Способы и виды рубок по группам лесов

В соответствии с Основами лесного законодательства Союза ССР и союзных республик рубки главного пользования в лесах третьей группы проводятся способами, направленными на эффективную эксплуатацию лесов и способствующими восстановлению их хозяйственно-ценными древесными породами.

В лесах второй группы рубки главного пользования проводятся способами, направленными на восстановление лесов хозяйственно-ценными древесными породами, сохранение защитных и водоохранных свойств лесов и позволяющими при этом вести их эффективную эксплуатацию.

В лесах первой группы в порядке, определяемом Советом Министров СССР, проводятся лесовосстановительные рубки способами, направленными на улучшение лесной среды, состояния древостоев, водоохранных, защитных и других свойств лесов и на своевременное и рациональное использование спелой древесины.

В лесах заповедников, национальных и природных парков, заповедных лесных участках, лесах, имеющих научное или историческое значение, природных памятниках, лесопарках, лесах орехопромысловых зон, лесоплодовых насаждениях, городских лесах, лесопарковых частях зеленых зон, в лесах зон санитарной охраны источников водоснабжения и округов санитарной охраны курортов, государственных лесных полосах, противоэрозионных лесах и в особо ценных лесных массивах допускаются только рубки ухода за лесом и санитарные рубки. В соответствии с законодательством Союза ССР это правило в отношении лесов зон санитарной охраны источников водоснабжения

---

[1] Часть первая статьи 49 — с изменениями, внесенными Указом от 15 апреля 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 7, ст. 65).

распространяется только на леса первого и второго поясов, а в отношении лесов округов санитарной охраны курортов — на леса первой и второй зон этих округов.

В запретных полосах лесов, защищающих нерестилища ценных промысловых рыб, проводятся рубки ухода за лесом и санитарные рубки и допускаются в порядке, определяемом Советом Министров СССР, лесовосстановительные выборочные рубки.

В особо защитных участках леса может быть полностью или частично запрещено применение сплошнолесосечных рубок, а в необходимых случаях также применение других способов рубок главного пользования.

Статья 51. Порядок заготовки древесины и правила рубки леса

В соответствии с Основами лесного законодательства Союза ССР и союзных республик порядок заготовки древесины устанавливается Правилами отпуска древесины на корню в лесах СССР, утверждаемыми Советом Министров СССР.

Правила рубок леса утверждаются в порядке, устанавливаемом Советом Министров СССР.

ГЛАВА 15

ОПРЕДЕЛЕНИЕ РАЗМЕРА ЗАГОТОВКИ ДРЕВЕСИНЫ

Статья 52. Определение размера заготовки древесины в порядке рубок главного пользования

Планирование и проведение заготовки древесины в порядке рубок главного пользования осуществляются исходя из необходимости удовлетворения потребностей народного хозяйства в древесине в пределах расчетной лесосеки.

В соответствии с Основами лесного законодательства Союза ССР и союзных республик рубки главного пользования в размерах, превышающих расчетную лесосеку, могут быть допущены в необходимых случаях в лесах третьей и второй групп в порядке, определяемом Советом Министров СССР.

Статья 53. Определение размера заготовки древесины в порядке рубок промежуточного пользования и прочих рубок

Размер заготовки древесины при проведении рубок промежуточного пользования определяется исходя из необходимости улучшения породного состава и качества лесов, а размер заготовки древесины при проведении прочих рубок — объемом работ по расчистке лесных площадей, прокладке просек и т. п.

ГЛАВА 16

ЛЕСОСЕЧНЫЙ ФОНД

Статья 54. Размер и распределение лесосечного фонда

Лесосечный фонд образуется из запасов спелых древостоев, предназначенных для заготовки древесины.

Размер ежегодно выделяемого лесосечного фонда определяется в государственных планах экономического и социального развития раздельно по группам лесов.

Распределение лесосечного фонда, выделенного Туркменской ССР, производится с учетом обеспечения потребностей в древесине колхозов, школ, детских учреждений, больниц и населения.

Статья 55. Передача лесосечного фонда лесопользователям

Передача лесосечного фонда в натуре (отвод лесосек) лесопользователям (лесозаготовителям) производится предприятиями, организациями и учреждениями, ведущими лесное хозяйство.

Порядок передачи лесосечного фонда лесопользователям устанавливается Правилами отпуска древесины на корню в лесах СССР.

Статья 56. Лесосырьевые базы и лесосечный фонд долгосрочного пользования

Для обеспечения планомерной и длительной промышленной эксплуатации лесов за лесозаготовительными предприятиями в лесах третьей и второй групп закрепляются на экономически обоснованный срок запасы древесины на корню на определенной площади (лесосырьевые базы), а также лесосечный фонд долгосрочного пользования.

В соответствии с Основами лесного законодательства Союза ССР и союзных республик в случаях, определяемых Советом Министров СССР, запасы древесины на корню в виде лесосечного фонда долгосрочного пользования закрепляются за лесозаготовительными предприятиями также в лесах первой группы (кроме лесов заповедников, национальных и природных парков, заповедных лесных участков, лесов, имеющих научное или историческое значение, природных памятников, лесопарков, лесов орехопромысловых зон, лесоплодовых насаждений, городских лесов, лесопарковых частей зеленых зон, лесов зон санитарной охраны источников водоснабжения и округов санитарной охраны курортов, государственных лесных полос, противоэрозионных лесов, особо ценных лесных массивов, запретных полос лесов, защищающих нерестилища ценных промысловых рыб. В соответствии с законодательством Союза ССР правило о запрещении закрепления за лесозаготовительными предприятиями лесосечного фонда долгосрочного пользования распространяется на леса первого и второго поясов зон санитарной охраны источников водоснабжения).

Лесосырьевые базы и лесосечный фонд долгосрочного пользования закрепляются в первую очередь за лесозаготовительными предприятиями лесной промышленности.

Порядок закрепления и освоения запасов древесины на корню устанавливается в зависимости от группы лесов.

При закреплении за лесозаготовительными предприятиями запасов древесины на корню должно предусматриваться удовлетворение местных потребностей в древесине.

Лесозаготовительные предприятия в закрепленных за ними лесосырьевых базах и лесосечном фонде долгосрочного пользования осуществляют заготовку древесины в соответствии со статьями 44—45, 56—57 настоящего Кодекса.

В соответствии с Основами лесного законодательства Союза ССР и союзных республик закрепление, перераспределение и изъятие лесосырьевых баз и лесосечного фонда долгосрочного пользования производится в порядке, устанавливаемом Советом Министров СССР.

ГЛАВА 17

ОТПУСК ДРЕВЕСИНЫ НА КОРНЮ

Статья 57. Отпуск древесины на корню

Древесина на корню в лесах отпускается за плату по установленным таксам. Отпуск древесины на корню в колхозных лесах для нужд общественного хозяйства колхозов производится бесплатно.

Предприятия, организации и учреждения, ведущие лесное хозяйство, освобождаются от платы за древесину, получаемую при осуществлении ухода за лесом и других лесохозяйственных мероприятий.

Порядок оплаты древесины, отпускаемой на корню, установления такс, частичного или полного освобождения в отдельных случаях государственных, кооперативных и общественных предприятий, организаций, учреждений и граждан от оплаты за древесину на корню определяется законодательством Союза ССР.

ГЛАВА 18

ПОРЯДОК ЗАГОТОВКИ ЖИВИЦЫ

Статья 58. Заготовка живицы

Заготовка живицы в лесах может производиться только государственными и кооперативными предприятиями, организациями и учреждениями. Порядок оплаты за заготовку живицы устанавливается законодательством Союза ССР.

В соответствии с Основами лесного законодательства Союза ССР и союзных республик проведение рубок главного пользования запрещается до окончания сроков подсочки в тех хвойных насаждениях, которые в установленном порядке предназначены для заготовки живицы. Рубка указанных насаждений до их подсочки, а также досрочное изъятие насаждений из подсочки, в виде исключения, могут допускаться в порядке, определяемом Советом Министров СССР.

ГЛАВА 19

ПОРЯДОК ЗАГОТОВКИ ВТОРОСТЕПЕННЫХ ЛЕСНЫХ МАТЕРИАЛОВ

Статья 59. Общие требования к заготовке второстепенных лесных материалов

Заготовка второстепенных лесных материалов для промышленной переработки, развития лесных промыслов и удовлетворения нужд населения должна осуществляться без причинения вреда лесу.

Порядок заготовки второстепенных лесных материалов устанавливается законодательством Союза ССР, статьями 60—63 настоящего Кодекса и другим законодательством Туркменской ССР.

Статья 60. Заготовка пней

Заготовка пней производится в течение всего года на невозобновившихся вырубках и в молодых насаждениях. Способы заготовки и возраст насаждений, в которых допускается заготовка пней, устанавливаются государственными органами лесного хозяйства в соответствии с их компетенцией.

Запрещается заготовка пней на участках, где это может вызвать эрозионные процессы или причинить вред насаждениям.

Статья 61. Заготовка коры

Заготовка коры производится в течение всего года только со срубленных деревьев.

Статья 62. Заготовка арчевой лапки

Заготовка арчевой лапки допускается со срубленных деревьев, а также с растущих деревьев в спелых насаждениях и в объемах, не приносящих вред дереву. Повторная заготовка арчевой лапки в одних и тех же насаждениях допускается не ранее чем через десять лет.

Статья 63. Плата за второстепенные лесные материалы

В соответствии с законодательством Союза ССР плата за второстепенные лесные материалы взимается по таксам, утверждаемым исполнительными комитетами областных Советов народных депутатов.

Порядок освобождения от платы за второстепенные лесные материалы устанавливается Советом Министров Туркменской ССР, если иное не предусмотрено законодательством Союза ССР.

Статья 64. Сроки и условия заготовки второстепенных лесных материалов

Сроки и условия заготовки второстепенных лесных материалов устанавливаются исполнительными комитетами областных Советов народных депутатов.

ГЛАВА 20

ПОРЯДОК ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ ПОБОЧНЫХ ЛЕСНЫХ ПОЛЬЗОВАНИЙ

Статья 65. Общие условия осуществления побочных лесных пользований

Побочные лесные пользования осуществляются бесплатно, за исключением промысловой заготовки древесных соков, дикорастущих плодов, орехов, грибов, ягод и технического сырья. Таксы на указанную продукцию устанавливаются исполнительными комитетами областных Советов народных депутатов.

Предприятия, организации и учреждения, ведущие лесное хозяйство, осуществляют все виды побочных лесных пользований бесплатно.

Все побочные лесные пользования должны осуществляться без причинения вреда лесу.

Порядок и условия осуществления побочных лесных пользований устанавливаются законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 66. Сенокошение и пастьба скота

Сенокошение и пастьба скота в лесах и на землях государственного лесного фонда, не покрытых лесом, запрещаются на участках, где это может причинить вред лесу.

Площади, на которых разрешаются сенокошение и пастьба скота, определяются в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР предприятиями, организациями и учреждениями, ведущими лесное хозяйство.

Статья 67. Предоставление в пользование сенокосов и пастбищ в лесах государственного значения

В лесах государственного значения сенокосы и пастбища, не используемые для нужд лесного хозяйства и лесозаготовительной про-

мышленности, предоставляются колхозам, совхозам, другим предприятиям, организациям, учреждениям и гражданам во временное пользование, если такое пользование совместимо с интересами лесного хозяйства. Предоставление сенокосов и пастбищ производится с соблюдением требований земельного законодательства.

Статья 68. Предоставление участков для размещения ульев и пасек

Предоставление колхозам, совхозам, предприятиям, организациям, учреждениям и гражданам участков в лесах и на землях государственного лесного фонда, не покрытых лесом, для размещения ульев и пасек производится предприятиями, организациями и учреждениями, ведущими лесное хозяйство, по согласованию с исполнительными комитетами районных, городских Советов народных депутатов, а при межрайонном размещении кочевых пасек — государственными органами лесного хозяйства областей по согласованию с исполнительными комитетами областных Советов народных депутатов.

Статья 69. Промысловая заготовка лекарственных растений и технического сырья

Промысловая заготовка лекарственных растений и технического сырья производится предприятиями, организациями и учреждениями, имеющими задание на их заготовку.

В этих целях указанным предприятиям, организациям и учреждениям могут предоставляться по решению исполнительного комитета областного Совета народных депутатов соответствующие участки леса и земли государственного лесного фонда, не покрытые лесом, на срок до пяти лет.

Непромысловый сбор лекарственных растений населением осуществляется в порядке, предусмотренном статьей 64 настоящего Кодекса.

Статья 70. Заготовка камыша, куги и чакана

Заготовка камыша, куги, чакана для нужд предприятий, организаций, учреждений и граждан разрешается предприятиями, организациями и учреждениями, ведущими лесное хозяйство, в соответствии с правилами статьи 45 настоящего Кодекса.

Статья 71. Договор на осуществление побочных лесных пользований

При предоставлении в долгосрочное пользование предприятиям, организациям и учреждениям участков леса и земель государственного лесного фонда, не покрытых лесом, для осуществления побочных лесных пользований предприятия, организации и учреждения, ведущие лесное хозяйство, заключают с пользователями договоры. В договорах предусматриваются условия, на которых разрешаются побочные лесные пользования. Форма договора утверждается в порядке, устанавливаемом Советом Министров Туркменской ССР.

Лесные билеты на осуществление побочных лесных пользований при заключении указанных в части первой настоящей статьи договоров выписываются на каждый сезон.

Статья 72. Порядок и условия осуществления других побочных лесных пользований

Порядок и условия осуществления побочных лесных пользований, не установленные статьями 65—70 настоящего Кодекса, определяют-

ся исполнительными комитетами областных Советов народных депутатов, если иное не предусмотрено законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

ГЛАВА 21

ПОРЯДОК ПОЛЬЗОВАНИЯ ЛЕСОМ В НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ ЦЕЛЯХ

Статья 73. Пользование лесом в научно-исследовательских целях

Для проведения научно-исследовательских работ в лесах соответствующим предприятиям, организациям и учреждениям могут выделяться специальные участки. На выделенных участках могут быть ограничены или полностью запрещены лесные пользования иных предприятий, организаций и учреждений, а также граждан, если это несовместимо с целями проведения научно-исследовательских работ. Решения об ограничении или запрещении принимаются органами, предоставившими право на пользование лесом в научно-исследовательских целях.

Порядок пользования лесом в научно-исследовательских целях устанавливается законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

ГЛАВА 22

ПОРЯДОК ПОЛЬЗОВАНИЯ ЛЕСОМ В КУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВИТЕЛЬНЫХ ЦЕЛЯХ

Статья 74. Пользование лесом в культурно-оздоровительных целях

В целях организации отдыха населения исполнительные комитеты местных Советов народных депутатов, лесохозяйственные предприятия государственных органов лесного хозяйства, а также по согласованию с ними иные предприятия, организации и учреждения в лесах зеленых зон и других лесах, используемых для отдыха населения, проводит мероприятия по благоустройству лесных участков и культурно-бытовому обслуживанию населения с учетом необходимости сохранения лесной среды и природных ландшафтов, с соблюдением архитектурной планировки пригородных зон и санитарных требований.

Порядок пользования лесом в культурно-оздоровительных целях устанавливается Советом Министров Туркменской ССР, если иное не предусмотрено законодательством Союза ССР.

ГЛАВА 23

ПОРЯДОК ПОЛЬЗОВАНИЯ ЛЕСОМ ДЛЯ НУЖД ОХОТНИЧЬЕГО ХОЗЯЙСТВА

Статья 75. Пользование лесом для нужд охотничьего хозяйства

Лесные пользования и лесохозяйственные мероприятия в лесах должны осуществляться с учетом необходимости сохранения благоприятных условий для обитания диких животных.

Численность животных в лесах регулируется в пределах допустимой для лесных угодий плотности с тем, чтобы животные не наносили ущерба лесному и сельскому хозяйству.

Порядок пользования лесом для нужд охотничьего хозяйства устанавливается законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 76. Осуществление мероприятий по ведению охотничьего хозяйства

Предприятиям, организациям и учреждениям, за которыми закреплены охотничьи угодья в лесах, предоставляется право производить посевы кормовых и защитных растений и проводить другие мероприятия, необходимые для ведения охотничьего хозяйства. Участки для посева кормовых и защитных растений выделяются предприятиями, организациями и учреждениями, ведущими лесное хозяйство, на срок до десяти лет.

Осуществление мероприятий по ведению охотничьего хозяйства, влияющих на состояние и воспроизводство лесов, допускается по согласованию с предприятиями, организациями и учреждениями, ведущими лесное хозяйство.

ГЛАВА 24

ПРАВА И ОБЯЗАННОСТИ ЛЕСОПОЛЬЗОВАТЕЛЕЙ

Статья 77. Права лесопользователей

Лесопользователи имеют право и обязаны осуществлять только те лесные пользования, которые им разрешены.

Лесопользователи, осуществляющие заготовку древесины, имеют право на получение в установленные сроки лесосечного фонда в объемах, необходимых для выполнения заданий государственных планов экономического и социального развития.

В зависимости от вида лесного пользования лесопользователи имеют право в установленном порядке прокладывать дороги, оборудовать площадки для складирования лесной продукции, возводить производственные и хозяйственные постройки, устанавливать оборудование и приспособления для разделки и переработки древесины, устраивать стоянки транспорта и т. п.

В случаях, предусмотренных законодательством Союза ССР и Туркменской ССР, права лесопользователей могут быть ограничены в государственных интересах, а также в интересах других лесопользователей.

Осуществление лесных пользований для извлечения нетрудовых доходов запрещается.

Нарушенные права лесопользователей подлежат восстановлению, а причиненные им убытки — возмещению в порядке, установленном Основами лесного законодательства Союза ССР и союзных республик, иным законодательством Союза ССР, настоящим Кодексом и другим законодательством Туркменской ССР.

Статья 78. Обязанности лесопользователей

В зависимости от вида лесного пользования лесопользователи обязаны:

наиболее полно и рационально использовать переданные им лесосеки, лесонасаждения, отведенные под подсочку, лесные сенокосы и другие лесные угодья;

не оставлять недорубов (начатых рубкой лесосек), а также заготовленной древесины на местах рубок и в лесу после истечения сроков ее заготовки и вывозки, устанавливаемых Правилами отпуска древесины на корню в лесах СССР;

вести работы способами, не допускающими возникновения эрозии почв, исключающими или ограничивающими отрицательное воздейст-

вие лесных пользований на состояние и воспроизводство лесов, а также на состояние водоемов и других природных объектов;

соблюдать пожарную безопасность, осуществлять в местах проведения работ противопожарные мероприятия, а в случае возникновения лесных пожаров осуществлять их тушение;

не допускать потерь древесины, перевода деловой древесины в дрова, а также расходования деловой древесины не по назначению;

производить очистку лесосек от порубочных остатков и приводить за свой счет земельные участки, нарушенные ими в результате лесных пользований, в состояние, пригодное для использования их по назначению;

выполнять другие требования, устанавливаемые Правилами отпуска древесины на корню в лесах СССР и правилами рубок леса.

Государственный орган лесной промышленности Союза ССР определяет с соблюдением требований Основ лесного законодательства Союза ССР и союзных республик обязательную для всех лесозаготовителей техническую политику, основанную на применении прогрессивных технологических процессов, машин и механизмов.

ГЛАВА 25

ПРЕБЫВАНИЕ ГРАЖДАН В ЛЕСАХ

Статья 79. Право граждан на пребывание в лесах

Граждане имеют право свободно пребывать в лесах, собирать дикорастущие плоды, орехи, грибы, ягоды и т. п.

Граждане обязаны соблюдать правила пожарной безопасности в лесах, не допускать поломок и порубок деревьев и кустарников, повреждений лесных культур, засорения лесов, разорения муравейников, гнездовий птиц и т. п.

Статья 80. Условия, при которых может быть ограничено лесопользование граждан

Пребывание граждан в лесах, сбор дикорастущих плодов, орехов, грибов, ягод и т. п. могут быть ограничены в порядке, определяемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР, в интересах пожарный безопасности, ведения орехопромыслового, лесоплодового или лесосеменного хозяйства, а в лесах заповедников и других лесах— в связи с установленным в них специальным порядком пользования.

ГЛАВА 26

ПРЕКРАЩЕНИЕ ПРАВА ЛЕСОПОЛЬЗОВАНИЯ

Статья 81. Основания прекращения права лесопользования предприятий, организаций и учреждений

Право лесопользования предприятий, организаций и учреждений подлежит прекращению полностью или частично соответственно в в случаях:

1) минования надобности в лесопользовании;
2) истечения срока лесопользования;
3) ликвидации предприятия, организации или учреждения.

Право лесопользования предприятий, организаций и учреждений может быть также прекращено в случае изъятия земель государственного лесного фонда или иных земель, занятых лесами, для других го-

сударственных или общественных нужд либо в случае осуществления лесных пользований не в соответствии с целями или требованиями, предусмотренными в лесорубочном билете (ордере) или лесном билете.

Законодательством Союза ССР и Туркменской ССР могут быть предусмотрены и другие основания прекращения права лесопользования предприятий, организаций и учреждений.

Статья 82. Основания прекращения права лесопользования граждан

Право лесопользования граждан подлежит прекращению полностью или частично соответственно в случаях:

1) добровольного отказа от лесопользования;

2) истечения срока лесопользования;

3) осуществления лесных пользований не в соответствии с целями или требованиями, предусмотренными в лесорубочном билете (ордере) или лесном билете.

Право лесопользования граждан может быть также прекращено в случае изъятия земель государственного лесного фонда или иных земель, занятых лесами, для государственных или общественных нужд.

Законодательством Союза ССР и Туркменской ССР могут быть предусмотрены и другие основания прекращения права лесопользования граждан.

Статья 83. Порядок прекращения права лесопользования

Прекращение права лесопользования предприятий, организаций и учреждений по основаниям предусмотренным статьей 81 настоящего Кодекса (кроме пункта 2 части первой этой статьи), а также граждан по основаниям, предусмотренным статьей 82 настоящего Кодекса (кроме пункта 2 части первой этой статьи), производится путем аннулирования лесорубочного билета (ордера) или лесного билета предприятиями, организациями и учреждениями, выдавшими лесорубочный билет (ордер) или лесной билет.

При прекращении права лесопользования в случае изъятия земель государственного лесного фонда или иных земель, занятых лесами, для государственных или общественных нужд лесные пользования могут быть разрешены на других участках.

ГЛАВА 27

ОСОБЕННОСТИ ЛЕСОПОЛЬЗОВАНИЯ В ГОРОДСКИХ ЛЕСАХ

Статья 84. Основное назначение городских лесов

Городские леса используются прежде всего в культурно-оздоровительных целях и для отдыха населения.

Статья 85. Запрещение в городских лесах лесных пользований, не совместимых с проведением культурно-оздоровительных мероприятий и организацией отдыха населения

Заготовка древесины в порядке проведения рубок главного пользования, заготовка живицы, древесных соков, а также пастьба скота в городских лесах запрещаются.

Законодательством Туркменской ССР в городских лесах могут быть запрещены и другие виды лесных пользований, если они несовме-

стимы с проведением культурно-оздоровительных мероприятий и с организацией отдыха населения.

Статья 86. Лесопользование в лесах населенных пунктов, отнесенных к категории поселков городского типа

Положения статей 84 и 85 настоящего Кодекса распространяются также на леса населенных пунктов, отнесенных в соответствии с законодательством Туркменской ССР к категории поселков городского типа.

ГЛАВА 28

ОСОБЕННОСТИ ЛЕСОПОЛЬЗОВАНИЯ В ЗАКРЕПЛЕННЫХ ЛЕСАХ

Статья 87. Преимущественное право предприятий, организаций и учреждений министерств, государственных комитетов и ведомств, за которыми закреплены леса, на осуществление лесных пользований в этих лесах

Предприятия, организации и учреждения министерств, государственных комитетов и ведомств, за которыми закреплены леса для выполнения возложенных на них научных, учебных и иных задач, имеют преимущественное право осуществлять в установленном порядке в этих лесах соответствующие виды лесных пользований.

В закрепленных лесах могут быть ограничены или полностью запрещены лесные пользования иных предприятий, организаций и учреждений, а также граждан, если это несовместимо с целями закрепления лесов.

Решения об ограничении или полном запрещении лесных пользований иных предприятий, организаций и учреждений, а также граждан в закрепленных лесах принимаются органами, закрепившими леса для выполнения научных, учебных или иных задач.

Порядок лесопользования в закрепленных лесах устанавливается законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 88. Порядок закрепления лесов

Закрепление лесов за министерствами, государственными комитетами и ведомствами производится на основании постановления Совета Министров Туркменской ССР, если иное не установлено законодательством Союза ССР.

Закрепленные леса передаются по актам предприятиями, организациями и учреждениями, ведущими лесное хозяйство, предприятиям, организациям и учреждениям министерств, государственных комитетов и ведомств, за которыми закреплены леса. Форма акта утверждается Советом Министров Туркменской ССР.

ГЛАВА 29

ОГРАНИЧЕНИЕ ЛЕСОПОЛЬЗОВАНИЯ В ЛЕСАХ ЗАПОВЕДНИКОВ

Статья 89. Ограничение лесопользования в лесах заповедников

В лесах заповедников запрещаются рубки главного пользования, заготовка живицы, пастьба скота, а также другие лесные пользования, не совместимые с целями заповедования.

Порядок лесопользования в лесах заповедников определяется законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

ГЛАВА 30

ОСОБЕННОСТИ ЛЕСОПОЛЬЗОВАНИЯ В КОЛХОЗНЫХ ЛЕСАХ

Статья 90. Осуществление лесных пользований в колхозных лесах

Лесные пользования в колхозных лесах осуществляются прежде всего колхозами и колхозниками.

Колхозы (межколхозные лесохозяйственные организации) осуществляют в колхозных лесах все виды лесных пользований для нужд общественного хозяйства бесплатно. Члены колхоза осуществляют в этих лесах лесные пользования на льготных условиях или бесплатно.

После удовлетворения потребностей общественного хозяйства колхоза и нужд колхозников в древесине и иной лесной продукции колхоз может допускать к осуществлению лесных пользований других лесопользователей. Плата за продукцию, заготовленную этими лесопользователями в колхозных лесах, взимается колхозом по таксам, установленным для лесов государственного значения. Средства, вырученные от лесных пользований в колхозных лесах, расходуются на ведение лесного хозяйства.

Статья 91. Передача колхозных лесов в состав лесов государственного значения

Колхозные леса с согласия общих собраний членов колхозов или собраний уполномоченных по постановлению Совета Министров Туркменской ССР могут быть переданы полностью или частично в состав лесов государственного значения.

ГЛАВА 31

ОСОБЕННОСТИ ЛЕСОПОЛЬЗОВАНИЯ В ПОГРАНИЧНОЙ ЗОНЕ

Статья 92. Особенности лесопользования в пограничной зоне

Пользование лесами в пограничной зоне осуществляется в порядке, установленном Основами лесного законодательства Союза ССР и союзных республик и иным законодательством Союза ССР, настоящим Кодексом и другим законодательством Туркменской ССР.

Особенности пользования лесами в пограничной зоне устанавливаются компетентными органами по согласованию с командованием пограничных войск.

ГЛАВА 32

ПОРЯДОК РАЗРЕШЕНИЯ СПОРОВ О ЛЕСОПОЛЬЗОВАНИИ

Статья 93. Органы, разрешающие споры о лесопользовании

Споры между предприятиями, организациями, учреждениями и гражданами о лесопользовании разрешаются Советом Министров Туркменской ССР, исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов, а также государственными органами лесного хозяйства и иными специально уполномоченными на то государственными органами в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 94. Рассмотрение имущественных споров, связанных с лесными отношениями

Имущественные споры, связанные с лесными отношениями, рассматриваются в порядке, установленном законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

РАЗДЕЛ III

ВОСПРОИЗВОДСТВО И ПОВЫШЕНИЕ ПРОДУКТИВНОСТИ ЛЕСОВ

ГЛАВА 33

ВОССТАНОВЛЕНИЕ ЛЕСОВ И ЛЕСОРАЗВЕДЕНИЕ

Статья 95. Порядок восстановления лесов и лесоразведение

На вырубках, гарях и иных бывших под лесом площадях осуществляется восстановление лесов, а на других землях, предназначенных для создания новых лесов, проводится лесоразведение.

Объемы работ по лесовосстановлению и лесоразведению предусматриваются в государственных планах экономического и социального развития.

Восстановление и разведение лесов, заготовка лесных семян и выращивание посадочного материала осуществляются лесохозяйственными предприятиями государственных органов лесного хозяйства, а также иными предприятиями, организациями и учреждениями, ведущими лесное хозяйство. Законодательством Союза ССР и Туркменской ССР выполнение указанных работ может быть возложено и на другие организации.

Статья 96. Обязанности лесозаготовителей по сохранению благоприятных условий для восстановления лесов на вырубках

При заготовке и трелевке древесины лесозаготовители обязаны соблюдать требования, направленные на сохранение благоприятных условий для восстановления лесов на вырубках. Эти требования должны учитываться также при разработке новой техники для заготовки и трелевки древесины.

Статья 97. Способы проведения лесовосстановительных работ

Лесовосстановительные работы проводятся способами, обеспечивающими создание в наиболее короткие сроки высокопродуктивных лесов из хозяйственно ценных древесных пород в порядке, устанавливаемом государственными органами лесного хозяйства.

Статья 98. Перевод в состав земель государственного лесного фонда земель иных категорий для облесения

Для обеспечения оптимальной лесистости, облесения берегов рек, водоемов и в других необходимых случаях в состав земель государственного лесного фонда могут переводиться земли иных категорий, прежде всего земельные участки, не пригодные для использования в сельском хозяйстве (овраги, балки, пески и т. п.), а также земли государственного запаса, заросшие древесно-кустарниковой растительностью. Перевод в состав земель государственного лесного фонда земель иных категорий производится в порядке, установленном земельным законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

ГЛАВА 34

ПОВЫШЕНИЕ ПРОДУКТИВНОСТИ ЛЕСОВ И УХОД ЗА ЛЕСОМ

Статья 99. Мероприятия по повышению продуктивности лесов

В целях улучшения качественного состава лесов должны проводиться рубки ухода за лесом, санитарные рубки и рубки, связанные с реконструкцией малоценных лесных насаждений, осуществляться мероприятия по улучшению возрастного состава лесов, в том числе по предотвращению накопления перестойных насаждений, а также

по повышению плодородия почв и другие работы, способствующие повышению продуктивности лесов.

Статья 100. Обязанности предприятий, организаций и учреждений, ведущих лесное хозяйство, по повышению продуктивности лесов и уходу за лесом

Лесохозяйственные предприятия государственных органов лесного хозяйства, иные предприятия, организации и учреждения, ведущие лесное хозяйство, обязаны:

проводить уход за лесом, работы по селекции, лесному семеноводству и сортоиспытанию наиболее ценных в хозяйственном отношении древесных пород, мероприятия по повышению плодородия почв, осушению избыточно увлажненных земель, предотвращению водной и ветровой эрозии почв, заболачивания, засоления и других процессов, ухудшающих состояние почв, а также осуществлять иные мероприятия, направленные на улучшение породного состава, качества лесов, повышения их продуктивности и защитных свойств;

принимать меры к наиболее полному и эффективному использованию земель государственного лесного фонда для восстановления и создания новых лесов на предназначенных для этого площадях.

РАЗДЕЛ IV

ОХРАНА И ЗАЩИТА ЛЕСОВ

ГЛАВА 35

ОХРАНА И ЗАЩИТА ЛЕСОВ

Статья 101. Охрана и защита лесов

Все леса подлежат охране от пожаров, незаконных порубок, нарушений установленного порядка лесопользования и других действий, причиняющих вред лесу, а также защите от вредителей и болезней.

Статья 102. Осуществление мероприятий по охране и защите лесов

Осуществление мероприятий по охране и защите лесов возлагается:

в лесах государственного значения — на лесохозяйственные предприятия государственных органов лесного хозяйства, иные предприятия, организации и учреждения, на которые возложено ведение лесного хозяйства в этих лесах, а также на соответствующие министерства, государственные комитеты и ведомства и исполнительные комитеты городских Советов народных депутатов;

в колхозных лесах — на колхозы, иные организации, на которые возложено ведение лесного хозяйства в этих лесах, а также на соответствующие сельскохозяйственные органы.

Статья 103. Задачи органов государственного управления в области охраны и защиты лесов

Совет Министров Туркменской ССР, исполнительные комитеты местных Советов народных депутатов в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР обеспечивают осуществление мероприятий по охране и защите лесов, по борьбе с лесными пожарами, привлекают для их тушения население, противопожарную технику и

транспортные средства, запрещают на период высокой пожарной опасности в необходимых случаях посещение населением лесов и въезд в них транспортных средств.

Статья 104. Обязанности предприятий, организаций и учреждений, деятельность которых влияет на состояние и воспроизводство лесов

Предприятия, организации и учреждения, деятельность которых влияет на состояние и воспроизводство лесов, обязаны проводить согласованные с государственными органами лесного хозяйства, исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов и другими государственными органами в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР технологические, санитарные и другие мероприятия, направленные на охрану лесов.

Статья 105. Охрана и защита полезащитных лесных полос и иных защитных или озеленительных древесно-кустарниковых насаждений, не входящих в государственный лесной фонд

Охрана и защита полезащитных лесных полос на землях колхозов и совхозов и иных защитных или озеленительных древесно-кустарниковых насаждений, не входящих в государственный лесной фонд, обеспечиваются землепользователями, соответствующими министерствами, государственными комитетами и ведомствами и исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов.

Статья 106. Поощрения предприятий, организаций, учреждений, ведущих лесное хозяйство, и лесопользователей

Законодательством Союза ССР и Туркменской ССР могут быть установлены меры материального и морального поощрения предприятий, организаций, учреждений, ведущих лесное хозяйство, и лесопользователей, стимулирующие осуществление мероприятий по рациональному ведению лесного хозяйства, улучшению использования лесов, усилению их охраны и защиты.

ГЛАВА 36

ЛЕСНАЯ ОХРАНА В ТУРКМЕНСКОЙ ССР

Статья 107. Лесная охрана в Туркменской ССР

В соответствии с Основами лесного законодательства Союза ССР и союзных республик охрану и защиту лесов на территории Туркменской ССР осуществляют: государственная лесная охрана СССР, лесная охрана министерств, государственных комитетов и ведомств, в систему которых входят предприятия, организации и учреждения, ведущие лесное хозяйство; лесная охрана исполнительных комитетов городских Советов народных депутатов; лесная охрана колхозов.

Государственная лесная охрана СССР, лесная охрана министерств, государственных комитетов и ведомств, исполнительных комитетов городских Советов народных депутатов, а также лесная охрана колхозов в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР наделяются правами по пресечению и предупреждению нарушений правил охраны и защиты лесов, установленного порядка осуществления лесных пользований, использования земель государственного лесного фонда в соответствии с их целевым назна-

чением, а также по пресечению и предупреждению других действий, причиняющих вред лесу.

На государственные органы лесного хозяйства возлагается осуществление контроля за постановкой дела охраны и защиты всех лесов на территории Туркменской ССР.

РАЗДЕЛ V

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УЧЕТ ЛЕСОВ И ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЛЕСНОЙ КАДАСТР. ЛЕСОУСТРОЙСТВО

ГЛАВА 37

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УЧЕТ ЛЕСОВ И ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЛЕСНОЙ КАДАСТР

Статья 108. Ведение государственного учета лесов и государственного лесного кадастра

В соответствии с Основами лесного законодательства Союза ССР и союзных республик для организации рационального пользования лесами, их воспроизводства, охраны и защиты, планирования развития лесного хозяйства и размещения лесосечного фонда за счет государства проводится государственный учет лесов и ведется государственный лесной кадастр по единым для Союза ССР системам.

Государственный учет лесов и государственный лесной кадастр ведутся в порядке, устанавливаемом Советом Министров СССР.

Статья 109. Отраслевой учет земель государственного лесного фонда

В соответствии с Основами лесного законодательства Союза ССР и союзных республик отраслевой учет состояния и использования земель государственного лесного фонда осуществляется в порядке, устанавливаемом Советом Министров СССР.

ГЛАВА 38

ЛЕСОУСТРОЙСТВО

Статья 110. Содержание лесоустройства

Лесоустройство включает систему государственных мероприятий, направленных на обеспечение рационального использования, повышения продуктивности, воспроизводства, охраны и защиты лесов, а также повышения культуры ведения лесного хозяйства.

Лесоустройство включает следующие лесоустроительные действия:

определение границ территорий лесохозяйственных предприятий, внутрихозяйственную организацию территорий лесохозяйственных предприятий государственных органов лесного хозяйства, а также территорий, занятых лесами, ведение лесного хозяйства в которых возложено на иные предприятия, организации и учреждения;

определение лесных ресурсов, породного и возрастного состава лесов для установления расчетной лесосеки по рубкам главного поль-

зования и размеров других видов лесных пользований, а также способов рубок;

выявление участков, на которых необходимо проведение рубок ухода, санитарных рубок, рубок, связанных с реконструкцией малоценных лесных насаждений, осушения и других лесохозяйственных мероприятий;

уточнение площадей, предназначенных для восстановления лесов и лесоразведения, и определение способов воспроизводства лесов;

определение категорий защитности лесов и обоснование перевода лесов в случае необходимости из одной группы в другую;

осуществление топографо-геодезических, лесобиологических и других обследований и изысканий, а также иных лесоустроительных действий.

Статья 111. Проекты, составляемые по материалам лесоустройства

По материалам лесоустройства для предприятий, организаций и учреждений, ведущих лесное хозяйство, составляются и утверждаются государственными органами лесного хозяйства или по согласованию с ними иными государственными органами соответствующие проекты, которые являются основой для ведения лесного хозяйства и осуществления лесопользования и служат исходными данными для перспективного и текущего планирования.

В соответствии с Основами лесного законодательства Союза ССР и союзных республик расчетная лесосека исчисляется по рубкам главного пользования на длительный период при лесоустройстве по каждому предприятию, организации и учреждению, ведущему лесное хозяйство, раздельно по группам лесов и хозяйствам (хвойным, твердолиственным и мягколиственным) и определяется по области, республике. Порядок утверждения расчетной лесосеки устанавливается Советом Министров СССР.

Статья 112. Проведение лесоустройства

В соответствии с Основами лесного законодательства Союза ССР и союзных республик лесоустройство проводится во всех лесах государственными лесоустроительными предприятиями по единой для Союза ССР системе, устанавливаемой государственным органом лесного хозяйства Союза ССР.

РАЗДЕЛ VI

ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ЗА НАРУШЕНИЕ ЛЕСНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА

ГЛАВА 39

ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ЗА НАРУШЕНИЕ ЛЕСНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА

Статья 113. Недействительность сделок, нарушающих право государственной собственности на леса

Самовольная переуступка права лесопользования, а также другие сделки, в прямой или скрытой форме нарушающие право государственной собственности на леса, недействительны.

Статья 114. Нарушения лесного законодательства, влекущие уголовную, административную или иную ответственность

Лица, виновные в совершении предусмотренных статьей 113 настоящего Кодекса сделок, а также:

незаконной порубке и повреждении деревьев и кустарников;

уничтожении или повреждении леса в результате поджога или небрежного обращения с огнем;

нарушении требований пожарной безопасности в лесах;

повреждении леса сточными водами, химическими веществами, промышленными и коммунально-бытовыми выбросами, отходами и отбросами, влекущем его усыхание или заболевание;

уничтожении или повреждении лесных культур, сеянцев либо саженцев в лесных питомниках и на плантациях, а также молодняка естественного происхождения и самосева на площадях, предназначенных под лесовосстановление;

использовании участков земель государственного лесного фонда для раскорчевки, возведения построек, переработки древесины, устройства складов и т. п. без надлежащего разрешения на использование этих участков;

самовольном сенокошении и пастьбе скота в лесах и на землях государственного лесного фонда, непокрытых лесом;

самовольном сборе дикорастущих плодов, орехов, грибов, ягод и т. п. на участках, где это запрещено или допускается только по лесным билетам;

нарушении установленного порядка использования лесосечного фонда, заготовки и вывозки древесины и заготовки живицы;

уничтожении и повреждении отграничительных знаков в лесах;

уничтожении полезной для леса фауны;

вводе в эксплуатацию новых и реконструированных предприятий, цехов, агрегатов, транспортных путей, коммунальных и других объектов, не обеспеченных устройствами, предотвращающими вредное воздействие на состояние и воспроизводство лесов;

осуществлении лесных пользований не в соответствии с целями или требованиями, предусмотренными в лесорубочном билете (ордере) или лесном билете;

повреждении сенокосов и пастбищных угодий на землях государственного лесного фонда;

сборе дикорастущих плодов, орехов, ягод и т. п. с нарушением установленных сроков их сбора;

засорении лесов бытовыми отходами и отбросами;

уничтожении или повреждении лесоосушительных канав, дренажных систем и дорог на землях государственного лесного фонда, несут уголовную, административную или иную ответственность в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Законодательством Союза ССР и Туркменской ССР может быть установлена ответственность и за другие нарушения лесного законодательства.

Статья 115. Ответственность за вред, причиненный нарушением лесного законодательства

Предприятия, организации, учреждения и граждане обязаны возместить вред, причиненный нарушением лесного законодательства, в размерах и порядке, устанавливаемых законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 116. Изъятие незаконно добытой древесины и иной лесной продукции

Незаконно добытая древесина и иная лесная продукция подлежат изъятию и передаче соответствующему предприятию, организации или учреждению, ведущему лесное хозяйство, либо лесопользователю, если нарушены его права. При невозможности изъятия незаконно добытой продукции взыскивается ее стоимость.

Статья 117. Приостановление лесопользования

В соответствии с Основами лесного законодательства Союза ССР и союзных республик при нарушении лесопользователями установленного порядка пользования лесами осуществление лесопользования может быть приостановлено в случаях и в порядке, определяемых Советом Министров СССР.

Статья 118. Приостановление работ, представляющих опасность для состояния и воспроизводства лесов

В случаях и в порядке, устанавливаемых законодательством Союза ССР, могут быть приостановлены проводимые предприятиями, организациями, учреждениями работы, если они представляют опасность для состояния и воспроизводства лесов в связи с невыполнением при проведении этих работ технологических, санитарных и других мероприятий, обеспечивающих охрану лесов от пожаров и устранение вредного воздействия на состояние и воспроизводство лесов.

Статья 119. Ответственность за уничтожение или повреждение полезащитных лесных полос и иных защитных или озеленительных насаждений, не входящих в государственный лесной фонд

Лица, виновные в незаконном уничтожении или повреждении полезащитных лесных полос на землях колхозов и совхозов либо иных защитных или озеленительных древесно-кустарниковых насаждений, не входящих в государственный лесной фонд, несут ответственность, установленную законодательством за уничтожение или повреждение особо охраняемых лесов первой группы, если законодательством Союза ССР и Туркменской ССР не установлена более строгая ответственность за указанные действия.

Статья 120. Ответственность за незаконное уничтожение или повреждение древесно-кустарниковой растительности на землях сельскохозяйственного назначения

Лица, виновные в незаконном уничтожении или повреждении древесно-кустарниковой растительности на землях сельскохозяйственного назначения, несут ответственность, предусмотренную за аналогичные лесонарушения в лесах первой группы государственного лесного фонда.

Статья 121. Ответственность за невыполнение обязательных мероприятий по восстановлению, улучшению состояния и породного состава лесов, повышению их продуктивности, а также по использованию ресурсов спелой древесины

За невыполнение обязательных мероприятий по восстановлению, улучшению состояния и породного состава лесов, повышению их про-

дуктивности, а также по использованию ресурсов спелой древесины виновные в этом лица несут ответственность в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

РАЗДЕЛ VII

МЕЖДУНАРОДНЫЕ ДОГОВОРЫ

Статья 122. Международные договоры

В соответствии с Основами лесного законодательства Союза ССР и союзных республик, если международным договором СССР установлены иные правила, чем те, которые содержатся в советском лесном законодательстве, то применяются правила международного договора.

Такой же порядок применяется в отношении лесного законодательства Туркменской ССР, если в международном договоре Туркменской ССР установлены иные правила, чем предусмотренные лесным законодательством Туркменской ССР[1].

О ПОРЯДКЕ ВВЕДЕНИЯ В ДЕЙСТВИЕ ЛЕСНОГО КОДЕКСА ТУРКМЕНСКОЙ ССР

УКАЗ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 23 ноября 1979 г.

(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1979 г., № 22, ст. 147)

В соответствии с Законом Туркменской ССР от 19 июля 1979 года «Об утверждении Лесного кодекса Туркменской ССР» (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1979 г., № 14, ст. 82) Президиум Верховного Совета Туркменской ССР постановляет:

1. Впредь до приведения законодательства Туркменской ССР в соответствие с Лесным кодексом Туркменской ССР действующие акты лесного законодательства Туркменской ССР применяются, поскольку они не противоречат Кодексу.

2. Лесной кодекс Туркменской ССР применяется к лесным правоотношениям, возникшим после введения в действие Кодекса, то есть с 1 января 1980 года.

В лесных правоотношениях, возникших до введения в действие Лесного кодекса Туркменской ССР, осуществление прав и обязанностей участников этих правоотношений с 1 января 1980 года регулируется в соответствии с Кодексом.

3. Содержащиеся в Лесном кодексе Туркменской ССР правила, установленные Основами лесного законодательства Союза ССР и союзных республик, применяются со дня введения в действие Основ, то есть с 1 января 1978 года, в соответствии с Указом Президиума Верховного Совета СССР от 13 декабря 1977 года «О порядке введения в действие Основ лесного законодательства Союза ССР и союзных республик» (Ведомости Верховного Совета СССР, 1977 г., № 50, ст. 746).

---

[1] Статья 122 — с изменениями, внесенными Указом от 15 апреля 1980 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1980 г., № 7, ст. 65).

ОБ УТВЕРЖДЕНИИ ПОЛОЖЕНИЯ О МИНИСТЕРСТВЕ ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА ТУРКМЕНСКОЙ ССР[1]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 2 декабря 1981 г., № 524

(СП ТССР, 1981 г., № 10—11—12, ст. 144)

Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

1. Утвердить прилагаемое Положение о Министерстве лесного хозяйства Туркменской ССР.

УТВЕРЖДЕНО
постановлением Совета Министров ТССР
от 2 декабря 1981 г. № 524

ПОЛОЖЕНИЕ О МИНИСТЕРСТВЕ ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА ТУРКМЕНСКОЙ ССР

1. Министерство лесного хозяйства Туркменской ССР является союзно-республиканским органом государственного управления лесным и охотничьим хозяйством Туркменской ССР и в своей деятельности подчиняется Совету Министров Туркменской ССР и Государственному комитету СССР по лесному хозяйству.

Министерство лесного хозяйства Туркменской ССР осуществляет межотраслевое управление в области использования, воспроизводства, охраны и защиты лесов, а также отраслевое управление в этой области[2].

2. Главными задачами Министерства лесного хозяйства Туркменской ССР являются:

2. 1 выполнение установленных Министерству государственных планов и заданий и обеспечение строгого соблюдения государственной дисциплины;

2.2 всемерное развитие лесного хозяйства как составной части народного хозяйства республики, повышение эффективности лесохозяйственного производства и ведения охотничьего хозяйства на основе широкого использования науки и техники, передового опыта;

2. 3 проведение единой технической политики в лесном хозяйстве, направленной на рациональное пользование лесом, расширенное воспроизводство, повышение продуктивности лесов государственного значения, усиление водоохранных, защитных, санитарно-оздоровительных, заповедных и иных полезных природных свойств лесов в интересах охраны здоровья людей, улучшения окружающей среды и развития народного хозяйства;

2. 4 представление в установленном порядке лесных пользований в лесах государственного значения, рациональное использование земель государственного лесного фонда; обеспечение охраны лесов от пожаров, незаконных порубок и других нарушений установленного порядка лесопользования, а также защиты лесов от вредителей и болезней;

2. 5 обеспечение правильного ведения лесного хозяйства и государственный контроль за состоянием, использованием, воспроизводством, охраной и защитой лесов, а также использование земель государствен-

---

[1] Пункт 2 не приводится, как не содержащий норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

[2] Пункт 1 дополнен абзацем постановлением Совета Министров ТССР от 27 мая 1982 г., № 239.

ного лесного фонда республики в соответствии с их целевым назначением[1];

2. 6 руководство непосредственно подчиненными заповедниками и заказниками, изучение в них природных комплексов с целью разработки рекомендаций по рациональному природопользованию;

2. 7 осуществление государственного охотничьего надзора и борьба с браконьерством на всей территории республики, независимо от ведомственной принадлежности охотничьих угодий и заповедников;

2. 8 государственный учет и изучение государственного лесного фонда, развитие научных исследований в области лесного хозяйства, охотничьего хозяйства и заповедников;

2. 9 оказание технической и методической помощи колхозам и совхозам в создании и выращивании полезащитных, противоэрозионных и других лесных насаждений, а также ведении лесного хозяйства.

3. Министерство лесного хозяйства Туркменской ССР несет ответственность за состояние и дальнейшее развитие лесного и охотничьего хозяйства, научно-технический прогресс в отрасли, воспроизводство и повышение продуктивности лесов, организацию охраны лесов от пожаров, самовольных порубок и других действий, причиняющих вред лесу, за защиту лесов от вредных насекомых и болезней[1]

4. Министерство лесного хозяйства Туркменской ССР осуществляет руководство лесным и охотничьим хозяйством, как правило, через управления лесного хозяйства облисполкомов и подведомственные предприятия и организации.

Министерство лесного хозяйства Туркменской ССР, управления лесного хозяйства облисполкомов, лесхозы, лесомелиоративные станции, лесопитомники и другие подведомственные Министерству предприятия и организации составляют единую систему Министерства лесного хозяйства Туркменской ССР.

5. Министерство лесного хозяйства Туркменской ССР в соответствии с возложенными на него задачами:

5. 1 определяет основные направления развития лесного и охотничьего хозяйства и осуществляет в установленном порядке планирование лесохозяйственных работ в республике, организует работу по составлению проектов перспективных и годовых планов предприятиями, организациями, определяет, исходя из контрольных цифр экономического и социального развития республики, и доводит до подведомственных хозяйств планы; в случае необходимости изменяет их в установленном порядке; обеспечивает выполнение установленных планов, организует первичный учет на предприятиях и в организациях, а также получает от них в установленном порядке статистическую и бухгалтерскую отчетность;

5. 2 обеспечивает проведение работ по восстановлению и уходу за лесом, осуществляет мероприятия по повышению производительности лесных, орехоплодных и плодовых насаждений, созданию защитных и противоэрозионных лесных насаждений;

5. 3 организует охрану лесов от пожаров, а также от самовольных порубок и других действий, причиняющих ущерб лесу, руководит государственной лесной охраной на территории республики, осуществляет лесопатологический надзор и учет очагов вредителей и болезней леса и лесоплодовых насаждений, проводит профилактические и другие мероприятия по борьбе с вредными насекомыми и болезнями лесных и плодовых насаждений в лесах государственного значения;

---

[1] Пункты 2.5 и 3 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 27 мая 1982 г. № 239.

5. 4 принимает меры к сохранению и улучшению водоохранных лесов, ценных лесных массивов, лесов зеленых зон вокруг населенных пунктов и других лесов, выполняющих почвозащитные, климаторегулирующие, санитарно-гигиенические, оздоровительные и другие защитные функции;

5. 5 ведет в установленном порядке государственный учет лесов, государственный лесной кадастр, а также отраслевой учет состояния и использования земель государственного лесного фонда, изучает лесосырьевые и другие лесные ресурсы и принимает меры к их эффективному использованию; осуществляет мероприятия по обеспечению выполнения плана лесоустроительных работ, готовит материалы для определения и утверждения в вышестоящих органах расчетной лесосеки в лесах государственного значения[1];

5. 6 представляет на рассмотрение Совета Министров Туркменской ССР и Государственного комитета СССР по лесному хозяйству предложения об отнесении лесов к группам и категориям защитности, а также о переводе их из одной группы в другую группу лесов и категорию защитности;

5. 7 производит проверку правильности ведения лесного хозяйства использования лесных ресурсов, организации охраны лесов от пожаров, самовольных порубок и других действий, причиняющих ущерб лесным и орехоплодным насаждениям, и защиты лесов от вредных насекомых и болезней предприятиями и организациями, ведущими работы в лесах, (исключая леса, специальный режим в которых устанавливается решениями Правительства СССР);

5. 8 осуществляет руководство и контроль за ведением охотничьего хозяйства во всех угодьях республики, независимо от того, в чьем пользовании находится территория, на которой они расположены, производит закрепление охотничьих угодий путем заключения договоров с заинтересованными организациями, выдает разрешение (лицензии) на отлов или отстрел в охотничьих угодьях диких зверей, птиц и змей для научных, культурных и хозяйственных целей в установленном порядке;

5. 9 осуществляет руководство и контроль за планированием, регулированием, разведением и охраной фауны на всей территории республики, контролирует деятельность организаций, на которые возложены выдача охотничьих билетов и сбор с охотников государственной пошлины за право охоты;

5. 10 проводит охотоэкономические обследования охотничьих угодий, учет животного мира и запасов охотничьего фонда, а также пробные отстрелы птиц и зверей с целью уточнения сроков охоты. На основании данных учета и обследования сокращает или продлевает установленные сроки охоты на отдельных птиц и зверей в пределах 15 дней;

5. 11 организует и развивает лесосеменное дело и лесные питомники, обеспечивает заготовку семян древесных и кустарниковых пород, выращивание посадочного материала для удовлетворения потребности в них предприятий, выполняющих лесовосстановительные работы в государственном лесном фонде, а также колхозов, совхозов и других сельскохозяйственных предприятий, создающих защитные лесные насаждения; осуществляет контроль за заготовкой, обработкой и хранением семян лесных пород на предприятиях и организациях, независимо от их ведомственной принадлежности и проверку их в соответствии с действующими стандартами;

---

[1] Пункт 5.5 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 27 мая 1982 г. № 239.

5. 12 осуществляет контроль за качеством лесовосстановительных работ в республике, оказывает помощь министерствам, ведомствам, исполкомам местных Советов народных депутатов, колхозам, предприятиям и организациям в планировании и организации лесного хозяйства, выполняет работы по облесению оврагов, горных склонов, берегов рек и водоемов, песков и других неудобных земель и созданию полезащитных лесных полос по договорам с землепользователями;

5.13 организует производство отдельных видов товаров народного потребления и производственного назначения из древесины и древесных отходов, обеспечивает всемерное увеличение производства и заготовок фруктов, орехоплодных, винограда, дикорастущих плодов и ягод и другой побочной продукции леса и организует их реализацию в установленном порядке;

5. 14 обеспечивает координацию научно-исследовательских работ и повышение эффективности научных изысканий в области лесного, охотничьего хозяйства и заповедников, проектирование объектов лесного хозяйства, а также защитных лесонасаждений;

5. 15 обобщает и внедряет достижения науки и передового опыта работы лесхозов, заповедников и охотничьего хозяйства в установленном порядке, организует выставки и издает литературу по лесному и охотничьему хозяйству;

5. 16 в установленном порядке награждает передовых работников лесного хозяйства нагрудными Значками, Почетными грамотами и применяет иные виды поощрения;

5. 17 осуществляет капитальное строительство по системе лесного хозяйства, разрабатывает и утверждает в установленном порядке титульные списки строек и проектно-изыскательских работ, обеспечивает финансирование строек и снабжение их оборудованием и необходимыми материалами, поставка которых лежит на обязанности заказчика, организует капитальный ремонт основных фондов;

5. 18 определяет потребность подведомственных предприятий и организаций в сырье, топливе, оборудовании и других материальных ресурсах и организует их материально-техническое снабжение; осуществляет контроль за реализацией выделенных фондов и использованием их по назначению; создает в необходимых случаях условия для проведения технологических испытаний лесохозяйственной техники, принимает участие в работе по ее испытанию и в решении вопросов об изготовлении этой техники;

5. 19 осуществляет в установленном порядке финансирование подведомственных предприятий и организаций, руководит их финансовой деятельностью и организует контрольно-ревизионную работу, проводит мероприятия, обеспечивающие сохранность социалистической собственности на предприятиях, организациях и учреждениях системы министерства и бережливое отношение к ней;

образует в установленном порядке централизованные фонды и резервы для оказания финансовой помощи подведомственным предприятиям и организациям, открывает в банках расчетные счета для перераспределения в установленном порядке между подведомственными предприятиями и организациями собственных оборотных средств, прибыли и других средств, а также отдельные счета по хранению средств;

5. 20 в соответствии с действующим законодательством разрабатывает и представляет на утверждение проекты цен и прейскурантов на продукцию и услуги, выполняемые подведомственными Министерству предприятиями и организациями;

5. 21 совместно с профсоюзными организациями организует со-

циалистическое соревнование, направленное на развитие творческой инициативы работников, дальнейшее повышение производительности труда, улучшение качества, снижение себестоимости продукции лесного хозяйства и экономное расходование материальных и денежных ресурсов, руководит работой по заключению коллективных договоров и контролирует их выполнение, принимает меры к развитию рационализации и изобретательства, а также организует работу по улучшению охраны труда, техники безопасности и производственной санитарии и соблюдению правил пожарной безопасности на подведомственных предприятиях, в организациях и учреждениях;

5. 22 совместно с Туркменским республиканским советом профессиональных союзов:

— организует работу по пересмотру норм выработки на предприятиях, в организациях системы Министерства и осуществляет другие мероприятия по совершенствованию нормирования труда;

— подводит итоги социалистического соревнования подведомственных Министерству предприятий и организаций и в установленном порядке присуждает переходящие Красные Знамена и денежные премии;

— присваивает подведомственным предприятиям и организациям звание «Коллектив коммунистического труда»;

5. 23 обеспечивает проведение мероприятий по укреплению трудовой дисциплины, правильное применение действующих условий оплаты труда и премирования, а также правильное соотношение между ростом производительности труда и ростом заработной платы, осуществляет контроль за расходованием фондов заработной платы и поощрительных фондов;

5. 24 обеспечивает предприятия и организации квалифицированными кадрами работников лесного хозяйства, организует подготовку кадров и повышение их квалификации;

5. 25 проводит мероприятия по укреплению хозяйственного расчета, повышению рентабельности производства и эффективному использованию основных фондов, оборотных средств и банковских кредитов;

5. 26 организует своевременное и внимательное рассмотрение писем (жалоб и заявлений) трудящихся, добиваясь правильного решения поставленных в них вопросов, а также принимает меры к устранению указанных в письмах трудящихся недостатков в деятельности предприятий, организаций и учреждений системы Министерства;

5.27 рассматривает представленные в установленном порядке на согласование:

— предложения по определению мест строительства предприятий, сооружений и других объектов, влияющих на состояние и воспроизводство лесов и проекты строительства этих объектов;

— материалы о производстве строительных и взрывных работ, добыче полезных ископаемых, прокладке кабелей, трубопроводов и иных коммуникаций, буровых и других работ в лесах, а также на землях государственного лесного фонда, не покрытых лесом, не связанных с ведением лесного хозяйства и осуществлением лесных пользований;

5. 28 в случаях и порядке, установленном законодательством, входит в состав государственных комиссий по приемке в эксплуатацию объектов (пусковых комплексов) производственного и жилищно-гражданского назначения, влияющих на состояние и воспроизводство лесов.

6. Министерству лесного хозяйства Туркменской ССР предоставляется право:

6. 1 привлекать по согласованию с соответствующими министерст-

вами и ведомствами высшие учебные заведения, научно-исследовательские, проектные и проектно-конструкторские организации, а также научных работников и специалистов к разработке отдельных вопросов, связанных с лесным, охотничьим хозяйством, заповедным делом и проведением экспертиз;

6. 2 заслушивать на заседаниях коллегии Министерства сообщения представителей министерств и ведомств, имеющих в ведении леса либо ведущих работы в лесах, по вопросам ведения лесного хозяйства, охраны и защиты леса и правильного использования лесных ресурсов;

6. 3 давать обязательные указания должностным лицам предприятий и организаций, имеющим в ведении леса, охотничьи угодья, либо ведущих работы в лесах, об устранении нарушений правил, в ведении лесного и охотничьего хозяйства, недостатков в охране и защите леса и животного мира, при проведении заготовок продуктов побочного пользования в лесах, сообщая об этом руководителям вышестоящих организаций;

6. 4 получать от министерств и ведомств, имеющих в ведении леса, либо ведущих работы в лесах, имеющиеся у них материалы по вопросам ведения лесного хозяйства, охраны и защиты леса, правильного использования лесных ресурсов и заготовок продукции охотничьего хозяйства;

6. 5 должностные лица Министерства лесного хозяйства Туркменской ССР и органов управления лесным и охотничьим хозяйством имеют право посещать в установленном порядке предприятия, организации и учреждения для выполнения своих служебных обязанностей.

7. Министерство лесного хозяйства Туркменской ССР решает все вопросы лесного и охотничьего хозяйства в пределах предоставленных ему прав и может поручать решение отдельных вопросов, входящих в его компетенцию, своим подведомственным предприятиям и организациям.

Министерство лесного хозяйства Туркменской ССР обязано строго соблюдать предусмотренные Положением о социалистическом государственном производственном предприятии и другими актами действующего законодательства права предприятий, организаций и учреждений системы Министерства и всемерно содействовать развитию их хозяйственной самостоятельности и инициативы.

8. Министерство лесного хозяйства Туркменской ССР в своей деятельности руководствуется законами СССР и Туркменской ССР и Указами Президиума Верховного Совета СССР и Президиума Верховного Совета Туркменской ССР, постановлениями и распоряжениями Правительства СССР и Правительства Туркменской ССР, приказами и инструкциями Государственного комитета СССР по лесному хозяйству и другими нормативными актами, а также настоящим Положением и обеспечивает правильное применение действующего законодательства на предприятиях, в организациях и учреждениях системы Министерства.

Министерство лесного хозяйства Туркменской ССР обобщает практику применения законодательства по вопросам, входящим в его компетенцию, разрабатывает предложения по его совершенствованию и вносит их на рассмотрение Совета Министров Туркменской ССР.

9. Министерство лесного хозяйства Туркменской ССР организует свою работу на основе сочетания коллегиальности и единоначалия в обсуждении и решении всех вопросов по руководству лесным хозяйством, с установлением точной ответственности должностных лиц за состоя-

ние дел на порученном участке работы и выполнение определенных заданий.

10. Министерство лесного хозяйства Туркменской ССР возглавляет Министр, назначаемый в соответствии с Конституцией Туркменской ССР Верховным Советом Туркменской ССР, а в период между сессиями — Президиумом Верховного Совета Туркменской ССР, с последующим внесением на утверждение Верховного Совета Туркменской ССР.

Министр лесного хозяйства Туркменской ССР имеет заместителей, назначаемых Советом Министров Туркменской ССР.

Распределение обязанностей между заместителями Министра производится Министром лесного хозяйства Туркменской ССР.

11. В Министерстве лесного хозяйства Туркменской ССР имеется коллегия в составе Министра лесного хозяйства ТССР (председатель коллегии), заместителей Министра по должности, а также других руководящих работников Министерства. Члены коллегии утверждаются Советом Министров Туркменской ССР.

12. Коллегия Министерства лесного хозяйства Туркменской ССР на своих регулярно проводимых заседаниях рассматривает основные вопросы развития лесного хозяйства и другие вопросы деятельности Министерства, обсуждает вопросы практического руководства предприятиями и организациями Министерства, проверки исполнения, подбора и использования кадров, проекты важнейших приказов, положений, правил и инструкций и заслушивает отчеты управлений и отделов Министерства, предприятий, организаций и учреждений системы Министерства.

Решения коллегии проводятся в жизнь, как правило, приказом Министра лесного хозяйства Туркменской ССР. В случае разногласий между Министром лесного хозяйства и коллегией, Министр проводит в жизнь свое решение, докладывая о возникших разногласиях Совету Министров Туркменской ССР, а члены коллегии, в свою очередь, могут сообщить свое мнение в Совет Министров Туркменской ССР.

13. Министр лесного хозяйства Туркменской ССР несет персональную ответственность за выполнение возложенных на Министерство задач и обязанностей, устанавливает степень ответственности заместителей Министра лесного хозяйства, управлений, отделов и руководителей других подразделений Министерства за руководство отдельными областями деятельности Министерства, а также за работу предприятий, организаций и учреждений системы Министерства.

14. Министр лесного хозяйства Туркменской ССР:

14. 1 отменяет приказы и инструкции, изданные руководителями подведомственных предприятий, организаций и учреждений, противоречащие законам СССР и Туркменской ССР, постановлениям и распоряжениям Совета Министров СССР и Совета Министров Туркменской ССР, приказам и инструкциям Государственного комитета СССР по лесному хозяйству и Министерства лесного хозяйства Туркменской ССР;

14. 2 созывает в установленном порядке совещания республиканского актива, на которых обсуждаются вопросы деятельности Министерства и подведомственных предприятий, организаций и учреждений.

15. Министерство лесного хозяйства Туркменской ССР в установленном порядке создает, реорганизует и ликвидирует предприятия, организации и учреждения в пределах установленных ему плана по труду и фонда заработной платы (бюджетных ассигнований).

Министерство утверждает уставы предприятий и положения (уставы) об организациях и учреждениях, непосредственно подчиненных

Министерству, а также устав Туркменского союза обществ охотников и рыболовов.

16. Министерство лесного хозяйства Туркменской ССР в пределах своей компетенции на основе и во исполнение законов СССР, иных решений Верховного Совета СССР и его Президиума, законов Туркменской ССР и иных решений Верховного Совета Туркменской ССР и его Президиума, постановлений и распоряжений Совета Министров СССР и Совета Министров Туркменской ССР, приказов и инструкций Государственного комитета СССР по лесному хозяйству издает приказы, инструкции и дает указания, организует и проверяет их исполнение.

Министерство в необходимых случаях издает с другими министерствами и ведомствами совместные акты[1].

16. 1. Для рассмотрения предложений по основным направлениям развития науки и техники в области лесного хозяйства, определения научно-обоснованной единой технической политики, разработки рекомендаций по использованию и внедрению новейших достижений отечественной и зарубежной науки, техники и передового опыта в Министерстве лесного хозяйства Туркменской ССР создается научно-технический совет из ученых, высококвалифицированных специалистов, новаторов производства, а также представителей научно-технических обществ и других организаций.

Состав научно-технического совета и положение о нем утверждаются Министром лесного хозяйства Туркменской ССР.

17. Структура и численность работников центрального аппарата Министерства лесного хозяйства Туркменской ССР утверждаются Советом Министров Туркменской ССР по согласованию с Государственным комитетом СССР по лесному хозяйству.

Положения об управлениях и отделах Министерства, а также в установленном порядке штатное расписание центрального аппарата Министерства утверждается Министром лесного хозяйства Туркменской ССР.

18. Министерство лесного хозяйства Туркменской ССР имеет печать с изображением Государственного герба Туркменской ССР и со своим наименованием.

ОБ УТВЕРЖДЕНИИ ПОЛОЖЕНИЯ ОБ УПРАВЛЕНИИ ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО КОМИТЕТА ОБЛАСТНОГО СОВЕТА НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР[2]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 25 июля 1973 г. № 273
(СП ТССР, 1973 г., № 7, ст. 63)

Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

Утвердить разработанное Министерством лесного хозяйства ТССР и согласованное с Госкомитетом СССР по лесному хозяйству Положение об Управлении лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов (прилагается).

---

[1] Пункт 16 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 27 мая 1982 г. № 239.

[2] Заголовок и текст постановления с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 31 июля 1984 г. № 364.

УТВЕРЖДЕНО
постановлением Совета
Министров ТССР
от 25 июля 1973 г. № 273

ПОЛОЖЕНИЕ
ОБ УПРАВЛЕНИИ ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО КОМИТЕТА ОБЛАСТНОГО СОВЕТА НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

1. Управление лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов является органом государственного управления, осуществляющим руководство лесным и охотничьим хозяйством области, и в своей деятельности подчиняется областному Совету народных депутатов, его исполкому и Министерству лесного хозяйства Туркменской ССР, содержится за счет отчислений от средств предприятий, учреждений и организаций лесного хозяйства, относимых на себестоимость выполняемых хозрасчетных и хоздоговорных работ.

Управление лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов осуществляет отраслевое (межотраслевое) управление в сфере использования, воспроизводства, охраны и защиты лесов[1].

2. Главными задачами Управления лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов являются:

— выполнение заданий государственного плана и обеспечение строгого соблюдения государственной дисциплины;

— обеспечение правильного ведения лесного и охотничьего хозяйства и государственный контроль за состоянием, использованием, воспроизводством, охраной и защитой лесов, а также использование земель государственного лесного фонда в соответствии с их целевым назначением;

— всемерное развитие лесного хозяйства области, как составной части народного хозяйства республики, повышение производительности лесов, создание и выращивание государственных защитных лесных полос и других лесных насаждений, облесение горных склонов, песков, а также своевременное восстановление лесов государственного значения на основе широкого использования научно-технических достижений в целях наиболее полного удовлетворения потребностей народного хозяйства и населения во всех видах лесной продукции;

— обеспечение экономической эффективности лесохозяйственного производства;

— учет и изучение государственного лесного фонда в целях обеспечения рационального использования лесных ресурсов;

— руководство работой по охране лесов от пожаров, самовольных порубок и других лесонарушений, а также защите лесов от вредных насекомых и болезней;

— контроль за ведением охотничьего хозяйства, осуществление охотничьего надзора и борьба с браконьерством на всей территории области независимо от ведомственной принадлежности охотничьих угодий;

— выращивание качественного посадочного материала лесных и плодовых пород в питомниках и лесхозах;

— оказание технической помощи колхозам и совхозам области в создании и выращивании полезащитных, противоэрозионных и дру-

---

[1] Пункт 1 — с изменениями и дополнениями, внесенными постановлениями Совета Министров ТССР от 14 августа 1974 г. № 348 и от 21 декабря 1983 г. № 531 (СП ТССР, 1974, № 8, ст. 85; 1983 г., № 11—12, ст. 121).

гих лесных насаждений, а также в вопросах ведения лесного хозяйства[1].

3. Управление лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов несет ответственность за состояние и дальнейшее развитие лесного и охотничьего хозяйства, научно-технический прогресс в отрасли, воспроизводство и повышение продуктивности лесов, организацию охраны лесов от пожаров, самовольные порубки и другие действия, причиняющие вред лесу, за защиту лесов от вредных насекомых и болезней.

4. Управление лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов осуществляет руководство лесным и охотничьим хозяйством через подведомственные ему лесхозы, лесомелиоративные станции, лесопитомники и другие предприятия, учреждения, организации[1].

5. Управление лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов в соответствии с возложенными на него задачами:

а) определяет основные направления развития лесного и охотничьего хозяйства и осуществляет в установленном порядке планирование лесохозяйственных работ в области; организует работу по составлению проектов перспективных и годовых планов предприятиями, учреждениями и организациями; определяет, исходя из контрольных цифр развития народного хозяйства области, и доводит до подведомственных хозяйств планы, а в случае необходимости изменяет их в установленном порядке; обеспечивает выполнение установленных планов, организует первичный учет на предприятиях, в учреждениях и в организациях, а также получает от них в установленном порядке статистическую и бухгалтерскую отчетность;

б) обеспечивает проведение работ по восстановлению и уходу за лесом, осуществляет мероприятия по повышению производительности лесных, орехоплодовых и плодовых насаждений, созданию защитных и противоэрозионных лесных насаждений;

в) организует охрану лесов от пожаров, а также самовольных порубок и других действий, причиняющих ущерб лесу, руководит государственной лесной охраной на территории области, осуществляет лесопатологический надзор и учет очагов вредителей и болезней леса и лесоплодовых насаждений, проводит профилактические и другие мероприятия по борьбе с вредными насекомыми и болезнями лесных и плодовых насаждений в лесах государственного значения[1];

г) принимает меры к сохранению и улучшению водоохранных лесов, ценных лесных массивов, зеленых зон вокруг населенных пунктов и других лесов, выполняющих почвозащитные климаторегулирующие, санитарно-гигиенические, оздоровительные и другие защитные функции;

д) ведет в установленном порядке государственный учет лесов, государственный лесной кадастр, а также отраслевой учет состояния и использования земель государственного лесного фонда, изучает лесосырьевые и другие лесные ресурсы и принимает меры к их эффективному использованию, осуществляет мероприятия по обеспечению выполнения плана лесоустроительных работ, готовит материалы для определения и утверждения в вышестоящих органах расчетной лесосеки в лесах государственного значения[1].

е) представляет на рассмотрение облисполкома согласованные с

---

[1] Пункты 2, 3 и 4, подпункты «в», «г» и «д» пункта 5 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 21 декабря 1983 г. № 531 (СП ТССР, 1983 г., № 11—12, ст. 121).

Министерством лесного хозяйства Туркменской ССР предложения об отнесении лесов к группам и категориям защитности, а также о переводе их из одной группы в другую группу лесов и категорию защитности[1];

ж) проводит проверку правильности ведения лесного хозяйства, использования лесных ресурсов, организации охраны лесов от пожаров, самовольных порубок и других действий, причиняющих ущерб лесным и орехоплодным насаждениям, и защиты лесов от вредных насекомых и болезней предприятиями, учреждениями и организациями, независимо от их ведомственной принадлежности, в закрепленных за ними лесах (исключая леса, специальный режим в которых устанавливается решениями Правительства СССР) либо предприятиями, учреждениями и организациями, ведущими работы в лесах;

з) осуществляет руководство и контроль за ведением охотничьего хозяйства на всех угодьях области, независимо от того, в чьем пользовании находится территория, на которой они расположены;

и) осуществляет руководство и контроль за планированием, регулированием, разведением и охраной фауны на всей территории области;

к) проводит в установленном порядке охотэкономические обследования охотничьих угодий и учет запасов охотничьего фонда, а также пробные отстрелы птиц и зверей с целью уточнения сроков охоты;

л) организует и развивает лесосеменное дело и лесные питомники, обеспечивает заготовку семян древесных и кустарниковых пород, выращивание посадочного материала для удовлетворения потребности в них предприятий, выполняющих лесовосстановительные работы на территории государственного лесного фонда, а также колхозов, совхозов и других сельскохозяйственных предприятий, создающих защитные лесные насаждения; осуществляет контроль за заготовкой, обработкой и хранением лесных семян на предприятиях, в учреждениях и в организациях, независимо от их ведомственной принадлежности, и проверку лесных семян в соответствии с действующими стандартами[1];

м) осуществляет контроль за качеством лесовосстановительных работ на территории области, оказывает помощь исполнительным комитетам местных Советов народных депутатов, колхозам, предприятиям, учреждениям и организациям в планировании и организации лесного хозяйства, выполняет на договорных началах работы по борьбе с водной и ветровой эрозией почв (по облесению песков, горных склонов и по закладке полезащитных лесных полос);

н) организует на подведомственных предприятиях, учреждениях и в организациях производство товаров народного потребления и производственного назначения из древесины и древесных отходов, обеспечивает всемерное увеличение производства заготовок фруктов, орехоплодных, винограда, дикорастущих плодов и ягод и другой побочной продукции леса и организует их реализацию в установленном порядке;

о) обобщает и внедряет в лесхозах области достижения науки и передового опыта работы лесхозов и охотничьих хозяйств[1];

п) осуществляет контроль за ходом капитального строительства на подведомственных предприятиях, учреждениях и организациях, за финансированием строек и снабжением их оборудованием и необходимыми материалами, за организацией капитального ремонта основных фондов;

р) определяет потребность подведомственных предприятий, учреж-

---

[1] Подпункты «е», «л» и «о» пункта 5 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 21 декабря 1983 г., № 531 (СП ТССР, 1983 г., № 11—12, ст. 121).

дений и организаций в сырье, топливе, оборудовании и других материальных ресурсах и организует их материально-техническое снабжение; осуществляет контроль за реализацией выделенных фондов и использованием их по назначению;

с) осуществляет в установленном порядке руководство финансовой деятельностью подведомственных предприятий, учреждений и организаций и организует контрольно-ревизионную работу, проводит мероприятия, обеспечивающие сохранность социалистической собственности на предприятиях, в учреждениях и в организациях системы лесного хозяйства области;

т) совместно с профсоюзными организациями организует социалистическое соревнование, обеспечивает заключение коллективных договоров и контролирует их выполнение, а также организует работу по улучшению охраны труда, техники безопасности и производственной санитарии и соблюдение правил пожарной безопасности на подведомственных предприятиях, учреждениях и в организациях;

у) совместно с областным комитетом профсоюза рабочих и служащих сельского хозяйства и заготовок:

— организует работу по пересмотру норм выработки на предприятиях, в учреждениях и в организациях лесного хозяйства и осуществляет другие мероприятия по совершенствованию нормирования труда;

— подводит итоги социалистического соревнования подведомственных предприятий, учреждений и организаций и в установленном порядке представляет их на рассмотрение в Министерство лесного хозяйства Туркменской ССР и Республиканский комитет рабочих и служащих сельского хозяйства и заготовок;

ф) обеспечивает проведение на подведомственных предприятиях, учреждениях и в организациях мероприятий по укреплению трудовой дисциплины, правильному применению действующих условий оплаты труда и премирования, обеспечивающих правильное соотношение между ростом производительности труда и ростом заработной платы, осуществляет контроль за расходованием фондов заработной платы и поощрительных фондов; организует подготовку кадров и повышение их квалификации;

х) проводит мероприятия по укреплению на подведомственных предприятиях, учреждениях и в организациях хозяйственного расчета, повышению рентабельности производства и эффективному использованию основных фондов, оборотных средств и банковских кредитов;

ц) организует своевременное и внимательное рассмотрение писем (жалоб и заявлений) трудящихся, добиваясь правильного решения поставленных в них вопросов, а также принимает меры к устранению указанных в письмах трудящихся недостатков в деятельности предприятий, учреждений и организаций лесного хозяйства области.

6. Управлению лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов предоставляется право:

— давать обязательные указания должностным лицам предприятий, учреждений и организаций, имеющих в ведении леса, либо ведущих работы в лесах, об устранении нарушений правил, положений и инструкций о ведении лесного хозяйства, недостатков в охране и защите лесов при проведении заготовок продуктов побочного пользования в лесах, сообщая об этом руководителям вышестоящих организаций;

— получать от предприятий, учреждений и организаций, имеющих в ведении леса, либо ведущих работы в лесах имеющиеся у них мате-

риалы по вопросам ведения лесного хозяйства, охраны и защиты лесов, правильного использования лесных ресурсов.

Должностные лица Управления лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов имеют право посещать в установленном порядке предприятия, организации и учреждения для выполнения своих служебных обязанностей[1].

7. Управление лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов решает все вопросы лесного и охотничьего хозяйства в пределах предоставляемых ему прав и может поручить решение отдельных вопросов, входящих в его компетенцию, своим подведомственным предприятиям, учреждениям и организациям.

Управление лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов обязано строго соблюдать предусмотренные Положением о социалистическом государственном производственном предприятии и другими актами действующего законодательства права предприятий, учреждений и организаций, подведомственных ему, всемерно содействовать развитию их хозяйственной самостоятельной инициативы.

8. Управление лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов в своей деятельности руководствуется законами СССР и Туркменской ССР, Указами Президиума Верховного Совета СССР и Туркменской ССР, постановлениями и распоряжениями Правительства СССР и Туркменской ССР, решениями и распоряжениями областного Совета народных депутатов и его исполнительного комитета, приказами и инструкциями Государственного комитета СССР по лесному хозяйству и Министерства лесного хозяйства Туркменской ССР, настоящим Положением и обеспечивает правильное применение действующего законодательства на предприятиях, учреждениях и в организациях лесного хозяйства области.

9. Управление лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов организует свою работу на основе сочетания коллегиальности и единоначалия в обсуждении и решении всех вопросов по руководству лесным хозяйством, с установлением точной ответственности должностных лиц за состояние дел на порученном участке работы и за выполнение определенных заданий.

10. Управление лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов возглавляет начальник, назначаемый областным Советом народных депутатов по согласованию с Министерством лесного хозяйства Туркменской ССР.

11. Начальник Управления лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов несет персональную ответственность за выполнение возложенных на Управление задач и обязанностей, устанавливает степень ответственности начальников отделов за руководство отдельными участками деятельности Управления, а также за работу предприятий, учреждений и организаций системы лесного хозяйства области.

Начальник Управления лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов:

а) в пределах своей компетенции на основе и во исполнение законов СССР, иных решений Верховного Совета СССР и его Президиума, законов Туркменской ССР и иных решений Верховного Совета Туркменской ССР и его Президиума, постановлений и распоряжений Совета Министров СССР и Совета Министров ТССР, решений и распоряжений областного Совета народных депутатов и его исполнительного комитета, приказов и инструкций Государственного комитета

[1] Пункт 6 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 21 декабря 1983 г. № 531 (СП ТССР, 1983 г., № 11—12, ст. 121).

СССР по лесному хозяйству и Министерства лесного хозяйства Туркменской ССР издает приказы, инструкции, другие акты и дает указания, организует и проверяет их исполнение, в необходимых случаях издает с другими предприятиями, учреждениями и организациями области совместные акты[1];

б) отменяет приказы и инструкции руководителей подведомственных предприятий, учреждений и организаций, противоречащие законам СССР и Туркменской ССР, постановлениям и распоряжениям Совета Министров СССР и Совета Министров Туркменской ССР, решениям и распоряжениям областного Совета народных депутатов и его исполнительного комитета, приказам и инструкциям Государственного комитета СССР по лесному хозяйству и Министерства лесного хозяйства Туркменской ССР;

в) созывает в установленном порядке совещания областного актива, на которых обсуждаются вопросы деятельности подведомственных управлению предприятий, учреждений и организаций.

12. Структура и численность работников центрального аппарата Управления лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов утверждается в установленном порядке Министерством лесного хозяйства Туркменской ССР.

Положение об отделах Управления утверждается начальником Управления лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов.

13. Управление лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов имеет печать с изображением Государственного герба Туркменской ССР и своим наименованием.

ОБ ОХРАНЕ РЕДКИХ ДИКОРАСТУЩИХ ДЕКОРАТИВНЫХ РАСТЕНИЙ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 13 июля 1983 г. № 332

В целях обеспечения охраны и воспроизводства дикорастущих декоративных и лекарственных растений, произрастающих в естественных условиях, и во исполнение решений Комиссии Президиума Совета Министров СССР по охране окружающей среды и рациональному использованию природных ресурсов от 12 мая 1983 г. (протокол № 9, раздел III) Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

1. Запретить повсеместно сбор и продажу населением произрастающих в естественных условиях диких видов декоративных растений согласно приложению.

2. Министерству лесного хозяйства ТССР, Министерству сельского хозяйства ТССР, Министерству внутренних дел ТССР, Министерству торговли ТССР и исполкомам местных Советов народных депутатов обеспечить контроль за исполнением п. 1 настоящего постановления.

3. Рекомендовать Обществу охраны природы ТССР провести среди населения разъяснительную работу для успешного выполнения постановления и обеспечения охраны декоративных дикорастущих видов растений, издать плакаты и буклеты, а также установить аншлаги с изображением запрещенных к сбору и продаже растений.

4. Министерству лесного хозяйства ТССР изготовить аншлаги с изображением запрещенных к сбору и продаже растений и установить их в местах произрастания этих растений, обратив особое внимание на охрану растительного мира в пригороде г. Ашхабада, Фирюзинском и Чулинском ущельях.

---

[1] Подпункт «а» пункта 11 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 21 декабря 1983 г. № 531 (СП ТССР, 1983 г., № 11—12, ст. 121).

ПРИЛОЖЕНИЕ
к постановлению Совета
Министров ТССР
от 13 июля 1983 г. № 332

ПЕРЕЧЕНЬ
дикорастущих декоративных видов растений, подлежащих охране на территории Туркменской ССР

Любка двулистная (ночная фиалка)
Первоцвет обыкновенный
Дионисия Косинского
Ирис Эвбанка
Ирис Фостера
Тюльпаны (все виды)
Гладиолусы (все виды)
Лук гадючий
Лук высочайший
Лук гигантский
Лук Регеля
Ширяш, эремурус (все виды)
Роголепестник Карелина
Мерендера крепкая
Иксиолирион татарский
Рябчик Радде
Ферула (все виды)

Глава 6

ОХРАНА АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА

18 Заказ № 767. Свод законов ТССР, т. 3.

ОБ ОХРАНЕ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА

ЗАКОН ТУРКМЕНСКОЙ ССР

от 27 ноября 1981 г.
(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1981 г. № 33, ст. 145)

Атмосферный воздух является одним из основных жизненно важных элементов окружающей природной среды.

Научно-техническая революция, затрагивающая все стороны жизни общества, высокие темпы развития производства, рост городов, расширяющееся использование атмосферы и возрастающие масштабы воздействия человека на окружающую природную среду требуют повышения внимания к охране атмосферного воздуха.

Советское государство придает большое значение сохранению благоприятного состояния атмосферного воздуха, его восстановлению и улучшению для обеспечения наилучших условий жизни советских людей — их труда, быта, отдыха и охраны здоровья, дальнейшего развития материального производства и культуры.

Конституция СССР и Конституция Туркменской ССР предусматривают, что в интересах настоящего и будущих поколений в СССР, в состав которого на основе добровольного объединения и равноправия с другими союзными республиками входит Туркменская Советская Социалистическая Республика, принимаются необходимые меры для сохранения в чистоте атмосферного воздуха. Советское государство проводит комплекс научно обоснованных технических, экономических, социальных и иных мероприятий, направленных на предупреждение и устранение загрязнения атмосферного воздуха, других вредных воздействий на него, а также осуществляет международное сотрудничество в этой области.

Советское законодательство призвано активно способствовать охране атмосферного воздуха.

РАЗДЕЛ ПЕРВЫЙ

ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

ГЛАВА I

ОСНОВНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 1. Задачи советского законодательства об охране атмосферного воздуха

Задачами советского законодательства об охране атмосферного воздуха являются регулирование общественных отношений в этой области в целях сохранения в чистоте и улучшения состояния атмосферного воздуха, предотвращения и снижения вредных химических, физических, биологических и иных воздействий на атмосферу, вызывающих неблагоприятные последствия для населения, народного хозяйства страны, растительного и животного мира, а также укрепление законности в области охраны атмосферного воздуха.

Статья 2. Законодательство Союза ССР и Туркменской ССР об охране атмосферного воздуха

Законодательство Союза ССР и Туркменской ССР об охране атмосферного воздуха состоит из Закона СССР «Об охране атмосферного воздуха» и издаваемых в соответствии с ним иных актов законодательства Союза ССР, настоящего Закона и других актов законодательства Туркменской ССР об охране атмосферного воздуха.

Статья 3. Компетенция Союза ССР в области регулирования отношений по охране атмосферного воздуха

В соответствии с Законом СССР «Об охране атмосферного воздуха» ведению Союза ССР в области регулирования отношений по охране атмосферного воздуха подлежат:

1) определение общих мероприятий и установление основных положений в области охраны атмосферного воздуха;

2) разработка и утверждение общесоюзных планов по охране атмосферного воздуха;

3) установление нормативов предельно допустимых концентраций загрязняющих веществ в атмосферном воздухе и уровней вредных физических воздействий на него;

4) установление порядка разработки и утверждения нормативов предельно допустимых выбросов загрязняющих веществ в атмосферный воздух, а также нормативов предельно допустимых вредных физических воздействий на него;

5) установление единой для Союза ССР системы государственного учета вредных воздействий на атмосферный воздух;

6) государственный контроль за охраной атмосферного воздуха и установление порядка его осуществления;

7) решение других вопросов общесоюзного значения в области охраны атмосферного воздуха в соответствии с Конституцией СССР и Законом СССР «Об охране атмосферного воздуха».

Статья 4. Компетенция Туркменской ССР в области регулирования отношений по охране атмосферного воздуха

Ведению Туркменской ССР в области регулирования отношений по охране атмосферного воздуха вне пределов компетенции Союза ССР подлежат: установление порядка охраны атмосферного воздуха; разработка и утверждение республиканских планов по охране атмос-

ферного воздуха; осуществление государственного контроля за охраной атмосферного воздуха, а также решение других вопросов в области охраны атмосферного воздуха, если они не отнесены к компетенции Союза ССР.

ГЛАВА II

ГОСУДАРСТВЕННОЕ УПРАВЛЕНИЕ В ОБЛАСТИ ОХРАНЫ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА

Статья 5. Органы государственного управления в области охраны атмосферного воздуха

В соответствии с Законом СССР «Об охране атмосферного воздуха» государственное управление в области охраны атмосферного воздуха осуществляется Советом Министров СССР, Советом Министров Туркменской ССР, исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов, а также специально уполномоченными на то государственными органами в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 6. Компетенция исполнительных комитетов местных Советов народных депутатов по государственному управлению в области охраны атмосферного воздуха

Ведению исполнительных комитетов местных Советов народных депутатов в области регулирования отношений по охране атмосферного воздуха подлежат: участие в планировании мероприятий по охране атмосферного воздуха; обеспечение разработки и проведения мероприятий по предупреждению и устранению причин загрязнения и других вредных воздействий на атмосферу, а также решение других вопросов в области охраны атмосферного воздуха, отнесенных к их компетенции законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 7. Планирование мероприятий по охране атмосферного воздуха

Задания по охране атмосферного воздуха и мероприятия по предупреждению и устранению причин загрязнения и других вредных воздействий на него, а также по улучшению состояния атмосферы предусматриваются в государственных планах экономического и социального развития.

Проекты планов по охране атмосферного воздуха, разрабатываемые министерствами, государственными комитетами и ведомствами, предприятиями, учреждениями и организациями, согласовываются с органами, осуществляющими государственный контроль за охраной атмосферного воздуха, в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

ГЛАВА III

УЧАСТИЕ ОБЩЕСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ И ГРАЖДАН В ОСУЩЕСТВЛЕНИИ МЕРОПРИЯТИЙ ПО ОХРАНЕ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА

Статья 8. Содействие общественных организаций и граждан государственным органам в осуществлении мероприятий по охране атмосферного воздуха

Профессиональные союзы, организации молодежи, общества охраны природы, научные общества и другие общественные организации, а

также граждане оказывают содействие государственным органам в осуществлении мероприятий по охране атмосферного воздуха.

Статья 9. Участие Республиканского добровольного общества охраны природы Туркменской ССР в осуществлении мероприятий по охране атмосферного воздуха

Республиканское добровольное общество охраны природы Туркменской ССР в соответствии с законодательством Союза ССР, Туркменской ССР и своим Уставом способствует привлечению широких слоев населения к активному и непосредственному участию в мероприятиях по охране атмосферного воздуха, осуществляет пропаганду знаний в этой области, содействует государственным органам в охране атмосферного воздуха, а также осуществляет общественный контроль за выполнением законодательства об охране атмосферного воздуха.

Статья 10. Порядок участия общественных организаций в деятельности по обеспечению охраны атмосферного воздуха

Общественные организации принимают участие в деятельности, направленной на обеспечение охраны атмосферного воздуха, в соответствии с их уставами (положениями) и законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 11. Формы участия граждан в осуществлении мероприятий по охране атмосферного воздуха

Граждане оказывают содействие государственным органам в осуществлении мероприятий по охране атмосферного воздуха путем: непосредственного участия в проведении работ по охране атмосферного воздуха; внесения предложений об улучшении охраны атмосферного воздуха; сообщения об известных им нарушениях законодательства об охране атмосферного воздуха.

Статья 12. Обязанность государственных органов учитывать предложения общественных организаций и граждан по охране атмосферного воздуха

Государственные органы обязаны всемерно учитывать предложения общественных организаций и граждан при осуществлении мероприятий по охране атмосферного воздуха.

РАЗДЕЛ ВТОРОЙ

МЕРЫ ОХРАНЫ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА

ГЛАВА IV

НОРМАТИВЫ ПРЕДЕЛЬНО ДОПУСТИМЫХ КОНЦЕНТРАЦИЙ И ВЫБРОСОВ ЗАГРЯЗНЯЮЩИХ ВЕЩЕСТВ В АТМОСФЕРНЫЙ ВОЗДУХ И УРОВНЕЙ ВРЕДНЫХ ФИЗИЧЕСКИХ ВОЗДЕЙСТВИЙ НА НЕГО

Статья 13. Нормативы предельно допустимых концентраций загрязняющих веществ в атмосферном воздухе и уровней вредных физических воздействий на него

Для оценки состояния атмосферного воздуха устанавливаются нормативы предельно допустимых концентраций загрязняющих веществ и уровней вредных физических воздействий на атмосферу. Эти

нормативы должны отвечать интересам охраны здоровья людей и охраны окружающей природной среды.

В соответствии с Законом СССР «Об охране атмосферного воздуха» нормативы предельно допустимых концентраций загрязняющих веществ в атмосферном воздухе и уровней вредных физических воздействий на него являются едиными для всей территории СССР. В необходимых случаях для отдельных районов устанавливаются более строгие нормативы предельно допустимых концентраций загрязняющих веществ в атмосферном воздухе.

Указанные нормативы и методы их определения утверждаются и вводятся в действие в порядке, устанавливаемом Советом Министров СССР.

Статья 14. Нормативы предельно допустимых выбросов загрязняющих веществ в атмосферный воздух и вредных физических воздействий на него

В целях охраны атмосферного воздуха устанавливаются нормативы предельно допустимых выбросов загрязняющих веществ стационарными и передвижными источниками загрязнения, а также нормативы предельно допустимых вредных физических воздействий. Эти нормативы устанавливаются для каждого стационарного источника выбросов или иного вредного воздействия на атмосферный воздух, а также для каждой модели транспортных и иных передвижных средств и установок.

Нормативы предельно допустимых выбросов загрязняющих веществ в атмосферу и предельно допустимых вредных физических воздействий на нее устанавливаются на уровне, при котором выбросы загрязняющих веществ и вредные физические воздействия от конкретного и всех других источников в данном районе с учетом перспективы его развития не приведут к превышению нормативов предельно допустимых концентраций загрязняющих веществ в атмосферном воздухе и предельно допустимых уровней вредных физических воздействий.

В соответствии с Законом СССР «Об охране атмосферного воздуха» указанные нормативы, методы их определения и виды источников для которых они разрабатываются, утверждаются и вводятся в действие в порядке, устанавливаемом Советом Министров СССР.

ГЛАВА V

РЕГУЛИРОВАНИЕ ВЫБРОСОВ ЗАГРЯЗНЯЮЩИХ ВЕЩЕСТВ В АТМОСФЕРУ СТАЦИОНАРНЫМИ ИСТОЧНИКАМИ ЗАГРЯЗНЕНИЯ

Статья 15. Разрешение на выброс загрязняющих веществ в атмосферу стационарными источниками загрязнения

Выброс загрязняющих веществ в атмосферу стационарным источником загрязнения допускается в каждом случае на основании разрешения, выдаваемого специально уполномоченным на то государственным органом. В разрешении предусматриваются нормативы предельно допустимых выбросов загрязняющих веществ, а также другие условия и требования, обеспечивающие охрану атмосферного воздуха.

В соответствии с Законом СССР «Об охране атмосферного возду-

ха» порядок выдачи разрешений на выброс загрязняющих веществ в атмосферу стационарными источниками загрязнения устанавливается Советом Министров СССР.

Статья 16. Меры по снижению выбросов загрязняющих веществ в атмосферу стационарными источниками загрязнения

Предприятия, учреждения и организации, деятельность которых связана с выбросами загрязняющих веществ в атмосферу, обязаны проводить организационно-хозяйственные, технические и иные мероприятия для обеспечения выполнения условий и требований, предусмотренных в разрешениях на выброс, принимать меры по снижению выбросов загрязняющих веществ, обеспечивать бесперебойную эффективную работу и поддержание в исправном состоянии сооружений, оборудования и аппаратуры для очистки выбросов и контроля за ними, а также осуществлять постоянный учет количества и состава загрязняющих веществ, выбрасываемых в атмосферу.

Осуществление мероприятий по охране атмосферного воздуха не должно приводить к загрязнению почв, вод и других природных объектов.

Статья 17. Ограничение, приостановление или запрещение выбросов загрязняющих веществ в атмосферу

В случаях нарушения условий и требований, предусмотренных разрешениями, а также, когда возникает угроза здоровью населения, выброс загрязняющих веществ в атмосферу должен быть ограничен, приостановлен или запрещен по решению органа, осуществляющего государственный контроль за охраной атмосферного воздуха, вплоть до прекращения деятельности отдельных промышленных установок, цехов, предприятий, учреждений и организаций.

Статья 18. Меры по ликвидации вредного воздействия загрязняющих веществ в результате аварийной ситуации

При превышении в результате аварийной ситуации установленных нормативов предельно допустимых выбросов загрязняющих веществ в атмосферу руководители предприятий, учреждений и организаций обязаны немедленно сообщить об этом органам, осуществляющим государственный контроль за охраной атмосферного воздуха, и принять в установленном порядке меры к охране атмосферного воздуха и ликвидации причин и последствий его загрязнения.

Статья 19. Мероприятия по снижению выбросов загрязняющих веществ в атмосферу при неблагоприятных метеорологических условиях

При получении предупреждения о возможном повышении концентрации загрязняющих веществ в атмосферном воздухе в связи с ожидаемыми неблагоприятными метеорологическими условиями предприятия, учреждения и организации обязаны проводить специально разработанные по согласованию с органами, осуществляющими государственный контроль за охраной атмосферного воздуха, мероприятия по снижению выбросов таких веществ в атмосферу.

ГЛАВА VI

РЕГУЛИРОВАНИЕ ВЫБРОСОВ ЗАГРЯЗНЯЮЩИХ ВЕЩЕСТВ В АТМОСФЕРУ АВТОМОБИЛЯМИ, САМОЛЕТАМИ, ДРУГИМИ ПЕРЕДВИЖНЫМИ СРЕДСТВАМИ И УСТАНОВКАМИ

Статья 20. Предотвращение и сокращение выбросов загрязняющих веществ в атмосферу передвижными средствами и установками

Министерства, государственные комитеты и ведомства, предприятия, учреждения и организации, осуществляющие проектирование, производство и эксплуатацию автомобилей, самолетов, судов, других передвижных средств и установок, обязаны разрабатывать и осуществлять комплекс мероприятий по предотвращению и сокращению выбросов в атмосферу загрязняющих веществ этими средствами и установками.

Количество загрязняющих веществ, выбрасываемых транспортными и иными передвижными средствами и установками, не должно превышать нормативов предельно допустимых выбросов.

Статья 21. Контроль за соблюдением нормативов предельно допустимых выбросов загрязняющих веществ транспортными и иными передвижными средствами и установками

В соответствии с Законом СССР «Об охране атмосферного воздуха» все транспортные и иные передвижные средства и установки, находящиеся в эксплуатации, должны подвергаться контролю за соблюдением нормативов предельно допустимых выбросов загрязняющих веществ. Правила контроля за соблюдением указанных нормативов устанавливаются в порядке, определяемом Советом Министров СССР.

Статья 22. Требования к производству и эксплуатации передвижных источников загрязнения атмосферного воздуха

Не допускаются производство и эксплуатация транспортных и иных передвижных средств и установок, в выбросах которых содержание загрязняющих веществ превышает установленные нормативы.

В целях охраны атмосферного воздуха исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов может быть ограничен въезд транспортных и иных передвижных средств и установок в определенные зоны, жилые массивы, места отдыха и туризма в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 23. Мероприятия по снижению загрязнения воздуха выбросами транспортных и иных передвижных средств и установок

В целях охраны атмосферного воздуха от загрязнения выбросами транспортных и иных передвижных средств и установок в порядке, определяемом Советом Министров Туркменской ССР, осуществляются: вывод из густонаселенных жилых кварталов автотранспортных предприятий, автозаправочных станций; вывод грузового транзитного автомобильного транспорта за черту города; регулирование движения транспорта путем внедрения в городах автоматизированных систем регулирования дорожным движением; организация в автотранспортных хозяйствах контрольно-регулировочных и диагностических пунктов по проверке двигателей транспортных и иных передвижных средств и установок состава отработанных газов, а также другие мероприятия, направленные на оздоровление атмосферного воздуха.

ГЛАВА VII

РЕГУЛИРОВАНИЕ ВРЕДНЫХ ФИЗИЧЕСКИХ ВОЗДЕЙСТВИЙ НА АТМОСФЕРУ

Статья 24. Мероприятия по предупреждению, снижению и устранению вредных физических воздействий на атмосферу

Местные Советы народных депутатов, министерства, государственные комитеты, ведомства, предприятия, учреждения и организации обязаны разрабатывать и осуществлять мероприятия по предупреждению, снижению и устранению вредного воздействия на атмосферу звуковых колебаний, включая шумы, излучений и т. п.

Статья 25. Условия, при которых допускаются отдельные виды вредного физического воздействия на атмосферный воздух

В случаях, определяемых законодательством Союза ССР, отдельные виды вредного физического воздействия на атмосферный воздух могут допускаться лишь на основании разрешений, выдаваемых специально уполномоченными на то государственными органами.

Всякое вредное физическое воздействие на атмосферный воздух допускается при условии соблюдения установленных предельно допустимых нормативов, а в случаях, когда на него выдано разрешение, — соблюдения также других требований, предусмотренных этим разрешением. При нарушении указанных требований соответствующая деятельность отдельных промышленных и иных установок, цехов, предприятий, учреждений и организаций может быть приостановлена, ограничена или запрещена по решению органа, осуществляющего государственный контроль за охраной атмосферного воздуха, впредь до устранения причин, вызвавших превышение предельно допустимых нормативов или нарушение требований, предусмотренных в разрешении.

Статья 26. Меры по ограничению производственных и иных шумов

В целях борьбы с производственными и иными шумами должны, в частности, осуществляться: внедрение малошумных технологических процессов; улучшение конструкций транспортных средств и их эксплуатации, а также содержание железнодорожных и автомобильных дорог, уличных покрытий; размещение аэродромов и аэропортов, промышленных и других сооружений и оборудования, являющихся источниками шума, на необходимом расстоянии от населенных пунктов и районов жилой застройки; улучшение планировки и застройки городов и других населенных пунктов; организационные мероприятия по предупреждению и снижению бытовых шумов.

Статья 27. Обязанность граждан соблюдать требования по борьбе с бытовым шумом

Граждане обязаны соблюдать требования, установленные в целях борьбы с бытовым шумом в квартирах, а также во дворах жилых домов, на улицах, в местах отдыха и других общественных местах.

ГЛАВА VIII

РАЗМЕЩЕНИЕ, ПРОЕКТИРОВАНИЕ, СТРОИТЕЛЬСТВО И ВВОД В ЭКСПЛУАТАЦИЮ ПРЕДПРИЯТИЙ, СООРУЖЕНИЙ И ДРУГИХ ОБЪЕКТОВ, ВЛИЯЮЩИХ НА СОСТОЯНИЕ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА

Статья 28. Условия размещения, проектирования, строительства и ввода в эксплуатацию предприятий, сооружений и других объектов, влияющих на состояние атмосферного воздуха

При размещении, проектировании, строительстве и вводе в эксплуатацию новых и реконструированных предприятий, сооружений и других объектов, при совершенствовании существующих и внедрении новых технологических процессов и оборудования необходимо обеспечивать соблюдение нормативов вредных воздействий на атмосферный воздух. При этом должны предусматриваться улавливание, утилизация, обезвреживание вредных веществ и отходов или полное исключение выбросов загрязняющих веществ, выполнение других требований по охране атмосферного воздуха, исходя из того, чтобы совокупность выбросов, а также вредных физических воздействий от проектируемых, действующих и планируемых к строительству в будущем предприятий, сооружений и других объектов не привели к превышению нормативов предельно допустимых концентраций загрязняющих веществ в атмосферном воздухе и нормативов предельно допустимых уровней вредных физических воздействий на него.

Статья 29. Согласование мест и проектов строительства и реконструкции предприятий, сооружений и других объектов, влияющих на состояние атмосферного воздуха

Определение мест строительства, проекты строительства и реконструкции предприятий, сооружений и других объектов, влияющих на состояние атмосферного воздуха, согласовываются с органами, осуществляющими государственный контроль за охраной атмосферного воздуха, и другими органами в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 30. Запрещение ввода в эксплуатацию предприятий и других объектов, не удовлетворяющих требованиям по охране атмосферного воздуха

Запрещается ввод в эксплуатацию новых и реконструированных предприятий, сооружений и других объектов, не удовлетворяющих требованиям по охране атмосферного воздуха.

Статья 31. Требование к предприятиям, учреждениям и организациям, деятельность которых связана с выбросами загрязняющих веществ в атмосферу

Предприятия, учреждения и организации, деятельность которых связана с выбросами загрязняющих веществ в атмосферу, независимо от времени ввода их в действие, должны быть оснащены сооружениями, оборудованием и аппаратурой для очистки выбросов в атмосферу и средствами контроля за количеством и составом выбрасываемых загрязняющих веществ.

Статья 32. Контроль за проектированием, строительством и эксплуатацией сооружений, оборудования и аппаратуры для очистки выбросов в атмосферу

Министерства, государственные комитеты и ведомства обязаны осуществлять контроль за проектированием, строительством и эксплуа-

тацией сооружений, оборудования и аппаратуры для очистки выбросов в атмосферу от загрязняющих веществ и снижения вредного физического воздействия на нее, а также за оснащением их приборами, необходимыми для постоянного наблюдения за эффективностью очистки, величиной выбросов и вредных физических воздействий на атмосферный воздух.

ГЛАВА IX

ВЫПОЛНЕНИЕ ТРЕБОВАНИЙ ПО ОХРАНЕ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА ПРИ РАЗМЕЩЕНИИ И РАЗВИТИИ ГОРОДОВ И ДРУГИХ НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТОВ

Статья 33. Требования по охране атмосферного воздуха при размещении и развитии городов и других населенных пунктов

При планировании размещения и развития городов и других населенных пунктов должны учитываться состояние атмосферного воздуха, прогноз его изменения и задача охраны атмосферного воздуха от вредных воздействий.

Проектирование, застройка, реконструкция городов и других населенных пунктов проводятся в соответствии с санитарно-гигиеническими и другими нормами и правилами по охране атмосферного воздуха.

Советы народных депутатов должны принимать меры к улучшению благоустройства и озеленению территории населенных пунктов, а предприятия, учреждения и организации — занимаемых ими производственных и иных площадей с целью предотвращения или уменьшения загрязнения атмосферного воздуха.

В районах, на атмосферный воздух которых влияет деятельность групп предприятий, учреждений и организаций, в установленном порядке разрабатываются и осуществляются комплексные мероприятия по оздоровлению атмосферного воздуха.

Статья 34. Закрытие или изменение производственного профиля предприятий, сооружений и иных объектов, влияющих на атмосферный воздух

В случаях невозможности уменьшения выбросов загрязняющих веществ и вредных физических воздействий на атмосферный воздух до установленных нормативов соответствующие предприятия, сооружения и иные объекты закрываются или их производственный профиль подлежит изменению.

ГЛАВА X

СОБЛЮДЕНИЕ ТРЕБОВАНИЙ ПО ОХРАНЕ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА ПРИ ВНЕДРЕНИИ ОТКРЫТИЙ, ИЗОБРЕТЕНИЙ, НОВЫХ ТЕХНИЧЕСКИХ СИСТЕМ, А ТАКЖЕ ПРИ ЗАКУПКЕ ИМПОРТНОГО ОБОРУДОВАНИЯ

Статья 35. Запрещение внедрения открытий, изобретений, новых технических систем, а также закупки импортного оборудования, не удовлетворяющих требованиям по охране атмосферного воздуха

В соответствии с Законом СССР «Об охране атмосферного воздуха» запрещается внедрение открытий, изобретений, рационализатор-

ских предложений, новых технических систем, веществ и материалов, а также приобретение в зарубежных странах технологического оборудования и других объектов, если они не удовлетворяют установленным в СССР требованиям по охране атмосферного воздуха и не обеспечены техническими средствами контроля за выбросами в атмосферный воздух.

ГЛАВА XI

ВЫПОЛНЕНИЕ ТРЕБОВАНИЙ ПО ОХРАНЕ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА ПРИ ПРИМЕНЕНИИ СРЕДСТВ ЗАЩИТЫ РАСТЕНИЙ, МИНЕРАЛЬНЫХ УДОБРЕНИЙ И ДРУГИХ ПРЕПАРАТОВ

Статья 36. Применение в народном хозяйстве минеральных удобрений и других препаратов

В соответствии с Законом СССР «Об охране атмосферного воздуха» перечень средств защиты растений, стимуляторов их роста, минеральных удобрений и других препаратов, применение которых разрешается в народном хозяйстве, а также способы их применения подлежат согласованию со специально уполномоченными органами государственного контроля за охраной атмосферного воздуха в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР.

Статья 37. Требования при создании новых препаратов, влияющих на атмосферный воздух

При создании новых препаратов, применяемых для защиты растений, стимуляторов их роста, минеральных удобрений должны разрабатываться нормативы предельно допустимых концентраций и методы определения остаточных количеств этих препаратов в атмосферном воздухе.

Статья 38. Требования по охране атмосферного воздуха при применении средств защиты растений, минеральных удобрений и других препаратов, загрязняющих атмосферный воздух

Колхозы, совхозы, другие предприятия, учреждения, организации, а также граждане обязаны соблюдать правила транспортировки, хранения и применения средств защиты растений, стимуляторов их роста, минеральных удобрений и других препаратов с тем, чтобы не допускать загрязнения ими атмосферного воздуха.

Статья 39. Регулирование вредных воздействий на атмосферный воздух при отсутствии нормативов

Вредные воздействия на атмосферный воздух, для которых не установлены соответствующие нормативы, могут допускаться в исключительных случаях по разрешениям, выдаваемым на определенный срок специально уполномоченными на то государственными органами. В течение этого срока должен быть установлен соответствующий норматив предельно допустимого вредного воздействия и проведены необходимые мероприятия по охране атмосферного воздуха.

ГЛАВА XII

ВЫПОЛНЕНИЕ ТРЕБОВАНИЙ ПО ОХРАНЕ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА ПРИ ДОБЫЧЕ ПОЛЕЗНЫХ ИСКОПАЕМЫХ, РАЗМЕЩЕНИИ И ЭКСПЛУАТАЦИИ ТЕРРИКОНОВ И ОТВАЛОВ

Статья 40. Соблюдение требований по охране атмосферного воздуха при добыче полезных ископаемых, размещении и эксплуатации терриконов и отвалов

Добыча полезных ископаемых, взрывные работы, размещение и эксплуатация терриконов, отвалов, навозохранилищ и свалок должны проводиться с соблюдением правил по предотвращению или сокращению загрязнения атмосферного воздуха способами, согласованными с органами, осуществляющими государственный контроль за охраной атмосферного воздуха, а также другими органами в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 41. Запрещение размещения в населенных пунктах терриконов, отвалов, являющихся источниками загрязнения атмосферного воздуха

Размещение в населенных пунктах терриконов, отвалов, складирование промышленных отходов, производственного, бытового мусора и других отходов, являющихся источниками загрязнения атмосферного воздуха пылью, вредными газообразными и дурнопахнущими веществами, а также сжигание указанных отходов на территории предприятий, учреждений, организаций и населенных пунктов запрещаются, кроме случаев, когда сжигание осуществляется с использованием специальных установок при соблюдении требований по охране атмосферного воздуха.

Статья 42. Вывоз и использование отходов, загрязняющих атмосферный воздух

Предприятия, учреждения и организации обязаны обеспечивать своевременный вывоз загрязняющих атмосферный воздух отходов на предприятия, использующие их в качестве сырья, или на специализированные свалки.

ГЛАВА XIII

РЕГУЛИРОВАНИЕ ПОТРЕБЛЕНИЯ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА ДЛЯ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ НУЖД

Статья 43. Проектирование и строительство объектов, потребляющих атмосферный воздух для производственных нужд

При проектировании предприятий, сооружений и других объектов, а также при создании и совершенствовании технологических процессов и оборудования должны предусматриваться меры, обеспечивающие минимально необходимое потребление атмосферного воздуха для производственных нужд.

Статья 44. Ограничение, приостановление или запрещение потребления воздуха для производственных нужд

Потребление воздуха для производственных нужд может быть ограничено, приостановлено или запрещено органами, осуществляющими государственный контроль за охраной атмосферного воздуха, в случае,

когда это приводит к изменениям состояния атмосферного воздуха, оказывающим вредное воздействие на здоровье людей, растительный и животный мир.

ГЛАВА XIV

РЕГУЛИРОВАНИЕ ВОЗДЕЙСТВИЯ НА ПОГОДУ И КЛИМАТ

Статья 45. Порядок и условия искусственного изменения состояния атмосферы и атмосферных явлений в народнохозяйственных целях

Действия, направленные на искусственные изменения состояния атмосферы и атмосферных явлений в народнохозяйственных целях, могут осуществляться министерствами, государственными комитетами и ведомствами, предприятиями, учреждениями и организациями только по разрешениям специально уполномоченных на то государственных органов и лишь при условии, что это не приведет к неблагоприятному воздействию на погоду и климат.

ГЛАВА XV

МАТЕРИАЛЬНОЕ И МОРАЛЬНОЕ СТИМУЛИРОВАНИЕ ВЫПОЛНЕНИЯ МЕРОПРИЯТИЙ ПО ОХРАНЕ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА

Статья 46. Материальное и моральное стимулирование выполнения мероприятий по охране атмосферного воздуха

Законодательством Союза ССР и Туркменской ССР могут быть установлены меры материального и морального поощрения предприятий, учреждений и организаций, а также граждан, стимулирующие осуществление мероприятий по охране атмосферного воздуха.

РАЗДЕЛ ТРЕТИЙ

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УЧЕТ ВРЕДНЫХ ВОЗДЕЙСТВИЙ НА АТМОСФЕРНЫЙ ВОЗДУХ

Статья 47. Государственный учет вредных воздействий на атмосферный воздух

Объекты, оказывающие вредное воздействие на атмосферный воздух, виды и количество вредных веществ, выбрасываемых в атмосферу, а также виды и размеры вредных физических воздействий на нее подлежат государственному учету.

В соответствии с Законом СССР «Об охране атмосферного воздуха» государственный учет объектов и их вредных воздействий на атмосферный воздух осуществляется за счет государства по единой для Союза ССР системе в порядке, определяемом Советом Министров СССР.

РАЗДЕЛ ЧЕТВЕРТЫЙ

НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛЬ В ОБЛАСТИ ОХРАНЫ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА

ГЛАВА XVI

НАБЛЮДЕНИЕ ЗА СОСТОЯНИЕМ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА

Статья 48. Общегосударственная служба наблюдения и контроля за уровнем загрязнения природной среды

В соответствии с Законом СССР «Об охране атмосферного воздуха» наблюдение за состоянием атмосферного воздуха по химическим, физическим и биологическим показателям осуществляется общегосударственной службой наблюдения и контроля за уровнем загрязнения природной среды и производится в порядке, определяемом законодательством Союза ССР.

Сбор, хранение, поиск и обработка информации о состоянии атмосферного воздуха осуществляются по единой системе.

На общегосударственную службу наблюдения и контроля за уровнем загрязнения природной среды возлагается обеспечение заинтересованных государственных и общественных органов, предприятий, учреждений и организаций систематической информацией и прогнозами об уровнях загрязнения атмосферы под влиянием хозяйственной деятельности и метеорологических условий.

Статья 49. Осуществление мер при состоянии атмосферного воздуха, угрожающем здоровью людей

Если в результате неблагоприятного сочетания метеорологических факторов, выбросов загрязняющих веществ в атмосферу и других вредных воздействий на атмосферный воздух в отдельных районах возникает угроза здоровью людей, органы общегосударственной службы наблюдения и контроля за уровнем загрязнения природной среды обязаны немедленно сообщать об этом Совету Министров Туркменской ССР, соответствующим исполнительным комитетам местных Советов народных депутатов, заинтересованным предприятиям, учреждениям и организациям.

Совет Министров Туркменской ССР, исполнительные комитеты местных Советов народных депутатов по получении таких сообщений переводят в установленном порядке на специальный режим работы или временно приостанавливают работу предприятий, учреждений, организаций и транспортных средств с целью снижения интенсивности выбросов и устранения других вредных воздействий на атмосферу, осуществляют в необходимых случаях временную эвакуацию населения и принимают другие неотложные меры.

ГЛАВА XVII

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ КОНТРОЛЬ ЗА ОХРАНОЙ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА

Статья 50. Задача государственного контроля за охраной атмосферного воздуха

Государственный контроль за охраной атмосферного воздуха имеет своей задачей обеспечить выполнение всеми министерствами, государственными комитетами и ведомствами, государственными, коопе-

ративными и другими общественными предприятиями, учреждениями и организациями, а также гражданами мероприятий по охране атмосферного воздуха, соблюдение условий выбросов загрязняющих веществ и других вредных воздействий на атмосферу, а также иных правил, установленных законодательством об охране атмосферного воздуха.

Статья 51. Органы, осуществляющие государственный контроль за охраной атмосферного воздуха

Государственный контроль за охраной атмосферного воздуха осуществляется Советами народных депутатов, их исполнительными и распорядительными органами, а также специально уполномоченными на то государственными органами в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР.

ГЛАВА XVIII

ВЕДОМСТВЕННЫЙ КОНТРОЛЬ ЗА ОХРАНОЙ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА

Статья 52. Ведомственный контроль за охраной атмосферного воздуха

Ведомственный контроль за охраной атмосферного воздуха, в том числе за соблюдением нормативов предельно допустимых выбросов загрязняющих веществ в атмосферный воздух и вредных физических воздействий на него, осуществляется органами, в ведении которых находятся предприятия, учреждения и организации, оказывающие вредное воздействие на атмосферный воздух.

При осуществлении ведомственного контроля министерства, государственные комитеты и ведомства обязаны руководствоваться законодательством Союза ССР, Туркменской ССР, правилами и инструкциями, утверждаемыми специально уполномоченными органами государственного контроля за охраной атмосферного воздуха.

РАЗДЕЛ ПЯТЫЙ

РАЗРЕШЕНИЕ СПОРОВ ПО ВОПРОСАМ ОХРАНЫ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА

ГЛАВА XIX

ПОРЯДОК РАЗРЕШЕНИЯ СПОРОВ ПО ВОПРОСАМ ОХРАНЫ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА

Статья 53. Органы, разрешающие споры по вопросам охраны атмосферного воздуха

Споры по вопросам охраны атмосферного воздуха разрешаются Советом Министров Туркменской ССР, исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов, а также специально уполномоченными на то государственными органами в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 54. Разрешение споров по вопросам охраны атмосферного воздуха между государственными и общественными организациями Туркменской ССР и государственными и общественными организациями другой союзной республики

В соответствии с Законом СССР «Об охране атмосферного возду-

ха» споры между государственными и общественными организациями Туркменской ССР и государственными и общественными организациями другой союзной республики по вопросам охраны атмосферного воздуха рассматриваются комиссией, образуемой на паритетных началах из представителей Туркменской ССР и другой заинтересованной союзной республики. В случае, если комиссия не пришла к согласованному решению, споры по указанным вопросам подлежат рассмотрению в порядке, определяемом Советом Министров СССР.

РАЗДЕЛ ШЕСТОЙ

ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ЗА НАРУШЕНИЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА ОБ ОХРАНЕ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА

ГЛАВА XX

ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ЗА НАРУШЕНИЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА ОБ ОХРАНЕ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА

Статья 55. Ответственность за нарушение законодательства об охране атмосферного воздуха

Лица, виновные в совершении следующих нарушений законодательства об охране атмосферного воздуха:

превышении нормативов предельно допустимых выбросов загрязняющих веществ в атмосферный воздух;

превышении нормативов предельно допустимых вредных физических воздействий на атмосферный воздух;

выбросе загрязняющих веществ в атмосферу без разрешения специально уполномоченных на то государственных органов;

нарушении правил эксплуатации, а также неиспользовании установленных сооружений, оборудования, аппаратуры для очистки и контроля выбросов в атмосферу;

вводе в эксплуатацию новых и реконструированных предприятий, сооружений и других объектов, не удовлетворяющих требованиям по охране атмосферного воздуха;

производстве и эксплуатации автомобилей, самолетов, судов и других передвижных средств и установок, у которых содержание загрязняющих веществ в выбросах превышает установленные нормативы;

внедрении открытий, изобретений, рационализаторских предложений, новых технических систем, веществ и материалов, а также закупке в зарубежных странах технологического оборудования и других объектов, не удовлетворяющих установленным в СССР требованиям по охране атмосферного воздуха и не обеспеченных техническими средствами контроля за выбросами в атмосферу;

нарушении правил складирования промышленных и бытовых отходов, транспортировки, хранения и применения средств защиты растений, стимуляторов их роста, минеральных удобрений и других препаратов, повлекшем или могущем повлечь загрязнение атмосферного воздуха;

невыполнении предписаний органов, осуществляющих государственный контроль за охраной атмосферного воздуха,

несут уголовную, административную или иную ответственность в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Законодательством Союза ССР и Туркменской ССР может быть установлена ответственность и за другие нарушения законодательства об охране атмосферного воздуха.

Статья 56. Возмещение вреда, причиненного в результате нарушения законодательства об охране атмосферного воздуха

Предприятия, учреждения, организации и граждане обязаны возместить вред, причиненный нарушением законодательства об охране атмосферного воздуха, в размерах и порядке, устанавливаемых законодательством Союза ССР и Туркменской ССР. Должностные лица и другие работники, по вине которых предприятия, учреждения и организации понесли расходы, связанные с возмещением вреда, несут материальную ответственность в установленном порядке.

РАЗДЕЛ СЕДЬМОЙ

МЕЖДУНАРОДНЫЕ ДОГОВОРЫ

Статья 57. Международные договоры

В соответствии с Законом СССР «Об охране атмосферного воздуха» если международным договором СССР установлены иные правила, чем те, которые содержатся в советском законодательстве об охране атмосферного воздуха, то применяются правила международного договора.

Такой же порядок применяется в отношении законодательства об охране атмосферного воздуха Туркменской ССР, если в международном договоре Туркменской ССР установлены иные правила, чем предусмотренные законодательством об охране атмосферного воздуха Туркменской ССР.

О ПОРЯДКЕ ВВЕДЕНИЯ В ДЕЙСТВИЕ ЗАКОНА ТУРКМЕНСКОЙ ССР «ОБ ОХРАНЕ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА»[1]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 27 ноября 1981 г.
(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1981 г., № 33, ст. 146)

В связи с принятием Закона Туркменской ССР «Об охране атмосферного воздуха» Верховный Совет Туркменской Советской Социалистической Республики постановляет:

1. Ввести в действие Закон Туркменской ССР «Об охране атмосферного воздуха» с 1 апреля 1982 года.

2. Установить, что Закон Туркменской ССР «Об охране атмосферного воздуха» применяется к отношениям, возникшим после введения в действие Закона, то есть с 1 апреля 1982 года.

В правоотношениях, возникших до введения в действие Закона Туркменской ССР «Об охране атмосферного воздуха», осуществление прав и обязанностей участников этих правоотношений с 1 апреля 1982 года регулируется в соответствии с указанным Законом.

Правила, содержащиеся в Законе Туркменской ССР «Об охране атмосферного воздуха», ранее установленные Законом СССР «Об охране атмосферного воздуха», применяются с момента введения в действие Закона СССР, то есть с 1 января 1981 года.

---

[1] Пункты 7 и 8 не приводятся, как не содержащие норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

3. Упомянутые в статье 39 Закона Туркменской ССР «Об охране атмосферного воздуха» вредные воздействия на атмосферный воздух, для которых не установлены соответствующие нормативы, могут временно допускаться после введения в действие Закона впредь до получения в установленном порядке разрешений на эти воздействия, если они не будут запрещены специально уполномоченными на то государственными органами.

4. Установить, что заключения по условиям выбросов загрязняющих веществ в атмосферу, выданные до введения в действие Закона Туркменской ССР «Об охране атмосферного воздуха», сохраняют силу до истечения срока, обусловленного при выдаче этих заключений, если в установленном порядке не определен более ранний срок получения разрешений, предусмотренных частью первой статьи 15 Закона, или не возникнут основания для ограничения, приостановления либо запрещения выбросов.

5. В соответствии с пунктом 5 Постановления Верховного Совета СССР от 25 июня 1980 года «О порядке введения в действие Закона СССР «Об охране атмосферного воздуха» предприятия, учреждения и организации, деятельность которых связана с выбросами загрязняющих веществ в атмосферу, не оснащенные ко времени введения в действие Закона СССР «Об охране атмосферного воздуха» сооружениями, оборудованием и аппаратурой, указанными в статье 31 Закона Туркменской ССР «Об охране атмосферного воздуха», а также средствами контроля за количеством и составом выбрасываемых загрязняющих веществ, оснащаются ими в соответствии с государственными планами экономического и социального развития в порядке, определяемом Советом Министров СССР.

6. В соответствии с пунктом 6 Постановления Верховного Совета СССР «О порядке введения в действие Закона СССР «Об охране атмосферного воздуха» в районах, где ко времени введения в действие Закона СССР «Об охране атмосферного воздуха» содержание загрязняющих веществ в атмосфере превышает нормативы предельно допустимых концентраций, предприятия, учреждения и организации, имеющие стационарные источники загрязнения, должны разработать и согласовать со специально уполномоченными органами государственного контроля за охраной атмосферного воздуха планы снижения выбросов, обеспечивающие соблюдение нормативов предельно допустимых концентраций загрязняющих веществ в атмосферном воздухе. На период реализации указанных планов специально уполномоченные на то государственные органы вправе устанавливать временно согласованные величины выбросов загрязняющих веществ.

ОБ ОХРАНЕ ВОЗДУШНОГО БАССЕЙНА РЕСПУБЛИКИ ОТ ЗАГРЯЗНЕНИЯ[1]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 29 июня 1977 г. № 297

В целях усиления работы по охране от загрязнения воздушного бассейна Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

3. Руководителям промышленных министерств и ведомств, предприятий и организаций, объекты которых загрязняют воздушный бассейн городов вредными выбросами:

а) своевременно представлять в установленном порядке заявки на поставку пылегазоулавливающего оборудования и приборов по контролю за состоянием воздушного бассейна.

[1] Пункты 1, 2, подпункты «б», «г» пункта 3, пункты 4, 5, 7, абзац первый пункта 8, пункты 12 и 16 не приводятся, как не содержащие норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

Главснабу ТССР[1] обеспечить потребность предприятий и организаций в приборах и пылегазоулавливающем оборудовании согласно их заявкам;

в) возложить ответственность за правильную эксплуатацию и техническое обслуживание пылегазоулавливающего оборудования на одну из служб предприятия.

6. Горисполкомам и райисполкомам городов усилить контроль за осуществлением мероприятий по охране воздуха от загрязнения.

8. (Абзац второй) Министерству внутренних дел ТССР запрещать эксплуатацию автотранспортных средств, имеющих содержание токсических веществ в выхлопных газах сверх допустимых норм.

9. Министерству коммунального хозяйства ТССР и горисполкомам республики:

а) принять меры к улучшению работы по поддержанию необходимого санитарного состояния городов и населенных пунктов, интенсификации использования специализированного автотранспорта и повышению качества уборки территорий городов;

б) улучшить уход за зелеными насаждениями, не допуская их гибели;

в) считать закладку зеленых зон в городах одной из главных задач благоустройства населенных мест.

10. Горисполкомам совместно с Госстроем ТССР, Министерством сельского хозяйства ТССР, Государственным комитетом лесного хозяйства Совета Министров ТССР[2] и Министерством мелиорации и водного хозяйства ТССР принять меры начиная с 1978 года по созданию зеленых зон вокруг городов республики, особенно г. Ашхабада.

11. Министерству автомобильного транспорта и шоссейных дорог ТССР[3] значительно улучшить работу по посадке и уходу за насаждениями вдоль шоссейных дорог, учитывая, что эти земли требуют рекультивации.

13. Республиканскому обществу охраны природы ТССР и горисполкомам активизировать работу первичных организаций общества по охране зеленых насаждений, уходу за ними и созданию новых зеленых зон с учетом подбора разнодекоративных и ценных пород древесно-кустарниковой растительности, отвечающих климатическим условиям республики.

Институту ботаники и Ботаническому саду Академии наук ТССР активно содействовать выполнению намеченных мероприятий в создании зеленых зон и озеленении памятных мест городов республики ценными породами древесно-кустарниковой и другой растительностью.

14. Туркменскому республиканскому институту научно-технической информации и пропаганды Госплана ТССР улучшить подборку материалов по охране воздушного бассейна от загрязнения различными источниками, внедрению эффективного пылегазоулавливающего оборудования, использованию новых принципов и методов газопылеочистки, оперативно и своевременно доводить эту информацию до заинтересованных министерств, ведомств, предприятий и организаций республики.

15. Государственному комитету Совета Министров ТССР по телевидению и радиовещанию систематически освещать в передачах по радио и телевидению необходимость охраны воздушного бассейна от загрязнения.

---

[1] В настоящее время — Госснаб ТССР.

[2] В настоящее время — Министерство лесного хозяйства ТССР.

[3] В настоящее время эти функции возложены на Министерство строительства и эксплуатации автомобильных дорог ТССР.

Глава 7

ОХРАНА И ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЖИВОТНОГО МИРА

§1. ОБЩИЕ ВОПРОСЫ

ОБ ОХРАНЕ И ИСПОЛЬЗОВАНИИ ЖИВОТНОГО МИРА

ЗАКОН ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 27 ноября 1981 г.
(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1981 г., № 33, ст. 147)

Животный мир является одним из основных компонентов природной среды, важной составной частью природных богатств нашей Родины. Он служит источником для получения промышленного, лекарственного сырья, пищевых продуктов и других материальных ценностей, необходимых для удовлетворения потребностей населения и народного хозяйства. Животный мир используется также в научных, культурно-просветительных и эстетических целях.

Конституция СССР и Конституция Туркменской ССР предусматривают, что в интересах настоящего и будущих поколений в СССР, в состав которого на основе добровольного объединения и равноправия с другими союзными республиками входит Туркменская Советская Социалистическая Республика, принимаются меры для охраны и научно обоснованного, рационального использования животного мира. Эти меры осуществляются в соответствии с государственными планами экономического и социального развития СССР и Туркменской ССР при активном участии государственных и общественных организаций, а также граждан.

Советское законодательство призвано способствовать эффективной охране и рациональному использованию животного мира, воспитанию советских людей в духе хозяйского и гуманного отношения к животному миру.

РАЗДЕЛ ПЕРВЫЙ

ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

ГЛАВА I

ОСНОВНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 1. Задачи советского законодательства об охране и использовании животного мира

Задачами советского законодательства об охране и использовании животного мира являются регулирование общественных отношений в

области охраны и использования диких животных в целях обеспечения условий их существования в состоянии естественной свободы, сохранения целостности естественных сообществ и рационального использования, а также укрепления законности в этой области.

Статья 2. Законодательство Союза ССР и Туркменской ССР об охране и использовании животного мира

Законодательство Союза ССР и Туркменской ССР об охране и использовании животного мира состоит из Закона СССР «Об охране и использовании животного мира» и издаваемых в соответствии с ним иных актов законодательства Союза ССР, настоящего закона и других актов законодательства Туркменской ССР об охране и использовании животного мира.

Законодательством об охране и использовании животного мира регулируются отношения в области охраны и использования диких животных (млекопитающих, птиц, пресмыкающихся, земноводных, рыб, а также моллюсков, насекомых и других), обитающих в состоянии естественной свободы на суше, в воде, атмосфере и в почве, постоянно или временно населяющих территорию страны или относящихся к естественным богатствам континентального шельфа СССР.

Отношения в области использования и охраны сельскохозяйственных и других домашних животных, а также диких животных, содержащихся в неволе или полувольных условиях для хозяйственных, культурных, научных, эстетических и иных целей, регулируются соответствующим законодательством Союза ССР и Туркменской ССР. Ответственность за нарушение правил по охране, содержанию и использованию указанных животных устанавливается законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 3. Государственная (общенародная) собственность на животный мир в СССР

В соответствии с Законом СССР «Об охране и использовании животного мира» животный мир в Союзе Советских Социалистических Республик является государственной собственностью — общим достоянием всего советского народа.

Действия, в прямой или скрытой форме, нарушающие право государственной собственности на животный мир в СССР, запрещаются.

Статья 4. Компетенция Союза ССР в области регулирования отношений по охране и использованию животного мира

В соответствии с Законом СССР «Об охране и использовании животного мира» ведению Союза ССР в области регулирования отношений по охране и использованию животного мира подлежат:

1) распоряжение животным миром в пределах, необходимых для осуществления полномочий Союза ССР в соответствии с Конституцией СССР;

2) определение общих мероприятий и установление основных положений, правил и норм в области охраны и использования животного мира;

3) разработка и утверждение общесоюзных планов по охране и рациональному использованию животного мира;

4) установление единых для Союза ССР систем государственного учета животных и их использования и порядка ведения государственного кадастра животного мира;

5) государственный контроль за охраной и использованием животного мира и установление порядка его осуществления;

6) решение других вопросов общесоюзного значения в области охраны и использования животного мира в соответствии с Конституцией СССР и Законом СССР «Об охране и использовании животного мира».

Статья 5. Компетенция Туркменской ССР в области регулирования отношений по охране и использованию животного мира

Ведению Туркменской ССР в области регулирования отношений по охране и использованию животного мира вне пределов компетенции Союза ССР подлежат: распоряжение животным миром на территории республики и установление порядка его охраны и использования; разработка и утверждение республиканских планов по охране и рациональному использованию животного мира; осуществление государственного контроля за охраной и использованием животного мира, а также решение других вопросов в области охраны и использования животного мира, если они не отнесены к компетенции Союза ССР.

ГЛАВА II

ГОСУДАРСТВЕННОЕ УПРАВЛЕНИЕ В ОБЛАСТИ ОХРАНЫ И ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЖИВОТНОГО МИРА

Статья 6. Государственное управление в области охраны и использования животного мира

В соответствии с Законом СССР «Об охране и использовании животного мира» государственное управление в области охраны и использования животного мира осуществляется Советом Министров СССР, Советом Министров Туркменской ССР, исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов, а также специально уполномоченными на то государственными органами по охране и регулированию использования животного мира и иными государственными органами в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 7. Компетенция исполнительных комитетов местных Советов народных депутатов по государственному управлению в области охраны и использования животного мира

Ведению исполнительных комитетов местных Советов народных депутатов по государственному управлению в области охраны и использования животного мира подлежат: участие в планировании, обеспечение разработки и проведение комплексных мероприятий по охране, рациональному использованию, сохранению и воспроизводству животного мира, решение иных вопросов в этой области в пределах их компетенции, определяемой законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

ГЛАВА III

ПЛАНИРОВАНИЕ МЕРОПРИЯТИЙ ПО ОХРАНЕ И РАЦИОНАЛЬНОМУ ИСПОЛЬЗОВАНИЮ ЖИВОТНОГО МИРА

Статья 8. Планирование мероприятий по охране и рациональному использованию животного мира

Задания и мероприятия по охране и рациональному использованию животного мира предусматриваются в государственных планах экономического и социального развития.

Проекты планов по охране и рациональному использованию животного мира, разрабатываемые министерствами, государственными комитетами и ведомствами, предприятиями, учреждениями и организациями, согласовываются со специально уполномоченными на то государственными органами по охране и регулированию использования животного мира в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 9. Основные требования по охране и использованию животного мира

При планировании и осуществлении мероприятий, которые могут воздействовать на среду обитания животных и состояние животного мира, должно обеспечиваться соблюдение следующих основных требований:

сохранение видового многообразия животных в состоянии естественной свободы;

охрана среды обитания, условий размножения и путей миграции животных;

сохранение целостности естественных сообществ животных;

научно обоснованное, рациональное использование и воспроизводство животного мира;

регулирование численности животных в целях охраны здоровья населения и предотвращения ущерба народному хозяйству.

ГЛАВА IV
УЧАСТИЕ ОБЩЕСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ И ГРАЖДАН В ОСУЩЕСТВЛЕНИИ МЕРОПРИЯТИЙ ПО ОХРАНЕ И ИСПОЛЬЗОВАНИЮ ЖИВОТНОГО МИРА

Статья 10. Содействие общественных организаций и граждан государственным органам в осуществлении мероприятий по охране и рациональному использованию животного мира

Профессиональные союзы, организации молодежи, общества охраны природы, общества охотников и рыболовов, научные общества и другие общественные организации, а также граждане оказывают содействие государственным органам в осуществлении мероприятий по охране и рациональному использованию животного мира.

Статья 11. Участие Республиканского добровольного общества охраны природы Туркменской ССР в осуществлении мероприятий по охране и использованию животного мира

Республиканское добровольное общество охраны природы Туркменской ССР в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР и своим Уставом способствует вовлечению широких слоев населения в общественную работу по охране, рациональному использованию и воспроизводству животного мира, осуществляет пропаганду знаний в области природоведения и законодательства об охране и использовании животного мира, содействует государственным органам в деле охраны и использования животного мира, а также осуществляет общественный контроль за соблюдением законодательства об охране и использовании животного мира.

Статья 12. Порядок участия общественных организаций в осуществлении мероприятий по охране и рациональному использованию животного мира

Общественные организации принимают участие в деятельности,

направленной на обеспечение охраны и рационального использования животного мира, в соответствии с их уставами (положениями) и законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 13. Формы участия граждан в осуществлении мероприятий по охране и использованию животного мира

Граждане обязаны беречь животный мир. Они оказывают содействие государственным органам в осуществлении мероприятий по охране и использованию животного мира путем: непосредственного участия в проведении работ по охране, воспроизводству и рациональному использованию животного мира; внесения предложений об улучшении охраны и использования животного мира; сообщения об известных им нарушениях законодательства об охране и использовании животного мира.

Статья 14. Общественные инспекции

Для содействия государственным органам в охране животного мира создаются общественные инспекции.

Положение об общественных инспекциях утверждается в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 15. Обязанности государственных органов учитывать предложения общественных организаций и граждан по охране и рациональному использованию животного мира

Государственные органы обязаны всемерно учитывать предложения общественных организаций и граждан при осуществлении мероприятий по охране и рациональному использованию животного мира.

РАЗДЕЛ ВТОРОЙ

ПОЛЬЗОВАНИЕ ЖИВОТНЫМ МИРОМ

ГЛАВА V

ПОЛЬЗОВАТЕЛИ ЖИВОТНОГО МИРА. ВИДЫ И УСЛОВИЯ ПОЛЬЗОВАНИЯ ЖИВОТНЫМ МИРОМ

Статья 16. Пользователи животного мира

Пользователями животного мира могут быть государственные, кооперативные и другие общественные предприятия, учреждения, организации, а также граждане СССР.

В случаях, предусмотренных законодательством Союза ССР и Туркменской ССР, пользователями животного мира могут быть и иные организации и лица.

Статья 17. Виды пользования животным миром

При соблюдении предусмотренных законодательством Союза ССР и Туркменской ССР требований могут осуществляться следующие виды пользования животным миром:

1) охота;

2) рыболовство, включая добывание водных беспозвоночных и морских млекопитающих;

3) добывание животных, не относящихся к объектам охоты и рыболовства;

4) пользование животным миром в научных, культурно-просветительных, воспитательных и эстетических целях;

5) использование полезных свойств жизнедеятельности животных-почвообразователей, естественных санитаров среды, опылителей растений и других;

6) использование животных в целях получения продуктов их жизнедеятельности.

Законодательством Союза ССР и Туркменской ССР могут быть предусмотрены и другие виды пользования животным миром.

Статья 18. Сроки пользования животным миром

Сроки осуществления отдельных видов пользования животным миром устанавливаются в порядке, определяемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 19. Бесплатность пользования животным миром

Пользование животным миром осуществляется бесплатно. Законодательством Союза ССР и Туркменской ССР могут устанавливаться случаи и порядок пользования животным миром за плату.

ГЛАВА VI
ОХОТА

Статья 20. Виды охоты

Промысловое добывание диких зверей и птиц, а также любительская и спортивная охота осуществляются в установленном порядке.

Статья 21. Запрещенные орудия и способы охоты

Запрещается охота с применением общеопасных орудий и способов охоты.

Статья 22. Ведение охотничьего хозяйства

Государственным, кооперативным и другим общественным предприятиям, учреждениям и организациям может предоставляться право ведения охотничьего хозяйства в охотничьих угодьях. Указанные предприятия, учреждения и организации обязаны осуществлять мероприятия по охране и воспроизводству диких животных в этих угодьях.

Предоставление государственным, кооперативным и другим общественным предприятиям, учреждениям и организациям права ведения охотничьего хозяйства производится на основе биолого-экономического обследования охотничьих угодий для последующего их устройства и организации охотничьего хозяйства с проведением в них мероприятий по охране, разведению и нормированию добычи животных.

Статья 23. Порядок предоставления права ведения охотничьего хозяйства

Порядок предоставления государственным, кооперативным и другим общественным предприятиям, учреждениям и организациям права ведения охотничьего хозяйства устанавливается законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 24. Сроки пользования охотничьим хозяйством

Право ведения охотничьего хозяйства в охотничьих угодьях предоставляется предприятиям, учреждениям и организациям на срок не менее 10 лет. Этот срок может быть продлен в порядке, устанавливаемом Советом Министров Туркменской ССР.

Статья 25. Права и обязанности предприятий, учреждений и организаций, ведущих охотничье хозяйство

Предприятия, учреждения и организации, которым предоставлено право ведения охотничьего хозяйства, могут по согласованию с колхозами, совхозами, лесхозами и другими лесохозяйственными организациями возводить в охотничьих угодьях необходимые постройки, производить посевы кормовых и защитных растений и проводить другие мероприятия, необходимые для ведения охотничьего хозяйства.

Предприятия, учреждения и организации, ведущие охотничье хозяйство, обязаны в охотничьих угодьях осуществлять мероприятия по охране, расширенному воспроизводству и рациональному использованию животных в порядке, устанавливаемом специально уполномоченными на то государственными органами по охране и регулированию использования животного мира.

При нарушении порядка ведения охотничьего хозяйства право его ведения может быть ограничено, приостановлено либо прекращено в установленном порядке.

Статья 26. Установление правил охоты и ведения охотничьего хозяйства

Правила охоты и ведения охотничьего хозяйства устанавливаются в порядке, определяемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

ГЛАВА VII

РЫБОЛОВСТВО

Статья 27. Виды рыболовства

Промысловый лов рыбы, добывание водных беспозвоночных и морских млекопитающих, а также любительский и спортивный лов рыбы и добывание водных беспозвоночных осуществляются в установленном порядке.

Статья 28. Промысловый лов рыбы и промысел водных беспозвоночных и морских млекопитающих

Государственным, кооперативным и другим общественным предприятиям, учреждениям и организациям может предоставляться право ведения промыслового лова рыбы и промысла водных беспозвоночных и морских млекопитающих на промысловых участках рыбохозяйственных водоемов. Указанные предприятия, учреждения и организации обязаны осуществлять на этих участках водоемов мероприятия по охране и воспроизводству рыбы, водных беспозвоночных и морских млекопитающих.

Статья 29. Любительский и спортивный лов рыбы

Любительский и спортивный лов рыбы для личного потребления разрешается всем гражданам бесплатно во всех водоемах, за исключением водоемов и участков водоемов, занятых заповедниками, рыбопитомниками, прудовыми и другими культурными рыбными хозяйствами, с соблюдением установленных правил рыболовства и водопользования.

Статья 30. Правила рыболовства и добывания водных беспозвоночных и морских млекопитающих

В соответствии с Законом СССР «Об охране и использовании животного мира» правила рыболовства и добывания водных беспозвоноч-

ных и морских млекопитающих устанавливаются в порядке, определяемом законодательством Союза ССР.

ГЛАВА VIII

ДРУГИЕ ВИДЫ ПОЛЬЗОВАНИЯ ЖИВОТНЫМ МИРОМ

Статья 31. Добывание животных, не относящихся к объектам охоты и рыболовства

Предприятиям, учреждениям и организациям, а также гражданам разрешается добывание животных, не относящихся к объектам охоты и рыболовства.

В порядке, определяемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР, устанавливаются перечни видов животных, не относящихся к объектам охоты и рыболовства, добывание которых осуществляется только по разрешениям, выдаваемым специально уполномоченными на то государственными органами по охране и регулированию использования животного мира, а также перечни таких видов животных, добывание которых запрещается.

Статья 32. Отлов змей

Отлов всех видов змей на территории Туркменской ССР может производиться только на основании разрешений, выдаваемых специально на то уполномоченными государственными органами по охране и регулированию использования животного мира.

Самовольный отлов всех видов змей на территории Туркменской ССР, за исключением населенных пунктов и установленных вокруг них соответствующих зон, мест массового отдыха населения и курортных зон, запрещается.

Указанные зоны вокруг населенных пунктов устанавливаются исполнительными комитетами местных Советов народных депутатов.

Статья 33. Пользование животным миром в научных, культурно-просветительных, воспитательных и эстетических целях без изъятия животных из природной среды

Пользование животным миром в научных, культурно-просветительных, воспитательных и эстетических целях (посредством разных форм наблюдения, мечения, фотографирования и т. д.) без изъятия животных из природной среды допускается, если это не наносит вреда животным или среде их обитания и не нарушает прав других пользователей животного мира, за исключением случаев, когда такое пользование запрещено.

Статья 34. Пользование животным миром в научных, культурно-просветительных, воспитательных и эстетических целях с изъятием животных из природной среды

Пользование животным миром в научных, культурно-просветительных, воспитательных и эстетических целях допускается с изъятием животных из природной среды в порядке, предусмотренном Законом СССР «Об охране и использовании животного мира» и иными актами законодательства Союза ССР, настоящим Законом и другими актами законодательства Туркменской ССР.

Статья 35. Использование полезных свойств жизнедеятельности животных

Использование полезных свойств жизнедеятельности животных-почвообразователей, естественных санитаров среды, опылителей расте-

ний и других допускается без изъятия животных из природной среды, за исключением случаев, определяемых в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 36. Использование животных в целях получения продуктов их жизнедеятельности

Использование животных в целях получения продуктов их жизнедеятельности (меда и воска диких пчел и т. п.) допускается только без изъятия и уничтожения животных и без нарушения среды их обитания.

Правила использования животных в целях получения продуктов их жизнедеятельности устанавливаются специально уполномоченными на то государственными органами по охране и регулированию использования животного мира.

ГЛАВА IX

РЕГУЛИРОВАНИЕ ЧИСЛЕННОСТИ ЖИВОТНЫХ

Статья 37. Мероприятия по регулированию численности отдельных видов диких животных

В целях охраны здоровья населения, предохранения от заболеваний сельскохозяйственных и других домашних животных, предотвращения ущерба народному хозяйству проводятся мероприятия по регулированию численности отдельных видов диких животных.

Мероприятия по регулированию численности отдельных видов животных должны осуществляться гуманными способами, исключающими причинение вреда другим видам животных и обеспечивающими сохранность среды обитания животных.

Статья 38. Определение видов и порядок проведения мероприятий по регулированию численности животных

Виды животных, численность которых подлежит регулированию, и порядок проведения мероприятий по регулированию их численности определяются специально уполномоченными на то государственными органами по охране и регулированию использования животного мира с учетом заключений соответствующих научных организаций и по согласованию с заинтересованными государственными и общественными организациями.

ГЛАВА X

ПРАВА И ОБЯЗАННОСТИ ПОЛЬЗОВАТЕЛЕЙ ЖИВОТНОГО МИРА. ОСНОВАНИЯ ПРЕКРАЩЕНИЯ ПРАВА ПОЛЬЗОВАНИЯ ЖИВОТНЫМ МИРОМ

Статья 39. Права пользователей животного мира

Предприятия, учреждения, организации и граждане имеют право осуществлять только те виды пользования животным миром, которые им разрешены.

В случаях и в порядке, предусмотренных законодательством Союза ССР и Туркменской ССР, права пользователей животного мира могут быть ограничены в государственных интересах, а также в интересах других пользователей животного мира.

Статья 40. Обязанности пользователей животного мира

В зависимости от вида пользования пользователи животного мира обязаны:

соблюдать установленные правила, нормы и сроки пользования животным миром;

пользоваться животным миром способами, не допускающими нарушения целостности естественных сообществ и обеспечивающими сохранение животных, непредоставленных в пользование;

не допускать нарушения среды обитания животных;

проводить учет численности и состояния используемых животных, а также состояния среды их обитания;

проводить необходимые комплексные мероприятия, направленные на воспроизводство животного мира;

оказывать всемерную помощь государственным и иным органам, осуществляющим контроль за охраной и использованием животного мира.

Пользователи животного мира обязаны выполнять и другие требования по охране, воспроизводству и использованию животного мира, предусмотренные законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 41. Основания прекращения права пользования животным миром

Право пользования животным миром подлежит прекращению соответственно полностью или частично в случаях:

1) минования надобности в пользовании или отказа от него;

2) истечения установленного срока пользования;

3) возникновения необходимости в изъятии из пользования объектов животного мира в целях охраны животных;

4) ликвидации предприятия, учреждения, организации, которым было предоставлено право пользования.

Право пользования животным миром может быть также прекращено в случае невыполнения пользователем установленных правил, норм и иных требований по охране и использованию животного мира.

Законодательством Союза ССР и Туркменской ССР могут быть предусмотрены и иные основания прекращения права пользования животным миром.

Право пользования животным миром в случаях, предусмотренных пунктами 1, 3, 4 части первой и частью второй настоящей статьи, прекращается путем аннулирования соответствующими органами выданных ими разрешений.

РАЗДЕЛ ТРЕТИЙ

ОХРАНА ЖИВОТНОГО МИРА

ГЛАВА XI

МЕРЫ ОХРАНЫ ЖИВОТНОГО МИРА

Статья 42. Меры по обеспечению охраны животного мира

Охрана животного мира обеспечивается путем:

1) установления правил и норм по охране, рациональному использованию и воспроизводству животного мира;

2) установления запретов и ограничений в пользовании животным миром;

3) охраны от самовольного пользования и других нарушений установленного порядка пользования животным миром;

4) охраны среды обитания, условий размножения и путей миграции животных;

5) предотвращения гибели животных при осуществлении производственных процессов;

6) создания заповедников, заказников и выделения других особо охраняемых территорий;

7) разведение в неволе редких и находящихся под угрозой исчезновения видов животных;

8) ограничения изъятия животных для зоологических коллекций;

9) оказания помощи животным в случае заболеваний, угрозы их гибели при стихийных бедствиях и вследствие других причин;

10) организации научных исследований, направленных на обоснование мер по охране животного мира;

11) воспитания граждан в духе гуманного отношения к животному миру;

12) пропаганды охраны животного мира средствами массовой информации;

13) проведения других мероприятий и установления иных требований по охране животного мира.

Статья 43. Меры материального и морального поощрения, стимулирующие осуществление мероприятий по охране животного мира

Законодательством Союза ССР и Туркменской ССР могут быть установлены меры материального и морального поощрения предприятий, учреждений, организаций, а также граждан, стимулирующие осуществление мероприятий по охране животного мира.

Статья 44. Установление ограничений и запретов в пользовании животным миром

В целях сохранения и воспроизводства животных, осуществление отдельных видов пользования животным миром, а также использование отдельных видов животных могут быть ограничены либо полностью запрещены на определенной территории или на определенные сроки в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

ГЛАВА XII

ОХРАНА СРЕДЫ ОБИТАНИЯ, УСЛОВИЙ РАЗМНОЖЕНИЯ И ПУТЕЙ МИГРАЦИИ ЖИВОТНЫХ

Статья 45. Соблюдение требований при осуществлении деятельности, влияющей на состояние животного мира

Всякая деятельность, влияющая на состояние животного мира вследствие нарушения среды обитания, условий размножения и путей миграции животных, должна осуществляться с соблюдением требований, обеспечивающих охрану животного мира.

Статья 46. Мероприятия по охране среды обитания и условий размножения животных при размещении, проектировании и строительстве населенных пунктов, предприятий и других объектов

При размещении, проектировании и строительстве населенных пунктов, предприятий, сооружений и других объектов, совершенствовании существующих и внедрении новых технологических процессов, вве-

дении в хозяйственный оборот целинных земель, заболоченных территорий, прибрежных и занятых кустарниками территорий, мелиорации земель, осуществлении лесных пользований, проведении геолого-разведочных работ, добыче полезных ископаемых, определении мест выпаса и прогона сельскохозяйственных животных, разработке туристических маршрутов и организации мест массового отдыха населения должны предусматриваться и осуществляться мероприятия по сохранению среды обитания и условий размножения животных, а также обеспечиваться неприкосновенность участков, представляющих особую ценность в качестве среды обитания животных.

Статья 47. Обеспечение сохранения путей миграции животных

При размещении, проектировании и строительстве железнодорожных, шоссейных, трубопроводных и других транспортных магистралей, линий электропередачи и связи, а также каналов, плотин и иных гидротехнических сооружений должны разрабатываться и осуществляться мероприятия, обеспечивающие сохранение путей миграции животных.

Статья 48. Согласование мест строительства предприятий, сооружений и других объектов, влияющих на состояние животного мира

Места строительства предприятий, сооружений и других объектов, влияющих на состояние животного мира вследствие нарушения среды обитания, условий размножения и путей миграции животных, согласовываются со специально уполномоченными на то государственными органами по охране и регулированию использования животного мира и другими органами в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

ГЛАВА XIII

ПРЕДОТВРАЩЕНИЕ ГИБЕЛИ ЖИВОТНЫХ ПРИ ОСУЩЕСТВЛЕНИИ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ПРОЦЕССОВ И ЭКСПЛУАТАЦИИ ТРАНСПОРТНЫХ СРЕДСТВ

Статья 49. Предотвращение гибели животных при проведении работ и эксплуатации транспортных средств

Предприятия, учреждения, организации и граждане обязаны принимать меры по предотвращению гибели животных при проведении сельскохозяйственных, лесозаготовительных и других работ, а также при эксплуатации транспортных средств.

Выжигание сухой растительности, хранение материалов, сырья и отходов производства без осуществления установленных мер по предотвращению гибели животных запрещаются.

ГЛАВА XIV

ОХРАНА ЖИВОТНЫХ В ЗАПОВЕДНИКАХ, ЗАКАЗНИКАХ И НА ДРУГИХ ОСОБО ОХРАНЯЕМЫХ ТЕРРИТОРИЯХ

Статья 50. Охрана животных в заповедниках, заказниках и на других особо охраняемых территориях

Охота, рыболовство, добывание водных беспозвоночных и морских млекопитающих, а также иные виды пользования животным миром и другая деятельность, не совместимые с целями заповедования, на территории заповедников запрещаются.

В заказниках и на других особо охраняемых территориях может быть полностью запрещено или ограничено осуществление отдельных видов пользования животным миром и иной деятельности, не совместимых с целями охраны животного мира.

Порядок охраны и осуществления пользования животным миром в заповедниках, заказниках и на других особо охраняемых территориях устанавливается законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 51. Охранные зоны заповедников

В целях охраны животного мира вокруг заповедников могут создаваться охранные зоны. Порядок создания и эксплуатации таких зон определяется Советом Министров Туркменской ССР.

ГЛАВА XV

ОХРАНА РЕДКИХ И НАХОДЯЩИХСЯ ПОД УГРОЗОЙ ИСЧЕЗНОВЕНИЯ ВИДОВ ЖИВОТНЫХ

Статья 52. Красная книга СССР и Красная книга Туркменской ССР

В соответствии с Законом СССР «Об охране и использовании животного мира» редкие и находящиеся под угрозой исчезновения виды животных заносятся в книги редких и находящихся под угрозой исчезновения видов животных и растений — Красную книгу СССР и Красную книгу Туркменской ССР. Положение о Красной книге СССР утверждается в порядке, определяемом Советом Министров СССР, а Положение о Красной книге Туркменской ССР — в порядке, определяемом Советом Министров Туркменской ССР.

Статья 53. Запрещение действий, которые могут привести к гибели, сокращению численности или нарушению среды обитания редких и находящихся под угрозой исчезновения видов животных

Действия, которые могут привести к гибели, сокращению численности или нарушению среды обитания редких и находящихся под угрозой исчезновения видов животных, не допускаются.

Статья 54. Воспроизводство редких и находящихся под угрозой исчезновения видов животных

В целях сохранения редких и находящихся под угрозой исчезновения видов животных, воспроизводство которых в естественных условиях невозможно, специально уполномоченные на то государственные органы по охране и регулированию использования животного мира обязаны принимать меры к созданию необходимых условий для разведения этих видов животных.

Статья 55. Порядок добывания редких и находящихся под угрозой исчезновения видов животных

Добывание редких и находящихся под угрозой исчезновения видов животных для разведения в специально созданных условиях и последующего выпуска на свободу, а также в научно-исследовательских и иных целях допускается по особому разрешению, выдаваемому специально уполномоченными на то государственными органами по охране и регулированию использования животного мира.

ГЛАВА XVI

ЗООЛОГИЧЕСКИЕ КОЛЛЕКЦИИ

Статья 56. Создание и пополнение зоологических коллекций

Создание и пополнение зоологических коллекций (живых коллекций зоопарков, зоосадов, океанариумов и других, а также в виде собрания чучел, препаратов и частей животных) предприятиями, учреждениями и организациями путем изъятия животных из природной среды специально для этих целей допускается по разрешениям, выдаваемым специально уполномоченными на то государственными органами по охране и регулированию использования животного мира.

Пополнение зоологических коллекций, находящихся в личной собственности граждан, и создание гражданами новых коллекций запрещается, за исключением коллекций, состоящих из трофеев охоты, рыболовства и других видов пользования животным миром, осуществляемого с соблюдением установленных требований.

Статья 57. Государственный учет зоологических коллекций

Зоологические коллекции, представляющие научную, культурно-просветительную, учебно-воспитательную или эстетическую ценность, подлежат государственному учету. Предприятия, учреждения, организации и граждане, являющиеся владельцами таких коллекций, обязаны соблюдать правила хранения, учета и использования коллекций объектов животного мира.

Статья 58. Порядок утверждения правил создания, пополнения, хранения, использования и учета зоологических коллекций

В соответствии с Законом СССР «Об охране и использовании животного мира» правила создания, пополнения, хранения, использования и учета зоологических коллекций, правила торговли зоологическими коллекциями, а также правила пересылки и вывоза за границу объектов коллекций и продуктов животного мира утверждаются в порядке, устанавливаемом Советом Министров СССР.

ГЛАВА XVII

ОХРАНА ЖИВОТНЫХ ПРИ ПРИМЕНЕНИИ СРЕДСТВ ЗАЩИТЫ РАСТЕНИЙ, СТИМУЛЯТОРОВ ИХ РОСТА, МИНЕРАЛЬНЫХ УДОБРЕНИЙ И ДРУГИХ ПРЕПАРАТОВ

Статья 59. Охрана животного мира и среды обитания животных при применении и транспортировке средств защиты растений и других препаратов

При применении средств защиты растений, стимуляторов их роста, минеральных удобрений и других препаратов, используемых в народном хозяйстве, должны учитываться требования охраны животного мира и среды обитания животных. Применение химических средств защиты растений и других препаратов в целях уменьшения их вредного влияния на животный мир должно сочетаться с осуществлением агротехнических, селекционно-генетических, биологических и других мероприятий.

В целях предотвращения гибели животных и ухудшения среды их обитания колхозы, совхозы, лесхозы и другие предприятия, учреждения,

организации и граждане обязаны соблюдать правила транспортировки, хранения и применения указанных препаратов.

При создании новых препаратов должны разрабатываться нормативы предельно допустимых концентраций их в окружающей природной среде, обеспечивающие охрану животных и среды их обитания.

Статья 60. Согласование правил применения средств защиты растений и других препаратов

Правила применения средств защиты растений, стимуляторов их роста, минеральных удобрений и других препаратов, используемых в народном хозяйстве, а также перечень указанных препаратов подлежат согласованию со специально уполномоченными на то государственными органами по охране и регулированию использования животного мира.

ГЛАВА XVIII

ПЕРЕСЕЛЕНИЕ, АККЛИМАТИЗАЦИЯ И СКРЕЩИВАНИЕ ЖИВОТНЫХ. ОГРАНИЧЕНИЕ ПРАВ И ВОЗЛОЖЕНИЕ ОБЯЗАННОСТЕЙ НА ПОЛЬЗОВАТЕЛЕЙ ПРИРОДНЫМИ ОБЪЕКТАМИ В ИНТЕРЕСАХ ОХРАНЫ ЖИВОТНОГО МИРА

Статья 61. Переселение, акклиматизация и скрещивание животных

Переселение животных в новые места обитания, акклиматизация новых для фауны СССР видов животных, а также мероприятия по скрещиванию животных допускаются в научно-исследовательских и хозяйственных целях с учетом заключений соответствующих научных организаций по решению специально уполномоченных на то государственных органов по охране и регулированию использования животного мира.

Самовольное проведение переселения, акклиматизации и скрещивания животных запрещается.

Статья 62. Ограничение прав и возложение обязанностей на пользователей природными объектами в интересах охраны животного мира

В интересах охраны животного мира права землепользователей, лесопользователей, водопользователей и пользователей недрами могут быть ограничены и на них могут быть возложены соответствующие обязанности в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

РАЗДЕЛ ЧЕТВЕРТЫЙ

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УЧЕТ ЖИВОТНЫХ И ГОСУДАРСТВЕННЫЙ КАДАСТР ЖИВОТНОГО МИРА

Статья 63. Государственный учет животных и их использования и государственный кадастр животного мира

Для обеспечения охраны и организации рационального использования животного мира проводится государственный учет животных и их использования и ведется государственный кадастр животного мира, содержащий совокупность сведений о географическом распространении видов (групп, видов) животных, об их численности, характеристику

необходимых им угодий, характеристику современного хозяйственного использования животных и другие необходимые данные.

Статья 64. Порядок государственного учета животных и их использования и ведения государственного кадастра животного мира

В соответствии с Законом СССР «Об охране и использовании животного мира» государственный учет животных и их использования и ведение государственного кадастра животного мира осуществляется за счет государства по единым для Союза ССР системам.

Предприятия, учреждения и организации обязаны представлять имеющиеся у них сведения о распространении, численности и использовании диких животных органам, ведущим государственный кадастр животного мира.

Правила государственного учета животных и их использования, ведения государственного кадастра животного мира, определения перечня видов (групп, видов) животных, подлежащих государственному учету и включению в государственный кадастр, а также представления данных для учета и ведения кадастра утверждаются в порядке, устанавливаемом Советом Министров СССР.

РАЗДЕЛ ПЯТЫЙ

КОНТРОЛЬ ЗА ОХРАНОЙ И ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ЖИВОТНОГО МИРА

ГЛАВА XIX

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ КОНТРОЛЬ ЗА ОХРАНОЙ И ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ЖИВОТНОГО МИРА

Статья 65. Государственный контроль за охраной и использованием животного мира

Государственный контроль за охраной и использованием животного мира имеет своей задачей обеспечить выполнение всеми министерствами, государственными комитетами и ведомствами, государственными, кооперативными и другими общественными предприятиями, учреждениями, организациями, а также гражданами обязанностей по охране животного мира, соблюдение установленного порядка пользования животным миром и иных правил, установленных законодательством об охране и использовании животного мира.

Статья 66. Органы, осуществляющие государственный контроль за охраной и использованием животного мира

В соответствии с Законом СССР «Об охране и использовании животного мира» государственный контроль за охраной и использованием животного мира осуществляется Советами народных депутатов, их исполнительными и распорядительными органами, а также специально уполномоченными на то государственными органами по охране и регулированию использования животного мира в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР.

Статья 67. Осуществление государственного контроля за охраной и использованием животного мира

Специально уполномоченные на то государственные органы по охране и регулированию использования животного мира проверяют:

соблюдение правил, норм, сроков и других требований по охране и использованию животного мира;

соблюдение установленного порядка государственного учета животных и их использования и ведения государственного кадастра животного мира;

правильность и своевременность разработки и проведения мероприятий по сохранению среды обитания, условий размножения и путей миграции животных.

Статья 68. Права специально уполномоченных государственных органов по охране и регулированию использования животного мира

Специально уполномоченные на то государственные органы по охране и регулированию использования животного мира имеют право:

прекращать самовольное пользование животным миром, а также пользования, осуществляемые с нарушением установленных правил, норм, сроков и иных требований по охране и использованию животного мира;

давать обязательные для исполнения указания об устранении нарушений правил, норм, сроков и иных требований по охране и использованию животного мира;

приостанавливать работы, при проведении которых систематически нарушаются правила, нормы и иные требования по охране и использованию животного мира, по охране среды обитания, условий размножения и путей миграции животных, впредь до устранения нарушений;

привлекать в установленном порядке нарушителей правил, норм, сроков и иных требований по охране и использованию животного мира к ответственности или направлять материалы о правонарушениях в соответствующие органы.

Правила и инструкции специально уполномоченных на то государственных органов по охране и регулированию использования животного мира, утверждаемые в пределах прав, установленных законодательством Союза ССР и Туркменской ССР, обязательны для исполнения всеми министерствами, государственными комитетами и ведомствами, предприятиями, учреждениями, организациями, а также гражданами.

Специально уполномоченным на то государственным органам по охране и регулированию использования животного мира могут быть предоставлены законодательством Союза ССР и Туркменской ССР и другие права по предупреждению и пресечению нарушений правил, норм и других требований по охране и использованию животного мира.

ГЛАВА XX

ВЕДОМСТВЕННЫЙ КОНТРОЛЬ ЗА ОХРАНОЙ И ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ЖИВОТНОГО МИРА

Статья 69. Ведомственный контроль за охраной и использованием животного мира

Ведомственный контроль за охраной и использованием животного мира осуществляется органами, в ведении которых находятся предприятия, учреждения и организации, пользующиеся объектами животного мира.

При осуществлении ведомственного контроля министерства, госу-

дарственные комитеты и ведомства обязаны руководствоваться законодательством Союза ССР и Туркменской ССР, правилами и инструкциями, утверждаемыми специально уполномоченными на то государственными органами по охране и регулированию использования животного мира.

РАЗДЕЛ ШЕСТОЙ

РАЗРЕШЕНИЕ СПОРОВ ПО ВОПРОСАМ ПОЛЬЗОВАНИЯ ЖИВОТНЫМ МИРОМ

Статья 70. Порядок разрешения споров по вопросам пользования животным миром

Споры между предприятиями, учреждениями, организациями и гражданами по вопросам пользования животным миром разрешаются в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

РАЗДЕЛ СЕДЬМОЙ

ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ЗА НАРУШЕНИЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА ОБ ОХРАНЕ И ИСПОЛЬЗОВАНИИ ЖИВОТНОГО МИРА

ГЛАВА XXI

ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ЗА НАРУШЕНИЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА ОБ ОХРАНЕ И ИСПОЛЬЗОВАНИИ ЖИВОТНОГО МИРА

Статья 71. Недействительность сделок, нарушающих право государственной собственности на животный мир

Самовольная переуступка права пользования объектами животного мира, а также другие сделки, в прямой или скрытой форме нарушающие право государственной собственности на животный мир,— недействительны.

Статья 72. Ответственность за нарушение законодательства об охране и использовании животного мира

Лица, виновные в совершении указанных в статье 71 настоящего Закона сделок, а также:

самовольном пользовании объектами животного мира;

нарушении правил охоты, рыболовства и других видов пользования животным миром;

нарушении правил охраны среды обитания и путей миграции животных;

самовольном переселении, акклиматизации и скрещивании животных;

нарушении правил применения средств защиты растений, стимуляторов их роста, минеральных удобрений и других препаратов, причинившим ущерб животному миру;

нарушении правил пересылки и вывоза за границу объектов животного мира и зоологических коллекций;

совершении действий, которые могут привести к гибели, болезни, сокращению численности или нарушению среды обитания редких и находящихся под угрозой исчезновения животных,

несут уголовную, административную или иную ответственность в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Законодательством Союза ССР и Туркменской ССР может быть установлена ответственность и за другие нарушения законодательства об охране и использовании животного мира.

Статья 73. Возмещение вреда, причиненного нарушением законодательства об охране и использовании животного мира

Предприятия, учреждения, организации, а также граждане обязаны возместить вред, причиненный нарушением законодательства об охране и использовании животного мира, в размерах и порядке, устанавливамых законодательством Союза ССР и Туркменской ССР. Должностные лица и другие работники, по вине которых предприятия, учреждения и организации понесли расходы, связанные с возмещением вреда, несут материальную ответственность в установленном порядке.

Статья 74. Порядок изъятия незаконно добытых животных и выработанной из них продукции

Незаконно добытые животные и выработанная из них продукция подлежат изъятию в порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

При невозможности изъятия незаконно добытых животных и выработанной из них продукции взыскивается их стоимость по ценам, устанавливаемым законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

РАЗДЕЛ ВОСЬМОЙ

МЕЖДУНАРОДНЫЕ ДОГОВОРЫ

Статья 75. Международные договоры

В соответствии с Законом СССР «Об охране и использовании животного мира» если международным договором СССР установлены иные правила, чем те, которые содержатся в советском законодательстве, об охране и использовании животного мира, то применяются правила международного договора.

Такой же порядок применяется в отношении законодательства об охране и использовании животного мира Туркменской ССР, если в международном договоре Туркменской ССР установлены иные правила, чем предусмотренные законодательством об охране и использовании животного мира Туркменской ССР.

О ПОРЯДКЕ ВВЕДЕНИЯ В ДЕЙСТВИЕ ЗАКОНА ТУРКМЕНСКОЙ ССР «ОБ ОХРАНЕ И ИСПОЛЬЗОВАНИИ ЖИВОТНОГО МИРА»[1]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 27 ноября 1981 г.
(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1981 г., № 33, ст. 148)

В связи с принятием Закона Туркменской ССР «Об охране и использовании животного мира» Верховный Совет Туркменской Советской Социалистической Республики постановляет:

[1] Пункты 3 и 4 не приводятся, как не содержащие норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

1. Ввести в действие Закон Туркменской ССР «Об охране и использовании животного мира» с 1 апреля 1982 года.

2. Установить, что Закон Туркменской ССР «Об охране и использовании животного мира» применяется к отношениям, возникшим после введения в действие Закона, то есть с 1 апреля 1982 года.

В правоотношениях, возникших до введения в действие Закона Туркменской ССР «Об охране и использовании животного мира», осуществление прав и обязанностей участников этих правоотношений с 1 апреля 1982 года регулируется в соответствии с указанным Законом.

Правила, содержащиеся в Законе Туркменской ССР «Об охране и использовании животного мира», ранее установленные Законом СССР «Об охране и использовании животного мира», применяются с момента введения в действие Закона СССР, то есть с 1 января 1981 года.

§2. ОХОТА

О НЕКОТОРЫХ МЕРАХ ПО УСИЛЕНИЮ БОРЬБЫ С НАРУШЕНИЯМИ ПРАВИЛ ОХОТЫ В ТУРКМЕНСКОЙ ССР[1]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 11 января 1973 г., № 13

О МЕРАХ ПО ВОСПРОИЗВОДСТВУ ОТДЕЛЬНЫХ ВИДОВ ЖИВОТНЫХ И РАЗВИТИЮ КУЛЬТУРНЫХ ОХОТНИЧЬИХ ХОЗЯЙСТВ В РЕСПУБЛИКЕ[2]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 12 июля 1978 г., № 285

Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

3. Министерству лесного хозяйства ТССР совместно с Министерством внутренних дел ТССР усилить борьбу с браконьерами, не допуская уничтожения животных и птиц, на которых запрещена охота. Запретить охоту с использованием транспортных средств.

8. Министерству лесного хозяйства ТССР ежегодно, начиная с 1979 года, в соответствии с рекомендациями научных учреждений производить:

— отлов, завоз, содержание и воспроизводство диких животных и птиц в специально построенных вольерах, расселение их в государственных охотничьих (лесоохотничьих) и приписных охотничьих угодьях;

— отлов и завоз диких животных (джейрана, горного барана, дикого кабана, кулана и др.), а также птиц и расселение их на заповедных территориях в угодьях, обеспечивающих сохранение, их естественное обитание и размножение.

О МЕРАХ БОРЬБЫ С БРАКОНЬЕРСТВОМ В РЕСПУБЛИКЕ[3]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 6 июля 1960 г., № 296
(СП ТССР, 1960 г., № 7, ст. 253)

В целях усиления борьбы с браконьерством в республике Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

---

[1] См. стр. 349.

[2] Пункты 1, 2, 4—7, 9, 10 не приводятся, как не содержащие норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

[3] Пункты 1, 2 и 4 не приводятся, как не содержащие норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

3. Разрешить Главному Управлению лесного хозяйства, заповедников и охотничьего хозяйства при Совете Министров ТССР[1]:

а) использовать трафарет с надписью «Государственный охотнадзор» на служебном транспорте при выполнении функций охотнадзора;

б) предоставить охотинспекторам право ношения оружия, которое выдается с соблюдением правил, установленных МВД ТССР;

в) вменить в обязанность охотинспекторам по выдаваемым органами милиции удостоверениям производить проверку документов водителей автотранспорта, находящихся в охотничьих угодьях с целью охоты, и доставку задержанных автомашин в органы милиции для принятия соответствующих мер.

5. Возложить на Главное управление лесного хозяйства, заповедников и охотничьего хозяйства при Совете Министров ТССР[1] и Министерство внутренних дел ТССР осуществление контроля за выполнением настоящего постановления.

ВОДНЫЙ КОДЕКС ТУРКМЕНСКОЙ ССР[2]

УТВЕРЖДЕН ЗАКОНОМ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 27 декабря 1972 г.
(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1972 г., № 24, ст. 92)

Статьи 82 и 83

ЛЕСНОЙ КОДЕКС ТУРКМЕНСКОЙ ССР[3]

УТВЕРЖДЕН ЗАКОНОМ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 19 июля 1979 г.
(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1979 г., № 14, ст. 82)

Статьи 48, 75 и 76

ПОЛОЖЕНИЕ
О МИНИСТЕРСТВЕ ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА ТУРКМЕНСКОЙ ССР[4]

УТВЕРЖДЕНО ПОСТАНОВЛЕНИЕМ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 3 декабря 1981 г., № 524
(СП ТССР, 1981 г., № 10—11—12, ст. 144)

Абзац первый, подпункты 2.2 и 2.7 пункта 2, абзац первый, подпункты 5.8—5.10, 5.15 пункта 5, абзац первый, подпункты 6.3 и 6.4 пункта 6, абзац первый пункта 7, абзац второй пункта 15

[1] В настоящее время — Министерство лесного хозяйства ТССР.
[2] См. стр. 171.
[3] См. стр. 223.
[4] См. стр. 258.

§3. ОХРАНА РЫБНЫХ ЗАПАСОВ

ОБ УСИЛЕНИИ ОХРАНЫ РЫБНЫХ ЗАПАСОВ В ВОДОЕМАХ ТУРКМЕНСКОЙ ССР[1]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 5 мая 1959 г., № 150
(СПиР ТССР, 1959 г., № 6, ст. 33)

В целях ликвидации имеющихся недостатков в деле воспроизводства и охраны рыбных запасов и обеспечения увеличения запасов ценных пород рыбы в водоемах республики Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

4. Запретить строительство гидротехнических сооружений и насосных установок на рыбохозяйственных водоёмах, а также спуск водоемов и сработку уровня воды в водохранилищах без проведения согласованных с Государственной инспекцией по охране и регулированию рыболовства при Совете Министров ТССР[2] мероприятий по сохранению и воспроизводству рыбных запасов в этих водоемах.

5. Технические (техно-рабочие) проекты на строительство объектов в части устройства водозабора, обезвреживания и спуска сточных вод должны согласовываться с органами рыбоохраны, за исключением случаев, когда они разработаны в соответствии с действующими нормами и правилами и это удостоверено главным инженером проекта соответствующей записью в материалах проекта[3].

---

[1] Признаны утратившими силу: пункты 1 и 2 — постановлением Совета Министров ТССР от 18 июля 1978 г., № 289 (СП ТССР, 1978 г., № 7—8, ст. 89), пункты 3 и 6 — постановлением Совета Министров ТССР от 28 апреля 1969 г. № 163 (СП ТССР, 1969 г., № 4, ст. 87).

Пункт 7 не приводится, как не содержащий норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

[2] В настоящее время —с органами рыбоохраны.

[3] Пункт 5 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 5 апреля 1971 г., № 136 (СП ТССР, 1971 г. № 4, ст. 57).

О ДОПОЛНИТЕЛЬНЫХ МЕРАХ ОХРАНЫ РЫБНЫХ ЗАПАСОВ В ВОДОЕМАХ ТУРКМЕНСКОЙ ССР[1]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 12 марта 1965 г., № 110
(СПиР ТССР, 1965 г., № 3, ст. 71)

В целях увеличения сырьевых запасов ценных промысловых рыб и усиления борьбы с незаконным ловом рыбы Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

1. Запретить до особого разрешения вылов акклиматизируемых видов рыб (белого и черного амура, обыкновенного и пестрого толстолобика) во всех внутренних водоемах республики.

ВОДНЫЙ КОДЕКС ТУРКМЕНСКОЙ ССР[2]

УТВЕРЖДЕН ЗАКОНОМ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 27 декабря 1972 г.
(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1972 г., № 24, ст. 92)

Статья 15, абзацы первый, пятый и шестой части первой статьи 18, статья 24, часть вторая статьи 32, часть вторая статьи 53, статьи 55, 78—81 и 109

О МЕРАХ ПО УСИЛЕНИЮ ОХРАНЫ РЫБНЫХ ЗАПАСОВ В ВОДОЕМАХ ТУРКМЕНСКОЙ ССР[3]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 11 марта 1970 г., № 83
(СПиР ТССР, 1970 г., № 3, ст. 27)

В соответствии с постановлением Совета Министров СССР от 10 декабря 1969 г. № 940 и в целях усиления охраны рыбных запасов в водоемах республики Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

6. Исходя из местных условий, дополнительно утвердить таксы для исчисления размера взыскания за ущерб, причиненный гражданами незаконным выловом или уничтожением рыбы ценных видов в рыбохозяйственных водоемах Туркменской ССР, согласно приложению.

7. Министерству торговли ТССР, Туркменпотребсоюзу и другим министерствам и ведомствам, имеющим розничную торговую сеть, усилить контроль за строгим выполнением подведомственными торгующими организациями пункта 4 распоряжения Совета Министров ТССР

---

[1] Пункт 2 признан утратившим силу постановлением Совета Министров ТССР от 11 марта 1970 г., № 83 (СПиР ТССР, 1970 г., № 3, ст. 27).

Пункт 3 не приводится, как не содержащий норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

[2] См. стр. 171.

[3] Пункт 6 утратил силу постановлением Совета Министров ТССР от 4 декабря 1974 г., № 502 в части установления таксы за незаконный вылов тюленя.

Пункты 1—5, 9 не приводятся, как не содержащие норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

Пункт 8 не приводится, как воспроизводящий нормы постановления Совета Министров СССР от 10 декабря 1969 г. № 940 «О мерах по усилению охраны рыбных запасов в водоемах СССР» (см. Свод законов СССР, том 4, стр. 528.).

от 10 декабря 1958 г. № 1130р, запрещающего производить продажу орудий лова рыбы и сетематериалов, применение которых в республике запрещено правилами рыболовства.

ПРИЛОЖЕНИЕ
к постановлению Совета
Министров ТССР
от 11 марта 1970 г. № 83

ТАКСЫ
для исчисления размера взыскания за ущерб, причиненный гражданами незаконным выловом или уничтожением рыбы ценных видов в рыбохозяйственных водоемах Туркменской ССР

Виды рыбы	Размер взыскания за каждую незаконно выловленную или уничтоженную рыбу (независимо от веса и размера рыбы) в рублях
Тюлень	50
Сом	5

ПОЛОЖЕНИЕ
ОБ УПРАВЛЕНИИ РЫБНОГО ХОЗЯЙСТВА ВНУТРЕННИХ ВОДОЕМОВ ПРИ СОВЕТЕ МИНИСТРОВ ТССР[1]

УТВЕРЖДЕНО ПОСТАНОВЛЕНИЕМ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 1 февраля 1978 г., № 39
(СП ТССР, 1978 г., № 1—2, ст. 6)

Абзацы первый и четвертый пункта 2, абзацы первый, пятый и шестой пункта 4

[1] См. стр. 366.

ХРОНОЛОГИЧЕСКИЙ ПЕРЕЧЕНЬ АКТОВ, ПОМЕЩЕННЫХ В ТОМЕ

1949 год

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 25 января 1949 г. № 33 «О землях, предоставляемых органам водного хозяйства ТССР для специальных нужд» 112

1959 год

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 5 мая 1959 г. № 150 «Об усилении охраны рыбных запасов в водоемах Туркменской ССР» 323

1960 год

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 6 июля 1960 г. № 296 «О мерах борьбы с браконьерством в республике» . 319

1961 год

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 17 мая 1961 г. № 185 «О мерах по защите почв и песков от ветровой и водной эрозии в Туркменской ССР» 88

1965 год

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 12 марта 1965 г. № 110 «О дополнительных мерах охраны рыбных запасов в водоемах Туркменской ССР» 324

1967 год

Постановление ЦК КП Туркменистана и Совета Министров Туркменской ССР от 18 октября 1967 г. № 527 «О мероприятиях по выполнению постановления ЦК КПСС и Совета Министров СССР от 20 марта 1967 г. № 236 «О неотложных мерах по защите почв от ветровой и водной эрозии» в Туркменской ССР» 84

1968 год

Закон Туркменской ССР от 11 июня 1968 г. «О поселковом, сельском Совете народных депутатов Туркменской ССР», статья 4, пункт 2 статьи 11, статья 14, пункт 3 статьи 23, часть первая статьи 25 (отсылка) 18

1969 год

Положение о Министерстве промышленности строительных материалов Туркменской ССР, утвержденное постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 13 августа 1969 г. № 377, абзац первый, подпункт «в» раздела VI, подпункты «а», «б» раздела VII пункта 6 (отсылка) 158

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 5 сентября 1969 г. № 416 «Об утверждении Устава республиканского добровольного общества охраны природы Туркменской ССР» 21

1970 год

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 11 марта 1970 г. № 83 «О мерах по усилению охраны рыбных запасов в водоемах Туркменской ССР» 324

Закон Туркменской ССР от 24 декабря 1970 г. «О здравоохранении», абзац первый и пункт 3 статьи 6, часть вторая статьи 21, статьи 24, 30 и 31 (отсылка) 17

Закон Туркменской ССР от 24 декабря 1970 г. «Об. утверждении Земельного кодекса Туркменской ССР» 33

Земельный кодекс Туркменской ССР 33

часть первая статьи 14, абзац пятый статьи 22, часть первая статьи 26,

часть первая статьи 27[1] (отсылка) 158

1971 год

Указ Президиума Верховного Совета Туркменской ССР от 21 апреля 1971 г. «О порядке введения в действие Земельного кодекса Туркменской ССР» 82

Закон Туркменской ССР от 30 июня 1971 г. «О районном Совете народных депутатов Туркменской ССР», часть первая статьи 4, пункты 3 и 5 статьи 12, статья 15, пункты 6 и 7 статьи 24, пункт 4 статьи 27 (отсылка) 18

Закон Туркменской ССР от 30 июня 1971 г. «О городском, районном в городе Совете народных депутатов Туркменской ССР», статья 4 пункты 3 и 5 статьи 12, пункты 10, 11 и 12 статьи 15, пункты 4 и 5 статьи 22, пункт 4 статьи 25, пункты 3, 6 и 10 статьи 29, пункты 3 и 8 статьи 31 (отсылка) 18

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 8 сентября 1971 г. № 362 «О мерах по дальнейшему улучшению планирования и организации геологоразведочных работ, а также по упорядочению учета разведанных запасов полезных ископаемых» 161

1972 год

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 7 января 1972 г. № 33 «Об утверждении Положения о Министерстве мелиорации и водного хозяйства Туркменской ССР» 202

Закон Туркменской ССР от 27 декабря 1972 г. «Об утверждении Водного кодекса Туркменской ССР» 171

Водный кодекс Туркменской ССР 171

часть первая статьи 121 (отсылка) 158

статьи 82 и 83 (отсылка) 320

статья 15, абзацы первый, пятый и шестой части первой статьи 18, статья 24, часть вторая статьи 32, часть вторая статьи 53, статьи 55, 78—81 и 109 (отсылка) 324

1973 год

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 11 января 1973 г. № 13 «О некоторых мерах по усилению борьбы с нарушениями правил охоты в Туркменской ССР» (отсылка) 319

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 17 января 1973 г. № 21 «Об утверждении Положения о порядке возбуждения и рассмотрения ходатайств предприятий, организаций и учреждений о предоставлении в пользование земельных участков» 97

Указ Президиума Верховного Совета Туркменской ССР от 20 марта 1973 г. «О порядке введения в действие Водного кодекса Туркменской ССР» 202

Постановление ЦК КП Туркменистана и Совета Министров Туркменской ССР от 24 мая 1973 г. № 176 «Об усилении охраны природы и улучшении использования природных ресурсов» 7

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 25 июля 1973 г. № 273 «Об утверждении Положения об Управлении лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета народных депутатов» 265

1975 год

Положение об индивидуальном жилищном строительстве на территории Туркменской ССР, утвержденное постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 2 апреля 1975 г. № 145, пункты 2 и 3, абзац первый пункта 4, пункты 5—9, абзацы первый, седьмой и восьмой пункта 11, пункты 14 и 15, абзац первый пункта 16 (отсылка) 112

1976 год

Положение об Управлении сельского хозяйства исполнительного комитета областного Совета депутатов трудящихся, утвержденное постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 10 мая 1976 г. № 186, абзацы первый, седьмой и восьмой пункта 4, абзацы третий и шестой пункта 5 (отсылка) 91

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 16 сентября 1976 г. № 377 «Об утверждении Конвенции о международной торговле видами дикой фауны и флоры, находящимися под угрозой исчезновения, и о мероприятиях по выполнению этой Конвенции» . 18

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 24 сентября 1976 г. № 388 «О порядке частичного или полного запрещения использования водных объектов, имеющих особое государственное значение либо особую научную или культурную ценность» . . . 218

Закон Туркменской ССР от 2 декабря 1976 г. «Об утверждении Кодекса Туркменской ССР о недрах» 115

Кодекс Туркменской ССР о недрах 115

статьи 20 и 22, абзац первый, пункт 6 части третьей статьи 24, часть первая статьи 27 (отсылка) 83

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 14 декабря 1976 г. № 487 «О порядке возбуждения и рассмотрения ходатайств о предоставлении водных объектов в обособленное пользование» 211

1977 год

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 13 января 1977 г. № 17 «Об утверждении нормативов стоимости освоения новых земель взамен изымаемых для несельскохозяйственных нужд и о внесении изменений в Положение о порядке возбуждения и рассмотрения

ходатайств предприятий, организаций и учреждений о предоставлении в пользование земельных участков» 110
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 14 марта 1977 г. № 103 «О порядке привлечения водопользователей к выполнению ирригационно-мелиоративных работ на межхозяйственных мелиоративных системах» 217
Указ Президиума Верховного Совета Туркменской ССР от 19 мая 1977 г. «О порядке введения в действие Кодекса Туркменской ССР о недрах» 140
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 29 июня 1977 г. № 297 «Об охране воздушного бассейна республики от загрязнения» 292
Положение о Министерстве сельского хозяйства Туркменской ССР, утвержденное постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 26 октября 1977 г. № 482, абзац первый и подпункт 2.6 пункта 2, пункт 10 (отсылка) 91

1978 год

Положение об Управлении рыбного хозяйства внутренних водоемов при Совете Министров ТССР, утвержденное постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 1 февраля 1978 г. № 39, абзацы первый и четвертый пункта 2, абзацы первый, пятый и шестой пункта 4 (отсылка) 325
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 28 июня 1978 г. № 262 «О мерах по улучшению защиты населенных пунктов, предприятий, других объектов и земель от селевых потоков, оползней и обвалов» 91
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 12 июля 1978 г. № 285 «О мерах по воспроизводству отдельных видов животных и развитию культурных охотничьих хозяйств в республике» . . 319
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 31 октября 1978 г. № 433 «О порядке организации и координации мероприятий, обеспечивающих надлежащее техническое состояние и благоустройство водохранилищ, и о выполнении этих мероприятий» . . . 219
Закон Туркменской ССР от 16 декабря 1978 г. «О Совете Министров Туркменской ССР», абзац шестой статьи 2, пункт 6 статьи 7 (отсылка) 17

1979 год

Постановление ЦК КП Туркменистана и Совета Министров Туркменской ССР от 1 марта 1979 г. № 116 «О дополнительных мерах по усилению охраны природы и улучшению использования природных ресурсов» 15
Закон Туркменской ССР от 19 июля 1979 г. «Об утверждении Лесного кодекса Туркменской ССР». 223
Лесной кодекс Туркменской ССР 223
части третья и четвертая статьи 4, абзацы первый и шестой части первой статьи 16, статья 18, часть первая статьи 30, статьи 34—36 и 40, часть первая статьи 45, статьи 66 и 67, абзацы первый и седьмой первой статьи 78 (отсылка) 112
статья 40 (отсылка) 158
статьи 48, 75, 76 (отсылка) 320
Указ Президиума Верховного Совета Туркменской ССР от 23 ноября 1979 г. «О порядке введения в действие Лесного кодекса Туркменской ССР» 257

1980 год

Закон Туркменской ССР от 18 ноября 1980 г. «Об областном Совете народных депутатов Туркменской ССР», часть первая статьи 6, статья 18, пункты 6 и 7 статьи 26, пункт 5 статьи 30 (отсылка) . 18

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 3 декабря 1980 г. № 564 «Об утверждении Положения об Управлении геологии Туркменской ССР» 163

1981 год

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 16 сентября 1981 г. № 394 «О порядке выдачи исполкомами местных Советов народных депутатов разрешений на специальное водопользование и о рассмотрении возникающих при этом разногласий» . . . 217

Закон Туркменской ССР от 27 ноября 1981 г. «Об охране атмосферного воздуха» 275

Постановление Верховного Совета Туркменской ССР от 27 ноября 1981 г. «О порядке введения в действие Закона Туркменской ССР «Об охране атмосферного воздуха» 291

Закон Туркменской ССР от 27 ноября 1981 г. «Об охране и использовании животного мира» 297

Постановление Верховного Совета Туркменской ССР от 27 ноября 1981 г. «О порядке введения в действие Закона Туркменской ССР «Об охране и использовании животного мира» 315

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 2 декабря 1981 г. № 524 «Об утверждении Положения о Министерстве лесного хозяйства Туркменской ССР» 258

Положение о Министерстве лесного хозяйства Туркменской ССР

абзац первый, подпункты 2.2 и 2.7 пункта 2, абзац первый, подпункты 5.8—5.10, 5.15 пункта 5, абзац первый, подпункты 6,3 и 6.4 пункта 6,

абзац первый пункта 7, абзац второй пункта 15 (отсылка) . 320

1982 год

Положение о Государственном комитете Туркменской ССР по надзору за безопасным ведением работ в промышленности и горному надзору, утвержденное постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 8 июня 1982 г. № 257, пункт 1, абзацы первый, второй и пятый пункта 2, абзац первый, подпункты «а»—«е», «л», абзацы первый, третий—пятый подпункта «р», подпункты «у»—«х» пункта 5, абзац первый, пудпункты «а»—«г», «е», абзацы первый, второй, четвертый и пятый подпункта «з», подпункты «и»—«м», «р»—«у» и абзац двадцать девятый пункта 6, абзац третий пункта 8, абзац первый пункта 10 (отсылка) 157

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 15 сентября 1982 г. № 405 «О порядке и нормах предоставления дополнительных земельных участков рабочим и служащим совхозов и другим гражданам, проживающим в сельской местности, для выращивания кормовых культур» 111

1983 год

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 15 июня 1983 г. № 291 «Об утверждении Инструкции о порядке предоставления горных отводов для разработки месторождений общераспространенных полезных ископаемых, Инструкции о порядке утверждения площадок

под строительство промышленных предприятий, населенных пунктов, сооружений, водоемов и других объектов при размещении их на площадях залегания месторождений общераспространенных полезных ископаемых и Положения о порядке передачи месторождений общераспространенных полезных ископаемых для промышленного освоения» 141

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 5 июля 1983 г. № 315 «О порядке ведения Красной книги Туркменской ССР и о мерах по охране редких и исчезающих видов животных и растений» 19

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 7 июля 1983 г. № 319 «Об образовании Комиссии Президиума Совета Министров ТССР по охране окружающей среды и рациональному использованию природных ресурсов» 13

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 13 июля 1983 г. № 332 «Об охране редких дикорастущих декоративных растений» 271

1984 год

Правила застройки сельских населенных пунктов Туркменской ССР, утвержденные постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 11 января 1984 г. № 14, пункты 10—22, абзац первый, подпункты «а», «б» пункта 24, абзац первый, подпункты «а», «б» пункта 25, абзацы первый и шестой пункта 31, абзацы первый, второй, шестой и восьмой пункта 39, абзацы первый и второй пункта 40, пункты 40, 42 и 56 (отсылка) 111

АКТЫ И ИЗВЛЕЧЕНИЯ ИЗ АКТОВ, К КОТОРЫМ ДАНЫ ОТСЫЛКИ В ТОМЕ[1]

[1] См. стр. 17. 91, 111, 112, 157, 158, 319, 325.

О ЗДРАВООХРАНЕНИИ

ЗАКОН ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 24 декабря 1970 г.

(Ведомости Верховного Совета ТССР, 1970 г., № 24, ст. 174)

(Извлечение)

Статья 6. Основы организации здравоохранения в Туркменской ССР

Охрана здоровья населения в Туркменской ССР обеспечивается системой социально-экономических и медико-санитарных мер и осуществляется путем:

3) проведения мероприятий по оздоровлению окружающей среды, обеспечению санитарной охраны водоемов, почвы и атмосферного воздуха[1].

Статья 21. Санитарно-эпидемическое благополучие населения

(Часть вторая) Проведение санитарно-гигиенических и санитарно-противоэпидемических мероприятий, направленных на оздоровление окружающей среды, улучшение условий труда, быта и отдыха населения, предупреждение и снижение заболеваемости, является обязанностью всех государственных органов, предприятий, учреждений и организаций, колхозов, профессиональных союзов и иных общественных организаций[1].

Статья 24. Обеспечение мер по очистке и обезвреживанию промышленных и коммунально-бытовых выбросов, отходов и отбросов

Руководители предприятий и учреждений, проектных, строительных и других организаций, правления колхозов обязаны при проектировании, строительстве, реконструкции и эксплуатации предприятий и коммунально-бытовых объектов предусматривать и осуществлять меры по предупреждению загрязнения атмосферного воздуха, водоемов, подземных вод и почвы и несут за невыполнение этих обязанностей ответственность, установленную законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Запрещается ввод новых и реконструированных предприятий, цехов, участков, установок и иных объектов, не обеспечивающих эффектной очистки, обезвреживания, улавливания вредных выбросов, отходов и отбросов.

Органы санитарно-эпидемиологической службы вправе запрещать или временно приостанавливать эксплуатацию действующих объектов, могущих причинить вред здоровью людей выбросами, отходами или отбросами.

Статья 30. Предупреждение и устранение шума

Исполнительные комитеты местных Советов народных депутатов, другие государственные органы, предприятия, учреждения и организации обязаны проводить мероприятия по предупреждению, снижению интенсивности и устранению шума в производственных, жилых и общественных зданиях, во дворах, на улицах и площадях городов и других населенных пунктов.

---

[1] Пункт 3 статьи 6 и часть вторая статьи 21 — с изменениями, внесенными Указом от 27 августа 1979 г. (Ведомости Верховного Совета ТССР, 1979 г., № 16, ст. 98).

Соблюдение правил по предупреждению и устранению шума в бытовых условиях является обязанностью всех граждан.

Порядок организации работы по предупреждению и устранению шума устанавливается Советом Министров Туркменской ССР.

Нарушение правил по предупреждению и устранению шума влечет ответственность должностных лиц и граждан в соответствии с законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

Статья 31. Санитарные требования к хозяйственно-питьевому водоснабжению

Качество воды, используемой для хозяйственно-питьевого потребления, должно соответствовать требованиям государственного стандарта, утверждаемого в установленном порядке по представлению Министерства здравоохранения СССР.

Для водопроводов хозяйственно-питьевого назначения и их источников устанавливаются зоны санитарной охраны со специальным режимом, обеспечивающим надлежащее качество воды.

Порядок определения зон санитарной охраны водопроводов и источников их питания устанавливается законодательством Союза ССР, а санитарный режим этих зон — законодательством Союза ССР и Туркменской ССР.

ПОЛОЖЕНИЕ

О МИНИСТЕРСТВЕ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА ТУРКМЕНСКОЙ ССР

УТВЕРЖДЕНО ПОСТАНОВЛЕНИЕМ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 26 октября 1977 г. № 482
(СП ТССР, 1977 г. № 10, ст. 168)

(Извлечение)

2. Главными задачами Министерства сельского хозяйства Туркменской ССР являются:

2. 6. осуществление мер по охране и рациональному использованию земель, качественному улучшению орошаемых сельскохозяйственных угодий, повышение и восстановление плодородия почв.

10. В области мелиорации, орошения и землеустройства Министерство сельского хозяйства ТССР:

10.1. организует разработку и осуществление мероприятий по мелиоративному улучшению орошаемых земель, повышению плодородия почв, совершенствованию агротехники возделывания сельскохозяйственных культур, улучшению пастбищ и сенокосов, выполнению комплекса противоэрозионных мероприятий, включая работы по полезащитному лесоразведению, широкой мелиорации и другие меры по коренному улучшению земель и рациональному использованию и охране колхозных лесов;

10.2. контролирует правильность использования мелиорированных земель, разработку и выполнение хозяйственных планов водопользования, внедрение прогрессивных способов полива и экономное использование воды в хозяйствах, содержание в исправном состоянии внутрихозяйственной оросительной, осушительной, коллекторно-дренажной сети и гидротехнических сооружений, своевременное проведение про-

мывок засоленных земель и других мероприятий по повышению плодородия земель;

10.3. осуществляет государственный контроль за соблюдением министерствами, ведомствами, государственными, кооперативными, общественными организациями и учреждениями, а также гражданами Земельного законодательства и порядка пользования землей, организует государственный учет земель, контроль за рекультивацией земель и проведением землеустройства на территории Туркменской ССР.

ПОЛОЖЕНИЕ
ОБ УПРАВЛЕНИИ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО КОМИТЕТА ОБЛАСТНОГО СОВЕТА ДЕПУТАТОВ ТРУДЯЩИХСЯ

УТВЕРЖДЕНО ПОСТАНОВЛЕНИЕМ СОВЕТА МИНИСТРОВ
ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 10 мая 1976 г., № 186
(СП ТССР, 1976 г. № 5, ст. 53)

(Извлечение)

4. Управление сельского хозяйства исполнительного комитета областного Совета депутатов трудящихся в отношении всех расположенных на территории области колхозов, совхозов и других сельскохозяйственных предприятий, организаций и учреждений независимо от их ведомственной подчиненности выполняет следующие организационные и координационно-контрольные функции:

(абзац седьмой) — осуществляет в пределах своей компетенции через районные управления сельского хозяйства контроль за выполнением земельного законодательства, за правильным использованием всех земель в области, за выполнением землепользователями мероприятий по повышению плодородия земель и их орошению, эффективному использованию мелиорированных земель, борьбе с эрозией почв, создание полезащитных лесных насаждений;

— организует проведение работ по землеустройству: выдает заключения по планам землеустроительных работ, проводимых на территории области, обеспечивает ведение по единой для СССР системе государственного учета земель и земельного кадастра, составление земельного баланса области.

5. (Абзац третий) На совет возлагается рассмотрение следующих вопросов:

(абзац шестой) — высокопроизводительного использования земли, техники и других средств производства, специализации хозяйств, повышения культуры земледелия и продуктивности животноводства, создания прочной кормовой базы, внедрения в производство передового опыта и достижений науки.

ПРАВИЛА
ЗАСТРОЙКИ СЕЛЬСКИХ НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

УТВЕРЖДЕНЫ ПОСТАНОВЛЕНИЕМ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 11 января 1984 г. № 14
(СП ТССР, 1984 г. № 1, ст. 7)

(Извлечение)

10. Предоставление земельных участков для государственных и общественных нужд производится из земель единого государственного земельного фонда в порядке, установленном законодательством СССР и Туркменской ССР.

11. Оформление документов для предоставления земельных участков, определение их границ, а также перенос проекта в натуру и вынос красных линий для строительства в проектной границе сельских населенных пунктов, осуществляются хозрасчетными группами при отделах по делам строительства и архитектуры облисполкомов или районными архитекторами, а за пределами населенного пункта — институтом «Туркменгипрозем».

Документация для установления внешних границ сельских населенных пунктов в соответствии с проектами их планировки и застройки оформляется институтом «Туркменгипрозем» по заказу райисполкома за счет средств хозяйств и утверждаются облисполкомами.

Проектные организации и органы, утверждающие проектно-сметную документацию, несут ответственность за использование ценных земельных угодий под строительство. При включении в территорию проектируемого поселка ценных земельных угодий проектная организация обязана дать существенное обоснование необходимости изъятия ценных земель под застройку и предусмотреть в проекте освоение равновеликой площади.

12. Отвод земельных участков под индивидуальное жилищное строительство в сельских населенных пунктах производится в соответствии с проектами планировки и застройки сельских населенных пунктов в порядке, установленном земельным законодательством СССР и Туркменской ССР и другими нормативными актами.

Выделение земельных участков для индивидуального жилищного строительства производится только в перспективных населенных пунктах.

13. Выбор земельных участков для строительства в районах пригородной зоны областных центров осуществляется институтом «Туркменгипрозем» по согласованию с отделом по делам строительства и архитектуры облисполкома и исполнительным комитетом городского Совета народных депутатов, а города Ашхабада с отделом по делам строительства и архитектуры облисполкома и ГлавАПУ при Ашгорисполкоме.

14. Размеры приусадебных участков в сельских населенных пунктах устанавливаются:

для колхозников — в соответствии с Уставом колхоза;

для рабочих и служащих совхозов и других граждан, проживающих в сельской местности, в соответствии с земельным законодательством Туркменской ССР.

В целях компактной застройки сельских населенных пунктов,

сокращения затрат на благоустройство и инженерные коммуникации размер приусадебного участка, выделяемого около жилого дома (квартиры), включая площадь застройки, должен быть не более 1200 кв. метров — при одно- и двухквартирных жилых домах, 600 кв. метров — при блокированных домах. Остальную часть приусадебных земельных участков, а также весь приусадебный земельный участок для жителей секционных домов следует выделять за пределами жилой зоны, в одном массиве, без права возведения на нем строений постоянного типа и посадки многолетних насаждений.

ПРИМЕЧАНИЕ. Упорядочение приусадебного землепользования с сокращением площадей большемерных участков должно осуществляться на основе проектов планировки и застройки сельских населенных пунктов.

15. Земли сельских населенных пунктов, отнесенных к перспективным для дальнейшего развития, отграничиваются от других земель путем установления на местности границ в соответствии с проектами их планировки и застройки. Земли сельских населенных пунктов, не отнесенных к перспективным, отграничиваются от других земель в соответствии с проектом внутрихозяйственного землеустройства.

Земельные участки в пределах сельского населенного пункта, закрепленные за колхозами, совхозами и другими сельскохозяйственными предприятиями, используются под застройку жилыми, культурно-бытовыми, производственными постройками и сооружениями, а также для приусадебного землепользования в соответствии с земельным законодательством СССР и Туркменской ССР.

Размещение на этих землях жилых, культурно-бытовых, производственных построек и сооружений производится по согласованию с исполкомами сельских и поселковых Советов народных депутатов.

16. Предприятиям, учреждениям, организациям и другим землепользователям не разрешается передавать и производить обмен отведенных им земельных участков под строительство, а также наделять ими индивидуальных застройщиков без разрешения органов, утвердивших отвод земельных участков.

17. Право пользования земельным участком, предоставленным предприятиям, учреждениям, организациям и индивидуальным застройщикам, прекращается в случаях, установленных земельным законодательством Туркменской ССР.

18. Сельскохозяйственным предприятиям, организациям и колхозам, на территории которых находится населенный пункт, отвод земель под собственное строительство не производится, но выдается разрешение на строительство зданий и сооружений на участках в соответствии с утвержденным проектом планировки и застройки населенных пунктов.

19. В сельских населенных пунктах, подлежащих сселению, отвод новых земельных участков, строительство жилых домов, пристроек, общественных, производственных зданий и сооружений и инженерных коммуникаций не допускается.

20. Убытки, связанные с изъятием земель, возмещаются землепользователям в порядке, установленном законодательством СССР и Туркменской ССР.

21. В пределах сельских населенных пунктов исполком сельского Совета народных депутатов осуществляет контроль за отводом всех земельных участков и принимает решение о предоставлении земельных участков из земель сельского населенного пункта, не входящих в

состав землепользования колхозов, совхозов и других сельскохозяйственных предприятий.

22. Учет и контроль за использованием земель в сельских населенных пунктах в соответствии с утвержденным проектом планировки и застройки осуществляется исполкомом районного Совета народных депутатов.

24. Для получения разрешения на производство строительных работ государственные, общественные и кооперативные организации, предприятия и учреждения представляют:

а) решение о предоставлении земельного участка;

б) план земельного участка с указанием красной линии застройки и акт об отводе участка в натуре.

25. Для получения разрешения на строительство жилого дома и хозяйственных построек индивидуальные застройщики представляют:

а) соответствующее решение о предоставлении земельного участка;

б) план застройки участка и акт об отводе земель в натуре.

31. Предприятия, учреждения и организации, производящие работы по строительству и благоустройству, несут полную ответственность за:

(абзац шестой) соблюдение строжайшей экономии при отводе продуктивных земель.

39. Основным направлением в застройке сельских населенных пунктов должна быть реконструкция существующего села определенного проектом районной планировки административного района (группы районов) в качестве перспективного. Строительство новых поселков допускается (как исключение):

в районах освоения новых земель и строительства крупных гидротехнических сооружений;

(абзац шестой) при залегании полезных ископаемых, имеющих промышленное значение, в границах существующего населенного пункта, выбранного в качестве перспективного, или на землях, прилегающих к нему.

(Абзац восьмой) При необходимости развития на перспективу общей территории поселка за счет прилегающих земель или в случае (как исключение) выбора участка под строительство нового поселка следует занимать земли несельскохозяйственного назначения или непригодные для сельского хозяйства, либо сельскохозяйственные угодия худшего качества.

40. Территория, выбранная комиссией для реконструкции существующего или строительства нового населенного пункта, должна отвечать следующим требованиям:

находиться, по возможности, в центре основных угодий землепользования, вблизи существующих автодорог.

42. На земельных участках, предназначенных под первоочередную реконструкцию и застройку общественными зданиями и жилыми домами в 2 и более этажей, запрещаются строительство одноэтажных домов взамен домов, пришедших в негодность, а также капитальный и восстановительный ремонты одноэтажных домов. Эти дома подлежат только текущему ремонту.

56. Предприятия, организации, учреждения и отдельные лица, в пользование которых передаются земельные участки под строительство, обязаны обеспечить сохранность существующих на этих участках зеленых насаждений.

ПОЛОЖЕНИЕ ОБ ИНДИВИДУАЛЬНОМ ЖИЛИЩНОМ СТРОИТЕЛЬСТВЕ НА ТЕРРИТОРИИ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

УТВЕРЖДЕНО ПОСТАНОВЛЕНИЕМ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 2 апреля 1975 г. № 145
(СП ТССР, 1975 г., № 4, ст. 37)

(Извлечение)

2. Строительство индивидуального жилого дома может осуществляться только на отведенном в установленном порядке для этой цели участке при наличии согласованного и утвержденного в установленном порядке проекта жилого дома, договора (в городах и поселках городского типа) о передаче земельного участка в бессрочное пользование.

3. Граждане, желающие построить индивидуальный жилой дом и имеющие в своем пользовании государственную жилую площадь, обязаны передать ее в распоряжение местного Совета депутатов трудящихся или ведомства по принадлежности. Застройщик обязан до получения земельного участка оформить передачу занимаемой им государственной жилой площади с правом пользования этой площадью на время осуществления строительства индивидуального жилого дома, предусмотренного договором.

4. Если застройщик в течение двух лет не приступил к строительству на отведенном земельном участке или использовал его не по назначению, земельный участок может быть изъят по решению инстанции, предоставившей его.

5. Земельные участки для строительства индивидуальных жилых домов в городах, поселках городского типа и сельских населенных пунктах отводятся застройщикам исполнительными комитетами городских, районных, поселковых и сельских Советов депутатов трудящихся по месту жительства застройщика из земель городов и населенных пунктов.

Размер участков для индивидуального жилищного строительства устанавливается в зависимости от размера дома и местных условий: в городах от 0,03 до 0,06 га, вне городов от 0,07 до 0,12 га.

6. Земельные участки для индивидуального жилищного строительства из земель совхозов и других государственных сельскохозяйственных предприятий, организаций и учреждений предоставляются постоянным рабочим, служащим, а также учителям, врачам и другим специалистам, проживающим в сельской местности, по решению администрации совхоза, предприятия, организации, учреждения в следующих размерах:

а) постоянным рабочим и служащим совхозов и других государственных сельскохозяйственных предприятий, организаций и учреждений, работающим и проживающим в сельской местности, от 0,10 до 0,16 га на орошаемых землях и до 0,30 га на неорошаемых землях;

б) постоянным рабочим и служащим, учителям, врачам и другим специалистам, работающим и проживающим в сельской местности, перечень которых устанавливается Советом Министров Туркменской ССР, до 0,12 га на орошаемых землях и до 0,25 га на неорошаемых землях;

в) постоянным рабочим и служащим, работающим и проживающим в сельской местности, на которых не распространяется действие подпунктов «а» и «б» настоящего пункта, а также пенсионерам и инвали-

дам, проживающим в сельской местности,— до 0,08 га на орошаемых землях и до 0,15 га на неорошаемых землях;

г) земельные участки для строительства индивидуальных жилых домов колхозников отводятся из приусадебных земель колхозов в соответствии с Уставом колхоза и Рекомендациями, предусмотренными постановлением ЦК КПТ и Совета Министров ТССР от 19 февраля 1970 г. № 63.

Колхоз по решению общего собрания членов колхоза или собрания уполномоченных предоставляет приусадебные земельные участки учителям, врачам и другим специалистам, работающим и проживающим на территории колхоза, по нормам, приведенным в подпункте «б» настоящего пункта.

7. Рабочим, служащим, пенсионерам и инвалидам, проживающим в сельской местности, при наличии свободных приусадебных земель в колхозах, совхозах и других государственных сельскохозяйственных предприятиях, организациях и учреждениях приусадебные участки могут предоставляться соответственно по решению общего собрания членов колхоза или собрания уполномоченных, либо администрации совхоза, предприятия, организации и учреждения, утверждаемому исполнительным комитетом местного Совета депутатов трудящихся.

ПРИМЕЧАНИЕ. Для компактной застройки сельских населенных пунктов и экономии средств на инженерное оборудование и благоустройство их приусадебный участок около жилого дома рекомендуется выделять в меньшем размере (не более 0,08 га во вновь проектируемых поселках и 0,12 га в реконструируемых), с выделением остальной части земельного участка за пределами жилой зоны населенного пункта без права возведения на нем строений постоянного типа).

8. Не допускается отвод земельных участков, гражданам, желающим повторно строить дом в том же населенном пункте до истечения 5-летнего срока со дня продажи, дарения или отчуждения иным способом дома, принадлежащего им на праве личной собственности.

Не допускается также отвод земельных участков, если в личной собственности гражданина или совместно проживающих супругов и их несовершеннолетних детей окажется в результате брака, наследования или по другим основаниям, допускаемым законом, жилой дом или часть дома.

9. Земельные участки для строительства индивидуального жилого дома отводятся только в зоне индивидуальной застройки в соответствии с проектом планировки города, поселка городского типа и сельского населенного пункта.

11. Для получения земельного участка под строительство индивидуального жилого дома застройщик подает в исполком местного Совета депутатов трудящихся через администрацию предприятия, организации или учреждения по месту работы заявление с указанием своего места жительства, состава семьи, типа дома, а также средств на строительство дома.

(Абзац седьмой) Для получения земельного участка под строительство индивидуального жилого дома в сельских населенных пунктах из земель колхозов, совхозов и других сельскохозяйственных предприятий, организаций и учреждений аналогичные заявления подаются правлениям колхозов или администрации совхозов, сельскохозяйственных предприятий, организаций и учреждений. Справка о том, что застройщик не имеет на праве личной собственности жилого дома и о составе семьи выдается исполкомом сельского Совета депутатов трудящихся.

ПРИМЕЧАНИЕ. Неработающие пенсионеры подают заявления на получение земельных участков непосредственно в исполком местного Совета депутатов трудящихся с приложением вместо справки о заработной плате справки отдела социального обеспечения о размере получаемой пенсии.

14. Стоимость технической документации и расходы по оформлению отвода земельного участка для строительства индивидуального жилого дома застройщик оплачивает через местные отделения Госбанка на счета местных органов по делам строительства и архитектуры.

15. Застройщик, получив согласованную и утвержденную техническую документацию на строительство жилого дома, обязан заключить договор с местными органами по делам строительства и архитектуры исполкома городского (районного) Совета депутатов трудящихся о предоставлении в бессрочное пользование земельного участка для строительства индивидуального жилого дома (Типовой договор прилагается[1]).

Отвод земельных участков в сельских населенных пунктах (колхозах, совхозах и других сельхозпредприятиях, учреждениях, организациях), оформляется удостоверительной записью в похозяйственных книгах сельских Советов и земельно-шнуровых книгах сельскохозяйственных предприятий, учреждений и организаций.

В городах и поселках городского типа заключенные договоры о предоставлении в бессрочное пользование земельного участка для строительства индивидуального жилого дома удостоверяются в установленном порядке в нотариальной конторе.

16. Разрешения на строительство индивидуальных жилых домов в городах, поселках городского типа выдаются местными органами по делам строительства и архитектуры при наличии утвержденной технической документации на строительство и удостоверенного нотариальной конторой договора о передаче земельного участка в бессрочное пользование.

ПОЛОЖЕНИЕ
О ГОСУДАРСТВЕННОМ КОМИТЕТЕ ТУРКМЕНСКОЙ ССР ПО НАДЗОРУ ЗА БЕЗОПАСНЫМ ВЕДЕНИЕМ РАБОТ В ПРОМЫШЛЕННОСТИ И ГОРНОМУ НАДЗОРУ

УТВЕРЖДЕНО ПОСТАНОВЛЕНИЕМ СОВЕТА МИНИСТРОВ
ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 8 июня 1982 г. № 257
(СП ТССР, 1982 г., № 4—5—6, ст. 41)

(Извлечение)

1. Государственный комитет ТССР по надзору за безопасным ведением работ в промышленности и горному надзору (Госгортехнадзор ТССР) является союзно-республиканским органом государственного управления Туркменской ССР и в своей деятельности подчиняется Совету Министров Туркменской ССР и Государственному комитету СССР по надзору за безопасным ведением работ в промышленности и горному надзору.

Госгортехнадзор ТССР имеет своей задачей обеспечить соблюдение всеми министерствами, ведомствами, предприятиями, объединениями, организациями, учреждениями республики и должностными

[1] Приложение не приводится.

лицами требований по безопасному ведению работ в промышленности, установленного порядка пользования недрами, выполнение обязанностей по охране недр и проведение ими профилактической работы по этим вопросам.

Вся деятельность Госгортехнадзора ТССР при решении вопросов, отнесенных к его компетенции, должна быть направлена на обеспечение государственных интересов, предупреждение аварий и производственного травматизма, рациональное использование месторождений полезных ископаемых и охрану недр, сохранности взрывчатых материалов и правильное их использование в народном хозяйстве, на проведение профилактических мероприятий по этим вопросам.

Госгортехнадзор ТССР несет ответственность за организацию и осуществление систематического и действенного государственного надзора за соблюдением правил по безопасному ведению работ в промышленности, на подконтрольных ему объектах и при пользовании недрами.

2. Госгортехнадзор ТССР осуществляет государственный надзор за:

состоянием безопасности ведения работ горнорудной, нерудной, нефте- и газодобывающей, нефтегазоперерабатывающей и химической промышленности, промышленности минеральных удобрений, при ведении геологоразведочных и других горных работ, подконтрольных Комитету, при строительстве и эксплуатации систем газоснабжения в городах, поселках городского типа и сельской местности, а также при ведении работ на объектах (независимо от ведомственной подчиненности), связанных с транспортированием, хранением и использованием природного и сжиженного (пропан-бутан) газов и на всех взрыво- и пожароопасных химических и нефтехимических производствах;

(абзац пятый) обеспечением рационального, комплексного использования и охраны недр при разработке месторождений полезных ископаемых, включая гидроминеральные ресурсы (в том числе при доразведке месторождений действующими предприятиями, кроме полноты и комплексности геологического изучения недр), а также за использованием отработанных горных выработок и естественных подземных полостей для размещения в них народнохозяйственных объектов.

5. Госгортехнадзор ТССР в соответствии с возложенными на него задачами направляет свою деятельность на выполнение и устранение причин и условий, способствующих возникновению аварий и производственному травматизму, на совершенствование и обеспечение выполнения требований нормативно-технической документации по безопасному ведению работ, обеспечение необходимого уровня руководства работами, на соблюдение установленного порядка пользования недрами и в этих целях:

а) осуществляет контроль за соблюдением требований по безопасному применению и эксплуатации оборудования и безопасному ведению горных и взрывных работ, соблюдением установленных пылегазового и противопожарного режимов, за состоянием вентиляционных систем, проведением мероприятий по предотвращению газодинамических явлений и горных ударов и за выполнением других требований техники безопасности на действующих, строящихся, реконструируемых рудниках, карьерах, горно-обогатительных и брикетных предприятиях, при строительстве тоннелей и гидротехнических сооружений, проведении геологоразведочных работ, а также при использовании в народном хозяйстве отработанных горных выработок и естественных подземных полостей;

б) контролирует правильность разработки и охраны минеральных

и прочих неживых ресурсов на континентальном шельфе СССР, а также безопасность работ при проведении исследований, разведке и разработке этих ресурсов;

в) разрабатывает и представляет в Госплан ТССР и Госгортехнадзор СССР в установленном порядке проект раздела по охране недр и рациональному использованию минеральных ресурсов для включения в перспективные и годовые планы экономического и социального развития Туркменской ССР, осуществляет контроль за выполнением предприятиями, организациями и учреждениями заданий, установленных в указанном разделе государственных планов;

г) контролирует правильность разработки месторождений полезных ископаемых (включая гидроминеральные ресурсы) в части полноты выемки запасов и комплексного извлечения основных и совместно с ними залегающих полезных ископаемых, соблюдение установленного порядка учета запасов полезных ископаемых на предприятиях по добыче полезных ископаемых, правильность и своевременность списания ими запасов, а также правильность ликвидации и консервации рудников, карьеров и других предприятий по добыче полезных ископаемых или отдельных горных выработок на них, нефтяных и газовых скважин в части безопасности работ, охраны недр и сохранения горных выработок, пригодных для использования в народном хозяйстве, участвует совместно с министерствами и ведомствами в отборе отработанных горных выработок и естественных подземных полостей для размещения в них народнохозяйственных объектов;

д) проверяет своевременность и правильность установления границ безопасного ведения горных работ, проведения мероприятий по предупреждению и устранению вредного влияния горных работ на здоровье людей, окружающую природную среду, здания и сооружения и по предупреждению прорывов воды в рудники, а также в отработанные горные выработки и естественные подземные полости (совместно с заинтересованными министерствами и ведомствами), используемые для размещения в них народнохозяйственных объектов; проверяет соблюдение правил проведения маркшейдерских и геологических работ при разработке месторождений полезных ископаемых и при использовании отработанных горных выработок и естественных подземных полостей в народном хозяйстве;

е) предоставляет с учетом заключения органов геологической службы горные отводы для разработки месторождений полезных ископаемых (кроме общераспространенных) и строительства народнохозяйственных объектов в отработанных горных выработках и естественных подземных полостях, регистрирует горные отводы для разработки месторождений общераспространенных полезных ископаемых;

л) рассматривает представляемые на согласование и контролирует выполнение планов развития горных работ, нормативов потерь и разубоживания полезных ископаемых на предприятиях по добыче полезных ископаемых, проектных решений, разработанных с обоснованными отступлениями от требований действующих правил безопасности и охраны недр или при отсутствии таких правил; рассматривает предложения о списании с учета предприятий по добыче полезных ископаемых балансовых запасов полезных ископаемых, утративших промышленное значение, потерянных в процессе добычи, либо не подтвердившихся при последующих геологоразведочных работах при разработке месторождения;

р) выдает разрешения:

(абзац третий) на право производства взрывных работ;

на застройку в исключительных случаях площадей залегания полезных ископаемых (кроме общераспространенных);

на право производства неспециализированными предприятиями и организациями работ, связанных со строительством подземных газопроводов и газовых сооружений на них;

у) назначает представителей для участия в составе государственных приемочных комиссий по приемке в эксплуатацию магистральных нефтепродуктопроводов и газопроводов, а также подконтрольных предприятий и объектов; участвует в осуществлении выборочного контроля за соблюдением государственными приемочными комиссиями правил приемки в эксплуатацию предприятий и объектов;

ф) контролирует состояние и готовность военизированных горноспасательных частей, подразделений противофонтанной и газоспасательной служб к ликвидации аварий на предприятиях и в организациях, проведение этими частями и подразделениями профилактической работы; рассматривает представляемые министерствами и ведомствами на согласование схемы дислокации указанных частей и подразделений на территории Туркменской ССР;

х) разрешает споры между предприятиями, организациями и учреждениями по вопросам выемки запасов полезных ископаемых (кроме общераспространенных) под застроенными площадями, а также в охранных зонах народнохозяйственных объектов и принимает решения, обязательные для спорящих сторон.

6. Госгортехнадзору ТССР для решения стоящих перед ним задач и выполнения возложенных на него обязанностей предоставляется право:

а) производить в любое время проверку всех подконтрольных предприятий, организаций и объектов по вопросам, относящимся к компетенции Комитета;

б) привлекать по согласованию с соответствующими министерствами, ведомствами республики предприятиями и организациями их специалистов для проведения проверок;

в) вносить в министерства и ведомства республики предложения и давать руководителям предприятий, организаций, управлений и отделов исполкомов местных Советов народных депутатов, имеющих подконтрольные Госгортехнадзору ТССР объекты, обязательные для исполнения указания об устранении выявленных при проверке нарушений, правил и норм по безопасному ведению работ, хранению, использованию и учету взрывчатых материалов, устройству оборудования, использованию и охране недр, а также об искоренении причин и условий, приводящих к таким нарушениям;

г) давать должностным лицам подконтрольных предприятий, организаций, учреждений и объектов обязательные для исполнения указания о приостановке работ, которые ведутся с нарушением правил и норм по безопасному ведению работ и охране недр, а также о выводе людей с рабочих мест, когда создается угроза жизни людей или возникновения аварий, и в случае необходимости непосредственно приостанавливать работы и выводить людей, опечатывать места работ или оборудование;

е) налагать в установленном законом порядке на должностных лиц штрафы за нарушение правил, норм и инструкций по безопасному ведению работ и законодательства о недрах;

з) делать представления руководителям министерств и ведомств республики, предприятий, организаций и учреждений об освобождении в установленном порядке от занимаемых должностей или о лишении

на срок до одного года права технического руководства работами лиц:

систематически нарушающих правила и нормы по безопасному ведению работ, использованию и охране недр;

(абзац четвертый) нарушающих установленный порядок учета, хранения и использования взрывчатых материалов:

не имеющих права руководить горными, буровыми, маркшейдерскими, взрывными, газоопасными и электротехническими работами, а также работами на объектах котлонадзора и подъемных сооружениях;

и) передавать в соответствующих случаях материалы в следственные органы для привлечения виновных лиц к уголовной ответственности;

к) заслушивать по вопросам, входящим в компетенцию Госгортехнадзора ТССР, доклады и сообщения представителей министерств и ведомств республики, а также руководителей предприятий и организаций;

л) проводить в установленном порядке техническое расследование обстоятельств и причин аварий, случаев производственного травматизма, хищения, потерь и разбрасывания взрывчатых материалов на предприятиях, в организациях и учреждениях и принимать по результатам расследования обязательные для исполнения решения по вопросам, отнесенным к компетенции Госгортехнадзора ТССР;

м) вносить в министерства и ведомства республики предложения о проведении научно-исследовательских, проектных и проектно-конструкторских работ по вопросам, относящимся к компетенции Госгортехнадзора ТССР; рассматривать представляемые на согласование перспективные планы научно-исследовательских работ отраслевых институтов, специализированных в области техники безопасности, использования и охраны недр и совершенствования взрывного дела;

р) получать от предприятий и организаций сведения о состоянии техники безопасности, причинах производственного травматизма, об использовании и охране недр, обеспечении сохранности и случаях утраты взрывчатых материалов по установленным ЦСУ СССР формам отчетности, а в период обследования от руководителей предприятий, организаций, объектов и других должностных лиц объяснения по вопросам, относящимся к компетенции Госгортехнадзора ТССР, и необходимые для ознакомления справки и отчеты по существующим формам отчетности, планы горных и геологоразведочных работ, техническую документацию на горные и взрывные работы, буровые скважины, подъемные сооружения, объекты котлонадзора и газового надзора и на технологические процессы в химических, нефтехимических, нефтеперерабатывающих и газоперерабатывающих производствах;

с) проверять наличие у инженерно-технических работников предприятий, организаций и объектов соответствующих документов, дающих право на руководство горными, буровыми, взрывными, маркшейдерскими, электротехническими и газоопасными работами, а также наличие у работников соответствующих документов на право производства взрывных, газоопасных и других работ повышенной опасности; контролировать соблюдение специальных требований, установленных для приема на работу, связанную с хранением, использованием и учетом взрывчатых материалов;

т) проверять соблюдение требований по предотвращению проникновения в горные выработки, на земную поверхность и в водные объекты нефти, газа и иных веществ и материалов при подземном их хра-

нении, сточных вод, сбрасываемых в недра, захороненных в недрах вредных веществ и отходов производства;

у) прекращать самовольное пользование недрами и самовольную застройку площадей залегания полезных ископаемых, а также ограничивать, приостанавливать или запрещать сброс в недра сточных вод, захоронение вредных веществ и отходов производства, подземное хранение веществ и материалов в случае нарушения требований законодательства о недрах.

Права, предусмотренные настоящим пунктом, предоставляются должностным лицам (включая инспекторский состав) органов Госгортехнадзора ТССР в объемах, определяемых Председателем Госгортехнадзора СССР.

8. (Абзац третий) Коллегия Госгортехнадзора ТССР на своих регулярно проводимых заседаниях рассматривает вопросы совершенствования государственного надзора за безопасным ведением работ в промышленности, за использованием и охраной недр и другие основные вопросы деятельности Комитета, обсуждает вопросы практического руководства подведомственными организациями, проверки исполнения решений, подбора и использования кадров, проекты важнейших документов, вносимых в вышестоящие органы, а также постановлений, приказов и инструкций Комитета, заслушивает доклады и отчеты всех структурных подразделений Госгортехнадзора ТССР, заслушивает по вопросам, входящим в его компетенцию, доклады и сообщения представителей министерств и ведомств республики, руководителей подконтрольных предприятий, научно-исследовательских, проектно-конструкторских и других организаций и заводов-изготовителей оборудования.

10. В Госгортехнадзоре ТССР образуется научно-технический совет для рассмотрения вопросов улучшения состояния безопасности труда, предупреждения аварийности, снижения производственного травматизма, охраны недр и других вопросов, отнесенных к компетенции Комитета.

ПОЛОЖЕНИЕ
О МИНИСТЕРСТВЕ ПРОМЫШЛЕННОСТИ СТРОИТЕЛЬНЫХ МАТЕРИАЛОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

УТВЕРЖДЕНО ПОСТАНОВЛЕНИЕМ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 13 августа 1969 г. № 377
(СПиР ТССР, 1969 г. № 8, ст. 177)

(Извлечение)

6. Министерство промышленности строительных материалов Туркменской ССР в соответствии с возложенными на него задачами осуществляет следующие функции:

VI. В области кадров, труда и заработной платы

в) осуществляет мероприятия по внедрению способов и средств безопасной разработки месторождений нерудных полезных ископаемых, по профилактике и борьбе с профессиональными заболеваниями.

VII. Другие виды деятельности

а) участвует в планировании геологоразведочных работ по развитию сырьевой базы промышленности строительных материалов, вы-

полняемых Управлением геологии Совета Министров ТССР; совместно с Управлением геологии Совета Министров ТССР рассматривает результаты предварительной разведки месторождений сырья для производства строительных материалов и определяет целесообразность детальной разведки этих месторождений; принимает детально разведанные месторождения указанного сырья с целью проектирования и строительства на их базе новых предприятий; организует работы по ревизии, доразведке и переоценке разрабатываемых месторождений полезных ископаемых;

б) организует геологическую и маркшейдерскую службу, обеспечивает правильное развитие горных работ на горнодобывающих предприятиях, полноту выемки полезных ископаемых, осуществляет учет состояния и движения запасов и фактических потерь минерального сырья при разработке месторождений.

О НЕКОТОРЫХ МЕРАХ ПО УСИЛЕНИЮ БОРЬБЫ С НАРУШЕНИЯМИ ПРАВИЛ ОХОТЫ В ТУРКМЕНСКОЙ ССР[1]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 11 января 1973 г. № 13

В целях усиления борьбы с нарушениями правил охоты и улучшения охраны полезных диких зверей и птиц в охотничьих угодьях Совет Министров Туркменской ССР постановляет:

1. Утвердить прилагаемое Положение об охоте и охотничьем хозяйстве Туркменской ССР.

2. Запретить приемку от отдельных граждан комбинатами бытового обслуживания населения и ателье в переработку и крашение невыделанных, а также выделанных, но не имеющих государственного клейма (штампа) шкурок пушных зверей, подлежащих обязательной сдаче государству.

3. Туркменпотребсоюзу усилить контроль за выполнением заготконторами порядка приемки пушнины, установленного Положением об охоте и охотничьем хозяйстве Туркменской ССР.

7. Государственному комитету лесного хозяйства Совета Министров ТССР, Туркменскому республиканскому обществу охраны природы, Туркменскому республиканскому обществу охотников и рыболовов, областным и районным органам госохотнадзора и рыбоохраны, исполкомам областных, городских и районных Советов депутатов трудящихся обеспечить систематический контроль за состоянием охраны природы в областях и районах республики.

Министерству внутренних дел ТССР и его органам на местах оказывать содействие природоохранительным организациям в осуществлении мер по охране природы и борьбе с браконьерством.

8. Утвердить перечень должностных лиц и организаций, осуществляющих государственный надзор за соблюдением правил охоты на территории Туркменской ССР, которым предоставлено право налагать в административном порядке штрафы за нарушения правил охоты без обращения в административные комиссии, согласно приложению.

9. Государственному комитету лесного хозяйства Совета Министров ТССР определить порядок снабжения форменной одеждой работни-

---

[1] Пункты 4—6, 11—16 не приводятся, как не содержащие норм, подлежащих включению в Свод законов Туркменской ССР.

Пункт 17 признан утратившим силу постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 2 февраля 1982 г. № 40.

ков организаций, осуществляющих надзор за охотой на территории республики.

10. Принять предложение Государственного комитета лесного хозяйства Совета Министров ТССР, Туркменского республиканского общества охотников и рыболовов, Министерство торговли ТССР и Туркменпотребсоюза, согласованное с Госпланом ТССР и Министерством финансов ТССР, о сосредоточении с 1 января 1973 г. торговли охотничьими ружьями и боеприпасами к ним (порохом, патронами, дробью и др.) только в магазинах Туркменского республиканского общества охотников и рыболовов.

УТВЕРЖДЕНО
постановлением Совета
Министров ТССР
от 11 января 1973 г. № 13

ПОЛОЖЕНИЕ ОБ ОХОТЕ И ОХОТНИЧЬЕМ ХОЗЯЙСТВЕ ТУРКМЕНСКОЙ ССР[1]

1. Общие положения

1. Охотничье хозяйство является отраслью народного хозяйства, в задачу которого входит охрана, воспроизводство и организация рационального использования государственного охотничьего фонда. Охотничье хозяйство ведется на основе научных рекомендаций и передового опыта, достигнутого в этой отрасли.

2. Все дикие животные (звери, птицы, пресмыкающиеся и др.), являющиеся объектом охоты и промысла, обитающие на территории Туркменской ССР в естественных условиях или выпущенные в охотничьи угодья с целью их разведения, являются собственностью государства и составляют государственный охотничий фонд.

3. Охотничьими угодьями признаются все земельные и лесные площади, горные массивы, поймы рек, озера, водохранилища и водоемы, являющиеся местом обитания диких животных, и которые могут быть использованы в интересах охоты и ведения охотничьего хозяйства.

Все охотничьи угодья Туркменской ССР, независимо от того, в чьем пользовании находится территория (акватория), на которой они расположены, состоят в ведении Государственного комитета лесного хозяйства Совета Министров ТССР, который осуществляет руководство и контроль за охотой и ведением охотничьего хозяйства.

4. Охрана государственного охотничьего фонда, а также проведение мероприятий по воспроизводству охотничьей фауны и улучшению качества охотничьих угодий возлагаются на пользователей охотничьих угодий (приписные, специализированные и другие охотничьи хозяйства и общество охотников и рыболовов).

Администрация лесхозов, колхозов, совхозов и других хозяйств должна осуществлять хозяйственную деятельность так, чтобы были созданы благоприятные условия и для ведения рационального охотничьего хозяйства.

5. Охотничьи угодья разделяются на:

а) угодья общего пользования, охота в которых разрешается с соблюдением настоящего Положения всем гражданам, являющимся членами охотничьих обществ;

[1] Абзац второй пункта 9 признан утратившим силу постановлением Совета Министров ТССР от 2 июня 1976 г. № 212 (СП ТССР, 1976 г., № 6, ст. 58).

б) угодья, закрепленные за государственными, кооперативными или общественными организациями в целях создания приписных охотничьих, охотничье-рыболовных хозяйств или специализированных охотничьих хозяйств и проведение мероприятий, направленных на увеличение количества полезных диких зверей и птиц.

Охота в этих угодьях допускается с разрешения администрации организаций, за которой они закреплены;

в) заказники республиканского и местного значения, на территории которых охота (промысел) запрещается на все или отдельные виды животных на установленный срок (период покоя);

г) заповедники и их охранные зоны, природные парки и зеленые зоны вокруг городов и промышленных предприятий, на территории которых всякая охота запрещена.

6. Выделение и закрепление охотничьих угодий за государственными, кооперативными и общественными организациями для организации приписных и специализированных охотничьих хозяйств на территории Туркменской ССР производит Государственный комитет лесного хозяйства Совета Министров ТССР по согласованию с соответствующими облисполкомами путем заключения договора с заинтересованными организациями.

Закрепление охотничьих угодий производится на срок не менее 10 лет.

Закрепление охотничьих угодий в качестве приписных охотничьих хозяйств и заказников производится без изъятия территории из землепользования колхозов, совхозов, лесхозов и других организаций.

Подготовка документации на приписку охотничьих угодий возлагается на организацию, за которой закрепляются охотничьи угодья.

Организациям, за которыми закреплены охотничьи угодья, предоставляется право, по согласованию с землепользователем, возводить в этих угодьях необходимые постройки (охотничьи домики, остановочные пункты, лодочные станции и т. п.).

За систематическое нарушение порядка ведения охотничьего хозяйства в закрепленных охотничьих угодьях организации, за которыми они закреплены, несут ответственность в виде запрета охоты на срок до 5 лет либо изъятия их из пользования[1].

7. Заказники республиканского значения устанавливаются и выделяются Советом Министров Туркменской ССР по представлению Государственного комитета лесного хозяйства Совета Министров ТССР; заказники местного значения — облисполкомами; заказники на территории приписных охотничьих хозяйств — распоряжением организации, в ведении которой находится данное охотничье хозяйство, по согласованию с местными органами Государственного комитета лесного хозяйства Совета Министров ТССР.

Охрана и ведение хозяйства в заказниках республиканского значения осуществляются на основе положения, утверждаемого Государственным комитетом лесного хозяйства Совета Министров ТССР, а в местных заказниках — руководителями организаций, в ведении которых они находятся[1].

8. Заповедники учреждаются постановлением Совета Министров Туркменской ССР.

---

[1] Пункт 6, 7—с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 30 октября 1974 г. № 466.

II. Право на охоту, порядок выдачи охотничьих билетов, приобретения и реализации охотничьих ружей и боеприпасов к ним

9. Правом на охоту на территории Туркменской ССР пользуются все граждане СССР, достигшие 18 лет и являющиеся членами охотничьих обществ, сдавшие испытания по охотничьему минимуму, состоящие на учете в одном из обществ Туркменского республиканского общества охотников и рыболовов или окружного совета Всеармейского военно-охотничьего общества и уплатившие государственную пошлину в установленном размере[1].

10. Право на охоту не предоставляется:

а) лицам, признанным в установленном порядке недееспособными;

б) лицам, осужденным или оштрафованным за браконьерство в течение трех лет со дня отбывания наказания или уплаты штрафа и возмещения причиненного охотничьему хозяйству ущерба;

в) лицам, злоупотребляющим спиртными напитками.

11. Охотник обязан знать и строго соблюдать правила охоты, правила по технике безопасности при обращении с охотничьим оружием, соблюдать охотничью этику, вести учет добытой дичи, лично участвовать в проведении биотехнических мероприятий, направленных на воспроизводство поголовья диких зверей и птиц, бороться с браконьерством и истреблять вредных зверей и птиц[1].

12. Прием в члены охотничьих обществ и выдача охотничьих билетов, их ежегодная перерегистрация и сбор государственной пошлины в Туркменской ССР производятся:

— Туркменским республиканским обществом охотников и рыболовов и его местными охотничьими обществами — для граждан охотников и рыболовов;

— окружным советом Всеармейского военно-охотничьего общества для охотников-военнослужащих.

ПРИМЕЧАНИЕ. В местах, где нет первичных коллективов ВВОО, военнослужащие могут вступать в члены Туркменского республиканского общества охотников и рыболовов.

Охотничий билет действителен на срок до окончания года, независимо от даты вступления охотника в члены общества.

Порядок приема в члены общества, а также порядок и срок перерегистрации охотничьих билетов определяется уставами Туркменского республиканского общества охотников и рыболовов или Всеармейского военно-охотничьего общества.

Охотники, находящиеся временно на территории Туркменской ССР состоящие членами охотничьих обществ других союзных республик, обязаны встать на временный учет в обществе охотников по месту жительства в республике. К охоте эти лица допускаются по справкам местных обществ охотников о приеме на временный учет и сдаче охотником зачета по охотничьему минимуму.

13. Приобретение гладкоствольных и нарезных охотничьих ружей, боеприпасов к ним, охотничьих ножей гражданами, предприятиями и учреждениями производится в порядке, установленном Инструкцией о порядке приобретения, перевозки, хранения, учета и использования огнестрельного оружия, боеприпасов к нему, производства холодного

---

[1] Пункты 9 и 11 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 30 октября 1974 г. № 466.

оружия, открытия стрелковых тиров, стрельбищ, стрелково-охотничьих стендов, оружейно-ремонтных мастерских, торговли огнестрельным оружием, боеприпасами к нему и охотничьими ножами, утвержденной Министерством внутренних дел СССР 4 декабря 1975 г[1].

14. Продажа гладкоствольных охотничьих ружей и боеприпасов к ним производится в магазинах Туркменского республиканского общества охотников и рыболовов по разрешениям органов внутренних дел.

Продажа орудий охоты (кроме ружей), изъятых органами государственного охотничьего надзора у нарушителей, производится только в магазинах обществ охотников и рыболовов на комиссионных условиях. В таком же порядке, но по разрешению органов внутренних дел производится продажа охотниками ранее приобретенных ружей, а также ружей, изъятых органами государственного охотничьего надзора.

Оценка этих ружей и орудий охоты производится постоянной оценочной комиссией, утверждаемой исполкомом местного Совета депутатов трудящихся[1].

15. Приобретенное охотничье оружие должно быть в пятидневный срок с момента приобретения зарегистрировано в местном охотничьем обществе, выдавшем охотничий билет, и в месячный срок в органах внутренних дел и получено разрешение на его хранение[1].

III. Правила охоты

16. Охотой признается выслеживание с целью добычи, преследование и сама добыча (отлов, отстрел) диких зверей и птиц.

Вызволение диких зверей и птиц из бедственного положения и содержание их в домашних условиях, если по каким-либо причинам невозможно выпустить их в естественные места обитания, не считается охотой.

Нахождение лиц в пределах охотничьих угодий вне дорог общего пользования, с ружьями, орудиями лова, охотничьими собаками, ловчими птицами, а равно с добытой охотничьей продукцией приравнивается к охоте[2].

ПРИМЕЧАНИЕ. Отлов певчих и декоративных птиц, в любительских целях членами секций певчего и декоративного птицеводства обществ охраны природы, а также безружейные истребления мышевидных грызунов — вредителей сельского хозяйства (сусликов, песчанок, крыс, мышей) охотой не считается.

17. Должностным лицам, исполнение служебных обязанностей которых связано с ношением огнестрельного оружия, при наличии соответствующего документа на имеющееся оружие разрешается нахождение с огнестрельным оружием в охотничьих угодьях независимо от сроков охоты. Охота этим лицам разрешается на общих основаниях[2].

18. Промысловой признается охота, целью которой является выполнение государственного плана заготовки продукции охотничьего хозяйства (охотпродукции).

Спортивной признается охота, целью которой является спорт, отдых охотников-любителей.

---

[1] Пункты 13—15 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 2 июня 1976 г. № 212 (СП ТССР, 1976 г., № 6, ст. 58).

[2] Пункты 16 и 17 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 30 октября 1974 г. № 466.

19. Во время следования на охоту, во время охоты, а также при перевозке, переносе и сдаче продукции охоты заготовительным организациям охотник обязан иметь при себе действительный охотничий билет, а в предусмотренных случаях — дополнительные, разрешающие охоту документы.

Для всех охотников обязательно:

— взаимное предъявление охотничьих билетов при следовании на охоту и при встрече на охоте;

— предъявление охотничьего билета, оружия, снаряжения, орудий лова, добытой охотничьей продукции по требованию лиц, на которых возложен государственный надзор, а также лиц, содействующих надзору за охотой.

20. Незаконной охотой (браконьерством) признается:

а) охота в местах, где она запрещена;

б) нарушение установленных сроков охоты на данный вид зверей, птиц, пресмыкающихся и других;

в) охота без соответствующего документа или с просроченным документом;

г) превышение предельных норм добычи;

д) охота на зверей и птиц и пресмыкающихся, запрещенных к добыче;

е) охота на зверей и птиц, находящихся в бедственном положении;

ж) охота запрещенными способами и орудиями лова, применение общеопасных и истребительных средств и способов охоты;

з) охота с оружием военных образцов, малокалиберными винтовками, с нарезными вкладышами, а равно с воздушными ружьями;

и) бесцельное уничтожение животных.

21. Организации и лица, применяющие ядовитые вещества для борьбы с вредителями сельскохозяйственных растений и для других целей, обязаны строго соблюдать меры предосторожности, обеспечивающие охрану диких животных от отравления.

22. Запрещается на всей территории Туркменской ССР:

а) нахождение с огнестрельным оружием и орудиями лова, охотничьими собаками, ловчими птицами на территории заповедников, их охранных зон, заказников, природных парков, без письменного разрешения администрации этих хозяйств;

б) нахождение с заряженными ружьями или какая бы то ни была стрельба в пределах зон, выделенных исполкомами местных Советов депутатов трудящихся для массового отдыха населения или проведения массовых мероприятий, не связанных с охотой, а также в пределах зеленых зон городов и населенных пунктов, за исключением стрелковых стендов и мест в пределах этих зон, отведенных в установленном порядке специально для охоты или пристрелки ружей; нахождение с заряженным ружьем в пределах 200 метров от причала, охотничьей, рыболовецкой или спортивной базы государственных или общественных организаций, а также при передвижении на механизированных средствах транспорта; ружейная охота в пределах зоны отчуждения шоссейных и железных дорог и промышленных предприятий; какая бы то ни была стрельба в нетрезвом состоянии;

в) всякая охота на пролетных диких птиц на побережье Каспийского моря, за исключением территории и акватории приписных охотничьих хозяйств, ружейная охота в пределах 100 метров от места остановки механизированного транспорта, на котором охотник следует через охотничьи угодья;

г) охота с применением общеопасных и истребительных средств и способов: охота с помощью фар, прожекторов, рефлекторов и других

осветительных и ослепляющих средств; использование каких бы то ни было механизированных транспортных средств для охоты с подъезда или в угон на каких бы то ни было зверей и птиц; групповая охота с куласов, морских и речных механизированных транспортных средств загоном или распугиванием водоплавающих птиц в целях улучшения охоты; охота на родниках; настораживание ружей и самопалов; применение для добычи зверей и птиц петель, сетей и ядов; охота со щитом[1];

д) отлов и содержание диких животных, охота на которых запрещена в течение всего года, всем лицам и организациям, за исключением зоологических и научных учреждений, добывающих этих животных по лицензиям (разрешениям); добыча без лицензий пресмыкающихся земноводных и рукокрылых в целях заготовки и реализации[1];

е) охота с ружьями, не обозначенными в охотничьем билете охотника, передача ружей для охоты лицам, не имеющим права на охоту; торговля на рынках и вне рынков с рук охотничьими ружьями, порохом, снаряженными патронами, мясом и тушками диких зверей и птиц; скупка, продажа, покупка, прием в переработку не имеющих государственного клейма (штампа) выделанных и не выделанных шкурок пушных зверей и изготовление из них изделий всем гражданам и организациям, не имеющим на то особого разрешения;

ж) вывоз за пределы республики: живых животных (зверей, птиц, пресмыкающихся, земноводных и рукокрылых) без разрешения Государственного комитета лесного хозяйства Совета Министров ТССР, а также пушнины и кож диких зверей лицам и организациям, не уполномоченным для этих целей[1];

з) акклиматизация и расселение на территории республики каких бы то ни было животных без предварительного согласования с Академией наук ТССР и получения разрешения от Государственного комитета лесного хозяйства Совета Министров ТССР;

и) разорение гнезд птиц и нор зверей, сбор яиц каких бы то ни было птиц, а также отлов молодняка, кроме волков и шакалов;

к) выжигание растительности в охотничьих угодьях с целью выгона диких зверей и птиц, загрязнение или отравление среды обитания диких зверей, птиц и рыб;

л) уничтожение и порча столбов, трафаретов и указателей и других знаков, обозначающих границы охотничьих хозяйств, заказников, заповедников, тренировочных и других специальных участков[1].

23. Животные, охота на которых запрещена в течение всего года:

а) звери: кулан, бухарский олень (хангул), безоаровый козел, винторогий козел, дикий баран (архар), джейран, сайгак, тигр, гепард, леопард (барс), бурый медведь, гиена, рысь, каракал, выдра, куница, афганская лисица, барсук, медоед, хорь степной, перевязка, ласка, нутрия, ондатра, каспийский тюлень;

б) птицы: фламинго, лебеди, гуси, краснозобая казарка, фазан, горная индейка (улар), турач, стрепет, дрофа-дудак, дрофа-красотка (красавчик), цапли, выпи, журавли, аисты, голуби, кроме обыкновенной горлицы, все насекомоядные, совы и все хищные, кроме луня болотного.

Добыча отдельных видов из перечисленных животных в охотничь-

---

[1] Подпункты «г», «д», «ж» и «л» пункта 22—с изменениями внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 30 октября 1974 г. № 466.

их угодьях общего пользования разрешается научным и зоологическим организациям при наличии тематических планов и соответствующих ассигнований на эти цели по платным (кроме учебных заведений) лицензиям, выдаваемым Государственным комитетом лесного хозяйства Совета Министров ТССР или в специализированных хозяйствах по лицензиям, выдаваемым администрациями этих хозяйств.

Стоимость лицензий на добычу животных для научных и зоологических организаций

	Рублей за голову, независимо от возраста
а) звери:	
кулан, леопард, винторогий козел	100
джейран, безоаровый козел	50
горный баран, сайгак	25
гиена, выдра, рысь, каракал, куница, барсук, медоед, тюлень каспийский	10
хорь, ласка, ежи, нутрия, ондатра	1
б) птицы:	
фламинго, лебеди, казарки	10
турач, стрепет, горная индейка, дрофы, цапли, журавли	5
все остальные птицы, запрещенные к добыче, кроме насекомоядных	1
насекомоядные	0,1
в) пресмыкающиеся:	
кобра, гюрза, большеглазый полоз	5
прочие ядовитые и неядовитые змеи	2,5
варан	1
черепахи и мелкие ящерицы	0,1
рукокрылые и земноводные	0,05

Лицензия выдается на срок, согласованный с Государственным комитетом лесного хозяйства Совета Министров ТССР. Средства за неиспользованные лицензии возврату не подлежат. Лицензия не освобождает исполнителя от получения охотничьего билета и оплаты государственной пошлины.

24. В целях ускорения восстановления численности животных, запрещенных к добыче, имеющих наибольший интерес для промысловой и спортивной охоты, заинтересованные государственные, кооперативные и общественные организации могут создавать в установленном порядке специализированные приписные охотничьи хозяйства. Добыча животных в этих хозяйствах разрешается по платным лицензиям в пределах планов утверждаемых Государственным комитетом лесного хозяйства Совета Министров ТССР.

Средства, полученные от реализации лицензий на добычу животных в специализированных приписных охотничьих хозяйствах полностью остаются в распоряжении этих хозяйств и расходуются на укрепление материальной базы.

Стоимость лицензий на добычу животных в специализированных охотничьих хозяйствах устанавливается администрацией этих хозяйств по согласованию с Государственным комитетом лесного хозяйства Совета Министров ТССР и Государственным комитетом цен Совета Министров ТССР. Заинтересованным членам общества охотников (лицам и организациям) разрешается клеточное (вольерное) содержание нутрий и ондатры при условии заключения договоров с Туркменским республиканским обществом охотников и рыболовов и регистрации их в недельный срок с момента заключения в местном органе государственного охотничьего надзора[1].

25. Охота в Туркменской ССР разрешается в следующие сроки:

— обыкновенная горлица	— со второй субботы августа до первого воскресенья октября
— каменная куропатка (кеклик) — пустынная куропатка — тураль, туртушка, саджа, авдотка	— с последней субботы октября до первого воскресенья февраля
— утки всех видов, лысуха и болотная дичь:	— с последней субботы сентября до первого воскресенья января
а) в каспийских морских приписных охотничьих хозяйствах с суши и в километровой прибрежной полосе моря, только с таймунов, с нахождением в плавании с восхода до заката солнца	— с первой субботы ноября до первого воскресенья февраля
б) в открытых для охоты охотничьих угодьях вне моря	— с последней субботы сентября до первого воскресенья января
— шурка золотистая и шурка зеленая, на пасеках и в трехкилометровой зоне вокруг них	— без ограничений
— волк, шакал	— в течение года
— лисица, корсак, манул, камышовый кот, барханная кошка, степная кошка, заяц	— с 1 ноября до 1 февраля
— кабан, дикобраз:	
а) вне культурной зоны	— с 1 августа по 15 ноября
б) на полях сельскохозяйственных культур	— в течение всего года

26. Государственному комитету лесного хозяйства Совета Министров ТССР предоставляется право:

а) на основе фенологических наблюдений регулировать сроки охоты путем сокращения или продления их до 15 дней против утвержденных.

б) в случаях резкого снижения численности охотопромысловых животных закрывать охоту на отдельные виды на необходимый срок

[1] Абзац 3 пункта 24 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 30 октября 1974 г. № 466.

в отдельных районах и областях по согласованию с райисполкомами и облисполкомами;

в) организовывать и проводить пробные отстрелы диких зверей и птиц в течение года с целью получения необходимых сведений о состоянии государственного охотничьего фонда и уточнения сроков начала и окончания охотничьего сезона на пушных зверей;

г) выдавать разрешения и платные лицензии на право производства научной охоты на все виды животных в закрытые для охоты сроки для научных и культурных целей по ходатайству руководителей научных и зоологических учреждений и музеев при наличии планов, а также на отлов диких животных для их расселения или содержания их в зоопарках как внутри республики, так и за ее пределами;

д) выдавать разрешения на отлов хищных птиц для обучения их в целях охоты;

е) регулировать численность и видовой состав животных в заказниках.

27. Предельные нормы добычи на одного охотника-любителя

	За день охоты	За многодневный выезд на охоту без учета потребл. в период охоты на питание
а) птиц, всех видов, разрешенных к добыче, в общей сложности	10	20
в том числе уток (кроме чирков)	5	10
б) зайцев	2	3
в) кабанов, дикобразов	1	1
г) пушных зверей, разрешенных к добыче	без ограничения	

Многодневным считается выезд на охоту на срок более двух дней, причем день выезда и день приезда считается за один день.

Многодневный выезд на охоту считается разрешенным при условии получения в обществе охотников отстрелочной карточки, независимо от места предполагаемой охоты.

Отстрелочная карточка действительна на территории всех охотничьих угодий республики, открытых для охоты.

По возвращению с охоты охотник обязан заполненную отстрелочную карточку сдать обществу охотников по месту ее получения.

28. Разрешаются следующие виды охот:

а) индивидуальная охота;

б) коллективная охота с обязательным избранием руководителя охоты (начальника команды охотников), который несет ответственность за организацию и проведение охоты;

в) охота с охотничьими собаками и ловчими птицами, зарегистрированными в обществе охотников;

г) ходовая охота, охота скрадом, охота с подхода;

д) охота из укрытий (засидок), кроме мест водопоя животных;

е) охота с подсадными утками, чучелами, силуэтами и манками;

ж) ночная охота на кабана, дикобраза и других зверей с соблю-

дением условий, изложенных в Правилах по технике безопасности при обращении с охотничьим ружьем;

з) охота выслеживанием кабана и зайца по следу с собакой и без собаки;

и) охота загоном и окладом на кабана, лисицу, волка, шакала;

к) охота с применением вёсельных плавательных средств без загона.

29. Пристрелка ружей, натаска, нагонка, притравливание и полевые испытания собак, обучение и вынашивание ловчих птиц в охотничьих угодьях, отведенных для этих целей обществами охотников по согласованию с местными органами охотничьего надзора разрешается независимо от общих сроков охоты.

IV. Использование продукции охоты

30. Мясо съедобных зверей и птиц, добытое охотником в процессе спортивной охоты, используется для собственного потребления без права продажи.

Животные, добытые по разрешениям (лицензиям), могут быть использованы лишь по прямому назначению, указанному в разрешении.

Вся пушнина и шкурки диких зверей, добытые в процессе промысловой или спортивной охоты, а также выращенных в неволе подлежат сдаче заготовительным организациям с оплатой сдаваемой продукции по утвержденным закупочным ценам.

При приемке охотпродукции заготовительные организации обязаны требовать от сдатчика предъявления охотничьего билета, а на запрещенные виды — разрешения на право добычи или лицензии. В приемной квитанции, кроме фамилии и адреса сдатчика, указывается номер охотничьего билета, разрешения, лицензии и место их выдачи.

31. Выделка и переработка сырых шкурок и пушного сырья производится только организациями, которым предоставлено право на производство этих работ.

32. В случаях вызволения животных из бедственных положений, если по каким-либо причинам эти животные не могут быть выпущены в условия их естественного обитания, они подлежат немедленной безвозмездной передаче местному органу Государственного комитета лесного хозяйства Совета Министров ТССР.

В случаях, если по каким-либо причинам дикие звери и птицы не могут быть переданы местному органу Государственного комитета лесного хозяйства Совета Министров ТССР, разрешается содержание их в домашних условиях. Разрешение на их содержание в таких случаях выдается органами, осуществляющими государственный надзор за соблюдением правил охоты на территории Туркменской ССР[1].

33. Продукцией незаконной охоты признается:

а) пушное сырье, шкуры, мясо съедобных зверей, тушки птиц, живые животные, добытые недозволенным способом, или в запрещенных местах, или с нарушением сроков охоты;

б) вся продукция охоты, добытая во всякое время лицами, не

---

[1] Пункт 32 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 30 октября 1974 г. № 466.

имеющими разрешающих охоту документов, с просроченными документами или с превышением установленных предельных норм добычи;

в) пушное сырье, шкуры, мясо диких зверей и птиц, живые животные, запрещенные к добыче.

34. Заготовительные организации при обнаружении у сдатчиков продукции незаконной охоты обязаны принимать последнюю без оплаты, по квитанциям с составлением соответствующего акта.

35. Мясо диких съедобных зверей и тушки птиц, изъятые у браконьеров, передаются в качестве вознаграждения лицам, непосредственно участвующим в обнаружении и задержании браконьеров, но не более 5 кг мяса либо 5 тушек птиц на каждого. Остаток продукции незаконной охоты подлежит сдаче по актам в торгующие организации или предприятия общественного питания.

Живые животные, изъятые у лиц и организаций, подлежат сдаче местным органам Государственного комитета лесного хозяйства Совета Министров ТССР для передержки и реализуются зоологическим организациям или используются по указанию Государственного комитета лесного хозяйства Совета Министров ТССР.

Организации, принявшие незаконно добытую охотничью продукцию, приходуют ее по государственным закупочным ценам и в недельный срок вносят стоимость принятой продукции на счет специальных средств Государственного комитета лесного хозяйства Совета Министров ТССР.

V. Надзор за соблюдением положения об охоте и охотничьем хозяйстве Туркменской ССР и ответственность за его нарушение

36. Государственный надзор за соблюдением настоящего Положения возлагается на Государственный комитет лесного хозяйства Совета Министров ТССР и его областные и районные органы (областные управления лесного хозяйства, лесхозы и заповедники).

Содействие государственному охотничьему надзору оказывают:

а) органы милиции МВД ТССР;

б) Туркменское республиканское общество охотников и рыболовов и его местные охотничьи общества;

в) Общество охраны природы Туркменской ССР и его местные отделения;

г) общественная охотничья инспекция[1].

37. В целях широкого привлечения охотников и других любителей природы к охране государственного охотничьего фонда организуется общественная охотничья инспекция, которая действует на основе Положения, утверждаемого Государственным комитетом лесного хозяйства Совета Министров ТССР.

38. Должностные лица, осуществляющие государственный надзор за соблюдением настоящего Положения имеют право:

а) производить осмотр продукции охоты в натуре на приемных пунктах, складах, базах и других хранилищах; проверять товарные,

---

[1] Пункт 36 — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 30 октября 1974 г. № 466.

бухгалтерские и другие документы, относящиеся к заготовкам, переработке и реализации охотничьей продукции; получать справки, объяснения и другие документы в государственных, кооперативных и общественных организациях, связанных с деятельностью по охотничьему хозяйству; проверять соблюдение установленного порядка торговли охотничьим оружием и боеприпасами. В случаях обнаружения нарушений составлять акты с указанием в них должностных лиц, виновных в нарушении;

б) изымать и передавать в установленном порядке заготовительным и торгующим организациям незаконно добытую или незаконно приобретенную продукцию охоты;

в) давать обязательные указания должностным лицам организаций, имеющим отношение к охоте, заготовке, переработке или реализации охотничьей продукции, а также торговле охотничьим оружием и боеприпасами к нему. Сообщать в их вышестоящие организации, партийные и советские органы о нарушениях Положения об охоте и охотничьем хозяйстве должностными лицами и отдельными членами коллективов организаций, предприятий, совхозов, колхозов.

39. Государственные и общественные охотничьи инспектора и другие лица, на которых возложен надзор за соблюдением настоящего Положения (имеющие соответствующее удостоверение), имеют право:

а) требовать от всех охотников и других лиц, находящихся на территории охотничьих угодий с ружьями, охотничьими собаками и другими средствами добычи животных, а также с охотничьей продукцией, предъявления разрешающих охоту документов, осматривать охотничье оружие и орудия лова, охотничью продукцию;

б) при выявлении нарушений настоящего Положения задерживать охотничий билет, разрешение, лицензию, отстрелочную карточку, охотничье оружие и орудия лова, охотничьи принадлежности, незаконно добытую или незаконно реализуемую охотничью продукцию и составлять протоколы;

в) в случае, когда у нарушителя нет документов, подтверждающих его личность, и нет свидетелей, которые могут с достоверностью сообщить необходимые сведения о нарушителе, его личность устанавливается в ближайшем местном Совете депутатов трудящихся или органе милиции;

г) задерживать до оформления материалов о нарушении и установления принадлежности транспортные средства, использованные для незаконной охоты, а в необходимых случаях доставлять их в ближайший орган милиции.

40. Материалы, составленные при обнаружении нарушений настоящего Положения, задержанные охотничьи документы, оружие и орудия лова, охотничьи принадлежности, а также изъятая продукция незаконной охоты, если она не сдана по актам заготовительным или торгующим организациям, подлежит в течение одних суток, а в условиях удаленности — не позднее трех суток, передаче ближайшему органу Государственного комитета лесного хозяйства Совета Министров ТССР для рассмотрения и вынесения постановления о привлечении виновных лиц к ответственности.

Протоколы о нарушениях правил охоты и акты о нарушениях порядка использования охотничьей продукции, торговли охотничьим оружием, боеприпасами и других нарушений, предусмотренных настоящим Положением, составляются в двух экземплярах, а в случаях, если нарушения имеют признаки уголовно наказуемых деяний,— в трех экземплярах, последний из которых вручается на месте нару-

шителю под расписку, а при отказе в получении высылается заказной почтой в его адрес.

За нарушение Положения об охоте, правил безопасности при обращении с охотничьим ружьем, а также за нарушение охотничьей этики, оружие, боеприпасы, орудия лова, охотничье снаряжение и принадлежности (патроны, бинокль, нож и т. д.), обнаруженные у нарушителей при составлении протокола, задерживаются и передаются органам Государственного комитета лесного хозяйства Совета Министров ТССР для рассмотрения и решения дела о нарушении.

Оружие (а также боеприпасы к нему), охота с применением которого запрещена, передается органам милиции по приемной квитанции. В случаях нарушений, не имеющих признаков браконьерства, все задержанные охотничьи предметы подлежат возврату их владельцам по окончании рассмотрения дела о нарушении.

Невостребованные в течение 6 месяцев задержанные охотничьи предметы поступают в безвозмездное распоряжение Государственного комитета лесного хозяйства Совета Министров ТССР.

41. К лицам, виновным в нарушении настоящего Положения, применяются следующие меры воздействия:

а) предупреждение;

б) денежный штраф, налагаемый в административном порядке;

в) привлечение к уголовной ответственности.

У лиц, виновных в браконьерстве, огнестрельное оружие и орудия незаконной охоты подлежат безвозмездному изъятию в установленном порядке.

Автомобили, мотоциклы, лодки, подвесные моторы и прочие транспортные средства, принадлежащие гражданам, используемые в целях производства незаконной охоты, органами охотничьего надзора задерживаются и материалы об их изъятии передаются на рассмотрение в народный суд.

42. Денежный штраф в предусмотренных действующим законодательством размерах налагается за следующие нарушения:

а) за охоту в зонах зеленых насаждений вокруг городов и промышленных предприятий, в пределах зон отчуждения шоссейных и железных дорог, а также за нахождение с заряженным ружьем в зонах, отведенных для проведения массовых мероприятий, не связанных с охотой, или в пределах 200 метров от причалов, охотничьих, рыболовецких или спортивных баз государственных и общественных организаций;

б) за производство охоты без охотничьего билета, а в предусмотренных случаях и без разрешения, лицензии или отстрелочной карточки или передачу охотничьего ружья для охоты лицу, не имеющему права на охоту; за охоту с ружьем, не зарегистрированным в установленном порядке; за производство какой-либо стрельбы в нетрезвом состоянии;

в) за производство охоты с оружием военного образца, малокалиберными винтовками (в том числе и с комбинированными), с нарезными вкладышами, а равно с воздушными ружьями, за добычу зверей и птиц, находящихся в бедственном положении, за нарушение сроков охоты, за добычу зверей и птиц запрещенными способами или орудиями лова, за охоту на родниках, за охоту в зоне 100 метров от места остановки механизированного средства транспорта, на котором охотник следует через охотничьи угодья;

г) за ночную охоту с применением осветительных или ослепляющих средств; за нахождение с ружьем, орудием лова, охотничьими собаками или ловчими птицами в пределах заповедников, их охранных

зон, заказников, природных парков без письменного разрешения администрации этих хозяйств;

д) за использование самолетов, вертолетов, тракторов или самоходных машин и механизмов, судов, государственных и индивидуальных автомашин, мотоциклов, моторных лодок для производства охоты — на руководителя хозяйства, которому принадлежит средство транспорта, допустившего его использование в целях незаконной охоты, а также на каждого из участников выезда на охоту: пилота, капитана судна, шофера, членов команды лодки и всех других лиц, производивших незаконную охоту;

е) за продажу гладкоствольных охотничьих ружей гражданам не имеющим охотничьих билетов и разрешений органов внутренних дел, а также учреждениям, предприятиям и организациям, не имеющим разрешений органов внутренних дел, приобретение учреждениями, предприятиями и организациями огнестрельного оружия без разрешений органов внутренних дел, нарушение правил хранения ведомственного огнестрельного оружия, повлекшее хищение или утрату его, за выдачу или использование этого оружия не по прямому назначению, если эти действия по своему характеру не являются уголовно наказуемыми — на работников торговли, предприятий, организаций и учреждений[1].

43. Охота без надлежащего на то разрешения или в запрещенных местах, либо в запрещенные сроки, либо недозволенными орудиями и способами, если ранее за такие же действия к виновному были применены меры административного воздействия; охота на зверей и птиц, охотиться на которых полностью запрещено, или незаконная охота, причинившая крупный ущерб,— влечет за собой уголовную ответственность.

В случаях привлечения лиц к уголовной ответственности штраф на них не накладывается.

44. С лиц, виновных в нарушении настоящего Положения, взыскивается ущерб, нанесенный незаконной охотой государственному охотничьему фонду, путем предъявления гражданских исков при неуплате в добровольном порядке, в следующих размерах:

а) за голову незаконно добытых или бесцельно уничтоженных зверей и птиц независимо от пола и возраста, в рублях:

кулан, бухарский олень (хангул), тигр	1000
гепард, винторогий козел	500
джейран, горный баран (архар), безоаровый козел, леопард (барс), бурый медведь	300
сайгак, медоед, выдра	200
каракал, куница, кабан	150
барсук, нутрия	100
рысь, корсак, гиена, каспийский тюлень	50
лисица, ласка, перевязка, хорь степной, ежи	30
дикобраз, ондатра, заяц	20
не перечисленные пушные звери	20
фламинго, лебеди, турач, улар	100
гуси, дрофы, краснозобая казарка, стрепет, аист, цапли, пеликан, журавли, фазан, гриф, сыч, орлы, соколы, орлан-белохвост, чешуйчатый дятел	50
не перечисленные хищные птицы и совы	25

[1] Пункт 42 — с изменениями, внесенными постановлениями Совета Министров ТССР от 30 октября 1974 г. № 466 и от 2 июня 1976 г. № 212 (СП ТССР, 1976 г., № 6, ст. 58).

утки всех видов, кроме чирков	15
чирки всех видов, лысуха, каменная и пустынная куропатки, рябки, скворцы, майна, голуби, кулики, нырки, горлицы	10
другие не перечисленные птицы в том числе насекомоядные	5
б) за добычу в промышленных целях:	
кобра, варан	30
гюрза, большеглазый полоз	20
прочие ядовитые и неядовитые змеи	10
черепахи, рукокрылые, земноводные, мелкие ящерицы	1

в) за сбор яиц, за каждое яйцо — 30% суммы ущерба за данный вид птицы;

г) за разорение гнезд птиц и нор зверей, за гнездо, нору—10;

д) за уничтожение и порчу граничных столбов, указателей, трафаретов, обозначающих границы охотничьих угодий поясняющих знаков — 30 рублей за штуку;

е) за выжигание растительности с целью выгона животных 50 руб. за каждый гектар выжженной площади охотничьих угодий.

45. Рассмотрение материалов о нарушениях настоящего Положения, наложение штрафов, предъявление исков и передаче материалов в следственные органы для привлечения нарушителей к уголовной ответственности производится постановлением должностных лиц, уполномоченных Государственным комитетом лесного хозяйства Совета Министров ТССР. Постановление о наложении штрафа и возмещении ущерба вручается нарушителю под расписку или высылается заказным письмом в его адрес. В случае невыполнения этого постановления в 15-дневный срок, копия постановления о наложении штрафа направляется на место работы нарушителя для удержания суммы штрафа из заработка, а материал о возмещении ущерба, причиненного охотничьему хозяйству, направляется в народный суд.

46. Постановление о наложении взыскания за нарушение настоящего Положения может быть обжаловано гражданином или должностным лицом в 10-дневный срок со дня вручения постановления. Жалоба подается в народный суд по месту жительства нарушителя. Жалоба, поданная в срок, приостанавливает приведение постановления в исполнение.

VI. Специальные средства государственного комитета лесного хозяйства Совета Министров ТССР

47. Государственный комитет лесного хозяйства Совета Министров ТССР имеет специальные средства в Ашхабадском городском управлении Туркменской республиканской конторы Госбанка СССР и распоряжается этими средствами по их целевому назначению.

Специальные средства образуются из следующих поступлений:

а) 100% сумм, взысканных в возмещение ущерба, причиненного охотничьему хозяйству;

б) 100% сумм доходов от деятельности собственных охотохозяйственных предприятий и реализации лицензий и прочих поступлений;

в) 50% от сумм штрафов, взысканных за нарушения Правил охоты, поступлений от реализации незаконно добытой охотничьей продукции и реализации изъятых орудий охоты;

г) 50% от сумм реализации конфискованных по суду средств транспорта.

Остальные 50% от сумм, перечисленных в подпунктах «в», «г» подлежат зачислению в доход государства.

Суммы штрафов и возмещения ущерба, причиненного охотничьему хозяйству, уплачиваются нарушителем Правил охоты в отделение Госбанка СССР по месту жительства на расчетный счет Государственного комитета лесного хозяйства Совета Министров ТССР. На этот же счет перечисляют средства:

заготовительные организации за принятую по актам незаконно добытую охотничью продукцию;

торгующие организации и организации общественного питания за принятые по закупочным ценам мясо съедобных диких животных и тушки птиц, изъятые у браконьеров;

магазины обществ охотников и рыболовов за реализованные ружья, орудия лова, средства транспорта, сданные органами охотнадзора на комиссию.

Специальные средства расходуются по смете, согласованной с Министерством финансов ТССР, на:

содержание дополнительного штата и материальных средств охраны государственного охотничьего фонда;

обследование, биотехнические и воспроизводственные мероприятия в охотничьих угодьях;

расширение своей деятельности по рациональному использованию ресурсов государственного охотничьего фонда;

пропаганду охраны природы;

создание поощрительного фонда.

Остаток неиспользованных специальных средств на конец года Госбанком СССР не закрывается и является переходящим остатком на следующий год.

48. Государственный комитет лесного хозяйства Совета Министров ТССР имеет поощрительный фонд, который образуется из 30% сумм, перечисленных в подпунктах «а», «в», «г», и 5% от сумм перечисленных в подпункте «б» пункта 47 настоящего Положения.

Поощрительный фонд расходуется:

на вознаграждение лиц, непосредственно участвовавших в обнаружении нарушений в размере 25% от суммы, остающейся в распоряжении Государственного комитета лесного хозяйства Совета Министров ТССР от взыскания за данное нарушение;

на премирование за проявление особой активности в деле организации надзора за соблюдением Правил охоты и ведения и развития охотничьего хозяйства, не свыше 100 рублей единовременно за счет 5% от сумм, поступающих на счет специальных средств по охотничьему хозяйству от взысканий за нарушения и доходов хозяйственной деятельности.

При совместном обнаружении нарушения Правил охоты сумма вознаграждения делится поровну между всеми участниками обнаружения данного нарушения.

Основанием для вознаграждения служат ежеквартальные сведения о вскрытых нарушениях Правил охоты, представляемые Государственному комитету лесного хозяйства Совета Министров ТССР его органами с мест и подтверждение Госбанка СССР о поступлении на специальный счет сумм за данное нарушение, а в отдельных случаях— Приказ Председателя Комитета.

Назначение вознаграждения и премий производится Государственным комитетом лесного хозяйства Совета Министров ТССР.

ПРИЛОЖЕНИЕ
к постановлению Совета Министров ТССР
от 11 января 1973 г. № 13

ПЕРЕЧЕНЬ
должностных лиц и организаций, осуществляющих государственный надзор за соблюдением правил охоты на территории Туркменской ССР, которым предоставлено право налагать в административном порядке штрафы за нарушения правил охоты без обращения в административные комиссии[1]

Наименование организации	Должность
Государственный комитет лесного хозяйства Совета Министров ТССР	Председатель или его заместитель
Государственные заповедники	директора
Областные управления лесного хозяйства облисполкомов	начальники
Лесхозы	директора

ПОЛОЖЕНИЕ
ОБ УПРАВЛЕНИИ РЫБНОГО ХОЗЯЙСТВА ВНУТРЕННИХ ВОДОЕМОВ ПРИ СОВЕТЕ МИНИСТРОВ ТССР

УТВЕРЖДЕНО ПОСТАНОВЛЕНИЕМ СОВЕТА МИНИСТРОВ ТУРКМЕНСКОЙ ССР
от 1 февраля 1978 г., № 39
(СП ТССР, 1978 г., № 1—2, ст. 6)

(Извлечение)

2. Главными задачами Управления рыбного хозяйства внутренних водоемов при Совете Министров ТССР являются:

(абзац четвертый) максимальное увеличение рыбных запасов рек, озер и водохранилищ, повышение продуктивности прудовых хозяйств, улучшение структуры видового состава добываемой рыбы, создание прочной сырьевой базы для рыбной промышленности, освоение новых водоемов и объектов промысла, дальнейшее развитие рыболовства во внутренних водоемах и производства рыбной продукции.

4. Управление рыбного хозяйства внутренних водоемов при Совете Министров ТССР в соответствии с возложенными на него задачами:

(абзац пятый) организует изучение сырьевых ресурсов внутренних водоемов, обеспечивает расширение воспроизводства и рациональную эксплуатацию рыбных запасов этих водоемов и повышение их рыбопродуктивности, а также освоение новых районов и объектов промысла;

обеспечивает наиболее эффективное использование и рациональное размещение орудий лова, промыслового снаряжения, промыслового приемно-транспортного и вспомогательного флота и транспортных средств, содержание их в надлежащем техническом состоянии и безаварийную эксплуатацию

---

[1] Перечень — с изменениями, внесенными постановлением Совета Министров ТССР от 30 октября 1974 г. № 466.

АЛФАВИТНО-ПРЕДМЕТНЫЙ УКАЗАТЕЛЬ К АКТАМ, ПОМЕЩЕННЫМ В ТОМЕ

А

АТМОСФЕРНЫЙ ВОЗДУХ

— введение в действие Закона об охране А. В.—291—292
— возмещение вреда, причиненного нарушением законодательства об охране А. В. — 291
— задачи советского законодательства об охране А. В.— 276
— Закон об охране А. В.— 275—291
—контроль за охраной А. В.— 10, 17—18, 288—289
— оповещение о повышении загрязнения А. В.— 11, 288
— ответственность за нарушение законодательства об охране А. В.— 290—291
— охрана А. В.— 10, 11, 275—291
— планирование мероприятий по охране А. В.— 277
— разрешение споров по вопросам охраны А. В.— 289—290
— соблюдение при проектировании строительства нормативных требований по защите А. В.— 283—284
— управление в области охраны А. В.— 17—18, 277
— участие общественных организаций в охране А. В.— 277—278
— учет вредных воздействий на А. В.— 287
— см. также Загрязняющие вещества

Б

БЫТОВОЙ ШУМ

— усиление борьбы с производственными Б. Ш.— 8—9, 17, 18

В

ВОДА

— введение в действие Водного кодекса Туркменской ССР — 202
— государственная (общенародная) собственность на В.— 172
— добыча и использование подземных В.— 120, 123, 184, 218
— задачи законодательства Туркменской ССР о В.— 172
— контроль за использованием и охраной В.— 8—10, 17—18, 174, 206
— контроль за охраной подземных В.— 10, 165
— органы, осуществляющие контроль за использованием и охраной В.— 9—10, 178
— Водный кодекс Туркменской ССР — 171—201
— ответственность за нарушение законодательства о В.— 200—201
— охрана В. от загрязнения, засорения и истощения—9—11, 196—198
— планирование в области охраны и использования В.—9—10, 199—200, 205
— пользование водными объектами для сброса сточных В.— 177—178, 181—182, 187, 191—192, 197—198
— предупреждение вредного воздействия В.— 198—199
— схемы комплексного использования и охраны В.— 10, 200, 205
— управление в области использования и охраны В.— 17—18, 173—174
— участие общественных организаций и граждан в осуществлении мероприятий по рациональному использованию и охране В.— 174—175
— учет В. и их использование — 199—200

ВОДНОЕ ЖИВОТНОЕ

— добыча и охрана В. Ж.— 324—325

ВОДНЫЙ ОБЪЕКТ

— виды пользования В. О.— 177—178
— запрещение использования В. О.— 177, 218
— охрана В. О.—196—199
— предоставление В. О. в пользование — 177—195, 205

— прекращение права пользования В. О.— 182—183, 202
— производство работ на В. О. и в прибрежных полосах (зонах)—176—177
— см. также Вода, Водопользование

ВОДНЫЙ ФОНД

— единый государственный В. Ф.— 172—173

ВОДОЕМ

— биологическая очистка В. — 12
— защита от загрязнения В.— 11—12, 175—176
— защита рыбохозяйственных В. — 175—176, 196
— контроль за охраной В.— 9

ВОДОПОЛЬЗОВАНИЕ

— виды В.—177—178
— В. колхозов, совхозов, предприятий, организаций и учреждений — 186
— В. на пограничных водах СССР — 195
— возмещение убытков, причиненных проведением водохозяйственных мероприятий, прекращением или изменением условий В.— 183
— объекты В.— 172—173, 177
— организация В.— 204—205
— планирование В.— 9
— предоставление и прекращение права В.178—193
— разрешение споров по вопросам В.— 193—195
— специальное В. — 178, 179, 185, 198, 217
— сроки В.— 180
— см. также Мелиорация

ВОДОПОЛЬЗОВАТЕЛЬ

— права и обязанности В.— 181—182
— см. также Водопользование

ВОДОХРАНИЛИЩЕ

— обеспечение технического состояния и благоустройства В.— 192—193, 219
— разведение растительноядных рыб в В.— 12
— эксплуатация В. — 192—193, 205, 219

Г

ГАЗООЧИСТНАЯ УСТАНОВКА

— контроль за работой Г. У.— 11

ГЕОДЕЗИЧЕСКИЙ ПУНКТ

— ответственность за повреждение, уничтожение и похищение Г. П.— 139

ГЕОЛОГИЧЕСКАЯ СЛУЖБА

— документация Г. С.— 124, 125—128, 139

ГЕОЛОГИЧЕСКИЙ КОНТРОЛЬ

— ведомственный Г. К.— 136
— государственный Г. К.— 116—118, 134—136, 164
— органы государственного Г. К.— 134—136

ГЕОЛОГОРАЗВЕДОЧНЫЕ РАБОТЫ

— планирование и организация Г. Р.— 161—162, 163—166

ГЕОЛОГИЯ

— см. Геологоразведочные работы, Управление геологии Туркменской ССР

ГОРНЫЙ НАДЗОР

— функции органов государственного Г. Н.— 39, 119—120, 126—129, 130—132, 135—136

ГОРОД

— землепользование колхозов и совхозов в пределах черты Г.— 65—66
— земли Г. и других населенных пунктов — 61—70
— лесопользование в лесах Г.— 247—248
— переход права пользования земельным участком в Г.— 64
— санитарное состояние Г., пригородных зон и сельских населенных пунктов—12

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ КОМИТЕТ ТУРКМЕНСКОЙ ССР ПО НАДЗОРУ ЗА БЕЗОПАСНЫМ ВЕДЕНИЕМ РАБОТ В ПРОМЫШЛЕННОСТИ И ГОРНОМУ НАДЗОРУ

— функции Г. К.— 157

Д

ДРЕВЕСИНА

— см. Лес

Ж

ЖИВОТНЫЙ МИР

— введение в действие Закона об охране и использовании Ж. М.—315—316
— виды и условия пользования Ж. М.— 301—306
— возмещение вреда, причиненного нарушением законодательства об охране и использовании Ж. М.— 315
— государственная (общенародная) собственность на Ж. М.— 298
— задачи советского законодательства по охране Ж. М.— 297—298
— Закон об охране и использовании Ж. М.— 297—315
— ответственность за нарушение законодательства об охране и использовании Ж. М.— 314—315
— охрана Ж. М.— 300, 306—311
— прекращение права пользования Ж. М.— 306
— разрешение споров по вопросам пользования Ж. М.— 314
— управление в области охраны и использования Ж. М.— 299
— учет и контроль за охраной и использованием Ж. М.— 298—299, 312—314
— см. также Охота

З

ЗАГРЯЗНЯЮЩИЕ ВЕЩЕСТВА

— выдача разрешений на выброс З. В. в атмосферный воздух — 279—282
— нормативы предельно допустимых выбросов З. В. в атмосферный воздух—279
— нормативы предельно допустимых концентраций З. В. в атмосферном воздухе — 278—279
— регулирование выбросов З. В. в атмосферный воздух передвижными транспортными средствами — 281
— регулирование выбросов З. В. в атмосферный воздух стационарными источниками загрязнения — 279—280

ЗАКАЗНИК

— охрана животных в З.— 308—309

ЗАПОВЕДНИК

— земля З.— 36, 71
— леса З.— 230, 232, 238, 246, 248
— объявление и обеспечение сохранности З.—122, 132

— охрана животных в З.— 308—309
— пользование водными объектами для нужд З.— 191

ЗЕМЕЛЬНЫЙ УЧАСТОК

— возмещение землепользователем убытков, причиненных изъятием З. У.— 47—48
— изъятие З. У.— 45—46, 76, 81, 234.
— переход права пользования З. У.— 64
— порядок использования З. У. для изыскательских работ — 42, 46—47
— право колхозного двора на приусадебный З. У.— 56—57
— предоставление З. У. во временное пользование — 38—41, 49, 51—52, 61, 71, 82—83
— предоставление З. У. в пользование— 38—41, 49, 51—52, 69—70, 71
— предоставление З. У. в пользование жилищно-строительным и дачно-строительным кооперативам — 69—70
— предоставление З. У. гражданам — 58—61, 69—70
— предоставление З. У. подсобным сельским хозяйствам предприятий — 49
— прекращение права пользования З. У.— 44—45
— см. также Земля

ЗЕМЕЛЬНЫЙ ФОНД

— единый государственный З. Ф.— 36

ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЕ

— вторичное З.— 40
— З. колхозов, совхозов — 37—40, 49, 50—51, 58—61, 65—66, 71, 74, 75, 77
— З. граждан — 38, 61
— З. предприятий, организаций и учреждений — 37—38
— основания прекращения права З. предприятий, организаций, учреждений, граждан — 44— 45, 83
— регистрация З.— 36—37
— сроки З.— 38
— см. также Колхоз, Совхоз

ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАТЕЛЬ

— возмещение убытков З.— 42, 47—48
— выдача З. государственных актов на право пользования землей — 40, 97—109
— обследование земель З., подверженных селям, оползням и обвалам — 91
— права и обязанности З.— 41—43, 50—51, 61

ЗЕМЛЕУСТРОЙСТВО

— государственное З.— 18, 36, 37, 48, 76—77, 86
— проекты З.— 76, 77, 86

ЗЕМЛЯ

— бесплатность пользования З.— 38
— борьба с эрозией почв и рациональное использование З.— 9, 43, 51, 84—88
— введение в действие Земельного кодекса Туркменской ССР — 82—83
— государственная (общенародная) собственность на З.— 35—36, 80
— государственный акт на право пользования З.— 40, 97—109
— государственный и отраслевой учет З.— 75, 91, 260
— единый государственный фонд З.— 36
— задачи законодательства Туркменской ССР о З.— 35
— защита З. от селевых потоков, оползней и обвалов — 84—88, 88—90
— З. государственного водного фонда — 36, 74—75
— З. государственного запаса — 36, 75
— З. государственного лесного фонда — 36, 74, 225, 229, 232, 234, 246 — 247
— З. населенных пунктов (городов, поселков городского типа, сельских населенных пунктов)— 36, 61—63
— З., предоставленные органам водного хозяйства — 112
— З. промышленности, транспорта, курортов, заповедников — 36, 70—74
— З. сельскохозяйственного назначения — 36, 48—61

— контроль за использованием и охраной З.— 8—9, 17—18, 36, 48
— контроль за соблюдением законодательства о З.—9
— мелиорация З.— 9—10, 203
— Земельный кодекс Туркменской ССР — 33—81
— ответственность за нарушение земельного законодательства — 80—81
— ответственность за неправильное использование З.— 9, 87
— охрана З. и повышение плодородия почв — 9, 36—37, 43—44, 50, 122
— планирование в области использования и охраны З.— 36—37, 43
— права и обязанности пользователей З.— 41—43, 50—51
— приусадебные З. колхозов, совхозов и других государственных сельскохозяйственных предприятий, учреждений и организаций — 52, 53—54, 56—59
— разрешение споров о З.— 18, 78—80
— рекультивация З.— 9, 11, 42, 83
— служебные наделы З.— 72—74
— управление в области использования и охраны З.— 37
— участие общественных организаций и граждан в осуществлении мер по рациональному использованию и охране З.— 37
— см. также Земельный участок, Почва

К

КАДАСТР

— государственный водный К.— 199—200
— государственный земельный К.— 37, 75—76
— государственный К. животного мира — 298, 311—312
— государственный К. месторождений полезных ископаемых — 133
— государственный лесной К.— 226, 253, 260
— мелиоративный К. — 173, 205

КОЛХОЗ

— водопользование К.— 185—188
— возмещение убытков К. и потерь сельскохозяйственного производства при отводе и изъятии земель — 47—48
— землепользование К. — 37—43, 50, 65—66, 70—71
— изъятие земель у К.— 45—46
— леса К.— 249
— противоэрозионные работы, осуществляемые К.— 43, 51, 84—88, 88—90

КРАСНАЯ КНИГА

— включение редких и находящихся под угрозой исчезновения видов животных и растений в К. К. СССР и К. К. Туркменской ССР — 309
— порядок ведения К. К. Туркменской ССР — 19—21

КУРОРТ

— земли К.— 71
— пользование водными объектами для нужд К.— 184

Л

ЛЕС

— введение в действие Лесного кодекса Туркменской ССР — 257
— ведение работ в Л.— 234—235
— воспроизводство и повышение продуктивности Л.— 10, 250—251, 258—259
— государственная (общенародная) собственность на Л.— 224—225
— государственный кадастр Л.— 226, 253, 260
— группы Л.— 231—233, 260
— заготовка живицы в Л.— 236, 241, 247, 248
— заготовка в Л. второстепенных лесных материалов — 236, 241—242
— задачи законодательства Туркменской ССР о Л.— 224
— защитные Л.— 9, 11, 51, 84—88, 88—90, 225—226, 231—232
— колхозные Л.— 225, 231, 231—232, 241, 249, 251
— контроль за состоянием, использованием, воспроизводством, охраной и защитой Л.— 9, 10, 17—18, 227, 251—253
— Л. зон санитарной охраны источников водоснабжения — 231—232, 238
— лесорубочный билет на право пользования в Л.— 237

— лесоустройство в Л.— 226, 253—254, 260
— Лесной кодекс Туркменской ССР — 223—257
— ответственность за нарушение лесного законодательства — 254—257
— охрана и защита Л.— 224—225, 251—252
— отпуск и заготовка древесины на корню в Л.— 235—241
— побочное пользование в Л.— 235—236, 242—244, 246
— подсочка Л.— 241
— размер и распределение лесосечного фонда между заготовителями Л.—225, 239—240
— управление в области использования, воспроизводства, охраны и защиты Л.— 10, 17—18, 226—227
— учет и отчетность по Л.— 226, 253, 260
— участие общественных организаций в мероприятиях по использованию и охране Л.— 227—228
— см. также Сенокошение, Лесное хозяйство

ЛЕСНАЯ ОХРАНА

— государственная Л. О.— 252, 259
— см. также Лес

ЛЕСНОЕ ХОЗЯЙСТВО

— государственные органы Л. Х.—228—230, 230—231, 259
— ведение Л. Х.— 228—231, 260
— ответственность за ущерб, причиненный Л. Х.— 245, 254—257
— планирование развития Л. Х.— 225, 226, 227, 259
— см. также Лес

ЛЕСНОЙ ФОНД

— единый государственный Л. Ф.— 225
— земли государственного Л. Ф.— 74, 225, 230—234
— использование земель государственного Л. Ф. для возведения объектов — 234
— насаждения, не входящие в государственный Л. Ф. — 225
— учет и контроль за использованием земель государственного Л. Ф.— 230—231, 253, 260

ЛЕСОПОЛЬЗОВАНИЕ

— виды и сроки Л.— 235—236
— контроль за соблюдением правил Л.— 10
— Л. в городских, колхозных, заповедных и закрепленных за организациями лесах — 247—249
— Л. в пограничной зоне — 249
— порядок разрешения споров о Л.— 249
— права и обязанности лесопользователей при Л.— 245—246
— прекращение права Л.— 246—247
— см. также Лес

ЛЕСОУСТРОЙСТВО

— см. Лес

М

МАЛЫЕ РЕКИ

— охрана М. Р. от загрязнения, засорения и истощения — 10, 205

МАРКШЕЙДЕРСКАЯ СЛУЖБА

— документация М. С.— 125—128

МЕЛИОРАТИВНАЯ СИСТЕМА

— см. Мелиорация

МЕЛИОРАЦИЯ

— организация эксплуатационной службы органов М.— 9—10, 204—207
— планирование М. земель — 36, 43, 204
— руководство М. земель — 203
— руководство эксплуатационной службы органов М. водного хозяйства — 203, 204—205, 284

МИНЕРАЛЬНЫЕ РЕСУРСЫ

— рациональное использование М. Р.— 116—117

МИНИСТЕРСТВА

— обязанности М. по охране природы и рациональному использованию природных ресурсов — 8—13, 91—93

МИНИСТЕРСТВО ВНУТРЕННИХ ДЕЛ ТССР

— содействие М. В. Д. в борьбе с браконьерством и нарушением правил охоты и рыболовства — 10

МИНИСТЕРСТВО ЗДРАВООХРАНЕНИЯ ТССР — 10

МИНИСТЕРСТВО ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА ТССР

— Положение о М. Л. Х.— 258—265
— функции М. Л. Х.— 10, 19, 93, 258—263, 319, 320

МИНИСТЕРСТВО МЕЛИОРАЦИИ И ВОДНОГО ХОЗЯЙСТВА ТССР

— Положение о М. М. и В. Х.— 203—208
— функции М. М. и В. Х.— 9—10, 84—88, 219

МИНИСТЕРСТВО ПРОМЫШЛЕННОСТИ СТРОИТЕЛЬНЫХ МАТЕРИАЛОВ ТССР — 158

МИНИСТЕРСТВО СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА ТССР

— функции М. С. Х. — 9, 11, 12, 84—88, 88—90, 91, 91—93

Н

НАСЕЛЕННЫЙ ПУНКТ

— см. Город

НЕДРА

— безопасность работ, связанных с пользованием Н.— 129—131
— введение в действие Кодекса о недрах Туркменской ССР — 140
— виды, сроки и прекращение права пользования Н.— 119—123, 140
— геологическое изучение Н.— 119, 123—125, 134—135, 163—165
— государственная (общенародная) собственность на Н.— 116
— единый государственный фонд Н.— 116
— задачи законодательства Туркменской ССР о Н.— 116
— надзор и контроль за использованием и охраной Н.— 10, 18, 116—118, 134—136
— Кодекс о недрах Туркменской ССР — 115—139
— ответственность за нарушение законодательства о Н.— 138—139
— охрана Н.— 10, 127, 131—132
— пользование Н. для разработки месторождений полезных ископаемых и в целях, не связанных с добычей полезных ископаемых — 119—122, 126—129
— пользователи, права и обязанности пользователей Н.—119, 122
— разрешение споров по вопросам пользования Н.— 137—138
— управление в области использования и охраны Н.— 18, 117
— учет запасов и месторождений полезных ископаемых и участков Н., предо-

ставленных в пользование, не связанное с добычей полезных ископаемых— 133—134
— см. также Маркшейдерская служба, Полезные ископаемые

О

ОБВАЛ

— см. Селевые потоки

ОПОЛЗНИ

— см. Селевые потоки

ОХОТА

— контроль и надзор за соблюдением правил и сроков О.— 260, 314
— право О.—302—303
— содействие в борьбе с нарушениями правил О. — 10—11
— удостоверение на право осуществления любительской и спортивной О.— 319

ОХОТНИЧЬЕ ХОЗЯЙСТВО

— ведение О. X. в охотничьих угодьях — 302—303
— пользование водными объектами для нужд О. X.— 190—191
— пользование лесом для нужд О. X.— 236, 237—238, 244—245

П

ПАСТЬБА СКОТА

— см. сенокошение

ПОЖАРНАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ

— противопожарная охрана лесов — 10, 258—259

ПОЛЕЗНЫЕ ИСКОПАЕМЫЕ

— денежное вознаграждение за открытие месторождения П. И.— 125
— добыча П. И. артелью старателей — 128
— добыча П. И. в лесах — 235
— контроль за правильностью разработки месторождений П. И.— 10, 135
— консервация и ликвидация предприятий по добыче П. И.— 127—128
— охрана месторождений П. И.— 131—132
— планирование, организация геологоразведочных работ, упорядочение учета разведанных запасов П. И.— 161—163, 163—165
— предупреждение загрязнения окружающей среды при добыче П. И.— 286
— приостановление разработки и лишение права добычи П. И.— 123
— рациональная разработка П. И.— 10, 125—126, 127, 131, 157
— учет и классификация запасов месторождений П. И.— 133—134, 136, 165

ПОСЕЛОК ГОРОДСКОГО ТИПА

— земля П. Г. Т.— 67

ПОЧВА

— защита П. от загрязнения — 11, 12
— контроль за проведением рекультивации земель, по предупреждению загрязнения, засоления и эрозии П.— 9—10
— охрана земель и повышение плодородия П.— 17, 18, 43—44
— рациональное использование плодородного слоя П.— 41—43
— см. также Эрозия

ПРИРОДНАЯ СРЕДА

— служба наблюдения и контроля за уровнем загрязнения П. С.— 12, 288
— охрана окружающей П. С.— 8—12, 13—15, 122, 126, 135

— планирование мероприятий по охране окружающей П. С. — 11
— Положение о Комиссии Президиума Совета Министров Туркменской ССР по охране окружающей среды и рациональному использованию природных ресурсов — 13—15
— пропаганда знаний по рациональному использованию П. С.— 12—13
— см. также Атмосферный воздух, Вода, Земля, Лес, Недра

ПРОИЗВОДСТВЕННЫЙ ШУМ

— см. Бытовой шум

ПТИЦА

— см. Животный мир

Р

РАСТЕНИЕ

— запрещение добычи охраняемых диких Р.— 18—19, 271

РАСТИТЕЛЬНЫЙ МИР

— контроль за работой по сохранению и воспроизводству Р. М.— 9—10

РЕКА

— см. Вода

РЕКУЛЬТИВАЦИЯ

— см. Земля

РЫБНЫЕ ЗАПАСЫ

— охрана и воспроизводство Р. З. в водоемах Туркменской ССР — 175—176, 190, 191, 196, 323, 324—325

РЫБОЛОВСТВО

— промысловое Р.— 303—304
— спортивное и любительское Р.— 303

С

САДОВОДСТВО

— предоставление земельных участков для коллективного С.— 49

СЕЛЕВЫЕ ПОТОКИ

— меры по улучшению защиты от С. П., оползней и обвалов — 91—93

СЕНОКОШЕНИЕ

— С. и пастьба скота — 41, 45, 50—51, 60, 242, 255

СОВЕТ НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ

— функции С. Н. Д. в области охраны и использования животного мира — 299, 312
— функции С. Н. Д. в области охраны и использования земель — 18, 38, 45—46, 46—47, 48, 53, 54, 58, 66, 67, 68, 71, 78—79, 97—98
— функции С. Н. Д. в области рационального использования природных ресурсов — 18
— функции С. Н. Д. по охране атмосферного воздуха — 282, 288, 289
— функции С. Н. Д. по охране и использованию вод — 173—174, 176—177, 178—180, 188, 217
— функции С. Н. Д. по охране и использованию лесов — 227, 234—235, 251—252

— функции С. Н. Д. по охране недр — 135

СОВХОЗ

— водопользование С.— 84—88, 186—188
— выполнение С. агротехнических противоэрозионных работ — 84—88
— землепользование С.— 40, 43, 49—52, 65—66, 71, 74—75
— изъятие земель С.— 45—46
— оказание помощи С. в проведении работ по защите почв от эрозии — 84—88
—предоставление земель С.— 49—52
— приусадебные земли С.— 53—54, 58—60
— создание С. полезащитных лесных насаждений — 84—88, 88—90

У

УПРАВЛЕНИЕ ГЕОЛОГИИ ТУРКМЕНСКОЙ ССР

— Положение об У. Г.— 163—167

УПРАВЛЕНИЕ ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА ОБЛИСПОЛКОМА ТССР

— Положение об У. Л. Х.— 265—271

УПРАВЛЕНИЕ РЫБНОГО ХОЗЯЙСТВА ВНУТРЕННИХ ВОДОЕМОВ

— Положение об У. Р. Х. В. В.— 325

УПРАВЛЕНИЕ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА ОБЛИСПОЛКОМА ТССР

— Положение об У. С. Х.— 91

Ф

ФАУНА

— охрана видов дикой флоры и Ф.— 18—19
— см. также Животный мир

ФЛОРА

— см. Растение, Растительный мир, Фауна

Э

ЭРОЗИЯ

— защита почв от ветровой и водной Э.— 8—10, 36, 37, 43, 50—51, 76, 80—81, 84—88, 88—90, 205
— контроль за проведением работ по борьбе с Э. почв — 8—9
— планирование мероприятий по борьбе с Э. почв — 36, 43—44

СОДЕРЖАНИЕ

Раздел III. Законодательство об охране природы и рациональном использовании природных ресурсов

ГЛАВА I. ОБЩИЕ ВОПРОСЫ

Постановление ЦК КП Туркменистана и Совета Министров Туркменской ССР от 24 мая 1973 г. № 176 «Об усилении охраны природы и улучшении использования природных ресурсов» 7
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 7 июля 1983 г. № 319 «Об образовании Комиссии Президиума Совета Министров ТССР по охране окружающей среды и рациональному использованию природных ресурсов» 13
Постановление ЦК КП Туркменистана и Совета Министров Туркменской ССР от 1 марта 1979 г. № 116 «О дополнительных мерах по усилению охраны природы и улучшению использования природных ресурсов» 15
Закон Туркменской ССР от 24 декабря 1970 г. «О здравоохранении», абзац первый и пункт 3 статьи 6, часть вторая статьи 21, статьи 24, 30 и 31 (отсылка) 17
Закон Туркменской ССР от 16 декабря 1978 г. «О Совете Министров Туркменской ССР», абзац шестой статьи 2, пункт 6 статьи 7 (отсылка) . . 17
Закон Туркменской ССР от 18 ноября 1980 г. «Об областном Совете народных депутатов Туркменской ССР», часть первая статьи 6, статья 18, пункты 6 и 7 статьи 26, пункт 5 статьи 30 (отсылка) 18
Закон Туркменской ССР от 30 июня 1971 г. «О районном Совете народных депутатов Туркменской ССР», часть первая статьи 4, пункты 3 и 5 статьи 12, статья 15, пункты 6 и 7 статьи 24, пункт 4 статьи 27 (отсылка) . . 18
Закон Туркменской ССР от 30 июня 1971 г. «О городском, районном в городе Совете народных депутатов Туркменской ССР», статья 4, пункты 3 и 5 статьи 12, пункты 10, 11 и 12 статьи 15, пункты 4 и 5 статьи 22, пункт 4 статьи 25, пункты 3, 6 и 10 статьи 29, пункты 3 и 8 статьи 21 (отсылка) . 18
Закон Туркменской ССР от 11 июня 1968 г. «О поселковом, сельском Совете народных депутатов Туркменской ССР», статья 4, пункт 2 статьи 11, статья 14, пункт 3 статьи 23, часть первая статьи 25 (отсылка) . . 18
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 16 сентября 1976 г. № 377 «Об утверждении Конвенции о международной торговле видами дикой фауны и флоры, находящимися под угрозой исчезновения, и о мероприятиях по выполнению этой Конвенции» 18
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 5 июля 1983 г. № 315 «О порядке ведения Красной книги Туркменской ССР и о мерах по охране редких и исчезающих видов животных и растений» 19
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 5 сентября 1969 г. № 416 «Об утверждении Устава республиканского добровольного общества охраны природы Туркменской ССР» 21

ГЛАВА 2. ЗЕМЕЛЬНОЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО

§ 1. ОБЩИЕ ВОПРОСЫ

Закон Туркменской ССР от 24 декабря 1970 г. «Об утверждении Земельного кодекса Туркменской ССР» 33
Земельный кодекс Туркменской ССР 33
Указ Президиума Верховного Совета Туркменской ССР от 21 апреля 1971 г. «О порядке введения в действие Земельного кодекса Туркменской ССР» . 82
Кодекс Туркменской ССР о недрах, утвержденный Законом Туркменской ССР от 2 декабря 1976 г., статьи 20 и 22, абзац первый, пункт 6 части третьей статьи 24, часть первая статьи 27 (отсылка) 83
Постановление ЦК КП Туркменистана и Совета Министров Туркменской ССР от 18 октября 1967 г. № 527 «О мероприятиях по выполнению постановления ЦК КПСС и Совета Министров СССР от 20 марта 1967 г. № 236 «О неотложных мерах по защите почв от ветровой и водной эрозии» в Туркменской ССР» 84
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 17 мая 1961 г. № 185 «О мерах по защите почв и песков от ветровой и водной эрозии в Туркменской ССР» 88
Положение о Министерстве сельского хозяйства Туркменской ССР, утвержденное постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 26 октября

1977 г. № 482, абзац первый и подпункт 2.6 пункта 2, пункт 10 (отсылка) 91
Положение об Управлении сельского хозяйства исполнительного комитета областного Совета депутатов трудящихся, утвержденное постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 10 мая 1976 г. № 186, абзацы первый, седьмой и восьмой пункта 4, абзацы третий и шестой пункта 5 (отсылка) 91
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 28 июня 1978 г. № 262 «О мерах по улучшению защиты населенных пунктов, предприятий, других объектов и земель от селевых потоков, оползней и обвалов» 91

§ 2. ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЕ

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 17 января 1973 г. № 21 «Об утверждении Положения о порядке возбуждения и рассмотрения ходатайств предприятий, организаций и учреждений о предоставлении в пользование земельных участков» 97
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 13 января 1977 г. № 17 «Об утверждении нормативов стоимости освоения новых земель взамен изымаемых для несельскохозяйственных нужд и о внесении изменений в Положение о порядке возбуждения и рассмотрения ходатайств предприятий, организаций и учреждений о предоставлении в пользование земельных участков» . . 110
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 15 сентября 1982 г. № 405 «О порядке и нормах предоставления дополнительных земельных участков рабочим и служащим совхозов и другим гражданам, проживающим в сельской местности, для выращивания кормовых культур» . . 111
Правила застройки сельских населенных пунктов Туркменской ССР, утвержденные постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 11 января 1984 г. № 14, пункты 10—22, абзац первый, подпункты «а», «б» пункта 24, абзац первый, подпункты «а», «б» пункта 25, абзацы первый и шестой пункта 31, абзацы первый, второй, шестой и восьмой пункта 39, абзацы первый и второй пункта 40, пункты 42 и 56 (отсылка) 111
Положение об индивидуальном жилищном строительстве на территории Туркменской ССР, утвержденное постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 2 апреля 1975 г. № 145, пункты 2 и 3, абзац первый пункта 4, пункты 5—9, абзац первый, седьмой и восьмой пункта 11, пункты 14 и 15, абзац первый пункта 16 (отсылка) 112
Лесной кодекс Туркменской ССР, утвержденный Законом Туркменской ССР от 19 июля 1979 г., части третья и четвертая статьи 4, абзацы первый и шестой части первой статьи 16, статья 18, часть первая статьи 30, статьи 34—36 и 40, часть первая статьи 45, статьи 66 и 67, абзацы первый и седьмой части первой статьи 78 (отсылка) 112
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 25 января 1949 г. № 33 «О землях, предоставленных органам водного хозяйства ТССР для специальных нужд» 112

ГЛАВА 3. ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО О НЕДРАХ

§ 1. ОБЩИЕ ВОПРОСЫ

Закон Туркменской ССР от 2 декабря 1976 г. «Об утверждении Кодекса Туркменской ССР о недрах» 115
Кодекс Туркменской ССР о недрах 115
Указ Президиума Верховного Совета Туркменской ССР от 19 мая 1977 г. «О порядке введения в действие Кодекса Туркменской ССР о недрах» . 140
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 15 июня 1983 г. № 291 «Об утверждении Инструкции о порядке предоставления горных отводов для разработки месторождений общераспространенных полезных ископаемых, Инструкции о порядке утверждения площадок под строительство промышленных предприятий, населенных пунктов, сооружений, водоемов и других объектов при размещении их на площадях залегания месторождений общераспространенных полезных ископаемых и Положения о порядке передачи месторождений общераспространенных полезных ископаемых для промышленного освоения» 141
Положение о Государственном комитете Туркменской ССР по надзору за безопасным ведением работ в промышленности и горному надзору, утвержденное постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 8 июня 1982 г. № 257, пункт 1, абзацы первый, второй и пятый пункта 2, абзац первый, подпункты «а»—«е», «л», абзацы первый, третий—пятый подпункта «р», подпункты «у»—«х» пункта 5, абзац первый, подпункты «а»—«г», «е», абзацы первый, второй, четвертый и пятый подпункта «з», подпункты «и»—«м», «р»—«у» и абзац двадцать девятый пункта 6, абзац

третий пункта 8, абзац первый пункта 10 (отсылка) 157
Положение о Министерстве промышленности строительных материалов Туркменской ССР, утвержденное постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 13 августа 1969 г. № 377, абзац первый, подпункт «в» раздела VI, подпункты «а», «б», раздела VII пункта 6 (отсылка) . . 158
Земельный кодекс Туркменской ССР, утвержденный Законом Туркменской ССР от 24 декабря 1970 г., часть первая статьи 14, абзац пятый статьи 22, часть первая статьи 26, часть первая статьи 27, статья 27[1] (отсылка) . . . 158
Водный кодекс Туркменской ССР, утвержденный Законом Туркменской ССР от 27 декабря 1972 г., часть первая статьи 121 (отсылка) 158
Лесной кодекс Туркменской ССР, утвержденный Законом Туркменской ССР от 19 июля 1979 г., статья 40 (отсылка) 158

§ 2. ГЕОЛОГИЧЕСКОЕ ИЗУЧЕНИЕ НЕДР

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 8 сентября 1971 г. № 362 «О мерах по дальнейшему улучшению планирования и организации геологоразведочных работ, а также по упорядочению учета разведанных запасов полезных ископаемых» 161
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 3 декабря 1980 г. № 564 «Об утверждении Положения об Управлении геологии Туркменской ССР» 163

ГЛАВА IV. ВОДНОЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО

§ 1 ОБЩИЕ ВОПРОСЫ

Закон Туркменской ССР от 27 декабря 1972 г. «Об утверждении Водного кодекса Туркменской ССР» 171
Водный кодекс Туркменской ССР 171
Указ Президиума Верховного Совета Туркменской ССР от 20 марта 1973 г. «О порядке введения в действие Водного кодекса Туркменской ССР» . 202
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 7 января 1972 г. № 33 «Об утверждении Положения о Министерстве мелиорации и водного хозяйства ТССР» 202

§ 2. ВОДОПОЛЬЗОВАНИЕ

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 14 декабря 1976 г. № 487 «О порядке возбуждения и рассмотрения ходатайств о предоставлении водных объектов в обособленное пользование» 211
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 16 сентября 1981 г. № 394 «О порядке выдачи исполкомами местных Советов народных депутатов разрешений на специальное водопользование и о рассмотрении возникающих при этом разногласий» 217
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 14 марта 1977 г. № 103 «О порядке привлечения водопользователей к выполнению ирригационно-мелиоративных работ на межхозяйственных мелиоративных системах» . 217
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 24 сентября 1976 г. № 388 «О порядке частичного или полного запрещения использования водных объектов, имеющих особое государственное значение либо особую научную или культурную ценность» 218
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 31 октября 1978 г. № 433 «О порядке организации и координации мероприятий, обеспечивающих надлежащее техническое состояние и благоустройство водохранилищ, и о выполнении этих мероприятий» 219

ГЛАВА V. ЛЕСНОЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО

Закон Туркменской ССР от 19 июля 1979 г. «Об утверждении Лесного кодекса Туркменской ССР» 223
Лесной кодекс Туркменской ССР 223
Указ Президиума Верховного Совета Туркменской ССР от 23 ноября 1979 г. «О порядке введения в действие Лесного кодекса Туркменской ССР» . . 257
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 2 декабря 1981 г. № 524 «Об утверждении Положения о Министерстве лесного хозяйства Туркменской ССР» 258
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 25 июля 1973 г. № 273 «Об утверждении Положения об Управлении лесного хозяйства исполнительного комитета областного Совета депутатов трудящихся Туркменской ССР» 265

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 13 июля 1983 г. № 332 «Об охране редких дикорастущих декоративных растений» 271

ГЛАВА VI. ОХРАНА АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА

Закон Туркменской ССР от 27 ноября 1981 г. «Об охране атмосферного воздуха» 275
Постановление Верховного Совета Туркменской ССР от 27 ноября 1981 г. «О порядке введения в действие Закона Туркменской ССР «Об охране атмосферного воздуха» 291
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 29 июня 1977 г. № 297 «Об охране воздушного бассейна республики от загрязнения» . . . 292

ГЛАВА VII. ОХРАНА И ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЖИВОТНОГО МИРА

§ 1. ОБЩИЕ ВОПРОСЫ

Закон Туркменской ССР от 27 ноября 1981 г. «Об охране и использовании животного мира» 297
Постановление Верховного Совета Туркменской ССР от 27 ноября 1981 г. «О порядке введения в действие Закона Туркменской ССР «Об охране и использовании животного мира» 315

§ 2. ОХОТА

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 11 января 1973 г. № 13 «О некоторых мерах по усилению борьбы с нарушениями правил охоты в Туркменской ССР» (отсылка) 319
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 12 июля 1978 г. № 285 «О мерах по воспроизводству отдельных видов животных и развитию культурных охотничьих хозяйств в республике» 319
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 6 июля 1960 г. № 296 «О мерах борьбы с браконьерством в республике» 319
Водный кодекс Туркменской ССР, утвержденный Законом Туркменской ССР от 27 декабря 1972 г., статьи 82 и 83 (отсылка) 320
Лесной кодекс Туркменской ССР, утвержденный Законом Туркменской ССР от 19 июля 1979 г., статьи 48, 75, 76 (отсылка) 320
Положение о Министерстве лесного хозяйства Туркменской ССР, утвержденное постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 2 декабря 1981 г. № 524, абзац первый, подпункты 2.2 и 2.7 пункта 2, абзац первый, подпункты 5.8—5.10, 5.15 пункта 5, абзац первый, подпункты 6.3 и 6.4 пункта 6, абзац первый пункта 7, абзац второй пункта 15 (отсылка) 320

§ 3. ОХРАНА РЫБНЫХ ЗАПАСОВ

Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 5 мая 1959 г. № 150 «Об усилении охраны рыбных запасов в водоемах Туркменской ССР» . . 323
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 12 марта 1965 г. № 110 «О дополнительных мерах охраны рыбных запасов в водоемах Туркменской ССР» 324
Водный кодекс Туркменской ССР, утвержденный Законом Туркменской ССР от 27 декабря 1972 г., статья 15, абзацы первый, пятый и шестой части первой статьи 18, статья 24, часть вторая статьи 32, часть вторая статьи 53, статьи 55, 78—81 и 109 (отсылка) 324
Постановление Совета Министров Туркменской ССР от 11 марта 1970 г. № 83 «О мерах по усилению охраны рыбных запасов в водоемах Туркменской ССР» 324
Положение об Управлении рыбного хозяйства внутренних водоемов при Совете Министров ТССР, утвержденное постановлением Совета Министров Туркменской ССР от 1 февраля 1978 г. № 39, абзацы первый и четвертый пункта 2, абзацы первый, пятый и шестой пункта 4 (отсылка) . . . 325

ХРОНОЛОГИЧЕСКИЙ ПЕРЕЧЕНЬ АКТОВ, ПОМЕЩЕННЫХ В ТОМЕ . . 326
АЛФАВИТНО-ПРЕДМЕТНЫЙ УКАЗАТЕЛЬ К АКТАМ, ПОМЕЩЕННЫМ В ТОМЕ 367
АКТЫ И ИЗВЛЕЧЕНИЯ ИЗ АКТОВ, К КОТОРЫМ ДАНЫ ОТСЫЛКИ В ТОМЕ 332

ПРЕЗИДИУМ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА ТССР
СОВЕТ МИНИСТРОВ ТССР

СВОД ЗАКОНОВ

(на туркменском и русском языках)

Издательство «Туркменистан», Ашхабад, ул. Советская, 46 а
Отпечатано в Ашхабадском Доме печати
Ашгабат, ул. Атабаева, 20. Заказ №767. цена 10 руб.

библиотека

ДЛЯ ЗАМЕТОК

26. IV. 91 Лар

-67952